SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušiwa se pjatk mjesačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde do. płaći 5 xl. pj. Wudawa a šćěi Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 51 | **Budyšin — póndźelu, 2. měrca 1925 — Bautzen** | **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 4. Rěči serbski
Najlepša nastupna kupowanja wobućow. Pódšuwanje spěšne a tunje

Nalnowiše z cyleho swěta.

Czeskosłowakski president Mažaryk je swoje 75. narodniny wopomjeł. Minister narodneho sakitanstwa udźał je wosebity wójskowy wukaz wudał, w kotrymž Mažarykowe sasłužby wo wuswobodźenje Czeskosłowakskeje wuzběhuje a jo wójskowe pśeznamjenja wupraji, so by Mažaryk jako president republiki hišći mnohe lěta w poinej strowosći a mozy docakał.

*

Franzowska dejputeriska komora je nowe finanzne sakonje pśihwalała. S nimi dyrbi jo runowaha w statnych dochodach a wudawkach dopśeć.

*

Bołharski ministerski pśedsejda Cankow do Prahi hišćeše pśed konferencu Malejo enteńty w Bukarescje pśijźe.

*

Južnoslowjanska je wot Grichiskeje zwobodny dźeł pśisłuchała w Sołuni (Saloniki) dostała.

*

Sosobustaw amerikanskeho namórskeho generalneho staba admiral Phelps dopokazuje, so Jendźelska a Japanska amerikanske petrolejowe bogatstwo wuczerpatej, mjes tym so jo swojich samsnjatych bohatych petrolejowych źórkow njedótkatej.

Wopominanje němskeho kněžerstwa sa zemrětym němskim presidentom.

S pśicyknym zemrětego němskego presidenta je němske kněžerstwo błędowaze wopominanje wosjewiło:

Dźenża je so němskostatny president Bjedrich Ebert se žiwjenja wotwołał. Hłuboko hnute němskostatne kněžerstwo a ź nim zgły němski lud pśed marach němskeje statoweje hłowy stej. S Bjedrichom Ebertom je so muž minył, kótryž je swojej žylnej wobłoźbim wustupiwju dozpił, so w schmatanjach rewolucije so wobstankuj, nazionalnu zhromadźiznu je swobodneje wólby němskeho luda swołacej, so by so němskemu statnemu žiwjenju jago sakonska podłoha daka. W najcejšśim cźasu je wón sastojnstwo němskostatneho presidenta ź pśichilkadnej zwedomitosću a statnistej mudrosću sastawał a žebi pśed tym w domowinje kaž we wukraju bohate pśichódnośe dobył. W swonkownopolitiskich schmatanjach, kótrejž po kóncźenej wójnje Němskej nastachu, je wón samolwitosć rozsudźenjow pśeswysk, kótrejž po wjele wuspěchach puśej k wobnowjenju pśichibotwórcu. Njestrowitosć a sakonitosć bźichtej prawdźe jeho sastojnskeho skutkowanja. Kharakterowe zamołwitośe człowjeka Bjedricha Eberta a wustanuwa woddarjenosć statnika, kótrejž je na cźele Němskeje stał, su jemu pola wšichtkich, kótiž mjeja a jeho dźełu znajachu, wupokazowanje a cześćowanje dobyle. Won je němskemu ludej a němskej wótcźinje w cźežkim cźasu jako muž swojeho pśesłuchowdźenja służił.

Dr. Luther. Dr. Geßler. Dr. Brauns. Dr. Stresemann.
Hrabja Kanitz. Stingel. Schiele. Dr. Neuhaus.
Dr. Frenken. Dr. Koehne. se Schlieben.

Dr. Luther jako Ebertowy nam̆eśnik.

Kaž je dr. Luther dla cźežkeho sthorjenja němskeho presidenta Eberta dyrbjał po wustawje jeho nakhwilne sastupjerstwo pśeswysowaś, tak budźe wón tež po Ebertowym wumrjeću jeho nakhwilnje dale sastupowaś. W nastupanju dalšćeho zgadowanja sastupjerstwa njeje so hišćeše nicźo wobsamknło. Dwě możnosći do praschenja pśichódnjeje:

Pak bu němskemu kanzlerej Ebertej ź němskostatnym kakojnom poruczi, nam̆eśnistwo sastawaś, schtož ma bu staś, hdyž je němski president błędki cźasy sadźewany, pak dyrbi so nowy němski president huždom wolić. Potom sta cźasy hač do nowowólby němskemu kanzlerej nam̆eśnistwo dale automatiskzy pśichipadnje. Kótryž ź tuteju puśesow so wusmoli, wo tym němski žejm rozsudźi.

Zarowanski zwjedźeń sa presidenta Eberta w Barlinje pśichódnu srjedu.

We wšćhej cźichosći pśeweźese so zbohom wjeczor cźełu němskostatneho presidenta se sanatorija do hrodu na Wilhelmskej dróhy. Mužiwa trajneje wobory se smólnizami běchu so na Wilhelmskej dróhy sestupale. Zarowanski zwjedźeń němskeho kněžerstwa wotmeźe so srjedu 4. měrca.

Němskostatny president Bjedrich Ebert †

Zarowanske thorhoje, kotrejž so zbohom pśichipośchuju na wšćhich statnych twórjenjach a na mnohich pśiwatnych wupowěźnjach a kotrejž tej wjeźera sjudnje w naletnim powětśe smahowachu, a tak do wotwiecego žiwjenja stwórby hnuk kněžerstwa njeźechu, pśajachu wšćhim, to je ź Ebertom muž se swóta wotešoł, kotryž je wažniwšej a sasłužbu měł za zgoły němski stat. Haj, president wulkeho stata byeł, je cźežki nadawk, dwójzy cźežko pak jako president w njemérnych cźasach na cźele wulkeho stata staś, dokejž je politiske žiwjenje dozyła podryte je běśicźnym, jenostronskim wustupowanjom politiskich stronow. A tajki cźežki nadawk je mě pśeni němskostatny president Bjedrich Ebert, kotryž je zbohom dopołnja 10,15 hodźin po cźežkej thorjeśi na prawdu Bożu wotešoł. To njech sebi kóždy pomyśli, kiž chce stutkowanje tuteho muža pomjerowaś. — Pomjerś wo kněžerstwa presidenta pśichódźe, hačrunjež běśe jara thory, tola njenadźijo. Po powjeźach, kotrejž pśichcece pośdze w nozy wot thorsloża pśichkhodźachu, dźěchu so presidentej pomérnje derje, tak to so nadźijachu, jo je khory kśiu pśechtał. Tola nadobo rano so cźežka kśiła wróći a lekarjo spóznachu, to so jeho kónc bliži. President wušym, a njenadwótki wědomja wumrě bjes boja, wobdaty wot swojeje žiwśby.

Sśmjerś presidenta Bjedricha Eberta we pokomiku, w kotrymž nichtó njewě, schtó by mohł byś ź nagślědnikom na tutym cźežkim mjenju, je cźežke pruhowanje w njewěsćtym a njejasnym połoženju němskeho stata. Schtóž stutkowanje tuteho muža pokhódnje bjes politiskich a stronskich pśehódkow, schtóž hlada na jeho wopramdźite waschnje, na jeho stutki a wuspěchi, dyrbi wuznaś: Ebert nastupi swoje wósćno jako wjednik po wójnskej porazy, kaž matroja namjedniwnoo łódźe, kiž so w cźežkim wichoru nadobo se žrjedźiwy muźiwa za nawjednika wupoża. Dawno hižo běśe jemu stronstwo pódłansta wześ. We cźežkich wokomikach lěta 1918, w kotrychž Ludendorff, hačrunjeśch běśe hišćeše nichtó dujow pśeby zyłe hnuk do sjawnosće trubił, nadobo sa 24 hodźin wobsamknjenje pśichmérа žadasche, běśe Ebert jasnje spóznał, to so ź pśeweródom sa lud nicźo dozpjeć njeshodźi. A we tutym spóznaću — to je historiski dopokazane — je so na liberalneho wjednika wobrozył a jeho proshył, so ja to postaraś, so by so Wilhelm II. w prawym cźasu k lěpschemu swojeho najstarschego wnuka króny wódał. Ebert wjedźeshe, so hewak wjednistwo w republikanskej Němskej na socialdemokratiśku stronu pśejdźe a so tuta ani stama la to hischće khmana dosć njeběše, ani dosć wupruhowanych wjednikow njemjeshe, kotriž bychu cźežke hrózbowe bjes podpory nasunjeś mógli. Jako zotom dla njesbožownego a nerozumnego politika we khowanym kwartéru a w Barlinje tola k pśeweródej dóńdże, jako dyrbjeshe Ebert ź njehódnymi, pśichejatymi a teź hewak njewěstnymi towaršemi kněžerstwo wutworiś, tu sapoeza wón hnydom w najwětšej wuckosći ź mérnym pśicerkadźenjom a ź wótrym kritiźnym rozumom, kotryž jeho pulmamjenjeshe, cźežke nałwarjaze dźełło. Schto je Ebert dokonjał, tpóńjacemu, hdyž so dopomnimy, tak tehdy rusi rubeł a wšeke połorjaze mozy w Němskej na to dźěchu, so bo njeby porjadk wuckeśił, ale jo by so chaos dokóncził, jo by so tak teź w Němskej bolschewismus jawjedł, kiž by pśeś hnadź hischće wjazy wopora żadał, hač w Rušce! Kajku sasłužbu Ebert ma, so je tehdom pomérnje thežke jasno nekat normalne wobsteśnośe wróciću, so cźasto zabudże. Kóždy pśichitomny njepśicheśel Eberta pak ma winowatoś, to wobżeże we tutych dnjach pśichipośnacź. Schtóž je Eberta w dnjach kapowego puca w Drježdźanach widźał, wě, schto je tutón muž wopramdźe wimoźny. Won bě jedyn ź tych mužow, kotriž tehdy w najcežšich wokomikach njejsu khowu zhubił. Trójzy 24 hodźinow stejeshe na straži bjes pjanja, so by wschě mogy zasabyś a strach wojowanja wschich pśicerkwow wschem wotwobroćił, kotrejž by Němsku do nowe sahuby storeźił. — Pośledni cźasy jeho žiwjenje je jajedosćeny był se stutkymi proześami, kotrejž dyrbjachu Ebertowu cześć podpyś. Hdyž bo teź njehodźi prajeś, so bu tute brośne pśichitodźenja Ebertowu thorosću sawinowałe, tak bu tola wichitzy, kotriž ź presidentom wobthadźowachu, pśeswědčeni, so je ź tym bo stara thorosć zhórschiła, so je bo žrjedźił tak puć wurunał. Tutón muž, [illegible] žebi make słowćko „winowatosć“ sa

žiwjenjske prawidło postajił, kotryž je swojich žynow a swoje mozy wótzunenu krajej wuprował, spóńa nadobo, kaž jin bo tajke cźinośe mozy pśicejźiwo njemu sjednaśe, so bychu jeho nadpadnyli, kaž rubjejnjich. Won spóńa, kaž nětuźnarodni scheźuwarjo w Barmatskej aferje sa argumentami pytachu, kotrejž bychu jeho cześć wopanzale. Ebert bźiše jednory muž we swojim waschnju a žiwjenju. Cźim bóle rudźejsche jeho myśl na njekhmanosć, kotraž na to dźełasche, jenu cześćowonosć pśed swojimi hobnežkowjekami a pśed ludom wsaś. Kak bu jeho hanjeli a wušmjeśeli jako žedwarskeho pomagnika. A tola by dyrbjał lud hordy na to byś, hdyž ź dźakcejerskich worschtow wuroscu muzjojo, kotrejž muża bo ź wolnym prawom runaś ź wulkimi statnikami němskeje sandźonjeśe. Hdaz bu w galerji khżżorskich paladinow ź poślednjeje doby wujednik, kotryž statnia nawjedźitosć by měrny, jasny rozum a krutu wolu presidenta Eberta płachetrjechił? Sa Němsku by snadź lźeje było, hdy by bjez w prjedaloschich cźasach někotrych tajkich žedarskich pomocnikow na wjednišće mětna powolała. Mało cześtneho smužkenja pokazaja cźi, kotrejž druhich dla jich mílseho pokhadźenja hanja a wušmjeśchuja. W druhich statach je to hinak. W Jendźelskej pu hordźi, so zu mjes prenimi, bohubtawami zwobodneho parlamenta a mjes najlěpschimi statnikami za namakali schewzaj, kaž Dewson a Rolfe, trawoz kaž Pemhle, jednori wojazy, kaž Skippon atd. Tola wschě tute pśichikhodźenja a hanjenja njeśmědźa naš wotdźerźowaś, Eberta tak widźeś, kaž wón wopramdźe bě: jako runeho, wobdarjeneho, energiskeho muža, kiž je wotrosł a dopśeł najwyschschej sthodźiś w stacźe je žebjertrutoćeju, žebjewocźehnjenjom. Wschě hrośne žerty, kotrejž su bo na njeho cźinśe, dopokazaja, kak mało łodźi wopramdźe tuteho muža znaje abo jeho znaeś wodźe. Schtóž je Eberta pśichi wukonjenju jeho reprezentacznych winowatoćejow wobkedźbował, wě, ź kajkej wuschikowdźenje a cześćowonosću je wušitupował.

Žiwjenjopśeh tuteho muža pokazuje nam wumjeśe, kajkeż je ź rědka hdy cźłowjek na śwécu dóńdźił. Ebert narodźi so 1871 w Heidelbergu jako sym jednorych krawskeho mischtra. Je polaskim jenoź 54stnu hnadu dozpeł. Ludowu schulu wuthodźiwschi, nawukny heolatstwo. Bórzy sastupi do politiskeho žiwjenja, njepschestawajcy dźełało na swojim twódopódlanjenju, tak jo bu hižo 1892 () 21 ltami) redaktor zozialdem. „Bremer Bürgerzeitung“. We Bremenu wosta hač do lěta 1905, sastupi potom do pśedsydstwa zozialdem. stronu. 1913, po Bebelowej zmjerći, bu ź pśedsydu zozialdem. stronu. Wot 1916 běsche Ebert teź ź pśedsydu zozialdem. frakźije w němskim sejmje. Hdyž teź njeje Ebert sa cźaś wójny tak jara do sjawnosće stupił, tak je wón tola za cźichim dźełał a ta na waschnje, kotrejž wotpowědowasche smužkenju we wójnje padnjeneho zozialdem. sapółkanza Franka, kotryž běschе jara dobrowólnik do wójska stupił. Schtóž je wón po porażu stutkował, sta so w schérokej zjadnowości a je znale dobeł. Wobejbje Ebertej ma so dźakowaś, jo so narodna zhromadźizna powola a so Němska tak sajsoke kněžerstwo dosta. To bě teź ź pśicinu, so so Ebert w februaru 1919 provizoriskz jako president wuzwoli. Teź politiźnje pśicecźiwnigh presidenta Eberta su pśechego sabu dźiwali na cźežke politiske połoženje, Ebertowe presidentstwo podleśchili.

President Ebert je dźełał hač do pośledka. Hdy by radu krawskich lekarjow leźeł wował, a hižo predy so do sajnicho lekowanja podał, by so sahorjenje klepedo cźitaeja wa tpółnała a strach by so w prawym cźasu po cźłowjeskim wobliczenju wotstronik. Hač do pośledniego wukomika njeje Ebert wotpowědowaschе smužkenju we wójnje padnjeneho zozialdem. sapółkanza Franka, kotryž běschе jara dobrowólnik do wójska stupił. Schtóž je wón po porażu stutkował, sta so w schérokej zjadnowości a je znale dobeł. Wobejbje Ebertej ma so dźakowaś, jo so narodna zhromadźizna powola a so Němska tak sajsoke kněžerstwo dosta. To bě teź ź pśicinu, so so Ebert w februaru 1919 provizoriskz jako president wuzwoli. Teź polititzi pśicecźiwnigh presidenta Eberta su pśechego sabu dźiwali na cźežke politiske połoženje, Ebertowe presidentstwo podleśchili.

President Ebert je dźełał hač do pośledka. Hdy by radu krawskich lekarjow leźeł wował, a hižo predy so do sajnicho lekowanja podał, by so sahorjenje klepedo cźitaeja wa tpółnała a strach by so w prawym cźasu po cźłowjeskim wobliczenju wotstronik. Hač do pośledniego wukomika njeje Ebert wotpowědowaschе smužkenju we wójnje padnjeneho zozialdem. sapółkanza Franka, kotryž běschе jara dobrowólnik do wójska stupił. Schtóž je wón po porażu stutkował, sta so w schérokej zjadnowości a je znale dobeł. Wobejbje Ebertej ma so dźakowaś, jo so narodna zhromadźizna powola a so Němska tak sajsoke kněžerstwo dosta. To bě teź ź pśicinu, so so Ebert w februaru 1919 provizoriskz jako president wuzwoli. Teź polititzi pśicecźiwnigh presidenta Eberta su pśechego sabu dźiwali na cźežke politiske połoženje, Ebertowe presidentstwo podleśchili.

pop. w 3 hodź. w prezidentowym domje. Kanzler smeje pschi tym wopomnjeńšku rěč. Potom pschewjese so cźeło ſ wojeńſkej paradu na Potsdamſke dwórniſchczo. Psched ſezmotwnju ſtajnje cźoh, hdźež ſezmowy president poſledni poſtrow němſkoſtatnych ſapódłanzow pschedniesze. Wjecźor wokoło 6½ hodź. wottwjese so cźeło do Heidelberka, ródneho města presidenta Eberta, hdźež so ſchwórtk dopokdnja w ródnej ſemi pokhowa.

Němſka a wukraj zobuzelniwoſcź wobſtwědcźiłej.

Wſchě němſke knježerſtwa a politiſke ſwjatki, runje kaž teź wukrajne knježerſtwa ſu wudowje němſkeho presidenta zwjeſele wo ſwojim zobuzelniwoſcź wuprajile.

Krajne ſarowanje w Prußſej.

Prußke ſtatne miniſterſtwo je ſobotu pschipoldnju ſcźehowazy wukas wobſamknyło, kotryż budźe drje ſnadź ſ wuſrěcźom Bayerſkeje ſa zyły Němſki płaciłe.

Na podźerju ſtawa 48 němſkoſtatnych wuſtawy ſo ſe pschicźinu wumrěcźa němſkeho presidenta ſlědowaze poruczi:

Sjezwa budźba, ſjawne ſwjeſelenja, ſobu wopſchijaze tuhěhanja, dźiwadłowe pschedſtajenja a pschedwjedźenja ſtrótkich hrow, zu ſobotu 28. februara, 1. měrza a na dnju thowarja knjeza němſkeho presidenta ſakſane.

Pruſke ſtatne miniſterſtwo.

Nowy němſki presiđent ſo ſa ſchtyri abo ſchěſcź njeđźel wuſwoli.

Saſtupiſki cźaſ němſkeho presidenta Eberta ſo 30. junija 1925 wotběžał. Jeho ſaźneje ſymjerſze dla dyrbi ſo nowawólba němſkeho presidenta nětkole mjeńſy pschedy ſtacź. Němſkoſtatna wuſtawa praji: **„Zdyż lud němſkeho presidenta wuſwoli.“** Měſy cźaſ ſa nowowólbu njeje poſtajeny. Wólba dyrbi pak ſo bórzy ſtacź po tym, kotruż ſebi pschikoty k wólbje ſadaju. Tuż może ſo ſ tym liěźeć, ſo ſo nowowólba ſa ſchtyri abo ſchěſcź njeđźel wotmeje. **Němſki ſezmu wólbuh dźeń poſtaji.** Wolićeź ma ſo njedźelu abo ſjawnu ſwjatu dźeń. Wuſwolićeź może ſo kóždy Němc, kotryż je 35. lěto ſiwjenza dokonjał. Wuſwolićeź ſmedźa wſchitcy němſcy ſtorźenjo abo ſtacźanki, kotſiž ſu na wólbnym dnju 20 lět ſtari. Wuſwolenje je wěſo tajne. Wólbna zedula, kotruż wuſwoleć woteda, ſmě jenoż kandidatowe mjeno, tola ſamych druhich pschiſpomnjenjow nječź. Wuſwolićeź ma ſo w tych ſamych wólbnych podkrejſach, kotreż ſa wólby do němſkeho ſezma płacźa. Wólbne ſapiſy ſo ſjawnje wupołoża. Schtóž njeje ſapiſany, może ſo po tym ſamym waſchnju hórſchcźej kaž pschi wólbje do němſkeho ſezma. Schtóž na wólbnym dnju nuſnych pschicźinow dla ſiwjenja wólbneho wokrjeża pschebywa, może ſebi wólbne wopiſmo wuſtajicź dacź.

Wuſwoleny je tón, kotryż je wjacy dyžli połowju wſchěch płaczanych hłoſow dóſtał. Jeli ſo pschi prěnjej wólbje ſadyn ſ kandidatow abſolutnu wjetſchinu njedóſtanje, ſo **druha wólba wotmeje.** To nieje wulkakaſſa wólba mjes kandidatomaj, kotrajž ſtaj najwjacy hłoſow dóſtałoj, ale zyle nowa wólba, ſa kotruż może ſo nowi kandidatojo poſtajicź. Pschi tej druhej wólbje ſo tón jako wuſwoleny wobkhaduje, kotryż je ſ kandidatow najwjacy hłoſow dóſtał, tyrnjeż njebył abſolutnu wjetſchinu dospył.

Njeſaźnoſcź wo Ebertowym naźlědniku.

Wumrjeńe němſkeho presidenta je politiſke ſtrony pschekwapiło, kotreż ſo hiſchcźe wo wobdobje wuſwolomneho nowego presidenta njeſtu roſhudźile. Potwoſchitkownje njeběchu hiſchcźe dale pschedběžneho rozpominanja njewjaſaneho charaktera pschiſchli. Wo wołoſobinym praſchenju może ſo na hodźożſu tychle roſprawjenjow jenoż rjec, ſo ſtaj ſo ſa němſkonazionalnu ſtronu jako kandidataj presidentſtwa němſkoježnjſi ſapódłanz wulkoadmiral ſ Tirpitz a Wallraf njenowakaj. Teź to je wirrno, ſo ſebi na nětkuſchcźeho bayerſkeho kronprjenza Rupprechta myſla. Sćrjedźne ſtrony chźedźa pjeza prjedawſcheho němſkeho kanzlera Marxa ſa kandidata presidentſtwa poſtajicź. Němſkonazionalni a němſki ludowa ſtrona ſo najſterje na jeneho kandidata dorěcźa, kotrymž by pschi Marxowej kandidaturje pjeca dźeł zentrumſkeje ſtrony pschipadnył.

Jednanje ſwjaſkarjow w naležnoſcźach Němſkeje.

Jednanje mjes franzoſowſkim, jendźelſkim a belgiſkim knježerſtwom wo praſchenju bjeſtracźa Franzoſowſkeje pschećiwo němſkemu nadpadej dale traje. Jendźelſka ſebi pscheje, ſo by ſo roſhlěd w pschedźenjach Němſkeje cźinił, kotreż je internazionalna wojerſka kontrollowaza kommiſija ſwjeſcźiła. S jeneje ſtrony dźe wo cźeſće pschedźenja, wobſeže ſchtož naſtupa němſke wobwjerdźenja abo dźerżenje wulkich dźełarnjowe wójniſkeho materiala a organiſazije politije. Druhe ſhrěſcźenja, w roſprawje naſpomnjene, ſu po měnjenju jendźelſkeho knježerſtwa mjeńſcheje wažnoſcźe. Jendźelſka ſebi pscheje, ſo by ſo wucźehnjenje ſ Kölnſkeho pažma wot teho wotwiſnje ſcźiniło, ſo by Němſka wažne pschedźenja pschećiwo poſtajenjam měrowneho ſrěcźenja napraſowiła.

Verſailleſki wojerſki wubjerk najſterje ſiwoju roſprawu konferenzy ſwjaſkarſkich pódłanzow ſapodcźi pschichodneho tydźenja woteda. Njeje pak wěrje podobne, ſo budźe konferenza pódłanzow Němſkeje pschiſchłuchnu notu pódłacź móź. Sćnadź budźe dyrbjeć wunoſchk konferenzy jendźelſkeho miniſtra Chamberlaina ſ franzoſowſkim miniſterſkim pschedsydu Herriotom wocźakacź.

Nałkwilne doſedźenanje mjes franzoſowſko-němſkim wikowańſkim ſrěcźenju ſo podpiſałko.

W ſobotniſchim roſrěcźenju mjes němſkim tajnym radźićelſkom Trendelenburgom a franzoſowſkim wikowańſkim miniſtrom Raynaldom je ſo pschipowjedźene dorěcźenje jako podłoź jednanjow pschipiſtnało. Franzoſowſke a němſke knježerſtwo ſtej to ſ diwźmaj wotpowjedowazymaj notomaj potwjerdźiłoj. Dorěcźenje w tym wobſteji, ſo ſo Němſka, kaž dołho nałkwilne dorěcźenje traje, najwjetſchich ſchpicźkow wotrjekuje. Pobła teho dawa Němſka elſaſſo-lothringſkim kontigentam na podłożu ſtarych zakonnych ſakonjow dale wobſtejećej. Sa to Franzoſowſka Němſkej wěſte wuhładu na najwjetſche lépſchiny cźini.

Se ſakſkeho ſezma.

W ſakſkim ſezmje je ſo dźeſaćej namjetnow a napraſchenjow ſapodało. Němſka ludowa ſtrona żada pschipokaſanje pjenježneje podpjery ſa taſke gmejny, kotrychž dróhi ſu ſo ſ wotwoženjem drjewa ſ muſiſchćich łěſow roſſeźdźile.

Němſkonazionalni ſebi ſadaju, ſo by ſtat wudawki ſa podkrejenje ſarjadniſtwow hacź k ſakoniſkemu ſyſadowanju pomérow podkrejeneho ſarjadniſtwa ſaptaćich a krajnej ſawěſćerni njedowolił, rycźeſerkubło w Langburkersdorfſe kupicź.

W napraſchenjach ſo němſkonazionalni pschećiwo pomjenowanju ſozialdemokrata Kahnmanna ſa hamtſkeho hejtmana w Zittawje hórſcha.

Němſkonazionalni knježerſtwo naponminaju, ſo by njedożahanju kataſtrese žónſkeje cźeledźe wotpomhał, ſo by bawkowu nuſu rataſtrowa, wikowaſtwa a pſchemyſła pomjeńſchił a khoſiły pschi ſuowaſapiſanjn haſchenych hypothekow ſnijźił.

Sozialdemokratoju mjeńſchiny ſo wobcźeſuja, ſo dźeźa wſchelake rjemjeſkniſke jednoty jenoż konfirmérowanych wuczobnikow pschijimowacź.

Sćežź Indianow.

S Panamy ſo powźe: Indianoju w ſtronach wokoło Sano Blaſa ſu pjeza dla **gurowoſcźow** a pſchepſchimanjow Panamaſkich ſaſtopnikow **poſtawyli.** Kaž ſo powźe, ſu ſběžkarjo wjacy dyžli 20 ludźi, mjes nimi wuja Sau Blaſkeho gouverneura, **zaraſyli.** Indianoju ſu ſwoju njewotwiſnoſcź wumokali a ſu Sjednoćene ſtaty pokinóźneje Ameriki nemołwili, ſo bychu ſchkitańſke knježerſtwo nad nimi pschewſake. Amerikaniſki tſchižak „Cleveland“ je ł panamaſkemu brjohej wupłuwał.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +33%, thermometer we nozy +3. — Nóźna leźeſke wježera nad Jendźelſkej a połnóźnym morjom. Wežera rano ſo ſhaſche, ſo ſo wuježene. Mólkole pak je ſo tola do deſcźa dało, kotryż nje trjebamy. Wyſchiſna leźeſke wježera rano pała tuhu Iſland ſo nad kóſkoraniſkej Europu. — Jutſe wotſamknjeńſkeho 6,44 hodźin ſhhadża a ſo 5,42 hodźin thowa. Měſacź dopołdnja 10,31 ſkhadża a ſo na ranje 2,02 hodźin khowa.

— **Schkrowa powječź wo wjedrje ſa jutſe wutoru:** Swjetſcha mutne bjes ſylnitſchich deſcźejow.

— **Nospraua poliźije.** Motorſke koło, kotreż ſo ſobotu jako kradnjene wojſewi, ma ſnamju I Ł — 8776, ſadźerſke cźiſło 3433 a cźiſło motora 23 694. — 28. 2. 25 kradnychu tu muſaze koło ſnamki „Brennabor“, cźorny wobtuk, żołte ſwjena, mało wuſſihnjene wodźidło, ſhamobéh; dale muſaze koło ſnamki „Lütze“, cźorny wobtuk, żołte ſwjena, bjes ſamokhoda. Wo wježwujahnjaze powěźeje proſy Budyſſka kriminalna poliźija.

— **Njeſboże.** Sobotu wjecźor wokoło 12 hodź. ſrazy na Borborſkej dróży jěźdny na motorſkim kole do ſnježa. Pschi tym ſroni ſo jěźdny thěrko, teź jeho koło ſo ſchwarnje wobſchkodźi. Wina na njeſbożu je jěźdny ſam, dokelž njeje prawje jźł. — Dale pschejěźdże tchorunja hołoty na Hoſchcźu haſju wóſ, kotryż ſo ſ leſownoſcźe na haſju twiſtorźi, ſ lětneho hólza. Na dobre ſboże njebě wóſ nakładźeny, tak ſo ſo hólz jenoż lohł. ſani.

— **W Pětrowſkej zyrkwi** wuwjedźe pschichodnu njedźelu, 8. měrza wjecźor we 8 hodź. měſchany chór krajnoſtawiſcha ſeminara a krajnoſtawiſcze wyſchſcheje ſchule Paſaſtrinowu Božu mſchu. Khór je na 140 ſpěwarjow ſpołny. Snaty Budyſchſki organiſt Horſt Schneider ſabraje na byrgach dwoje dźeła Sebaſtiana Bacha. Inſtrumentalna hudźba ſ pschedbadźeneho cźaſa budźe ſaſtupjena ſ dźełami ſa hušle a byrgle, kotreż budźe komorny hudźinik Theo Bauer ſe Drježdźan ſobu wuwjesć. Saſtupne programmy ſu dóſtacź ſa 1 hr. a ja 50 pf. we Wěſelcźe knihatni.

Se **Cźornych Noſłiż.** Cźeſto ſatepjenjeje fabrikſkeje dźiwjaceſki Gerberez njeje ſo pschezo hiſchcźe namakało. Kaž ſo ſe ſtrony ſtarſchich ſdźeli, njeſtu powěſcźe, kotreż ſu wo wobžarnjoznej krocźeli njeſbožownieje holzy roſſchěrjene, wěrne. Hłowna pschicźina ſamownordarſtwa je luboſeźna ſe horjo. Holza je ſo dźeſo dźeje ſe ſamonordarſkimi muſſemi noſhyła. Hody bě ji macź wumrěła. To dźeſe je ſo hołe holzu, kotraż bě duchownje kuſt wobnjeſcźowana, ponuło, ſiwoje pschedewſtacźe wumjeſcź.

S **Wutkancźiz.** Tu wumrě pjatk naſtarſcha wobſwolka, wudowa Stefanowa rodź. Duczmanez, w ſtarobje 84 lět. Wona běſche dźowka prěnjeho tudomneho wucźerja, kantora Duczmana, kotryż je leźe 1827 ſ Nakoſi pola Barta do Wutkancźiz jako wucźeř ſo powoła a tudomnitſchi ſchulu woteweri.

Se **Zitawy.** Jako cźeſto namałachu w Myſiy fabrikſku dźełacźerku Linu Kerez, kotraż běſche ſo ſobotu thuła. Kerez je dobrowólnje je ſiwjenja ſeſła. — Myſiſke ſta ſo tu psched hoſcźenzom „Reichshof“. Domiſt ſ Bjarnaczij pschijědźe na motorſkim kole po diwjerniſcheje dróży. Jedyn tudomny krawſti miſchtr, kotryż cźeſto ſłyſchi, dźěſche runje preki pſches dróhu. Dyż ſo nadeńe rotorſkeho kola doglada, wołſa ſtejo. Kołoſcźiny ſo na ſtróża a ſajedże wot ſady do kraja. Wobaj ſo ſmjerſcź ſchtaj. Wotewjeſchtaj pak je ſtróżkemi.

S **Ralbiz.** Njedźelu, 22. 2. Gwjeſcźeſke naſche kat. młodźenzow „Radłubin“ a „Młodźina“, je to ſtarſche a młodſchi wotdźeł, ſ wój 10. ſotſoženiſki ſwjedźeń. Wulki běchu Hebi nadawk ſnajiłi, hrajachu cźiłowu „Poſledni kral“ wot Jozefa Nowaka. Nimo prologa a powitanſkich ſłowow wupiſeni tuta w krajnej ſerbſcźinje ſpiſany hra zyły wjecźor a w bohatej ſrěźoje ſeſkeni hoſcźo ſeſkowanych ſ bliſka a ſ daloka. Wſchitcy ſu ſo ſ wulkim wjeſelom wupiſeli tuta w krajnej ſerbſcźinje ſpiſany hra zyły wjecźor a w bohatej ſrěźoje ſeſkeni hoſcźo ſeſkowanych ſ bliſka a ſ daloka. Wſchitcy ſu ſo ſ wulkim wjeſelom wupiſeli tuta w krajnej ſerbſcźinje ſpiſany hra zyły wjecźor a w bohatej ſrěźoje ſeſkeni hoſcźo ſeſkowanych ſ bliſka a ſ daloka. Wſchitcy ſu ſo ſ wulkim wjeſelom wupiſeli tuta w krajnej ſerbſcźinje ſpiſany hra zyły wjecźor a w bohatej ſrěźoje ſeſkeni hoſcźo ſeſkowanych ſ bliſka a ſ daloka.

Schto ludźo jěđźa a pija.

Podał Bohuwěr Schęża.

4] (Pokračowanje.)

W druhich ſtronach a to wołſebje w taſkich, hdźež jenje ajepſchcźelowo wěſći njeſtu, thowaja żito psched rubježnikami do ſemje. K tomu ſamu wurtyja, ſorna nutſ naſtypaja a ſ pjerſchcźelu ſaho ſamjetaja. Taſke ſamy woni ſtajnje ſ wulkej wuſtojnoſcźu a twohładniwoſcźu wurtywaja, ſwjerſchmy dorn ſe wſchej trawu a ſelemi ſ wulkej ledźiwoſcźu wukałaja a na bok połoja, potom pak, hdyż je thowanka polna naſtypana, dornowe kruchi runjerwon taſ ſeſadźeja, kaž ſu pryedy leźałe, tak ſo zuſemu wóczku nicźo njepſcźeradźi, hdźe žitny pokład pod ſemju leźi.

Wjele prózy a dźeła maja w Afriźy ſ mlécźom żita; nikmy a wětrnikt tam njeſnaja, tuż dyrbi ſej kóždy ſam mlécź. K tomu wosmu dwaj kamjenjej, jedyn wjetſchi a jeli mózno, ſrjedźa trochu wuſłubjeny, do tuteho krika ſo żitne ſorna ſypnu, a te ſo ſ mjeńſchim kamjenjom roſchudrowaja. To nióże rjana muka byćź! Naſchi wótzoło pak ſu teź na tole waſchyne mluli. W Afriźy pak teź taſke kraſiny nadeńdźeſch, n. pſch. w Bornu, hdźež ſamych wjeſdnych kamjenjow nimaja, tuż dyrbja hladacź, kaf ſorna nětaf hinaf roſdrjebja, a to ſo ſtanje w drjewjanych ſchtlach a hornyſach ſ drjewjantym tołkaczom. Ale hacź runje ſebi żony wſchu mózmu próżu dawaja a maja jara wjele wobcźeſnoſcźe dźeła ſ tym, dha ſebi taſa nichtó myſlicź njetrjeba, ſo tak drobnu muku natołcźeja, kaž ju my ſ naſchich młynow dóſtanjemy; wona woſtanje krupicźkata. W bohatſchich domach, hdźež maja dźeławſchu ludu doſcź, tajſu krupicźkatu muku na wſchelake waſchnje pſches ſuſte ſchćipy a płat ſaja, a ſtoż wſche woſtanje ſaho tołku a ſaja. Dźyż teź na to waſchnje thmanſchu muku dóſtanu, dha hiſchcźe ta tola żenje taf njeje, ſo bychmy my ſ njej ſpokojom byli. Nam drje ſo tam njeby dołho lubiło, hdy bychmy ſ kóždej horſtku muki taſte wuſchparanje měli. Bychmy ſo pratwje jara dźiwali, hdy by rano ſahe nęchtó ſ naſchemu łožt ſtupił a prajił: Stawaj, ty dyrbiſch horniz żita roſtołcź, macź chce ſ ſnědanju kuſchiſan warźeć! W khudſchich domach w Afriźy pak taf wjele rukow nimaja, ſo mohli dźeſ wote dnja ſ tołczenjom a ſaſom muki wjacy hodźinow pſcheſcźiniéź, tuż ju tam warja a jěđźa laźkaj je, muku a krupicźki a wotruby hromadźe. So pak njeby kóždy dźeſ taſanna jeđź na błdo pſchiſchła, dha woni druhdy roſtołcźene ſorna na nętkore dny do wody ſypnu, ſo ſakiſnuje, potom wodu wotlinu, muku na ſłónczku ſuſcha a ſaſo tołku. Pjeczwa ſ taſkeje muki potom nakſtał ſłodźa.

Pryedy hacź wam rezepty k nękotrym afrikanſkim jěđźam dam, chcu ſ nękotrymi ſłowami na to ſpomnicź, ſchto do nich ſłuſcha, ſo bychu wam ſłodźiſe. Najnuſniſchi pſchidawk do kóždeje jeđźe je ſół; njeſelenu zyrobu nichtó njerodźi, wona teź ſtrowa njeje. Tak tunja pak w Afriźy ſół nihđże njeje kaž pola naſ. To na tym leźi, ſo ſu tam wulke a dałoke kraje, w kotrychž ſo ſyła zaneje njenamaka; ſół pak, kiž ſo ſ zuſych krajow tam pſchiwjeſe, ſo dla dałokeho puća a pſches nimo mérty wobcźeſnje pſchenjeſeńe jara podrózi. Woni wſchak tam wſcheho paruja, ſ cźimž by ſo wołkhad połóſił: żeleźniżu ſu njeſnate, wulkich rękow pobrachuje, po kotrychž mohli ſ łódźemi jěđźicź, a twoje nihđże njewidźiſch, te też ſo njebychu trjebacź hodźiſe, dokelž tam żar ych pućzow njeje. Tuż nicźo druhe njewutbywa, hacź wjelbłudam (Kamel) pſchekmyſłe tworn na khribjet klaſcź, te je na ſmjertnych pućzach pſches puſcźiny ſ jeneho kraja do druheho noſcha. Jedyn wjelbłud pak wjacy njenjeſe hacź tſi abo ſchtyri zentnarje, a to njeſju lutte tworn na pſchedań; pſchetoż wón na teź zyrobu a wodu ſa ludźi a ſam ſa ſo a teź wſchelake druhe rěcźy napokoſene. Puće je huſto doſcź tydźenje dołho pſches puſcźinu wjedu, hdźež nicźo k jěđźi a picźu njeje.

Najwjacy ſłeſe nadeńdźe ſo w ſnutſkownej Afriźy we jenym rózku wulkeho kraleſtwa Bornu w krajinje Bilma. Tam we wulkej ſchěrokoſcźi jara mózne pokłady kamjenitneje ſele pod ſemju leźa, kaž na je Europa w Morawſkej pola nječta Widlicźka. Tute ſelowe pokłady w Bilma ſu tak wobſchérne a hłubóke, ſo ſo najſterje jenje wuczerpacź njehodźa. Bilma wſchitke kraje ſuntſkowneje Afriki ſe ſwojim faſtara, tak na pſch. ſyle Bornu a cźrjódku druhich kralewſtwow, kotreż ſo ſhromadnje Hawſa-kraje mjenuja a ſu wjele hrócź wjeſche hacź nęmſki kraj; teź we wulkej puſcźinje Saharje jenje je druheje ſele nimaja. Dźeſi wole dźe karawany po ſół pſchijeźdźu, najwjacy pſchejěźdźeja ſ nich dwaboh ſe 300 wjelbłudźemi wobſtoja, a wob lěto je jich wjacy dyžli 70 000, kiž ſu tam pobyte.

Kamjenitna ſół abo ſelowy kamjeń pak ſo w Bilma njeſtawa kaž w nęmſkich ſkałach kamjenje. Tam je njeſe wulkich a małych łužow a hatkow, kotrychž dwo ſ njejeho druheho njerozbijeſi hacź je cźiſtebo kłoneho kamjenja, tuż może ſebi kóždy wuſtajicź, ſo je woda ſtajnje tak ſelena, ſo ju picź njehodźi. Dźyż potom w horzym cźaſu ſłónzo pali a ſmali, dha na łužach a hatkach ſtora naſtanje, kaž pola naſ łód; a tuta ſtora je luta ſół. Tutón ſelowy łód ludźo kamjaja a na ſłónzu ſuſcha, a to je ta ſół, kotruż pſchedawaja W wotrumowanych łužach woni je dołhimi ſeſkami ſchkarają, abo ſaleſtu do nich nuts a tepłaja tam wodu, ſo by ſo ſół, kiž je ſo na dno ſadźiła, ſaſo ſ wodu ſmyła, a potom ſaſo ſłónczku ſo ſwoje cźini. Taſti ſelowy łód tam wob tydźeń dwójaſ narośe. Dokelž pak tam dźeń wot dnja też wěſ kuſe, kiž prócy a pěſć a druhe wězy do nich wěſe, dha je ſroſumlime, ſo tamna ſół tak běła njeſe kaž naſcho, wě, woda je huſto doſcź tyźtro jara ſchéra a mułaſta, a mo tychmy ſo najſterje ſa nju dźakowali. Bohaſći ludźo pak maja tam teź rjanu běłu ſół, tu woni na to waſchne dobywaju, ſo jaſnu ſelowu wodu do wulkich ſudobłow cźerpaja a je ſaſ odźeja, ſo wětſiſt njemóże żadyn próch do nich namjetacź. Skora, kotraż na wodze w taſtich ſudobłach narośe, dawa cźiſtu běłu ſół.

(Pokračowanje.)

ceni a powschitkowuje pak hoscho dorchumjenje ſtutka ſewſchahu, lchtoż i rèdka powſchitkownje widżimy. Na jenej ſtronje khwalimy ſmužitoſcż młodżenzow, ſo žeby wèrjachu wulku hru, kotrejż zlowa w cżiſtej ſerbſchcżinje a we rjanym draſczenju podachu a też ſo prózowachu, ſo lnchu žiwje hrali. Schwjelce budże kroſnoſcż tuteje ſerbſkeje rècże ſ dobrym wliwoom na wſchédnu rècż naſchich młodżenzow. Naſkerje hrajeſchtaj Rodżiżlaw a Mathilda, hdyż tej druhy ſo prózowachu a druzdy luſt je ſo dżechu, puoſta to i wjeſelcha deklamazija a wuraz zlowow we wobliczu a w hibanju tu hiſchcże njebèſche. Na druhej ſtronje wſchak dyrbimy prajicż, ſo je to cżeſka hra, kotraż žada wuprahnowanych ludzi, kotiż ſu pſches mnohe wuſtupowanje na jewiſchczu wſchu techniku dżiwadła žeby hižo wſchitkowjelu a nawikli, ſo dospołnje do ſwobjeze rèle ſajżdżeli a hdyż to wſchitzy tuteje druzżiny njedèchu, potom pak dyrbjeſche taſka hra tak kruce w powjaſku hyeż, ſo móhli ju ſamo wżay hracż, a to ſawèſce niebèſche lóſko było, mnohi pſche ſadoſcżinje pſchcżo k wóſtacej dele ſlaſchowachu. Taſka hra ma, hdyż to njeſtaj wſcho tak hrali jerjo, ſwajmjeſchcżik poł léta ſo wukuwacż a pſchihotowacż a hacż do maliczkoſcżow w kżdym pohibnjenju, wuraz zlowa a wobliczu nadrobnje laſchcżépicż. Khwalimy a wulbèhujemy wulki poſtup wot poſlednjeho laſoſcżiſkeho ſwjedżenja, tola rjadkimi młodżinje, jo by na lóſcżich pſchedmjetach, dokładnje wobkrudżenych, ſo wuzwjedowała na wulke nadawki. Sława pak pilnej dżelawoſcżi, ſo njeby wohań młodej narodnej laſorjenoſcżi wuhażnyk!

S Khróſcżiż. Popjetum ſrjedu potkwachmy na naſchim Cżerkowniſchu Mikawſchcżu Sarjeńka, rodżeneho 1. febr. 1856 w Wobdżach. Jara wulka žiwa pſchewobdżerjow wopokaſa jemu roſtdonju cżeſcż a lubokoſcż, wobſtejnje też Jałcżanſka „Bieſada“ ſ khorhoju. Wèche dżèn tola njebohi ſprawny Sserb a wèrny khſcheſcżan. Na wyſchè 24 lèt je wón laſtojniſtwo tótki na naſchim kèrchownje nanajſwèrniſcho laſtawał, hacż jeho khrioſcż a žiwjenſke wobſtejnoſcże ſo ſłožiłej. Proſchemy a namohnjamy, ſo by pſchi Wacżonſkej zyrkwi lóżiche laſtojniſtwo wuwżika a tótki wſchitzi, wón do leho hwoli, ale jeho mozy pſchcżo dóle wotebèrachu, tak ſo dyrbjeſche je po krótkim cżaſu laſo ſłožicż. „Sſhoriwichi, poda ſo do Worklecżanſkeje khorownje, hdżež njebèſelu 22. febr. w 70. lecże žiwjenja wumrè. Mikławſch Sarjeńk bèſche horliwy hobuſtaw Jałcżanſkeje „Bieſady“. Na wyſchè 15 lèt je jako pſchedſyhda wuſtojnje nazwoſtawatche, ſa cżoż ſu pſchi ſłożenju pſchedſyhdſtwa pſched lètami ja cżeſnjeho pſchedſyhdu pomjenowany. S wożbżetej wulchikoſcżu wèdżeſche wón niz jenoż laſtojnje pſchedſyhdu dżerżecż, nż, wón ſpra rjenje a mulojnje tak wſchelake dżiwadżowe kruchi ſa ſerbſke jewiſchczo ſprawił, kotrejż ſo powſchitkownje ſpodobachu. Też jako mandżelſki a nan ſe ſwoje wjnowatoſcże pſchikładnje dopjelnił a je ſwoje 6 dżeci k dobrym Sèerbam a Cżſcżeſanam woczahnył, kotiż lubeho nana cżaſ Żiwjenja njeſapomnja.

S Khróſcżiż. Naſcha doſtojkna wjeſelcża lutjeńa Kubaſchcżez je ſo na ſchulu do Wołcżnizy ſamoſtowiła a tamne mèſtno też doſtała. K jutram je hižo naſtupił. Khoromatoſcże dla je ſebi dowoł wuproſyła a ſo do Halſchtrowſkich kupjelow podała. Jejne mèſtno ſo wupiſche. Do wobſadżenja laſtupuje je k. wucżeż Delan a w ruchanych dżelach lutjeńa Statuliz ſ Kulkowa. Wobżarnuje ſo, ſo poſlednicża žerbſt i njemóże. Też to dyrbi ſo wobżarowacż, ſo ſo ſerbſke wucżeriſke mohy do Němzow pſchedſyhdiuja, hdyż tola w Sſerbach bychu nuſnje trèbne byłe. —

S Bóſchiz. Wot pola Rjeſwaczidła. Njeſłoże, kotreż njech ſebi wſchitzy kokoſchni ſa wucżbu hjeru, ſu zo na puczu ſ Njeſwaczidła do Bóſchiz. Schulſki hólczeż Schuſter ſe Bóſchiz ſekka na puczu laſchah Luſczanſkeho cyzekkubła. Hólz pſchimmy ſo ſa wołowu ſkonjaz a da ſo tak ſobu cżahnycż. Pſchi tym hrabmy jeho koło, tak ſo pod wóz, kiż ſe ſ deſkami nakładżeny, pſchiżże. Wołowe koło jemu pſches nohu dżèſche. Koło, kotreż jehornuja pod wóz pſchiżże, ho dospołnje ſeſłama.

S Sdjarowo. Na póſnilſim ſwjeżenju w Sickertez hoſcżenzu dóżże lu 1 njelubym wuſtupam. Wjazy młodych ludzi ſo ſwadżi. Stónczniże dachu ſo do pukow. Blida a ſtólzy ſo roſtamachu, ſchkleżzy ſo roſbichu. Dwaj wobżelnikaj, Schimenz nan a ſyn, buſchtaj pſchi tym tak cżeſko ſ nożemi ſkakanaj, ſo dyrbjachu leju hiſchcże w nozy do khorownje dowjeżeż, hdżež ſyn hiſchcże na druhi dżeń bjes wèdomja leżeſche. Nadżijonnje ſo winowacżi krucze połhłotaju, ſo jim łóſcht na bicże ſaidże.

S Wójerez. 4. wulka ljudſkowa wuſtajenża bykow wotmeże ſo 12. mèrza w Khocżebuſi. Na wuſtajenży, kotreż delnjołuſiſki ſkótyłahowanſki ſwjaſk wuhotuje, wuſtajeja ſo wiche byki, kotreż ſu na podkrejenych wuſtajenzach 1. mjeto doſtałe. Budże tam połajtim dobry ſtót widżecż. Wuſtajenży pſchiſamknże ſo cżahżża bykow, kunzrosow a ranzow ſ naſlepſchich płahowarjow Bratrowſkeho płahowanſkeho ſwjaſka.

S Willi w H. S. Żiwnoſcżeſt Louis Renger wożſche zyhelc ja nowohwar. Wón ſaſta ſ konjom ne ſ deſkami pſchikreſej ſuchowej jamje. Nadobo ho kóń pſchelerna a padny do jamy. S wulkej próżi ho poradżi, ſkocżo ſe hromeje kapjele wumwobdżi.

S Mochołza. Pſched 3 lètami kradnychu jenemu tudomnemu wobſhedżerjej khże ruczny wołpież. Tehdy kuchaju na žuſoda, tola połiſija tam niczo njenamaka. Pſched krótkim wuhlada nèko w Niſkej hólczeż žónſku ſ wołpiezkom, kotraż bèſche jemu ſnaty. Won ſdżeli to połiſiji, kotraż wuhlèdżi, ſo je to wopraudże tamny kradnjeny wołpież. Dale ho wukopa, ſo je pabuſcżna žónſka ta ſama, kotraż bèſche tehdy, hdyż pola žuſoda wylaczi, na dróży ſiejo na njeho ſwarika a jemu padwiſchtwo wuſmjetowaſka. Nadżijonnje ho njeſkmane ſadżerżenje žónſkeje prawje pokhłoſa, Sſu ho tola na njewinowatcho žuſoda jeje dla dołho dołcż pſchiſłudżeli.

S Mitowa. (Samomordarſtwo na kolijach.) Jako cżahiſke 26. febr. rano wołało 6 hodżin ſaſtojnik ſubonneje żeleznjeſkeje ſtażje ſwjaz na cżarje do Kèttlicho ſłużeſchi, namaka njedaleko pſchekhoda na kolijach cżeło žónſkeje kotruż bèſche cżah pſchejeł. Bórſy mózachu ho perſonalne morwieje ſwèſcżeż. Jednalcże ho wo 55lètnu Hanu Großmannez ſ Drježżan. Wot nèkotreho cżaſa pſchebywſche wola ſnatych w Borſchczi. Wona bèſche pſchezo we cżeſkich muſtlach a je hižo pſched pol lètom ſo ſ pjuntanu ſajedowjeſcża chayła.

S Bèſze Wody. Sbubiła je ho wot ſaudżenje hrjedy ſem wudowa Hana Droiykez rodż. Hermannez, kotraż na Förſterſkej dróży cżo. 24 bydleſche. Wona je 70 lèt ſtara, 1,70 m. wulka. Sd ratżenja je cżornu ſukniu a pjeſl, pſtuny abo cżorny ſchórzuch, wyſoke ſilzowe cżeſle. Na hlowe ma cżorne rubiſchcżo. Mòżno je, ſo je ſebi ſtara žónſka w cżeſkich myſlach žiwjenje wſała abo ſo ho wèdżo wokoło bruzdi. Powèżże njech ho na k. Drózyka abo na połiſiju ſeſelu.

Dawkowa protwka na mèrz 1925.

5. mèrza: Dawkowe wotcżehnjenje wot mlódy (Steuerabzug vom Arbeitslohn) ja w cżaſu wot 21. hacż do 28. februara płacżenu mlóu. Żadyn cżaſniſki cżaſ.
5. mèrza: Sakſke wotedacże dżèlodawarjow (Arbeitgeberabgabe) we wyſokoſcżi ¼ mlódowho dawka, kotryż je ho wot 21. hacż do 28. februara wrócżo ſhżcżeło Cżaſniſki cżaſ (Schonfriſt) hacż do 12. mèrza.
5. Podrunżny dawk (Mietzinsſteuer). Cżaſniſki cżaſ hacż do 12. 3. 25.
10. mèrza: Dołhódny dawk: pſchedpłacżenje a pſchedpſchipowédżenje pſchemyſłowych dżèſkarjow (Gewerbeſteuer) a hórnitwa. Cżaſniſki cżaſ hacż do 17. mèrza.
10. Pſchedpłacżenje wobrotowoho dawka (Umſatzſteuervorauszahlung) a pſchedpſchipowédżenje wjetſchich dżèſkarjow wo februarſkim wobwrocże. — Dawkowa hadżba ja powſchitkownu wobrotowy dawk: 1½ próżenia. — Cżaſniſki cżaſ hacż do 17. mèrza.
10. mèrza: Druſtwowy dawk (Körperſchaftsſteuer). Cżaſniſki cżaſ hacż do 17. mèrza.
15. mèrza: Dawkowe wotcżehnjenje wot mlódy ja w cżaſu wot 1. hacż do 10. mèrza płacżenu mlóu. Żadyn cżaſniſki cżaſ.
15. mèrza: Sakſke wotedacże dżèlodawarjow we wyſokoſcżi ¼ mlódowho dawka, wot 1. hacż do 10. mèrza wobſhowaneho. Cżaſniſki cżaſ hacż do 23. mèrza.
16. mèrza: Burſowny wobrotowy dawk.
25. mèrza: Dawkowe wotcżehnjenje wot mlódy ja w cżaſu wot 11. hacż do 20. mèrza płacżenu mlóu. Żadyn cżaſniſki cżaſ.
25. mèrza: Sakſke wotedacże dżèlodawarjow we wyſokoſcżi ¼ mlódowho dawka, wot 10. hacż do 20. mèrza wobſhowaneho. Cżaſniſki cżaſ hacż do 1. hapryla.

Dawkowe poniżenje po wukazu ſ 10. nov. 1924 wo ſchtwórcżinu płacżi jenoż ja pſchedpłacżenja i natalſkich dokhodow (Einkommen), ja dokhody ſ pſchemyſła, hórnitwa a ja dokhody druhich dżèſkarjow. Pſchedpłacżenje ſ lżomnoſcżom, ſhwobodnym powołanjom a druhich ſamoſtatnych dżèlow, dokhody pſchiſtajenych, tak dołoho hacż 2000 hr. ſchtwórcżſtnje pſchekrocże a dokhody ſ imanoſcha kapitała ho njeſtika. Saſtałe pſchiſtajenja pola ſapodżerżeneho ſtaczenja dokhodneho, druſtwoweho, wobrotoweho, pſchemyſłowho, lżomnoſtneho a podrunżneho dawka wuczinja ja kżdy połmjeżaj 1 prozent ſaſtatcżo dawka.

Hospodarski rozhlad.

Póndżeln 2. mèrza 1925

S pſchiležnoſcżu ſmjerecże ſtatuzho preſidenty wobſamknychu pſchedſyhdſtwa burzow, wobchoi wobſhop na burſach hobotu ſawjerej. Pſched majeſtrożu ſmjerecże cżuje ho jenje wotpocżowazy wobſhod naſcheho cżaſa nucżeny, khwilku poſaſtacż. Burzy, do kotrychż nitki naſcheho hoſpodarſtwa ho ſſednoczuja, a tichżuja, ho ſawrjechu.

Sſmjerecż tuteho muża je wopraudże ſ pſchicżinu, jo wobſhod każ je ſtrożżenu khwilku poſaſtacż.

Wjele ſmanjenjow na to pokaſuje, jo nim na mary ho kładże powójiſka Němſka. Nimamy pſchicżinu, w nim niożecż jenoż rozjaſniż. Wón bè ſ prèmim preſidentom němſkeje demokratiſkeje republiki, kotraż nimale pſches nèi nasa ſ absolutiſtiſkeho khżerſtwa. Preſidentej, kotruż nikto na marach nèi, ho jenje pſchi jeho koleżnej wjeſne, jo nżhdy ſtupi na cżoło jeneho ſtata te 60 mil. ... wohydlerjow. Puczе Wſchehomócżneho Boha ſu ... Nżech ſe tużon muż jednoreho, haj thudżeho pokhoda, jene łabjeż njeſmiemy: Wón ſtupi na cżoło roſpadowajeho němſkeho ſtata. Tón, kotryż ſebi žadatſche, ja tżehu jeho „poddani“, każ nèkajkeho Boha ſcżeſcżi a poſłuchacżi, wopnichcżi ſwój ſtat a lud w najwjeſelſej muły a hubjenſtwje. Hiſchcże dżeń prjedy ſo wocżeſche, ho dże na cżoło ſwojich wojakow wumrèdż ſa wótczinu, na druhi dżeń pak je ſwojim ſynom do wukraja wupiſchcżiny. Po jeho pſchihładże cżiniacżu mużoz, kotiż ho rady patrioſtoju mjenuja.

Na marach łażay preſident revolucżiju do kónza njeſkheſcżeje a njewupłe pjanku, kotraż bè ſaloſcże na ſtat a lud pſchiſnjeſła. Jeho ſprawna a mèrna buſcha ſo pſchewalcże, revolucżiju ſamjeſowacż a hónicżicż. Wón ſtupi dowójniſu Němſku ſ powójniſej wujednacż. Wón wèrzeſche do tuteho ſwojeho idżała, ale ho mylieſche. Dowójne mozy ſrolczeſchu jemu wulche hlowy a naczinichu jemu ajele njeſcżanja. Wón wotſtorił, budżecżu tola dny jeho preſidentſtwa liczene byłe.

Njebohi bè ſebi jako repreſentant demokratiſkeje Němſkeje wjele dowèrу we nukraju dobył. Pſchi jeho ſmjerſi wukraj ſ wulkim cżeſcżowanjom na njeho jako cżłowjeka a jako politiſkeho wołoſhu ſpomina. Jeho ſtutkowanje ja ſmjerowanje a wurtnanje pſchcżewinowcżow hoſpodarſkeho naſchemu hoſpodarſtwu, Pſchcżeżiwnikam republikanſkeje Němſkeje dyrbi ho porokowacż, ſo ſu mèrne ſtrukcżenje Němſkeje pſchcżo parczili a hiſchcże hacża. Jeli cżile ſchkodżenje w Němſkej pſchewobtu dżiwdu, ſtejimy pſched nowymi ſchmatanżami. Powètr je ſ miłinu napjaty. Schkrieżka dożżha, jo njenjedżo wubuchnje. We ſmjerecżu prèmjeho preſidenty njeſmieje republiki leży weſka tragika (ſtuchloſcż wożuda), ho dyrbjeſche runje we tutych khwilach wumrècż a roſwjaſacż ruzu wſchelakim cżeſmynym mozam, kotrychż ſtutkowanje ſtatej a jeho hoſpodarſtwu ženje tżeż njemóże.

Wiki ſaudżenju hobotu w Wèżej Wodże. Butra 2,20 hr., kraroż 30 pf., jabłuka 20—30 pf., cżeſmyny lat 15 pf., 2 puntaj 25 pf., bèły łak 10 pf. 2 puntaj 15 pf., łany wotli ½ l. 50 pf., Na wikach bżje bè wjele pſchedawarjow, ſ wikami pak klagaſche a poměrnje mało kupowachu. Tu je ſtrajk w ſchtleńcżeńjach ſwobrił, tchodża po mèjcże wjele dżèlacżerjow próſtnych wokoło cżaſa hoſche.

Sèrjedu ſu ſkótne wiki w Rjeſwaczidle.

Sso pytaja:

Jutrowny, Schołta, hoſcżenz w Jèżowie.
Piekarſkeho, Schmidt w Sczijeczach.
Holzu do domu, Hiller w Budyſchinje, połny hodżik 91 — Ruchtarſka w Budyſchinje, khżerżnja haża cżo. 7 ſadny dom.
Pohonczа, kotreż dwór w Malſezach — kotreż dwór w Hrodżiſchczu.

Na pſchedaſ:

Jaloża, 13/4lètna, w Miłoczach cżo. 25.
Koya, błiſko łóſſatami, mjes dwèmaj na wubjerk, we Sdżarje cżo. 22 pola Kluſchka.
Khèżka ſe 4 kórzami pola, w Barcże cżo. 43.
Grataj, konjazej, w Krakzach cżo. 26.
Dżeczel, cżeſmyny, we Wyhożi cżo. 2 pola Kubſchiz.
Wós, 25—30 zentn., Wjazka w Małkmu Wjeſkowje — dżèlczaży, w Budyſchinje na Stżeżerowej dróży 61 dela na lèwo — promenadowy, w Budyſchinje na Karlowej dróży 11 na lèwo.
Kók, błènjoſtmy, w Delnjej Hóży cżo. 40
Srżbż, 10 mèjazow, Salhow cżo. 2.
Krowa, mloda wyſokoſkuzelna, we Lètonju cżo. 4 — do cżehnjenja, Schuſter w Nowych Porchlżach.
Na kuble cżo. 1 w Mylcżezach: Konjez, ſrjedżnoſtmy, ſchumjeſlaj, 5 krowow (2 wyſokoſkuzelnej), 2 bykaj, (8 zentnarſkaj), 3 ſałoſzy a 3 proſhnikż, knjeſke ſanje, parkowy wós ſ gratom, wohſchidłowe maſchina, ſtawuhżeżak, bèrnywuſjedżowak a ſwubèrak.

Drjewowe awkżije.

Njedżelu 8. mèrza pop. w 2 hodż. 100 m. łżuchow, 40 m. pjenkow, 6 dożżich hromadow a 30 łożow hakoſow, wſcho khójnowych, w Metaſchcża holi to Lemſchowje.

Produktowe witi w Barlinje dżenża dop. ¾11 hodż.:
Wyſchiſche płacżiſny a żaneho wobrota.
Dop. ¾12 hodż.: Witi hiſchcże njewulwite.

Wiczne płacżiſny w Budyſchinje.

wot 28. februara 1925.

Wiſché płacżiſny ho po ſtotej hriwnje troſhmiła.

Pſchedmjet		najniſchcża płacżiſna	najwyſch. płacżiſna
Pſchenża, ſwonka wotedacża	50 kilo	13,00	13,40
Rożża, ſwonka wotedacża	50 „	12,80	13,30
Jeczmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	12,50	14,00
„ nałymſti	50 „	—	—
Wowż, ſwonka wotedacża	50 „	9,25	10,00
Napż	50 „	—	—
Bèrny	50 „	2,20	2,50
Sèmo	50 „	3,00	4,50
Sèkoma, ſ maſch. mlócż, praż.	50 „	1,00	1,80
„ ſ maſch. „ ſ laſſ.	50 „	1.30	1,50
„ zypami mlócżena	50 „	2,20	2,50
Pſchenczna muka, 70%	50 „	21,00	21,50
Rżana muka, 70%	50 „	19,50	20,00
Pſchenczne wotruby	50 „	8,50	9,00
Rżane wotruby	50 „	8,50	9,00
Proſżata 512 ſchtuk	1 ſcht.	18,00	32,—

Pſchinoſy.

* S Frankenberga. Njeſłoże. Póndżeln wohſunyny ſo w Kunnersdorfie cżełiny auto we ſmèży do pſcherowa a ſattżeji pſchi tym 2-lètne dżeczo.

* S Rychbacha w Schleſyſkej. Pſchi wotewrjenju fabrikowych wrótow ſarażeny bu 50-lètny dżèlacżer Keil, kotryż bèſche pſches 30 lèt pola firmy Zwanzigera a ſynow w Peterswaldawje dżèlak. Na 30 zentnarjow cżeſche wróta ſo pſchi wocżinjenju wuſadżichu a pomyſlichu na Keila, kotryż ho tak cżeſko rani, ſo ſa nèkotre hodżiny poſdżiſcha wumrè.

* S Glauchawy. W Hohenborſje je ho wot njedżele ſem 14-lètna dżowka hórnika Wintera thubiła. Holzu ſu njedżelu na dwórniſchczu w St. Egedien ſ zuſej žónſku widżeli. Po ſdacżu je tuta młodu holzu wotmyſlała.

* Wupżeſchna baba. S Jeny ho jdżeli: Wotkrjeſhna baba Thereza Münſterowa je w ſtarobje 86 lèt wumrèła. 53 lèt je ſwoje cżeſke powołanje wukonjała a w 3333 padach pomhała bacżonez dżèco wołożicż. Dokelż žaneje ſtatiſki njeje, njehodżi ho prajicż, hacż Münſterowa i tutej liczbu na cżole ſwojich powołanſkich towarſchſkow ſteji. Wjele pak drje jich njebudże, kotrejż by chcu tutu liczbu dożpełe.

* Cżeżke njeſłoże pſchi twarjenju kólnje. Pſchi twarjenju autoweje kólnje w Charlottenburgu padnu ſ dotal njeſnatych pſchicżinow leżena a pohrjeba wjazy dżèlacżerjow. Mjes tym jo nèkotri ſ lołkimi ſenzenjemi wotelnżechu, bu dżèlacżeż Daimer tak cżeſko pod roſpadankami pohrjebany, jo możeſche jeho wobora jenoż jaſo cżeſło wuczahnycż.

* W Kulowskej rjece zajtřiša bratrowy wotkaz. Nacžiborki pschisahowy hud sahubi 38tknego rjemjesnika Rich. Starnowa, kiž je swojeho bratra Konjowski, k zmjerzi. W schorjenu bjesche w swojskich swadach z swojimi bratrami žiwy, pschi kotrychž jo wobsebje wo herbskich nalesnostach jednasche. Jako jeho bratr junu rano do hrodže pschindže, rospaci jemu je rjemjeru nop. Mordarja su tehdom wjesenjenju skoro sabili.

* Wurubjenje železnizy. Na Železnizy w Hanowy do Judby je kriminalna policija wurubjenje železnizy wuhladžila. Wjelko Stehnowa namakachu wjetšiše dželby tkaninow. Paduschstwo podkladnaj bjschkaj železnizarjej, pola kotrejuž wulki skład kradnjenych wozow, mjes nimi tež koka, schpihsel, zigary, a schijazu maschinu wuslědžichu. Paduchaj so sajeschtaj.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Podawanje 380 tunow pjestrowych kamjenjow 1. druzina ja twar dróhi na Budyschkim dwórnischczu so wupisuje. Podacž dyrbja so kamjenje 14 dnjow po skasanju. Posticzenja mója so japodacž wot 6. měrza 1925 jenc. Plazežnischke liscziny su dostacž na podpisanym hamcze za 50 pj.

Pschedbyždženje železnischkeho twarschkeho hamta w Budyschinje.

*

Mjnuk Schosta w Hosescheze je wo dowólnjdž wyschil, so by mjnuske koło, kotrež je 4,60 m. wyschke a 1,55 m. schěroke, samenicz mohł z taikim, kotrež je 5,16 m. wyschke a 1,35 m. schěroke. Nawschczewjenja pschczeziwo temu namjetej dyrbja so w běhu dweju njedželow na Budyschkim hamtskim hejtmanstwje, hdyž tež plany wuležja, japodacž.

*

Lahowska gmejna je prosyła, so by wodu z lešownoscze cžo. 290 lešownostnje knihi za sastaranje gmejny z wodu wotwodżecz směla. Pscheziwjenja dyrbja so we běhu 2 njedželow na Budyschkim hamtskim hejtmanstwje, hdyž móža so tež plany wobhladacž, japodacž. Wobdželenc, kotryž so w postajenym czasu njezamołwi, slubja prawo znapschczeziwjenja pschczeziwo dorjadowanju naležnoscze se strony wuschnoscze.

*

Pucz se Stróže do Dubow wospanje dla nastupowanja na Stróžanskich honach wot 2. hacž do 5. měrza 1925 zawrjeny. Jědžicz może so po nowym schulskim puczu abo na Hucžinu.

*

Pucz z Rosnowdcz do Wochowa na Bjedrušk wospanje dla pschestrowanja na Rosnowdczanskich honach wot 2. měrza t. l. na czas dżelow zawrjeny. Jědžicz może so na Zitzy.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Lětnicžanski wokrjesny wubjerk je wobsamknył, so ho hajenski człon sa dżiwje tacžki w lecze 1925 w Lětnicžanskim lutscžerstwowym wokrjesu z 1. měrzom sapoczuje.

Polykroma je saschła w hródżach wobsedżerja Krala w Krušchwizy a ratarja Hančena w Podrożi.

*

Dżeći, kotrež chodża abo dyrbja k jutram do Wojerowskeje měschczanskeje schule sostupicz, dyrbja so 4. měrza wot 10—1 hodźin w nowej schuli pschihotowdżicz. Do schule dyrbja k jutram hicz wschě dżeći, kotrež su 30. junija t. l. 6 lět stare. Wopytowanje wo jetrašchczehjenja a ja swouka rodżene dżeći leż pschichodnje wopytowanje ogrbja so sobu pschinjesecz.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadżuje so kóždu póndżelu wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjoluziskej rěči.

Bukecy. Serb. towarstwo zarjaduje njedżelu, 8. měrca, wječor z dypkom w 7 hodź. přednoškowy wječor we wosadnej sali w Bukecach. Přednošk — najskerje ze swětlymi wobrazami — je přilubjeny a so hišče bliže wozjewi. Přeprošujemy wutrobnje wšě sobustawy, wosebje tež knjenje mandželske a knježny, kaž tež wšěch Serbow našeje wokoliny.

Předsydstwo.

Domowina. Zwjazkowy sekretar je po wšelakorych ważnych wotdźerżowanjach w zańdźenych měsacach zaso k służbje zwjazka a towarstwow, n. př. z přednoškami. Sekretarist.

Hrodźišco. Serbske towarstwo „Zerja" změje pschichodnu srjedu, 4. měrca, wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Njech wšitcy wěsco přińdu.

Khrósćicy. Jednota „Sokoł" ma přich. wutoru, 3. t. zwučowanje a přeprošuje na nje tež bratrow Pančičanskeje jednoty.

Štwórtk, 5. měrca, w 1/28 hodź. mamy hłownu zhromadźiznu pola Wjenkec. Njech wšitcy, aktivni a pasivni, tež Pančičanscy bratřa přińdu. Hosco su lubje witani.

Budyšin. „Nadźija" skhadżuje so wutoru wječor we 8 hodź. w „Kat. towarstwowni" na garbarskej hasy. Prosymy naležnje, zo bychu wšitcy přišli.

Łaz. Tow. „Zejleŕ" ma njedźelu, 8. III. pop. 1/24 hodź. swoju zhromadźiznu. Jednać budźemy wo towarstwowskich naležnosćach a wo skazanju symjentnych běrnow. — Spěwarjo a spěwarki maja wutoru, 3. měrca, wječor we 8 hodź. spěwnu pruhu.

Bukecy. „Radosć" ma srjedu, 4. měrca, wječor we 8 hodź. spěwnu hodźinu. Wšě sobustawy njech wěsće přińdu, dokelž mamy wo jara ważnych wěcach wobzamknyć. Přinoški budża so zběrać.

Haslow. Kołojězdne tow. „Błysk" ma wutoru 3. III. wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Měrčinkec.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžcy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Max Hensel ✻ marmorowa industrija

Telefon čo. 289 **w Budyšinje** w nóhd. husarskej kasarnje

poruča so k zhotowjenju

platow za myjne blida a bufeje
wusadżenjow sčěnow a khachlow
wóknowych deskow a klamowych taflow
tafiow za zaswěčenje a hnšenje swěcow, za lěnki a rozdźělaki

stejacych časnikow a pisanskich připrawow, debjenkow na blida,
pisanskich lampow a lampow za nócne blidka
z tukrajneho a wukrajneho marmora.

Hotowe wudźělki stajnje na składže.

K nalětnemu wobdźěłanju role

staju wjetšu dźělbu mašinow a gratow, **pluhow, brónow, walcow, bruzlemjećakow, syjacych mašinow, kopanskich mašinow** a t. d. po poniženych płaćiznach a při najpřihódniših płaćeńskich wumjenjenjach na předań,

Carl Gast w Budyšinje

na drjewowych wikach 27/29 telefon 1290.

Najwjetša wuporjedźerńja w měsće.

Sprawna

jutrowna holca

so na malu šiwnosć pyta. Dalše je zhonić we wud „Serb. Now".

Dobra sprawna

holca

so z přizamknjenjom k swójbje do ratarstwa pyta. Adressy njech so pod „C 3" na wudawarńju „Serb. Nowin" zapodadża.

MERSIOVSKY
Brylanty

Prječćehnjenja dla

předawam wćjacu mašinu, decimalnu wahu, kiž njese hač do 5 centnarjow, **z puntami, konjace sanje** wšo nimale nowe

Paulik w Nowej Wsy
pola Rakec.

Derjezdžerżane

hospodarske khachle
z koprowej pónoju,
warjeńska mašina z lateho żeleza a nimale nowe stwinske khachle su tunjo na předań we Njeswačidle čo. 67.

Nimale nowe

žonjace jězdne koło
ma płaćiny hódno na předań.
J. Sibak na Mužakowskej drózy 4.

Sylny, 5- lětny

kóń

(hišk) je na předań
w Komorowie čo. 5 pola Rakec.

Sylna jałojca

k plahowanju, 13/4 lěta stara, stoji na předań
w Minakale čo. 32.

Koza

z třećimi kózlatami je na předań
w Žićenju čo. 9.

Koza

blizko kózlatam je na předań
w Casecach čo. 11.

Lěto stary

šwajcarski kózlik

k plahowanju
je na předań
w Nowej Jaseńcy čo. 52.

Mam hišće drjewo wšěch družin na předań.

Jurij Fuhrman
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Sawsna wuporjedź.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

12-procentowske přiručne požčonki

(12% Handdarlehne)

— **wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wotčahowratarjam za zmenki (Wechsel)** a z rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny birow

Koban na Kaeublerskej drózy 6.
Telefon 814. Ręči serbski.

Dawno znate a lubowane

Wjenkowe kofeje

poruča w njepřetrjechenej kajkosći

Jana Wjenka nasl. w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 5.

Drjewowa awkcija.

Štwórtk, 5. měrca, dop. w 9 hodź. so we **Vlčec hoscenc w Haslowje** za hotowe pjenjezy na přesadżowanje předawa:

na **38 rm kuluchow,** mjez nimi 5 dubowych
12 rm pjeńkow, [a 6 brózowych,
10 dołhich khromadow,
18 hałozowych khromadow, mjez nimi:
8 khójnowych, 2 brózowej, 3 dubowe.

Drjewa leža: Na zahrodze, w Lehmannec keŕkach, na wětrnikowej Ryćeŕkubło we Wutołčicach, 25. februara 1925. [horje.

Wilhelm Herrmann.

Předawanje drjewa a słanja!

Štwórtk, 5. t. m. dopołdnja wot 9 hodź. so we **Rakečansko-Koblićanskem** revěrje při srjedźnem haće pola Koblic při Łazowskich mjezach

na 70 rm sylnych khójnowych kuluchow
a k samokopanju **na 50 losow lěsneho słanja**
z hałozowej walčiny

za hotowe pjenjezy na přesadżowanje předawa.

Kupcy zeńdu so při drjewowej khromadže čo. 1.

Hajniske zarjadnistwo w Rakecach.
w z. Münch.

Hobrski skład po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach:

drastowych tkaninow, židow, eolienow, muslinow, barchentow, ložowych tkaninow, košlacych tkaninow, šóreuchowych tkaninow, gardinow, bantow, cankow, nohajcow štrykowanych jakow, jupow, tibetskich rubišćow, židźanych rubišćow, wołmjanych rubišćow, přikrywow, blidowych přikrywow, ložowych přikrywow, konjacych přikrywow atd.

Krasny wubjerk namakaće w konfirmandskich drastach, woblekach, šatach, tkaninach, nohajcach atd. po směšnje tunich płaćiznach

Mam jenož najlěpšu tworu, mam hobrski skład, sym dla hobrskeho wobrota (Umsatz) najtuńši.

Při kupjenju wo 3 a 10 hr. dostanješe powětrowe ballon a Ifak-ptačka darmo.

Prošu, wopytajće mój wobkhod, to so Wam derje płaći.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźělacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

✻ Serbske a němske ✻

spěwarske

we wšelakich zwjazkach
wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska kniharńja w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na póscé a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 52 **Budyšin — wutoru, 3. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Najnowiše z cyłeho swěta.

Železniśti móst přichi pólsko-rusćej mjeży w Mostrowje pśches rěku Prypet, kotryž su Ruźojo natwarili, je ko sapśinyl. Njeboje so śo, hdyž pruhowaniśi poćejaju cjah i techniśnej kommisiju pśiches móst jadźesće. Wšykne železniśne kommisije pśiśerjachu, až móst wutśimi.

*

Jendźelśi wyšokoćišći kommikar w Egiptowśtej, Allenby, je pjeca žadanje sapodał, so by so jo kluźby puśchćił.

*

Jendźelska w Newyorku wo pożeńonju 100 milijonow dollarow na skrućenje kursa punta sterlingow a znowasajwjedenje złoteje měny jedna.

*

Chinešti prjedawšći khěžor so z Tienzina do Japanskeje poda, dołeńž su so chinešny republikanoje chźili jeho smórnowaś. Boja so, so mohł z pomocu mandźurśkich generalow khěžorstwo wobnowiś.

*

Sobotu wječor su na rańšich brjohy Sjednoćenych śtatow w Newyorku, w Detroitu, Bostonje, Kentuky, Filadelfiji, Baltimore a Atlancje senjerjenje zachźili. W Newyorku bě podsemśti stork tak kśiwy, so so stoły powališ. We mroczelesćhrabakach wobtrajh a kuiherzy se śćěnow padźechu. Wulke cjaśniki na dwórnišćejach śtejo wostajchu.

K śmjerći němskeho presidenta.

S pśichźinu wumrjeśa němskeho presidenta je so sa Sakśku jako śtyrśi žarowańśi dźeń pśichodnuy schwórtk, na kotrymž budźe president Ebert w Heidelbercu pokhowany, postajił. Sakśki śejm wotmje tehodła schwórtk w 1 hodź. jenoj žarowańśe pośedźenje. Wo programje, kotryž bźe jwopśedka sa schwórtk postajenu, budźe jeźm pśichodnu wutoru jednaś.

Krajne žarowanje schtwórtk.

Powěźeńcja statneje kenzlije śledowaze powě: So by so njedorosćumjenjow śminyło, bo wośjewja, so na sa jako dźeń thowanja němśkeho presidenta w śmyśle sakśkeho wukasa ſ 28. februara

schtwórtk, 5. měrza

wobkładowaś. Tutón dźeń su tehodła śwjeźelenja we wośjewjenym wobkazu zakazane, a khorhoje maja so na pół śejźeru wupowěźnyś.

*

Wopomnjeńśi žwjedźeń w schulach.

Schtwórtk wotmětowaju so we wšěch śchulach žarowańśe žwjedźenje. Wo nich dyrbi so na śemrěśeho presidenta a jeho sakkužby spominaś, kotreż je źebi jako najwyšśichi sastupjeŕ němśkeho stata w cźasach wulkeje nuźy wo wótźny kraj dobył. W ludowych śchulach wobdźeła so jenoj śchtyri borcje ćěniki na žwjedźenju, na wšěch druhich śchulach pak wšchitcy śchulerjo. Ssu-li śchule na 5. měrza pruhowanja postajili, kotreż so hodźa jenoj cźejko wośtaŕśiś, móže so žwjedźeńa na jenym druhim dnju wotmóś. Na wopomnjeńśim dnju njeje źana wuczba.

Wuźud „Daily News“ wo Ebertu.

Wo Ebertowej žmjerći „Daily News“ w sawodnym nastawku pśichu: Ebertej ma so ſ thěrnego dźela pśichipśaś, so je so Němśka pśiśed najwóśśej katastrofu ruśeho pśichkłada wobarnowała. Jeho žylnosć w tym leżeśe, so so nowa Němśka jenu, a to ſ prawoni, dowěrjeśe. Lud jeho jako tajśeho wobkładowaśe, śchtož wón bě, mjenujzy śprawny patriot. Ničo njemóżeśe wužbeźe wobcźežnosće jeho śastupowanja a wužbeźe pśichbodźenje sa tole sastojnstwo dopołnjeś, dyžli to, so w nětśichim cźasu njeje w Němśkej žaneho muża, kotryž mógł so jako jeho naturśi a thmany naśledńik njenowaś.

Barlinśti dopiśowaŕ „Daily News“ je měnjenja, so politiśe sćěhowki Ebertoweje žmjerće žaneho sensajonelneho tharaktera ujesmeja, wón njeměri, so monarchistojo žpytaja, republiku torpedowaś.

Nowe wobžwědčenja žobuźelnosće.

S pśichźinu wumrjeśa němśkeho presidenta Eberta je president cźeśkožłowakśkeje republiki němśkemu kanzlerej dr. Lutherej žobuźelnoscu telegramu pósłał.

Minister žwonkownych naležnosćow dr. Benesch wośobinźu němśkeho pósłanca dr. Kocha wopyta, so by jemu w mjenje cźeśkožłowakśkeje republiki žobuźelnosć ſ pśichźinu wumrjeśa presidenta Eberta wuprajił.

S **Brüssela** bo 28. febr. powě: S pśichźinu wumrjeśa němśkeho presidenta je kralowy wyšśichi marschall němśkemu pósłanzej ſ Kellerej kralowu žobuźelnosć, minister žwonkownych naležnosćow žobuźelnosć w knježeŕśtwje pósłanca ſ Kellerej kralowu žobuźelnosć, minister žwonkownych naležnosćow žobuźelnosć w knježeŕśtwje žwojoh mjenje wuprajił. Pódla teho je minister němśkemu knježeŕśtwu žobuźelnosć belgiśkeho knježeŕśtwa dźělił.

Se **Stockholma**, 28. februara 1925. Schwedśki kral je Ebertowej twdowje ſ pśichźinu wumrjeśa jejneho manźelśkeho žobuźelnoscu telegramu pósłał. Schwedśki ministerśti president je ſ telegramom na němśkeho kanzlera žobuźelnosć schwedśkeho knježeŕśtwa wuprajił.

S **Kopenhagena**, 1. měrza. Danśti kral je dźenża dopołdnja němśkeho pósłanca wopytał, so by jemu žobuźelnosć ſ pśichźinu śmjerćza němśkeho presidenta wuprajił. Minister žwonkownych naležnosćow a diplomatiśti korps staj hižo wčera žwoje dźělbracje wobžwědčiłoj.

Dźělbracje w Ameriźy.

S **Washingtona**, 28. śobrnara. President Coolidge je němśkemu kanzlerej dr. Lutherej śledowazy telegramm pósłał:

„S najwjeśiśim žrudźenjom žym powěźeś wo žmjerći němśkeho presidenta Eberta dostał a pścheju žebi, so by śwoju, mojeho knježeŕśtwa a amerikańskeho luda najhłubšu žobuźelnosć němśkemu knježeŕśtwu a němśkemu ludej a žwójbje śmjerćeteho wuprajił.“

S **Washingtona**, 2. měrza. Wo wumrjeću presidenta Eberta žhoniwśći je pśichźodny statny sekretar Kellog po sastupjerjej „United Preß“ na śejźerowaze waśchnje wuprajił: Powěźeś wo žmjerći němśkeho presidenta je nje najhłubje pohnuła. Wón je žwojej wótźinje w najwobźežniśichim cźasu wurjadne wjedniśke žamowośeje wopkasał. President Ebert je źebi dowěrjenje němśkeho luda dobył a je wjedźał, źebi jo sathowaś. S nim je bo pała wšěch ludow wyšokocźežeńcjeny muž minył, kotrehož žmjerć schkodowanje sa zyły žwět wosnamjenja.

Demokratiśka strona wo wólbje noweho němśkeho presidenta.

Stroniny wubjerk **němśkeje demokratiśkeje strony** je njedźelu se wšěch stron derje wopytane pośedźenje w Barlinje nětk. Stroniny pśchedźyda Koch ſ hłubokolaćutymi słowami žmjerćeteho němśkeho presidenta Eberta wopomnjeśe. Potom we politiśim połoženju a we pśchihotach **k nowotwólbje němśkeho presidenta** rosprawjeśe. Republikanśe strony dyrbjałe ko hižo sa pśeni wólbny khód wo žhromadnym kandidaśu sa presidentśku wólbu dorěcźeś. Jeli so bo to pścheśćiwo wocźakaju njeby hodźiło dospjeś, bychu wšchak demokratoju žwolniwi byli, teź žamužneho kandidata postajiś.

Prjedawšći pśchedźyda pruśkeje demokratiśkeje frakźije a nětśišći wikowanśti minister dr. **Schreiber wo nětśišim stawje pruśkeje krišy rěcźeśe a praji**, so bo demokratiśka krajnoježiśka frakźija pśchi wšchěch wobśtejnoścach zapowě, se stronami prawizy knježeŕśtwu wutworiś a budźe bo možnemu knježeŕśtwu prawizy drje wězownje tela najwótśišćo napśećego stajeś.

Na to bo wobjamknjenje pśchija, w kotrymž bo wobžarnje, so němśke knježeŕśtwo žwonkopolitiśky w prašenju wuprośbnjenja wobkładźenego kraja ničźo njeźini. Demokratiśka strona bo ſa to wuprajiś, so bo Němśka do Swjatśa ludow sastupiła.

Sawołanje němśkostatnych bankowkow, kotreż płaćiźiwosć žhubja.

Direktorium němśkostatneje banki wośjewja, so bankowki, kotreż su bo hačź do 11. oktobra 1924 wudate, do minjenja 5. junija 1925 žwoju płaćiźiwosć žhubja. Wobkedźerjo tychle bankowkow móža je hačź do 5. junija pola wšěch pokładnizow němśkostatneje banki sameńśeś. Billijon hriwnow tychle bankowkow płaći 1 złotu hriwnu.

Zentrumska strona pścheźiwo sapółanzej Locnartej.

Zentrumska strona w Coblenzśko-Trierśtim wokrjeżu pjatk wopołdnju wo podawkach w zentrumśkej frakźiji pruśkeho krajneho žejma jednaśe. Sapółanz dr. Ecź pśchedłał wo rozwiźu podawkow poda. Sapółanz **Loenartz** pśchiźiny rozkoź, kotreż bźchu wo jeho śtejśišću k Marxowemu ministerśtwu rozbudźiłe. Po dłšśim tosrěcźowanju bo ſ wulkej wjetśinu źłedowaza resoluzija pśchija:

1. Shromadźizna ma sadźerjenje knjesa sapółanza Loenartza pśchi wothłosowanju 20. februara w krajnym žejmje sa wopaćne.

2. Pśchedźydstwu bo poruczi, knjesa sapółanza Larnartza nanowjoś, so by žwój mandat složił, jeli so sa dwě njedźeli njeśpśeli, so je žwólniwy, w pśichodnych padach ſ frakźiju hicź.

*

Pśchedźydstwo zentrumskeje strony w Zelśśkim a Mośelśkim wokrjeżu, w kotrymž su sapółanza Loenartza wuźwolili, w źłedowazym wośjewjenju jeho sadźerjenje sadźuje:

Wołtajany rad naśchemu sapółanzej dalokoźahazu žwobodnu měnjenja a cźinjenja we wobluku zentrumśkeho programa, dyrbimy pak źebi wot njeho žadaś, so by bóle na zentrumśke žmyślenje a stronimu cźeśću dźiwał. Tehodła wuźarujemy a njeźhwalimy, so knjes Loenartz, kotryž je, ke pśchemyślenym wobśamkujenjam zentrumśkeje strony, napśeczo stupił, njeje žwólniwy, ścźěhowaś je žwojeho cźinjenja wotwodźiś.

Pistolije, karabiny a ruczne granaty.

Sśobotniśke pośedźenje cźejznego proseła bo ſ wośjewjenjom rěcźnika dr. **Markschnera** łaźwedźe, w kotrymž bo na to pokasa, so bu bo sakitarjam pośledńje dny hrožaze listy pósłałe.

Pśchedźyda na **to wobstorzenego Königa** pścheśtśišćuje. Tutón je najmałšćhi ſ wobstorzenych, dla pśchestupjenja sakonja wo rozbuchadłach hižo khłostany a wot měrza 1923 kommunistiśkej stronje pśchiśłuśchał.

Sśudowy pśchedźyda: „Kak śeźe do kommunistiśkeje strony pśichichł?“

König: „Kollegojo su mje namołwjeli, sastupiś. Mě bo wjedniśtwo śtotnje pośiśi, cźemuž pśchiłožowach. Pśchi śhromadźišnje śtotniśkich wjednikow, hdźež bě nědźo 1000 wožbowon pśchitomnych, žym bo ſ Wollenbergom śejnał.“

Pśchedźyda: „Kajki nadawk měješe tehdy strona?“

König: „Tehdomniśke knježeŕśtwo dyrbješe bo powrośćiś.“

Pśchedźyda: „**Prjedy śeźe prajili, so śeźe pśchi pożeńonju terroriśe wotdźełenje było.**“

König: „Njemóžu rjeź, hač je hižo było abo hač je bo hakle dyrbjało sałožiś.“

Pśchedźyda: „Měješchośe ſ tym něśchto cźiniś?“

König: „Ne, běch jenoj je śtotninym wjednikom.“

Pśchedźyda: „Śchto śeźe jako śtotniny wjednik cźinił?“

König: „**Mějach jenotliwych ludźi ſ pistolijemi, karabinami a ruczńymi granatami wuwuježiś.**“

Pśchedźyda: „**Prjedy śeźe prajili, so je pśchi pożeńonju pśchitomny był, w kotrymž je bo wo dźełanju ruczńych granatow rěcźało.**“

König: „**Wollenberg bě hižo pruhu cźinił, kotraž bě derje wuhadła.**“

Pśchedźyda: „**S wokkal dyrbjachu bo rozbuchadła wobśtaraś?**“

König: „**S kupowanjom a kradnjenjom.**“

Wobtkorjeny **potom tajne pośedźenje we Stuttgarcze wopiśowaśche, pśchi cźimž běchu kriminalneho sastojnika saśieśili, kotryž bě bo pośedźenja podaśeśł.** Pśchitomni na to ſ wokknm won cźekmychu.

Rěcźnik Samter bo pśchi tymle wopiśanju žmějkoze, śchtož śenatoweho presidenta Niednera pohnuje pśchipomnieś: „Woprawdźe je dosć thutne, a nuśne by było, so byśchcźe bo žmjerća wostajiłi.“

Pśchedźyda ſ Königej: „Pródźowaśchcźe bo, do wyšśichego wjedniśtwa pśchińcź?“

König: „Pródźowach bo wo to, dokeľ běch bjes dźěła a chźych źebi něśchto saśłużiś.“

Hdyž König śajachu, pola njeho pistolija, patrony a rosbuchadłowu patronu namakachu.

Pschedźyda: „S wotkal mějeschcze rosbuchadkowu patronu.“

König: „Njemóžu to rješ. Myślu, žebi, so jym ju wot kurérskeho wjednika Heidenreicha dostał.“ König na to wješ, so ju jeho, hdyž běchu jeho puschčili, bórzy jako dla pschestupjenja zakonja wo rosbuchadkach ſ nowa saseli. Wón je pod krajnym mjenom Jakob we wjsčschim wjednistwje dźěkał, hdyž je so ſ Dienerom sešnał.

Powyschenje železničnych tarifow?

So mehša so železnizarjam mjsda powyschicź, ma generalna rada němšich železnizow sa mjsne, železnične tarify daloko psches 10 prozentow powyschicź. W Barlinje stej dwě železnizarskej zhromadźizne piatk wjeczor wobsamlej, na swojich žodanych kruče wobstaczi.

Fochowa rosprawa wo tajnym bronjenju Němskeje.

Kaž Pariſſki „Journal“ zdźěluje, je rosprawa, kotruž je swjatskarſki wojeſki komitej we Versailles zhotowił, jenož prěnja rosprawa: Fochowa rosprawa wulschuje, so žu pschewidźenja Němskeje jara wobmyslonne. Wjazy waznosće wón na to, schtož zjawnu reorganisaziju němskeho wójſka nastupuje, tkadźe, dyžli na wěſte pschewidźenja pschi tajnym dźěłanju bronjow, cźemuž so njehodźi zadźewacź a schtož może wulkeho wobšaha nabyć. Nimo měry wulki material za 100 000 muži wulke nowonazbne wójſko njemóže so škradu nadźěłacź. Tola škradu może so duch hajicź, wójſkowe kadry (offizěrow a podoffizěrow) pschihotowacź a wschón mechanismus industrije mobiliſowacź, a to je, schtož je Němska cźinika. Wobmyslenje generalissima we wobsidze generala se Seeckta, zašpalowidźenje wulkeho generalneho ſtaba, kotryž nětkole 250 offizěrow za 100 000 muži žylne wójſko liczi, pschetwarjenje němſkostatneje volby, kotraž dyrbješe po postajenjach Versailleſkeho měra jenož ſłužbu žandarmerije cźinicź, na kadreſe wójſka, militariſowanje ſchkitaniſeje polizije je 150 000 polizistami, kotſiž su jako wojazy wuhotowani, ſakhowanje dźěłanja materiala we ſapordokach, to wſcho su pschez Němske elementy, kotrež ſyſtemiſtu wolu pokaſuja, wjeceſtku wójnu pschihotowacź.

Fochowa rosprawa so ſa wokomik ſ tymile powſchitkownymi pokaſami ſpokoja, hacźe poſtajicźo Versailleſki komitej po žadanju konferenzu pósłanzow techniſke nadrobnoſcege nowych wumělnjenjow wudźěła, kotrymž budźe Němska dyrbjecź pschihoſowacź.

Millerand pschecźiwo Herriotej.

Pryedawſchi president franzowſkeje republiki Millerand, je towarſtwo pschecźiwo Herriotej ſałožił. Sobotu je wón w Marſeillu ſjawnu ſhromadźiznu wotměł. W njej wón wótre nedpady pschecźiwo Herriotowemu knježeńſtwu cźinjeſe. Njeje žanehu niesniežkliwſcheho a bóle ništo nutyſłaceho towarſtwa dyžli knježeńſtwa Khwizy, kotreż žiwotoch pschecźiwnikow ſamo dla nabožeńſtwje wěry pſchesčěhuje. Wón je a towſtanje, praji Millerand, pschepodźecźny pschiwſchiwowacź republiku, a hdyž bo nětkole nětcźo w Franzowſkej pscheměni, njebudźe wón ſ pschicźinu teho.

Herriot psched ſenatowym wubjerkom wo Pólſtej a Cźeſkoſłowakſkej.

W ſenatowym wubjerku ſa ſwenkowne naležnoſcge je franzowſki miniſterſki pschedſydźa Herriot wo praſchenju bjeſtracha pschecźiwo nowonu němſkemu nahwadej do Franzowſkeje porěčał. Wokomik je bliſti, w kotrymž budźa ſo ſwjatſkarjo wo tym dorěčeſcź dyrbjecź. Jendźelſka konferenza ſa 17. měrza namjetuje, franzowſke knježeńſtwo ſebi konferenzu w Brüſſelu po ſjedźe Swjatoho ſudowa pschoje. W njej měſe ſo najprjedy němſenja wo tutym praſchenju ſkuſcheſcź. Němska ſama rukowanje měra ſa Rhein namjetuje. Wona pał hiſchcze mjeleźi wo tym, ſchtož druhe mjeſy naſtupa, **ſa Franzowſka njemóže ani Pólſku ani Cźeſkoſłowakſku ſ pakta wuſwobadźicź.** Schtož dołh mjes ſwjatſkarjemi naſtupa, dyrbi ſo dojednacź, ſo dyrbi ſo franzowſki dołh w tej ſamej měrje ſnjiſcź, kaž wójnſke woiſchkodźenje, kotreż měła Němska ſapłacźicź.

Ssylnoſcź franzowſkeho wójſka.

W franzowſkej deputěrtſkej komorje ſu pschi wurodźenju finanzneho ſakonjow ſylnoſcź franzowſkeho wójſka na 607 000 muži poſtajili. Jedyn kommunistiſki ſapósłanz jebi žadaſche, ſo by ſo wójſkowa ſylnoſcź na 500 000 muži ſnižiła. Wójnſki minister general Nollet fnajscheſcźiwi, ſo je franzowſke wójſko w lěcze 1913 niž 500 000 ale hižo tehdy 616 000 muži liczilo. Franzowſka ma nětko połoha teho Rheinſku krajinu wobſtadźicź a ma w Syriſſej 120 000 muži ſteju. Namjet, po kotrymž ma franzowſke wójſko wot nětka 607 000 muži wuczinicź, bo potom pschija.

Sbėjt Kurdow w Turkowſkej.

Po powěſcźach ſ Turkowſkeje je ſo ſbėjtarſke hibanje Kurdow dale roſſcheŕiło, hacź ſebi ſ wopytka mjeſtachu. Wulke revolucionarne ſrjedźiſtſcheźa ſu Konia, Bruſſa, Trapezunt a Erzerum. S revolucionarſkej agitaziju ſchcheja Saida je wobydlerſkiwo hluboko roſkorjene. Revolucionarne hibanje ſo pschecźiwo knježeńſtwu w Angorje měri, to je pschecźiwo mužam nowoho turkowſkeho knježeńſtwa, kotrež ſu ſaltana a kalifa ſ Konſtantinopla wuhnali.

Turkowſka dźěł wójſka mobiliſuje. Po ſdaczu je Angoriſke knježeńſtwo hižo tžěre dobyče dozpilo; wono je ſbėjtarjow ſ Charputa a Diarbekyra wuhnało. Knježeńſtwo ſo nadźija, ſbėjt ſa krótki cźaſ porasyſcź. To pał ſo dla wobcźežnoſcow krajiny a dla wyſokeho ſněžа w horatym kraju njeda wóſne bycź. Karawanſke dróhi ſu zyle ſawrěte. Telefonſke ſwjazanje je ſo pschetorhło, a ſbėjtarju ſu pjecza 10 000 muži ſtuli.

W ſwonkownej politiſy maja tele podawki ſylny wliw na turkowſke knježeńſtwo. Hižo je ſłyſchecź, ſo ſo dla kurdiſkeho ſbėjta grichiſko-turkowſka ſwada bórzy wuruna. Turkowſke knježeńſtwo je pjecza namjetnikow, wſchėſ ſawadne praſchenja pschecźelnje wuprawicź. Žadanje turkowſkeho knježeńſtwa, ſo dyrźa ſobuſtawy ſjwjateje ſynody Konſtantinopel wopuſchcźicź, dyrbi ſo wrócźo wſacź. Wjchėm Grichant, kotſiž ſu ſ turkowſkimi ako zuſymi pałami Turkowſku wopuſchcźili, dyrbi ſo dowolicź, ſo ſmėdźa ſo wrócźecź. Sbėjtowa politiſka waznoſcź ma pał ſo hiſchcze tež w druhim nastupanju pokóbnicź. Kaž je ſnate, **Mołnſke praſchenje Jendźelſku ſylnje ſajimuje.** S turkowſkim knježeńſtwom jednaje, je Jendźelſka wospjet dyrbjała ſe ſwojimi žadanjemi wrócźo ſtupicź. Hacź tež jendźelſke pjenjezy ſbėjt w Kurdiſtanje podpjeraju, njeje ſnate. Wėſte pał je, ſo ſo Jendźelcźenjo nadźijeja, ſo ſ nowymi wobcźežnoſcźenji, kotreż ſu Angoriſkemu knježeńſtwu naſtale, ſo niž jenoż Grichojo wołoża, ale ſo Jendźelcźenjo nětko ſwoje ſamſne zadanja ſa wobſtadźenjom petroſejowych ſórkow w Mołſulu lóžo pschecźiſchcźeja dyžli dotal.

Cźekanja prjedawſcheho chineſſkeho khėzora.

Nědyſuchi chineſki khėzor je ſo, kaž je ſo hižo ſdźěliło, ſtradźu do Tientſina podał, ſo wot tam po ſdaczu do Japanſkeje dale puczował. Swady ſ wobſtojnymi ſiwoje wokolnoſcge ſu jeho pjecza pohnuſe, Peking wopuſchcźicź. Te ſebi pohonjowachu, ſo by jemu knježeńſtwo dale jeho prjedawſche njenjezne dochody wupłacźało. Khėzor ſam pał cźakyſche ſo ſ pſchikrěcźenej rentu ſpokojicź, kotraž dyrbješe mu pschez knježeńſtwom Feng Yu-Hſiang namuſowała.

Kſchesćijanſtwom njepschecźelſke ſchczjowanje w Chinje.

Ruſſaj bolſchewikojo ſe wſchėmi prėdkami pschecźiwo kſchesćijanſtwu w Chinje dźěłaju. S Moſkwy ſu bo wſchė operazije wodźa. Chineſjo kommunistojo po kraju cźahaju a bjesbóžneſke kluby ſakoſuja. Agitazija ſo runje tak pschecźiwo proteſtantſkej ſaj pschecźiwo katholſkej zyrkwi měri. S bolſchewikiſkimi pjenjezami je chineſka kommunistiſka ſtrona wulku cźiſchcźernju w Pekingu ſałoſiła, kotraž wjazy ſpitow pschecźiwo kſchesćijanſkim miſionaram roſſcheŕa.

Ruſſe bolſchewikiſke nowiny liſty ſ ruſſeho pótlanſtwa w Pekingu wocźiſchcźuja, w kotrychž ſo mjes druhim praji, ſo ſo hibanje pschecźiwo kſchesćijanſtwu w Chinje ſ tamniſchim kommunistiſkim hibanjom ſjednocuje. Ruſſy bolſchewikojo ſu Chineſow powuczili, ſo kſchesćijanſtwo zyrkej w Chinje biblija w jenej ruzy a tžělbu w druhej njeſe. Mjes chineſkimi ſtudentami hiba pschecźiwo zuſym pschikładnikam pschezo bóle pschibėra. Ruſſy bolſchewikojo Chineſam radźa, ſo buchu wſchitkich bėłych ſ Chiny wuhnali, a ſo by China Ruſku jako ſwoju jenicźku pschecźelnizu wobhładała.

Ze Serbow.

— Wo wjedrje. Wėſera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we dnju +5, Dźenſa rano we 8 hodź barometer 743, hygrometer —2%, thermometer w nozy +1. — Nizka wėſera rano nad połnicźnej a wjeczornej Europu. Wyſchina pschikrywaſche pschezo hiſchcze kródkorańſchu Europu. Schkleńza poſtupuje a pokazuje na wuwjedrjenje. — Jutſi ſrjedu ſtónczko 6,42 hładaja a ſo 5,44 hładaja. Měſarſki hładaja pschiwołdnju 11,48 a ſo na nu rje 2,59 hodźin ſhowa.

— **Schkowa powėſcź wo wjedrje za jutſe ſrjedu:** Khłódno a ſuchu, ſ wjetſcha ponrócźene, tola bjes wjetſchich deſchczow.

— **Krajnoſtawſti ſeminar.** Wot 25. hacź do 27. febrara wotmėchu ſo ketuſke pruhowanja. W ſadźerzenju dóſtachu wſchė wotkhadźaju prėnju ſenſuru, we wódomnoſcźach tžo 1 ho, pjecza 2 a, ſchednju 2, wošmiju 2 ho, jedyn 3 a. We wuczeńſtej khmanoſcźi dóſtachu ſcheſcźo 2 a, ſedmaca 2, ſchtyrjo 2 ho, jedyn 3 a. Hudźbne pruhowanje wotpołožichu tžo ſchulerjo: jedyn bóſta 1 ho, dwėjo 2 a. — Sſobotu 28. februara dop. w 10 hodź. wotmė ſo w ſchuliſkej ſali roſtſchelowańſka ſjwjatoczneſcź. Starſchi wotkhadźanych a wjele druhich hoſcźi bė ſo ſejſchło. Po pschednoſchku na hygiſke ſpėwaſche mėſchany chór pod nawjedowanjom ſtud. radźenzeła Wotruby Pelestrinowe „Gloria in excelsis Deo“. Wyſchcźi ſtudijny direktor Eiſenſchmidt roſkoſowaſche we ſwojej rėcźi, wutkhadźeju wot ſtawiſnu Mójſaſſowcho powołanja na horje Horeb, waznoſcź wuczeńſkeho powołanja la lud. Wdyž běchu ſo někotre knihi jako mnyta roſdźěliło, ſłónczi ſo ſjwjatoczneſcź ſ khorowym pschednoſchkom ſ Wagnerowoje opery „Meiſterſinger“.

— **Sa ſbohnjenje nuczeneho wobydleńſkeho hoſpodaſtwa.** W Barlinje wotmėchu nedźelu ſajmujerſke khnježo ſujaka, do kotreho ſu towarſſwa khnježow a khėžnikow ſjednoczene, wolſi ſjeſd. Na 500 ſaſtupjerjow je wiſchėch prutkich prowizorow, dale wotpósłanyh je Saſſkeje, Bayerſkeje, Badenſkeje a wjele hoſcźow bė ſo ſejſchło. Direktor Dietla je Barlina ſadaſche we ſwojej rėcźi, ſo by ſo nuczene wobydleńſke hoſpodaſtwo ſbėhnyło. Sa pschekhadny cźaſ je ſo jakoń poſtajeſ, kotryż wuporjedzenje a nuczeńſtwo ſ wobydlenjow ſrjaduje. Wobſedźerjam khėžow dyrbi wuſo bycź, ſwój dźěłowy kapital jadanicź a wotkhadźacź. Podruſny pjenjez by ſo po ſbėhnjenju nuczeneho hoſpodarjenja ſaſo po powſchitkownym hoſpodaſtwje ſo žował. Nahódnoſcźenje hypothekow wyſche 15 proz. njeje możno. Němſkonarodny ſapósłanz Steiniger rėcźeſche w wotſtronjenje podrużneja dawka. Hdy by ſo nuczene hoſpodarjenje ſbėhnyło, by ho ſa 3 lėta najwjetſcha nuza na wobydlenjach wotſtronika. Po mėnjenju njeſtronitſich nežwuſtojnych njedyži ko tuhwiſu hiſchcze wo wotſtronjenju nuczeneho wobydleńſkeho hoſpodaſtwa rėcźeli. Njedoſtatk na wobdlenjach je hiſchcze pschewuzki. Mali by dźo buchu tak ſwoje bydleńja ſbėhnyłe. Sſmuzo buchu jenoż nuzkit ſ teho mėli.

— **Schkitacźe wjerbowe mizki ſwowzi.** Cźaſcźiſkho je ho na ſchkołu pokazało, kotraż pschez wo ſamanje kėſejazych wjerbowych hajkow ſe pėſanſkim naſtawa. Wulchnoſcź to też kruče ſakaſuje a je na pschiſtupjenje tutych poſtajenjow wyſoke khłoſtanja muſtanje. Wóſjewinu je ſchodła woſjet: 1. Po ſėſnym a pokaſanym khłoſtańſkim ſakonju wot 26. febr. 1909 ſo njeſmi hacź do 300 rentowych hriwnow, abo też ſ jeſtrowom tydźenja, ſchtóż ſ ječa, ſ pola abo ſe ſahrodow njerowne mjeſtnoſcźe kradnje. Jaſtwo hacź do 6 mėſacow ſo tenu napokaſanym hyż ſo to dla njenjeſnego wuzkita ſtawa. Też wotmėtene wobſchkodźenje njerowin (mizkow) ſo khłoſta. 2. Tehorunja je pschedawacź mizki a mizki ſchczych, holki kruče ſakaſane a ſo hacź do 150 ſto abo ſ jaſtwom hacź do 6 njedźel khłoſta. Tohorunja ſtanje potrjechi teho, kiž dowolenu pschedawanje mizkow dopołaſnacź njemóže. 3. Tute ſakaſanje poczinjeſe ſo w tyhe njeſe ſahrodach ſhdźene a płahowane mizki na pschedań. Schkóż tajke pschedawa, dyrbi pjenjezy na

Schto ludźo jėdźa a pija.

Podał Bohuwėr Schėża.

5] (Pokračowanje.)

Tak bohaty na ſeli, kaž Bilma, w zykej Afrizy ſadyn kraj wjazy njeje. W někotrych ſtronach kaž na pſch. we wulkim kraju Dar-For, je pjerſchcź tu a tam ſe ſelu nawěſchana. Snadź je tam pryedy nėdźy morjo było. Tajku ſelenu pjerſchcź ludźo do wulkich ſudobnych ſypaja, horzu wodu na nju linu a měſchaja, hacź ſół roſeńdźe, potom ſo dadźa ſadźicź, wotlija wodu a ſtaja ju w ſudobnach na ſłónczko, te ju bórzy wuliſa, a na dnju woſtanje ſół, kotraż pał zyle běła njeje.

Też kraj Bagirmi je ſa to ſnaty, ſo ſół pſchedawa; tam pał ju ſaſo na druhe waſchnje dobywaju. Wſchelake roſtliny, wulke trawy, rėžnaa a wyſoka ſcźina tam we łužach a pſchi rėkach roſtu, te maja wjele ſele pſchi ſebi. Ludźo je ſnėja, ſuſcha, ſpala a ſ popjela potom ſ pomozu wody ſół wucźahnu, kiž pał je ſchėra a njecźiſta. Saſo na druhich mėſtnach wſchelake kėrki a ſchtomy pala a ſ jich popjela něſchto ſele dobudu. To pał je, kaž może ſebi łóžby mysliſcź, jara ſpróſtnjwe dźěło, a wunwarjeneje ſele je malo.

Tajkele hubjene wobſtejnoſeje hakle my doſpołnje ſroſumimy a ſpóſmjeny, hdyž je ſ naſchimi pschirunamy. Kak bha by ſo nam to lubiło, hdy by macź rano k nam prajiła: Ja chžu k wobjedu mjaſo waricź, wotſtaraj mi ricźe horſchcź ſele! A nam by potom něſchto ſuchich halooloo abo kónzo trawy naſběrał, hromadźu ſapaliſ, popjel do hornyka ſeſypał, horzu wodu na njón linył, měſchał a ſchkarał a marał, ſo dat ſadźicź, wodu wotlinył a wunwarił a potom ſe tžiſzowym topornom ſół w hornyku hromadźe ſchkrabał a maczeri tu ſchėru nuczku do kuchinje donjeſł. A ta hiſchcze by napoſledk ſwarila. Nó, ja njechat pódła byc!

We wſchelakich krajinach ſmutſkowneje Afriki ſo ludźom hinak njeńdźe, hacź ſo dyrbja wſcho njeſelene jėſcź. Na pſch. w krajinje Scheri je ſół jara ſadna, a zujobnik, kiž tam pricźije, dyrbi tehodla nuſu cźerpicź, runjeż na jėdźe doſcź. Cźim dale do tamniſchich pohanſkich krajow pſchindźeſch, cźim ſadniſcha a dróſſcha je ſół. Ludźo dreje ju ſpytuja ſe popjela dobyeź a pala ſ temu wſchelake drjewa, trawy a ſela, ſamo krumjazy njerjad, ale woni ſ teho wſcheho jenoż jara malo ſele doſtanu, a ta je maſana a nimo měry droha. Najwjazy luda w tamnych krajach dyrbi ſeſi wote dnja wſcho njeſelene jėſcź. Woni pał ku na to ſnuczeni, tuž zaneje ſchkody ſ teho nimaja; jich wótzoju a prawótzoju dźe też zaneje ſele njemėjachu. Ale ſa zuſomnikow je ſłe w tutych krajach, cźi pſchi taſzej njeſelenej zyrobje dołho njewutraja, jich ſołdt a cźerjewa bórzy dźeło ſapowjedźa, wſchelake khorooſce naſtanu, a mozy hladajzy wotběrja.

W měſce Borku tſi zentnarje zuſeje ſele tak wjele płacźachu kaž dźeſacź zent. duchownych ſonow, a w kraju Wadai dyrbješe Nachtigal ſa punt ſele 30 puntow ſita dacź; tſi zent. ſele tam tak wjele płacźachu kaž 10—15 wotrzow, 20—30 ſokow, 2 howjadze ahy jedyn dobry wjelkhud.

Butry w Afrizy wjele pſchetrjebaja, ſ najmjenſcha w tych krajinach, kotrež ſu bohate na howjazym ſłocze. Ludźo drje ju tam runje tak ſe ſmjetanu dźěłaja kaž my, nimaju pał naſchich naſtrojow (Maſchinen) ſ temu. Tſyrerdu butru woni njeſuaja; woni juwarja a na někaſke waſchnje pſchihotuja, ſo ſidka woſtanje a khowaja ju w bleſchach abo karanach. So pał by ſo dleje dźerżała, dha my butru wołeſnu. W Afrizy je ludźom wėſo jenoż we wėſtych krajach, hdyż ſchkoda, tehodła woni ſidku butru ſ krumjazym mlikom měſcheja. Kak tež to może ſłodźicź? Nachtigal ju njeſmi thwali. Cźehodła dyrbju ſo tenu dźiwacź a na to ſwaricź? Wſchelki lud, wſchelke waſchnje! A pſchi tym woſtanje, hdyż by mój dawno hižo njebohi pſchecźel w Wėſkowje pſchi wſchelakich ſładnoſcźach ſwojej ſonje prajił: Schto chżeſch pricź, luba Hańża, ſiwėt je ſiwėt!

Butrow pak njetrjebaja cźornuchojo jenoż k jėdźi, ale k pſchi wſchelakich druhich ſładnoſcźach. Tak je wona n. pſch. w Sudanje wuběrny ſyrėdk k hojenju khorych. Kóždeho bėdneho, njech je nětk khoroſcź ſnutſkowna abo ſwonkowna, wjeczor wot hłowy hacź do ſtopow ſ butru namaſaja, a ran dyrbi wón ¼ abo ½ ſkany butry wupiſcź. Wſchitky butry wėrja, ſo to na kóždy pad pomha, a woſebje ſėdi ju ſchwała, kiž na drėnje w ſtawach abo w koſcźach cźerpja.

So buchu dźiwje ludy też zokora měli, to njeſłyſm nėdy napownjene namakał. Wobacźi ludźe drje budźa jón w tam trjebacź, tola je tón ſ ſuchych krajow, tehodła najſi njemóžnje drohi; tuž to niczo ſa ſkuhdych njeje. Woni ju jeża też zokora ſkėrje parowacź, kotreż maja tam nadobne błódkich płodow. A hdyż chcźeja jėź někajku jėdź ſłodźicź, ſcźinicź, dha mėd do njeje měſcheja. Ludźo ſu tam wſchelakich jara chłoſchcźi, tuž ma mėd wulkeje waznoſcźe ſe ſi cźemi? Nė, tajke něſchto je jim njeſnate, jenož dźiwi woni jėdźa, cźeſnja a cźiſnjeſowu. Pcźoky tam do pſch nych ſchtomow abo pod hałuſy twarja, cźmjelu do ſemje ſ pola naſ. Mėd ſo kaž hewak najwjazy druhich wėſow w ranach pſchedawa, dokelž jón cźi, tiž jón hromadźa, hnydom do nich ſlotkaja.

(Pokračowanje.)

pocas jahrodnika měcz. Cnlon wupolas wyrbi wot gmejn skeje rady wobtrucženy bych, hdyž cz je jahrodnik jasnyhoten. We nim dyrbi cząz a cz mnohosczj kupjenych mizkow wohnamjenjena byc. 4. Policajstwo jastopnizy su postajeni, kruty dohlad na krótkowne pschedawarnje, drózenych wikowarjow a druhe kupne mětna wukonjecz. Kózdy pad, hdyž so dowolene pschedawanje mizkow dopołnjacz njechodzi, dyrbi so wosjewicz.

— Mischtrske pruhowanja. Zitawska pschemyslowa komora na to pokazuje, so so pschichodne pruhowanja kěsa nalěto wotmětja. Njemjeszlnizy, kotliz chcedza pruhowanje wotpołožicz, to dyrbu tak prawo dostali, wuczobnikow dzerzczcz a mischtrik: titul nosyczcz, dyrbja prózdnu napodaljsicho hacz do 16. měrza na mjenowanu komoru sawodacz. Pschipołožicz dyrbja sy: jamospisany zmejnjobzh, wuczone a rzemjeslnizke wuswedczenje, wupokas wo znajmjenjscha tsilětnym dźele jako rzemjeslnizki, wuswedczenja pschemyslowych schulow a 30 hr. pruhowanskeje taxy (murjerzo a cześłoju 50 hr. a wukrasenjo 60 hr.)

S Bórka. Dźensa rano mjes 5 a 6 hodź. jadzesze auto knjeza Krielscha z Budyschina na dróhy do Budyschina do schórowa. S Bożim swarnowanjom njeje nichtó snjesbożik. S horcy dele napschecžo zwarjenju Wórtczanskeje Bliđanje bě do pschérowa sajeł. Tón tam hłuboki njeje. Pschi tym be jenu jabłuczinu trochu wobsodeł. Kaž prajachu, je wodzidło po skórzowaco.

S Bor-schiz. Dokelž šandźenu njedźelu nascha schulska młodźina swojej hrě pschedwidzecz njemóžesche, je so pschestajenje na jutrischu hrjedu pschepokazało. Njech tola kózdy, kiž je chzył njedźelu pschihlicz, jutrje wósce pschihódze. Pschestajenje njechodzi bo wjazy na popódzischi cząz wotstorzicz.

S Lubija. Pschi składnosczi 40lětneho wobstaroza cikomneje firmy Bruna Bertholda, wopschijazeje wuarsk wobkhod, parny rězak zyhelnicze, je Zitawska wikowanska komora wjazy pschijatjenym a dźełaczerjam cześe znamjenischka za dołhoczasnu stowrnu słužbu pschepodała. Ssu to mjes druhimi leżeschowazy knjeza:

cześnik Jan Chornak z Wujerja, 31 lět pola Bertholda, tyzhel Jan Nowomnik se Swóbnicy, 31 lět,

zyhelepalet Max Schołta z Korec, 2 61ět,

zyhelnitski dźełaczer Alwin Schołta z Njechanja.

S Wołeschnizy (Oelsa). Do maschiny pschisłuze pjatk błotny syn kublerja N. Prawe ruke so jemu hacz do pokoja do maschiny ležazhy a be cześko srani. Hdyž pótom dźecžo je swojej wowce do Lubijšeze khorowanje wjeđechu, pschoschi so kóń. Dźecžo a wowka padnuschtaj do pschérowa. Jimaj pak so njeko dale njesta.

Se Zitawy. Sa krótti cząz su in hižo tsi cesche skazeneho psa, wulkeho brunehe hoitwinskeho, powadnyli.

S Panczig. (Sswjedczeń šedmdźesatnikow.) Kaž hižo wosjewichmy, dospe tudomny lekat knjes dr. Rachel sandźenu sobotu swoje sedmdźesate lěto žiwjenske. Tutón sastup do schedźiznu be za jubilara wowrawudze wuras cześełoumnosczje, lubosczje a pschikhilnosczje wjeselnjanow a znatych. S pschilěznosczju posdźenja radnistkeho towarstwa, kotrehož hobustaw hižo dołhe lěta je — brje najstarschi —, bésche žurla wjesnehno hosczenja bostonjske wobdelzena, hdyž jemu hobustawy a mnohe druhe hosczo k wuraźnemu dnjej gratulowachu. Sastupjene bechu mólechczanosty z Panczig, Kulowa, Kanez, Jawory, Miloczij, Ssmjeczkez, klóschtr pschez kk. prozsta a rendanta, schulska gmejna pschez swojeho pschedstyhu, wohnjowa wobora Marijneje Hwězdy, kotrejž cześny hobustaw jubilar je, pschez swojeho hejtmana, kuzyelanski direktor, wobe tejž swójbu pahnolicznje. Schulska holza z Miloczij pschednjese dnjej pschihodnu basań a kneza prozst Maczek spomnitosche w dlischej narěczi na kwjetnjobzh jubilara, na jeho dołhoczasnu dźeławosczu w klóschterskej wokolinje (pschez 40 lět), na jeho pschestajenje k cześlemu lekarjej (zhzyche dźe najprjedy bohospołstwo sunbowacz), na wutwar Janskich kupjelow a mnohe druhe a wunjese sławu na njeho. Potom pschecžitachu so zbožopschecza kk. biskopa dra. Schreibera a wokrjesnehno lekarja dra. Paarmanna, jako pschedbjezy lekarskeho towarstwa. Knjes prozst pschepoda jubilarej zbožopschejacu adresu le wobłukom, barjena wot gmejnow (klóschtra), schulskeho wuběrka a nětkrotnych towarstwow z wónowanymi słowami: „Sdźakownosczeja sa wosczeknjejsej doktorej med. Racheli w Panczizach, pschihótnjo sczenemu lekarjej, pomozniku khudych, kiž wjesnemu žiwjenju swojeje serbskeje domizny te

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 3. měrza 1925.

Wjezerawsche kursy w Barlinje.

(Zmy wona za w milionach)

Dollar	4195 000	franzowski frank	21550
jendzelski wunt	20013000	cześkoslow. krona	12435
schwajzarski frank	80710	10 mil. pólit. mark.	80200

Pjenjezy běchu wjezera hischcze pschezo we wschednjim wobkhodze žadne. Pschitpiaw wokolo kónza a począka měsaza wupłaczenych pjenjez do bankow wótczo njebě wezera hischcze z polnym wotmachom saspapił.

Efekty mejachu wezera na Barlinskej burse zara fischce kursy a so w běhu dnja dale wotdrjebjowachu. Wójnska a druhe statne poczonki wostachu dale blahe.

*

Sserbska Indowa banka je swoju lětnu rosprawu a bilanzu zhotowiła a wupołožiła. Wona pjenje sboju jako najwetschnja mjes bankami wuspjeje. Bjes dobreja jenu lětna rosprawa so swólka bojecz njetrjeba. Wschelake banki a druzstwa so lětsa je swojimi lětnymi rosprawami tak prawje von njemóžeja. Loischze kto be ja kózdon wobkhodu jene z najczischich. Nótrutkuli wobkhodowe loischze lěto z dobrizkom skónczi. Sserbska Indowa banka wuhotowdarj pschez 12000 hr. dobrikta. Pschi wusnamjenjanju tak pschecžo druhe liczby wobkhoda. Ze su hischcze z Japanowsche. Banka mjesesche kónz lěta we swojej rolsadzin, pschi žadnej banzy (Reichsbank) a na pólstowym schelonowym kamese pschez 67000 zl. hr. To je za nasche pomery, jara pschekwapjaza likwidnoczcz, to rcka banka samózge do wysokeho stopjenja z hotowymi pjenjezami służiczu. Wschelake banki, kotrejž mi zamożesz druhdy ja wjelsche sterskeje, wupokazuja so w tymle wažnym titulu zenskotrymi khudnischimi tyżazemi. K temu mjesesche banka pela drobnich bankow pschez 57000 zl. hr. dobro. Stawkow a lschehow mjesesche we swojim portkesnillu pschez 93000 zl. hr. Na dożinkow w bežnych kontach be wschez 377000 wuwożcziła. Swój inwentar je jara wusko do lětnjeje bilanzy, mjenujzy z 13000 hr., stajila. Do tehodla sludscza zyła bankowa nadoba, jeje wotzolowne trochny w Budyschinje a we Wojerezach. Leżownosczj w Khocżebuzu jewi so jenoz z 20000 hr. w pschikowanju. Tu je banka zjenje wuhnawiła. Kóżdy, kotryż ju znaje, wě, so je njeje sumu, kaž so spraweznemu wobkhodnistej zdaczi, bo dilanzy hodzisa. To su liczby z aktiwneje strony. Runje tak je jimanje su liczby pasiwneje. Pschi 100000 hr. akziowskeje kapitala su banzy pschez 186000 hr. w bežnych kontach a w nakitowanskich pjenjesach pschez 323000 hr. dołnetili.

Wjne rosprawa tola kózdemu prajі, so je Sserbske Indowa banka tuteje dowery tej hodna. Snasenly bendzisch wjy, hozež statok pschi statoku je serbskej banki sdźał a ma kózdy intoreat swoje nakitowanki jenoz tu. Sdźiwawe su pschi spomnjenjach banki, wo jeje nuwoscju a banowym wobkhodze w sandźenym leże. Tehodla je tu po Khocżebuzu wocziczesimy:

Lětna rosprawa pschedstejiczerstwa na lěto 1924.

Wobkhódna krita, kotruż po pschemenjanju nemiskeje měny wocziczowachmy, je jastupiła. Ssmy ju derje pschetrali. Wurjadna žadnosczj na pjenjesach a nuża na kspitalskich ju pschewodżeschkej.

Njetrjebawschke mozy pschicżinjuschi a dalsche wubarki hocz na najnużkschi sthodzenk wobmjesowalschi, tuny. Swój wobkhod założili su sakkad, kotryż mamy ja normalny. Sso nocżeżo pospschcheniza wobkhoda, shnowachmy tola hischcze nekotre kroty, kotrez mózli hewak puschczecz.

Filijalki we Wojerezach tuny dotwarili a z nowa pschiprawili, tehorunja tuny filijalku w Khocżebuzu z dźela je pschehowarjenjom powjeschcheli. We agenturach so njeje nicżo pschemenilo z inwuwaczom Wulfich Sdarow, hdyž agentury druhemu jastararjej pschepodachmy.

W běhu lěta je so nam poradźiło liczbu z mami dźeržanych pschezelow pschijporicz. Wobdźelichmy so pschi założenju „Sserbskeho Hospodarja“, wulkowikowańskeho ratarskeho towarstwa.

Po pschemenjenju měny so malo na dań nosche. We běhu sandźenego lěta nakitowanki widomnje rozczahnu. Sluntnowosczj z nowa wożiwja. Nasche ratarstwo cześko jahubne dawki, to je z winu, jo njebě možno tež wjazy kitowacz. Nam na dań dale pjenjezy z khwilenki z 20 proz. hoj we wobdźelnych padach hacz do 25 proz. sadanjowachmy. Dźiwajo na tak drohe pjenjezy, dyrbjachmy tež wyschoku dań wobliczowacz.

Wekle pschezkonkow so žadasche, wosobite ke stronu ratarstwa, to by samozbne dawki saslaczicz. Jara wo pjenjezy na hypotheki thodżachu. Dokelž su nam dowerjene pjenjezy z dźela na krótke wupowjedżenje sapožczene, bě možno žadaczelam kreditow tukhwilu jenoz na krótki cząz wupomhacz. Często dyrbjachmy naihoniez, so pjenjezy za njeprodukkiwne zamery pytachu. Tež so nam tha, so nekotrężkuli njesamóże hebi hódnotu pjenjez bosez wuzicz. Je to wótczo jeżelwe tuflazje, dokelž loni pschi wroczalku lěta mějachmy pschileżnosczj, tajke pjenjezy cześcżischo wobdźelowacz.

Pschi pomérnje mérnym wobkhodże pschedżěłachmy po runej liczbje 15 miljionow hriwnow. Wschě bežne wudawki sarmanskich, sawosta nam cżisty dobytk wot 12.744.31 hr.

Namjetujemy, to by so wupłaczilo 6 proz. dywidendy. Sbytk ma so, po sarmanskim tantiemy sastojnikam banki pschidźělicz do sakonskeho reserwneho fonda.

*

Na wezerawschich produktowych wikach bźchu płaczijmy tyżeżowego żita, wosebje pschenicy, nescho malo brózische. Teje so tež nescho malo rosphscheda, po tym so so sa nuzku bóle prajschachu. Tež reka, to Ruska w Franzowskej pschenicu kupuje, kotraż hlada, to so wasa z njej druhdże sastara. W druhich druzinach żita wychaz be lschma pschenerżenja. Tež womjeschki a wotrubu pschi swojich dotalnych płaczijmach sawostachu. Wezera płaczesche zentnar

w Drjezdżanach

pschenizy 13,25—13,50 rożi 13 15—13,40 jeczmjenja nalětn. 13—14,— najmjsk. 11—12,25 wowsa I 9,75—10,60 II 8,50—9,70 hr.

w Barlinje:

pschenizy 12,90—13,30 rożi 12 500—12,75 jeczmjenja nalětn. 12,60—13,25 najmjsk. 10 75 11,90 wowsa 9,30—9 65 hr.

We Wrótzlawju

pschenizy 13,75 rożi 13,15 jeczmjenja nalětn. 13,50 najmjsk. 12,— wowsa 10 35

We termijnowym wikowanju:

pschenizy w měrzu 14,— w meji 14,90—14,75 w julizu 15,04 hr. — rożi w měrzu 13,20—13,15 w meji 14,15—14,05 w julizu 13,90 hacz 13,85 hr. — wowsa w měrzu 100,37—10 33 hr.

Wikowanska bilanza Němskeje bě w januaru jara pasiwna. Dowożowała je Němska sa 1370 miljionow zl. hr. a wuwożowała jenoz sa 697 mil. zl. hr. Potajkim je nimale wo połozu wjazy kupowała hacz pschedawała.

Pjenjezy su w Ameriy a Jendźelskej z nowa drózsche. Tam zo dań wo ½% powyschi, pola naz statna banka dań thdżenja wo 1% mizi.

Wiki rěsneho skotu sandźenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof)

Pschihnali běchu	Wone płaczachu:
2210 howjadłow	20—53 hr.
2170 cżelatow	40—80 hr.
6571 wowzow	25—52 hr.
7425 tukrajnych a	
1497 wukrajnych kwini	56—65 hr.

po zentnarju żiweje wahi. — Howjadła běchu žadne, tehodła běchu wo 1 hr. drózischo. Cżelatkow be sajo wjele a płaczijmy wo 5 hr. dele rajschu. Swinje pschi dotalnych płaczijmach derje dźěchu.

Butrowe wiki. Butra be žadna a tehodła skerje drózischo. We zytym wikowanju płaczesche zentnar sandźeny tydzen w Barlinje I. 204 hr., II. 190 hr., III. 155 hr.

Na pschedaj:

Krowa, mloda wyschokoruczelna, we Lahowje cżo. 18.

Koza, bjesto cżelatkam, w Kulschicach 27b.

Kury, 6, w Dobrunschi cżo. 34b.

Zyhele, swarc, n Budyschinje pod hrodom cżo. 17a.

Sso pschenaja:

Kubło, 45 kórzow, Lahner w Nowej Wsy cżo. 52b z. Fuchs.

Sso putuja:

Pohonczaf a dźowka, knjezi dwór w Womorzach.

Holza do domu, starscha 17 lět, w Lubiju na schulskej haju cżo. 4 — Emil Mosta w Kamjenzu na krótkej haju cżo. 1 — rčmit Cżornak w Dolnjej Kinje — Nowkowa w Budyschinje na żitnej haju cżo. 10I — w Budyschinje na zukelluschej haju cżo. 18II.

Pjekarski, Anton Fleget w Budyschinje, Sodanstr. 28, Rěznitski, mlódschi, Kühn w Semizach.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3411 hodź.: Wiki hischcze njeběchu roswite. Tendenza: měrna. Dop. 3412 hodź.: Położenje na wikach njepschemenjene.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wowsjowe symje wo tuni abo 1000 kg, sewal 100 kg, płaczijny wo Notej hrivnje.

	2. 3.	27. 2.		2. 3.	27. 2.
Pschenica	258-266	256-263	rapk. wozimski	17-18,00	17-18.00
rożka	250-256	250-255	woch. melasa	9,50	9,50
nałet. jeczmjeń	252-263	252-265	terabella	15-16,50	16-16,50
mal. jeczmjen	—	—	Strange kwjli	19-19,90	19-19,90
wowsa	186-193	186-193	bamy	19-21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	223	—	woka	18,50-20	18,00-20
pschenicżn. mula	35-37,75	34-37,50	lany wozimski	23-23,35	23-23,50
rżana mula	34-37,25	34-36,75	modre łupjna	12-13,75	12-13,75
pschenicż. wotr.	14-14,50	14-14,60	żołte łupjna	14-16,00	14-16,00
rżane wotrubu	14-14,80	14-14,80	symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-400	390-400	słoma, rżana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane symjo	400-405	400-405	„ pschenicż.	1,15-1,25	1,15-1,25
grózh	20-22	24-22	„ wowsjana	1,00-1,05	1,00-1,20
pjeluschki	18-19,00	18-19,00	„ jeczna	0,90-0,95	0,93-0,95

Drjezdżanska bursa.

Pschenica	265-270	kórnaze kruschi	22,00-22,50
rożka	263-268	pschenicż. wotrubu	14,00-15 20
nałetni jeczmjeń	260-280	rżane wotrubu	15,00-15,70
nałetni jeczmjeń	220-245	pschenicżna mula	38,00-40,00
wowsa	195-212	rżana mula	39,00-41,50
cżerwjeny tzeschel	235-265	woka	25,00-26,50
rapk	380-390	pjeluschki	24,00-25,50
kukurica (Maies)	220-230	hrózh	27,00-29,00
cżiste truhnjenje	11,00-11,50	sokowne kruschi	19,00-21,50

Płaczijny rěsneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

2. měrza 1925. Płaczijny po zentn. a sl. hiwnach.

Sdóbne druzjny a wotmamjenjenje.

Wołzy: 244.

Polnomjasne, wukormjene, najwetschi rěsne hódnosche	
hacz do 6 lět	51-53
Mjebe mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	49-49
Mjense wukormjene mlode, derje pizowane	46-48
Mjense pizowane wotschi starodow	26 32

Bytk: 226.

Polnomjasne, wurosczene, najwetschie rěsne hódnosche	50-52
Polnomjasne, młódsche	44-46
Mjense wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	38-42
Schpatne	30-35

Jałowje a krowy: 251.

Polnomjasne, wukormjene krowy najwetschie rěsne hód	
wosche	50-52
Polnomjasne, wukormjene jałowje najwetschich, rěsnee hód	
nosche hacz do 7 lět	42-45
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche kru	
wy a jałowy	32-36
Derje pizowane krowy a mjense pizowane jałowje	26-30
Mjense a schpatne pizowane	20-24

Cżelata: 583.

Najlepsche wukormjene	74-79
Mjense wukormjene a łoste wot zboa	70-75
Schpatne	52-66

Mowzy: 594.

Młódsche a starsche wukormjene	56-58
Starsche wukormjene	48-52
Mjense wukormjene (Merzschafe)	32-42

Swinje: 2429.

Polnomjasne, wosebitych razow a jim podobnych Sacz bo	
1½ lět stary	67-69
Wukormjene	70-72
Mjesne	62-64
Schpatne	59-61
Ranzy a kundrowy	55-63

jeho 70. narodninam najwutrobniše Božu pschecza." Jako kolega porěcza k. sanitetny radu dr. Strohbach z Drježdżan a kupelanski direktor k. dr. Schelle w mjenje pschisłuschnych Janskeje kupjele a pschepoda z bohatym jako dar rjany wobraz, pschedstajejo idyllu z kloschtrskeho žiwjenja. Sa wschě cztme a wjelomne zbožopschecza, sa mnohe dary (wosebje wulku liczbu kwětkow, mjez nimi broshatny kwětkowy kochčik lětanskeho towarstwa) a sa wschě te tutych dnjach sjewjene wopokazmy njenadžijece lubolcze a pschiwisnjosce dźakowasche so jubilar hluboko hnuty. Wosebity dźak wěnowasche Bohu, kiž je jeho na wschěch žiwjenskich puczach, we srudobje, horjo a wjeselu tak widźomnje wjedł a myslakeje starosby, cztiolcze a strowosce, czelnych a duchownych mozow dožiwjeć dał. W žortnych zbožach rosmi, kak je „Dźiwy cztnjazu wodu" Janskich kupjel sełmał. Mjez zbožopschecznymi, zhano w poetiskich hrónczkach, běchu też wjele kupjelanskich hosczi, kotriž su tu mulkowanje a strowoty jasno namakali. Sestry Workleczanskeje khorownje, hdyž je jubilar z dotholetnym lěkarskim nawjednikom (tuto jastojnstwo pschehnje nětko na knjeza dra. Pola w Khrósczizach) dyl, barichu jemu krasnu palmu a pschiwupsu pozwjelenem kongratsiju „kakturowego wotpohlada" (to je idylny bleszk w Janskich kupjelach, hdyž jubilar husto měra a pokoja pyta — tutón wokomik je fotograf rad na platu maczisnyl). We wjesołej hodźinje wothadu hosczi hischcze dlše hromadże. — Najzitra (njedźelu) sjednosci sjewjedźenska tafla we jubilarowej domjacznosczi na 20 hosczi je wšitki z wokoliny, pschi kotrejž k. probst Maczej, sanitetny rada dr. Langner z Rakza a wuczer Ssłodeńk jubilara ze khutnej a žortnej rěczu pozdrjelschu. We powitanistich a dalschich zlowach wupraji jubilar pschecžo, so by so stónczne žerbski lud šyrabał a njepomérneho kurjenja a picza so wotrjekł. Kaž to nětko mjes Sserbami je, budże to sahuba za nasch lud, też za němski, hdyž wo nicžo khmanscho njese. Wo tutej jara khutnej maczisnje rěcz w pschichodze sjewnje rěczeć a na hrožace strachi lud kedźbny sczinicź. — Njech so wschě na wurjadnym dnju wupraszene pschecza dowjelnja a wjecžor žiwjenski so jasnym hischcze dothe lěta. Samy czasny pschestrowanju njewjedzecz, zo smjelseli ludźo kruczje na zjaty stupachu, to dyrbjesche swój wuczek ze sławoscze mjeć. Czasny su nimo, nimo też nětkotrejkuli bedźenje a tak po cztvrtjelej myšli sława jubilarej hischcze rjany wjecžor žiwjenja. Na mnohe lěta!

S Běłšicz. Tu snjesboži sobotu dźěsanske Kreuz z Kamenza, jako na kole do Budyšina na dźěło jědzesche. Na swadowacej dróhy w Běłšczanskich sabě so jemu kolosch do kola, tak so padny a bjes wědomja leżo wosta. W šuzbownym domje jemu prenju pomoz wotkazachu. Kreuz so na hlowje, rukomaj a nohomaj cžežko ran, tak to dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pucź z Lichanja do Kobjelnje a pucź z Lichanja do Sdźerje wosfanje dla nastypowanja na Lichanskich honach wot 2. hacź hacź do 10. měrza kaurjeny. Jězdźicź może so na Komorow-Potpizy abo Klukicz.

Pschehladowanje.

Schtwórtk 5. měrza dop. w 10 hodź. pschedawaja so na pschehladowanje w hamtskej pschesedowotni: 61 nuzowych muzazych kosow, kredenz, schery pschihowny sofa, kuchinowy khamor, pišanske blido, stol za pisanske blido, 32 bleschowych běłeho wina, 6 tylowe bombonow, pakczik keksow, klawer, wjetscha dźelba schokoladowych woreow, mydło, taflowa waha, drasiny khamor, mjenje blidko, 1 marmorowej platu, ložo z matrazu, dźelba wischelakich wohnjawych drastow, mydlowny połner, stejazy czažnik, klawer, pianoforte, pišanska maschina, 2 sudaj běłeho wina, Sprendlinsko-Geiersbergske.

Towarstwowski powčetnik.

Bukecy. „Radosć" ma srjedu, 4. měrca, wječor we 8 hodź. spěwnu hodźinu. Wšě sobustawy njech wěsce přiňdu, dokelž mamy wo jara ważnych wěcach wobzamknyć. Přinoški budża so zběrać.

Drježdżany. Spěw. tow. „Hromadnik" ma štwórtk, 5. měrca literarny wječor a štwórtk, 12. měrca, hlownu zhromadźiznu (nowowólby, rozprawy atd.) Započatk 1/2 9 hodź. Městnosć: Christianstr. 23 p. G. Zmijowy hosćenc. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje ma sobotu, 7. 3. pop. w 3 hodź. ważne posedźenje dla znowawudaća „Towaršneho Spěwnika". Wšitko sobustawy, wosebje dirigenća spěwanskich towarstwow a druzy zajimacy so na nje wutrobnje přeprošuja. Dotalny a starše „Towarsne Spěwniki" sobu přinjesu, też druhe spěwy, kotrež so do noweho přeja a přiwzmu hodźa. Słodeńk.

Khróšczicy. Jednota „Sokoł" ma dźensa wutoru, 3. 3. zwučowanje a přeprošuje na nje też bratrow Pančanskeje jednoty.

Łaz. Tow. „Zejler" ma njedźelu, 8. III. pop. 1/4 hodź. swoju zhromadźiznu. Jednać budźemy wo towarstwowy ch naležnoschach a wo skazanju synjentnych běrnow. — Spěwarjo a spěwarki naša wutoru, 3. měrca, wječor we 8 hodź. spěwnu prowu.

Sokolske Jednoty so proša, je-li maja noty za klawer wot 7. sokolskeho zlěta w Prazy, zo bychu je knydom do Zwjazka abo na Malešansku Jednotu pósłali, dokelž so njeđelu trjebaja. Sokoł w Malešecach.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Zo bychmy přeca wjele našich woteběrarjow dopjelnili, wotmětwamy wot

1. hač 7. měrca

wosebite předawanje gardinow

Poskićimy z tutym jara přihódnu składnosć k nakupjenju naležneje potrjebY.

Jenotliwe wokna a story wosebje płaćizny hódno.

Hecht, Linke & Truöl

na znutřkownej lawskej hasy 5. **wosebity wobkhod za znutřkowne dekoracije** na znutřkownej lawskej hasy 5.

Prosymy wobkedźbujće naše wukładne wokna.

Lehmannec konditornja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomnišе hósfne městnosće - Kondifotske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Drjewowa awkcija.

Stwórtk, 5. měrca, dop. w 9 hodź. so wo **Vieweze hosćenc w Hasowje** za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa:

na **38 rm kuluchow,** mjez nimi 5 dubowych

12 rm pječkow, [a 6 brězowych,

10 dolhich hromadow.

18 hałozowych hromadow, mjez nimi: 8 khójnowych, 2 brězowej, 3 dubowe.

Drjewa leža: Na zahrodze, w Lehmannec kerkach, na wětrnikowej Ryčerkubło we Wutołčicach, 25. februara 1925. [horje.

Wilhelm Herrmann.

Dobrowólne přesadźowanje.

Dla spušćenja wotnajeća přinjesu přichodnu sobotu, 7. měrca, dop. wot 10 hodź. w dworje ležomnosće **na hornčerskej hasy 40** — rožk drjewowych wikow — tu, sćěhowacy **trjebany ratarski inwentar:** 2 syjacej mašinje, 1 dźerrikałacu mašinu za sadźenje běrnow, 2 tigerskej hrabji, 1 běrnywuběracu mašinu, 1 šrótowanski młyn, 2 trawužnějakaj, 1 butrudźělacu mašinu, 1 centrifugu, 1 juchowy sud, 1 hospodarski a 1 rólowanski wóz, 2 cežitej sanje, 1 parkowy wóz, pluhi, brony, walcy, 1 kultivator atd., dale 7 trjebanych ložli k swobodnemu přesadźowanju.

Ernst Koban, přist. přesadźowar na Kaeublerskej drózy 6, telefon 814.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju!

Česćenemu wobydlerstwu Kulowa a wokoliny činju z tutym podwólnje k wjedźenju, zo sym swoje we wójnje zastajene

třěchikryjerstwo

zaso wotewrił. Prošu, zo by so mi pryedy spožčene *dawěrjenje też dale wopokazało. Budu so prócować*, zo bych wšě skazane dźěła swědomiće a płaćizny hódno wuwjedł.

Pawoł Domaška w Kulowje

třěchikryjerski mištr na Salowskej drózy 16.

Sprawna

jutrowna holca

so na mału šiwnosć pyta. Dalše je zhonić we wud „Serb. Now".

Pytam

hospozy, stwinske holcy, kuchinske holcy, wjele wotročkow a dźowkow bórzy a k 1. haprleji.

Helnrich Herz, přistajer **w Češkecach.**

Žony

Doruczam swoji multi hlad pschepasłow, mjechacznych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad i radje.

Wagnerowa w Budyšinje pschi schulerskimi wrotami čo. 6.

Wuppjerki ložowe pocehnjenja **bildawe raby** tunjo K. Erler w Budyšinje, žitne wiki 11. Rěči serb. šl.

Paul Otte w Budyšinje, žitna hasa 10

Gumijowe mantle

MERSIOVSKI

Brylanty

Makulaturu

ma na předaj

Smolerjec knihićišćernja w Budyšinje.

Po zmércowem rozsudže 24 febr. t. l. zranjace wupraenja přećiwo mandželskej **Hanje Dučowej z Rudeje** wrócam a wotprošu. Mam mandželsku Hanu Dučowu za čestnu, sprawnu žónsku.

Pawoł Wilhelm, dźěłaćer w Rudeji.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. n.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symje, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaf přiňdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr.

Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

12-procentowske přiručne požčonki

(12%. Handdarlehne)

— wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez woićahow — raterjam za změnki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z před. běžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bórow

Kobau na Kaeublerskej drózy 6.

Telefon 814. Rěči serbski.

Džak.

Za wjele wopokazmow wutrobneho dźělbraća ze słowom, pismom a bohatej kwětkowej pychu při zemrěću našeho lubeho nana a dźěda, kublerja

Korle Augusta Lodneho

wuprajimy z tutym wšitkim naš

najwutrobniši džak.

Zrudni zawostajeni.

W Komorowje pola Klukša, 1. měrca 1925.

Přiloha k číslu 52 „Serb. Nowin“

Wutóru, 3. měrca 1925

Rěcz nascheho sapóßłanza Baczewskeho w pruskim ßejmje

20. februara 1925.

Po prawem njemčich ł zyła wołpohlad, w ßtmosnicznym ßkutkowanju, kotrejž ßejm tudy wuwiwa, ko ßłowo jimacz. Hdyž pak běchu němßkonarodni nascheho klubu nahromadźili, njemůża hinak, ko tež nasche měnjenje k rěcži knjeza ministerskeho presidenta ł krótkimi ßłowami wuprajić.

Knjez ministerski president njenaspomni we ßwojich wuwedźenjach ničo, ło je ł zyła w Pruskej narodnych mjenßchinow. Mysli ßebi, ło by dźenża tola Pruska dyrbiła Němcam tak dałeko ßwěć, ło by prawa w Pruskej bydlacych mjenßchinow pichpóßnała. Nowe knjeßerßtwo dyrbiało ło wo mjenßchinu ßtarcz. (Pschiwołanje na prawizy: Dźeje ło Pólßke a błodajcze, kak tam je.) Mysłu ßebi, ło by na cßańe było, ło by knjeßerßtwo ßkónczne energiße nawarnowało cßinizło, ło njebychu mjenßchinu wjazy ßchłodowałe. Knjeßerßtwo dyrbi tchodła jakoń ł ßchitkej mjenßchinow wudacz, kaž ju to druhe kraje, moji knjezu na prawizy, kaž je to tež Pólßka cßinita. Bohužel njeßłyßm w rěcži ministerskeho presidenta ničzo wo tym ßłowcze, kumpy by tež kodźiłowitcho pschipußczhał. Knjez min. president prajesche: Schuła dyrbi ducha prawego tchowjanßwa praktizy wožiwjeć. Zyße prawe. Ale prawe khßeßcjanßtwo we ßchuli może ło jenoż wuczeńcz, we nacßerej rěcži. Hdyž pak ło nacßerna rěcz we ßchuli zakazuje, kaž je to ta cßaß ministra Boelitza ßtała, wosom njemůżemy prajicz, to we kajßich ßchułach duch prawego khßeßcjanßtwa lużi. W Rańßich Prußkej wojuje pólßka mjenßchina hižo 4 lita dołho podarmo wo wuczenje nabożiny we maternej rěcži. W Hornjołużißkej běchu leta dołho jehnoßa z presidentom měßchanje kommißije trěbne, prjedy hač ło knjeßerßtwo rozhudźi, druhe pucze nastupiła wo kotrychż pak hischcze nichtó njewě, hdże powjedźa.

Kak je Pruske hač dotal Genfßke ßrěczenja „loyalnje“ natołowała, pokazuje najßkerje to, ło je wuschnoßcz le 19 wuczerjow narodnych mjenßchinow jenoż tłom pruhowanja wobßtacz dała a tutym tłomi tež jenoż natkrótße prawo dała, to pólßkej rěcži wuczeć. Hałle wětcz chze knjeßerßtwo kurßus ła wuczerjow pschiprawicz. Hač dotal pak njeje ło nicžo ßtało w nastupanju wobßtarowanja ßchułßkich wuczbnych ßrědkow. Hač dotal njeßłyßm ło ßame wobczele cßinicz, kreedźuze ßchule ła narodne mjenßchiny khßeßcjanßke cßinicz. Podarmo wojuja SSerbja, Danoju, Frißoju a Khrjenju, ło buchu ło jich dźěcźi w macßerßkej rěcži we ßchułach rozumnicze.

Němcze nam Pólßkam ło wunjeczuje, ło my na to ßłużimy, ponßke prowinzy wot Němßkeje wottorhnuc, a ło ło tchodła njchodźi ničzo ta pólßke mjenßchinu cßinicz. Bułe prawoje, na prawizy.) Tchamne potrebuje ło dawßkeł mjenßchinje. Haj, prajeße mi potom, moji knjezu, ł cßim wjeße ło na ßrědkł lud pschiłudźowacz, kchło ßcerje khßeßcjanßke porokowacz! (Sawołanje na prawizy: Na ł zyła njewotßtej.) Chze jenoż ßerbßki lud ło ßtarnu ßtatej pschißanktnuc? SSerbßka mjenßchina je lud, kiż nima ßwonka ßwojeho ßyßlißkeho khßeßcjanßkeho druhi narodźeny kraj. (Sawołanje na prawizy: tón ßerbßki lud ł zyła njewobßtejit.) — Haj, moji knjeza, je łaprawdźom wo tute wernowcze ßamje njemůżeze kwßtrowicz. Nimje wobłhadźeje je ßerbßtej a frißißkej mjenßchinu połałje jeßnuc, tak wołzu leżo, wołkreje prawe pruße mjeßowcze. (Pschiwołanje a hara na prawizy: Schto ßebi jenoż myßlicze, frißiße mjenßchinu! Tych ł zyła njeje!)

Hdyž potom dale k. min. president we ßwojej rěcži wunyjebże: „Jenoż ßchtóż je ßwój lud ßpóßnał, móż tež druhe ludy rozumicz a jenoż tak może ło Zdanje němßkeje wußtawy dopjelnicz, ło ma ło nětißi lud wocžahnycz w dachy njeßłyßzeße a wujednanja ł druhimi ludami“, tak dyrbju ja tutej hdże dołpolnje pschihłołowacz. Haj, woprawdże, jenoż ßchtóż ßwój lud ßnaje a w jeho duchu żiwy je, tón ma tež rozumjenje ła druhe ludy. Jenoż potom, hdyż ßu narodne mjenßchiny rěcz a waßchnje ßwojeho luda prawoje ßpóßnali, halle potom móża němßke waßchnje rozumicz a němßku rěcz dołpolnje nawukneycz. (Sawołanje na prawizy: Dźeje jenoż do Warßchawy, to by wßch president to ßam cßinił.)

Dołekł ło w tutym ßejmje pschcze ßaßo na němßke mjenßchiny we wukrajn powołuje, tak chzu pschecrodźicz, schto němßke mjenßchiny ßame ł temu praja. W 5. cßo. „Weltbühne“ ł 3. febr. 1925 ßteji ßcßehowacz:

„W Barlinje wotmě ło psched króttkim ßjězd zaßtupjerjow němßkich mjenßchinow, ł 12 europßkich ßtatow, kotrejž maja wjcho hromadźe 29 000 000 Hobußtawow. Zaßtupjerjo mjenßchinowo běchu pschcßejdeni w Zdanju, ło je jenježli prawy pucz, měr a ßnjeßłiwoßcz w narodnje mjeßanych ßtatach dozpjecz tón, ło ßo mjenßchinam narodnje a kulturnelnje autonomije da. Tuta ßaßnda dyrbi być prawidło ła wßche ßtaty ł narodnymi mjenßchinami, potajtłim tež ła Prußku. A ßkoro ßo ßha, tak pßche němßki cßańopiß dałe, ło je tuto Zdanje ła Němßku wažnicze hacz ła druhe ßtaty, ßnajmjenßcha pak je wone pßrejotne. Pornjo 29 miljonam Němcow ßwonka němßkeho ßtata, je w Němßkej jeno 1½ miljona wobydlerjow zuseje narodnoßcze: Polakow, SSerbow, Litwjanow a Danow. Tuczi ßpóła ł małymi wuwjacžemi w Prußkej. Tchodła dyrbi ło Zdanje kulturnelnoßcze autonomije we prenim rjedże na Prußku ßtajcz. Wona je hacz dotal Zdanja mjenßchinßkeho ßanjechała, hacz ł wotpohładom, wołtanje njepßchepußczhalne.

Artikel 113 němßkoßtatneje wußtawy ßteji hacz dotal jenoż na papjerje. Jón praktiłzy nałożowacz, njeje Prußka dotal wócże bjes wotpohłada ßanjechała. Prußka dyrbi nětko prenju kroczel cßinicz a to hnydom; hewak njemóże ża němßke mjenßchiny ßwonka Němßcze nicžo dopjecz. Tak dołho hacz Prußka ża mjenßchiny we ßwojim ßtacze nicžo njecßini, nima tež moralißkeho prawa, žebi ża Němcow we wukraju nětchto Zadacz. A dale rěta w němßkim cßakopißu: Niech ło pschewołtaji tutemu miljonej druhorěcznych we Prußkej ßwobodne nałożowanje jich rěcze w ßchuli, zyrkwi, nowinarßtwje, a tjemjeßło a ruczne dźełło. Zyße ł njeprawdu! Chzu dźeuża tudy njemjeßło jako powołanje poruczcz a ło nadźijam, ł nadźijomi powołanjomi, kotrejž chzu wopißacz, tchło abo tamnehło ułodźenja wot ménjenja wołwobrażeżi, ło je krute cßeße dźeße ła wołdarjenchło a młodeho cßłowjeka ßchładne.

Radźu wam: Stujcze do rjadow ł dźěcźimi ludu a ludźimi w mozy ßwědomja a mudroßcze jeho wjedźenja. Dy budźeße a wołtanjerje we ßwójtu ł wałcßim ludom. Budźeße potom ł ßudom ßhromadźe tworicz nowu krutu połołt wětcz narodnej, khßeßcjanßkej, demokratißkej ßmyßlenoßcji, kotraż je naßchemu ludej trěbna.

Nimje to ma ßłoty podłołt. A połticja hißchcze dźeła ła wěßu ßamoßtatnoßcz. A njeje jenoż, dokelż rjemißło wěkz cßißty nemuchły ßtrk, nż, nawopak. Radawoł cßłowjeßke je, wołjeże bobre twory ßpotowicz, w kotrychż dyrbi

Podwjaßk.

Hdyž mje pschi połłedniim dowdajszym balu dowdajsej dźowcy pschełßłajchu, ßrajchu ł pjatowaj hromadźe a połtowich ło.

We ßanym wokomiku pytnych, ło bě ło pschi tom podwjaßk pschi łżiwej mßy rozstorhnył. „Mje jara ßwjeßeli, ło mam pschihlejnoßcz waß ßesnacz“, prajeßche mi njejeßti lubozßiwy hłoß.

„To pak je tola błupoßcz, ßtajnje tak ł pjatowaj hromadźe prajtacz“, wupłach pschi ßebi, a njeßwěrich ßebi, ło nětkat hibnycz.

„Moja ßotra je mi tak wjele wo Waß powědała“ dźeße tłinżany hłoß dale.

Pschi tutych ßłowach hładachu wßchitke kujenje, knjeżny a knjeza, kiż kokolwołko ßiejachu, na muże, a ja ßdźeła ßotry ßła, i dźeła podwjaßka dła ßarjerowjenich ło kóż honacz.

„Popßchej jemu tola, dźecźo, ło ßaßo dycha nabudże“, prajeße kujeni hoßpoßa a żidzaua ßnadź ßchrumotaßche chwinje maczerjey mi prajizy: „ty jeßo tola zyle do wołßlejow pschinjeßeßch.“

„To pak je tola pßchewutrobnje, hnadna kujeni“, rjekmych.

Tu pschißoża Hańżka, młódßcha ßotra. Wßchitzy wobßedżowachu naju ßeikanje. A hdyż jeße ruczku łoschach, ßunu ło mój podwjaßk tójżchto dale dele. SSe ßrachom wßitzcy pak klonjo ßiejo. Mózach tak widżecz, haż hißchcze łatrajchnu podwjaßk pod tholowom woh njekuka, a hdyż ßwoje cßało na to ßaßo ßrunach, ßmějach ło kokolwołko.

Hańżka ło tež ßmějeße. Dźenża běch ßebi pschewßał, wołbeße dźenża prawje haißicżiwje a ßkromnje ło ßadżerjecz. Podwadżenje ł podwjaßkom pak mje zyle ł „cße“ ßchinjeße.

Cßłowjek můżi wßitko cßłowjeka a druhi pak to na ło porcßahuje. Jan njeda ło tak zyle wuprajicz a wostanje połojczny. Tak bě ło ßejchło. Mónjach Hańżkym wujowku.

Hdyż tak pschi Hańżky ßiejach, pschißůdże wona unts, a jeße krajnej ßyßolajej wócżzy, każ parli, mje zyle łamnyßchi-cz. Wołkulaja wupadaßche. Hißchcze njeběchmoj hromadźe. Napiecze na Hańżku ßyladowach. Wona połaßta. Za mójach ji po pravom napßchecżo hicz, ale hdyż ßwoju nohu ßyjałajo dopředka ßtajich, pytnych, ło je wokoło kolena wobkrótcze połchitte połcżene. Symny pót bějeße mi po cßole. Wobrocżich ße k Hańżky.

„Njeßłyßmoj ło dołho wjazy widżałoj“, prajich ji bjeß łóżdeho pschewnyßlenja.

„Że ło Wam wołtudżiło — wot wecżeraßchnjeho ßem?“ wopraßka ło mje ło wjeßelo a łmjeßchnjo.

„Haj prajeże macże, wczera“, wotmołwich ji. „Cßłowjek ł cßaßanu dołcz hłupe wěßy pewěda.“

Tu pschißůdże k Hańżky jedyn kónj a pocza ł njej rěcżecz. Hdyż jeje jowołnu ßamułnu widżach, dżach ło k njej podacz. SStupich dwě kroczeli dopředka. Nejchto ßallinkny. Kołłach taj pschirocżeny ßieja. Knift błyßkotajeho blachu mi ißchitko prajeße. Mój podwjaßk ło wlecżeße. Sadny mje ßiejeße jedyn ßtółcz. Połpudnych ło a ßłhilich ło ledźółoje „SSeje Wły nejchto ßhubił?“ wopraßcha ło nadołu półła mje kujeni hoßpoßa.

„Njewém, hnadna kujeni“, rjekmych a maßacy na pschestrenzk, kiż na ßeni leżeße.

„SSawołam hnydom ßłużobnu.“

Djeße a prjedy haż ßłużobna pschißůdże, chzych ło ße ßatalneho położenja wuknwobodźicz.

Nadołu dółkny ło nejchto mojeho ramjenja, bě to Hańżyna cuczka. „Mi ło ßha, ło macże łyßte bołeße“, prajeße mi. „Prajeże mi tola, ßchto Wam je.“ Zyße dowěrliwoje a nějaje praji tute ßłowa. Srunach ßpěchnje ßaßo ßwoju ßhołowu.

„Wy ło mylieże“, wotmołwich jej. „Mje ničżo njeboli. Je nejchto druhe.“

„Nejchto druhe?“ ßcheptaßche a pschituli ło ke mni. Włoß jeje dótknychu moje cßoło. „Cßehołała ßeße tak dołho mjelcjała?“

Nětko ßa ło to najjakoßtnißche. Chzych horje ßlecżecz a njemóżach pak. Hócżka podwjaßka bě ło do pschestrenzka ßaßmujatka. Mi bu ßłe a pocza ło wjerzeżecz, ło poßlednim wokomiku pschinmuch ło hißchcze Hańżyneje ruki.

„Mój łuby, młodu pschecżelo“, praji ßaby mje błóż knjeje hoßpoßy, „nětko ßeje naßßerße to nadeßhoł, ßchtóż ßeße parował.“ Pschi njej ßtojeße, je ßyßlami we wócżkomaj, jejuy mandżeßli.

Pschi ßeßedowanych ßłożopschecżach, kiż ło mi wupraviu, wołtach pschi Hańżky hedżo. Nikomu njenadpadny pschi tom nětchto nimo mje. S dwěmaj hócżkomaj běch nětko ßpułany!

Hdyż mi na to też wujowka ßłożo pschejo ruku poda, ß frudnymaj wócżkomaj na muje pohładany, tak mějach wokomik dołho dajaze, palaze, duschaze cżueże. Ale w ßamßtym wokomiku pytnych, kał ło podwjaßk ł pschestrenzka wußwobodźi a mi ßa wjele łóżcho. Tak wuruna ło wßchitke na ßwěcze. Nětchto mjenßchinowo połdżicho wołtalichu naju ł Hańżku ßamoj.

„Zenoż wokomik, mój lubuschko“, rjekmych jej. „Myßlu, ło tu njeje wßchitko zyle w porjadku.“ A hdyż mje łoßcheße, wotwinych podwjaßk. Wßchitko běße tak jednore. „Weßch“, ßchcheptaßche mi Hańżka do wucha, „cżakała, cżekała ßym, a nětko pschißůdże to tak nadobo. Wy mi to druhi dżeń prajit, wěż mi, to njeby cżi tak łokło było.“

„Nę, woprawdże niż“, prajach a tyknych pschi tom podwjaßk do kapß

Ežłowjek můżi wßitko cßłowjeka a druhi pak to na ło porcßahuje. Jan njeda ło tak zyle wuprajicz a wostanje połojczny. Tak bě ło ßejchło. Mónjach Hańżkym wujowku.

Hdyż tak pschi Hańżky ßiejach, pschißůdże wona unts, a jeße krajnej ßyßolajej wócżzy, każ parli, mje zyle łamnyßchi-cz. Wołkulaja wupadaßche. Hißchcze njeběchmoj hromadźe. Napiecze na Hańżku ßyladowach. Wona połaßta. Za mójach ji po pravom napßchecżo hicz, ale hdyż łżiwu nohu ßyjałajo dopředka ßtajich, pytnych, ło je wokoło kolena wobkrótcze połchitte połcżene. Symny pót bějeße mi po cßole. Wobrocżich ße k Hańżky.

„Njeßłyßmoj ło dołho wjazy widżałoj“, prajich ji bjeß łóżdeho pschewnyßlenja.

„Że ło Wam wołtudżiło — wot wecżeraßchnjeho ßem?“ wopraßka ło mje ło wjeßelo a łmjeßchnjo.

„Haj prajeże macże, wczera“, wotmołwich ji. „Cßłowjek ł cßaßanu dołcz hłupe wěßy pewěda.“

Tu pschißůdże k Hańżky jedyn kónj a pocza ł njej rěcżecz. Hdyż jeje jowołnu ßamułnu widżach, dżach ło k njej podacz. SStupich dwě kroczeli dopředka. Nejchto ßallinkny. Kołłach taj pschirocżeny ßieja. Knift błyßkotajeho blachu mi ißchitko prajeße. Mój podwjaßk ło wlecżeße. Sadny mje ßiejeße jedyn ßtółcz. Połpudnych ło a ßłhilich ło ledźółoje „SSeje Wły nejchto ßhubił?“ wopraßcha ło nadołu półła mje kujeni hoßpoßa.

„Njewém, hnadna kujeni“, rjekmych a maßacy na pschestrenzk, kiż na ßeni leżeße.

„SSawołam hnydom ßłużobnu.“

Djeße a prjedy haż ßłużobna pschißůdże, chzych ło ße ßatalneho położenja wuknwobodźicz.

Nadołu dółkny ło nejchto mojeho ramjenja, bě to Hańżyna cuczka. „Mi ło ßha, ło macże łyßte bołeße“, prajeße mi. „Prajeże mi tola, ßchto Wam je.“ Zyße dowěrliwoje a nějaje praji tute ßłowa. Srunach ßpěchnje ßaßo ßwoju ßhołowu.

„Wy ło mylieże“, wotmołwich jej. „Mje ničżo njeboli. Je nejchto druhe.“

„Nejchto druhe?“ ßcheptaßche a pschituli ło ke mni. Włoß jeje dótknychu moje cßoło. „Cßehołała ßeße tak dołho mjelcjała?“

Nětko ßa ło to najjakoßtnißche. Chzych horje ßlecżecz a njemóżach pak. Hócżka podwjaßka bě ło do pschestrenzka ßaßmujatka. Mi bu ßłe a pocza ło wjerzeżecz, ło poßlednim wokomiku pschinmuch ło hißchcze Hańżyneje ruki.

„Nę, woprawdże niż“, prajach a tyknych pschi tom podwjaßk do kapß

bi ho wěste wumělske indiwidualne sadžuče sjewić. We pschichodze budže ho rjemjeslo we wjele dźěłach y napscheča industrije, kotraž lehonniža dobre twory zhotowja, ježnož potom wyšoko dźěrżeču, móz, hdyž po tutym puću póńdže a swoje twory tak zhotowi, so hmeja zajnje rjany napohlad, w kotrymž dyrbi ho jadro rjemjesła jasnje wuskhowjeć a kupza k kupjenju mječeć.

Człowjek z jadnym rozumom, wótrym wobčežowy a lubotcu je k temu narodźeny, a jeli hischcze zwuraba jemu žiwi wumělstwa dari, samože ho tam wuwiesć y rjemjesła k wumělstwam. Ja mam za prawo, so wschitcy, kotřiž cźinja a dar wobdźěla, ho k wumělcej wudobytnicy, tole dozwěja psches mosty rjemjesła a wumělskeho rjemjesła. Kak wjele hyrtowanjow ho salutuje, jeli skónczuje k wulkemu wumělcej njedodźa, dha tola pschez hischcze krute wodoty dobreho rjemjeslnikeho wobhonja wostanje. — na kóždy pad pak rjemjeslo dawa samostatnosć, a my dźiwamy tole swobodni w nałchim ludźe tuzy. Sčasom rjadowacź, kak rjenje to je! Sy wočomaj widźeć, schtož je rutu wukonjanu, kajki radosć, kajke wjesele, zhutli ja dobre wobłaczy, kajki wobrawdźity samowědomosć nam to poda. A schto ho njehodźi wschitko wumynjliwy a schotowicz we wschich powołanjach rjemjesła. Njesamožu wschu wospisacź wo rjanych, chmanych, na architekturje bohatych twarjenjach, pschihodnej lubosnej jimwinej nadobje, wutrobu wokschewjatych smutkownych wuhotowanjach, derje zjadowane a hladane jahrodki, wobčerne, wuschikne kuhjawe sjedzki abo jednory a dobry psches mischtrisku rutu krawza thotowjeny wobłek. Pšeń możemy pěnjez wo wschitkim tym. Tole wschitko žada strowu a derje rozwitu rjemjeslnizku myšl. Hlowa a ruka dźěłatej zhromadnje, hlowa roskasuje, a ruka pobłucha. Rjemjeslo dyrbi ho z hlowu a ruku wukorjeć. Mimo winowschneje existency wulke wjesele na žamo zhotowjenym a zuke nacźinitym duchownym dźele, kotrež je bóle wolchcźowazy, dyžli cźiste duchowne dźele, smožny potom skónczuje rjemjesło dobry wobłhod, cźelcź a nahladnosć w zjawnym žiwjenju, wozjenje rjemjeslnizkich sjedzkow, wubjerkow, rjemjeslnizkich komorow. Organizazija rjemjesła žada najrobbarjenischich muzow, dokelž steji w cźěsnym a khitrym wojowanju z industrije. Tole bdźenje njepotrjebi zhotowjenje dobrych a wumělskich twarow knihi, ale kaha też do zoglaoneho a politiskeho žiwjenja, w zjawnej płacziwoczi a zakonje dawanju. Rjemjesło wola tehodła najmudrischich muzow do swojich radow. Sso pod, cźaš wuczobnika njeje cźaš dźěła, ale hdyž je wunuknył a prahowanje powospnika wobstał, dże do spyta, to by ho hischcze wudospołnił a pschi tym spótnał waschnje luda a wumělstwo rjemjesła. Potom pschindu mischtrske leta, mischtr ma ho bdźicź a husto je hižo w mlodych letach wobczeženy z cźestnymi hamtami we wschelakim nastrowanju. K. Zadni žin wobdarjeni a najhorcźi rjemjeslnizy w mělcźerjunskim sarjadowanju. Wuhladu na tutym polu su wjele lepsche, dyžli pola wuhotkich powołanjow.

K dalschemu wudospołnjenju w theoretiskim nastupanju mamy rjemjeslnizke, industrijowe a technizke schule. Hlowa a ruka, dźělo a schula klinschcźa hromadźe a maje też hromadze skutkowacź za rjemjeslnizke rjemjesła w pschichodze. Na tutych schulach mamy dobre rozmnoženje we rysowanju, liczenju, wobthodnym wjedniftwje, pschekupstwje atd. K temu pschindże hischcze dalsche wudospołnjenje na wumělsko-pschemyslowych schulach a rjemjeslniskich schulach, kaž też na wyšoko-technischich schulach. Rjemjeslnizy, kiž tu tajke schule wopytowali, so pytaja, maja jako pschikazeni, wobthodni wjedniwy atd. dobru kmanosć a njehodźa ho jako mischtrozy potlóčeć, dyrbja ho z njeliczbnym napowědi. We Němskej mamy njedostatk we tajkich muzach. My trjebamy rjemjeslnizkich intelligenzow, kotrež ho rozumnej hlowu a wěstej ruku z radosću a lubotcu swoje dźěło wukonja.

Nowy nadawk ma žeby stojicź nałcha młodźina. Przez je starymi nahladani, so je wobdarjenego młodźenza le nožbnitich swojbow schkoda za rjemjeslo! Ně, tudy njemóže a wjednik byeź a ho wospjetacź z tym druhim, kotrymž nuka a zjichcźa njejdu njesmate a ho swojsacź z tym, kotřiž jeho hłoda, dokelž nješchto może. Wuczenc, pschekupz, wjednik luda a pschecźel cźłowjestwa w jenej wosobje. To je rjany a wulki nadawk la nałchu młodźinu w pschichodze!

Přilopk.

S Kötschenbrodu. We Raundorfje pschinjesche nałkini barzon Finkmanez mandźelskimaj hnydom ji małych holeźatkow. Wschi je strowe a wjesołe.

* S Jawory w Schlesyjskej. Spodźiwne pschekwapjenje mějachu šestonjezy na tudomnej polizajskej straži. Młodeho muža, kotryž bě dla padnischowa we straži pschijeł, wjedźachu. Pschi postajenju personalizowu so muž, kotryž je młoda holza, kotraž hižo 14 měsacow w nuzowej drasce chodźesche. Jedna po wo 20tkim Marji Elsperej z Gajera w Sakkej. Kaž so wuknje, je holza na kublach w Pomorskej jako „dźělaczer“ pschijatajena była a kaž na železnizy je jako muzikl dźełała. So by jako „dźělaczer“ wustupowacź mohła, bě jeji Elsperej papjery z mužazym mjenom wobstarała a dokelž je w khotowach dale pschichodu, hocź w pódnich kubjach, njemyšli jeji z jadna wjazy na to, so jasno žonjazy drasty wobcźe. Kaž prajeschce, je je stajnym nuschenjom khotowoy a z hromadźenjom z muzikami zyle na to sobuja, to je žónska. Wona też mužeschko jako dinhospodarjaceho wjazy njewobthladuje. S pschicźinow je nastupowanja ida so hospodarski moment wobsežje važny byeź, pschetož jako muž je wona wěsta wschelaku mjenu dostawała, wobsežje dokelž z lokfoscje wotdra zentnarja njeje. Tak khudże hacź swoje thlostanje, kotrež bo jej dla projeschelstwa napołoži wotpschdź, dże Marja Elsperej jasno jako załonski dźělaczer do Pomorskeje hicź.

* Lubosczinska fruchtohra we Wilmersdorfje. Hrózny podank sta ho sandźeny tydźeń we Wilmersdorfje na Güntzelskej dróhy. Tam bydleschtaj po wjelnych „B. T.“ hižo dlelki cźas mandźelskaj, pola kotrejž je 18letna Klara Klemmez jako słužobna pschistajena. Młoda holza sesna ho z jenak starym pschekupzom Willy. Klotzom, kotryž ho do hol zy salubowa. Tuta pak Klotzowa wotpokasa. Cźasto bésche tehodła mjes młodymaj cźłowjekomaj k swadźe dóschło. Schtwórtk wjecźor, hdyž béschtaj mandźelskaj woteschioj, pschińdże Klotz do holzyneho bydlenja. Nadobo wuzhli ho w bydlenju dwójzy a holza pschihlada na pomoz wolajo na ifhdy, hdyž so z kuhjn rolata k temi swjese. Klotz bésche holzu se žarlowitscze dwójzy do hłowy tkół. Potom skoži tśełbu na so a tśelt so do kanja, kak so bé haydom morwy. Cźežko ranjeny holzu dowjesechu do thorownje. Wobstaji malo nadźije, so jasno wotthori.

* Pósinska pschekwapjenka. Njewschedny padawk sta ho na pósinskej póńdżeli w Rathenowje. Wokoło połnocy pschindże sahadżena žónska do sale, hdyż bésche wschitcy malkeraduy hał. Kunu mérił dźésche sahadżena wosrawa na młodu žonu, kotraž bésche ho spodźéwk kroikim i mechanikom wożenża a pschepoda je wulki pakczik. Potom ho huydom sasso wotkali. Hdyż młoda žona pakczik wocźini, ho malo wuzmurstroża, hdyż w nim 1½ léta starehu hólczka namaka. Wéche to mjenujizy njemandźelske dźěcźo jeje muża, kotruż bésche žiwjej mandźelkej to samolejcźał. Ale też wo dźécźo so njebé staraż. Wšo dóndże na sali k njeluhej žeńje. Nichtó mjes wjeskolej sabawiej njerozbésche wo dźécźo, a tak dyrbjesche kónczuje policija je hobu na straju wsacź. Posdźischo je potom nan hólzu k sebi wsał.

* Cźežke njeshoże pschi nowatwarje fabriki. Pjatk popoldnju sta ho w Saarburgu cźežke njeshoże. 15 m. schérola a 12 m. wyschka murja ho zypny a pohrjeba wjele dźěłacźerjow. Huydom po załoženym njeshożu ho wojazy na pomoz sawołachu. Wumožnikke dźéła ho z wulkimi khwatkom wuwjedechu. Hacź do wjecźora 7 hodźin běchu 15 ranjenych do thorownjow dowjesli, 7 morwych běchu pod rospadankami namakali. Wojazy hischcze dale za shubjenymi pytaja, dokelž njeje snate, kak wjele dźěłacźerjow je na twarje dźěłało.

* Spizy ho spalił. We Salchendorfje we Westfalskej wotpali ho w jenej je sandźenych nozow thěja wudoweje Rychiarjoweje. Rychtarjowa a leje 17 létny syn, kotrejuj woheń spizy pschehnapi, ho spalichtaj. Starschi zyn, kotryž z wokom nastał, njeje hischcze snate.

* S Nürnburga. Sjenzerej mjes storkacźanoj nainała železniski sastojnik Emil Großmann z Nurnbnrga. Pschi ranżérowanju pschindże mjes storkacźej dwoju wołow, kotrajž jeho botwolnje rosnjeseschtaj.

* S Nizdorfa w Cźešku. Pschi železniskim pschekhodże na Wólmsdorfskej dróhy ho w poslednim wokamnikn wulke njeshoże wotwobroczi. Nataj Henczel njebéshe swonowy signal slyschnył. Kunje hdyż bésche je jowajinu sapschahnom na kolijach, padnyschej sawérje, tak so rjemjóżesche ani do prédka, ani do sadu. Prjedy hacź mógesche ho wosa wotthoczicź, pschindże hižo twarowy cźah z dwémaj maschinomaj. Na dobre sboże dohladachu ho wjednizy cźahu njeshoża a cźinjachu wscho możne, to buchu cźah sastajili. Njécháto metrow psched sapschahom sastał też wopraudże hischcze cźah. Kak je Henczejej było, może sebi kóżdy myslicź.

* Cźežke njewjedra we Schtyrskej. W połodnischej Schtyrskej ho cźežke njewjedra sakhadżake. W gmejnomaj Meracku a Sulzbachu mějachu cźežke hrimotanje. Pschi tym ho błyschtasche a krupy padachu. Wulka schkoda ho nacźini. W wrézkach a rékach płuwa wjele lodu, tak to buchu mosty pak twottorhane, pak jara wobschkodzene.

* Cźłowjeczi wopor poklady pytakki. Se Bombaja w Indiskej ho sdźeli, so je žona jenoho Hinda, kotraž w jednym domje la sahrjebanym pokladom pytasche, młodu holzu rubiła a w domje žiwu pohrjebała. Wschescźerki pjerschcźeni bésche ji wosjewił, to może ś cźłowjeczim woporom duchow wołacź, kotřiž bychu jej pólom pokasali, hdże ho pokład khowa.

* Juwele ruskeje krony w italskim wobsedźerstwje. Po powésczach z Roma je italska wótrowarska banka za 50 miljonow lirow dźél ruskich juwelow kupiła, kotrež bésche sastupjer bolschewiskich knjezerstwa w Parisu sjawnje na předanu postajił.

* Snowatwarjenje se senjerzejom sniczeneho města Yokohama. Po powésczach je Yokohamy ha Japanzej swoje błowne město, kotrež běshe ho w septembru 1923 se senjerzejom ł wulkeho dźéła sniczało, ł wulkej energiju sasso natwarić. W dohu 17 měsacow je nowe wulke město naktało. Se senjerzejom a ł wohnjom bé ho 73 435 twarjenjow sniczało. Stejo wosta tehdy jenoż 19 800 thěžow, to je 21 prozentow. Liczba wobydlerjow pomjeńschi ho wot 450 000 na 75 000. Dźensa je ho wěsto sasso wjele ludzi wrócziło, tak so je prjedawschcza liczba dże skoro sasso dosahła.

* S Barsignorka. Dźélaczeź je nżo wukhodźowasche ho je swojej njewjesłu, jako po žamnym puću pjanaj cźłowjekoj pschihódżeschtaj, kotrajž jeho njewjesłu wobczežowachtaj. Jako hebi dźélaczeź to sakasa, Sachčaj ho wjanaj ł pukami do njeho a pjerschtschaj tak dołho do njeho, doniž sa mórwo leżo njewusta.

* Wudyrjenje Popokatepetla. Po powjeschczach ł Merika je swjata hora Aztekow, Popokatepetl njewonowana, po 400letnej pschestawzy sasso wobsedł płuwacź wopżała. Wobydlerjo města Puebla cźekachu, ł hrosse sajeczi, ł města, na kotrež ho dosczesz ł sławy a popjela wobstrejaju, dżeche.

* Vapor chemiskich posprytow. 29 létny baron Alexander Berkozej, hyn prédawskeho statneho sekretara w madjarskim kultuskowym ministerstwje, je sebi w Budapesce chemiski laboratorij pschiprowił, to by kam posprytu, kotrez by pcźem na swojich kublach nałożowacź mohł, cźiniż. Pschi tym mjesche wschelake, na sebi samym wupruhowacź, tak nésche chemikalije skuschaja. S njekebdźliwosczu pożre 16. februara zinowótkebrowu sulfidowu tablettu (Quecksilbersulfittablette). Jako ho swojeho smyka dohlada, dojédże hnydom ł zawtom do blischcźeho sanatorija, hdżež jemu żołdt

wuczijeschu. Jedn pak dżesche hižo cźrjewa pschestrak, tak so baron Barhoczy wutoru wjecźor po załosnych bolosczach wumrě.

* Szud wo schkreżenju dźěsczi. Psched amerikanskim sudnikom dyrbjesche so muž symonjesk, kotryž dźesche swoju ženu nabił. Dźesche ju bił, dokelž bé jeho dwě hodźinje dołho ł dźesczomaj banscho doma wostajiła, a dokelž béschtej dźesczi hyse wschcze pschicźinjny schkrżeżałej, e dokelž dżesche jemu to pschejara na cźinny schło. Słyschało ho po sajdże, so je žona na dźérżanym schkrżeżenju bohu wina, dżesche ju exemplarizy pokhłostał. Tola žona dżesche muża wobschkodźiwschi druhemu ménjenju była. Sudnik pak dźerżesche mużej szeżehowaze moralizke predźowanje: „Muże, Wy sce mamża! Žona njeslyschi dźérżaze schkrżeżenje niz jenoż dwě hodźinje dołho, ale dżeń wore dnja a po zymich nożach. Je Waš Waldża žona tehodła hišo bisa? Najradschi bych waš nékke na mézu do dżesczi tyknył, a hdyż Waš je yjenżezinym khłostanjom pschestał, tak mocze so ja to jenoż Waschej żonje dżakowacź. Každy bujcze bo a wokschesche huydom waschi żonu!“ Muż bo haiwolnische a da żonje hubku, na cźoż tuta — je swojimi nalutowanymi yjenżejami — khłostanje zapłaczi!

* Załožne rosbuchnjenje w Amerizy. (Na 40 wosłowow ho morilo.) Załožne njesboże sta ho w petrolejowym Kladowiskischu w jetheryon, pschedmjeżite Rio de Janeiro. Tak dałoko hacź ho hodźi njesboże hacź dokal pschewidźeje, je ho na 40 wosłowow morilo, 600 wosłowow bu ranjenych. Schkoda ho z wjele miljonami contow (de Reis) wobliczi (1 conto = 4343 hr.). Zyle pschedmjeżto je jemicze rospadiskoczo. Njebychu-li wulke pohrjebniskicza wjes pschedmjeżtom a głowonym městom Rio de Janeirom leżale, by njesboże njepschedwidźobjomne fézbhuti mélo. Rosbuchnjenje je tak naktale, so plomjenja ł wolijowaje łódże, kotrez bé so zapalika, na wolijowe tanki Atlantic Refining Co. pschestorczichu. Bórzy bęchu wulke składowniskicza ka nje-smérne wohnjowe morjo, kotrež pschezo dale rosplenjenje żołmy mjetaske, dóniż kónczuje do dynamitowych składow njepraży. Rosbuchnjenje dynamita bé tak możne, so ho zyła wokolina sniczi a so je w Rio de Janeiro, kotrež je 15 kilometrow sdalene, jako cźežke semjerzenje začuchu.

* „Diana mórskeho brjoha“. Powschikowne dźélbrauje w Sjedmoczerych statach Ameriki je wubudźiła simjerzej mlodeje knjenje, kotrejež žiwjenje bé jara romantiske. Miß Alize Gray běsche wubjerenje rjana dźowka bohateho Chikagskeho pschekupza, kotraž bésche psched wójnu w najwošbnischich amerikanskich kruhach jara spasowana. Wona bé studowała a wschelake wuknanjenjow dobyła, tak so bédżu w jeje wosłobje bohatstwo, ynanoseż a dźakłanoseż sjednorzene. Pschez 9 létami ho nadobo rozbudźi, dyże w jwiskn ł njesbożowej lubosczu „kulturu“ wopuschczicź a sosbo k naturje so wrócźicź. Tak poda ho bohatu a rjana knjenja do pólkowych mużow nowy pschi Michiganskich jesorach. Tam bydleschę w khudzichkej hęsze famna se so. Malo so drasczesche a cźiste khodźeschę też zyle noha. Schtož jebi rybow w jesorach a zwinyu na kraju naloi, wot teho ho khudobnje žiwjesche. Tuto romantiske žiwjenje wulubdźi wšo najwjetsche wodźiwanje dalsko po Amerizy. A tak dosta zwinuza pschimjeno „Diana mórskeho brjoha“. Po wojazy letach dopomneje knjenja Lychdinzej so tolocźich k njej, hoorżi muż, kotryż bésche nimale 2 metraj dosht a kotryż so Paul Wilhorn mjenowaschę. Wón swojna so, so chce ł njej we yjenżinje žiwy byeź a wozeni so też se swodźiwej żónu. Tole wjedźeschtaj nékto hromadźe putnische zjimjenja, kotre so hłodu mrejschtaj. Krutu symu w poslednich letach podry strowotu sahodneje żónkeje. Wona skhori a hdyż po lekarja pósła, bé pschepowżdże. Tak wumrě w cźasu swojeho mandźelskeho. Tutón pak wosta też so jeje simjerzej w yjenżinje, to by tak w dopomnjerzu na swoju mandźelsku dale po jeje waschnju żiwy był.

Smješki.

** Njedźelski hójeź. Nan makeho Waltarja je sastojnik. Jeho sastojnike hodźiny su tak potajene, so Waltar rano hischcze spi, hdyż nan wotjedże. Też w pschipotbnischich hodźinach spi, tehorunja wjecźor, hdyż nan se słužby pschindże. Ale njedźelu je wón doma. Jomu dosta cźeschcźowny nadawk, hdyż mějesche macź w kuchni polnej ruzy dźeła, swojscho żynka dohladowacź a ho ł nim sabawjecź. Ale wón njebésche tak zyle jednora a jeju pschecźeżesłowe słónczi ho ł tym, so Waltar naktole na khołowjecźi dosta. Pschécho a rejo běżi do kuchinje a woła: „Macźi — macźi — tón muż, kiż je kóżdu njedźelu pola nas a ł nami jé, je nje nabił!“

** Spratowny hnéw. „Cźehodła sche nabpadnjenemu hischcze pilsu dał, hdyż bésche jemu cźaśnikowy rjeschoj wottorhnył?“ — „Dokelž zancho cźaśnika na rjeschaj njemjeschche, tutón jebał.“

** Lukkuk. „Nane, schto je lukkuk?“ — „Haj hólcze, na pisch, hdyż ma nécht dołhu brodu a njedźiwajo na to schtitku noży.“

** Wona wé. We wyschischej holczożej schuli wopisuje wucźer w pschirodospytnej hodźinje khopotarcza (Klapperschlange — je jara jedojty): „Wótżeże mi hischcze jene wjerje mjenowacź, kotremuż wérisz njemóżemy?“ — Po dołhim njselczenju pokasuje ho jena holza a wotmołwi: „Bacźonej — klepotakej!“

Swójbne powjesće.

Sslubjenaj: Hilża Naymannez na Zidowje a Jan Schneider w Budyschinje.

Swěrowanaj: Alfred Flack ł Gertrudu rodż. Thermez w Budyschinje.

Semrěli: Hilżbjetha Schneiderowa rodż. Ullrichez we Budyschinje, 53 lět. — Hana Hańża swud. Rachelowa rodż. Scholczża w Njeswačidle. — Emilija wud. Strebłowowa rodż. Schillerez w Budyschinje. — Emil Hantsche, pósłtski sekretar tuž. žł. w Budyschinje. — August Thies, zolowarjerski mischtr w Lubiju, 53 lět. — Ryczerkubler Korla Meier we Sgobołicu pola Lubija, 46 lět. — Kurt Kobalcez w Kamjenzu, 3 lěta.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, rsp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnce nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 53 | **Budyšin — srjedu, 4. měrca 1925 — Bautzen** | **Lětnik 34**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkowne powěsće „Serbskich Nowin".

Cžežke semjerženja po zyłej Amerizy.

Sobotu w Newyorku zhubny podsmišli stork sarčuchu, kaž wot lěta 1800 wjazy njepomnja. Stork bě tak zhuby, je stoly a druha nadoba ko powrócžichu. Teš i druhich stron połnonjeje Ameriki pschihódcžja powěsće wo semjerženju.

S Mexika so powě, so wohenkluwaja hora „Popokatepetl" i nowa woheń kluwa. Pisches 400 lět dołho je wotpočowała. Zehlniwa lava wala so po horje dele, wschitko pschi sobu sanicžujo. Wjele thžaz wobsthberjow se strózelcni psched zahubu cžeka.

S Rio de Janiero (wupraj Rio de Zanéro, je to hłowne město Brazilskeje) powěda, so žur scžěhowki rosbuchnjenja wjele hórsche, hač so pschi spočatku dsasche. Hač dotal su na 3000 morwych a wjele slow ranjenych naliczili. Wotmach powětrowneho storka je dźiwadło zapuścił. To je so do hromady kypło, wyrnjej jara wot njesboża dsalene było. Schkoda dźe do wjele miljonow sterlingow. (Jedyn sterling je jendźelski pjenjes a płaći 20 zł. hr.

*

S Stockholma, hłowneho města Schwedskeje, so powě: Pohrjeb ministerskeho presidenta Hjalmara Brantinga bě wulki pohawk. Kral a kralowa, diplomatojo a njeznamorna zhła ludu běchu na pschewodźenje pschisłuchli.

*

S Berna, hłowneho města Schwajcarskeje. Schwajcarski kwjatkowy kanzler je 67 lět stary wumrěł.

*

S Roma so powě: Musolinijowe sthorzenje njeje tak strašne, kaž nowiny pisaja. Wón je hižo jako ministrow pschijimał a so z nimi rosrěžował. (Musolini je reakzionat a ministerski president Italskeje.)

*

S Angora (hłowneho města tukhwilneje Turkowskeje). Turkowzy ministrojo su presidenta wo puschczenje ke służbu prošnli. Ton je ministerskeho presidentu proźył, zhtožu dale sastarać, dóniž nowe ministerstwo sestajane njebudže.

Němskostatna rada je wobsamkła, so ma němski stat pjenježne wudawki, pschi pohrjebje němskeho presidenta naistake, pschewobsacž.

*

W Halli su zhobustawy Stahlhelma na zarowanskim dnju wo Eberta z pisałznymi herzami po měrje cžahale a i jeneje thorhoje cžorny slor dele storhnyłe. Jeneho pschiwisowarja swjatka cžorno-cžerwjeno-złoteje thorhoje je wótrej schpodu do hłowy rubnuchu.

*

Internazionalna konferenza hórnych dźěłacžerjow we Kólnje zhobi zada, so by so wozsumhodźiwši dźěłaciši cžaš w Němskej jako sawjedł. Konferenza so pschecžiwo załoženju internazionalneho želeschowego kartella wuprají. S tym by so želeso na schkodu entropiskich ludow nimo měry podrožiło.

Žarowanske swonjenje sa Eberta

Sswjecženski biskop w Barlinje je hłedowaze wosjewjenje wudał:

„Pruske statne knježeństwo je pschecže wuprajiło, so by so i pschicžinu wumrjerja němskeho presidenta zrjedu 4. měrca pschipołdnju w 12 hodźinach powschitkowne žarowanske swonjenje wotmě. Dokelž so wo zmjerzły wustawnje postajeneho sastawarja Němskeje jedna, na kotrehož wumrjerczu zyły lud khłoboki dźěł bjerje, so knježom fararjam porucža, so bychu po tutym pschecžu cžinili.

W Barlinje ma so pódła teho sa cžaš pschewjesenja cžeła na dwórnischcžo zrjedu 4. měrca wot 4 hacž do 5 hodźin swonicž."

Biskopski generalny vikariat w Trieru je hłedowazy porjad wosjewił:

„Rasch němski president Ebert je 28. februara w Barlinje w khorowni wumrjeł. Muž, kotryž je i luda wuschoł a je w cžežkim cžasu hižo schčežki lět dóńt noweje němskeje republiki i pschikładnej zwěrnosću wodźił, žebi sastajił, so zhły lud jeho wopomnjecže w cžežesi dźerži. Sćowje wyšoke sastojnstwo nastupiwschi je won rjekł:

„Chzu a budu jako poručeny zyłeho němskeho luda słužiwać, niz jako sastupjeć jenicžkeje politiskeje strony.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 9. Ráči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšiwanje spěšnje a tunje

Sćowje najlěpše chzu sa to sostajić, so bych zjawoju winowatosć dopjelnił!"

Wón też njeje wulku wažnosć nabožnemu w ludowym žiwjenju pschepółnak. Tehdla poruczamy, so ko zrjedu 4. měrca pschipołdnju w 12 hodźinach powschitkowne žarowanske swonjenje wotmě."

Runje tak je Kólnski arzybiskop, kardinal Schulta, zrjedu w pschipołdnischej hodźinje powschitkowne žarowanske swonjenje porucžił.

Wobžwědčenje zobuzelniwosće města Drježdżan sa semrjeteho presidenta.

Město Drježdżany su mandźelskej semrjeteho němskeho presidenta zobuzelniwosćne pismo a wjenc pósłałe. Skelka w němčkanskich barbach kaiwrjenzowcho wjenca na napismo: „Prěnjemu němskemu presidentej. Krajne hłowne město Drježdżany." Wyšoćiny měšćanskeho Bürgerbude jako zastupjacy pschedsyda sjeda němskich městow pschi žarowanskej swjatkosnosći grjedu w Barlinje pschitomny. Sakski ministerski president Heldt budże sajsće knježerstwo zastupowaco.

*

Banjzowa žarowańska Boja mscha sa Eberta.

Wutoru rano bamž w Romje putnikow i Porheinskeje pschija. Wón sam Bože mschu cžitasche a měsečne pschi wołtarju stejo němsku rěcž, w kotrejž na hłuboke žarowanje Němskeje wo Eberta spominasche. Praji, so bamž budźische derje było, pschijecže němskich putnikow wotstorczicž, tola wopomnjenišća swjatokosnosći i Božej mschi je bamž najlěpsche. Bamž i modlitwu sa semrjeteho, jeho sawostajenych a sa zyły němski lud sćowcži.

---

29. měrca ma so nowy němskostatny president wuswolicž.

Mjes němskim knježerstwom a wjednikami politiskich stronow je so wutoru dopołdnja wo wólbnej termiji sa wuswolenje němskeho presidenta jednało. Pschi tym je so dojednało, so je prěni króć 29. měrca wuswoli.

Wo wołobje noweho presidenta so ani i prawizy ani i lewizy hischcže žaneje wěstosće njeje. Sozialdemokratiska strona nochze po zdaću žaneho kandidata postajicž. „Sozialdemokratiska nowinska służba" sa to wustupuje, so bychu so republikanske strony, to su zentrumska strona, demokratojo a sozialdemokratojo na jeneho zhromadneho kandidata dojednali. Možno je, so pschi tym wólba na jeneho zentrumskeho sapósłanza padnje. Wuhladny sa tuteho zhromadneho kandidata njejsu pjeca w prěnim a druhim wólbnym khodźe hubjene. Wódy so na pschikład zhromadne wólbne wuposchi pobleduich wólbow do němskeho žejma sa dopołdnja projenje pruhuja, potom so pokaża, so su zi republikanske strony nětkle 14 miljonow hłosow wotedale, nješ tym so su monarchistiske hromadze i němskimi ludowymi nětkle 10 miljonow hłosow dostałe. Ssamo hnyž so bayerska ludowa strona i 2 miljonomaj hłosow monarchistam pschilicži sa republikanow hischcže pschezo dwaj miljonaj hłosow wjazy wotstanje. Tole wjazy może so w najhubjenšim padze hischcže wo miljon hłosow pohubjenischcž, kajkeż su pschi pozledniej wólbje hospodarske stronje pschipadle. Potajne pak njeje, so budże wjetschi dźěł hospodarskeje strony za republikanskeho kandidata hłosowacž. Też sme so wocžakacž, so też wjetschi dźěł bayerskeje ludoweje strony tutenc kandidatej swój hłós da, jeli so so poradźi, prezweho muża namakacž.

Kommunistiske złožy znadź pschi wólbje zyła njeroždata, dokelž kommunistiscy po pschikazni i Moskwy swojeho žanžneho kandidata posłaja.

Nowe dawkowe pschedłohi.

Tobakowy a piwowy dawk ma so powyschicž. — Kraje a gmejny žmědża pschirazi bracž. — Swjeczinjenje dawka i podružnischeho pjenjesa.

Dla rozcžasowych němskich statnych wudawkow dyrbja so dokhody Němskeje powjetschicž. S wobžedženim tuteho so pjecža njehodźi wjazy dawkow wuczerpacž. Tehodla dyrbi so wnoschk i konsumiskich dawkow pschsiporicž. Dawkowa cžeża so potajkim na sastojnikow, rjemjeślnikow a dźěłacžerjow wotwali, kotriž niczo njewobhodźa. Najprjedy ma so

wjetschi dawk na tobak a piwo położicž. Tobakowy dawk so wo nětkle 20 prozentow powyschi. Kurjcž trubku tobaka so i tym khětro podroži. Hischcže hórje pak budże i piwom. Sčadźby piwowego dawka dyrbja so podwojicž. Lubowarjo piwa budźa tehodla khětro khłuboko do pjenjezy neje móchnje pschinuacž dyrbjecž, hdyž budźa chzyecž łacznu schiju wopłakacž.

S wobdźelenstwa chze stat tehorunja wjazy dołhodowu bracž. Wot 1. hapreleje 1926 budźa podružnizy dyrbjecž dowjolnjli podružnistki pjenjes dawacž. Khežerjo i njeho jenoż 10 prozentow dostanu, 90 prozentow stat bjerje.

Też gmejny i nowej dawkowej politiku schkoduja. Měrć dotalnych 25 prozentow i dołhodneho a druschtwoweho jakonja dyrbja wone pschichodnje jenoż 10 prozentow dostacž. Schkoda so wo maliczkosć i tym sarana, so so jich podskł se wobrotowego dawka na 20 prozentow powyschi. Też so jim dowoli na dołhodny dawk pschicžiražt kłasc. Wyšoskosć tuteho dawka njeje hischcže postajena.

Bjesstrach Franzowskeje.

Franzowska žebi i nowa žada, so by so psched nowym němskim nadpadom schćitała. Kaž w žiwotnowej wójnje dyrbjała Jendźelska i Franzowskei hromadże pschećiwo Němskej wojowacž. Hacž dotal je so Jendźelska wobarała, so na to swjatsacz daž. S tymle pranschenjom so sabérało, „Times" powěry Jekdźelskeje k Franzowskej a k europiskemu kontinentej rosprominaju. Sa Jendźelsku so nětkle hischcža politika wošmórowacenja wjazy njechodźi. Dowi so i wojeńskeho sljeńschcža wobhlada, je tukawaty mórski kanal se strašnym wódnikom, a wojeńske dźěło pschi bekaiskim a franzowskim brjohu budże za Jendźelsku strašchne. Połoženje Europy je dźensa jara njewěste. Hkowna pschičžina wetym leži, so je franzowska politika w znanjenju brónjow, w bojoscži psched strachami Němskeje wjedże. Sdźerżenje žiwneho wójska Franzowskej zadźiwa, žewje mozy na hospodarske a finanzne wobnowjenje kraja nakoscž. Dyž by Jendźelska franzowskeho połoženja kedźbu njeměła abo hanu ko njejschcžeschej pschećiwo njej stajiła, bychu so we Europje dalsche wobzežkowjenje schudźiłe. Němska dyrbi so do Swjasła ludowy pschiwisecž, to pak ko bjes pschibkowanja Franzowskeje njemóże stacž. S teho ma so nuznosć wotwodźicž, so žebi sajimy a hjesstrach Jendźelskeje zadaju, so so wobstejnosće w Europje wuprawja. Franzowskej dyrbi so žadane rukowanje dacž, so by so wjeceršerske wójny Němskeje smińyła.

Ruska bolschewikska propaganda w Němskej

Rusti bolschewikti wjednik Cohn je psched někotrymi dnjemi do Barlina pschischoł, so by „niz dowěrjenza hódny" pschistajenjow Barlinskeho ruskeho sastupjerstwa swědčeł. Kaž Barlinska „Börsenzeitung" zhoni, ma pak Cohn we Němskej hischcže druhi nadawk dopjelnicž, wón dyrbi tak mjenowane internazionalne organizatje podpjerancja revoluzionarow znowa organizowacž. Ta je so hižo w nowembrje 1921 założiła a je so pschezo bóle jako internazionalna kommunistiska agitazijska centrala a wojowańska organizazija w statach wutwiła, w kotrychž měschanske strony knježa. Na pozledním sjesdźe bolschewikskeje centrale je so powěsło, so ma organizazija w tu khwilu 4 miljony zobuzelnych pschi sebi. Wona so i dźěła i dobrowólnymi darami, i dźěła i mučenym wotcežehnjenjom wot mšdy nasdźěraju.

*

Kommunistiska schkarańza w Pólsku.

Pozlednje dny su w Lwowje (Lemberg) pschihoł pschećiwo tamnischim munizijskim a pólrowowym magazinam wusledźili. S elektriskimi grotami dyrbjachu so magaziny sapalicž. Policija je dwě wobzežke sajała, pola kotrejuž ruske pjenjezy a ruske pjenjezy nowatachu.

*

W Južnosłowjańskej kommunistow sajeli.

Belgradski žud je rozsudźił, so maja so pjenjezne podpjery, kotrež je „Cžežwjena pomoz" rozdźělka, jako kommunistiski cžin wobhladowacž. Na podłožu tuteho sudnistwo rozsudza na so wocžakacž, so nawjedowazych kommunistiskich wjednikow sjimaju. Podpjery „Cžežwjeneje

pomoczy" fu tej dźelaczerjo dostali, kotśij njewotwißnjej dźelaczerskej stronje pschißlußchesa.

*

Kommunistojo w Bolharstej.

W Kustendilskim wokrjesu pschi južnoßlowjanskej mjesy je kriminalna policija we wuhonaj Ssemenju a Poletinzy nowoj skład munizije wuhkedźika. Nekotre woßoby fu ju sajake.

Nowe hospodarske jednanje ſ Pólskej.

Czaß nakhwilneho hospodarskeho srjezenja, mjes Nemſku a Pólskej wobſtaunknjeneho, 1. hapreleje wotbeży. Jednanje wo nowym hospodarskim srjezenju je ßo wukoriſ sapoczało.

Pólski president do Belgrada pojedże.

Kaj Belgradska „Pravda" powe, w meji pólski president Wojczechowski Belgradski dwór wopyta. Presidenta minister ſwonkownych należnoſczow dr. Skrzynski pschewodźi. Južnoßlowjanskaj kralowskaj mandźelſtaj wopyta we Norichawje wotpkaczitaj.

Prjedawscheho albanskeho ministra ſtonzowali.

W Bari w Italſkej je jedyn Albanski prjedawscheho albanskeho finanzneho ministra Kurakukia ſ tſjomi wutſelenmi ſ revolwra morik. Dwaj minister ſ dwěmaj albanſkimaj pschezelſomaj w hoſzeńzu ßedźesche, jeho je jitwy sawołachu. W pschedſtiwje Albanſti Stamolla zßakasche kotrehoż fu pod knjeżſtwom Fan Nolia ſ Albanſteje wupokasali. Stanolla hnydom do Kurakukia roshorjeny ßarcza a revolwer wuezahnywſchi tſi frócz ſtreli. Kurakuki ßo k semi swjeże. Jeho do thorownje dowjesechu; po puczu bě won wumrjek. Satſelenaje běchu w Skadrje do ßejma wustwolili, wosſpjet je won ſ ministrom byk. Mordak ſpyta czekmyeż, tola jeho ſajachu.

Grichiſko-ſużnoßlowjanſti ſwjaſt.

Nowy grichiſko-južnoßlowjanſti ſwjaſk, kotrehoż postajenja fu ßo ſeſtajake, ßo blißchi tydźeń w Belgradze podpiſche.

Sbéžk Kurdow w Turkowſkej.

Wotdźelenja turkowſtich żandarmow fu wobronjene cżrjódy ſbéżkarjow wotraſyle. Turkowſke lětadła fu na Haut a Priani, hlownej ſtudnje ſbéżkarjow bombu mjetake. Pjecz ſchejchow, kotrjż fu ſpytali wobydlerſtwo wobrěcżeż, ſo by ßo ſtrajkej pschiſtanoliu, fu ſajeli. Sbéżkarjo fu jenoho ſe ſtynow wotekhnjetcho ſultana Abdula Hamida ſa ſultana wuwołali.

S Konſtantinopla ßo pische, ſo je ßo w Kharputu ſtlad bronjow a munizije do powětrna budnyk, hdyż w nim wobydlerjo kradnychu. 160 woßobowe je ßo morilo.

*

„Gazetta de Lausanne" ſ Konſtantinopla powe, ſo ßo kurdiſki sbéżk pschecżiwo Angorſkemu knjeżeſtwu bóle a bóle rosſcherja a ſo pokżenje Turkowſkeje dżeń a thutniſche Lywa. Schiwórik je ßo na knjeżeſtwowym mjetnje prajiło, ſo je turkowſke knjeżeſtwo ßmoju móz nad 13 kurdiſſimi wilajatami ſ dwěmaj milijonomaj wobydlerjow ſhubiło. General Kiazim ſkoki do Kirkbiſtana czehnje. Turkowſzy offizjerojo, kotrjż fu prjedawſchemu knjeżſtwu ßwérni woſtali, ſbéżkarjow nawjeduja.

*

Dokelż fu muhamedanſzy duchowni kurdiſti sbéżk ſbudźili, dże Angorſke knjeżeſtwo wótbmy ſakoń na to waſchnje pschemeńicz, ſo ßo duchownym aktiwne a paßiwne wólbne prawo wotmje. Tej nowiniſki ſakoń ßtyri ßo pschemeńicz. Po dalſchej powěſczi ſu ſbéżkarjo wilajeiſke hkowne mjeſto Maamuret Ulazis nadpadli a wumrudili.

Nowy wojeſtſi pucz w Chile.

Se Santiago w Chile w pokonduſchej Amerizy ßo powe: W Santiago, Valparaiſo a w druhich chileiſkich mjeſtach je ßo nahły ſtud pschipowjedźił, dokelż je dźeń offizjerow ſpytał, knjeżeſtwo pschewróczicz. Po trěchim krutym wojowanju na dróbach ſu wſtajzu, kotrjż běchu knjeżeſtwu ßwérni wostali, sbéżk porasyk. Knjeżeſtwo je wojſewiſo, ſo je ßo porjad ſaſo postajił.

„Wendiſcher Größenwahn".

Pod tutym napiſmom „wſchonémſke", nemſkonarodne „Dresdener Nachrichten" ſaſo pschecżiwo Sserbam ſchczuwaja. Roszerczilo je jich ſprawne ſerbſke ſadanje wo narodnu autonomiju. To rěka, Sserbja maja pokne prawo, ßebi ſa hajenje ßwojich kulturnych kubłow ſamoſaſobanje żadaczi. To ßebi tola Nemcy ſa ſwojich Nemzow we wukraju tej żadaja. „Dresdener Nachrichten" naß hani, ſo ſmy mały ludźik. Faſchiſtojo ſtrjżi liczbu Sserbow na 60 000. Nemcy żadaja ſa ſwojich rodakow, kotrjż ju mjes druhimi ludami we nekotrych gmejnach rosproſchent, te prawo, kotrež nam Sserbam njepopscheja. Tajke ſadsjerżenje je njeſprawne. Njech ſmy my Sserbjo mały ludźik, mamy na hajenje naſchich kulturnych kubłow, naſchoje maczerſke rěcże a naſchoje narodnoſcze to ſame prawo, haj wjetſche prawo hacz Nemcy. Ssamy tola tu w naſchej domiſiji autochtonojo. To rěka, ſo ſmy w naſchej domiſiji wjele prjedy bydźili hacz ßu tu Nemcy pschicżehnyli. We wóßomſtowklěnym bědżenju ßo Nemcam poradźi, Sserbow pschewinowaczej, podezijnycz a jich do roborſanſtwa ſtóczicz. Nemcy rubichu njeby Sserbam jich wótzowſtwu ſeniju a jich ſ namozu pschenemczichu. Nemcy rěczace wobydlerjo dżenßnjiſchoje Saſkſeje, Schleſyſſeje, Pomorſſeje, Hannoverſeje, Braniborſkeje atd. njejßu żani Nemcy, ale jenoż pschenemczeni Sserbjo. Nemcy we wukraju ßu jenoż pschicżahowarjo do tutych krajow, po taſim jenoż hoſcżo. Tam żadaja ßebi nekto wjetſche prawa hacz dźeßa nam Sserbam, kotrjż ſmy wot ſtarodawna tu ſaſydleni, dacz. To njeje ſprawnoſcz. My pak na naſchich ſprawnych żadanjach wobſtawamy.

Ze Serbow.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodźinach barometer 744, hygrometer 0, thermometer we dnu +4. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer w nóży —1. — Wyſchina wobknjeżejſche wczera zyłu wjeczornu a ſyrjedżnju Europu a ße po wſchej hiſchcże ſeſuknila, dokelż ſchtlenża je dale na rjanje poſtupiła. Nizina leżeche jenoż nad najpołnóznjſchej Europu. — Jutſje ſchtwórtk ſtónczko 6,39 hodźin ſtehadża a ße 5,45 hodźin thowa. Mjeżaczk pschipołdnju 12,36 hodźin ſtkadża a ße rano 3,49 hodźin thowa.

— **Skhrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórtk:** Po ſymnej jaßnej nozy ße pomrócżuje, bjes teho, ſo by ße hižo do dešcża dało.

— **Nosprawa polizije.** We pożledninim cżaßu je ße cżaſto wobkedźbowało, ło ße pyjeſt a druhe ſmecże a wotpadk: do Schprjewje mjetaju a ſo ße tak woda ſanjeſchwarni. Cżini ße ſ nowa na to kedźbne, ſo je to zakłane. Policajſſy ſoſtojnjcz w pschichodże wſchech wobſkorża, kotrjż ße pschecżiwo tutym poſtajenjam pschieha.

— **Wopomnjenſti ſwjedżeń** k cżeſczi ſemrjeteho nemſkoſtatneho preſidenta Bjedricha Eberta wotmeje ße ſchtwórtk 5. měrza wjeczor we 8 hodźinach w zentralnym dźiwadle na nowych hrjebjach. Sswjedżeń ſmieje jednoch, ale doſtojnu rec, Na programje ßeja pócżiła wopomnjenſkeje rěcże, kotruż ſmieje k. redaktor Nichter ſ Lubija, hudźbne a ſpěwne pschednoſchi. Sswjedżeń wuhotuja „krajne khorhoj cżorna, cżerwjena a ſlota", dale jozialdemokratiſka, demokratiſka a khcheſcżanſka liſtowa (zentrum) ſtrona. Wſchitzy republikanzo a wuſtawſke ßwérni ſtoczenjo ße prolcha, ſo buchu ße w bóhatej liczbje na wopomnjenſkim ſwjedżenju ſa prjenjoho preſidenta nemſkeje republiki wobdźelili.

— **Wjeſchi mężchezanoſta Niedner k ſmjerczi preſidenta Eberta.** We wczerawſchim ſhromadnym poßedżenju mężchezanſkeje rady wenowaſche knjes wyſchſchi mężchezanoſta Niedner, prjedy hacz ße do wuradżowanja dnjuwoho porjada ſaſtupi, mjes tym ſo pschitomni poſtanychu, wumrětemu nemſkemu preſidentej ſkowa cżeſczazeho dopomnjecza. S njeſhodżom je wótzny kraj domapytany. Schtoż cżłowjeczka maliczkoſtnoſcz a njepschesedniſcz ſtronow njeſmiſlitej, to ſmieji ſmjercz. Njeboh preſident je był muż, kotryż je był jedyn ſ najſchpicżkich a najkhmanſchich, kotrjż ßu ſa nadżeju Nemſkeje ſamokmańſki bili. Jeho wſpomnjenja a wobſtadnjowanja japſchimnjenja w cżaſach wobſtejnoſczajſi ma ßo Nemſka dźakowacz, ło je psched hórchim ſo wuhrowała. Kóżdy, kiż je ßebi bez jenoż troſchu jaßneho rozſudżenja a ſtrowego rozjima wobkhował, dyrbi ßebi ſamrěczeż, ło je jeho ſaßłużby pschi pómjatcu a jemu dźakowny był a ło ſchtoż je w jaßnoſcz wótzneho kraja wuſtupował. My pak możemy wopomnjeże njeboh najlepje cżeſczicz, dokelż ſwoje winowatoſcze dopjelnichmy.

— Na Mużakowſkej dróhy mutzka w Budyſchinje je nażera wopołdnju wés do jenoho ſchtoma ſowadźił. Tež bě padnył. Hiſchcże dżeńſa rano tam na pobżeżu khedźje leżeſche.

— **Namakanki ſ dotſchcheſcżanſkeho cżaſa.** Na leżownoſcżach, pschi Lubijſkej dróhy, dale nowych kaſarnow, hdże ßo wojerſke ßydźiſtwa twarja, namakachu pohrjebniſcza ſ dotſchcheſcżanſkeho cżaſa. Sſobuſtawy towarſtwa za antropologiju a praſtawiſny ſe ſwojim pschedhydu dr. Herbaczom ſ Budyſchina, ßu njedżeli dale ſa namakankami ryli. Hyſ dotal ſu dźeſacz rowow namakali, kotrež ßu po dwě ſ 15. hacz do 12. lětſtoka psched Khryſtuſom. Tež namakachu tam wopalniſchcżo, na kotrymż ßu ßo ſmjedź cżini palike.

— **Budyſchin w powětrownym wobkhadże 1925.** Kaj ſakſe afzjowe družſtwo ſa powětrowy wobkhad ſdźěła, ßo do lětuſchcheho lětarſkeho plana też porjadna powětrowa ſkuża mjes Drježdżanami a Barlinom pſchijała, kotraż dyrbi ßo, tak khcże hacz politiſke wobſtejnoſcze to dowola. Do Prahi a Wina dale njeſcz. Dale jedna ße jow wotwerjenje cżarſy ſe Gliwizy (Gleiwitz) na Wrótſławſk do Budyſchina. Jednarja ſteja pjecza krótko psched dojednanjom.

— **Podrożenje tobaka.** Kaj ſe ſ nowehjo dawkowehjo nacżiſka ſpósnacz, powyſcha ßo we blißchim cżaßu dawkowy hadźby w drobnym wikowanju pola zigarow a trubkowego tobaka wot 20 na 25 procentow, pola zigaretow a drobneho kraneho tobaka wot 40 na 50 procentow, ſa tobak k żujkanju wot 5 na 10 procentow, pola ſchmupowańkeho tobaka wot 10 na 15 procentow. Nimo teho powyſchi ßo do njewobdźłane tobakowe kopjena wot 30 na 80 procentow, ſo by ło tak domjazy tobak ſkerje ſchkitak.

— **Myſchaza cżiwila.** Tuta ſyma, kotraż po prawom zana ſyma njebe, je ſwojej naktſnjej cżpotnu a wopſcheſe ſe ſwojej ſuchotu je nimo dobreho kaj wjele njepschijemnoſcow pschinjeſła. Wjedro bjeſ ſmjerſkow a ſuchu może wopiſe ſa ratarſtwo ſchkódne ſczehnyli mcż. S prenja je we poßednich mężjazach dunja malo namokła, wobſche pak je mile wjedro rożmnożenju njerodże, wobſche pólne myſchow, jara połekowało. Se wſchelakich ſtronow ſo ſdźi, ło ße tam jara wjele myſchow pokaſuje. Myſchy cżiwila by tak ſ dobom wopſamjenila wulki ſtrach po ſyły a poldźiſcho ſa żnė.

— *Tunje maſchiny ſ mozowym cżerjenjom ſa ratarſtwo ſ pomozu ſtata.* Nimo industrije pſchinjeſcze powjeſcz, ło je ło ſ pobrěbom ſtatneho żiwjenjeſkeho miniſterſtwa a ſ reſerwowanjom tunich kredźtow je ſtrony ſtatneho miniſterſtwa powdźiło, ratarſtwu po wurjadnje pschichodnych wunjnjach potmiſchenc motorſke pluhi a ſchleperak (Radſchleper, Raupenſchlepper) pschewoſnjacz. — Po nadawanju 10 procentow pschi ſtajanju a dalſchich 15 procentow pschi dóſtacżu maſchiny trjeba ratař khwilu wuſka pócżiłny hakle po nowych żujach ſabłacżicz. Tež może pomalſcho wotplacżowacz, we wobſebnych padach hakle we lecże 1926. — Swjatſki ratarſkeho, nemſke ratarſke towarſtwo, družſtwa a ſwjatſki wikowarjow ratarſkich maſchinow tutej wjeſy ſłuża a ſu ło wuprajile, ło ße hnydom, ju na kóżde waſchnje podpjeracz.

— *Stare bilijonſke pjenjeſy,* psched 11. oktobrom 1924 wudate, płacża jenoż hiſchcże hacz do 5. junija 1925. Hacz do 5. julija bjerje je hiſchcże nimo ſtatneho banka we wſchech ßwojich kaſach. Naty nje 10 miljardow hr. ſmędża ło jenoż w pałczikach a wo liczbje, kotraż ło je dźełatku dźiwja hoży, wobdźe. Pschi tutej ſkładnoſczi wukaſa nemſkoſtatno banka hiſchcże jónu oſizjelnje, ło je nahodnoſczenje papjerjanych pjenjes w kaſhezłuli formje zyle wulamkanjene. Tež ło na to kedźbne cżini, ło njeby nichtó do ſwojatkow jatſkich, kotrež ſu ßebi za nadawk ſtajiłe, za nahodnoſczenje ſwójſkich pjenjes wojowacz, dokelż żane zmłuwy na nowe njeſu wjeſe.

— *Poniżenje pólſkich płacżiſnow.* Se nadwe pschedpowjedowo ſwjatſka jatſkich induſtrjelnych, je hižo cżaſcżiſchego poniżenje pólſkich płacżiſnow zadało.

Schto ludźo jedża a pija.

Podał Bohuwěr Schéża.

6]

(Pokrazowanje.)

Kajke jedże ludźo ſ Afriki ſ muki warja, wo tym dyrjo wam nětk nekchto powjedacz; to budże nekchto ſa naſche hoſpodarki, njech ßebi tehodła rezepty njeſamjetaja. Najbóle ſnata je we wſchech ſmutkowych krajach jedź. kiż ło ais njemnje. Schtóż dże ju waricz, wimi kinjany hornyk, nalij jón hacz do pol ſ warjazej wodu, ßypaj do njeje pomału muku, mjeſchej ſ tijom aby ſ mutelu, ale nij wjerczeżej a mjeſchej tak dołho, hacz je wótzny tak huſty, ło ło wjazy njemjeſcha, potom wutkil do ſchkle, a ſchtoż maſch tam nětk leżo, to pschikładi do druheje ſchkle, a aiſch je hotowy. Wón tam nětk każ połkłojta połkutka cżeſtia leżi; pródnjenjzi pak mjes cżeſtłom a ſchkłu ſaſij ſ juſchku ako połonku; pschetwój ham, kiż ſe ſtameje muki wobłteji, po niczim niczedoſi, ſłod dyrdi jenu połunku dacz. Tu pak ſej nawar takle: Wimi hlinjany hornyk, ſalij jón do pol ſ warjazej wodu, ßypaj nuts na muku rostokżenje na ſłónczku ſuſchene mjaſo abo ryby, njeſabuduj ſkorizu (Zimt), wſchelake wonjate korutſchki, ßymjeſchka, kopjeſchka atd., war khwilu wſcho hromadże a liſt jo na aiſch, potom budże cżi won ſłodźicz. — Tajke połiwki maja po tym, ſchtoż je najważniſche jich wobſtatka, po cżimż po taſkim najbóle ſłodża, wſchelake mjena. Nachtigal praji, ło je 28 drużin wſchelakich połiwow napiſał. Mjaſo, kiż do tóżdeje ſłuſcha, je ſtajnje ſuſchene krawjaze mjaſo. Pschi rětkach a jeſorach, hdżej je rybow doſcż, ludźo tola jich mało jedża, wjele pak na ſłónczku ſuſcha a potom na muku tołkaja, ta ło wſcha k połiwkam trjeba. Ja pak dżu wěſtoty dla a ſo njeby kuchařki na ſchiju krydnył, radſcho pschihtajicz, ło ło nam, kiż ſmy lepſche ſtuwczeni, żana tajka połiwka lubiła njeby, pschetwój wona rjenje njewonja a też njeſkłodźi. Ludźo w Sudanje pak ło wo tajke maliczkoſcze njeſtaraja, jim je lubſcho, hdyż połiwka kuſk ßylniſcho wonja, mj praſnuju ſmjerdźi.

Każ to wſchudżom je, tak też w Afriky: khudych ludźi je wjazy dżłi bohatych, a cżi nimoja thwile a też niż pschidawkow (Zutaten) jedża, ßebi tajke dobre połonki nawaricz. Sswój aiſch drje woni też jedża, ale ſ wołikanjenym mlokom, do kotrehoż hiſchcże huſto doſcż pokoju wodu linu. Nje to ſtoro każ pola naß ſ kofejom: ſ pjecz bnnow ſchéſcż ſchalkow.

Aiſch je w ſinutſkownej Afriky wſchudżom je, rano a wjeczor a zyły dżeń, a khudſchi ludźo ſa zyły tydźeń nicżo druhe nimaja. Też w tych krajach, hdżej je ſtotu doſcż a nadoſcż, nikomu do wuhłowanja njepſchińdże, aiſch jenoj jedyn dżeń wowoſtojicz a mężło njeho wjazy mjaſa jeſcz.

Druha afrikanſka jédź ſ muki je kuſkuſ, wona ło wożebje w Tunejſſku, Algeriſſej a Marokko nabeidże. To ſu małe kulki ſ pſchenicżneho cżeſta dżełane a w mjaſowej juſchky warjene. — Saño druha jedź njemuje ło kiſza. To ſu cżeſte tyłaſzy ſe pſchenicżneje, raſzowoje abo duchtowoje muki, ſ njedom, mlokom a wſchelakimi wonjatymi korutſchkami a ßymjeſchkami pschemeſchane, pjeczene a potom na ſłónczku ſuſchene. Wone ło jara dołho dżerża a maja tehodła wulkeje ważnoſcze ſa ludźi, kiż wjele pſches puſczinu puczuja. Ke jédźi ło jenoż do wody nałiwcża, tuż to żane wulke pschihoty njeżiju.

Najwjetſchi wuſitk ßwon, kiż nam howjaſy ſkót dawa, je mlóko; ſchto też to bychmy ſapoczeli, hdy by ło nam to wſako! W Afriky ßebi ludźo cunje tak myſłła, mlóka picż ło jim żenje njewoſtudźi, a hdżej jenoż ło hodźi, jo wonił też do ſwojich jédżow mężcheja. Deja tam truwy, ſoſy, wowcy, mółły a wjelbłudy. Spodżiwne ło nam ło, ło w kralestwje Bornu, hdżej maja wjazy ſtotu każ hdże dże, do dobreho abo ſłódkeho mloka nicżo n... ſo ſtejo wostaja, dóniż ſmjetana njerwidyri, ſeſbérają ju ſ kutru, linu wodu do ſeſberaneho mloka ... wotſtejo, hacz wotkiſnje. Tajke jo woni potom ... dżom pschedawaja. Schtóż ßebi dobre mlóko jeda, ten ... praicheja, ſchto wón ſ tym ſechze.

Mjaſa buchu w Afriky doſcż měli, hdy buchu jo ... chyli, ſo to wſchudżom njeczinja, na to hižom ſpomnjeli. Swjetſcha jenoż wonzu wżaja, też koſy a wjelbłudy, ... pak poredko. Howjaze mjeſko radſy njejedża. Nachtigal praji, ło wono tam tak dobre njeje każ pola naß, a to też ... ſedkt tak derje njeſmjeſeze. Rumjeż mężeſche wón dobru ſedź, dha jemu tola ſlajnje poża ſtć być, hdyż bé wodzene howjaże mjaſo pojedł.

Najrjeńſche a najſłynſche wjelbłudy maja w kraſinje Wadai, tam też żane mjaſko tak kady njejedża każ w wet tuteho ſkotu, a bohaczi ludźo ſzyka żanemu druhemu njebadża na błido pschińcż. Nejraja ło jenoż małe ſudżate thamele. Wuſche hiſchcże hacz mjaſko hej ludźo wjelbłudowe jatra (Leber) waża, te ſu najlepſchi kruch zyleho dżeńcżeja. Te pak njewarja, ale ßyre jédża. To ło nam ſpodżiwne ſda, ale dr. Nachtigal pſchée, ło jemu ja dołhi cżaſ jeho pſchebywanja w Sudanje nicżo tak derje ſłódźiło, każ ßyre thamelowe jara, a wón jo njemóżeſche jahnicż, hdyż bé ło do Kairo wrócżił, hdżej mężeſche najlepſche europiſkich jédżow doſcż a nadoſcż.

(Pokrazowanje.)

że po nékto ſ nowa na hlowne póſtſe ſarjadniſtwo je ſkuſenym žadanjom wobrocžiło. Pichedžowſtwo je to wobſebi ſchodla cžiniło, dokelž je ſ Barmatſkeho ſkandala widžeć, ſo je póſta ſwoje ſhptkne pjenjezy hubjenje nalożowała. S najmjeńſcha ſwedežu wupoženenje pjenjez wo tym, ſo k dalenjedženju normalneho wobſkhodan pſacžiny, kotrež ſrěbi póſta nékto žada, trěbne njeſhu. Stoi móže potajkim pſacžiny poniżiež, bjez teho, ſo by ſchodowała.

— **Wupuczowanje ſ Němſkeje** w lěcže 1924. We ſandženym lěcže wupuczowa ſ Němſkeje do ſamoſtatnych krajow na Hamburg a Bremen ſ zyła 56 837 wospobow. Licžba wupuczowarjow, kotrež ſ zunich pſchiſtawow wupuczowachu, njeje hiſchce wěſta, woſtaczi pak ſo na 2000. Porujo lětu 1923 je potajſim koni wo połojzi mjenje ludži wupuczowało. Pſchicžiny mały ſo pytacž ſ dżěła we ſtabiliſowanju němſkeje měny, ſ dżěła we ſadżewkach, kotrež Sjednoczene ſtaty Ameriki wupuczowanju ſ Němſkeje ſtajachu. Zo njedoſtaik na zjenjeſach kaž też njepſchihodne powieſce je ſamoſtatnich krajow ſu wěſty wikw měſe. Wupuczowanje ſ Němſkeje do europſkich krajow je wobſebje możnje wokseběrało. Mjes tym to liczba němſkich wupuczowarjow w lěcže 1923 hiſchce 45000 wuczinjuſche, je ſich 1924 jenoż hiſchce 6000 wospobow wupuczowało. Hollandſka je jenoż mało žonſtich wupuczowarjow pſchijała. Rumunſka, hdżež w zriedawniſchi ſtach wjele techniſkarjow a rjemjeſlnikow wupuczowa, je kutrychżkuli ſtara ſ wjeſkha ſaſo wupokazała. Sapuczowanjſke poſtajenja do połnożnych krajow, kaž też do Franzowſkeje, Belgiſkeje, Jendželſkeje a Schwizy běchu ſak krute, ſo bě jenoż w jednotliwych padach możno, do tutych krajow ſapuczowacž. To ſame placži też ja Finnſka a Ruſka.

S **Hodżija.** Hižo dawno běchu ſchuliſte wobſtejnoſce pola naſ jara hubjene. Tehodła je gmejna žedi nowu ſchulu tworicž poczała, kotraž je někto ſkoro dotwarjena. Twar je jednowy, tola jara pſchihódny; wón je w domjazym ſtilu wunwjedženy a ſ małej wěku ſkronowany. Schula, kotraž pſchi puchu do Zicženja leži, ſmjeże 7—8 rjadownjow. Poſdżiſcho móże ſo lohży, je-li trěbne, je pſchitwarjenjom powjeſtſchicž.

S **Kamjenza.** Zjtawiſka pſchemyſlowa konjora wotmeje pichichodny pjatk pop. wot 3—6 hodżin w hoſzczenzu „Hirſch“ ſaradżenje hodżiny w kultiwjedeniſtwje a dawkiſtwje. Njemjeſlniży a pſchekupży ſo wozbeje na to kožbne cžinja.

S **Kamjenza.** Miniſterſtwo je dowoliło, tudomnu realku do wyſchiſchcze realki pſchewoericž. Hornja ſekunda ſo potajſim hižo k jutram 1925 poſtaji.

S **Biſkopiz.** Na wjeleſkróczne namolwjenje ſ wikowarſtich a rataréſkich kruhow ſu mélſchanſku ſaſtupjerjo wobſamkli, jaſo ſtótne a ſwinjaze wiki wotdżerżowacž. Wone dyrbja ſo wotmież na pryedy poſtajenych dnjach, kaž ſu we wſchéch protykach woſnamjenjene, a to koždu ſtoczu pónđżelu koždeho mjeżaza, w mérzu potajſim 16. mérza. Stóż pſchiſcžéri ſo kaž pryedy na króſkoraniſchim dżelu ſtareho torhoſcheża.

S **Delnjeje Wódżerjży** (Niederodorwitz). Pónđżelu rano wucżeżechu rentmarja Bjedricha Goldberga jako cžéło ſ réki. Snjeſhożeny běſche wjeczor w korczmje k wotczuju pobył. Wokoło 10 hodż. bé ſo domoj naſtajił. Dokelž běſche jara cžma a jemu ſnjeh mjes wocži plaſaſche, je puczaj ſmylił a do pódla njeho běżażeje réki padnył. Goldberg běſche 73 lět ſtary.

S **Dubrawki.** Nawjednikej bratżaſowjeje kolonije, kotraž na tudomnym rjeżeſtiſkle dżélaſche, kradnychu we nozy k lóſtwórſkej ſe liſtowniſe 80 hrywnow wjenjez.

S **Dobrunſche.** Njedżelu bo, w 10 hodż. ſu kónczenje cžéło dżélacžéſki Garbarjeż ſ Cžornych Noſlicz, kotraż běſche pſched indżenjom pola Brebiſcha mlyna do wodu ſkocžiło, namakali. Cžéło wiſaſche w korjenjach pſchibrjóżnych lektow njedoloko Dobrunſche mjes papjernikom a Hrubjelczżanu. Morwu dowjedechu najprjedy do Hrubjelczża. Każ piſachmy, je hoża w cžéſkich unhjłach dża lubo cžiniłeho harża ſmjercž pytała.

Se **Skalowa** ſ. Kulowa. Słónczenje je ſo poliziji poradżiło, paduchow ſaſtakjcž, kotrejż ſtaj pſched hodami dwémaj ſwójbomaj, kotrejż niczo wyſche nimaſej, 7 huſ pokradnyłoj. Jedyn ſ paduchow je ſe Sdżarow, druhi ſ Wyſokeje. Jedyn ſ njeju wobdżerži pjenjez ſam wjetſchu żmnoſcž.

S **Wojerez.** Do tudomneje ſaſtarańnje ſa bédnych pſchiwjedechu ſobotu 8 lětnu holzu, kotruż běſche krajny hajnik pjatk rano we kérkach pola Lutow namakał. Holza běſche na pok ſmjerſcha a pokaſowaſche ſtłódy, ſo ſu hrubje ſ njej ſakhadżeli. Holza je ſ Tornowa pola Lipoje a réka Schrotez. — W pokſlednim pohedżenju wobſamknychu baby tudomneho wokrjeża, k powſchitkownemu ſwjaſkej némſkich dabow pſchiſtupicž. S tym dóſtanu też prawo na ſtarobne ſaſtaranje, kotremuż je pſchiſlamknjene ſawédżenje pſchi ſmjerżcžu a njeſhodżach.

S **Wermingkhoffa.** Snjeżhożił je tu dżélaczéż J. Pichi wuporżedżenju 15 m. wyſhoſcho rolowóża (Rohrleitung) ſo pſchekłada a padny do hłubiny, hożež cžéło ranjeny leżo wosta. Jeho dowjedechu do Wojerowſkeje khórownje, hdżež bjez nadżije na wotkhorjenje leży.

S **Khożżebuka.** Njedżelu wjeczor wokoło 9 hodż. ſnicži woheń ſtatok wobhedżerja w Běłej Horje, kotryż je tſjoch khżżow wobſteſeſche. W nozy w 1 hodż. wuńdże ſe nowa woheń, kotryżż 3 dalſche ſtatoki ſnicži. Wſcho hromadże ſo 10 twarjenjow wotpali. Woheń je ſo ſakoſił.

S **Běłeje Wody.** (**Wulki woheń.**) Woheń wuńdże w nozy ſ kwtorje wokoło 2 hodż. w Schweigez porzelanſki na hlownej dróży. W hornim poſtkhodże, kotryż ma kżjene ſczeńy, ſo woheń ruże wſchżéri, cžemuż też wobora ſadżéwacž njemożéſche. S najwjetſchim napinanjom a dokelž bé wětr pſchihódny, móżeſche ſo pódlanſke twarjenje ſ wobkhodnymi ſtawami wohnjej wuchowacž. Sdżeżdże twarjenje pak ſo ſa tſi hodżiny hacž na 2 pokkhodaj dospołnje wotpali. Na ranje pſchiſchcżi woheń też na tſjechu ſtoli dróży ſtejażeho twarjenja. Hižo běſche ſtrach, ſo ſo woheń też na runnoſce ſe dropotnymi maſchinami roſchéri. Domjaza a też Muſakowſka wobora njebyſchtej temu ſadżéwacž mohłoj, hačrunjej ſ 5 ſchlawchami wodu dawaſchtej. Telefoniſaju dha motoriſku ſtykalnu ſ Barſchcża na pomoż ſwołali. Kunje w prawym wokomiku k wohnjej pſchikhwatu. Bórży ſalu woheń. Běſche też naſwjetſchi cžaſ, hewak by ſyła fabrika ſhubjena dyła. Nacžinjena ſchkoda je jara wulka. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchce wuſajźnjene. Myſlża ſebi, ſo je ſe ſaparjenjom abo pſchetorhnjenjom mlinoho pruda naſtał.

S **Běłeje Wody.** Hoſtiwiſke pſcheſłużenje. Hamiſch ſud w Niſkej jednaſche pſchecžiwo dżélaczerjej Schoſeje ſ Hamora (Bogberg), kotryż běſche ſebi w nowembru ſaſdżenjeho lěta w wobżeże tudomnjeho pſchekupza N. ſakażu na horny pſchiwjeſk, pſchi cžimż běſche jeho hoſtiwiſtli najeſt pſchekwapił. Haczrunjeż wudawaſche, ſo je jenoż w ſajinje najeſka na dżiwinu ſakaſ, ſo by jemu prajicž mohł, hdże horny na paſwu khodża, a hacž druhi iwjeſnjenjo dżiwinu kradnu, kaſ ſaſudżi jeho kola ſud k 250 hr. pjenježnemu khſtoſanju abo k 25 dnjam jaſtwa, dokelž mjeſeche ſo dopokaſane, ſo je Schoſta njeſkońcžnjy hoſtiwjerli. Hoſtiwjeſtſi grat, kotryż ſe ſo jemu wotewjał, ſud wobſkhowa.

Pólopk.

* S **Dryſchżan.** (Szobużeńcžeſcžiny ſudnik.) Dżeſchżanſka policija jaja dżélaczerja Albina Schmidta, kotryż ſebi na puczowanju wobej nohy ſwoſalbuſchi, njebéſche nihdże dżélo **namakał a tehodła po pro**cžbenju ſo wżach a mélach khodżeſche. Policija ſaſudżi jeho k 5 dnjam jatby. Pſchecžéżnoſ temu ſapołoži Schmidt powołanje a namjetowache ſudniſke roſhudżenje. Dżeſchżanſki hamiſli ſud mjeſeche wo tym ſhudżicž. Dżiwajo na wobſtejnoſcže wobſtorżenjo, namjetowaſche, ja ſtupjeż ſtatneho rěcžnika jedyn dżeń jatby **jako pokutu** a wulóżowache, ſo tajki cžłowjek do ſaſtaranje ſłuſcha. Statny rěcžnik bari wobſtarujomneuu muſej hrjmnu, też ſudnik a druhe wokoło wobdarichu tajkeżkuli wobſtarowe proſcherje ſ njeſchimi pjenjezami na to Schmidt ſwojim dobrocželam ze ſłowami ſwój dżak wuprajł.

* S **Kamjenzy.** (S motorſkim kołom njeſbożiłoj.) 22lětny ſtudent Jan Dehma, ſyn fabrikſkeho wobſedżerja Dehmy ſ Kamjenza, dżjaſche ſo na Frankenbergſkej dróży w Augustusburgu hólzej, kiż jemu napſchecžo pſchiſłaſ, uuwinyeż. Pſchi tym ſakoži ſo ſchtomu, pſchecžiwnemu ſo ſ kola a padny tak njeſbożownje, ſo bé hnydom mortwy.

S **Lipſka.** (**Maléna maſa.**) Hižo hobotu na żiwjenje na dróhach. Na hlowne dworniſchczo jedyn wopſchedżnyx Lipſczanſkeje naléżnje małyx kujeſcžiſe cžiſliſche pebity cžaſ ſa druhim pſchijeżdże. Wobżeże bohaty je tón krócž wopyt ſ wukraja. Hacž do ſobotu dopołdnja bé ſo ſamołwiłli: 2000 Cžechoſłowakow, 1000 Polakow, 1000 Hollandżanow, 900 Awſtriſkich, 530 Schwajzarſkich, 410 Jendželczanow, 260 Franzowſkow atd. Wobſthod na małyx ſo powſchitkownje jako dobry pohubżuje. Wobżeże poniżenje diſkonta nemélſkoſtaleje banki ſpomożnje na wobſamknjenje kupjow ſkutkuje. Dalſchi moment, kotryż ſa dobry wuſpech małyx rjeżi, je hołpodarſke dorżerjenje ſe Franzowſkej, kotreż ho runje w prawym cžaſu ſtarbu wobſtamknuły.

* **Denkowy film** ſo ſakaſał. Wróżżawſke ſiſmowe druſtwo běſche w Münſterberku wulke ſekonnoſcže a runnoſcže, kotrež ſ mordarjom Dauſu nékaſ jamſchowachu, fotografowało a wobtrały ſ 300 m. dołhemu filmej ſebjaſałoj, kotryż dyrbjeſche ſo we Schleſiſkéj pſchedſtajeż. Wróżżawſka polizja je někto pſchedſtajenje nutżko filmu ſakaſała.

* **Pſchicžina njeſbożа na jamje „Miniſter Stein“.** Po dotalnych pſchecžytowanjach ſu wżajemnjenjo wo pſchicžinje rosbukcnjenja na jamje „Miniſter Stein“ ménjenja, to njeje pſchecžinu nabita patrona parafiſkim papjerjanu dutku dołhołnje ſnicžicž mohła. Papjerjana dutka ſo dale žahlecže a tak rosbukcnjenje ſawinjuje.

* **Sémjerež lokomotiwika** w ſłużbje. Se Wina ſo pyſche: W Sattendorfje ſaſta tute dny ſtorowy cžaſ, kotryż by ſo pſanje dyrbjał dale jeż. Munje na ſaſtaniſchczu ſo cžaſu nadobo wuſpjna a to tak, ſo ſchtrk ſnadź tak lětachu. Jako dworniſchczowy perſonal k lokomotiſe ſtwanſkeje, namakachu tam wobnika morwego, ſ ruku ſcžiſcže dżerżo ſa ſpinadlowy ſółdak. Po wupraſenju tejżeja běſche lokomotiwnik, jako nadobo khabjacž pócža, hiſchcžo wiſ dżiwajucžitomnoſcže mél, ſo cžoły ſaſtaji. Potom bé wuddychał. Schtó wé, hacž njeje ſe ſwojim cžinom cžeſże njeſłoże wornoſbrócžił.

* **Hołpodarſka ważnoſcž Flettneroweje rotorſkeje łódże.** W tżomſtwje němſkich łódżitkow rěcžeſche kapitan Werner wo prénjej jédże rotorſkeje łódże „Buckau“ ſ Denzига do Schottſtejże. W rosmoſenje ſo ménjenje wuprajł, ſo ſu ſ mużżiwoum njeje niczo unakuſowało. Jenoż ſ palnoje maſżiny je ſo na 36 proż., to je 6,3 dollara, wuſchéżnje nakuſowało. To bo na lěto pſchi 90 jédnych dnjach 567 dollarow wuczinika. Sa to pak bandża lawżéżenje rotorſkim łódżam wjeſke premije napołożéż. Dożnta ma ſo prajicž, ſo po hołpodarſkich wuſpěch ſ rotorſkej łódżi dotal dożpéł njeje.

* **Knjeſbożu w Aneſtim jaſtwje.** W dezembru lańſcheżeho lěta běchu ſibirſkeho mištra Michela pjanego na poliſajſku ſtrażu pſchiwjedli, hdżež jeho po pſchepytowanju po ſpuſczenym waſchnju do ſaſtwowjeże tomorſki ſawrjechu. W nozy běſche ſo na hiſchcžo njewuſpéżdżene wuſchnje ſtonnik ſapalił a Michel ſo ſaduſił. Sdubniſke pſchepytowanje je pſchecžiwo tomu łohdy žiżżu ſu mukonjażnym ſaſtojniſkam ſo nékto ſaſtajiło, dkelž je jim żana wina na njeſbożu dopokaſacž njebohdži.

* **Wulki woheń w Cžeſkoſłowakiſkej.** We Wogendrüſſlu we Sſlowakiſkej wunidże, kaž ſo ſ Prahi ſdżeli, woheń, kotryż ſo tak ſpeſchnje roſcheri, ſo ſo ſa někotre hodżiny pok wży wotpali. 46 burſkich ſtajkow ſo ſnicži. Wobory, kotrež běchu ſe wſchéch tónzow na pomoż pſchiſchwatałe, njemożachu dla hobrſkeho wichora nicžo wuſkutkowacž.

* S **1200 m wyſokoſcže ſe padnył.** We Wiedenbergenu we Schwizarſkej padny lětaz ſ 1200 m. wyſokoſcže dele a ſo jaraly. Wina njeſbożа njeje ſnata.

* **Tajny bobrocželeſ.** Mnohy wobydlerjo wſchelakich franzowſkich méſtow dóſtachu w poſlednim cžaſu liſty

---

Hospodarſki rozhlad.

Sóbotu 4. mérza 1925.

Wézerawſche kurſy w Barlinje:

(Cyre wotſu ſu w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 100
jendželſki punt	19 975 000	cžeſkoſłow. króna	12 435
ſchwizarſki frank	80 640	10 mil. półſk. mark.	80 200

Pjenjezy běchu drje wežera mjenje žadne, ale tola hiſchcže žadne dotež.

Efekty mjéſachi wežera na Barlinſkej burhy jara ſłabe kurſy. Też wójnſka a ſtatne pożežonki njeſamóchu ſwoje kurſy ſtrużicž.

Na produktowych wikach ſo pſchewjeſe pſchemjenjenja njejapjſa. S mukraja drje powjeſeſe wo ſkładowanych płacžiwach pſchihódnjach. Hewak pak ho potoſanje małe pſchemjenji. Wicheńza bé ſa poſdżiſche termine ſkerje dróżicha. Mutka ma pichezo ſaſo kupzow. We wſmjeſchtach a wotrubach njebé żanehu pſchemjenjenja. Wežera płacžeſe ſa zentnar

w Barlinje:

pſchenicžy 12,35—13,25 rożki 12,80—12,70 jeczmjenja naſétu. 12,50—13,15 nahymſk. 10,75 hacž 11,75 wowſa 9,30—9 65 hr.

We Wrótſławiu

pſchenicžy 13,75 rożki 13,15 jeczmjenja naſétu. 13,50 nahymſk. 12,— wowſa 10 35 hr.

W termińowym wikowanju:

pſchenicžy w mérzu 13,80 w meji 14,80—14,75 w junju 15,20—15,15 hr. — **rożki** w mérzu 13,20 w meji 14—13,97 w junju 13 60—13,55 — wowſa w meji 10,37—10,38 hr.

Klamatſke twory w Barlinſkim wulkomikowanju: Hróch wulkokornaty 19—22 hr., drobnokornaty 15 hacž 16 hr., bury, bźż pacžekżake 20,25—23 hr., bożne 27—32 hr., ſżéżki 18—24,50 hr. ſrénje 30,50—43 hr. wulke 44—50 hr., bérnjazy muku 20,50—22,50 hr., **madkron:** 46—58,50 hr., popjet cžorny 95—105 hr. **khoſci, ſyry** bkaſiſti 215—235 hr., zentralamerikanſki 250 hacž 323 hr., paleny brahiſli 270—310 hr., zentralame**rikanſki zokor,** melaſa 30—32,50 hr. raffinada 32—35 hr., klożkaty 35—36,75 hr., zokorowy méd 33—35 hr., wiſcho po zentnarju.

Lipſczanſka maſa ſo tukhnuju wotmėwa. Na nju némſka industrija wulke nadżije ſtajeſche. Nékto je ſo **wuwalała,** ſo drje je wjele kupzow na nju pſchiſżeło, ale hacž dotal ſu mało kupowali. **Pſchede** wſchém na ſo ſkorże, ſo wutroj pſche mało kupuje.

Na pſchedan:

Kóſt, w Jéżowe cžo. 40.

Wol, podſżobny, Schojta w Kotezach.

Koja, młoda, bliſko łóſlatam, w Błożanach cžo. 27.

Byk, Aberny, raſowy, w Porſchizach cžo. 62.

Schijaza maſchina, w Budyſchżinje na Tſélanſkej dróży cžo. 2511 na prawo.

Jakoja „wyſokoſuczelna, w Budeſtezach cžo. 9.

Sło pytaja:

Skalarjo, ſtaſa ſekuncho kamjenja w Brěżnje pola Kamjenza.

Kuchinſka, knježi dwór w Semichowje.

Holzu do domu, w Budyſchżinje na Mołtkowej dróży cžo. 29 na prawo — wyſchſchi ſeutnant Berwormer w Budyſchżinje na Sedaniſej dróży 8II.

Pohonecž a dżawka, „herbiſka gnycha“ w Bukezach — — w Budyſchżinje na Kichtowej dróży cžo. 6.

Dżeżnjniſche ſłótne wiki w Njeſżwacžidle. (Telefoniſka wuſprawa naſcheho tamniſcheho dopiſkowarja.) **Pſchichnali běchu 200 kruwow, 25 wołow, a pſchiwjeſli wokoło 20 korbow proſatow. K prénjenu raſej po dołżej pſchcſtawyn běchu ſaſo bėżali na wiſach.** Mjeżdy **běchu naſche wiki dla żwojich běhakow jara wuwetane. Stara ſławа ſo ſnowa wróżża. Wjeſpyt wikow bé jara żhinjł, pornjo poſlednim wikam wjele żhlukſchi. Wiki derje dżěchu. Każ ho ſda, ſo wſchón ſtót roſpſcheda.**

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. ¾11 hodż.: Płacžiny ſaż wežera, tendenza mérna.

Dop. ¾12 hodż.: Każ pſched hodżinu.

Burſa woſtanje dżenja popołdnju dla żarowanſkich ſwjatożnoſczow ſawrjena.

Płacžiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wokſowe żymje po tunu abo 1000 kg, ſemał 100 kg. płacžiny wo Rotej Srżnuje.

	3. 3.	2. 3.		3. 3.	2. 3.
Pſchenica rożża	257-265	258-266	rapk wożżuſchi	17-18,00	17-18,00
małet. jeczmjeń	250-254	250-255	pom. melaſa	9.50	9.50
małet. jeczmjeń wowſ	256-263	254-265	ſerabella	15-16,50	15-16,50
kukurżca (Mais)	220	—	bérnaze krużh	19-19,80	19-19,80
pſchenicžn. muka	186-198	186-193	bunq	19-21,00	19,00-21
rżana muka	34-37,25	34-37,75	woſa	18,50-20	18,00-20
pſchenicž. wotr.	34-37,25	34-37,75	lany wożżuſchi	23-23,25	23-23,25
rżane wotruby	14-14,50	14-14,50	mobre łupjeny	12-13,75	12-13,75
rożh	14-14,50	14-14,50	-olte łupjeny	14-16,00	14-16,00
łone żymjo	390-400	390-400	ſymo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
hroch	400-405	400-405	ſiomſa, rżana	1,15-1,25	1,15-1,20
wiclučſki	20-22	20-22	„ pſchenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
	18-19,00	18-19,00	„ wowſina	1,00-1,05	1,00-1,20
			„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,96

W pósću pśichpódłane, w kótrychž bo do Francije papjery fanalane pjenjezy po 10, 20 haj tamo po 50 frankach namakachu. Na małej zedłožy, kótrejž bě pśichpołožena, fejeschtej jenoż słowježo: „Jako farmanje.“ Tajny dobroczeł njeběsche nichódy mjenowany a nichtó j wobhašowjecych njewědźeschе, ščitó by jim nješćto farmacź mógł. Wjazy tyšac frankow je wodźiwny dobroczeł na tajke waschnje rospóśłał. Policija bo próżnuje, tuto hudanćko hudźecź.

* Schto Paris ješć! W Parisu wobjeźi hischće złowna kontrola za wšym žiwnosćom, kótrejž bo do města kuž ma 2½ milijonow wobydlerjow, dowožuje, tak mjenowany „oktroi“. Dokulž bo wo tym zgłe wjesta statistika njedźe, hodźi bo j lochkotnje postajicź, schto Parižanjo, kótrejž bo na dobre jadźe a pjśe wuśeja, w dźěłu jenoho tydźenja śidźa. Na pśikład w cźasu wot 12.—18. januara su pśichetrjebali: 2 650 043 puntow howjazcho mjasa = 26 500 zent., k temu pśichźidźe hischće 1 357 882 puntow = 13 578,82 zent. mjasa i mjeńchćankatje rólarnje (Schlachthof) a 681 994 puntow śwjerjeho mjasa. — Sswinjazcho mjasa jědźechu 396 190 puntow. — Butry pśichetrjebachu 734 686 puntow a jejt 991 366. — Wina bu w běhu tutych 6 dnjow 9 192 702 hektolitrow pśichwoženych. K temu pśichźidźe kuža ličźba hektolitrow, kótrejž buchu i dobórla w pinzach wsate. S teho widźimy, to Pariženjo runje hubjenje žiwi njejsu.

* Wojowanje njeseschtantomaj a nilłkim konjom. W Rimskej menażerji w Franzowskej dóndże k rosherjenemu wojowanju mjes elefantomaj a nilłkim konjom. Wšelke runje pruha ja wječorne pschedstajenje. Na nětkajše waschnje bźichtaj ja elefantaj rosnjembriloj a wałischtaj bo nadobo na nilłkeho konja. Mjes tutymi bjerištami nasta žałobna bědźenja. Hačrunjež bo wothladowarjo bóle próżowachu, njemóžachu ličt tola dźělicź. Elefantaj pjerjelichtaj i pyšnom mózaje do nilłkeho konja, tola bo jimaj njeporadźi, jeho k semi porahnyć. Nilłki konj pak njezapadnje, ale kuždy nadobo jenoho i elefantoma tak do nohi, jo bo hyndom kóńcź pschestrowa. Potom hakle bo poradźi, rosnjembrjene bjerišća dźělicź.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Dorla Lnkez a Waltaŕ Schmidt w Budyšinje. — Elsa Schillingez a Helmuth Fiihrlich we Budyšinje.

Semrźi: Jan Zimmer, ratař w Budyšinje. — Charlotte Rothez w Budyšinje, 22 lět. — Hermann Rencź w Lubiju, 63 lět. — Johanna hwd. Drójzyna w Wětej Wodźe, 70 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjeśny puć w Radojcach wosłanje dla nałožpowanja wot 6. hać 9. hapa 10. měrza jawrjeny. Jědźicź móže bo na Brěžyny.

*

Puć i Lomška p. Njeswačźidła do Njeswačźidła je dla nałožpowanja na Lomješanskich honach wot 4. hać do 18. měrza jawrjeny. Jědźicź móže bo na Kózłow abo Bólšicy.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Sokolik“ maja štwórtk zwučowanje. Kudźele sobupśinjesć. Načolnica.

Bukecy. Serb. towarstwo zesrjaduje njedźelu, 8. měrca, wječor z dypkom w 7 hodź. přednoškowy wječor we wosadnej zali w Bukecach. Přednošk — najskerje ze swětłymi wobrazami — je přilubjeny a so hišće bliže wozjewi. Přeprošujemy wutrobnje wšě sobustawy, wosebje też knjenje mandźelske a knježny, kaž też wšěch Serbow našeje wokoliny.

Předsydstwo.

Drježdźany. Spěw. tow. „Hromadnik“ ma štwórtk, 5. měrca literarny wječor a štwórtk, 12. měrca, hłownu zhromadźiznu (nowowólby, rozprawy atd) Započatk ½9 hodź. Městnosć: Christianstr. 23 p. G. Zmijowy hosćene. Wo bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje ma sobotu, 7. 3. pop. w 3 hodź. ważne posedźenje dla znowawuźeńa „Towaršneho Spěwnika“. Wšitke sobustawy, wosebje dirigenca spěwanskich towarstwow a druzy zajimancy so na nje wutrobnje přeprošnja. Dotalny a staršo „Towaršne Spěwniki“ sobu přinjesć, też druhe spěwy, kotrež so do noweho přeja a přinjesć hodźa. Słodeńk.

Jednota „Sokol“ w Khrósćecach. Štwórtk, 5. měrca, w ½8 hodź. mamy hłownu zhromadźiznu pola Wjenkec. Njech wšitcy, aktivni a pasivni, też Pančičanscy bratřa přińdu. Hosćo su lubje witani.

Sokolske Jednoty so proša, je-li maja noty za klawěr wot 7. sokolskeho zlěta w Prazy, zo bychu je hyndom do Zwjazka abo na Malešansku Jednotu pósłali, dokelž so njedźelu trjebaja. Sokol w Malešecach.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěł: Arnošt Bart, w Brěžyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hobrski skład po bjezkonkurrencnje tunich płaćiznach:

drastowych tkaninow, židow, eolienow, muslinow, barchentow, ložowych tkaninow, košlacych tkaninow, šórcuchowych tkaninow, gardinow, bantow, cankow, nohajcow štrykowanych jakow, jupow, tibetskich rubišćow, žiđźanych rubišćow, wołmjanych rubišćow, přikrywow, blidowych přikrywow, ložowych přikrywow, konjacych přikrywow atd.

Krasny wubjerk namakaće w konfirmandskich drastach, woblekach, šatach, tkaninach, nohajcach atd. po směšnje tunich płaćiznach

Mam jenož najlěpšu tworu, mam hobrski skład, sym dla hobrskeho wobrota (Umsatz) najtuńši.

Při kupjenju wo 3 a 10 hr. dostanjeće powětrowe ballon a Hak-ptačka darmo.

Prošu, wopytajće mój wobkhod, to so Wam derje płaći.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Hosćenc we Łomsku p. Minakała

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a pónđźelu, 9. měrca,

so kózłopiwo toči

Najlěpša pječena kołbasa, kózłokołbaski a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Aug. Feister a mandźelska.

Hosćenc w Lipiču.

Sobotu. 7., njedźelu, 8. a pónđźelu 9. měrca,

so pola nas

kózłopiwo toči

Dobre kózłokołbaski a pampuchi.

Wšěch lubych přećelow přeprošujetaj

Handrij Kuchař a mandźelska.

Serbski Hospodař

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

12=procentowske přiručne požčonki

(12%. Handdarlehne)

— **wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wotćahow** — ratajanc za znjenki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym ćasom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bjurow

Kobun na Kuenbleskej drózy 6.

Telefon 814. Ródi serbski.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjećišej hasy 24.

Emil Rjećka

bojeŕ w Budyšinje na bohatej hasy 10.

Fón tydźeń njeje fana rěčna hodźina;

wot póndźele, 9. měrca pak wot 9—1 hodź. wšědnje.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česnre předźeno

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Sprawna serbska, 19- lětna

burska holca

pyta mósmo w kuchinje, najradšo we wsi eśom burskem hospodarstwje. Poskića pod „C 4“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Holca

pyta słužbu w Budyšinje, hdźež może warić nawukny. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Wotročk abo

hospodarski pomocnik

so hnydom abo k 15. měrcej w blizkosći **Budyšina** pyta. Dalše je zhonić we wudawarni Serbskich Nowin“.

Pjenjezy

na 1. hypotheku na ratarstwo za 5½% danje ma wupožčić prawny bjurow

Kutschke w Budyšinje na nowych hrjebłach čo. 5.

Subkatu młóćacu

mašinu

z dwójnym čišćenjom, jara derje zdźeržanu, ma płaćiny hódno na předań

Pawoł Knježk we Wućikecach.

K swinjeřezanju

kupujeće

dobru hejdušku

samomělcu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjeŕ

ze samsneje korjeninoweje tołčerńje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Stimulacija symjeńtneho žita powjetši wunoški.

Stimulacije za wows, ječmjeń, rěpu, symjenja su dóstać přez Stimulantien—Vertrieb G. m. b. H.

w Budyšinje na žitnych wikach 12. Dalokoreńčak čo. 76.

Syny, 5- lětny

kóń

stej na předań w Komorowje čo. 55 pola Rakec.

Rólowanske ruby

kołlace sukna, štrykowanska wołma tunjo pola K. Erlera we Budyšinje na žitnych wikach 11.

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim ćerjenjom wobstara jenoż

Erich Schmeller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 11-2

Wubjerk z hrowadami mužacych a žonjacych

kołow

jenož najl. hódn. znamki Preste, Schladitz, Gritzner, Tornedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźelne płaćenje

Dom jězdnych kołow

Witek w Sćitecach.

MERSIWSKI

Złotowa pycha

Linoleum

wšěch tołstosćow

L-tepichi

L-běhaki

blidowy linoleum

gardiny po wšěch płaćiznach

Otto König

při mjasnych jatkach 3 blizko Pětrowskeje cyrkwje.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle,

K předstejacemu twarskemu časej

poručam swoje składy

třešneho šćěra, třěšnych pa- pow. teru a lěpładła.

Z dobom poručam so k wuwjedźenju wšěch třěšnych dźěłow ze šćěrom, cyhelom a třěšnej papu. Dźělbu jendźelskeho třěšneho šćěra, kiž bě hižo raz na třěšu, wotedawam tunjo.

August Schumann, šćěrkryjeŕski mišt

w Budyšinje na Wettinskej drózy 7.

Sijace mašiny a jězdne kola

prěnje rjadownje

(Express, Seidel & Naumann, Diamant, Brennabor)

centrifugi, wohrěwanske a warjeńske khachlo

kiž su so tuńcanje jako najlěpše wupokazałe, su dóstać

we wikowańi jězdnych kołow

Alberta Lolka w Hermanecach

pola Łaza.

Samsna wuporjedźeńja. Sijace mašiny na podźelne płaćenje. Ródi serbski.

Jurij Hänsel

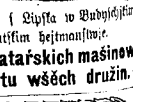

w Budyšinje

na šulerskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka i Lipska w Budyšinje

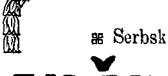

hamtsfim hejtmanstwje.

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruća

Serbska knihařnja w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje wowudawaŕni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěški, kiž maja so nać do 9 hodž. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 54 — Budyšin — štwórtk, 5. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Najnowiše z cyłeho swěta.

Knježeŕſtwo je „Oberſchleſiſche Rote Fahne" a „Schleſiſche Arbeiterzeitung" na dwě njedźeli ſakaſało. Wobej nowinje ſtej ſjawnje republikanſku ſtatnu formu a wumrjeteho němſkeho preſidenta wohanilej.

*

Hitler, wjednik němſkich ludowzow w Bayerſkej, ſaßo politiſzy wuſtupuje. Knježeŕſtwo je jemu ſdźěliło, ſo ßu jeho na *wupruhowańſki cźaß ſ jaſtwa puſchcźili.* Jeli ſo budźe wón politiſzy ſjawnje dźěłacź, jeho ſ Bayerſkeje wupokaſaju.

*

Po pucźu do Genfa jendźelſki ſtatny ſekretar Chamberlain w Pariſu ſaſtanje a Herriota wopyta.

*

Po měnjenju marſchalla Focha ma Němſka nětkole jenož 50 ſtabowych offizěrow mjenje, dyžli je w lěcźe 1914 měła.

*

Turkowſke knježeŕſtwo je wrócźo ſtupiło, dokelž jemu porokowachu, ſo njeje ſ raſnoſcźu ſběžk Kurdow potłócźiło. Iſmet paſchi je ßo porucźił, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź.

*

Amerikanſzy pjenježnizy ßu manganowe podkopki we Georgiji w ſakawkaſkej Ruſkej a wulke ruſke petrolejowe wotnajeli.

K wuſwolenju němſkeho preſidenta.

Němſka ludowa ſtrona ma pjecźa wotmyßlenje prjedawſcheho naměſtneho kanzlera Jarreſa ſa kandidata němſkeho preſidentſtwa poſtajicź. Pódla teho ßo tež nětcźiſchi němſki kanzler dr. Luther mjenuje.

Wopraẃnjene wobmyßlenja ßo pſchecźiwo ſawcźeraẃſchemu wobſamknjenju ſběhaju, po kotrymž měł ßo druhi wólbny khód, jeli by trěbny był, hakle kónz haprleje ſtacź. Saſke miniſterſtwo je ſarjadniſtwowym a gmejnſkim wyſchnoſcźam porucźiło, ſo dyrbja pſchedwólbne dźěła bórzdom ſapocźecź a pſchewjeſcź. Hłoßowańſke ſapiſzy poſlednjeje wólby ſa němſki ßejm dyrbja ßo po móžnoſcźi wužicź. Hłoßowańſke ſapiſzy maja ßo najpoſdźiſcho 15. měrza wupołožicź.

Loeba ßo nochze ſa němſkeho preſidenta wuſwolicź dacź.

„Breslauer Volkswacht" je wcźera liſt preſidenta němſkeho ßejma, ſozialdemokrata Loeby wocźiſchcźała. Wón we nim na namołwjenje wotmołwi, ſo by ßo ſa kandidata k preſidentſkej wólbje poſtajicź dał. Loebe raſnje kóždu kandidaturu wotpokaſuje a praji, ſo wyßoke ſaſtojnſtwo pódla republikanſkeho ſmyßlenja ßebi tež woßobinſke wukhmanjenje žada. Wón nima ßamotnoſcźe, kotrež ßu k temu nuſne. Runje twjerda wola, wěſte rosßudźenje a wutrajna energija ſemrjeteho němſkeho preſidenta Eberta ßu dary, kotrež wón nima w jenak wulkej měrje. Kóždeho dyrbja na měſtno ſtajicź, ſa kotrež ßo wón najlěpje pſchihodźi. Snadź ma wón, Loebe, pſchitulne formy, kotrež ßu ſa jeho nětcźiſche ſaſtojnſtwo trěbne, wulke ßamotnoſcźe ſa wjedniſtwo ſtata pak wón nima.

Loebe je drje hižo tehodla kandidaturu ſa preſidentſtwo wotpokaſał, dokelž njeje žanych wuhladow, ſo bychu ſnowa ſozialdemokrata ſa preſidenta wuſwolili. Pſched ſchěſcź lětami, hdyž Eberta ſa preſidenta wuſwolichu, běchu wobſtejnoſcźe zyle hinaſche. Tehdy ſozialdemokratija zyle dźěłaczeŕſtwo ſaſtupowaſche. Kommuniſtojo ßu ßo mjes tym do němſkich dźěłaczerjow dobyli a ßhětry dźěl ſ nich ſozialdemokratiſkej ſtronje wupſchahnyli. Komuniſtojo ſa njepſcheſtawazu agitaziju milijony dollarow ſ Moſkwy doſtawaju. Tehodla je jim lohko, nowiny wudawacź a we wſchěch ſtronach ſaplacźenych agitatorow najimowacź. Sozialdemokratojo ßu na ßwoje ßamßne mozy pokaſani. Pſchi wólbach do němſkeho ßejma loni w meji ſozialdemokratojo wjele mandatow na kommuniſtow ſhubichu. Sozialdemokratiſke kaßy běchu tehdy próſdne, kommuniſtojo pak móžachu ſ pjenjeſami brojicź, kotrež jim Moſkwa ſe ſchcźedriwej ruku dawa. Hdyž bě ßo ſozialdemokratija wot ſcźěhwkow inflazije ſaßo trochu ſhrabała, wona pſchi wólbach 7. dezembra něhdźe 30 mandatow kommuniſtam wotdobu. Tola tucźi hiſchcźe pſchezo pſches 40 muži ßylni w němſkim ßejmje ßydaju. Tak woßłabjena ſozialdemokratija njemóže ßebi ſwěricź, kandidata ſe ßwojich rjadow k wólbje noweho němſkeho preſidenta poſkiecźicź. Wona dyrbi ßo ſpokojicź, ſo ßo žadyn ſabadźeny pſchecźiwnik republiki na preſidentſki ſtoł njeßydnje. Tehodla budźa ßo ſozialdemokratojo, demokratojo.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminaŕskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowaŕnja wobuśow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

zentrumſka ſtrona a dźěl hoſpodaŕſkeje ſtrony wo ſhromadnym kandidacźe dorěcźecź dyrbjecź.

Kommuniſtiſki kandidat ſa němſke preſidentſtwo.

Kommuniſtojo ßu ßo hižo rosßudźili, koho jako kandidata ſa němſku preſidentſku wólbu poſtaja. Sa Ebertoweho naßlědnika ßu kommuniſta Thalmanna wubrali. Njejßu ßo dołho trjebali roſmyßlicź; pſchetož kommuniſtiſki kandidat nima žanych wuhladow, ſo by ßo wuſwolił.

Bjedrich-Ebertowſka dróha w Barlinje.

Barlinſki magiſtrat je ßrjedu w ßwojim poßedźenju wobſamknył, ſo ma jena ſ hłownych Barlinſkich wobkhadnych dróhow Bjedrich-Ebertowſka dróha rěkacź.

Dla pjatnacźeminutowſkeje pſcheſtawki dźěła.

W nětorych Barlinſkich dźěłaŕnjach ßu ßrjedu kommuniſtojo a ſozialdemokratojo do ßebje ſraſyli. Sozialdemokratojo běchu na tutym dnju, na kotrymž ßo cźěło ſemrjeteho preſidenta Eberta ſ Barlina do Heidelberga wotwjeſe, heßko wudali, ſo dyrbi ßo k cźeſcźi wumrjeteho preſidenta dźěło na 15 mjeńſchinow ſaſtajicź. Kommuniſtojo ßo tutej pſchikaſni ſpjecźichu. Tehodla na wjazy měſtnach k pukam dóńdźe, pſchecźiwo kotrymž je dyrbjała polizija ſakrocźicź.

Němſke namjety ſa dojednanje ſ Pólſkej a Cźěſkoßłowakſkej.

Londonſke „Times" ßu powěſcź pſchinjeßłe, ſo je Němſka ſ Pólſkej a Cźěſkoßłowakſkej rtnje wo wuprawjenju nětcźiſchich krajnych mjeſow jednała. Němſka chze woßebje ßwoje ranſche mjeſy k Pólſkej pſcheměnicź. Wona nochze we pſchichodźe nětcźiſche mjeſy pſchipóſnacź a ma myßle; ßo na Swjaſk ludow ſe žadanjom wobrocźicź, ſo by wjecźorna Pólſka ſaßo k Pruſkej pſchipadła. „Times" piſchu, ſo ßu němſke namjety drje tajke byłe, ſo je ßo Pólſka dyrbjała ſarjecź, wo nich jednacź. Němſka je namjetowała, ſo by Pólſka pólſku Pomorſku Němſkej wrócźo dała. Sa to by Pólſka ßwobodny móŕſki pſchiſtaw pſchi baltiſkim morju a prawo doſtała, k njemu želeſnizu natwaricź. Tutón ſpytanſki ballon je ßo rucźe roſpuknył; ſ njeho je ſpóſnacź, ſo je ßo prawidło němſkeje ſwonkowneje politiki pſcheměniło. Němſka chze ßo pólſkeho korridora, kotryž Pólſku ſ morjom ſjednocźa, a pólſki induſtrijowy kraj wot Pólſkeje wotttorhnycź. S tajkimi žadanjemi ßo powſchitkowna atmoſfera njewěſtoſcźe, kotraž nětkole w Europje knježi, hiſchcźe bóle ſhuſcźi.

Pruſka knježeŕſtwowa kriſa.

Pruſka knježeŕſtwowa kriſa, kotraž bě ſe ßmjercźu němſkeho preſidenta trochu do ſabycźa pſchiſchła, njeje ßo hiſchcźe roßriſała. Poßlednje miniſterſtwo, kotrež bě dla ſpjecźiwoſcźe dweju zentrumſkeju ſapóßłanzow padło, nochzedźa wobnowicź. Marx je mjes tym ſ němſkonazionalnymi pocźał jednacź. Němſkonazionalna frakzija pruſkeho ßejma je wutoru Marxewemu namjetej w naſtupanju ſeſtajenja noweho miniſterſtwa pſchihłoßowała. Po tutym namjecźe dyrbjeſche ßo miniſterſtwo ſeſtajecź ſ dwěmaj němſkonazionalnymaj, dwěmaj ßobuſtawomaj zentrumſkeje ſtrony, ſe jenym ßobuſtawom němſkeje ludoweje ſtrony, ſ jenym demokratom a dwěmaj ſozialdemokratomaj. Sozialdemokrat Severing dyrbjeſche tež nowemu miniſterſtwu pſchißłuſchecź. Němſkonazionalnej frakziji běſche jenož Severing na pucźu, ſ nim hromadźe nochzeſche miniſterſtwo wutworicź. Severing je ßo tehodla rosßudźił, ßwoju kandidaturu wrócźo wſacź. Wón je Marxej ſdźělił, ſo dźiwajo na ßwoju khorowatoſcź, nima myßle, ßo dale pſchi ſeſtajenju miniſterſtwa wobdźělicź.

K ſozialdemokratiſkej ſtronje ßo wrócźiła.

Sapóßłana ſakſkeho ßejma Martha Schlagowa je ſ kommuniſtiſkeje ſtrony wuſtupiła. Wona je ßo k ſozialdemokratiſkej ſtronje wrócźiła, kotrejž je prjedy wjele lět pſchißłuſchała.

Strajk pſchi němſkej želeſnizy.

Dokelž ßo ſarjadniſtwowa rada ſ jednanjom wo powyſchenju mſdy dli, je ßrjedu dźěl dźěłacźerjow hłowneho twoŕweho dwórniſchcźa w Lipſku dźěłacź pſcheſtał. W tu khwilu hižo wjazy dyžli 600 dźěłacźerjow Lipſcźanſkeho twoŕweho dwórniſchcźa ſtrajkuje. Saſke podkrjeßne wjedniſtwo němſkeho želeſnizaŕſkeho ſwjaſka w Drježdźanach na to pokaſuje, ſo ßo tu wo dźiwi ſtrajk njejedna. Strajk ßo w bližſchich hodźinach najſkerje dale wupſcheſtrje. Želeſniſke ſarjadniſtwo je ſtrajkowarjemi jedna. Nětkole w cźaßu Lipſcźanſkeje maßy je wobkhad na twoŕowym dwórniſchcźu woßebje žiwy. Maßa by ſe ſtrajkom cźežko ſchkodowała, hdy by wón dlěſchi cźaß trał.

Wuradźenja ſwjaſkaŕſkich póßłanzow w Pariſu.

Konferenza ſwjaſkaŕſkich póßłanzow je ßo wutoru we twarjenju franzowſkeho miniſterſtwa w Pariſu ſeſchła, ſo by tam roſprawu ſwjaſkaŕſkeje wojeŕſkeje kontrollowazeje kommißije wo wotbronjenju Němſkeje a dobroſdacźu ſwjaſkaŕſkeho wojeŕſkeho komiteja we Verſailles pſchijała. Prjedy poßedźenja bě miniſterſki pſchedßyda Herriot marſchalla Focha a jendźelſkeho póßłanza w Pariſu, lorda Crewu, pſchijał. Pſchi Herriotowym roſrěcźenju ſ lordom Crewu je ßo pokaſało, ſo ſtej franzowſke a jendźelſke knježeŕſtwo w tym ſjena, ſo ßebi wot wojeŕſkich wěſtywuſtojnych wěſte dalſche nadrobnoſcźe žadatej a dale namjety ſa to, kak mohle ßo poſtajenja měroweho ſrěcźenja ſa wotbronjenje Němſkeje pſchewjeſcź.

W poßedźenju je ßo jenohłóßnje wobſamkło, ſo maja ßo wot marſchalla Focha a wot druhich wojeŕſkich wěſtywuſtojnych tak mjenowaneho Verſailleſkeho komiteja ßlědowaze roſjaßnjenja žadacź:

1. Wo dobroſdacźu, kotrež je ßo wo roſprawje wojeŕſkeje kontrollowazeje komißije napißało, pſchi cźimž ßo woßebje wažnoſcź na to kładźe, ſo ßo **do drobna wſchelake pſcheńdźenja Němſkeje ſwěſcźa.** Tele pſcheńdźenja naſtupaju wobnowjenje wulkeho generalneho ſtaba a njedoſpołne wotbronjenje něhduſchich wójnſkich fabrikow, pſcheſbytknych rekrutow w němſkim wójſku, pſcheſbytnu wójnſku marinu, militariſowanje polizije a organiſaziju intendantury.

2. Wěſtywuſtojni ßo namołwjeja, naprawy mjenowacź, kotrež ßu nuſne, ſo by ßo wotbronjenje Němſkeje po poſtajenjach měroweho ſrěcźenja pſchewjedło. Potom hakle mohło ßo Kölnſke pasmo po ſtawje 42 měroweho ſrěcźenja wupróſdnicź.

Verſailleſki wojeŕſki komitej budźe tehodla hiſchcźe raß roſprawu ſwjaſkaŕſkeje wojeŕſkeje kontrollowazeje komißije pruhowacź, ſo bychu ßo ſ teho nowe ſkóncźne roßudy wotwodźiłe. Hacźrunje ſa to cźaß njeje poſtajeny, měnja we wobhonjenych kruhach, ſo ßo tole dźěło ßnadź ſa tydźeń dokonja.

Roſprawu wo pſcheńdźenjach Němſkeje pſchecźiwo poſtajenjam Verſailleſkeho měra chze Herriot woſjewicź dacź.

S jendźelſkim póßłanzom lordom Crewu w Pariſu ßo roſrěcźujo je miniſterſki pſchedßyda Herriot měnjenje ſaſtupował, ſo měła ßo roſprawa kontrollowazeje komißije wo pſcheńdźenjach Němſkeje woſjewicź. S tym by ßo měnjenje ßwěta wo **wojeŕſkich pſchihotach Němſkeje najlěpje roſjaßniło.** Druhe ſwjaſkaŕſke mozy pak ßo hiſchcźe njejßu wo tym wuprajiłe. Prjedy hacź ßo to njeje ſtało, njeßmě ßo roſprawa woſjewicź.

S tejle powſchitkownej pſchemyßlenej organiſaziju, kotraž Němſkej móžnoſcź da, je-li trjeba, milijonſke wójſko naſtajecź, je ßo Němſka najcźežo pſchecźiwo pißmikej kaž pſchecźiwo duchej Verſailleſkeho měroweho ſrěcźenja pſcheſchła.

Curzon wo ſawoſtacźu jendźelſkeho wójſka w Kölnſkim pasmje.

W jendźelſkim hornim domje je wjednik liberalneje ſtrony earl of Oxford and Aſquith na to dopomnił, ſo je jendźelſke knježeŕſtwo dwójzy w delnim ßejmje prajiło, ſo je Němſka wopraẃdźe wotbroniła. S cźim je ßo mjes tym tole měnjenje pſcheměniło. Dyrbimy dopokaſacź, ſo je ßo Němſka mjes tym wobroniła, a ſo mamy pſchicźiny, we wobßadźenym kraju woſtacź. Na kónzu ßwojeje rěcźe Aſquith praji, ſo je pſchecźel Franzowſkeje a ſo ma ententu ſa najlěpſche rukowanje ſa ſakhowanje europiſkeho měra. Miniſter **Curzon** wotmołwi, ſo knježeŕſtwo nima ſa pſchiſprawne, zyłu roſprawu kontrollowazeje kommißije woſjewicź, dokelž roſprawa pódla wažnych pſcheńdźenjow Němſkeje tež wſchelake njewažne wopſchija. **Na kóždy pad pak ſwjaſkarjo wſchě wažne roſprawine měſtna** ſe ſapißom pſcheńdźenjow Němſkeje woſjewja, kotrež dyrbja ßo wuprawicź, prjedy hacź ßo wobßadźeny kraj wupróſdni.

Dźiwja spekulazija na burśach w Italśiej.

Wot nękotrych męśazow w italśickich burśach dźiwja spekulazija knjeźi, kajkuż w Italśiej njepomnja. Lud so pśichi burśowym wótkowanju ś tajkej wósórjenosću wobdźěla, so žu žamo żandarmoju dyrbjeli zakrocyś. Niž jenoś ś hódnostnymi papjerami, teś ś tworami so dźiwoje wikuje. Se pśichiźinu tuteju njeměrneho wobtkada je njepśeśestawaze padanje kursa italśeje liry. Schwajsarśki frank je na pśicikad wot septembra zašłoneho léta, hdyž 430 lirow płaśeśe, dźensa na 480 lirow stupiś. Tole padanje lirineho kursa kóždeho, kótryż ma nęśicho žamojenja, pokmitwa, śeli hódnostne papjery, zuse pjenjeźy abo twory nakupiś. We Italśiej su to pobodne wobśitejnosće rozwiśe, kaž w Nęmśej ża cźaš inflazije. Pśichi burśowych spekulazijach so žamo śłuboune holzy, dróžkarjo a schoferoju wobdźeleju, i kótke kóždy, kótryż może ś jenym burśowym makleram wobtkadźeś. Knjeźeśtwo je nękto nękotre wukazy wudało, ś kótrymiż je spekulazija na burśach poczeźena. Burśowi makleŕjo su ś tymiśe wukazami njepśekojom a hroża strajkowaś. Knjeźeśtwowe wukazy pjeża na potrébnosće ludoweh- hospodarśtwa njedźiwaju.

Cźeśke porażenje sobźěłakśich Kurdow.

Po powjeśeńi ś Angory žu sobźěłakśy Kurdojo cźeśke porażenje poćeśpili.

S pomozu wobhdleśtwa žu sobźěłarjow ś mésta Palu wuhnali. Cźeśko śkodowabiwśi žu so sobźěłarjo do cźeśkanja dali. Wjednizy Derśimskeho śylaha žu śłubili, ża knjeźeśtwowe roskazy wutwjeźu. Wobdźerjo pjeśich wś. a jich wjednizy žu knjeźeśtwu sobźěli, ża so hotuja, pśicheźiwo sobźěłarjam wucźahnyś.

Mélkole wojazy turkowskeho knjeźeśtwa se sobźěłarjemi pola Czemiścha Gasela a Kharputa wojuja.

Ze Serbow.

— We njedźe. Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy —3. — Hacźrunjeź je schleiza wo nęśicho mało na hrońe śchła, so śedma wjedro jara wosebiwy. Nijina nad śrjedźowsćiśkim morjom bo roscźahuje. Wjelchina leźeśche wcźera rano nad wjecźornej Europu a nad Jendźelśkej. — Jutśe pjatk hśónęcko 6,37 hodźin śtudża a śo 5,48 hodźin khowa. Mésećk khoźa po pśichpołdnju 1,31 hodźin a śo rano 4,33 hodźin khowa.

— **Śchkrowa powéśeź wo wjedśe ża jutśe pjatk:** S khwalemi rjenje, tam a śem śo poproścht, w nozy tu a tam cźrósy, wobnjo mitśicho.

— **Na motorśkich kołach po zyłej Nęmśej.** (Pjata etappa.) Dźenśa dopołnja pśichiśeźechu wobhdźélnicy na internazionalnej jéźdźe po Nęmśkej pśeś Budyśchin. Béźche jich na 300 motorśkich kołow wśélkich druźinow, wulkich a małych, kótreż po Budyśchśkich dróhach prafkotachu a wjele pśichiladowarjow éha dróhi wuwabichu. Jéźba béźche po Kronprynzowym mośće, na śinu wiki, po khéžorśkej dróźy, pśeś pśitśe naméśto, po hórkkej, Jurjowśkej, Loehrśkej, Hausenśkej dróźy na Lubijśku dróhu. Na wśélkich wažnjwch mésćinach béźche Budyśchśki klub motorśkich kolośébnych ludźi ś khorhojcźkami (módro-żołtymi) postajiś. Straże sanitetneje kolony cźeśwjenego tichśa wobkhodźachu dróhi. Wobdźélnicy na jéźbje po zyłej Nęmśkej ju dźenśa hiżo pjatu etappu pśicwinnli. Wcźera béchu ś Nürnberka do Drjeźdźan dojéli 320 kilometrow). Dźenśa jédu nękto ze Drjeźdźan do Wrótkfanja.

— **K prašenju dźiwźateho a dźeśateho śchulśkeho léta.** Sakśi śmjem śabéra śo tukhwilu ś namjetom śakśkeho wuczeŕśkeho towaŕśtwa, kótreż śmjeli dźiwśaze a dźeśate śchulśke léto na ludowych śchulach żada. W tutym prašenju śu sakśy muczerjo na powołanśkich śchulach druheho mésenja, hacź wuczerjo na ludowych śchulach. Wuczerjo powołanśkich śchuław wotradźeja, so hy so ludowa śchła wo dwé léźe powśchitkownéje sdźélanoźe podéchila. Woni na to pokazuju, ża teś śmaty wuczénik Kerchenśteiner, na jich śtronje śteji. Kerchenśteiner prajeźaze na śchulśkim dnju we Wirzburgu, so by njerozumne było, ludowu śchułu, kaž wona nękotre je, hiśchże wo dwé léźe podéśichéź, niedźiwajo na prakśiske jaśiny śchuterjow. Amerikanśki śtat Wiśconśin je dźeś teś śchułu na 10 lét podéśichił. Toła wón naśoźuje pośledńjej dwé léźe tak, ża techniśki sdźélani wuczerjo śwojich śchułerjow w dźélarśkich praktikach ża pśichodne powołanje wuwuczuju. Sa wjele naśich młodych ludźi, kaž mėni Kerśchenśteiner, by tutón puć jara śwomóźny był. Tola by śebi tajka śchułśka reforma dowpolny pśibagnaśkí pśeśerwrót we hłowach wuczerjow a śchułerjow wuhlamjeźe źadała. Kruźe jaśudźi Kerśchenśteiner hłośnje w Śakśi, kótreż na to dźéła, so by so ludowa śchuła we śpowéj nękotrékéj formje wo dalśe dwé léźe podéśichiła.

— **Powyśchenje invalidśkich rentow.** Nęmśke knjeźeśtwo je nęmśkotatnemu śejmej nacźiśk wo powyśchenju rentow ś invalidśkeho zamėśćenego pśichepodało. Wo tym powyśchi so renta wo 10 prozentow wotedatych pśichinośkkow, kótreż śu bo wot 1. januara 1924 śem ś płacźiwoseu wotedałe. Dale pśichiwoli so ża kóždu hacź do 30. śeptembra 1921 porjadnje léżenu śnamku śeźehowaze powyśchenje: w 3. mśdowej rjadowni 4 pj., w 4. mśdowej rjadowni 8 pj. a w 5. mśdowej rjadowni 12 pj. Nowy śakoń dyrbi hiżo ś 1. hapriela 1925 płacźiwosć dostaś.

— **Sałożenje nęmśkeho ludoweho śwjaśła „cźorno-běło-cźerwjeneho“**, je pod tutym njenom śapiśane towaŕśtwo pśichiśiwiło. Jedna źo tu wo napśeźiwjenje założenje pśicheśiwo śwjaśłej krajneje khorhoje „cźorno-cźerwjeno-śtotej“. Może źo potaśkim ś tym liczieś, ża wojowanje wo barby nęmśkeho śtata ś nowa wotnieś. So pśichi tym nięźo wośwjaźaze ża lud a kraj njewuśtoźi, ale śo źo tak śwada a roskorjenje ludowych wótkazow a śtronow jenoż hiśchże śpórśehi, je jaśne. Na cźole nęmśkeho ludoweho śwjaśła „cźorno-běło-cźerwjeneho“ śteji ś wójny śnaty kommandant „Seeadlera“, hrabja Felix Luckner. Swjaśk je teś w Sakśej hiżo śkutkowaś zapoćał. Wón je śebi za nadatk ćaśił, hkoby śa ludowe wothołowanje wo nęmśkotatnych barbach hromadźiś. Je wotmyślene, bórzy po wólbje nęmśkeho presidenta wo barbach wothołowaś daś.

— **Nowe ratarśke śchule w Sakśej.** Krajna kulturna rada ma muźle, w błiźśich cźaśu wjazu nowych ratarśkich śchułow zakóśiś a to we Waldenburku a Rieśy ża hólzow, w Aue, Annaberku, Großenhainje, Połcźnitzy a Rieśy ża holzow. Wobśamknyć budźe źo wo tym 17. a 18. mérza na 73. pośedźenju kulturneje rady.

— **Rėśny dawk śo w tu khwilu njeśbéra.** Sakśe finanzne ministerstwo je źadanja na wośtrowjenje rėśneho dawka wotpokazało. We wotmołwje źo praji, śo na punkt mjaśa dawk w pichertiku 3 pj. wuczinja, to by było $^1/_{15}$ drobnowikowaśtwje płaćźiwy. Finanzne ministerstwo méni, śo śo ś wośtrowjenjom rėśneho dawka njeby płaćźiwa ża mjaśo ponićiła. Mimo teho pak njemóże kraj pśichi dźensnjśkim finanzným połoźenju 7,5 miliźonow hr., kótreż rėśny dawk wunjeśe, parowaś. Hacź budźe to posdźiśko móźno, wotwisuje wot teho, kak źo śtatowe finanzy wutwoŕa.

— **Zyrkwinśke knihe w jastwach.** Justizne ministerstwo je wukazało, so dyrbja źo we wśélkich jastwownych komorach wośjewjenja pśikślepaś, kótreż jatych kedźbliwych cźinja, so dyrbja źo jim na jich źadanje śpéwaśke ékrulśkowe knihe, nowy testament a katolśke nabożinśke knihe hnydom ś traźajmi wuźiwanja pśicheśiwośtajeź.

— **S Korjinza.** Tudomny pósćik hamt ma nadatk, telefonisće cźiśka za nowy dalekorécźny hamt postajiś. Jedna źo wo cźiśka 201 horje. Wobśćeźnizy, kótreż mja lajim, to źo jim wśśe cźiśko pśichipokała, dyrbja to hacź do 7. mérza 1925 na Korinjanśkim pósćikim hamcźe wośjewiś.

S Rolpiza. Po nimale 15ćłutym śtukowanju wośmuchéźi tuźaśnemu pśicheśiwu Polpiczańskeho hajniśkeho hamta, knjes Meiźer, mésno śwojeho dotalnego śtukowanja. Wón pśicheźiwośmje 1. hapriela jeho śłużbu na hajniśkeho hamta w Kluźu pola Drjeźdźan. Na jeho mésno pśichińe knjes hajniśki miśchtr Rudolyh, kótryż bėśche dokal je śastojnikom pola hajniśkeho hamta „Wa- śer Hirsch“.

Se Subornizy. Knjes wulkogahrodnik Jan Hoschka je śwoje hołpodaŕśtwo pśichdał a śebi hoićenc na Śedlaśy pola Budyśchina kupiś.

S Lubija. Jałschowanu butku pśichedawachu tu poślédni tydźeń. Tuta méśćeńca, kótruż jako dobru butku pśichedawachu, wobśtejśchu po chemiśkim pśicheptowanju w Zitawje po dwanaj dźélomaj ś margaŕinu, jełamu weho wolija a wuśmuźa. Po źdaću je źo wjele tajkich „butry“ pśichedało. 17 łuśkow móźachu hiśchże cźahaś. Mjaźina, 1,05 hr. za łuśt, béchśe wjele kupzow nagabiła. —

S Kamjenza. Twarzu dźélaczerjo tudomneho wotrje śa fur rozcźapany wułkuć (Schiedśpruch) wotpokazali a wcźera popołdniu do śtrajka śtupiłi.

S Poćinizy. (Sawośtajeśtwo.) Prjedawśchi Poćinśki wobydleŕ, k. privatus Robert Borsdorf, kótryż 2. oktobra 1924 w Karlowych Warach wumŕe, je mėł 4000 hr. Harpenśkich hórnińśkowych a 10 000 hr. Mannesmannśkich akśijow wottkafał, ś poćaśenjom, ża maja so dividendy kóždoźtnje na 27. nov., na narodźinu dnju sawośtajerja, mésećczańskim khudym wudźélaś.

S Jawory. W prjedawśchim cźaśu — hiśchże wśélke tydźenjom — kiwachu hiżo naldała wyhóże, ś nęchju śhonaze topoły a dachu njeśaj a wokolinje śwój ras. Pśija a śeńera śteji teź tu śwoje nięźaze dźéło wukonjaśeź a wjeśaju wobraz pśichemėnitej. Jenoź jedyn śteji hiśchże jako źywy nębśchcźe krasnoścze a śhladuje wośtrowcźeny do wśy, do kraja, do łuźśkich hór delanśkich nizin. Hobrem, to- cźeś źedyn wichor a wétr śpowaleź njemóźeśche, je cźaśwjeźa rika wułk a mjeśu, śróśt a napohlad wśáła. Świ- cźaśe jedyn rėźi wo bywśchich 2 źbratrach, kiż dyrbjachu rjemjeśu a hośpodaŕśtwu śwoje źiwjenje wopśowaś. Jedyn mu rja, wobdawajo prjedawśchu Jśtorku ża hradu (nikt kłośćerej głuśchaza), a źiwy płót, śtowaśćaze ny ninu a wobdźiwajo jich wupśokoćej, śteji źo śłubiśeź. Dyrbjeśchi ńékto ś topołami puć cźahnjśeze hicź. W śahrodnym wa- kónzu śteji kraśny wójnik vomnik, ke kótremuż ćéśku łaź- śke śchtomika rjany wobśuk. W njepośrédnej blizkoś- kovja śo kamjenje. Wjeźnjan cźini pśichoty, śebi śtaj domcźk a śtaht natwaricź, a tak ś nowym dowśtim dźe- wjeźaj w małym pśicheméńenjeny ras, hdyž wśémy a dź- lemy wobkhodźo źo wotwiwa. Pśiśed śćami wośtrowśtwa śo teź wyśoke śchmrśki w Panećźczańskim śkuboku nad- ś tym pśicheméńeń źo wjeśiny wobras khétry. Tak śtuhe śo ś wośtrownjenjom wośebitośćow jeneje wśy abo trojiny wuczeny wobras ke śchkodźe domiśny.

S Wochośow. Jenemu tudomnemu kubleŕej bėchu pśched ńékom kolo kradnyli. Ńékto je źo kolo, kotreż bėśche kubleŕ pśched kamami tudomneho rėźnika śtejo wośtaźił, śaźo namakaźo. Paducha pak hiśchże nimaja. S nacźeśnoźu budźe źo pjeza teź hiśchże źud śabraś.

S Běleje Wody. Dźélaczerjo tudomnych śchkleńcźerjenjow, kótiż bėchu śchtwórk śaudźeneho tydźenja do śtraja śtupiłi, śu póndźelu 2. mérza śaźo dźélaczi śapoćeźeli. Na- źandze dźélaczerjow wo powyśchenje nśdy je źo jim nadh pśichineźł dokwolik.

Wóhnje w Bźej Wódźe.

(Rospraw nascheho tamnischeho dopisowarja.)

Kaž wcźera hižo pśiśachny, je źo w nozy k kwaroje wuśi dźeł Schweigeź porzlinańje na hłownej dróźy wotpaliś. Po śdźelenjach naścheho rosprawjerja je śchkoda jara wulka. Horni posthod je źo dospołnje wupaliś, tak śo jenoź nuzne śtejo wośtaću. Wjele materiala, wśchelakich naśtrojow a naśchinow je źo śniczilo. Sśrjedu rano źo hiśchże nękotre hrjady źehladachu, śchtoź je ś dopołkasnu, so je wohoń jara nębezny był. Wjele dźélaczerjow, kótiż tam dźélachu, dyrje na- khwilnje dźéło łubi. S tym źo teź wjele Sserbow, wośebje Sserbowkow śe Sślepjanśkeje wotolimy potrjechi. Nadźi- jomnje pśichedołho saśtupźu njeśhubja.

*

Schto ludźo jédźa a pija.

Podał Bohuwěr Schéza

7] (Pokrazowanje.)

Kury maja w Afrizy nimale wśchudźom, jédźa teź jich mjaźo, tola źo na pśch. w kraleśtwie Bornu mużojo tuteho mjaźa śdaluja a wośtaja jo, kaž teź kurjaze jeja, radźcho źonam a dźéćzom. — Pola mésta Kabeśche w krajinje Wadai béśche nękto łet prjedy, hacź tam Nachtigal pśichebywaźche, nėmśki puczowaŕ dr. Vogel wo źiwjenje pśichiśchoł. Dźiwi lud śe jeho, naśchcźuwany wot krala, śónźowak. Stary kral bé mjes tym wumrėł, a jeho naśtupnik radu wo nje- śtuku śwojeho nana powėdaŕ wjeśtkuśneśche, dokelź jón za- tamaśche. Vogel dre śe śam khérzo wiele na źiwojim śud- nym łonzu wina byl. dokelź njebéśche i tammiśchim ludom tak wobkhodźał, kaž dyrbjeśche jemu to śtrowy rośum popra- wom praticź. Hdyž nękto Nachtigal druhdy ś ludźimi we Kabeśchu wo tutym njeśtuku rėźeśche, śebi woni my- ślachu, so źo wón teź we śwoje źiwjenje boji, śpitachu jeho śmėrowacź a djachu: „O Chawadscha (t. r. knjeźe), ty śebi njedyrbiśch na tole myślicź; tammy muź bé śwe hinaśchi hacź ty. To źadyn dobry cźłowjek byeź njemóźeśche, pśiche- toź won ludźi njekubowaśche, njewidźeśche radu, hdyž nękto k njemu pśichińe a njemóźeśche ś nikim rėźeźcź, dokelź arabiśku rėź njerozumjeśche. Won najradźeśko kurjaze jeja jédźeśche, ićhtoź tola źadyn śrawny cźłowjek njecźini, a njepśikaśche kaž druhdy ludźo ì cźornidiom, ale ś małym kjeśchkom.“ — Tu śłyśchicźe, śchto tammi ludźo do kurjazych jejow dźerja.

Radścho hacź kury cźornuchojo botbje jédźa, to a tamne mam, kaž źo śda, doścź śłodźiśo njeje, a śnadź wśchcźe źebi tehodła śchiju wopśokacź chcźeli. Tuź chzu ruźe pohla- dacź, hdźe nęśchto k picźu dośiamu. Wobźbni ludźo, kaž my tola wśchitcźy śmy, (wśchak méjachmy njedawno biliony pje- njes), pśichi po wobśedźe wino pija, tuź chzu wam teź śchkleń-

śeźu naleźeś, śo wé tajkeho ś Afriki. Ale to je tajśe: ludźo we Afrizy śu ś wjeśtcźeho dźéła muhamedanojo, a jich wéra za- kaźuje wino a druhe śłodne napoje pieź, tuź to jenoź śtradźu cźinja; a dokelź tam nichtó wino njepśechadwa, béźi to ja- mi dźéłaja, a to śo druhdy njeradźi. Woni jo wéśo śtaj- nje pija a śhwala.

Najbóle śnate je a pije źo tam dwoje wino, jene réka lagbi, druhe merisa. Pśichiladujmy, kak źo prénśche dźéła. Ludźo do młodych datlowych palmow ś njebośom dźérki wuwjercźa, kaž pola naś lóiy hólzy do bréśow, hdyž chażdźa bréźku toćźeć. Do dźérkow źo trośka tykńje, po tej njeśha do poditajeneho śudobja béźi. So jedyn śchtom wjazy bréźćki dawa hacź druhi, to ludźo wjeda, woni tehodła naj- lépśche śchtomy wubéraju, ženje pak śtare, dokelź ś tych mało béźi, teź niź palmu, kaž derje njeśu, pśichetoź te pśiches wot- tećźowanje wjele mozu śhubja, tuź mjenje płodow njeśu, najbóle tośamo léto śpyta źane. Cźi Turkojo, kótiż śo tworjedźe śwoje wéry dźerźa, jenoź tajku bréźku pija, kiż je runy puć ś palmy wottwoćźena; ta nikoho pjauebo njeźini, dokelź jenoź śłódźy śłodźi. Hdyž pak wona jenoź dźeń śiejo wo- śtanje, zokor wo njej rośpadnje a pa do alkohola pśche- wobroćźi, kaž źo to w naśchim pinje a winje teź śtanje, hdyž kiża. Śłodki lagbi picź je tódźenu muhamedanej dowo- lene, tiźany pak je śakśany, dokelź je wopojaty. Niedźi- wajcy teho pak tam tola wjele ludźi tiźany lagbi radźcho pije a ma śwoje śpodobanje na tym, hdyž źo jim hkowa śawjerći. Schtó jeźicze jich wobśkorźowaćź? Woni praja, śo lagbi pija, a śchtó może prajicź, śo je tón tiźany? A ićhto mója ja to, śo won wjazy łłódki njeje?

Śśwédomje jich śamėśće njewobśkorźuje, pśchetoź to śmérowaćź, na to źo Turkojo jara derje wuśieja. Jedyn praji, śo pivo śakśane njeje, dokelź je ś jeźmenjenja a thmjela warjene; druhi śwojeho źuźoda pomucźi, śo palenz abo warjene napoje, potajkim palenzo, śakśane njeźśu, dokelź śu ś wohnjom wuczićśćene; śaźo druhi śe zuśnikami ś Europy śa blidom jedźo śmérom śobu wino pija, njeśa- bywaju pak do kóźdeje śchkleźcźy nęśchto wodu śmeć, a śchtó źo druhi wérjazo na to ś hórśeho, ićhi powucźa, śoh śo ta- kśany alkohol ś wodu njeśchkódny śćźini. Wobyhlerjo śwo- Kerkena pola Tunisa wjele wina śadźeja a wśchó śami pija, tomu pak ćiź jim tehodła do śwédomja rėźći, praja, so wino njepija, ale jenoź mośćt.

Wo łagbiu Nachtigal praji, śo źo won, hdyž źo śapoć- nje ćiźacź, jara derje pije a śo śłódko ćikale śłudźi. Tola jón won dale njeśwali, dokelź méni, so pićze ńétko te- śćźbi bolu pśchinjeśe. Hdyž bé won jónu nębdże liter wu- pił, mėśeśche we wśchćch śtawach doścź a źalośtny rozum w źiwoćźe.

Druhi afrikanśki napoj réka merisa; won je hiśchże wjele bóle rośśćerjeny po zukych krajach a śo we wśé- wjetchej mėrje pije hacź pśed prjedawśchi, dokelź śo wjele bóle pśchihotowaći hodźi. Ludźo k temu rośtolażeze źime wa- bjeru pak dnachnowe, pak burrowe abo druhe, teź datle, mé- a wśchelake druhe wéźy; te woni ś wodu śnećśheja a dołho śtejo wośtaja, dóniź njefakśihnu. W wośtatcu je potom tak wjele naśtateho alkohola, so ludźi pi- cźini. Po tym, ićhtoź śo pśchi pśchihotowanju merisy bóle bjeru, ma wona wśchelake njena a teź wśchelaśi Nachtigal méni, so merisa ludźom tak wjele njeśchkód- naleźi; won je tam ludźi śejnał, ćiź wet ranja hacź do a cźora pijaću, a tola śtrowi a cźerśtwi a pśchi połmych zoch wećtochu. Jenoź to je won namalak, śo źo tajzu pi- napośkedk źanese mućźnje jédźe wjazy njebóźtku a ho- teź tak jara wuwołany alkohi śtejo wośtaja.

Kośeja źo w Afrizy mało pije, tón mójeja śebi jene bohaćźi ludźo druhdy popśchecź, dokelź je jara drohi. Śpó- do cźevbnych ryźow wjele njedźerża, dokelź jim trjeba njeje ś nimi wobrjeźacź; to śtónźko wobśtara, wjazy hacź ś jim lybo — Wśchelake druhe napoje pśichcźe źo tam pja. tola ja njemóźu a njechcźu wo nich rėźcź.

(Pokrazowanje.)

Sobotu wječor sajo wohoń.

Tydoma dże ju dźiwiši pśichipódnju poradźiło, wohoń we Schwejnej porzlinanej sahajchecź, wotkachu truby hižo k druhemu rajeź k wohnjej. Wokoło ½8 hodź. wječor bóchu mjenujcy wohoń wuchoł we wulkich dźěłarnjach „Ostramitkich źehlakowo", hdyž na 2500 dźěłacerjow dźěła. 80 metrow dołhi twar w jenym posthódze ju palesche. W tutym twarjenju dźěłachu a fuschachu ju chamotowe pězy pichi 30 stopnjach cźopłoty. Twarjenje bźěše tehodła jara fuchle, tak so ju wohoń ruce rozśěrí. Tśěchu śtejeśche nadobo w plomjenjach. Woboru mějachu najprjedy dosć cźinić, so fuhodne twarjenja pśed śchrěmi schkitachu. Stóźnje pak so poradźi, wohoń salecź a tak dalśe njebźeše wotwobroćiś. Motorska źykawa ſ Barschcźa, kotraž ½10 hodź. na pomoz pśichiłkowała, njetrjebaśche wjacy jaspśihinjowaś. Składownja, na kotrejž so Ogranśke źehlakki do kaśchćikow śapakowane chowachu, je ju dospołnje wupalila. Delnje rumnośće mózachu ju wohnjej wulkowacź. Dźesacź njebudźe ju sastacź. Kak je wohoń nastał, njeje hišćeše znate. Je pak tola łuſt spodźiwny pśichpad, so hnydom dwaj wulkaj wohnjej na jenym dnju w jenym měśeze wumźetaj.

Cźeźke njeśbože ſ rosbuchnjenjom w Rheinsdorfse pola Wittenberga.

We westfalsko-anhaltiskich dźěłarnjach rozbuchadźeju sa jo wječora dop. wokoło 10 hdźin cźeźke rosbuchnjenje. We wulkim dźěźe dźěłarnjow wjazy dale dźěłacej njemóža. Se wšědnimi mogami jo sa mornymi a ranjenymi pyta. Rosbuchnjenje bě tak fyline, so jo dalśe po wjach a mězach tamniśeze wokoliny sažuwchacha. Sźanu w Coswigu w Anhaltiskej rospuknychu jo wodna. Njeśboże sta jo pjecź w leśiwarni, hdyž wośebje zony a holzy dźěłaju. — Schłoda, kotraž jo ſ rosbuchnjenjom na twarjenjach nacźini, je jara wulka, dokaź jo wo ſamonym śchtyri rosbuchnjenja śtachu. Powjaśeze wo cźłowjeśkich wopracach fu jara wśelekotore. Mjes tym jo wocźiśći śwědkowjo wo 20 morwych powědaju, wośejoja druſtwo, so fu hač dotal jenoź 4 morwych namakali. Licźba ranjenych pak je pjecź jara wulka. Wom fu tam wopaleni a jwohiżeni. Sanjadniſtwo dźěłarnjow pśišeł, jo je jo 12 wosobow ranito, mjes nimi 8 jara cźěźko. Dalśe so njeznaju hišćeše ſtonicź, dokaź je mórwe a ranjene ku wośamknjenu. Njeśchśeśtwowjaſy je dźa ſanitarne auta ſ ranjenemi do khorownjow..

Dotal 10 morwych pśichi Rheinsdorfskej kataſtrofe.

Powjeźeze, kotrež dnjechu wjedźeli, ſo je w Rheinsdorfse na 50 ľudźi wo źiwjenje pśichśiło, njejdu jo jako wěrne wupokasane. Licźba morwych je jo na 10 powyſchiła, dokaź je ſ cźěźko ranjenych hišćeze 5 wumrěło. 6 cźěźko ranjenych je hišćeze we Wittenbergſkich a Coswigſkich khorownjach. Licźba lohko ranjenych njeje ſe wšěmi ſcźitana, na 25 jich pśicźo budźa. Rosbuchnjenje je ſmoź dźěł dołko rosśěrjenych dźěłarnjow potrjeśiło. Wićicźina rosbuchnjenja bźěše wohoń, kotraž w leśiwarni wuńdźe a po nježim tu rosbuchnjenja jawinowa.

S druheje ſtrony ſo wo njeśboju hišćeze pśeźe: Rheinsdorſka dźěłarnja weſtfalsko-anhaltiſkeho źežowego druſtwa ta dźěłanje rosbuchadźeju je wulka, dołko rozśěrjena fabrika, kotraž ſ wjazy dźěłarnjow wobſteji, w kotrejž wjacy hromadźe 2500 [illegible] a wićiſtaſ-

jenych dźěła. Dla wječerawſcheho njeſboża ſo dźěło we druhich dźěłarnjach njeſaſtaji. Wotnoſchenſke dźěła budźa někotre dny traeź.

Pśisoḱ.

* S Ruchbacha. Wobžarujomne njeſboże ſta ſo tu wutoru popołdnju. Fotograf Henkel praješe, je ſwójim motoreſtim kolom ſ taſtej mozu bź kólójéſdnehó, wyſchłeho dejerja Hurſchlera ſ Krobnizy, jo pożeſnuſche w dalokim kole do ſchkleźizy wukładnjcho wokna Richarda Rittera ſpeca. Wokno ſo roźbi, pśicht cźimž ſo bźeł Hurſchler wośebje njeſwożo, khěžo roźeła.

* **Śamomordaŕſtwo w ſyrkwi.** Natał Moc ſ Schwabiz pola Niemeſa, nan ſchtyrjoch małuch dźěśi, wja ſebi we wobjadnej ſyrkwi źiwjenje. Moc, kiž bu bźo jomu dla kajenja Bożich ſkužbow khoſtany, je ſamomordaŕſtwo ſe ſtrachom pśed khoſtanjom ſkuśił. W ſyrkwi pak je ſwój njeſkutk tehodła wunjeſł, ſo bu farareŕ njechto klubu ſcźitk.

* **Lažerjej ſnjeſbożiłoj.** We wokoliniſe Baſtreiſteje ſkały w Saſkej Schwizy ſnjeſbożiſchtaj njedźelu kažaka. Jako dźiśiſche ſanitar cźhlij je Pratyſchwitz na Mniſchcźu ſtaku falśeź, roſtortnuj ſo powjas, a cźhlij padny ſ wyſokoſcźe 30 metrow dele. W ſamnjunym cźaſu padny ſamkaŕſki wuczońik Bürger ſ Pirny ſ wyſokoſcźe 70 metrow dele. Wobeju ſnjeſboženeju dowjeſchu po pśenjej pomozy do Pirnſkeje khorownje.

Swóibne powjeśće.

Ssłužbjenaj: Hana-Marja ſ Zetkowſka Haſiſch a Hańa Wendgens, fabrikant w Budyſchinje.

Hamiske wozlewjenje z Kamjenca.

Plan wo natwarjenju nadběſnjeſkeho telegrafowoda pſchi wjeſnjum puću w Konjezach je na póſtſtim hameje w Kamjenzu wot 5. měrza ſem na 4 njedźele wupołożony.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Sokotki" maja ſtwórtk zwučowanje. Kuźele sobupśinjeſeś. Načolnica.

Bukecy. Narodne Towaŕſtwo zarjaduje njedźelu, 8. III., w 7hodź. pśedněſkowy wječor ze ſwětłowobrazami we wosadnej ſali w Bukecach. Pśednošuje k. dr. Śleca: Moje puśowanje po Južnoſłowjanſkej 1922. II. dźěl: Po Dalmaciji a Cornej Horje. Zastup darmo. Pśeproſujemy wutrobnje kaž wšě ſobuſtawy, tak wšěch Serbow naſeje wokoliny, wosebje knjenje a knježny. Pśedſydſtwo.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" zmóje njedźelu, 8. měrca, pop. w 3 hodź. w Haſkec hoſćencu błownu zhromadźiznu. Lětne zlicźowanje, nowowólby, wuradźowanje dla zawrjenoho a dla zjawneho ſwjedźenja. Wšitke ſobuſtawy ſo pśeproſuju, hoſćo ſu nam lubje witani. Pśedſydſtwo.

Hudźiny wotrjad Maćicy Śerbſkeje ma ſobotu, 7. 3. pop. w 3 hodź. ważne pośedźenjo dla znowawudaśa „Towaŕſneho Spěwnika". Wšitke ſobuſtawy, woſebje dirigenća ſpěwanſkich towaŕſtwow a druzy zajimancy ſo na nje wutrobnje pśeproſuju. Dotalny a ſtaršo „Towaŕſne Spěwniki" ſobu pśinjeſeś, teź druhe ſpěwy, kotrež ſo do noweho pśeja a pśiwzaś hodźa. Słodeńk.

Laz. Tow. „Zejleŕ" ma njedźelu, 8. III. pop. ¼4 hodź. ſwoju zhromadźiznu. Jednaś budźemy wo to-

wařſtwowych należnoſcach a wo akazanju ſymjentnych běrnow. —

Sokolske Jednoty ſo proſa, je-li maja noty za klavěr wot 7. ſokolſkeho zlěta w Prazy, zo bychu je hnydom do Zwjazka abo na Malešansku Jednotu pósłałe, dokelž ſo njeźelu tyrjachu. Sokoł w Małešecach.

Wóſlink. Sobotu, 7. III., wječor ¼8 hodź. wotmětwa ſo tu w Hammersteinec hoſćencu wuleg zajimawy ſerbſki přednošk ze ſwětłowobrazami. Přednošuje k. dr. Śleca z Budyšina: Moje pućowanje po Južnoſłowjanſkej 1922: 1. dźěl: Po Bosnje a Hercogowini. Ze 100 wobrazami. Zastup darmo. Wšěch Serbow našeje wokoliny wutrobnje přeprošuje. Zarjadnistwo.

Wulke Zdźary. Rakećanske serb. tow. „Lipa" wuhotuje w tudomnem hoſćencu njedźelu, 8. měrca, wječor ¼8 hodź. wulki serbſki wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeproſujemy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodaŕski dźěł: Arnošt Bart, w Brěžnym, — za nawěſtnik: *A. Dučman w Budyšinje.*

Konfirmandske wobleki

předawa jara płaćizny hódno **H. Gedlich** na połnočnej :: drózy 7 ::

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžnce, żelezna konstrukcija - z powrjestwom wjaznce samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za doprědka a dozady wjerćenja walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

Śrótowanske młyny - elektriske motory

najlépše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjer: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tšělanskej drózy 42. Telefon 321.

Elektriske wuporjedźenja

wumjeńcinjaj płaćizny hódno a derje

Albinus & Herbé, dr. i mob. ruk.

w Budyšinskich na Wornečerjej wuhoj **24.**

Korowarskotwory wšeje družiny

móžeće najtuńšo jenoź pola wěcywustojneho

Pawoła Rennera

na Carolinej drózy 4 dostać

Žane klamy! Najsprawniše posłuženje!

na tydźeńskich wikach mam druhe stejišćo při museju rózk kotolskeje hasy

(Kesselstraße).

Dobrowólne přesadźowanje.

Dla spuščenja wotnaćeća přinjesu přichodnu sobotu, 7. měrca, dop. wot 10 hodź. w dworje ležomnosće **na hornčerskej hasy 40 — rózk drjewowych wikow — tu, sóžkowacy trjebany ratařski inventar:** 2 syjacej mašinje, 1 dźěrkikałacu mašinu za sadźenje běrnow, 2 tigerskej brabji, 1 běrnywuběracu-mašinu, 1 śrótowanski młyn, 2 trawužnějakaj, 1 butrudźělacu mašinu, 1 centrifugu, 1 juchowy sud, 1 hospodaŕski a 1 rólowanski wóz, 2 cežitej sanje, 1 parkowy wóz, pluhi, bróny, waloy, 1 kultivator atd., dale 7 trjebanych łožł k swobodnemu přesadźowanju.

Ernst Koban, přist. přesadźowaŕ

na Kaeublerskej drózy 6, telefon 814.

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Gumijowe mantle

poruča derje a tunje **H. Gedlich**

na połnočnej drózy 7.

Cźeźke njeśbože ſ rosbuchnjenjom w Rheinsdorfse pola Wittenberga.

We weſtfalsko-anhaltiſkich dźěłarnjach rozbuchadźeju ſa jo wječora dop. wokoło 10 hdźin cźeźke rosbuchnjenje. We wulkim dźěle dźěłarnjow wjazy dale dźěłacej njemóža. Se wšědnimi mogami jo ſa mornymi a ranjenymi pyta. Rosbuchnjenje bě tak fyline, jo ſo dalśe po wjach a mězach tamniśeze wokoliny ſaſuwchacha. Sźanu w Coswigu w Anhaltiſkej rospuknychu jo wodna. Njeśboże ſta ſo pjecź w leśiwarni, hdyž wośebje zony a holzy dźěłaju. — Schłoda, kotraž ſo ſ rosbuchnjenjom na twarjenjach nacźini, je jara wulka, dokaź ſo wo ſamonym ſchtyri rosbuchnjenja ſtachu. Powjaśeze wo cźłowjeśkich wopracach ſu jara wśelekotre. Mjes tym ſo wocźiśći ſwědkowjo wo 20 morwych powědaju, wośejoja druſtwo, ſo ſu hač dotal jenoź 4 morwych namakali. Licźba ranjenych pak je pjecź jara wulka. Wom ſu tam wopaleni a jwohiżeni. Sanjadniſtwo dźěłarnjow pśišeł, jo je ſo 12 wosobow ranito, mjes nimi 8 jara cźěźko. Dalśe ſo njeznaju hišćeze ſtonicź, dokaź je mórwe a ranjene ku wośamknjenu. Njeśchśeśtwowjaſy je dźa ſanitarne auta ſ ranjenemi do khorownjow..

Dotal 10 morwych pśichi Rheinsdorfskej kataſtrofe.

Powjeźeze, kotrež dnjechu wjedźeli, ſo je w Rheinsdorfse na 50 ľudźi wo źiwjenje pśichśiło, njejdu ſo jako wěrne wupokasane. Licźba morwych je ſo na 10 powyſchiła, dokaź je ſ cźěźko ranjenych hišćeze 5 wumrěło. 6 cźěźko ranjenych je hišćeze we Wittenbergſkich a Coswigſkich khorownjach. Licźba lohko ranjenych njeje ſe wšěmi ſcźitana, na 25 jich pśicźo budźa. Rosbuchnjenje je ſmoź dźěł dołko rosśěrjenych dźěłarnjow potrjeśiło. Wićicźina rosbuchnjenja bźěše wohoń, kotraž w leśiwarni wuńdźe a po nježim tu rosbuchnjenja jawinowa.

S druheje ſtrony ſo wo njeśboju hišćeze pśeźe: Rheinsdorſka dźěłarnja weſtfalsko-anhaltiſkeho źežowego druſtwa ta dźěłanje rosbuchadźeju je wulka, dołko rozśěrjena fabrika, kotraž ſ wjazy dźěłarnjow wobſteji, w kotrejž wjacy hromadźe 2500 [illegible] a wićiſtaſ-

jenych dźěła. Dla wječerawſcheho njeſboża ſo dźěło we druhich dźěłarnjach njeſaſtaji. Wotnoſchenſke dźěła budźa někotre dny traeź.

Pśisoḱ.

* S Ruchbacha. Wobžarujomne njeſboże ſta ſo tu wutoru popołdnju. Fotograf Henkel praješe, je ſwójim motoreſtim kolom ſ taſtej mozu bź kólójéſdnehó, wyſchłeho dejerja Hurſchlera ſ Krobnizy, jo pożeſnuſche w dalokim kole do ſchkleźizy wukładnjcho wokna Richarda Rittera ſpeca. Wokno ſo roźbi, pśicht cźimž ſo bźeł Hurſchler wośebje njeſwożo, khěžo roźeła.

* **Śamomordaŕſtwo w ſyrkwi.** Natał Moc ſ Schwabiz pola Niemeſa, nan ſchtyrjoch małuch dźěśi, wja ſebi we wobjadnej ſyrkwi źiwjenje. Moc, kiž bu bźo jomu dla kajenja Bożich ſkužbow khoſtany, je ſamomordaŕſtwo ſe ſtrachom pśed khoſtanjom ſkuśił. W ſyrkwi pak je ſwój njeſkutk tehodła wunjeſł, ſo bu farareŕ njechto klubu ſcźitk.

* **Lažerjej ſnjeſbożiłoj.** We wokoliniſe Baſtreiſteje ſkały w Saſkej Schwizy ſnjeſbożiſchtaj njedźelu kažaka. Jako dźiśiſche ſanitar cźhlij je Pratyſchwitz na Mniſchcźu ſtaku falśeź, roſtortnuj ſo powjas, a cźhlij padny ſ wyſokoſcźe 30 metrow dele. W ſamnjunym cźaſu padny ſamkaŕſki wuczońik Bürger ſ Pirny ſ wyſokoſcźe 70 metrow dele. Wobeju ſnjeſboženeju dowjeſchu po pśenjej pomozy do Pirnſkeje khorownje.

Swóibne powjeśće.

Ssłužbjenaj: Hana-Marja ſ Zetkowſka Haſiſch a Hańa Wendgens, fabrikant w Budyſchinje.

Hamiske wozlewjenje z Kamjenca.

Plan wo natwarjenju nadběſnjeſkeho telegrafowoda pſchi wjeſnjum puću w Konjezach je na póſtſtim hameje w Kamjenzu wot 5. měrza ſem na 4 njedźele wupołożony.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Sokotki" maja ſtwórtk zwučowanje. Kuźele sobupśinjeſeś. Načolnica.

Bukecy. Narodne Towaŕſtwo zarjaduje njedźelu, 8. III., w 7hodź. pśednoſkowy wječor ze ſwětłowobrazami we wosadnej ſali w Bukecach. Pśednošuje k. dr. Śleca: Moje pućowanje po Južnoſłowjanſkej 1922. II. dźěl: Po Dalmaciji a Cornej Horje. Zastup darmo. Pśeproſujemy wutrobnje kaž wšě ſobuſtawy, tak wšěch Serbow naſeje wokoliny, wosebje knjenje a knježny. Pśedſydſtwo.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" zmóje njedźelu, 8. měrca, pop. w 3 hodź. w Haſkec hoſćencu błownu zhromadźiznu. Lětne zlicźowanje, nowowólby, wuradźowanje dla zawrjenoho a dla zjawneho ſwjedźenja. Wšitke ſobuſtawy ſo pśeproſuju, hoſćo ſu nam lubje witani. Pśedſydſtwo.

Hudźiny wotrjad Maćicy Śerbſkeje ma ſobotu, 7. 3. pop. w 3 hodź. ważne pośedźenjo dla znowawudaśa „Towaŕſneho Spěwnika". Wšitke ſobuſtawy, woſebje dirigenća ſpěwanſkich towaŕſtwow a druzy zajimancy ſo na nje wutrobnje pśeproſuju. Dotalny a ſtaršo „Towaŕſne Spěwniki" ſobu pśinjeſeś, teź druhe ſpěwy, kotrež ſo do noweho pśeja a pśiwzaś hodźa. Słodeńk.

Laz. Tow. „Zejleŕ" ma njedźelu, 8. III. pop. ¼4 hodź. ſwoju zhromadźiznu. Jednaś budźemy wo to-

Hospodaŕski rozhlad.

Schtwórtk 5. měrza 1925.

Wječera žaneje burhy w Barlinje njebě, dokaź jo cam ja ſemſkeho preſidenta žarowanſke ſwjatoćnoſcźe wotmikachu. Tehodła wiceſkaſki wobſhod wotwoćowaſche.

Wiki rěpneho ſkotu wječera ſrjedu w Barlinje. (Zentralviehhof).

Pśihnjenaj běchu:	Wone płaćiacha:
2091 howjadłow	20—53 hr.
3208 cźelatow	40—85 hr.
4677 wowzow	25—42 hr.

11365 *tukrajnych a*
341 wukrajnuch ſwini

240—300 puntow	33—64 hr.
200—240 puntow	62—63 hr.
160—200 puntow	58—61 hr.
120—160 puntow	56—57 hr.
do 120 puntow	55 hr.
ranzy a kundrowy	58—60 hr.

Wſchitko po zentnaru žiwe wahł. We wulkich druſtwinach ſkotu wiki měrnje dźěchu, jenoź tučne wowzy běchu žadane.

Wiki proſtatow a běhatkow w Barlinje-Friedrichsfelde wječera ſrjedu. W ſtajach běchu 416 proſtatow a 340 běhatkow. Wone płaćachu:

	wulke	hrjenje	małe
běhatki	65—80	55—65	50—60 hr.
proſtata	27—38	22—27 hr.	

Pśichi kwalach płaćiznach proſtata a běhatki derje ſchoſchu.

Nětkole płaćizny ſ wječerawſkich Drježdźanſkich wikow (Marktpalten): Huſy 1,30—1,60 hr., ſtaršo 1,60—[illegible] hr., kurjo ſtare a młode 1,20—2— hr. hoſy 1,80—1,50 hr., karpy 2— hr., ſimy 2,60 hr., ſchćuki 2— hr., jabłuka 10—50 pf., mjed 1,60—4,50 hr., běrny zentnaŕ 3,80—4,30 hr. zbyła 20—25 pf., cźerwjeny kał 10—12 pf., běły kał 7—8 pf., kulrapa 8 hač 12 pf., ſulcźene prawaki 4 hr., młotarſka butra 2,20—2,50 hr., burſta 2,20—2,30 hr., młoko liter 32 pf., twaroh 30 pf. ſyr 12—14 pf.

Statne miniſterſtwo ja wobkhod a wikowanje praji we ſwojej roſpranje, lo hoſpodaŕſtwo we februaru ſo pornjo januaraj we wjele pśiheměniło njeje. Pśerjeny ſu pornjo januaraj ſferje žadniſche byłe. Tu je cźim wobužnjcho, dokaź naſche hoſpodaŕſtwo pśecźo wjazy kredita potrjeba. S wukraja kredity wjazy tak hišćeźdriwje njepśichiłkadźeja.

Kožowa awkcija ſaiđźeneje wutoru w Barlinje bě derje wopytana. Ale płaćižiny pornjo poſlednjej awkziji ſo wo nječiſto mało wotbrjechu.

Jerjow ſu w poſlednich dnjach w połnóznym a ranjchim moźu hobrje fyły naſójili. Rybazy njerjeďźa, kak bychu je wotbyli. Do pśihſtajnow pſchijidźiwſchi njemóža jerje je ſwojich ſ wózow wukładaś. Płaćižiny ſu dele kralyle. Rybazy ſu ſo ſrěcźeli, pſchichodnje lažo jerje do morja ſpuſchćeźeli, jeli wjazy hač wěſtu měru nałoja. Tute jerje ſo ſ wjeſcha ſuchu. Tehodła ſmějmy ſo tunich „pöllingow" nadźeć.

Na pśichodak:

Wós, delkowany, konjazy grat a komot, ſa wjeſtiſcheho konja, Dietza w Kſchjekowje pol Wósporka.

Karpy, ſkne, knježi dwór w Krjebi.

Kundros, 2½ſtónu, a Gitna kobła knježi dwór w Bareze.

Kóń, njes dwórnaj na wubjerk, w Budyſchinje na Fichtowej bróhy cźo. 4.

Kojołk pſchimuſchczenju, běły bjes rohow, korcźma we Mjeſchizach.

Drjewowa awkcija wutoru 10. 3. dop. w 9 hodź 50 dołhich hromadow w Jitrowſkej holi pſchi ſuhy na puću do Wětrowa.

Sšo pytaja:

Hotowoſa, kotraž może warićz a płokaćz, chćeźiej konditorija we Wojerezach, hrodowika haha cźo. 4.

Hołcźa do domu, dwórniſchćezowa reſtawracija w Lubiji — herbika grychta w Korſymju — k 1. 4. knježi dwór w Porſchizach — Wanka, młyn w Jamje pola ſtetliz.

Murjerjo, Wołſ w Małym Wjeſkowje.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Puſticzenje a napraſchowanje je jara žnadne. Jara žnadny wobrot (Umſatz). Pśichedawarjo ſu w płaćižnach ſwólniwiſchi. Tendenza: Bjes hibicźiwoſce.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pśiched hodźinu.

Bolharſka cźe wokoło 25 000 waggonow kukurizy (maiźa) do wukraja pśichedaci.

Rakečanske serbske towarstwo „Lipa“
wuhotuje **njedźelu, 8. měrca**
wulki serbski wječor
we Wulkich Zdźarach.
Spěwy, dźiwadło a reje. Započatk 1/2 8 hodź.
Wšěch lubych Serbow ze Zdźarow a wokoliny najwutrobnišo přeprošuje
Hosćenkarjo. **Serb. tow. „Lipa“.**

Leopoldec korčma we Worklecach

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a póndźelu, 9. měrca, je
wulki
kózlopiwowy swjedźeń
K temu přećelnje přeprošujetaj
Marja zwud. Opitzowa. **Jurij Brankačk a mandźelska**

Za
konfirmandski woblek
Hamburger
12 na bohatej hasy 12

Płaćizny hódne a tunje poskićenje!
Trikot za podźiwki, klubowe lazy, běłe a pisane košlace barchenty za mužow a žony, ćišćane sórcuchi, twjelki, pryncesowe spódnje suknje, barchentowe spódnje suknje, nahlowjace rubiška, modobarbne nohajcy, zoki, spódnje kholowy za mužow a žony atd.
Dora Schellhorn.
Předawam sobotu we wokhći Lehmannec cigarowelho wokhoda.
Bydlenje na bohatej hasy 22 III na lewo.

Fuhrmannec dom jězdnych kołow
— w Budyšinje na hórnčerskej hasy 10. —
Znamkowe jězdne koła
(Marken-Fahrräder)
we wulkem wubjerku a w najjednorišom hač najlěpšem wuwjedźenju.

Najtuńša kupowarnja
mužacych, pacholacych a konfirmandskich woblekow, samoćano-cordowych a dothich kholowych tkaninowych a dźełanskich kholowow a lacow kalmukowych jakow, košlow a druhich wěcow
je pola
Maxa Schneidera w Budyšinje
na Šuleńskej hasy 4 II.
Sobotu na hłownem torhošću napřeća Pahnec domu.

Ja. „Clemen“-kakao, 1/4 punta jenož po **15 pj.**
punt jenož po **55 pj.**
margarina „Prima“ punt jenož po **59 pj.**
Rabat! **cokor tunjo** Rabat!
la paleny kofej, 1/4 punta wot **70** pj. sem,
wosebitych kajkosow, 1/4 pt. 1,10 a 1,20 hr.
šokolady tunjo!
Wikowarjo a zasopředawarjo dostanu po fabrik. płaćiznach.
Kofejowy skład Erich Eckhardt
w Budyšinje na różowej hasy 6.

„Janko“ jězdne koła
su njeskóncujomne a při tom nic drohe,
Posudźowanja mojich wotewěrjarjow:
Mam „Janko“-jězdne kolo hižo 13 lět a je přeco hišće dobre.
„Sym z „Janko“-jězdnym kolom jara spokojom, jězdźu hižo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło“ atd.
Wulki wubjerk jězdnych kołow, mam na 40 na składže; **wšě originalne narunnanske dźěle.**
Kupujće **hnydom,** jězdne koła budźa zaso **dróže!**
Jan Šibak :: w Budyšinje ::
na Mušakowsk. drózy 4.
Dowolem płaćenja po dźělach!
Šulske tornistry a toše poruča wurjadnje tunjo **G. Lodny,** Bismarck. dróha 7

Bunowy kofej
připóznatoje najlěpšeje kajkosće je moje
„radnicyne měšenje“
kaž też
Karlsbadske měšenje
à la Punp, Karlsbad.
Za hosćenkarjow

wosebite płaćizny!
Poručam dale
sadowe a warjenjowe konserwy
Walter Weise
delikatesy-kolonialne twory płody z polodnja, wina
w Budyšinje
na žitnej hasy 2. Telefon 964
napřeća modoweho doma
Jana Jurja Pahnu.

Pytam
hospozy, stwinske holcy, kuchinske holcy, wjele wotrockow a dźowkow bórzy a k 1. haprileji.
Heinrich Herz, přistajeć
w Čěskecach.

Holca
pyta službu w Budyšinje, hdyž móže warić nawuknyć. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Překupski wučobnik
so k jutram pyta.
Poskićenja pod „C 5“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Poručam
trjebane meble
też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje
na Hošće hasy 25. Tel. 923

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše železo a metale (jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hórnčerskej hasy 8.
Telefon 1346.

Grotowe plećidła,
kalačkojty a hladki grot, kotlowe khachle a wóhnišća, łopače, ryče, widła, rjećazy poruča po přihód. płaćiznach
Alfred Jannasch
w Budyšinje na Bismarckskej drózy 7. Telefon 1280

Zhotowjenje moskowych přikrywow
wuwjedźenje nałkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźełow z wolmy, šiće bluzow, suknjow a dźećanych drasćičkow.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Ręči serbski.

Dźěćace wozy Kurt Martin Richter
promenadowe wozy
so začinjate wozy
stwinske wozy
w Budyšinje
na khěžorskej drózy čo. 7
Telefon 1292
Stajnje najnowša —— najwětši wubjerk w Budyšinje

Tole je wobchod dobrje tworjy a tunich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na žitnych wikach 11. Ręči serbski.
Hłowny dom K. Erlera w Budyšinje, Kornmarkt 11, wosrjedź rynka, wuwjedźuje wšelke dźěła a płaćizny na hrodowskej hasy 1.
Kornmarkt 11 gegenüber Goldner Stern

K nalětnemu wobdźěłanju role
staju wjetšu dźělbu mašinow a gratow, **pluhow, bróznow, walcow, hrnzlemjećakow, syjacych mašinow, kopanskich mašinow** a t. d. po poniženych płaćiznach a při najpřihódnišich płaćenskich wuměnjenjach na předań.
Carl Gast w Budyšinje
na driewowych wikach 27/29 telefon 1290.
Najwjetša wuporjadźernja w měsće.

Kupuju drjene
husace pjerje
Köhlerowa w Budyšinje
na hłownem torhošću čo. 9.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hórnčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne koła, šijace mašiny, mantle** a zhlawcki. Sawsna wuporjadź.

MERSIOVSKI
Złotowa pycha

Subkatu miócacu
mašinu
z dwójnym ćišćenjom, jara derje zdźeržanu, na płaćiny hódnu na předań
Pawoł Knježk we Wuśkecach.

Kóždu sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
do najwyš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Potměšanu“ na zwonkownej lawskej hasy.

Nětotre derjezdźerjane
šijace mašiny
wot 30 hr sem poruča
J. Klemm w Budyšinje
serbska hasy 11.
Podźelne płaćenje! Zane klamy!

6 sylnych prosatow
je huydom na předań
w Bronju čo. 4 pola Radworja.

Dwaj wowćerskej
psaj,
dobraj stražowarjej, stejitaj na předań. Hdźe, praji
Handrij Hajnko w Drěwcach
pola Łaza.

Po zmjerćowem rozsudźe 24. febr. t. l. zranjace wuprajenja přećiwo mandźelskej **Hanje Dučowej z Rudeje** wróćam a wotprošu. Mam mandźelsku Hanu Dučowu za čestnu, sprawnu žónsku.
Pawoł Wilhelm, dźělaćer w Rudeji.

Drastowe tkaniny a šaty
ke konfirmaciji
we wulkem wubjerku a po tunich płaćiznach.
Aug. Paul Hilger **na semjańskej hasy 2.**

12-procentowske přiručne poždonki
(12%. Handdarlehne)
— **wupłaćenja w hotowych pjenjezach** bjez wotćahow — ratarjam za zmjenki (Wechsel) a z rukowanjenje ganejnow z pod běžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstarja prawny bjuro
Koban na Kaenblerskej drózy 6.
Telefon 814. Ręči serbski.

Hobrscy wulki
je wubjerk **rólkatych tobakow**
kaž też
cigarow, cigaretow, ssagowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Wulki transport
originalnych rańšoprusko-hollandskich
kruwow jałojcow a bykow
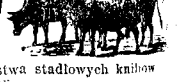
Königsbergskeho towarstwa stadlowych knihow
steji
w mojich hródźach w hysćercu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.
Emil Gräfe, skótna wikowarnja
Telefon 63 a 418. N. B. Ręzny skót jako płaćenje přijmjemy

Meble
wuhotowanja
spanskich stwow
bydlenjow
kuchinjow
dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matrace** w solidnych płaćiznach poruča
Jurij Kiehl w Budyšinje,
na serbskej hasy 1 delka.

Jězdne koła za žony a mužow
we bohatem wubjerku po poměrnych płaćiznach (jenož wudźělki přinjeje rjadownje z połnym rukowanjom)
poruča
O. Strauch na hórnčerskej hasy 18, telefon 1218.

Alfred Kratzsch
hojeŕ
wotmětwa wot póndźele, 9. měrca
ręčne hodźiny na Kaenblerskej drózy 3
w Budyšskem nowem měsće.
Ręčne hodźiny jenož wšědne dny wot 9—1 hodź., sobotu wot 9—1/2 3, 5—7/2 7 hodź.

Přiloha k číslu 54 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 5. měrca 1925

75 lět krajna kulturna rada.

Sakska kulturna rada wosnjeseći w tutych dnjach swojeho 75-lětneho wobstarja. Jeje nastaće haha wróćo hač do léta 1849, w kotrymž so wobstejaše ratarske towarstwo do 5 wokrjesnych towarstwow sjednoćiło. S mukalom 20. februara 1850 nasta potom krajna kulturna rada. Wona dorbješe dyrbi zhromadny organ wšěch ratarskich towarstwow kaž tež wšěch mužow, kotrež la wutrowe ratarstwa a z tym wuznowje sobomoćne stutkowachu. Wona chcyše so la to starać, so by so lemina kulturna wot wšěch swojich wotwokat wobkowała, z nashonjenjom, wučbu a wědomoscu postupowała, so bychu so wupruhowane methody rozšěrile. Z tym so by so wicho stało, schtož by ratarstwo pohšěhnyć mohło. Kulturna rada wobsteji z 10 zastupjerjow ratarskich wokrjesnych towarstwow a z tšoch zastupjerjow ratarskich wučelnjow, zajmistwowych a naturalich wědomoscow. Hdyž w lěće 1868 wobkhódnju a pschemuschtinju we wikowanskich a pschemyslowych komorach zakonike zastupjerstwo dóstachu, wuwrazi so tež z ratarskich kruhow pschejeće, so by so tež kulturna rada na podobnu instanzu pschetworiła. Po namjeće zastowneje zhromadzinu zakliceho sejma 186 970 wudźeła krajerskemu nacźisk, kotryž z 9. haprelom 1872 zakonike płacźiwosć dósta.

Wóśla krajneje kulturneje rady sjećachu rajarske wokrjesne towarstwa, kotrež mějachu zakonje zastupny nadawk a kotrež kruće na to hladachu, so njebychu so jich prawa a zastowanje pschikrótšiło. Sakska běše wrjesa mjese wschěmi němskimi krajemi, kotraž la swoje ratarstwo zhromadne zakonike zastupjerstwo wutwori. Hake w dźewjećdźesatych létach leźechowaše Pruska le postojenjom ratarskich kwotrow. Pruska pak dźěše hnydom kročel dale a pschewostaji komoram tež špehowanje ratarskeje techniki. To bě z pschičinu, so so tež latika kulturna rada w lěće 1906 pschewori a so prawo dósta, wustawy zakonjowacy a druhe pschiprawy zjimnjej z podpjerać, kotrychž zastowanje so na zgoły kraj wuzbliceršrěwasche.

Krajna kulturna rada je pschezy najzamjenjenieršich mužow z praktiskeho žiwjenja a z wědomostnoho zo žiwjenja sobustawow ličźeć mohła. Trjebamy jenož pomnicź na mužow kaž Cruźiška, Roichera-Lipsejskeho, Stricera, dr. Hähnela, kiž bě 48 lět sobustaw kulturneje rady, Dyttza, Schuberta atd. Krajna kulturna rada we z fryjerecej wotpohdnena. Sakskemu fejmej je so nacźisk pschepodał, po kotrymž ma so hišćeze lětha nowy zakoń wo ratarskej komorje wudaeź. Po tym potajkim ratarska komora stupi na městno dotalneje kulturneje rady.

Kniha z tammi liczbami.

Cźłowjek, kiž ti schtwórcźiny swojeho žiwjenja na je[illegible] wjesoły, hnaj jedyny porjad tak dospołnje, taj [illegible] muž hajate pismo. We wokomiku dopomnija so [illegible] cźasu, kdźež mały nasjelski swist a móza wešty [illegible] jednoho wjana z klony. S Budyskeho do Barlina [illegible] pisches Drježdźany, ale tež pisches Shorjelc jedz[illegible] wopraudźiła radosć pschihladowacź, kak sy mom [illegible] mym wjanu doma. Jim je stajnje wešte dobycze a [illegible], sobuzěłnikam i potajnych liczbow je swojeje knihi won najspěschnischi jedny pucź a jedny cźas wěsćeźicź.

Wichźizy cźłowjekojo pak njejsu wězywustojni w tutym wumělstwje. Wulka je liczba tych, kiž njemóža najjednoriscki cźah i jedyny knihow wuczitaci. Wobzbije jeny a knježny su w tutym nastupanju slabe. Někotri mužojo su teho měnjenja, jo je Bóh tón knjez žony we prawym mišenju nětchto sanjechał, hesnak drje bychu wschitkim mužam tykowny wusuli. Jedyny porjad i rynkam liczbow a postajenjow je wysy należnoscź prawomyslenja. Kak pak by tež žo zonoza błjeska, kiž njeje wot Boha prawamyslny, grat hoch do žiwjenja dohrał, dyrbjała w jedynym porjedze so dopisać? Najlepschi a najkhmanischi jedny porjad la žony je žiwy želesnski zastowanik. We nashonjenju su tež zastojnizy, želemizy, kiž radu dawaju, wuwrajili, jo so najcźasceischo žony prascherej wschitkon. Muzej pak dawa to powschitkownje lóchi, cźah, kiž dhze wuzicź, ham i njerwejeizy liczbow namakacź. So pak by hyšći wěsty był, tak so tola hišćeze jastojnika wopraschа. Zona pak stupi: k zastojnizej, wopraschа so hdy a tak cźah jedze a liczby w porjedze wostanu jej potajstwo.

Najhórje pak leidże so ludzom, kiž sebi wumyslja, so jedyny porjad rosumja, wopraudźe pak jón tola njemaja. Wschudze a stajnje dyrbja radu dacź, ale powuczenja, kiž dostanjelich, su pol a zyle wopaki. Tuchi ludzo leichkodża sebi cźascischo sami najsobe. Sem-ti prawy cźah cźaha 2,23 hodźin, hdyž wotsedże, wuzitkožili, tak du wšerje 3,22 hodźin na cźah. We hlowje so jim wschitko mota a samo prawy cźah pschemêni so do wopaczneho. Wobzbity dar maja, so so na prawe liczby njedobładaja. Chzedża i cźahom jěcź, kiž jenoż njedźelu jězdźi, njedźelu pak tajo, kiž jenoż dźěławy dźeń jězdźi. Cźasto wupytaja sebi tajo cźah, kiž w druhim porjadu jězdźi abo njedobładaja so na taiske abo podobne wuwlacźenja. —

Hutcźischo je so hižo porucźiło, cźitanje a zrjumjenje sčěhowo płana w schult dźěcźi wuczicź. Schtó wě, hač budże to wupyšne.

Němskostatna wobora a hospodarstwo.

Versailleske wujednanje je w Němskej powschitkownu woborni winowatosćź zakasało. Tehodla je so w Němskej ludowósćo zakrjiło. Tuto je we wěstych zasadach nisdarstwo. My mamy drje po liczbje wjele mjenje stejazeho wójska, nadawk ziwilneho zastaranja wojakow, kiž su wuzitili, pak so na žadyn pad wotstat njeje. 600 000 muži nasicheho prjedawscheho stejazeho wójska běchu z wjerscheho dźěla mužojo, kiž žiwoje zivilne powołanje jenoż na wěsty cźas pschetorhnychu, so bychu we wójsku słužili. Po dopjelnjenej winowatosći wrócźichu so zasto do zivilneho powołanja, do zywjeho starcho dźěła a służby. Jenoż wyschkojo a pedwyschkojo běchu po powołanju wojazy a mějachu tak prawo na zivilne zastaranje. Djenża pak wobstoji nascha zyła němskostatna wobora z ludźi, kiž su wojazy po powołanju a liczba tych, kiž maja prawo na zivilne zastaranje, je drje lědma nizscha wornjo prjedawschej.

We dowójnskich cźasach mějachu so wěste podlastojnske a druhe městna zyle abo z wěsteho dźěła z wojerskimi cźastkami zastaraci. Tute městna běchu skoro bjezwunsacźnje nětčećelam zivilneho zastaracźelskeho wopytnika referowone a druzy samolwjerjo žmeždżachu so hakle potom pschihuschcźicź, jeli so so žadyn wojerski cźakanz njenadeidże, kiž by městno zastaracź mohł a chcył. Po nowym wobornym zastaracźelskim zakonju wot 4. augusta 1921 dostanje kóždy, kiž wuzitkuji, wěste njenjesy za pschekhodny cźas do nowneho powołanja a nimo teho pschitikdi bo, so budże wojak hač do zastojnskeho powołanja zastarany. Zivilne zastaracźelske wopytnino njepschisłuschi drje prawo na zastojnske pschistajenje, špodjezi pak po wěstych pschistajenjskich zahadach możnoti, do zastojnskeho powołanja zastupicź.

Hospodarske rozsiwicze pak bě žylnische a możnische hač wola zakonjedawanja. Njeliczenemi zastojnizy i wojerskich, pschez měrowe wujednanje zhubjenych krajinow měšachu so do zarjadnistwa pschisłuchacź. Hubjene pokjenje statneho hospodarstwa a wokhódnoscźenje a nahódnoscźenje pjenjes žadasche žebi, so wyschnoscźe wschudże tak zara, kaž so hodźesche, służnizy być dyrbjachu. Stari zastojnizy bu wottwaricźu, nowi so jenoż w małej liczbje pschiwołachu. To bě z winu, so mjesečne wojerske zarjadnistwo za druhimi puczenj słědźiło. Wojerske zarjadnistwo prózowasche so, so by wuzitkowani pschisłuschnizy nětčećelatneje wobory zwilneho zastaracźelskeho wopytnika zdachu, a posliczi jim za to druhe mózny.

Wojerske zarjadnistwo zarjadowa wyschke wojerske schule. Wojazy, kiž žywoje posledneje léta służa, pschihotuja a wuwucźuja so tu na zivilne powołanje po zwólnjenosći a khmanosći. Woni wopytuja rozswucźowanje kursy, dostawaju theoretiske a praktiske wuwucźowanje. Wězywustojni wuczerjo jich rozswucźuja. Wojazy słoja pruhowanja a dostanu wusłyschdźenja. To je wěsće zyle dobre pschihotowanje na pschichodne powołanje. Dalsche wobzbnosći tutych tak wuwucźenych a potom pschisłuschenych wojakow je, so su wosebje dobre dźěławe mózy a so su jim žebi nimo teho i dołholětnej wojerskej służbu wěste powschikowane mawucźenje dobyli. Wjele z nich stukkowasche w létach žywoje wojerskeje służby w zyle wobzbitnych zastojnstwach — na pschikład w technitich wojerskich wotdźelenjach, w zarjadnistich a druhich wotdźelenjach. Te léta móža po skoro jako wucźobne léta ličźeć. A kóždy, kiž je natwarzuje dźěło w naschej němskostatnej wobrje po wójnje wobkedźiwał, dyrbi wuznacź, so běchu sobustutkowazy mužojo, schtož i najwjesćischa zarjadowanje, pozbitschnoscź a spschicźomnoscź naskuwa, i wjetschiceho dźěła dosć wustojni a wurjadni. Wjele dźěłodawarjow so tež wjeseli a so spokoji, hdyž je pschesłyschdźeny, so njeje žebi žaneho zuseho a njesnateho cźłowjeka pschistajił, ale muża, wo kotrehož žiwjenju, zadżerjenju a khmanosći wuswědcźenja žwědża, kiž su so po dołholětnym wobkedźiwanju a podwyschkowanju najwjazy pokazuja na to, so woni wobzbite zastojnstwu w pitarskich, zako bohladowarjo, w zarjadnistwje a technitke dźěło pytaja. Hač, hač dołat so wschitko rjenje cźita a wjele lubi. Ale wobhladajmy žebi něcźiske położenje.

Runje kaž statne a gmejnske zarjadnistwo, tak móże tež zyle druhe hospodarstwo jenoż mało dźěławych mozow pschijimacź. Njech je so tež wjele i lěpschemu w posledneju powołanju zastdżenych léta wuwito, tak je tola w Němskej hischcze pisches pol milijona dźěłonjemjerjow. Wobzbije w srjedżnej Němskej poradźi so hakle, hnadnej liczbje puschczenych wojakow pschijonne městno wobstaracź. Ludzi, kiž na dźěło cźakaja, je zich hischcze pschewjele. Nimo tuteje pschiczyny je drje tež hischcze z winu, so wjele dźěłodawarjow dozgola na to so njedowonmi, so ześ wuzitkowani wojazy němskostatneje wobory dźěło a zastojnstwa pytaja. So bychu so

Kraj słońca a wużewanjow.

(S njewuspěchdźomneho kraja.)

Podał: A. Hladik.)

W Marokkowskej so sajo psched nětkrotnym cźasom wócźe[illegible] tutne wojowanja wotmérwachu. Se Schpanskej wjeda[illegible] so wschitko prawje w rjedźe buch, a schpanski „Mu[illegible]-[illegible]“ pschihotowasch so dołhi cźas sajo ke krawnemu dźěłu, ka by bźěžkarskich domorodnych porazył, ida po rok, so by so jemu njeje tak prawje poradźiło. Marokkowski lud je usche wschu měru zasatky a kruteje mużele, kotruž hischcze nichtó njeje prawje smjechcźejcź mohł.

Wschitkim napinanjam zivilisowanych narodow, tuteho kraj kulturnje a hospodarsce pobdźiwnecź je so Marokkowska hač dotal z wuspěchom pschećiwiwjasa. Jenoż nětkrotnym europiskim nuczenym je so z wulkej cźežkotu poradźiło, wobsticrne pschestrene Marokkowske krajiny pschewuczować. Mjesny europiskich kolonijow su z wuspěchom mjenowe nětkrotych wulkich mjesow sowrjene. Te pamje pschekrocźicź, je europiskim nuczowarjam kruće sakasane. Na druhe marschnje njechodźi so žadyn schlit namakacź, so pschećiwo skichwdźenjam a nadpadam domorodnych wobaracź.

Wuras tuteho kruteho a njepschećelskeho smuslenja pschećiwo zivilizaziji wjeczorneho kraja je fanatiska wéra muhamedanskeho wobydlerstwa. Druhdże, we wulkich nabožnych krajinach ify ana njeje fanatizmuh we nabožinje tak wulki kaž w Marokkowskej. To je hižo le stareje dawnoscze tak.

Póla teho nadeidożemy pola Marokkowskeho kuda sylne njewobwitsne tacźenje, kotreż stajnje pohon k bźěžkam dawalche a hischcze dawa. Welki strach ja wjedomstwi wobkhod Europy a zuhježnischim pobrjóżskich wobydlerjow, wosebje w tehdomnischim cźasu tak njemanowanych ristkich piratow a wuska njemóża marokkowsk. wyschi nóżcow, lépsche wobstejnoscze jawjecź, su žohu dopomhaje tehdomnischemu tak wożnemu marokkowskemu prascherju, i kotrymž so dźěłenje tuteho kraja bjes Schpanistcze a Francowstcze sta. Schpanistka je tehdy žubjeischo wotstała, dosta mjenujcź dopołnje njeprodukitwny horaty kraj, kotrež lykali wobydlachu, kotrež so wjele cźežscho podcźišnycź hodża, dyžli wschitke druhe wosnoscze Afriki. Jich pschećiwnoscź je wosebje wulka, dokelž nicźo słuzbicź njemaja. Jenicźke wažne wosthódżenstwo, kotrež geografiski tutym njepłodnym pschestrénam stuscha — Tangerske porbrjohi — je Schpanjska psched njedawnym w Afriki. Jeh pschećiwnjenje je wosebje wulke, dokelž nicźo cźahom na jenej konfrenzu na pschez słubila.

Maghreb el Aha, kaž Arabojo Marokko mjenuja, je kraj nimale teje wulkosće kaž zyłeje Němskeje psched wójnu. Leži na połnóżno-wjeczornym kónju Afriki a mjenuje se žiwotnimi brjohami se žrjedźnym a atlantiskim morjom, k ranju pak i francowskej kolonaju Algier, k połodnju i pusczinu Saharu. Hačrunicź je senja płódna a temperatura pschihódna, nima statestwa a ratarstwo žaneje wažnosće. Wikowanski wobkhod je jara słaby. Wumos je so w posledich létach wo nichto pobsežnył. Tola dospołnje rola wobeim njewinoju narodom, pola Berberow kaž Arabow. Prenicźi su po dsacźu prawobtzo kraja. Arabojo pak su tam kóżdy 7. léttotka sacźahnyli a muhamedanstu wéru rozschérili. Wobydlerstwo prenich trjoch cźastkach wuczinja dwe sceinje zyłeho wobydlerstwa. Ticzina wobsteji z Arabow a Maurow, to su wotomrazy se Schpanistcze wuhnatych Marokkanow. Wjele mjenowani rifizy Kabylojo su Berberojo, kiž rifiske hory wobydla. Nadpadne pola nich su jatne wobsy a mócze

wocźi, schtož snano hischcze na mészenzu i Vandalomi, kotiż w 5. a 6. léttotka tam sydlachu, dopomnja.

Najdźeje drje w tutym kraju žiwa pschebywnoscź a su so najsterje hižo sapadili w cźasu Phönizijskich. Ssu w jara žubjenych wobsteinoscźach žiwi, nimaja žanych prawow pschećiwo muhamedanskim a dyrbja tež we wosebitych židowskich wotdźelenjach bydlicź.

Jako pschiklad jich žrudneho położenja žiwjeńcź: rekat prawo, pisches kotrež je jim skasane, schkórnje cźo sandale nosnecź. Toke prawo maja jenoż muhamedanoio. Židowin, kotrež w Tangeru abo wokolnje sekkamy, su wschudże nje[illegible]dnoze rjanoscźe a su bjezmja hischcze, hačrunicź je so wjele pschemeniło, jenicźke žónke domorodnych, kotrež bjes schlewjera po dróhach a puczach chodża.

Zinzenje Marokkanki je wot wschdy mjodosći grube. Hdyž so narod jeneho hólza i wjeselosću stromi, so narod holczki jako njeibože wobhladuje a so wobstarnje. W starobje iwot 12 hacź do 14 lět ma hotza schlewjer napowěsnjnycź a ma so bórzy po tym wudacź, bjes teho lo by jeineho mandżelskeho hy prjedy wohladata a sejnaja. — Pjes wulkich cźežow móże po mał wot swojeje zony dźěłicź. S strótkimi sćowanmi a z małym garmanopom tróże je ju z domu wustorźicź. Hačrunicź je muhamedanam dowolene, wjazy žonow mécź, wobsteji w Marokkowskej i wjetschina jenomandżelstwo. Wiazmżónstwo nadeidżeny jenoż pola najbohatschich krajanow. Najskerje pak mlodoturkowska ideja wot Angory sem tež nowosće a pschemenjenja w tutym praschenju pschinjese.

Hischcze je Marokko dźěł romantiki sandżemich cźasow. Ale tak dołho hischcze budże? Francowstwo, schpanitzy a młodoturkomizy nescherzo kulturu prózuja so se wschémi mozami, tuteń kraj a jeho tajne nałożki, kotrež plcht wschém strasche tak wjele bohatstwow thanaja, pschistupne ječinicź. Tuchwile pak so jim hischcze tute pospyty njesłuzbu poradźiłe.

tu wobstejnosćeje polepschike, na tym so někotre mózne dźěła a wo to so prózuje.

Přiłopk.

* **Pschi wosoh hładanju šmjertnje šnjesoźita.** We Grożenhainje pschińdże 60 lětna žónska pschi wokoh hładanju spirituźowemu apparatej tak blisko, to jeje wokoh a drasta so šapalischtej. Cźežko na zylym cźele wopalenu dowjesechu do khorownje, hdźež wumrě.

* **Bydleńśki awto.** Awtowa dźělarnja „Vomag" w Plawnje je bydleńśki awto natwarika, kotryž je hižo na Barlinskej awtowej wustajeńcy wulki sajim wubudźił. We tutych dnjach je spodźiwnu awto, kotryž tak prawje pokazuje, kak daloko je so źiwźt wot stareje pólitikeje kuźe wotšalił, na Lipcźanskej masy psched hłownym dwórnischcźom wustajeny. — Wobydleńśki awto je we městnym nastupanju pscźewaśiska villa, kehańja ja schofera, garderoba a woprawdźitu nuźnik z wodowym wopłokanjom. Wonka na wosu je pschipraweny pśyza hěta, wobnjowy rěd a schlawch se zykawu, kaž teź wodowy šrubk, do kotreho 100 litrow wody dse. Hacź do 26 wosobow może z tutym awtom so wjesć. — Někto budźe žebi tak mnohi myślił, to taki awto wšo nekakenum spodźiwnemu bohaćtej šlunca. Toła tomu tak njeje. Awto śeji we śłužbe Kukirol-fabrik, kotraž śnale Kukirol-prapараty ja hojenje nohow dźěła. Dr. med. Ruhlitz budźe we bydleńśkim awcźe po zyłej Němskej pucźowaćj, wšo nij, so by so šabawjał, ale so by propagandu cźinił za Kukirol-prapараty. Won budźe po zylym kraju darmotne pschednoschći dźeržeć wo nowocźasnym wothładanju nohow. — Potom budźe žebi tež kózdy bydleńśki awto wobhladaćj móz a schtóž śmjeje wosebite šhoże, budźe dże też kusk w nim šohu jćź šmjeć.

* **Mordarstwo z nahrabnoscu.** Dwójny šmjertny wuśud je Allenśteinśti śud wuprajił. Dźěłaćerjej Saremba a jeho njewésta, Marja Czwerchej, bjeschtaj hromadze nana młodeje njewésty Hontzowskoj a cźeło potom na kolije potołiłoj, hdźež nana ł cźahom rosmjeśeneho nabeńdźeńa. Pschicźina njeńkarka be nahrabnosć. Njewjeśeńny nan chcyše so hišcźe jónu wożeniś. So pak byschtaj młodaj cźłowjeka zyle šamožnje dostałoj, wobjamtnyschtaj nana morićj. Měrnje pschijeschtaj šahudźenaj swój šmjertny wuśud.

* **Spodźiwny prochéć.** Do wobšeżnego lokala na Wiedrichowej dróhy w Barlinje šaśuwn prochéć, kiž błido wot błida khodźeńe a prochéńe. Njeschło wschźone we wulkich městach. Tak pschijźe do rúźka, hdźež njeje śeli brašnja śej pśinje pschitwjacym. Dokelž jeho nichtó njewotkedźbowaśe, prajeche swoju proštnu wótśišku. Bu pak wotpokłany. To kwitowaśe rauśeny prochéć i njeharbitnymi słowami. To wéšo tych knjezi rosšmjewa a śej tajke nadawźenje w tutych słowach šałahachu. Tak dólhe k hadriji. Pschi tym wuźahnu prochéć nóž dźěłeńe z nim na swojich njepschećelow. Cźi jeho pschinóśichu a dowjedźechu jeho na policiju. Pschi pschepytowanju jeho papjerow namakachu, to běśe tutón prochéć jako lawnik w bliźišchi dnjach pschepruschem. Nichtó to ja mózne njedowjeźeśe. Ale bé tomu tak. Prochéć wupokaza ho jako šeźtar S. na Budyschkej dróhy w Schönebergu bydlacy, hdźež ja hamtski śud jako lawnik śłužbowaśe.

* **Swejźiki nutsk-marjo.** Pola rěsnikskeho mišchtra Drechśela w Swinjugu běchu nutskamarjo, jako Drechśel w klamach dźěłaśe, do wotcźerwjenje śiwy pólitk a śtaru wot nutska jaźrjeli. Paduschi cźinjachu tajku harn, so Drechśel to w klamach šlyschesche. Hdyž cźłowjeka Drechśel durje woczinicź a je šawrjene namaka, rosbi je śe šekeru. Paduschi pak běchu hižo 5000 hriwnow kradnyli a ł wokmom tuczeńki.

* **Palenzowa blescha jako pscheradnik.** S Mosta (Brüx) ho pischе: Mordaŕ hońcźenzarja Franza Becka w Sonnenberku běśche po śiwojim njeschkutku ł jeneje bleśche ho palenza napił. Bleschu późlachu na Prażsku policajsku direkśiju, hdźež ho śwéźeji, so je po porśtownych wotcźišćezach na bleschi 21 létny dźěłaćerj Khorla Meier ł Freiberka w Badenskej hońcźenzarja Becka jśonzołwał. Meiera na to policija we Khomutowje jaja.

* **Słoto a śłébro w Kanadze.** Pschi Mistaśśinskim jśeoru w połnóźnym dźělu Quebeckeje provinzy ho po powjeźeach ł Newyorka wjazy żylnych śłotych a śłébrowych žilow namakali. Wjele śtow śłotopytarjow je hižo do tamnischeje krajiny ho pedało, so bychu tam śiwoje śbojo śpytali.

* **Naudźesći por, ł dweju žonow wobśtejazy,** je to najnowiśiše we kraju njewobmjeśowanych możnosćejow. Kaž ho ł Los Angelos w Kalifornijskej dźěli, wumrě tam psched krótkim wěšty „knjes" Palwol Leach, nahladny wobkhodnik a měšćanin. Po jeho śmjerći wukopa ho śtalwiśna, kajkuž ani fantazija najśkławnischeho romany piśarja žebi njeby wumyśliła. Seśmerźty knjes Leach mjenujcy bé žónska a bé 7 lět dołho ł druhej žónsku wożenjena! Wo tutej wéju ja žadyn cźłowjek niczo njewédźeśe — ł wumjeśanom jeho žony šnadź. „Knjes" Leach wumrě w dezembru 1924 we starobje 45 lět, jona pak běschu hižo w meji šarźdźeneho lěta wumrěła. Jako „knjes Leach" běśche tuta žónska we poślednich 24 létach šnata była a w cźornym muźśtkim wobleku ðu wona też khodwała. Wona běśche ho narodźiła we małym nóśtaću Tennesseeju. Jeje śtarśichej běschtaj nahladnaj a šamožitaj a wocźahnyschtaj śiwoju dźowku, kotraž běśche rjana a inteligentna holza, derje. Dokelž běśche śtarśicha, khodźeśe radu na rejc, wophtowaśe dźiwadła a śpjewdźenje, měješche teź wjele cźeśćerowarjow. Hdyž běśche 21 lět śtara, šhubi go nadobo ł domišlny a ženje wjazy njeśju we njej śłyscheli. Wona běśche źiwjene jako młodźenj zaporzała. —

Listowanja.

P. P. 59. Dokelž njeje wušamknjene, so hižo wuplaśene hypotheki po pohodnoścja, so poruczi, je k pohodnoścjenju šamołwicź. Hdyž je so hypotheka hižo 1921 wotšałiła, njemóžemy wam nadźiju śtajicź. Możno je, so budźe po pohodnoścjenje jenoź na hypotheki po 1. 1. 22 wuplaćenymi pocźahowaćj. — 5500 papjerjanych pjenjes bé 1. 10. 21 trašch 185,50 śłotych hriwnow hódne.

W. 100. Noschene gumijowe rhornarje poloża ho nékotre mjeńšiny do cźopleje, niż pak do warjazeje wody. Tak šo lohzy śhibuja. Potom wśmicźe twjerdu śchcźétku a mydło ł pemśowebo kamjenja (Bimśtein). S tej rhornar wjazy rajow šwatuje derje wurjedźeśe. Dyrbiśće pak dwójzy abo trójzy w likwej wodze wopłokaćj, ł njejskim rubiśchom wótrećz a po możnoścji na śłónczko powiśnyć. Gumijowe śchaty dostanu pśches pół nazóźcź rhonnu. Ta pak ho pschi wyśu ł tutym mydłom hnydom śhubi. Dostanjeśe ju we wschćich drogowinjach.

J. H. w D. Schtó na rhěźnu śwézu płaćicź, wo tym rosźudźi trećenje, kotreż je ho njes pschenajecjom a podrunikom wobjamknło. Njeśe ho nicźo wuczinicź, dyrbi so wobšedźeć rhěźe ja wobśtejeńenje śtarcź. Widanki śa pschiprawy (Anlagekosten) njeśe tón, kiž pschiprawu twari.

Domowniny kućik.

Našchim towaršstwam — pscheduschći nastupaze.

Możebje w póśtnym cźaśu, hdyž su śwjedźenje na wotpocźinku, może towaršstwa we śwojej wokolinje je parjadowanjom pschednoschkow śłużkowaćj.

Drechśel to w klamach šlyschesche. Hdyž cźłowjeka Drechśel durje woczinicź a je šawrjene namaka, rosbi je śe šekeru. Paduschi pak běchu hižo 5000 hrivnow kradnyli a ł wokmom tuczeńki.

* **Palenzowa blescha jako pscheradnik.** S Mosta (Brüx) ho pischе: Mordaŕ hońcźenzarja Franza Becka w Sonnenberku běśche po śiwojim njeschkutku ł jeneje bleśche ho palenza napił. Bleschu późlachu na Prażsku policajsku direkśiju, hdźež ho śwéźeji, so je po porśtownych wotcźišćezach na bleschi 21 létny dźěłaćerj Khorla Meier ł Freiberka w Badenskej hońcźenzarja Becka śłonzołwał. Meiera na to policija we Khomutowje jaja.

* **Słoto a śłébro w Kanadze.** Pschi Mistaśśinskim jśeoru w połnóźnym dźělu Quebeckeje provinzy ho po powjeźeach ł Newyorka wjazy żylnych śłotych a śłébrowych žilow namakali. Wjele śtow śłotopytarjow je hižo do tamnischeje krajiny ho pedało, so bychu tam śiwoje śbojo śpytali.

* **Naudźesći por, ł dweju žonow wobśtejazy,** je to najnowiśiše we kraju njewobmjeśowanych możnoścjow. Kaž ho ł Los Angelos w Kalifornijskej dźěli, wumrě tam psched krótkim wěšty „knjes" Palwol Leach, nahladny wobkhodnik a měšćanin. Po jeho śmjerći wukopa ho śtalwiśna, kajkuž ani fantazija najśkławnischeho romany piśarja žebi njeby wumyślila. Seśmerźty knjes Leach mjenujcy bé žónska a bé 7 lět dołho ł druhej žónsku wożenjena! Wo tutej wéju ja žadyn cźłowjek niczo njewédźeśe — ł wumjeśanom jeho žony šnadź. „Knjes" Leach wumrě w dezembru 1924 we starobje 45 lět, jona pak běchu hižo w meji šarźdźeneho lěta wumrěła. Jako „knjes Leach" běśche tuta žónska we poślednich 24 létach šnata była a w cźornym muźśtkim wobleku ðu wona też khodwała. Wona běśche ho narodźiła we małym nóśtaću Tennesseeju. Jeje śtarśichej běschtaj nahladnaj a šamožitaj a wocźahnyschtaj śiwoju dźowku, kotraž běśche rjana a inteligentna holza, derje. Dokelž běśche śtarśicha, khodźeśe radu na rejc, wophtowaśe dźiwadła a śpjewdźenje, měješche teź wjele cźeśćerowarjow. Hdyž běśche 21 lět śtara, šhubi go nadobo ł domišlny a ženje wjazy njeśju we njej śłyscheli. Wona běśche źiwjene jako młodźenj zaporzała. —

Kućik radosće.

Pěsnje našeho šawneho serbskeho wótčinca Jana Hajncy. ●

75. Pimpusec Mots a Pampusec Haus na Wojerowskim skotohladže a ratařskej wustajeney.

Jako wóndy wulke syły
Do Wojerec snowachu
A tam zabichu dźeń cyły
Po swojim tym wašnićku,
Tehdy naš Mots njelepje
Dosć so zadźeržał tam je.

Mjenujcy wón bě kaž druzy
Blešku sebi sobu wzał,
A teź do njeje bjez nuzy
Jara husto pohladał,
Zo so wšitkón čumpota
Prjedy hač so dohlada.

Bjez dźiwa, zo bródska hasa
Njebě jom' dosć šéroka,
Tuž tam powali korb mjasa
Jenoh' tołstoh' hejerja,
A tón jemu tehodla
Wuklepa próch z kabata.

Mots tak přehrěty so zdali,
Bórzy zas so zaběža,
Jenom překupecej so wali
W runej měrje do wokna;
Překupc ruče jerjowu
Jušku na njoh' wulinu.

Mots wšón mokry rozhněwany
Huntori so zatrašnje:
„Hdyž mi hišće jedyn pjany
Na puć překi přiležе,
Tón na wašnje surowe
Zo mnu hič ma do reje."

Přećel Hans, kiž tajke rěče
Njeprawje drje zrozymi,
Motsej wšak tak sylne wěče
Za wušomaj načini,
Zo tón stona: „Běda mi,
Tu mje bija za wuši!"

Nětk pak nahle policija
Mjez njej' mužnje zastupi,
Mots tak wola, zo to šija
Lědy někak wudźeržі:
„Wojerowscy měšćenjo
Hórši su hač Turkojo!"

Policaj tón chcyše na to
Tykuyć jeho do dźěry,
Dokelž wón pak njebě za to,
Ale chce być swobodny,
Duž dla tajkej' mudrosće
Tón króć z hnadu woteńdźe.

Na ratařsku wustajencu
Potom dźe wšón horbaty,
W jenej rucy dźeržі krjenću
Khlěba a — kóne kołbasy,
Z druhej pak wón w powětrjo
Dźiwne smuhi śćahuje.

A na skotohladže kupi
Ruče sebi jedyn lós,
Při tym jenom' čělcej stupi
Skoro na hubu a nós,
Za to čěłc jom' kholowy
Na pjeć łapow roztorhny.

„Strašne horjo!" Mots je prajił:
Hdyž bě někak zhrabał so —
„Běda temu, kiž je stajił
Sem to njemdrze zwěrisko,
Wuši jemu wotrězam,
Kholowy sej zapłatam!"

Ludźo pak so z wulkej haru
Tajkim rěčam smějachu,
Hans, kiž bě sej dobył karu,
Tón teź w swojim wjeselu
Khichoce so bjezkóńcnje,
Hač so brjuch jom' trąseše.

Mota wšón blědy, pak zas' čorny
Na njoh hlada śplóšiwje,
Na dobo pak Hansa šmórny,
Zo tón cyle woblědnje,
Ale w wokomiknjenju
Ma teź Hans joh' za šiju.

Hans drje zadajił by jeho,
Njepřišoł by policaj,
Prajo: „Kónc budź wšeho teho
Na dźens mojej jataj staj,
Dźensa wšitke šerčакi
Sadźamy tu do klětki."

Z Hansom drje bě wulka próca,
Prjedy hač bě posłušny,
Za to pak je pjanoh' Motsa
Dyrbjał dowjesć do dźěry
A tam w jeho towaršstwje
Přenocować na słomje.

Nazajtra, hdyž jimaj dachu
Běžeć z jastwa cźmjeho,
Spěwašoj, zo wokna ržachu:
„Swoboda dźe pře wšitko,
Złóstnik słuša do jastwa,
Lačny pak do hosćenca!"

1877.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Bjernja (Gebühren) ja pod pschiłahu wotnych pschepadowanych Budyschkeje rady wuczinjeja, hdyž so

hacź do 500 hr. ł pschesładowanja wuwiknja, 10 proc.
wjacy 500 hr. hacź do 1000 hr. 7 proc.
wjacy 1000 hr. hacź do 3000 hr. 5 proc.
wjacy 3000 hr. 3 hr.

*

Pod cźo. 63 towaršstwoweho registra šapiša so: towaršstwo šahrodkarjow „Gartenfreunde" je žydom w Budyschinje.

*

1. Do wikowanskeho registra ho dźensa šapiša na łonjenje 772, firmu Rychtarja a Hulitzka w Merkowe nastupaja: drustwow je rozwojane a firma je šaschła.

2. Na łonjenje 999 šapiša ho firma Rich. Kaschera we Budyschinje. Wobsthoj je na Albertskim namješći 12; wobthodowa wotnoźka: Wulkowitkowarstwo ł krajanske produkty.

*

Ryczećkubleśći najcźe Pleines w Dolnjej Hórcy 13 wo dowolnoścj prošu, hacź śmjé pschipromi ja podawanje natwarcź. Woda budźe so — wokoło 10 litrow ja sekundu — ze Schpriejowje braci. Pschećiwjenja njeh so łapodadźa w běhu 2 njedźelow na Budyschkim hamtskim hejtmanstwje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobaranje pscheciwo šchmórkowemu škorowcej (Borkenkäfer).

Po mnischcźej cźiwli hroży našchim cźornym łěśam nowy śtrach je śtrony šchmórkowebo škoroluza, kotryž we łěśach, wot mnischkow wobžrawanych, najlépšchi pódu ja kosmnjenje namaka. W pschesjednoscji ł wobmjenjenymi, kotliž ju ja wobranje pschećiwo łěśnym škodnikam w Kamjenskim wokrjeżu pod pschišłahu wźeli, namka hamtske hejtmanstwo na šakładze łakonja je 17. julija 1876 ja wobšedźerjow łěśow šcźehowaze:

1. W khójnowych a šchmórkowych łěśach, kotreż je mnischka do nahoty wobžrała, dyrbja šchtomy, kotreż ho pschedwidźomnje wjazy šhrabacź njehudźe, hnydom tpnicźeceź, ł łěśa wostronicź a wotbělicź. S dobom dyrbi ho ńkora dla cźeřvjenoh hnydom špalicź.

2. Wschć drjewo, kotreż ho hakle po 15. meji ł łěśa ł otwožowacź hodźi, dyrbi ho hacź do rehu cźaša wobělicź. Skora dyrbi ho špalicź.

3. Tak khětkje hacź je ho wobkedźowało, to je šchmórkowy škorowcź šchtomy napadnył, dyrbi ho te hnydom na hamtskim hejtmanstwje wošjewicź. Jako šnamjenja, to je ho škorowcź šaźnjdlił, maja ho wschće wobhladowacź; hromadu wutorzenje muzki na škorje, watrocźne dźěry w škorje, wuźrane figury na łubu (po wotšchrabanju škory).

Wězywuśtojni, kotrychž je hamtske hejtmanstwo požadało, su wuprajili, to su śwótnivi, tódy cźaš wobhledźerjam łěśow pschi wobaranju pschećiwo šchmórkowemu škorowcej ł radu ł pomozy być. Po 15. meji ho woni pschehwědźa, hacź su ho jeneje mjenowane postajenja wuwjedźe. Jako wězywuśtojni su ho tehdy wozy hnjeża postajili:

1. Wyłchschi hajnik Wjazlaik ł Łasta,
2. „ „ Hennig ł Nadróżneje Hrabowki.
3. „ „ Naumann ł Jedlowa.
4. „ „ Ruisig ł Mohorna
5. Rewěrśki hajnik Albert ł Protej.
6. Rewěrśki hajnik Rösch ł Wal.
7. Wyłchschi hajnik Schreiber

Naš čas we wobrazach

Na naschim wobrasu widźimy 83 létneho „krala" Love Pritcharda. Hacź detal kralowasche nad 40 poddanami. Tutnych hischcze jshubi. Cźi chzedza žo do wulkich městow pschežbdlicź, so bychu tam dźeło a lepschu sashužbu nadeschli. Jeho kraleswo je kupa Bardsey. To leži w morju mjes Jendželskej a Franzowskej pschi brjohach Jendželskeje napscheczo krajinje Wales. Brjohi žu tam jara nahle skaty. Kupa je podolhota na wschě 3 kilometry dolha. Na njej steji hohrska wěža ja wobžiwětlenje morja (Leuchtturm). Nětdy bě tale kupa splaham starych Keltow žiwjata. Keltojo běchu lud, kotryž w czasach do naroda naschego Sbožnika w nětczischej Franzowskej a Jendželskej bydleschc.

Naschi wobras wjedźe naž do Japanskeje. Tutón stat wudžerži žyline łódźitwo. Psched dwěmaj létomaj cźeske semjerjenje wjetschu połozu najrjeńschich japanskich wójnskich łódźow snieži. Widźimy, kak japanski prynz sajtupjer knjeźicźerja morjatow postrowja, kotryž žu žo wusnamjenjeli a tehdła myta a khwalbu dostanu.

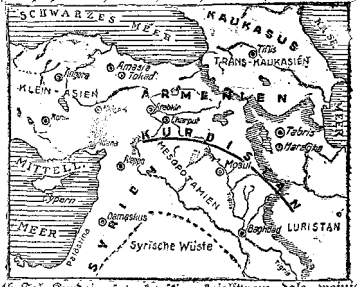

Ab Też Kurdojo ſ turkowskim knjeźicźerstwom dale wojuja. Turkojo žu pschecźiwo nim žyline wójsko wupołožtali. Naschi khartka wjedźe naž do kraja Kurdow w Małej Asiji.

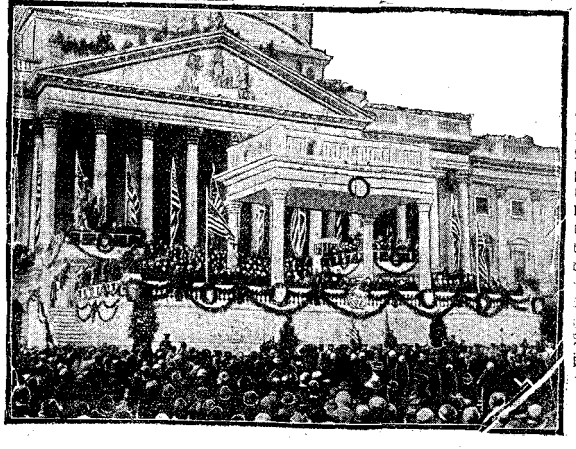

Sjednoczene staty połnócznje Ameriki žu stara demokratija. Amerikanskeho presidentu lud, kaž pola naš we Němskej, woli. Loni nasymu žu dotmlneho presidentu Coolidge (wupraj: Kulajdž) ſ nowa wolili. Kóždy lud, kotrež je na žwoju žiwobu a žwobodne instituzije hórdy, widźi we žwojim presidentu niz stronikarja, ale saupjerja žwojeje žwobody. Tehdła ma pschisahanje žwoseho presidenty wulku wažnosć. To też ſ naschego wobrasa jasnje wuhadźa.

Němska republika steji psched nuznotu, zebi nowego presidentu wuzwolicź. Wschě mózni kandidatojo žo hižo mjenuja ſ prawizy a lewizy. Też jednaja wo tym, so by žo zyły lud na jenicźkeho kandidatu sjednocził. Kaž žo ida bjes wusspěcha. Na naschej karikaturje widźimy, kak Michał se sadźiwanjom na wulku žylu žo pschipowědazych sbladuje. Sdyhnujo praji: „Sšradź žo mjes nimi prawo nadeńdże."

S demokratiskeje strony namjenuje žo jako kandidat sa wólbu statneho presidenta tuczažny minister statneje wobory dr. Otto Geßler. Wón je, kaž semrěty statny president, też južny (połonschi) Němc. W Ludwigsburku we Würtembergskej narodźi žo 6. makeho rózka 1875. Potajkim je 50 lět stary. Prawa wustudowawschi a jako dobrowólnik we wójsku wožtužiwschi stupi do bayerskeje prawiskiskeje służby. Wot 1911—1914 bě ſ wyschschim měschczanostu bayerskeho města Regensburka. Tu saschmatane finanzy města do porjadka pschinješe. Wo czaž wójny bě ſ wyschschim měschczanostu w Nürnberku (město w połnócznej Bayerskej). W oktobrje 1919 złoži tutón hamt. Ale we nowembrje žameho léta powolachu jeho hižo do ministerstwa sa wutwar hospodarstwa (Wiederaufbauministerium). Po poražanju Kappoweho sdźěsa dyrbjesche minister statneje wobory Nósla wotstupicź. Na jeho městno powola knjeźerstwo w měrzu 1920 dr. Geßlera. Pod jeho ministerstwom nastachu sakładne sakonje noweje statneje wobory.

Dr. Jarres.

Dr. Marx.

Sa wólbu statneho presidenta žu strony prawizy nětdyschego statneho ministra snutskownych naležnoscźow dr. Jarresa postajili. Wón je ſ wyschschim měschczanostu města Duisburka w Rheinskej provinzy. Po prawom je w němskim ludu hacź dotal hischcze jara mało znaty. So strony prawizy njelamóža zanchu druheho kandidata postawicź, wobrazuje jich wuskoscź, w kotrychž žo nadeńdu. Spodžiwno je, so zyły 60 milijonow lud nima žaneho tak widźaneho muža, kotryž by hódny był, byscź je presidentom němskeje republiki. S tehe znowa spóstrowany, so prawiczne strony hubu schěroko rozdajesa, bjes tehe so samóža schto hódneho namjetowacź. Pschi takim politiskim rozschcźěpjenju wulke politiske strony kóžda ze žwojim kandidatom wustupja. Zentrum je nětdyschego statneho kanzlerja dr. Marxa postajił. Se wschěch kandidatow je wón tón jenicźki, kotryž by žo sa presidenta pschihodźił.

Kapian Faßel.

Sa wólbu statneho presidenta žu strony prawizy nětdyschego statneho ministra snutskownych naležnoscźow dr. Jarresa postajili. Wón je ſ wyschschim měschczanostu města Duisburka w Rheinskej provinzy. Po prawom je w němskim ludu hacź dotal hischcze jara mało znaty. So strony prawizy njelamóža zanchu druheho kandidata postawicź, wobrazuje jich wuskoscź, w kotrychž žo nadeńdu. Spodžiwno je, so zyły 60 milijonow lud nima žaneho tak widźaneho muža, kotryž by hódny był, byscź je presidentom němskeje republiki. S tehe znowa spóstrowany, so prawiczne strony hubu schěroko rozdajesa, bjes tehe so samóža schto hódneho namjetowacź. Pschi takim politiskim rozschcźěpjenju wulke politiske strony kóžda ze žwojim kandidatom wustupja. Zentrum je nětdyschego statneho kanzlerja dr. Marxa postajił. Se wschěch kandidatow je wón tón jenicźki, kotryž by žo sa presidenta pschihodźił.

Kapian Faßel.

nětko w Barlinje pschednoschuje. Jeho pschednoschki ſ

wulku kedy „liwosć wuwabiła. Wone su filozofiskeho wuchiscecza, pischetoż wón rěcži wo wuczoje franzowskeho filosofa Rousseau-a, němskeho Schopenhawera a jenožskeho Shawsa, wosebje wo spisu posledneho: „Sswjata Hana“. W Barlinje sebi wjele wo jeho pischednoschkach powědaja. Wón je do tuteje duchownweje zentrale Němskeje nowe myslicki czerpnył. Jeho pischednoschki su staśnje bohacze wopytane

Rěcžimy pschezo wo wbohich czornuchach. Ale we swobodnej Amerizy to jich kulturnemu rosmoźu žane takke tajne a sjawne jadźenki do puca njekladu, kaž Sserbam w Pruskej. S tuteho wobraza wuczitamy, w kak wschelakich powołanjach czornuchojo sa lepsche zwjerjeho luba skutkuja. Woni maja 19 000 duchownych, kotrěž sa Boże kralestwo njes nimi skutkuja. Dejnjokužitny Sserbo maja jenož 4 serbiske sararjow. We wjazy hacz 20 serbskich wosadach nabožina njes Sserbami hladajcy hinje. Czornuchojo maja pisches 1000 wuczerjow. Pohladaj do schulow we Sserbach, wosebje w Pruskej a tebi so jezanje. S teho widźimy, kajka je wopravna swoboda. W Pruskej mamy jenož wschonemstu despotiju nam Sserbam napschecžo. W Amerizy setkamy so je wprawnej smytzlenoiczu malym ludam napschecžo a byrnjej czornjeje barby byle.

Sapožlanczta Hendriga Drunsfeldowa, kajkuž ju na naschim wobrazu widźimy, je wondano w kwalitrje Urjulinkow wumrěla. Wona pschisłuschesche tschesczijanskej ludowej stronje abo zentrumej. Wona be se znamjenitej zastupersku tuteje stronje, dokelž do jeje pschedbydstwa pschisłuschesche. S oobom be se pschedbyroku „wojasta katolskich zonow“ w Němskej. Po powołanju be wuczerka. Pisches 15 lět dołho be z hlownej redaktorku czasopisa „Die christliche Frau“. Wona be se znamjenitej zastarkaku prawow žónskeho spłaca. Jeje cłuczitwa a nadobna wutroba ju nuczelche, so nadrobnje se tozialnym

žónskim problemam wěnowała. Na polu rozwiwanja (padagogiki je jeje dźiwka a sturkowała. Tež wo wschěch najpomjenjenych pschedmjetach, kotrež ju zimachu, je wjele pisała a swoje nahlady je smužitosću zastupowała.

Shurman.

Haugthon.

Na město pschesahe jemrětcho a po sdacju Němskeje pschecželneho wupóslanza Haugthona je amerikanske Injezerstwo Jakuba Goulda Shurmana ponjenowało. Hacz dotal be we hlownym měsce Chinskeje w Pekingu s wupóslanzom Siednoczenych statow północneje Ameriki.

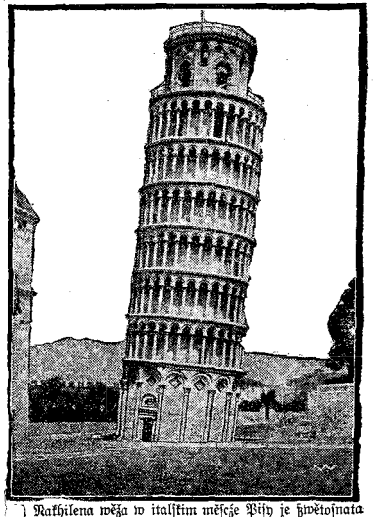

) Nakhilena wěża w italskim měsce Pisy je zwětosnata warba. Wona steji w bliskosczi hlowneje zyrkwje aba doma. Tuta wěża je 54½ metra abo 8 skhodow wyssoka. W njej wiza 7 harmonizy sstoszowanych swonow. We sčcze 1174 sapoczachu ju tworicz. Na njej nětkotre lěta twarjachu. Pschi twarjenju so wona nakhili. Naskerje je sakład (Grund) na jenej stronje so zadźił. Dwarzy njeju nakhilenju wobarali, ale wěžu tez nathylenu dotwarili. Wěża wokoło 4 mtr. a 30 cm. natwisuje. We notwischim cząsu zu jeje nakhilenje snowa pschepytali a spóznali, so je na nawiszowatej stronje w běhu poslednich sto lět natwisowanje wo dalsche 4 mtr. pschibyło. So njeby wěża so jónu pschewalila, so hotuja dalschemu zadźenju zadźewacz z tym, so z pschihodnymi twarami wěžu zepjerjaja.

Lord Curzon.

Jendźelski minister lord Curzon je wóndano khutnje sthorił, najskerje na thripu. Tuta thorosć w Jendźelskej w tu thwilu jara salhadża. Jako zyn iriskeho sararja narodźi so 11. wulkeho rózka 1859 w Kedlestonje w Iriskej. W l.1886 jeho jako konzervativneho politikarja do jendźelskeho sejma wuzwolichu. Wot léta 1891-92 be z podsekretarom za indiske nalezjnosce a wot léta 1895-98 za nalezjnosce swonkowneje politiki. Wot léta 1899-1905 be se visekralom Indiskeje. Pod Lloud Georgom, wosebje wo czaš wójny, be we wschelakich sastojnistwach se zobustawom knjezerstwa. W lěze 1919 be z ministrom swonkownych nalezjnosczow. Wón płaczi za najlepscheho znajerja politiskich pomérow w Asiskej. Rusku ma za najhórschu njepschecželnizu Jendźelskeje w Asiskej. Němska jako pschecželniza Ruskeje je za njeho tak wjele kaž njepschecželniza Jendźelskeje. Sezlabjenje Ruskeje wo czaš a po zwětowej wójnje be za njeho a Jendźelski jara witane. Tohodla zastupuje politiku, kotraž mohła Rusku dale slabicz. K tomu by Jendźelstu z Němskej wujednał. Tole wscho nam wujasni slejschczo Jendźelskeje w Genfje a pschecziwo Sskowianam.

Ministerialny direktor Posse.

Mjes Franzowskej a Němskej republiku so hizo mežaszy dołho wo nowych wikowanskich sreczenjach jedna. Ale pschezo so tutej staraj dojednacz njemóžeschej. Wjednik tutych jednanjow na stronje němskeje republiki je statny sekretar Trendźelenburg, je sthorił. Na jeho město su ministerialneho direktora Posu z hołwodarstwa ministerstwa do Parija pósłali. Sandźenu pondźelu su laze do dalerjedźenja tutych jednanjow sastupili.

„Cjemu waschemu konjej zajyk tak jara je schije wiżo?“
„Dokelž je hlowa bichemała.“

Marcus Garvey je pschekłepany jebak. Wón so pschedtymi, kotrěž zenje njewotemrěju, za „presidenta Afriki“ wudawasche. Pódla pak jebasche a wobschudźowasche. Dla wobschudźowanja tykniychu jeho na 5 lět jadu żelesnych gardinow.

Wahabitojo su muhamedanska sekta w Arabiskej. Pschedstejerjo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wuwdawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kšěte Co. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobješće so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Lisło (Nr.) 55 | Budyšin — pjatk, 6. měrca 1925 — Bautzen | Lětnik 84

Nalnowše z cyłeho swěta.

Snadź njejm je schadźowk zarowanske pohrjebjenje za wujezdu němskeho presidenta wotmóc. Wšitcy tym so zastupjerjo wšěch politiskich stronow wobdźělichu. Jenož komunistowy bě tam njewobstali.

*

Koalicionalnu w pruskim ministerstwje su so zwjazowi zapadnjedźili, ministerstwo, i demokratow a centrum sćěrjeja, podpjerać. Jim by najlubšcho było, so by so je hnydom rozpuścić.

*

W pruskim krajnym sejmje je so schadźowk wo njeszbożu Zarmundskich podkopkach jednało. Sle powětry su so wšelenjenym kwas zapalile. Pruhowanej dyrbi so, hač so tute je podkopkach powšitkownje zakazuja.

*

Minister Chamberlaine je w jendźelskim delnim sejmje prajsnje wotmołwił, so w Porheinskej 19 000 domownych wojakow z Ajgira a Marokkowskeje sćeji. Wobsadzenje wójšło w Porurskej jenož z Francowskeho a Belgiskich wojnišći.

*

Sozialdemokratiski zapósłanzy w hollandskim sejmje skonjeny naskit wo smjenjenju hollandskeho wójska dali.

*

Pšecejstwo wjeznarowskim powěsćam z Kurdistana hišće powěsće praja, so su sbězkarjo pomoz dostali a k polnoznu wot Kharputa k nowemu wojowanju doschło.

Strajk żelesnizarjow.

Zaudźenu nóz su tež w Drježdźanach a w Kamjenicy nizzy dźěłacerjo z dźěła dźěło złožili, hačrunjc je we linje hišće we wulu jedna. Żelesnišće zarjadnikow nad dotal zamałko wobthad w rjedze zdźerżeć. President cyle němskich żelesnizow w Drježdźanach je zhromadne zastupjenje za personal wudał:

Njewobzamknjenski kónc jednanjow wo mzdu, kotrež so we linje wjedu, a njedźiwajo tudomydu zarowanja wo a němskeho presidenta su na nětkrótkich słužbnych wótrach w běhu tuteje nocy dźěłacerjo strajk wjedy njepschihodźiwšchi dźěło złožili. Tole zadźerżenje je njepschihodźiwe a ko njeda z cześću zakkich żelesnizarjow zjednoćenych.

Warnuju tuhnitje a naležnje, so by so wěchtó k tutomu wašnjeschnemu zadźerżenju zawjesćo dał a wschitkich izarjow namolwjam, so bychu wschě mozy napinali, so a wobthad w poluhu wobhašnu zachował. S dobrom towarjam dźenża hač do 2 hodźin popołdnju cźaš wozam, so bychu so bjez mumérjenjow k dźěłu wrócili.

ak daloko hamtske wojzewjenje. Powschitkownje žo je, so bychu so mdowe jednanja bórzy na spokojaze nje złóczile a so bychu so wopramnjene żadanja dźěłacow na prawe waschnje dopyscnile.

Po powjesći z Elberfelda je so położenje żelesnizarskeho nja pschiwótšilo. Sa 5. dźeń měrca běchu so wschitzy njerjo němskeho żelesnizarskeho zwjazka do Elberfelda olali, so bychu so wo wotpokazanju wschitkich żadanjow rozprajili. Porneżenje je so twrdało, so bychu so **pschihoty k wojowanju cźinile.**

*

Strajk żelesnizarjow je so w Saskej z Lipska na Drježdźany, Kamjenicu a na ranżerowanišćo we Wahrenje Lipska wupschestrił. Wahrenske ranżerowanišćo do wotrjesa Hallešteje direkcije Kniicha. Dale je we Elberfeldskeje direkcije w strachu. Tež we wotrjesach inskeje, Altonaskeje a Königsbergskeje direkcije su żeleo żadanje zapodali. Na nje ma so hač do njedźele ćelowicź. Dźěłacerjo w Barlinskich żelesnicznych dźěach su wosławili, so su je zwojimi pusćeženymi kollesolidarizuju. Sastupjerjo němskeho żelesnizarskeho a w Elberfelde su wobžaunkli, so maja so strajkowazy nizarjo w Saskej podpjerać.

*

Jeneralny direktor Oeser **němskeho** żelesnicznego towarje njedawno w jenym pschednoschku na to pokasał, so ž so z powyschenjenom mdowe żelesniczne tarify dyrbjałe ćhicź. Na jenej stronje ma **němska** żelesnja hubyste ny ja wójnste wotschodźenje swojeźa, na drubej stronje ličba zastojnikow a dźěłacerjow pschi żelesnizy khětro ada, dyžli je do wójny bya. Po statistiskim wobliczenju dołhedy zastojnikow a dźěłacerjow, hdyž so jich mdo w dwójnitym cźaśu z ličbu 100 wosnanjcu, dźenża 132 hač 141 nuczinjeja. Wudawki za personal pschi němskej żelesnizy dźenża stoso 54 procentow wschěch dokhodow pschetrjebaju. Němska żelesnja, kotraž njeje wjazy statny wobthod, ale na zakkužbu złożene pschedewzaće, njemóże swoju mdowu politiku cźinicź, njedźiwajo na powschitkowne hospodarske wobstejnosće. Němjestatne finanze rozscerjenje njemobho najzerje powyschenje mdow zwjeć a finanzne ministerstwo jemu njeby pschihłokowało. Hdy by **němska** żelesnja mdy powyschiła, by so z tym znamjo k powschitkownemu żadanju za wjeschcej mdu w privatnej industriji dało. **Němske** żelesnišće towarstwo so nadźija, so tež żelesnizarske zwjazki tele nahłady pschipóznaju. Wulki strach je, so budże so powyschenje mdy, kotrež je so z cźišćenom strajka wumjetowało, dyrbjeć z lutowarskimi pschipravami wutrnuać, kotrež na pozdźenim kónzu zastupjerjow a dźěłacerjow potrjecha. **Towarstwo němskich żelesnizow je so rozsudźiło, podźełne strajki je wschěmi prędkami potłóczeć.**

Kommunistojo zemrjetcho **němskeho** presidenta w pruskim sejmje wohanili.

W pruskim sejmje njebě dźeń wumrjeca presidenta Eberta kommunist Pieck słowo dostał, dokelž bě so debatta skónczila. Schtož so jemu tehdy zarjekny, dyrbjachu jemu schiwórtk dowolicź. Wón na wumrjetcho **němskeho** presidenta najnjepchornische twidna wukida. Pschećejkowo wohanjenju norwelho presidenta rosporjeni protestujo socialdemokratojo, demokratcje a najwjetschi dźeł zentrumskeje stronu pozbjerjenju wopuschćichu. Mjes socialdemokratami a kommunistami k wótrenim wumjerzowanju dóschło. Se krejeć hejma wotkaz, tak mózje jeimowy president tajke wohanjenje cźerpicź. President Bartels pak so njemóżeše pisches powschitkownu holk pschedobyć. Powschitkownje je nodpadło, so dźeł zapóstlanzow i **němskeje** lidowoje stronu je sale njewuhdże, ale so wokolo rěcznjiskeje tribunu sesnuła, so bychu na njeschwarnu rěcź kommunista Pieka posluchali.

*

Powěsći, so je **pruski smutkowny minister Severing** dźiwajo na swojim stronowcj słowje ministerske zastojnstwo złożił, je so jako wumyślenka wupokazała. Severingowa stronowcź je drje trochu cźerpita, tola niz w tej měrje, so dyrbjał je swón swojeho dotalneho zastojnstwa wotrjeć.

Nětdyschi **němski** kronprynz jako kandidat za **němske** presidentstwo.

Kaž so z Jeny telegrafuje, tammische **němskonacionalne** nowiny na prěnim měsnje z nadpadnym pijtnom kandidaturu nětdyschoho **němskeho** kronprynza nanjesuja.

S druheje monarchistiskeje stronu znadź so hischcze tež nětdyschi khežor Wilhelm jako kandidat za wuprósdnjene presidentstwo posći.

Franzowsojo wo posticzenym rukowańskim paktu Němskeje.

Němska je Franzowskej rukowańsći pakt posticźiła. S nim chze wona swoje wjecznje mjesy pschipósnaci, swoje mjesy k Pólšcej a Cźěskosłowakiskej pak po měrnym dojednanju pola Swjatska ludowo rosschérićź. Franzowsojo maja po żdaću k tutomu paktej mało dowěrjenja. Parizskemu „Matinej“ żdaja so njetrébne być, wo pakaeje abo rukowańskim protokollu z ludowy rěcźeć, kotrejž — kaž rosprawa swjatskaje wojerskeje komnitije dopokasuje — **sreczenje z wědomoscju zani a po k wójnje hotuje.** Němska dyrbi, kaž „Matin“ pische, pschede wschém swoju wolu k měrej dopokasaći a pod kontrollu swjatskarjow wotbronić.

Zadanje Rumunskeje.

Po měnjenju rumunskeho knjezerstwa njemaże entenczina wotschkodźenja komunizija wo wotjedźitym żadanju Rumunskeje rosschérić. Wotschkodźenjsko komunizija mohła znadź Němskej cźakańsći cźaš abo snjenje żadaneje summy pschihotowlicź, tola njemóże pravo rumunskeje żadanki sapreć. S tym by swoju pschisłuschnjosć pschekroczła.

Cźěskosłowakiska, Němska a Awstriska.

Cźěskosłowakiski pósłanz we Winje, dr. Krofta, kotryž blizsche dny swoje Winske zastojnstwo wopuschći, so by zastupjerstwo cźěskosłowakiskeje republiki w Barlinje pschewsał, je zastupjerjej „Neue Frei Presse“ dlesche rozrecźenje pschiwotlił. W nim je w nastupanju Němskeje rjekł: Sómém drje měnjenje wupraji, so je so **położenje Němskeje po pschijezdu Dawesoweho Plana khětro rosjasnilo a zmérkowało.**

Schtož poměry **małych statow** hrjedźineje Europy z **wulkej Němskej** nastupa, wot kotrejež politiki a hospodarstwa tej pschichodu jeho małych słužbodow i wulkeho dźěła wotwisuje, dyrbi so tale politika tak wutworjeć, so ž teho žadyn strach ja měr a za dalsche wobstaće małych statow njenastanje.

Poměry Cźěskosłowakiskeje k Němskej su z pohladom na sandźenowej dyrbnonje korrektne, schtož je pschede wschém zasłuzba jenerjetcho pósłanza Tušara, w kotrejž nuzłi nam myśle dale sfutkowacź. Hižo sa cźaš swojeho trótkeho pschebywowanja w Barlinje tele dny je so na nuze zasćěkcź cźiniś, so mózu tam na potue dorozumjenje licźeć. Ssym, so pschebywdźeźił, so **hospodarske wutrowanje Němskeje wuraduje ruce pokraczuje.** To je w kóżdym nastupanju swojeloze; pschetoż hdyž so hospodarske poměry tak połepschuja a so wutrowanjeju bliża, ha tež politiski radikalismus powsłabi. Tole zjewenje so bjes dwěla tež w pomérach Němskeje k jejnym susłownym pokaże. **Cźěskosłowakiska hižo tehodla pschecźelne poměry k Němskej** zajimuja, dokelž je dla politiskeho położenja **Němska sa nas z wažnym wikowańskim wobdźělnikow.** Wyschnjej so tež tu wosobzejnoscze pokasałe, žnym tola z Němskej wažne dojednanja dospili, kotrež pschihódne wuhladny na hospodarske dorozumjenje z Němskej a na zjednjene wobsamknjenja wikowańskeho sreczenja wotewrjo.

We pomérach Cźěskosłowakiskeje k Awstriskej dr. Krosta na kónzu swojeho wuprajenja rjekny: **Smy hotowi Awstrisku na lózde waschnje podpjerać, tola njemóżemy pschezo pucze sa prawe spóznacź, kotrejž su so Awstriskej pornejsze.** Tak najwjedowazy statnizy a tež zyła cźěskosłowakiska zjawnosć na pschekład mysli **Dunajskeje federazije** z rosćahowacźim wotpokazuja. Ta pak njerka, so je Cźěskosłowakiska pschecźiwo dalokoschahajcemu hospodarskemu zbliżenju k Awstriskej, kotrejž dyrbi so wuzbeje we wołożenje we wołożenju pósłskeho a żelesnicznego wobthada jewicź.

Pólške a cźeske nowiny **němske** wotpohlady pschecźiwo pólškim a cźěskim mjesam wotpokazuja. Powołaju so na swój swjatk z Francowzi, kotryž sa njerjaniwjosć cźeskosłowakiskich a pólskich krajnych mjesow rukuje. „Narodni Listy“ pischu: Wyrnjej by so Jendźelska pschecźiwo tomu wuprajka, so by so **němske** rukowańske srěczenje na wschě **němske** mjesy pozsahowało, njemóże Francowska hižo tehodla na tole zjesijscźo smjeć, dokelž swjatk z Pólšcej a Cźěskosłowakiskej tutmaj krajomaj sa sakhowanje jeju krajnych mjesow rukuje.

Poswjacenje zwjatych dnjow w Cźěskosłowakiskej.

Cźěskosłowakiski sejm tele dny wo nowoswjadowanju zwjatych dnjow wobsamknuje. Knjezerstwowe stronu zju so hižo wo tym dorěcźale. Rěkotre zwjate dny su wostronja. Jako statne dny so zawjedu 1. mejo a 6. julija (jako wopomnjenišći dźeń spalenja reformatora Jana Huża), 5. julija (dźeń zwjatoju Cyrilla a Methoda), kotryž so hač dotal jenož na Morawje jako krajny zwjaty dźeń zwjeceschc, a dale 28. oktobra jako wopomnjenišći dźeń swjatowobdźerja Cźěskosłowakiskeje, Nowoběty dźeń, 28. dźeń septembra, hody, jutry a zwjatki ko wšěm po dotalnym waschnju dale zwjeca.

Sesmiste wólby w Luxemburgu.

Pschi Luxemburgskich sejmiskich wólbach su so pschecźiwnicy żelesniskeho dojednanja (konwenzije) mjes Němskej a Luxemburgskej we wjesnschinje wostali. Se 47 mandatow su 24 dostali. Katolska stronu je dobyła 22, radikalni 10, socialistjo 8, nazionalna stronu 3 a nazionalne sjednoczenjowo 2 hdźe. Dale so wuswolitschtaj jedyn katolski disident a jedyn pomérny liberalny.

Naczisk sa wotbronjenje schwedskeho wójska.

Schwedskemu sejmej je so naczisk sa smjerschenje schwedskeho wójska pschedpołożił. Krajne wójsko, kotrejž nětkole schésći divizijow wopschija, dyrbi so wo 2 divizijoj pomnjeschcźicź. Dźewjeć pěschich regimentow ma sańcź. Kavalerija, kotraž nětkole 50 eskadronow licźi, dyrbi so na 17 eskadronow smjerschcźicź. Wójskowa zmjenosć ma na 20 858 muzi w liniji a 10 500 muzi narunanja postaji. Kóżde kto dyrbi so 21 000 muzi sa wójsko wubracź. 3800 muzi so wójnskemu łódźiwu a 946 muzi łétanjstwu pschidźeli. Sslužbu cźaś sa zkowny dźeł wójska 140dnjow, sa specialne bronje 200 a sa studentow 260 dnjow traje. Wójnske łódźiwo dyrbi hač na dalsche w nětkrótschej zmjenosći wostacź, tola ma so

sa nowotwar kódźow lětnje 7 milijonow krónow postajicź. Lětaŕstwo dyrbi ßo wudospołnicź jako wotdźělenje sa wójsko a jako druhe wotdźělenje sa wójnske kódźstwo.

Pola Wina 25 000 granatow namakali.

Swjaskaŕska kontrollowaza kommißija je w Blumawje pola Wina 10 000 płunatych granatow wußlědźiła. Granaty tam wot wójny ßem hischcźe leža. W awstriskim ßejmje je ßo psched někotrym cźaßom hižo na to spomniło, kajki strach s tehole bombowého składa Winej hrozy. Njedźiwajzy teho njeje knježeŕstwo niczo cźiniło, so bychu ßo bomby njeschkódne sczinile.

Saßydlenje w połodnischej Sserbiji.

Ministerstwo rataŕskeje reformy je 50 milijonow dinarow sa dalsche saßydlenje w južnoßerbskich krajinach, woßebje wot Pecźa k Djakowizam postajiło. Saßydla ßo tam wobydlerjo s Dalmatiskeje, Cźorneje Hory, Wojwodiny a Sserbije. Statoki ßo natwarja pódlu dróhow, so by ßo na tajke waschnje s dobom bjesstrach w tutych krajinach sawěscźił. W tym ßamym cźaßu ßo městaczko Sserbizy dotwari. Saßydlenje je wažne sa sjawny bjesstrach w Kosowskej a Metochiskej krajinje, do kotrejež ßu ßo prjedy husto rubježnizy s Albanskej nawaleli.

Nowa schpaniska offensiwa w Marokkowskej.

Schpaniski diktator general Primo de Rivera je ßo wutoru do Ceuty pschiwjesł, so by nowu offensiwu schpaniskeho wójska a mobilisowaneho wójnskeho kódźstwa pschecźiwo rifskim Kabylam nawjedował. Wón je proklamaziju wudał, w kotrejž rosßudne wojowanje pschecźiwo sbězkaŕskim Kabylam pschipowjeda; wón ßo khrobłosczi schpaniskich wojakow dowěrja.

Ze Serbow.

— Wo wjedrje. Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +1%, thermometer w nozy +1. — W rosdźělenju nižinow a wysokinow wulkeho pschemenjenja njeje. Wone na to pokasuja, so pschemenjate, bóle maczate wjedro wobkhowamy. Schklenza je jaßo na hrosne schla. — Jutsje ßobotu słónczko 6,35 hodźin skhadźa a ßo 5,49 hodźin khowa. Měßaczk popołdnju 2,30 hodźin skhadźa a ßo rano 5.11 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěscź wo wjedrje sa jutsje ßobotu:** Jara njewobstajno, wětrojto, khłódno a druhdy ßo podeschczuje.

— **Rosprawa polizije.** Sapoczatk měrza kradnychu we Tsělanach se składnischcźa na 20 walcźkow cźeńkich witkow. Wězwujaßnjaze powěscźe njech ßo sczelu na kriminalnu poliziju w Budyschinje na hrodowskim naměscźe czo. 6.

— S s w o b o d n e m j a ß o w e j ě t k i (Freibank) we Budyschinje. Ssobotu, 7. měrza, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ßo ßyre howjaze mjaßo, punt po 60 a 50 pj., ßyre ßwinjaze mjaßo, punt po 60 pj., ßyre cźelaze mjaßo, punt po 40 a 60 pj. Sswinjaze mjaßo wotedawa ßo jenož na cźißla 3351 hacź 3460.

— **Prěnje porjadne napołoženje dawkow** (Veranlagung). Prěnje porjadne napołoženje dawkow na sakładźe noweho dokhodneho a družstwoweho dawkoweho naczisła wotměje ßo po dokhodach, kotrychž je něchtó w protycźnym lěcźe 1925 abo w hospodaŕskim lěcźe měł, kotrež ßo w protycźnym lěcźe 1925 skónczi. Tak napołoži ßo dawk sa 1925 wschěm, kotsiž ßwoje hospodaŕske lěto w cźaßu wot 1. januara hacź do 30. junija 1925 skóncza, hnydom po skónczenju prěnjeje połojzy protycźneho lěta 1925; tym pak, kotrychž hospodaŕske lěto wot 1. julija hacź do 31. dezembra 1925 traje, napołoži ßo dawk hakle po skónczenju protycźneho lěta 1925. — Sa rataŕstwo wotměje ßo napołoženje dawka 30. junija, njech ßo jedna wo rataŕstwo, kotrež knihe wjedźe abo kotrež žane njewjedźe. Pola rataŕstwa, hajnistwa a sahrodnistwa płaczi potajkim jako hospodaŕske lěto cźaß wot 1. julija hacź do 30. junija. Na sakładźe tuteho hospodaŕskeho lěta stanje ßo tež napołoženje wobrotoweho dawka (Umsatzsteuerveranlagung).

— **Sa Pczołarjow.** Budyschske pczoły płahowaze towaŕstwo sa „Delny Sprjewiny dol" chze na nasymu 1925 w Budyschinje wulku wustajeńzu mjeda a wóska wotměcź. Kursus sa płahowanje matkow w ßo w měrzu t. l. w towaŕschowni dale wjedźe. — W Bayerskej, pschi awstriskej hranizy, je rataŕski radźiczel Schreiber s Mnichowa prěni pad milneje khorosćźe (Milbenseuche) na pczołkach w Němskej namakał. Nadźijomnje ßo bórsy poradźi, tutu strashnu khorosć, kotraž je w Awstriskej daloko a schěroko wschě ludstwa pczołow sniczila, bórsy wukorjenicź.

— **Dźěłowe wiki w Sakskej.** Krajny dźěłosaradźeŕski hamt sdźěli wo położenju na dźěłowych wikach sa cźaß wot 22. hacź do 28. febr. sczěhowaze: Polěpschenje na dźěłowych wikach tež w mjenowanym cźaßu dale postupowasche. We metallowej a textilowej industriji a tež w rosmnoženskim pschemysle namaka tež tón krócź wjetscha liczba wucźenych a njewucźenych mozow, mužskich a žónskich, dźěło a cźasto doscź njemóžachu ßo wschě wuprósdnjene městna wobßadźicź. Powschitkownje spokojazy bě tež położenje w papjerowej a drjewowej industriji, kaž tež w krawzowstwje. W rataŕstwje pytachu wosebje młodych pachołkow a holzow, w chemiskej industriji ßo žónskim dźěło saradźi. Dale polěpschiło je ßo położenje w industriji kamjenjow a semjow, wosebje we skałach, mjes tym so zehelnizy pomało saßo dźěłacź sapocźnu. Mało spokojaze běchu dale poměry we sczitwjeńskim a w korcźmaŕskim pschemysle a sa pschekupskich a bürowych pschistajenych.

— **Sastaranje rjemjeßlnikow s kreditom.** K tutemu praschenju pische Zitawska pschemysłowa komora, so je sjednoczene pschedßydstwo rjemjeßlniskich sastupjeŕstwow ßwoje wobmysłenje na tym wuprajiło, so je ßo s naczisłom rentskeje kreditoweje banki pucź nastupił, kotryž na kóždy pad w sastaranju hospodaŕstwa s kreditom k roztorhnjenju po powołanskich stejnischcźach wjedźe. Wosebje ßo na to pokaja, so by ßo s tym sastaranje pschemysłoweho srjedźneho stawa s kreditom jara wobcźežiło. Pschedßydstwo je tehodla wobsamkło, pschecźiwo postajenju kreditneho wustawa rentskeje banki na němski ßejm protest sapodacź. W nastupanju kredita sa pschemysłowy srjedźny staw je 8. wubjerk němskeho ßejma žadał, so by ßo 30 milijonow hr. zentralnym kreditnym wustawam pschemysłoweho stawa pschewostajiło. Pschedßydstwo rjemjeßlniskich sastupjeŕstwow podpjeruje žadanje 8. wubjerka w němskim ßejmje, woczkakuje pak, so ßo němske knježeŕstwo, njedźiwajo tuteje wokomiknjeje funkcźneje pomozy, tež dale sa trajaze sastaranje pschemysłoweho srjedźneho stawa s kreditom postara. Sjednoczene pschedßydstwo rjemjeßlniskeho stawa widźi dopjelnjenje ßwojich žadanjow w załoženju zentralneho kreditneho wustawa sa pschemysłowy srjedźny staw, kotryž by ßo snadź s wutwarjenjom pruskeje zentralneje družstwoweje kaßy dozpěcź hodźał.

S Wulkeje Dubrawy. S poßedźenja gmejnskich sastupjerjow. Sliczbowanje sa nowotwar s lěta 1924 ßo pschedpołoži. Po tym je ßo 30 444,95 hr. wudało. Nowa khěža ma 6 bydlenjow. — Podružny pjenjes sa twarjenja, kotrež ßu ßo w lěcźe 1923 natwarile, njeje ßo hischcźe postajił, dokelž ßo hospodaŕske ministerstwo hischcźe wo pocźeženju tutych twarow wuprajiło njeje. — Po měnjenjach podawa studnja na Nowakez kežomnosczach wob dźeń na 75 kubiknych metrow wody, to by na kóždeho wobydlerja 50 litrow na dźeń pschischło. Tež knjes Klimant Jeremias chze ßwoju studnju gmejnje pschewostajicź. Cźežko je pjenjezy sa twar noweho wodowoda dóstacź. Wohenjawěsczeńska komora je próstwu wo pożczońku wotpokasała. — Krajne saßydleńske družstwo chze gmejnje sa twar kóždeho noweho bydlenja 2—3000 hr. sa 10 prozent pschewostajicź. 2 prozentaj byschtej ßo na wotpłacźenje (amortisaziju) nałožowałej. Sastupjerjo mějachu hladacź, so bychu kredit na hamtskim hejtmanstwje wokrjeßnych srědkow dóstali. Dohladowarjej Pětzy ßo pschisiwoli 15 hriwnow jako mśdowe doplaczenje; na dalsche ßo jeho mśda tydźeńszy na 24 hr. postaji. — Sakskemu towaŕstwu sa ßlepych pschepokasa ßo 15 hr. — Gmejnszy sastupjerjo podpjeraju prózowanje swjaska sa... skich babow, kotryž na to dźěła, so by ßo powołanje babow sestatuiło.

S **Kamjenza.** Kamjenski dźěłaczeŕski spomožeŕski wubjerk běsche ßrjedu wjeczor na 230 małych a sozialnych rentnarjow na ßwjedźeń do „Sachsentreue" pscheprosył, hdźež ßo jim nimo jědźe sa cźěło (pjeczeń, tykanz a kofej) tež duchowne wokschewjenje se wschelakimi wjeßołymi a khutnymi pschednoschkami poskicźi. Tež wułoßowanje ßo wotmě, kotrež wjele wjeßela wubudźi wosebje tehodla, dokelž wjele łośzy dobuchu. Knjes direktor Sheska dari kóždemu wobdźělnikej kompottowu schkliczku. Sswjedźeń ßo tak poradźi, so wschitzy nusu a horja wschědneho dnja na khwilku pozabuchu.

S **Kulowa.** Wotwjedźerjo holzow, kotrež chzychu ßwoje njewuschne dźěło tež w tudomnischej wokolinje pospytacź, pschijědźechu tež do naschecho města. Jako ßłužobna holza tudomneho wobkhodnika s „pjerjedrěcźa" wjeczor wokoło 11 hodź. ßama domoj dźěsche, pschijědźe jej na Wilhelmskim naměscźe awto s 2 wosobomaj napschecźo, kotryž psched njej sasta. Jedyn s mužskeju wuskoczi s awta a spyta holzu popadnycź. Tuta pak mějesche wulkeho pßa pschi ßebi, kotryž ßo do nadpadnika da. Pod tajkimi wobstejnosczemi wjesesche tutón mydlo. Awto wotjědźe na to spěschnje se městaczka.

S **Wojerez.** Sa wuprósdnjene městno tudomneho měschczanostwa ßu ßo 115 samołwjenjow se wschěch stronow Němskeje sapodali. S nich je ßo 8 do wužscheje wólby stajiło. 1. haprleje dyrbi ßo městno hižo wobßadźicź.

S **Dubrjeńka.** (P a d u s ch s t w o.) Paduch dobu ßo do pólwrowweje khěžki tudomnych skałow a pokradny kaschczik resbuchańskich patronow a sazehlakow. Poliziji ßo poradźi, paducha wußlědźicź. Jedna ßo wo dźěłaczerja s Pißaneho Dołha, kotryž w jenej skale dźěłasche. Kradnjene wězy ßo jemu saßo wotewsachu.

S **Barschcźa.** W praschenju mśdy we Lužiskej sukelnskej industriji je ßo w němskostatnym dźěłowym ministerstwje dojednało. Rosrißazy wußud s 9. februara je ßo tak daloko pschemenił, so je ßo mśda w nižschimaj rjadownjomaj snajmjeńscha wo 2 pj. w hornjej rjadowni pak wo 3 pj. sa hodźinu powyschiła. Srěczenje płaczi hacź do 10. 6. 1925.

S **Bělek Wody.** Jako cźěło ßo namakała. Hdyž ßu ßo bojeli, so je ßebi Hana Trojkez, kotraž běsche ßo srjedu tydźenja shubiła, žiwjenje wsała, je ßo to něcko jako wěrne wupokasało. Ju namakachu pjatk w jamje pola Jabłońza morwu.

S **Mužakowa.** (Kaženje krajneho měra w Horje pola Mužakowa psched ßudom.) Psched Shorjelskim ławniskim ßudom mějachu ßo sakitowacź dźěłaczeŕ Alfred Khrystof, dźěłaczeŕ Pawoł Kłoß a schkleńczeŕ Max Budaŕ. Woni běchu wobskorženi, so ßu ßo 5. oktobra 1924 w Horje pola Mužakowa na demonstrazijach wobdźělili, kotrež ßo na měrjachu, s namozu ßo do wobkhoda wóbßedźerja Glöwny dobycź. Khrystof, kotryž běsche pschi tym wokno rosbił, saßudźi ßo dla wobschkodźenja wězow k 30 hr. pjenježneho khłostanja. Kłoß a Budaŕ ßo wuwinyschtaj.

*

S **Roma ßo nam pißa:** Nahladne a wosebne towaŕstwo běsche psched někotrymi tydźenjemi do Roma pschikhwatało. Běchu to wubrani sapóßlanzy s N o r w e g s k e j e, kotsiž běchu pschischli, so bychu w delnej zyrkwi Pětroweje ßwjatnizy d r o h o t n u m a r m o r o w u t a f l u wotkryli. Běchu to nahladni mužojo wědomosczje a wyßozy statni sastojnizy. A komu placźesche tute poczesczenje? Sarkophagej (kamjeńtnemu kaschczej) bamža Hadriana IV., jeniczkeho bamža jendźelskeho pokhoda, kotryž swjetscha tež jen...

Schto ludźo jědźa a pija.

Podał B o h u w ě r S c h ě z a.

8] (Pokraczowanje.)

Najlěpsche a najstrowische piczje je a wostanje woda, ale my, kiž mamy jeje doscź a tak dobru, so njemóže lěpscha bycź, ßebi ju wyßoko doscź njeważimy, tuž bychmy ßo prawje sa wuschemaj drapali, hdy bychmy wodu we wschelakich stronach Afriki picź dyrbjeli. Wulke krajiny tam ßu, hdźež s zyła žaneje wody njeje, a saßo wulke kraje, hdźež je wona tak žadna, so ma zyła wjeß jenož jeniczku studźeń, a ta hischcźe ma husto doscź hubjene žórło, tuž rěka wodu na wschě móžne waschnje lutowacź. Tajke panzanje tam žony nihdźe njeczinja kaž pola naß, to ßo ßamo sakasuje, a hacź ßo tam ludźo tak husto myja kaž my, to ja njewěrju; pomhało jim to niczo njeby, woni tola cźorni wostanu. Na wjele městnach maja jenož ßelenu a hórku (jěrku) wodu; majana je wona wschudźom, husto doscź tak, so dyrbja ju psches rubischka zydźicź; tež njeje nihdźe tak symna, kaž pola naß.

Karawany, kiž psches puste kraje cźahnu, maja wodu we kožanych měchach ßobu, a ta dyrbi ßo lutowacź, dokelž druhdy wjazy dnjow saúdźe, prjedy hacź k žórleschku pschiúdu, hdźež móža měchi snowa pjelnicź. Tehodla je srosumliwe, so duzy po pucźu wodu kóždemu po małych kankach wudźěluja. A hdyž karawana skónczuje k studni dóńdźe, je ju wětsik husto doscź wyßoko s pěskom samjetak, a hodźiny dołho a metry hłuboko dyrbja druhdy rycź, prjedy hacź kapku wody wohladnu.

Njech pak je někto doscź wo tym, schto ludźo w Afrizy pija. Mi ßo sda, so je cźaß k ßwaczinje, tuž chzu wam rucźe hischcźe s někotrymi afrikanskimi khłóschczeńkami poßłužicź. Nadźiju ßo, so sunějecźe potom doscź a so k wjeczeri njewostanjecźe; ja dźenßa niczo druhe nimam, hacź zuse jědźe.

S biblije shonimy, so ßo Jan kscźeńik pschi Jordanje se skopczkami žiwjesche. To dale niczo spodźiwne njeje; pschetož we mnohich krajach Afriki tež w naschim cźaßu ludźo, a to niz jenož khudschi, wjele a rady skopczki jědźa, a to druhdy dołhi cźaß. Ja ßym ßam s ludźimi rěczał, kiž běchu tale njeswucźenu zyrobu sesnali a ßebi ju khwalachu. W Afrizy ßu jich wjele družinow wulkich skopczkow, te ßo husto doscź tak njeßměruje pschisporjeja, so wscho selene sczeru a zyle kraje sapuscźa. Ludźo je s hromadami koja a s warjazej wodu kónzuja, potom, hdyž ßu kschidła a nohi swutorhali, na butsje pjeku abo we wosebitej poliwzy warja. Drusy je na słónczku ßuscha a s wjele mjedom jědźa, a kóždy ßo po nich woblisuje. Tež Nachtigal wobkrucźa, so ßu jemu stajnje derje sesłodźile.

Po mojim sdaczu je pola naß hischcźe wjele skotu, wosebje drobneho, kotrehož mjaßa ßo my njetrjebawschi sdalujemy. Njejßym hischcźe ženje słyschał, so by schtó rybjaze waki aby cźorne schlinki jědł, a schtó dha wo kocźe abo pßycźe mjaßo rodźi? Cźehodla dha niz? Ludźo žaneje prawjeje wotmołwy na to nimaja. „Tajke něschto ßo tola njejě!" to je jich stara wurěcź. So ßo my tajkich a wjele druhich swěrjatow grawujemy, tute nahlady ßu stare powostanki Mójsaßoweho sakonja, tón židam na drobne rosestaja, schto ßmědźa jěscź a schto niz. Pohladajcźe do 3. kn. Mójsaßa 11, 3—47 a 5. kn. 14, 3—21. Schto pak mamy my s tym cźinicź? My tola Židźa njejßmy, tež niz jich pschecźeljo. A cźehodla dha potom ßwinjaze mjaßo jěmy a raki, te je Mójsaß tola tež sakasał! Dokelž ßami njewěmy, schto chzemy. W druhich krajach ßu ludźo w tym nastupanju wjele dale hacź my, tam žabjaze pleza jědźa, schlinki, kiž w sawitych khěžkach bydla, wustrizy (Auster), puczizy (Pfahlmuschel) a wjele druhich swěrjatow s morja, kiž sawěscźe žaneho rjaneho napohlada nimaja. W tym nastupanju dyrbjał jenož jeniczki sakoń płacźicź, a tón rěka: Jěscźe, schtož chzecźe a schtož wam słodźi! Ale to budźe hischcźe dołho tracź, prjedy hacź budźemy ßo se starych plěßniwych nahladow a pschedßudkow wuschmjatacź a wußwobodźicź. Njeßmějmy pak ßo tym, kiž n. psch. mejske bruki a pawki jědźa; woni ßu dale hacź my.

Tuž ßo tež njechamy dale dźiwacź, so ßo w Afrizy ludźo ßamo s mrowjemi žiwja, t. r. s běłymi mrowjemi abo termitami. Te pola naß njejsku, dźakowano Bohu, pschetož wone ßu, schtož jich schkodnczinjenje nastupa, tyßaz krócź hórsche hacź nasche brunaczki. Twarja wone tež nimale tak kaž nasche mrowje, do semje a na nju, ale wjele wjetsche hromady, te ßu druhdy wjazy metrow wyßoke, ale niz s prócha, mocha a jehliny nakopjene, ale s hliny twjerdźe namurjowane, so móžesch na nje salěscź, bjes teho so pschepadnjesch. Hobrske tajke twary nadeńdźe puczowaŕ Dr. Schweinfurth w kraju wulkeho luda Njamnjam w srjedźźkownej Afrizy. Wón pische: Pschi jenej wßy běsche tam wosebje wobschěrne mrowischczo, k temu wschitzy wjesnjenjo kóždy wjeczor khwatachu, hdyž běsche ßo wodnjo dźeschcźik schoł. Tak khětsje hacź ßo sacźmi, wopuschczichu njeßměrne cźródy wulkich tołstych kschidłatych mrowjow ßwoje twarjenje a lětachu rosshorjene a njelepje wokoło, ludźo pak je sapalenymi walczkami słomy mjes nimi hanjachu; plemjenja mrowjam kschidła wotßmudźichu, a wone padachu s hromadami na semju, cźorni pak hrabachu a schkrabachu je hromadźe a napjelnichu wjele měchow s nimi. Domach bachu wone w pónowjach pražene abo w horynkach na wolij wuschkrjene, a to bě nam derje słodźaza a witana pomoz w naschej nusy, pschetož my hižo dawno žaneho tuka wjazy njeměachmy.

S hußanzami ßo pola naß jenož ptaczki žiwja, cźorni we Afrizy pak ßebi je słodźicź dadźa; niz so bychu jich połne schklě na blido pschinjeßli, ale woni je do wschelakich juschkow ßobu bjeru?, kotrychž ßo tam tak jara wjele wari. Nachtigal něhdy we wßy Bir Gessi bydlesche, tam jemu pschecźelni kußodźa k powitanju fáklu wußmuža (aisch) pschinjeßechu, kotryž bě s hußanzowej juschku połaty. Wón měni, so wschak te rumjewon hubjenje njesłodźachu, běsche pak tola jara wjeßoły, so tajka jědź jenož porědko na blido pschińdźe. — Tež s Awstralskeje ßo pische, so ßu tamnische dźiwje ludy wulzy pschecźelio hußanzow a druhich cźerwjow a wakow. W lěcźnym cźaßu, kiž je tam jara horzy, wjele splahow (Familie) do horow horje cźehnje, hdźež ßo wjele njedźel dołho s hußanzami žiwja, kotrež se semje hrjebaja; potom ßo derje wukormjeni saßo domoj wrócźa.

(Pokraczowanje.)

jendźelejenje wopyłowaja. Też Nemzam njedyrbjał wón žiwy być. Wšesche tola bamž Hadrian, tiž 1155 přenjemu hohenstaufskemu khežorej Bjedrich I. (ſ pyšhimjenom „Čzerwjenowobrodaz“ — Barbarossa) fwjatokžumu romiſku krónu na hlowu ſtajł. Jako khudy proſchefiřł hólčeź bu ſ nikoſepe do jenzhoho jendźelſkeho klóſchtra pschiwſatý. Boże puczе ſu ſpodźiwne. Nědyhdi khudy hólčeź bu na bamžowſki trón powołany.

„Ale ſchto maju Norwegſchy ſ nim cźiniecź?“ prajeſch ſo luby cźitarjo. Tuż ſłuchaj: S proſchefiřeho hólza la powſtajſcho pobožny muniſch a abt, kotryž bu w Romje ſ dowolenjom kardinała powołany. W tamnym cźaſu, potajkim pſched 900 létami, hdyž ſo kral Olaf II. wo ſawjedźenje khſchefcźanſtwa w nimale pohanſkej Norwegſkej prózowaſche, wobroczi ſo na bamža Eugena III. Tutón pſchijmje nadawk tamnenuſ ſ Jendźelſkeje potwadźacemu kardinałej. Kardinał poda ſo hnydom na pucź do Norwegſkeje a wěnowaſche ſo ſwojemu nadawkej kaž nětdy Bonifazius. Najprjódy ſaloži arzbiſkopſtwo Drontheim, kotremuž dalſche 11 biſkopſtwow podſtaji. K wupſcheſtrěnju wěry a khſchefcźanſkeje kultury ſakoži wjetſchu liczbu klóſchtrow. Sſamſ rěcźe domoródnych mózny, ſtaraſche ſo wo to, zoteź wſchitkich druſy miſionarojo ju wobknjejichu. (Niz kaj pola ſtarych Sserbow, kotrymž huſto ſerbſkeje rěcźe njemóžnych pózłow ſcźeleſchu a hiſchcźe dźenſa ſo ſtam a tyhazam nabożina w maczerńej rěcźi ſapowědźi.) S tamnych klóſchtrow wuthadſcheſche bohate żohnowanje, wobſeže ſo wědomoſcźe o rjeſlnej pětkowachu a nikodźima wocźahny. Pſchi tym wopokazowaſche ſo kardinał jara mudry a dobrocźiwy, tak ſo by w zyłej Norwegſkej bórſy jako „duſchny kardinał“ ſnaty a jeho wopomnjeſcźe ſo jíwe wobkhowa hacź do najdaliſchich cźaſow, teź w krajnych ſtawiſnach. Dokelź ſo w tu khwilu 900 létne wopomnjeſcźe na ſawjedźenja khſchefcźanſtwa w Norwegſkej ſwjeſcźi, pſchińdże ſobu mjeno kardinała poſdźiſcho bamža Hadriana do pomjatka. Univerſita w Drontheimje a tež miniſterſtwo wobſamknjeſchtaj, jeho pyſches marmorowym taflu w Pětrowej zyrkwi woſebje poczeſcźeć. To Pius XI. rad dowoli a dóndźe k poczeſcźowanju w podjemiſtich chódbach ſwětoſławneje zyrkwje. Pſchi ſwjatoczneſnoſći běchu pódła norwegſkich faſtupjerjow też póſtajeni ſ Jendźelſkeje, Danſkeje a Schwedſkeje a ſchtyrjo kardinałojo. Preſidenta wodomnoſtneho towarſtwa Dahl djerzeſche błeſchu rěcź w mjenje ſwojeje domiſiju dſakowaſche ſo ſa wulke dobroty, kotrež je „dobry kardinał“ ſwojej domiſiji wopokaſak. Jenu wotmołwi kardinał Merry del Val jako kuſtos (ſchkitak) Pětroweje zyrkwje.

Přiłopk.

S **Drježdżan.** Kaž ſo ſe Sibyllenorta ſdźeli, je ſebi nědhuſchi ſaſtki kral Bjedrich Auguſt wotmyſlił, w lěcźe do połnóżnych krajow ſapuſcźowacź. Jako wotkhujeny łónz ſwojeho puczowanja je ſebi kral pokhózny łap ſhladał. Po dołhich lětach je to ſaſo prénje wjetſche puczowanje prjedawſchego krała.

* S **Kötſchenbrody.** Do ſtuduje padnuł. W Zitzſchewigu hrajeſche wjazy hólzow thowanje. Jako 11lětny hólczeź Kurt Schlitter pſchi tym ſtaru ſ deſkami pſchikrytu ſtudnju pſcheſrocźi, pſchelamaczu ſo ſtare deſki a hólz padny do 36 metrow hłubokeje ſtudnje, w kotrejž woda na 2 m. wyſoko ſtejeſche. Studnjerjoſet Thalheim, — kotrehož wobora na powjaſach do ſtudnje puſchcźi — mózeſche hólza i wody wuſwobodźicź. Tola pomoz pſchińdże pſcheſpožd, hólza njemóžachu ſaſo k žiwjenju wubudźicź.

* **Wopaczny abt** Pſched Wróſtławſkim kawuſkim ſudom mjeſeſche ſo njedawno ſakikowacź 65-létny kładnik Theila ſ Weberswinkla, hižo cźeſcźidło rychłoſtany ſtary hrěchnik. Theila běſche w oktobru w dospołnym ornaće duchownehho abta do klóſchtra miłoſcźiwych bratrow pſchiſchoł. Tam ſebi ſo ja abta Einſiedelſkeho klóſchtra wudawał a powědał, ſo ſe Muſchowa pſchiſchadža. Na pucźu ſ Drježdżan ſu jeho rubježniſcy nadpadli, pobrukhili a wurubili. We Wróſtławju dyrbi ſo ſanatorium natwarcźiz, nad kotrymž dyrbi Wróſtławſki klóſchter dohladniſtwo dóſtacź. Jako rukowanje dyrbjeſche klóſchtr 40 000 hriwnow ſapołožicź. — Wopaczny abt hrajeſche ſwoju rolu tak derje, ſo by ſo jemu jehanſtwo bjeſ małym poradźiło. Ssud ſaſudźi Theila dla jehanſtwa, faſchowanja podpiſmow a pſchipołożenja wópaczneho mjena k 3 létam khłoſtarnje.

* S **Grimmy.** Kubleř Kahla ſ Kadźeja dźiſcheſe ſe ſwojim ſynkom do Lipſka na maſu dujeź. Jako wobaj na Dwórniſcheſo dóſidźeſchtaj, ſtejeſche tam pſchedcźah do Lipſka. Sſowař ſtoczi na wotjedźacy cźah. Kahla, kotryž dźiſcheſe tehorunja ſobu, ſo wobſunu. Wón pſchińdże pod koła, kotrež pſchejedu njeho dźeſcu, tak ſo bě hnydom morwy. Nětcźo mjeſtſchiſoni pohdźiſcho bydliſtaj wobaj prawy cźaſ wuzicź mohłoj.

* S **Patſchkowa** we Schleſyſkej. Skaženy łóń nacźini w hoſcežiznu „Němſkeje khěže“, hdyž je Kozáłſka błahowałna pchijnuſchcźeſcźiu ſyſadowała, cźeſcźe njeſka-że. Jako chyžcźe wothładowaſ Schołta rano jednehó je pſchipuſchcźiſchtoj konjow ſapjchachaſ, hrabny ſkoczo tak mózaje Scholtu ſa pałz, ſo ſo njeſbožkowanemu nic jenóż pałz ale i nun też ſuchu žiła hacź do lochcźa ſobu wutorhny. Potom wobžěłaſche roſnjemdrjenje ſkoczo Scholtu, kotryž běſche k ſemi padnył ſ podkowami, tak ſo ſo ſmutſke ſtrachnje pſcheraſy. Druheho wothładowarja, kotryž chyžcźe Scholcźe pomhaeź, kóń teharuniu ſkuſa. S ſmikłim napinanjom ſo ſkónczuje poradźi, Scholtu wuſwobodźicź. Jeho dowjeſchcźu do khoroniuje. Kónja pak jatſchcźi, dokelź běſche pobłahnuł, ſo je ſkónczny.

* Se **Kroſnjeje Lipy** w Cźeſkej. Tu mumrź mać wobſedżerja barbjerńje Julija Preuſsgera, Thereſa Preuſsgerowa, we ſtarobje 101 léto. Njeboha, kotraž běſche najſtarſcha żona w połnóżnych Cźechach, mózeſche hacź do poſledka bźeſ nałwcźow cźitacź.

* **Wopuſchcźena wuhlowa jama.** Hórnik Pleil ſe Swobodowy pola Wuſcźa (Auſſig) dźeſche ſe ſwojimaj 24 a 20 Kt ſtarymaj ſynomaj — twſchitzy tſjo běchu bźeſ dźěła — do wopuſchcźeneje wuhloweje jamy, ſo by tam ſa wuhlom rył, a hdyž tak ſe pſchedarjomi nakopaneho wuhla nětchto wjenjeſkow ſaſhlžił. Pſchi tym ſtorcźichu na khóbbu, hdyž běchu ſo wuhlowe phuny nahromadźile. Sſynaj ſo ſadużyſchtaj, wjes tym ſo nana ſe phunami cźeſko pobłuſcheneho, do khoroniowe domjeſcźu.

* **Skały na rańſchej ſtronje łupy Helgolanda** ſo ſypke. Na rańſchej ſtronje ſahwarjeneho hornjeho dźěła łupy Helgolanda ſypny ſo ſrjedu rano na 3000 kubikmych metrow ſemje do morja. Nowozwarjena villa je jara wohrożena. Khłodźiza we ſahrodze pſcheſtupuje pſches ſkału. Pódłanſke twarjenje, kotrež rumje pſchi kromje małe do morja ſpadowaſeje ſkały ſteji, dyrbi ſo wottorhnyć. Dokelź je ſkała na wſchelakich měſtnach ſo rospuſkała, ſu ſo wjazy puczow jawrjeſ zhybżiłoſ.

* **Semjerjenje w Amerizy.** Pſchi poſlednim ſemjerjenju, kotrymž pſchaſchny, je w ſkanadze 7 wobydlow wo ſiwjenje pſchiſchło. W Newyorku namaka jedna wohowa ſmjerć ſ tym, ſo ſe ſtrożeni ſ wokna na dróhu ſkoczi.

* **Wjeleza cźiwila w Rużi.** Po powjeſcźach ſ Moſkwje je w tutej ſymje wjeleza cźiwila w Ruſkej wohjebje ſła była. W Nižinje-Nowgorodſkim gouvernemente ſu wjelki w ſaſtdżenej ſymje 9000 howjadow rubili a jeźrali.

Hospodarſki rozhlad.

Płatt 6. měrza 1925.

Wězerawſche kurſy w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miljonach.)

Dollar	4195 000	franzowſki frank	21 350
jendźelſki punt	20 005 000	cźeſkoſł. króna	12 435
ſchwajcarſki frank	80 660	10 mil. pólſt. mark.	80 200

Pjenjezy ſu ſaſo wěſcho łaſſcho dóſtacź. Wſchędna dań ſtaji ſo na 9—11 %, měſaczna na 11—13%.

Efekty měſaczu wězera na Barlinſkej kurzy jara ſłabe kurſy. Burſa je we wulkej ſtarokoſći, kaž ſo poſtajite pomery w Němſkej w bliſkſchim cźaſu rozwiju. Zeſt pſchi ſudowym wothſłowanju prawizowy kandidat ſa preſidentſtwo wjetſchinu dóſtanje, potom ſtejimy pſchi-nowym, kunſtkonſerwnym ſchmjatańzam a pſchi cźeſkim japieſtanjam we ſwonkownej politiſy. Wójnſka a druhe ſtatne požczonki měſaczu jara niſke kurſy.

Na **produktowych wikach** ſo płaczinły ſedma pſchemjenicźki, hacźrunjeż ſ wukraja ſuſjene płaczijny powſtachu. Wobrot w źicźe pak wołta jara ſmadny. Jeho na wikach wjeſe njeje. Dokelź muka malo dóſe, ſo w nim jara njepreajſchachu. Wězera płaczeſche zenmar:

w Lubiju

pſchenicźny 12,50—13,25 rożki 12 50—13,— jęczmjenja nałcźn. 12,50—14,— wowſa 9,06 hacź 10,— hr.

w Kamjenzu:

pſchenicźny 12,50—13,25 rożki 12,50—13,— jęczmjenja nałcźn. 12,50—14,— wowſa 9,— hacź 10,— hr.

w Barlinje:

pſchenicźny 12,75—13,15 rożki 12 50—12,65 jęczmjenja nałcźn. 12,50—13,15 nadymſk. 10,75 hacź 11,75 wowſa 9,30—9 60 hr.

We termińowym wikowanju:

pſchenicźny w měrzu 14,72—14,80 w julíju 15,06 hr. — rożki w měrzu 13,20 w meji 13,92—14 w julíju 13,57—13,85 hr. — wowſa w meji 10,35—10,40 hr.

Wiki wězera w Shorjelzu: Butra kuſk 1,05 hacź 1,10 hr., jeja 10 pj., twaroh 20—25 pj., cźeſnjowy łój 13—15 pj., błoſy łał 13 pj.

Wiki wězera w Khocźebuzu: Butra kuſk 2,10 hacź 2,30 hr., jeja 11 pj., twaroh 25—30 pj., hamjaſe mjaſo 70—110 pj., ſwinjaſe 90—100 pj., ſłoninu 1,— 1,10 hr., cźelaſe 90—100 pj., karpy 1,30 hr., linu 2,— jeſerſt 1,— hr., dźeſcź zentnar 3,80 hr., bźeły łał 8 hacź 10 pj., cźeſnjowy łał 8—15 pj., kutrěpa 5—10 pj., cźeſnjowa rěpa 15 pj., morchej 10—15 pj., jabłuka 20 hacź 40 pj.

Na ſwinjaſe wiki tam běchu pſchihnjeſli 824 proſtatow a 129 běhatkow. Wone płaczachu:

	małe	ſrjenje	wulke
proſtata	12—18	18—24	24—30 hr.
běhatki	35—50	50—75	75—110 hr.

Wiki wězera w Lubiju: njeběchu jara rumne. Sčenitny běchu ſ hromadami nawoſnjli. Tu wobrot płoke wulki njebźe. Lepje butra dźeſcho, kuſk płaczeſche 1,15 hacź 1,25 hr., jeja 12 pj.

Na pjchedań:

Koſa blizko cźelałam, w Dajinje cźo. 74 — dwe blizko kóſtałam, w Dobrujchi cźo. 8.

Hylew, 7-rumęſtaty, w Lubiju na Wózporſkiej dróhy cźo. 61 na prawo.

Kóń, ſrjenjołetny, Lorenz w Jeżowje cźo. 40 — we Sreſchinje cźo. 2.

Krowa, mloda wyhokożuczelna, ſ 2. cźelczejom, we **Worlczach cźo. 8** — w Němſkich Paſtlizach cźo. 12 — w Wěloz cźo. 24 — w Běſej Wodźe na Hródkowſkej dróhy cźo. 22.

Wóz, dźeſcźazy, w Budyſchinje na mjaſowym torhoſchcźu cźo. 9 w klamach.

Sso pytaja:

Pohonucź, O. Münchmeyer w Lubiju, Teichgaſſe 3 — Pawoł Lehmann w Njeſwačzidle.

Skałarjo, A. Wohmann w Semjazach.

Błidařiſcy, Heinrich Fröhlich w Kulowje

Kowařſki, wuczobnik, R. Gall naſſ. w Budyſchinje na Hoſchcźi haſy cźo. 25.

Hołzu do domu, Hoſejowniza „Zentral“ w Běſej Wodźe.

Džełacźerjo, jama „Adolf“ pola Běſeje Wody.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Jara hnadne wiki na wobéjcoh ſtronach. Dotalne płaczijny ſo ſdźerjachu.

Dop. 4/12 hodź.: Wiki ſu dale měrne.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymje po tunach abo 1000 kg, ſemjaſ 100 kg, płaczijny po ſtotej hriwnje.

	5. 3.	3. 3.		5. 3.	3. 3.
Pſchenicźa	255-268	256-265	rapſ wołjuſchći	17-18,00	17-18,00
rożki	250-258	250-254	ſpoch. melaſſe	9,50	9,50
nałcźn. jęczmjeń	250-263	250-263	ſerabella	15-16,50	15-16,50
nał. jęczmjeń wonſk	—	—	derbaze ſrjuſki	19-19,50	19-19,90
kukurica (Mais)	196-192	186-193	bamy	19-21,00	19,00-21
pſchenicźn. muka	220	—	wołe	18,50-20	18,00-20
rjana muka	35-37,50	34-37,75	ſanu wołuſkaſi	23-23,35	23-23,85
pſchenicź. wotr.	34-37,00	34-37,75	mórſe łupiny	12-13,75	12-13,75
rjane wotruby	14-14,40	14-14,50	ſolte łupiny	14-16,00	14-16,00
rapſ	14-14,50	14-14,80	ſyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
lane ſymje	390-400	390-400	ſyrowa, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
hróch	400-405	400-405	„ pſchenicź.	1,15-1,25	1,15-1,25
pjeluſchki	20-22	20-22	„ wowſowa	1,00-1,05	1,00-1,20
	18-19,00	18-19,00	„ jęczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjeſne płaczijny wězera Wjeſch po ſtotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſcheniza	12,50—13,25	12,50—13,25
Rożka	12,50—13,00	12,50—13,00
Jeczmjeń	12,50—14,00	12,50—14,00
Wowſ	9,00—10,00	9,00—10,00
Symo	3,00—4,25	3,00—4,25
Sſlama, ſ małch. měſcź.	1,30	1,90—2,00
Sſlama, ſ jaſkanju	2,00	
Sſlama, ſ ruſu młóczena	—	2,00—2,20
Wěrny, pola rolarja	2,50—3,00	2,50—3,00
„ hacź na żelesnjizu	—	—
Butra kg	4,60—5,00	4,60—5,00
Jeja	0,11—0,12	0,11—0,12
Pſchenicźne wotruby	—	8,00—8,40
Rjane wotruby	—	8,00—8,40
Pſchenicźna muka	—	20,50—21 50
Rjana muka	—	19,50—20,50
Proſtata, wulke	—	—
„ ſrjenje	24—30	—
„ małe	—	—

Płaczijny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

6. měrza:

4 wołow, 5 byków, 6 jałowjow a krutwow, 774 cźelatow 130 wowzow, 572 ſwinj.

Płaczijny ſa

cźelata: 2. 77—79, 3. 70—75, 4. 53—66;

wowzy: 1. 50—54, 2. 48—52, 3. 30—42;

ſwinje: 1. 65—67, 2. 68—70, 3. 62—64, 4. 58—60, 5. 55—65.

Towařſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Narodne Towařſtwo zarjaduje njedźelu, 8. III., w 7hodź. přednoškowy wječor ze ſwětłowobrazami wo wosadnej ſali w Bukecach. Přednoſuje k. dr. Šleca: Moje pućowanje po Južnoſłowjanſkej 1922. II. dźeł: Po Dalmaciji a Cornej Horje. Zastup darmo. Přeprošujemy wutrobnje kaž wšě ſobuſtawy, tak wšěch Serbow naſeje wokoliny, wosebje kuſenje a knježny. Předſydſtwo.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“ zmeje njedźelu, 8. měrca, pop. w 3 hodź. w Haſkec hoſćencu hłownu zhromadźiznu. Lětne zličbowanje, nowowólby, wuradźowanje dla zawrjeneho a dla zjawneho ſwjedźenja. Wſitke ſobuſtawy ſo přeprošuja, hoſćo ſu nam lubje witani. Předſydſtwo.

Hudźiny wotrjad Maćicy Serbſkeje ma ſobotu, 7. 3. pop. w 3 hodź. ważne poſedźenje dla znowawudaća „Towařſneho Spěwnika“. Wſitke ſobuſtawy, wosebje dirigenća ſpěwanſkich towařſtwow a druzy zajimancy ſo na nje wutrobnje přeprošuja. Dotalny a ſtarše „Towařſne Spěwniki“ ſobu přinjeſ, też druhe ſpěwy, kotrež ſo do noweho přeja a přiwzać hodźa. Słodeńk.

Hornja Hórka. Spěwny wotrjad „Łužicy“ ma dźenſa pjaſk, 6. měrca, wječor we 8 hodź. ſpěwanje; jenož ſpěwařki maja přińć. Dirigent.

Ralbicy. Jednota „Sokol“ ma wutoru wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu, potom krótke zwučowanje. Wſitcy, też pasivni, maja přińć.

Sokolſke Jednoty ſo proſa, je-li maja noty za klawěr wot 7. ſokolſkeho zlěta w Prazy, zo bychu je hnydom do Zwjazka abo na Maleſanſku Jednotu poſłałe, dokelź ſo njeđźelu trjebaja. Sokol w Maleſecach.

Wóſlink. Sobotu, 7. III., wječor 1/8 hodź. wotměwa ſo tu w Hammerſteinec hoſćencu wulcy zajimawy ſerbſki přednoſk ze ſwětłowobrazami. Přednoſuje k. dr. Šleca z Budyſina: Moje pućowanje po Južnoſłowjanſkej 1922: 1. dźeł: Po Bosnje a Hercogowini. Ze 100 wobrazami. Zastup darmo. Wšěch Serbow naſeje wokoliny wutrobnje přeprošuje zarjadniſtwo.

Wulke Zdźary. Rakečanſke ſerb. tow. „Lipa“ wuhotuje w tudomnem hoſćencu njedźelu, 8. měrca wječor 4/8 hodź. wulki ſerbſki wječor ze ſpěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Sérbow z blizka a z daloka přeprošujemy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleř w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnyc, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Hosćenc we Łomsku pola Njeswačidła

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a póndźelu, 9. měrca,

so kózlopiwo toči

Najlěpša pječona kołbasa, kózłokołbaski a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetej

Aug. Feister a mandźelska.

Hosćenc w Lipiču.

Sobotu. 7., njedźelu, 8. a póndźelu 9. měrca,

so pola nas

kózłopiwo toči

Dobre kózłokołbaski a pampuchi.

Wšěch lubych přećelow přeprošujetaj

Handrij Kuchař a mandźelska.

Korčma w Smječkecach.

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a póndźelu.

9. měrca

wulki

kózłopiwny swjedźeń

K temu přećelnje přeprošujetaj

Mikl. Hejduška a mandźelska.

Hosćenc w Kamjenjanskem Haju.

Sobotu, 7. a njedźelu, 8. měrca

so kózłopiwo toči

(Musikalna zabawa)

K temu přećelnje přeprošujetaj

Korla Knappe a mandźelska.

Hosćenc w Komorowje p. Klukša

K poslednjemu razej

„Winicarjowa Hilžka“

po poniženych plaćiznach sobotu, 7. měrca 1935.

Započatk we 8 hodź.

W Balkec hosćencu we Wochozach

je njedźelu, 8. měrca, wječor wot 7 hodź.

wulki maskowy bal

K temu přećelnje přeprošuje Wojerske towarstwo.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přinđze hač sem, za tym hač druzina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Nawěstki přinjesu wužitk!

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

Ke konfirmaciji!

płaćizny hódne

holčace konfirmaciske črije

z połwysokim pješkom

płaćizny hódne

holčace konfirmaciske vizke stupnje

najnowšich formow

płaćizny hódne

hólčace konfirmaciske črije

we wšěch lěpšich družinach kože a w najbohatšem wubjerku.

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3.

Ke konfirmaciji!!!!

Konfirmandske wobleki, konfirmandske holčace drasty, pruhowanske wobleki, pruhowanske holčace drasty, kaž też šaty, manufakturne twory a wobuća.

Na podźełne płaćenje při małych napłaćenjach a nizkich wotpłaćowanjach!

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownem torhošću — rožk jerjoweje hasy 21.

Tworowy a meblowy kreditny wobkhod.

Bleyle-

wobleki a klubowe jaki

Rud. Osswald

jenož na serbskej hasy 3.

Jablukowe kerčki

Dla spušćenja štomownje we Neumannec zahrodach (Schrebergärten) při Mužakowskej drózy so sobotu pop. w 2 hodź. a dalše soboty zbytkne kerčkojte jabłučiny, kiž hižo njesu, jenož najlěpšich aklimatoriskich družin kaž też kałačkowe a jansko-jahodkowe kerčki wulkich jahodkow tunjo wupředawaju

Bliže přez telefon čo. 578.

Interessentojo zhromadźa so pola „Sachsentreue“.

Paul Otto

w Budyšinje, Žitna hasa 10

Tkaniny za serbske drasty.

Holca

pyta słužbu w Budyšinje, hdyž može warić nawuknyć. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Sprawna serbska, 19. lětna

burska holca

pyta městno w kuchinje, najradšo we wjetšem burskem hospodarstwje. Poskićenja pod „C 4“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Pytam

hospozy, stwinske holcy, kuchinske holcy, wjele wotročkow a džowkow bórzy a k 1. haprleji.

Heinrich Herz, přistajer w Češkecach.

Pytam

kuchařki, stwinske holcy holcy za dom a kuchenj, jara wjele džowkow, wotročkow a pohonćow.

Přistajerka Görlichowa w Budyšinje

na sukelnskej hasy 1. Tel. 837.

Meble a polstrowane twory

dobre a tunje poruča

Handrij Štrympa

w Budyšinje na różowej hasy 15.

Vogtlandske gardiny

wupjerki

počeńjenja blidowe ruby, twjelki kupanske ruby přikrywy z wóskow. sukna.

wolma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeć „Złoteje Hwězdy“. ::: Rěči serbski.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyšinje.

Pjenjezy

na 1. hypotheku na ratarstwo za 5½% danje ma wupožčić prawny bjurow

Kutschke w Budyšinje na nowych hrjebjach čo. 5.

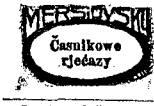

Porućam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěłace šórtuchi a drasćički, šórtuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkarske wobleki, žiđane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 39.

Młody

ćehniwy pos,

dobry stražowař, je na předań

w Nowoslicach čo. 4.

12-procentowske přiručne požčonki

(12%. Handdarlehne)

— wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wołćahow — ratarjam za znjenki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z pjenjezami běžnym časom hač do 31. okt. 1935 wobstara prawny bjurow

Koban na Kaschlerskej drózy 6.

Telefon 814. Rěči serbski.

Po cyle wurjadnje tunich płaćiznach

porućam we wulkem wubjerku

konfirmandske wobleki

wobleki za mužow, modźencowa pacholow, jaki do wětra, gumijowe mantle, tkaninowe kholowy, manchestr. wobleki wšěch wulkosćow, kholowy do dźěła, kožane kholowy, manchestrowe kholowy, jaki do dźěła, módre kóperowe jaki, kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow, krótke a so zapinajte kholowy, lacy,

wulku dźělbu hólčacych a dźěćacych wobleków směšnje tunjo.

A. zwud. Mengerowa w Budyšinje

(měješći Woldemar Menger)

na serbskich hrjebjach 6.

Założene 1884. Krute sprawne posłužnje.

Vogtlandske gardiny

metr po 50 pj. — Madeuske gardiny, też za małe wokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Vitražowe tkanje, jećki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a stołowe přikrywy, woskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkowa lawska hasa 10

Wšě čišćerske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Gumijowe mantle

wšěch družin

za mužow a žony z rukowanjom najlěpšeho guměrowanja najtuńšo.

Hamburger na bohatej hasy 12.

Z daloka a blizka we wulkej mnohosći k mojim 70. narodninam mi poskićene zbožopřeća a dary, wosobite počesćowanja wot mojich lubych kollegow mi wopokazane, luboščiwa kedźbliwosć kłóštra Marijineje Hwězdy a susodnych wosadow, towarstwow a šuiskeho wokrejsa, dźakowne přispóznaća česćenych mojich kupjelanskich hosći — wšitko tute dopokazy luboscje, dźakowneho pominanja a přiwisnosće su mje hłuboko hnule, napjelnjeja mje z nowej mocu a dawaja mi zmužitosć k dalšemu dźěłu za swój žiwjenski skutk Bohu ku česći a čerpjacemu člowjestwu — wosebje swojemu ludowemu serbskemu ludej — k spomóženju.

Za wšitke wopokazy luboscje a přispóznaća wuprajam z tutym swój

najwutrobniši, horcy dźak.

W Pančicach a w Janskich kupjelach.

Dr. Mikławš Rachel.

Přiloha k čislu 55 „Serb. Nowin“

Pjatk, 6. měrca 1925

Mile symy.

Dokeż symy lětšo tak mitu symu měli, zhubja sebi mnohi, jo je to zyle nětchto wurjadne a njestłychane. Toja temu tak njeje. Hižo cżałelśicho njeje syma wo naš nicżo wjedżeć chcyła.

W lěcże 1289 je wo powětżach starych Chronikow wjeża wokoło hód a tśoch kralow tak cżopło było, so mnohi hołze wenzy i fijałkow a kostrjanzow wijachu. Lěta 1420-ho leżżachu w měrzu tchtowy; 1503 leżżehowaśche na wurjadnje cżopło leżco, mitu symu, so fo tłoł hitśicże wody wonka pałeche. W lěcże 1572 sapoca fo symu drje hižo mośnjeżi oktobra, bórhi pak běśche sało tak cżopło, każ we lěcże 1503. 1572 wubiwachu tchtowy hižo w januaru, 1585 śtejeche k jutram żito we kłosach a sa zyłu symu 1617 mjerniwjeże jenoż na dwěmaj dujomaj, tak so 3. měrca, póstnizy, hižo tchtowy leżżachu.

W lěcże 1654, w kotrymż běśche w symje też jenoż na 4 dujach pomjersło, porađachu fo żne tak derje, jo najstarśichi ludźo podobnych njepomnichu. Burjo njemśażan wichi swoje śtłady rospśchedaċ. S lěta 1715 fo pilśe, so tehdom hižo w hapreli żito leżżiśche, w měrzu 1759 pak leżżachu hižo aprikoły, w februaru 1729, mośeże fo wokoło łwjeżelicż na leżżazych jitałkach a wjachach, a też tehdyżnicżu mitu symu leżżehowachu wośeże bohaċ żne. 1794 leżżachu w hapreli pśchi 22 śtopnjach wośke śadowe tchtowy.

W lěcże 1835 mjerniwjeże jenoż na tśjoch dnjach, mjenujcy 26., 22., a 12. januara a też symje 1845 a 1846 běśchtej jara cżopłej. Lěto 1861, w kotrymż běśche tuhże żne, pśchinjeże wulki njedostatk na wuh, tola mośachu burja hižo łapoċaśk měrza pśchichodneho lěta śwój śtat na pśtrnu hnaċ; też běchu żne tak rjane, so fo jim łchoda je śnadnjeżho lěta bohaċe jarma. W poślednich łedżeśatkach je symu pola naš powśchitkowuje normalneje wobżażała, tola njemóże fo prjeċ, jo je wěsta tendenza k pśheżym cżopłichim symam wobchedżowaċ.

Po powětżach wo mitych symach we pjedawśchich cżasach ei bohatych znjach, kotrejż tajki symu jeżeżowachu, dyrbimy fo łohżu móhli wiwabiċ daċ, jo pśchetrwatanje nadżiju na pśchichodne leżco śtojanu. Ale i prenja njeje symy hišcżeże pśches horu, njewémy, hacż tak wośtanje, abo hacż nam měrz a hapreja śtónżeże tału hišcżeże symu se śnehom a łodom njepśchinjeśetaj. Nětkle drje na to wotane njeże, każ meteorologiju wobtruczejża, ale tuċi wěcżerjo ześmi wušnawaju, so móża wjedro jenoż na 36 hodżinow a potom też jenoż i 80 pśozentowśkej wěstoścżu dopódża pośtajiċ. Pścheż pak wuċi nałhnjenje, jo njejetśka mitu symu też hišcżeże druha tajka leżżehuje. Barlinśki meteorołoga Heltmann je tabełku łestajał, kotraż i ltom 1717 sapoċaże a hacż do lěta 1893 dopjha, po kotrejż po dżeżnicy abo wjacy normalnych symach k'wulkej wušnjoścżu wjacy napadaje mitych symow śleduje.

Kak śteja nasche pjenjesy?

Hš. Po rěcżach prezidenty nemśkostatneje banki (Reichsbank) w Barlinje khowesej fo w pinzach śtarreje banki nětkole sało 2 miljardże śtotych hrinnow a dewiśow. To je wěsty dopołas sapoċażeże polepśenja naśichich wobkńjeżejow. Pśchiśiċżinu k tuhym pjenjesam hišcżeże wichitke rentike a papjerjane bankowki, kotrejż śmaju wjeśo hromadże 4 miljardy wuċżinżeże, mamy ja nasche krajne bankowki 100 pśozentowśke sawěsżenje. Wichi tżi pośimiśły móża nětkole jaśo śmérom wjaċ, dokeż fo naśichich pjenjes hódnoścż tak ikoku pawułiċż njeda. Pścheżiwo tak wułkej jumjer ezi jara cżeżki wětr tak śkoku nicżo njeżnaċżini. Dewiśowych wikow, kiż w inflazniji pśchżo i nowa nastork k roswabnjenju nasċheje hódnoścże dawachu, bo wjaċy bojeċż njetrjebamy. W nastupanju wikowanjeżeje techniki śmy zyle swěżeċżeni.

Tehdoła pak fo pśchżo jaśo we nowej inflazniji t..bżi a to njecha jasaċż. S wśchelaśkimi pśchiċżinami zyła fo to wobkrucżiċż. Tak pokażuje fo na hbonje sa powyśchenje nibom. Pśchi tajkim lwjerdbym sawěsżenju nasċheje hódnoścże a pśchi tajkim pśchemenżenju twarow, kiż mi nikoli i wułkaja mamy, wośtanje to, każ dyrbi fo to śtaċż, potajnoścż tajkich, kotrejż tajśe hłady bo śwóka ivnbja. Móżno je też, so fo i tajkimi rěcżami dyrbi nješchto druhe dowódżeċż. Najżerje powyśchenje płaciżnow, wśchitkich twarow, każ je fo to w poślednjej śchtwórcżi lět prawało. Hdyż pak bychu cżi ludźo prawje měli, je dżiwno, to w pśchedwójnjich cżasach pśchi tajkich pśchiċżinach twory żenje drożśche njebéchu. We wśchelakich truhach zasłudżi fo łehodła tajże cżinjenje a hrajkanje i nowej inflazniji i połnym prawom.

Hdyż mamy w naśchim zyłym hospodarśtwje hišcżeże wśchelake khorośtże, je tała hódnoścż techniżej tak śwěżena, so njemóżemy wrócżo padnyeż do wobkńjeżejow każ pśchi inflazniji. Njeby krajna banka śwój nádawk nawjeżeċż mohła, njeby też śkoro nikoho było, kótrehoż by to wobcżerżowało. Pśchi najprenżśchim dopokazu nětkleho wotpódżeżenja by wjasanje i dollarow, kótrejż hrivna na obo indegeny pśchiśchła. Tón króċż pak wot prenjeżho śhodżeńka produkcije hnaċ k pośledżenju dżeżaċżej! Hałle tute powśchitkowne wusamknjenje hódnoże w pośledżej periodże inflazije jadułoy papjerjanu hrivnu! Tuż powśchitkowne naśnjenja nasċheho cżasa wobmjeśnja automatiży możnoścż noweje inflazije.

We poślednim cżasu je pał fo pokalało, jo naśch prinzip sawěsżenja tołr tu móż nima, łóżku inflazniśki tendenzu zyle wułamknyeż. Nimo zyle techniśkeje stronły hraja tu hišcżeże organiśke momenty sohu, kotrejż fo pódżiċo pokazuja. Tehdoła móżemy pał bjeże pśchewidneho optimiżma praviċż, jo śmy żebi techniżej w tutym łeżże zyle wěsty idonk k śdżerżenju nasċheje hódnoścże a nasċheje śtoteje śtabiliśazije śtworiti.

Śtoło, kotrejż pśches Morganśku banku kóżdy tydżeń do nasċheje krajneje banki běży a też wśchitke dewizy pśchińdu na naśbóże je zuseho kapitałneho wobdżełanja. Śe zdyż wukrajny kapitał, też ja tajki, kotrejż do kankłow nasċheje produkcije běży, dyrbimy pak wukrajcy dań płaciċż. Njemóżno pak też njeje, jo dyrbi fo kapitał zas w prajże tuhejnym wokomiku wrócżo płaciċż. Pśhreżiwo temu reka, fo śteraċż, pśheteż fa nasċhe hospodarśtwo móża i intżeho hujasanja fa naśchu hódnoścż wulke, njeh o żowne możnoścże wurośeċż. Hdyż nimamy tak wulke reżerwy. Nimo wobarenja najwjeżego śmtkkowonym pśchimanjom do nasċheje hódnoże dyrbi śtoty a dewiśowy fond też tajśne wężam śłużiċż.

So je śtatna banka też w tutym nastupanju derje wośtarała, je krajny bankowy prezident dr. Schacht zyle wjeże unprajił. Tute jastaranje pał bé jara mutne i pśchiċżiny na cżaś wojżenja kapitała. Ale pśchi tym wobkrucże fo też, jo je hwobodnoścż naśchejo hospodarśtwa pśches wukrajny kapitał hišcżeże śtyhnje wobniżeśowana. Wot zyle organiśkeho śtabiliśowanja śmy my hišcżeże dosht kónż dżaleċ. Jenoż techniśke pśchedpódżo śmy w jasnżanym łeżże dokonjeli. Tute dżeła wukonjachu fo dowjolnje a pealnje ka pśched łkom śebi njenadżijachu. Pśchehód k nowej hódnoścży w běżu łeta — we sapoċażku na wuriśk hriwnu a potom sało na krajnu hriwnu — je naśche hospodarśtwo śtyhnje tam a sem njeżeł. To dyrbjeśche ke krajam dowjeżeċż, w kotrychż hišcżeże dżensa śtejimy.

Poruhrika wójna śkjeżi fo i wulkim pakiwom (t. r.: i dołhom) a po tutym śmdżażym kapitału naścheje krajneje a hospodarśtwje politiki sapoċżina fo pomałku połepśenje. Śmdżżene łeto śtejeche tehdoła w połnym natwarżeńśkim dżełe, kotreż fo na śtronje hódnoścże śkoro dokonjeśche, na śtronje hospodarśtwa pak fo hišcżeże dyrbi dokrjeżeċż.

Jako hłowny aktiwum (dobytk) śwonkowneje zólitki móżemy łapiżeċż, jo fo we śpeċże łajko dowéra do némśkeho dżeła, do némśkeje dobreje wole wupkchestrewańche. Sa 10 lět běżu też k prénjom raċej sało némży wojnowinżoju k pośledżenjam wjaśkańskich konferenzow pścheprośeni. Jin ternazionalni wężwumjoni wuradżowachu wo problemje wobnowjenja łdonka sa prawe śwonkowne a privatne hospodarśtwo. Měrniki na tutym puċżu fu th date: 9. hapreje (wotdaċże Dawesowego dobrohodża), 16. awgusta (podpiśanje Londonskeho protokoła) a 10. oktobra (wupiśanje némśkeje Dawesoweje połżoułki).

Puċż i hubżażitwa inflazije do śwobodnoścże wjeżeja hódnoścże njeśbé pak tak łokli, każ mnohi sebi myślachu. Natwarżenje móże po 10-lětnym rosbiċżu jenaż pomałku dopródża hiċż. Najprjedy dyrbja fo wśchě tkoczeje we naśchim hospodarśtwje wułhajiċż, potom take móża krótke korjenje sało i nowa rolċż. Tutón wucżeżeżeżi prajeż roswinwałche fo pod cżeżkim mjetanjom a wobżażowanjom a njeje hišcżeże śtónżeju. Każ cżeżki je cżaś ja kóżdeho jednotliwza był, je dżensa śkoro fabyte. Tehdoła je wjeżeżeże, jo i hubżeńśtwa fo pomałku pośbéhujeny, jo dopródża dże!

A nadżijamy so, jo tak wośtanje

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyśchina.** W Mihałśkej zyrkwi śmeje niedżelu Reminiscere rano we 8 hodż. farat Dyścher herśtwu Iwowjeh a jiwj. wokłasanje, dop. we 9 hodż. farat Nćda herśtwu Bogu śłużben a ½11 hodż. němśke dżeżkowneńcżenje, dop. we 10 hodż. we wotrjeżenej kładarni na Jidowje Bogu śłużbu, farat Dyścher.

Pokitnu frjedu rano we 8 hodż. śwowjeh a jiwj. wokłasanje, farat Dyścher, dop. we 9 hodż. němśku a ½11 hodż. herśtwu Bogu śłużbu, farat Nćda. Pop. ¼4 hodż. herśtwu śwowjeh a jiwj. wokłasanje farat Dyścher. Kollekta za śmdżżowne mśionowy, wjeċżor ½8 hodż. śtóżiśe hodżina na Jidowje, pola Bencha. — Schwórrk pow. w 3 hodż. Jónśte towarśtwo we Sómołtjach, na Mśićarcy łubie. — Rumeċż je 26. 2. Heinz Rudolf, Maxa Richarda Nowaka, łamkarja we Sajdowje Jónk, 3 l. 5 m.

— Krajnoszerbwinśke śtromadżenjstwo w Budyśchinje, na rożowej haży 31. Niedżelu dop. ½11 hodż. niedżelśka śchkła, wjeċżor ½8 hodż. ewangelistańska khromadżizna. Natorek wjeżor ½8 hodż. jasajt młodżiny za rożowej. Śtwórtk na młodżeńcow. Śtwjedu wjeżor we 8 hodż. mitnowiċż pośłanego Jana. Schwórrk

Stawiśniske powjesċże ſ naśchich żerbśkich wżow.

Porjedżeńka.

Muśchezy.

Schtwórty wotrěłk. Sbada „Biśkupśki dżeżnik ſ Mysłicżej bé pśchipokazany Rychbachśkej zyrkwi za fararja a kantora, a je fo tam dawaċż měł hacż do wotwiżakanja ſ rentu“, poċżahuje fo na Mysłżej (Meuselwitz) pola Rychbacha, śtejі potajśim śmyłnje w naśtawku wo Muśchezach (Muschelwitz, kotreż wśchak nětkdy też Mäuselwitz rěkachu.)

Maleśchezy.

Ssn, każ nam wjeśne mjeno pścheradżi, założene wo dobje pśchicżahowanja Sserbow do Miśśeje (Milśkeje) abo też dżensa prajimy, do Horneje Łużyzy. Sserbśka rodżina fo tu pśchi Małej Schprjewoni jaśnyła, nawjedowana wot śwojeho wlodyka abo wótża, kotreżoż mjeno njeznajżamy, po kotrymż pak fo rodżina a wjeś ſ wopredka mjenowaśchej. Po mjeżnach połdżiśkich wośtałych pśchemenżeńśke fo każ rodżinśke tak też wjeśne mjena. Jako pak Němży kraj dobnchi a łapoċżahu wjeśne mjena do liċżinow łapiśowaċż, khrucżi fo wjeśne mjeno rodżinśkich (każ też wobkńjeżiwowiych) wśhon. Każ fo wjeś tehdy runje po tehdyżnim wlodyku mjenowaśche, tak fo mjenowaśche po łapiśanju dale. Jako wjeśnicże fo naċha wjeś prěni raz łapiśaċż, bé ſ wlodykom Maleśch, każ jeżo mjenowachu po jeżo pomérnej małoścżi, a ſnżdyża mjenowachu jeżo rodżinu a jeżo wjeś Maleśchezy abo dołżnińcżo Maleśchezy, na cżoż némśka twórba wjeśnego mjena, w lětach 1221, 22 a 45, hižo Małchwitz pisana, pokaża.

Wśchitku łatkad je fe łałożenjom dweju knjeżeju kubłow fo dołpołnje ſtatyż. Snano mamy śebi prénjotny łatkad naśy wokoło zyrkwinskeho namésna myślicż.

Maleśchezy fu wjetścha wjeś a maja pomérnje wulki rjeżny wobwod. 1840 mżjachu nimo naśpomnjeneżeju knjeżeju kubłow 2 młynaj, zyrkej a śchulu, 8 śurow, 11 wulkołahrodnikow, 11 małołahrodnikow, 53 khżeżarjow i połom a bjeż pola.

Maleśchezy pobśtejachu po némśkim dobrem najwjeżej łaśtupjerjej krajneho knjeża, Budyśchińskemu bohatej, a jazwołachu pod nim tej, jako fo kraj do jwulkich knjeżśtwow rozdżeliśche, pod prénim cżśtkim nadknjeżśtwom. Bohot pał je mnohawaśche jako mjdu wojerśkim mużam wobśtajki Budyśchśkeho hroda. Ryċżerjo fo tuċi ludżo tehdy hišcżeże mjenjenowachu. Prěni śmatny tajśi Maleśchanśki kenik bé Hartung, wojerśki muż wobhodż Budyśchśkeho hroda, kiż w lěcże 1225 dwe łoże kroſchow ktuejże danje, kotreż mżjachu burja płaciċż, wot śwojeho kubła w Maleśchezach wotkaża, nowośtajżenej kapałay Budyśchśkeho hroda. Dokeż wón na Budyśchśkim Pobdrodże (Borkirche) bydleśchż, pśhchi jeho mjeno Hartung de castro (Hartung ſ hrada) a też Hartung de Budissin (Hartung ſ Budyśchina), druhdy pał też jenoż Hartung. Sśwójśchnyh mjenow, kotreż wot nana na dżeċi pśchekhadżeja, tehdy hišcże njebé. Tak mżjachu tehdy ludżo wichelatich śwójśkow na pśchikład rěkaċż „de Budissin“ (ſ Budyśchina), a hynjoż jenejże ſa żiżby, bratrja, mżjachu wśchelake pśchimjenа méċż, każ jena a hamżna wobcżoha możeśche po wobżiżdżoże wśchelako rěkaċż, każ na pżj. Lutgerus de Paloye (ſ Paloura) abo Lutgerus de Scriwersdorp (ſ Schreiwersdorf) a każ naśch Hartung.

W lěcże 1261 dari Mśchnjanśki biśkop dżeżnik, kotreż mżjeśche ſ Maleśchez dośtaċż, Budyśchińskemu tachantśtwu. Wórhy po tym bu tachantśtwo wot Brandenburśkeho markhraże, kiż bé tehdy ſ krajnym knjeżom, ſ Maleśchezami śwjeżażnjene. W lěcże 1306 pak mżjeśche fo tachantśtwo ſ Bjedrichom ſ Lewałda (Lawalde), kotreż jemu ja Maleśchezy Sczijezy pśchewotaji. We wobżaku fo rehdy niżo njemażomni, jenaż wo danu fo rěcżi; najżerje knjeżej kubłe hišcże njewobżjeżeśchéżi, hdyż fo jejeny kubło Maleśchezy mjenowóśche, je mżjena zyła wjeś jako wobhydśtwo Hartunga. W lěcże 1423 — w cżaśu Hußitśkich rjemeżow — bé ſ wobhodżerjom Sikmund ſ Żeżśchwitz nad Płużnjkezami a 1432 Hendrik ſ Buoyśchinu (von Baudissin). Tutón knjeż je nom śnaty, dokeż fo mjenuje w tutym łeżże Hußitam rukowaċż ja mżło Kamjeńż, śchtoż bu wżło napiżane. Wżu je w łeżżiniże wobhodżeż Maleśchez wośwanjenjeny. Wot lěta 1488 wuśtupuje jako wobhodżeż Maleśchez Hanß von Gersdorff. 1513 a 1519 pśchedawaja hratśja von Gersdorff, Bahmér, Khrystof a Miłkawich), dań ſ Maleśchez Budyśchińkim zyrkwinśtwam wuśtawam. Gersdorffoja fu hižo w Maleśchezach śwoje bydło mżli. 1531 wuśtupi mjenowany Khrystof ſ Gersdorff śwojenu bratrej Miłkawśkej położu wpeżeśłeżkeho hydża (den halben Ritterżiż), każ bé jom wot nana nametł. Nékło Miłkawich, kotreż bé hižo jenu położu wobhodżej, Maleśchezy żyle wobhodżeśche. Wón bé 1524—42 ſ hamżkim heżmanom w Budyśchinje. Po jeho śmjeżeżi buchu ſ Maleśchezami śwjeżażnjeni 1545 jeho hynżoj Bżeżij, Miłkawśch, Joachim a Abrażam. Bżeżij bé bohot ſhyndżk, prawośtnik) kłóśchtra Marijineje Hwjeżdy (1542), cżeśki komorny rada (1560) a ſ Khżeżarjo rada (1564). Abraham wojowaśche w Schmalkaldśkej wójnje we wójśku wójwody Moriża Śaśkeho a pżżaśche wo tym śwojim bratrom. Kónż 16. a łapoċżatk 17. lětśtotka wobhodżeji Biedrich ſ Gersdorff Maleśchanśki podżeł, to rěka jene knjeże łubjo a pał hižo. 1606 namże jeho śyn Miłkawśch ſ Gersdorff nałowe łubjo. 1617 łuża jene Maleśchanśke łubjo Kaśchwor ſ Metzradt.

1630 fo mjenuje jako wobhodżeż Maleśchanśkeho podżeła Pétr ſ Gersdorff.

Druhi Maleśchanśki podżeł wobhodżeśche w łapoċżatku 17. lětśtotka Wjaślaw ſ Klukścha (Wenzel v. Klux), kotryż 17. lětśtotka Wjaślaw ſ Klukścha (Wenzel v. Klux), kotryż 1649 śchéżdżeżetaż łet śtary nahle wumrże, dokeż běchu jeho w Rużodnym dworje Rożaeżkanśkeje śwojiży nékotrej ſemjanjo ſ hrubym śtorkanjom na śmjerċż hranili. Jeho hynaj Kaśchpor Sikmund a Miłkawśch namrěśchtaj jeho podżeł, kotryż łtóżcżnje pośledniśchi ham wobhodżeśche. Tuteho śyn Hanß Rudolf ſ Klukścha pścheda 1630 tutón podżeł Hanßej Wałżej ſ Miżradt, kotryż wot 1686 Hornje Maleśchezy wobhodżeśche.

Dalśchi podżeł wobhodżeśche łonz 16. a łapoċżatk 17. lětśtotka Sikmund ſ Żeżśchwitz. Tutón podżeł wobśtejeśche ſ wopredka ſ nékotrymi Maleśchanśkimi ludźi, kotrejż mżjachu do Wuśtinkez, jenu Klukchazych robocżiċż. Dóżty pa

nje|se shromadźina. — Knjes shromadźenskowu wothladar Jan Hermann z Budyšcina smje bibliske hodźiny: Niedźelu, 8. 3., pop. w 3 hodź. pola k. Arnoschka Otty w Kosmodźicach, wobsedźer Jakub Kral z Kosmodźic. Schadź w Hornim Hajnčanskim a piatk, 13. 3., wječor w 1/8 hodź. pola k. Mäßlinka w Horanjej Hórcy.

S Budestecy. Niedźelu Reminiscere smjeła rano 1/8 hodź. farat Wójs herbiska spowjedź, hdy. 1/2 hodź. farat Domaschka herbiske a w 10 hodź. němske předowanje. Přehrodowanje 1/12 hodź. wobłu wosadnuch sakrejerjow za Budestecy a Salow. — Rjeh 1/2 9. smjeła farat Wójs herbiju a 1/2 hodź. němsku spowjedź.

Srjedźa — krajny pokutny dźeń — smje farat Wójs rano 1/8 hodź. němsku spowjedź, farat Domaschka dop. 1/2 hodź. němske a w 10 hodź. herbiske předowanje. Psched zhromadnej duricnej ho kollekta za smutskowne misijonstwo Božo.

S Budyschinka. Niedźelu Reminiscere we 8 hodź. herbiske spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiske kemšenje, 1/11 hodź. kemšenje za dźěći.

Pokutny dźeń w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Sběrka za smutskowne misijonstwo.

S Borta. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. němska spowjedź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje.

Pokutny dźeń rano we 8 hodź. herbiše a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. Sběrka za smutskowne misijonstwo.

S Malschicy. Niedźelu Reminiscere dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. herbiske kemšenje. Pop. w 3 hodź. słowjanšcenje rola dujoh holsow w farje a Jónske kowarstwo pola Lipicy.

Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 4 hodź. herbiša mutnosć w Hórcejšcej schali. Kollekta za smutskowne misijonstwo.

S Hrodźišcza. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. je herbiske spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiša a 1/11 hodź. němske Boża słužba, farat Mrěwa.

Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodź. herbiska Boża słužba. Kollekta za smutskowne misijonstwo. Farat P. Mrěwk.

S Huczinu. Niedźelu Reminiscere rano w 9 hodź. herbiska Boża słužba, 1/11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. 1/2 hodź. towarstwo knjeńnow na farje. — Wumrjeła Kath Klizec, Jurja Pawoła Klizu, cźěrle w Huczinje mandź. dźowcježiša, spowjesc starowh 4 lět.

Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. herbiša a 1/11 hodź. němska Boże słužba. Kollekta za smutskowne misijonstwo.

S Myschnjerzicu. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. herbiska spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Pokutny dźeń rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, dop. w 9 h. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. — Kollekta za smutskowne misijonstwo.

S Jakarcu. Kemniscere, rano 1/8 hodź. němska spowjedź, 1/9 hodź. němska Boża słužba, 2/10 hodź. herbiska Boża słužba.

Pokutny dźeń dop. 1/9 hodź. herbiše Boża słužba, 2/10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka za smutskowne misijonstwo.

S Wóśtrjinka. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. w 4 hodź. towarstwo młodsich hołsow.

Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němska spowjedź, dop. w 9 h. němske a 1/11 hodź. herbiske kemšenje. Kollekta. Pop. 1/4 hodź. Boża słužba a spowjedź w Wósej.

S Dyšli. Niedźelu Reminiscere rano 1/8 hodź. němska spowjedź, 1/9 hodź. němska Boża słužba, 1/11 hodź. dźěćelemšcenje.

Pokutny dźeń rano 1/8 hodź. němska spowjedź, dopołdnja 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. herbiša Boża słužba. Sběrka za smutskowne misijonstwo.

S Minakatu. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. herbiske spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Kollekta za smutskowne misijonstwo. —Semrěł Jan Gusta Kühnl, wumjenjetar w Lipsicu, 81 lět.

Serjedu — krajny pokutny dźeń — rano we 8 hodź. herbiša spowjedź, dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němske kemšenje. Kollekta za smutskowne misijonstwo. Pop. 1/4 hodź. w Khowjanšcej schali herbiša mutnosć a spowjedź. Serjedu wječor na farje zhromadne towarstwo. Schtwórk pop. 1/5 hodź. w Wóssitej Srjedźe Jezusle towarstwo.

S Małej. Niedźelu Reminiscere rano we 8 hodź. herbiska spowjedź, dop. pw 9 hodź. herbiša a 1/11 hodź. němska Boża słužba, knjes farat Mrěhat-Lupjanšti. — Wot rano we 8 hodź. hač do pólnocy dujoh 1/1 hodź. wólba zyrkwinskich jatmarjerjow w pacejšej zjawje.

Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němska spowjedź, we 9 hodź. němska a 1/11 hodź. herbiska Boża słužba; k. farat Mrěhat-Lupjanšti. Sběrka za smutsk. misijonstwo.

S Lubeje. Niedźelu Reminiscere dop. w 9 hodź. herbiša a 1/11 hodź. němske Boża słužba, knjes kand. rev. min Zjerusc Schlicke.

Pokutny dźeń dop. w 2 hodź. herbiša spowjedź, w 4 hodź. Schlicke a 1/5 hodź. němska Boża słužba. Kollekta.

S Hornjeho Wujezda. Niedźelu Reminiscere dop. 1/9 hodź. němske kemšenje. W 10 hodź. Boża słužba za dźěći.

Pokutny Srjedźu dop. 1/8 hodź. němska spowjedź a smutskowne misijonske kemšenje. Pop. 1/2 hodź. herbiše kemšenje. W 8 hodź. bibliska hodźina.

S Khrjenźicy. Niedźelu Reminiscere rano 1/8 hodź. herbiska spowjedź, 1/9 hodźin herbiše a w 10 hodźinach němske kemšenje. — Pokutny dźeń 11. měrca dop. we 1/9 hodźin herbiše a w 10 hodź. němske kemšenje, wobaje ze šćerku za smutskowne misijonstwo. Popoldnja w 5 hodź. herbiša nutrnosć.

S Porschicz. Niedź. Reminiscere. rano 1/8 hodźin němske Boże wotkasanje, 1/9 hodźin němska a w 10 hodź. herbiska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. dźěćelemšcenje z Porschizach, w 3 hodź. herbiše Boże wotkasanje w Bosdeczanskej schuli, wječor 1/8 hodźin Jónska bibliska hodźina pola wobsadnoje šotry. — Pokutny dźeń rano 1/8 hodźin herbiše Boże wotkasanje, 1/9 hodźin herbiska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka za smutskowne misijonstwo. Pop. w 2 hodź. ev. tow. Jónskeje wulodźiny pola wosadnoje šotry, wječor 1/8 hodźin w Krakezach Jónska bibliska hodźina. — Semrěła: Kubleška wumjenjetarka Marja Helena rjmdź. Mitaschowa w Konjezach, 67 l. 2 m. 18 dn.

Přikopk.

* Schto je dźěło žony winojte. Jedyn amerikanski cźeskopiš je ješćehowace prašenje na žwojich cźitarjow stajił: „Schto je dźěło žony — holowsy — winojte?“ Na nje je ted jena Jónska wotmołwiła, kotraž je 30 lět wudała, „Sčym w tymle cźasu“, tak wona pische, „233 425 porzijow dźeje pschihotowała, 33 195 mjezikich a 5630 wulk. porzijow napjekła a 1550 litrow drjesow (Frucht)saft) nawarila, dale 76 630 kokojschkow plah)wała a 5450 puntow (541/2 zent.) butry nadźěwała. Tuto dźěło, wašu žeby, je 50 000 dolsarow winoje“. — Prawje ma!

* **Syma na žudnišej lawzy.** Spodźiwny prozeš ho w bliskim cźasu w mjeze Jamsbrucku wotwiwa. Wšo kima hama njeboždże na žudnišej lawzy šedźecz, ale je wina na tutej šćorźbje. Wez ma ho takle: W Tirolskej pschewodowaje jendźelske towarstwo, kotrež dyrbješe ho tam se sportom zabjerać, je pschišło, dokelž běšče wobkhodnym wubjerk w nowinach wojsewił, je je wjedro, wobsehje je ho šnjehowe wobstejnoscze jara pschijemne a tehodla ho sport wowjesel hodźi. Dale wojsewjenja běchu mjenowane towarstwo natwarile, ho na dołhi pucz nastajicz. Hdyž towarstwo pschijedźe, ho wupokaza, so běchu wojsewjenja wopacne, so tam zyle malo, štoro zaneho znjeha njeje. Towarstwo skorzi nětke na farmanje puczowanskich wudawkow.

* **Cźežke ześadkowe njesbože w Franzowskej.** S Pontoix ho zdźěla: Jako wjeršca popadnu tři franzowske wojeske ześadki ho f wobhonjeńskeje cźěły domoj wróćacznu, založi nadobo schtwórte ześadko do jeneho z tych. Wobej padnyschtej k Jani. Dwaj ześatej ho morschtaj, třeći ho cźežko rani.

* **Jendźelski wobkhodny powětrow.** W měrcu 1916 dhe jene jendźelske powětrowne towarstwo łódź natwarichu, kotraž może pódla wobkhodki hischcze 140 paßażerow pschijeć. Tutón powětrow może ja 8—9 dnjow do Australije (Neuseeland) dolećeć, ale dhe na stajiach w Bagdadze, Columbu a Fremantlu pospałacz.

* **Nóschdnjcznje pola Rio de Janeiro.** Wulka katastroja pola Rio de Janeiro je po brasilianskich powješcach tak nastała, so ho petrolejowy hród, kiž bješe dynamitowemu sładu sysesche, lapali. 3000 laschczikow dynamita je wosadźiło. Liczne morwych je so na 300 powyschiła. Powětrowy fork be tak mózny, ly ho wješe na kupjz Cabo postajene twarjenja powalichu a wo ko hamo we 15 kilometrow sdalenym Rio de Janeiro sčehe mješczanskeho dźiwadła wotry. —

* **„Schtó je wina na njebožownych mandźelstwach?“** prašcha ho žona we wyschschich Londonskich kruhach, lady Alexander. Na to wotmołwi hjes pschedhudka: W najwjazy padach žona. By-li kózda wudała žona sloze prawidła wobkedźowała, kotrež ju trěbne k dóstajenju jeje muża, by ho wo wjele mjenje mandźelskiwow dźělilo. Najprjedy dyrbi ho žona we žiwojim swonkownym muzej lubicź. Wjerniej w domjazności dosć dźěła měła, tej dźěći a druhe jej starosce cźinile, njejsmě tola na to zabwć, so dyrbi pschijatrjnje schotowana a wuhladowana być, hdyž muž domoj pschińdźe. Potom dyrbi tej sajim pokazacz na dźěle muženym. Muž rěčzi rad wo žiwosći dźele, a žona, jako jeho towarschka, dyrbjała temu pschihoćhadz a tej druhdy dobru radu dawacz. Wiele žonow njewě, kak muža k obucźucźe posběhnje, kak na jonje wuzy, kotrež jeho „rosumi“. Potom dyrbi šej rosumyschi, so ho pela muża wuras lubosce pscheměni. Cźize jako wjenjenu hyši měrc a je šwojej žonu tak žiwy hyć. Hdy trasch nětko mjenje „cźenje“ f njej cźini, njesmě to žona hnydom jako wuras njelubohosnoscze wudawacz a jeho je jesćiwatymi słowami cźiwilowacz. To jenoż wocześi žiwjenje.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Marja rjmdź. Mitschowa rodź. Lehmannez w Konjezach pola Kubliczy, 67 lět — Bjedrich August Jakob w Lubiju, 82 lět. — Wilhelm Roll w Nitkej, 75 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wólba němskeho presidenta.

Po dósćenju němskostatneho ministra za smutskowne naležnoscze wotmeje ho nowonowólba němskeho presidenta hnadź hižo 29. měrca 1925. Němski ljezm postajt hischcze wólbny dźeń. Sarjadnike a gmejnske wyschnoscze so kedźbne tčzinja, so bychu hnydom f pschihotanni za wólby zapoczałe. Hłosowańske lisćiny a tkarki (Stimmlisten und Stimmkarten) wólby do němskeho ljezma f 7. dezembra 1924 dyrbja ho po možnosći sajo wušcez a wudospołnicz. Hłosowańske lisćiny dyrbja j najmjenjscha 15. měrca k wupołożenju hotowe być.

*

Pod cźo. 64 towarstwowoho registra sapiša ho towarstwo na dźěćach bohatych žiwjobywo“ sa Budyschin a wokolinu.

Budyschin, 5. měrca 1925.

Hamtski rjmdź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Přicź j Khrócźicź do Nowosći je wot Nowowjeselanskeje hranicy hač do Hrańcy sawrjenj

*

Nowe wuństawki a dawkowe postajenja podkrejnoho wujesta (Bezirk) Kamjenskeho hantkeho hejtmanstwa. Posledni podrejsnyj jsso sstwał:

1. Wuństawki podkrejsnoho swjatka.
2. Wobkhodny porjad za podkrejsnu sjed.
3. Sawjesćelenski dawkowy porjad za wokrejsny swjatk.
4. Porjad dawka za cźelninu stat.
5. Porjad dawka na dowolenje korczmańskeje prawizny.
6. 1. dodawk k dawkowemu porjadej na napoje.
7. 1. dodawk k hostbuinskemu dawkowemu porjadej.

Dawkowe porjadny pod cźo. 3, 5, 7 dostanu placźiwarjo j wojsewjenjom. Porjad pod cźo. 6 płaci wot 1. pat. 1925, cźo. 4 wot 1. haprjele 1925. So by ho lutowanje jsu mjenowane wuństawki a porjady po słowje njeswěrjeche. S dobom pal połczelu ho wjazy tyempelarow wjetmowanych wotsajenjow na gmejnske wyschnoscze Kamjenskeho podrejsa. Tam taž tež na hamtskim hejtmanstwje mója ho kózdy cźas wobhladacz.

Tuto nowinu wudawa a wudawarjo: Serbski Dźiwadłowy Towarstwo w Budyšinje. Redakcija a administracija: Budyšin, Tkalcowska hasa 1. Płaci ho za 3 mjezacy 1 hrivna 50 kopjejkow, za 6 mjezacow 3 hrivny, za 12 mjezacow 6 hrivnow. Wuńdźe kóžde wutory, štwórtk a sobotu. Cźišćerja: Serbska Nowina w Budyšinje.

aſtupje najběrachu pſchi ſamom hnojenju 204 zentnarje, potaſkim 36 zentnarjow wjazu. Wjazy nałożena próza wuczini 12 hr. Ale žne běchu wo 108 hr. wjetſche. S teho wulhadża, ſo na rosbrjebjenje ſpódneje role nałożena próza ſo jara derje płaczi.

Skotarſtwo.

Konjaze žlč.

(Gieſen- abo Bruſtblattgeſchirr ſ wobrazom.)

Mjes konjazym gratom roſeſnatamy žlč a komot. Sslč ſu ſchěroki paſ. Tón džerža, kaž na noſchim wobrazu widźimy, hubſche paſe. Te ſu pſches ſohrimu (Widerriſt) położone. Podpaſ wokoło brjucha džerži ſaſo konjaz ſchěrokeho paſa. Sa tutaj konjaz pſchipowješnjetaj ſo poſtronkaj.

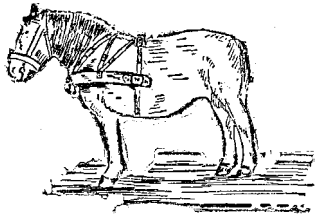

Sslč ſu jenoż do lohkeho cžahanja. Komot trjebaj w cžežkim cžahanju. Sslč ſu do cžežkeho cžahanja cžiwila ſa ſkót a jeho wotmach podrywaja. Wone pſchi cžežkim cžehnjenju wutrobno hromadże tłoczja a poczežuja komjej dychanje. Runje pſchi cžežkim džěle dyrbi kóń runje kaž cžłowjek hłuboko dychacź. Komot wotpoczuje bóle na ſahrimje a tłoczi na wobruczku. Pſchi cžehnjenju ſo cžeża bóle roſbdželi. W komoczе ſo kóń tak łožje mjeſtbuje kaž w žlach. W nowiſchim cžaſu wſchak ſu žlč trochu porjedżeli do ſnutſkowneho paſa gumij ſeſchiwſchi. Gumij pomjeſchči tłoczenje a ſtudni. Sšamo wobrubowane konje wóżelch do žlow, kotrež ſu ſ gumijom wuſchite, pſchahacź. Tele porjedżenje cži witaja, kotſiž konje tehodła rady do žlow pſchahaja, dokelž ſu jednory a tuni grat.

Konje maja wiſchelake thoroſcże, pſchi kotrychž ſo lehnu, ſchtož pak je ſa nje jara ſtrachne. To płaczi woſbebje ſa dolhotrajaze ſnutſkowne thoroſcże, pſchi kotrychž ſo je žłabokoſcżu na nohach džerżeczі njemóża abo pſchi tajkich thoroſcżach, kaž ſlemjenje łichiże, ſchtož je je ſeſłabnjenjom woſzebitych cžělnych džělow ſjednoczene. W tajkich padach njedożhaha jenoż mjeſbe žłanje, ale dyrbi ſo kedżbowacź, ſo ſkoczo pſchedołho na jenej ſtronje njeleżi. Pſchi žłabokoſci wutroby ſcżehnje ſo pſches to też krej do belneho džěla pluzow. To pak ſadżewa dychej a tak pohatkuje thoroſcżi, jeli niż bórſomnej ſmjerczi. Dale wotpoczuje cżeża cżěła na pſchedſtejazych kołcżach, na pſch. na bjedrach, na liżowej koicži. To ſawinuje, ſo ſo ſkoczo ſa krótki cżaſ pſcheleži, druhdy hižo po nekotrych dnjach. Pſches to poczinaju džěle koże wupadawacź. Temu połěkuje ſeſłabi njene dżěko wutrobu. Sšu nekotre džěle koże wotemrěłe, dha wohidźuje ſamo pſchi wuſtrowjenju wulke błuſna. W druhich padach poczina ſo na kromach błuſnow jětſicź. Jedwo ſo pſchenjeſbe na ſnutſkowne džěle a huſto doſcż ſcżežuje potom ſmjerczі. Tuż ſo njedyrbjało na żadyn pad cżěrpicź, ſo thore konje, kotrež dyrbja leżeć, na jednym a tym ſtonym meſtnje dłohe hacź dwe hodźinje leża. Sšu wone pſchežłabe, ſo ſame pſchekelowacź, dha dyrbi ſo jim pomhacź. Móża ſo wo khribjecże abo po brjuſche pſchekulicź. Prjedy pak dyrbi ſłanje (ſłoma) pſchihotowane bycź.

Mlócżiża (Milchfieber).

Symniża pſchi cżelenju je huſcżiſcha thoroſcź pola kruwow. Snamja tuteje thoroſcże ſu łożdemu ratarjej ſnate, ſo ſo njetrjebaja woſzebicże woſnemjenicź. Hłowne ſnamjo je, ſo ſkoczo njeżerje. Je mjenujzy jena ſ podobna thoroſcź, tak mjenowana wódniża w mołach (Gelzimmerfieber), kotraž pſches ſaſymnjenje naſtanje. Pſchi tutej thoroſcżi ſkoczo też njeżerje a móże jenoż ſtanycź, hdyž ſo jemu pomha. Pſchi podobnym cżerpjenju po cżelenju, tak mjenowanym rheumatiſkim ſlemjenju kichiże, njemóża kruwy ſame ſtanycź, żadża pak ſa jedżu. Mlócżniża naſtanje ſwjetſcha pola kruwow, kotſiž ſu dołho ſtale a w tym cżaſu ſe ſchrotom abo ſ druhej běłkowej maczіnu ſo pżowale. Tuta thoroſcź naſtanje pſches homoſajedojcżenje. Pſchi njej dyrbi ſo hnydom po lekarja hicź. Tak ſpěſchnje kaž tuta thoroſcź pſchindże, tak thěrje ſo półłacź ſaſy ſhubi, hdyž ſo prawe žrědki nałożuja.

Dom a kuchina.

Barba kokoſchazych jejow je wſchelaka.

Hewak je ſnate, ſo ſu kokoſchaze jeja běłe. Jeja aſiatiſkich druzinow ſu żołte. Tola tu ſu nekotre ſaſnożołte a nekotre naczerwjene. Sšmlnoſcź barbow aſiatiſkich jejow je pſchi ſapoczatku njeżenja najwjetſcha. S cżaſom ſu jeja, kiž běchu najprjedy cżěmnożołte, ſaſnożołte, haj ſkoro běłe. Pola łaczkow namakamy druhdy cżěmnożołte jeja. Pola taſkich je wſe cżwork cżemniſchi. Praja, ſo je cżěmny, hdyž łaczka wjele waczkow a druhich drobnych ſwerżatkow (każ żobow) żerje. Kurjazych jejow cżwork je w cżaſu mejſkich brukow żyle ſeleny, dokelž tehdom kury wjele brukow żerу. W jeſtu ſo druhdy pſchedmjety nadeidu, kotrež do nich njeſłuſcheja. Tehdła w 16. lětſtotku żonu w Soeſt we Weſtfaliſej ſpalichu, dokelž bě jeja pſchedawa, w kotrymž wjeſa hada nadendżechu. Najſkerje bě to ſchlebjerdżak (Bandwurm) był.

Shuſnujene cżornidło

njeſmělch ſ wobu żidłe cżiniсź, hewak wohlědnje a pišmo wjazy ſaſnje widżecź njeje. Cżiń je ſe żelesom abo ſ pjwom żidłe. We wobjeich je wapno (Kalk), kotryž wohlědnjenje hacżi.

Brěżża cżornych jauſkich jahodłow.

W ſymje móże ſo brěżża każ horże wino ſ zokorom, ſ zymtom a nekotrymi nalikami waricź a prawje horże we ſchilleńzach k picżu podawacź.

Ssaiy jako hnojidła.

We ſymje nahromadża ſo wjele ſaſow, tola njeběrja ſo k hnojenju. Saſy maja wjele dużnika. Tehodła ſadżeńtam a roſtlinkam tyja. Woſzebje cżernjowym rożam. Po hnojenju ſe ſaſami ſmeja cżeſniki cżěmno-ſelene kopjeſchka. W naletu ſaſy k cżerńikam roſmjetaj a ſakopaj.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodař“

Serbski Hospodař

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 10. Budyšin, 6. měrca 1925. Lětnik 32.

Pjerjenarſtwo.

Truty.

(S wobrazom.)

Domjna trutow je Amerika. Tam roſeſnawaja dwě druzinje — ſtudne — a dżiwje. Mjes dżiwinmi mamy tam połnożnoamerikanſke, te ſu hylniſche a te ſłabſche merikanke. Rosbżěle mjes woběmaj pak njeſbu tak wulke, ſo móhli w nimaj woſzebitej druzinje roſeſnawacź. Tehodła njeje trjeba rosbżudżacź, kotre ſ wobeju ſu pſchetkhadniży naſchich ſtudnych abo domjażnych trutow. Jako Schpaniſzy do Ameriki pſchindżechu, nadendżechu tam hižo dżiwje a ſtudne truty. W lěcże 1525 powěda jedyn Schpaniſch, ſo w Ameriży kury płahuje, kotrež ſu na rawiży podobne. Schpaniſzy pſchiwjeſechu truty ſobu do Europy. Wot tam roſchěrichu ſo po zyłej Europje. Dżiwje truty běchu nehdy po zyłej ſrjedżnej Ameriży a po Sjednoczenych Statach a w druhich tónczinach k nadendżenju. Cżim bóle ſo w tutych kra-

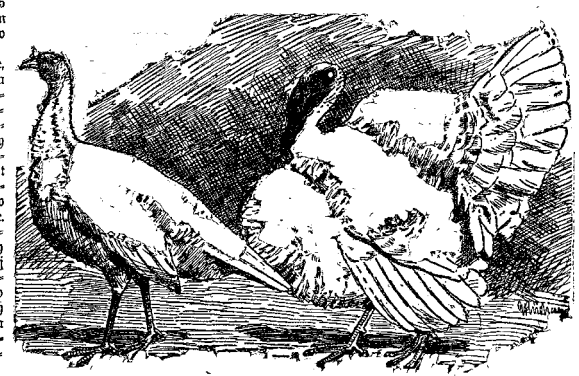

Sdněhběłe truty.

jach wohbydleńſtwo pſchiſporja, cżim bóle ſo dżiwje truty poſhubuja. Njeroſumne potřelenje je tute kury we wjeſkich hylniſcho wobydlenych krajinach nimale ſaniczіże. Wone pytaja ſwój wukhow w mjenje wobydlenych a cżežko pſchiſtupnych ſtronach. W naſchim kraju truty na burſkich dwoрach wjazy tak cżaſto njenadendżemy, każ nehdy. Liczaju hoſpodar je bżenża nujowany, jenoż taſki ſłót płahowacź, kotryż jemu najwjetſchi wuzitk wotcżіnje. Nehdy pſchi wſchěch woſzebnych hoſcżinach mjaſo trudow podawachu. Dżeńża ſo to tak bjes wuwoſacża wjazu nieſtawa, hacżrunjej je mjaſo trutow jara żłódne.

Dżiwje truty ſo naſchim ſłudnym w kożdem naſtupanju runaja. We ſwojej amerikanſkej domiſnje nadendżeich je we wjetſchich abo mjeńſchich ſtadach. Nady hnězdża w bliſkoſti woſzamoczenych ſtatkow, kotrež ſu w mjenowanych krajach po wſchěch ſtronach roſproſchene. S wjetſcha wone na jónu wuſwolenym měſcże trajnje ſawoſtanu. Sšu pak też ſtadła wobkeżbowali, kotrež rady měſtno ſwojeho pſchebywanja měnjeja. Natarjo w Amerіży ſ dżiwinmi trutami ſwoje ſłudne abo domjażе rady womkodżeja a porjedżeja. Tehodła ſo próżuja, ſo dżiwjeho mlodeho thapona doſtajnu a ſłudża, ſo bychu jeho ſwojim domjażym pſchidali. Pak pytaja jeja dżiwich trutow a je ſwojim domjażym k mulehnjenju podkładuja.

W hoſpodarſtwje żebi truty dla wubėrne żłodża zeho mjaſo jara waża. Wone też wſchěch podpokożene jeja wſcheże możneje pjerjſnj derje wulahnu a ſwoje mlode ſtarоſcżiwje hladaja a wotcżahnu. Jejowdla wſchak njeje radno, truty dżerżecź. Wone lětnje jenoż 20 hacź 50 ſchtuk ſnjeżu. Jene jejo waży 80—120 gr a jara derje żłodżi.

W měrzu ſapoczinu njeſcź. Truty mójeſch nuczіcź, ſo na jejach ſedża, ſo bychu je wulahnyłe. Ale tak rucże hacź ſu njeſcź ſapoczałe, abo bórſy ſapoczinu, potom ſo wjazy nuczіcź njedadża. Na ſwojich jejach dyrbja 4 njedżele ſedżecź prjedy hacź ſo dypaja. W prěnich tydżenjach ſu mlode truty jara ſmjerſke, mjeſbe a chipre. Wone ani mokrotu a ſnmu, ani horże błónzo njeſnjeżu. W rożoſtej trawje a w deſchczіchu jim na żane waſchnje njetbje: Tuta mjehkoſcź a chipriwoſcź ſo bórſy pominje. Tak rucże hacź na błowje a ſchiji ſu cżežwjene brodawki dorośćene, ſu wone potnje ſkruczene. To ſtanje ſo po dżeſacź njedżelach. Potom ſu wone woſzebje

kuzje a wotmërjenje mjedwa, ani symo a mokrota jim wjacy njeschkodsa. Wjes druhej pjerinu fu wone hobu najschuzitsche. We symje mësa na schtomach hodzo nozowacz hjes tebo so by jim to schto schkodzilo. Nëjny pschebutt a thlëm njezmëdza zdopke bycz. Powëtr w nim dyrbi so stajnje wenowjecz. Zerdti sa fudanje dyrbi prawje wuzkoho pschiprawjene bycz, pschetoz trutw radu wuzkoho thdoja.

Mjaso trutow, kaz symy hizo prajili wudzerje zkodzi. Wone so tez lodzy formja. Pschi trochu formjenju pschinjesejesch je na 30 °a wjacy puntow. Truta je jara nazrana. Tebodla lodzy na so twari. Nadrobnje zdenza trutu wopijacz nodczemy. Nasch wobroz pokaze nam znëtz bële truty. Wone runje tak wulle narostu, kaz tak wenowane bronsowe truty. Prawa truta bële bezy druzinu ma po zdlem czële znëtzbële pjerje hacz na czerwjeny schepjerk na wutrobnje. Ta druzina sa znëtzbëlu njepraczi, kotrejz pjerje trochu na zozcz pschelkhadzuje.

Powschitkownje znate fu tak njenowane bronsowe truty. Pódla nich pak so hischcze schelkate druhe druzimy, kaz czorne Norfolkske, zolte, módre a schotojte plahuja. Hewak so tute druzimy znono po wulkoszi rosejnawaja. Tu jedna so wo wschelakore wulkoszje.

Truty mózesch jenoz na lubkach a wullim dworom dzerzecz a plahowacz. Pschede wschém dyrbi jim mózno bycz, so swobodnje wubehacz a zdjez njemoza zaneje schkody nadzelacz. Pészi jim najdole howja. Tola njesmële psche thudschche bycz, so bychu stajnje selenu pastwu mëte. Njerosum by byl, truty sowrjene abo we makych dwórczkach dzerzecz.

Rólnistwo.

Na czo dyrbisch kedzbowacz hdyz swjercha hnojisch (Kopfdüngung).

Nalëto so pschiblizuje. Ratar so sazo na rólne dzelo a wobstaronje pschihotuje. S kedzbliwym wótzkom pschekhodzuje swoje pola wobezdze zymy. Wón so praischa, hacz dyrbi tu a tam z wjerschnym pohnojenjom pschipomhacz. Tehodla je wësze na czasu, so „Sserbski Hospodar“ wo tym tez porzecz.

Wschedenyzkem njemejtaj hnojnischcza swjercha, hdyz je beschcziti rostlinki, kopjeschka a bantczki womarzak, abo hdyz su hischcze rozsote. Kuzate hnójnischczo dy na nich wisazo wostalo a je spalilo. Wschë druzimy salpetra najbole fuzaja, tehodla je tu pschede wschém nuzno, so na kedzbu bracz.

Dale dyrbimy wopomnicz, kak wschelako pschikupne hnoje skutkuja. Duzky (Stickstoff) we schwabkolikatym amoniaku a we wapnowym duzniku (Kalkstickstoff) pomahu zwoju hnojazu mózy wukonja. Duzky w salpetru a wschéch salpetrowych hnojach nahle a zenasitrowizu skutkuje. W Leunasalpetru (to je amonyulfatsalpeter, kotryz 27 proz. duzuka wopschija) tzezina duzuka nahle a dwe tzezinje drje pomalku ale czim dokladnischo czerja. Leunasalpeter so lodzy mjezy a tez derje khowa. Kaliamonsalpeter wopschija 15—16 prozent duzuka (a to polozju jako salpeter a pokozju jako amoniakowy duzuk), wyschsche teho ma pak hischcze 25 proz. kalija. To rëka zentnar amonsalpetra hnoji z kalijom telko, kaz 2 zentnarjoj kainita.

Se jatkadnej zasadu (Grundsatz) dyrbi czi bycz, so z pschikupnych hnojow. sa najmnje zito najwjacy tzezinu do wuzywa czijnjesch. Sthytkej dwe tzezinje rozmjetaj nalëto swjercha. Je-li je rola hewak hnojna a sy ju z hrodznym hnojom derje powosyk a do zita njezy znano plody plahowak, kotrez rolu pschejara wuczahnu, potom smësch tuta nasymnu tzezinu pschikupneho hnoja zebi zyle salutowacz. Szy-li pak do zita plody plahowal, kotrez rolu zana wuczahnu, potom dyrbisch tutu tzezinu sferje wo nëschto schezedriwischo poztajicz.

Nasnonjenja a pschepytanja fu bopokasale, so fo ratar bojecz njetrjeba, so mohl deschczit rozmjetane hnójnischcza wopokocz abo so mohlo hewak roscezkacz. Kózda wobdzelana rola samoze hnojnischcza mjenje abo bole pschijimacz a je tez pschi zebi salhowacz. Wona samoze so mjenje abo bole z hnojnischczowymi wutkami (Nährstoffen) nasyczicz. Te *tak dolho salhowa, doniz koruschsti naschich rostlinkow j njeserzdzeja.*

Wsche pschikupne hnojnischcza dyrbja po mózmozi prawje drobne a muczkate bycz, so by mózno byko, je wschudzom jenak tofito a rucze rozmjetacz. Wone dyrbja so dale lózce we wadze respunktczecz. Pódla dyrbisch so prózowacz, je prawje stajnje a dosez nutrenje do swjerschneje story semje sadzekacz. To rëka, pschikupne hnoje dyrbisch sowlózicz.

K swjerschnemu pohnojenju rozmjetaja z wjetscha wschelake druzimy dushzka, kotrez symy tu yizo najpomitni. Rozmjetowacz dyrbjal spoczatk mërza a na tórz pol hacz zentnar schwablokisaleho aminiaka abo $^{3}/_{4}$ hacz $^{5}/_{4}$ zentnarja salpetra. Sso we, zu tute liczby jenoz nosdalne. Mózno njeje, nadrobnje wukasacz, kelko dyrbisch na tón abo tomny sastup mjetacz. Pschedewschém dyrbisch so po tym skozowacz, kak nasymne symy w spoczatku nalëcza sleja. Tola skozowacz dyrbisch so po tym kak je rola hnojena a hacz je pschedkhadzazy plód semju jara wuzyzak. Na symazy, hródznischczach a rapzninischczach so mkade rostlinki zhlinischo wuziwaja. Tu smësch z pschikupnym hnojemi bóle hospodaricz. Tu njetrjebasch tak wjele z dushzkom knojicz. Jeli pak rostlinki so dosez zyzinje njesakozuja ale thipirja a thorja, maja blëdosselene topjeschka a bancziki, z czerwjenymi kónczkami, abo je zyzu tu a tam wumokany, potom samózesch nëkotru schkodu sazo wuporzedzicz, hdyz z pschikupnymi hnojemi njelutujesch.

Jeli je pschi pschezyz pschedkhadzazy plód semju jara wuczahnyz a jeli rola hewak dosez hnójna njeje, so njetrjebasch so bojecz, so mokta so czi pschenza lehnjecz, potom je so derje wupiaczicko, hdyz fu na tórz mësto 75 hacz 125 puntow 125—200 puntow salpetra czijnyzli. Tutón pschidawk dyrbjal najpospischcho wot spoczatka hacz do konza hapzleje rozmjetacz. Je-li psche poldze, znano wot srjedz hacz do konz hapzleje mjetasch, so lodze stanje, so so zito sapoczinje z nowa pjenkowacz. S tym sawinujesch pschebnate zito, kotrez njestajnje, srawi a mako fyzpa.

Podobnje je tez z rozku. Tu je radno, nasymu z pschitupnymi hnojemi pschipomhacz, hdyz je rola mako hnójna abo hdyz je pschedkhadzazy plód semju psche jara wuzyzak. Nasymu njesmël wjazy hacz 25—35 puntow amoniakoweje zele na tórz pschidawacz. To pak smëch jenoz tehdom czinicz, hdyz fy rozku tak sahe zyk, so so nasymu bizo pjenkuje. Szy-li rolu do rozki z hródznom abo druhimi kuschczinami (Hülsenfrüchten) wobsytnu mël, abo je-li fy tam pryedy bérny mël, njetrjebat pschikupny hnój mjetacz. Je-li rozku na symazu fyzech, abo je-li je rola hewak dosez hnójna, mózesch zebi nasymu duzyk salutowacz.

Schtoz nalëtny pschidawk dushzka z rozzy nasypa, mózesch so tak taz pschi pschenzy sleszowacz. Pschedewschem dyrbisch tez rozzy tak sahe hacz mózno je salpetrom abo schwabiotikalom amoniakom hnojicz. Mjetasch tutaj hnojaj polozje, so wona jara respjentnje a do stomy czerz a potom so rady lehnje. To dyrbisch ja sajsadu (Grundsatz) mëcz, so rozzy hnydom swjercha pohnojisch, tak tucze hacz so nalëto saselent. Je-li nechczesch z wjazy hacz z $^{1}/_{4}$ zentnarjom salpetra rozzy pohnojisch, smësch zim fdes starotsche na jene bobo rosmjetacz, njech je to na czezku abo lohku rolu. Ratarske pschenytowarnje fu so z tymle praischenjom nadrobnje saberake a k tymnjenemu fpósnaczu dojschle, ichtoz fu tez nasynicji a kedzbliwi ratarjo spósnali. Chzesch-li pak z wjazy hacz z pol zentnarjom k rozzy pschignojicz, potom je lepje, so polozju spoczatk mërza a tu tamu polozju 3—4 njedzele pospischo czijnjesch.

Nalëto nasymnym fyzwom jenoz tehdom z kaliamonsalpetrom rady pohnoja, hdyz nasymu z kalijom hnojili njesfu. Na tórz wukasuja 75—125 puntow konz symy czijnjecz.

Tez leunasalpeter so sa swjerschne hnojenje jara derje pschihodzi. Kaz wsche druzimy salpetra, tez tutón hnój rucze skutkuje. Wotczakowacz njesmëch, so by wón znano w pschichodnym lecze hischcze hnojik. To by we zyle zuchich letach a na jara czezkej roli znano mózno byko.

Wapnowy dushzk njeje radno swjercha hnojicz. Pschedewschém njemóhe z nim k bérnam, k rapam, k rapzej ani ke kafej hnojicz, tez niz k nalétnym fyzwam. Sferje nasymne fyzwy snjesu, so jim swjercha z wapnowym dushzkom pohnojischi. Je-li cze'ch jim z tutym hnojnischczom swjercha pohnojicz, potom njech so to tak sahe hacz mózno stanje. Najpschihodnischi czas by wot srjedza februara hacz do hrodz merza byk. Potom pak rosmjetaj jón na zuchu rolu, kotrez njesmë ani smjersla ani je znëhom pschikryta bycz. Rositinki njedyrbjale na zodyn pad mokre bycz. Na korz njesmëk wjele psches pol zentnarja dawacz.

Po radze wézywusitojnych zmëch wapnowy dushzk jenoz w derje wotmërjenych a pschemyblenych dzélbach dawacz. S nim zmëch hnojisch, hdyz nieze rola na druhich za tycze rostlinkow trébnych wutkach (Nährstoffen) thubo. Potom smëjesch z tajkeho hnojenja najmjerschi wuzik a rostlinki drohe hnójnischczo bjes wuzitka ze semje njepocjahnu.

Pschikupne dushzkowe hnoje zmëch z wobkopowankam we wschelakich czasach mjetacz. Tak mózesch k rèpam a bérnam pryeni ros do sadzenje pohnojicz. K druhemu rasej czijnjesch k bérnam pryedy hacz je wkocikcz a k tsczemu rasej pryedy hacz je pryeni krócz wobjedzujesch. K rèpam czijni druhi krócz psched pryemin a tsczi krócz psched druhim wobkopowanim. Tute we dwojoch abo tsjoch dzélbach a dwaj abo tsirocznje rosmjetanje je tehdom dobre, hdyz salpetry jako swjerschny hnój nakozujesch. Je-li k wopkopowanjam z wapnowym dushzkom hnojisch je radno, so jón wschón do sadzenja rosmjetasch. Chzesch-li jón po wobsadzenju nakozowacz, dyrbjal jón do wobjedzowanja do rynczkow sprjacz.

Sa rèpy je najlepschi hnój kaliamonsalpeter. Pschecwoz rèpa je zledna sa dushzkom a kalijom. Je-li z wobémaj njelutujesch, czi bohate zné wudawk wjelekrocznje narunaja.

Sdyzny a pkodu, kotrez fu so hizo rjenje rosrosle, wschcak swjerschne pohnojenje z wyskokoprozentowskim kalijom derje snjesu a fu sa nje jara dzakowne. Njebzjawajzy teho dyrbisch pak so z wjerschnemu pohnojenja z tutym hnojnischczom po mózmozsi sminycz. Stojerschnje dyrbjal jón jenoz mjetacz, hdyz czi tej abo tamneje pschicinu dla njeby mózno byko, z nim nasymu hnojicz. Je-li chzesch k nasymnym fyzwam z kalijom pohnójicz mózesch to w bétu symy hacz do zazneho nalécza czinicz. Tola njesmëch na zneh ale na zuchu rolu hnojicz. Ty dyrbisch pak so so ja to postaracz, so ju jón prawje tsinje rosmjetal. Sa swjerschne pohnójenje je wyskoprozentowski kali najpschihodnischi. S teho trjebaj — je-li je 40 prozentowski, na korz niz wjazy hacz zentnar abo runje telko 50 prozentowskeho dzorkalija. Je-li by tuthch felow psche wjele brak abo njestajnje mjetal, mohl lohzy rostlinkam swadzicz. Na rohozte fyzwy a rostlinki a tez niz na tajke, kotrez fu po deschcziku hischcze mokre, njedyrbjal tute fyze mjetacz, hewak mohte so rostlinki spolicz. Kalijowe zele, je-li chzesch z nimi swjercha hnojicz, rosmjetaj najlepje pschi suchim smjerschu.

Se superfosfatom njeje radno, swjercha hnojicz. Jón dyrbjal najprjedy we wodze rospuschczicz, ale potom by so psche jara ze semju swjacak a rostlinkam mjenje howik. Tutón hnój dyrbjal wschak mitko podworacz abo pak fylnje wkocso jón derje se semju smëschecz.

Hlubóke pschewóranje role.

(S wobrazom.)

Do wójny bé hejko w ratarstwje: hlubóke pschewóranje role (abo po némsfim: Tiefkultur). Nasyonity ratar wé, so hlubóko pschewórana rola wjele lépje njeky, hacz rola, kotruz fy jenoz swjercha pschewórtak. Hlubóko woracz bé mózno z wobétitym tuzym gratom a ze fblnym stotom abo mashinami. Tehodla samózhu jenoz knjeze dwory lépschimy hlubokeho woranja wuzywacz. Jim bé mózno, z parnymi maschinami abo motorami rolu z pluhom hlubje hacz dotal pschebrécz. Burskemu ratarjej a rólnikej to z botalntmi pluhami a hlabym pschezinym stotom mózno njebé. Wichi spoczatku tez pschi hlubolim woranju bo wschelakich smyllow sapadnychu. Dzéchu hnydom pschebhlubóko. Spódnu, wotwu a njepłódnu rolu czijnjechu a wutworachu na swjerch. Sezéhuk teho bé, so so žné bohatnje njeporadzischu. Na wormej semi, kotruz nakozlimy (dalterije) hischcze pschedzéfame njesfu, z zyka nicjo njeroscze a rosej njemóze. Tuste smalki bédu z wuzébu. Nétko nawukuchu, so hlubóke woranje role njetyje rosczenju, ole jenoz tehdom hdyz so spódna rola pschedjisch. Jeli cze'ch jim z tutym hnojnischczom swjercha pohnojicz, potom njech so to tak sahe hacz mózno stanje. Najpschihodnischi czas by wot srjedza februara hacz do hrédz merza byk. Potom pak rosmjetaj jón na zuchu rolu, kotruz njesmë ani smjersla ani je znëhom pschikryta bycz. Rositinki njedyrbjale na zodyn pad mokre bycz. Na korz njesmëk wjele psches pol zentnarja dawacz.

Po radze wézywusitojnych zmëch wapnowy dushzk jenoz w derje wotmërjenych a pschemyblenych dzélbach dawacz. S nim zmëch hnojisch, hdyz nieze rola na druhich za tycze rostlinkow trébnych wutkach (Nährstoffen) thubo. Potom smëjesch z tajkeho hnojenja najmjerschi wuzik a rostlinki drohe hnójnischczo bjes wuzitka ze semje njepocjahnu.

Pschikupne dushzkowe hnoje zmëch z wobkopowankam we wschelakich czasach mjetacz. Tak mózesch k rèpam a bérnam pryeni ros do sadzenje pohnojicz. K druhemu rasej czijnjesch k bérnam pryedy hacz je wkocikcz a k tsczemu rasej pryedy hacz je pryeni krócz wobjedzujesch. K rèpam czijni druhi krócz psched pryemin a tsczi krócz psched druhim wobkopowanim. Tute we dwojoch abo tsjoch dzélbach a dwaj abo tsirocznje rosmjetanje je tehdom dobre, hdyz salpetry jako swjerschny hnój nakozujesch. Je-li k wopkopowanjam z wapnowym dushzkom hnojisch je radno, so jón wschón do sadzenja rosmjetasch. Chzesch-li jón po wobsadzenju nakozowacz, dyrbjal jón do wobjedzowanja do rynczkow sprjacz.

Sa rèpy je najlepschi hnój kaliamonsalpeter. Pschecwoz rèpa je zledna sa dushzkom a kalijom. Je-li z wobémaj njelutujesch, czi bohate zné wudawk wjelekrocznje narunaja.

Sdyzny a pkodu, kotrez fu so hizo rjenje rosrosle, wschcak swjerschne pohnojenje z wyskokoprozentowskim kalijom derje snjesu a fu sa nje jara dzakowne. Njebzjawajzy teho dyrbisch pak so z wjerschnemu pohnojenja z tutym hnojnischczom po mózmozsi sminycz. Stojerschnje dyrbjal jón jenoz mjetacz, hdyz czi tej abo tamneje pschicinu dla njeby mózno byko, z nim nasymu hnojicz. Je-li chzesch k nasymnym fyzwam z kalijom pohnójicz mózesch to w bétu symy hacz do zazneho nalécza czinicz. Tola njesmëch na zneh ale na zuchu rolu hnojicz. Ty dyrbisch pak so so ja to postaracz, so ju jón prawje tsinje rosmjetal. Sa swjerschne pohnójenje je wyskoprozentowski kali najpschihodnischi. S teho trjebaj — je-li je 40 prozentowski, na korz niz wjazy hacz zentnar abo runje telko 50 prozentowskeho dzorkalija. Je-li by tuthch felow psche wjele brak abo njestajnje mjetal, mohl lohzy rostlinkam swadzicz. Na rohozte fyzwy a rostlinki a tez niz na tajke, kotrez fu po deschcziku hischcze mokre, njedyrbjal tute fyze mjetacz, hewak mohte so rostlinki spolicz. Kalijowe zele, je-li chzesch z nimi swjercha hnojicz, rosmjetaj najlepje pschi suchim smjerschu.

Se superfosfatom njeje radno, swjercha hnojicz. Jón dyrbjal najprjedy we wodze rospuschczicz, ale potom by so psche jara ze semju swjacak a rostlinkam mjenje howik. Tutón hnój dyrbjal wschak mitko podworacz abo pak fylnje wkocso jón derje se semju smëschecz.

Hlubóke pschewóranje role.

(S wobrazom.)

Do wójny bé hejko w ratarstwje: hlubóke pschewóranje role (abo po némsfim: Tiefkultur). Nasyonity ratar wé, so hlubóko pschewórana rola wjele lépje njeky, hacz rola, kotruz fy jenoz swjercha pschewórtak. Hlubóko woracz bé mózno z wobétitym tuzym gratom a ze fblnym stotom abo mashinami. Tehodla samózhu jenoz knjeze dwory lépschimy hlubokeho woranja wuzywacz. Jim bé mózno, z parnymi maschinami abo motorami rolu z pluhom hlubje hacz dotal pschebrécz. Burskemu ratarjej a rólnikej to z botalntmi pluhami a hlabym pschezinym stotom mózno njebé. Wichi spoczatku tez pschi hlubolim woranju bo wschelakich smyllow sapadnychu. Dzéchu hnydom pschebhlubóko. Spódnu, wotwu a njepłódnu rolu czijnjechu a wutworachu na swjerch. Sezéhuk teho bé, so so žné bohatnje njeporadzischu. Na wormej semi, kotruz nakozlimy (dalterije) hischcze pschedzéfame njesfu, z zyka nicjo njeroscze a rosej njemóze. Tuste smalki bédu z wuzébu. Nétko nawukuchu, so hlubóke woranje role njetyje rosczenju, ole jenoz tehdom hdyz so spódna rola pschedreje, so by wotmjasska. Jo rosdrjebiska a rosmlewa. Mu Sserbjo mózhli tute woranje rosdrjebjenje spódneje role mjenowacz. Wschi tutym rosdrjebjowanju so spódna semja wjazy na swjerch njemuwora. Wona spódy wostanje a so jenoz rosdrjebjeje. K rosdrjebjowanju spódneje role njeje tak fylnych mozow, pschjeznego stotu a maschinow trjeba, kaz pschi hlubokim woranju. K temu njesfu zane parne a motorowe pluhi trébne. Rosdrjebjowanje spódneje semje móze so tez w burskim rólnischu je tajke dzéko pschiprawjenymi pluhami pschewjesc. (Kaz fmy wóndano rospischali, spódnu semju tez z rosbuchadłami rosdrjebjuja.)

Spódna rola je do wésteho ikhodzeńka stokowa zamakhowanka pokladow. Rowocznu ratar a rólnik dyrbi so jenoz prózowacz, tute poldady (Schütze) se semje wuhrjebacz.

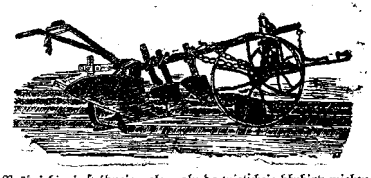

Rosdrjebjenje spódneje role, rolu do wjetscheje hlubiny mjelnu czini. Powëtr ma k njej lódzho pschistup. We rosdrjebjenej a mjelnej semi so wohoa wjele dléje dzerzi hacz w twjerdej a satwjerdnjenej. S tym rola fmyku wkohu hacz do léza zakowa. Je-li rola hlubje mjelna, samóza so koruschki bóle wuwiwacz a schéricz. Czim wjazy ma rostlinka korusch ow czim wjazy wutkow (Nährstoffe) se semje czehnje, czim czilischo rosczje. We mjelnej semi so tez nakazlimy (bakterije), tute drobnuschke za twrde wazne stworjenizka czim zhlmischo rosmnoza zermehren). Jenoz w tak pschihotowanej mjelnej rosi mózesch z drohotnym fywjom lutowacz. Tu mózesch rédko tucz abo dzenza wjele mjenowany rédki fywo (Dünnsaat) nakozowacz. Thch lépschinow je potajtim wjele, kotrej dyrbjeli tez burskeho ratarja a rólnika wabicz, so by rosbrjehjowanju spódneje semje wschu kedzbliwosej pschiwobrocził.

Sa make ratarstwo so dzenza hizo tajke sa rosdrjebjowanje spódneje role so pschihodzoge pluhi twarja. Do tuthch trjebatch jenoz dwe kruwi, dwaj konjaj abo wokaj pschahacz. Tajki pluh twari pluhowa fabrika Gebr. Eberhardt in Ulm a. D. Na naschim wobrazu tutón pluh wohladany. Jón fu Brabanzski wumjenjany pluh (Brabanter Wechselpflug) „Romulus“ pomjenowali. Czejzki je dwaj zentnarjej. Wón ma hischcze jednu zpódnu radliczku, kotraz spodnu rolu drje a drjebi. Prjednej loleszgo staj twjerdje k njemu pschizilenjenaj. We mésto leweje radliczki ma spódnu radliczku. Na naschim wobrazu je horje zwjertnjena.

S tutym pluhom so talle wora: Najprjedy z radliczu, kotraz na prawizu mjeta, brózhu sczehnjesch. Potom woranikz radliczu horje zwjertnjech a spódnu rolu drjebjazu radliczku dele zwjertnjech. Po zamej brózhe nétko dno brózhy drézesch a drjebisch. Pluh je tak pschiprawjeny, so sfocko, kotrez dyrbjako w brózhje thodzicz w rosdrjebjenej brózhje njethodzi ale na hischcze njesworanej roli. Spódna rola so je zwjerschnej ledna zwjesena. Némske ratarske towarschwo (Deutsche landwirtschaftliche Gesellschaft) je pluh pruhowało a spójnało, a je w trjebanju zera thmany.

S tutym pluhom woracz, sda so lohke dzélo bycz. Ale wono dyrbi so rola rosumicz. Spódna radliczka prjenje léto w twjerdej, hischcze njerosdrjebjenej roli, psche hlubóko thodzicz njesmé. Czehnjwy ifót by so tzewak jara drét a stónczenje pluh wuczahnyz njeby. Tehodla njech spódnu rolu rosdrjebjowaza radliczka prjenje léto mitko thodzi. Potom ju z tózhm létom hlubje ftaj. Kózdu brózdu dyrbisch so we dwójzy czahnycz. To je dwójne dzélo, ale proza so tez derje płacji. Pschi jenym popuzce z bérnami „Industrie“ pohnojischu kórz role z tsjomi zentnarjemi domaschoreje rudy, z zentnarjom 40 perz. kalija a z zentnarjom schwablokisakeho amoniaka. Na tym kórzu bjes rostrjebjeneje spódneje role nasbérechu 168 zentnarjow, na druhim runje tak wullim

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawołćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 56 **Budyšin — sobotu, 7. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Hajpodarśći wuběrk bayerskeho ześma je namjet pśiśi-śał, po kótaryuž mě́ła bayerśka ludowa strona w nimšćinu ześmje pśiśeśiwo powyśenjeniu piwoweho dawka hłosowaś.

*

Najwyśśi śi roskasowar cześ́erjoweho wójska Frunze je swój programm wojśewił. W nim ześo praji, śo budźe Rusa w pśihódnje swój wójniski material a bróńje ześa dźełaś, śo by wot wukraja njewotwiśna była.

*

Franzowśke kněježeństwo je Turkowśkej dowoliło, śo śmě wójskow po syriśkej źelesniźy pśiśeśiwo kurdiskim pódjaśam wośćeś. Po žadanju Jendźelśkeje je wono pótajźicho hišće Turkowśkej sakasała, tyhle wójskow do Iraka (Mosulskeho kraja) pósłaś.

*

Italski pótlanz w Belgradźe Brodrero je ześo nahle do Roma śwólał. Wón je pjeźa pśi jednanju wo wikowańskim śrěźenju mjes Italskej a Južnosłowjańskej wobźeźśnjośće cźinił.

*

W Bukareśtu ześo je demonstrazije pśiśeśiwo Němśkej wótpjetowałe. W pjatnaśe thromadźijnach ześo je śćitowórk pśiśeśiwo temu wuprajili, śo by ześo Rumunska Němśkej pódwoliła. Demonstrantojo pśed śwónkowne ministerstwo pśiśeźechu.

*

Do Madrida je powěźeś dośpła, śo je wjednik rifśkich Kabylow, Abd el Krim, wumrjeł. Jeho bratr dźe ześo nětko jako wjednik Kabylow wuwołaś daś.

Źelesniźaŕski strajk.

Źelesniźaŕski strajk je ześo tśi dny dale rośćeŕił. K strajkej ześu ześo wčora pśidružyli źelesniźarjo w Glauchawje, Werdawje, Pirnje, Oschatzu, Wurzwnje, Altenbergu, Meuselwitzu, Flöha, w Žitawje a w Freitalu-Počzaplu. Do powjeśeŕi z Elbersełda, je ześo **źelesniźaŕske strajkowe hibanje na cyłu wjeźornu Němšću wupśeśestrěło.**

Schlwórkŕ je ześo mjes sastupjerjemi nimšćeńskeho źelesniźeŕskeho towaŕstwa a źelesniźaŕskich swjasłowu wo mjeńdownych žadanjach jednało. **Tole rośrěźenje njeje k zanjemu spokojenju wupśeśej dowjedło.** Wobej stronje stej wobsamkłej, ześo ześ wótbu z nowa seśídźetej. **Myźle mjes źelesniźarjemi śu jara roshorjene.** Tehodła ma ześo wóźakaś, so teź we drugich stronach Němśkeje źelesniźarjo ś nimšćanami dźeło ześa. Nasponmujenja hódne je, ześ śu ześo niź jenoź śwóźenje, ale teź śiśeśeśijanske swjasły do mjeńdowneho hibanja zarubnyłe.

Kaž śiśeśeśanske dźełaćeŕske swjasły w Barlinje ześeźuja, śu wone pśeźeśwědčene, **śo njeje móźno, źelesniźaŕske hibanje sahaćiś.** Teź by podarmo było, śiśeśeśijanskich źelesniźarjow wot strajka wótdeŕeś. Dale je ześo ześeźiło, ześ ześ sastupjerjo nimšćeńskeho źelesniźaŕskeho swjasła pjatk śaźdu, so bychu ześ wo powśeśitkownym połoženju wuprajili.

Kak dałeko ześu wěźy hižo dośśe, je hižo ześ teho spóznaś, ześ ześ źelesniźaŕske swjasły hižo śćitowórk śpytałe, dźełowu nowoźi, kótaruž je nimšće źelesniźe towaŕstwo organiśowało, zadeŕźeć. Pensionaraŕam a dośtawaŕam cźakaśkeho pjenjeza ześu wośjewili, śo nimška źelesniza njemóźe tele sastojnišće kategorije nutśowaś, ześ ześ dźěło cźiniś, a ześ jim njemóźe žana pjenjeźna śkoda nastaś, jeli ześ ześo tutomu dźěłu zapowjeźa.

Kaž dotal je ześo wobłkład wóźoboworych cźahow hišće ześe wótnym rjeźe śdźeŕźaŕ, tola ś tworowym wobłkadom hižo ześe ześ nje klaja. Na hłownym dwórnišću w **Kamjenicy njeśíła hižo śćitowórk mohli drobne twory pśihśíśimaś.** Wobźeźśnjośće budźa drje śtónźnje němšće źelesniśke towaŕstwo nutśowaś, žadanjam źelesniźarjow trośchu na pśeźeźo pśiwźaś.

*

Kaž Wośtśej telegrafowa powěźeśenja powźe, w Saśkej 1 430 000 źelesniźarjow jenoź 2700 strejkuje. Strajkowaśe ześebi žadaju, so by ześ jim hodźinska mźda wo 6 pjenjezkow powyśiła a ześ dźěłaśi cźaś wot 9 na 8 hodźin pśihótowaśeśi. Sajtojniźy ześu ześo nałkwilnje sapowjedźili, strajkowarjow direktuje abo indiwiduelnje podpjeraś.

Dźěłoweho rady Budyšinśkeho twórowego dwórnišćeza ześu wo śiwórim śtejśćeźu k strajkej wuradźeli. Po dośtatnym rośrěźenju ześu wobśamkli, śo ześo **strajkej njepśiśamknu.** Tuž ześo na Budyšinskim twórowym dwórnišćeźu dale dźěła. Twórowy wobłkad ześo dale wjedźe, bytnjej twórowe cźahi ś Drjeźźan ze sapośdźenjom pśihjeźdźe.

Powěźeśi, śo źelesniźarjo we wjeźornej Němšćej strajkuja, njeje ześo hač dotal jako wěrna potwjerdźiła.

Wotstorčenje poźeźenjow němskeho ześma.

Kaž je ześ w połnym poźeźenju nimšćańskich strajkowych wjeźor śdźeŕźało, ześo poźeźenja kóńz pśihódneho tydźenja wotstorcźa. Śćitowórk wuradźenja ześo hakle po wuśwólenju nowego němšćeho presidenta sajo sapoczńu. Tehodła njemóźe ześ stajne finanzne rośrěźenje ani na lěto 1924 ani na lěto 1925 hač do 1. hapryleje pśihijeś. Tehodła je nutśny zakoń trěbny, kótaryž ześo w němšćim ześmje hižo pśihódnu pónźdźelu wobśamknje.

Něhduschi wołbarski kral jako kandidat němšeho presidentstwa.

Něhduschi nimšći kronprynz je jako kandidat němšćeho presidentstwa konkurrenta dośtał. „Bayerisches Vaterland", organ bayerskich federalistow, je wśej khutnosću namjetnje, prjedawšeho wołbarskeho krala za kandidata pśi presidentśkej wólbje poźaźiś. Kral Ferdinand je dobry katolik a Bayer. Pódła teho jeho wólbni dla jeho pśiwinuśnišći śtykow ś Koburgskim śwójbarni, w Belgiśći a w Jendźelskej kněježazym, kaž teź ś Orleaneśkej śwójbje poreźeja.

Soźialdemokratiska „Münchener Post" k temu śeśćipaśe pśiśiwpomnjeje pśichdawa, że je titon „dobry katolik" je śwójcźi druhej žonu, lutherśkej pryńcźnu ś Reuź, w mě́śchanym mandźelstwje źiwy, a śo je śwojeho pśenjeho žyna ś pśenjeho mandźelśiwa, nětcźišćeho krala Borrýha, we prawosłowanej wěrje wozgahnyć dał, so by ś tym śwoju dynastiju w Bołharśkej wobśwjerdźił.

Chamberlain wo posliceźnym němskim rukowanśkim paktu.

W jendźelśkim delnim ześmje ześ sapóśłanzy liberalneje strony jendźelśke kněježeśiwo namolwili, so by němśkemu rukowanśkemu paktej pśichłosowało. Sapóśłanc Ellis Davis mě́nješe, so je wopraworźśiły strach w Europje franzowśki imperialiśmus.

Minister śwónkowinych naleźnośćow Chamberlain na tele wuhady pśiśeśiwo Franzowśkej jenoź ś powśeśitkownym wuprajenjom wotmolwi. Chamberlain praji, so nimśći nanjet wulke móźnośće sa mér a bjeśśrach śwěta wopśihja a so **móźe teź k śhrabanju Europy dowjeźeś.** Jendźelśke kněježeśiwo tutu kroćel wita a jej wulku ważnoś pśiznjaśuje. Wono budźe ju ś wulkej khutnosću rośpomnjaś.

W franzowśkim śarjadnišćiwje w Saarśkim kraju je ześo w póśledninu lećeje pśeměnjenje k lěpśenu śtało. Dźiwajo na wśitke wobśtejnośće je wón dopóśnał, śo ześ nětkole nicźo lěpśeho cźiniś njemóźe, haś nětcźišći śtaw podleśćiś, pśiśi cźimś ma Jendźelśka presidentśke městno we kommizji.

Schtoź wuprośbnjenje Kölnśkeho kraja nastupa, nima kněježeśiwo haś dotal formulowane śwěśćenje nimšćich pśeńdźenjow, tola Jendźelśka je hižo pśed nětkotrym cźaśom dośeź wjeźała, śo by widźała, śo Němśka nima prawo, 10. januara źebi wuprośbnjenje źadaś.

Chamberlain je Parižanam pśechjara „němśkopśiśeźelny".

Rěcź ministra Chamberlaina w jendźelśkim delnim ześmje je w Parižśkich nowinach, kaž dałeko je wona na nimšći rukowanśki pakt poćahuje, wjele pśeśćeźiwjenja nadeśchła. Franzowśkojo nětnja, so je Jendźelśka pśeśeśwólniwa, so nimšćim nahladam pśiśiwobrośćeja.

Franzowśka źebi rukowanje niź jenoź za Rhein, ale teź za ranje žada.

Parižśke nowinły so nětkole ś htowneho dźěła ś poślićeźnym nimšćim paktom saběraju. Nimaju k njemu dowjeźerjenja. Teź w franzowśkim kněježeśiwje maja na nim wjele wustajnjeź. Kaž „Chicago Tribune" pišće, ześo Herriot, generaŕ Nollet, Briand a Boncour w franzowśkim ministerstwje wo nim rośrěźeli a ześ wobśamknli, němśke nanjety wotpokazaś. Herriot je k pśeśeśwědčenju dośchoł, so Franzowśka njeźeźe **Pólšku a staty Maleje enteńty śtrachej wudaś a so dyrbja ześ k śchtianju bjeśtracha tuthych krajow te ześme pśichprawny kaj k śchtianju Rheinoweje mjeźy cźiniś.** Herriot ześo nadźija, so Jendźelśka k franzowśko-belgiskemu rukowanśkemu śrěźenju k śchtianju raśśich mjesow pśichtupi, so k temu pśichłokuje, so Franzowśka we bjeśtrachu śwójich śwójaśkarjow w jrjeźnej a raśśej Europje ześtražuje. W franzowśkich knihach ześo na to pokazuje, so pśichi tajkim śrěźenju njebudźe Franzowśkej móźno, śwoje wójśko pomjeńśiśicź.

Marśchall Foch měni, śo móźe ześo wójna kaž 1914 hižo jutśe sapocześ.

W śiwośim póślednim poźeźenju je konferenca śwjatkaŕśkich pópśtanzow w Parižu wobśamknła, źebi wot marśchalla Focha źadaś, so by nadrobnitśicho wo wólbronjeńśkim praśchenju rośprawił, nimšće pśicheźdźenja do drobna mjenował, a teź śwoje mě́njenje jźeźił, kak mohła ześo Němška nutśowaś, so by wośeśe postajenja Versaillesśkeho rěźenja dopjelniła. Nětkole konferenca pópśtanzow praśchenśke łapjeno, na to śo poćahowaze, nastaja. Mówo ześo w bliźśich dnjach marśchallej Fochej pśicheźda. Versaillesći wośeśi komitej wotmołwjenje na tele praśchenja wobźeźśa. K temu rownu „Intransigeant" hišće nětkole pśiśiśpomnja: „Móźe ześo rjeź, a franzowśkemu kněježeśiwu je móźno dopołkaś, so ześ wśitkim śwójaśkarjo jenobtókńe śwóźeśi, so Němśka śwoje podpiśmo pod Versaillesśkim śrěźenjom śapiśa a so je śwoje wośeśe mozy wobnowiła. Pódła teho „Intransigeant" śtóńcźnu radu dobrodźaśa generała Focha wośtjetuje: „Jutśe móźe ześo śtaś kaj w lěcźe 1914."

Pólśka pśeśeźiwo němskemu namjetej.

Powjeśeś wo wótmyślenjach Němśkeje pśeśeśiwo pólskim njeśam je w Pólśśej wulki njeměr śbudźiła. Pólśke nowiny wo cźertowitym planje Němśkeje k nowemu dźeśenju Pólśśeje pśichu. „Kurjer Warśchawśki" powźeś śwojeho Parižśkeho dopiśowarja pśiniśeźe, kotremuž je jedyn franzowśki śapóśłanc rjekł, so je Pólśka ś **tolom wulkich śtrachow wobdata, kotreź wschitśyk widźa, jenoź niź pólźyk diplomatojo.** Nowe Pólśśej njepśeśeźelśke hibanje śo w Parižu śapoczńa. Te ześme nowiny w śawodnym nastawku pśichu, so ześo „wójna ś Pólśkej rośwowa", kotraź Versaillesśti měrśakitnje. Hdyź by Němška podpiśma pod śwoje namjety dośtała, by śměł Němšći jako śćikodowanu wobhładowaś. Ześamo śtworjeźo Versaillesśkeho śrěźenja bychu pśichpóśnałe, so ześ nimšće raśśe njeśy njeprawe, a pśeśeźiwo Pólśśej by ześo zyły zjod prozeźoju sapoczał. Zadym dźeń njeby ześ bjes śtorośćow minył, a ześ nóź njemohli śmě́rom śpaś. Nowiny „Warśchawjanka" pišćha: Hdy by ześ śrěźenje wobśamknło, kotreź rozdźěł mjes njefranklinowśkimi raśśichi a wjeźornych njeśow cźini, by Pólśka śaćasće měła, ześ je w lěcźe 1925 ś nowa do lěta 1770 pśeśeźadźena. „Gaśeta Warśchawśka" měni, ześ je śtrašne, Němšći do radu Śwjatka ludow pśicźeź, dokeź by ześ Němśkej możnośej daka, poźtajenja Versaillesśkeho měra, wwśeźe w nastupanju pśeśeźiwo Pólśkej pśeměnić. Němśka pótrjaśći kraj sa roświśe śwojeje politiśkeje, hospodaŕśkeje a wojeńśkeje mozy trjeba. Tu wona w pśichódnje „ja pośledńje rośrunanje ś Franzowśkej", to rěka k rośbiću Franzowśkeje trjeba. W Jendźelśkej po śdaźu njetwjeźba, so by hóźde pśichmanje sa pólśśej mjeźy dyrbjało ź wójnu śkónźeź.

Teź jeźmy je ześo hižo do njeměra dał. We wośeśiśej tonmiśtyji je jedyn śapóśłanc namjet śapodał, ś kótrymuž ześo knjeźeśiwo namolwja, so by ześ hižo pśichitowało. Druhi śapóśłanc źada, so dyrbi **„knjeźeśiwo śakitanje kraja pśichitowaś".** Mamy śwóźoba, kótryž je źebi wotmyślił, wjeźorne mjeźy Pólśśeje pśeměnićej, to rěka Pólśku ś nowa dźeśeć. Knjeźeśiwo je winowate, wśitkich swoje organy ś śakitanju śtata pśichitowaś. Hdy by ześ tajke pśichitowanje njeśtało, by knjeźeśiwo śa to śamolwite było.

Pśichiwótśjenje amerikanśkeho antialkoholśkeho śakonja.

Pśichiwjedźenje amerikanśkeho antialkoholśkeho śakonja budźe ześo w pśichódnje wusśeźinśkeho śtaś móź. Ś swujbom śwjaśkowego śnda w Brootklynu je knjeźeśiwo prawo dośtało, tódźe wśitkich śtatow teź śwonka dwanacźe-

Šulske tornistry za hólcow a holcy poruča wurjadnje **T. Albert** w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078.
sněźanske toše, kniłowe mapy, tafle, šćěpjelki atd, płaćizny hódno kožane twory :-: sporśke wěcy :-: sedłarńja

knihlisteje dalekoliece wot amerikanskeho brjoha za alkoholom pschepytacź. S dobrom je hižo wuprajił, so smě so nakład hollandskeje parneje łódźe „Zeehond“ zebrać. Nakład tuteje łódźe, kotruž z alkoholistiskim napitkom wobsteji, je 250 000 dollarow hódny.

Cźěskostowakske knježerstwo wo pastyrskim liscze.

Kónz sandźeneho léta su cźeskostowakscy biskopja pastyrski list wudali. Wón je mjes wobydlerstwom z dźela wulke pschecźiwnistwo nadeschoł. Němscy sozialdemokratojo su w tejmje praschenje sapodali, kak so knježerstwo k pastyrskemu listej stají. Wě knježerstwoje su dolho wo tutym praschenju wuradźeli a schtwórk je so z pschihotowanjom katolskeje ludoweje strony wotmołwjenje dalo. W nim so praji, so je so z pastyrskim listom bojosć wo staćanske prawa wobydlerstwa shdźiła. Republikanske knježerstwo njeda sankje kamacź a pschipóstnawa, so maja wschě zyrkwje a naboženske towarstwa, kotrež su je statom pschiwósnate, swobodu we wěcach zyrkownego sarjadowanstwa. Runje tak pak je knježerstwo rozsudźene, staćanske prawa, kotrež su z wustawu zarucźene, schlitacź. Knježerstwo njesmje cźerpicź, so by so někotrymžkuli pschi swobodnym wuziwanju towarstwowego prawa k podpjerje dźěłacźerskich, dźěłodawarskich a hospodarskich pomérow, pschi pokoju swobodze a tajnosći wólbow a we swobodze swědomja a wěry wobarachowacź. Knježerstwo njedowoli sa nikoho wumjasce pschihłuchnych sakonjow, wobsebje wustawnych, sakonjow sa schikanje republiki a sakonja we cźitschcźu.

Hacź su so pschi pschewodźenju pastyrskeho lista někotre postrowenja tychle sakonjow pschestupile, two tym maja porjadne rozsudźicź. Knježerstwo budze teź za tym hladacź, so by so pschipadne pschestupjenje płacźazych sakonjow zhłostało. Pódla teho ma knježerstwo możnosć, teź płacźaze sakonje z wuherskeho cźasa k dorahnenju nakoženju po administrowitowym puczu wujcź a minister schulstwa je we někotrych wobsebje kschiźazych padach poručił, dźiwjphkinaskich pscherźewow pschihłuchnym organam sakrocźiś a wupłacźenje statneho vjenjezneho pschinoschka stajiłoś.

Knježerstwo njerozestupi w mecźim wot płacźazeho prawneho porjada, po kotrymž może wobsebje we wěcach staćanskich prawow w zjelej republiku jenož jena wyschnosć płacźeć, to je wyschnosć stata a autorita jeho sakonjow a knježerstwa.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wećera wjeczor we 7 hodź. barometer 732, hygrometer 0, thermometer we dnju +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer 0, thermometer w nozy +3. — **Rospolożenje** wjikowa a wschitkowa na to pokazuje, to móże so wjedro wschitko na wjeczor abo pózdźelu staźeć. Wećera rano leżesche wjikowa nad finskim zaliwje (morjo mjez Schwedzku a Finiskej). Horsk zyły wjeczorny Europu a Jendźelsku wećera rano wjelcina pschikrywasche. Schklonja pak hischcze dwa nikto fwjt. — Jutrje njedźelu Reminiscere klónczko 6,33 hodźin, khadża a so 5,50 hodźin khowa. Mjezak. poł. 3,34 hodźin khadża a so rano 5,43 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrje njedźelu:** Mutno, symnischo, druhdy so powrośći.

— **Rosprawa polizje.** Tu k[illegible]chu 22. 2. 25 z awta cźornu kožanu listowniu je wschelakimi papjerami, kotrež su na mjeno „Hendrich Willy Saitmacher“, rodź. 27. 7. 97 we Weesensteinje wustajene, dale magnetowy kluć a termostop-apparat. — W nozy k 4. 3. je sahrodu 2 módreju Wirskeju karnikłow a 5. 3. i bydlenja mnohe cźahanje pschedmjetnych. — We Budyschkej wokolinje 26. 2. mužace kolo znamki „Wanderer“, modell 7, cźo. 147 246. — W nozy k 27. 2. 2 jonjazej kole znamki „Mita“ cźo. 142 321 a 143 677, jonjaze kolo znamki „Lusens“, mužace kolo znamki „Brennabor“ cźo. 1 089 559. — 3. 3. mužace kolo znamki „More“. — 4. 3. listownju z cźornego koze je wschelakimi papjerami na mjeno słótneho witkowarja Pawoła Hermanna Gneuska, rodź. 23. 5. 96 w Stachowicach.

— Dale 3. 3. zonjaze koło znamki „Seidel u. Naumann“. Dla wroćenja pósledźiseho koła je 10 hr. myta a sa wroćenje Gneuśowoje listownje 5 hr. jako mytaźenje. Wo wjesyłkužone powěsće prosy Budyschka polizija.

— **Powołanje naschich dźěći.** Cźeste staroscze cźini starschim cźasto praschenje, kaze powołanje dyrbja sebi jich dźěći wuwolicź, a to wuz jenož tehodla, dokelź wuslady teho abo tamneho powołanja dołeź njeznaja, ale teź wot sebje tehodla, so njeby sebi jich dźěćo powołanje wuwolilo, w kotrymž pózdźicho swoje sdobe njenamakaš a w kotrymž teź niczo njezdobydze. Znowu powołanske jaradźenje chcedźa tute cźeste pschikmjetej pomhaź. Dokelź hischcze mnohim wobstacze powołanskich jaradźerjow nje znaju, wobsebje pak, dokelź wo jich kwalifikacijach hischcze wulka njejasnosć knježi, wotmeje Budyschka hlowna powołanska jaradźerna (Berufsberatungshauptstelle) a jaradźerna wuczobnistnich městnow pschi okrejskim wuradu 10. měrca 1925, wjeczor w 7 hodź. w auli ludowneje wyschiseje realki starschiskim wjeczor, na kotrymž budze wjednik Dr. Jozefowanskeje hlownje powołanske jaradźerne, k. dr. Handrik rěcźeć wo: „Wo wuwolenju powołanja nasich dźěći.“ Starschi tajich dźěći, kotrež pscheo wuwolenjom powołanja stoja, su wobsebje pschehrożeni. Sastupja je darmo. Dalsche wuzwjenjenja podawa kóżdy cźas hlowna powołanska jaradźerna na hrodowskej dróhi 10, w njehonschej krajnoskarskej khěži.

— **W Pětrowskej zyrkwi** wuwjedze njedźelu 8. měrca wjeczor we 8 hodź. khór krajnoskarskeho seminara a němske wusdźischeje schule pod nawjedowanjom Alberta Wotrubja Palestrinowu Božu mšebu (mišu Papae Marcelli). Snaty Budyschkich organist Horst Schneider zahraje na bygelach dwoje dźěło Seb. Bacha. Dokelź je k. Theo Bauer z Drježdźan cźełko khorit, je so mały pschemjenjenj stacź dyrbjało. Je po poradźiło, na jeho městno komorneho wumłaca prof. Starke wot staneje wotpowjedze kapały w Drježdźanach dobyeź, kotruž je jako najznamjenitschi hrajeć na „viola de Gamba“ po zyłym swěrje znaty. Wón budze dźěła wot Bacha a Händela a pschewodom bygelam pschidruschowacź. Sastupne khartki su dostacź ja 1 hr. a 50 pf. (bjez dawka) we Wellnerej knihjarni a wjeczor pschi zyrkwinskich durjach.

— **Hdy płaci město w żelesniskim wozu jako wobsadżene?** Cźeleznischo shndża so pucźowaju dla wobsadżenja w żelesnikim wozu. Sćini so tehodla kedźbne, so městno njepłaci jako wobsadźene, hdyż so nowina abo knjiha do żaka wysche nacźo położy. Tak to, so by so wjednik wamtk hnadź do żaka położa, njeda hischcze mjawo na městno pod nim. Jako wobsadźene ma so městno temu potom wobhladacź, hdyż so na zowanskim twarchi, dratże a dr. birckhnje na nje położa. Wuprajene wobsteja wšo ta tajke cźehi, ja kotrež nuzkich sebi do cźasa nětsne khartki kupicź. Po nowolichych postajenjach je tež w 4. rjadowni poskladanej městnow dowolene. Dźensi, ja kotrež je tu khartka za pół pjenjez kupiła, maja prawo na sedźenske město. Mese dźěcźi, kotrež darmo jedu, dyrbja so pschi njedostatku na sedźenskich městach na kłin wjacź.

S **Kamjenza.** Dudownitschi rjemjeslniske zechowty Hrodnadźicźan so łaćanej schtwórtk, to hyrt rodu Hladowanj wo **wothotowanju** sjwjedźenskeho cźasa, kotryž dyrbi so pschi Sładnojcźi wobswjećowacź 700 letneho wobstaca mesta Kamjenza wotmeć. So dyrbi cźah historiski dyeź, žada sebi hižo rok prjedy zjednoćenja. Cźah ma so na sešěhowe za takadnu myśl složowacź: Wójwoda Jan I. łaćeżesche do města Kamjenza, so by tu krajny hejm wotmeł. Jednoty Kamjenskich rjemjeslnikow wocźakuja swjedźenskeho wjeśća na „Dumjshlidu“ a pschewodźeja jeho swjatocźnje do města. Cźah cźehnje po Połcźanskej, wjeczornej, kralowskej, rańscźej, Wojerowskej, Budyschkej dróhy a skónći na torhoscźu, hdźež so potom Hans Sachsowe hry wotmeńuja. Wobdźělićej na cźahu mógu so wšo w historiskich drastach jenož tajkim, kotrež su tajkich jednotow, kotrež w tamnym cźasu hižo wobstejachu.

S **Dźěsow.** Sćerdźi wundże wobeh w srjedźu žiwnoscźerja Oty Radischa. Wschě ratarske maschiny, kaž rozkowe a pyzow, kłady so jasnosć. Kak z ewobeh nastał, njeje hischcze jasne, najskerje je pschetorhnjenje elektrowoda jón jawinowat. Wobhódźe ma jenož nisto jasnych.

S **Kulowa.** Njedźelu 8. měrca wotmeńuja so we hornjej holcźej rjadowni kat. zyrkwe, wólby a to we 11—1 hodźin. — Na hlownej shromadźiznje zastupi towarstwa wuwoli so ratar Pětr Graf z Nowej Wsi za pschedsydu, jahrodnik Michał Kokla za nastupjaceho sudu, k. Michał Schosta z Kulowa za pisomnjesenja a Franz Kokla za pokładnika. — Na farskej zyrkwi pola farskich durjach je so nowy błóźenjny cźahnik pschiwinił. — Pschemysłowy towarstwo wotmje 4. měrca swoju hlownu shromadźiznu. Po pschecźitanju protokolla bu 2 nowaj sobustawaj pschijaschenaj. Pschi wólzje pschedsydstwa wuzwoli so k. piwarnik Kircher za mjenowanego pschedsydu, schpitali mischtr Mik. Dittrich jako pschisydowaceho, dentist Zejbig jako zapisowaś a kupski mischtr Pětr Henezka jako jeho zastupnik. Towarstwo mjesche 638,40 hr. dołhodawa, 534,95 hr. wudawkow, w kaschu wosta potajkim 103,45 hr. So by so towarstwowe dołh, 230 hr. zaplaciło, ma kóżdy sobustaw 1 hr. pschinoschowacź. Hač na lito 1925 je pschija.

S **Wojerez.** (Skamopomoz.) Sastojnizy, jastupjerjo swobodnych powołanjow a ratarjo su so w „thorobuni zawěsćenji za zrjadny staw, akzijowe towarstwo“, shromadźili. Sarjadnistwo derźi so k tutomu zjawnemu schlesskemu provinzialnemu runkowanskeje zwjezkownje we Wrótschawju. 16, na swérzejskej dróhy (Tiergartenstr.) 55/57. Sastupicź może kóżdy, kiž je krawny kiž khorobnej zawěsćejskej winowatosći njepodleży a si njeje hischcze 60 lět stary. Klasske wusmjewjenje njeje za sakny trochne. Za Kulow pschijimnje pschipowědowaś k. Pojzela. — Dla daukowskeho podwódźenja pohlada so w lecze 1924 a hacź dotal 61 wospobow z shromadźenja 38529 hr. W 30 padach jednalsche so two wopaczne abo pschi nisje pschipowědźenja dołhodonoscy a wobtoscy daurka, w 14 padach wo jakonadźenje we wobedźenju wisowskeho daurka atd. Jednotliwe khłostanja wotezinowe 3—800 hr.

S **Wojerez.** Na jamje „Marga“ jusjeboźił dźěłacźeł, kotryż so zahrjeny. Po dołhim napinanym dźěle jeho wumrchu. Wšěche dreje hischcze żiwy, kola jara cźežko wunjeru.

S **Rowkho Hamera.** W posledźnim posedźenju gmejnskich zastupjerjow jednasche so najwjedźo wo namjetach kotrež wožcźouki, wothłosowanje a podpjerjenje nałożenje naprawowacźh. Potom wosli wi pschedsydu nowe postajenja Wrótschawskeho krajneho finanzneho hamta, po kotrymž dyrbja daukoplaczerjo swoje dawki hnmi na pschihłuchnym finanzjum hameje wotedacź. Dokelź su to jara wobcźežne a z mnohimi wudawkami zwjazane zo, wuprají zhromadźizna prośbnu, so by gmejnski hamt za pschinjatnomne wobschłodźenje dale dawki wběrał, a je zhromadźize na finanzny hamt wotwjedł, schtoż tón tež pschija.

S **Hólnizy p. Mitowa.** Snjeboźił z. pschi wukonjenju swojeho powołanja w Sprjejcźejskich łasotowych skałach cźłeł August Mućka. Jeho bowjescheni do Mezjanskiej khorownje.

S **Nikze.** Psched tudomnjischim sudom jednałsch so wschcźiwo Augusta z Hólnizy pola Mikowa. Barthel je wobstorjenj, so je wjazy metrow khójmowcho wuzikowcho drjewa z kholowcho kóła wobsydźeli Majmilian z Knorr hromadu z druhimi kradnył. Barthel zapłaći jo k 50 hr. pjenjezneho khłostanja abo na 5 dnjow k 1 jenej jastwa. Za narannanje nezinjenje schkody dyrbi 42 hr. zaplacźeć. — Nałać Aug. Bayer z Zymnja kóła wobkorzenym, jo je krajneho hajnika Prušera z Rejzke pschi wukonjenju służby z rosnjembrynymi słowami ranił. Wobškorzeneho zapłudźichu dla cźežkeho ranjenja zastojnika k 25 hr. pjenjezneho khłostanja abo k 15 dnjow jastwa. — Kowalskoj Rich. Mereka z Malczizy a Rich. Barthel z Hornjeho Hórjelka dźěłacźerjaj na Hornjobrjeżanskim rycźerkubl., hdźež dźěłaschtaj, su nastałanja wichi 4½ zentnerja pschitmjeneho hnoja kradnyłoj. Prjedy pak hač hacź mógłschtaj jón wschcźeć, buschtoj zaplaśeć

Schto ludźo jědźa a pija.

Podał Bohuwěr Schěźa.

9) (Pokrazowanje.)

Schweinfurth je teź mjes ludom Bongw w Afriźy dłeschi cźas pschebywał; schtoż wón wo nim pisa, to budże so sćejcźa někomu lubicź. Mužojo, kiž žo tam, kaž pola najwyschich dźiwich ludow, wschelko dźěła najbole zdaluja, najradscheje na honjtwu chodźa, pschetož dźiwinny je tam dosć, a tym, dyž mózga maja najwjetschie a jenicźe wjeźele na tym, dyž mózga male swérzata honicź a łójicź, wulke a pólne myschi atd., to wschо z tich wschědnemu khlebej sluscha. Jědźa tam cźi ludźo nimale wschо, jenož cźłowjeczy a pśurje njejšo niz. Pschi tym je jim zyle wschо jene, hacź je mjaso cźerstwe, smjerdźate, abo hijom na pol shnile; jim wschо žłodźi. Schtoż na pjek. lawy w łěhach a hrjach hacź leżo wostaja, kruchi swérzatkow, kotrež njejsu dožrjeź mohle, je ludźo sobu domoj bjeru, njech smjerdźi tak jara hacź chce. Mjenja: hdyż je mjaso nahnite, je to smamjo, so je pjecźeń mjecha, a tajka ludźi słytnych cźini a dawa jim wjazy mozow hacź cźerstwe mjaso. Njedawża žebi teź nawěcźecź, so žołdź shnile mjaso łóžo a lepje pschezwuje. Wězy, kiž su nam gramowcźine, do so jeru, kaž ewobeh schtó wě kak dobre byle. Hdyž Nachtigal hewjado rěcźeć dasche, ho jeho nejcherjo hnydom wo žołdź łaćerscź pozachu, a schtoż na pol pschecźitale w nim namakachu, to namjeźese feschlapachu. Snamo wschelake waki, kotrychž na tam howjasty ffót nimo měry wjele w cźerjewach jokuspinjenych wiźaju, woni z ruku wodźerownych a je wschёm njerzadom jeźracźu. — Khaj Nachtigal dale powjeda, běchu wobydlerjo kralestwa Bornu malo lśpschi. Wón pschihódźe do města Marie, tam běchu runje wjeli, a wjele ludźi z wokolinу bě na nje pschijschło. Najbole kupowachu tam pok shnile pólne wulke myschе, kotrež tam łóżdy rady jerje. Kolbajti, kajkeż žebi je my sa dobry pschikusk khwalinu, wjeło w cźerwjej, t. r. mało snatej Afriźy ninaja „wone derje jim też žłodźite njebychu; cźi su tam na „hybriski jobak“ spomjenci. Žyte torhoscźe bě napjelnjene z njewutrajnej zmjerdźacźu shnitych myschow. Nachtigalowi noschcźe, luźi muhamedanojo, wěźachu pódpanski lud w měcźe za kannibalow, t. r. ludźizjeźracźkow, to pak cźi njebóscha; jenoż malу złužownik, kiž swojeje młodosće dla tak twjerdze turkowskim jědźenjam sakonjam podźěłnjeny njebě, kupi žebi jemu popjerjenu shnitu myschu a ježra ju z wulkim spodobanjom. Wón tajke khłóscheńi derje znajeschе, domach pola swojeho luda, Gauterzan, běsche hižo jich wjele ježrał.

Mjes tajkimi ludźimi, kiž su žiwi kaž žwinje, ho njechcamy dźeje kondźeć, namakamy je tola nicźo njeznjenjemy; tuj dyzemy dale trócźicź a ho druhdźe rozhladowacź.

Stare pśsma powědaju, so ju ludźo w tizcźelitej wójnje tu a tam tajku nusu cźerpili, so jim dyrbjeli pjerschej jěźcź. To pak njebě pjerschcź je zahredowa a polow, ale tak njenjewanna sdźenjenska (Kriegsfaulny, Fäulnisrienerde), kaž je ho tež pola Swjerwiscźi jara wjele namakawamy, a žyła tam, hdźež brunnja bes jenju leži. Jědli pu tajki tempel, kaž trenili wjedźa, to Pomórčel, w Luźizy (pola Mnišakowa), to Dobrawšći pola Běłeje Hóry (Wittenberg) a wěsće teź na wjele druhich tsłach. Kaž wucźenjaj Berselius a Retzius pišataj, ho w hewjenej Schwedzi a Finmiscźi teź dźenjšnjischi dźeń jara wjele trupjela je; luźjo jón tam do rjśkow wjele mjelo mjesheja a hobu njeła, ruj pak mnjo dla, ale do telej jim to derje žłodźi.

Pola nas ny tajke nešcźto njesnajemy, ale we wschёch horzych krajach je ludow dosć, kiž tajkule pjerschej jědźa, mo w najkrajnischich a najpłódnischich stronach. Snaty płatowny puczjowar Humbold je jich w južnej Amerziy wjele nadeschoł. „Mły běchmy 36 dnjow po wulkej rěcźy Rio negro jěli a pojastachmy pschi twarjenjach misionstwa, kotrež bě ho tu mjes dźiwim ludom Otomakow załožiło. Běchmy zhonili, so cźi wjese pjerschcze jědźa, tuž chzdomy so jhami we tym pschecźiwdźeźcź. My žebi je wobhladachmy; běsche to mezna drobna nažolcź schera błina, kaž je hornjecźo tu baja; teje je tam wjazy drnzinow, a jena njeźłodźi taj dobra. Otomakojo ju do kulow hromadźe smjatu, tiž su tak wulke kaž hlowa abo nješto wjeršće, je na zeljowych wulkich kuschu, donjž so jtere njepeczyše cźerstwe. Su žwe jich hérkach maja jich wulke hromady leżo. Chzedźa-li sajtule łudu podźišnjeny jěźcź, tu najprjedy do wody połaja. Tu cźi Otomakojo su dźiwi lud, šiz nicźo njeźłyse, nicźo njepiła: pschirwda dźe jim dosć a nadesć zyroby pośćcźa. Wokolne ludy nicźo do nich njedźerźe; dyzedźo ši nješto prawje njeczište wosjamanjcźicź, rjekuu: To je tak mjasne, so jo Otomak jeźe! We lěcźe žiwja so cźile ludźo z rybami a wopawanmi (Schildkröte). Rybу pak do śyczow njelowja, ale je schipami tšelcźa, a ruj žiwy je cźasto dźiwali, tak wuskajni weni w tym sa. Hdyž pak kosche jewy cźaš sajmuji, wodu hladaja pschišibera, a terhaze rěli daleko a schćeroko wschо powodźa, potom je jšelcźa rybow kuz. We bluhecźich rěłach je ranje tak njemóżne nješcźo popadnocź, kaj w morju, hdźež je wono najbluhsche. To traje dwaj abo tři mežeju. W tutym cźasu Otomakojo hromady hliny do je žern, połtady pomjenowanych kulow, nikotrež wjazy hač pumi wob dźeń. Pschi tym je jim nětsajši pschikusk: rybizźi, jeschcźerjo, kadźizi, papreschowe zelenje a wschelke druhe wošje jara wimamy, t. r. hdyż jón maja, schtoż pak hnito njeje. Ale teź je wjeli cźasoch, hdyż maja wschcźeho druheho dosć, jo woni swojeje lubeje hliny wobtajicź njemóżja; kóżdy dźeń jeje nešcźto śyczeraja. Njejmóżemy žebi mynjicź, so jim ta nekajeje žiwnoscźe dawa, Otomakojo pak ju wo tym pschepschiwdźeni. Tak wjele pak je wěste, so jim tale jědź nicźo nješkodźi, woni pschi njej śrowi a pschi mozach wostawaju. To najpjerje na tym leži, so ju wot malosće na nju spuczeju; teź jich prjedowinnjy ho njejšu hnjak žiwili.“

(Skónczenje pschichodnje.)

[illegible] Wobstworjenaj wujnašchtaj ho swojeho njesłuchta, njepokasałchtaj pak žanu żełnosć a dyrbješchtaj tak we 4 měsazy do jastwa.

— **Hamišy ho nam njeje**, so je ſud dźenja popodnja nad samoženjonym kubleraj Ernſtu Dreßlerju w Dźenitzegach konfiskowal wotewrik. Hamišce wosſewjenje pſchinjeßemy pón-dźelu.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđelu wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjoluſiſkej rěči.

Bukecy. Narodne Towarſtwo zarjaduje njedźelu, 8. III., w 2hodź. přednoſkowy wječor ze swětłowobrazami we wosadnej ſali w Bukecach. Přednoſuje k. dr. Šleca: Moje puěowanje po Južnoſtowjanſkej 1922. II. dźěl: Po Dalmaciji a Čornej Horje. Zastup darmo. Přeprošujemy wutrobnje kaž wšě sobustawy, tak wšěch Serbow našeje wokoliny, wosebje knjenje a knježny. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma ſrjedu wječor ½8 hodź. zwučowanje. Prošu, zo by kóždy sobustaw wěsće pſchiſć. Starosta.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“ změje njedźelu, 8. měrca, pop. w 3 hodź. w Haškec hoſćencu hłownu zhromadźiznu. Lětne zličowanje, nowowólby, wuradźowanje dla zawrjeneho a dla zjawneho swjedźenja. Wšitke sobustawy so přeprošuja, hoſcо su nam lubje witani. Předsydstwo.

Laz. Tow. „Zejlef“ ma njedźelu, 8. III. pop. ¼4 hodź. swoju zhromadźiznu. Jednać budźemy wo towarſtwowych naležnoſcach a wo ſkazanju ſymjentnych běrnow.

Malešecy. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 8. měrca, wječor w 7 hodź. w Zeńdźic hoſćencu wulki ſokolſki wječor ze spěwami, zwučowanjom, dźiwadłom a rejomi. Wšitcy lubi Serbjo ſo k temu wutrobnje přeprošuja.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zorja“ spěwa ſrjedu, 11. měrca, wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu, potom krótke zwučowanje. Wšitcy, też pasivni, maja pſchiś.

Wóslink. Sobotu, 7. III., wječor ½8 hodź. wotměwa ſo tu w Hammerſteinec hoſćencu wuloy zajimawy ſerbſki přednoſk ze swětłowobrazami. Přednoſuje k. dr. Šleca z Budyšina: Moje puěowanje po Južnoſłowjanſkej 1922: 1. dźěl: Po Bosniji a Hercegowini. Ze 100 wobrazami. Zastup darmo. Wšěch Serbow našeje wokoliny wutrobnje přeprošuje zarjadniſtwo.

Wulke Zdźary. Rakečanſke ſerb. tow. „Lipa“ wuhotuje w tudomnem hoſćencu njedźelu, 8. měrca, wječor ½8 hodź. wulki ſerbſki wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošujemy.

Drježdźany. Spěw. tow. „Hromadnik“ ma ſtwórtk 19. měrca, hłownu zhromadźiznu (rozprawy nowowólby, atd.). Započatk ½9 hodź. Měſtnoſć: Christianſtr. 23 p. G. Zmijowy hoſćenc. Wo bohaty wopyt prosy předsydſtwo.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma jutře za tydźeń, 15. měrca, ſwoju měſačnu zhromadźiznu w Mniſonſkej piwarni. Přednoſk je dobročiwje přilubjeny, na kotryž wosebje kedźbliwe činimy. Mamy też jara ważny dnjowy porjad. Tuž chcyłe wšě ſobustawy z wěſtoſcu přińć.

Zhotowjenje warjeńſkich **kaščikow** z kowańſkeho żeleza

kompletnych po měrje we wšěch ſylnoſcach a wulkoſcach dźěłane; dale poručam

ſylne lehnjeńſke kašćiki, kiž přeco dźerža,

khachlace platy, po měrje a ſylnoſći rězana.

Otto Schuster, kowańſki mištr **we Wojerecach.**

2 konjej

a 2 k nimaj ſo hodźacej **rěźniſkaj wozaj** su hnydom na předaj.

Dale je zhonić pola Jana Miessnera w Budyšinje (Kosselstr.).

Hospodarſki rozhlad.

Sſobota 7. měrca 1925.

Wěcerawſche kurſy w Barlinje:

(Za 100 rub. we w. zelotowych.)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 470
jendźelſki punt	20 008 000	čěſkoſłow. króna	12 435
ſchwajcarſki frank	80 720	10 mil. pólſk. mark.	80 200

Sa pjenjezam wěcera jara njepožadachu, dokelž je wobtłoſt na burjy dla politiſkich njewěſtoſcow jara zwoſłobnył. Tchodła wſjelej žadne njeběchu.

Efekty měrachu na wěcerawſchej burſy w Barlinje dźe łpiche witi hač ſawěcerawſchim. Wobrot wołta ſmadnym. Kurſy ſpadnu ſo ſkerſa kruczene być. Wójnſka a ſtatne požčonki ſo dale njewobdźerjowachu. Skerje ſpadnu ſo nam być ſtruczene.

Produktowe witi w Barlinje běchu pawſchitkowje ſlabe. Mutka njeběše. Tak też mlyny pſchećiwny njemějachu, ju kupowachu. Też ſ tuwkraja wotdźerjowachu pſchećiwny powěſtni. W jećmjenjſtju a wołnju běchu witi jara ſpadne. Tež we wotrubach a womjeſchkach njeběše wjele wobrota. Wěcera płaćeſche zentnar

w Drježdźanach

pſchenicy 12—13,25 rožki 13—13,25 jećmjenja nałšn. 13—14,— nahmſk. 11—12,25 wołnja I. 9,75—10,60 II. 8,50—9,70 hr.

w Barlinje:

pſchenicy 12,65—13,15 rožki 12,45—12,55 jećmjenja nałšn. 12,50—13,15 nahmſk. 10,75 hać 11,75 wołnja 9,30—9,60 hr.

w Shorjelcu:

pſchenicy 12,50—13,40 rožki 12,50—13,10 jećmjenja nałšn. 12—13,— nahmſk. 9—10,50 běrny 2—2,30 hr.

We Wrótſławju

pſchenicy 13,50 rožki 13,— jećmjenje nałšn. 13,25 nahmſk. 12,— wołnja 10,35 rapſa 18,50 lonoje 11,50 lanjeho wołja 20,— konopeja 17,50 mała 23,— hr.

We termijowym wikowanju:

pſchenicy w měrcu 13,92—13,95 w meji 14,75 14,85 w jatrju 15—14,95 hr. — rožki w měrcu 13,10—13,05 w meji 13,87—13,85 w jatrju 13,05 hr. — wołnja w měrcu 10,12 hr.

Što pytaja:

Łamanſki miſchtr, Poſſner a Dießner, ſkała we Rabocach.

Kowańſki, Martin Glaſer we Wiſokeljicach.

Kuchinſke a ſtwinſke, hród we Dźěžach.

Wołja do dwanj. Kóńſerj pjekarnja w Budyšinſkich na Wallkowej dróhi čo. 2 — dwě, mješchćanſka hoſpoda-rowanja we Budyšinſkich.

Dźěłaćeſ, Martin a Co. w Budyšinſkej na Chmjelowej hrěbi čo. 16.

Dźěłaćeſki, worm Spjun a Sohn w Bělej Wodźy, Bahnhof. čo. 52.

Na pjedań:

Sčěhaj, Mětnaj, w Bohmanec čo. 7.

Sčěhaj, na Židowje čo. 126.

Skała pſchenaja pola Bórka, K. Wohmann w Smjerdźačach.

Zahrodu, 3 wyſokołunjeńſke, kuježi dwór w Stałowje.

Drjewowe awkjije.

Wjeſkeju 8. 3. pop. w 2 hodź. ſady hornjeho młyna we Spjatach, wulčeli a pjeńi.

Wjeſkeju 8. 3. pop. ¼4 hodźin w Wětnarjec Łorčanje we Spjatach, bolje mjałke a tſjerde hromady, hójſowe a ſchmerkowe kulički a pjeńi. Drjewo leži wyſche Dołan.

Schkrowe deweſche.

Produktowe witi w Barlinje dźenja dop. ¼11 hodź.: Witi ſo njepſcheměnichu. Tendenza bješ wobtłoda. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych witach.

Žito a wołjowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, ſemjo 100 kg. płaćizny po 50 kg.

	G. 3.	S. 3.		G. 3.	S. 3.
Pſchenica	253-263	256-265	rapk. wołjowki	17 17,80	17-18,00
rožka	249 251	250-254	poch. metałe	9,50	9 50
nałšn. jećmjenje	250-263	260-263	ſerabella	15-16,50	15-16,50
nał. jećmjen	—	—	běłenaje trujch	19-19,80	19-19,90
wołnja	186-192	186-193	ſurmy	18-21,00	19,00-21
kukrica (Mais)	220	—	wołta	18,50-20	18,00-20
pſchenična muka	35-37,25	34-37,75	town wołjowki	23-23,50	23-23,75
rjana muka	34-37 75	34-37, 5	wobre łupjeny	12-13,75	12-13,75
pſchenicz. wotr.	14-14,40	14-14 50	olje tupjene	14-16,00	14-16,00
rjane wotrubu	14-14,50	14-14 8'	ſumo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,70
rapk	390-400	390-400	ſoma, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane ſymjo	400-405	400-405	„ pſchenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
hróch	20-22	20-22	„ wowſowa	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchi	18-19,00	18-19,00	„ jećma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drježdźanſka burſa.

Pſchenica	260-265	běłenaje trujki	22.00-22.50
rožka	260-265	pſchenicz. wotr.	14,50-15.00
nałšni jećmjeń	260-280	rjan. wotrubu	14,00-15,50
nahmſki jećmjeń	220-245	pſchenična muka	37 00-39.50
wołnja	195-212	rjana muka	39.00-41,00
ſchwjenny kłeſel	235-265	wołta	25,00-26.50
rapk	380-390	pſchenički	24.00-25.50
kukurica (Mais)	220-230	hróch	27,00-29,00
ſmołne truhmički	11,00-11.50	ſokrowe truh.	19,00-21.50

Drobnowikowanſke płaćizny w Budyšinje.

7. měrca po hamtſkim poſtajenju.

Wšitke płaćizny ſo na 1 kg. ſčitaju. Tſońnoſć.

Twora				najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Howjeſe mjaſo ſ tołſcemi	.	.	1 kg	1,60	2,20
Cjelace mjaſo	.	.	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaſo	.	.	1 „	2,00	2,60
Sſwinjace mjeſo	.	.	1 „	2,00	2,10
Tučnjny ſwinjny ſchmalz	.	.	1 „	2,80	3,20
Pſchenična muka	.	.	1 „	0,41	0,56
Rjana muka	.	.	1 „	0,40	0,44
Khléb	.	.	1 „	0,35	0,37
Jedne běrny	.	.	1 „	0,09	0,10
Rajš	.	.	1 „	0,44	1,00
Hróch	.	.	1 „	0,48	0,72
Ssoli	.	.	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjny ſchmalz	.	.	1 „	1,92	2,00
Sſuſcheny połcj	.	.	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	.	.	1 lit.	0,26	0,30
Jedźna butra	.	.	1 kg	4,60	5,00
„ „ wukrajna	.	.	1 „	—	—
Jeja	.	.	ſchč.	0,11	0,15
Jedźne buny	.	.	1 kg	0,48	0,64
Zofor drobny	.	.	1 „	0,64	0,66
Petrolej	.	.	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhło (domj. tepj.)			1 zfr.	—	1,90
Brunizowe briketty	.	.	1 „	—	1,15

Wubjerk z hromadami **mužacych a žonjacych**

kołow

jenož najl. hódn. znamki **Prasto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miſſa, Exzelsa a Spezial** najpřihódn. płaćizn. Dowolam podšćine płaćenje Dom jězdnych kołow **Witek w Sćijecach.**

Jězdne kola,

maſchiny, zentrifugi

ma płaćizne po tunich płaćiznach na pſchedań, wowjeſuje wupoſjedźenja, ſanikowanja, autogeniſke łolanja bjeze a pod wodu

Matth. Panoſcha w Stšemi pſchi bjerowiſchćanju. Mějći ſerbſći.

Syru wołmu

kupuje po najwyšſich płaćiznach abo zamjenja na

la česane pređeno

Otto Oßwald

Strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Hdźe dam swój **predešćnik**

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej ławſkej hasy 8. (Otv Brandta nasl.)

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlépje po najtuńſich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniſčowej dróży 40.

Bjarec meblowy dom

kuchinske wuhotowanja wot **100 hr** sem,

ſofy wot 100 hr. sem ſtólcy za hoſćencarjow a zasopred. po woſeb. płaćizn. **na Nowoſelſkej dróży** napſchječ wulkeje piwarnje. Podšćinje płaćić je dowolene.

Wšě druhiny

žonjaceje a dźećaceje drasty ſije

Johanna Skatullec

w Kukowic.

M. Mikela

časnikař

w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńſich płaćiznach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

łapy, bleſe běłeho wina

bleſe čerwjeneho wina

ſektowe bleſe, wſě druhe bleſe po powyſšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a ſtare metale** jenož na wupokaz wyſnoſće.

Popp na hornjerći. hasy 13 telefon 1362.

Lanu nučka a łany wozniſk

ma na ſkładže

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Wóz

z čornym krywom, parkowy wóz z autowym krywom, kaž też někotre

hoſpodarſke wozy,

kiž mjeru 25, 30, 35, 50—55 centnarjow, předawa płaćizny hódno

Bruno Urban

w Trjebjenicy.

Žony

Wornicam ſwojej muſki ſtład pſchjepaſtow, nałožnjacych a pſchjedpadowych powjazow, podpołožkow.

Sſeju rad i radje.

Wagnerowa w Budyšinje pſchi ſchulerſkim wrotami čo. 9.

Wotwórk abo hoſpodarſki pomocnik

so hnydom abo k 15. měrcej w blizkoſći **Budyšina** pyta. Dale je zhonić we **wudawarni Serbskich Nowin“.**

Pytam

hoſpozy, ſwinſke holcy, kuchinſke holcy, wjele wotročkow a dźowkow bórzy a k 1. hapriju.

Heinrich Herz, přiſtajer **w Češkecach.**

Dobra ſprawna

holca

ſo z prizamknjenjom k ſwójbje do rataſtwa we Budyšinje pyta. Adreſy njoch ſo pod „C 6“ na wudawarnju „Serb. Nowin“ zapodadźa.

Zaſtupjerjo

za ſławne ſrědki za hładanjc ſkotu wot Korle Simona ſo přiſtajeja.

G. Wappler w Zlem Komorowſe, Elsenbahnſtrasse 51.

Symjeńtny wows
ſymjeńtna pšenicu
ſymjeńtny ječmjeń
měſane ſymjenja
hróch
peluški
woku
boby
ſlez. Dom. čerwj. dźećel
ſtyrſki čerwj. dźećel
ſeradelu
rajowu trawu
runkliſowe ſymjo
(Kirsches Ideal, originalne a 1 wotſywk, Eckendorfske 1. wotſywk)
ma płaćizny hódno wotedać

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

400 centnarjow runkliſy

je na pređań

w Ralbicach čo. 3.

Derjezdźerjany

kućowy wóz

z krywom, z durjemi zady, je na pređań. Dale je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“

Trjebanu

ſykan jerčzaca maſzna

je na pređań **w Koſlowje čo. 12.**

Skazanki na

ſymjeńtne běrny

přijimuje

P. Bennewitz w Budyšinje

Bórnicy

(Hindegarne) ma na ſkładže

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Rjany

ſyny kóń

(bruny walach) 6 lět ſtary, je na pređań we Wochozach čo. 60. (Wobkładać njedźelu, hdyž je hoſpodař a kóń doma).

Rjana ſyna

jałowica

je na pređań **w Šunowje**

: : : číſło 14 : : :

Młoda, ſudźena

krowa

je na pređań **w Brěžnycy**

: : : číſło 29 : : :

Młoda krowa

je na pređań

we Smjerdźačej čo. 22.

Koza

blizko kózlatam je na pređań **w Kamjenej čo. 25.** pola Radworja.

Dwaj wowčerſkej

pſaj,

dobraj ſtražowarjej, ſtejitaj na pređań. Hdźe, praji **Handrij Hajnke w Dřewcach** pola Laza.

Młody

čehniwy pos,

dobry ſtražowař, je na pređań **w Nowoſlicach čo. 11.**

Hosćenc w Drožďžiju

Njedźelu, 8. měrca, wječor we 7 hodźinach

25. założeniski swjedźeń

dobrowólneje wóhnjowoje wobory,

K temu přećelnje přeprošuje **komando.**

Jednota „Sokoł" w Malešecach

wuhotuje njedźelu, 8. měrca, wječor w 7 hodź.

w Zendźic hosćencu

wulki sokolski wječor

ze spěwami, zwučowanjom, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Leopoldec korčma we Worklecach

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a póndźelu, 9. měrca, je

wulki kózłopiwowy swjedźeń

K temu přećelnje přeprošujetaj

Marja zwud. Opitzowa, **Jurij Brankačk a mandźelska**

Hosćenc we Łomsku pola Njeswačidła.

Sobotu, 7., njedźelu, 8. a póndźelu, 9. měrca,

so kózłopiwo toči

Najlěpša pječena kołbasa, kózłokołbaski a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Aug. Feister a mandźelska.

Hosćenc w Kamjenjanskem Haju.

Sobotu, 7. a njedźelu, 8. měrca

so kózłopiwo toči

(Musikalna zabawa)

K temu přećelnje přeprošujetaj

Korla Knappe a mandźelska.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu su

pyšne reje

Započatk w 7 hodź.

Přećelnje přeprošujetaj **Jan Nowak a mandźelska.**

Hosćenc na Sokolcy.

Jutře *njedźelu, 8. měrca,* wječor wot 6 hodź. su

pyšne reje

Wšěch přećelow z blizka a daloka přeprošujetaj

Jan Haška a mandźelska.

Hosćenc w Sowrjecach

Njedźelu, 8. měrca, su

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj

:-: Arnošt Paleŕ a mandźelska :-:

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncerfuje „Schützowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slánknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Generalna zhromadźizna

njedźelu, 15. měrca, pop. w 2 hodź. pola Lipičec.

Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na zhromadźiznje wobdźěli.

W Malešecach, 7. měrca 1925.

Malešanska nalutowańska a wupožčerńja

Žur. z. dr. z n. r. Šěca.

Wulki wubjerk

konfirmandskeje drasty

za hólcow a holcy

chenillowe rubiška atd.;

dale poručam wosebje **wupjefki,**

cychi a plat wšěch druzin

Jan Haješ we Łazu

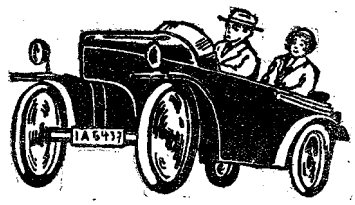

Ludowy auto „Mollmobil"

z 2 sydłomaj, z automatiskem mazanjom, ze 4 khodami (Gangschaltungen), jědze na 40 km za hodźinu, wozmje hory hač do 15 %, z elektr. wobswětlenjom. Płaćizna 1660 statn. hriwnow.

— — Přijomne podźelne płacenje. — —

Gustav Schmidt w Kulowje a Rakecach

wikowańnja z motorskimi wozami a kołami.

Symjeńtne běrny

Müllerowe zažne, Bürknerowe zažne, zažne rózowe, khěžorska króna, Königsniere, wjerchowska króna, Alma, Athene 32, Ceres, Richters Jubel, Parnassia, Deodora, Pirola, Blücher, Pepo, Centifolia, Trebitschske wunošne, Bismarck, Wohltmann, Odenwaldske módre wotedawa hišće a přijimuje skazanki

Erich Bräuer

wulkowlkowańswo ze symjentu. a jědźnymi běrnami w Budyšinje. Kontor Moltkowa dróha 5 I. Tel. 944.

Přesadźowanje zawo stajeństwa.

Wutoru, 10. měrca, pop. w 3 hodź. so zawostajeństwo w **Njeswačidle** (w diakonaće) zemrěteje **Rachelowcje,** kiž wobsteji ze wšelakich **meblow,** na přesadźowanje předawa.

W Njeswačidle, 6. 3. 1925. **Max Rachel.**

Přesadźowanje palneho drjewa.

Wutoru, 10. měrca 1925, ma so na Njeswačidlskem rěwěrje w drjewišću 4. wotdźělenja

70 rm wužitkowych kuluchow
50 - kuluchow
300 - pjeńkow
400 - walčiny

zjawnje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Kupcy zhromadźa so w 9 hodź. w drjewišću 4. wotdźělenja při puću z Holešowskeje Dubrawki do Peowjow.

Stwórtk, 12. měrca 1925

předawa so w 44. wotdźělenju na **Mĺkečanskem** rěwěrje

50 rm khójnowych kuluchow

Kupcy zhromadźa so w 9 hodź. při Wjelkowskem haće.

Hajniske zarjadnistwo w Njeswačidle.

Přesadźowanje palm. drjewa

na Komorowskem rěwěrje.

Póndźelu, 9. měrca 1925, ma so na drjewišću we 48. wotdźělenju při Nowo-Wjesćanskej dróze

100 rm khójnowych wužitkowych klumpachow,
7 „ „ palnych šćěpow,
102 „ „ palnych kuluchow,
30 „ „ pjeńkow,
475 „ khójnoweje walčiny

pod wumĕnjenjemi, kotrež so do awkcije wozjewja, za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Dobre wotwoźowanje.

Kupcy zhromadźa so w hoźencu w Komorowje pola Klukša dop. ½10 hodź. **Hajniske zarjadnistwo w Kupoji.**

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje

jenoj na Sedmišej dróży 20

i najwjetšeja tajarstwa

poručja so za wjele **fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a t. d.**

Tity za dźěći, kiž do šule du,

kaž też **bonbony** přeco **kašeł, jutrowne wěcy, šokolady a cokrowe twory,** stajnje čerstwe, ze samsneje dźěłarnje poruča

Hermann Trumpler

dźěłarnja šokoladow a cokrowych tworow

w Budyšinje :: na Jägerskej drózy 9.

Moje drobnopředawanje je pódla na Jägerskej drózy 9 kóždu sobotu na hłownem torhošću w 1. rjedźe napřeća knjeza překupca Pahna.

Poručam

pšeńčnu muku
ržanu muku
pšeńčny gris
cyły majs
majsowy šrót
pšeńčne wotruby
ržane wotruby
grisowe wotruby
čornu muku

na skazanki wšě

hnojidła.

Kupuju kóždu dźělbu

žita

za hotowe pjenjezy.

Młyn w Prawoćicach

Centrifugi

wuporjedźa derje a tuni

Ernst Faltin w Njeswačidle.

Specialist nowočasneje wočnje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Wulke dźělby dźěćaceje drasty

su nowe dóšle.

Drasćički, wobleki, šaty a čapki po cyle tunich płaćiznach.

Dale poručam swój wulki skład wšěch druhich mužaceje, pacholaceje a hólcaceje drasty, šatow, šórcuchow, wotmjanych tworow, gardinow a předešćnikow.

Franc Bulang w Kulowje

na torhošću.

W. KELLING

barbi ◆ chemiscy čisći

z rukowanjom z bencinom a prasuje

mužace wobleki

w Budyšinje khěžorska dróha 6 III

Přišćanska dróha 16

w Khójebuzu, Hrodźkowska dróha 4,

we Wojerecach, opatowiska dróha 22,

w Běłej Wodźe, Bismarckska dróha 26.

Telefon 45

Korta za skót

wšěch družinow a wulkosćow, kaž też

tonowe roly a šamoty

poruča po najtuńšich płaćiznach

E. Schneider w Budyšinje na walskej dróży 14.

Zažne symjeńtne běrny:

Odenwaldske módre a **zažne rózowe** su na składze w bróžni na Hošic hasy dóšle

Běrnowy Bräuer

Alfred Kratzsch

hojeŕ

wotměwa wot póndźele, 9. měrca

ręčne hodźiny na Knenblerskej dróży 3

w Budyšinskem nowem měšće.

Ręčne hodźiny jenož wšědne dny wot 9—1 hodź., sobotu wot 9—½3, 5—½7 hodź.

Přiloha k číslu 56 „Serb. Nowin“

Sobotu, 7. měrca 1925

Nasch zyrkwinski cžaßnik.

(Wobras se wßy.)

Rěka stajnje, cžaßnik je wutroba wěse. Woprawdźe, tak je, hdźej cžaßnik maja. Pod dołhim tuk tok, tuk tok dźe na stajnosći, wodnjo a nogy. A schtóž w nozy blizko wěse ninto dźe a wostanje wokonik stejo, tón ßtyschi cžeße tuktok zyle derje. Horjeka w tjeßim abo schtwórtym poschodże stej stara drjewjana thěrza. S njeje wißaja na powjasach cžeße ßanjenischcza, kotrež ßwónk nacžahuje, hdyż ßwonicž dźe. To ße wob dźeń trójzy ßtawa — rano, pschipołdnju a wjecžor. We ßymje, hdyż hižo na poł popołdnju ßwonicž dźe, ße potom nasaßtra rano thěrro nißko.

To nacžahowanje wukonja hižo ßpizy. Po schodże horje, wocžini durje, tyknje kluku a wjerzi. Najprjedy ßriedžanski cžeßel, kiž wschо cžerj, potom lěwy, kiž na maly ßwón bërzki bije a na to prawy, kiž zyle hodźiny pjerje. Pola tódpeho koleßka himaß schcerzcža, hdyż wjerzi. Tute wschelakore schcerzcženje je jenu hižo do kmě a do koßci pßcheschło. Snaje ßwój „ßejer“ do cžißła, mjenujzy nasch ßwónk. Bjes dźiwa, hdyż hižo na wschе třizeci lět ßwoni.

Wobeße w prěnim cžaßu bě pschepilnh. Steieße hižo ße schtwórcź na wěži, ße hy ßwókom w dwanaccžich ßwonik. SStupi tak dołho k cžaßnikej a pschihladowaße jemu. To je tak dołho hladak, wobßedźowak a ßtudowak, donjż njeje ßej wscho wotpowßak. A dźensa je tak „orientěrowany“, ße trjeba jenoż do „mjenjenki“ pohladacź. Tak ße thwali: To hižo na mjeßcheńcho wě, kak na cžaßu je. Hacź do najmjeńßcheho wscho ßnaje. Tuto koleßko wjerzi ße, tamne ma kole dźeło. Hdyż ßobowa na kukuschku hacź na bok ßtrčže, potom wě, ße ßa ßi mjeńßchinu polnu hodźinu bije. SStejeße, kak bóle a bóle na ßtronu jdże. Bórzy budże na lónzu a prafuje. Ale niz ße ßtrózicź. To cžaß tak nahle dyri. Woprawdźe, naboho pocžina na lěwej ßtronje ßchlerzriedźicź a wrießtowacź, ße ße ßtróßich. A tady te ßchibika njerzca ße łoż wílborne a wyße naß pocžina wótße puschacź. Nas. dwańaß, trójzy, k ßchtwórtom. Prjedy hacź prawje k rońumei pschińidźeßch, pocžina na prawizy ße wjerzeцź a ßchcerrěcź a njerje do wulkeho ßwona. Bohu dźakowano, ßłóncžnje pßchestanje. Kßchdźe ßtej ße do wjercženja dalej a nochzetej pschestacź, hyrnjej je wotbiło.

Po cžaßu ße jasko wscho ßmĕrje a machowka cžumpa ße dale po takeße, cžeßko ale mĕrnje. W róku na toktej hriedße ßtej bleßchka ł wolßom, w njej hußare pjerko. S nim hußicžisko cžaßnikowy grat maßa, ße njeserfawi a ßłóncžnje wscho ßaßtanje. S dźiwanjeße thěkli bu th żeleßne ruczizy do ßcženow won, do zifrnikow. Tßt jich tu je.

Haj wschak, naßch cžaßnik ma druhdy ßwoju hlowu ßam ße. Je każ ßawjerczany, każ by we hłowje prawy njebył. Na cžaßach ßtatowße. To cži dyri dołho traje, prjedy hacź ße powuczicź da. Ale ludźo cžinja jemu njeprandu. Wjele na wětßiku ßaßeł. SSßylnißchi je a wrótnicžny cžaßnik dźe. Jeneho dnia leżeße „ßejer“ beleka a nětko ludźo łyka njeswědźachu, kak na cžaßu je, njeby-li ßwóńt w prawym cžaßu ßwonił. Nětko je ßaßy w njedźe a rońuma nabył. SSwjetßcha wßchak ße zyła wieß po nim łóńzuje, ludźo ßtajeja ßej po nim ßwoje dyßhańcže cžaßniki a regulatory. Haj, prawje dyrbi bicź! To ßej woni wot ßwojeho wißeńeho presidenta żadaja. Schtó cžże pschezy wiedźecź, kak na cžaßu je, hdyż wĕźnik prawje njepokakuje. Tuż lube ludźicžka, ßtarajcże ße, ße naßch wĕźny cžaßnik ße bywdom porjedźi. Doma dże jedyn cžaßnik pok hodźiny bowrěda, druhi ßaßy pok wečžnoßcže za nim cžampa. Tuż dyrbi zyrkwinßki cžaßnik pschezo prawy cžaß pokakowacź. Po nim dyrbja ße ludźo pßchi wßchěm mĕcź — pßchi ßtawanju, ßnědanju, wobjedowanju, wjeczerzi, haj ßkoro hych posabył — też pßchi dźełe. To dźe je to najważnißche. Dyrbja wědźecź, hdy ße dźeło ßapoczina, hdy ße pßchestanje. A hdyż na pßchiłład dwanacže hije, potom je w dwanaccžich. Baßa! Tehdoła tak wyßoko wißy, ße ßtódpy wißi — to rěka, hdyż tam wßchě pokakowanje ßu — a ma hnydom tři wulke ßyrriki. S dwěmaj wßchak by na ßchło. Druhdże ßpita ßaneho nimaja. To też dźe. Tam jenoż ßtuchaja, ßchto bije. „Cžißcże, ße do ßchule pßchińdźeße!“ woła rano dźećzom. „Je najwjetßchi cžaß!“ „Hlej, hlej!“ napomina mużßkich, ze dwanaccžich hodźinach na dwěłacžnik pohladacź, hacź prawje dże. Pßches zhlu wjeßtu, hamo do ßdalenych połow a pßchi rjanym wjedrje a cžißtym powĕßße wola hacź do ßubodneje wßy, w kajßim cžaßu ßmy żiwi.

Ssanto njedźelu, hdyż knjes farař tak rjenje prědźuje, pocžina wulkotnje bicź, njeßtara ße wo nikoho a ßpraßa dźećzarßcych hromadźe. W tym wokomiku njepoßka nichtó na Boże ßłowo, ale tódpy ßej pßchi ßebi mużłi: Aha, je hižo w pßeßazich. Też wjecžor ße łakubowanymi porami nima ßubużelnoßce. A tuż ße druhdy na njeho pußola. Ale je temu tak. Cžaß cžeka. Cžaßnik njecžini jim k liubu a njeßchi-ßrótßcha hodźiny. Wodnjo pßchi dźele traje hodźina bjeße mikoßce dołho — prjedy hacź ße domaha a wumaßa a łkónczinje k wobjedu bije. A wjecžor wßchak mohł ßwjatok do ßchtwórcź hodźinki prjedy bicź.

A runje wjecžor, hdyż rjenje w khłódniży, na ławzy pod brěßnjczku, pßchi płoczje abo pßchi komornym wokniejßchtu, hdźej ßej młodźina ßwoje łubßcže powjeda a lubkuje, hdyż na cžaß a żiwot ßabywa — to cži tón durdy jeno tak nóßchkuje. SSeßkakajo khwataju bërzkli, runje tehdom, hdyż ßu najßłodżownißchi. Lědy je ßaßtał a to bije hižo ßaßy: na poł, ßi bërzkli, hodźinu. Cžaß jeno tak leczi. Njemohł tola tróßchku „mutßwidźenja“ mĕcź? Nóßnemu ßtrażnikej dże ßaßy pßchepomatu. Nóż traje jemu wĕcżnje. Prjedy hacź może ßaßy hodźinki trubicź.

Ale wĕźny cžaßnik ßo wo nikoho njeßtara. Krocži njemyłenу ßwój pucź. Cžini ßwoju winowatoßcź a njedo ßo wobtyłacź. Ani tu, ani tam. Tak njemóże jemu nichtó kiczo porokowacź. Tuńkod dźe łéto wot łéta, hacź łóźdemu ł naß poßledniu hodźinku bije.

Cyrkwinske powjeśće.

S Budyßchina. W Pětrowßkej zyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Eder predowanj; a dopo 1/4 12 hodź. dźećzi-mßchenje, pop. w 5 hodź. ma farař Berg ßpowjedź a ßwj. wotkazanje, wjecžor we 8 hodź. je zyrkwinßki koncert khora krajnoßtawßkej. wuchßchcže ßchule.

W Marijnej-Marcžinej zyrkwi ma dop. we 9 hodź farař Wenda predowanj, w 11 hodź. farař Grosse dźećzi-mßchenje a wjecžor w 6 hodź. mißijonßku Boża ßłużba.

Sbërka ja potrěbne paczyßke dźećzi.

Póndźelu rano ½8 hodź. na duchowny prink. Hajßler w Marijn.-Marcžinej zyrkwi ßchułßku nutrnoßcź.

Pokutny dźeń, ßrjedu, 11. měrza na w Pětrowßkej zyrkwi wjecžor w 6 hodź. farař Eder predowanj.

Sbërka ja ßnutßkowne mißijonßtwo.

Tydźeńßke, jaßtojnßtwo ma w Pětrowßkej zyrkwi farař Berg, w Marijn.-Marcžinej zyrkwi farař Wenda.

Konferenca duchownych wotmeje ßo hakle pondźelu, 16. měrza.

S Bukez. Njedź. Reminißce dop. ½9 hodźin herbßka a w 10 hodź. němßka Boża ßłużba. Predowanje ßo Zita. — Pokutny dźeń rano w 7 hodź. herbßka ßpowjedź, ½9 łodźin herbßka a w 10 hodź. němßka Boża ßłużba. — Sentrěka: Augusta Emilija ßwob. Błažikowa rodź. Wanzelc, wobydlerka w Leutersdorfie, chowana w Bukezach, 79 l. 10 m. 24 dnjow.

S Klukßcha. Njedźelu Reminißcere budże rano we 8 hodź herbßka ßpowjedź, dop. w 9 hodź herbßka Boża ßłużba, dop. ½11 hodź. nĕschor ßa dźećzi, popołdnju ¼ h. němßka Boża ßłużba ße ßpowjedźu w Nowßchańcži ßchuli, w 3 hodź. ßhromadźizna żónßkeho towarßtwa.

Pokutny dźeń budże rano we 8 hodź herbßka ßpowjedź, w 9 hodź. oop. herbßka Boża ßłużba, popołdnju w 4 h. němßka Boża ßłużba ße ßpowjedźu. Kollekta ja ßnutßkowne mißijonßtwo.

Se Sëlpeho. Njedź. Reminißc. dop. w 9 hodź. němßka a ½11 hodźin herbßka Boża ßłużba. Sbërka ja ßchłesßke wuczowy w roßprßchenju. — Sßwórnam: Ota Kurt Khějnik ł Jabłońza a Marja Domußij ße Sßlepeho. Jan Powoł Błažij ł Bëleße Wody a Madlena Krauzez ße Sßlepeho. Gustav Petrik ł Cžëlneho a Maria Schprezież ł Rowneho.

Přikopk.

* S Wurzena. (Spodźiwny łapaßer.) Kubleř je Ochjenßaala bëleße we ßwojim cžaßu polizajßkemu kommißarej wuinał, ße je ßwoju ßtaru brózeń łapaßił, dokeż ju jeho pschecžo k nozy mëli, ße je tajßej ßtarej budu ßamu jonu njedoßtanje. W ßudnißkim jednanju pak burik ani njeczyłnu, haczrunjeż ßudnißki łékař jeho ßa ßkrowcžo pokłna. Hódnoßcź ßpalenych łkładow a maßchinow bëßche mëßto 1260 hr. ł 10000 hr. na ßawěcżenej pschipowědźi. Ssud jaßnoji jeho dła ßapalenja a ßawěcżenßkeho jednanja k jeremu łétej jaßtwa.

* Njeßboze w Rheinsdorfje. — 13 morwych. Pßchezo hißcże niehodźi ße ł weßtoßcu liczba morwych pßchi Reinsdorfßej kataßtrofje poßtajecź. Po nowißchich powĕßćach je ße liczba morwych na 13 powyßchika. Jenoż 10 morwych hodźachu ße ßełnacź, wot tamnych tßoch namakachu jenoż dźełe. Mjeß morwymi je też żónßka. S Merßeburga je knjeżeßkowny łaßłupjeł na mëßtno njeßboze pschijeł, ße by pßchicžiny rozbuchnjenja pschepytował.

* Macž, kotraż ßwojich ßynow kradnyć ßcželeße. Se Emden ße ßdëli: SSrudny wobras ßłażenoße poßłedi ßudniße jednanje pßcheczißwo wudowje żeleßnikeho ßoßtojnika a jeje 15 a 12 lětnemu ßynej. Łoni naßtawn bě ße mëßto Emden dła njepßchestawajzych padukßchiwow do njemëra dało. Skónczinje bě ße poradźiło, dźećzi mjenowanеje wudowy ßaječź. Macž bëßche jeju ßkoro tódu nóż kradnyć pómłała. S wobwitymi cżrijemi a wuhotowanej je wßchelakorymi padukßchikimi naßtrojemi dobywałchtaj ße do wobłhodow a hndenjow, kradnyßchtaj woßeße zyrobu a draßtu, kotruż potom donoj donjeßechtaj. 31 taßich padukßchiwow wobßkorżeni pßched ßudom wußnachu. Wudowu ßaßudźichu dła nadpjeranja a pßchekhowanja k 3 lětam khłoßtarnje. Hólzaj budże ßud ßa nikodßtnych ßudźicź.

* Njewßchędne ßamomordatßtwo ßta ße w Nowym Kólnje pola Barlina. Na Emßerßkej dróży wobwětnyj ße wczera njesmaty mużłi ßa drjewjanym płotom. Dźełaczeł, kotryż pschipadnje ninno pschińidże, wotrëßnyj wobwěźnjeneho, wołtaji jeho, jemu powjas popuschczéwßchi, na ßemi leżo a bëżeße k blißchej policajßkej ßtraży. Jako ße je ßaßtojnikomaj wrócźi, bëßche jo wobwěźnjeraj ßabo ßtrabak. Oddaj policißtowe wuhladne poßtoczi na noßy a cżekny, hacž tak powjas ßa ninc leczeße. Policißtaj, każ też druhy ludźo dachu jo ßa nim, tola na Tempelhofßkim polu ßhubi ße jim ł wocżow.

* Tajna paleńja hłuboko poh ßemju. Tajne paleńju wußlédźichu w jenej ł poßlednich nozow we Barlinje. Mjeßczeła paleńja, ł mjenom Leo Bellera, łaż wuzn. . dźełaczerjow a agentow je policija łatała. Paleńja bëßche ßamëßtnjena w jenej ße tjoch khëżow, kotreż 1000 metrow wot Müllerßkeje haży ßdalene łéża. W tutej khëżi, kotraż na dołhońkje roßpadnjenu tßchu, wobßtejeßche psched cžaßami ßwinßekcionßkeja, kotraż pak je hižo dawno łaßchła. Kheża je tak kumßchtowana, ße ßebi njeby nichtó myßlił, ło może w njej nëłaki wobkhod wobßtrecź. Jenoż dźećzaczetka wjeßcże zano hahe cžaßczißkich mużßkich, kotříž w ßtarym twarze dźećachu. Woni powdachu dźećzaczetku, ße maßchinu wuprabja, kotruż dźedża jako patent pschipowědźicź. Po łiaßtißkim łaßtojnikam bëßche ßkónczinje wjeß podkhadna. Jeneho dnia wjecžor wobhadźichu ßtary twar. Jako łnaßkowne twarjenja pschepytowachu, namakachu hłuboko pod ßemju wulku poleżinju ße wßchëmi trëbnymi pschinßrawami. Tuta fabrika je ßa tydźeń ßnajmjeńßcha 500 ltrow poleżina nadżéwała. Nëkótre wobohy ßu hižo jeli.

* Żarliwoßina ßtruchłohra w Romje. Njewßchędny ßtruchły podatk ßta ße ßobotu w Romje. Nawěßchtkoho najeńł najwjetßcheje Romßkeje nowiny „Giornale d'Italia“, hrabja Bonartine mëjeßche ßwadu ße ßwojej 50 lět ßtarej mandżelßkej, kotraż bëßche ßwojeho muża pschi pißanju lubocżeßnißkich lißtow pßchekwapiła. Grabinka, kotraż je mjele łyßnißka hacž jeje mandżelßki, wali ßo hrózhu ßapojo na hrabju a ßrafy ßcho k ßemi. Hrabja Bonartine wumrë pod pjaßcženi ßwojeje żony. Njeje hißcże ße wëßte, hacž łrabinka pschi tym też revolwra a kafacża trjebała njeje. Grabinku fu ßojeli.

* Kataßtrofa w Casablanca. — 21 morwych. S Parißa ßo pißhe: W Casablanca we wjecžornej Marokowßkej ßta ße cżeßka kataßtrofa. Wjele dźećzaczerjow ßaßpjnu ßo ł łakmjenjemi. S cżëłkom mójachu hacž dotal ł roßpadankow wußwobodźicź. Po powĕßćach „Matina“ je pschi ßaßpjnjenju 21 ludźi wo żiwjenje pßchißchło.

Hamtßke wozjewjenja z Budyßina.

Prjuch pucžowego łahona cżißło 243 Druźbcžańßkeje łahonßkeje knihi, kotryż hacž dotal do leżomnoßnjeje knihi zapißany njebë, dyrbi ßo Druźbcžańßkemu rycžeßkubłu na łonjenj. 16 Druźbcžańßkeje leżomnoßnjeje knihi pßchißpißacź. Cżi, kotříž ßebi prawo cżinja na cżitym łahonßkim kraßhu, na wobmjeßowanju wobßedźeńßwa ne ßornuczenjm na cżitym łahonßkim kruchu, na pßchedkupu, prawo ebo na druhe prawa na cżitym łahonßkim kruchu, ßo namołnjeja, to dyrbu ßwoje prawa w běhu ßtoch mëßazow a najpołdźiżcho hacž do wołßewjenja, to je ßo mjenowanu łahonßki kruch do leżomnoßnjeho knihow ßapißać, pała Budyßchßkeho hamta ßa Cżomnoßtne knihi łapobał. Po łapißanju dyrbja potom ßjawne mënjenje leżomnoßnjeje knihi pßchećżiwo ßebi płacżicź hacź.

Budyßchin, 4. 3. 25.

Hamtßke ßudnißtwo.

*

Powłańßka ßchula. Na pschißchęcżu, hałzow je ßchule, kotraż ßo njedźelu, 15. měrza 1925, dop. w 10 hodź. w ßchulßkej ßali „Kutzkowske ßchule“ wotmëje, łaż też na ßchułßku wuhotowańcżu ruczinych dźełow a naßrjenych pokaßkow ßchulßkich hołzow, kotraż ßo 14. a 15. měrza 1925, dop. wot 10 hodź. hacž pop. do 6 hodź. we ßchulßkich ßtwach ßyrotowße na ßwonkownj ławßkej haży 23 II. wotmëje, ßo ßtarßchi a dźećzodawarjo, łaż też pßchećżelßo powołańßkeje ßchule podwólnje pscheproßchuja.

Pschipowjedź mja hołzow a hołzow, kotříž maja do ßchule thodźicź, dyrbi ßo ßtacź wot 23. hacž ßobu do 31. měrza 1925 dop. wot 10—11 hodź. na wschódnym dnjach ł wumjeßcżom ßoboty wo ßtwje 14 ßyrotowni. Wußwědcżenja pußchczanja je ßchule dyrbja ßo ßobu pschińicżeć.

Hołzy, kotrež ßu ßo ła 2-lětnj domjazy hoßpodarßki kuruß pschipowjedźicź, dyrbja ßo je ßwojim je ßchule pußchczanßkim wußwědcżenjom ßchiwórcź. 16. haprleje 1925 dop. w 11 hodź., wo ßtwje 13 w ßyrotowni ßamołnicżu. Hacž dotal njeje minißterßtwo wo dźełenju pschepußczenych rjadowanjow hißcże nicżo roßhudźiło. Tak njeßhodźi ßo wo pßchißczu wot ßwonka pschipowědźenych hißcże nicżo prajicź. Na napraschowanje njemóże ßo łohdoła hißcże wotmołwicź.

Schułßke nawjednißtwo.

*

Puczej ł Hańßowa do Cżornej woßtanje dła naßtyßowanja na Bacżońßkich honach wot 6. měrza na cżaß dźełow ławrjenj. Jędźicżej może ßo na Hańßow—Sßwißchcżej—Pučejcżo.

Puczej ł Cżemjerz do Sajdowa je dła naßtyßowanja na Cżemjerßcżańßkich honach wot 6. měrza na cżaß naporjedżenja ławrjenj. Jędźicżej może ßo na Budyßchin!

Puczej ł Wětrowa do Nißwacżidła wostanje dła naßtyßowanja na Wětrowßkich honach wot 6. měrza na cżaß dźełow ławrjenj. Jędźicżej może ßo na Bóschicz—Njeßwacżidło.

Hamtßke wozjewjenje z Lubija.

Dła naßtyßowanja wjeßnego puczа w Zarłach (pßchekhodny puczł ł Wóßporka do Lutka) wostanje tutón wot 7. hacž do 14. měrza ławrjenj. Jędźicżej może ßo na Kukezyc Luft. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smołeř w Budyßinje. — Zamołwity za hospodarßki dźeł: Arnošt Bart, w Brězowcy. — za nawódnik: A. Dučman w Budyßinje.

Max Hensel * marmorowa industrija

Telefon čo. 289 **w Budyšinje** w něhd. husarskej kasarnje

poruča so k zhotowjenju

platow za myjne blida a buteje
wusadženjow sčěnow a khachlow
woknowych deskow a klamowych taflow
taflow za zaswěčenje a hašenje swěcow, za ličaki a rozdźělaki

stejacych časnikow a pisanskich připrawow, dobjeńkow na blida
pisanskich lampow a lampow za nóčne blidka
z tukrajneho a wukrajneho marmora.

Hotowe wudźěłki stajnje na składze.

Kłobuki k přeprasowanju za lětny čas!

Wulki wubjerk najnowšich formow!

žonjace kłobuki wot 2,75 hr. sem
mužace kłobuki wot 2,00 hr. sem

Zhotujemy z rukowanjom za 6 dnjow.
Stare přidawki k wušiću rad sobu wužijemy!
Rjane klobuki za překhodny čas po najnižšich płaćiznach.

Łužiska kłobukowa fabrika

a přeprasowańnja w Budyšinje na zwonk.lawskej hasy 34

Přijimuje też: Bischoffowa na Stieberskej drózy 61.

Reinhold Neugebauer

krawski mištr

w Budyšinje na Mjerowem čorkowu 7.

Zhotowjenje po měrje; Wulki skład tkaninow!

Poručam we wulkem wubjerku samozhotowjene **mužace, pachołace a hólčace wobleki** po tunich płaćiznach,

čorne a módre konfirmandske wobleki

tkaninowe kholowy we wšěch wulkosćach, wšě drasty do dźěła. Nimo teho poručam **košle, spódnje kholowy, nohajcy, košlacy barchent, kopšiwinu, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, módročišć** w krasnych mustrach a t. d.

Wulki wubjerk sportskich a rukawatych lacow za mužow a žony, pótniki we wšěch wulkosćach.

Drastowe tkaniny

wšěch družin

za konfirmaciju poruča

Hamburger

12 na bohatej hasy 12

A. Pittner w Budyšinje

na Lessingskej drózy 5 Założene 1863

Wosebity dom

ruskich a amerik. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kolmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych półvrow atd.

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelska hasa 4

šićowe twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložowych podešnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych rubow, módročišća

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 šlowjokow wot 8.— hriwnow sem.

Sym też na harmanku w **Kulowje, Wolerecach, Łazu, Ročn serbskich Rychwałdźe a Hródku.** Ročn serbskich!

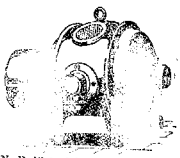

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjenca Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarje mimaja žane prawo k samopředawanju a wotbjerarjo prudła móža kupować, hdźež chcedźa.

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulefskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Płaćizny hódno

Poručam płaćizny hódno **jaki do wětra, mantle do powolaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłansko kholowy, manchestr. kholowy, zamkarske wobleki, židźane šawle, strympy, košle, spódnje kholowy atd.**

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Dipl. Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 211

BAUTZEN WASSERSTRASSE

MERSEBURGER Časnikowe rjećazy

Za předstejacy twarski čas

poručam swoje sklady

třěšneho šěfra, třěšnych papow, tera a lěpjadła.

Z dobom poručam so k wuwjedźenju wšěch třěšnych dźěłow ze šěfrom, cyhelom a třěšnej papu. Dźělbu jendźelskeho třěšneho šěfra, kiž bě hižo raz na třěšc, *wotstronjowam tunjo.*

August Schumann, šěfrkryjeřski mištr

w Budyšinje na Wettinskej drózy 7.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju!

Česćenemu wobydlerstwu **Kulowa a wokolinu** činju z tutym podwólnje k wjedźenju, zo sym swoje we wójnje zastajene

třěchikryjeřstwo

zaso wotewrił. Prošu, zo by so mi prjedy spožčene dowěrjenje też dale wopokazało. Budu so prócować, zo bych wšě skazane dźěła swědomiće a płaćizny hódno wuwjedł.

Pawoł Domaška w Kulowje

třěchikryjeřski mištr na Salowskej drózy 16.

Emil Wehrle

w Budyšinje :: na jerjowej hasy 7

Košlički za češne dźěći, ječki, powjazki, podložki, pjeluškowe tkaniny, dźěćace košle, běłe a pisane we wšěch wulkosćach, žonjace a mužace košle, košlacy barchent, jakowy barchent, módročišć, najlěpše wupjerki wšěch šěrokosćow, ložowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, nahłowjace rubišća, rólowanske ruby, słomniki a t. d. wšo we wulkem wubjerku a najlěpšich kajkosćach.

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźicće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

měrjerjeł **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na Serbskej haju 13

Kóžde njedźelu wot 1/41—3 hod. wotewrjene

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki sě

A. Bollelmann nasl.

Twarjenje z wapnowymi pěskowcami

(Kalksandsteine)

Wyšnošće a twarscy wěcywustojni wapnowy pěskowc k twarjenju wšeje družiny poručeja, dokelž tónsamy wjetšu čišćeńsku krutosć wobsedźi hač čerwjeny cyhel.

Bydlenja kaž hródźe su při wěcywustojnym zatwarjenju **dospołnje suche**

Wapnowy pěskowc zaruna tehodła na kóžde wašnje čerwjeny cyhel, hačrunjož ma wjele nižšu płaćiznu.

Fabrika wapnoweho pěskowca zjednoćenych alum. dźěłarjow akc. tow.

Zastupjerjaj za Saksku a Hornju Łužicu:

Ernst Čech a syn w Bakecach

:: Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 64. ::

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydlańskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Česćenemu wobydlerstwu **Budyšina a wokoliny** wozjewjam z tutym, zo swoje

rěčne hodźiny

w Budyšinje na bohatej hasy 10

nutrkhód na krótkej hasy (Kurze Gasse) wšědnje wot 9—1 h. wotměwam.

Emil Rječka, hojeř.

Iridologija, biochemija, homöopatija po dru. Modausu.

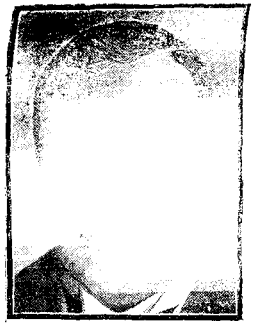

Swen Hedin

Schefépan Zoremſki je jnatn a jnamjenitý pólſti ſpiſowaczel. Pólſke kultuzowe miniſterſtwo je jemu literarne wuto na tute léto wudzélilo. Te boſta ja ſwój ſpiſ we wopudje kraja a luda Pomerelſkeje. Tam żydli hiſchcze ſplah baltiſtich Sserbow-Sskowjanow j mjenom „Kaſchubow". Tutón kraj je nétko ſaſo k Pólſtej ſpidjdadnył. S tym je ſo tutón ſtary ſłowjanſki ſplah hrożazej germaniſaziji wutorhnył. Njemyſleno haji ſaſo ſwoju pékru ſłowjanſku kulturu, ſwoju macéernu réczą a narodnoſcz. Pólſki lud je piſchezo ſławnych mużow wupłodził: hudzénikow, moterjow, druhich wumjeſzow woſebje pak ſpiſowaczelow. Jich ſpiſy ſu do réczow wiſchéch zivilisowanych narodow piſchełożile. Tez ſpiſy mytowanego Zoramiſkeho piſchełożuja ſo do zuſnych réczow.

Pjatk, 27. februara béchu 40 lét, ſo ſajchke némſke khéſorſtwo ſwoju nohu do rańſcheje Afriki ſtaji. Snany némſki puczowat po Afrizy dr. Peterd nadendże w rańſchej Aficzy wulke kraſiny a wuprozy ſebi ſa nje ſchtit némſkeho knjeſtwa. W léczje 1885 na dnju 28. februara dosa tónle ſchtit noſnupaze pizne wobſtuczenje. Tam żydlazu czornuſchi pak wo némſe knjezſtwo a kulturu njerodza a we krwawnych ſbéżkach ſyrotachu njeſwuczenu lwatſu wotſchaſacz, ale podarmo. Po léthżeſatki trajazych wojowanjach ſo ſchpotnje wobronjene czrjódy czornuchow piſchemochu. Dowójnika wojerſka Némſka tez tam wojerſtwo ſawjezże a wutworj zyle polki (regimenty) czornuchich wojakow. Pódla ſtarajche ſo a piſchełéżdżenje ſyleho kraja. Puczże a żeleſnizy ſo twarjachu. S njeſbożownym wukónzom wójny ſbudi Némſka tez wjcze kolonije a wiſcho, ſchtoż bé do nich itykała. Teho pjeje było malo! Nasch wobraz pokaſuje nam twarjenje némſkeho bohata we hłownym méjcze Dar-es-ſalem. Dżenża ſchepjerja ſo tam Jendżelczenjo.

Moritz Jokai, ſławny wuherſki ſpiſowaczel, narodzi ſo 19. malcho rózta 1825 we Komornje we Sstowakiſkej. We ſbéżkaſtich létach wokolo 1848-49 bé wón jedyn ſ tuch najbóle jnamjenitych wjednikow w bibanju ja politiſku ſtrowodu. Wón je wjele we wuherſkim abo madżarſkim ſtyku piſał. Po rodże pak njebé Madżar ale Sskowak. Sa-jimawa je, ſo je madżarſki lud malo jnamjenitych mużow wupłodżił. Jich najſławniſchi mużow na fóżdym polu a tez ſemjenjo béchu ſłowjanſkeho pothoda. Podobne zjewy widżimy tez na Prużoném̀zach. Sakład jich kultury je ſłowjanſki. Pruż a Madżar ſo dale we tym runataj, ſo wobaj jenak to potlozujetaj, ſchtoż je ſłowjanſke.

Nébhdyſchi wuherſki miniſterſki preſident **Karoliji** piſchebywa we Amerizy. Tam ſo wo to prózuje, ſo by ſtara Awſtriſka ſaſo naſtała a na jeje czelo nékaſki pruzj z Habsburgſkeho ſplaha ſtupił. Sady tychle prózowanjowm ſteja ſtari awſtriſzy jenujenje. Woni ſo je ſadwélowanjowm prózuju czażu, ja nich ſtote czażu wróczej, kotrez ju na wjcze czażu nimo.

Profejor dr. Sellheim je wuwołany żónjazy lékaſ. Wo nim nétkle wjele we nowinach piſaja. Wón mudawa, ſo je ſo jemu poradiło, ipóſnacz, hacz ſo hólczk abo holczka narodżi. We tymle naſtupanju naſche ſtare naſwite ſerbiſke baby na njſchelate jnamjenja ſedżowachu, kotrez je ſ rédka mylachu.

Naš čas we wobrazach

Domaš Masaryk 75 lét.

Jena ſ najſajimawiſchich wożobow naſcheho czaża je preſident czéſkoſłowakiſkeje republiki Domaſch Maſaryk, wopramdżity wótczej wótczinu. Dżenża, ſobotu 7. mérza ſwjeczi ſwoje 75-létne narodniny. Po rodże je Sskowak. We léczje 1850 narodżi ſo w méſtaczku Hodoninje we Sskowakiſkej. Ludowu ſchulu wukhodżiwſchi ſtupi pola jei. ho kowarja do wuczby. Jako duchownje bohacze wobdarjeny młodżenz ſo pilnje we wédomoſczi wukukłaſche. Wón wopuſcheczi kowarſtwo a wénowaſche ſo zale ſtudijam na univerſitach we Winje a Lipſku. We Lrajy tehdom hiſchcze zaneje czéſkeje univerſity njebé. Sswoje ſtudije ſtónczjwſchi wrócżi ſo do Wina a bu na tamniſchej univerſicze ſ dozentom. Wjele ſabéraſche ſo ſ praſchenjemi europiſkeje politiki. Se ſwojej knihu „Sswama pſcherada" ſbudżi powſchitkownu kedżbliwoſcz, dokelż we njej na njeſtrowe politiſke pomery w Europje pokaſuje. W léczje 1882 powołachu jeho ſa profejora filoſofije na wobnowjenu czéſku univerſitu w Prahy. Tu bu ſ tolmaczom nowoczażnych mynjeſkow. Jeho pſchipożłuchariſtwo woſebje ſ ſtrony južnoſłowjanſkich ſtudentow ſtajnje roſczeſche. Wón ſaſchczépi do jich wutrobow lubóſcz k narodej a mużlizki ſjednoczenja Sserbow a Khorwatow do jenoho luda. Młodzi ſtudenczja do ſwojich domijnow ho wróczijwſchi ſa nowu ideju ſe ſahorjenjom dżélachu. W léczje 1891 wuſwolichu profejora Maſaryka ja ſapóſłanja do awſtriſkeho ſejma. Ale hižo dwé léczi po tym ſłoži ſwój mandat. Dżélakowoſcz czéſkeje delegazije we Winje ho jemu njeſpodobaſche.

Wſchudżom njebojaſnje ja pratodu a pravo wuſtupowaſche. S hłownej ſaſadu bé jemu, ſo narodna kultura nima być ſakożena na njewérnoſcz a njeprawdu. Czéſti lud ma tak wulku, czſtu a kraſnu hiſtoriju, ſo móże ju wſchudżom jewicz a ſaſtupowacz.

Jako politiſki wjednik je czéſke praſchenje pſcheb ſwétowu ſjawnoſcz piſchinjeſł. S jeho wſchelakich ſpiſow hiſtoriſkeho a filoſofiſkeho wopiſchiecza ſobatej jeho knihy, do kotrejuż ſu ſapoložene jeho myſle wo „Sozialnim praſchenju" a „Ruſka a Europa".

W léczje 1907 bu ſ nowa do awſtriſkeho ſejma wuſwoleny. W dezembru teho léta, jako wójna wudyri, poda ſo do Italiſeje a wot tam do Londona. Tu we wukraju organiſowaſche ſ doktorom Benejſchom a Stefaniſkom nowy czéſkoſłowakiſki ſtat. W léczje 1916 jeho wjele mjenowany ruſki politikar profejor Miljukow do Ruſkeje powoła. Tu ſorganiſowa czéſkoſłowakſke wójſko. To ſo w léczje 1919 pſchez Wladiwoſtok po morju do ſwojeje njeſ tym politiſzy ſamoſtatneje wótczinu wrócżi. Dawno próchnjwu Awſtriſku ſwétowa wójna rozbi. Wóna roſpadny ſo nétko ſwobodnych ſłowjanſkich ſtatow. Na dnju 28. oktobra tez Czéſka, Morawſka a Sskowakiſka we ſwojej Czéſkoſłowakiſkej ſwoju ſamoſtatnoſcz pſchipowjedżichu. Duchowne wótczo Maſaryka bé dawno tutu ſamoſtatnoſcz widżało. Na njej bé twaril. Nétko bu dawno pſchihotowane ſtuk, wopraudżitoſcz. Na dnju 21. dezembra 1918 wrócżi ſo tez wón do ſwojeje nétko ſwobodneje wótczinu, ſo by jeje wodżenje jako preſident pſchewſał. Lédma ſdy je lud ſwojeho kraja ſ tajkim wuſtanjom witał, każ czéſkoſłowakiſki narod ſwojeho preſidenta. Na dnju 22. dezembra ihromadżi ſaſtupjerjow naroda na ſtarodawnych Hradżanach. Tez wotpóſłanzy curopejiſkich ſtatow béchu pſchitomni. Sswoje poſołſtwo na wuſnuwodżeny narod ſapoża ſe ſłowami Komjenſkeho, kotrez je tutón najnadobniſchi żyn czéſkeho naroda k njemu we najmjetſchej bédże réczał, ale je żyſnej wéru do Boha, ſo ho wrócża lépſche czaży, czaży ſwobody. S tuteho krótkeho nacżiła je ſiwjenja Maſaryka ihoniny, ſo na czole bratrowſkeho naroda ſteji muż, kotrehoż duch je ſapſchimnyk ſtawiſny ſwojeje luda a Europy. Wérzo do pſchichoda ſwojeho luda a do wuſpéha naſtupi ſ runje tak ſaborzenymi ſchczeſelami ſchczażku, kotraż wjedżeſche k polnemu wuſpéchej. Starik dże na létach je mlodżenz na duchu a tez na czélnej ſtrowoſczi. Tak ma bratrowſki czéſki narod nadżiju, ſo wón woſtanje hiſchcze dotho ſ „wótzom wótczinu". Hdyż po Czechach puczujeſch, ſtyſchiſch, ſo jeho tżódy Czech, njech je politikeho wuſnaczża kajkehoż kuli, tak mjenuje a czéſczi. Jeho ſnamjenita kniha: „Nowa Europa" je tez do naſcheje macżerneje réczе pſchełożena. Kożdy, kotryż ſo wo politiſke praſchenja w Europje ſajimuje, njech ju czita. S njeje ſpóznaje, ſo tu réczi duch, kotrehoż ſłowa wo ſandżenoſczi, pſchitomnoſczi a pſchichodże Europy wérnoſcz pſchipowjedaja.

Maurus Jokais

Senator Mc. Cormick †

Amerikaniſkeho ſenatora Mc. Cormicka dżiſyſche amerikaniſke knjeżerſtwo ja póſłanza w Barſinje pomjenowacz. Pſchedy teho pak wón wumrę.

Dny tuteho tydzenja němskeje republiki prěni president Bjedrich Ebert. Nasch wobras nam pokasuje jeho s twerkami a wenzami wobdaty kascheż. Na jenym wobrasu widżimy, kak czestna straża statneje woboty pschi nim stražuje. Na druhim wobrasu widżimy, kak su namórnizy (abo wojazy na morju) czestnu stražu pschewjasli. Sórjedu běchu żarowanske *zjwjatoczności* we Barlinje. Potom su jeho cżełko do jeho Badenskeje domiśny pschewjedli, hdżeż jeho na statne khosty w Heidelbergu *pokhowachu*.

Bjedrich Ebert na marach a jeho pohrjeb.

Też tutón wobras nam hobrske wobdżelenje luda pokaże, jako so kascheż s cżełom femrjetcho presidenta po Barlinskich drohach hibalsche. Cżischczenża na hasach bě tak cżěžnjaza, so na tyhaz wozobow njemóż wobja abo hewak stanjenje poczełpichu.

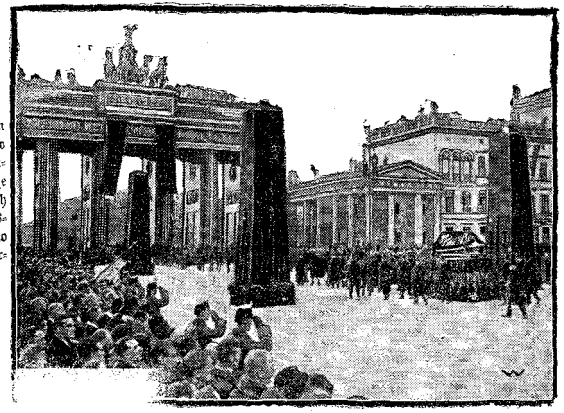

Tutón naschi wobras nam pokasuje żarowanski cżah, jako s cżełkowym wosom pisches Braniborske wróta we Barlinje jedu. Wot tam hiba so cżah k statnej żejmowni (Reichstagsgebäude). Tu wotmětwa so pośledna zjwjatoczność w Barlinje.

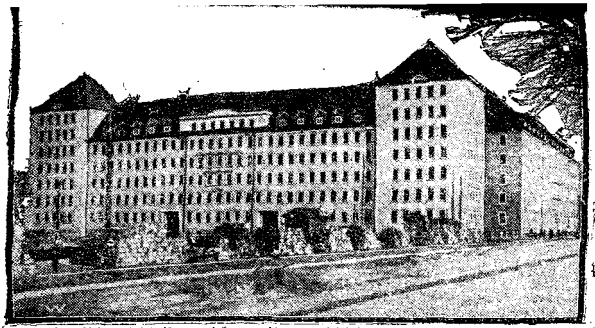

Jonjazy lekař profesor dr. Sellheim.

729 W Němskej je knjejeństwo wjele twarisko a porjedjako. Někotrużkuli druhi w Němskej bu rady twarił, ale k temu nusnych hadżakom ninta. S wulkich a zajimawych statnych twarow pokasujemy dżensa nowoiwar pósty w Mnichowje. Tón pokrywa na 10 000 kóżnych metrow abo 3½ torza żeżomnosćow. Twar ma 550 runmosćow s 2500 woknami.

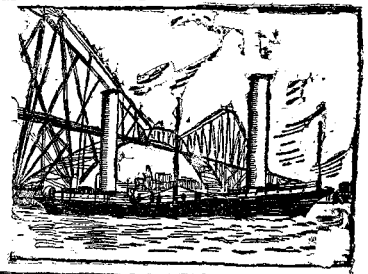

Ja Hižo jónu zmy we wobrasu łódź „Bucau" pokasali. Wo njej so dżenża wjele powjeda a pische. Dwě worzlowej wyżokej trubje so wjercżitej. Do wobeju dujazy wětr homi łódź do prědka. Njedawno je łódź s Kiela do Jendżelskeje pschijěła. We naschim wobrasu wuhladamy ju we jendżelskim pschistawje Firth of Forth psched żelesnym mostom we Forth. W poślednich dnjach zmy wo tymanosći tuteje łódże rosprawy wschelakich wězywustojnych cżitali. Cżi měnja, so ma so łódź hischcże wo wjele porjedźeć, prjedy hacż może so prajić, so je we kóżdym nastupanju wopraw-dże tymana.

Bywschi wuheršši min. president **Karolyi.**

925 Tutón wobras wjedże naż do sa... ...adowego, statneho a hospodarskeho pschi Dunaju. Wono leži tam, hdżeż so rěka Inn do Dunaja (abo Donauwy) wuliwa. Město ma starodawny ras Pschi Dunaju leża sakarske twarjenja a twarjeńcża. Te městu wożebity ras (charakter) spożęża. Tutón dżěl města dyrbi so podtorhać. Na sich město dyrbja składowanje, kólnje a *tworowe brózńje stupić*. *Versaillefske mérowe rozcżi-* ...żunjenja Europy zaha. S nim je na rěży Dunaju wjele wjetschi wobhlad hacż do wójny. Pódla Łobja (Elbe) je sa mtodu Cżełkoslowakiju Dunaj rěka, po kotrejż wjele tworow dostawa a wupósćele. Tutón pschiběrazy wobhlad nuceji pschi měsce Passauwje nowe składowanje natwarić *a stare rozschěrić*.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća mĕsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowĕrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawĕštki, kiž maja so hać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawĕštki a tabelo so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 57 — **Budyšin — póndźelu, 9. mĕrca 1925 — Bautzen** — **Lĕtnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 8. Rĕči serbski
Najl. a najlušá kupowaŕnja wobućow. Póduřowanje spěšnje a tunje

Najnowiše z cyłeho swěta.

Pólſki miniſterſki pſchedßyda Grabſki je ſjawnje pſchecziwo němſkemu rukowańſkemu paktej proteſtowal. Pólſka ſe ßwojeho kraja a niz kroczele Němſkej njewotſtupi. Němſki namjet ſe pſchemĕnjenjom pólſkeje mjeſy wohl nowu europiſku wójnu roſputacz.

*

Južnoßłowjanſka ſkupſchtina je ßo wotewriła. Hdyž Paſchicz ſaſtupi, jeho wyſkajo powitachu.

*

Jendźelſki ſwonkowny miniſter Chamberlain je w Pariſu ßobotu ſ Herriotom roſrěczenje měł. Pſchi tym njeje ßo žanych roſdźělow mjes nahladami Chamberlaina a Herriota w praſchenju bjeſſtracha pokaſało.

*

Mejſke pſcheńczne płaczijny w Chicagu ßu ßobotu na 180 potajkim wo 12 zentow ſa buſhel ſpadle. Dźiwne wuſtupy na pſcheńcznej burſy w Chicagu njehodźa ßo wopiſacz. Pſchezo nowe milijony buſhelow ßo na wiki mjetachu. Płaczijny padaju, dokelž w Argentinſkej a Awſtralſkej wulke ſkłady žita leža, a ßo kupzy ſa amerikanſkej pſcheńzu njepraſcheja. W Jndiſkej je deſchcz ſchoł a wuhlady na žně polěpſchik.

Sozialdemokratojo Brauna jako ßwojeho woßebiteho kandidatu k wólbje němſkeho preſidenta poſtajo.

Wubjerk ſozialdemokratiſkeje ſtrony je njedźelu w němſkej ßejmowni poßedźenje wotměł, w kotrymž ßu ßo ſ wólbu němſkeho preſidenta ſaběrali. Po ſchěſcz hodźinſkim wuradźowanju je ßo wjetſchina ſkónčnje roſßudźiła, ßamßucho kandidata poſtajicz. Na to je ßo pſchedßydſtwo ſozialdemokratiſkeje ſtrony k woßebitemu wuradźenju wróczo ſeżahnyło. Jako jeho wunoſchk ßo wjeczor we 8 hodźinach woſjewi, ſo je ßo jenohłoßnje wobſamkło, **prjedawſcheho miniſterſkeho pſchedßydu Otu Brauna** jako kandidatu ſa wólbu němſkeho preſidenta poſtajicz. Shromadźene ßobuſtawy ſtronſkeho wubjerka a frakzije němſkeho ßejma ßo jenohłoßnje ſa namjet ſtronſkeho pſchedßydſtwa wuprajichu.

Demokratiſke nowiny ſ wótrymi ßłowami ßwoju njeſpokojnoſcz na tym wuprajeja, ſo ßu ſozialdemokratojo, ßo najprjódzy ſ demokratami k njedorěčziwſchi woſjewili, ſo je ßo Braun ſa ſozialdemokratiſkeho preſidentſkeho kandidata pomjenowal. Barlinſke demokratiſke nowiny piſchu, ſo wuſtawje ßwěrne ſtrony tule woßebitu ſtronu njeroſumja a na najbóle wobżarnja.

Wotſtronjenje 3. dawkoweho nuſoweho wukaſa.

Sozialdemokratiſka frakzija w němſkim ßejmje je namjet ſapodała, w kotrymž žada, ſo by ßo 3. dawkowy nuſowy wukas ſ 31. měrza t. l. wotſtronił.

Němſke namjety wo rukowańſkim paktu.

Pólſki wukrajny miniſter hrabja Skržynſki je w Pariſu pjatk popołdnju miniſterſkeho pſchedßydu Herriota wopytał a je ſ nim dlěſche roſrěczenje měł, w kotrymž je ßo wo wſchěch aktualnych praſchenjach jednało. S franzowſkeje ſtrony ßo we tutym wopyteże powě, ſo je ſtejiſchezo franzowſkeje politiki njepſchemĕnjene woſtało. Franzowſka budźe ſe ſajimanjom wſchě němſke namjety we rukowańſkim pakcże pruhowacz, to tak na žane waſchnje njerěka, ſo by chzyła tele namjety w jich nětczijſchej formje jako khmane k roſßudźenju praſchenja bjeſſtracha wobhladacz.

Kaž Warſchawſke nowiny piſchu, je Herriot pólſkemu póßlanzej Chłapowſkemu ſtejiſchezo Franzowſkeje w naſtupanju němſkeho žadanja ſa pólſkim krajom roſkładł a rjekł, ſo Franzowſka ženje ßwojeho politiſkeho ſwjaſkarja njewopuſchezi a ženje rukowanſki pakt njewobſamknje, kotryž by ſajimam Pólſkeje ſchkodźił a by mjeſy Pólſkeje, ſ Verſailleſkim měrowym ſrěczenjom poſtajene, pſchemĕnił.

Strajk želeſnizarjow w Němſkej ßo roſchěrja.

Hižo dženßa dyrbi ßo ſ tym liczicz, ſo ßo želeſnizarſki ſtrajk pſches wjetſchi dźěl Němſkeje wupſcheſtrje. W Sakſkej běchu ßo jenu pjatk želeſn. **w Hainsbergu, Gaſchwizach, Rieſy, Werlawje, Wurzenje a Kamjeńzu** pſchiſamkli. **W Drježdźanach je ßo ßobotu měſto 160 czahow jenož 8 wotpóßlało.**

Mjes tym je ßo ſtrajkowe hibanje na Schleſyſku a Barlin wupſcheſtrěło. W nozy k pjatkej ßu ſaſtupjerjo želeſnizarſkeho ſwjaſka we **Wrótßlawju** wobſamkli, ſo ßobotu rano wot 6 hodźin wſchitzy dźěłaczerjo w železnicznych dźěłarnjach a tworowych kubjach dźěło ſtoža. Želeſnizarjo ßebi žadaju, ſo ßo wóßomhodźinſki dźěłanſki dźeń ſaßo ſawjedźe, ſo ßo mſda powyſchi a ſo ßo wukas wo perſonalnym wottwarjenju ſběhnje.

W **Barlinje 3000 želeſnizarjow ſtrajkuje.** Na dwórniſchezach ßo drobne twory wjazy k wótpóßlanju njepſchijimaju. Jenož mały dźěl tworow je ßo k wotwjeſenju wudało.. Czahi ſ zyrobu ßu do Barlina hacž dotal hiſcheze porjaduje jěſdźile. Sa ſaſtaranje Barlina ſ mlokom, mjaßom, warjenjom a butru je woßebje Hamburgſko-Lehrtſke dwórniſchezo wažne. Po měnjenju tam dźěłazych ſaſtojnikow ßo ſe ſtrajkom bórſy pſchiwos zyroby poczeži, dokelž ſe ſaſtajenjom frachtoweho wobkhada ſtrach naſtanje; ſo ßo dwórniſcheza ſatykaju.

W **Frankfurtu nad Mohuczom** ßu organiſowani želeſnizarjo ßylnje wopytanu ſhromadźiſnu měli, w kotrejž ßu ßo wo nětczijſchim mſdowym hibanju wuprajili. Woßebje ßo na najßylniſche wuwužiwanje dźěłowych mozow w dźěłarnjach ſkoržeſche. Sczěhwki ßo w roſczazej prozentſkej ßabźbje khorych mjes želeſnizarjemi pokaſuja. Shromadźiſna ſkónčnje wobſamknjenje pſchija, w kotrymž ßo najwótriſcho pſchecziwo **komdźenju we wuprawjenju mſdy proteſtuje a ßo pſchikróczenje dźěłanſkeho czaßa wot 9 na 8 hodźin žada.** Strajkowazym želeſnizarjam ßo połna ſympathija a podpjera ßlubi. Jednanje ſe želeſniſkim towarſtwom w Barlinje dyrbjało ßo bórſy ſkónčzicz. hewak bychu Frankfurtſke želeſnizarjo teho runja aktiwnje do mſdoweho wojowanja ſaſtupili.

Želeſnizarſki ſwjaſk w Hamburgu je ßo teho runja wo želeſniſkim ſtrajku wuprajił. W pſchijatym wobſamknjenju ſtrajkowazym želeſnizarjam ßwoju połnu ſympathiju wobßwědczichu a prajichu, ſo ßu po ſawołanju w kóždym wokomiku hotowi, ßo pſchi mſdowym wojowanju wobdźělicz.

S Barlina je ſtrajk na **Potsdamſke** a **Spandawſke** tworowe dwórniſchezo pſchepſchimnył. Podkrjeß **Halleſkeje** direkzije powě, ſo tamniſchi želeſnizarjo dźěło ſaſtaja. W **podkrjeßach wjeczorneje Němſkeje** ßo hakle póndźelu rano wo ſtrajku roſßudźa.

Němſkemu želeſniſkemu towarſtwu budźe ßnadź njemóžno, želeſnizarſki ſtrajk potłóczicz. Też naloženje najwótriſchich ßrědkow njebudźe wjele pomhacz. Jeho roſprawy ßu khětro optimiſtiſzy barbjene; jim ßo hižo njewěri. Njehodźi ßo přecz, ſo ßo želeſnizarjam ſdźěla pſcheniſka mſda płaczi a ſo ßo dźěłaczerſke mozy pſchejara wuwužiwaju.

K ſtrajkej želeſnizarjow towarſtwo němſkeje želeſnizy ſ nowa na to pokaſuje, ſo je wono želeſnizarjam pſchezo ſ nowa poſkiczilo, ſo chze jich mſdu tam, hdźež wona niže mſdy induſtrijowy chdźěłaczerjow leži, ſ tutej jenak ſtajicz. To pak ßu wjednizy wobdźělenych želeſnizarſkich ſwjaſkow pſchezo wotpokaſali a ßebi žadali, ſo by ßo mſda powſchitkownje powyſchiła. **Hdy by ßo mſda powyſchiła, njemohło ßo powyſchenje woßobowych tarifow wobjenicz.**

K Barlinſkemu podźělnenu ſtrajkej towarſtwo němſkeje želeſnizy praji, ſo ſ eßo njedoroſumjenje wo wobdźělenju pſchi žarowańſkej ßwjatocžnoſczi ſa němſkeho preſidentu **wobſamknjenju we wuprawjenju mſdy proteſtuje a ßo pſchi**ſwjaſkow, ſo njeby ſtrajkowy podłożk roſchěrili, ßu dźěłaczerjo na tworowych kubjach a pſchekładowarnjach, kaž też w ranžěrowańſkim dźěle tola ßwoje ßłužbne měſtna wopuſchczili. **Njedźelu je ßo na dźewjecz dwórniſchezach w Barlinje ſtrajkowało.** Sa to je ßo w lokomotiwnych dźěłarnjach, hdźež ßo lokomotiwy czjiſcza, ſ wuhlom ßo pjelnja a ßo maſaju, hiſcheze wſchudźe dźěłało. Strajk dźěłaczerjow tworowych kubjow, ßo najſkerje w Barlinje bliżſche dny hiſcheze pſchejara njepytnje; direkzija želeſnizy je wſchudźe wobkhadowu pomoz organiſowała, kotraž móže najnuſniſche dźěło wobſtaracz. Pſchewidźecz wſchak ßo njeßmě, ſo ßu ßo niżſchi ſaſtojnizy na pſchikład na Potsdamſkim tworowym dwórniſchezu, kotrychž bě ſarjadniſtwo k wuwjedźenju dźěłow ſkaſało, ſapowjedźeli, tutu ßłužbu czinicz. Najſkerje teho dla hiſcheze k khutnemu roſprajenju dóńdźe. Sa to je němſka želeſniza w tu khwilu w niz njepſchihodnym położenju, dokelž ſtaj měrz a haprleja měßazaj, w kotrymajž je najmjenje wobkhada.

Želeſnizarſki ſtrajk pſched němſkim ßejmom.

Pjatk je we wuradźenju němſkeho ßejma kommuniſt **Höllein** želeſnizarſki ſtrajk w Sakſkej k rěczam pſchinjeßł. Mſda želeſnizarjow je tak niſka, ſo k ſeżiwjenju njedoßaha. Pſchezo bóle internazionalny kapital na němſku želeſnizu czjiſchezi. S wutworjenjom tarifow němſkeje želeſnizy dyrbi ßo ſajimam internazionalneje konkurrenzy ßłužicz. So bychu ßo ſczěhwki tuteje konkurrenzy wobeſchłe, ßo liczba želeſnizarjow a želeſnicznych ſaſtojnikow dale pomjeńſcha. Někotſe ßo ſtarſchi dźěłaczerjo ſ dźěła puſchezeja. Jeli ſo by Němſka ſaßo ßwoje želeſnizy wróczo doſtała, by wona zyle njekhmany wobkhad namakała. Rěčznik dale mſdowu politiku němſkeho želeſniſkeho towarſtwa kritiſuje, pſcheczivo kotremuž němſke wobkhadne ſarjadniſtwo njeproteſtuje. Sozialdemokrat **Schumann** na to pokaſowaſche, ſo je ſozialdemokratiſka frakzija hižo pſched lětom wulkrajny wubjerk němſkeho ßejma na ſtrachi pſchewjedźenja němſkeje želeſnizy do towarſtwoweje formy pokaſała. Ssmy jej hakle pſchihłoßowali, hdyž bě ßo ßlubiło, ſo budźa ßo ſajimy dźěłaczerjow a pſchiſtajeńzow ſchkitacz. **Kommuniſtojo** ßu ßo ſa to poſtarali, ſo organiſazija želeſnicznych dźěłaczerjow a pſchiſtajeńzow njeje w nuſnym twjerdym ſtejiſchezu. Kommuniſtojo dźěłaczerjow tworowych kubjow w Lipſku ſ dźěłom ſtrajkowych kamarjow wot ſady nadpaduja. Mjes 23 ſtrajkowymi kamarjemi je jenož jeniczki ſtahlhelm, wſchitzy druſy ßu pſchiwißowarjo kommuniſtiſkeho ſwjaſka frontſkich wojowarjow. To je wopravdźite woblicžo kommuniſtiſkich knježi. Strajka budźichu ßo mohli ſminycz. Němſke wobkhadne miniſterſtwo dyrbi jutſje hnydom ßwoju zyłu autoritu wužicz, ſo by ßo powſchitkowny ſtrajk ſ jednanjom wobeſchoł.

Zentrumſki ſapóßlanz **Tremmel** na woßebje njedoßahaze mſdowe a dźěłanſke poměry we wobßadźenym kraju, woßebje w Trierſkim wobkhadźe pokaſuje.

Demokrat ßwobodny knjes ſ **Richthofen** na to dopomina, ſo je juſtizny miniſter dr. Frenken ßlubił, ſo **nahódnoſczerſki ſakoń** w prěnich dnjach měrza němſkemu ßejmej pſchedpołoži. Njedźiwajzy teho ßo tutón ſakoń njeje pſchedpołožił. Czaß je hižo 26. februara wotběžał. Rěčznik namjetuje, ſo by ßo ſozialdemokratiſki namjet wo wotſtronjenju tſeczeho dawkoweho nuſoweho porjada na dnjowy porjad ßobotniſcheho poßedźenja ſtajił.

Piwarzy w Mnichowje ßu ßo ſ dźěła wuſamkli.

W Mnichowſkich piwarnjach je czěžke wojowanje wudyriło. Dźěłaczerjo běchu po 12 februaru po porjadnym wupowjedźenju mſdoweho ſrěczenja nowe namjety ſapodali, kotrež we hłownym dźělu wóßomhodźinſki dźěłanſki žadachu. Na to ſwjaſk piwarnjow ſ napſcheczinym žadanjom wotmołwi, ſo ma ßo dgowójnſki dźěłanſki czaß 57 hodźin we wulkich měſtach a 60 hodźin we wjeßnych měſtach ſaßo ſawjeſcz. Tutemu poſtupanju ßu ßo piwarſzy dźěłaczerjo w Mnichowje w tſjoch wulkich ſhromadźiſnach na pſcheczo ſtajili a ßu wobſamkli, ßo na kóždy pad wóßomhodźinſkeho dźěła dźeržecz. Na to je ſwjaſk piwarnjow někotre tyßazy piwarnſkich dźěłaczerjow ſ dźěła wuſamknył. Njemóžne njeje, ſo ßo ſtrajk też na Augsburg a Nürnberg wupſcheſtrje.

Katholſzy ludowzy ßu njeſpokojom ſ wobſamknjenjom wo paſtyrſkim liſcże.

Na „Tſjeleſkej kupje" w Praſy ßu ßo pjatk ſhromadźiſny ßobuſtawow katolſkeje ludoweje ſtrony wotměłe. W njej jedyn ſapóßlanz wobżarowaſche, ſo czěſkoßłowakſzy biſkopjo njejßu bjes dźiwanja na knježerſtwo a **koaliziju knježerſtwowych ſtronow** paſtyrſki liſt ßłowakſkich biſkopow ſkhwalili. Woßebje wulka bě njeſpokojnoſcz, ſo ßo dźeń Jana Nepomuzkeho njeßmě 16. meje, ale ßlědowazu **njedźelu** ßwjeczicz. **Katholikojo** budźa 16. meje dale ßwjeczicz a dźěczi tutón dźeń do ſchule njepóſczelu. Wo ßwjeczenju dnja Jana Hußa prajichu, ſo katolikojo jón njebudźa ßobu ßwjeczicz.

Wjednik ßłowakſkich ludakow, ſapóßlanza Hlinku, je pjatk bamžowy nunzius Marmaggi w audienzy pſchijał. Hlink je ßo roshorjeny nad politiku katholſkeje ludoweje ſtrony w knježerſtwje wuprajił, woßebje nad zofanjom w zyrkwinſko-politiſkich wězach. Politika wjednika katholſkeje ludowſkeje ſtrony, Schranka, ſajimam zyrkwje ſchkodźi a pſchejara ſajimy ſtrony do prědka ſtaja. Hlinka bamžowemu nunzijej praji, ſo ludowa ſtrona w Sſłowakſkej ßwoje ſtejiſchezo njepſchemĕni a ſo budźe ßo dale prózowacz, paſtyrſki liſt pſchewjeſcz a tych duchownych ſchkitacz, kotſiž jón pſchewjeduja. W tym ſmyſle ßo Hlinka też k nowinarjam wupraji.

Schulfki referat w Bratislawje je biskopjewan w Stowakskej Spolit, so wuplaczenje statneho pschinoschka 16 duchownym dla jich niepschecesliwcho wutkadzenja pastyrskeho listka slowakskich biskopow sastajik. Liczba tajkich duchownych budże hischcze wjele wjetsche, hdyż k pschepytanju pschecziwo wschitkim wobwinowanym dońdże.

Katolska zyrkej w Franzowskej pschecziwo Herriotej wojuje.

Katholska duchowni w Franzowskej s wótrosću pschecziwo nětczischemu radikalnemu knjezerstwu wojuja. Psched někotrymi dnjemi je fo wukas wo satorjedenju bjeskonfesionelneje simultanskeje schule wosjewił. Na to je fo Straßburgski biskop s wosjewjenjom na lud wobrocził, w kotrymż na śiełowne knjezerstwo zwari a pschipowjedza, so zanych dńeśi, kotrež budża do simultanskeje schule dhodźeć, k prenjej spowjedźi njepschipuschczi.

W Londonje zozialistojo postupaja.

Wunoschk gmejnskich wólbow w Londonje pokazuje 83 konserwatiwnych, 35 dźełaczerjow a 6 liberalnych. Konserwatiwni fu pschidobyli 1 mandat, dźełaczerjo 18 mandatow a liberalni fu 19 zhubili. Dźełaczerjo fu liczbu swojich zastupjerjow na schkodu liberalnych powjeschili, mjes tym, so fu hebi konserwatiwni swoju wulku wjetschinu w Londonskim zastupjerstwu zakholowali.

Pruske Sserbstwo a Rakeczanska swada.

Hdyż cłowjek tak wschędnje „Sserbske Nowiny“ cźita, dha słónczuje spóznaje, schto fo w serbskim kraju stowa a kak je serbskim narodom steji. Tuż może jeg wschitko, schto fo swojim dnjom pschi wótrownanju k temu wupraji. Tak też chzu ja, dopisowaś tutych rynczkow to cźinicz. Ssym Sserb i pruske hole.

Njebych żanu pschicźinu k temu měł, někoho hudźeć a wo nicźim nasamk pikaś, ale chzu tomu naschu serbsku pruzku holu pschitrowaczu. Psched feldzeßatkami bę pruska serbska hola tyły serbsta. Wschitko, schtoż Sserbstwo nastupalche, w najtescźnischim kćejwje strejesche, taż to stary ludźo tu powedacz wódża. Hdyż hebi dźenża serbsku holu w nětkotrych nébyły serbskich wośaf wobhladasch, dha cźłowjek, tiż je tu psched feldzeßatkami byl, s hlowa tichaze a praji: „tak je możno, jo je fo tu zyle Sserbstwo zhubiło?“ Hdże ma fo pschcźinu k temu pytaś? Ludźo wotmołwja, to bęsche w tehdomnischich cźasach tam hischcze serbski farat, w zyrkwi so hischcze serbsce prehowanje a Boże służby dźerżachu. Kak tam dźenża je serbskimi Bożemi służbami sseli? Ssu tam sasche, preduje fo tamnischim Sserbam jenoż nemski! Hacź je to bohe sa nich, ho nichtom njeprasicha. Kak fo tamnischi Sserbja najschcezo tenu znaja? Khodża jara porędko kemschi, abo i zyła niz. Sswarja na zyrkej. Wulki dźeł je i njeje wuskupił, prajo, so jich zyrkej wobeschaje. Snaju wulki serbski wośadu w pruskej serbskej holi. Je hischcze stero njetscha, hdyż-li Rakeczanska. Tam běchu nébyły serbske Boże służby a też serbski farać. Sserbstwo tam teżesche a dźenża — tam zyle Sserbstwo w rozpadankach leżi. O, łoźka khłoda ja tule wulku serbsku wośadu. Wa-li tam hischcze dźenża serbski farać hyć, tarkehoż bychu ludźo pschejachu, njeby tam tak srędnje s Bożemi służbami stało, każ tam steji. Każ wot tamnischich wośadnych słyschachu, běchu tam junu njedźelu w symje jenoż tśo kemtscherjo pyschischli. Duchowny, wjelo Nemcy, tiż tam stutkuje, a nětko hischcze nemske Boże służby dźerży, hdyż fu serbske sasche, prejesche tym tśom kemscherjam, to dyrbja domoj hicź, to jim sommym njesnóże predowaczi. Srędny poczank w tutej wulkej serbskej wośadze. Każ słyschach tam stari ludźo doma we serbskej bibliji cźitaju, njemóża kemschi hicź, dokelż tam żaneje serbskeje Bożeje służby njeje.

Młodźi ludźo rje ńemłzy mózga, ale na Boże służby njekhodża. Khodża radscho na reje a do korczmy a wo kemsche njerodża. Praja też, so jich zyrkej wobeschaje. Hacź njeby w tutej wośadze i Bożim kralestwom lepje stało, hdy bychu tam hischcze serbske Boże służby byle, każ pschedy, hdyż tam hischcze serbski duchowny skutkowasche?

Hischcze jene dźiwy pschi słyschomnicź i tutrje wośady. Też tam je fo siwobodnje smyslena wośada (Freidenkergemeinde) załoźiła. To tola we kschesćijanskich serbskich wośadach njeby ja możne mél. Te zobuśtawy praja: „Frei sei der Mensch, frei sei der Geist!“ Haj, to fu wschitko leżebnoti, wośebje w Prusku, hdyż fa nich zamych duschepastyrjow wjazy njeje. Jow najlepje widźimy, schto serbski duschepastyr samóże. Mamy w Prusku wojnarjow, hdyż fu serbscy duchowni a też nawopak. We prenschich knježi zyrkwinke nabożne zjiwnje a też młodzi kemschi khodża, w tych pohlednich kschesćijanskich hladaju hnjez. Nekotrymżkuli w tutych wośadach wobzarnje, jo njeje Sserbstwom a s kschesćijanskom tak daloko pschischło, każ pola nas w Pruskej. Tuż njech hebi tośa wośada dobrego serbskeho duchownego żada a też Rakeczanka a Kotecźanska, jo by fo dobre kschesćijanstwo zakhowało a njeby tak rundnje pschischło, każ pola nas w Pruskej. Njechaju fo hewak jako pruski Sserb do saskich nałeżnoscow mészecz, ale też jene dźiwy pschisypomnicź, jo ma też lud prawo, so tehdy nécztko prajicz a nzi jenoż hubu wjerzeć a hebi lubuez dacz, schto s nim cźinja.

Tónle nastawk fym typisał jako jednory serbski dźełaczeł w pruskej holi, kotryż s krajnjezej wutrobu dyrbi pschikhodowaczi, kak tu kschesćijanstwo a serbska rěcz tu njeje. Bóh je nam naschu rěcz i naschej njeśmjertnej duschi darił. Schtóż tu sanicźuje njech s gnadom abo je njerodu, tón fo pschepschéschi. Bych hebi pschał, to by też pola nas sajo rjane Sserbstwo stanyło, każ wono jow we sahóżenosći bęsche. Wożwroczene serbske, wośady njech jako serbskich duschepostyrjow dostanu. Cźi Sserbja, potom fu fo wot swojeje maczerinje rěcze wotwobroczili, njech fo sajo k njej wrócza. Pscheju też Rakeczanskej wośadze, jo by swada, do kotrejż je dźenża sawita, ho wot njeje zhalika a wschitko k dobremu kónzej pschichło. Rakeczanska wośada njech wostanje dale dobra kschesćijanska a serbska, każ je hacź dotal była, njech też dobrych serbskich duchownych dóstanje, każ hebi to pschaje: „Bohu k cźełaji, Sserbam k wuzitku.“

Pruski serbski holan a cźitar „Sserbskich Nowin.“

Ze Serbow.

— **We wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer + 3, thermometer we nozy — 2. Wuhladny na i dźela jasne wjedro. — Wojschina jeschcze wczera rano pola kupy Island a na atlantiskim morju. Nétżina cźeschcejsche wczera psches Dansku nimo. Teje wuběrki pschinjeschechu nam i tkwitkemi sylne deschcze. Wczera popołdnju wokolo 5 hodź cźeknjesche psches Drjezdżanski kraj nun njewjedro ze slinkobitym deschczikom a krupami. We Schwedskej je 30 stop. symy. Tej my mamy we bliżschich dnjach tymne, ale jasne wjedro wotzakowaczi. Wjedrowuskopni stajeja nam wjelub: deschczowate leżo. Sutsje wutoru błónżcźo 6.25 hodź. stwadza a fo 5.54 h. thowa. Mésiacź stwadza wjecor 5.51 hodź. a fo rano 6.39 hodź thowa. Julije je polny mésiacź. Pschedżenak staja mże wjedro.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje za jutsje wutoru:** Symnischo, bo wunjedri, ledma fo źnéhuje, w nozy njerje. S Hamburgskeje mórskeje stazije dóstachmy schkrowu powjesć: Mjerschnjenje a tymna budżetej pschesce pschibéraczi.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnyczu 6. 3. 25 módry wobleczk, módry schpizowblek, 3 kóschle, bruny kofmaty mantl, cźewnoschery wobleczk i fijalkojitymi smuhami, schere kholowny, nowy bruny klobuk. Dale wot 4. hacź do 5. mérza běłu zychu, běły hlowak, běłu ptachtu i „B. B.“ w cźełnjejsnej abo módrej barbje wohnamjenjuje, cźorny a żołty schtrykowany klobowy pschirjuw. — We wobzowanju złużobne powécze proży Budyschka kriminalna wolizija.

— **Sajeli.** 54-létnu hokpsu i Wotrowa, kotraż wonkowna żudnitka wyschnoscz bijo dlejschi cźasu dla wotpołuczenja napołożeneho khłostanja pytajcze je fo pobotu tu lasłopita a żudnitkum pschcypodała.

— **Wuswobodjenje wot schulskeho wopyta na pokutnym dnju.** W prawownym wubjerku sakschko fejma je prof. Siegert namjet japodał, to by fo wuswobodjenje wot schulskeho wopyta na nałetnym pokutnym dnju, 11. mérza 1925 i nowa rjadowało. Dobrěj pak je jara dwélowne, hacź fa namjet pschcze w prawym cźasu pschiwoźnje, njech fu hacź dokal płaczaze postajcźja wassewjne: Schtóż chze swoje dźerżo na pokutnym dnju wot schule wuswobodzeno mécz, dyrbi najprjedy rjadowerjej (Klassenlehrer) namjet japodacz, w kotrymż won wupraji, so chze swoje dźiśco wot schulskeho wopyta wuswobodzene méc, to by tute swoje nabożnitke winowatosće dopjelnicz mohło. Na to dóstanje ośeczk biele wschcheho swobodne, a to najmjenjscha na tu połozu dnja, na kotrejż chze Bożu służbu wopytacz. Dokelż je wyschcke zyrkwinke zarjadowanje dźeśiczkemdzenje na dopołonja postajiło, je i najmjenscha pschedu dop. swobodne. Dźiśco njetrjeba, ja-li ho tajka próżwa japodaja, ani psched, ani po Bożich służbach dopołdnja schulu wopytacz. Tehame postajenja wjeza ja ludowe, każ też ja potrazowanjske a krjchżne schule. Kuczerjo dóstanu tehorunja swobodne a tu psches njedźelu.

— Schtwórcźetne wuplaczenje zastopnistwa mśdy. Nimskostatnej radże je fo jakuzi nacźik wo schtwórcźetnym wuplaczenju mśdy na statnych a krajnych a gmejnskich zastojnikow japodał. Każ je znate, je fo sa cźaß inflacije schtwórcźetne wuplaczanje mśdy wotstronjło, dokelż by fo hewak njeje statna pokładnina pschejeza poczeła a inflazija fo pschchwatała. Nowy nacźik pak nétko postanje i inflazijskeho cźasa wotstronicź. Wobsteji wotpowiadowy nowemu zakonjej hiżo i 1. haprelen 1925 płaczijowej daci. So bychu fo wudawki, kotrež statnej pokładninje tak nastanu, na tu méżnay w jenakej mérze rozdźełene, nejpschi nastanu najprjedy wschitkim zastopnizy swoju mśdu na 1. protyczne schtwórcźełto, wjele bóle dyrbi fo na 1. tśeśeho méżnaza druhej treźinje dóstawarjow schtwórcźełna unda wuplaczeźcź. Nédyrbjało-li pak finanzne położenje nimskeho stata hischcze schtwórcźełne pschchdyłacźenje dowolicź, potom by fo i dwajnéżnaczinym pschchdyłacźejom japoczatk cźinił.

— **Nowosarjadowanje żiwjenskeho indexa.** Presidentej nimskostatneho statistiskeho hanta w Barlinje, prof. dr. Wagemann poda zastupjerjam nowinarstwa pschchład na nowosarjadowanju żiwjenskeho indexa. Nimskostatna indexowa liczba za żiwjenje, kotraż po dotalnym wobliczenju skim waschnym wubarki za jeje, bydlenje, zewjenje, swécza a drasti a wobuzki, wuczinja po wobliczejnych nimskostatistikeho hanta w pschereżku na méżnaz i brunar 125,1. Nétko fe fo sa méżnaz gebritar k prenjemnu rasi po dokładnych wurachowanjach je sastarjejsemi dźełaczerjow a dźełodawarjow nowa indexowa liczba pósłała, pola kotrejż fo też hischcze dalsche wudawki, każ je kupjenje njenowane, hobu wobliczeja, każ na pschikład wudawki za hajenje cźełnenje strowoty, za dźełanje, za wobłkad ale. Na tute waschnje dyrbi fo sundźnicź pschirunanje wschich wudawkow we swójbnym hospodarjenju i wudawkami dowójnskeho cźasa. Na tutym sastaroje wobliczena nowa indexowa liczba wuczinja we pschereżku za méżnaz brunar 135,6. Wobsawjecź budże fo indexowa liczba nétko jaja jenoż junu wob méżnaz. Tydźeńske wotjewjenje, kotreż bęche fo na cźaß inflazije sawjedło, fo nétko, hdyż fu fo płaczijmy skrućźile, sajo sastaji.

— **S Kletnewja.** K wohnitej sandżenu wutoru fo sijschcze pilche. W domje kowarskeho mischtra Schmidta bęche wutorn wokolo 6 hodź. wjecźer woheń wudyrił. Sstuhadża a wohnjowa wobora, kotrejż hnydóm na pomoz pschischłachu mużachu wobrń sahasćecź, pschedy hacź wjsischcze nschoda nacźiń. W druhim poschkodże bę fo jenoż kruch rejwunadowanja wupalił.

Se **Sohlanda.** W koreżnje w srjedżnym Sohlandu, bęsche paduch w njewobkedżowanym wokomiku pjenjezny kaschczik wurubił. Dotho pak fo njeje swojeho pobuschtwa wjeselecź mohł. Jako paducha wuhladżechu Klétnehoh wopyta P. je Sohlanda, kradnjeny pjenjezny kaschczik bęsche hižo sahrjebał.

S **Wulkioh.** Schtwórtk wjecźor wuhidże na ludowniskim knjezim kuble w kólni, kotraż bé i dźewcom a pluwarnti napjelnjena, Bóh woheń. Hdyż fu pschischuwarjo hischcze znate njeśu, każ bychu tola mysłka, jo je nésnitje ruka wohań położiła, kotruż by lohko sylje kubło znjezu mohł, jeli njeby wétżik pkonjenja runje tak pschischłowy na próżdne polo njeśł. Tak wotpali fo jenoż kólnja a nécztko hromadow słomy, kotrež psched njej leżachu. Ma-no słomy a drjewa ypalichu fo dźełaczerjej rej nétotre kury. Wokolne wobory njemużachu najprjedy wjele wuslutkowaczi. Halfe potom, hdyż Nicźanska wobora pschikwata, typtachu i tśomi łyżkawami wodu ze 300 metrow dalokoje hrjebje cźahnjez. Tola też to wjed, njeposmagachu. Tehodża wrócźichu fo wobory bórzy jako domoj a dachu wohnju wosch byez.

S Hornich Kundrecźic. (Oberkunnersdorf.) Sstarosta Dyrlowy wuzwuwisłojny, wyschischi wuczeż na sw. Khwał Emil Herrmann je wutoru to Drjezdżanach wumrjeł. Wón

Schto ludźo jedża a pija.

Podał Bohuwěr Schéża.

(Stónczenje.)

Wostajmy kóżdeho pschi swojim, zim fo to ludi, nam pak niż, tuj stupajmy dale. Tón trocź pak, to chzu do predka pscheradżicź, je stelo do hórscheho trjechinu.

So je Bóh cźłowjeka k swojej podobnosći stworił, to, każ fo zda, za wschcheh ludi njepłaczi, żanu pola nas niż; nétotśi fu hórschi dużli ikót. Wjele by fo wo tutej srudżazej wéżu powedacz hodżito, ale to do tuteho nastawka njeskłuscha. Wy drje sse wésze słyschcheli a cźitali, so fu ludźo, każ cźłowjesce mjasko jenu, jedża fo tu njehodży prajicz. So by w Europje tajkich hyło, wu tym ja niczo słyschał njeśjym; tych pak, każ ludźi dreja, mamy jich dosć. Ale w druhich dźełach jenoż we wjele krajach wopraudżitych ludźizracźkow nadeńdżesch, dźiwje pohanske ludy, kiż żanuje pśekanosce nimaja a tehodża też njerodża, so fu tajke njesłukki hanibne. W stutskotowej Afrizy je puczowarz dr. Schweinfurth tajki łud wopytał, wón zo njemuje Monbuttu. Wo nim wón pisa: „Tuczi cźornuchojo wośebje cźłowjeczi tuk kubuja, niczo na śwécze jim tak njeźrodżi każ tón. Schtoż ludźizestwo nastupa, woni wschi ludy w Afrizy pschetrjechdża. W jich hużdośiwje druhe cźorne ludy bydla, tiż fu w swojej njewédomosći hubjesiske hacź ikót, i twuri pak Monbuttu żaneho towarstwa a pschecześtwa nimaja, ale żaspiwaja jich, tuż też po jich ménjenju żana njepravada njeje, hdyż je bjese wschcheje pschicźiwy rubjeżnizy nadpadaju, jenoż tehodża, so bychu fo i cźłowjeźkim njtakom sastarali. Kotruchż zabija, tych cźeka hnydom na cźaße wobrubaja a mjes hobu rosdźela; kóżdy potom cźaße na schlebjerdri rosreża a na błónczku wuruschi; tajke je hobu domoj bjeru. Każ wjele fu jich żiwych powandyli, telkaż fu stadu stoku bjese wschcheje żiniliwosce do swojeje domizny cźerża; tam jenoho po druhim sarésaja, hdyż fo njtako trjeba. Sajate dźerży, kotrychż njtako je najbłidsche, błuschcja kralej; każ fo mi powedasche, sa njeho kóżdy dżeń jene résaja. Zuśemu, tiż k tutomu żadkawemu łudej pschcinże, fo jenoż porędko porażdi, nétschto wo jich njesłutkach wohladacz; ja żym jich jenoż dwójaj pschewadżi, je je cźłowjeczeho mjasa wobjed pschihotowachu. Préni krócź nétotre młode żónitje trjechich, tiż delnju połoju cźeka i warjazej wodu parjachu a wschcheh kohmili wottrorjachu; pschi tym bé fo cźorna barba do schérjeje pschewobroczejta. To bé hróżomy napohlad! Jich wohidne dźełko inje na parjenje a rjedżenje sarésaneho żwinjesca dopomni. Druhi krócź widżach w jenej hrézy, fo tam cźłowjeza ruka wyschce żehlinowy wuhlow wuża, tu drje łuschchu a i dobrem kurjachu. Wschudżom a stajnje na puczach a wokolo domow cźłowjeze łopeze a druhe powostanki leżo widżach, kotrež sjawnje wo tym swedczachu, fo tu kanibalojo (ludźi żraczży) hydla.“

Schweinfurth pola druheho tajkeho ludu pyły, temu rékachu Mundo; wo tym wón pische: „Wójna dé nimo, a dobyczerźi lud bésche fo domoj wrócźi, i wjele mjasom a jatymi. Jako ja do jeneje wjsy pschińdżech, widżach tam nécztko, schtoż cźaß żiwjenja wiazy njesłuchu. Psched durjemi hotowasche, nétotre dźeśi jej pomhachu. Snapschcze a w druhej hézy muż na nékajsim pinkadle hrajkaso żedżo żeniz pahjesche. Wobjrjedż wobeja na rohożzy (Schlafmatte) małe dźeśatko zyle nahe na wótrym płónżu leżesche. Ldoma bésche fo narodźiło, każ sjonich, w saudżenej nozy; bésche też hischcze zyle cźerwjene, (pola cźornuchow fo dźeśi cźerne narodża); hdyż a hdyż wobe kurjatko skałże dychny. Ja fo mojeho pschewodżerja wopraschach, schto ma to rékacz, a won mi powédasche, każ by to dale nicźo njebyło, fo dźesco jenej njewólnizy (Sklavin) stuschia, tej fu jo prjecź wsoli, so njeby i pésterjenjom njetrjebawschi cźaß pschepararo. W wobe dźerżachu, schto i tym budże? Tak ruczże hacź budże wuduchacz, tyhnu je do hormyka a swarja jo k dobremu wobjedej, na tón fo wschitkim wjesela.“

Schto k tomu prajimy? Chzemy wbohe ludy sudźicz a tamacz jich skutkow dla, kotrež mamy my ja njeskutki? Nichtó jim to sakałał njeje, tuj njewjedża, schto cźinja. Wupomhajmy jim tola radscho i jich duchownemu hubjesćiwu!

(Kóńc.)

je po 27. sept. 1861 w Hornich Kmildraczijach narodźił. Herrmann běše jedyn z najsamjenicejšich hribywnykow w Němskej.

S Jerkej (Herwigsdorf). Prahskorske namalarki. Přez zarjadowanjam kk. Kalowla Wjelnca a Wilhija Buchalka z Lubijal je so poradźiło, tež w Jerkejach posla Lubija palaskiske hcheshedla (Feuerfeuergeräte) wuhledźeć. Hacz so tu tež we wolitikum jedna, dyrbja hakle dalše systematiske pschepytowanja dopokazać. Tudominy wučeř Waclaw Lehmann wobhonźił hižo wjazy gratu, hamorow a hcherow z nowsho kamjentneho czahla, kotrež su so wschitke na Jerkejanskich houch namakale. Je wěsće, jo w nasej bontazej jemi so hischcze wjele sajimawsho khowa. Je schodla winowatosć wschich, kotrjž we swojim powołanju rjesnje dźela na polu a we lesu atd. wukonjeja, jo na koreje, kamjenje a cžrjowy kedźbuja, pschetož tež to najmjenische nasze z wulkej wažnosću być za wědomosć a za zhromadny nasheje domnisny.

S Noweje Jaseńy pola Njeswaczidla. Woheń hrožesche w obhonźenstwu žiwnoscherja Kindermanna, pola kotrehož běše so nuhen zapalił. Na dobre sboże dohlada po Horczanskich wobydlerjach, kotrjž w blizkosci pschi kopalche, we prawym czasu wohnja a zdźeli to hnydom wobhonźerjej. Po zdaću běchu so hižo we wuhenju zapalile a zenjo tomu, jo bě wuheń hischcze nowy, na so dźakowacz, w so woheń dale njerozschěri. Hdyž běchu wody do wuhenja nalali, běše wschón strach wotstronjeny.

S Wóspórka. Psched někotrymi dnjemi pisachmy wo nadpadu tjoch awtomobilistow na Kósserjowu mandzelku, jako z Luwoczkiz (Lautitz) domoj dźěschaj. Kaž je so někto wukopało, jedna so tu jenoz wo zort, dla kotrehoż běšche so Rósslec z nekotrymi swatymi srěckał. Tuta nalezoł nam z nowa pokaza, kak jara je wobhonźerstwo nje tuhym nastupanju, injemérnjene, tak jo so tež njewinowate podawki lohko nadeja.

S Wojerez. Pjheja fawéra je so za zhły Wojerowski wokrjesk posrejiła.

S Nitkeje. Dźiwadłowy czah je Shorjelza do Nitkeje. W nozu z pondźela wot 8. z 9. měrzej, podźe z prénjenuta raset czah ze Shorjelza na Hórku do Nitkeje. Czah wotjedźe je Shorjelza wjecor 11,30 hodź., je 12,04 w Horzy a pschijedźe do Nitkeje 12.12 hodź.

S Nitkeje. (Hamtke.) Phy, kotrež so na wiki sobu plchnjedu, dyrbja so na powjasu njesecz. — Policajski wukaz za Nitczanski hamtski wokrjesk. Wobsedzerjo hotelenzow a korczmow atd. su winowaczi, wot sastupa czmy sem thejne durje a schczelku psched nimi z sajeze wudrzecznej latarniu wobswetlicz. Pschestupjenja zuleho postejenja kostholstaja so 1 9 hr. zjenjesnuho khostanja. — (Cžito namalali.) 27. februara namalachu cžeko malesho dźelcza w tudomnym hacze. Wschitcy pschicžinu dla njeje so powesczej prjedy wojsewstwa. So by so njeczlowjeska macz wusdźeliła, njech so wezwuzajmjace powescz tudomnej policiji jesclu. — Wustajenja mnohonitich wubjelkow, kotraž dyrbi so w haprilu tu nutmacz, lubi dobry wulpech. Hacz dotal je so na 70 wustajerjow samolkwilo. Knjeza mischtrjo so prosha, jo bychu hischcze njewotedate pschipowedźenja tak rjetże hacz mózno japołzali. Pruhowanske dźela wschech wuczonjowych, kotrež jutry dowuknu, dyrbja so na kózdy pad pschipowedźecz. Statne wyschnoscze a gmejny, kaž tež privatni so wustajenju zara sajimuja, kaž je i pjenjezny podparow widżerej, kotrež su so za wustajenje wuhotowali.

S Běsce Wody. Sjemyslne zalożenje wohnja. Kaž je so wukopało, je so woheń w dźelarnjach Ohramskich zeblalowom stomyknje zalożił. Direktora dźelarnjow je 1000 hr. jako myto za zasłużenje założerja wupłacało. — Měrzecželo schkleńcerjnjow „Union“ Janka, Mudra a Co. su kózdomu dźelacerjej, kotryž je woheń pomhał hasczecz, 10 hrivnow dariłi.

S Nochlicz. Strażny elektrowóz. Jenież hyn stawnika Langi z Wulkeho Milkowa zaseli z druhimi hólzami na leżator a pschidże pschi hym z rutu do elektriskeho grotu, hdyż wiseżo wosta. Druhi hólcez jeno wotkorhnu; Langa padny na zemju a pscheraży so hez hischcze zuskta. Na druhi dźeń dyrbjachu jemu lpalemi rukn wotezwjacz.

Kospodarski rozhlad.

Pondżelu, 9. měrza 1924.

Wezerawsche kurzy w Barlinje:

(Tute wersu su w miljonach.)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 740
jendźelski punt	20 000 000	czeskosł. króna	12 435
schwajcarski frank	80 690	10 mil. pólsk. mark.	80 200

Pjenjezy běchu sandźenu sobotu mjenje žadne, ale bjez wulkeho pschemjenjenja.

Efektowe kurzy běchu sandźenu sobotu na Barlinskej burzy pschi wotzitnu skruczene, podźiczho so zesklabichu. Wójnske a statne pożezonki běchu trochu zesyhnjene. S jednanjom statneho kopma pak wukhadża, lo zyla wulki wolanza we nahohrodzenju (Aufwertung) je nimale bjez zakłada, sa politiske strony jenoz je hrožkom agitacije.

Na produktowych wikach so pschi znadnym wobroczu placzinny zhlebowscho zita wotdrjechowachu. We jerjenjenju a wonuju njedź w placzinach žanscho pschemjenjenja, ale njeje so njerozpschedoh. Sobotu placzesche zentnar:

pschenizy 12.40—12.80 hr., rožki 12.10 hr.,	
hacz 12.30 hr., jecznjenja nalcžnjcho 12.60	
hacz 12.70 hr., nahjmnjcho 10.75—11.60	
hr., wowsa 9.30—9.60 stotych hriwnow.	

We termijnowym wikowanju:

pschenizy měrz 12.95, haprleja —, meja hr.	
13.60—13.15, rožki meja 14.55—14.60	
hr., julij 14.75—14.70 hr., wowsz meja	
10.30—10.27 hr.	

Wiki rěznjeho stotu sandźenu sobotu w Barlinje:

Pschihnali běchu:	Wone placzachu:
3012 horjadłow	20—53 hr.
2000 cželatow	35—85 hr.
6479 wowzow	26—51 hr.
7148 tukrajnych a	
499 wukrajnych swini:	
240—300 ptw.	63—64 hr.
200—240 ptw.	62—63 hr.
160—200 ptw.	59—61 hr.
120—160 ptw.	57—58 hr.
do 120 pjatow	56 hr.
ranzy a kundrowy	58—60 hr.

Wiki běchu we wschech družinach mjenje.

Wiki wuzitkowcho stotu sandźenu pjatk we Barlin-Friedrichsfeldze (Magerviehhof). Pschihnali běchu 668 dojnych a wyskokožuczelnych krumow, 18 wolow do cžahanja, 17 bykow, 2 prósdnikaj a 164 cželatow.

Wyšokokwalitne krumy a mlode dźěli:

I. kajkolesze	380—530 hr.,
II. kajkolesze	250—380 hr.
III. kajkolesze	200—250 hr.
Jałowy:	
I. kajkolesze	250—430 hr.
II. kajkolesze	160—280 hr.

Po zentnarju žiwoje wahi:

woły do cžahanja	40—48 hr.
prósdnikl, cželata	30—36 hr.

Pornje tadźenskim wikam běchu wiki mérnischi.

Na konjaze wikitam běchu pschihnali 390 tonn. Dla hubjeneho wjedra wiki zchanuje dźěchu. Konje placzeche:

I. rjadowanje	1100—1500 hr.
II. rjadowanje	800—1100 hr.
III. rjadowanje	500—800 hr.
dobitaki	200—500 hr.

Ekasanki na pólske běrny, kotrež „Sjerbski Hospodar“ w Budyschinje pospodkuje, jara schczadrjiwje pschikhadżeja. Tak rucze hacz wjedro dowoli, prenje wozy z wotzjom. Běrny sjuwaja do jakurjenych wozow, dno a kżeju wukhadżeja a wobstajeja je zlomu. Nasche zamóstnicy bratrowske organisacje jo w kózdym nastupanju staraja, jo njedóchmy schkodowali, je-li dyrbjało po puczu junjerk sastupicz.

Wiki sandźenu sobotu w Běłej Wodźe. Sa butru 2,20 hr., jeja 10—11 np., twaroh 30 np., jabłuka 15—25 np., cžerwjeny kał 15 np., 2 puntaj 25 np., běły 10 np. Na wikach bě wjele žiwjenja.

Drjewowa awkzija:

Hobotu, 14. 3. zapoldnju w 3 hodź. w Mikliczej Hóscenzu w Cžornjowje pola Kamjenza:

130 żerdkow, 10—15 cm.,
7 mtr. kluchow,
20 mtr. klumpačow,
75 mtr. pjeńkow,
280 mtr. hałusow, wschcho khójnowych.

Na pschedaż:

Kolosche, sładk, rožowe, H. Thon w Kamjenzu, na Połcžnjiszej dróży 22.

Koja blizko kólatam, w Dażuje 14 b.

Jałoja 1½ lětna w Kschidole 2. — 1½ a 3/4 lětnej w Suborničzy 22.

Srěbzaj 2-lětnjej w Bojankecach 7. — 2 lěti, herózka gnyhta w Dożinje.

Běhalaj Arthur Běhmak w Starom Lubiju 42.

Wół, podhobny „w Cžichonjach cžibło 14, diwaj bajerskaj herózka gnyhta w Dażinje.

Kruwa, wyhokoczelna, Pětsch w Nowych Borschizach, we Luppanskej Dubrawzy 7, mlodej w Cžornych Noslizach a jałoja, Krjnik we Wbohowje, wschě su wyhokoczelne.

Wałach, cželowjeny schumjel, 5-lětny, w Hruboczijach 17.

Butrobań, cžmpaty, w Kamjenzu 9 pola Hodźija.

Sto pytaja:

Holza do domu, farat Malink we Lasu. Tischerka we Lubiju, Nikolajska 8. Thomaßowa w Lubiju, na Hipowej haży 1 III. Engelowa w Běłej Wodźe, na Mnježakowskej dróży 18.

Kuchařka, hrób w Bóschczach.

Stwinsku, knježi dwóř w Plušnikecach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dopoldnja 3/4 11 hodź.: Wiki njejsu hischcze wuwite. Zara słabý wobkhad. 3/4 12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Placzizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliowe žymje so tuni abo 1000 kg, sełwał 100 kg, wšitke druhe žymje so tuni abo 1000 kg.

Pschedmjet	7. 3.	6. 3.	Pschedmjet	7. 3.	6. 3.
Pschenizа	248 -250	253-263	rapš. wosahcki	17-17,20	17-17,20
rožka	244-246	249-253	hoch. melasse	9,40	9,50
małe. jecznjen	252-254	250-263	bradella	15-15,60	15-16,50
maź. jecznjen	—	—	berenge kužli	19-19,70	19-19,80
wowsa	186-192	186-192	bumb	19-21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	217	—	woła	18,60-20	18,00-20
pschenizn. muka	35-36,75	34-37,15	lany wobsichi	23-23,50	23-23,50
zjana muka	34-36 25	34-37,75	modre lupina	12-13,75	12-13,75
pschenicz. wotr.	14-14,80	14-14 40	zolte lupina	14-16,00	14-16,00
rzane wotrubu	14-14 40	14-14 50	symo, 60 kg	3,20-3,60	3,20-3,50
sadź	390-400	398-400	symo, rzana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane symje	400-405	400-405	„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
srech	20-22	20-22	„ wowsowa	1,00-1,05	1,00-1,20
pjeluschki	18-19,00	18-19,00	„ jecznja	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjezne placzisny w Budyschinje.

wot 7. měrza 1925.

Wschě placzisny su po stotej hriwnje rosumjene.

Pschedmjet	najnischa placzisna	najwyschi placzisna
Pschenizа, twonka wotedacza	50 tilo	13,00	12,50
Rožka, twonka wotedacza	50 „	12,80	12 50
Jeczmjeń, twonka wotedacza	50 „	12,00	13,50
„ natymisli	50 „	—	—
Wowsa, twonka wotedacza	50 „	9,25	10,00
Raps	50 „	—	—
Bérnh	50 „	2,20	2,40
Symo	50 „	3,00	4,50
Sćłoma, z masch. mlócżi, prasz.	50 „	1,00	1,30
„ z masch. mlócżi, 1 sajk.	50 „	1 30	1,50
„ zypami mlócżena	50 „	2,20	2,50
Pschenicżna muka, 70%	50 „	20,50	21,00
Rjana muka, 70%	50 „	19,00	20,00
Pschenicżne wotrubu	50 „	8,25	8,80
Rjane wotrubu	50 „	8,25	8,80
Prošata 582 schtuk	1 schk.	18,00	32,—

Wusudźenja.

§ Budyschski krajny sud. Dla spytanoje kravneje hanby na swojej dźowoju běsche Budyschski kawniški sud 22. jan. 1925 dźelacerjej Augusta Kehorka z Hornjeje Hórki k 6 měsazam jastwa sajudźił. Cžestne prawa dóchu so jemu na tři léta wotrjekła. Statne rěcznistwo běsche powokanje sapodało, wrócži pak je wuczera psched jastwom do jednanja. — Na sezahowacz wotetnacza wunnerła běsche 6. měrza 1924 mkoda holza z Krumhersdorfa. Dla pschiponozy běchu so 32lětny pschekupz Kurt Drechsel, jeho zona a jejna pschecželka Gert. Knothowa rodź. Wohlandez z Nowsho Města wobkorjeni. Nowomělczanski kawniški sud běsche Drechsla k 4 měsazam jastwa sajudźił, jeho zona a Knothowa winwinowat. Hamtski rěcznik a zakitowar běschtej powokanje sapodałoj. Budyschski krajny sud sajudźi cž Drechslowu k 2 měsazomaj jastwa fe 3 lětnym wuprobowanjim cžasom. Tola Drechsla wosta pschi starym khłostanju.

Pytlopk.

* Stoto w Zeleńiskim wosu. Se Spielkalda we Schtyrskej so leschowazy wjesnych podawk idźeli: Pscht južnoslowjanskej zlonej rewiziji w Mariboru bu swarak jasany, kotryž chzyche stole pjenjezy do Austrijskeje dowjesez. Sajatemu so powrócži, zóku stotakow do wotsjedźazeho czaha czisnyk. Dešo naša mjese pneżowanjemi wulka czahanza a bjeżiga wo swótle pjenjezki. Hdyż stónenje czaha we Spielfeldze sasta, klnczi austrijski zlonik wojowanje i tym, so wschczi pneżowarjow pschepyta a jim czeżko wubdżenje stotaki sabo nasmje.

* Prawowy karanczk w posedzenju mescheanskich sastupjerjow. W Halli dóżdże w posedzenju mescheanskich sastupjerjow k njelubym wustupam. Kommunist Kilian hanjesche sozialdemokratow jako „połupliwy prot“, ranjesche tež z kmótsche presidenta a jwoła so wjacy krocz k porjadej. Dokelż bě k prénjenu rasej w pschedpohdnjo posedzenje hymna Hallesch pschipraniena, pschiwolachu kommunistojo druhim zapódzanz: „Wy sceże tola njemi“. Wulka rosharjenosć a hara nasa, jako kommunist sozialdemokratiskema zapódzanej schkleńcu piwa na jeho mesto stoji a jako sozialdemokrat na to karanczk hrawdy a jón kommunistej mjes wocži cžiny. W holiki z tolu, kotryż na to so posdohny, wopuschczi magistrat posedżenje.

* Swazliwa cžerkanja natsionalistow. We hospodzenju „drusże“ w Schwarzbirgu saslahi hospodzazat nutslamarja pschi swojim njedobrozinjowje. Padnch cžerny psches wuzoku murju do smjadźenje leżownosce, womamtnuy tam posleżaju, cžerwjeche po schodze horje na tschu, hnuny so po njej dele, pschepschesi wjazy murjowa a — prjecz bé!

* Po 15 lětach wujaczujene mordarstwo. Se Komotowa w Cžeskej so pisa: W Kriegerna bu psched 15 lětami jedyn lěkarik (hajnik) Hónzowany. Halke nekto bu mordaż wusdźeleny a jatzły. To je ratał Adolf Langa z Kriegerna, najbohatschi bur w zyłej wokolinje. Jeho, tehdy 14-letny syn bésche pódla, jako wón lěkarja, z kotrymż w njepschecżelstwje żiwy bżeše, klikuzna. We jatschnych dnjach wumjetowaliche nekto syn, kiż bé jo je uantont swadźił, tuzin njeprawi. To druhi ludże slyschachu a jeho wobliczarjach. Na to starchy Langu jatschu.

* Spodźiwna tyma. Njewjedra, wichor a krapy. W południowej Franzowskej zakhadżachu wintorik Boże njewjedra, kotrež i dźela wulku schkodu nacżinichu. Popoldnju hyri Boże njewjedro do wóże Jankeje zhrbate pola Morlaixa w Bretagni. Tżcha zyrkwje so zavali. Wobora njemózcże wjete wulkuwakcz, tak jo so wulki dżel zyrkwje zpali. Zhrtej na wulku historisku wažnosć. Je jena z najrjeschischich w Franzowskej. Wjele drohotnych wózow, swjecżatka a historiske khorhoje pak mózachu so hischcze w prawym czasu wukhowacz. — Tež nad kanalom zhchowawsche, każ so z Londona pisże, wulki wichor. Krupy padachu a deschcż so tżesche. Najwjazy rybarskich cżołmow mózesche so hischcze w prawym czasu wukhowacz. Wode nanesli so do Folkestoulskich a Doweriskich pschistrowow, tak je je so zyła krejna do jedora pschewobrocżiła. Wjedrowa prosetka z Nodżerza je wschitkim, so wichory nastanu, kajżeż Jendżelska w posledninm czasu wjazy dożiwiła njeje. Po tym wocżakuja nekto w Jendżelskej, so budże wichor hischcze wjetschi hacż tón, kotryż zapocżatk léta Jendżelskim domaphajasce a kotryż hożżinsku tydżenjowcż nimale 90 miljonow dożpe.

* 23 ludzi so w awtowje spalilo. Na puczu do Bombaya, 100 kilometrow wot Indore, je so wulki awto, we kotrymż so 50 wosobow wjesesche, zapalił. 23 wosobow we pomjenjenych fmjerez namaka. 8 so cżežko wopali.

* Malarisna epidemija na kupje Jawa. Każ nowiny se Surabaya na kupje Jawa pisaja, je tam pschi posledniej malarisnej epidemiji we wokrjesownej Medanwean a Mengabi se 7000 wobydlerjow 3000 na malarizu sjhorjeło. 1000 z nich je wumrało.

* Luboleć w powětše. Młodaj a zakubowanaj čłowiekaj, kotrajž pak na jemi šo šwerowacej njesmědźechtaj, běchtaj wobsamkloj, wot Jendźelskeje do Francowskeje lećeć a w powětše šo šwerowacej dać. We kładze chwilchtaj jedneho duchownego šobu wjacy a prošeschtaj wo to arzybiskowski konsistorium. Mudawarichtaj, jo njesmědźechtaj wěstych winow dla czasa šlubiecz a jo dyrbjeschtaj pšchi naštupje na kraj wozjenjenoj być. Ale arzybiskopkaj jurisdźo dowolnoješe njedachu, dokelž bibkowej w powětše žaneho šudnikeho prawa njepschichwaji. Salubowanaj wolleczeschtaj tuž bjes duchownoho. Jedyj jeno njesmaj — j mudźelow padubkoj.

* Andelska jejowa reja. W Jnojskej maja wosebitu reju, kotraž njeje šamna na šebi rjana, ale žadź wošebitu wulkošnosć rejwarki. Mjenuje šo jejowa reja, kotraž pak šo zyle hinak a po zyle druhim walchnu rejwa, dyžli mnohe europiske reje. Na hłowje rejwarki nadźimy wulke koło, kotrež je j plecibłowu šhotowjerae, pšchi kotrymž šu na šwonkownym wobwodu cźerne banty pšchiwjazane. Pšedy hač rejwarka šapoczńe rejwacź, pokazuje ypschihladowarjam korb, kotryž je j jejomi napjelnjeny, to bychu šo pšeswědčili, jo šo we wopravdźite cźerstwe jeja jedna, a jo njeby tón abo tamny myślił, jo šnano šu j drjewa šhotowjene. Potom šapjka jednora hudźba a rejwarka japoczńe rejwacź a šo pšeco do koła wokoło wjerceź, pšchi kotrym wjercźenju bjerźa jene jejo ta druhim j korbika a pšchiwjaša je kóžde sa banczźk. Pšchi tutym dźele šo njepschestawajcy do koła wjerceź a kak wokoło rejwarki zyły wěnc j jejowo naštanje. Ta na jara kedźbowacź, jo pschipowěschane jeja njebnych hromadźe prabnyle a šo rozrałyle. Wjetšche pak je hižcze wumělstwo, jo jeja šaźo jene po druhim wobwjaša a tźakne šaźo do korbika składze, tź tole šo wuschitkej rejwaźy poradźi a šo wschitko štanje bjes keho, jo by rejwarka we šwojej weji posłała. Kónc tutej reje rejwarka nadobo šlepo wostanje a pšchihladowarjam korb j jejomi kašo pschepoda.

Hj.

* Klepotarcź. Rjana 20-lětna šenotypiška mamoiselle Louisa D. bydleschce pola šwojich matych, nawjedowarja holcźažeje schule a jeho mandźelskeje w Parižškim pschedmjesču. Jedneho dnja pschińdże holza wjeczor mužna i dźela domoj. Spěšnje wuńdźe šo drasu a šlocźi do loža. We ložu pyta j nohomaj wohrěwajšu bleschi; koła w šamnym wokomiku pschędźe ju štrach; wona cźuje, kak šo nětčko tymny, lěpjate wokoło jeje prawej nohi wijeł. S hróbku šajata wuškocźi z loža, hošatuje wo pomoc wołoło. Jeje pschiwuzni pschiběža, kedźbliwje zhórnu pošlešchcźo a namakaju rjanego hada wokoło blesche šawitcheho, kotryž pomału šo wotwita. Schto nětko? Pšchezrostlicźeť holcźažeje schule, kotryž we šwojim powołanju njebe knuje na to pschihotowany, hady łoźicz, njenadźešche šebi druheje rady, hač na policiju wo pomoc dobrěcź. Tu šo jpodźiwnym podawk bórzy wnjasni. Na policiji bě šo njemuzy hižo wojšewio, jo je jena bad constrictor (klepotarcź = Klapperschlange) šlawnemu šwerźeńcu Hłuboršej Adrinej Toublankej i šlěti cźekła. Toublanej, wjeselu, jo je šwoje drohotne šwerźu jašo namakał, dźešche j policistomaj po klepotarcźu, kotraž šo jenoj i wulkej prózi pschinuczącej dašche, nadenwotšelle Louisine ložo wopuschcźeć. Po špacźu šo jej pola cźłowjeczeje klepotarcze prawje derje lubješche.

* Ložo amerikanskeho bohacźa na kolesach. Jedyn j najbohatšich Amerićanow, Henry L. Doherty, kotryž na tšesche šwojeho hobrišeho New-Yorkskeho wobkhódneho domu šwoje bydlenje, wobhdźeli ložo na kolesach, w kotrymž w nozy wólali jeźdźi. Doherty pi njeminjaj šunjerej rady pod holym njebjom a oboleź je jemu pschejara wobczeźne, šebi ložo wom a wuš nozcź dacź, je jo na malu żeleznizu pschetwaril. We lehankej štrize a we wojaj druhich rumnoscach je šebi żelezne kolije makaleć dał. Wołoźu ložo trjeba potom jenoź na elektriski kneł šlóczeć a ložo šjedźe do hłodneje rumnoscze. A hdyž na dalšeh kneł šlócził šajedźe ložo i wulkej špešnoscźu won do tšešnjeje jahrodki, hdźež Daherty wobzeźe rady hi. To pak šu tej jenicźke puczowanja, kotrež bohaty Amerićan cźini. Helwak pschebywa we hawajim wobydlerju, kotrež 16 jitwow wopschija, a kotrež je šebi runje wulke šwojich wobkhódnych rumnoscźow natwarieć dał. Wón może we šwojim privatnym stadjonu cźelo lwicźowacź, może we šwojej wałcej jatrobje na tšesche so wulkhodźowacź, we budźonej šali konzerty štyschecź, billard hracź atd. Jako nježenjenomu jeho žona šwójba njemóli. Doherty je japoczał f 12 letami jako bohatnik (Kaufbursche) pola plumowoje dźełarnje we Columbus-Ohiju. Po 8 letach bě hižo nawjedowaŕ zyłeho pschedewacja. Dźensa je prešident wjacelakich želesnišich družstwow, i cźinjł hodźi so šnadź tež jeho wobšebita luboleć k nózanym jěbam we ložu wujoźnicź.

Wobkhedna protyka.

10. měrza šótne, konjace a šwinjace wiki w Kulowje.
11. měrza šótne a konjace wiki w Zoßnach (Zossen).
12. měrza šótne wulkowiki w Khorczebuzu.
13. měrza šwinjace wiki w Kulowje.
14. měrza šótne wiki w Rukowje (Liebenwerda) a Barcźe.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

We šamóźenje kubła a młyna wobžbedźerja **Ernsta Dreßlera we Djenicźach** pola Budyšhina wotewri šo dźenja 7. měrza dop. w ½10 hodź. konkurs. Prawiwnik dr. Harnisch we Budyšhinje pomjenuje šo sa šarjadnika konkursa. Konkursowe žadanje dyrbja šo do 18. hapreja pšchi šudnišowje pschipowjedźicź. So by šo jpodźiwnoh podawk bórzy wnjasnił, dyrbi so pomjenowany šarjadnik konkursa dale šawostacź abo druhi šo wuswolicź, kaž tež hač na šo wubjerk wěricźelow pomjenowacź a jeli je trjeba wo nalešnoscźach porěcźeć, kotrež šu we § 132 konkursowehu porjada naspomnjene, potaja šo termije na 1. hapreje 1925, dopołdnja we 11 hodź. a k pruwowanju pschipowjedźenych žadankow na 6. meje 1925 dopołdnja we 11 hodź. pšched podpišanu hudu, šthwa 141. Schtoš schto do konkursoweje maćizny (masty) šćuchcze wobžedźi abo je do konkursoweje maćizny schto dołžny, njesmě šwe madnemu dołžnikej nicźo wotedacź ani nekajku winowatoscź wukuncźeć. Schtóž nětni, so ma pravo na wošebite špokojenje j tuteje nalešnoscźe, dyrbi to do 18. hapreje šarjadnitej konkursa pschipowjedźicź.

Hamtši šud w Budyšhinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pšicź j Rukniz do Luicźa je wot 10. měrza dale dla nałopowanja šawrjeny.

Hamtske wozjewjenje z Ludja.

Dokelž šo wobydlerjam liśejina pschepišuje, je nuzne, to šo wschitcy, kotrjž bydlenje pytaja, hišcze jutra pschijdu. Schtóž šo do liśejiny, kotraž je w pschipowjedźenej šćiwi na radnizy wupołoženа, šapišo, pschińdźe, to tź do nowoje hamtske liśejiny pod šamžnym mjenom a je šamžnymi prawami, kotrež je hoch dotal měł. Cźaš k šapisanju šo hišcze wošjelmi. Bydlenje pytaja, kotrjž šo nješapišaju, šo wuschimorim.

Hamtši šud w Budyšhinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Pšicź je Sakšiśeje do Lubhošca je wot 4. měrza dale zawrjena dla rjanowanja šawrjeny.

Towaršwowski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin" w Budestecach zwoła njedźelu, 15. měrca, pop. w 5 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěcź budźe k. kantor Smola wo wójnje 1813. Wšě sobustawy a hoscźi w bohatej lubje wočakujetaj Rěčnik a předsyda.

Budyšin. Serb. tow., „Nadźija" zeńdźe so přichodny pjatk, 13. měrca, wječor we 8 hodź. k měsačnej zhromadźiznje w kath. towaršownji na garbošku hasy. Porjad: Rozprawy, towaršstwowe naležnosće, dźeławy porjad. Prosymy kóždeho wo dypkownu přitomnosć. 2. předsyda.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjołužiskej rěči.

Bukecy. Jednota „Sokoł" ma srjedu wječor ½8 hodź zwučowanje. Prošu, zo by kóždy sobustaw wšón přišoł. Starosta.

Hrodźišco. Serb. tow. „Zerja" spěwa srjedu, 11. měrca, wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću.

Rulbicy. Jednota „Sokoł" ma watoru wječor we 8 hodź, ważnu zhromadźiznu, potom krótke zwučowanje. Wšitcy, też pasivni, maja přinć.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězcynecy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wšě čišćeŕske wěcy

serbske a němske

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćeŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—6 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Dobra sprawna

holca

so z prizamknjenjom k swójbje do ratařstwa do Budyšina pyta. Adresy njech so pod „C 6" na wudawarnju „Serb. Nowin" zapodadźa.

Pytam

kuchaŕki, stwinske holcy holcy za dom a kuchań, jara wjele dźowkow, wotročkow a pohonćow.

Přistajerka Görlichowa w Budyšinje

na sukelnjskej hasy 1. Tel. 857.

Kowaŕski wučobny

może k 1. hapreji zastupić pola

Emila Paula,

kowaŕskeho mišra

w Krjebi pola Mikowa.

MERSINSKI

Kuchinske časniki

Mało trjebany

gópel a sykanje-rězaca mašina

je na předań w Lemišowje čo. 5 pola Hudiny.

Derjezdźeŕžany, bruny

dźěćacy wóz

je na předań

w Lahowje čo. 21.

Kašmery

wšěch wulkosćow

Paul Otte

w Budyšinje

žitna hasa 10.

Derjezdźeŕžany

kućowy wóz

z krywom, z durjemi rady, je na předań. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin"

400 centnarjow runklicy

je na předań

w Ralbicach čo. 8.

Srěnjolětny kóń

(walach) je na předań. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

Młoda kruwa

je na předań

we Smjerdźacej čo. 22.

Młoda

kruwa

z druhim čelećom je na předań

w Njechornju čo. 8.

Młody

ćehniwy pos,

dobry strašowaŕ, je na předań

w Nowoslicach čo. 11.

Serbske a němske

spěwaŕske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska kniharnja w Budyšinje

Wěnčk k błěbornemu kwašej

Bohuwěrej Wicjasej w Sdjarach

a jeho mandźelskej **Chrystli rodź. Nageleć**

k šchtwórtemu natšinjetej 1926.

Hdyž šmna šenja lodojtaj
Wot Bože błóncźa rostawa
A tyrni šchórź na łukowi
Tam we jahrodźe široki.
Tón cźah pšched pjećdźešatymaj
Jno něšto dołhymi letami
Bě luby nam, maćerśka,
Tón pšeni dźeń do mandźelstwa.

Tam w šterem domje pšichi rěju
Kiž wotorhalk potom šmu,
Sło junu j Bohom šapoża
Tón łuby puć do mandźelstwa.
Hdyž potom naćwarili šmu,
Sěrj nowy štatok pšchi drožu,

Hdyž něšto cźiwi, štrowi nam
Tón błóncźa kwoš šwójeh ...
Se tchuri šwowjemi bóleznami
Mój tón Knjez Bóh wobtarc.
Kiž bjenja šrjedu j wětšoźu
K lubom' Bohu šhońuje:
Knježe, šdjerj tej štarośći
Nam k radže a teź k wužitku
So pšchi dobrej šrowoźi
Mělej wjeśe nad nami.

Sšmerne chjemy wošlaš mi
Starśchinaj tu wšchitke dny.
Sa Boha, hdyž i narod mi
Teź dale trucźe šejmy.

Wašch bjałowny šyn Pawoł.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 58 | Budyšin — wutoru, 10. měrca 1925 — Bautzen | Lětnik 84

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihiśćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłane so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na sewjerniańskej hasy 6. Kěši serbski!
Kupi a zasłuša kupowańja wobućow. Pódłožowanje spěšnje a tunje

Nasnowiše z cyłeho swěta.

Ličba strajkowazych żelesnizarjow w Sakisej je na 11 000 muži stroiła. We wjeczornej Němšej njejsu so żelesnizarjo za strajk rozsudźili.

*

Niz jenoż w Němšej, też w Grichiśej żelesnizarjo strajkuja. Nawałka telegrafna powieźenja powsć, so je njedźelu dopołdnja generalny strajk na wšěch grichiśich żelesnizach wudyrił.

*

Belgiski ſwonkowny minister Hymans je po puću do Genfa na konferenzu Swjazka ludow w Parizu ſaſtał a ſ ministerſkim pśedsydu Herriotom rozrěcenje měł.

*

Ministerſki preſident Herriot je maſu w Lyonje wopyťał. W ruſkim pavillonje jeho bolſchewikiſki pósłanc Kraſin powita, ſ kótrymž we możnoſcej wobkhodnych ſtykow mjes Ruſſej a Franzowſkej rěcejśe.

*

W Zialſkej drohoſta njepſchećiwałnjy pśibéra, dokulž kurs ſ'ry bźeń a hłubje pada. Lira dźeńſa jenoż ſchećiły dźeſ'ećo placži, ſchoſ je 1913 płaćiła. Teho dla je nětkle woſobje'zyroka ſchéſ'ej króć drózſ'ſcha dyžli do wójny.

*

W Sofiji ſu kommuniſtiſkeho ſapóſłanca Stojanowa ſtónzowali, hdyž wón ſe ſ'ejma po dróſy domoj dźěſ'eſe. Mazedońſka organiſazija je pjeća attentat tkuzíła. Wona chze ſa ſtónzowanje ſapóſłanca Mila 10 kommuniſtiſkich zapóſłanzow ſtónzowaś.

Demokratojo ſu dr. Simonſa ſa kandidatu němſkeho preſidentſtwa poruczili.

Dokulž ſu ſozialdemokratojo ſamoſtatnje pśedałoſchćo pruſſeho miniſterſkeho pſchedſydu Brauna jako kandidatu ſa preſidentſtwu wólbu poſtajili, njeje wjaſy możno, ſo bychu ſo pſchiwiſowarjo republiki wo ſhromadnym kandidaće ſjeſ'eli. Demokratojo teho dla wſ'ěm mě'ćeſ'anſtwom ſtronam preſidenta němſkeſtaſ'a ſ'uda dr. Simonſa jako ſhromadneho kandidata porucźeja.

Pólſke nowiny a němſki rukowańſki pakt.

Pólſke nowiny ſo do drobna ſ němſkimi namjetami w naſtupanju rukowańſkeho pakta ſabźeraju a jenoſ'loſnje němſke ſtejiſchćo wotpokazuja. Halle Warſchawſke ſobotniſche wjeczerne nowiny ſo w tejle nalěźnjoſći w ſwiſu ſ rěcźu miniſtra Chamberlaina w jendźelſkim parlamenće wupraſeja. „Kurjer Warſchawſki“ piſche njes drnhim, ſo je jendźelſky pazifiſtiſo (pſchećeſ'ſo méra) ſ'ylnje myla, hdyž ſebi myſła, na ſchkodu Pólſkeje měr pjeća pośłynkuje. Runje jendźelſky pazifiſtiſo ſu cźi, kótſi ſe ſwojej taktiku ſaſkady mě'rowneho rěſ'enja roſtſchaſeja, kótrež je jich kuježeſ'ſtwo podpiſałko. Woni ſ nowa wójnu roſputaju, hdyž moraliſcnu wotbrónjenju Němſkeje ſadźěwaju a ſwaſ'liwu nadźiju w njepſchećelow Pólſkeje podpjeraju. S Jendźelſkeje wuſtładźaje powěźe pólſki łud wot mě'rneho dźěła wotdźerźuja a jón nuſuja, wſchu ſwoju ſ'ołowiſnoſć na ſaſtanje kraſnych muſejow ſłožowaś.

Słowny organ narodnych demokratow, „Gaźeta Warſ'awſka“, kótraž je w ſwiſu ſ němſkimi namjetami na Franzowſku a Jendźelſku w naſtupanju rukowańſkeho pakta hiſo prajiła, ſo by ſo wójna ſłudźiła, hdy by ſo ſpytelo, kajuſ muſejy pſchewěniś, kótrež ſu ſo ſ Verſailleſkim mě'rowym ſ'ěſ'enjom poſtajiłe. Tale wójna by ſo runje tak malo we wěſ'nych muſejach dźerżeć hodźała, kaž konflikt muſes awſtriſko-uherſkeje monarchiju a Śerbſku w lěźe 1914. Jendźelſka by ſwój ſamuźny bjeſtrach wohroſyła, hdy by němſke pśeroźenje ſ pſcheměnjenym raſnſchich muſejow ſ wobſtabnjenjom Pólſkeje ſa dobre ſpóſnała. Jeli ſo je wěrno, ſo pjeſ'ićach Jendźelſkeje pſchi Rheinje leźi, njeje nujenje wěſ'no, ſe na ſo ſ'ucź ſ ſaſtanju Rheinowoje cźary na poſtleđnjy kónzu w pſchipadźe wójny ſ Němſkej pſchi Wiſle pytaćź.

Jendźelſka a poſtiećeny němſki rukowańſki pakt.

Franzowſka nowiny prawizy pſchezo ſaſo měnija, ſo ſudy němſkeho rukowańſkeho pakta Jendźelſka tcźi. Wot wjeſe pjeća ſyły pakt wuthwaja. Jendźelſkiej wo to dźe, ſo by

Najnowiše z cyłeho swěta.

Liczba strajkowazych żelesnizarjow w Sakisej je na 11 000 muži stroiła. We wjeczornej Němšej njejsu so żelesnizarjo za strajk rozsudźili.

*

Niz jenoż w Němšej, też w Grichiśej żelesnizarjo strajkuja. Nawałka telegrafna powieźenja powsć, so je njedźelu dopołdnja generalny strajk na wšěch grichiśich żelesnizach wudyrił.

*

Belgiski ſwonkowny minister Hymans je po puću do Genfa na konferenzu Swjazka ludow w Parizu ſaſtał a ſ miniſterſkim pśedsydu Herriotom rozrěcenje měł.

*

Miniſterſki preſident Herriot je maſu w Lyonje wopyťał. W ruſkim pavillonje jeho bolſchewikiſki pósłanc Kraſin powita, ſ kótrymž we możnoſcej wobkhodnych ſtykow mjes Ruſſej a Franzowſkej rěcejśe.

*

W Zialſkej drohoſta njepſchećiwałnjy pśibéra, dokulž kurs ſ'ry bźeń a hłubje pada. Lira dźeńſa jenoż ſchećiły dźeſ'ećo placži, ſchoſ je 1913 płaćiła. Teho dla je nětkle woſobje'zyroka ſchéſ'ej króć drózſ'ſcha dyžli do wójny.

*

W Sofiji ſu kommuniſtiſkeho ſapóſłanca Stojanowa ſtónzowali, hdyž wón ſe ſ'ejma po dróſy domoj dźěſ'eſe. Mazedońſka organiſazija je pjeća attentat tkuzíła. Wona chze ſa ſtónzowanje ſapóſłanca Mila 10 kommuniſtiſkich zapóſłanzow ſtónzowaś.

Němski żelesnizarski strajk.

Pśi jednanju, kótrež je ſo ſobotu mjes żelesniczanym ſarjadniſtwom a ſtajnjejerjemi żelesnizarſkich organiſacijow wotměło, je żelesniczne towarſtwo ſłědowazu namjet cźiniło: Generalny direktor wobjjeł namjetuje, wo powyſchenju mězdnych pſchiłohow wot 1. měrca jednacź. Wón je ſwólniwy, w poſłednjej ſ'eſ'ińe mě'ſaza mě'rza praſchenje powſchitkownehu powyſchenja mſdy ſe żelesnizarſkimi ſwjaſkami pruhowacź. Generalny direktor tenu pſchiłohowanje, ſo ſo ſhromadna komiſija ſ reſponminanju wobſtejazych kontrołcźow wo dołhoſći wſchédneho dźěła poſtaji.

K tomu ſaſtupjerjo żelesnizarſkich ſwjaſkow ſłědowaze pſchiſłowmja.

Żelesnizarſkim ſwjaſkam njeje możno, tutón namjet pſchijeć. Hdyž němſke żelesnizarſke ſarjadniſtwo ſabym dale ſahaſy namjet njeſ'ini, dyrbja ſo jednanja ſ kwóſarowanju ſwjaſkow jako njeſ'wuſpěſchnje ſkónčene wobhładacź.

Swjaſſi ſu ſwólniwe byle, dorozumjenje na podłožku pytacź, ſo generalny direktor Oeſer ſ napſcheſcja ſarjadniſkeje rady pſchi jenym ſeſ'ińſenym powyſchenje mſdy wo 3 pjenjezi ſa hodźinu wot měrza faſtupnje. S dołomi dyrbjał ſłubiś, ſo ſa komiſiju k khutnemu pruhowanju dźěłaſkeho cźaſa poſtaji. Tónle poſpyt k dorozumjenju ſo dła wotpokaſowazeho dźerżenja hłownego ſarjadniſtwa němſkeje żelesniczy roſraſy.

*

Naſtork k ſtrajkowazemu hibanju w Barlinje je ſo ſ tym dał, ſo ſu żelesnizarjam dła pśeczinjenſchiniwſkeje pſchećiwu ſ pſchićiźnu hłowanja cźeſka němſkeho preſidenta połhodźinſku mſdu dyžli wićeſ'aſnyć. Generalna direkſija je ſo dźeńſa roſſudźiła, ſo ma dźěłaćerjam wotcźeſ'enjeny pjenjez hnydom ſaſo wuplaćiś.

*

Mjes tym, ſo direkſija němſkeje żelesniczy ſwudawa, ſo je němſka żelesniza w tworowym wobkhadźe żadanja hoſpodaſkeho ſinjenja dołjećiwſ muſła a ſo dołaſ jenoż 4700 dźěłaćerjow ſtrajkuje, ſtrajkowe wjeſnoſtwo woſjewja, ſo w tu khwilu w żelesniczným podkrejzu **Draždźanſkeje direkſije 8000 muži ſtrajkuje.** Tworowy wobkhad w podkrejzu Draždźanſkeje direkſije je nimale wſchón ſaſtał. Perſonalnicj wobkhadnej pomogu bź jenoż mózno, nětkrute małe cźaſy wotpółſtaćź. Strajkowarjo ſu w ſwojich ſhromadźiſnach pſchiſpowjedźili, ſo ſo wojowanje jenoż ſaſtaji, hdyž jim ſo mſda powſchitkownje powyſchiła a ſo dźěłaniſi cźaſ wuprawił.

W **Budyſchinje** ſu njedźelu wjeczor w 6 hodźinach na wſchěch ſłużbnych měſtnach dwórniſchćerja dźěłaćerjow a pomocnyj ſaſtojniſy dźěłaćź pſcheſtali. S pohładom na ſrudne położenje żelesnizarjow w miſdowych poměrach a ſ pohładom na trajnje ſaſtajene jednanja, ſu ſo ſo pſchiſkaſach hłownehu wjeſnoſtwa ſjwójch ſwjaſkow ſłožili, ſo bychu pomhali wuprawnjenje żadanja w naſtupanju mſdy a dźěłaćelſkeho cźaſa wuběźeć.

Strajkowe wjeſnoſtwo woſjewja: Kajſke tele żadanja ſu, kótrež na hłowne ſarjadniſtwo němſkeje żelesniczy ſa njewprawnjenje, njech ſeſ'ełowace wobſtejnoſći: Jako mſda ſu wożenjenym dźěłaćerjam w měſtnoſći klaſy B a w 7. miſdowej ſłupinje na tydźeń 18 a 19 hr.-wowu wupłacaſnje, pomozni faſtojniſy, hušto w ſamoſtajnym ſtejiſchću, ſ dźěła w ſtajnym ſmjerjenym ſtrazhe hromadźe ſ pſchiłohami ſa żonu a dźěći 23—25 hr. jako tydźeńſku mſdu doſtawaju. Njeżenjenym we wſchěch miſdowych ſłupinach na tydźeń 3—5 hrůwnow mjenje doſtawaju. Schtoż dźěłaniſi cźaſ naſtupa, ſ rěda ſo njeſtawa, ſo ma ſo wo tydźeń w nětkotrych ſłużbnych wotnoſkach 12—14 hodź. dźěłaćź. Pomozni ſjadowarjo a pomozni tepjerjo łakomoitwow, kótſi ſo pſchehlupjuma ſłużbneho tracźa ſłuſcheja, maja nětkotrej mě'rza je 26 a 27 dźěłaſ'ſimi dnjemi 234—243 hodźin dźěłaćź, ſu pak hušto 300 a wjaſy hodźin dźěłali. S teho drje je widźeć, ſo żelesnizarjam njeje ſ ſóſeni półłane. A hdyž dźeńſa w Sakiſej ſamej wokoło 8 500 żelesnizarjow ſtrajkuje, tućſi ſa zyle ſwórawnjene żadanja wojuja. Hač runje dyge hłowne ſarjadniſtwo ſe ſwojimi barbjenymi roſpraſami nětnjenjenje wſchědźeć, ſo je wſcho w naſpſchćiwm rjedźe, abo żadanja żelesnizarjow injejſu wopraſnjene, mněmy tola, ſo ſjawnoſcź ſej njeje ſe ſlepoſcźu bita. Hdyž ſej hiſchće wobſtojnje cźaſi jěſdźa, njeje tola do prěſka widźeć, kak budźo jutſje, w tworowym wobkhodźe hišo jara kłaza. Hač njeſroſumliwa ſaſtajkoſcź ſarjadniſtwa ſ Londonſkimi dojednjanjom (po kótrymž je żelesnizja generalny dołžnik) a 80 miljonſkimi pſchiłohami na wubranych ſaſtojniſow ſwiſnje, njech ſo ſroſumjenju ſjawnoſcźe pſ...wſtaji.

*

W Barlinje je ſo ſtrajk na dwě dalſchej dwórniſchćej wupſcheſtrěł, tak ſo ſo ſčiſło na dwanaćzyh Barlinſkich tworowych dwórniſchćach ſtrajkuje Pſchiſpomnimcź ſak ma ſo, ſo je ſo na Anhaltſkim dwórniſchću je 173 żelesniczných dźěłaćerjow 131 ſaſo k dźěłu wróćiło. Na Schćeżeńſkim dwórniſchću je ſo ſtrajk ſ wobſamknjenym wjeſelſchiny wotpokaſał.

W Geerje je ſobotu 100 żelesniczných dźěłaćerjow dźěła ſtoſiło, póndźelu pak je dźěł ſ nich ſaſo dźěłacź ſapoczało.

Cźeſkoſłowakſka pſcheczíwo pſchemènjenju kraſnych muſejow.

Organ cźeſkeho kněžeſtwa „Prager Preſſe“ piſche, ſo njewěri, ſo bychu jednanja wo poſtiećenym němſkim rukowańſkim pakti wuſpěch měle. Němſke poſtiećenja njes wjeczornymi a raſnſchimi ſuſodami roſdźěleja. S cźeſkoſłowakſkeje by kóžde jednanje wo pſchemènjenju wobſtejazych kraſnych muſejow w ſrjedźnej Europje wuſamknjene było. Pſchipoſnaſe njetcźiſchich kraſnych muſejow je pſchinje wuměnjenje ſa dojednanje ſ roſrißazym ſuſodom. Awſtriſka je dźěł ſrjedźeuropoſkeho nowoſarjadowanja, ſ kſrehož je jedyn ſcźuſtaw njejdźi wuwſaſ.

Rubježniſki nadpad na jeńdźelike transportſke towarſtwo pola Bagdada.

Londonſki „Daily Mail“ ſ Bagdada powjeſ, ſo ſu rubježni Arabſky ſchwórkſ transport Eaſtern-transportſkeho towarſtwa po puću wot Bagdada do Beiruta, nědźe 100 miljwot Euphrata, nadpadli. Mandźelſkiu franzowſkeho nameſtneho konſula w Bagdadźe ſ wuſſelemi franiſchi. Wona podjźiſchu na ſranjenja wumrě. Transportowy automobil pſched rubježnikami do Palburу cźekny, ſ wotkaſ towarſtwo pomózne woſy wotpóſłało, ſo bychu rubježnikow, kótſi ſu ſchtyrjo byli, ſajeli.

Jeneho Franzowſu w Beirucze ſtónzowali.

S Beiruta w Syriſkej ſu powjeſ, ſo ſu **franzowſkeho preſidenta powołanſkeho ſuda ſa wukrajanow** ſchwórkſ rano w jeho wobſydlenju w Aleppo morjweho namakali. Cźeſko je ſałoſtnje roſrubane było. Njewěrja, ſo ſo we politiſkej njeſtnik jedna.

Sbėžk Kurdow.

Turkowski ministerstwo wojenstwik je wotziwik, so by so sbėžku Kurdow njeje nicjo pschemėnito. Napschećzne naprawy pschećziwo Kurdam njejsu hischće połnje rozwite. Napschećzo tomu wjednik Kurdow, Riffat Sefkat Zada, praji, so je sbėžk Kurdow khutnischći a wictschći, haćz sebi wutżeła. Jeho pschijećzny su nabożeńskeho a narodneho charakterca. Kurdowje su 2 500 000 muzi wobhdlerstwa organizowali a wobrouili a su pscheswėdczeni, so z pomocu dalschego politischa milijonow, kotrjż w Persiskej a Mesopotamiskej bydla, knjeżestwo w Angorje za schtyri mėżacy, jeli so nic za dalschich 6 dnjow, tola wėsće do tonza lėta powroćza.

We poslednjej powjesći z Angory pu kurdiżay sbėżkarjo Kadykedchu wobhadżili. Turkoju cżinja pschihoti, so by Kurdow njebychu z nowa Diarbekira a Kharputa smozowali.

*

W dołhim namokwjenju na kraj Mustafa Kemal pascha nasiacże sbėżka Kurdow rospišuje a naprawy njeunje, kotrież su so k lahkowanju porjada cżinile. Knjeżestwo ma njepschemėnliwu wolu, sbėżk dołkonczne a ruże potłoczicż. Położenje w sbėżkarskim kraju njeje so pschemėniło. Na podłożu sakonja, kotrżż je narodna zhromadżizna psched dwėmaj lėtomaj pschijała, je knjeżestwo wschelake nowiny a cżasopišy sakasało, dokelż su za kurdiskich sbėżkarjow pišane.

Ze Serbow.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodż. barometer 736, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 6. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 735, hygrometer 9, thermometer we nocy — 2. Wuhladny na njetajne wjedro. — Nižina nad rańskim morjom wczera nasche wjedro łuże. Może hyeż, so nam dżensa z wuhladnimi hnadowne njeczeke kalchihotaje a pak so nowa, wot kupy Jalcad wukhadżaza nižina spschinje rosniwa, pschetoż wczera rano wyschina wjeczornu a połnocnu Europu pschihrewaschka Schlezija wschat jara nisko steji a je porucz wczerawschim hischće wo stopeń na hrosne schża. Jutże srjedu błoućzko 6.26 hodż. schodża a so 5.54 hodż. thowa. Wėżacy khodża wjeczor 7.01 a so rano 7.03 hodż. thowa. — Wczera popołdnju błyschesche so z cżasami hižo sude. Wjeczor bėsche wjeselsi smjerzk. Dżensa rano wokolo 7 hodż. swėżeschche błoućzko lubosnje a lubjesche najrjeńschi dżeń, njebuhi sady k wjeczoru cżorna murża nėschto druhe wėscżila. Dołho njetrajeschu a hižo kolebnychu so mjetle we powėtrje. Pschezo pschińsko a hiljczisko padatche hnaż. Wėsić z nim dżiwje honi a tak traje tuhliwiu wcżerja. Na łużiskich horach leżi hižo wot nėkotrych dnjow hem żnėh, tak wuhoh, to może so žnarkowaċ. Dżiwna je tola klimcha hima. Sapoczatk februara kcżesanch hižo tam a hem schtomy. Tak nėkotry kcżesk ma hižo mile łopjetcha. Kuż so hnes ha, chże nėrz to nathmatacż, schtož su jimnische mėżnagi jakombżike. Nasche žerbske dżėcy budża hórny sabo swoje skanki; kśinje wucżahowacż może, jeli to, tak dale traje.

— **Schkrowa powjesćej wo wjedrje za jutże srjedu:** Sse pschezo bóle wocżežnjes. W nocy njeursnje, żneh a deschcz hischcże możnaj.

— **2. cżišto „Cżeskoserbskeho Wėstnika“** je wuschło a może sebi jo abonentoju w Serbskej kniharni wotewjacż.

— **Knjez dr. W. Frenzel** naš proby, so bychmy scżehowonge rosjasnjenje w jeho mjenje wotpesnili: „W poslednich dnjach je pod mojim mjenom nastawk: „Serbjo w Hornjej Łużicy“ we wschelakich nowinach ko wocż. schcżał. Mam ja wżne, na to pokazacż, so hižo tuto napisano, kotrež zyle wopatne wocżakowanja wo wobstajnu nastawka wubudża, wote mnje njeje. Dale nanatkapi so w nastawku kelko cżischcżeńskich smylkow, a je jo tam kelko wuschmórnuho a nuwostajiło, so je smylk nastawka, kotryż dyrbjesche wopatne nahladu wo wobdżelenju Hornjołużiskich Serbow na wobdżelskich prużowanjach poprawicż, zyle lwobidżeny. Kak njerozumje a njesmysłnje je, so nastawk wozschcżeli, je hižo je cżeskowazeje żady wudżecż: Semolet nahwari z tuthmi pjenjesami (mjenujcy kotrež su so w Ruskej nahromadżile) Serbski dom we Budyschinje. Nėkacż ma: Smolet nahwari Serbski dom z dżela z tuthmi pjenjesami. Sy tym jo je so hiżewko „z dżela“ wuwospatiło, mózu nėkto kóżdy z tak skepturze rady cżitacż, jo je so Serbski dom zyle z ruskich srėdkow nahwarił. Też to je liczba za serbski from wotdatych hižo we 20 000 wocżišcżanu, boh-knjatże, je to pisał njejsym. Wubu nastupcze nowiny hnydom pschinjeseżej, to bychu smylki wupotchdżele. Wich dyrbjachmy hyż, hdy by so mi idżiło, jeli so tuton nastawk też hischcże w dalschich nowinach wocżischcżi. Wuznawam dale, so by mi njeje korektura mojeho nastawka pschipołskała. — Moje stejischcżo k serbskemu ludej a jeho kulturje może kóżdy pożudżeż i mojich pschedawschich nastawkow w nowinach a cżasopišach: Oberlausitzer Heimatzeitung 1921 S. 131 ff., 1922 S. 105 ff.; w „Heimatbuch Hoyerswerda 1925“ pak pišach po stronje 7: „Widżimy, jo tak cżasto sazdżeli Serbjo połpanskich cżasow ujebkau dżiwi lud. Jich kultura je na kóżdy pad kóżdy hódna a jeje wuspołdy su cżane a snožesne.“ Dokelż runje na pschestawnje Serbow w Hornjej Łużicy dżiwam, w kotrejż sym hesi: za nadawk stajił, wopacżne a njewsdomsinne mjenjenja wo mjenjeżhdnoscżi serbskeje rejże knihary wotpokasacż, prosżu, so by mjeje moje stejischcżo k „serbskemu praschenju“ po tamnym njebjeżowanym nastawku, kotrehoż imuajt je i cżischcżeckimi smylkami pschewobroscżeny, pojmdowało, ale po horjece napismanemich literarnych wubjerkach, seli dyrbjało so i zyła na to wažnosć klasez, so z tutej nalożnosće saberacż.

— **Jelesnjarzo też w Budyschinje strajkuja.** Dżelacżerjo a żelesnitży pomocni sastojnizy su po pschikasni nawjednistwa swojich jednotow njedżelu wjeczor na tworowych lubjach dżelo sleżili. Na Budyschitkim tworowym dwórnischcżu pak su dżensa sastojnizy dżelo sastarali, tak so so scżehtkich strajka hischcże njejsu pokasale. Wschy hromadże wołdżeli so w Sakšej hižo na 10 000 żelesnjarzow na strajk. Strojkowazy żadaja żebi wobsehe, so by so jim pschimurjena mzda pschihlowała, so by so dżeło w akkordże wotstronilo a so by so 8 hodżinski dżelowy dżeń zaso postajił.

— **Njesboże** sta so pondżelu dopoldnja 3:9 hodż. na pórsiim nameżece. S wuhlom nakładżeny wos Blażej firmy pschijedże po Bismarkirej drohy. Pola Lessingowe schule spłošdżichcżaj so konjaj nadobo psched elektrisim wótwjeżom Budyschkeho kovornika, sahrożeżichcżaj ha nasiejchcżaj z wosom, na kotrymż bė 30 zentnarjow wuhla, k dwórnischcżu wrócżo. Pschi tym sakonjichcżaj do żelesneho wobtekcżenja, kotrež je wohriedż pótstekeho nanėsta pschipravowene. Pohonej cżišmy ho z wosa, wos so pschekulił a konjej radowjechtaj. Pohonej ho jenoż lohko sranj, wos a żelesne wobtekcżenje ho thętro wobschkodżichtaj, konjej pak so njestranjenaj z wuhla, kotrež bė na njeju ho pżypło, wucżahnychtaj. Njeboże je potażtim hischcże zyle derje wotbżėżało.

— **Njedżelu 22. měrza wotmėje ho tu fjeld towaršnowe młodonėmskeho rjada sakskeje Łużicy.** Sjeld dyrbi wobsehe k tomu służicż, so buchu so jenatkowe kobukatowe mjes sobu jednale. Nasche pschisłuchcżo k młodonėmskemu rjadej je mate. Kóżdy prawnje smysłeny Serb wė, jo do tutcżeho rjadu njeslušlucha a kóżdy prawnje smysłeny Nėmz dyrbi to na lakładże nawjednikow tuteho „cżistokrejzneho“ sjednoczeństwa też pschidacż.

— **Jebawi hromadżerjo pjenjez. Każ je so** wuspėdżiło, su w poslednich dnjach zule wosobu w tudomnischim mėżcze za sležbych pjenjezy hromadżile. Hromadżerjo njewobżėżda wot wyschnoscże krótku dowolnosć. Tchodża so prosby, so by hnydom, hdż hromadżerjo z nowa wutżinja, policija smoleże.

— **Sesnacże worowy sjekta pyched schkodu.** Placżiny sa wsche twory su hischcże wo wjele wysche hacż do wójny a njeżeża w prawej pomėrje naschim dokhodam. To njepraweji jenoż hojowy kupowanje, ale też weelenum pschekupjej pschedawanje. W minuhim pobrachuje hospodarn, so wone hdonoscż tworow njesnaja. Hewak by jim mózno było, rosdżeli placżiznow tworow spomacż. Tutón njedostatk je scżehwat wójny. Tchodom bėsche żadnosć na tworach, mejachmy też mysowne hospodarżiwos. Starsche żony maja w tym wjazu naschonjenja. Tchodża dyrbjał kóżdy w tajkich wobkhodach kuzowacż, kotrež so prózuja, skaczisny pomėrnje tunje postajicż a kupzow wo hódnosći tworow wusiež-nicż.

— **Snamjeschka w sakitich schulach** nożujež, je sakasane. Sakske knjeżestwo je wschem wuczerjam, schulerjam a schulerkam wschich schulow sakasało, kajżekkuli snamjeschka (Abzeichen) w schulitich twarjenjach, na schulitich puczach a pschi schulitich zhwjedżenjach nożujeż.

— **Krajnostawska hornja schula z natwarjeńskimi rjadowanjemi.** Po wukasu ministerstwa za ludowe wukubłanje ma so krajnostawski seminar w Budyschinje wot nėtka njenowacż „Krajnostawska hornja schula z natwarjeńskimi rjadowanjemi“.

— **Tachanjska katolska hornja schula z natwarjeńskimi rjadowanjemi.** Dżiwaja na wobwarjenje wuczeżitich seminarow a na pokrocżowanje natwarjenje nėmitich hornich schulow a natwarjeńskich schulow njejenje ho katolski seminar wot nėtka „Tachantska katolska hornja schula z natwarjeńskimi rjadowanjemi“ (Donutstitlich-Katholische Oberschule mit Aufbauklassen zu Bautzen).

— **Schulski pjenjez sa wukrajnikow.** Po wosjewjenju pruskeho ministerstwa wėdomosjow, wumjeschiwa a ludowe dżełanoscże dyrbjachu wukrajni schulerjo, kotrż wyschiche schule w Pruskej wopytowachu, dwoji schulski pjenjez płacżicż każ tukrajnizy — tak daloko każ ho wo staine wyschiche wuczenje jednja. Tuto postajenje ma so 1. haprcżu 1925 w tych padach dżelwjes, hdżež nėmske dżėcżi pschi krajnoscże wyschchich schulow we wukraju wyschcho schulitcho pjenjeza płacżicż njetrjebaja hacż donjeze schulerjo. Wudżerjerjam njeztatnych zjawnych wuczerjow so tożsame porucżenje.

— Nowy Łużiski magazin swjatk 100. Jadyn jubilej może Hornjołużiske towarstwo wėdomoscżow, kotrež ma w Sporjcżu swoje sydło, wosjewjecżicż: runje je 11. swjatk towarstwowho cżasopisa wuschoł. We lėcże 1822 wuzdże prėni swjatk tuteho cżasopisa, w kotrymż su ho wsele wėdomostnych nastatkow wo Serbach, jich tatarja a stawiznach j spera żerbiskich wołcżinzow wocżischcżene. Tchdomnischi sekretar Hornjołużiskeho towarstwa wėdomoscżow Jan Neumann, wotkuplli sebi w lutym lėta (1821) cżasopiš, kotrež bėsche towarstwo za franzeskich cżasa wudawało, do poneho hjednicżej a j nowa nuwacż. Neumann wuda 9 swjatkow Łużiskeho magazina, każ ho nowy cżasopiš mjenowasche. Nėkcżišch sekretarjo Tacht je hižo 36 wojatkow wudał. W tutych 100 swjatkach tuteho cżasopiša tu wulka wėdomostna hónnosć a jara bohata mnożina, tak so je cżasopiš ważne żórło za wschitko kotrež chzedża ho je sandżenjecżin nasheje Łużicy jesnacż.

— **Donitwinski hród Rehefeld jako wotthorjenje.** Wettinskemu domej khuchazy hród Rehefeld je Drjezdżanska hjewobdonnurjesetka loża Lupika. Hdowne twarjenje pschi prawja ho pjecża jako wotthorjenje. Srédże a hospodarske twarjenja dyrbja ho po trėbnym pschewarjenju jako wothkadanja dżeci wuzicż. Też swjatk nėmitich sastojnizow je hižo w Rehefeldże wotthorjenim pschiprawił.

— **Nowe wo dżelacżerskich zaworżnych jėdnych khartkach** (Arbeiter-Rückfahrkarten). Po nowych tarifowych postajenjach nėmskoscżelnitzkeho żelesnitżkeho sjednoczenja je ho w nastupanju nawroczneju jėdnych khartkow za dżelacżerjow wschelake pschemėnjenja stale. Wosobje je w pschijesce stajnoho wobsyhlenja spadnyło. Wyschi toho je so wokrejzh wopraschenjach tżeho ponzećichu. Po cżasu płacżanych wukazach ponitja ho dżelacżerske nawroczne jėdne khartki a) jenoż za jėdne mjes dżelanstim mėżnom a bydlenjom sjednoczene abo mandżelskich, b) swobodnjeni a dżėcżi na tydżenske khartki. Kotrehez macż by bjes njeje wóhm dżėcżi njemołha wocżakanycż! Hischcże derje, so ju mam!“

„Haj, haj. A jutżenu po każ horcy; tajki domjazunoscż dyrbiseh jej wytacż. Sswakowcy jtej a matej so rad! Sstadż njecha Lidušćina bratrej stajnje we wuschomnej ležeć, so wón żeitkon wotstorknje!“

Nó, luba sestka, wscha cżesej wam! Hdyż wy je khwalicże, je to sawesże wėrno. Wschak, wėcże, je żónska radscho pschego smjtki widżi a rosczahuje je do schórka — ale wy — praju, wscha cżesej!“ napoł wėrnoscżiwje, na pół schkaliwy wuzmjuja je stary Kral. „Ale hmój tu hižo „na schcżežeju.“ Tak budżicże Bożemje!“

„Dżeże, dżeże, wy hyptowarje, hewak mohlej hej hischcże hromadże do wokopew pschiścż! A doma wjese dobreho! We Wożim mjenjel“ Zachłutala burowka jadowcżi so na schcżežcu, kotrejż winy bo w sirowm k jeje statoścż, ale prjedy thżikłu pesata a dyż łożyy hladajcże j nekajkej jawiscżu, każ stary wumėłkaf statnje wusmuje do wjerschka.

Ta, kotrż pschecżiwo wyschemu ponczenju tak wukhwalowachu „hamotarjo“, tż tola hewak Kuzišowcju njemėżachu we wulkcj lubosći, dóndże hižo za wjeh Kuzišow, dokelż statok Kosrbez jtojesche rjany kouz żady poslednje thżżi. Statok żłużejsche nėtko żurej Patorcżki, ale pod tutym mjenom njeby so nichtó żnadż za nim dopraschecż mógł. Wschc tola Patorczkow w Kuzišowje wjazy, a statok njeschc hacż dotal mjeno dżeda nėtczischeje burowki. Holczka bėsche mjeschcżeje połtowy, ale jejne rjane wobliczo a jeje wodrej wócżi, jewischcżi na prénje pohladnjenje cżichu, mėrnu duschu, i kotrejż dobyschce bėsli wukubkjenczej żnano pola krutych, pschedżbudkatych „hamotarjow“. Pódża nieje pokkakowasche nėhdże dżeżeczerjny pachok, najstarschi j wosom dżeżi Patorczkowych. Sthwilkrami dirje jeho wotwjedże wuzkmuhana pólnia schcżežka, so by jo trochu pożmykat, ale stajnje saso wrócżi se wón k cżesce, j kotrejż żjwoje powedanje njepschestorkowy ani żdyż spokowanju podżeża. Wotkoło njeju połétowachu bjesbojasnje żołte żnadżiti, wjesele cżinjachu a kmpajo so w cżistem mrósnem powétrje; da so każ bychu ju witake jako dobrou znatu, — a wopowede Lidušćina wuczeże j kapży tuż starschcże, żnjorduejuje zaty, rosdżeli ju a cżikuu ju żady so na jtej, hdżež bėsche żuchu. Stmadżiti, zyżiti a wrobiti a hischcże druhe praschenja, wocżiwidno na to hižo pschihotowene, hyptuchu ju na jeżu — a nėtko nasta wulka wójna we kótach żrjódła.

Holza a hólcżi j radoścżu hladażejdu na tu wciu a schcżekot. „W lėcżu dże na tajku cżeledż hospodar żwaci, ale nėtko, w żnuje, hdyż żu wbohe pscżiatka błédne, dyrbjom na jich hrėchi pożabyeż“, praješche Lidušćina, kotrej nikdo żebi żaneje pschilehnoscże nimo hicż, so by pachołowe trobu znadobnila. Ale żo żda, że Wjazżtawk tón fleischcżo wėscżo zyle druhe myżli. Pożbeże żwojej cżernej kaschkej wchitke dżeczi mżacżu po mecżeri, k cżesce a nėtkat rosważnje: „Lidušćho“, — tak mjenowaschc schcżetule skromnu holzu, — „Lidušćho, schto je cżi kirpes pyched zyrkwju schcżetal?“

„Nomalu jes, nij wschitko njeżnoż a budżesch żnowy“, wotmołwi j wjesołym, milym wuznamenowanjom. „Wėżch, so wesżimy bóry numru. Nėtko żmu cżi to praju.

„Ja wesżimy njeżkym“, żaktewschche żo holzc, ale żnadż żnėhm to wėdżeż, hdyż żo wo muje jedn!“

Hicż, knjeża hólcżiho, każ pat wón to wė? Nżeje to ż rėchto druhe bycż mohło? Mkody knjes żo dowmyschlu wuhli żeż, żo njeżmė żo wo druhem powedaci hacż nad wo nim“, jenak żertowuje wotmołwi Lidušćina.

„Ał bai, wschak baj, Lidušćho, njeżmeż żo mi. Tch to njepschijtoju.“ Holza da żo do żmjerza; hólcżerowa wuzna rėcż bėsche wo prawdże k żmėchum. „Tak. A cżehodla nt to njepschijtoji?“

Tchodża so ży pschejara pėkna, hacż so by so nėkuma żmjerci mchła.“

„Nó, hdyż mic tak khwalischi, dyrbju cżi to sopżacżicż. Ty żaso ju pschejara pėkny, so jbe na niczo njewopraschecż.

(Pokraczowanje.)

Prokop Holý:

Tón prawy.

„Hlej, nieje to radoścż, żtyjscheż ti Lidušćku Korcbowu? Je to hłóż taż Bożeho schehowonczka! To żo cżłowjek runjewon wotschewi“, wołoji żwoju pschejateljenu wutrobu staru Kral, powscheju żej po dołhej pschestawcju schwarnu schcżipku tobaka. Ludżo, kotrżż bėchu na „wulkej“ pobyli, rosesdżechu żo pomalku k żwojim thżżkam, dóniż njeschuchu tu na puczu jenoż „hamotarjo“, wobyhlerju khżżow rosbrojenych w hamaczje, cżehodżła bėchu jim tajke mjeno dali.

„Kralo, wy macje prawje“, wotmołwi burowka cżeżyy wodychujo duzy na wjerschk, hdżež jeje statok stojeschc. „Cżłowjeł wujżje te Boże żwjate dny dwójzy. Ale, żo żo ta hola njewuda. Rjana je, pomoż śmėje żawżdże dokładnu, nawożenjow by ni była żyła fóra, ale wona — ani żtyjscheż wotżez! Hižo żym schtó wė kelko krócż „mojenu“ rėczała, schto też to ża tym teżi —“ Prokopowa bėsche pėkła żona, ale żónżki njeje żawrėła; wona by rady, każ hižo tolko ras, żwoschcżiła też tole mandżelstwo, ale hacż dotal jeje — a to druhich — próża bywaschc podarmo. Lidušćka żtajnje wjeżele wotmołwi, so njeje hižbcże „jeje prawy“ pschijschoł — a dale żo wo nawożenjach njetarażeje.

„Ale mėża by tola hżżo cżaż a ztarodu“, rosważowaschc wumėłkaf, „cżakajeje — kelko dha jej hižo budże lėt? Nadżijża je żo w żamżnym lėcże każ nasch Jan; tón wumrė Sswjeżt Marije runje psched 20 lėtami a bėsche hżżcż lėt ztary. A hlejmy! Hižo schcżżcżadwajeżi! Je to możno? To tola te lėtka jenoż tak lecża! — Ale, każ ja praju, cżaż by hižo mėża!“

Nó, ale widżeczj to na njej njeje. Kcżżje dotal, każ by jej było wożżomnacże. To cżini to jeje brobne, żkoro dżżcżaże wobliczo.“

„. . . a tej jeje wocżi, macżeżka. Sżym hižo ztary prawak a pschekhodżił żym kuż żtudża, ale tajkeje schwarneje wokobu hłuboke widżał njeżym. A tola dżeża doma każ

mjes dźěłanskim měšnom, hdyž je swojimi njezwisnymi zdźělemi zhromadne domjazne hospodarstwo wjedli, c) njezwisnej ja jeho mjes dźěłanskim měšnom a bydlenskim šćerkich njezwisnej njezwisnej bjes šćerkich dostanu šćerki, jeli nje dwě, hdyž tehdy 21 lět stare, hdyž bydlischcu pušćarjow, jeli pak j bratrami abo šćerami zhromadne domjazne hospodarstwo wjedu, hdyž bo bydlischcu bratrow abo šćerow. Dźěleni, kotrež zhromadne domjazne hospodarstwo j dźěćimi nimaja, wobshkoduja bo jako njezwisni.

S **Hornjeje Hórki.** Pjatk, 6. měrza, jakoži bo tu wotmakanje němškostatnieje chorhoje čorno-čerwjeno-złoteje. Do pschedhydstwa wjsnowiskich bo: Raschka jako prěni pschedhyda, Wjeka jako druhi pschedhyda, dale Hohlfeld, Lehmann, Deichert a Wjesla.

S **Kratcy.** Jutje njedźelu swjećeli naschi wjesnjan August Schubert le swojej mandźelskej šlubornu kwasu. Jubilarni staj cyłaj a strowaj. Mócaj na dołhe lěta strowego manželskiwa wrjesu shladowacej, k kotrejž jimaj mi dźěći wotrěchcych. Tuž my pschejmy jubilarnemu shoža a Boże zhromadzenje la dalschi puć žiwjenja.

S **Małeschonc.** Nascha šokolska jednota wuhotowa nam sandźenu njedźelu w Sendźiz hojescinjan sašu rjany wjeczor. Wjedro bě hacj nanajluboscnjsche. Lodojte wětr hanjesche nam w cyonych mróčelach šuch a schwihaty deschcjk. Puče a wschelcki běchu błoćane. Ale tola bě Sendźiz tala polna j blišk a j daloka pschikmatanych hosći. Snadze je, jo Małeschonska jednota sjeji hobi na wjetschich mjes hokolskimi prózowanjemi. Spěwny khor šokolow a šokolkow wušpjwa i sjsoni derje nawukbnjenymi spěwanmi. Pschipóslucharjowo bo jim le žiwym pschikleskom djakowasche. Wotdźělenje šokolow pschedwjedze nam prosty, wuježowanja, kotrež bo j wosebitej wěstosću a cyałnosću pschedwjedschu. Zimje powitachu pschihladowarja, jako najmilódschi dorost, nasche ółčerki, do sale pschischahnychu. Zhyła tala bo j mimi pjsanjesche a hibasche. Na konzu, na prěnischku a na bradkach nam pokalachu, schto su nawukli. Dodźiwacej bo njemóžachmy, kak ju we tydźenju swojich stawow pokrjećeli. Teš tón najmjelschi mjes nimi široki nadewa hacj na najlépje wumjedze. Nune šokolanje je zyle na leskaschi kasah složene. Hdyž njeje mógo su naschich nacžolnikow we zhromadnym kurzu pod Ukaschkim dohladowanjom rozsnuczili, kak ma so cyłownuczowanje systematiski pschewjesć. Wjele statschich su nam wumjeli, kak je so strowosć a cyłne rósnjesće jich prjedy khórych dźěći pschéwasu, wot teho cyała, jo jich do Ssokola jeźechu. Teš žónske wotdźělenje nam pokasa, kak pschi pschewodze hudźby bo na rytmiske hibanja naschich šrótnych a cyełnych kujezinow je sobudźěłanje wuhotowanych pschihladuje. Schérichcu jsmowolej so pschepokasa, jo šokolske ježowanja su nješchto zyle druhe, hacj to, schtož bo wod hoješcynym tuzamowanjom krojumi. Na bradkach naj mužske wotdźělenje napowiedje pschestajnje. W nacžolnikowskim kermu, na Małeschonskej jednoty mój, kotrež mósche bo khrostc i najlépschini druhdźe měć. Hdyž by hrajka była, pschewodźeje nam najcésčiše ježowanja na wuzdołach. Jeho towarischajo bo j wuspěchom prózowachu, to jenom runacz. Stónczuje hłbeche jónu nasche dźěći wuspjwnichu. S njewobkedźowanjom wuspjewanjesću pschejmachu wuzamowanje wobroly a symbolske skupiny (Gruppen). Pschihladowarjo bo nahladacz a dodźiwacej njemóžachu, kak harmonizuje, zyle hraje, jo tute skupiny wunworichu a sajo rozmyslachu. Spěwajo a wupjelajo: „S mozu lawa sokolso“ wopuschczi nasch najmjelschi dorost tału. Schumiejo pschiskeschi, kotrež bo lehnjcz uochazyche, jich pschewodzesche. Ale też wschc pschedwjedźejcznja žónskich a muzskich wotdźělenjow mytowaschc žiwy, sylawjapy pschiskeschi. Dwaj sokolaj dodatchjaj hischcze maly žortny wustup: „Kak Michał sebjcz nawukny“. Tón bo wuhjernje porodsi a wubudsi wjele hnjezcha. Małeschanska jednota je nam j nowa dopokasała, jo bo w nje pilnje dźěła a jo j wuspěchom cyłne ježowanja hajisch wě.

S **Lubiła.** Tu dyrbi bo pjeza hižo k 1. haprilej filialka němskostatnieje banki załožić. — Zilawska wikowarska komora je so dla dotwarjenja żelesnizy j Hornjeho Kunnwalda do Lubija j nowa na żelesnizu direkzin w Drjezdźanach wobroczyła. We wotmolwje j Drjezdźom bo na to pokasa, jo su dokhody żelesnizy pschezo hischcze jara njelpokojace. Wulki dźěl dokhodow dyrbi bo na wotschkodźenja za certeln załožowcej. Ninu tohó je pschewjacze a znowa rjadowanje żelesnizow w znjerkim traju j wulkimi pjenjezownymi ćežkemi sposjane. Dokelž by bi żelesnizu dźełała tej pjenjezy wotezcej njemóże, dyrbja wjetsche nowoziwary dźěnja wumóstnez. Wo dotwarjenju żelesnizy j Kunnwalda do Lubija by so hnadj rěczecz hodźało, jeli by so wobžělowanym poradźiło, trěbne srědki wjecej a żelesnizu pod wětrnymi wumjenjenjemi pschewodźujcej. Kaž je sjlyschecz, budże so j Lubijskej měschczanskej rjedu w bliščichim czasu wo tutej nałeżnosći jednacz.

S **Bjarnaczij** (Bernstadt). Podaiok, kotryž by lohko wulke njeszoho wuhł sawinuez, sta so tu w fabrizy firmy Riedla a Gimpla. Dokelž běschcej so schrubtaj wotwjerczakej, rosbuchny wulki Dieselski motor. Wjele zentnarjow cżeżke żelezne kruchi so rozpaczichu a jenoż tomu, so pschipadnje nichtó w tamnej runmnosći njebě, ma so djakowacz, jo ludźo so njeszoża šmitnychu. W strojownji (Maschinenraum) je so wulka schkoda naczinika.

S **Hat ačeźiz.** Na dróhi z Rumburga do Lubija chyzsche w Spreedorfje kojoschnej psched pschichadzajym autom pisches dróhu na pratom stronu dojcz. Pschi tym hrabny jeho wozo. Kojoschnej czišny bo do auta a wot tam na dróhu, hdyž bjes wdowna leżo wosta. Autowi pažaržerjo jeho tbžkemuh. Bórzy wrócži so śnjeschozemu wdowcu sajo. Na dobre zhoż njeběchu ranjenja cżeżke. Haczanjcz wobsedżer auta na njeszoju wina njeje, wotschkodżi tola kojoschnemu na pschimérjene waschnje.

Se **Zilawy.** Se sajo wolewjerjenjom elektrisseje drohowje żelesnizy, kotraż je 1919 jejdsiej pschestała, sabkrasche bo měschczanske sajmpscerstwo. Wobliczenja su dopokasałe, jo by elektrizka tež hdyna hischcze 80 000 hr. ktnje defizita měła. Tehodła dyrbi město tež na dalsche wot wotewrjenja elektrisseho wobkhada wothladacz. — Sajmpscerstwo wobsamkny, tež w Zilawje drohu po 1. němskim presidenje Oberczje pomjenicz.

S **Kamjenza.** Żelesnizarscki strajk je bo tež na Kamjenz roschcerił. Wot žobotu rana strajkuja mjedowi pschistajeni tepjeznje, nakladowanjowy a dwórnischcza.

S **Wulkich Sdźarow.** Niedźelu 1. měrza spomjnachmy tež w nasdhim Bożim domje na nasdhich we spórtowej wójnje padnjenych wojakow. Na Bożi słužbje wobdźeli so tymo tudomneho wojeiskeho towarstwa ześ wojeiske towarstwo se susodnjeho Komorowa. Pschi dworniszczu nasche towarstwo Komarowske powita a shromadnje czytnjeschcej do zerkwje. Po Bożej słužbje podachu so Komorowske towarstwo pod lipnkami hudźbu do Strósze k wjesnjomnikej la padnjenych Komorowske wojeiske towarstwo na w Strózi wjele hobustawow). Pschi pomnikn dżerżesche pschedsthuda wuttrohy hnujacu rěcz. Spomnjnische na naschich lubych, kiž su wuczehnyli do wójny ja nas, kiž su schkiłali traj psched njepschecelom, su njeżli cżaż a pschetrali strachoty a hrózby wójny a njesżu so wjacy domoj wrócżili. Pschihnuwši padnjenych su pschedhoda Komorowskeho wojeiskeho towarstwa jara djakowali ja jeho wutrohy hluboko japschijace słowa a wupraja jemu też psches tute rjadki wutrohny dżak.

S **Werminghoffa.** Sobotu pschipołdnju sta so tu cżeżke njeszoże. Mokowny wikowar Radar wstajl swojeho iskłenoho konja na dworje japschejnjenho stejo. Nadobo splóschi jo konj a cżerpesche j wosom j wrótanni wos. Tam pschijedże jo kamjenym wokomiku kokoschowy nimo. Kóń powali kokoschucho, kotryž bo tak cżeżko na hlowje a njeswobrzi sranf, jo njemóżachu jeho spohnacz. Bjes nadżije leži nětko we khowni.

Se **Sdlepeho.** Sdrjedu, 4. měrza, wobswjeczi herbsti herz Kichsefczan (Kito) Cżerńik je swojej mandźelskej Hanu rodź. Hanczej Błeberny kwas. Cżernikez swojbu je jako dobra herbska swojba znata a tuž tež wschitzi dobri Sserbja we wokolinje na jubilejn dźiwjerczu a Cżernikez mandźelk pschecja, jo bychtaj tej hischcze lety, dyz mantowy abd. kwas, da-li Bóh, cżiłaj a strowaj wobswjeczitoj. Tež „Sserbske Nowiny“ jeżelu jimaj wostrow a bohpopsejcze.

Se **Shorjelza.** Měrzile Boże njewjedro. Njedźelu popołdnju wokolo 2 hodź je we Shorjelzu khěrro hrimanke Pschi tym bżeżku bo dejcz a krupy. — Snamjenje cżasa. Cżasto może je nětle wobkedźowcz, jo burdża starschi ludźo psched mlodymi holcami, kotrež zuby khódnik a las bo trjebaju, j pucża hnez. Njedźelu dopoldnja załoži kajka mloda knjeżna na Zahubowskej dróhi tak j wotmachom do starscho knjeza, kotryž dże wjsche psched „mlodymi damami“ khežke dołcz j pucża schad, jo na dróhu zahori. Stanił dże so stary knjez njebě. Nadźijenje je hesi mlode holaje napominanja druhego knjeza, kotryž bżesche podank wobkedźowcz, la wuczba wsali.

S **Bjanja.** Sdmjerkujte hajedżeli. Pschi puschczenju khójnow padny 58 kilnam wonjuczkarjej Marjej Macziskojej hjsina halosa na hlowa a jatach jeho.

S Bżeże Wody. Hajcżilli cżaż je dźensa kacżki je po 1925 w Lehnicżanskim knjeżerjowonym wokrjesu 1 3. (jakolitej termiju) zapoczał. — Pschestrowienja ja kalnje nózneho pjeczenja. Policejske kontrolna ha dopokasałe, jo je so w nodźelonim cżasu jatmuja nózneho pjeczenja cżasto pschestupuja. Tehodła so j nowa na to kedźbne rjeżini, jo ha dżeło we pjekarnjach na zasom pad bo 6 hodź rano dowolicz njemóże. Wityjacza su jenoż mózne j dowolenjom pschemysljsche dohladowarskje wyschnosće.

S Rósborka. Dawkowe khłostanje. Rósborkli rjanuy ny hamt polhrosta w leże 1924 30 wožzowu je hromadze 15 802 hr. 14 padow porjadowanych su na wobrotowy dawk, 4 padow aktowy dawk, 5 padow na samosprjanowy dawk a 1 pad na kapitalowy dawk.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 10. měrza 1925.

Wjezeradwske kursy w Barlinje:

(Tuto mjeno za w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 790
jendźelski punt	20 060 000	cżechoski. krona	12 435
schwajcarski frank	80 720	10 mil. wólk. mark.	80 200

Pjenjezy wjezera wjacy žadne njepschcedu. Wobrot na burzy w efektach je popularschcjił a tchodła so wjesnjeje wjacy tak žiwje njepodźajo. Tehodła bě też dań wo něschto mało njschcje.

W efektach bě wjezera na Barlinskich wikach wobrot jara hnadny. Kurzy pak so hischcze trochu na dołnimej wupłokowschcji stajerżachu.

Na produktowych wikach bě wjezera jasno hnadny wobrot. Płaczitny khlěbowoho žita so trochu powzdźichu. Tukrajcznho žita dojcz poskicznachu, ale płaczitny žadachu, kotrež kupzy pschitrowicz nochzyhu. We jczmjenjym a wowsu so ledma schto pschemjeni. Też we mizy žanych wikow njebě. Wowsowschi a wikowy mjažachu taj hacj dołaj mérne wiki. Wjezera płaczejche zemitaj

w Drjezdźanach

wschelezy 12.60—12.85 hr., rožli 12.60 hacj 12.85 hr., jczmjenja nałežnjeho 13—13.75 hr., najmanscho 11—11 —12.25 hr., wowsa I. 9.75—10.60 hr., II. 9—9.70 M. hriwnow,

w Barlinje:

wschelezy 12.50—12.80 hr., rožli 12.25 hacj 12.40 hr., jczmjenja nałežnjeho 10.75 hr. hacj 11.60 hr., najmanscho 12.35—13 hr., wowsa 9.50—9.60 M. hr.,

We Wrótšlakowju

wschelezy 13.40 hr., rožli 12.90 hr., jczmjenja nałežnjeho 13.25 hr., najmanscho 11.50 hr., wowsa 10.35 złotych hriwnow.

We termijnowym wikowanju:

pschihodny měrz 13.75 hr., hromjeja — hr., meja 14.65 hr., juli 14.75—14.70 hr., rožki měrz 12.95—12.90 hr., hromjeja 13.10 hr., meja 13.60—13.62 hr., juli 12.60 hr. hacj 12.67 hr., wowsa meja 10.50 hacj 10.35 hr.

Sso pytaja:

Hólza do domu, Bretschneiderka w Budyschinje, na Luchowskej hóży 6.

Pjekarski wuczobnik, Rud. Biesold w Budyschinje, na bohatej hóży.

Klampnarski wuczobnik, Kurt Anders w Budyschinje na Sedlanskej hóży 26.

Pachoł, hyšny, ja mlyn a rataištwo, mlyn we Worzynje.

Na pschedań:

Kóń, Oderschlesiski, w Zyschkezach cz. 8. — Lischka we Dżownje 14.

Wožoł, na lnjczim dworje we Lusku pola Rjetzwaczidła.

Krowa, wyšłakožuczena, we Strózi 8 pola Jnczjny.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżensa dop. w 3411 hodź.:

Wiki jara mérne. Tendenza strucżena.

3412 hodź.: Kaž pisched hodźinu.

Płaczitny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliowe kmjeże po mni abo 1000 kg, jewił 100 kg, płaczitny w Rjetej kriwnje.

	9 3	7 3.		9 3	7 3
Pschenica	246-256	248-256	rapš, wotliowski	17-17,20	17-17,20
rožla	245-248	242-246	poch. mekaha	9,30	9,40
nałež. jczmjenj	247-260	252-254	lezadella	15-16,50	15-16,50
nał. jczmjenj wotwjh	—	—	dźiwaze krajzi	19-19,60	19-19,70
kukurica (Mais)	186-192	186-192	šamy	19-21,60	19,60-21
pschenczn. muka	217	—	wo'a	18,50-20	18,00-20
rjana muka	35-36,75	35-35,75	lamy wotkliczi	22-23,50	23-23,50
pschenicz. wotr.	34-36,25	34-36	mčere tuzimy	12-13,75	12-13,75
rjane wotruby	14-14,30	14-14,50	zolte tuzimy	14-16,00	14-16,00
rapš	14-14,40	14-14,4		3,20-3,50	3,20-3,50
lanc kmjeże	390-400	390-400		1,15-1,25	1,15-1,20
hrach	400-405	400-405		1,15-1,25	1,15-1,25
pjeluški	20-22	20-23		1,00-1,05	1,00-1,20
	18-19,00	18-19,00		0,90-0,95	0,90-0,95

Drjezdźanska burza.

Pschenicz	252-257	**hórnaze kruški**	22,00-22,50
rožla	252-257	**pschenicz. wotruby**	14,00-14 80
nałežnji jczmjenj	260-275	**rjane wotruby**	14,00-15,10
nałwnjski jczmjenj	220-245	**pschenicżna muka**	36,00-38,50
rowsy	195-212	**rjana muka**	38,00-40,00
cżerwjeny bóczel	235-260	**woka**	25,00-26,50
rapš	380-390	**pjelušchi**	24,00-25,50
kukurica (Mais)	220-230	**hórch**	27,00-29,00
šuche truhnczki	11,00-11,50	**zołotowe kruški**	19,00-21,00

Wobrotowy.

* **Sserbšce pohrjebnischcja w Mecklenburgskej namakali.** W blischkeji Dierkowa su pod nawjedowanjom prof. dr. Beltza serbske pohrjebnischcja wuryli. Jedna ho wo pohrjebnischczo je thěrro pódźenho cżasa. Kosczenyz ležachu najbóle wot wjeczora k ranju a to tak, so druhi rjad j hlowami nješ nohami prěnjeho rjada ležeše. Ssu to rjadowe rowy, w kotrychž buchu mrowi hižo pod jakowym tschecjanskese wěry pothowani. Na někotrych kosczowzach leżeche wulki kamjen, schtož je charakteristiny ja serbske rowy. Wschi mnohich kosczowzach namaka bo też mały żelezny herbski nóż. Wschi jenym kosczowzu leżeche tochny kamjeń z dżelku na 5 zentimeterow delscej. Mocny bżesche jón na schirnje wokoło schije nożyk. Mloda Sserbowka mężesche hischcze pjerschenjeń na porsese. Tutón brónzowy pjerschenjeń bżesche stawizk, na kotrymž leżesche, tkanju wuthowal, mjes tym, so bżehu wschc druhe porsły hižo rozpadle. We rowach namakachu ko nimo teho herbske pjenjezki a dalsche bronzowe pjeschčelenje.

* S **Radebula** (Kerowny njesluk.) Szobotu rano w 5. hodźinje je so na Lnjjnej dróhy 10 krowamy ja dwórkowarski njesluk. 68kétny chemikar Hugo May wuhél nadobo na šmjeju 35 kilow bżnuzk j rewolwra a złožl potom thěłu na ju. Mały je cżežko rmi. Jeho bowjeschcu do Drjezdźan do khorownje. Tżuzka pak je jenoż lohko jrani. Dla šmjerje swojeje mandźelskeje a holpodarskeje nuby bě je May rozpadnył, kelež a jeżdu dżowku, kotraż bona holpodarstwo wjedże, załiczeja. Sam, kotryż w pódlanskej jinuje jeschcz, taj tej djowka njeschcjal we pschedewjasu swojeho mana nicżo wědzasej.

* S **Lauzka** w Hornjich horach. (Strašchna namakanka.) Schulske hólzy namakachu kornister j patronami a rosbuchanskimi pankami (Sprengkapsel). Jako spesi bonja j wozami hrajachu, rosbuchny panka a wotcohny 12-kilowu hólzej stoto dospołne ruku. Też hischcze druhe dżeżo bo cżežko rani.

* **Lubojczinla fruchtowa w Barlinje.** Mordarstwo a hamownorstwo. W thěži na Fuglerowskej dróhy dżeżitaj hižo 9 lět dolho 58-letny dżelacżež Josef Lehmann a 42-letna wudowa Antonia Boerowa na dżiwnim manželskim żiwi. Schtwórtk pschihodnym łaschilohcznym spósobu nadobo dowójny w bydlenju Boerowje wothlédz. Połizija, kotraż bżehu hnydom na pomoz jawoleli, namakała dwaje bo bydlenja jamkinje. Połizijstoju lalskich tchodła j tuchnistkim wotkom do bydlenja a namakachu tam Lehmanna a Boerowu mortwoju. Na pschepytowanjach je Lehmann najprjedy pudowu jatkle a hebt potom sam, jo do jeho dżiwjenja thěłowschi, žiwjenje wjaz. Jako pschicżina njeschtka mjenuje jo žarkowzdź, dokelž je Boerowa swojeju lubjeż w posledním cżasu druhemu muzkemu pschiwobrocżiła.

* Sc. pschejechanu do Kamjenca. Do-tuchi pon. Ili sostojnik Neubauer, kotrež na Brumiskej drózy 187 we Wartinje bydlesche, njesbesche wot njedżele wjazy na dżele pschischoł. Jako schtwórtk dopoldnja policija ho do Neubauerowho bydlenja dobu, namaka jeho na kanapeju hrjebjo. Pschi nim hdżesche thornija morwa żónska. We kuchini bě plunowy schlakowk bez padnyk, tak jo bě ho plun po zytym bydlenju roschkérik a jeju morił. Pertowanije morwjeje żónkeje njeje policija hacz dotal powěsćicz mohła. Po dotalnych pschepytowanjach zdha so wo njeshoże.

* Kak zhychu Windawsenjo czerta widżeć. We czasu, w kotrymż so tak wjele wo konzu swéta rěcźi, je bjes dżiwa, jo so też psched krótkim w kothzschkim mésteczku Windawje ras rano wulka hrja ludźi pched mésczanskej thorownju sdża, jo by bydi czerta wobhladali. Wschitcy so njemuzy powěsći roschcérila, jo je pschipowedżel konza swéta krutwu farkal, jo do koże sajschicz dał a pokom każ njemuzy na pohrjebnischczu wokolo hanjał. Jako su jeho tam popadnyczi chżyli, jo, wohen pluwał, rschoshda su potom na njeho rtekli. Natkelenemu su jeho potom do thorownje dowjeli, dżeż dyrbi so nétko wobydlerjant pokalowacz. Pódarmo prózowesche so psched thorownje, czrjódy pschesswędżicz, jo w thorownji żadyn czert njeje a jo jeho thoda też pokasacz njemóża. Tola ludża na to njechżiwachu, najwecziwischi falschcziwa na wotna, jo bychu tak czornchu na jeho koża wuhladali. Dudżo mésczanu bdyż czert wopraudu w thorownji był niehdy, potom kola też njeby so wo tym powedało a jo wubrkuczało, to jeho pokasuja. Skónczuje dyrbjeske policija zakrocziesche. Tola hatle wjerzor polobe rozbéżachu so czrjódy. Wérja pak jedyn hischcze kruczo, so czert wopraudże w thorownji pschebywa.

* Pawk, kotrež rybu łóji. W Afriezy żiwi so pawk, kotrež rybu łóji. Wuczeni su wobkedżowowali, so tute swérjo, kotrež wésczej druzinje pawkow (Thalasjius spenzeri) pschischluscha, w malym hacźiu, do kotrehoż bésche pschipadnje pschischlo, rybu żerjesche. Ta bésche hischcze pschi krótkim mlóbna a stroiwa wokolo pluwala. Tutón pawk njeje wulki, tola pak su jeho nohi jara dolhe a mózne. S pomocu nohow poradzi so jemu, wjely pschewinycz, a to na sczéhowaje waschnje: So so na krutu podłoż, na pschikład na jedyn kamjeń łużi, prédkowunych schészcz nohow wupschestrjeże nad wodu, dżes teho so by czischinu wody mylk kedżi hodżiny dolho na jenym a tym samym mésczu, a dokelż so psche wschu méru mérnje sadżerżi, sdóża so jemu rybu, a jeli jena łyduy jeho nohow pschindże, podtóri so khétsje a swije nohi wokolo njeje tak krucze, so je jej njemożno, so wuzwobodżeż. Na to wlecze swój wopor na ljuche mésto, hdżez jón w mérje sczerje. So żebi pawki na wjetsche swérjata żważa a so je też wopraudże pschewinu, drje je nam znate. Na pschikład łóji ptaczkaty pawk w południschej Ameriezy male ptaczki a żaby a je sczerje. Mjes tutymi rubjeznikami drje je pawk i druzinu Thalassia jenicżki, kotrež rybu łóji.

* S Khzemberga. Sczehożit je tu wósnik Korla Gruhl, jako i drjewnom po dróhy je Khrostowy dele jéchesche. Gruhl zyzsche ho pschesswędżicz, hacz je na wosu hischcze wosho w porjedże. Pschi tym lowpadny jemu wotezka. Gruhl padny tak njeszczesliwje, jo jemu jadsch kolo psches czélo dżésche. Konjej so pschestrachichtaj a janjeschtaj w dżiwim klokni po Liebigskej horje dele. Pschi wuwinjenju drohi pschestrachichtaj konjej płót wobschkodżenja Bohmy rastrachtaj potom. Njeje hischcze znate, kak jara je jo Gruhl pschi njeszczesu ranił.

* Indianojo na wójnskich puczach. Sen Blazyj Indianojo su na Panamskim brjohu njeczi wjesskow wotpuszczili. To je so stało, so bychu so wjecsili na Panamalskich wyschnorczach, kotrež jich hurowje potlocżuja. Wulka liczba jahodakrjow je pschi tym pjeczu wo żiwjenje pschischla. Kschizat „Cleveland“ Sjednoczanych statow polnocznej Ameriki je je kolowa do Sen Blaza wotjeł. Sjednoczene staty hdaja pschi zyzej należnosczi wodżeli, bycz. Indianojo su njemuzy amerikanskich khorhoj na Sen Blaskim brjohu postajili. Pschi swojim wowjanju wo njewotwisnjownosczi su so czakesskho na Sjednoczene staty wobroczili. Panamaska republika je pschez ksani w Sen Blaski gouvernura postajila, jo by Indianow lepje wobkuczicz mohła. Wo Sen Blaskich Indianach je hwét w poslednim czasu pysches wédomosnje pschepytowanje zhonił. S nich wulkhodża czi bli Indianojo, kotrychż prof. Marsch tam do Newyorka pschiwjedże, so by jich tam wédomosnje pschepytował.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Swonkowna lawka haża wostanje dla klóżowanja na czas dżelow ja jésdny wobkhod zawrjena.

*

Puczj z Hórkow do Njeswaczidla wostanje dla nażypowanja na Dobrocziczu tuchich honach wot 11. hacz do 30. mérza zawrjeny. Jésdzicz może so na Nowoszliży-Jitk.

*

Puczj je Zicżenja do Godżija je dla nowokmita pschikopkow 10. a 11. mérza zawrjeny. Jésdzicz może so na Praskow abo Brésti.

*

Puczj je Skaucz pola Barta do Rakojd je wot 5. mérza dla nażypowanja na Skaneczanskich honach na czas dżelow zawrjeny. Jésdzicz może so na Njechorń-Brésyzy.

*

Schtwórtk, 12. mérza 1925, dop. w 9 hodż pschedawaja so na pschedawanje w hamtskej pschedawarni w Budyschinje: 2 żonjasej kole, schijaca maschina, wulki ventilator, żonjace schaby, 2 kanopejaj, bubowe nózne blidko, 80 slotych pjerschczenjow, czażnik na sczénu, tuthowy khamor (dubowy), 80 bleschow kognaka, wurésne a wolnjane tiwory, 8 porow żonjazych czrijow, wjazy kolow (nowych), 170 drjewj. sjojenow, 26 wobtlukow sa żonjace motorske kola, 9 zentnarjow nudlow, toilettne blidko se schpihelom, mynje blidko, sofa, pisanske blido, schewjka maschina, polzy, buffett, karbid, dżelba zigarow, khojsej (ujepalenu)), pschejschiwanska maschina, pisanske maschiny a druha nadoba.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Méschczanska pschemyslowa schula (Gewerbeschule). Pschipowedżenja do pschemyslowje schule dyrbja ho hacz najpozdżischo do konza mérza stacz. Pschipowedżenske formularu su dostacz pola domownika na realzy a dyrbja so wupisane tam sabo wotebacz.

Do nowych wobydlenskich liczinow, kotrež su na radnizy wupokojene, mója so wobydlenje pytacz sapisacz: wot 9. hacz do 11. mérza 1925 z prénim pismikom wot A—C, wot 12. hacz do 14. mérza 1925 se pismikom wot D—G a to wot 8 hacz do 1 hodż. Bydlenje pytacz z druhimi pismikami ho we sczehowazych tydżenjach swotaju.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Do wobkhodneho registra (Handelsregister) je so na łysenje 165, M. E. Schönowa firma nastupajo sapisała, jo je prokura Johany Olgi Graetzez sasana.

*

Baba so pyta sa 14. wokrjesk Kamjenskeho handlskeho hejmanstwa, kotrež wupschija wuzy: Wósłink, Cyzy, Wyschoty, Kitze, Dobrizy, Tradow a Chalkow. Mésta ma so 1. haprelje wobsadzicz. Samolwjenja pschijimuje bé linczanistej mésczanoma.

*

Puczj z Njebjelczij do Sserbskich Paslic wostaj: ola nażypowanja wot 9. mérza na czas dżelow zawrjeny.

Towarstwowski powéstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin“ w Budestecach zmje njedżelu, 15. mérca, pop. w 5 hodż. pola Mósikec swoju zhromadżiznu. Rěcźi budże k. kantor Smola wo wójnje 1813. Wšé sobustawy a hosci w bohatej liczbje wocakujetaj Rěcźnik a předsyda.

Budyšin. Serb. tow. „Nadżija“ zeńdże so tón tydżeń pjatk, 13. mérca, wječor we 8 hodż. k mésačnej zhromadżiznje w kath. towarschowni na garbarskej hasy. Porjad: Rozprawy, towarstwowe należnosce, dżéławy porjad. Prosymy kóżdeho wo dypkownu přitomnosć.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma srjedu wječor 1/8 hodż. zwučowanje. Prošu, zo by kóżdy sobustaw wšón přišoł. Starosta.

Generalna zhromadżizna Domowiny. Dokelż so 29. III. němskostatny president woli, dyrbimy našu lětušu hłownu zhromadżiznu wotmjewać hižo njedżelu, 22. t. m. Bližše zdobom wšém towarschtwam direktnje wozjewimy. Městnosć so hišće wozjewi.

Předsydstwo.

Radwor. Towarstwo „Serbski Ratarski Dorost“ ma srjedu, 11. mérca 1925, wječor w 6 hodż. wažnu zhromadżiznu pola Smitkec. Přednošk je přilubjeny. Přindźe wšitcy, mamy wažny porjad. Předsyda.

Sokolskim jednotam. Zakomdżene zapisy z jednotow, kotrež požadachmy z wokolnikom a kotrež méjachu być w Zwjazku hač do wčerawšeho, njech so hnydom zhotowja a zapósćelu. Njepřindżemy hewak do porjadka z nastupjenej wěcu. Zwj. jednarjel.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźel: Arnošt Bart, w Brézyncy, — za nuwóstki: A. Dučman w Budyšinje.

K dobroćiwemu wobkedżbowanju!

Cześcenemu wobydlerstwu **Kulowa a wokoliny** dawam z tutym k wjedżenju, zo sym so w Kulowcu w kowarni knjeza Kubajnka jako

samostatny wojnař

zasydlił a poručam so k wudżełanju a wuporjedżenju hospodarskich wozow a gratow, każ tež k wuporjedżenju a ponowjenju kuzowych wozow.

Budu so stajnje prócować, zo bych kóżdemu wotebjerjej sprawnje poslužił, a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z pólesćowanjom

Mikławš Šiman, wojnař.

Bydlu w Kulowje na Salowskej dróży 13.

Pytam też zdobom suche wojnaske drjewo kupić.

Lehmannec
konditórnja a kofejownja
na serbskej hasy 3
Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditórske pjećwa
přenjeje rjadownje.
Wšédnje wot 4—1/2 7 hodż. a wot 8—11 hodż. koncertuje „Schützowy trio“
K dobroćiwemu wobkedżbowanju: Najlépše Slánkowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Vogtlandske gardiny
we wulkem wubjerku
po najtuńšich płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wumjenjenjach
Karl Günther, wosebity wobkhod vogtlandsk. gardinow w **Kamjencu** na Budyšskej dróży 52 II.

Přihódne za ratarjow:
2 **plestrasprócenaj, woprawdże dobraj**
dżéłanskaj konjej
(w rólnem dżéle wosebje spuščomnaj) staj na předań abo na **2 mlodeju 3 hač 4 lěta stareju, čerstweju, sylneju, čežiteju konjow** zamjenić.
Měšćanski młyn we Wojerecach.

Pytam k 1. haprelji do ratarstwa spuščomneho
wotročka
nic młódšeho hač 20 lět. Może tež pozdźišo zastupić.
J. Brauer, kubler
w Spytecach pola Hodżija.

Młódšeho
pohonča,
kiž wšitke ratarske dżéła rozumi, pyta
Hermann Zenda,
hosćenc w Malešecach.

Kowarski wučobny
może k 1. haprelji zastupić pola
Emila Paula,
kowarskeho mištra
w Krjebi pola Mikowa.

Kowarskeho wučobnika
pyta k jutram
Korla Schuster, kowarski mištr w Přěčecach.

Mudri ratarjo
wojerjeja wscho, schtož dżiedża pschedacz abo kupicz, w **Serbskich Nowinach.**

Zony
Doruczam swoji wulki sklad pschejwarskow, mežacznych a pschedpadowych powjasow, podpokrjogow.
Sleju tak i radże.
Wagnerowa w Budyschinje
psched schulerskimi wrotami čo. 9.

Kašmery
wšéch wulkosćow
Paul Otte
w Budyšinje
zitna hasa 10.

Wysokosuczelna
kruwa
je na předań
w Njechornju čo. 16.

Mloda čelniwa
kruwa z čelećom
stoji na předań. Dale je zhonic
we Lazu čo. 3.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerjskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola, šijace mašiny, mantle** a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Dary za konfirmandow
Časniki • złote a slěbrowe twory
juwele
krystale noże a widlički
płaćizny hódno
Ernst Mersiovsky w Budyšinje
při póstkim naměsće. Telefon 1140.

Zažne symjentne běrny:
Odenwaldske módre a zažne róžowe su na składze w bróžni na Hošic hasy dóle
Běrnowy Bräuer

Serbski Hospodař
ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjentne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.
Centnar přindże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr.
Skazajće pak pola z nami dżéłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Domjace
césliske dżéła
wuwjedże solidnje
B. Brade w Budyšinje
na hornčerjskej hasy 26 II.

Mersiovsky Kuchinske časniki

Přiloha k čisłu 58 „Serb. Nowin“

Wutoru, 10. měrca 1925

Kak so němšti president woli?

Pschi wólbje nowcho němškostatneho presidenta lud k prěnjemu raz sam rosshudźi. Hdyž so Ebert we swojim cžasu niz psches lud, ale psches narodnu zhromadźiznu we Weimaru wuzwoli, sta so to tehdy, so njeby so wotjeli politiske rozsahłosće rozshirile.

Tute rosmyslenja njemóžachu pschi tak wažnym prašchenju za nasche zyle stajne žiwjenje, kaž to wólba prezidenta je, wjazy płaćiwoscze mócy. Dźen a bóle blizsche so cžuh, so so hamtiske period Eberta skónči. Tehdyla běchu postajenja nutne, kotrejž tu w stajnej wustajnje wuprajenu wólbu prezidenty trjebaja. Tute wobstejnkowachu so psches krajny sakoń a buchu 6. měrca 1924 wotzelowane. Pschedwótřima runaja so we mnohim postajenjam wólby do němškostatneho žejma. Jenož ł tym rosdźělom, so so kóždy stacžan do teho jastojnstwa wolicz njemóže, ale jenož cżi, kotrjž su 35. lěto žiwjenja dozpěli.

Hižo pschi wobstajnkowanju tuteho němškostatneho sakonja běchu hebi wedomni, ze, pschihódźe-li k tomu, ma so president po dwěmaj wólbomaj wolicz. Hdyž jedyn kandidat pschi prěnjej wólbje wjetschinu wschěch wotedatych hłosow njedostanje, je druha wólba nutna. Potom je tón woleny, kiž ma najwjazy hłosow. Po tuthwuhnym stronischcžu politiskich stronow je nimale wěste, so žadyn z kandidatow absolutnu wjetschinu njedostanje.

Wólbny dźeń postaji němški žejm. Sa njón je 29. měrz postajeny. Dyrbi cżuje kaž pschi wólbach do žejma jena njedźela abo statnje pschikasany swjatny dźeń być. Wólba zhońa so psches zedźiłki. Wolerjo ma tehdy wotmjenjerjo, kotrejhož chze wolicz. Dalsche pschisponjenja njeje dowolene.

Techniske cżełoty njejsu wulke, dokelž mamy hischcze wólbu: liticzny ł poslednjeje němšteje wólby. Jenož tu a tam ma so maliczkotne pschemjenicz. Wólbne wobdźelenje budże so zdaju jara zhońe, dokelž so w Němšej prěni raz president woli. Po wólbnym sakonju licża so hłowy po wólbnych wokrjesach a wotjewja so krajnemu nawjedowarjej. Wólbny wubjerk je wulicżił. Dutkh wobsteji ł wólbneho nawjedowarja (pschedsydy) a schtyrjoch ličżidłowkow, kotrychž wólbny wubjerk powoła. Wobłamkuje ł njeschkodnu hłowu. Sa zyły kraj so wunoschi wólby psches němškostatny wólbny wubjerk postaji. Wólbny pruhowarnikl łud, kotrjž je sa němškostatne wólby wutworjeny, pruhuje wólbny wunoschk. Ma so wólba ł nekaźeje pschicżiny jako njepłaćiwa wuprajicz, srjadnje so nowowólba.

Němzy w Cżeskoslowakskej na Maßaryka.

Pschedsydstwo sjednoczenych němškich politiskich stron wobjasnkuwy w swojim schtwórtkowym pohedźenju na cżeskoslowoscze parlamenta ł pschichodnoscżu **75 liczkych narodninow presidenty Maßaryka niz so wobdźelicz.** Tehdyla pschipósłachu jemu scżehowace pismo: „Knjes presidento! S pschiležnosczu Waschich 75. narodninow wupraja Wam němšte parlamentariske sjednoczenjstwo swoje njecżestajne sposhpschecża. Wono woli tutón puć, dokelž wocże so na wopołasnach parlamenta wobdźelicz, kotryž na ważnosć a cżuca němšteho luda w tutym stacże njedźiwa.“

Praschamy so, **hdże Němzy na cżuoze druhich narodow w swojich miescach bjetrawja.** Na unuhe wobstrožby naschego sastupjerja w prußim žejmje mějachu napraunje strony (wosebje **němske narodni**) jenož hanjace a raujace pschiłopnunjenja a **saprěcżachu žerbsku narodnu mjenschinu. W jich worcżomaj Sserbjo zyła njeju.** To tola możno njeje, so dyrbjeli sastupjerjo luda tak malo w stawiznach a sesnjowitym wobhonjeni być. Hewak kóžde schulske dźecżo wě, **so zu w Prußej Sserbjo.** A tuchi nuzdri sastupjerjo to wobzecz njedyrbjeli?! **Je nam dawno znate, so samolwite worschty naß jako narodnu mjenschinu pschipóschacz nochcżeja.** So tu Sserbja hischcze su, je jim zakopnje fatalne, kaž su so wschelake hkobjo hižo złyschecz dale. S wulkej namocu, kaž smy to wot Němzow zdawna znuzeni — njechamy tu na ſ kreuzu pißane stawizny naschego wobeho luda spomintacz — chcżeja ſ chwatkom wschu žerbske sulcżicz a naß wschitkich na schłodźenk pschinjesez, hdżež delnjołuzizy Sserbja hižo su. Němzy chcżeja ſ nami hotowi być, hdyž budże so wo **kulturelnu autonomiju** (samostatnosć) **Sserbow tykunje schuacz.** W Ruskej na pschikład dostachu někotre tysacy Němzow pschi rěży Woldsy swoje kulturelne samosarjadowanje. To hebi wumuwachu. Ruzy „barbarojo“ maja ſ němškej mjenschinu hobuczenja, ale tuchi „na wjerschku kultury“ stejacy Němzy sapowěduja swojim mjenschinam tute žadanje. Kultura pak so njejewi jenoż w technitšim połnuje, ale cżez we kutrobje, duschi, smytka. Tutu kulturu pytamy podarmo we wšitkich worschtach, we stromach, kotrež nam elementarne cżłowjeske prawa sapowěduja. To wutkaj derje wě, wosebje Cżechojo a Polazy. Njedadźa-li Němzy swojim narodnym mjenschinam **we wustajnje zaruczene prawa, ninaja tež zanjeje pschicżiny, na druhich po hórschcz.** Najprjedy pschi swojimi durjemi twumjescz, potom na ſuboda po hórschcz. Kaž so powěda, ſu hižo tajne mozy w dźele, dobyrk pschikrótkitschcz, kotryž je nam nowy schulski sakoń w Sakscz, najtwjao herbske hodźiny w ludowych schulach, pschinjeschł. Sstnadź bórzy shonimy, schto na tym je.

Wjedro w februaru.

Lětuchi mały rózk może ſ dobrym prawom twumacz, so njeje normalny był, to rěka we swojim wjedrowym nadźerjenju. Nunje tak kaž jeho pschedchadnizy w lětuschej tymje. Wone ſu wschitke swój karakter zaprěwale. Sedrubym słowom prajene, wone ſu hłoskrakcene. Karakrosjo su dźenja rědke. Wón běsche karakter — tutón rosdaſ njeschłichich wjazy husto. Skónczuje drje ſ karakterej błuschu, so ſ zyła žanemu nimasch.

Februar je wopraune rekord ſtajił. Wot lěta 1884 ani tajkeho małeho rózka wjazy měli njejsmy. Dołholětne pschereſk smy je na njeho — 0,3 stopnjow. Lětuchi pschereſk wuczinjesche 5,3 stopnjow cżopłoty, t. r. mějo februar be we 5,6 stopnjow pschecżopły. Najwjedschi cżopłota běsche 16., njemuzy 19,1°, potajkim wjazy hacż pschereſk w julizy, kiž 18° wuczini. Tuż ja hižo džiwa, so so jahrodna jahodźina a bós hižo zelenja. Najcżopłischa běsche druha tydzenja měrza, w pschereſku 8,6° cżopłoty, najchładnischa poslednja tydzenja +1,2°. Wona měsche 7 smjerskow, w zyłym měrzu běchu jich 11. Najhlubscho sčežesche thermometer 25., pokasowasche 7 stopnjow tymy.

Barometer sčežesche nisko, we pschereſku 746,8 mm, normalne sčežesche wuczini 750,4 mm. Najwusčežesche 5. je 760,5 mm., najnischo 27. je 730,9 mm. Cżiłesche powołna so stajnje pschemjenjowasche. W běrze zyłeho měrza hibnesche so barometrikka nižina wot atlantiskeho morja k ranju a wuskotkowa pola naß milu temperaturu.

S tym swisaje, so měrzachmy najwjazy nawje chorniych withikow, mjes 84 wólkkami běchu 26 ſ krótkeju wjerzu (Südwest), 22 ſ wjecżora a 19 ſ jutra (Süd). Samerzenje njebja wuczini 0,6 zyłeho firmamenta, błohe potajkim njejeje połmuriscze hacż hewak. Pschi tym měrzachmy 8 jasnocżenych dnjow a jenoż 2 jasnej. Wusnjuzinu (Niederschlag — desčecz) njedozpě ſ 19,5 mm. normalny pschereſk. Semja je łuchu a trjeba hischcze wjele wołhi, desčecza. Na 9 dnjach dźesche so desčecz, pschi tym 3 je sněhom. Jenož někotre tři dny měrzachmy wazyłe sněh. Ale cżopłe słónczko sněhowy płaschcz dołho njeschcżepłeje. Na jenym dnju měrzachmy śnjeh wótr a na 3 dnjach mróz.

Zapósłane.

W poslednim cżasu su psches němšte nowiny powědcże wo naschich schulskich wobstejnoscżach schle. Wěrnosć je so ſ wopraunosczu měrzachu a tak su ſwonka naschego schulskego wokrjesa zyle famuczene mjenjenja nastale. Prěcz so njehodźi, so mamy w naschej schuli pomery, kotrež so nam njelubja. To je starschich schulskich dźesci pohnuło, so na ministerstwo za ludowe roswuczowanje w Drježdźanach wobroczi. Wotpósłani starschich su ſ naschej ministerej dr. Kaiserej sčežehowoge wobcżežowanje pschepodali:

Sakkenu ministerstwu za ludowe roswuczowanje
w Drježdźanach.

Niz pschecżiwjenje abo njewaženje płaczanych sakonjow, ale nutrna starosć wo lepsche swojich dźesci nuzi starschich Bukeczanskeho schulskeho wokrjesa hebi dowolicz ministerstwu za ludowe roswuczowanje sčežehowoge k wobsenju dacz:

Naschi schulski wokrjeſ je dokładnje wjeſny, potom hischcze w rěcži nameschany (žerbsko-němšti). My tu sabudleni starschi depominamy so ſ hordosczu na ważenje naschece schule a jeje wuspěcha, jako běchmy ſ jeje schulskimi dźecżimi. Hocżewjelej be tež tehdom hižo dwojerěcżna a žo tehdom we wjele mjenje hodźinach rosnuczowaſche, běchu wuspěchi w najwažnischim rosnuczenju, kaž w cżitanju, w prawopisu, w twórbje žadow, w zyannym pitanju a liczenju wjele lepsche, hacż někotre pschi wjele rosnuczenjskich hodźinach. Pokasamy na pschipokłożene schulske sčežiwki.

Bojimy so, so so wot někotrych lět sem pola tych młodych wucżerjow pschewjele cżasa na mołowanje, lepjenje, nureſowanje a pasłenje rosbrodża. Nunje tak njemóżemy so ſ tym pschecżelicz, so so tak wjele cżasa na dźiwadłowe hrajkanje rosbrodi. Nasche dźesci, kotrež podźiscko swjesčka w natakstwje swoju sakkużbu płnaja, maja ſ tuteho rosnuczowanja malo dobytka a słužbja cżaſ, so bychu so w tych sa žiwjenje tak zara nuhowych wjedźenjstwach a wuſtupnoscżach znuczowale. Sću jeno na wułkubnicze w ludowej schuli pokłasane a maja we swojim

Staćań zańdźeneho a dźensnišeho časa.

(Podał: Pawoł Krjeczmar.)

Mnohemu wobydlerjej naschoje serbskeje domiſny, haj pschesno němšeho kraja njeje hischcze dołcż znate, schto ma dźensnišni cżaſ po prawnym na hebi a schto wot jednotliwa žada. Chcu tu ſ krótka nekotre rosjašnjaze sadby podacz.

Do wójny běchmy zyle njeſamostatni cżłowjesko. Njebe tež njeſmy, to so ſtarni ſtrucżichmy a dale myslichmy, hacż stejachmy. Sstrowje wěrzachmy do wołcho, schtož so nam ſ wyschich stron poda a kruczę dopschichnjachmy, schtož so žadasche. Zyły pschedwschi aparat be tak derje pschiprajerny, to nětčik, schtož ſ najmjenscha temnarst, to rěka, cżłowjesk njebe, prawo njemjeješe, so po swojim ſkoſowacz, ale to dyrbjesche na kwitu diktaturu podstajicz, je ſ nowszych ke ſ temu mużicz dacz. Wutkaj njeschche tehdom dobry wutras, „hdyž praji: Němzi ſtajan je cżiſowjeſ, kotrejž njeje nawukowy ſam myſlicz a swoje mozy wužiwacz, ale kotrejž dawaſche po najwyschschim rozkazu nikcż, kiž be, ſ krótka prajene „njewótřił“.

Wołche traſch nětkomu też możno, ja swoje ideal, wusturpowacz a ſkutkowacz? Tute wyschesche wotschiwy wobmjezachu zyle polo a hdyž so lud spjeczowaſche, zoſtalachu jemu ſ pomocu hyſnerjo wozrěſowa, schto so ſtuſcha, tak muju so jich wukny respektowacz. Tute pomery trajachu hacż do cżaſa ſwětowoje wójny.

Lěta 1914 ſtupichmy do boja, do ſwětowoje wójny, na kotrejž so ſkoro wsche ludy wobdźělichu, ſ wuwarjacym nekotrych małych. Mějachmy ſtoro zyły ſwět za njepschecżelow, be bjes dźiwa, be tola tuta wójna wubuch dawno wuhrowadźenoje zurobu njecżokozłoſcże. Se zhorjenjescżu a japałom walichmy ſo do boja ſa wótcżiznu. Schto bychmy tež hewak dyrbjeli; jako jednotliwuzy njemóżachmy nic ho wuſtkutkowacz. Mějachmy tola tež wschu ſa prawo, schtoż tute wyschesche kuſcżoje worschty pschikazachu a wo ſjesnjachu. Běchu tola tež wone jenoż pschikłinczate, ja naſ myſlicz a nam diktowacz. Němzy ſmy tež kruczę do tuteje derje trjadowaneje organizazije — kaž hebi tu pschedhajesche — wěrzesche a ſchodża ſwój rozum njewužiwajesche a je-li to ſchtó cżinjesche, ſo wo wschym na nekotre ſta do wěſteje howjody. Wojnſki hołk ſtamóri wotmełwaſche ſo na njepschecżelſtich honach, ſchodża so tute pomery tež we wójnje dale pkeżecżu.

Po ſkónczenju załoſnjeje ſwětowoje wójny, kotraž je, ſchtož ſo pschez njej dobyło, wschě ludy podrysła a je wo wjele lětdźesatki wroczo cżiſła, wotsewrischej ſo nam wocżi. My wundżechmy ſwójmu jaſu porożeni. Revolucija leżeſwoſche a wschó hacż dotal wobſtejnge ſpołwoſa. — Schto je tala revolucija na hebi měła, mnoh dźensa hižo njewě. Wobſtu bu ſ republiku. Wobſtu bu wotſtrowjene a nowe, jara ważne prašchenja ſtuſchiu do predka. Pschedwódnjerſi ſpodżan dyrbjeſche ſo na zyle druhi podłožk ſtajicz, — bu ſ cżłowjekom, kiž dyrbjeſche nětko ſam ſwój rozum wužiwacz a kiž dyrbjeſche nawukowy, wſchitko a kruczę we wažnych prašchenjach ſo rozſudźicz. Zyłe nowe, njewobmjelowane połe ſtutkowaſche ſo jemu wotewrjene a jeho k dźelu wabjeſche.

Nowi, wobſtejeni mużoje ſ luda pschewobrachu njedmno ſtotnje łodźe. Kruczę mějachu ſo do dźeła. Nowa němškostatna wuſtawa ſo ludej ſkotowi a poda, a tuta ſmużni tódżemu, ſwoje prawa jako cżłowjek w najwyſchschim ſmyſłu wužiwacz. Wona poſtawa nam mózkoſcż ſo na wschich polach: ſchulſtkich, wótkowniſtich, wumjeſtkich atd. wubjerjonjecz. Poſtawa nam w najwyſchschim ſmyſłu ſwobodu we wužiwanju ſwojeho rozuma, ſwojim ſkutkowanjo jako wucżerja, rjenjeſnika, wobſtkódnik, dźiwjacżerja atd. Na wſche ſtawjenjſke praſchenja je ſo dźiwało, ja kóżdeho, haj ja najmjeſchcżeho je ſo poſtarała, ſo by ſo jemu ſtawjenje ſwobodne a bóhne poſkicżiło. Wuſtawa dawa jemu prawo wólbneho hłoſowanja, kotrež pak tute prawo wužiwacz njewódża. Stromy bych tu hiſchcże prawje wužiwacz njewódża. Stromy bych tu wupjelnicz mohł, dyrbjeli wſchě ważnoſcże a ſponoſnoſcże wuſtawy roſwiſnecz a wopiſacz. Wuſtawa dawa najcżeſchi ſwobodu kóżdemu, haj ſmanu pſchewniku.

So mnohi ſ naß pak njeje jeje ważnoſcż ſwěſtał, abo ho ſ njej laſerał, to dopokłaſnjeſej nam dźenſnišnja ſtuknoſcż a njewědomoſcż. Sſiwari a hłowjeka ſo na naſche nětčiſche pomery, wuſłužbuje ſo rjanoſcż ſtaſżenych cżaſow, njepomóżła na to, ſo je naſcha republika hiſchcże małe dźecżo, kotrež na ſo pſtkowacz, hładacz a niz — dorożecznu cżłowjeſ, wot kotrehoż ſmieſch hebi wſcho dołopokaſe żadacz. Sſobuſtkutkowacz dyrbimy wſchitcy, pilnje ſo ſ tym ſtacż na kanjeſnitym podóſku, ſpjeczujo ſo wſchém wotſtrom cżaſa, kiž je wobdawaju, kiž dyrbi być ſchtitacy ſtłowo w njeſmjernych cżaſach. Schto by dyrbał iwarz, ſdy njeſmy ludźi k mawjeſenju twara mět. Njeſnjominy ja problemami, kotrež hiſchcże w pſchichodże leża, ale budźimy żiwi we cżaſu pſchitommoſcże, pſchitommoſcże, kotraż je pſche wołna, to by ju pſchebundał, pſchepſnał.

Wuſtawa pak njeje ſo ſ temu poſtajiła, ſo by wſcho jenoż na papjerzu ſtało, ale ſ temu, ſo by ſ podłożkom była ja naſch ſtat, a dale ſtužiła ſ temu, ſo by lud ſ njeje cżaſu pak każ ſ njeſapratnjeho żórła. Kruczę dyrbjał ju żeby kżdy pſchepſnduwacz, ſo by dopóſnał ju ſmy w zyle hinajſchim cżaſu żiwi, dujli pſched wójnu. Njeſmy potom też ſ zyła mużno było, ſo by ſo lud ſlepjcż dał ſ holmni fraſami naſchich dźenſnišnich, republiżu njepſchecżelnych monarchiſtiſkich ſwjatkow, każ „Stahlhelm“, „Jungdo“, „Wołfe wolf“ a każ hewak hiſchcże wſchelake rěkaju. Sy-li ſo lud jenoż troſchku do cżaſa namakał, by cżeſnył ſ luſkalu ſwobodnoſcże republiku, a njeby pſchidał, ſo jeho dorost bżi do tuthych monarchiſtiſkich ſwjatkow, ſo by ſo tam ſa wójnu wobdżełał, na wſche wałſchuje, a ſkónczuje ſmeſh nětkeho w jenym kuczę ſaiwtlo — hórje hacż ſkóżu ſtrubdy — ſwój cżeſtnu tónu żiwjenja namakacż. By-li lud wotewrjene wocżi měł, by wobſej ruzy k temu wjal, ſo by wuſpěł tutu pjanku we ſwojej dominje. — Nł. dale a bóle bżi mjeſto teho do ſwojeje jahody.

dalšichim žiwjenju porěbko pśichileżnosć, swoje dary dale rozwiś.

Sa njedostatk mamy też tak nimale njepśechmyślene dźěło w rjadowinjach. Sta ju, kaž bychu wuczbne porjadły a te wo wuczenju wjazy njeplaćiśe. We někotrych rjadowinjach bźěći nimaja ani cytankow, ani rozwuczeńskich knihow za liczenje, ani sćežnjki za sapśigowanje nastawkow.

Dale žmy pśeswědczeni, so dyrbi zyle school̓stwo pod pśichewnitkej swobodu jenotlinych wuczerjow cźerpiś. Woprawdźita smuśkowna konzentrowasija wśitkeho rozwuczowanja je na taśke waschnje njemóžna. Słónczuje mężnimy, so wjele tutych njedostatkow by bo wotstronić hodźało, je-li by school̓ki wjednik woprawdźe wliw na smuśkowne wukonjenje school̓stwa měł. My starschi je wobzarowanjom wobkedźbujemy, so njeje jenož wukwuczenje nachich bźěći wo jara wjele wróćo school̓a, ale to žu też dobre pocźinki a pośłuschnosć popuschśiś. Wobžarujemy, so žu nasche bźěći to stwo wschego cźeśczowanjo swojich wuczerjow, swojich starschich a starych ludźi wsdale.

Wschě tute njedostatki žmy we wjazorych shromadźijnach starschich žanno w pśichitomnosći knjeza wokrjesnego school̓skego radźićela rospominali a žmy pruwali, je wotstronić. Wobuźeł hacź dotal žo na nasche pśeczenja njedźiwasche, tehodla wobroczamy so j podwołnej pródstwu na ministerstwo za ludowe roswuczowanje, so cźiglo nasche wopraśenje sajimy school̓stacz a so sa wotstronjenje tutych njedostatkow postarasć.

S pocześćowanjom a podwólnje w pśichilosći podpisani starschi.

S dorasom wusběhnjemy, so nasche poroki a wobcźežowanja so ženje njeměrja pśecźeźiwo naschim starschim wuczerjam. Tychle nadobnych knjesow, kotśiž su jenjeni, wschěch jako śiwjich starschich dobrych wuczerjow bjez wunsaca cźeśczimy a źebi wažimy. Tajkich źebi naschich wuczerjow pśichejmy a w tychle knjesach jich też mamy. Wóčeje woni te njedostatki nasćeho school̓stwa runje tak kaž my wobžarуja a źebi pśeja, so bychu to skerje a lźeje wotstronśe. Podła nich skutkuja hischcźe 5 młodźi wuczerjo. Mjes nimi je žyn pólśeski starschejo a žyn šerbśeje starschejo. So wonaj nimataj rozsamjenja za potrjebnosće nasćichi šerbsko-němskich wjesnych school̓kow, leži wěcźe na njedostatku roswuczowanja w seminarach. Cźi tamni śiw wuczerjo žu zuły nasćemu ludej a nasćej domišnje. Knjeześtwo a wyschnosće dyrbjale wjedźeć, so wudźerjujemy school̓e dla nasćich bźěći, a niż tehodla, so bychu tam njestrašny experimenterowali. Wěmy, so w žuźobnych krajach buchu taśke poměry njemóžne byłe. W tu śiwnilu hakle prosymy. Nasche knjeześtwo pak nochcyše sabyć, so mamy też śrědki a to pśicherajoze śrědki w horśicźi, njesmjejme wobsteśnosće wotstronić.

Derje wěmy, so žmy hischcźe žiwi w cźasu pokneho pśichewalowanja, w cźasu revolucije na kóždym polu nasćeho žiwjenja. Nowa žiwoboda je naš pśicheźłapiła, njepśichitowanych nadeschła. Cźim žiwobniśke pak ju instituzije stata, cźim krucźišca dyrbi być šamodźiśplina kóždeho jenotliwca. Kóždy dyrbi dobrowólnje do najwyschscheho stopnja podwólcź tej autoricźe, kotraž wuthadźa i jeho stutkowanja, w kotrymž žobu dźěła. Naschi młodźi knjeza wuczerjo njech njesabudu, so njepśechcźeźe nowcho cźasa ju njemako raduja nad tajkim rospuschcźowanjo school̓śeje pobłuschnosće a podrywanju cźeśczowanja kóždeje autority. Cźim pśiwdy pschindźe cźas, so pśichewolnu jaso wotcźi stata. Potom běda tymle jenotlinym elementam mjes młodźimi wucześtwom. Žadyn lud, a žana j ludowe wole wuthadźaja statna autorita njebudźetaj dołgo wjazu śmérom pschihladowarcź, so je school̓ow wuthadźa rostschaśenje dišziplimy a podrywanje kóždeje autority.

Starschi school̓skich bźěći Bukeczanskeje school̓e.

So temu tak je, cźuju i krótka dopokazaś. W pśedawschim cźasu njeterpźachu nichtó swój rośum napinaś — schtož bě muchemu lubo. Ssmědźesche žo dracźowaś, swoje mutki ja wojeźe a druhe bawiś wotkhadź a schtož mějesche hischcźe sthkne, na stronu połoźeś. A njeběše to rjenje? Sso wěš, budźe mnohi prajiś. So pak temu tak njebě, to mnohi hischcźe dowidaś njeźe a nocźe. S tym, so bychmy swusamknjeni i knjeźerjstwa (i wulkeho dźěła) a liwaz we swojim zbłym waschnju, śmužnjcźimy hornim wuchcźischim worschlam, to mózachu skutkowaś, kaž so tim swobodnišche, a so žu to cźinśe, dopokaźa — mysla. Na žadyn pad njeby k tutomu załoženemu krejpschcźeźu dóschło, by-li so sprawnje a sjawnje jednało a nij žadoźejśo za wobdźelstwom druthich ludow, jenož tehodła, so by knjeźaga wschelkomóžu dał a dale šahała.

Druhe ludy pak běchu hižo bóle wukubłane a skrućene a dopokazachu tutym knjeźerjam, jo tak dale njeńdźe — a woteworichu šwobom też mnohemu myślaźemu nasćeknu staźanej woći. Wjele, wjele i nich pak hischcźe dženja dale pi abo dréma, honja wo pśedawschich cźasach, jako běchu woni hischcźe i wojskom, hdyž dyrbjachu prajiś, schtož jim knjes pschedstajeny pschikaza. A by-li rekrut wěrnośći prajił, knjes pschedstajeny pak był druhe mjenjenja, dyrbjeśe rekrut njewěrnosći njeśa pschedstajeneho wotprjasowaś. — jeli niz, smědźeśe swoju pokrutu khlěba pod pśin wsaś a na 3 dny wotcźiś. — Haj, haj Michale, ty bź prawy šwobodny cźłowjek, ako šmano niz — schto mjenišch? Powschcźi jenož šwojim pschiwušnym też tulon dóšił njewólnika, k temu mach prawo na šwórcźe — abo hrěchišch i tym šmadź?

Wottichaj tutu šwaku, w swojej mazy to leźi. Wukuraś te šwojim pilnym stutkowanjom a dobrym rośumom šwojim pschiwušnym a potomnikam šbožowniśchi raj, hacź je bebi połoźeny był w pśedawschim cźasu. Khodź pśinjeś do ludowych roswuczajucych pschednoschkow, wužiwaj tózo škadnoźej, so by mogł dale pschiśiś, so by był po cźasu staćan. Kuj śebi němšćokatnu wustawu (Reichsverfassung), wužiwaj ju pilnje k swojemu ywomożenju, ale njezneužiwaj ju. Dopośinajsch-li wobłoź cźahu, budźesch i zyle druhimaj, jaśnymaj wocźomaj do pschichodna hladaś.

Dźensniśche sapadnoźe a mjenowane politiske wjasi, kaž i klupoźcźu a slepoźcźu luda trećo, wjedu nas do jahnuby, — do cźmowego dołta.

Tuž wotuwaj też ty šerbiki krajano, kaž lubujesch ruźiśki domišnu. Sawrej wutrobu a duschu wschemu, schtoż pschećiwo republizy wojuje. Waž šebi šwobodu, nasch dwoh pokład. Wojnj cźeśnje ja dóstaśe lubja. Cźeźka dźeź je dźesiśtnjcźe wopory a schto šu wone — i wulkeho dźěła leźebwki wójny a hubatoźe prjedawschich monarchistiskich knjeźerjow a jich radnikow. Dale pak mamy nadawk, wustawni strućiś a šo po njej šłoženaczi, šwoje prawa*) žadaś a wschi pjanźu wotstroniś, tuž ju wobdawa, kaž na pschikład stare wukazy i 18. lećpotka, kiž maju šo hischcźe pschemeniś. Lećo šo mimo, prejdy hacź žmy do porjadu, potom pak mójeźch žiwy być jako cźłowjek. Pśiches nój a bjes dźěławych mozow njeschodź šo nicźo nowjeźe — jenož še šlutkom. S tutym šlutkom dźakujemy šo wšź najšlepe jenotlinemu presidowej Bjedrichej Ebertej za jeho njesprózniwe dźěło k pomnożenju žiwjenja luda. Tuž nějmy šo do šlutka, budźmy šebi teho wědomni, so njeśimy wjazy pschedwójniju, ale stacźenjo nowcho, dźensniśchego cźasa. Ssmy-li to wschitkjy dopómali a ja to dźěłali, potom žmy šo też na žuź wjeśeliś — na lépschi, cźłowjeśa hódny pschichod.

*) Schtoż prawa Sserbow naśtupa, po postajenjach němšłostatnje wustawy, wo tym śćěžnje w pschichodźe pschehlad. Ssamo šo rosthni, so dyrbimy, hdyž žmy we prawje a strućeni, też nasche prawa žadaś a dośtaś bjes prózy — žadyn dobytk.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho slawneho serbskeho wótćinca Jana Hajncy.

76. Serbskemu spěwarjej Pětrej Młónkej w Dźiwoćicach.

Pomhaj Bóh Wam! z tutym pśeje
Serbski młodźeńc strowosć Wam;
Haj, Bóh daj, zo hišće dlějo
Byśće spěwali Wy nam
Serbske rjane kěrluše,
Wérnym Serbam witane
W wjesołych a zrudnych dnjach
A pśi wšelkich podaćach.

Z Wašich kěrlušow ja znaju,
Zo śće pśećel Serbowstwa,
Mje — wot małoh̓ dźěśa praju —
Waše spěwy zwjesela;
Hdyž ja hišće njem̓žach cźitaś,
Wućeše wšak maś witaź
Waše rjane kěrluše,
W serbskej rěći spěwane.

Často za Wami sym hladał,
Luby serbski spěwarjo,
Wjele króć sym sebi žadał,
Cźinić z Wami znajomstwo,
Ale hač do teho dnja
Njejsym měł tu składnosć ja,
Zo bych — luby spěwarjo —
Zśinił z Wami znajomstwo.

Wulcy je mi k zwjeselenju,
Zo wšź Waš kěrluše
Lubym Serbam k natwarjenju
Bórzy budźa cźišćane.
Bóh pak daj, zo hy tón syw
Wšitkim Serbam k zbožu był,
Zo z nich — kaž też pśichodni
Boha bychu khwalili.

Bóh spožć dale swoju radu,
Zwarnuj Was pśed njezbožom,
Junu cheył pak wón Was z hnadu
Wotwołać na wěčny dom,
Zo by tam po Božoh̓ thróna
Hłyšćiła so Waša króna:
Hlaj, to pśeje wutrobnje
Pśećel, kiž wam cuzy je. 1876.

77. Mojemu lubemy, hač dotal hišće njeznatemu pśećelej a spěwarjej. (Wotmołwa.)

Tak sym ja dźensa pśed tyždźenjom
Wot Was we „Serbskej Nowini“
Tu cźitał zdobnje z wjeselenjom
Te stućki, kotrež płaća mi,
A hdyž běch je ja pśećitał,
Da sym so Bohu dźakował,
Zo śće też Wy — mój najlubši —
Tón dar wot Boha dostali.

Tón dar, kiž Wy wot Boha maće,
Tón k Božej ćesći nałožće;
To Wy sej myślił njetrjebaće,
Zo tón dar kóždy dostał je,
Štóž swoje punty zahrjebje,
Kiž wot Boha wón dostał je,
Bóh hrozy teho pokhłostaś:
Duž nochcyli je zahrjebaś.

Hdyž Bóh pśez smjerć za krótke časy
Mje „starch̓ młónka“ wotwjeźe,
Dha Wy na moje městno zasy
Wy „młody młynski“ stupaźe.
Kaž mi je w měśe prajene,
Dha Wy nětk hišće młynski śe:
Ja dźerżu pak — to njeje lža —
Was hižo nětk za mištyra.

Haj, tam pśi thróńje Jehnjeća
My chcemy — sprawna wutroba —
Hdyž Bóh nam zbóžnosć budźe dać,
Dźak, ćesć a khwalbu zaspěwaś. Pětr Młónk.

Pśiłopk.

* S Lipska. S maśy. Jako wośebity dopołnjk wušłonjenje organizatzije ma to wobšłahaśaś, to je to poradźenje, wobthłod na cźaš zyłeje maśy rozdźěliś. Na pśejdawschich maśach běšche śriedk tydźenja wyšicha hilo pschekrocźena, tak so wušłajerjo jaso wotpuśćowachu, dokeż so žani tuhy wjazy njepokasachu. To je nětko zyły hinak. Też schtwórtk pschihódźe hišćeze zuły do Lipska, tak so je wobthłod runje na kónzu tydźenja wužiwił. Hdyž běšche wobrot w pśenich dnjach powschikowanje njeśeje spokojazy był, maju so nětko w mnohich wutrobźelach wo dobrym wobthłodźe wćeźeś. Haj, śin šamo industrije, kotreż šu swoje wudźełki na dwé lećze pschedełe. S zyła drje może so prajiś, so maśa we šmanjenjum infrastrowjenja śeji. To pokazuje šo wośebje w kóždowtym pschemyślenju, prjedy hacź so kuh wobšłankuje, ł terminy dyrbi so jadźowaś, so na womjenjenja hwjasaś, kotreż so pośdźišo dopołnjcź njedohoda. Sahadź šołidnoho pschekupka pśicźo wjelkich pśaćiwosći bóšťawaju. Pośtup we holpodarśkim wustrowjenju pokazuje šo dale też we šyłnym wopśeśe techniśke maśy. Němška industrija špinanja pschcźiš dale a bóle, so dyrbi qualitatne dźěła pokrućeć a tuše ja pschihódne pśaćiwosći, jeli dže też we wuśkreju konkurencźu wudźerźeć. To pak je jenož mało, hdyž so wjele techniśke postupy wuźiju. Tehodła łupuja šamo najnowšeje dźěłanje najnowšeje maśchiny a hlaźaja šwój wuźitk na techniśkej maśy.

* S Lipska. Dla cźežkeho ranjenja cźeła jeje šejeske pśed Lipscźanšim kawuniśkim šudom 24-ćimy kandidat prawa Siegfried Manger, kotryž w nazional-šozialistiśkej stronje wulku rolu hraje. 6. dezembra, dźeń do wólbu, běchu narodne impasti w Lipsku demonstrazije wotmełe. Nekotre wotdźelenja běchu typlate, so do „ludoweho domu“ dobyć. Pśichi tym dyri Manger mechanikarja Jentschmana ł hyrdeym pśedmjetom tak, so tón do womory padny. Jako Manger na druhi dźeń jaso je želežnym lijom do hobuštawa „statneje khorhoje“ pśejšeše, špótnachu jeho, na cźoš jeho jajachu. Lud šajudźi Mangera k 1000 hr. pjenježneho thłoštanja abo k 20 dnjam jastwa.

* S Wołeschnizy w Rudnych horach (Oelsnitz). Kocźa pjeśeń. Tu to w pośledním cźašu jara štorźeješe, to šu to cźasto kóčźli łjubile. Nětko je to poradźiło, tjoch paduchow jaštapiś. Pola jedneho i podruchow to runje pjeśeńśa w pónoj šchrjebśotaśe, jako policija po njeje pschidźe.

* Dźensniśka młodosć. S Cźeśkeho Broda šo pišo: Holza, kotrejž budźe hatle k letu w februara 14 lét, je strowemu hólcźej žiwjenje daka. Dźeń psched rodobom wobdźěli šo maći hischcźe na schulśkim wuźerju. Hdyž šo domoj wrućі, bu je jeho maći hatle k stołu, kaž bychu mu hólcźa žołok thałyła, běšcźe do nanyh po krjepki. Jako šo wućeśi, bé wowka. Dźeśćowny „nan“ je hatle 17 lét stary.

* Wopory łótneje khorosće w Schwedskej. W južnej Schwedskej je hischcźe pschepokazowarna jara rozšćerjena. Wot nowembra šandźeneho léta sem, hdyž běšche pokhroma wudyrjała, je šo na 30 000 hołowadow, nimo 10 000 šwinj a wowzow dorźełało.

* Film jako šwědk. Spodźiwna rosprawa wo šubnikim prozesu namaka šo w amerikańskich nowinach. Pschistajeny autowoh̓ krała Forda złoźi pschećiwo firmje. Wón wobtrkuśa, so je na śćěžkowuch njeśbožu, kotreż jeho w fabrizy potrjeschi, hibicźiwosći šwojich šrowow šłubił. Jeho žona dyrbi jemu doma pomhaś, dyrbi jeho wodźiś; šwoje dźěśco njemóže na ruce wješ ałb. Wón žoda tehodła rentu. Pschi šudnyšim jednanju žada hrbi Fordowy zaśtupaś, hacź njejmje žaden pschećiwjenje šudźi film pschećišćaś. Ssud šwoli do zadanja. A nětko widźa šudnjcy, kóžkuliš we šwojej domjzy nolezi, kak wón wjeśele šaśkakuje, je šwojimi dźěśimi haruje, bidło kryje, khamor pschesyśaja ałb. Jako hdyž mjenitaj ł wołna šuśodneho twarjenja mjeśco domoje šwójenje šłóžonjcźa fotografowaćaj daś.

* Kak Jonaš we Walśkej rybje bydleśe. Amerićan (schtó też to hawak!) ł mjenom Dawell je šo ł pśischenjom, hacź mógeśe prorota Jonas we walśkej rybje bydliś, labérat. Dawell wolmołwi „jo je to mógło być“. Drje nig we brjuchu ryby, kaž to hač dotal prajeśe, ale we khłanuje tuteho zwěrika, kotreż njeje žana ryba, ale woprawdźiśty zygał (Saugetier). W dwěmi walśkeje ryby by šo Jonaš, je-li njeby šo w pośledním wokamźiku nowy dźiw stał, latepił: pschetoż tam wón we połetowych wulkach by po cźaśu rosmołak. W wyšowej khłanje pak mógeśe Jonaš jara pschijomnje žiwy być, pśeto tuta khłanja je 7 metrow dołha, 3 metry šchyroka a dwě walika ryb i pluzami dycha, je tam tej dołeź oboweho powětra. Dołeź pak je wulki ryba cźopłokrejśny, je tej temperatura w khłanje dołeź pschijomna. Nimo toho je, kaž Sawell išćeli, amerikańscy hojnik na walśce ryby so nałonym stajwinam pśeśeś khłanje jomu hišće: tej jeho pozrje walika ryba a wón wosta we šwérśinowej khłanje 8 žiwych dnjow. Hdyž jeho wuczerjo cźa, khaby nan pśejdu rośum; hdyž jón potom šaso namaka, powjedaśe tutu stawiznu.

Smješki.

Wucźeŕ: „Schto je pućźina?“ — Schuler: „Kwašina, kaž naša hłowa mojeho nana, na kotrejž nicźo njerośćeje.

*

Mataŕ (k wotroćeju): „Wy pytaśe dźeśo? Ze mócźeśe pola mje dóstaś. Zadaźe šebi wjele?“ — Wotroćeŕ: „Ne, hyšće nic, ale ja mam dźeśom špokojom!“

*

Naš wuj naš njedźelu wopyta. Pschi šwaćźinje wo prašcha šo mojeho bratra: „Pětrje, wěš dha hišo, cźehodla po pravdom do šchule khodźiśch?“ — Pětr mudrje wotmołwi: „So njebyhch też wuczerjo bjes dźěła byli.“

Czěskosłowakskeje republiki wupósłanz w Barlinje je psched dležšichim czašom nahle semrěł. Wupósłanzstwo hacź botał namětnik sastawasche. Nětko je czěskosłowakske knježerstwo dotalneho wupósłanza we Winje dr. Kamila Krofta sa wupósłanza w Berlinje pomjenowała. Na najschim wobrasu ho ſ nim sesnajemy. Wupósłanzstwo we Barlinje je sa Czěskosłowakiu jara ważne.

Tuta nascha khartka nam žiwje praji, so žu loni statne dawki wjazy wunjesłe hacź je knježerstwo ſ nich wočakowało. Bohužel je knježerstwo ſ nich 700 miljonow hr. bjes prascheńja statneho žeńma bohatym fabrikantam we Ruhrskej krajinje bjesdźak do tyłamy malika. Na to je wulke roshorjenje we ludu a nowinach nastało.

Tónle wobras wjedźe naš sažo do Marokowskeje. Pod khrobłym sbožatkom Rafsała wojuja spłaši Berberow. Nimo Schpanišćich je jich pschećiwnik domorodny Abd el Krim. Tón je wotdźelenje Rifkulijowych wojowarjow sajał a to tych, kotrjž pod žiwojej žrjadnej cžerwjenej khorhoju wojuja. Na naschim wobrasu tuto wotdźelenje ſ jich khorhoju widźimy.

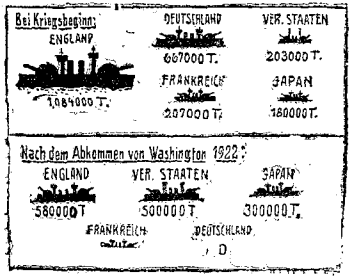

Tutón naſch wobraſk nam tak prawje žiwje pschedstajt, kajſi pschewrót je poſlednja wójna w mozy ſtatow na morſu pschinjesła.

Teſ tu jedna ſo wo politiſku karikaturu. Rumunſka a Němſka ſtej ſo ſwadźiłoj. Němſka je wo tón czaſ, jako je w Rumunſkej w czaſu wójny knježiła, rumunſke pajerjane pjenjesy po ſtotej hódnoſći cžiſčczała. Rumunoju žu ſa tute pjenjesy wjcé mózne twory Němcam pschedawacź dyrbjeli. Po Versailleſkim měrowym wuczinjenju dyrbjała Němſka tute pajerjane pjenjesy je ſtotom farunacź. Kaž ſo ſda, wona to w tym wot Rumunſkeje žadanym wobkhaji

cžinicź nochze. Naſch wobras chze nětko praſicź: Ta krutwa je Němſka. Sa Versailleſke měrowe wuczinjenje je pschewjasana. Rumunſka chze ju do blachowza žiwojich finanzow dejicź. Krutwa pak ſo nochze dejicź dacź. Tehodła chze ju dejeŕ (Rumunſka) bicź. Wukopnywſchi potwali blachowz a dejeŕ ſo pschewalitwſchi, ſchtó wě hdže, wotlecźi. Haj, wſchak, na wobrasu wſchak ſo to tak rjenje pschihladuje!

Naš čas we wobrazach

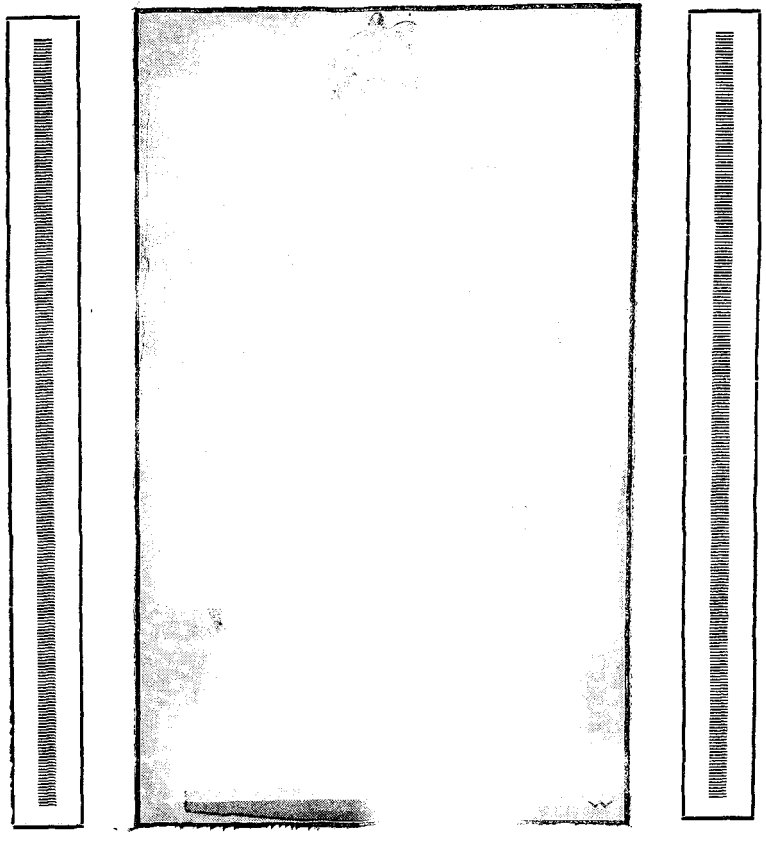

Pjatk, 6. měrza 1925 bě runje 450 lět, ſo je ſo italſkeho ludа ſobu najſławniſchi žyn Michelangelo narodźił. Wón je jako twarz, moleŕ, pěžnjeŕ a rěźbaŕ jenak ſławny. Jeho džěła pyſcha wjele wulkich a kražnych Božich domow w Italſkej mjes druhim teſ ſwětoſławnu žyrkej Sſwjatcho Pětra w Romje. Jeho džěła ſkožuja ſo ſwjetſcha na ſkowa a poſtawy Sſwjatcho pišma. Jeho wumělſtwo wobdźiwajo ſda ſo nam, kaž by ſ jeho džěłow Bożi duch ſam rěčał. S jeho ſławnych džěłow podamy tudy poſtawu Mójſaža. Wona pyſchi rowno bamža Juliuža II. w žyrkwi San Pietro we Vindoli w Romje. Nam ſo ſda, kaž by ſwojaty hnaŕ tuteho muža pschewjak pschećiwo jeho ludej, kotryž je ſo wot Boha wotwobroćił. Teſ naſch czaſ a naſch žerbſti lud by tajkeho Mójſaža trjebał, ſo by ſ błoſtom hrimanſa ſwój lud k pokuce wodźił. Bamž Julius II. pscheproſty w lěcze 1505 Michelangela do Roma. Tón jemu napoloži twaŕ pomnika ſa jeho row. Wſchelake naczifſi ſhotowidźiwſchi njebě jemu mózno, wſchě naczifſi pschewjeſcź. Dawno po tym, ſo bě tutón bamž wumrěł, bě Michelangelej mózno, w lěcze 1545 rowowaj pomnikaj dohotowicź. Se wſchelakich wuppschenjow tuteho pomnika žaha poſtawa proſety Mójſaſa. Jeje napohlad je pschemó-

Żoźt a faṙowśaft we kśdym cłujazym cłowjeku kṙajazy faṙejśkiéj. Wéćne méśto Ṙom je bohate na twoṙach, kotṙymś je Michelangelo naćśiti śwetowit. S tutych twaṙow najśtawniśchi je hóṙśki kulotwaṙ (Kruppelbau) w ẓṙkwi Śśwjateho Pétṙa w Ṙomje. Michelangelo je wyẓśke lété doẓiwił. Jako 90-létny śtaṙik śandẓeli 18. febṙ. 1564 ẓwojej wućẓy k wéćnemu méṙej. Jeho duch bé jaśny hacẓ do pośłenjeho śadychnjenja. Bamẓ Pius IX. da jeho na najcéśćeẓowniśche waśchnje w ẓṙkwi Śśwjatych japośchtołow w Ṙomje pothéwaćẓ. Ale Gośimus de Medici, tutón śtaw mógnjeje śtawneje paṙtiśiśeje śchlachty we Flṙenẓu, śo jeho cẓéła śtṙadẓu śmoẓowa a jo tam pokhowa a kṙaśny pomnik na jeho ṙow śtaji.

Nakhwilny prezident němskeje republiki dr. Simons.

Wćhé śtṙony němśkeho ẓjema ẓu ẓo na to śjednoćśili, dr. Simonsa ja nakhwilneho prezidenta němśkeje republiki ponjenowaćẓ. Wón narodźi ẓo 24. śept. 1861 w Elbeṙfeldze. Pṙawa wuśtudowawśchi śtupi 1882 do ẓudniśkeje śłużby. Wé léẓe 1907 powoła jeho knjeẓeśtwo do śtatneho juśtiẓneho hamta. Wé léẓe 1911 śtupi do pṙawiśniśkeho wotdźélenja hamta ẓwonkowinych naléżnośćow. Wé oktobṙe 1918 jeho ṙeḥdommiśchi śtatny kanẓler Max Badenśki do dalścheje śtatneje śłużby śtaji, 9. nov. 1918 bu ẓ ludowym potnomóẓnym k diśpoźiśiji. Pśchi méṙowych jednanjach bé ẓ generalnym komiśaṙom němśkeje méṙowneje delegazije. Ale 20. junija tutu śłużbu śłoẓi dokelẓ nochẓyśche méṙowe wuẓinjenje podpiśacẓ. Wot 20. junija 1920 hacẓ do meje 1921 bé w kabinecẓe Jehṙenbacha ẓ miniśtṙom ẓwonkownych naléżnośćow. Dokelẓ ẓo konferenca w Śpa ẓ wulkim poṙaẓenjom śtóneẓi, ẓłoẓi śtatnu śłużbu. W juliju 1922 pomjenowa jeho knjeẓeśtwo ẓa prezidenta śtatneho ẓuda (Reichsgericht).

Tuta politiśka karṙikatura ẓponina na wulku roẓśchcẓepjenoẓeẓ němśkeho luda. Tón je dẓeńẓa runje na połoju dźéleny. Jena połoja luda je ẓa republiku, druha pśchećiwo njej. Dẓeńẓa nichtón njemóże prajićẓ, kotṙa połoja pśchi pśchichodnym wothłoẓowanju prezidenta pśchetłóćji. Nowy prezident, njech jeho wuśwoli śtṙona kajkaẓ kuli, lohke dźéło njeśméje. Tehodła Michał pśched prezidentiśtim śtołom śtejo praji: Jeho naßlednik na kwétłach ẓedźećẓ njebudźe.

Njeboh śtatneho prezidenta Eberta ẓu na śtatne kłośty w Heidelberku połhowali. Na naśchim wobṙaźu widźimy, kak ẓo pśchewodẓenje po Heidelbergśkich haßach hiba.

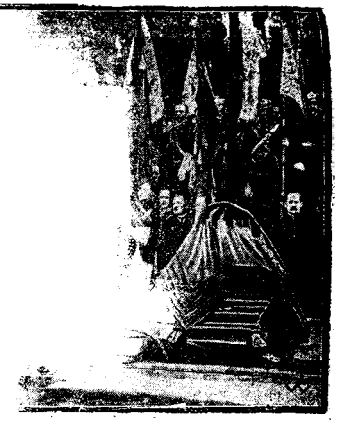

Tu widźimy mandelśku śtatneho prezidenta pśched wowom ẓwojeho mandẓelkeho. Dale tam widźimy eho ẓyna a bźowku. Dwaj ẓynaj śemṙétkeho prezidenty taj we wójne padnyłoj.

S tehole wobraza wućśtamy, wo kak wjele ẓu loni pornjo tamnemu létu *na ẓwéće* wjaẓy ẓokoṙa napłodźili. Śśwét je po tym léto a ẓłódźchi.

Übersichtskarte zum Aufstand in Kurdistan.

Wyaćha ẓhaṙtka wjedźe naẓ do Małoaśijśkeje. We śkalnych a njepśchiśtupnych hóṙiśtach tuteho kṙaja, tak ṙjeẓ nimale woćẓṙedźa ẓydła ẓhṙóbłe a wójeṙśke ẓpłachi Kuṙdow. Te ẓu ẓo tele dny pśchećiwo tuṙkowśkemu knjeẓśtwu śbéhnyłe. Nowiny nétko wjele wo jich śbéẓku pišaja.

Newśki Pṙośpekt bé nékdy w dowójnśkim Pétṙohṙodźe najṙeńścha a najważniścha dṙóha tuteho hłowneho méśta śtaṙeje Ruśkeje. Hṙośnośće a njeṙoda bolśchewikiśkeho knjeẓeśtwa ẓu nékdy kṙaśne a wulke méśto Pétṙohṙódźo roswalinow pśchetwoṙiłe. Naśch wobṙaz nam praji, śo dẓeńẓniśchi dẓeń wobthod po tutej ṙjanej dṙóśy jenoẓ ẓiwoli.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje wowudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěranje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 59 **Budyšin — srjedu, 11. měrca 1925** **Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Demokratoju žu presidenta němšostatneho žudu w Lipšu, dr. Simonsa, sa kandidata k wólbje němšeho presidenta namjetowali. Němšonazionalni žu tule kandidaturu wotpokazali.

*

W Němšej budźe žo lětša w juniju lud liczeć.

*

Nanjerowarjo Lipšćanskeho hłowneho dwórnišćeja, wudawarnje puczowanšich wězow teho samoho dwórnišćeja, dźełaczerjo dwórnišćejoweho gratunšichtistwa w ranšim Lipšu a dźełarnjow bayerskeho dwórnišćeja žu žo strajkej pšichšamtkli. W Zwikawje žu dźełaczerjo tworowje lubje dźěło složili. Tam 1300 muži strajkuje.

*

Wulke podwjedźenje złow je žo w Saarbrückenje we wobthodźe je spirituzom wotkrylo. Pšichpytanje je pšecziwo eliaškemu wobthodnišej Schickej a někotrym wyšchšim sastojnikam sawjedźene.

*

Francowšti ministerśti pšchedźyda je pšchi rosrěczenju i jendźelšim ministrom Chamberlainom rjekł, so może policzeny němšti rukowanšti pakt jenož pšchijeć, hdyž žo k nim njesfranliwosej połšich a czěšłowakšich mjesow šarnoczi.

*

Khlěbowa płaczišna we Minje je žo powyšchła sa 2½ puatowšu pokrutu na 50 pjenjezkow. Khlěb žo hischeje dale podraži.

*

Sbožkaršy Kurdojo su znowa město Diarbekir nadběchali a žo w nozy do pschedměsta dobyli. S napschecziwnym nadběhom knjezeršiwowych wojakow žo woni wróczo czišnuchu. Woni 50 morwych a wjele jatych w ruzy Turkow sawostajichu.

*

Finanzneho ministra Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki zetrjeja, so je wšitkim družstwam dawk z 10 milijonow na 2½ milijona dollarow sniżiej dał.

Dr. Simons semrjeteho němšeho presidenta sa czaß hacź do wuswolenja noweho presidenta sastupuje.

Němšti žejm je pšecziwo hłoßam němšich ludowzow a kommunistow sakonjowu naczisk pschijat, po kotrymž žo president němšokstatneho žuda w Lipšu, dr. Simons, sa sastupjerja semrjeteho němšeho presidenta hacź do nasnuhjenja sastojnstwa noweho němšeho presidenta ponjemnje. Němšostatna rada je tutemu wobsamknjenju pschihłosowała.

Wudawki, pschi khowanju czeła němšeho presidenta Eberta nastate, po wobsamknjenju němšeho žejma němšti stat pschewosmje.

W druhim wuradźenju žo sakonjowy naczisk pschija, po kotrymž šnedźa gmejny a gmejnske swjatši jenož i dowolnoscju němšeho finanzneho ministra we wukraju požczonki braeć.

Pensija sa wudowu presidenta Eberta.

Wudowa němšeho presidenta Eberta jako pensiju lětnje 7 104 hrywnow dostanje. S nich hischeje lětne dawki woteńdu, tak so je Ebertowa mužacznje na 550 hrywnow pensije pokazana. To je sa wudowu hłowy němšeho stata khudobna summa.

Němski żelesnizarski strajk.

Liczba strajkowarjow njepschestawajcy pschibéra. Se šmerowazymi barbjenymi rosprawami sorjadnistwo němšeje żelesnizy žo pschecziwo tejle wopraudžitoscji njehodźi nicżo wuczinicz. Czežko njeje wobliczicz, so budźe pschi tajkich wobstejnoscjach skónczenje wobthad na němšej żelesnizy jara poczeženy. Teho dla njeje srosumnicz, czeho dla žo sarjadnistwo żelesnizy nochze je žadanjemi żelesnizarjow pschihotowanje powyschicz, wono chże jn jenož tam pokepschicz, hdyž wona nicze indulstrije leži. Sa pschikrócenje nuzy na wožom hodźin wono žaneju wuschow nima. Sarjadnistwo praji, so wobžowowy wobkhad nicze w strasche; sastojnizy wobkhodźi a njemyleni dale dźěkaju. So pak sastojnizy je rowjini sympathijenni pola direktujach němšeje żelesnizy nicżu, je i wobsamknjenja powschitkowneho Němšeho sastojnskeho swjaska w sakim krajnym wubjerku spóznacej, kotryż ma złedowace poßkowne wopschijeze:

„Pschedbydźiwu sakšeho krajneho wubjerka powschitkowneho Němšeho sastojnskeho swjaska je w žiwotnu poßedźenju 7. měrca wo położnju, je żelesnizarskim strajkom nastatym, że wuprajiło. Jemu pschijamkujene swjatši sastojnikow strajkowarjam pokne sympathije wuprajeja. Wočakuja, so żelesnizarjo bedźenje wo człowjeska hódnu mjeru a dźełaniši czaß, kotrejž je jim towarstwo němšeje żelesnizy z bjeswobhladnosje naminowało, z rasnoscju pschetrajedn. Strajkowazym so kóżda można podpjerka dóstanje.“

Njesda so k wěrje podobne bycz, so budża so żelesniczne tarify dyrbjecz wo wjele powyschicz, jeli so by so dźełaczerjam w twarowym wobkhadźe njesa trochu połepschiła. Hdy by to samo nuzne było, dyrbjała nesda dźełaczerjow a sasjednikow tajka bycz, so by po brjedźenskich ziwilizasjskich nahladach sa żiwjenjowe potrjebnosce trochu dochahała. Se schóńczace hiwnonu sa tydźeń wschat je to njemóżne. Teho dla so i kategorijenj, kotrejž tajku njesu dostawajt, njerjebała dołho jednacz, ale nesa budźischo so jim dyrbjała dawno powyschicz.

W podkrjeżu Barlinskeje direkzije z nóżowoscju liczą, so žo strajkowe hibanje na dalsche dwórnischcza rošschérí. Na to so wobsamknjenje, we wczerawnischej strajkowarskej zhromadzinje Barlinskich dźełaczerjow pschijate, měri. Hacź dołaż su kommunistojo z strajkowego hibanja wusamknjene byli, hdy by pak so strejk bórzy njeskóncził, bychu radikalne elementy njes strajkowarjeni spytake, strajk do ßirjeby kommunistiskeje agitazije stajicz.

Żelesnizarski strajk a němski žejm.

Wobthadny wobjerk němšeho žejma je so wiktoru jeschoł, so by so we żelesnizarskim strajku wuprajił. Wobthadny wubjerk je němske knjezerstwo namolwił, so by dla wurunanja swedy sapschimnuło.

Marx sażo z ministerskim presidentom.

Hdyż wuterń w pruskim žejmje ministerskeho presidenta wolichu, žo 443 wólbnych zedłoło woteda, z kotrychż bě jena njepschijena. S płaczonych 442 wólbnych zedłow zentrumski sapódłanz Marx 222, dr. Richter z němskeje ludoweje stronu 151, kommunist Pieck 42, Ladendorf z bespodarskeho schonczenstwa 16, němski ludowz Körner 11 hłoßow dóstachu. Marx je po tym z jenym hłoßom wjetschiny wschich wotedatych hłoßow wuhwolony.

Němskonazionalni pa namjet sapodali, pola knjezerstwa na to stuknowacz, so by wono žo pola połskeho knjezerstwa se wschitkimi prědkami sa to postarało, so žo Němzy w Połsce, kotrejž žu žo sa němske statczanstwo wuprajili, njebychu z domiznu a wobdźěleństwa wuczisčeli. Tajkich Němzow je 35 000. Hdy bychu ho njedźiwajcy teho tuzi Němzy wupokasali, by žo knjezerstwo dyrbjało wo jich samoczenje postaracz. Wupokasani, kotrejž z tatarstwa wuthodźeja, dyrbjeli žo po możnosci na městnje samoczerjej, hdóż žo połdźischo sastydła. Hacź dołaż je knjezerstwo sa tajkich zabydlerjow po 8000 hrywnach podpjery wupłacało. Namjetnje žo, so by so tale summa i najnjerjeńscha na 15 000 hrywnow powyschiła.

Rada Swjaska ludow žo sešchła.

Pod pschedbydźiwym ministra Chamberlaina je žo rada Swjaska ludow schtwórtk w Genfje sešchła. Chamberlain najprjedźy z wulkotnymi słowami na schwjedźi hobustaw Brantinga spominaschе, kotryż je jako jedyn i prěnich sa Swjask ludow wojował. Rada na to k wuradźenjam pschesche. Briandowej rosprawje wo aziatiskich cżehnjenzach bo pschihłosowaschе. Němska nota na Swjask ludow je pschichodnim pódźelu na dnjowy porjad staji. K tomu je Schwedzka namjet sapodała, so by ho Němkej žydło w radze Swjaska ludow dało. Druhe mozy njejżu tónle namjet podpjerake.

Wojowanje wo połski korridor.

Połska republika je ſ chětro wujeſej ſdźelbjerdku kraja ſ baltiſkim morjom ſwjaſana. Połſke wobydlerſtwo we tutych ſtronach je ſwět njedźiwajcy wſcheho połtóczenja a pſchenjenczowajcych napraworu prjedawſcheho pruſkeho knjezerſtwa ſwoju połſku rěcz ſathowało. Tutej ſbožownej wobſtejnoſci maja ho Połacy dźakowacz, ſo ſu pſchi wuradźenju mjerowneho ſrjadowanja we Versailles, tutu kmuhu kraja Połſkej pſchiſudźeli. Wona je Połſkej pucz k morju wotewrila. Tale kmuha kraja, kotraż ſo połſki korridor mjenuje, pak Rauſchan Pruſku a Gdańſku ſwobodnje wobkhadźacz, tola Němzy tutón korridor jako ſaujeru wobſkładuja. Wón je jim i po borſchkom, dokelż jim ſwobodne hibanje k rannju poczežuje. Němſka tehdła za tym żada, ſo by tutón korridor ſaſo Pruſkej pſchipadnył. Pſchi tym ſmě ſo pomoz Jendźelſkeje nadjecz. Po radze Jendźelſkeje je Němſka Franzowſkej rukowaniſki pakt poſkiczła. S tutym paktom wona Franzowſkej farnecza, ſo ju w pſchichodze i wojerſkej mozu nſerakpadnje, tola hebi ſa to rewiſiju němſkopólſkeje mjeſy żada. „Echo de Paris“ ſo w ſwojim ſawodnym naſtawku i praſchenjom połſkeho korridora ſabéra a praji, ſo je jendźelſti połſkarz w Barlinje, lord d'Abernon, pſchi ſwojim roſrěczenju ſ němſkim wukrajnym miniſtrom Streſemanom nadźiju na rewiſiju połſkeje mjeſy a najwódzy na wuſtwonjenje połſkeho korridora ſapadźił.

„Echo de Paris“ měni, ſo Swjaſk ludow ſo njebudźe chcyć ſ praſchenjom połſkeho korridora nahadźowacz. Jenoż we małych ſwadach Połſkeje i Gdańſkom ſnadź wón roſriſa. To teho proſchenje połſkich ſiłownych kaſchczikow w Gdańſku ſłuſcha. Pſchi nětrjeſich wobſtejnoſnach njebudże Połſka ſwoje ſtejiſchcza, ſo ma po Verſailleſkim nérowym ſrjeſenju protekturat nad Gdańſkom, pſchecziſchcżecz móz. Połſka pak ma ſa to prawo, żebi żadacz, ſo ſu jejne knjezerſtwo w połſkim korridoru jako nathwilne a k pſchemjenjenju możne njewobkładaje. Hdy by ho wukrajne ſwjaſanje Raſſcheje Pruſkeje i drujhej Němſkej wobnowiło, potom by ſo Połſka do kontinenta ſawrjela a ſo k roſbżeſenju ſaſtupiła

Narodne protestowanje hibanje w Połſkej.

W Krakowje a Katowizach ſu ſo ſylne ludowe ſhromadźiny wotmeſle, w kotrychż ſe ſo najwótrſcheho pſcheczíwo němſkim wotmyſlenjam w naſtupanju reviſije rańſkich mjeſow Němſkeje protestowali. Pſchi manifeſtacijach, kotraż ſo w Krakowje wotmě, młodźinu namołwjachu, ſo by do rjadow dobrowólnych wojerſkich organiſacijow ſaſtupiła.

Politiſke mordarſtwo w Bolharſkej.

W Bolharſkej ſu ſo loni a lětſa hiſto mordarſtwa politiſkich pſchiczinow dla ſtałe. Tele dny ſu kommunſtiſcheho ſapódłanza Stojanowa wodnju na dróhi ſkónczowali. Parlament je ſo ſ roſhorjenoſcju pſcheczíwo tajſim naſtupam ſwjaſnowſkim wuprajił. Juſtizny miniſter, kotryż tole mordarſtwo pſchiſpomjeđi, ſ najwótrſchimi ſłowami ſkuſczerjow politiſkich mordarſtwow ſaſudźi, njech kajſerſkuli ſtrowje pſchiſłuſchcza, a pſchiſpomni, ſo mordar, kotryż je w rukomaj połſkije, prawdże njeczeſnje. S pſchepytanjom je ſo ſudźeſtwo, ſo je młody człowjek ſ Mazedońſkeje, Naſwigorow rěkazy, mordarſtwo ſtucził.

Kommunſtowe w Lodźi ſajeli.

W Lodźi ſu 143 kommunſtowe, mjeſ nimi 30 żónſkich, ſajeli. Domy pſchepytaju je połizija wjele bolſchewiſtiſkich pſiſmow wuſłedźiła. Mjeſ ſajatymi je wjele wukrajanow. W Dombrowoje ſ tſelerſkeje bordże, bdyż dweju kommunſtowu pſcheſcżěhowachu, kotraż bějtej ſ ſtejcżeje kommunſtiſka ſkónczowałej. Jedyn połizíſt a jedyn kommunſt beſchłaj pſchi tym morjenaj. Druheho kommunſta ſawołani wojacy njeſchkodneho ſcżinichu.

Podżélna mobiliſacija w Turkowſkej.

Wojerſke wuſchnoſcże woſjewjeſa, ſo maja ſo muzojo wot 25 hacź 26 lét mobiliſowacz, kotliż ſu w konſtantinopli żiwi a ſu ſo w krajinach narodźili, kotrež ſe ſpěſkarſtwom kraſom mjeſuja. Wot nětkotrych dnjow połizija tychle ludźi do wójſka wodźi.

Franzowſti błóß na Ameriku.

W Parižſkim „Matinu“ ſo Stefan Lauſanne ſ praſchenjom ſabéra, kak ſo Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki k poſkiczenemu němſkemu rukowaniſſemu rrěczenju ſtoja. Wón dopomina na wulki idealiſmuſ, ſ kotrymż ſu Sjednoczene ſtaty do ſwětowe wójny ſaſtupiłe. Wón ſo na Wilſonowe ſłowa powołuje, po kotrychż dyrbi ſo Europje mér i tym ſarucżeć, ſo ſu Elſaſ a Lothringſka Franzowſkej wróczili, w rannju Połſka ſwoju ſamoſtatnoſcż dóſtanje a ſo

njewotwitznjeś Sślowjanow wot Germanow do ſtutka ſtaji. Stefon Lausanne mėni, ſo je wiwotwotoſeś Ameriki w praſchenju patka, kotryż Nėmſka namjetnje — woſzebje, ſchtož raſtiche mjeſy nakupa, — Pólſki ſchkitaeż. Praji: Hdy by Amerika ſa ſchlebjerdźu papjery palz ſchėrcki kruch ſenje pſcherwoſtajila, dyrbjała ſo pſched Franzowſkej ſa-cżeiwjenicż. Hdy by pak Amerika, kotraż trjeba jenoż ſkoiecżko rjeż, ſo by pſchihotej pſcheciwo Pólſkej ſadżewała, njeleżała, bych na zivilifaziji ſadwołował.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wejera wjecżor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer +- 3. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +- 1, thermometer we nozy — 4. Wutżidły na mało ſo pſchemėnjaze wjedro. Rimake zyła Europa leži pod ſyhluej niżimi, kotraż nam pſchinjeſe ſnėh a lynu. Wėtry buja ſ wolnozy. Schmrekowa hora mėjeſcha wczera 10 ſtopjeuſkow lynu. Wjedrawuſtojni wocżakuja, ſo ſo bórzh ſaſo ſczopli a wawjedri. W Jendżelſkej maja rjane wjedro. Symy, kiż tak poſdże wo ſrjedź mėrza ſaſtupja, bywaju ſ wjeſkha jara krute. Jutſiż. ſchtwórk ſtónczko 6,24 hodź ſtudża a ſo 5,57 hodź. khowa. Mėſaczk łkhadza julſkż wjecżor 8,13 hodź. a ſo rano 7,26 hodź. khowa. — Dźenſa mamy najleſche muhlady na ſymiczku. Sněh wjenje pada, wėſki duchnje duje a lyma pėkne kujezi. Riż pak jenoż pola nas mamy lymiki wobraz, nė, powjeſcże ſ zyłeje Nėmſkeje, haj hamo ſ druhich krajow nam hamo powėdża. W Barlinje ſo pondźelu popołnoh krupy je ſnėhom wotmeńſchachu, a wėtřik hroſnje ſatkadżeſche. W nozy potom padaſche ſnėh mėrnje dale a rano błėſche mėſto pėkne bėle pſchikryte. Na ſrjedźno-nėmſkich horach kujezi lyma wot 10—12 ſtopnjow. Na horje „Zugſpitze“ je hamo 23 ſtop. lyma. Sa pſchichodne dny wėſchczi ſo rjane, ale ſymne wjedro, wſchedneżſchėm pak ſymne nozy. Każ ſo bycż ſda, je pucż k nałeżu hiſchcże dołhi.

— **Schkrowa powjeſcż wo wjedrje ſa jutſiże ſchtwórk:** S ſhwilemi ſo ſtónczko pſches mrócżele pſchedobywa, tola ſwjeſcha woſtanje pomrócżene ſ łóhkim ſnėżkom. W nozy njeſnje.

— **Demonſtrazija.** Po wczerawſchej ſhromadżiſnje we „Czſoch łipach“ czehnjechu ſtraikowazy żelesnizarjo pod nowowobwarjom kommunſtiſkeje ſtrony wokoło 4½ hodź. wjecżor po mėſcże pſched thżu żelesnińſkeho ſarjadniſtwa. Hdyż błėche tam jedyn ſ demonſtrantow rėcż mėł, wróciżu ju ſo wobdżelniży — bė jich na 150 — ſaſo do ſhromadżenje.

— **Rosprawa polizije.** 7. 3. 1925 pokradny ſo brunu muzikt ſynikli wjeſchnik ſ cżornymi kneſlami. W nozy k 3. 3. 1925 w Budyſchkej wokoliznje muzżke kolo ſmarki „Agir“, cżo. 179 675. Wone ma cżorny wobkut a ſchkit. Wo wėzownu powėcże proſzy Budyſchſka kriminalna policżija.

— **Wuhwuczenja ſa wothladanje khorych.** Każ ſo nam ſdaſi, je Budyſchſka roda wobſtaraſa, w tudawnjiſchej mėſchczańſkej khorownji wuhwuczenja ſa wothladanje khorych ſrjedawacż, jeli mėſchczańzy taſtupjeżo tomu pſchiłoſnuja. S tym bydli ſo domjazym a wonkownym mużżomaż daż, w Budyſchiniże taſte wukuklanje we wothladanju khorych dóſtacż, to bychu ſtatne praſhowanje ſo wotpołożeż mógli, ſ kotrymż prawo dóſtanu, w priwatnych domach abo w khorownjach jako ſtatuje praſhowanje nocży ſłużbu cżiniċż. Trėbne kwocżele, lo by ſtat wotpołładanu wuhwuczenja ſa wothladanje khorych pſchipómał, ſu ſo hiżo cżiniże. Wuhwuczenja dyrbi ſo hiżo w hnjezdu wodwerić. Namjeſty na pſchijimanje do wuhwuczenje mėże ſo hiżo wėkke poſa mėſchczańſkeje rady, we wotdżėlu ſa khorownju, na hrodowiſkej dróży cżo. 10, wo ſtwje 31 ſapódnej. Tam je ſo wicho dalſche ſhonicż.

— **Wo ważnych bydlenſkich praſchenjach a wo pomėrach podrunjniſkeho prawa** pſchednoſnje na namołwjenje towarſtwa tudomnych wotnajerjow pſchichodny ſchtwórk, 12. mėrza, wjecżor we 8 hodź. w „Mėſchczańſkej ſahrodze“ we ſtarej ſhromadżiſnje knjes wjaſtowny wobſhodny wjedni Mach ſ Drjeżdżan. Dokelż ſo wſchelake worſchty nėtkole wo wotſtronjenje podrunjniſkoho ſchkłazeho ſakonjedawarſtwa próſuja, je jara ważne, ſo ſu podrunjniży wo ſtejiſchczu bydlenjſkom pola ſtatnych a krajnych wyſchnoſejow doſcż wobhonjeni. Tonu ma njenotwany pſchednoſchk ſłuſnjeż.

— **Michaliſka zyrkej w Budyſchinje.** K wopomnjeczu na we wójnje padnjenych ſarjaduje k. kantor Polak njedżeła, 15. mėrza, pop. w 4 hodź. hyrgelowy wuſchpor. Sobuſtutkowacż budże ſnata Budyſchſka pſchewáka Elſa Hartmannowa, k. Albert Wendler a organiſt Alb. Müller. Saſtup je darmo, tola ſo proſzy, ſo by ſebi fóždy program kupił; cżiſty wunoſchk pſchipadnje dobroczeſniſkim ſamėram.

— **Nikotin.** Nikotin w jenej cigarje hdy dohaſhał, jedneho abo dwėju cżłowjekow morieċ, ſo-li by ſo dopołoże pſchetrjebał, na pſchiſład na te wuċżiwje, ſo by ſo cżi ſ cigary nawarił. Pſchetoż 0,2 gramaj nikotina moċżaj ſa 12 hodżin cżłowjeka, a 6 gr. cżiſta cigara ma hiżo 0,3 gr. nikotina. S tcho pichiúdy. Perfina do kura, potajkim wokoło 0,1 gr., ale jenoż 10. dżeł ſo, mjenujcy 10 milligrammow, pſchiwoſnje cżło. Po tym by 20 cigarow abo 100 cigarettow, hdyż bo na jenym dniu wukurja, cżłowjeka morilo. Schto praja kurjerjo ſ tutym ſtrachnym licżbam? So pſchi kurjenju wopraſhuje nikotin do cżiła pichnżże, pokaſuje ſmaty pospyt. Naſtadża ſo cżłowjeki, kotrjż wjele kuri pjeża, mużemy wobkedżowacż, jo ta ſa krótki cżaſ wotpadnje. S nikotinom ſajedożcżena cżłowjeża krej je ju morila. — Horjeka njeznowane liczby ſu i tak njeznowaneho „ſtrowotnicho wuczerja“ wiałe. Tak zyle drje jim po ſdaczu wėrcż njemożemy. Je jich tola wjele muży, kotrjż wſchednje 10—12 cigarow wukurja a ſo pſchi tym jara ſtrowe a ſpożywni cżiża, hoj: Kurićż trubłu tobaka — — — !

— **Radworja.** Jako Radiwoėſka mikoſcżiwa ſpotra ſobotu rano wokoło ½6 rano wot thorcha, hdyż błėche we nezy ſtrażowała, domoj dżiſche, nadpadny ju nadobo na pucżu njes tak njenowanymi nikuntſkimi thżemi a hlownym dżełom Radworja zuſy mużżki. Sſurowcy wottorhny ſoſſje rubiſchko ſ ramjenjom, cżiżny jo ſi na hlowu a ſpytaſche ju wumnożowacż. Haczanjcż bė jo wboha ſpotra jara wuſtrożita, mėſcżiche tola doſcż duchapſchitomnoſcże, ſo jo energizjy wobaraſche. Jenoż tonu, ſo ju nadobo naſdała woſowy klepot ſłyſchcżej daſche, ma drje ju dżakowacż, ſo njeſthmanik ſwój wotmyſł njeſwolożcże a ſpėſchnje cżekny. Nadpadnik je 1,70 mtr. wulki a je ſ nahej hlowu byk. Jeho khapa błėche hacż do ſchije horje ſahwjena, wohidna palenzowa wóń ſapaſche wot njeho. Myſła ſebi tehodła, ſo je w nozy nėkdże ſłokał. Po ſdaczu je njeſthmanik ſ indommiſcżeje wokoliny. Wėzyſłużbowne powėcże njech ſo ſcżeka na Makowjelkowſku policżajſku ſtaſiju abo na Budyſchſku kriminalnu policżiju.

S **Lubija.** W Humboldtſkim towarſtwoje mėſeſche kapitan Oelrich ſ Bremena wo wukhwonanju ſnjeſłożenych pichi nėmſkim mórſkim brjoży **pſchchnoſchk.** K tutemu ſamėrjej je jo towarſtwo ſakaſało, kotreż je hižo 5000 woſowow pſched ſnjerezu wukhowało. Se khrobłej ſmużitoſcżu a żelezhej roſtjudżenoſcżu ſaſtaraja na 1200 ſhwobodnych wumożerjow ſtrafchnu ſłużbu na 118 ſtaſjach, kotreż je w lėcże 1865 ſałożene towarſtwo pſchi pokuożnym a rauſchim morju pſchiprawiło. Towarſtwo je ſwoje po milijonach licżaże ſamożenje w inſlazji hacż na 50 000 hr. ſhubiło. 120 000 hr. ſu lėtnje ſa wudżerżenje a ponowjenje wumożeńſkich ſtajiow trėbne. Tutu ſummu dyrbja ſobuſtawy ſwjeſcż. We ſwėtkowowbrafach pokaża ſo na cżeże a ſtrachi, kotreż dyrbja wumożerſke muſſiwa pſcheżo ſe ſażadżenjom ſwojcho żiwjenja pſchewinwjeż.

S **Bjernaczij** (Bernſtadt). Pſchiwoſwjedżenja ſa „Gelat“ (pſchemyſłowu, rataſtha a ſtótmu wuſtajenju) ſu ſo tak bohaċże ſapóſtkale, ſo budże ſo wuſtajenjiſchczo najſterże powjeſtkiżicż dyrbjeċż. Pichiſpowėdżenja ſa wuſtajenjiſ, kotraż dyrbi ſo wot 4. hacż do 12. julija 1925 wotmeċż, ſo też dale hiſchcże pſchijimuja. Schtož rataſtiſ dżeł wuſtajenja naſtupa, budże tam po dotalnych wudżerżanych na 300 łowjadow, 200 konjow, wjele ſwini, wowzow a kſowow ſo wuſtajicż. Po ſtotokładże wotmeċże ſo we wulkich rumnoſcżach wuſtajenja pſchow, karnikłow a pjerſiny. W dėhu wuſtajenjcy wotmeże ſo też draſtny ſwjedżeń.

S **Lubiła.** Worakawſtwo. Dowėrnik ſahrodnikſkeje kolonije (Schrebergärtenkolonie) łhżi, ſo 13—14 lėtne hółcżata kolonijſkim ſ wotpohlądom tchkołu naczinja, ſo płotowe żerdki wuttorhaju, ſamki wokſtronjeja a wotkn na ſażnych rjadkach ſ kamjenjemi rosbiwaju. Sſamne ma ki ſu ſo ſahrodnikow krabnuże. Worakawſtwo ma ſo cżim bóle wobjarowacż, dokelż ſo ſ tym jenoż mali łudzo potrjechja. Njech ſtarſchi ſa ſwojimi dżeżimi hladaju, pſchetoż woni ſu ſa tak naczinjenu ſchkodu ſamowinjeni.

S **Lubija.** Popołdnjowe dżełowanje wo Lubijſkim wa trjeju. 1. Rataſtwo. Tu je ſo położenje wo wo połėpſchiło. Sſiwobdżene mėſtna njemożachu ju ſam wobhładżicż. Wina je mjes druhim, ſo ſo jenoż ludżo, kiż njejſu hiſchcże 20 lėt, ſadaja. — 2. S njowa industrija. Tu njeże ſo położenje ſo lo. W zyhelnezach njeſaporcżnu do kóża tuſch faża dżełacż. W kamjenjowej industriji ſu kuthwiłu wſchė wobkhody. — 3. Mjedżana ja. Położenje każ w januaru. Mjes dżełonjemi je najwjazy maſchinſtſich a twarſkich ſamtarjow. Je powołanja ſu bjes dżeła. — 4. Tkanikowa trija ma nėtkole dżėł doſcż. Nowi dżełacżerjo ſo ja ſa pichijimaja, dokelż maja wſonje wot lońſcheho mjeſ hiżo doſcż dżełacżerjow. Jenoż tkalzy, kiż ſu jako hiżo dżełali, ſo pytaja. — 5. Drjewowy dżeł rjo, ſlidarjo, tocżerjo, truhlakoju, rjėzarjo atd. Tu je po położenje połėpſchiło. Tu ſamo wjazy dżełu każ pſchedy. — 6. W twarſkej industriji je bjes dżełacżerjo pſchibėrała. 159 murjerjow, 60 cżėſlikow a druhi ſu bjes dżełu w Lubijſkim wokrjesu. — 7. Druhe powołanja, każ rėżnjeja, pjekarjo a druhe maja ſtarſchu dżełu. Dżeċż ſo dżełacżerjo pytaja, tam pak jenoż młodżeń ſu dżo. — 8. W druhich powołanjach njeje ſo położenje ſ łepſchilo. W zyłym Lubijſkim wokrjesu ſ mėſtami ſu bijom doſtawaſche 1. februara 1406 mużżikow, 69 żónſkich poimi podpjera a 1675 pſchirażkowu podpjeru. 1. mėrza pak dóſtachu 1152 mużżikow a 65 żónſkich poimu podpjera a 1448 pſchirażka.

S **Nakez.** Pſchi poddżelnych wólbach Nakerjanſkeje wo winje wobjady ſo dotalni ſaſtupjerjo ſ nowa wuſtajeni. W Nakezach ſ imnych ſo kujes żiwnoſcżer Nymeż ſ 81 ſ mami wuwoli, dotalny ſaſtupjeċż k. Winkler doſta 52 ſ ſow. Knjes Wirt doſta 3 hłoſy.

S **Nakez.** Saſdżemy pjatk duży le ſchuſe cżejaſ dżeċż na hermanku a bėchu ju tżikro roshoriti. Pſch ſymotny 13-lėtny Pretza Fobuſchuſerja Schenka ſ nim. njom tak njeſbożownje do hłowy, ſo wóżko kraſ Dżeżo ſo k ikarjej dowjedże. Tam pak ſo wu ſo, to je wóżko wobżelpiło. To je ſaſo ſ dopołkom, móże ſo ſ wobkedżowacżerjow wichitko ſtieċ. — Wėſtb winſkeho ſaſtupjeċżerſtwa. Na wólbje wobd 8 wjſow: Nakezy, Kamjenjcy, Komorow, Nowa Wi wjeſk, Hermanezy, Trupin a Stróża. Dopodżi ſche ſo w iſtwi pacżeſkich dżeżi na farje. Wół wobżelnja a wobdżelenje bė dobre. Zyrkwinſk bjerſtwo wobſteji ſ knjeſow: Handrija Nowaka ſ Jurja Janaſcha ſ Nježe Wſy, Augusta Cuanka manez, Jana Njeże ſ Noweje Wſy, Korle Kraſmorowa, Korle Mawrika ſ Kamjenjcy, Hermann cża ſ Nakez a St. Kſchiſzenika ſ Trupina; 22. m pokała knjez farar Mrózak njeuwożnych knjeſow ſhromadżenej gmejnu ſhujaſcżenje do ſajſtnjene ſłużbnjm njedżeli wobſwjeċi knjes Arnoſcht Nąſła ſwójmj 25-lėtny jubilej jako zyrkwinſki ſłużownik.

S **Hródka.** Cżało namakali. Kóżu februara n 60-lėtnu khowanz Wilhelm Held ſ Wyſemoja. Błėche napoſłedku pola hajcżenjarja w Cżajarach Nėcho namała ſo jeho cżėło we wodże. Won je ſtżeże wopił a tak do ſchpreżuje padnył. Jeho ſ cżahnyczu błiſło Wukemojſkeho ſpuſchczadła.

Se **Stehy Komora.** Semja ſo **hypnyſa.** S ſchim ſchmjenjom hypnuchu ſo tutż dny na jamje

Prokop Holý:

Tón prawy.

1]

(Pokračowanje.)

Hólz njeležeſche ale cżeta widżeſche, ſo je wežipnoſcż we tutom padże wopſewnjena.

Nėżdy, ſtrach pſched tėkom abo pſched dwėmaj, mėſeſche kujes faraż prėdewanje wo duchownſtwje a pſchi tom ſo wuprajі, ſo hiżo nėkko na munohich mėſtnach na jedyn faraż dwė wołaċże faſtarasz, kaplanſke mėſtna njebohaża ſo cżuwaju ſami wobſtarani. Nėżeſche jednorje, ale roſumjeſeże dóttkuwſ ſo trunow cżłowjeczeje wutrobu, hdyż pſchedſtawjeſche pſchipiſchuchariam, każ ſnadno wėrżaju wumėraju bjes duchownoho a bjes zyrkwi ja duſchu.

Tehdom błėche pėrſni fróż Lidušſkoj do myſłow pſchiſchło, ſo by Wjaczſlawk myſł na duchownoho knjeſa ſtudowacż. Wón drje bė ſ jenicżkim ſynkom a potajſim ſ dżėżiżom ſtatoła, ale w cżiſchej holży dréwnaſche njewſchędne bohatſtwo dobrych wotmyſłjenjow. Wona bo prożowaſche, każ mużeſche a ſo wuſtajeſche na to, ſo by Wjaczſlawk, pacholeſ nad żiwoju ſtarobu hibicżiwenu a wobdarjenemu wubudżiła lubożeċ k duchownemu ſtawu, mjes tym pak ko wo ſwojej ſadoſcżi nikomu njeſwuprajі. Ale, hdyż bo ja nėżcho mėżazow druhi hólz narodżi, ſiwlow a żyłny a ſ dej jara podobny, ſda ſo ji to byċż ſ pokiwom ſ njebjeſ, bo by nadżiſe njeſhubita. A tak podwoji ſwoje prożowanje.

Jónu rosnjeże ſo rano ſahe po wuży powėcż, ſo je knjes faraż w nozy domawobſtaraczej dyrbjał ſtaru mlynkowu Schlörowzowu ſa rėku, a ſo je w roſwodżenjez wżż bo ſa tepiċ, pſchetoż deleka pode wżu ſu jeho kłokuż namakali. Tale powėcż wėſo, każ to bywa, bė pſchehnata, ale faraż ſam wobſtrucżi potom wjeſmanoſcżi, ſo je każ ſ dżiwom Bożim ſmjerczi wucżekanyk. „Hdyż bėchmoj w młynje potowaj, ſydnych ſo je ſwónłom“, każ powėdaſche, do cżłoma. Swónik wſa żerdż, ſo by wotroczżej pomhał, dokelż wody wobſtajnje pſchibywaſche a cżeczenje bėſche jara ſyłne. Chżyſchtaj cżołna praſwje wyſoko pſcheczżowo cżeczenjun ſahnacż, ſo by ſo k jeſoru njedoſtał, hdyż bychmy ſo wėſa wſchitzi ſatepili. Khłwiłku ſo nam to dereże radżi, dóniż nam wėrże ſwėzu njeſahaju. Ale nadobo njėchto ſpraſchny — a wotroczż woła: „Moja żerdż je ſo ſlamała.“ A ja khłwiłku na to ſwuraſy ſyłne cżeczenje abo njėchto druhe żerdż ſwóiłcż ſ **zuki Nėtko** hu cżołnik ſ hrajbu: ſolmow. Modlach ſo pſchihotnjo ſo na ſmjerczż. Każ błėche mi lohko, hdyż wapomnich, ſo ſym pſchi Bożej mſchi byt ſ ſwj. wopraſwjenjun. Ale tej dwaj njedėſchtaj tak pſchipraſwjenaj. Modlach ſo bóle ſa njeju, hacż ſa ſebje. Cżołnik cżėrjeſche ſ njekraſnej ſpėſchnoſcżu ſ cżeczenjom ſ jeſoreż. Tu nadobo ſtork — ſwónik wukſchikuje: „Ssmy pſchi brżoły! W ſkoku won! Każ ſmy wuſkoczili, ani njewėm. Ale w prėnjej khwili ani to njewėdżach, ſo mi tkohuk do wody ſpadny. Bóh Knjes a jeho jandżel pėſtoń ſtaj naż ſakhowałoj.“

Patrożiła pak, hdyż doma powėdżeſche, ſchto błėche wot faraża ſłyſchał, dała: „Wrajach kuſcżej farażej: ſ druhemu raſej, dołżojmy knjeże, ſnadż tola ſaſo po najpaczej rėży njepojėdżeċże. Schto bychmy bjes knjeſa byli?“ A wėżeże, ſchto je mi wotmołwił? „Pſchecżeſko, trjebaj łżdon nóż. Ja bych nimrėł we ſwojim powołanju, pſchetoż to je najkraſnijſcha ſmjerczż. Jenoż Bóh dak, ſo hdyż pſchecż byt tak derże na nju pſchihotowany.“

Sſuſodża, kotrjż ſo ke Kotrebezom na wjeczornu bjeſadu ſeſidżeſchu, mėjachu tehoſe wjeczora nėżcho powėdaczż. Wjetſche dżeċż, Wjaczſlawk, Marurſchka a Leuka poſtrukchachu ani ſo njerykwnuju; njeſiſche hižo ſpachu.

Hdyż wjeſmanoſta Paterża bė dorėczał a ſapalił dymku, kotraż bė jemu njeſ tym haſła, wuraſy njejapaż Tomeſ, dołhi cżłowjek ſ połſmurjenym wobliczkom: „Ej, hej, to maċże harp ſ waſchim knjeſom. Sſu jedyn każ druhi, hdyż ſchitzaju ſu njepiſcżeczejſo dżėławeho ludu!“ Tomeſ błėche mużeż, jėżdżeſche w lėcże do Wiena na dżeło a tam naſrėda ſo każ muſoj dżełacżerjo je wżowy kommunſtiſtſeho bucha.

„A ſchto pak ſu cżi ſtcho ydy naczinili?“ wopraſha ſo wjeſmanoſtowy ſynk, Kraſwcżik, wuſtojny kamjenjeſcżał.

„Mi? Nicżo! Ale woni nam jenoż njeſbo po ſmjerczi ſa ludu; wy pak chżemy hiżo tudy na ſemi ſo derże mėcż. Tachowini ſu wotroczży a pohonjerjo wulkokapitała!“ ſahrėſa ſoſtobjeny Tomeſ.

„To je, mój ſuhoboże, wulke ſłowo“, pokrażowaſche Kraſwcżik. „Wy wſchak wėmy, ſo ty we Wienje nėżcho naſhonjſch. Mjemy mi jenicżkeho kapitalſkeho, ſ wotroczkom je naſch faraż, ako nėżotrzy ſ wokolnych knjeſi, a ja cżi moje ſłowo na to dam, ſo ja, ale wſchitzky moji dżełacżerjo hyndom ſ zyrkwje pimy.“

Mijchżr praji to jara ważnje, ale jeho wocżi ſ cżiſchej ſo ſ wjeleprajazym wuraſom na wjeſmanoſ A nimón horkiwje doda: „A ja też ſ zyłej ſłowjby. ſ najlepje pokhłoſtamy ſa to, ſo njeżdżeſi ſ cżwilowom dom, ale ſ jeho pottżeċżejemi.“

Na Tomku błėche widżeċ, do kajtich wuſkoſc ſahnachu ſłowa wobeju mużow. So by to pytnyċ ſ poża na ſwoju dymku ſwarjeċ, wuſkepa jeſ, wſtawſ njej, mórżeju pſched ſo njeſrozumliwe ſłowo. Pomoj; pomo dże jemu ſe ſtrony, ſ wotkeſ ſo jeże nihdy nadżaſ njeże.

„A ja tola badu ſ knjeſom“, da bo nadobo mały Wjaczſlawk ſłyſchcż. Wótſtſe ſaſmjachu ſo wſchitzky wo tak ſo mała Hanka, ſe ſpanja wotrowhnjena, ſo ſpodżiwaju roshładżowaċ poża. Tomeſ wuſmja ſo najwótſtſe ſpėſchnje wuſi tule pſchilekżejoſcż, ſo by rėcż wobroczż ſ cżemu druhemu, a ſuhoboża bėchu pſchedobrowołnjene, bychu jeho dale do wuſkoſcżow hnali.

„Hej pacholeſ!“ ſawoła horliwje. „Tajkile „ſchamn a hiżo wė, hdyż ſmėje ſo derże.“

„Tehdła niż“, wobaraſche ſo Wjaczſlawk. „ſ hym żej aui njeyomnyſlił. Ale tehdła, dokelż budu ludżom wjele dobreho wopokaſowaċż, njewėrno, Lidušſka

(Pokračowanje.)

ja" je pjerschcžu nawoženje nasypny do wuhlowoje jamy. Zelenske kolije, po kotrychž so pjeršchcy wobyšche a wobtokowaze wodowody po šobu do hlubiny stórkowachu. Dokelž klumpy we wuhlowej jamje dale dźělachu njemóžachu, steješe jama bórzy pod wodu. Wulki strach hrožeše tak zwanej dźělarni. Halle na druhi dźeń so poradźi, nasypnjene klumpy lažo wunjeć. Wotnoschenjše dźěła budźa hišće dlhwilki tracy. Nadźijmy, lschboda je khětro wulka.

S **Koschle.** Tudomne rycerskukło, kotrež mějesche wyschi šefmann Hellwigt wotnajate, je sajo do hospodarjenja brunjzowych dźělanjow akzijowemu družstwu „Feeia" pschedało. Knjes Helwigt je hižo naschu wjesku wopuschčejł. Wo pschičinach tuteho pschemjenjenja so wschelako powěda.

Sr. **Sdzepko.** Khěžlař Matej Buchold ma wotpohrjb, na swojej leżownosći w Sdlepom rěsarinju natwarjerć. Nawschelžiwjenja dyrbja so w hěru 14 dnjach pola pschihódnyby wokrjesnemu wubjerku w Rósbórku japodać.

S **Mtyławy.** Spodźiwne jewjenje wobkedźbowachu w sandźenym tydźeni. W rańschim dwitanju wuhladachu wuni swótku kulu na njebju. Sa krótki czas rospuknu so kula z bluskom sarjenjom a zhubi so jako by so wohnjostroj wotpalił. Wobydlerjow so khětro wuchroža, někotre jónske wyzlachu sebi hamo, so je kónz świeta pschischoł. Hakle potom so smérowachu, hdyž so hódanicžko uwjazny. W Rychbachskej milinkarni běsche so njemuniju elektrisit prud pschetorhnył, dokelž běsche hakosa, je schtoma padnywschi, we gwiach wisajo wostała.

S **Lipoł.** Pothroma je hródźach wudowy Wiesnerowoje je zaschła. Postajene wobaranske wukazy so z tym zbožnu.

S **Wót-sławy** (Wuzlau). W blischoścži Delnjeho Hartmannsdorfa cżěhny so mlody zuny muzikt pschez železnisti cżah. S cżěhnym ranjenjom na hlowje dowjezechu jeho bjez wědomja do khorownje, hdjež bórzy wumrě.

S **Lnenjo**wa (Lübbenau). Straschne worakawstwo kluczi so na tudomnym dwórnischczu. Rańzerowarske malchina krjesche na swobodnych kolijach pola dźělarnje. Wjednik běsche ju na krótki czas wopuschcził. To bě druhi wajmanskojny cżłowjek wokkedźbował. Wón słoczi na maschinu, puschczi ju a wotkloczi sajo. S wulkej zwjesnjenu sajdže maschina — na dobre sdoże — na posłanstke kolije, jakoż salozi klónczitje do wobrazakow (Prellbock) a wuzdezi z kolijow. Wulke njeschoże by so hacz mohło, bz li maschina po kolijach do Lubina dale jesa.

S **Bělcje Wody.** Wo nastaczu wohnja w dźělarskich cżerwjenkich żehlankow mysla sebi, so je so je slym wotwjedłom cżigaretowy kónczk z rasbihym wotkrom do sliwowinje cżiknył, hdjež je w ruze ležeł, je khmin a pawjen wopjelnjenej, dobru pódu a wětr. Policija je pjecza sledy namakała, kotrež na to, z njeistuk pokasuja. Na lajlepjenje japalerja je so mylo wustajiło.

S **Jamnoho.** Pothroma we hródźach tudomneho knjeza je po hanttiskich dźěsenjach saschła a sawjesny wosch je so zbehnył. — Knjeżer Gustav Rjek kwari na swojej leżownosći nowe domske, kotrež budże k porjadnjenju nalcheje wjesli pschinoschowacz.

S **Ruhlanda.** Njeschoże. W mješczanskim mlynje dwaju 2 zemjarjej cżěhu malchinu horje leżehnyc. Pschi tym rostorhnyny so powjas, malchina padny dele a rozbi na dźělacżerjej kohl. Snjeschoženo dowjeschu do Wozerowskeje thernjonje.

Wuwudźenja.

§ **Shromadny lawnisti żud.** Winowy wulkowlowkowar Wilhelm Gauder ſ Budyschina pschenaja 1. junija 1924 znatu korczmu „Zum Augustiner" korczmarej Ernstej Alfredej Pitschmanej. Pschi tom pytajsche jara swój wuzjit. Kónz léta 1921 kupi Gauder leżownosć po dźenjerskich pjenjesach za 24 000 hr. a hospodarjesche hacz do měje 1924 sam. Wyschtschi twarski rada Schnabel je leżownosć po dźenjerskich pjenjesach na 80 000 hr. hódnu woblicził. Hoseżenz na jenicżku hoseżensku cumnosć a 6 jitwow sa zuschch. Meyerez likérowy wokhod je tam hischcze likérowu jitwu pschihotowak. Gauder pak mějesche winowatosež, tak léta dołho sa léto 1000 bleschow Meyerez likéra kupowacz. Hdyž bě wumjenjenje dołhschk, potom bu z mějeczelom nadobny tuteje jitwy. Hdyž bě Pitschmann leżownosć podrunjnjsy pschedał, bě jo wumjenjenjy sujasak, kżnje 9000 hrihwnow podrunjnjskeho pjenjesa saplaczeż. Podrunjnisti pjenjes 4500 hr. wot 1. junija hacz do dezembra 1924 pak hnydom saplaczeż, za 6000 hr. tworowy pschewjesacz a hnydom saplaczeż, wschc wuporjedzenja, też tak injenowane wulke wuporjedzenja sam saplaczeż, za léto 1000 bleschow Meyerez likéra kupowacz a 5000 hr. wyżkuu kauzija staczeż, tiż so jemu njesadani. Leżownosć wunoschesche tehdom cżisty podrunjnisti wunoschk 1030 hrihwnow. Nadoba bésche staza. Ruby a kożowe schaty běchu tak kubjene, so dyrbjesche sebi Pitschmann hnydom nowe kupicz, też kuchinsku nadobu. Jsiwy za zujych wunjesechu mało, dokelž běsche w hoseżinstej jitiwje stajnje hacz do rany konzert. Wot januara hacz do meje 1924 wucżinjesche měżaczny wobrot w pscherěrku lědma nadoo 8200 hr. Hdyž bě Pitschmann leżownosć pschetwał, tak powyschi so wobrot na 6 njedżeli dołho, potom pak wróczi so sajo na stary schodżeńk. Wot 1. julija 1924 běsche likérowa jitwa tři měżaczy zawrjena, dokelž njebě so konzertna jitwa wobnowiła. 1. dezembra běsche Gauder na stajne Pitschmannowe nanowjenje kżnje wotnajerskich pjenjes wo 1000 hr. poniżit. Skónczenje wobstorzi so Gauder, so je placżiny honił. 9. měrza jednaschje so w Budyschinje wo tym. Hoseżenzat Hapf běsche ſ wężywukłopjom a pokasa, so je Gauder ſ najmjenischa hižo w měżazach wot januara hacz do meje 1924 se schkodu dżěał, też Pitschmann posdżischo. Hapf prajt, so je pschenajeństi pjenjes 5400 hr. prawy, jeli dyrbjesche Pitschmann wobstacz. Sud wuprajt so ſa 7000 hr. Gauder ſafundi so k 1500 hr. pjenjesnjeho khłostanja. 1250 hr., kiż bě pschewsitele wulwikowak, so jemu cżasachu.

Pschezy saño.

33-letny redaktor dr. phil. Bruno Schreiber w Barlinje je swojm mandżelskim słonżował. Schreiber je cżłowjek, hdżežany cżłowjek, wo kotrymż sebi wjele cżłowjek mysliš njeby, to może tajki njeskutk kmjetcz. Wobkedźbowanje pak su jeho tak dałoko pschinjesche. Sa cżas wójny běsche wón wyschchi kmtnant a kedźom wożeni so też ſ wětej Marin Balleż. Mandżelstwo běsche złożowne, tak dołho, hacz dr. Schreiber dołej sastaji. Jako pak běsche mężazy dołho dżes sastażiły, a jako mandżelskej wojzy lelko njemjerichtaj, to bychtaj swoje 9-lime dżěcżi z kwitej, běsche ſ mandżelskim złożom a pschejschłowjerju nimo. Wot kwantowanych wężow je toka tak cżasto złoże mandżelstwa wotwiżne! Hdyż je wuchudże wschelko dołej, je lohko, knjesiżnu bycz. Hakle hdyż mja wo durje klepa, pokaja so prawe luubżenje a thorakter. Mjeno, to by żona ſe swojim mużom, kotryż dżeli wote daże wot firmy k firmje běhaju dżeło pytałaże, rżekżiwosci mdża a ſ nim luubżicża wuwitraka, doniż so jako lepsche cżasy njewróczą, je jemu żiwjenje k wopramdżitej helt sczinika. Wona bż swojeho muża, kotryż běsche dla stajnych njeswuspěchow, hižo dopolnje nerwowny, je swojimi stajnymi porokami tak dałoko pschinjesła, so bż so po pieża dał. Stónczenje pak běsche so muż na swoju njeskreczownu żonu tak rozhorjił, so jeho wjesora hantor hrabny a swojej żonje ſ nim nop rostrały.

Struchlowa pak njese ſ tym ke kónzej. Mordarjowa mać z nimi dyrbjesche być, kotraż cżasto namaka a policiji we tym hdżeli. Dr. Schreiber běsche mohom do blachow sawalił a na tuhi ſkowal, hdżež 3 měżazy dołho leżeschc. Jako nětko Schreiberowa mać na tuhi ja wězam swojeje pschichodnjeje dżowki pytasche, namaka tamny potajny wacżok, a żeby ani na to njepomyślawschi, to je jeje żiwi mortwu skónczował, dżěsche po policiju. Dr. Schreiber běsche nětko njedżeli po smjerczi swojeje żony na policiji wosjewił, to je so słubiła. Pschezy běsche w strachu, jo so njeskutk wotkrye a dżiwsche sebi kehdola żiwjenje wjacz. Njenamaka pak dołej smużitosze a tak pytasche w palenzu jabjeze, doniż słónczenje po dołschich njedżelach posredżnju krocżel njeschi a powjas ja wotkuwy tschiż njepschiwjaja. — Tola běsche pschepodże, hižo běchu pschistoso, po kotrychž běsche macż hdża, w hydlenju. Dr. Schreiber so swojeho njeskutka wuliu. —

Přiłopk.

* S Freiberga. (Wobhnadżeny rubjeżny mordak.) Rubjeżny mordak Schmidt, kotryż loni w meji we Dittmannsdorfje Gšletneho mólschezanoju Wüsnera złożowa a jeho żonu, kotraż na pomoz pschidże, zaraży a kotryż bu tehdola k śmjerczi jadżdżeny, je jo nětko ke khłostanju na cżaż żiwjenja wobhnadżił. Schmidta, kotryż je hakle 19 lět stary, su do Waldheimskeje khłostańcze wohnjedli.

S **Kamjenizy.** Podwodżenje pinzy. Njedżelu, bż so na Jaukfej haży wulka wodowa rola puklа. We wjazy dwarjenych so pinzy dospołnje podwodżichu. Wohnjowa wobora mężesche dżeschi cżaż ſ napinanjom dżěłacz, jo by wodu sa hażo wutlumpała. Woda mężesche tajki móz, so je wjele cżeżkich kamjenjowych płotow na drohy wusběhnyła a wotnjeżła.

S **Gersdorfa** pola Kamjenizy. Pschi złożenju na drohowu żelezninju snjeżkożika. 23 lětna dżěłaczerka Frieda Nöhnerez dyschche na jódżazy wós drohoweje żelezninje złożenjej, wobsymny pak so a pschihdże ſ prawej nohu pod kola. Prżedy, hacz mużesche jo wós sastajicz, běsche jo ji noha wyschc kulkow rosmjatka. Snjeschożenym dowjeschu do khorownje.

* Sajimawa złórke jěsdnych tharłkow. Weimarski korrektor Weise, nětko 70 lět stary, je 30 lět dołho wschč możne jédne tharłki wschčch trajow a dżiwow świeta hromadżił a na 120 000 jich pojedł, wschč rjenje srjadowane we 80 mapach a kólsi cżiłach. Waża wschč hromadże 9 zentnarjow. Wudże dżeje najwjetschi złórki ta, keje druzjiny. Wona sagha hacz do léta 1838 a nima dżeje we świecże runjeżca. Nalche wobthodnje ministerstwo je tuż nětkeje tżerki wothkafalo a tuż pucżowasche do Ameriki, kdżež bu za rjany pjenjes pschedata. Tak su jeho Americżenzo jemu wospchitowcz a dżělo němskeho starżana ważili.

* **Dortmundska katastroża.** W rosmołwje wo Dortmundskim rjesbożu w pruſſkim ſejnje pokasa nowy minister za wodłody a pschemysły, dr. Schreiber, na pomoze wuprawy němskeho ſujcżestwa a na bohate dary, ſjatowe a priwatne, kotrež jo so ſa sawostajenych ſujcżestwjenych hórnikow nahromadźiłe. Wjsche hromadże so 670 000 hrihwno rosdżeli. Minister pschihnbi, so budże so njeſjoże trucże pschepytowacz, jeli je so ſ njedżedżiwosczu abo ſ njerudu ſmyli stał. Po dżesi jedna so wo rosbuchnjenje ſtych powětrow, kotrež je so potom jako rosbuchnjenje wuhlowego procha dale rosschérilo. Minister praji, so trebne kwitaky wudacza, mjes druhimi też kwitas wo nałożowanju kamjentnego procha, kotryż dyrbi rosbuchnjenje nam sadżewacz. Minister stónczi je pschilubjenjom, so kuzejcżejsmo njebudże cżerjejcz, so je cżłowjeze mozy ſujcżewżija.

* **Auto ſujcżeżoli, dokelż je ſpinadło ſapraiło.** Na hórkatej dróży pola Barmena ſapraji ſpinadło cżežitcho auta. Wós jedżejcze wróczo, pschejedże dżěczaju wós, pschejedże dżěczejowemu nana, dżěczo pak hrani jo jenoż na hlowje, pschejedże dale młodu holzu, storżi do żelezninskeho mosta, pschejcżitny jo a pohrjeba mutłażedżaczych pod jo. Pjecz ſ nich hrani so cżežzy.

* **Bjeſhwědomite ſtawkowanje.** Dokelż běchu jo dwe mużezy zhlamowe we wulkej mokarni Bolle w Barlinje, kotraż polazja mężeczerskeho wobydlerstwa z nałokom ſastara, nahle pschicżejcz, běhu khowaze dżěczejcżi straż wobſtanike. Tajkele bjeſhwědomite ſtawkowanje może wulkeje ſchkody naczinicz.

* **Pisches „krwawych ſujſatkarjow" do ſmjerecze ſahnaty.** Hkowny żwedſk Franz Kiß, kiż je w prożesu pschecżiwo Mattfega a jeho pschiwinjowarjam żwedſkich, dyrbjesche pschefcżehowanja „krwawych ſujſatkarjow" dla do Mémifeje wucżekacz. Nětko je jo ſajo do ſwojeje domiſmy we Wuheſelej wrócził. S nowa pschefcżehowachu jeho pschiwinjowarjo tajuchu ſujſatka tak, ſo żebi wjazy nady njewědżeschče. W jenej khojcżejwni tżeli żebi kulku do wutrohy. W ſatwoſtajenych listach ſo dowěrji, ſo je ſamomordarſtwo dla hrożenja „krwawych ſujſatkarjow" ſe ſmjerczu likżeli.

* **Na prawiju ſjedżicz.** Wot 1. měrza t. l. ſjedżi we Italſkej wjcho na prawiju (rjedy na lewiju ka) w Cżeſkej. W Romje běchu wſchelake ſarjadowanja mijne, to ſo pschi tutym wobkhodnym pschemenjenju njeſłoże ſtalo njedhy. Też nadróżnje ſelezniga jéżdżi wot tuteho dnja na prawiju.

* **Prędarjo Bożeho słowa ju na politiſke ſmużenje pschepytuja.** Turkowſke wyſchnoſcże ju prędarjam hacz na dalſche prędowacz ſakałale a dżedża najprzedy politiſke ſmużenje hożeho jednoliwego pschepytowacz. To je jara ſtżelene hożeho jednoliwego a wożebna tonu, kiż ſu w wſchu ſujſewużiwa.

Hospodarski rozhlad.

(Sarjedu, 11. měrza 1925.

Mejerawiske kurjy w Barlinje:

(Kurs wotſ ſo w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 790
engelſki punt	20 000 000	cżeſkoſl. króna	12 435
ſchwajcarſki frank	80 720	10 mil. półſk. mark.	80 200

Pjenjezy werna na wyſchcze a mężaczne kurſowanje w dohnjatym wobſtażu wupożczowachu.

Cżeſky mężaczny pschi ſpocżatku pschecżelene wiſi, pschecżicho po ſejſlabſchim. We wójnſkej a druhich ſtatnych poſczonkach wuſkeho ſpinjenja njebě.

Na produkt. **wikach** be khlébowe żito trochu kuczſche, dokelż se też we wukraju drożſche. Szynſchi wobrot (limity) pak wumysla, dokelż mlynſ njechcu kupowacz. Po powyſchenych żadankow hwoſicz. We jesminju a wowżu ſo mężo njeſchcenjeni. Muku pschezo hižoże malo kupuja. Wożera placżeżke zentnarſ:

w Barlinje:

pschenicy 12,65—12.90 hr., rożki 12.35 hr.
hacz 12.45 hr., jecżmjenja nałkuzyho 12.35
hacz 13 hr., nałymnacho 10.75—11.60 hr.
wowża 9.45—9.70 hrihwnow.

We Wróſtławju

pschenicy 13.50 hr., rożki 12.90 hr., jecżmjenja nałkuzyho 13.25 hr., nałymnacho 11.50 hr., wowże 10.35 hl.tych hrihwnow.

We **wikowanju:**

pschenicy — , mejza 14.72 hacz 14.77 hr., julij 14.82—14.87 hr., rożki hapryzje 13.30 hr., meja 13.70 hr., julij 12.80—12.85 hr., wowża meja 9.35 hr. hacz 9.30 hr.

Schamottowe zuhele ſu po 10 proz. drożſche.)

Pjenjez ſu w ſchenaru prażili ſa 4.414.652 hr. 1 hr.; ja 4 138 089 hr. 3 hr.; ja 240 464 hr. 1 np.; ja 229 648 hr. 2 np.,; ja 2 211 097 hr. 5 np.; ſa 4 295 298 hr. 10 np. c ja 171 551 hr. 50 np.

Drjewowa awkzija:

Pondżelu, 16. 3., dop. w 9 hodż. w hornjej korczmje w Dżěżach, w Dżěżanſko-Kwětonjanſkej hoſi: 70 hro. nadowych ſmjeżinow, 30 khójznowych hromadow, 60 m. khójznowych klumpaczow, 10 m. dubowych, 7 m. dubowych kolikow, 100 m. pjenkow.

Na pschedań:

Kobla, Oldenberkha, Cżepja we Budyschinje, na hornjej Pschadze 29.

Kruwa je 4. cżeſlczom w Boſchczach cżo. 1. — Młoda ſtużelna a ſalożja we Wboſnowje cżo. 9. — Wyſokoſtużelna w Njechorzu 16.

Koły, 3, bliſko k kóſtanom, hoſeżenz „Goldene Höhe" we Wurizach.

Ranża, młoda, Rychtaſ we Lahowje

Sdo pytaja:

Pohonecz, hoſeżenzat Sendа w Malekhczach. — Sswohdnje kubło we Schekzach.

Holzu, ſtarichu a jutrownik, hoſeżenz „Goldene Höhe" we Wurizach.

Hospodarſku pomocznizu, Jokuſchowa w Pschiſchczach pola Budyschina.

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe wiki, dżenża dop. 1411 hodż.: Pschedawarjo żadaja żebi wyſchſche płaczżiny, tola kupży do teho njeżdu. Tendenza mérna.

Dop. 1412 hodż.: Wiki ſo njepschemenichu. Tendenza dale mérna.

Z kaczżiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wożiſowe ſymje po tuni abo 1000 kg, ſeważ 100 kg. płaczżiny po Wotej hrihwnje.

	10. 3.	9. 3.		10. 3.	9. 3.
Pschenza rożka	250-256	248-256	rapk wożiſki	17-17,20	17-17,20
nałk. jecżmjen	245-248	242-246	poch. melaſka	9,80	9,40
nał. jecżmjen wowża	247-260	262-264	ſeradella	15-16,50	15-16,50
kukarzica (Mais)	217	—	ſérnaze ſrużki	19-19,60	19-19,70
pschenczin. mula	35-36,75	35-36,75	bunj	19-21,60	19,60-21
rżana mula	34-36,25	34-36,25	wo'a	18,50-20	18,00-20
pschenicz. wotr.	14-14,30	14-14,30	lanu wożiſki	22-22,50	23-23,50
rżane wotrubu	14-14,40	14-14,40	mórbze łupiny	12-13,75	12-13,75
rapk	390-400	390-400	lotte łupiny	14-16,00	14-16,00
lane ſymje	400-405	400-405	ſpuza, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
hrach	20-22	20-22	ſwinſka, rżana	1,14-1,25	1,14-1,20
pjelusch	18-19,00	18-19,00	„ pschenicz.	1,45-1,25	1,15-1,25
			„ wowżowa	1,00-1,05	1,00-1,20
			„ jecżna	0,90-0,95	0,90-0,96

* **Rafinowisca móda a frědk sa twudowy.** W Francowskej, kaj tež we ſkoro wſpěch druhich krajach, tiž ſu ſo na ſwětowej wójnje wobdźělile, je wjele mandźelſkich pſches wójnſke wuporty ſwudowiło. Nadoſcá a hnitwa ſa mužemi je cźimu wjetſcha, cźim mjenje ſich je. W Francowskej roſcha twudowy pjerſchćenje, ſo bychu mužam wojnamjenite, ſo ſu do nowoje ſeritwy ſwólniwa. Na lěwej ruzy maja pjerſchćenk, tiž je cźornoběły a hižo wot dalka nadpadny. Schto też to někto pola naſ wunamakaje? W měſtach ſu wobſebite kroćźny, w kotrychž ſo ſtare knježny a mlode twudowy ſhromadźa.

* **Cźežke żelezniſke njeſbože w Rümmelſkej.** 10 morwych, wjele ranjenych. Wlikó ſtrašne Chtila traſnychu wěſchnikaj do ſo. Srožka bě zakónna. Wjazy wosow ſo roſrasu. Hacź dotal ſu 10 morwych a 28 ranjenych; 4 roſpadanlow wuſwobodźili.

* **Sbožk w Żonjazej kubłańi.** W Żonjazej wothladarni w Madricy wudyri ſaſudźeny tydźeń ſbožk. Po kapitulowanju ſarjadniſkich rumnoſczow cźekny wotdźěl żónſkich na tſěchu a mjetaſche z kamjenjemi do policije. Wón traſetche dwě hodźinje. Potom běſche policija dobyła a najeſdu dźiwja ſajala.

* **Wulki woheń w Tokiu.** Woheń ſnieži we ſhromadnem Tuſala 300 domow. Jedna ſo wo najuježniwiſchi dźěl měſta Tokio. Spodźiwne je, ſo je japanſki parlament ſkoro w ſamym cźaſu namjet pruhował, po kotrymž dyrbjał ſo tutón dźěl měſta polorhacź.

* **Schula w lodowych krajinach.** W Makkovik, na polkupje Labrador, w krajinach, hdźež po ſta a ſtach milach ſaneho cźłowjeczeho wobydlenja njenadeńdźeſch a hdźež je w ſymje ſwjetſcha na 60 ſtopnjow ſymy, ſtej jendźelſkej ſonje ſchuli ſałožiłej. Je to ſchula, k kotrejž mózgich jenoż pod cźežkimi wobſtejnoſczemi dóńcź. Miſionarſka łódź „Harmonie“ jědźe jónu wob łěto, ſo by Eſkimow (tak ſo tam bydlazy lud mjenuje) ſe wſchěm możnym ſaſtarała. Pſchi poſlednjej pſchibrjóżnej jěſdźe ſhromadźowaſche eſkimoſke dźěći a nałn cźerjódku běłych, kotrjž ſchułu wophitaja, a dowjeſe je tam, hdźež dyrbja woſtacź, dónź dołha ſyma ninó trjeje. W tym cźaſu moža jenoż na ſanjach dopredka, kotrež pſy cźahaju. To by ſa dźěći njenużne było. Sću w ſwojej ſchuli ſara ſbožowni, maja gramapfon, klawěr a wjele knihi a tak ſej cźaſ kaſerja.

* **Njewobhadźena powětrowa łódź znjeſbožiła.** Se Santandera ſo powě: W krajinje Ontanteda je powětrowa łódź, na kotrejž žadyn cźłowjek njebě k ſemi pſchiſtajika. Po dotalnych powěſcach je powětrowa łódź nětkle z jenejſe kónlnje a je ſo tam wotworhnyła. Franzowſke hamtſke powěſcje pak ſaſo roſcheřcejeja, ſo to na na žadyn pad franzowſka powětrowa łódź njeje.

* **W awrje pſches Saharu.** Franzowſkaj turiſtaj (pućcźwarjej), Tranieu a Duverne, běſchtaj ſej pſchedewſaloj. Afriku wot wjeczowa k kanju pſchepřekłowacź. W ſaſudźenych dujach ſtaj nětko Maſſauah, město pſchi Cźerwjenym morju, dojeſłoj. Spoczatk dezembra japoczeſchtaj ſwojte jěſbu w Konakry w Senegambiſkej (pſchi Atlantiſkim morju) a běſchtaj ſpoczatk januara hacź k Tſadſkemu jězorej dojeſłoj. Tu dyrbjeſchtaj jedyn automobil cźeſay woſtajicź dla wulkeho pſewodźenja. S druhim wosom naſtajiſchtaj ſo na dalſchi puć a dospěſchtaj ſwój cył. Běſchtaj na 6000 km. jěſoj. Nowy rekord.

Swójbne powjeſce.

Sewrěli: Lidka, hrabinka z Limpe-Biesterfeld-Weißenfeld rodź. z Armim w Cźichonjazach, 80 l. — Marta Muſilowa rodź. Fiſchrez w Budyſchinje, 44 l. — Friedrich Wilhelm Paaz, privatus w Kamjenzu, 73 l. — Arnoſcht Mikeła, pſchekupc w Ketlizach, 58 l. — Hana Lehmannowa rodź. Cźechcza we Wólſchinje p. Lubija.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Puć je Salhowa do Małeſchcza wotſanje dla nałożowanja na Salhowſkich honach wot 12.—18. měrza jo wotjeny.

*

Jětrajſchcźěpjenje.

Hamtſke hejtmanſtwo je ja XII. a XIII. ſchcźěpjenſki wokſeju ſcźěhowaze pſchemjenjenja poſtajiło:

Do XII. ſchcźěpjenſkeho wokrjeża ſłuſchcźeja gmejny: Wuſta a Mała Dubrawa, Jeſchkjy, Brěnjo, Sdźež a Cźelchow. — Jětra ſo we Wulkej Dubrowje ſchcźěpja. Lěkaŕ je dr. med. Schneider we Wulkej Dubrowje.

Do XIII. ſchcźěpjenſkeho wokrjeża ſłuſchcźeja gmejny: Komorow pola Kſkuſchca, Kobjelń, Połwica a Kibliza, Klukſch, Lichań, Nowa Wjeſ, Sdźaŕ, Salhow, Brěžnika, Dobroſchcźy, Małeſchcźy, Delnja Hórka a Mužnjekazy. — Jětra ſo w Klukſchu ſchcźěpja. Schcźěpjenſki lěkaŕ je dr. med. Petrenz w Małeſchcźach.

Hamtſke wozjewjenje z Lubija.

Puć ſ Cźornjowa do Lutka je hacź na daſchce dla nałożowanja ſawjerjeny. Jědźicź może ſo na ſtark.

*

Na pſcheſadźowanje:

Schtwórk, 12. měrza 1925, dop. w 10 hodź. pſchedawa ja ſo na pſcheſadźowanje w hamtſkej pſcheſadźowarni piano, klawěrowy ſtoł, automatiſka maſchina za ſnjelone dźěrki, regulatorowy cźaſnik, lepjich 160 m. ſtkaninow błidowych pſchikrywa, 31 m. ſłowakowego platu (Kunert), 12000 połſedniſkow (Mulichtskarten) 50 błeſchowych łikora.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Sokołki“ maja ſtwórtk, 12. měrca, zwnčowanje. Nałolnica.

Kulow. „Serbski Dorost“ ma njedźelu, 15. měrca, pop. ¼4 hodź. w hoſcenu „Nowſki khěžor“ ſwoju měſaćnu zhromadźiznu. Předſydſtwo.

Lichań. Serb. tow. „Zernička“ ma ſrjedu, 11. měrca, wjecźor we 8 hodź. zaſo ſpěwanje pola Rudolfec. Proſu, zo bychu wſitcy pſiſli. Nawjedowaŕ.

Radwoŕ. Towaŕſtwo „Serbſki Ratarſki Dorost“ ma ſrjedu, 11. měrca 1925, wjecźor w 6 hodź. ważnu zhromadźiznu pola Śmitkec. Přednošk je pſihotowany. Přindźće wſitcy, mamy ważny porjad. Předſydſtwo.

Sokolſkim jednotam. Zakomdźene zapiſy z jednotow, kotrež požadachmy z wokolnikom a kotrež měſacźnje być w Zwjazku hač do wcźerawſeho, njech ſo bnrdom zhotowja a zapóſćelu. Njepřindźemy hewak do porjadka z nastupjenej wěcu. Zwj. jednaćel.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brězyny, — za nawěſtki: A. Dućman w Budyšinje.

Swobodne měſtno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Nowe a trjebane cźorne wobleki

wobleki za haſu, ułſtry, cźrije, ſkórnje, kholowy do dźěła, jaki za zamkarjow, kholowy za zamkarjow, drellowe kholowy ma tunjo na předań

Max Wenzel w Budyšinje

na Pauliſkej dróży 42 rózk Jägerſkeje dróhi.

Serbſki Hospodaŕ

ratarſke wulko-wikowanſke družſtwo z w. r. poſkića

ſymjentne běrny

dobre zwuběrane originalne ſymjo, z bratrowſkich organizacijow w Pólſkej.

Centnaŕ přińdźe hač ſem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družſtwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon cź. 156).

⌘ Serbſke a němſke ⌘

ſpěwarſke

we wſelakich zwjazkach wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbſka kniharnja w Budyšinje

Sprawna serbſka

holca

nie ſtarſa hač 18 lět, ſo při dobrej jědźi do lohkeho domjaceho dźěła pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

Kašmëry

wšěch wulkoſcow

Paul Otte

w Budyšinje

žitna haſa 10.

Mloda, wyſokoſusełna, 9 centnarjow dźěła

kruwa

ſteji na předań

w Dŕewcach čo. 20

pola Łaza.

Srěnjołětny kóń

(walach) je na předań. Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

MERSINSKI

Narućnicowe časniki

Centrifugi

wuporjedża derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Wubjerk z hromadami

mužacych a žonjacych

kołow

jenož najl. hódn. znamki

Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Specialnaſpěchódn. płačizn.

Dowolam podźelne płačenje

Dom jězdnych kołow

Witek w Sčijecach.

K swinjerězanju

kupuje će

dobru hejduſku

ſamomělcu čerſtwu,

nowe korjenja, majoran

pópjeŕ

ze ſamſnego korjeninowoje tołčenje, ſtajnje čerſtwe pola

Korle Kahroweja.

Domašowa ruda

(Thomasmehl) je dóſła.

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedźetaj płacźiwy hóbno a derje

Albinus & Herbſt, dr. i wob. ruk.

w Budyſchinje na hornjecźerſtej haży **24.**

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Jurij Hänſel

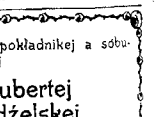

w Budyšinje

na ſukelnjſkej haży 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sada ſ Lipſka w Budyſchinje hamtſkim hejtmanſtwje.

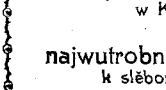

Skład ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Swojemu zaſłužbnemu pokładnikej a ſobuzałožerjej towaŕſtwa, knjezej

Augustej Šubertej

a jeho mandźelſkej

w Krakecach

wěnuje

najwutrobniše zbožopřeća

k ſlěbornemu kwaſej

Serbſke tow. „Swěra“ w Poršicach.

Ljubymaj ſtarſchimaj

Augustej Schubertej a jeho mandźelſkej

rodź. Pawlez w Krakecach

k jeju ſlěbornemu kwaſej

11. měrza 1925.

Dźenſa kražny dźeń nam ſwita dźeń, je kwaſ Waj ſlěborny, dźeń, Waj luboſćiwſchibdźom wita, dźenſa dźeń je wjeſeły.

Wjeſelađwyzeli ſu ſaſchle lětow dźeń, je ſtaj hejſbožej pſchi wotcźarju w Božim domje ruzy w ſwěrje ſawdałoj.

Jara wjele wjeſelocźow dołhi cźaſ Wam pſchinjeſł je, zohnowanſa wjele Bożoh ſtaj Waj wobaj ſhonił.

Swjerzowaj ſtaj ſtajnje kyloj ruzy pilne libałoj; ſ ruku a ſe ſuchu zyłej bliſchemu ſtaj ſtajkoj.

Staj naš ſwěrnje worſahnyłoj w hoſpodźanſkim ſamjatenju, ſtaj naš ſwěrnu ſaſtarałoj je wſchej cźelnej potrjebu.

Ale ſchtiſ ſej njeſeſćenje Waju, ſtarſchej naſtupiſchi, tola Bóh Waj njewopuſći, teſ we nuſy najwotſeſchi.

Jedyn druheho ſtaj ſwěrnu łóhu wobcźahowałoj, ruku ta ruku ſtaj pſcheſchli dol, tiž běſche cźemny dołi.

Swutrobu Wam hłoſ hrěj, ſchtoſ Waj luboſćej ſpomi je, ſchtoſ Waj ſwěrnu ſmuſt wuſi, wuſiſnje ſpomne ſtwórſtwe.

Njech ſon Knjes Waj dale wobdźerži ſwěrnu w dołhim žiwjenju, njech Wam dawa, ſchtoſ ſe hodźi k Waju ſwojim wěcźnemu.

Dźakowne dźećki.

SERBSKE NOWINY

LĚNIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 60 | Budyšin — štwórtk, 12. měrca 1925 — Bautzen | Lětnik 84

Z.S.N. z płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola pówórnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 8 zł. pj. Wudawa a ćišći Serbski nakhidźićelnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Najnowše z cyłeho swěta.

Železniski štrajk je na Bayersku pischepschimnyk. Na dwórnischczu w Hofu 280 muži štrajkuje. Sčo to znamjerja, dželacerjo na tkorowych lubjach a porjedzerjo železnizy. Po dotalnych powjescach so wocakuje, so tež na druhich sastanischczach połnoznje Bayerstcje štrajk wudyri.

*

Polizija w Mnichowje je ludowe zhromadźiny zakasała, w kotrychž chzyšche wjednik nemškich ludowzow Hitler rěčeć.

*

Belgiski wójnski žud w Brabanzje je kommandeura němskeho reserwneho pěscheho regimenta cżišł 78, wyschta z Bibersteina, w njepschitomnosći k chłostarni na 20 lět sadźił. Bieberstcinej podstajeni wojazy žu pjeza we wotkosnosći Brüssela belgiskich sastojnikow morili.

*

Jendželski wójnski žud w Kólnje je kommunista Hehla, pola kotrehož žu bronje a munizinu namakali, k jastwu na lěto 8 měsazow sasudźił.

Němska dyrbi bjes wumělenjna do Swjatska ludow sastupicź.

Rada Swjatska ludow w Genfje je wutoru we němskim nikowaństkim pakeje a two sastupjenju Nutkeje do Swjatska ludow jednala. Namjet jendželskeho ministra Chamberlaina, po kotrymž dyrbi so Němska namołwicź, so by do Swjatska ludow sastupiła, sastupjerjo Franzowskeje, Pólskeje a Czjechoslowakskeje wotpokazachu. Wobsahmkuty so, so nam. so Němskej i krótka na jejnu nutu wotmołwjowicź, so ma wona bjes wumělenjna do Swjatska ludow sastupicź.

W prašenczu žwobodneho města Gdanska je jeho poměrach k Pólskej je jendželski nahlad psched francowsko-pólskim pomschitkownje wróżo stupił.. Pólska je dezpita, so ma wobsebiny komitej, kotruž Swjatł ludow sestaja, wschě na Gdansk so poczahowaje praschenja rosrisczacz.

Němski štejm.

W němskim štejnje je so w Genffkim dojednanju wo **towarstwowym prawje katarskich dželacerjow a wo wotschkodzenju katarskich dželacerjow pschi fnjesbožencach** jednako. Kommunist **Obendieć** rjebi žadasche, so bychu so też na kubłach dželowe rady dowołkle.

Sozialdemokrat **Schmidt** snapscheczi wi, so je praschenje, wo kotrejž so tu jedna, wež dželacerskich fwjazkow, a kommunistowo so njech f tym njesaparaja. W Němskej so prozuja, tenu sadźewacz, so bychu so katarske praschenja psched internazionalnim dżelown wyschnosć pschinjesłe. Hdyž so koalizijske prawo nětkole f zyła internazionalnje wuprawi, maja so katarzy želacerjo za to naschim prózowanjam dżakowacz. Knjezerstwo pak nětko pyta koalizijske prawo katarskich dželacerjow ilusoriske sčinicź.

Tak je sarjadnistwo němske železnizy porucżiło, so dżelacerjo, kotrjž w katarskuje dżelaju, njesmedża pschi twarje železnizy dżelacz.

Chyzł knjezerstwo na to kedżbne cżinicź, so hischcze staw III wustawy placzi, po kotrymž w Němskej dospołnje žwobodne pschecżahowanje placzi. Dżenża pytaju pak pschego sebe koalizijske prawo wobeńcz. Zadanty je wschitkim dorasnu, so je katarskim dželacerjam žwobodne pschecżahowanje njesadźewa. Wo tynke praschenju pschi wuradżenju němskeho sejmowskeho ministerstwa hischcze dale porěcżimy.

W praschenju techniskeje nusnje pomozy žebi žiwoje rosłożenje za statne finanzne rosliczenje wostajimy, kotrež je za nju pschikluschne. Nětkole jenož jene:

Hdyž je k tomu doschło, so je so techniska nusna pomoz wozyła, žu cżi na tym wina, kotrjž pschi štrajkach w płunarujach a wodarskich nacżinili, so žony a dżeci do żmjertnego štracha pschinjedżechu. To pak njepraji, so žmy sa technisku nusnu pomoz. Wěsče pak je, so je njes **lamarjeni štrajka pola železniarskeho hibanja wjele kommunistow a so žu pschi nusnej pomozy w Kolbergu, so by ho jenoż jedyn pschinad mjenowat, sapinane žobustawy kommunistiskeje strony.**

Tu pytaju kommunistowo špacze žudstwa, kaž so bychu sa sdźitanje koalizijskeho prawa byli. Wonka pak organizacje njeza a bjeru dżelacerjam dowěru k dżelacerskim fwjazkam. Pschi nusdowolnych wojowanjach w Ruskej Prusłej žu kommunistowje f wjetschich njewuspěch měli. Hdże je zejich žiwobodnym fwjazk katarskich dżelacerjow? Cżehodla ho two tarify so katarskich dżelacerjow njepostarazu? To f tego wulkadża, so žu kommunistam jich žobustawy cżełke.

Žadamy žebi, so maja pschi sawěrżenja pschę fnjesbože-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski!

Najš. a najtańša kupowańja wobućow. Pódšiwowanje spěšne a tunje

nje a pola pomozy pschi fnjesbożenju katarskeho dżelacerjo to fanne prawo f druhimi dżelacerjemi.

Pschedkhoji žo na to sozialno-politiskemu wubjerkej pschepokachu.

K wjedżenju žo **Washingtonske dojednanje wo dżeli žonow do poroda a po nim** wja. Sozialdemokratka Nemitzowa so wobczežowaschę, so je so prajiło, so njeje możno, cżełchage wjedżelnicze schežej njedżeł do poroda a schežej njedżeł po nim pokuje poddyrcżacz. Pokasało je so na to, so žo ta to hižo 60 milijonow ta tutón samyhł wudawa. Po mnjenju sozialdemokratow je to pschemało. Wěste je, so fu dżelacerskich fwjazki w tutym nastupanju wojezy dokonjake, hacż je žo to hdy je strony němskeho stata stało. Sozialdemokratoja žebi žadaju, so je f najmjenschcza to, schtož Washingtonske dojednanje wopschija, jakoż schini.

Železniarski štrajk.

Sobotu žu wschitkim dżelacerjo tworowje lubje a rauźerowanje służby **Lubjischkeho dwórnischcza** dżeło stojili. Hdyž žebi wot pschestrjenjowych dżelacerjow dżelo žadachu, kotreż hewak jenož dżelacerjo cżinja, kotrjž nětkole štrajkuja, žu tej tuczi jo štrajkej pschidali. Stónczuje žu tej dżelacerjo w tepjerni dżelacz pschestali.

Powyschka fo 1. julija wozołowe tarify na železnizy?

Towarstwo němskeje železnizy dhe 1. julija płacżiny sa wożenje wożowow wo 10 hacż 12 prozentow powyschicź. Powyschenje tworowych tarifow je fo hischcze wotstorczilo.

Prozeß pschecziwo redaktorej Rothardej dla ffschiwdenja semrèteho presidenta Eberta.

Każ je fnate, bě redaktor **Rothardt** semrjeteho němskeho presidenta **Eberta** winował, so je sa cżaß wójny dżelacerjow munizije k štrajkej nasdźewał. Magdeburgski žud je w prěnjej instanzy Rothardta sasudźił. Pschecziwo wuknidej bèschtaj so stórżonjk a wobstorczeny powołałoj. Pschi nowym žudženju, kotrež je fo tele dny sapocżało, fu fyrzdu generała **Groenera** jako świedka pschesłyschełi. Tutón njes druhim praji: Mòżu jenoż wjez, so němšti lud hischcze njewě, schto ma fo wón němskemu presidentej Ebertej po pschèhratej wójnje dżakowacz. Wón je fo wschón na podstorż najwschischcheho wójskowego wjedniżtwa stajił. Wo Ebertu zyle śwista wèm, so żenje njeje najmjensche cżinił, so by štrajk naparał, jón pożylnił abo podlešchił. Wón je żebi pschcza na to mużłił, w sajimje krajneho sakitanja syptacz, so bychu so štrajki stónczile.

Na praschenje, hacż tżeza offenziwa pola Reimsa njeje f njedostatkom munizije wobrożena była, general Groener wotmołwi: Offenziwa pola Reimsa je fo wèsče zyle druhich pschicżinowy dla njeporadźiła, hacż dla njedostatka munizije. Njemòżesche fo na tym dwèłowacz, so fo najwodstatschcho se fastupjenjom Ameriki do wójny świetowa produkzija pschecziwo Němskej wobroczi, niż jenoż f podawanjom cżłowjekow, ale też kanonow, munizije, lètadłow, automobilow atd., a so bèchmy w žiwojim wotsankjenju w jara cżeżkim położenju.

Położenje w němsko-cżeskosłowakskim namjesnym wobkhodże.

Mjes Němskej a Cżeskosłowakskej republiku je fo dojednanje wo wobsjedženju namjesnego wobkhoda wobsankko. Dojednanjowy text je fo w němskim sakonjowym kopjenje fe 7. měrza wozjewił.

Sakski štejm.

Jednanje wo **štrajku němskich železniarzow**, kotreż kommunistoj onanjetowachu, fo pschikhodnim wutorn na dujowy porjad sakskeho štejma stajì. Na praschenjo němskonazionalneho sapòžtanza **Siegerla** minister ludoweho dżakanja dr. **Kaiser** wotmołwi, so fo **f reformu wyschischich schulow** hischcze pschichodne jutry njesapocżnje. Ministerstwo wopomnjenješe pismo wot reformje wuda, so mohła fo sjawnosći wo tym wutrajicź.

Po namjesze prawneho wubjerka fo khłosianske prozeby pschecziwo sozialdemokratiskemu sapòžtanzej Kautzschej a pschecziwo kommunistiskomaj sapòžtanzomaj Lieberatschej a Bertzej dowołichu.

Za **twar dżelacerskich wobydlenjow na někotrych statnych lubłach** fo 84 000 hriwnow pschisłwoli.

W druhim cżitanju **zakoń wo katarskich komorach** po namjetach wschitkich prawneho wubjerka pschijachu. Do katarskeje komory ma fo 40 sastupjerjow wusłowicź. Wot wólby fu wschitcy wusankujeni, kotrjž mjenje dżeli 3 hektary wobdżełaju. Komorje maja pschedbżydża pjerj katarskich kreditnych towarstwow pschisłuschecz.

W druhim wuradżenju fo wo pjerj kommunistiskich namjetach zhromadnje jednasche. Namjety nasłuchaju sajimy **drobnych katarjow a katarskich dżelacerjow.** W namjetach fo żada, so bychu fo njewobdżełane leżomnosce knjezich fu-blow wuzwjozyle a fo dżełakomym katarjam pschewostajile, pschemytłkowy porjad dyrbjał fo też na katarskich dżelacerjow nałożicź, drobni katarjo dyrbjeli fo wot dawka fa twarjenje puczow wuzwjoboditź, wożomydżinje dżełu w katarskim dżele dyrbjało fo fwješcżicź, f tarifami dyrbjale fo najnischcze nużdy postajicź a prawa dowěrnikow katarskich dżelacerjow dyrbjale fo rošschérzicź.

Prawny wubjerk namjetowaschę, żadanju pschihłowjowacź, so bychu fo w Sakskej postajenja pschemytłkowego porjada hacż k fjednowanju je strony němskeho stata sa sakskich katarskich dżelacerjow nałożowałe. Wschitke druhe w namjetach wopschijate żadanja wubjerk pornjeża wotpokasacź. Podła teho dyrbi fo knjezerstwo namołwicź, jeźmej sakonjowy nacżiń pschedpołożeź, po kotrymž mèże fo swadawki za twarjenje gmejnskich puczow po zyle pschemènjenych wopschijadach a wobstejnych pomèrach k lepschemu wokrjeżnych fwjastow a wjeżnych gmejnow bóle po prawdże rozsdźeliez.

Sozialdemokrat **Zellisch** roskoši, so namjety kommunistow wobsłużenym sakonjam nałpschecżo steja a so fo teżdła njedadża pschewjesez. Jenoż namjet, kotrymž żebi żada, so by fo żyze wrócże fiejący sakoń wo twarjenju puczow pschemèniił, ma sirowe zadra a je fo we wubjerku tak nastajił, so fo wotmytłkowy famèr dożpje. Knjezerstwo dyrbi fo namołwjez, sakoń wo twarjenju puczow pschemèniez.

Namjetam prawneho wubjerka fo na to pschihłoho-wasche. Na kónzu němskonazionalny sapòžtanz **Beutler** pschicżiny fa wotstronjenje wobstejazeho sakonja wo **wobkhodże se leżomnosczemi** roskoši. Jeli so fo njeby tutón sakoń wotstronił, by rèczał knjezerstwu namołwił, jeźmej sakoń pschedpołożeź, po kotrymž smèł fo pschedbżydże prawo jenoż nałożicź, hdyż fu pschihłuschne wyschnosće f rosdżelenjom, na pschicżiny założenym, fwjedżcże, so je dla ważnych fjawnych fajimow nusne, pschedbżydże prawa nałożicź.

Namjet fo prawnemu wubjerkej pschihłoka.

Pólske listowe kasscheżiti maju w Gdansku wostacź.

Herriot je wutoru francowskich wotpòsłanzow w zhromadźinje Swjatka ludow do ministerstwa w Parisu pschepruwjował, so by ho f nimi we stejscżicznju Francowskeje a Genfskemu protokollej srěcżał. Francowscy wotpòsłanzy minuju na tym dwèłowacz, so fo pschecżiwjenje Jendżelskeje pschecziwo Genfskemu protokollej njehodży pschehowinycź. W wezerawschim radżenju wobdżełnjo fo sastupjer Parizskeho „Matina“ powół, so je fo jednanje wo Gdansku w junjże Pólskej pschihodnym rozwiło. Pólske listowe kasscheżiti fo w Gdansku dale dowola, wone dyrbja fo jenoż na njenapadnych městnach pschipowěsnyez.

Jendżelszy industrialni pschecziwo dawkowym cżełam protestuja.

Jendżelszi finanzny minister je wutoru deputaziju fiwjaka jendżelskich wikowańskich komorow pschiju. Wona žebi żadasche, so by fo dothudny dawk snjiżił. Swjatkowy prefident, Stanley Machin, roskoši, so je jendżelskemu wikowarstwu a industriji pschecżeżti dothudny dawk napołonyez. Jendżelszy industrialni a wikowarzy dyrbja wo położu cżełske dawki njeżej, dyżli fu żuboża, kotrjž fo njetrjebaju f bjedżeńskeju bèdżez, kotrjž dale f pschezo wjetschim wuspěchom na jendżelskich wikach jendżelskej industriji konkurrenzu cżinja.

Interkonfesionelna schula w Elsaßu.

Po wukazu francowskeho ministerskeho pschedsydy Herriota fo 16. měrza w Colmarje, Mülhhausenje, Nowym Breisachu a w někotrych druhich elsaskich městach interkonfesionalna schula załožeże. W Colmarje je teho dla hižo f protestej pschecżiwo tejle schule doschło. Hawaska telegrafna powjescżenja wo tym powě: Jedyn farar je schulskim dżeżom rjekł: 16. měrza štrajkowacz zapocżnjemy; pschetož bindza Wam wobarać, so hischcze katholikoju wostali. Waš je ži-

Kanc a protestanckanc smješcheja, Wam Božu marknu wosmu a Wam sadźiwaju, dale Boha lubowacz. Napominam Waš, so byschcze pišomne wosjewjenje swojich starschich pschinjesłł, k kotrymuž tuchi strajkej pschihłokuja. Farař a schulsky rektor staj so potom žiwje wurječowałoj.

Franzowsko-rusko-pólšti twjask, jeli so Nikolaj Nikolajewič na trón stupi.

Pólšce nowiny „Ržeč pospolita“ su psched někotrymi dnjemi rosprawu swojeho Parižskeho dopisarja wo wosrěčenju z knjesom Trepowom, snatym ruskich ministrom z cząsa Miłkanskeho II.-wojsewike. Knjes Trepow, jena z najswusnamnischich wosobinow ruskich cźerkwjańzow, je prajił, so so wulkowjerch Nikolaj Nikolajewič wo to prózuje, so by bo po wobnowjenju monarchistiskeje Ruskeje swjatej mjes Franzowskej, Pólšlej a Ruskej wobjamknył. Nikolaj Nikolajewič je zyle sa to, so by knjeza Polaka nastała. Mjezcząstne baltiske staty dyrbjake pak ko sabo i Ruskej sjednacz cźicz. Wojeršču pomoz Polakow k powróczenju bolschewiskeho knjeżstwa nodze wulkowjerch wužicz. Nowiny „Gazeta Poranna“ tutemu planej z wjeselokcju pschihłokuje. Wone mjenja, so dyrbi so poticzena ruka ruskich cźerkwjańzow pschicz, hdyž so tuchi wo sympathiki rusko-pólsko-franzowski twjask prózuja. W pólšim ljejmje su jenoż Witoschowi pschiwisowarjo a pschecziwo generała Pilsudskeho pschecźiwo temu planej a wo ruski zarymuž njerozdza.

Serbska reforma w Sskowakiej.

Psched internazionalnym rosrichtowym ľudom w Haagu budze so w bliżchim cząsu wo skórżbje jednacz, kotruž je něhdy 400 wulkolezomnoscherjow w Sskowakiej pschecźiwo pschewobjedżenju serbskeje reformy w Cźekskotšowakiej sapodało. Sudowne pschedsydstwo smjeje nětkuschi schmajarski pólšanju knjes Schreiber. Profesor dr. Kadlez budze wjes Cźekskotšowakskeje, profesor sjawneho prawa w Budapešti, dr. Valeš wjes skórżbnikow, kotriž su z wjetscha madźarsku senjenju, zastupowacz. Skórżba žebi zada, so by so roskuschowanje wulkich lukłow zakasało, dokelž wone wukacjanam słuscheja. Jeli so skórżbnizy njemohli je swojej skórżbu dobyczź, žadaju žebi, so by so jim dowolilo, so zmjeli swoje lukła zami a to po wotschitej płacźišnje pschedacz, hacz je cźekskotšowakska penizina wotschnosz postajiła. Mjes 400 skórżbnikami su herbjo hrabjow Andrażyu, Desewfra, Hadika, Forgacza, Szechenyja atd.

Nadběh Kurdow w Diarbekir.

Kurdojo su nowy nadběh na Diarbekir cźinili. Jich wojowarja koran (muhamedanisku bibliju) w ruce zwonkownje nażupy nadběhowachu. Jich wotrasnych. Kurdiste hłowne mocy su k połodnju na stronu k Mardinej wotczahnyli, hdźež wojowarje z turkowskimi wojakami wjeczakuja, kotriž su so po Bagdadskej żelesnizy pschinjesli. Turkowske knjezerstwo je dwanaze leticznych z wójska sawołało.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer — 1, thermometer wo dnjo +2. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —1, thermometer w nozy — 8. Muhławy na njepschemjenjane wjedro. — Sněhowate wjedro drje wobkhowamy. Wczera rano lezesche nizima nad morjom mjes Jendźelskej a Franzowskej. Wětcze je dźensa w nozy so k nam pschiblížiła. Schkleńca hlicźeše kaž wczera wjecźor step. Wyschina lezesche wczera nad wjecźornej a połnocznej Europu. Jutše pjatk klóuczko 6.22 hłodża a so 5.54 thowa. Měsacźk hłodża wjecźor 9,27 a so dopołonja 7.50 hodź. thowa.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje ja jutše pjatk:** Prawschitkownje syma, z khwilemi so wucźehnje pschewjele śněha so njepódnźe.

— **Serbska Boja słužba w Drjezdźanach.** Njedźelu sa tydźeń, to je Kątare, śmeja Drjezdźanjey Serbjo popołdnju 1/24 hodź. w kschiżnej zyrkwi předowanje a spjatu spowjedź w maczernej rěcźi. Wukrowinje so herske duchownistwo wo wosjewjenje na žiwjatym měsce ja njedźelu Oculi prošu.

— **Wopomnjeńši žiwjedżeń sa we wójnje padnjenych.** Njedźelu, 15. měrca 1925, budźa pschi ľudnosći wopomnjeńskeho žiwjedżenja sa wójnischi padnjenych na měschczańskich sławnych twarjenjach a schulach żarowańske khorhoje (na pół sćežoru) wupowěsnjene. Měschczańskej radże a mnohim wobydlerjam by witane było, je-li bychu też priwatne domy po możnosći khorhoje wupowěsnyle.

— **Sa ludowy żarowańši dźen 15. měrca je** Mischnjanski biskop Jeśejowaty wukaz wudał: 3. njedźela póstna je we Sakskej jako powschitkowny ludowy żarowański dźeń k wopomnjenju mortwych, kotriž su we śmertnej wójnje swoje žiwjenje za wótzny kraj wopruwali, wěnowali. Postajimy khodła, so by so na tutym dnju na wschěch Bożich słužbach na wójnischi padnjenych w khromadnej modlitwje a pschi předowanju spominało. Pschipodobnju prošu 12 a 1 hodź dyrbi so żarowańske zwonjenje wotměcź.

Darmo kóždemu
100 stat. hriwnow 100

njedawamy, ale prónjoklasny
pjelnjeński pjerodźerżak z 14 kar. złota
platérowany, za reklamu a zeznadź.
Při skazanju spodźiwanje zbudźaceho wunamakanja
Radio—Composition Z. R. III.
šwajcarski patent čo. 950. D. R. P. a.
reklamowa płatźina 2,— hr. (w klamach 2,50 hr.)
doběrk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodźiwanje zbudźace wunamakanje njesmě w žanem wobkhodźe. žanej dźěławi, žanom domje pobrachowacz, dokelž móže njewuczeny, haj kóžde dźěćo knydom přepalene hornce, bowy, krjepjawki, mlokowo harany, kupanske wanje atd. dźerżeliwje wuporjedźeć. Radijo—Composition přimuje na aluminium, emajlu, kopor, mosaz, čorny, běły a cynkowy blach.
Bjez lejtowanja. hamora! Bez salmiaka!
Bjez lejtowanja!

Posyłka za 2 rentskej hriwnje dosahuje za 100 wupowjedźenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće knydom! Připołožće pjenjezy Wašemu listeja! o za płaćće jenu póstowy šekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připósćelemy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pjerodźerżak.

Pjenjezy wróćimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tutón poraźak w milijonach pytamy wšudżom zastupjerjow. Tróšny kapitał 300—2000 rentskich hriwnow po wulkosći wokrjesa. Jenoż na sprawnych so zamołwjacych dźiwamy.

— **Z Budyšina.** Wutoru, 10. měrca, swieceše naš wjeloćesćeny wótčinc knjez studijny rada dr. Muka swoje 71. narodniny. Ze wšelakich stron přikhadźachu jemu zbožopřejne dopisy a depeše z domizny a z wukraja, ale też někotryžkuli předeł a česćowař, kotremuž je hišće lońši jubilej sedomdźesaćinow w dobrem wopomnjeću zawostał, přińdże wosobinscy swoje zbožopřeća wuprajić. Tak zeńdże so, wosebje popołdnju, črjódka přiwuznych a hosći z blizka a z daloka we lubej Mukec domjacenosći, zo by so z wosławjećom nad zbožownym narodnym dnjom, kiž běše Boża milosć w dospołnej cźiłosći a strowosći ćěła a ducha jemu spožčiła, někotre rjane hodźinki so sobu zradowała. Njech tutón jasny dźeń hišće mnohe lěta z tajkimi čerstwymi duchownymi mocami dožiwi naš wulcyzasłužbny serbski wótčinc dr. Muka, zo by swoje žiwjenske dźěło zbožownje dokónčene w čiści widźał, njemjenujwulki delnjoserbski słownik „thesaurus linguae sorabicae“. Wjele zboża do rjeńšeho serbskeho přichoda a mnogaja lěta!

— **Dźiwny wubjerk Budyšskeho nutrjeneho sjednoczeńšiwa.** Wjednjidźuja, k. plchekuz Rauer, pofrowi pschikomnych. Rozrawnjesche wo wuspěšnym kónčkum sjednoczenju, kak je sjednoczeńšiwo mnohim pomhacź mohło. Dźensa rano je hišće wołtarje zatym pomnoženeho tsa. Nuza pak je hišće wulka, někotra ból ma so hišće wołóżicź. Dale wujedna so, so budźe 21. a 22. měrca dwěłkowe dny, 28., 29. a 30. měrca budźe so dźerżeć Němčkostatna wobora łapčerski a pośćinkowa staja. Wjele dalšeje so hišće wospjewi. Knjezi prof. Kurthowa a wubjerka wustupiła, na jeje městno zastupi knjez Ehrenbergerowa. Sa dwěłkowe dny wotaja so młodźi knjez a knjenje płaćes 14 lět starí. Samotnicy dyrbja so na tajkorjesej dróhy cźo. 3 pała pschedźiwaju abo śrjedu 18. měrca 1925 wot 5—8 hodźin w krajnej khěži. Jutry rosdźelenje so po puntu zwinjazcźo mjasa, po pół puntu kałapa a po pt. zokora. Kpětki wobstara k. direktor Rebel. Pschedawanje budźa so ja 10, 20 a 50 pf. Tsa lisćinow mója so darmy japisowacź. Kupětki a lisćiny wudawaja so 21. měrca rano w 7 hodź. na radnizy. Muzike wjem. wjedźe sa sjednoczeńšiwo 26. měrca „Winjazarjowa Lisćihrack. k. šnd. radź Hüttig budźe raz po jutrach koncertowacź. Posłednik sjednoczeńšiwa, k. bankowy direktor Rebel, da rozprawu. Dokhodowy bě w lěcze 1924 35 000 hr., cźišnyh wudawkow sa zyrobu 29 000 hr. Nahrjał njedawaja so nětkole wjazy tak bohacze dary. Dyrbi pak so ja nowe śrěbki na kóždy pad postaracź. Pschihódna podjakowa so na kónzu hišćeze jenotliwym jastojnikam.

— **Sozialni rentnarjo!** Póndźelu 16. měrca 1925 wot 8 hodźin dop. hacź do 1/21 hodźin pschipodatnjuje so sozialnym rentnarjam podjera w krajnej khěži na hrodowskej broży. Dóstawarjo so prosćha, 5 a 10 pf. sobu pschinjesłł.

— **Wěża na Cźornoboh dyrbi so potwyschicź,** dokelž je schtomy wokoło njeje tak narosćele, so je wuhlad pschez nje zawrjeny. Dokelž by rjane schtomy wotstronicź schoda so to, chcedźo wěżu wo 10 abo 15 metrow wyschcźiwa nadrićź, schtož by na 30 000 hriwnow pjecźiło. Dokelž mesta Budyšchin, kotrejž hosćenc a wěża na Cźornoboh wobsedźi, njesmeju samo swójcej njemóże, dyrbja so cźerkwinske barty hromadźicź.

— **Torgawski żelesniši wobkhodny hamt** pósći nam tuto: Sapołożenje wopsebitych jěrbow (na pschikładnych cźahach). Mjenikostatnemu żelesniščemu personalnemu namjetnje so rjadko, so by wospodowe cźahy wobsedźiło. Wobsebje pocźahuje so to na połdnjowe cźahy, z kotrymi wjaza kowarstwa a druhe sjednoczeńšiwa jěcź, to hdyž nimale wšitke cźahy, dźiwadła, pschedmjetnicźki atd. wopytale. Tschinja chze wjele pschichodne taśe cźahi sarjadowacź, jeli je to wěź sapisacź a żelesnizja na tym nječzsto malo zajimuje. Kaž je so hižo w druhich kónčinach pokazało, ma tak taśe pschiležnosćo rad a wuźiwa husto taśe posłiežby. Namjet na to na dwórnizach japodacź a kotrehez pschisłuschnym wobsedźerjam atd. wobjećź.

S **Cźichońz.** Tu wumrě šandźenm hobotu po kótkej khorosći w starobje 80 lět hrabinka Lutja z Lippe-Biesterfelo-Weißenfels, rodź. z Arnim. Njeboha běšeche dobrozelka bědnych a khudych daloko a schěroko znata je žeh jar cźaš žiwjenja trajazy pomnił we wutrobach pjerawnych postajiła. Hrabinka narodźi so 12. awg. 1867, wuda so na hrabju Theodora z Lippe na Cźichońz, kotryž hižo 1899 wumrě. Dźěći z manželstwa wušłe njejsu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Samkarjo firmy H. Schönberga z synowu w Margarezźinej hěźe běchu 22. februara dla mzdowych differenzow do straika stupili. Sajdźenje powdjelu pak wětšo po wobjećnym jednanju je swojimi přećelnotami (Gewerkschaften) jasno dźěłacź započeli.

Prokop Holý:

Tón prawy.

21 (Pokracźowanje.)

„Ach, wottud wětšił buje!“ jatwola Krawczik ſ nutrnym pohladnjenjom na holzu, kotraž bě so wscha sacźerwjenika. „Potajkim Lidušcha je cźi we tom rěcźała?“ Ale ta hnydom pschemó zmotu wuskotnosć a wjeźele wotmolwi: „Ty njeprajisch, schtož njewěsch! Ale niczo njeschkodźi. Jónu dyrbjesche to tola won. Wjazsklawk sapoca raz wo tom powědacź, kak je knjes farař pěkny a pschi tom ſ njeho wuskoći, so by tej chzył być ſ knjesom. Njejjemu jemu teho wurěcźała — ale dokelž bym njewobdźała, schto tomu bratr a swakowa prajitaj — Michalka hišćeze na świeźe njebě — dyrbjesche mi žłubicź, so njebudże wo tom rěcźeć, khiba jenoż so mnu. A tu na jene bobo je so wuplapnył. Potom so praji, so jenuž jónske njepowědaja, cźehož njewědźa.“ A wona da so bo wjeloćeho, lubosnego śmjerza.

„Nó, njemóżne to njeje“, praji roswažnje mischtr Krawczik. „Wjeśnjanoſta je a budże pschemkody, so by statok tak bórzy ſ kupow puschcźił. Może cźakacź hacź na Michalka. Sa naſch rób by to cźejesć była, hdy by ſ naſcheje žiwobywa jónu wuschol hódny žiwjenjobnik Knjeza.“ Dźakowne pohladnjenje schtyrjoch wocźi běsche jemu ſ wotrimanjom za jeho pomoz.

Wjeśnjanoſta“ niczo njeprajił, jenoż Tomek wótrje sasyczka, ale njeswajił jej hižo pschedawacź swoje myślicźki, ze wulkomócźe nałożene. A wot teho wokomika sthwali so hnydom za njeczo, so Wjazsklawk póndźe ſtudowacź „na knjesa“. Tomek znadź ani njesacźu, kak běsche nachzyżo tonu dopomhał. Najwjetschu radość mějesche ſ teho Wjazsklawkowa macź; hdyž teho wjeczora, kaž kóždy dźeń psched ſpanjom hólczejej ſchcźikć na cźoło sćinu, pschitkócźi jeho k wutrobje a po nim też Lidušchku, kotraž jej tak ſpomóżnje po boku ſtojesche we cźeźkem nadawku wukuhlowanja dźěcźi.

Na tamny wjecźor ſpominasche nětko Lidušcha na puczu ſ zyrkwje. Wona bě drje wo tom ſ knjesom fararjom wjele krócź rěcźała, radu składujo ſ nim, kak ma doma jednacź, so by pschecźeje wschěch go dopjelniło. A bjes dźiwa bě, so Wjazsklawk dźensa wuhladowański jeju w dowěrnej rosmowje, běsche wcźinnje był na wukhlédk. Ale tón krócź wjecźeśche go tajna rosmołwa Lidušchi ſ duchownym wokoło něcźeho druheho, schtož běsche hižo dlóicźi cźaſ hołzymu myſl saběrało.

So by hólza ſpokojiła, praji jemu, so je knjes farař hižo wſchitko wujednał, a so bude Wjazsklawk po próſdninach do wuſtawa pschijaty, hdyž hólczaca ſtudowa, kotrejž maja žedźenje ſa duchownym ſtawom. Sa pachoła běsche to ſ drohotnischim darom, hacź wschitko to, schtož běsche jemu wczera Boże dźěcźo nawobradźiło. A Lidušcha, kotrejež myſle běchu hišćeze zyle do hodowneje ſbožnoſcze ſamrjene, po ſwjatoczńej wulkej Božej mſchi, pschi kotrejž běsche ſe ſwojim hłokom tak poſbožnjo wobſtawała Boże dźěcźo, běsche polna radoſćiwjeze nadźije, po pschichodne léto pschibliżi jich wſchitkich wo rjanu krcźel tak nadobnemu ſamérej. Ale ſ cźowjeczim podźelom tudy na ſwěcźe je, jo žana radoſć njebywa bjes pschimješanu bolostnjeze hórkoſcze; a Lidušcha a Wjazsklawk ſacźuſchcźaj to hižo tónkanu dźeń.

Hdyž ſajmuſchcźaj do ſtatoka, cźakaſche na njeju Kotrowa ſ pokhmurjenym wobliczom: „Lidušcha, njeſtrózcze go, wowsy je wčkał hórje.“ Holza wobleděny, ale jeje ſylna duſcha běsche ſwuczena, ſapominacz na ſebje a ſkrywacz nuiskownu bolosć, jedna-li go wo to, druhim wołóżecz. Khwatańſe na wumjenk, do ponźnjeze ſſwiceźki, hdyž hyd-leſchtaj na wotpocźinku jeje ſtarſchej a wjeſnjanoſtowej.

Stara Kotrebka khorowaſche hižo léta, a nječtó njewědźeſche, na cźo. Lékař druhdy wjeſnjanoſcze pſcheradźał, ſo je to duchownа khoroba, a ſo jeho macźerí lépje njebudże, dónźi ſo njewuprajił, ſchto ju cźiwiluje, ſo by jej žebi pomoz pytała. Ale ſtarſchcźa mjelczeſche a mjelczeſche ... Jenicźo Lidušcha ſamdźeſche pola njeje woſtacź.

(Pokracźowanje.).

S Maleho Radschorka pola Kletneho. Padusch tw o. We malej wuzy rěsałche pola jedneho wjesnjanja domjacy rěnik swinjo. Swoje kol̆o bě hebi wonka pyched tyžu sjeo wostajił. Hdyž dyžiche domoj sčeł, podarmo ga swojim konikom pytałche. Wěche so druhemu salubiło, kotruž bě jomu na padnuchne waschuje sjobu kasał. Dźensnischi dźeń kradnu ludźo kaž rapaki, wschо, schtož jim do rukow pschińdże.

S Ludsja. Rjeczałowe listy. Pschecyj hischeze so we naschim měsče ludźo namakaja, kotrěž jim pschipósłane. listy je inakshi zlubjenjemi wopranduje 9 kročj wotpisaja a je potom dale rozsčelenu w nadźiji, so bo jim tak wulke sobe, kotrež je w liczę pschihotujene, stanje. Najmundrischi su dóstawarjo tajkich listow, hdyž sebi j nimi wjeseli we khaschliczkach japała; na tajke wotschuje so pózyerna j potážnym hłrogłyzami nasłepe wutsje. — Wczera, krtschu, sjedze na tudomnym dwórnischczu lokomotiwa i kolisow. Pomozny czah je Zitawy so jawoła, kotryž pak dla straka ha hes personala pschidźe. Dźełaczerjo tudomnych železnischkich dźełarnjow maschinu jako na kolje pschinychu.

S Barnaczitz. (Bernstadt.) Wulke srózcze je drje mnohim wosjenjenje wo wotewrjenju konkursa firmy Wolkmara Lyndnera, syedzijo a pschedawarnje wahna a pschitykowych hnozidłow pschinjesło. Nimo powschitkownscho czeskeho holpodarskeho połoženja je na wurschczenju wosczoje czeska czuwowa thorosej mějerjeska firmy wina. Knjez Lindner je 1. měrza do Drjezdżan worsół, 2. měrza je j Drjezdżan swojim pschiwuknym pyrał, so dyrbi so dla swojeje thorotcze do czuwowcje wuhoseczje podarj. Wot teho czasa nimaja zameje powesce wjazy wot njeho. Jeho żyn je potom konkurs pschinowschił. Każ konkurstowe zarjadnistwo zdali, je dołh dosholuje tryty, tak je wórczelsko pschi imérownym rosrisanju wobthodowych małezinczow tschkodowacz njebudża. Wottaf Lindner wobkhod swojeho nana dale wjedze.

S Wschnit pola Ziczenka. Nunje hischeze smjerczi wuczelsko je tu hrobotu 10letna dźowka hosczenzarja Webera. S blisko transformatorskeje thejki na puczu do Druzkej leżesche elektrilki grót na pucz. Holza, kotraż nowiny wunoschnjo, thejkyche grót na bok połoźeć a yschinny zón khodła j ruku. Lędma pak bě sche so tyho dótknyła, ja tež hižo elektrilki prud pschyczehnuty. Holza njemóżesche grót wjazy pulsczicz. Na jese wołanje khwatatsche w blischczej bydlazy kjes Krebs se swojim synom na womoz a hytatsche holzu wuswobodzicz. Lędma pak bě schtoj holza pschimmuloj, leżeschtaj tež hižo na sant. Knjes Krebs dóstoże potom po starý kolowy mark, j pomozu kotrehož so potom konczuje poradzi, wobzarujonne dźeczo wuswobodzicz. Holza bě hižo zyle módra a jenož tosbłudzenemu jatrocżenju k. Krebsa na so dźakowacz, so bo zyły podarmo tak rjudnje njeskónczi, kaj psched krótkim w Guczjunje. Jenoż hischcze nęschto njesnikowu, a dźęczo by wsche Boże ruczka sajała. Tutón podarmk je nowa wuczba a napohoż starschim a wukubłarjam winowatoicz, dźęczi khutnje namohliwcz, to njebychu so jenje elektrilkeho gretu pschinmnyte.

S Hródka. (Khrobły jebak.) Nimo měry jchibale sważ hebi młodzy człowjek wobkhodnikow w naschim městaczku woiebacz. Zyle swórnje a jkludnje wustupowasche, dasche swojim wopsram, kij bésche hebi wunyhat, ruku a prajesche wutrobnje: „Dżeń dobry, knjeże X, njemóżesche wy mje wjazy? Ja żym tola Sch. j Wukowza. Wy tola mnohe nana znajesce.“ Na to powédasche nęschto wo rataréj maschinje, po kotruż je na dwórnischczu pschichcył. Mjelko pak nima dorcz njeszeł, so by mohł pkczesnu na pschi wjesenje japłaczicz. Jenu pobrachuja runje pschecz. 12,50 hr. abo 7 hr. Dokelż je wobkhodnikam samożity wobsédżeł je samsnym mjestom znaty, tak dachu j wjesticzeho dźela njenjelu. Żuły pschihuli, njenjesły na druhi dżeń wódżecz njeda. Někotre dny podjahowu pak so wukowa, jo je jebanjstwo, kiż je wón pola wolchelakich wobkhodnikow znejsł.

Se Schönberga H. S. Kat kraschnje wuże bycz, hdyż na schatowu rólu hobu bracz dopokała pad, kotruż bo na poda. Żónikej rólowaschczej swojeje schaty, njes tym to bżeczi jsadły rólo sebi brajkujschej. Nadobo jawoła jene dżeczo a żónikej wuplabatschej, so je rólo jemu hewun pschikłuszyła. Nanjenje bésche tak cżęsze, so dyrbjachu po lekarja pósłacz.

S Wojerez. (Klankowe dźiwadło.) Hodżink njemyslenho wjesela pschihotowachu ruczne klankowe hry Radostkez bratrow dżęczom a dorosczenym naschego „rika a wokolicy. Klankowe dźiwadło dże njeje znamo na hebi niczo nowsho; na hermankach mózemy jo często wobsedżowacz. Ale schtoż bratrow Radostkez pschedhrajenje wosebite wothczenjenje leżun, dé jich wumésłe wurjesenje. Hižo dopołdnja na bajkowe hry bé wjele ichnitkich dżęczi wosebje j wokolnych wjsow pschikhwatało. Też wjeczorne pschedstajenje „Doktora Fausta“ bé derje wopytane.

S Wojerez. Jodruzinski pjenjes na měrz wosnanje każ dotal. — Każ jo tożeli, pschesełe so pjeza sapożinjzy na tudomnym dwórnischczu, kotrež jsu 55. lět pischkrzchili, k 1. haprileji na wotpoczink. — Na zanje „Alte“padny w lokomotiwowej dźelarni cżeżke żelezne 18zdału tak njesłobożnje na 16-lětneho somkasłeho wuczobnika Münschu, to bésche hnydom morwy.

S Noweho Hamora. S pschiprawjenjom elektrowodu je to tu sapoczało. Dwar transformatorskich thejkow je jo wuraschenu mischtrej pschepodał. Sczeżory ja elektrowód jo nawożuja. Instalazilke dźęła su jo hižo na wschelakich městnach naschepe wjesli sapoczałe.

S Czemnitz p. Lubanja (Thiemendorf.) (Wobsch j Wożim njemjedrom.) Pschi njedżelskim Wożim njemjedrju dyri błyk do Henjeżej khże, kotraż bé je klomu krtnal. Khża stejesche ja krótke wokomiki dojpokuje w plomjenjach. S pomozu hużodow mużacku j najmjerschcha mebje a nadobu w delnim poschodze wukhowacz, wschо druhe jsu wotpali. Koja w hrożi bu j Wożim njemjedrom pohlusczena a dyrbjesche jo sarczacz. W sjuhonym Seifersdorfje dyri Wože njemjedro do wże katolskeje zyrkwje. Wożimy wjele jo jaspyny.

S Lutow. Sło-Komorowske měschczańske jastwowjerstwo budże w ptschichodnym pohdżenju we awtowej czarje jednacz. Auto dyrbi jedżicz je Sleho Komorowa pschez Ptaczezy do Lutow.

S Polpzu. Nasch lubjeł Hanuschi měsesche w poslednimaj lętomaj wosebite błoże w hosczinje na rubjezne poczata. W lutymaj lętomaj popadny 2 thżowaj a tuma.

S Bżeze Wody. S poschdżenja hamtskeho żuda, 11. měrza 1925: Pohonczk P. bésche wot hamtsk. pschedbjezjerja pschikas bóstał, so ma 10 hr. płaczicz. Wón bésche jahnył na Kutjansku brohu wohst. P. bésche powotanje wopolczł a wynrajił, so je chżył brohu wurunacz. Sud so njewérzesche, a tuż wosta pschi 10 hr. khżstanju. — Dżéwczerk R. J., kiż w jastwje pschebyła, bésche w awtarskej wokolinje wokolo dundał. Wón bésche so pola Zuschko mija mitskohnym a pólcz kradnył. Sud namórdjema 4 mésacy, 3 njedżele je hižo wothżdał.

S Bżeze Wody. Sapiż schkelskich hudlschczow. Podtutym napiknom je wuschoł nowy 10. wudawk znatich knihi, kotraż je pola wydżerowczow, wobkhodnikow a natarjow jenak radu wiósana. Kniha wopschija alfabetisti jelnam wschich mjestow, wobaw a druhich hudlschczow Delnjo- a Hornjoschkelskeje prowinzy. Dale je tam namakacz liczba wobhdżerjow, japiż pólskich wustawkow, żelezniskich stażjow, hemtskich wokrejeschow, sewnistskich wokrejeschow a wobadow.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 12. měrza 1925.

Wczerawsche kurzy w Barlinje:

(Zwe wuzu za we millionach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 650
jendzelski punt	20 027 000	czeschki króna	12 450
schwajzarski frank	80 800	10 mil. półsk. mark.	80 200

Pjenjezy běchu każ pożedżone dny. — Efektowe wiki běchu wczera na Barlinskej burzy pschi spoczatku stuczene, potom pschi swojich kurjach thabłachu. Kurzy wójnskeje a statnych pożczonkow so trochu porjedżicha.

Produktowe wiki njepschihladujechu wczera zaże pschemjenjenje w płaczinach. Wobrot (Umsatz) wosta zrudny. Druha ruka (to rěka wikowa) bé hwólmnischa ja dotalnu płaczinu podawacz. S muki, wotrubami a wosnjelskami běchu wiki jara mérne. Wczera płaczesche zeitnak:

W Barlinje:

pschenicy 12.65—12.90 hr., rożi 12.35 hacz 12.45 hr., jeczmjenja nałepschego 12.25 hr. hacz 13 hr., najmunscho 10.75—11.50 hr., wowsa 9.45—9.70 hr.

We Wróćiławju

pschenicy 13.50 hr., rożi 12.90 hr., jeczmjenja najmunscho 11.50 hr., wowsa 10.35 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenicy meja 14.75—14.72 hr., julij 14.85 hr., rożka 13.60—13.62 hr. meja, julij 12.90—12.97 hr., wowsy meja 10.10 hacz 10.12 hr., julij 10.10—10.11 hl. hr.

Wiki rěznego skotu wczera w Barlinje (Zentralviehhof)

pschihnali běchu	Wonc płaczachu:
1575 howjadłow	20—51 hr.
3380 cżelatow	35—75 hr.
3254 wowzow	23—52 hr.
9023 nutkrajnych a	
277 wukrajnych swini:	
240—300 ptw.	65—66 hr.,
200—240 ptw.	63—65 hr.,
160—200 ptw.	58—60 hr.,
do 120 ptwow	57 hr.
ranzy a kundroły	60—62 hr.

Na wiki prošatow a běhałkow (Magerviehhof, Friedrichsfelde) běchu pschiwjesli 465 wrošatow a 393 běhałkow. Wonc płaczachu:

Prošata:

frénje 22—27 hr., wulke 27—38 tl. hr.

Běhałki:

małe 45—55 hr., frénje 55—65 hr. wulke 65—75 hr.

Wiki klazachu, płaczinty běchu pornjo pożedżnim wjelom wo nejchto małe pschiwabjene.

Někotre płaczizny j wjezerowschich Drjezdżanskich wikow (Markthallen): Suzy 1.30—1.60 hr., kozki 1.50 hacz 2 hr., truchy 1.50—1.60 hr., kurcy stare a młode 1.20 hacz 2 hr., hołbje tschuka 0.80—1.50 hr., karpy 2 hr., luny 2.80 hr., jabłuka 10—50 np., morchej 10 np. zyzła 20—25 np., cżerwjeny kał 10—12 np., bóły 7—8 np. tyhały 10—12 np., cżerwjena rěpa 10—15 np., ruczkowe hrihy 4—8 hr., mlokarnjska huzra 2.20—2.50 hr., burcka 2.20—2.50 hr., mloko litr 32 np., twaroh 30 np., jeja 10—13 np.

Klamańke twory w Barlinskim wulkowikowanju: rżana muka 20—21 np., pschenicżna 20—28.50 np., gris 23,25—29 np., rajs (lamki) 15—15,75 np., rongron 18.50—20 np., błidowy 32,75—40 np., kofej njepalony brasilijski 215—230 np., hrjebowo-amerikanski 250 hacz 318 np., palony brasilijski 270—310 np., hrjebowo-amerikanski 330—400 np., schmatz 90—93.50 np.

Wiki wczera w Běłej Wodże. Butra 2.20 hr., twaroh 30 np., jeja 11 np., ¼ litra laneho wolija 50 np., Dołeż so hnihowaschе, běchu wiki slabje wopytane.

Na pschedawanje:

Sjuduiszy sjobow, 14. s., dop. w 11 hodż. w hosczeńcu „K wodpschenjenju“ w Małej Nydeli: kryty wos, pjisanska maschina „Mignon“, srejzy dubowy zahnik.

Dobrowólnje njedżelu, 15. 3. pop. w 3 hodż na schuli: domjazu a holpodarsku nadobu a jamu hnoja.

Na pschedań:

Krutwa, wyschokutczelna, w Czelchowje w starej zyhlowarnczi, a do czehnjenja w Wunju 34.

Mały kóń w Budyschinje, na hornjeczelej haży 34, delka.

Sdyjaza a hykanje rěsaja maschina w Boschczach czisło 37.

Kobła, 3-lětna, w Kichjidole 8.

Czěżay, rasowej, w Kellizach 14.

Sso pytaja:

Samkańki, Straubichen a Klingst w Budyschinje, na swonkownej lawsce haży 12.

Pohonczk, Arnoschk Szykora w Małeschczach.

Pjekańki wuczobnik, Wirth w Rakezach.

Holz u bo domu, Schönowa w Kamjenzu, Oskar Müllerstraße.

Holza, pilna, pyches 20 lět ja kuchnju a dom a jutrownu holzu, korczma w Rakezach.

Holza, pyches 20 lět, kotraż może jwadlczicz a bólo schicz, na Wetlinskej dróhi 40 a III, na prawo, w Budyschinje.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dopoldnja 7¼11 hodż.: **Sšnadny wobrot, njepschemjenjene płaczizny.**

¾12 hod.: Każ pyched hodżinu. Tendenza mérna.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, kwas 100 kg, płaczizny wo wotej krihnje

	11. 3.	10. 3.		11. 3.	10. 3.
Pschenica rożka	257—258	250—256	rapk wosnjelski	16-17,20	17-17,20
małki, jeczmjen	247-249	245 248	poch. melasa	9,30	9.40
nal. jeczmjen	245-260	247-260	ferodella	15-16,50	15-16,50
wowsy	—	—	hermage tewjk	19-19,50	19-19,70
kukurjza (Mais)	189-194	186-192	bumy	19-21,00	19,00-21
pschenicn. mufa	215	—	wo'a	18,50-20	18,00-20
rjana muka	34-37,00	35-36,75	lany wołjuschi	22-22,50	23-23,50
rjana wotrubu	34-36 25	34-36, 5	módre łupiny	12-13,75	12-13,75
pschenic. wotr.	14-14,30	14-14,30	olie tupiny	14-16,00	14-16,00
rjane wotrubu	14-14 30	14-14 40	symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-400	390-400	błomia, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane symjo	395-400	400-405	„ pschenc.	1,15-1,25	1,15-1,25
hroch	20-22	20-22	„ wowsna	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelusczki	18-19,00	18-19,00	„ jecjna	0,90-0,95	0,90-0,95

S Wojerez. Jodruzinski pjenjes na měrz wosnanje każ dotal. — Każ jo tożeli, pschesełe so pjeza sapożinjzy na tudomnym dwórnischczu, kotrěž jsu 55. lět pischkrzchili, k 1. haprileji na wotpoczink. — Na zanje „Alte“padny w lokomotiwowej dźelarni cżeżke żelezne 18zdału tak njesłobożnje na 16-lětneho somkasłeho wuczobnika Münschu, to bésche hnydom morwy.

S Noweho Hamora. S pschiprawjenjom elektrowodu je to tu sapoczało. Dwar transformatorskich thejkow je jo wuraschenu mischtrej pschepodał. Sczeżory ja elektrowód jo nawożuja. Instalazilke dźęła su jo hižo na wschelakich městnach naschepe wjesli sapoczałe.

S Czemnitz p. Lubanja (Thiemendorf.) (Wobsch j Wożim njemjedrom.) Pschi njedżelskim Wożim njemjedrju dyri błyk do Henjeżej khże, kotraż bé je klomu krtnal. Khża stejesche ja krótke wokomiki dojpokuje w plomjenjach. S pomozu hużodow mużacku j najmjerschcha mebje a nadobu w delnim poschodze wukhowacz, wschо druhe jsu wotpali. Koja w hrożi bu j Wożim njemjedrom pohlusczena a dyrbjesche jo sarczacz. W sjuhonym Seifersdorfje dyri Wože njemjedro do wże katolskeje zyrkwje. Wożimy wjele jo jaspyny.

S Lutow. Sło-Komorowske měschczańske jastwowjerstwo budże w ptschichodnym pohdżenju we awtowej czarje jednacz. Auto dyrbi jedżicz je Sleho Komorowa pschez Ptaczezy do Lutow.

S Polpzu. Nasch lubjeł Hanuschi měsesche w poslednimaj lętomaj wosebite błoże w hosczinje na rubjezne poczata. W lutymaj lętomaj popadny 2 thżowaj a tuma.

S Bżeze Wody. S poschdżenja hamtskeho żuda, 11. měrza 1925: Pohonczk P. bésche wot hamtsk. pschedbjezjerja pschikas bóstał, so ma 10 hr. płaczicz. Wón bésche jahnył na Kutjansku brohu wohst. P. bésche powotanje wopolczł a wynrajił, so je chżył brohu wurunacz. Sud so njewérzesche, a tuż wosta pschi 10 hr. khżstanju. — Dżéwczerk R. J., kiż w jastwje pschebyła, bésche w awtarskej wokolinje wokolo dundał. Wón bésche so pola Zuschko mija mitskohnym a pólcz kradnył. Sud namórdjema 4 mésacy, 3 njedżele je hižo wothżdał.

S Bżeze Wody. Sapiż schkelskich hudlschczow. Podtutym napiknom je wuschoł nowy 10. wudawk znatich knihi, kotraż je pola wydżerowczow, wobkhodnikow a natarjow jenak radu wiósana. Kniha wopschija alfabetisti jelnam wschich mjestow, wobaw a druhich hudlschczow Delnjo- a Hornjoschkelskeje prowinzy. Dale je tam namakacz liczba wobhdżerjow, japiż pólskich wustawkow, żelezniskich stażjow, hemtskich wokrejeschow, sewnistskich wokrejeschow a wobadow.

Njewedra w Italskej.

Wichory, sniwi, hnuły a semjerczenje.

S Roma żo pische: S zyłeje Hornjeje Italskeje, j Piacenzy, Mantwy, ze Cremony, Brescize, Verony a j Italskoschwajzarskich hranizow żo wo hobrischich wichorach a wo wulkim snuły pżeli, kotryż hacz do Bologny dojażа. Na Adriji zyhnuje wulki wichor. Wilky Trieszta je żo wulki czołni potepił. Muzijowe pschepowmaschke zyhu nóz na wodże. Hdyż jo wuthowachu, wumrje jedyn j njeho je sprózniotu. Tři mjejiske transportiske łodże su żo zhubile. We pschistawje w Anconje su njewjedra wulke sapuszczenja nacziniże. Nad Benedigom su żo wczera popoldnju slinki rozpuschczile, pschi czimż njewjedrowy wichor zathadżesche. Cetadlowe kolnje żo hworiorhacu. Wjele czołnow żo rozbi, 16 je żo zhubiło.

Wczera wo dwuje, wosebje pak w nozy zaczuwachu we Nicozhji a Catanjsej czeżke semjerczenje. Dżél jozelba San Salvatorskeje zyrkwje żo hypny; zafzada katchedrale żo wobschkodzi. Wjele hżejow żo napukny. Wobydlerstwo czehnje j domow.

Towarstwowski powćstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin“ w Budestecach zmóje njedżelu, 15. měrca, pop. w 5 hodź. pola Rósikec swoju zhromadźiznu. Rěcež budże k. kantor Smola wo wójnje 1813. Wšo sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakujetaj Rósnik a předsyda.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija“ zeńdże so tón tydżeń pjatk, 13. měrca, wječor we 8 hodź. k měsačnej zhromadźiznje w kath. towaršownej na garbarskej hasy. Porjad: Rozprawy, towaršstwowe należnosće, dźěławy porjad. Prosymy kóždeho wo dypkownu přitomnosć.

Budyšin. „Sokoł“, mužski a žónski wotrjad, zwučuje dźensa štwórtk we 8 hodź. na hórnčerskej hasy. Přindźće Waše čěło zwučować.

Budyšin. „Sokolki“ maja štwórtk, 12. měrca, zwučowanje. Načolnica.

Domowina. Lětuša hłowna zhromadźizna Domowiny njewotměwa so 22. t. m., ale 3. dżen jutrow w Rakecach. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ ma njedźelu, 15. měrca, z dypkom ½ hodź. zhromadźiznu z přednoškom. Přednošuje k. dr. Šłoca. Wšě sobustawy a wšěch Serbow našeje wokoliny, wosebje tež knjenje a knjejny wutrobnje přeprošujemy. Tež wjetše dźěći móža na přednošk přinć. Přednošk započnje so w 3. hodź. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Spěwny wotrjad tow. „Łužicy“ ma pjatk, 13. měrca, wječor spěwanje. Spěwarjo we 8 hodź. Wšitcy njech z dypkom přindu. Dirigent.

Kulow. „Serbski Dorost“ ma njedźelu, 15. měrca, pop. ¼4 hodź. w hosćencu „Němski khěžor“ swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, za nawěsće: A. Dučman w Budyšinje.

Hosćenc w Zejicach

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a pónđźelu, 16. měrca

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetaj

J. Cyž a mandźelska.

Najlěpši paleny kofej

po wšěch płaćiznach

3,20, 3,60, 4,—, 4,40. 4,80 hr.

móžu wosobje poručeć

kakao Reichardt, Sarotti, Gaedke atd.

Šokolady 7 taflow po 1.— hr. 6 taflow po 1.— hr.
5 taflow po 1.— hr. 4 tafle po 1.— hr.

wosobje tunja { tafla dobre mlokowoje šokolady po 100 gr. tafla jěźnoje po 100 gr. tafla mjechkeje po 100 gr. } jenož po 95 pj.

Wikowarjo a zasopředawarjo dostanu po fabrik. płaćiznach.

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na rózowej hasy 6.

Wosebite poskićenje!

Dokelž sym najpřihódnišu kup z jara wuznamnej cigarowej fabriku wotzamknyć mohł, je mi móžno, swojim jara česćenym woteběrjarjam wulku dźělbu

cigarow

po płaćiznach wo

5, 6, 8, 10, 12, 15, 20—40 pj.

najtuńšo poskićeć.

Njebojće so maleho puća a wužiwajće Waše lěpšiny!

Oskar Noack, cigarowy dom

Telefon 1098 na sukelnskej hasy 1a.

Ia lowdowe mantle

jaki do wětra, Breechesowe kholowy mužace, žonjae a dźěćace črije

Jara płaćizny hódno! Położenja při płaćenju!

Předawa so jenož sobustawam.

Kóždy može ze sobustawom być. Zastupny pjenjez 50 pj

Kupowanske tow. twjerdu mzdu dostawac.

za Budyšin a wokolinu zap. dr. z w. ruk.

(Einkaufs-Verein Festbesoldeter)

w Budyšinje na šulskej hasy 3. — Ręči serbski.

Za

konfirmandski woblek

Hamburger

12 na bohatej hasy 12

Wysoke jabłučinki

wšelakich družin, strowu, sylnu tworu, předawa

Wothladarnja na Židowje.

Dalokorčak Budyšin 595.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr.

Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

„Janko" jězdne koła

su njeskóncujomne a při tom nic drohe,

Posudźowanja mojich woteběrarjow:

Mam „Janko"-jězdne koło hižo 18 lět a je přeco hišće dobre.

„Sym z „Janko"-jězdnym kołom jara spokojom, jězdźu hižo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło" atd.

Wulki wubjerk jězdnych kołow, mam na 40 na składže; **wěc originalne narunanske dźěle.**

Kupujće **hnydom,** jězdne koła budźa zaso dróže!

Jan Šibak :: w Budyšinje ::

na Mužakowsk. drózy 4.

Dowolam płaćenja po dźělach!

Šulske a aktowy toše poruča w urjadnje tunjo **G. Ladny,** Bismarck. drózha 7

Tukowa centrala

je najtuńša kupowarnja:

Swinjace hłowy z polm. tučn. licomaj, punt **41**

swinjace mjaso naselene, bjez kosći **83**

Corned beef tyza po **58**

margarina najlěpša čerstwa **54**

tehorunja Friesengruss **66**

kokosowy tuk najl. raffin **65**

tehorunja w taflach **66**

tuk k pječenju čisto-stodź. **70**

jědźny wolij najl. ff. čist. stodź. **67**

połč sušeny wot **83** sem

jatrowa kołbasa ½ **20**

puntowska tyza brutto jenož **65**

konsum. kakao punt **70**

keksy cyła rólka, 60 gr. **8**

najtuńša cyroba za dźěći.

Margarinowa centrala

na zadnej bohatej hasy 9.

Serbskeje ręče móceny

pućowacy z kolesom

k wopytanju privatnych woteběrarjow we klóšterskej wokolinje so při wysokej zasłužbje pyta. Poskićenja pod „C 7" na wud. „Serbskich Nowin".

Kowarski wučobny

może k 1. haprleji zastupić pola

Emila Paula,

kowarskeho mišstra

w Krjebi pola Mikowa.

Wustojnego

wjednika rězakowych pilow

pyta

Rězak łužiskeho industrijowego towarstwa

w Slepom.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje

na Hošć hasy 25. Tel. 929

Zhotowjenje moškowych přikrywow

wuwjedźenje sačkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźěłow z wołmy, šiće bluzow, sukn-jow a dźěćacych drasćikow.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Ręči serbski.

Kašmery

wšěch wulkosćow

Paul Otte

w Budyšinje

žiwa hasa 10.

Kóždu sobotu

kupujemoj syro

kože a kózki

do najwyšš. dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Polmęsacu" na zwonkownej lawskej hasy.

Prošu

čisło

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

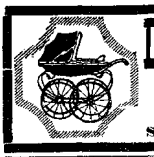

Dźěćace wozy Kurt Martin Richter

promenadowe wozy so znělnjate wozy stwinske wozy

w Budyšinje na kněžorskej drózy čo. 7 Telefon 1292

Stajnje najnowše najwjetši wubjerk w Budyšinje

Grotowe plećidła,

kalačkojty a hładki grot, kotołowe khachle a wóhnišća, łopaće, ryče, widła, rjećazy poruča po přihód. płaćiznach

Alfred Jannasch

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 7. Telefon 1280.

Bunowy kofej

připóznataje najlěpšeje kajkosće je moje

„radnicyne měšenje"

kaž też

Karlsbadske měšenje

à la Papp, Karlsbad.

Za hosćencarjow

wosebite płaćizny!

Poručam dale

sadowe a warjenjowe konserwy

Walter Weise

delikatesy-kolonialne twory płody z połodnja, wina

w Budyšinje

na žitnej hasy 2. Telefon 964

napřeća modowemu domu

Jana Jurja Pahna.

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a zbity, winowe bleše železo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčešćej hasy 35.

Telefon 1346.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčešćej hasy čo. 10 poruča **jězdne koła,** šijace mašiny, manile a šlawcki. Samsna wuporjadź.

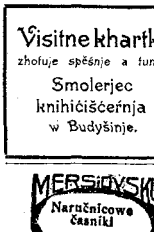

Vogtlandske gardiny **wupjerki**

počełnjenja blidowe ruby, twjelki kupanske ruby přikrywy z wósk. sukna, wołma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". ::: Ręči serbski.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

MERSINSKI

Narunčnicowe časniki

M. Mikela

časnikar

w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Najtuńša kupowarnja

mužacych, pacholacych a konfirmandskich wobleko w, somočano-cordowych a dołhich kholowow tkaninowych a dźěłanskich kholowow a lacow kalmukowych jakow, košlow a druhich wěcow je pola

Maxa Schneidera w Budyšinje

na šuleńskej hasy 4 II.

Sobotu na hłownem torhošću napřeća Pahnec domu.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžace, železna konstrukcija • z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

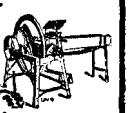

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za dopředka a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźělk I. rjadowanje!

Rěpusykaki

hrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tźišanskej drózy 42. Telefon 321.

Drastowe tkaniny a šaty

ke konfirmaciji

we wulkem wubjerku a po tunich płaćiznach.

Aug. Paul Hilger na seminarskej hasy 2.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płaćijnu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruč.

w Budyšinje na hornčešćej hasy 24.

Domašowa ruda

(Thomasmehl) je dóšła.

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šezlongi a matrace** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska kniharnja w Budyšinje

Přiłoha k čisłu 60 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 12. měrca 1925

Słowežko pczołarjam.

Se strony pczołarjow ßo nam pißa:

Njedoßahaza zyroba sa pczołki je mje na myßl pschinjeßła, wyßoke brjohi a naßypy s pastwischczom sa pczoły poßycz. Najprjedy myßlu na mjetelojty kwět (Schmetterlingsblütler), kotryž wobstajnje wjele mjedu dawa. Potom na wschelake družiny dźeczela. Tu jedna ßo na prěnim městnje wo **běły dźeczel**, dokelž nimale zyle lěczo kczěje, potajkim je sa pczoły wot najważnischeho nalěcza hacž do pózdnjeje nazymy witane pastwischczo. Pschi tym roscze wjazore lěta, dokelž jeho symjo na městnje wupadnje a na druhe lěto saßo seskhadźa a roscze. Nimo toho je te snadnej semju spokojom a njeje tak požadliwy, kaž czerwjeny dźeczel abo luzerna. Ale rosmyßlicž ßo dyrbjało, hacž njemohłej ßo tutej družinje tež naßycž. Dale měła ßo běłokczějaza akazija sadźecž. Tute najpomnjene žadanja měłe ßo se sarjadnistwom železnizy wujednacž. Mnohe brjohi ßu słónczku pschiwobroczene. Tu bychu wosebje měd dawaze rostliny derje ßo rosmnožiłe. Tak bychu pczołam nowe wobschěrne pastwischcza nastałe. Železniske sarjadnistwo by sawěscze trěbne dorosumjenje sa to měło. Njech ßo pczołarske towařstwa hibaja a swoje namjety czinja. S tym ßebi ßame najlěpje słuža. Bjes dwěła by ßo wužitk bórsy pokasał. Tuž do dźěła!

Ludowe hubjenstwo a alkoholski strach.

W kajkim hubjenstwje je němski lud žiwy, pokasuja sczěhowaze liczby: Wyšche bjesdźěłnych ma ßo podpjeracž 785 000 wójnskich wobschkodźenych, kotsiž ßej wjele, s dźěła niczo saßłužicž njemóža, 533 000 wójnskich wudowow s 1 134 000 dźěczimi, kotrež maja prawo na podpjeru, 59 000 dospołnych syrotow, 200 000 potrěbnych starschich padnjenych wojakow, 1 400 000 inwalidnych a starych rentnarjow, 523 000 dostawarjow syrotniskeje renty, 1 000 000 małych rentnarjow a jich pschiwusni. A kak ßo lud žiwi? W lěcze 1923 je ßo 30 % (nimale tsěczina) butry a 40 % mjenje mjaßa pschetrjebało. 7 milijonow němskeho wobydlerstwa (nimale wosmy dźěl) nima swojeho łoža. Naprascheowanje němskeho zentralneho wubjerka sa wukrajnu pomoz měješche wuspěcha, so mjes 72 000 Barlinsk. schulskimi dźěczimi 16,5 % nacž wutroby, 5,7 % bjes czopłeje jědźe, 15 % bjes njedoßahazeho wobucza do schule pschińdźe. Schtwórty dźěl w Němskej semrětych njemóže ßo na khóšty pschiwusnych pohrjebacž dacž. W Mnichowje wuczinja liczba khudobnych pohrjebow pschede wójnu lětnje 4—500, 1921 hižo 1010, a poskoczi 1922 na 1275, 1923 na runje 2100. Njedźiwajo teho dźěsche w lěcze 1922 wot 1. haprleje hacž do 30. septembra w pscherěsku wschědnje 43 000 zentnarjow sczěmjenja do piwarnjow. Tute bychu pschi 60prozent. wumlěczu date 26 000 zentn. krupow a 17 000 zentn. wotrubow = 2 600 000 puntow krupow a 1 700 000 puntow wotrubow. Kelko talerjow syteho wušmuža mohło ßo sa njenaßytnych a trađazych nawaricž? Hdyž snadź wot punta muki 6 porzijow nastanu, mohło ßo wschědnje 15 milijonow hłódnych junu najěscž. Dr. med. Vogel, wědomostny radźiczel narodno-hygieniskeho museja we Drježdźanach, je wulicził, so ßo w běhu 1¾ lěta, wot 1. januara 1920 hacž do 30. sept. 1922 w Němskej 41 rajow telko žiwidła na wopojaze napoje rosmjeta, kelkož ßu Quäkarjo s Ameriki do Němskeje dowosyli.

Wot lěta 1928 móže ßo reparaziski dawk powjetschicž, jeli ßo samoženje němskeho luda posběhnje a měra sa to je po Londonskich wuczinjenjach pschetrjebanje alkoholskich napojow, tobaka a zokora. Hdyž ty potajkim, mój luby staczano, prawje pilnje a wjele złotajch a kurisch, to njesnižisch jenož wulku mnohoscž požiwadłow a ludohospodarskich hódnosczow, ale ty poczežisch wusswobodźenje s zusych putow.

A sczěhwki tuteho njerosumneho waschuja: powjetschenje wupschestrěwanje natykowazych khorosczow a jich srudnych sczěhwkow: tuberkulosa, jendźelska khoroscž, duchowne khorosczje, sanjerodźenje naschjeje młodźiny, rosmnoženje duchakhorych a słabych, powjetschenje wudawkow sa khudych, rosmnoženje jastwow atd.

Kelko natwarjazeho dźěła mohło ßo s tutymi shubjenymi srědkami, rosmjetanymi milijonami wukonjecž! Wot žaneho njepscheczela naschejo ludu (wosebje tež serbskeho) njemóžemy ßo lóžo wusswobodźicž hacž wot alkoholisma, hdyž jenož chzemy. A czehodla njechamy? Dokelž strachi njesnajemy a dokelž pschikład wjednikow brachuje. Tuž dyrbjał kóždy na ßebi dźětacž, ßo polěpschicž, ßo pschewinycž. Alkohol je słódki jěd a tehodla czim sahubnischi. Poměrnoscž w piczu dyrbjał ßebi kóždy jako heßło wusswolicž. Dźě a czin tak a lěpje budźe s jenotliwzom, s ludom!

Samotruharjo!

Kaž jěd rězaja Waše britwje a nožiki, hdyž k jich wótřenju woprawdźity

„Acodra-Diamant“

wužijeće. Točenje njeje wjacy nuzne. Acodra-Diamant čini brodutruhanje k wjeselu. Najnjezwučeniši samotruhař dostanje hnydom najwótriše britwje a nožiki. — Sta dźaknych dopisow.

Płaćizna jenož 1.— hr., doběrk (Nachnahme) **1.30 hr.**

Za 4 lěta smy 3½ milijona štuk předali.

Rukujemy za tute wuprajenja.

Rukowanje: Pjenjezy hnydom wróćimy, hdyž njeje wuspěcha.

Bethge Compagnie, Dresden-A. 27

Zwickauer Str. 71. / Póstowy šekowy konto: Dresden 7128.

Zastupjerjow wšudźom pytamy.

Dawkowe naležnosczje.

Kak a hdy saplaczisch msdowy dawk.

Hižo pschod lětom je němskostatny minister finanzow we wosjewjenju wot 8. měrza 1924 sczěhowaze pschipowolił: Dawkowe wotczahi dźěłaczeřskich msdow, kiž ßu ßo wróczo sdźeržałe, njetrjebaja ßo kóždy dźeßaty dźeń (dekadu), 5., 11. a 12. kóždeho měßaza wotwjescž. Pjenjeny trjebaja ßo hakle 5. sczěhowazeho měßaza wotwjescž. To placzi pak jenož, jeli ßo njewotwjedźene dawkowe wotczahi dohromady 12 hr. njepschekroczja. Tuta mjeja sa měßaczne wotwjedźenje pak je ßo na 50 hr. wot 1. měrza 1925 ßem powyschiła. Pschekroczi-li pak wróczosdźeržana suma měßacžneje dekady ßama abo s hižo wróczosdźeržanej, hischcže njewotwjedźenej sumu 50 hr., tak dyrbja ßo na pschichodnym dnju dekady wotwjescž, w kotrymž suma 50 hr. pschekroczi.

Tute słowa njech nam někotre pschikłady rosjasnja.

Na pschikład: Dźěłodawaŕ wupłaczuje kóždy tydźeń swojim dźěłaczerjam sobotu msdu. Wróczo ßu ßo sdźeržałe: 7. měrza 9 hr., 14. měrza 10 hr., 21. měrza 9,50 hr., 28 měrza 12 hr., to wuczini dohromady 40.50 hr. Tuu sumu trjeba hakle 5. haprleje wotwjescž.

Wróczo ßu ßo sdźeržałe: 7. měrza 14 hr., 14. měrza 18 hr., 21. měrza 18 hr., 28 měrza 18 hr. 21. měrza je wróczo sdźeržana suma 50 hr. pschekroczila. Dźěłodawaŕ pak njetrjeba tutu sumu hižo 28. měrza wotwjescž, ně, wón trjeba ju hakle 5. haprleje wotwjescž, dokelž je suma hakle w poßlednjej dekadźe 50 hr. pschekroczila (hacž do 5. měrza prěnja dekada, hacž do 15. druha, a hacž do 21. měrza tsecza a poßlednja).

Wróczo sdźeržałe ßu ßo: 7., 14., 21. a 28. měrza kóždy tydźeń 30 hr. Wróczo sdźeržana suma wot 7. měrza (30 hr.) njetrjebasche ßo 11. měrza wotwjescž. 14. měrza pak wuczinitaj wobej wróczo sdźeržanej sumje 60 hr., a stej tak 50 hr. pschekroczilej. Tak dyrbja ßo 25. měrza 60 hr. a 5. haprleje te tamne 60 hr. wotwjescž.

Wróczo ßu ßo sdźeržałe: 7. měrza 60 hr., 14. měrza 50 hr., 21. měrza 40 hr., a 28. měrza 40 hr. Tu ma ßo 11. měrza 60 hr. a 5. haprleje 130 hr. wotwjescž.

Pěseń.

Lětulinka wróczi ßo s kwětkami se sahrody. W Božej stwórbje bě drje hižo nazymski wětr wjele schkody naczinił. Lětulinka pak bě tola pod swjadłym lischczom a włóznymi plětnjenjemi něschto nadeschła. Někotre sabyte juriny a pißane asterki swjasa kedźbliwje do kwěczela.

Macž, kiž w jenej knihy czitasche, pohladny czasczischo na dźowku, kak kwětki rjadowasche a židźany banczik wokolo kwěczela wjasa. Wona sdychny. Tuto dźěczo srosumicž, pomyßli ßebi, je tola czežko. Jedyn kwěczel bě rjeńschi a bjese wscheje prózy był, ale Lětulinka bě ßebi runje kwětki s jich sahrody pschała. Lubomĕrka by ßo na druhim kwěczelu runje tak swjeßeliła. — Dozyła Lětulinka? W prósdninach běsche pola pschiwusnych była a wot teho czaßa ßo zyle pschemĕniła. Zyle ßama sa ßo a tola stajnje wjeßoła pschežiwi jenu hodźinku po druhej. Maczeri pak žane słowo swojeho waschnja dla njepscheradźi. Derje, so ßo Lubomĕrka bórsy saßo domoj wróczi.

Tuto pscheczo mějesche tež Lětulinka we swojej wutrobje. Najradscho budźische ßama ßotsje na dwórnischczo napscheczo schła. Dokelž pak bě nan w měscže był, tak pschiwjedźe Lubomĕrku sobu domoj. — Ssotsje mějeschtej ßebi wjele mjes ßobu powědacž. Lubomĕrka shoni pak bórsy něschto wo ßotsje. Jenož tam a ßem bě ßo Jurk sa Lětolinku woprascheł. Lubomĕrka doscž mudra, njebě ani słowczka wo ßotsinej naležnosczi pißała. S woprědka njebě ßo ji pola pscheczelstwa spodobało. Rad by tam se Lětolinku sdobom pschebywała, — ale tak, najprjedy bě tam Lětulinka na wopyczje była a sa njej Lubomĕrka. Macž chzysche rad jenu dźowku pschi ßebi doma měcž. Lubomĕrzy drje bě ßo khětro ßamej wostudźiło, skónczne pak ßo ji tak salubi, so bě starschej proßyła, někotre dny dlěje tam wostacž smĕcž. Rad bě ßo ji to dowoliło.

Lětulinka njemóžesche doma doczakacž, so ßotra saßo domoj pschińdźe. — Strachoczywje ßo žedźo běschtej kóžda wulki podawk woczakowałej. A něto móžesche Lětulinka ßotsje powědacž. Jurk bě wobĕmaj ßotromaj ßamßnu pěßeń na rosskhodźe pschepodał. Lětulinka móžesche Lubomĕrzynu a nawopak czitacž. —

To bě s wabjeńku, sa myßliczki a pscheczja sa Lětulinzyne žiwjenje. Nowa, hłuboka žadoscž pschejesche ßebi, so by ju ßotra srosumiła a dźělbrała.

W tu khwilu njebě ßotromaj popschane, dlějschi czaß ßo rosmołwjecž. Wutrobnje běschtej ßo postrowiłej. Dokelž pak běchu s nanom hischcže někotre snate ßobu pschischli, tak mějeschtej ßo pschi sabawje a towarschnosczi w dobrej jstwje

Proscheřska rosprawa w městach.

Něma rěcž proscherjow, kaž ju na khěžne wrota a swojne durje pißaja, wosjewja swoje wobkedźbowanje a naßhonjenja.

Je pjatk popołdnju. Woprawdźe móže człowjek spokojom bycž. Słónczko ßmĕwa ßo, haczrunjež hischcže trochu pokhmurjene, tola czople, pschjes wokno. Tu a tam hischcže ßuwaja ßo mróczałki po njebju. Ryczerjez macž ßedźi měrnje w mjehkim stole pschi woknje a pschetykuje nohajzy. Sawěschk je ßebi na stronu sunyła a pschjes wotewrjene wokno czehnje krasny a czerstwy powětr. Trójzy bije czaßnik na wěži Pětrowskeje zyrkwje. Ryczerjez macž ßo postróži, so troschku hromadźe sjědźe. „Schto, hižo 3. hodźina? Tuž pak je czaß, so blido pschikryje. Towarschki móža kóždy wokomik pschikhadźecž.

Khamor wotewriwschi wosmje krasny běły rub s njeho. Se schkleńczaneho khamora wosmje rjane saßařske kofejowe sudobjo. To hižo jeje macž wobßedźesche. Sa wokomik blido pschikry. Stara knjeni skoku běha, so wěrik njeby, so je stara. Schto to, nadobo ßo saswoni? „To budźe wěscže Khata, ta je węczne prěnja, ta czi sawěscže popomha. „Nětk ßym hižo hotowa.“ —

Wona wotewri durje.

„Khudy puczowazy proßy wo mały dar. Ja hischcže wot dźenßa ranja njejßym niczo czopłeho jědł a ßym hłódny. Budźcže tak dobra a dajcže mi něschto.“ Derje namasana pomaska wosóczi starza, pschetož mă tola swojej 70 na rjapje. „Bóh sohnuj jo Wam a Waschim dźěczom.“ S dźaknymi słowami wobroczi ßo starz k dalschim durjam. Ryczerjez macž pak hlada pschjes sapowjeßnjene wokno, kedźbujo, hacž susodźina Kozorka saßo niczo njeda. „Ale dźiwno, wón tola njeswoni a dźe poskhód wysche! — spodźiwno?“ Wona dźe do jstwy a woczakuje swoje khofejowe towarschki.

Hodźinu poßdźischo. Pschetykujo, schijo a klekajo ßedźa schtyri lube czetki pschi khofejowym blidźe. Khofej, schwjeczeje barby bruna juschka, a dobry sydrowy tykanz zim wudźerzje słodźitej.

Tu saswoni ßo saßo. Ryczerjez macž, kotraž hnydom s kónza blido pschi durjach ßedźi, khwata k durjam. Saßo proscheř pschjed durjemi, sczěhnje ßebi kłobuk a mjelczi.

Tež tutón s małym darom wotkhadźa.

„Wono pak woprawdźe njeje wjazy wutracž. Tuto proscheřstwo zyliczki dźeń. To je dźenßa hižo tsecži! A to dyrbju hischcže spokojom bycž. Druhe dny bě hischcže hórje.“

„Haj, luba Hana, ty masch prawje, mi ßo runje tak dźe. Czi dyrbja tola pola naß Kamjenski nóß měcž, so pschezo a pschezo k nam pschikhadźeja.“ Nětko te lube żónki jenož na proscheřstwo naschejo czaßa swarjachu.

„Khort tola, ßym tola swój klucž pozabył. Tola póndu pschjes pschedsistwu. Saswonju, a Ryczerjez macž moja dobra hospoja, mje s tutymi słowami powita: „Ach, wy to scže, knjes Lischka, myßlach ßebi, so je to hižo saßo někajki proscheř.“ — „Ale dowolcže tola, knjeni Ryczerjezowa, ja tola žadyn proscheř njejßym, scže pak saßo wjele tajkeho wopyta měła? Bjeßada plecžesche ßo pschi schalzy khofeja dale a tu ßo mi jako podrużnik pola Ryczerjez maczerje zyla nuja wo tutym proscheřstwje wuskorži. —

„Haj, pschezo pschińdu te mni a Kozorezom pódla s zyla njekhodźa.“ — To bě mi khětro srosumliwe a pschi něschto pschemyßlowanju bu mi zyle jaßne.

Poßłuchajcže wschak ras, czescżena knjeni, jeli so to pola naß na swonkownych durjach napißane njestejí, so tu stajnje něschto dostanu, ßo dam rostorhacž. Wezipnje knjenje na mnje shladowachu. Ach tak, so wy tola s zyla wědźecž njemóžecže. Czi proscherjo, měnju s tutym tych, kotsiž maja proscheřstwo sa swoje powołanje, maja tež wěste snamjenja. Tež je po němskim Zinken mjenuja. Tute snamjenja proscherjo (jenož Němzy tehodla mjenuja ßo Kunden-, Tippel- abo Walzbrüder) njenadpadnje na durje, khadow, wratow atd. namoluja. Na tym spósnaju hnydom, hdźe je něschto dostacž. Hnydom chzu pohladnycž. Njetrjebach ßo rostorhacž dacž. Moje myßle mje njesjebachu. Delkach na durjach bě woprawdźe snamjo, kolesko. A pola susoda Kozora snamjo hadu. Tole dźěsche, ßo wě, starym knjenjam psche wscho. Woni mi słubichu, so chzedźa kedźbliwje sa tajkimi snamjenjemi pytacž. Tež ja ßo na pytanje podach. A hlej, sbožo bě mi wěste. Pola wschelakich snatych namakaschtej mojej woczi tajke proscheřske snamjenja, wo kotrychž chzu lubym czitarjom tudy něschto rospowjedacž.

Tajke proscheřske snamjenja ßu zyle njenadpadnje na wschelakich městnach napißane a pscheradźa kóždemu prawemu proscherjej wscho. Wulzy nadpadne něhdźe je, so tež w naschim měscže tajke snamjenja namakamy, kotrež wot proscherjow wukhadźeja. Tak bywa proscheřstwo (po němskim fechten abo Klinkenputzen) lohke rjemjeßło. Bratr wjeßeły hnydom wě, s kajkeho kuta wětr duje. Tamne snamjenja praja jemu, hacž je „powětr czisty“.

S tutymi snamjenjemi je zyły dom wupyschený. Dyrbisch pak je pytacž a snacž. Tajnje a njenadpadnje ßo wone s krydu, wuhlom abo tež s nožom abo s hosdźom na někajkim městnje sczinja. Pschi prěnich durjach, wrotach, skhodźe, na prosy, pschi samku, ßamo pschi listowym kaschczyku je nadeńdźesch. Wone wosnamjeja zyle jaßnje, hacž tu něschto dawaju abo niz. Haj, wone tež jim pokasuja, kak ma ßo proßycž, hacž po kschesczijanskim waschnju abo jenož swjeřschnje. Njech tu někotre s tutych snamjenjow tych najbóle wschědnych wopißujemy. Na kónzu tuteho nastawka je we wobrasu podamy.

Ležazy kschiž × abo hadźik wosnamjenja, so tu niczo njeßyda. Kolesko abo stejaty kschiž † s tołstym stołpom

wołdźelicź. Lubomĕrka powĕdaſche wjele, kak bĕ ſo ji polaczety lubiło. Lĕtulinzy pak bĕ dźenża wopraſowdźe cźeſko. Strachocźiwje poſkuchaſche na tódle praſchenje, kiž ſo ji ſtaji. Nĕkak tola ſo hodźinki pominu.

Po wjeczeri ſmĕdźeſchtej hotſje do ſwojeje ſtwy hicź. Sa tuku ſo pſchimnuſchtej a tak ſaſnuſchtej do komorki. Hiſchcźe raz ſo tu powitaſchtej. Lubomĕrka ſrjadowa ſwoje wĕzy a powĕdaſche wjeſele, ſchto bĕſche pola pſchiwuſnych widźała a cźinika.

Nadobo ſo ju ſotra wopraſcha: „A Jurk?“

Mózhje ſo wuſtrózа, tuto mjeno wuzkyſchawſchi.

„Jurk?“ woſpjetowa Lubomĕrka. „Na tym ſym ſo boſcź radowała!“

„Cźehodła to?“ wopraſcha ſo Lĕtulinka.

Lubomĕrka ſo ſmĕjeſche. Klecźeſche pſched małej ſchimu, rjadowaſche a kładźeſche powĕdaju ſwoje wĕzy ſaſo runje. Słónczniſe wucźeſze liſt a pſchepoda jón ſotſje. Lĕtulinka wotcźeri a cźitaſche. Saſo jón pſcheczita. Kóżde ſłowczko bĕ ji ſnate, bĕſche tola pĕſeń, kiž bĕ wot Jurka doſtała. Cźehodła ſcźele ji hiſchcźe jónu? — Na wobaſaj pak ſtejeſche ſoſtine mjeno. Kak bĕ to jenoż mózhno? Tu njemóżeſche ſo hnydom domałacź. Lubomĕrzy pſchikładowaſche, kak ſwoju draſtu powĕſcha.

Słónczniſe bĕ Lubomĕrka hotowa. Wołta pſched ſotru ſtejo. Na pĕſeń bĕ zyle ſabyła.

„Sźy tak roſumſłowaza a thutna, Lĕtulinka!“

Lĕtulinka ſo poſmĕkowaſche, jeje hewak tajna wutroba jewjeſche ſo w tutych ſmĕwkach, a ſmĕwki bĕchu jenoż troſchu tyſchne — —

Kućik radosće.

Pěsnje našeho sławneho serbskeho wótčinca Jana Hajncy.

78. Fararjej B. A. Bergauej we Wulkich Zdźarach k jubileju 14. XI. 1877.

Zaklinć mi dźens jasniźo
Harfa, lyra swjećišo
K česći Wulkozdźarowskemu
Jubilarej-duchownemu.
Njech dźens Wam, horco lubowany,
Dźens wjesla je a radosće,
Njech dźeń je jasny krasny, rjany,
Kaž swjedźeń, kotryž swjećiće.
Njech Bohu dźaknje dźensa spĕwa
Haj z radosću wša wosada,
Kiž pjeć a dwacećі lĕt mĕła
Je Was za dušowpastyrja.

Wij jom' wĕncy, młodźina,
Rjane pletwy, wonješka;
Wón kaž pastyŕ z tobu khodźi,
Će na dobru pastwu wodźi.
Dźens młodosć kwĕtki, rózе sćele
Wam na puć, wjelećesćeny,
A nawije Wam wĕncow wjele
Za Waše prócy, zasłužby;
Dźens z Wami, ćrôni, njezabyty,
So jasni kóżde wobliźo,
Dźens kiwa z hroda, kaž też z hĕty
Wam nowa lubosć napŕeću.

Lubuj twojoh' pŕedarja,
W česći měj joh' wosada!
Wón je tebje wučił swĕru
Bože słowo, čistu wĕru.
Haj, pjeć a dwacećі lĕt nôtko
We tutej Božej winicy
Ze žohnowanjom, Boži swĕdko,
Wy běšće swórnje dźěławy.
Hač runje druhdy Waše dźěło
Dosć wobćežne a ćežke bě,
Wšak z Božej pomocu je mĕło
Tu nadźiju na wěčne žně.

Dźerž sej twjerdźe, wosada,
Twojoh' dušowpastyrja:
Wjele błudnych wučbow w swĕći
Wuča nôtko ćłowske dźěći.
Kaž należnje a stajnje swéru
Za wosadu so starašće,
Tak jenoż pŕeco čistu wĕru
Do Jesom Khrysta wučešće.
O wosada, pros Knôni Boha,
Zo tuta swĕca njehasnje;
Wěš, jasna swĕca je nôtk droha,
Hdyž wjele błudnych wučbow je.

Spožći Bóh mi pŕećela
Zbožowna je wutroba;
Sprawny pŕećel husto róže
Bjez ćernje mi nasyć móže.
Ja wutrobnje też zboże pŕeju,
Knjez jubilaro, dźensa Wam.
Was stajnje w wopomnjeću zmóju
Hdže też hdy zaso namakam
Ja pŕećela tak swĕrnoh', sprawnoh',
Kaž we Was sym ja pŕeco měł?!
Je minył so też swjedźeń dawno,
Was sym ja tola njezabył.

Duž klinć dale jeho rôt!
Daj jej, Božo, žiwej być.
Štóž tu namaka to jene,
Njebjesa ma wotewrjene.
Ty pak, o luby Wótće, z hnadu
Daj Jeho wučbam derje tyć,
Ze žohnowanjom, z dobrej radu
Chcyť z nim a z Jeho swójbu być;
Ach, zdźerž ty bíśke dołhe Wa-
Wšém k wĕćnom' zbożu Jeho tu
A wzmi Joh' nôhdy z teho swĕta
Do njebjes k wĕćnom' wjeselu!

Přiłopk.

* S **Welkersdorfa** pola Lubanja. Khrobły jebak wopytuje w pośledninm cźasu tudomniſchu wokolinu. Wón łudźałwa ſo jako agent ſtótneje ſawĕſćerńe. Se ſwojim ſdwórlinym a wobrotnitym wuſtupowanjem je mnohich nawabił, ſo ſo ſawĕſćiłej dachu. Pſchi tym dałeke bĕchu wulke premije naplacźiłej. W korcźnach a hoſpodźencach bĕſche potom derje żiwy; worcźiſnu ſaplacźeł pak ſtajnje ſaby. Pſchero jebakom bo warnuje.

* S **Oberlenersdorfa.** (Wójniſki ſhubjeny.) Wot ſpocźatka wójny ſhubił bĕ ſo tudomny wobſtarĕł Joſef Maly. 1914 wucźeſze do pola. W Ruſſej jeho ſajachu. Jenoż jenicźki powĕſcź je jeho żona ſ pola wot ſwojeho muża doſtała. Sſwójba je wo njeho jako mortweho dołhe lĕta żarowała, cźim bóle, dokelż bĕſche ſo Maly hamtſky jako mortwy wuprajił. Tute dny dóńdże nĕtko powĕſcź wot ſhubjenego ſ Kijewa we Wukrajinje, kotraż praji, ſo je hiſchcźe żiwy a ſtrowy a ſo je na puću do domiſnoſ. Kak wjeſkoła wboha żona je, kotraż je dyrbjała tak dołhi cźaſ ſa ſebje a ſa ſwoje tſi dźĕći ſo ſtaracź, móże ſebi kóżdy muſlicź. Gdyż nan na wójnu wucźeże, bĕſche najſtarſche dźĕćo 5 lĕt ſtare, nĕtko je 16 lĕtna hołza.

* **Wohydleniſki twarſki porjad ſa město Kóln je ſo dowolił.** Mĕſchćańſky ſaſtupjerjo mĕſta Kólna nad Rheinom ſu ſcźehowazy wohydleniſki twarſki program ſchwaliłi: Sa pſchichodowy pjecź lĕt natwari ſo 21 000 nowych wohydleni. Na tajke waſchnje dźeła ſo nuſy wotpomhacź a nacźene hoſpodaŕſtwo wottronicź.

* S **Jaſlonża** w Cźechach. Skoźena mſodoſcź. Tu bĕſche ſandaty tydźeń ſ wulkim wobjezom wjele ludźi wo zyle wobſhdźenſtwo pſchiſchło. Wullu nuſu wobſchi wotpatenych ſu nĕſto hólcźata we ſtarobje 15 a 16 lĕt njezwaźiłi. Dom wot domu khodźo hromadźachu ja wołpaſenych pjanezy. Mjes tym ſo hólcźi jedni ja njenjły bul ſa łopanje łupichu, pſchećźiwi druhi 77 krónow w kórcźnjach 15-lĕtneho hólcźa je policija zajała.

* S **Cźeba** (Eger). Mordarſki napad na policajſkeho inſpektora. Pſchi kontrollowanju woſſobow na Cźeſkim dwórniſchcźu, jawoła policajſki inſpektaŕ Friedrich na młodeho muſſkeho, ſo by k njemu pſchiſtupił. Muſkił pſchiſtupi też hnydom, wutĕſli pak nadobo dwójzy na jaſtojnika. Napadnika jaſtlapichu. Sajach, kiž zaŕ papjery pſchi ſebi njemĕſeche, wudawaſche, ſo njeje na policajſtaŕ ale na hólcźa ſtrĕlał.

wojnamjenja, ſo je tu nĕſchto hódneho wocźakaź. Cźiſło 8 na maſchim wobrazu wojnamjenja, ſo ma ſo pſchi proſcźenju modlicź abo cźo. 7 praji, ſo tu kóżdy dar doſtanje. Zyle waſchnje proſchenja ſo tak pſchedpiſa. S wĕnzom wobdaty ſtcźiſ (12) pokazuje, to tu jĕcź ſłuba. To ſaŕ prowdźeŕ po njemjezlu kóżdy króć njewita. Wón pak też ſaklapa, ſo by proſył. Cźaſ tola, tak wudawa, ſwoju na ſmjerć ſkoru macź, wopytaŕ, kotraż, kaž wopſchinmany liſt wobſwĕdźeźa, w ſłużobnym mĕneſe na ſamjertnym łożu leźi abo cźaſ ſwojeho ſyna hiſchcźe jnnu widźeć. Proſtwa wo nĕtajki pjenjez ja jĕſłu je potom zyle prawa. Po kerkſkim nałożku k temu też nĕkotre ſpały wurowni. Dotſi ſcźaty ſcźitaj (5) pokazuje na zara bohaty dar. Nĕkotre pomjo ſebi ſcźaze nicźeli (0) pokazuja na nahladne dary.

Duchowni a wyſoky ſaſtojnizy ſo ſ zyłe jednorym cźichjom wojnamjenja. Skamo ſtrażnik doma, kaž na pſch.

poſ, hdyż je kuſaty abo pſchimaty, ſo ſe ſnamjenjom wojnamjenja (11). So ſo dom, w kotrymż pólaj ſydźi, njewobcźeſkuje, ſo ſamo roſumi. Runje tak ſo wołoby, kotreż we wułkim ſwiſku ſ polizju ſteja, ſe ſnamjenjemi na to kedźbliwe cźinja. Skamijo, kaž wam cźiſło 4 pokazuje, pohnuwa proſcźerja, nimo hicź. Też ſu ſnamjenja, kdyż policaj bydli, jara wſchelakore. Schip, kotryż dwé pornjo ſebi leźatej ſmuty pſchecźiſkuje (cźo. 2) wottrakcźi kóżdeho proſcźerja. Runje tak ſnamjo (cźo. 1), kotreż w tajkej jednorozcźi woko ſakonja wojnamjenja, tuczi hnjeja ſnaja. Też jednory wobras njeczа (cźo. 10) pokaſuje na policzju, abo też wobras ſtrĕlby (cźo. 9) wojnamjenja pólzaja. Tak tuczi knóſtja tajke domy, kotreż ſu tak wojnamjenjene, w ſtronu wſtajeja a je ſ wułkim kokom wobeſdu.

Wjele cźitarjow „Sserb. Nowin“ njebudże ſo nĕſto wjaży dźiwaczy, to runje jich cźſłe proſcźerju po powotanju tak nabóżnija. So wjele tajkich hoteźi pſchihadża, ſ tym njeſłuje, ſo tudy wopiſane znamjenja ſich wabja. We wſchelakich hajnch nadeńdu ſo ſkoro na kóżdym domje tute proſcźerjow wabjaze znamjenja. Schtóż chze ſo tajkich njeproſchenych hoſćow zminuwź, njech ja taſkimi znamjenjemi ſtĕdźi, je wottront a po możnoſći ſ druhimi, proſcźerjow wottrakcźaznmi znamjenjemi zamĕni, ujech je na domje, na durjach, wrotach, na proty abo hewak hdże. Wułpĕch njewuwołstanje. Dyrbjał pak ſo potom hiſchcźe hdyż a hdyż źebrak komu jabludźicź, tomu móże ſo zyle radu a ſmĕrom jakmożna daricź. Pſchetoż to je potom ſ wjetſcha tajki, kiž tute znamjenja njeznaje, ale je ſtudny, potrĕbny źebrak, ſnano na pućowanju abo bjes dźeła. Tuczi wſchak nikoho tak jara njewobcźeżuja, kaž tamni, kiž ſu proſcźerſtwo ſa powołanje wuſwoła.

Listowanja.

E. M. Hdyż je padnjeny w bĕhu wójny w awſtriſkim wójſku ſłużił, tuż bĕſche też awſtriſki ſtatny pſchiſłuſchnik a niż nĕmſki. Su je wón w Nĕmſkej rodźeny, wo to ſo njeſedna. Nan padnjeneho bĕſche bjes dwĕla awſtriſki ſtacźan a tak je padnjeny po połhadże tehorunja awſtriſki ſtacźan. Dźĕćo padnjeneho ma tehodła prawo na wójniſki ſyrotny pjenjez wot awſtriſkeho reſp. cźeſkoſłowakſkeho ſtata. Waſche żadanja mózheze pola jeneho awſtriſkeho abo cźeſkoſłowakſkeho konſulata ſapodacź. Też ſawoſtajena wudowa ma prawo na rentu.

F. H. 1. junija 1920 bĕſche 1 dollar 39,25 hr., 7. julija 1920 37,65 hr., 10. okobra 1922 2970 hr. a 18. dezembra 1922 6100 hr.

H. S. Lojowine (ſterinowe) blaki, kotreż hewak ſ cźopłej blotu wotſtronjamy, móża ſo zyle derje też ſ benzinom wurybowacź. Dyrbja pak ſo najpriedy troſchu wotdrapacź.

A. B. 15. Ssamorucźny piſany teſtament móże ſo też bjez ſwĕdkow poſtajicź. Schtóż chze nĕkotrych pſchiwſacź, ſtawa ſo jeno k wobkruczenju, — jeſt je trĕbne — ſo je teſtament w jich pſchitomnoſći ſamorucźnje napiſał. Potom pak dyrbja ſwĕdkowje wot ſpocźatka hacź do konca pſchitomni być. Tutón teſtament móżeze pſchi ſebi kóżdy a ſwojeho najſtarſcheho ſyna jako wukonjerja wottakanja (Teſtamentsvollſtrecker) poſtajicź. Tutón wumjeże potom teſtament bjes pomocy druhich a ſudniſtwa.

B. Sch. Hdyż napiſany dokźny liſt nimacźe, móżeze waſche prawo jenoż wobkruczeńć, jeli dopokaſacźe, ſo je ſa cźaſ żiwjenja wuczinjeni dań płacźił. S tym je wón ſwój dołh pſchipóſnał. Jeli pak ſo to ſtako njeje, twój woſtajeje. Njeſłu potom wuhladu na nĕkajki wuſpĕch.

K. Sch. Jeli jene wobkhodniſtwo po waſchnju a wobſahu ſwej pſchekupſke ſarjadowanje żada, je wobkhodnik winowaty, ſwoju firmu we wikowanſkim regiſtru (Handelsregiſter) ſapiſacź dacź. Na to waſchnje ſeje pſchekupź, wſchitke prawa a winowatoſcźe ſłeduja ſ wikowanſkeho ſakonja. Tute njeſłuſcźa ſo w liſtowarni nadrobniſcho roſpiſacź.

H. G. To ſo po tym ſłuſnje, hacź naſtawazy pohódnjenſći ſtoł pohódnoſcźenje jeho wumĕnjenja wupłacźenych a wuſchmórnjenych hypothekow poſłaji. Tola ſo to wocźakuje, dokelż ſu wone w cźaſu inflazije ſo wrócźo płacźiłe.

B. Zw. 1. Dyrbjeſcźe nam ſnajmjenſcha woſſewiſcź kajſej kaſy ſcźe ſwoje pjenjezy ſdowĕrić (hacź ſtatnej abo privatnej nalutowarni abo jenej druhej kaſy). Jeli ſo na 15 proz. pohódnoſći, kaž je w tu khwilu poſtajene, mace ſnadź 10 ſtotych „hriwnow“ wocźakowacź. — 2. Dźiwajo na poſtajenje wo wupłacźenju żadanjow wot ſtaca (4. dezembra 1919) dyrbjeſche ſwoje prawo, kotreż pſches ſłużbu we woſſewiſke mĕſeſcźe, hacź do 30. 2. 20 żadacź. Dokelż ſcźe tuſón cźaſ pſchepaſł, njemóżeſcźe ſebi niżo wjazy żadacź.

B. A. 30. Nalutowaniſke pjenjezy w ſtatnych nalutowarńach budu pohódnoſcźene (ſtu ſ wulkeho dźĕła bjez) Pſchedpołożcźe nalutowaniſke knižki a ſamolicźe żiwoje nalutowańſk k pohódnoſcźenju, ale hacź do 31. měrza t. l. Wuſkoſkoſcź pohódnoſcźenja ſłożuje ſo po ſwĕdkach, kotreż nalutowańja ma, wobſebje cźehnje ſo po tym, kak ſo jeje hypotheki a hódnoſtki (Werpapiere) pohódnoſcźa.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Małoletna Gertruda Erna Strauchez w Małym Budyſchinku, kotruż ſakoniſty młodźinſka wyſchnoſcź Budyſchſkeho krajneho wokrjeſneho ſaſtarańeliſkeho ſwjatka jako hamtſki ſaſtupnik ſaſtupuje, ſkorźi pſcheźiwo dejerjej Rudolfej Burrijej. Wón bĕ napoſłedku w Małym Budyſchinku, nĕto pak je jeho pſchebywanje njeſnate. Horjeka mjenowany hołja ſkorźi, ſo by won leſiwjenje podawał a namjetnje, ſo ma won jej wot 12. junija 1924 hacź do dokóncźeneho 16. lĕta ſchtwórcźeliſtnu ſaſtarańeliſtu rentu 60 hr. płacźicź a tu njeſajaćźene pjenjezy hnydom. Dale ma pſchiſłuſchny ſchtwórcźeliſtne pjenjezy dopŕedka płacźicź a też wudawańſkorźby njeſeź, każ ma ſo też ſa wuſtupu ſa tukhwilnje bo kunjazy wuprajicź. Skórźbnitza pſcheporuſchnje wobſtarzenego k cźeſtnemu jednanju ſkorźby pſched Budyſchſkim hamtſkim ſudu, do ſtuwy 141, 22. haprleja 1925, dopołdnja w 9 hodźinach.

W Budyſchinje, 10. měrza 1925.

Hamtſki ſud

*

Wobkhodne rumnoſcźe ſaſtarańeliſkeho ſwjatka (Fürſorgeverband) ſa wokrjeſ Budyſchſkeho podrjeźa (ſaſtarańeliſtu ſpomożeſći a młodoſcźinſki hamt) pſchepołoża ſo ſ leſenoſcźe na Carolinej dróſy 9 do leſonnoſcźe hamtſkeho ſekretara Wiſmarſkeje dróſy 31. Dla pſchecźahowanja 11. a 12. měrza móża ſo jenoż naſwańſkeje dźeła wotſtaracź.

*

Do wikowanſkeho regiſtra ſapiſa ſo: 1. na łopjeno 810 Budyſchſke wokrjeſne mlyny družſtwo ſ wob. ruk., kiž je we roſmjerowanju, w Budyſchinje naſtup. Fritz Ullmann njeje wjazy ſ liquidatorom, ja liquidatora ſo budźiſtaj pſchekupź Wilhelm Brinckmann w Budyſchinje poſtajił.

2. na łopjeno 918 pedalowu fabriku M. Kreuza, družſtwo ſ wob. ruk. w Małym Wjelkowje naſtup., družſtwo je ſo roſwjazało. Jurij Max Kreuz njeje wjazy ſ wobkhodowym wjednikom, ale ſ liquidatorom. Roſwjazanje je ſo ſkónczilo. Firma je ſaſchła.

3. na łopjeno 1000: firma Jana Jurja Nowaka we Budyſchinje a jeje mĕſeźeſka pſchekupza Jana Jurja Nowaka w Budyſchinje. Pokmomóż je ſo pſchekupnjerej mandźelſkej Marji Nowakowej rodź. ſ Gazyńſkej w Budyſchinje wudźeliła.

*

Budołopłnjaca wólba ſaſtupjerjow Pĕtrowſcźeje wołoſcź we Budyſchinje wotmĕje ſo njedźeľu 15. měrza 1925, dop. wot ½11 hodź. dop. hacź do 5 hodź. pop. we ſſuwowej ſy 4 a 5 indukrijoweje a pſchemyſłoweje ſchule na herbſtſkich hrjebjach cźo. 1.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Miłoczańzy gmejnſki ſaſtupjerjo ſu wobſamkli, wobkhodny puć do Sserbſkich Paſlic, kiž wot wobkhodneho puća Miłoczicy—Njechelczicy wjedźe, jako ſjawny puć zawjeŕcź a jón jako hoſpodaŕſki puć dale woſtajić. Tutón puć je kruch puća, kiž dyrbi ſo wot Sserbſkeje puć. cźeńſkeje gmejny ſajmnjeź. Schtóż ma nĕſchto pſchećźiwemu, njech to w pſchiſchodnych tſioch njedźelach wojſce, hewak k tomu prawo ſłubi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawafni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěštki, kiž maja so hać do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 61 — Budyšin — pjatk, 18. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Najnowiše z cyłeho swěta.

Dr. Simons je kandidaturu sa němske presidentstwo wotpokasal, kotrež něktre nakhwilnje sastupuje. Wón chze s presidentom němskeho ßuda wostacz.

*

Minister němskostatneje wobory dr. Geßler je w hospodarskim wubjerku němskeho ßejma rjekl, so dyrbi němskostatna wobora nad stronom stejecz. Tehole prawidla je ßo wón dźeržal. Se wschej krutosczu ßo na to hlada, so wojerscy herzy pschi žanych politiskich wuhotowanjach njepiskaju.

*

Direkzija němskeje železnizy w Nürnbergu je strajkowazym železnizarjam w Nürnbergu sdźělile, so kóždeho se ßlužby puschezi, kotryž ßo do schtwórtka, 12. měrza, k dźělu njewróczi.

*

Jendźelske lětadlo je s Londona do Kölna sa 130 minutow pschileczalo. Pschěstreń mjes Londonom a Kölnom je 353 jendźelskich mil dolha.

*

Pschi debaczje wo wójnskim lětarstwje je lord Salisbury w knježerstwowym mjenje rjekl, so budźe jendźelske lětarstwo w lěczje 1929 se 600 maschinow wobstejecz, Franzowska změje potom hischcže pschezo pschewahu, tola jendźelske lětarstwo budźe potom k schkitanju kraja dośahacz.

*

Franzowski wójnski ßud je wyschka Merkera a majora Verenia k khłostanskemu dźělu na czaß žiwjenja sasudźil. Jeju winnowachu, so staj 1917 franzowskich ziwilistow do [illegible] saßunylej a wóhnjej franzowskich kanunow wustajilej.

Geßler jako kandidat sa presidentsku wólbu.

Němska ludowa strona je ministra němskostatneje wobory sa kandidatu němskeho presidentstwa postajila. Tale kandidatura ma po sdaczu mjese wschitkimi, kotrež ßo hacž dotal mjenowale, najjazy wuhladow na wuspěch. Pod Geßlerom je ßo němske wójsko tak wutworilo, so maj atež monarchistojo ßwoje wjeßele na nim. Teho dla ßo hodźi woczakacz, so ßo němskonazionalni jeho kandidaturje pschecziwjecz njebudźa. Též demokratam budźe wón prawy muž. Geßler je dźě prjedy se ßobustawom demokratiskeje strony był. Po pośledních wólbach do němskeho ßejma je drje wón s demokratiskeje strony wustupil, tola je ßo wón sjawnje wuprajil, so hischcže pschezo demokratiskej stronje pschißluscha. Též je wón k swjaskej czorno-czerwjeno-sloteje khorhoje pschistupil. Wón je tak czlowjek, kotryž ma wschelake dobre boki. Též zentrumska strona njeje jeho kandidaturje wotkhilena.

Němski železnizarski strajk.

Bjeswuspěschne jednanje mjes sastupjerjemi němskeje železnizy a sastupjerjemi železniskich swjaskow.

W němskim dźělowym ministerstwje je ßo ßrjedu dopołdnja mjes tarifowymi organisazijemi železnizarskich swjaskow, a sarjadnistwom němskeje železnizy pod pschedßydstwom ministerialneho radźiczela dr. Mewesa jednało. **Jednanje je bjes wunoschka skónczilo.** Sastupjerjo němskeje železnizy ßu prajile, **so nimaja žaneje połnomozy, něschtoškuli pschiswolicz.** Sastupjerjo železnizarskich swjaskow njejßu je ßwojich žadanjow niczo spuschczili. Tehodla je ßo **na schtwórtk rosrißaze jednanje postajilo.**

Friedenburg jako Barlinski polizeipresident

Wažne sastojnstwo Barlinskeho polizajskeho presidentstwa je ßo s krajnym radźiczelom dr. Friedenburgom wobsadźilo.

S kschiwdźerja něhduscheho kanzlera Marxa sasudźili.

Dla czežkeho s kschiwdźenja něhduscheho němskeho kanzlera Marxa je pschißažny ßud we Wrótßlawju redaktora tydźenika „Die Tribüne", Gruschwitza we Wrótßlawju, k 300 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k jastwu na 150 dnjow sasudźil.

Wuradźenje Swjaska ludow w Genfje.

Po postajenjach měroweho srěczenja ßmě Madźarska jeno małe wójsko wudźeržecz. Po tutym postajenju pak ßo wona hacž dotal njeje sloźila. Madźarske wójsko wjazy generalow, wyschkow, majorow, hejtmanow a leutnantow

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminafskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Póduiowanje spěšnje a tunje

liczi, dyžli do ßwětoweje wójny. Madźarske knježerstwo na pschiležne wokomiki czaka, so by wulke wójsko nahromadźilo, s kotrymž chze sshubjene kraje, Ssłowakßku, Ssydonshórsku a Khorwatsku, ßebi saßo dobycz. Tole wójsko dyrbi wjednikow měcz a teho dla ßo wulka hromada offizěrow wudźeržuje. W Genfje ßu sastupjerjo Maleje ntenty, minister dr. Benesch, rumunski a južnoßłowjanski póßlanz pschecziwo sakasanemu wudawanju pjenjes w madźarskim rosliczenju statnych finanzow, woßebje pschecziwo wudawkam pjenjes sa wójsko protestowali. Madźarski sastupjeŕ Parker ßo podarmo prózowasche, ßwoje knježerstwo sakitacz. Na kónzu sastupjerjo Maleje ententy resoluziju pschijachu. Generalny kommißar Swjaska ludow w Budapestu ßo na nju kedźbliwy sczini, a Mała ententa budźe wot madźarskeho knježerstwa wujaßnjenje žadacz. Wěz ßo w juniju, hdyž změje Swjask ludow saßo wuradźenje, tutemu pschednjeße.

Hłowne jednanje wo madźarskim praschenju ßo w pośedźenju rady Swjaska ludu w pschitomnosczi sastupjerjow Czěskoßłowakskeje, Rumunskeje a Južnoßłowjanskeje wotměje.

Jendźelska pschecziwo Genfskemu protokollej.

W pośledniej konferenzy Swjaska ludow bě ßo mjes jendźelskim ministerskim pschedßydu Macdonaldom a franzowskim ministerskim pschedßydu Herriotom srěczenje dojednało, po kotrymž dyrbjachu ßo swady mjes ludami s rosrißazymi ßudami wurunacz. S dobom dyrbjachu ßo wschě kraje na to swjasacz, so ßwoje wójska sunjeńscha a so žadyn druhich njenapaduje, a hdy by tola k tenu doschło, dyrbjachu wschitzy druzy pschecziwo měrkaželerjej wuczahnycz a jeho sbicz. Se wschěch statow, kotrež ßo pschi wuradźenju wobdźělichu, pak je jeniczzy franzowski parlament tole srěczenje potwjerdźil. Wschě druhe staty ßu ßo tenu wotwlakowale. Na nětczischej konferenzy rady Swjaska ludow w Genfje je jendźelski swonkowny minister Chamberlain pschiczinu rosklad, kotrychž dla Jendźelska njeje Genfske srěczenje pschipósnała. Hłowna pschiczina w tym leži, so ßu ßo jendźelske dominiony (kolonije) Kanada, Awstralska, Nowa Seelandska, Połdnjoafriski unija a Indiska sapowjedźile, wobsamknjenje Genfskeje konferenzy pschipósnacz. Nětczische jendźelske knježerstwo ßame ma wjele wobmyßlenjow pschecziwo Genfskemu srěczenju. Swjask ludow njeje w nětczischej twórbje swjask, kajkiž ßu ßebi jeho stworjerjo myßlili. Njejßu ßebi myßlili, so budźe ßo liczba mózných ludow, pschede wschěm Sjednoczene staty połnózneje Ameriki Swjaska ludow sdalowacz. S njepschißluschenjom wschelakich wulkomozow je ßo harmonija Swjaska ludow hižo schkodowała. Hospodarske sankzije pschecziwo statej, kotryž ßo njemóže hospodarsky ßamostatny sdźeržecz, bychu wěscze bróńje wulkeje mozy byle. Tola s tym, so ßu mózne hospodarske staty swonka Swjaska ludow wostale, je ßo tónle nahlad zyle pschemenił. Hospodarske sankzije njesamóža ßwětowemu wikowanju tutych statow sadźěwacz a nadpadowazy stat wuputacz. Dale Chamberlain ßlědowazy pad rosestaja: Nadpadowazy stat ma połnu ßwobodu, czaß k naschkaranju wójny wuswolicz. Mjes ty mnóžo wón ßwoje wójsko po ßwojim dobrosdaczu rosdźělicz. Wójsko jeho wopora je najskerje w sakitańskim stejischczu a tam dyrbi wono wostacz, hewak nadpadnjeny do stracha pschiińdźe, so jeho nadpadnika njejmuja. Chamberlain s hischcže wjazy pschiczinami dopokasacz pytasche, so Genfske srěczenje njemóže ßwětej měr saruczicz. To ßnadź též Jendźelska ßama nochze. Jejna politika je wot starodawnych czaßow na to schła, mjes ludami swady a wójny sbudźicz, so bychu ßo pośłabile a so by potom Jendźelska bjes sadźěwka ßwoje politiske wotpohlady na wobknježenje ßwěta pschewjescz mohła. S pomozu tuteje politiki je Jendźelska wulki dźěl ßwěta ßwojemu knježstwu podczißła. Tule politiku chze wona dale nalożicz.

Pólske hibanje pschecziwo konkordatej s Vatikanom.

W pólskim ßejmje stej ßo pschi debaczje wo konkordaczje s Vatikanom pólska sozialistiska a radkalna ludowa strona pschecziwo pschijeczu konkordata wuprajiłej. Sapóßłanz Putek se strony Wyswolenja je namjet sapodał, so by ßo konkordat s Vatikanom saczißnył a so by ßo nowe jednanje s wotmyßłom wobsamknjenja noweho konkordata na dospołnje pscheměnjenym podłožku nawjasało. Radikalna ludowa strona Wuswolenja ßebi mjes druhim žada, so by ßo jako najwjetscha měra ležomnosczow sa biskopow 50 jutrow a sa fararjow 6—10 jutrow postajiła a so bychu ßo statej s wotmyßlenjom rosdźělenja mjes ratarjow lěßy wróczile, kotrež ßu hacž dotal zyrkwi ßłuschale.

Pólska a Czěskoßłowakska.

President pólskeje republiki, Wojzechowski, je presidentej czěskoßłowakskeje republiki, Maßarykej, pschi skladnosczi jeho 75. narodninow sbožopschejazy telegramm póßlał. President Maßaryk je s telegrammom wotmołwił, s kotrymž ßo sa sbožopschecze dźakuje a pscheßwědczenje wupraji, so budźetaj bratrowskaj ludaj, Polazy a Czechoßłowazy w pschichodźe hromadźe dźěłacz.

Pólska a Južnoßłowjanska.

S Roma ßo 12 měrza powě: Knježerstwowa „Agenzija di Roma" ßhoni, so president pólskeje republiki Belarak offizialnje wopyta. Presidenta swonkowny minister pschewodźi. Puczowanje změje wyßokopolitiski kharakter a poměry wobeju krajow a politiki Maleje ententy s zyla wobßwětli. Sserbskaj kralowskaj mandźelskaj hischcže w běhu lěta wopyt wotpłaczitaj.

Franzowski senat póßlanzstwo pola Vatikana wotpokasał.

Kommißija sa swonkowne naležnosczje w franzowskim senaczje je pjenjesy sa wudźeržanje póßlanzstwa pola Vatikana wotpokasała. W tym ßamßnym smyßle je hižo prjedy deputěrska komora wobsamkła.

Južnoßłowjanska je ßwobodne paßmo w Ssoluniju dostała.

Sßwobodne paßmo w Ssoluńskim pschistawje je ßo južnoßłowjanskim wotpóßlanzam pschepodało. Wuradźowanja wo tym s grichiskim knježerstwom ßu ßo skónczile. S dobom je južnoßłojanski póßlanz w Athenje, Gawrilowicz, poczał s połnomóznikom grichiskeho knježerstwa wo nowym hospodarskim srěczenju mjes Grichiskej a Južnoßłowjanskej jednacz. Tele rosrěczenja dyrbja ßo potom w Belgradźe dale wjescz. W mjenje grichiskeho knježerstwa Londonski póßlanz Kaklamanos jednanje dale powjedźe; wón Grichisku tu khwilu w Genfje sastupuje. Po skónczenju wuradźenjow rady Swjaska ludow w Genfje Kaklamanos do Belgrada pschijědźe. Póßlanz Gawrilowicz je hižo w Belgradźe, so by nusne pschedběžne dźěła pschihotował.

Wo mandaty Radiczoweje strony.

Južnoßłowjanske knježerstwo chze w bližschim pośedźenju skupschtiny dopokasy pschinjesecz, so ßu wschitzy sapóßłanzy Radiczoweje strony wjelepscheradu sawinowali a so móža ßo na sakładźe sakonja sa schkitanje stata jich mandaty jako njepłaczaze spósnacz. Hacž dotal pak njeje ßo ani ßobustawam knježerstwoweje strony ani ßobustawam mandaty pruhowazeho wubjerka žanych pokiwow dało. Hdy bychu ßo woprawdźe tele mandaty jako njepłaczaze spósnałe, bychu ßo w zyłej Khorwatskej dyrbjałe nowe wólby stacz.

Wróczenje kubłow Turnskeho-Taxiskeho wjerćha w Khorwatskej.

Po wosjewjenju ministrow Pribiczewicza a Lukanicza je ßo sekwestrazija s khorwatskich kubłow Turnskeho a Taxiskeho wjerćha na połnje sakońske waschnje wusběhnyła. Ministraj wschě wobwinowanja s rosßudźenosczu wotpokasujetaj, so ßu s wusběhnjenjom sekwestrazije sajimy stata a khorwatskeho luda schkodowale.

Nowiny „Demokrazija" pak praja, so je ßo po sběhnjenju sekwestrazije ministrej Lukiniczej a jeho politiskemu pschecželej Dimowiczej provisija po 10 milijonach, rěcznikej Duschanej Popowiczej a nowinam ßamostatnych demokratow (Pribiczowiczoweje strony) po 5 milijonach dinarow wupłacziło.

Podawisna albanskeho konsula w Romje.

S Bari w Italskej ßo powě: Wulke dźiwanje je tu njejakle wotpuczowanje tudomneho albanskeho konsula sbudźiło. Shoniwschi, so ßu někotrych ludźi sajeli, na kotrychž tukaju, so ßu ßo pschi skónzowanju prjedawscheho albanskeho ministerskeho pschedßydy Gurakuka wobdźělile, ßo wón hnydom na pschißłuschne ßudnistwo poda. Tam jeho wěstemu Palestrinej napschecžo stajichu, kotrež bě na měßtnje někotrych Albanzow widźał. Palestrini praji, so konsula sa jeneho s mordarjowych pschewodźerjow spósnawa. Konsul to s rosßudźenosczu prějesche, tola sa krótki czaß do Albanskeje wotpuczowa. Polizajska wyschnoscz pschepytanje dale wjedźe a je wschelakich Albanzow pscheßłyschała, kotsiž někotre w Bari pschebywaju. Kaž je ßłyschecz, je albanski konsul w Bari po knježerstwowej pschikasni mordarski nadpad na ministra Gurakuka ßam nawjedował.

Wulki finanzny skandal w Amerizy.

We Sjednoczenych statach pokrótcze Ameriki je nowy finanzny skandal na zjawnosć pschischol. Spezialna komitischja za kontrollu dokhodnych dawkow, f kotrejez pschedsydu je senator Cousens, wulkohodnacz, pschi siwojim pschepytanju na to pschischdze, so amerikanske koprowe towarschtwa jara niske dawki dawaju, f czimz je stat wo 100 miljonowe dollarow schkodowat. Wósby po tym, so bé so to swésczisko. Cousenz napominanje wot finanzneho ministerstwa dosta, so by 10 miljonow dollarow zaho dawk f wschich wobkhodow, kotrez bé czinił, zaphacził. Cousens nékto wosiewja, so je tole zadanje finanzneho ministerstwa jenoż wieczenje sa to, so je na nijke dawki koprowych towarschtwow kedyżne czinił, mjes kotrychż podzschinkami je też sekretar finanzneho ministerstwa Mellon. Tutón ma pjecza wulku liczbu akzijowp. Mellon so pschecziwo tymle wobkhorzbam zaktuje a wudawa, so żu so koprowym towarschtwam dawki f tej pschicżinmi tak nikdy wumérsche, dokelż je strach był, so bychu hewak dwojcze bankrott pschipowjedżeli, pschi czimż stat njeby zshła żanehu dawka dóstał.

Porasć presidenta Coolidge.

Senat Sjednoczenych statow je ponjenowanje Warrensa za generalneho statneho rěcznika Sjednoczenych statow se 40 pschecziwo 40 hłosam wotwokasał. President Coolidge bé Warrensa sa tele sastojnstwo porucził. Wothłosowanje w senacze je teho dla f czekim porażenjom presidenta Coolidge, kajkeż je so w statwinach amerikanskeho parlamenta f rédka stało. Městorpresident Dawes budzische jako senatowy president stemu pschihotej pschecziwo Coolidgej sadżewacz mohł, wón pak bé njepschikomny a njemóżesche f czażom do senata dojcz.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746. hygrometer + 1, thermometer wo dnjo + 1. — Dżensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer — 4, thermometer w nozy — 12. Wjitkedy na zymne a ćiche wjedro. — Tuchwile póstna symna tichsełka. Na wsach mějachmy dżensa w nozu 15 stop. żeżiża. Wczera rano pschikrywschże wyschina zyły krótko-rauschen Europa a Jendżelsku. Nišina nad rauschim morzu żełeschy nam se swojimi wubłyżkami snżehowe mróżele, kotrež nam druzdy snżeh sajacu. Pola tuzy Island żełeny nowa nižina f ranju. Ta pschinjeże nam wokolo nje-dżele woczopjenje. Jutże sobotu klóżnżko 6.20 hodź. sthadża a żo w 6 hodź. khowa. Mésaczk khadża wjeczor 10.41 hodź. a f dopołdnja 8.14 hodź. thoiwa.

— **Schkrowa powjesć wo wschdrje sa jutże Sobotu:** Krute mjerstjenje, żo pomrocżuje tola nimale bjes żneha abo deschcza.

— **Ri-bože**, kotrež mjelesche hischcze dobry nadżiż, ża so krzesni wosudnin pschi poswjecżenjeschi dżiżach na Wudnichkim hrodże. S hischcze mjenjatej pschiczinu bé sche stoły wulkich rjadkow, kotrež żu na raźiske feronje postajene, popuschcził. Tak padnuchu někotre desać dżi. Dobrěj běchu runje jastojnżu krajnehu twarikhu pomha sebi twar wobhładali, sesche hischcze jastojnik f swojim rynom pschi rolichtach. Na dobre żdże pak dótknychu so padaze dwéj żenow i lohka jastojnika, tak so so jenoż znadnje nobodrě. Wjetsche njebżże, wo kotrymż so powjeda, so njeje stało.

— **Sersedu popoldnju po 5 hodź.** bésche so zedyt nuż psched krajnostawiżej banku wjesół. Sa krótke wokomik nahromadżi so wulka sgła ludżi. Policija mużej pomhaiche

— **Swobodne mjazowe jétki (Freibank) we Budyschinje.** Sobotu, 14. měrza, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so swobodne mažo, punt po 50 a 60 pf., żyre żwinjace mjazo, punt po 60 pf. Swinjace mjazo wotedawa so jenoż na cżiska 3461—3500 a wot 1—70.

— **Pschidawna renta wuplacżuje so wojeńskim rentnidostawarjam,** cżekżoranjenym a wójnskim załostajenym na měsacz měrz pónđelu 16. a wutoru 17. měrza 1925 w krajnej khżi na wjesnym hamcże sa wójnske zastaracżelstwo. Sakładna karta, rentowe wupiśmo a njedawki dopokas atd. tež nětchto drohnych pjenjes dyrbja so sobu pschinjesć. Posłajenja njech so tam pschecżitaja.

— **Strowotnisce położenje schulskich dżeci w spomożeńskim wokrjesu Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa.** We spomożeńskim wokrjesu (Wohlfahrtspflegebezirk) Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa, kotryż wopschija 12 693 schulskich dżeci, je so w 25 schulskich wokrjesach ke hromadże 6214 schulskich dżeci 3095 dżeci wot schulskich lekarjow pschepytowało. Jedinacze je wo to, hacż dyrbi so docpran hischcze dale we schulach sjesć podawacż. Pschepytowanje doda, so je podawanje jedże za 2663 hólzoio a holzow dale jara nuzne trébuje; je to 16 prozentow wschich schulskich dżeci. 150 dżeci mjachu tuberkulosu abo běchu z njej wohrożene; 567 bésche njedostatkowje sežiwjenych. Schłoda, so je dowójnschich cżasow zane liczby njewobsieja, tak so so njedobre pschistup thoroscżow mérichi. Wulku prozentnu żadżbu na tuberkulosu schorjenych dżeci pokazuje sekchowaze wjesne wokrjesy: Porchow (30,61 prozentow), Skaskola (32,99 proz.), Wjeleczin (10,71 proz.), Dobrucha (10,20 proz.), Kamenjow (9,52 proz.). Hišo f tutych liczbow je widżecż, so je sastaracże dżeci f jedżu se strony spomożerstwa dale nuzne trébne.

— **Mężacza rosprawa sjawneje Budyschskeje dżiżo-saradżernje.** We sebranje je liczba podyjerowanych dżiwnjemżerjow powschitkowje dale spadowała, jenoż wosrjedż mężaza liczba dla njepschihódneho wjedra na thwilu postupi. So je liczba dżiżonjemżerjow wotebérała, na tym wosebje tenu pschisżpéż. so je so je twarżitemi dżełami japoczało. Tola też w druthich powostajnk. sjawnach sy dżiżom połepschuje. Na kónzu februara podyjerachu so 549 (503 muzżiskich a 46 żónskich) f mésta Budyschina a 232 (267 muzżiskich a 25 żónskich) f wjesnych gmejnow. Industrija a pschemysło zadasché zebi cżasto nikodych pachołow a holzow: kotiż pak so jim pschezy pschipokazacż njemożachu. Ratarstwo pytasche wobeże wuiwezene mozy za wobstarane nalétnych sywow. Jenoż maly dżel pschecżow mózesche so dojwjelnicż, tak so so w ratarstwje njedostatk na dżełowych mozach pokasuje.

— **Bethelski film.** Hižo we wszych wsach nascheje Lužizy je so tutón film pokasował. Na pokutnym duju pschedwjedże so w Budyschinje. Zentralne dżiwadło bésche hacż na poslednje mésmo wobsadżene. Wschedwjedżenje sapocża so se shromadnym spéwom a powitanskej rěcżu. S wjelu sżeżbnje se żiwjenja jeneho hólza, kiż ma padawu thoroscż. Pschi schtonoje hrajuschcha stoji khory a wopuschczeny hólcżez. Nichtó so wo njeho njestara. Nadobo nadpadnje jeho thoroscż, wón swojese so hromadże. Druzhi hólcżez běży so jeho macż. Tuta je zyle njesbożowna nad thorym dżeżesom. Wésty trosche a radu pschinjeże jim wjesmy farać. Wón postara so, so hólcżez do Bethela pschindże. Tam so wón pschiwoznje. Hólcżez nadeidże tu zobuscżepjazych. Wón nanukny tam blidarjowo. Dale widżachmy **wuwicże** Bethelskeho wustawa pola Bielefelda. W lécże 1867 sałoji tón farać von Bodelschwingh f 4 thorymi. Dżensa je jich skoro 5000. We Wilhelmsdorfie, Salemże a Widingmoore su wotnoschki. Wschelazy bédni a khori cżłowjescżo pokaschu so nam na běżej sżeżenje. Wjesełsche sżeżenje sażo pschedstajenje żiwjenja dweju bjesdomnikow. Kak pschistojne żiwjenje f jowu wjedże, so nam tu pschedstajesche. Pschi filmuje so jenoż khowaziy wustawoju żobu sfutkowali. Też mésino sa pluzatkorych „bobra nadżija“ je krasnje srjadowane. Wothłosenje sa wschelakich dżełacżerj wobstarane. Kżódzy moje powolanje wukonjerj, kiż je jemu lube. Widżachmy też jich wobschérne hospodarstwo. Wschu je nanajkżepje wobstarane. Hodowne wobrazy wuhrékhu tak prawje nascże wutrowby sa thorych, cżerpjazych ludzi. Lane mjesy njeżmedża naż dżeliez, niż powolanjske, stam, nabożina abo żmyslenje, njeżmedża nan wotrachżicż, druhemu pomhacż.

S Małeho Wjelkowa. Dżiwazo na tucżażne cżezze wobsteżnjoscże, je so we wobydlerskej shromadżiznje Małe-Wjelkowskeje kolonije wobhmkło, pohrż-bnt pokładnin jałeżeż. Samér pokładnizy je, ja pohrżeb kożdeho pohrebstawa, pohrżebnizku podpjeru pschisiwolicż, kotraż pschi dżensnjschim hobnstawstim stawje 100—110 hr. wuczinja, pola dżeczi jenoż połojzy. Powohlcż-li so liczba pohrebstawow, potom też podpjera postupnje. Dokelż bndże tajka podpjera kożdemu witana, drje nétorrżkuli zako pohrebstawu istupi.

S Budestez. Sandżenu njedżelu, 8. měrza, běchu wólby do zyrkwinskeho jastupjerstwa. S Budestez wuniwoli so knjez pósthulchtr na wotpocżinku Neumann a k. Renndcli Kenka. Za wjeku Sahor wuhwoli so mésczanoszta Bawol Pětschka ze Sahorja. Woni wuwoleschi so na cżasy wot 1. hapryle 1925 d. 31. měrza 1931, potajkim na 6 lét. Zyrkwinskuju jastupjerjo wsow: Dżéżnikez, Jedrnika, Wjehowica, Sazyzow, Wjelkez, Dżéżez, Wulkich a Małych Dobrez, Lejna, Spłótez. Luzizka wola so

pschichodnu njedżelu, 15. měrza, dop. 9/10 hodź. we Wużim domje w Budestezach.

S **Budestez.** Małeje serbske towarschtwo „Lubin“ we Budestezach wotmjeje da-li Bóh, njedżelu, 15. měrza, popołdnju f dypkom 5 hodź pola Rósika wažnu hromadżiznu. Rěcżesz budże nasch ludy kujez kantor Schewc wo srudnym cżasu we wójnje 1813, tak dałeko hacż je to wolnesła pola Budyschinma a tu w naschej Budyschanskej wosadże; na horach pola Spłótka wotpocżnje wjele rjanych padnjenych. Wichitzy stari Serbja i mandżelskim, tež mlodźi knjeża a mlode knjenje, wobsebje pak Budyschanow so w bohatej liczbi: na tutón ważny swjedżen wutrobnje pscherosha.

S **Kumnacha.** (Tykas.) 18téna dżowka z wjesnje knjeza Korle Kuttichi, — posłednischa khodżi hischcze do schule — sjej na tyhus sthorjeżej. Jeju sżej do Budyschkeje mérchezanskeje, khorowinje dowjesli. Spodżiwnje je, so we Kumnu bydleneju hižo pryedy cżażkeho ludzi na tyhus sthorjeli. Hdyż tež po dnezu w njemowanym domaj pitna woda f pschicżinu tyhusa njeje, tak je tola f napominanjom za gmejny a za lekarske stronje niske wuzhitkowjeze, kónczinje f kwarcżenjom wodowoda zapocżeż. Jen-li so cżasto schpatne wobsteżnosce w wuzywanju pitneje wody njeodstrani, tež tyhus w Kumnu njedamy sthorjeć. Sa stajnym hospodżom wostanje.

S **Wjeleczina.** Pschichodnu żobotu a njedżelu wotmje so w rysowarni nowoje schule schulska wulstajenja ruczuich dżełow schulerzow tudomneje powołarskeje a ludoweje schule.

S **Wjeleczina.** Wutoru wotmě żadarske towarschtwo w rysowarni noweje schule swojn mjeżacznu shromadżiznu. Jednadże so najprjedy wo shromadnym sżakanju żadowych schtomikow a jabodkowych sadżewow, wo wobarnjenje pschecziwo schkodnikam a druhim. Ważne běchu hżeżenja, so żu gmejnjezy saskuzerjo wobsankli, rationelne wobarnjenje pschecziwo schkodnikam żadowych schtomikow poskicżi, so budże w Halschtrowje wustajeżja sażneho krajneho żadnika w Budyschinje pak sahrodnizkowa wustajeżja za żadowe seleninu, so je żo żobustawski pjenjes na 4 hr. postajił. Też dyrbi so jónu praktizny pokasacż, kak so żad sapałuje. Wokrjeżnje żadarskiwone towarschtwo je zbyło apparat za pschedstajenje sżuetkowobrasow a filmow wobstarało. Knjez wuczeż Franz poda hischcze sojimanu rosprawu wo blowej shromadżisnje wokrjeżneje żadarskeho towarschtwa we Budyschinje. — **Sdadarske** towarschtwa pak w Sserbach **hischcze mało** rozschérjene. Pschi wažnosczi żada je ludowe żeżiwjenje a też sa privatne hospodarstwo Lužiskich wobydlerjow bychu tajże towarschtwa jara spomożnje sfukowacż mohłe. Dyrbi że tola cżasto wobtrjebowacż, so we wobhladanju żadowych schtomow khéżro jara klaza. Zukżesz! wotz pschindże hakle, hdyż sakłady a wumeżenja jeże bużu a tyeża prawje rozumnmy. Potom hakle też mażenju prawy wuzitk, duchownoty a materielnu, z njeje méż. Njech so we sajimu powschitkowosesze każ też kożdeho jednotliwego pschichenju żadarstwa wjesicha kedżbnoczi pschinwobrozi, posur też wuzo njewobstoje.

S **Lubija.** Tydonnischa wotnożża nemiskeho żelesniskeho wjazka dżéli, so liczba strujkowazych wschednje pschibéra. Druhe powieżi njesżu wérne. Tak żu na żonzu w Hożje żarjedu rano 900 dżełacżerjow do strujka stupili. We Sulkez strujkuja wschitzy hromadże 12 000 żelesnizarjow. Wubjawanje nemiskeho żelesniskeho dowżiwa, to je misda żelesniskich dżełacżerjow wjetscha, hacż to w tekstilnej industrji, je njewérne. So wosobowuj wobkhadowanje żelesnizy po dotalnym planiz so dale pschechadża, so jasno rozumi a njerécżi pschecziwo nagi strujkowanju, pschesoż hacż dotal jenoż mjdnodstawanje strujkarja a nic rastojnisze. Na wosobowych cżahach pak sloro jenoż we stopnizy dżéżaja. Dale je jara żwędżinne, so nemske żelesniske družstwo stejniscżko zastupuje, to dyrbje ti so pschi powyschenju mdy też lariży powyschicż. Hdyż żelesnizy hody swojim rastojnistam (cżitaj: wyschokim rastojnistam, pschesoż male dóstachu tak wjele każ nicżo) dżéżowy pjenjezk (Zeitungszulage) wuplacżesche, kotraż pola Niemcow żelesniskeho družstwa 12 000 hr. wuczinjesche, tehdom so wo powyschenju tarifow nicżo njeznamowanu. Dżełniczarjo wojnja wo spomunu wéz — wo wschédnym thiżu.

S **Kramjenza.** Wobeżejowanje proschcerjow je w pożlednim cżażu jara pschibéracz, też w naschim mésce. Tehdyż je policija mnjowenia, kruczijschcy pschecziwo nimi zakrocżiła, zyła hdyż je mnohy pschecziwo tomu hórscha. Pschi tym pak je na podpjeru wobydlerstwa pokasana, kotraż je tym wobdżerżała, so je so wjele njestawiło. Tuta podpjera je pschichodnu njedżelu, 15. měrza, dop. 9/10 hodź. we Wużim domje w Budyschanach.

S **Budestez.** Małeje serbske towarschtwo „Lubin“ we Budestezach wotmje da-li Bóh, njedżelu, 15. měrza, popołdnju f dypkom 5 hodź pola Rósika wažnu hromadżiznu. Rěcżesz budże nasch ludy kujez kantor Schewc wo srudnym cżasu we wójnje 1813, tak dałeko hacż je to wolnesła pola Budyschima a tu w naschej Budyschanskej wosadże; na horach pola Spłótka wotpocżnje wjele rjanych padnjenych. Wichitzy stari Serbja i mandżelskim, tež mlodźi knjeża a mlode knjenje, wobsebje pak Budyschanow so w bohatej liczbi: na tutón ważny swjedżen wutrobnje pscherosha.

S **Kumnacha.** (Tykas.) 18téna dżowka z wjesnje knjeza Korle Kuttichi, — posłednischa khodżi hischcze do schule — sjej na tyhus sthorjeżej. Jeju sżej do Budyschkeje mérchezanskeje, khorowinje dowjesli. Spodżiwnje je, so we Kumnu bydleneju hižo pryedy cżażkeho ludzi na tyhus sthorjeli. Hdyż tež po dnezu w njemowanym domaj pitna woda f pschicżinu tyhusa njeje, tak je tola f napominanjom za gmejny a za lekarske stronje niske wuzhitkowjeze, kónczinje f kwarcżenjom wodowoda zapocżeż. Jen-li so cżasto schpatne wobsteżnosce w wuzywanju pitneje wody njeodstrani, tež tyhus w Kumnu njedamy sthorjeć. Sa stajnym hospodżom wostanje.

S **Wjeleczina.** Wutoru wotmě żadarske towarschtwo w rysowarni noweje schule swojn mjeżacznu shromadżiznu. Jednadże so najprjedy wo shromadnym sżakanju żadowych schtomikow a jabodkowych sadżewow, wo wobarnjenje pschecziwo schkodnikam a druhim. Ważne běchu hżeżenja, so żu gmejnjezy saskuzerjo wobsankli, rationelne wobarnjenje pschecziwo schkodnikam żadowych schtomikow poskicżi, so budże w Halschtrowje wustajeżja sażneho krajneho żadnika w Budyschinje pak sahrodnizkowa wustajeżja za żadowe seleninu, so je żo żobustawski pjenjes na 4 hr. postajił. Też dyrbi so jónu praktizny pokasacż, kak so żad sapałuje. Wokrjeżnje żadarskiwone towarschtwo je zbyło apparat za pschedstajenje sżuetkowobrasow a filmow wobstarało. Knjez wuczeż Franz poda hischcze sojimanu rosprawu wo blowej shromadżisnje wokrjeżneje żadarskeho towarschtwa we Budyschinje. — **Sdadarske** towarschtwa pak w Sserbach **hischcze mało** rozschérjene. Pschi wažnosczi żada je ludowe żeżiwjenje a też sa privatne hospodarstwo Lužiskich wobydlerjow bychu tajże towarschtwa jara spomożnje sfukowacż mohłe. Dyrbi że tola cżasto wobtrjebowacż, so we wobhladanju żadowych schtomow khéżro jara klaza. Zukżesz! wotz pschindże hakle, hdyż sakłady a wumeżenja jeże bużu a tyeża prawje rozumnmy. Potom hakle też mażenju prawy wuzitk, duchownoty a materielnu, z njeje méż. Njech so we sajimu powschitkowosesze każ też kożdeho jednotliwego pschichenju żadarstwa wjesicha kedżbnoczi pschinwobrozi, posur też wuzo njewobstoje.

S **Lubija.** Tydonnischa wotnożża nemiskeho żelesniskeho wjazka dżéli, so liczba strujkowazych wschednje pschibéra. Druhe powieżi njesżu wérne. Tak żu na żonzu w Hożje żarjedu rano 900 dżełacżerjow do strujka stupili. We Sulkez strujkuja wschitzy hromadże 12 000 żelesnizarjow. Wubjawanje nemiskeho żelesniskeho dowżiwa, to je misda żelesniskich dżełacżerjow wjetscha, hacż to w tekstilnej industrji, je njewérne. So wosobowuj wobkhadowanje żelesnizy po dotalnym planiz so dale pschechadża, so jasno rozumi a njerécżi pschecziwo nagi strujkowanju, pschesoż hacż dotal jenoż mjdnodstawanje strujkarja a nic rastojnisze. Na wosobowych cżahach pak sloro jenoż we stopnizy dżéżaja. Dale je jara żwędżinne, so nemske żelesniske družstwo stejniscżko zastupuje, to dyrbje ti so pschi powyschenju mdy też lariży powyschicż. Hdyż żelesnizy hody swojim rastojnistam (cżitaj: wyschokim rastojnistam, pschesoż male dóstachu tak wjele każ nicżo) dżéżowy pjenjezk (Zeitungszulage) wuplacżesche, kotraż pola Niemcow żelesniskeho družstwa 12 000 hr. wuczinjesche, tehdom so wo powyschenju tarifow nicżo njeznamowanu. Dżełniczarjo wojnja wo spomunu wéz — wo wschédnym thiżu.

S **Kramjenza.** Wobeżejowanje proschcerjow je w pożlednim cżażu jara pschibéracz, też w naschim mésce. Tehdyż je policija mnjowenia, kruczijschcy pschecziwo nimi zakrocżiła, zyła hdyż je mnohy pschecziwo tomu hórscha. Pschi tym pak je na podpjeru wobydlerstwa pokasana, kotraż je tym wobdżerżała, so je so wjele njestawiło.

Prokop Holý:

Tón prawy.

3] (Pokračowanje.)

Běsche nozu w jednacżich. Kotrebowu pschimnychu f wjeczora hischcze żyzne widlischcza — tak żyzne, so żo żesda, so je żmjerzej tu, hdyż popuschcza. Ale pschedżedżu tak a staruschka lejesche tu někto wicha bjes mozow, ale pschi jażmem wobdonju, na kożu, pschipohłuchaju Lidusczu, kotraż jej pschedżedżitasche je hnjatebo pitna wéczinje rjanu podawiznu wo narodżenju Krusesa Jesuša, a schtož je po nim nażledowało. Sakładna karta, rentowe wupiśmo a njdowki dopokas atd. też nětchto drohnych pjenjes dyrbja so sobu pschinjesć. Posłajenja njech so tam pschecżitaja.

— **Strowotnisce położenje schulskich dżeci w spomożeńskim wokrjeżu Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa.** We spomożeńskim wokrjeżu (Wohlfahrtspflegebezirk) Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa, kotryż wopschija 12 693 schulskich dżeci, je so w 25 schulskich wokrjeżach ke hromadże 6214 schulskich dżeci 3095 dżeci wot schulskich lekarjow pschepytowało. Jedinacze je wo to, hacż dyrbi so docpran hischcze dale we schulach sjesć podawacż. Pschepytowanje doda, so je podawanje jedże za 2663 hólzoio a holzow dale jara nuzne trébuje; je to 16 prozentow wschich schulskich dżeci. 150 dżeci mjachu tuberkulosu abo běchu z njej wohrożene; 567 bésche njedostatkowje sežiwjenych. Schłoda, so je dowójnschich cżasow zane liczby njewobsieja, tak so so njedobre pschistup thoroscżow mérichi. Wulku prozentnu żadżbu na tuberkulosu schorjenych dżeci pokazuje sekchowaze wjesne wokrjeży: Porchow (30,61 prozentow), Skaskola (32,99 proz.), Wjeleczin (10,71 proz.), Dobrucha (10,20 proz.), Kamenjow (9,52 proz.). Hišo f tutych liczbow je widżecż, so je so wjele sżeżenje dżeci f jedżu se strony spomożerstwa dale nuzne trébne.

— **Mężacza rosprawa sjawneje Budyschskeje dżiżo-saradżernje.** We sebranje je liczba podyjerowanych dżiwnjemżerjow powschitkowje dale spadowała, jenoż wosrjedż mężaza liczba dla njepschihódneho wjedra na thwilu postupi. So je liczba dżiżonjemżerjow wotebérała, na tym wosebje tenu pschisżpéż. so je so je twarżitemi dżełami japoczało. Tola też w druthich powostajnk. sjawnach sy dżiżom połepschuje. Na kónzu februara podyjerachu so 549 (503 muzżiskich a 46 żónskich) f mésta Budyschina a 232 (267 muzżiskich a 25 żónskich) f wjesnych gmejnow. Industrija a pschemysło zadasché zebi cżasto nikodych pachołow a holzow: kotiż pak so jim pschezy pschipokazacż njemożachu. Ratarstwo pytasche wobeże wuiwezene mozy za wobstarane nalétnych sywow. Jenoż maly dżel pschecżow mózesche so dojwjelnicż, tak so so w ratarstwje njedostatk na dżełowych mozach pokasuje.

— **Bethelski film.** Hižo we wszych wsach nascheje Lužizy je so tutón film pokasował. Na pokutnym duju pschedwjedże so w Budyschinje. Zentralne dżiwadło bésche hacż na poslednje mésmo wobsadżene. Wschedwjedżenje sapocża so se shromadnym spéwom a powitanskej rěcżu. S wjelu sżeżbnje se żiwjenja jeneho hólza, kiż ma padawu thoroscż. Pschi schtonoje hrajuschcha stoji khory a wopuschczeny hólcżez. Nichtó so wo njeho njestara. Nadobo nadpadnje jeho thoroscż, wón swojese so hromadże. Druhi hólcżez běży so jeho macż. Tuta je zyle njesbożowna nad thorym dżeżesom. Wésty trosche a radu pschinjeże jim wjesmy farać. Wón postara so, so hólcżez do Bethela pschindże. Tam so wón pschiwoznje. Hólcżez nadeidże tu zobuscżepjazych. Wón nanukny tam blidarjowo. Dale widżachmy **wuwicże** Bethelskeho wustawa pola Bielefelda. W lécże 1867 sałoji tón farać von Bodelschwingh f 4 thorymi. Dżensa je jich skoro 5000. We Wilhelmsdorfie, Salemże a Widingmoore su wotnoschki. Wschelazy bédni a khori cżłowjescżo pokaschu so nam na běżej sżeżenje. Wjesełsche sżeżenje sażo pschedstajenje żiwjenja dweju bjesdomnikow. Kak pschistojne żiwjenje f jowu wjedże, so nam tu pschedstajesche. Pschi filmuje so jenoż khowaziy wustawoju żobu sfutkowali. Też mésino sa pluzatkorych „bobra nadżija“ je krasnje srjadowane. Wothłosenje sa wschelakich dżełacżerj wobstarane. Kżódzy moje powolanje wukonjerj, kiż je jemu lube. Widżachmy też jich wobschérne hospodarstwo. Wschu je nanajkżepje wobstarane. Hodowne wobrazy wuhrékhu tak prawje nascże wutrowby sa thorych, cżerpjazych ludzi. Lane mjesy njeżmedża naż dżeliez, niż powolanjske, stam, nabożina abo żmyslenje, njeżmedża nan wotrachżicż, druhemu pomhacż.

S Małeho Wjelkowa. Dżiwazo na tucżażne cżezze wobsteżnjoscże, je so we wobydlerskej shromadżiznje Małe-Wjelkowskeje kolonije wobhmkło, pohrż-bnt pokładnin jałeżeż. Samér pokładnizy je, ja pohrżeb kożdeho pohrebstawa, pohrżebnizku podpjeru pschisiwolicż, kotraż pschi dżensnjschim hobnstawstim stawje 100—110 hr. wuczinja, pola dżeczi jenoż połojzy. Powohlcż-li so liczba pohrebstawow, potom też podpjera postupnje. Dokelż bndże tajka podpjera kożdemu witana, drje nétorrżkuli zako pohrebstawu istupi.

S Budestez. Sandżenu njedżelu, 8. měrza, běchu wólby do zyrkwinskeho jastupjerstwa. S Budestez wuniwoli so knjez pósthulchtr na wotpocżinku Neumann a k. Renndcli Kenka. Za wjeku Sahor wuhwoli so mésczanoszta Bawol Pětschka ze Sahorja. Woni wuwoleschi so na cżasy wot 1. hapryle 1925 d. 31. měrza 1931, potajkim na 6 lét. Zyrkwinskuju jastupjerjo wsow: Dżéżnikez, Jedrnika, Wjehowica, Sazyzow, Wjelkez, Dżéżez, Wulkich a Małych Dobrez, Lejna, Spłótez. Luzizka wola so

„Ty żu to wedżała?“ Stary Potoczka hižo njeschewajcz wutschikhwy, żareji, — ſ pschekwapnjenjom, że strachom, że hróżoh.

„Liduschka tu njeje?“ wopraschka że ſcżicha thora. Wón pokiwny ſ hlowu. Do jenicżkeje mytticżki pomurjeny, nic wobkedżbowasche pod kopizu drastow potuleum postawu ſpizu dżowki. A tuż njepowmhłi ani na to, so że ju jeho twarſchit że spara twibudżił, so jeju hłyschi.

„Haj, żym to dawno wedżała. Hanka je mi teżdom żama pjkała, hdyż so jej hólczik narodżi. List pósła mi ſ klamarku żobu. Diw, tak by wschitko mohło hinat bycż! Jenoż hdy bndżescże mi żam wschitko prajił! Jenoż nie twoje wustajcże żym cżakała! Mylschach, so mam na to prawo, so by mi wotproschowal. Dżensa wżem, so żym też ſo pschecżekla. Satwjerdżitża żym żwojm wutrobu, że kelż ju mjetczat a mi nicżo njeprajt, a ja żym sa tu dżeń satwjerdżenoſcż pokhłostana. Sajedojcżikoj, knjeżikoj żmoj ſej żiwjenje żamoj.“

„Droha moja żona, kelko krócż żym chżył ... Wschitko żym cżi wujmacż chżył. Ale ty by wyła tak wjerdo, tak ujeſchkhupna, — jenoż ja mnje, k druhim nij, jenoż ſa mnje. A tuż je mi ſtajnje kmuzitoſcż pobrachowała. Ale proschcże, ſnajmjenſcha nétko mi wodaj!“

„Mnżo, dyrbimoj ſej nałwjażim wodacż. Wobaj. Schtoż je żo ſtało, je żo ſtało. Hižo teho njeworjedżkimoj. Ale wumru-li, ſpominaj na żyna — żyna Hanżynecho. Daj mi ruku.“

(Skónczenje pschichodnje.)

ſtešł, ſo ſo wſchitzy proſcherſo raſuje wopoſaja. To ſo ſda krute, hrube bycź. Ale hdyž ſebi wobhlaſerjo pſchekładu, ſo je k podjerje khudych puczowarzych wot wyſchnoſcje we polizajſkej ſtrażi darjerńja ſarjadowana, maja ſo na tu pokazaċ. Tam ſo po wupokaſu ſwojich papjerow, jeli ſu wyſche w rjedźe, dźeń a nóz doſpołnje ſaſtaraja. Wyſche teho na ſo na to pokaſaċ, ſo może ſo też dorieſeł khoſtaċ, dokelż po měſchczanſkiſt wojſewjenjach wot 28. januara 1881 a 7. hapreje 1887 je dodawanje darow na proſcherjow w měſeče ſakaſane a khloſta ſo hacź do 20 hriwnow.

S Kamjenza. Póndźelu, 16. měrza 1925, dop. we 9 hodźinach je ſjawne poſpodżenje wotrjeſnjeno wubjerka. Dnjowy porjad je na hantliſkim hejtmanſtwje wupowěſnjeny.

S Kamjenza. Strajk twaŕſtich dźełaczerjow, kotryż bźeſche ſo tydźenja ſapoczaċ, je ſo ſ wujednanjom wobdźelnych organiſazijow kóncził. Wot ſtrjeby ſem ſo wuchyle ſaſo dźeła. — Autowa ſrażka ſe ſo tu wożera dopołnja. Cźežiły auto ſ Drježdżan jćdźeſche po Połeſnicźanſkej drohi do Kamjenza. Wożoſawy ewto chcznſche jón pſcheſcźahnyċ. Pſchi tym ſo cźežiły auto wobkruny a ſtrěchi wobſobowy auto na khodnik. Pſchedni kolo ſo roſtuſeſeleſtej a zuły autowy podtrhaċ ſo roſbi. Autowu pajażerowje wſchachu każ ſ Bożim dźiwom njeranjeni. Po wuprajenju ſchoferow njeby ſo njeſhoże ſtako, lećł by dróha ſ pěſkom poſtyvana bycź.

S Ptačźej p. Wojerez. (Wubrane krajne ſwinja.) Pola ſiwnoſcźerja Auguſt Markuſa w Ptačźegach je ſo kundroſ. bźły ſ módrymi blakami, 7 měſajzow ſtary, ſtrowe krajne ſwinjo, nimo termije hacź do oktobra 1925 wubrało.

Se Sčeho Komorowa. Nascha herbſka zyrkej ſo tu nětkole wuporjedża. Pſched nětkotrymi lětami bźechu zyrkej ſowrześi.

S Khoczebuſa. Sobotu we nozy wokolo 3 hodź. ſaſtreli ſo 24 letny polizajſki ſaſtojnik Fritz Junker na Tſchanſkej dróhy. Na měſtnje njedoczinjſiwa bźeſche hiſchcze widżeċ, ſo bźeſche ſaſtojnik ſ njedoczinkom wojował. Dale leżeſche tam ſchéſcź wutſkelenych patronow, 6,35 milimtr. Saſtojnik je do hłowy tſelenj, też mějeſche hiſchcze druhe rany. Njedoczink njeje hiſchcze znaty. Może też je, ſo je polizajſki ſaſtojnik ſenehо mutſkamarja kepił, kiż je wo ſamej nozy we wobłhodnym domje draſtu, ſtupnje, wotmjane wěży a druhe ſkadnik. — Dalſcha powěſcź: Mordaŕ polizajſkeho ſaſtojnika Fritza Junkera njeje hiſchcze znaty. Może je ſo je hiſchcze w Khoczebuſu a ſo wſcheſkake wobzoby wo tym nęſchto wedża. 1500 hr. myta je ſo wupiſało. — Cźežko ſaſtrełeneho ſaſtojnika pohrjeba ſo hrjedu popołdnju ſwjatočnje. Jeho pſchewodżadu ſaſtojenjo, polizija, knježeſtwo preſidenta Bartela, měſchczanoſta Khoczebuſa Barnhagen, ſaſtupjerjo měſta. Pſchi rowje rěcźachu pastor Schmidt, knježeſtwo preſidenta Bartela a polizajſki major Andrae. Semrětły je wopor ſwojeho powołanja w ſłużbje ſa powſchitkownoſcź.

S Běrje Wody. Gmejnſke ſłużowanſke khodża wot nękotrych dnjow ſem w pſchedběżnej „uniformje“. Dokelż je drasta jara tej polizajſkich ſaſtojnikow runa, tak ſo tola ſłużownikam žane polizajſke nadawki dowěrjeċ njeſmědża.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Domowina. Lětuſa hłowna zhromadźizna Domowiny, zwjazka ſerbſkich towaŕſtwow, wotměwa ſo tŕeći dźeń jutrow w Rakecach. Předsydſtwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ ma njedźelu, 15. měrca, z dypkom ½3 hodź. zhromadźiznu z přednoſkom. Přednoſuje k. dr. Śleca. Wſě ſobuſtawy a wſěch Serbow naſoje wokoliny, woſobje też knjenje a knjeżny wutrobnje přeproſujemy. Też wjeſe dźěći móża na přednoſk přińċ. Přednoſk započnje ſo w 3 hodź. Předsydſtwo.

Hornja Hórka. Spěwny wotrjad tow. „Łužicy“ ma pjatk, 13. měrca, wječor ſpěwanje. Spěwarjo we 8 hodź. Wſitcy njech z dypkom přindu. Dirigent.

Kulow. „Serbſki Dorost“ ma njedźelu, 15. měrca, pop. ½4 hodź. w hoſcencu „Nęmſki kněžor“ ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Předsydſtwo.

Rakecy. Tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć ma njedźelu, 15. měrca, pop. w 4 hodź. pola Hónča ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Přednoſk je přilubjeny. Wſě lube ſobuſtawy a hoſco ſo wutrobnje přeproſuja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dušman w Budyšinje.

Ke konfirmaciji!!!!

Konfirmandske wobleki, konfirmandske hołčace drasty, prnhowanske wobleki, pruhowanske hołčace drasty, każ też šaty, manufakturne twory a wobuća.

Na podźelne płačenje při małych napłačenjach a nizkich wotpłačowanjach!

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownem torhošću — róžk jerjoweje hasy 21.

Tworowy a meblowy kredityny wobkhod.

Gumijowe mantle

wšěch družin

za mužow a žony z rukowanjom najlěpšoho guměrowanja najtuńšo.

Hamburger na bohatej hasy 12.

Po cyle wurjadnje tunich płaćiznach

poručam we wulkem wuběrku

konfirmandske wobleki

wobleki za mužow, modżencowe pacholow, jaki do wětra, gumijowe mantle, tkaninowe kholowy, manchestr. wobleki wšěch wulkosłow, **kholowy do dźěła, kožane kholowy, manchestrowe kholowy, jaki do dźěła, módre kóperowe jaki, kholowy za młodżencow, pacholow a hólcow, krótke a so zapate kholowy, lacy,**

wulku dźělbu hólčacych a dźěćacych wobleko wsměšnje tunjo.

A. zwud. Mengerowa w Budyšinje

(měješe Woldemar Menger)

na serbskich hrjebjach 6.

Założene 1884. Kruče sprawne poſtužene!

Wulke dźělby dźěćaceje drasty

su nowe došłe.

Drasćički, wobleki, šaty a čapki

po cyle tunich płaćiznach.

Dale poručam swój wulki skład wšěch družin

mužaceje, pacholaceje a hólčaceje drasty, šatow, žórcuchow, wołmjanych twarow, gardinow a předešonkow.

Franc Bulang-Kulowje

na torhošću.

Serbski Hospodaŕ

ratarſke wulko-wikowanske družſtwo z w. r. poskića

ſymjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organiſacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłaczych družſtwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

6 trjebanych **mužacych a žonjacych kolow**

někotre mjez nimi jako nowe, ma tunjo na předaŕ

J. Šibak na Ruškowskej hrjebi 4.

MERSIOVSKI

Salonske časniki

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a poſtrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Kašmery

wšěch wulkosłow

Paul Otte

w Budyšinje

žitna hasa 10.

Kedźbu!

Njeskomdźće při swojim kupowanju mój wulki skład

ćasnikow a złot. tworow

sebi wobhladnyć.

Wurjadnje tunje płaćizny.

Kurt Mauer ćasnikaŕ

15 na sukelnskej hasy 15

Žany klamy!

Žony

Poruczam swoji wulki skład pſchepaſſow, měſacźnych a pſchepadowych powjazkow, podpołožkow.

Steja rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje

pſched ſchulerſkimi wrotami čo. 2.

Hospodaŕski rozhlad.

Pjatk, 12. měrza 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje:

(we 100 w miliionach)

Dollar	4195 000	franzowſki frank	21 630
jendźelſki punt	20 037 000	ćeſkoſłow. króna	12 450
ſchwajcarſki fran	80 780	10 mil. pólſk. mark.	80 200

Pjenježy njeběchu też wežera dale žadne, tchodża w dani žanchu pſchemjenjenja njeběchu.

Efekty lapiſchcu wežera na Barlinſkej burſy ſłědowace kurſy a powjetſchenu wobrot. W ſtrowſkich, woſobje wójnſkich pożerjunkach bě wſchi horje bijazych kurſach wulki wobkhad.

Produktowe wiki też wežera wulkeho pſchemjenjenja njeſchinjeſchcych. S Amerikſi powěcźa drje ſtrowe wyſoke płaćizny. Tola tu pſcheſcźa ſwojim dotalnym płaćiznam ſakhowa. Jenož rožka ſo wo něſchto malo wotbrjehi. Hewak wobrot we wſchěch družinach źila dale ſłabу jawoſka. Wežera płaćeſche zentnaŕ:

w Lubiju

pſchenicźy 12—12.80 hr., rožki 12.25—12.75 hr., jećźmjenja nałkliſcheho 12—13.50 hr., wowſa 9—10 hriwnow,

w Kamjenzu:

pſchenicźy 12—12.75 hr., rožki 12.25 hacź 12.60 hr., jećźmjenja nałkliſcheho 12 hacź 13.50 hr., wowſa 9—10 hr.

w Barlinje:

pſchenicźy 12.65—12.85 hr., rožki 12.20 hr. hacź 12.25 hr., jećźmjenja nałkliſcheho 12.75 hacź 13 hr., najmjeńſcheho 10.75—11.50 hr., wowſa 8.45—9.15 hr.

We termiſkowym wikowanju:

pſchenicźy meja 14.55—14.40 hr., w julu 14.70—14.55 hr., rožki w hapreji 13 hr., w meji 13.35—13.22 hr., w julu 12.67—12.65 hr., wowſa w měrzu 9.75 hr., w meji 9.70—9.77 hr., w julu — hr.

Wiki wežera w Lubiju. Butra 1.20—1.25 hr., jaja 12 np., ſpinat 40—50 np., cźerwjeny kał 12—15 np., bźały 10 np., ſpinaty jaſkłowy najtuńſche 20 np., twaroh 25 np., litr tanſcho wolija 2 hr.

Wiki wežera w Shorjeju. Butra kuſk po 1.10 hr., jaja 11—12 np., twaroh 25 np., cźerwjeny kał 13—15 np.

Wiki wežera w Khoczebuju. Butra 2.20 hacź 2.30 hr., jaja 11—12 np., twaroh 25 np., karpy 1.30 hr., linty 1.80 hr.

Koże na wežerawſchej awkſiji w Jarobrodźe (to je Erfurt w Thüringſkej) ſchpatnje dźeſchu. Pornjo pożſedniej awkſiji běchu wo 5 proz. tuńſche.

Drjewowa awkſija:

Njedźelu, 15. 3., pſchipołdnju w 1 hodź. w hatowej ſchéji pola Wyſokeje pola Kamjenza: 31,5 m. ſchćežow, 22,5 m. kuluchow, 3 m. halutow, khójna, wólſaja duh a hrěja.

Na pſchedaŕ:

Kosa, młoda, błiſko ke kóſtatam w Dožiuje cźiſło 5. Kruwa, podobna, w Kamjenzu na hornczerſkej hajy cźiſło 18.

Wóz, dźěcźany, Knol w ſchamotowej fabrizy w Rěžowje.

Kobła, 4-lětna, w Budyſchinje, Strižł na jerjowej haſy.

Sšo pytaja:

Hołza do domu, 14—16-lětna, mjon we Spſalowje twola Niſkeje.

Dźěłaczerjo ſa węże ſemje. Theodor Hübner we Běłej Wodźe, Guttenbergſtr. 55.

Bidaŕſti, Schubert w Rjeſnjanſkim.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenja dopołdnja 3/11 hodź.: Pſchi błahych wikach płaćiſny popuſchcźuja. Tendenza błaha.

3/12 hodź.: Kłaž pſched hodźinu. Tendenza błaha.

Płaćiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, ſewjet 100 kg, wſtarſiny po 50 cet hriwnow.

	12 3.	11 3.		12 3.	11 3.
Pſchenica	253-255	253-258	rapš wokuſchi	16-17,0	17-17 20
rožka	244 247	247 249	roch. melaſko	9,30	9 30
małći. jećźmjen	249 269	245-260	ſerabella	15-16,50	15-16,50
nał. jećźmjen	—	—	ſtrnjace hrušk	19-12,5	19-19,50
wowſ	189-193	189-194	hrach	19-20,00	19,01 -21
kukuruz (Mais)	215	—	mo'ka	18,50-20	18,50-20
pſchenič. muka	34-36,75	35-37 0	lapn wołuſch	22-22,50	22-22,50
rjana muka	33-36 75	33-36 5	módre łupjeny	12-13,75	12-13,75
pſchenič. wotr.	14-14,10	14-14.30	žołte łupjeny	14-16,00	14-16,00
rjane wotrubы	14-14 30	14-14 30	ſuna, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-400	390-400	ſ ona, rjane	1,15-1,25	1,15-1,20
lane ſymjo	385-400	385-400	„ pſchenič.	1,15-1,25	1,15-1,25
prach	20-22	20-22	„ wowſina	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchki	18-19,00	18-19,00	„ jećźma	0,90-0,95	0,90-0,95

Wažne płaćiſny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wſcho po ſtotej hriwnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pſchenica	12,00—12.25	12.00—12,50
Rožka	12 25—12 00	12.25—12.75
Jećźmjeń	12 00—13,00	12,00—13,50
Wowſ	9,00—10,00	9,00—10.00
Symo	3,00—4,25	3,00—4,25
Sšloma, ſ małch. měćźi	1,30	1.30—2,00
Sšloma, ſ jaſłanim	2,00	
Sšloma, ſ ruku młóćenia	—	2,00—2,20
Běrny, pola ratarja	2.20—3,00	2,50—3,00
„ hacź na żeleſnizu	—	—
Butra kg	4.40—5,00	4,40—5,00
Jeja	0,11—0,12	0,11—0,12
Pſchenčne wotrubы	—	8.00—8,30
Rżane wotrubы	—	8,00—8,30
Pſchenčna muka	—	20,50—21.50
Rżana muka	—	19,50—20,50
Proſata, wulke	—	—
„ ſrjedże	24—30	—
„ małe	—	—

Płaćiſny réſneho ſkotu na Drjezdżanſkich ſkotnych wikach.

12 měrza:

1 wok, 7 hyków, 3 jałowy a kruwy, 716 cźelatow 4 wowzy, 395 ſwinjow.

Płaćiſny ſa

cźelata: 2. 80—84. 3. 76—78, 4. 60—70;

wowzy: 1. 50—54, 2. 48—52, 3. 30—43;

ſwinje: 1. 64—67, 2. 67—69, 3. 60—63, 4. —, 5. 50—60.

Běrkec hosćenc w Khelnje

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a póndźelu, 16. měrca,

so kózłopiwo toći

Najl. kózłokołbaski, kofej a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jurij Běrk a mandźelska.

Šołćic hosćenc w Hórkach

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a póndźelu, 16. měrca,

so kózłopiwo toći.

Najl. pječena kołbasa, kózłokołbaski a pampuchi.

Sobotu je

wulke sminjorěžanje

K temu přećelnje přeprošujetaj

Michał Hejduška a mandźelska.

„Herbska grychta" w Radworju

Sobotu, 14. a njedźelu, 15. měrca, je

wulke jědźenje pječeneje kołbasy,

k čemuž so

měrcske piwo toći

K temu přećelnje přeprošujetaj

A. Bryl a mandźelska.

Přindźće njedźelu, 15. měrca, do Wulkich Zdźarow

k Sykoricom na

bal lumpakow

Kóždy je wutrobnje witany.

X temu přećelnje přeprošuje

Dźěłaćerske kołojězdne towarstwo we Wulkich Zdźarach.

Hosćenc „K wodychnjenju" w Splósku.

Sobotu, njedźelu a dalše dny

so kózłopiwo toći

Najlěpše kóztokołbaski so poskićeja.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Bernh. Mahler a mandźelska.

Korčma na Horje

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a póndźelu, 16. měrca,

so kózłopiwo toći

K temu přećelnje přeprošujetaj

Richard Völkel a mandźelska.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wšě nalětne nowosće su dóšłe!

Překwapjace mustry wołmjanych muslinow za šórcuchi
hobrski wubjerk wołmjanych tkaninow za šórcuchi a rubišća
čorne tkaniny za jaki :-: :-: kašmérowe rubišća
Wosebje płaćizny hódne tkaniny za kmótřace dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Přihódna składnosć ke kupowanju!

Kamjenina

6 talerjow	0,75
sadźba šklow, 6 běłych	1,40
wulka pisana škla	2,25
selowe a mukowe nopački, běłe	1,15

Šklenca

6 čajowych a piwowych šklenčow	0,95
6 likěrowych šklenčow	0,75
6 kompotowych šklenčow	0,75
10 šklenčanych talefkow	0,95

Wulki wubjerk darow za koutirmaciju!

Porclin

1½ ducenta šalkow, pisanych	2,25
talerje ze złot. kromu, hluboke a nizke	0,65
kofejowe servicy ze 6 šalkami	4,95
8 šalkow ze šklička	0,95

Melitta-kofejowa mašina . . 1.95

Aluminium

pražeńske horncy z krywadłom, 6 štuk	11,50
pyšne horncy, 6 štuk	3,25
cokrowe tyzy, sadźba 4 tyzy	3,50
konsol (pěsk, soda, mydło)	2,95

Karlsbadske kof. maš. wot 3,90 sem

Wšelake

sćěnske młyny, Ia twarjenje	4,50
Thermoske bleše, ⅛ litrske	1,30
dźěćacy nopačk z wobrazom	0,35
šatowy powjaz, 20 m dołhi	1,75
hadrješka, Ia	0,45

Drastowe wobruče, 10 štuk 0,48

Wšelake

khlěbowa tyza, běła z pisan. kromami	3,90
khlěbowy korb	0,75
džeržak za horncowe lapy, najl. lakow.	0,75
konsole (pěsk, soda, mydło)	1,25
krywadłowe džeržaki (6 dźěłow)	0,50

Pomaskowa papjera, 6 rólk. 0,95

Kóždy, kiž kupi za 3 hr., dostanje, tak dołho hač skład dosaha, rjany **powětrowy ballon** darmo!

Centralny kupny dom

na kněžorskej drózy 14

Bleyle-drasćički wobleki klubowe jaki Rud. Osswald jenož na serbskej kasy 3.

Wotročka

nie młódšeho hač 18 létneho pyta

Guda w Rakojdach.

Na hermanku w Halštrowje

je

Welsec kupny dom w Kulowje

zastupjeny

w domje k. Haufe na Połčničanskej drózy.

Kedźbujće

na moju wosebitu

přiłohu w dźensnišem čisle.

Carl Horn nasl. w Budyšinje

meblowy a tworowy kreditny dom

na hłownem torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Wustojneho **wjednika rězakowych pilow** pyta

Rězak łužiskeho industrijowego towarstwa w Slepom.

Do Wojerec

přesadźeny bankowski zastojnik pyta 2 prózdnej stwi, je-li možno ze sobuwužiwanjom kuchnje. Poskićenja pod „C 8" na wudawarnju „Serb. Nowin"

Meble a polstrowane twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na rózowej hasy 15.

Vogtlandske gardiny

metr po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, też za małowokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny jećki po 50 pj., kupanske ruby, łožowe přikrywy, wupjerki počełnjenja, šlidowe a komodowe přikrywy, sofowe a dźiwanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunje.

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawka hasy 16

Wosebite poskićenje!

Dokelž sym najpřihódnišu kup z jara wuznamnej cigarowej fabriku wotzamknyć mohł, je mi možne swojim jara česćenym wotběrarjam wulku dźělbu

cigarow

po płaćiznach wo

5, 6, 8, 10, 12, 15, 20—40 pj

najtuńšo poskićeć.

Njebojće so małeho puća a wužiwajće Wašo lěpšiny

Oskar Noack, cigarowy dom

Telefon 1098 na sukelnskej hasy 1

Wy njetrjebaće

k nakupjenju swojeho wobłećenja do wulko-města jězdźić, Wy namakaće pola mje hobrski wulkoměšćanski skład po njewěrjomnje tunich płaćiznach. Prošu wopytajće mój wobkhod. Puć, dalši hač 6 km. zarunam. Tutón tydźeń přinjesu jako cyle wosebje nizke poskićenje: **Konfirmandske wobleki, kłobuki, šaty, krawaty, slě, nohajcy atd., konfirmandske holćace drasty, šaty, nohajcy, banty, šałty, swěćki, mužace wobleki, ulstry, šwjedske mantle, gumijowe mantle, sportske wobłećenja, nowočasne kłobuki a čapki, krawaty wšěch formow a barbow, šaty, žonjace, holćace a dźěćace mantle, drasty, suknje wot najjednorišeho hač najwosebnišeho wuwjedźenja. Zonjace nohajcy wšěch barbow, žonjace šaty wšěch družin, dźěłbu dźěćacych wobłekow po brojeńskich płaćiznach. Mój hobrski skład tkanin wšěch družin je widźenja hódny! Najwjetši skład tkaniu za serbske drasty, rubišćow, bantow atd.**

Při kupjenju wot 1 hriwny sem dostanjeće dar za dźěći darmo.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Njedźelu mam wot ½11 hač ½1 hodź. wotewrjene.

(Moja filialka w Halštrowje přinjese samsne tunje płaćizny a přijimuje kóždy čas skazanki.)

Přiloha k čislu 61 „Serb. Nowin“

Piatk, 13. měrca 1925

Schula — zyrkej — powołanje.

Schula, zyrkej, powołanje su tśi faktory, kotrež w jutrownym cźasu ważnu rólu hraja wobseje pola dźeći, kotrež schulu nuttkodźinschi do powołańskeho žiwjenja sastupja. Schula a powołańske žiwjenje so jutry dótkatej, a ſ dobrem wustupi też zyrkej ſ konfirmaziju se schule puschćejenych dźeći.

Psched někotrymi lětami tworjachu tute faktory harmonist: stajeschnk. Zyrkej bźěsche we nim sakładny ſpuk. Schulske lěto złožowasche so po jutrownym ſwjedźenju a stónci so ſ nim. Wěź mějesche so tehdom zyle jednorje takke: Konfirmazija bźěsche na njedźelomaj „Cudica“ abo „Palmarum“. W tutym cźasu puschćejchu so też dźeći se schule. Po jutrach pschiwobrocźichu so se schule puschćejene dźeći swojim powołanjam. Sa schulu pak sćěhowachu dwě nsjedźelce prózdniny, potom sapocza so nowe schulske lěto. Tak dołho pak, hacź je schula wot zyrkwje dźělena, su so wschelake pscheměnjenja stałe a najprjedy po sdasche, jako by so jnnu tak harmonisti tsojsnuh do sseje dissonanzy pschewobrocźejcy chzjk. To pokasa so wobsebje loni na jara njepschijomne waschnje. Schula měješe so po protyczným kšcź a prěstaji sapocząć nowehu schulskeho lěta na 1. hapr leiu. Zyrkej pak złożowasche so po jutrownym ſwjedźenju, ſ kotrymż so też cźask konfirmazije pscheměnjowasche. Tak nasta w nastupanju sastupa do powołańskeho žiwjenja wulka njesasnośnosć, dokelż njebě wuczinjene, hacź dyrbja so dźeći so zyrkwi abo schuli złożowaci abo kšpe prajene: sajmy do powołanja dyrbjesche na zyrkej a na schulu kedźbowacź We schuli žanej sfukkowachu tute pscheměnjenja jara njelubje, dokelż so nowe schulske lěto njepospěsbne ſ narownu pschisanknu. Bźěsche tak, so dźeći do jutrow skoro tři nedźele dołho na nowe schulske lěto, kotrež bě ſo 1. hapr leje sapocząło, do schule khodźachu. 14 dnjowske jutrowne prózdniny pschetorhnychu potom ledom sapocząte schulske lěto, schtož ſa schulu runje jara špomožne njebě. —

Kaž ſo sda, su žrbi nuosy nasšonjenja lońschego lěta ſa wuczbu wsali. Zyrkej dyrbi dźeći ſo bjschcze kruce pschemělliweje termije jutrowehu ſwjedźenja. Njedźiwujazy jeho je pak ſo prózsowała, konfirmaziju tón krócź pryedy wotmerjeć. By zyrkej chzyła konfirmaziju kaž dotal na njedźeli „Palmarum“ wotmerć, by ſo sšekhowazy ſpodźiwny rozměr jewił: Se schule puschćejene dźeći sastupja 1. hapreleje a powołanja a hatke njedźelu na to bychu ſo konfirmérowale. To pak by runjewon njemóžnosej była, dokelż mnohe ſ schule puschćene dźeći ſe sastupom do powołanja wótzmy bu a domišlu wopuschcza. Wobsebje pak je schula lěta ka nowe wobstejnosse dźiwała. Po sakonju stónczi so schulske lěto ſ 31. měrzom. Tuta termina dyrbja pak sa mnohich, bźiſ 1. hapreleje do powołanja sastupja, wulke cźeże sobu schinjeła. Dźiwź też wot teho wotkladamy, so tajke nje pscheměnjenje: dźenża na schulskej lawzy — jutrje we dobrzy, kontorje atd. sa wobsědźenych runje pschijomne njeje, njehódźi ſo wěź praktiſch zyła wunjesć. Sa powołanje dyrbja so wschelake pschihoty cźinicź a cźasto dyrbi cźeło ho na druhe městno podacź. To njehódźi so wot tuteho dnja k druhemu pschewjesć. Ministerstwo ſa lubowe wukubłanje je tehodła wukasało, so dyrbja ſo te dźeći, kotrež ſ 1. hapreleji do powołanja sastupja, hižo 21. měrza se schule puschćejeź. Dźeći maja tak cźasa dosć a pschiležnosse, ſo ſa nowe powołanje pschihotowacź.

Nowe schulske lěto sapocznje so też dale ſ 1. hapreleju. Sa pak ſo njeby schulske lěto, kedom sapocząte, kaž loni se jasny njedźelstimi jutrownymi prózdninami pschetorhnyło, je ministerstwo sa ludowe wukubłanje postajiło, so maja ſo tutsche prózdniny wot 1. hacź do 15. hapreleje potoźicź. Do tuteho cźasa padnu martrowny tydźeń a jutrowne ſwjate dny. Tak by kšta sašo poměr knježił, kaž je ſo w prjedawschich kštach sa dobry ſpósnał, njemuzy, ſo je nowe schulske lěto wot stareho ſ jutrownymi prózdninami dźělene; jenož ſ wosbźělom, ſo kšta prózdniny do jutrow padnu, mješ tym, ſo ſu pryedy porjadnje po jutrach byle.

Kaž je ſo ſ tym, so je ſo puschćejene se schule na 21. měrza postajiło, powołańskim worschsam pospužiło, tak je ſo ſ postajenjom jutrownych prózdninow na cźaſ wot 1. hacź do 15. hapreleje na schulu žanu a na pschecza starschich dźiwało. Dwěłowacź dże ſo njehódźi, so tute postajenje też posbźěsche placźiwosć dźerżi. Cźeże móża jenoż ſ tym nastacź, so njeżsu jutry na wěsty dźeń protyczneho lěta postajene. S tym bu ſo dorjadowanju mjes schula a powołanjom na njelube waschnje sescházodźiež mohło. Tehodła ſo też hižo dležschi cźaſ wo to prózsuja, jutry na wěsty njepscheměnjomny protyczny dźeń pokózi. Dźiwź ho to hacź dotal hišcźe pschewjedło njeje, tak snadź tehodła niz, dokelż ho schula hacź dotal po zyrkwinskich ſwjatych dnjach złożowasche. Wot teho cźasa pak, hacź je schula wot zyrkwje dźělena, a ſ postajenjom sapocząteho schulskeho lěta na 1. hapreleje, je nowa situacija nastała, a tak ſu pschecza, so bychu ho jutry na wěsty dźeń postajile, snowa wotwuczźe. Kak ho zyrkej ſ tenu staji, pschihod pokasa.

Powołanje naschich dźěćzi.

Budyschcka powołańska saradźerńja (Berufsberatungsstelle) bźěsche žiebi wutoru knjeza dr. Haudrika ſ Drježdżan pscheproſyła, so by wo wuſwolenju powołanja pschednoschował. Na pschednoschcź bźchu wuczerjo, farschi, dźěłodawarjo a dźěći w hohatej liczbje pschiſchłowarali.

Knjez knjeźerski radźicźel Zyhzek ſ Budyschſkeje saradźerńje wotewri shromadźiznu. Wón praji, so Budyschka powołańska saradźerńja k prěnjemu rasej do ſjawnoscźa stupi. Wobroczi ſo wobsebje na starschich a pokasa, kajke cźeże jich dźěćom hrożą, je-li ſu žiebi wopacźne powołanje wuſwolile. Praji, so nochcźeja sastupjerjo nowemu hamtu dohladowarjo, ale jenoż powołańskju saradźerju być. Tohodła prosbźiche starschich a dźěłodawarjow, wobsebje sajo milschtrow, so bychu k newemu hamtej pokuu dowěrli.

Knjez dr. Handrick pokaza we ſwojim pschednoschku, to powołańska saradźerńja bjes saradźenja wuczobnišchich městnow ſo myślicź njemóże, pschetož najwjazy je wschěch je schule puschćejenych sastupi jako wuczobnizy do powołańskeho žiwjenja. We wschěch cźasach je ho pschi wuſwolenju powołanja młodoczi pomhało. W prjedawschich lětstoch tach starschu ſo wobsebje jednoty (Innungen) wo dobry dorost. We 18. lětstoku wobsteješe we Lipsku tak mjenowany „Intelligentenbüro“. We pozdźenich 100 lětach je ſo w Němšej wusbe hołydarske pscheměnjenja, shato: agrarneho ſuda je industrijelny ſud nastał. Rjemjeſlo bě ſ cźasami žana wohrożene, je pak kriſy ſhožownje pschewinuło a rozsćerja ſo pschezy dale. Tola powołańska tradizija, kotraż pryedy wobsrejesche a na ſaſladze kotrejež młodoczi do powołanja starschich abo ſnatych sastupi, je ho zhubiła. Sšcźepmu pschihadej je ho w posledních lětdźesatkach pschewostajiło, kajke powołanje žebi nechtó wuwoli. Tehodła ſu ho wězy tak zamuczźe. Wuſwolenje powołanja sta ho bjes kóždeho pschehlada. Tehodła ho sta, so bźěsche jedne powołanje pschepjelnjene, mjes tym, so we druhim mozow pobrachowacźe. Tute poměry bychu ho na walke kriſy wurośle, je-li njebychu ho energizni tuteje należnoscźe pschimnyli. Staroscź dźěłodawarjow pokasa pucź, kotruż ho dźenża powołańske saradźenje mjenuje. We lěcźe 1917 wuda Pruſka, 1920 Sakſka wukaz wo powołańskim saradźenju (Berufsberatung).

Rětke powołańske saradźerńje wschě powołańske shcźeża zapiſuja. Pschi tym je ho pokasało, so maja napraschowario w najwjazy padach ſnoż ſnadne, je-li niz dodospotnje wopacźne pschedstajenje wo wuhwalenym powołanju. Tehodła dyrbja saradźerńje pytacź, so dyhu młodych ludźi wot ſwojich na ſkładze wopacźnych pschedstajenjow a pschecźow wuhwolenych powołanjow wotmobrocźiłe a k druhim, jim pschinésenjemne powołanjam pschewobrocźiłe. Jara wobmyſlonne je ſtajne měnjenje powołanja. S toho, so lětnje na milijon mužow ſwoje powołanje pschemění, je wjelnacź, kak wulka schkoda hospodarſtwu wulwolenjom wopacźnego powołanja nastawa. Wjele ludźi wulwoli ſebi powołanje, kotrež po ſdacźu najlepschim jaklužon pschinjeſe. Je to ſwjecźiwosć, kotraż ho pozdźischo cźasto hórzy wjeſeli. Powołańske saradźerńje maja nětko nadawk, wopraudźicź wobdarjenosć a połoženje na dźělowych wikach do pschesjedsonoty ſwjesć. K temu je trěbne, so ho dźeći wot młodoscźe ſem pozwadźowacź. So bychu ſo wobsebje nadpadne kmanoscźe postajile, žu ho wobsebje apparaty a methody jaiodeite, tak mjenowane pruhowanje kmanoscźe (Eignungsprüfung). Też hodźomitosć a ſtwěra hodźicź ho experimentalnje wuđeźicź. Runje tak ważne je też pruhowanje cźelnoscźe kmanoscźe.

Wo powołańskim ſtuttkowanju žonſtich praji pschednoschowar, so jich hubudźelo ho njebudże ženje wjazy je ludowebo hospodarſtwa wotstronicź hodźeź. Zona je hižo pschezy hubudźelała. Tola pschikkuje nam dźenżuſtiſche pschedstajenje wo kulturje, to ſo žonſte ſ cźěſtich powołanjow wuſwobodża. Dokelż pak je w Němšej ſtarej hižo 3 milijonow žonſtich wjazy, hacź muzow, ja kotrychż potajlim możnosć njewobstejí, to bychu ſebi hodźicźo swojom ſałokacź może, tak wobsteji też ja žonſtich wuwobatosć, to ho runje tak, kaž muzźy ſ powołańskim prajenjom ſejnaja.

Dr. Handrick skónczi ſwoj pschednoschk ſ napomnjenjom, so njedyrbi ho na to hladacź, kajku draſtu nékto we ſwojim powołanju nošy, ale skerje na to, kajke junstkowne ſmyſlenje ja ſwonkowny draſtu cźi. Naich cźaſ je dźenża kaž ſuperchmy. Smutskowne powołanje muczinja wopraudźitu hodnotej kóždeho powołanja. Kóždo powołanje ma ſwoje dobre, kóždo też ſwoje cźeże. Sauer hamtiſch powołańskich saradźerjuow je, prajeho dźěłacźerja na prawe městno ſtajicź.

Wotpohladane je było, so dyrbjeſche ſo pschednoschcź ſ ſwětłowobrasami pschadnjeſeź. Dokelż pak apparat ne prawym cźaſu dóſchol njebě, budże dr. Handrick w Budyschinje hišcźe jónu podobny pschednoschk dźerżeź. Sešinamy dla ważnoſce powołańskeho praſchenja naſchich cźitarjow w prawym cźaſu na to kedźbnych.

Cyrkwinsko powjesćo.

S **Budyschina.** W Michałſtej zyrkwi ſmějе njedźelu Okuli — ludowy zarowanſki dźeń — rano we 8 hodź. ferar Rěda Herbſtka ſwjedź, w 9 hodź. farar Tſchert Herbſtke a 1/11 hodźin němſke predowanje. Sbérka. Pop. w 4 hodź. zyrkw hudźbny wuſchor. — Wutoru pop. 1/26 hodźin budże we Mittkin Wjelkowje w schuli a wjeczor w Zeskecach pola Schmjchec Herbſka nóżna nutrnoſć. Semjetki: Maria Luiſe ſtud. Lippe-Biesterfeld-Weißenfeld rodź. ſ Arnim nad Cźichonjanu, 80 l. 6 m. 24 d. (pokhowana w Melym Wjelkowje). Khorka Dawid Wiemann, bywſchi miſſionar ſ Małeho Wjelkowa na Zidowje, 75 l. 5 m. 12 d. (pokhowany w Małym Wjelkowje). Hana rodź. Glombiźej, Hermanna Geißlera, ſkłarja w Khelwjezach, mandźelſka, 50 l. 7 m. 4 d.

Krajnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo w Budyschinje na wótzowej hodu 31. Njedźelu pop. 1/11 hodźin njedźelſka ſchula, wjeczor 1/8 hodźin evang. ſhromadźizna. — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin ſwjatk mládźiny za rosſuhu. tſchesćanſtwo ja mládźengzou a žrbeu wjeczor we 8 hodź. ja młode holzy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblíſka hodźina. — Sobotu 21. wjeczor we 8 hodź. hodźina ja mužow. — K. ſhromadźeńſtwowy wothſtudaž Zimmerschowario w najwjazy padach ſnoż ſnadne, je-li niz dodospotnje wopacźne pschedstajenje wo wuhwalenym powołanju. Tehodła dyrbja saradźerńje pytacź, so dyhu młodych ludźi wot ſwojich na ſkładze wopacźnych pschedstajenjow a pschecźow wuhwolenych powołanjow wotmobrocźiłe a k druhim, jim pschinésenjemne powołanjam pschewobrocźiłe. Jara wobmyſlonne je ſtajne měnjenje powołanja. S toho, so lětnje na milijon mužow ſwoje powołanje pschemění, je wjelnacź, kak wulka schkoda hospodarſtwu wulwolenjom wopacźnego powołanja nastawa. Wjele ludźi wulwoli ſebi powołanje, kotrež po ſdacźu najlepschim jaklužon pschinjeſe. Je to ſwjecźiwosć, kotraż ho pozdźischo cźasto hórzy wjeſeli. Powołańske saradźerńje maja nětko nadawk, wopraudźicź wobdarjenosć a połoženje na dźělowych wikach do pschesjedsonoty ſwjesć. K temu je trěbne, so ho dźeći wot młodoscźe ſem pozwadźowacź. So bychu ſo wobsebje nadpadne kmanoscźe postajile, žu ho wobsebje apparaty a methody jaiodeite, tak mjenowane pruhowanje kmanoscźe (Eignungsprüfung). Też hodźomitosć a ſtwěra hodźicź ho experimentalnje wuđeźicź. Runje tak ważne je też pruhowanje cźelnoscźe kmanoscźe.

Wo powołańskim ſtuttkowanju žonſtich praji pschednoschowar, so jich hubudźelo ho njebudże ženje wjazy je ludowebo hospodarſtwa wotstronicź hodźeź. Zona je hižo pschezy hubudźelała. Tola pschikkuje nam dźenżuſtiſche pschedstajenje wo kulturje, to ſo žonſte ſ cźěſtich powołanjow wuſwobodża. Dokelż pak je w Němšej ſtarej hižo 3 milijonow žonſtich wjazy, hacź muzow, ja kotrychż potajlim możnosć njewobstejí, to bychu ſebi hodźicźo ſwojom ſałokacź może, tak wobsteji też ja žonſtich wuwobatosć, to ho runje tak, kaž muzźy ſ powołańskim prajenjom ſejnaja.

Dr. Handrick skónczi ſwoj pschednoschk ſ napomnjenjom, so njedyrbi ho na to hladacź, kaju draſtu nékto we ſwojim powołanju nošy, ale skerje na to, kajke junstkowne ſmyſlenje ja ſwonkowny draſtu cźi. Naich cźaſ je dźenża kaž ſuperchmy. Smutskowne powołanje muczinja wopraudźitu hodnotej kóždeho powołanja. Kóždo powołanje ma ſwoje dobre, kóždo też ſwoje cźeże. Sauer hamtiſch powołańskich saradźerjuow je, prajeho dźěłacźerja na prawe městno ſtajicź.

Wotpohladane je było, so dyrbjeſche ſo pschednoschcź ſ ſwětłowobrasami pschadnjeſeź. Dokelż pak apparat ne prawym cźaſu dóſchol njebě, budże dr. Handrick w Budyschinje hišcźe jónu podobny pschednoschk dźerżeź. Sešinamy dla ważnoſce powołańskeho praſchenja naſchich cźitarjow w prawym cźaſu na to kedźbnych.

Ludwig van Beethoven.

Jeho žiwjenje a ſtukowanje.

Schtó je Beethoven? Beethoven je najſławnischi němſki komponiſta, najſterje 16. hodownika 1770 w Bonnu rodź. ſu. J eho dźěd Ludwig, rodźeny Belgiczan, bě wot lěta 1761 dworſki kapelny mſtr w Bonnu (ſemrě 1773); jeho nan Jan bě ſ tenoriſtom kurwjerchowskeje kapały (ſ 18. dezembra 1792). Pośledniši bźěsche dobreho cźinu, ale lohko roshorjeny cźłowjek, po kotrehż poda ho do picza a tak jemu njebě možno, ſwojemu, hižo w młodych lětach wobdarjenemu ſynej prawe powuczenje podacź a na jeho powuczbu ſtuttkowacź. Jyle napschecźiwowno raſa bźěsche Beethovenowa macź (rodźena Keweriche ſ Chrenbreitſtina). Wona bě ſtarobcźiwoſe a ſubokcźiwoje powabla. Poda tak hólcźatej bobry pschikład a kruty podstoj za dalſche jeho žiwjenje.

Prěnje powuczenje w hudźbje (Musik) poda młodeho Beethovena wot ſwojeſo nona, kiž bě wobdarjenoſcź hólca ſpóznał, a liſ chžbsche ſebi ſ nim dalſchi podpjeru za pschichod ſtwóricź. Też druſy, domjazy hudźbnizy, podachu jemu powuczenje, mjes nimi dwórſki organiſta Nefe. Beethoven pak bě we prawje, hdyż w podźiwjichi lětach na njedospołnje wukubłanje w młodych lětach khodźeſche. Se ſwojej techniku na klawěrje, kaž też ſe ſwojim ſwobodnym fantaſijemi ſu młody Beethoven bórzy ſnaty. Hižo w lěcźe 1781 puczowaſche do Hollandſkeje, hdźež dyrbjeſche ſwoju tymanoſcź wudospołniſ. Lěta 1782 a 1783 buchu jeho prěnje kompoziźe cźiſłcźane (Variationen a 3 ſonaty ja klawěr) kotrež 1785 3 tworjatych ja klawěr ſeźehowachu. Sa jeho ſtudowanoſcź we wódowniſkach ſo bohużel njeſtarachu. W lěcźe 1784 bu hakle 13-letny hólcźej jako 2. dwórſki organiſta postajany a lěta 1787 do Wiena póſłany, hdźež ho ſ Mozartom ſejna a wot tuteho nékotre pokiwy na hudźbje dósta. Po ſwojim nawrócźe do domiſny namaka pschecźelow w Breuningach ſwojeje a pola hrabje Waldſteina. We wumjelſkej Bonnſkej dwórſkej kapale hrajesche bratſcha a wudospołnu ſo w klawěrſkej hudźbje. Też jako komponiſt. won ſtuttkowaſche, jeho lehdyżſe dźěła pak njebuchu cźiſłcźane. Bonn njemóżeſche jemu to poſticźicź, ſchtoż ja ſwojim dalſchu wudokonjenoſcź trjebaſche, tuż poda ho we ſymje 1792 ſašo do Wiena, podpjerany wot kurwjerſka Maxa Franza, bratra Franza Joſefa II. Tam ſtupi do Handenoweje wuczby. S wotmyſlenjom nathwilneho pschebywanja we Wienje bu ſtajny pschebyłk; niz jenoż jeho nan ſemrě, ale też kurwjerchowſtwo ſ franzoſkim wobſadźenjom ſwoj kónz namakaz, a wón ſ tym ſwoje ſaſpojnitoſce ſhubi. We Wienje rozwuczowachu jeho w hudźbje Haydn, Schent a Albrechtsberger. Hižo w lěhu 2 lět bě ho zyle wudospołnił.

Poſtkjenja a talant ſmóżnichu jemu ſastup do najprěnſchich domow měſta Wiena. Baron van Swieten a wjeſchowka Lichnowiſkowa jemu howjeſchtaj. We lěcźe 1795 wuſtupi prěni raz jako dowołny wumjeſk na ſjawnoſcź ſ pschednoſchkom ſwojeho prěnjeho konzerta na klawěrje, jako komponiſta je ſwojimi 3 tryjemi (Op. 1) a ſ tymi, Haydenej poſwjeczenymi ſonatami ja klawěr. S tym dobu ſebi wulku ſławu. Lěta 1796 poda ſa na wumjelſk, puczowanje do Prahi, Drježdżan a do Barlino. Dokelż bě ſwoje wumělſtwo dalsko a ſchérsko ſnaty, ſławjeny a cźeſcźeny, chzychu jeho w Barlinje hdyż ſej; wón pak wróczi ſo do Wiena. Dalſche linje hdyż ſej; wón pak wróczi ſo do Wiena. Dalſche puczowanja jo jemu ſ tym podwjalachu, jo na ſłyſchenje cźeſcźelſche, kiž bu l. 1798 sapocza a powodźi ſej a hucholeji ſłuchi. Tutón ſrudny bóſt rozſudźi ſej jeho dalſchi žiwjenjobéh. Wón ſu nětko zyl, produktiwnje wumjeſtwu wěnowasche. S lětom 1800 ſastupi porjad do jeho žiwjenja. W tymje wěnowasche ſo towarſchnoſcźi a hrjadowaſche pschedźiwźenje ſwojich dźěłow, w lěcźe pak bźěsche wjazy mężnowzu ſamotnje žiwy w jenej wjeſeju Wienſkeje wokoliny a wudospołnjeſche a pśpatche ſwoje kompoziźje. Wjele pschecźelow jeho wobdawaſche, mjes kotrymiż bě F. Ries wjazy łet ſ wuczenjom. W lěcźe 1809 dósta Beethoven poliźenje jako kapalny mſtr do Kaſela. J-ho pschecźelcźo a wucźomcźy, mjes nimi arzywójwoda Rudolf, pyntachu jeho ſe žiwjenſkej rentu na Wienjarſach. W lěcźe 1814 ſtupi hiſcźe raz do jawnoſcźa ſ pschilčźnoſcźu Wiſnſkeho longreſa, na kotruż bě wjele hołcźi pschichtwałacź. Potom pak ſo pomałku zaſe wrócźo cźichnyh, dokelż hluchoſcź pschibźeſche a k temu pschidružichu ſo hiſcźeże bolośce w žiwoźe. To bě też ſe pschicźinu, so bě ſ cźaſami łódy ſ rěcźam. Po ſmjerćzi ſwojeho bratra Karl (1815) wja tejo ſynka ſ ſebi, to by nad jeho wotcźe-ſnjenjom ſtrażował, ſchtoż pak jemu njebuſpoſłeſe ſ jeho maczerju pschinjeſe, ſam pak też ſe hólcźezom ſpokojem njebě, haczrunjež bě ſo ſ najnjeſchéjej lubojcźu na njeho ſtarał. To bě tuſ ſ pschicźinu, so bźchu jeho poſłedne žiwjenſke lěta ſ bólu a bědu pschepleczene. Po cźeſkim cźerpjenju, kotreż pak jeho produktiwnemu dźěłu njeſadźewaſche, ale ſterje hiſcźeże ſ wobſebiſej twórjaſnoſcźi wupoi, wumrě 27. měrza 1821 w 57. lěcźe žiwjenſkim na wódowzu.

Beethovenowa wulkotna ſaſłużba jako komponiſta ja kéjż w tym, so wón jako prěni abſolutnu abo inſtrumentalnu hudźbu, — kotruż jeho pschedchodnizy jenoż jako nuras powołnſchkownicho jaczincza muzicku —, ſ pschedſtajenju poſtajenego bańnilſkeho wobſebje trjebaſche, wotkitim ju w formje a wuraſu ſ wuſnamje pschinjeſe a

mann ſ Budyſchina ſmjele biblisku hodźinu: Niedźelu 15. pop. we 3 hodź. pola k. Schleinitzy w Dobruschi, pondźelu 16. wječor we 1/8 hodźin pola k. Dammkera w Trjebjenicy, wutoru 17. wječor we 8 hodź. w Korjumju, hjedźu 18. wječor we 8 hodź. pola k. pjekarſk. mišnira R. Hilſcha w Hornjej Wjaſowicy, ſchtwórtk 19. we Wjeleźnizu a pjatk 20. wječor we 8 hodź. pola ſtud. Girbigowje w Tuchjicach.

S Budyſchu. Niedźelu Okuli — k wowmjenjenju na padujenych — ſmjele rano 1/8 hodźin farat Domaſchec herdźin ſpowjedź, pop. 1/2 hodźin farat Bóſa herdźic a 1/11 hodźin němſke predowanje. Pop. 3/10 hodźin wótba zyrkw. ſajmanjerjow za Bonjecy, Spſoſt, Lubſenc, Bělſchicy, Pſenitzy, Dźěžnicy, Wulke a Male Debrjezh, Lejn, Biedrſtk, Wjadow, Smjerow. — Pop. w 2 hodź. je kemſchenje ſa dźěći, w 4 hodź. ſchromadźizna ſtoheſcá, towarſtwa mišeńcznych. — Wutoru wječor w 7 hodź. ſmjele farat Bóſa we Kobanicy bonje w Czornych Noſtizach němſke póſtne nutrnoſcź. — Sórjedu wječor 1/8 hodźin biblisku hodźinu. Sćwjedu wječor 1/8 hodźin ſchromadźizna towarſtwa mlodych hołzow. — Pjatk pop. w 9 hod: ſmjele farat Domaſchcu němſke póſtne predowanje.

S Bukcz. Niedźelu Okuli rano w 7 hodź. němſke ſpowjedź, 1/2 hodźin němſka a w 10 hodź. herdźika Bóſa ſłužba. Sſodnſtuſtowanje polnunowelyo thóra. Sćerka ſa hladanje wojeſtſich rowow. — Pjatk pop. w 9 hodź. póſtne predowanje. — Semrćli: Kurt Oskar Hoſemann, ratar we Wujiſach, 36 l. 6 m. 17 d.

S Barta. Niedźelu Okuli jako wopomnjeſtki dźeń wojtaſow, hop. w 9 hodź. herdźite a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. Stronadny kemſchitkow wojeſtſeſo towarſtwow. Pop. w 3 hodź. wótba ſa zyrkw. ſchedſtejtrzeſchtwo. — Pjatk wječor w 6 hodź. němſke póſtne nutrnoſcź.

S Budyſchinka. Niedźelu Okuli w 9 hodź. herdźite kemſchenje.

S Hrodźiſchcza. Niedźelu Okuli dop. w 9 hodź. herdźika a 1/11 hodźin němſka wowmjenjenka Bóſa ſłužba: kand. rev. min. Renez. Sćerka ſa ſdźeczenje rowow padujenych. — Semrćla: Marja ſtud. Schneiderka ſ Kortnizy, 63 lět.

S Hutti. Niedźelu Okuli rano 1/8 hodźin herdźite ſpowjedź, 1/2 hodźin herdźika a w 10 hodź. němſka Bóſa ſłužba. — Sćzedu pop. w 5 hodź. herdźite a w 6 hodź. němſke póſtne predowanje ſe ſpowjedźu w ſchuli w Hnaſchezach.

S Suchinu. Niedźelu Okuli — bjeń ludowego ſarowanja — rano we 8 hodź. herdźika ſpowjedź, w 9 hodź. herdźika a 1/11 hodź. němſka Bóſa ſłužba. Sćerka ſa ſnutſk. miſſionſtwo. 1/11 hodźin wótba zyrkw. ſchedſtejtſezejcow w drakkonort. W 1 hodź. wopomnjenſke ſwonjenje ſa we wójnje padnyych.

S Klukſchu. Niedźelu Okuli rano we 8 hodź. herdźika ſpowjedź, w 9 hodź. herdźika a 1/11 hodźin němſka Bóſa ſłužba; we herdźiſtej zyrkwi. pondźe wojeſtſeſo towarſtwow. Pop. 1/3 hodź. ſchromadźizna ſonſtele młodźiny na farje. — Wutoru dop. we 8 hodź herdźita nutrnoſcź pola Schołcźiz w Bręſnicy (na wjerſu-nitzy) ſe ſpowjedźu. — Sćzedu wječor 1/8 hodźin herdźita biblisa hodźina pola rybak Jurkez w Zaſtoſicy. — Pjatk dop. w 9 hodź. herdźika nutrnoſcź w zyrkwi. — Semrćli: Khorla Auguſt Lodin, kubler w Komorowje, 68 l. 11 m. 5 d. Marja Kaſperowa rodź. Kónaz, žona Kaſpera, ſiwnoſcźerza w Bręſnicy, mandźelſtwo, 63 l. 6 m. 5 d.

S Lutoze. Niedźelu Okuli dop. w 9 hodź. herdźita a 1/11 hodźin němſka Bóſa ſłužba ſ wopomnjenjom na we wójnje padnjenych. Sćerka ſa hladanje rowow padnſenych.

S Minakala. Niedźelu Okuli — bjeń ludowego ſarowanja — rano we 8 hodź. herdźita ſpowjedź, w 9 hodź. herdźite a 1/11 hodź. němſke kemſchenje. Sćerka. — Pjatk wječor 1/8 hodźin herdźita póſtna nutrnoſcź.

S Nožazźiz. Niedźelu Okuli dop. 1/2 hodźin němſka a w 10 hodź. herdźika wopomnjeſáka Bóſa ſłužba. Sćerka ſa rowy padujenych. Wječor 1/8 hodźin Sſednoczena młodźina: ſakſojeſki ſwjedźeń a poſtrjeſcźenje thorhojow. — Wutoru 17. měrza dop. 1/2 hodźin herdźita póſna nutrnoſcź.

S Porſchiſz. Niedźelu Okuli rano 1/8 hodźin herdźite Boże woſtaſowanje, 1/2 hodźin herdźika Bóſa ſłužba ze ſpomnjenjom na padujenych we wójnje. Pop. w 3 hodź. w Boſchezach herdźite kemſchenje, 1/8 hodźin w Poſchezach herdźite tow. młodźenzow. — Sćzedu pop. w 4 hodź. herdźika póſtna nutrnoſcź. — Schtwórtk wječor 1/8 hodźin w Kumſchicach herdźita biblisa hodźina. — Semrćla: Jana Karolina ſtud. Kniſerowa w Kubſchicach, 80 l. 11 m. 5 dnjow.

S Slutez. Niedźelu Okuli rano we 8 hodź. němſke ſpowjedź, w 9 hodź. němſka Bóſa ſłužba a wopomnjenje na we wójnje padnjenych: farat Schmidt ſ Njeſwačzicz. Sćerka ſa hladanje rowow padnjenych. — W Hermanczanſkej ſchuli je ſchichowny ſchtwórtk pop. w 3 hodź. herdźita nutrnoſcź a ſpowjedź, k. farat Schytora ſ Minakala.

S Wóſlinka. Niedźelu Okuli rano we 8 hodź. herdźita ſpowjedź, w 9 hodź herdźite a 1/11 hodźin němſke kemſchenje ſ wopomnjenjom na wowony wójny. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźeći. — Pjatk 20. 3. rano w 9 hodź. herdźite póſtne predowanje.

S Hornjeho Wujeźda. Niedźelu Okuli — bjeń ſarowanja — dop. 1/2 hodź. kemſchenje. Sćerka. — Sćzedu, 18. měrza, pop. w 4 hodź. póſtna nutrnoſcź we paczźeſtej ſtwje. — Wječor we 8 hodź. biblisa hodźina: wuczeńa tak mjenowanych „thuringſch pytanjow w biblizi“ a ſwj. evangelij.

S Khawrźiz. Niedźelu Okuli dop. 1/2 hodź. němſke a w 10 hodź herdźite kemſchenje, woboje ſe ſarowańſkej zwjaſkowſkeſo k wopomnjeńcźu we wójnje padujenych. Składnoſcź k wotedańcźu darow ſa kollektu pokutneho dnja (Inuſſ-

---

tak k nieruczźenjapomnemu kuzołej powjetſchi a rosnnoźi. Wſchi tym njeſkutkowaſchi, mún pſcherźiwo ſajandaw Haydnych mišchtrow, nź, wón ſo pſchiſamnuły w prénjej periodźe ſwojeho ſtuſkowanja Haydenej a Mozartej. W tźeźe ſwojich fantazijow ſtjenapołoſi źebi pak ſame ſajandy. We inſtrumentalnej muſiky je źebi Beethoven ſtawu bohuj, to jei njepſchekoſchnomny natras ſpożeźi, tak ſo wona jako móźe w jednotlihym kaž w orchestru najpotajniſche jaczicźa ſtjowjeſ-je duſche k wurazej pſchinjeſe.

Wón piša mjes mnohimi kławérſkimi kompoſizijami: 9 ſymphonijow, 7 konzertow, 1 ſchtrot, 2 ſertetaj, 3 trowtetty, 16 hudźebnich kwartettow, 36 kławérſkich ſonatow 16 ſonatow ja klawér ſ pſchewodom, 8 klawérowych trijow, 2 nuſtej mešche a mnohe mjeńſche kompoſizije ja klawér, ja jeno- a wjazohłoſne ſpěwanje.

Beethoven bě mjeńſchezhe, hubjeze poſtawy, mjeńſezhe polne, ſtrowe, dźěrkate wobliczo, ſ kudźerjawymi wloſami. Wobdate a ſ njepſtajnje błyſkotazymaj wockomaj. Jeho wobliczo mjeńſche wobſebny wuraz. Wſchi napinanja ſwjaſowom, wobſebz zdźe wo hudźbje rěczeſche, mjeńſche wuraźny a jimazy napohlad. Mjeńſezhe jara dobry karakter. We wobſtarańcźe ſ ludźimi běſche jara měcny, rěczeſche jara malo, a běſche cźaſto w myſlach ponurzeny. Wſchelak pak nas njeſkeły, cźiniezhe dobre zorty. Wón wuthwalowarſcźe ſo radu a dalko w Bóſej ſwórbje, hdźež ſu tež njeſe ſ jeho wjetſchich dźěłow naſtałe, haj ſamo pjſane.

Kak je jeho lud ſaſcź měł a cźeſeził, dopoſnajemy ſe jeho pohrjebnieje ſwjatocźnoſcźe, kiž ras w jenych němſkich nowinach cźitach a pſchichodnym cźiſle podam.

---

lowne miſſionſtwo). — Sórjedu wječor w 7 hodź. je herdźika póſtna nutrnoſcź.

S Maleſchcz. Niedźelu Okuli rano we 8 hodź. herdźika ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herdźika a 1/11 hodź. němſke kemſchenje (ſ wopomnjeſcźom ſa padujenych). — Sórjedu, we 7 hodź herdźika póſtna nutrnoſcź w farje.

S Nječwačzicz. Niedźelu Okuli rano we 8 hodź. herdźika ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herdźika a 1/11 hodź. němſka Bóſa ſłužba, wopomnjeſcźe na naſchich padujenych — Sórjedu pop. w 3 hodź. pohodźenje ſónſkeho towarſtwa pola Klauza. — Schtwórtk pop. 1/2 hodź. herdźita póſtna nutrnoſcź ſe ſpowědźu w Bóſcherźanſkej ſchuli. — Pjatk w 9 hodź. póſtne predowanje. — Pop. w 5 hodź herdźika póſtna nutrnoſcź ſe ſpowjedźu w Holeſchowſcźi Dubrawu.

Se Sſlepeho. Niedźelu Okuli herdźika ſpowjedź a Bóſa 1/2 10 hodź., němſka 1/12 hodź. — Kollekta ſo thóra ſa ſwjaſt evang. nowin we Schleſyſſej. — Swérowani: Hans Honko ſ Trjebuſka a Marja Nowatej ſ Mitzerja. Matej Matuſchka w Nowem a Hana Schprejez ſe Sſlepeho.

Přihoda.

S Radeberga. Sóbnjerzy na ſelesnifkich kolijach namaka 16-lětna ſłužobna Kaldhuß. Sobotu rano nałožu ſelesnifkich dźěłaŕ bospolnje rosmjezeńcź cźeło na kolijach. Holza, kotraž je po kěłkinim wuprajenym hnydom morwy bila, njeje drje žeby žiwjenje ſ ſobu rosmyſlenjom wſała.

S Weinböhla. Polizajſki póſ. We Coswigu běchu ſahrodnikej Wiedowej wjeſe ovohatnych kuſkow a roſtlinow kradnyli. Polizajſki poſ, kotryž ſo w prawym cźaſu ſa paduchom póſła, wuſlědźi kradnjene wězy pola ſuſodneho ſahrodnika.

* Se Schmiedeberga. (Posledźnja ſdźiwa.) W nozy k njedźeli ſaſtyſchaſchtaj ſo hórnikaj ſ kamjenjenemi. Jedyn bě hnydom morwy, drugi ſo dowjeſechu cźežko kranjeneho do thorownje.

* S Lipska. Spodźiwne njeſbožo. Sploſchenu tóń běžeſche po Uhlendorfſkej dróſy, poraſy pſchi tom plunowy měrjak, kiž na 61 kěłnu ſonu padny a ju poraſy. Snjeſbożenu dowjeſechu do thorownje. — Stara ſona ſ wokna dele padnyła. Na tuchoriſtej dróſy hladaſche 67 lětna dźěłaćzeńka ſ wokna dele. Wona tleczeſche na ſtótku a ſhubi pſchi tym runowahu, tak ſo ſ wokna dele padny a mortwa na ſemi leżo woſta.

* S Lipska. Nadpad na wójnſkeho invalida. Akt woſebiteje ſurowoſcźe ſkućźiłu ſtrafſkowazy dźěłaćzeńcźo. Woni pſchebichu we wójnje wobſchkodźeneho muża, kiž běſche ſwólnitwy dźěłaćz, tak jara, ſo won njebudźe měnjazh dołho dźěłaćz móz. Bohužel njeſju njedoczinkow lepili.

* Wulki woheń w jenej Lipſezanſkej fabrizy. W kachlowej fabrizy w Liebertwolkwizach wudyrj wulki woheń. Won wupſchestrě ſo bórſy po zyłych khěžach. Wſchelake wobdźełenja ſo khětre ſeſchkodźewſchu. K dobremu ſpožu poradźi ſo, benzinowe ſudy pſched rosbuchnjenjom ſathowaćz, byrnjež ſo benzin hižo warjeſche. Stónczne poradźi ſo woborje, woheń podubjeź. Schkoda je nimo měry wyſoka, tola je ſawěſcźena. We fabrizy pak budźe ſo tehodła dale dźěłaćz. Najprjedy pak dyrbja ſo ſpalene zjady atd. wotwoſcź.

* Błyſk je zyrkwinu cźeſhu rosbił. Pſched nékotrymi dnjemi hrimaſche ſo w Jaworniku pola Shorjelza. Błyſk dyri do wěże katolſkeje zyrkwje, wobſchkódźi ſedma poſkrytu wěżu a ſtoczi na pſchiſtrawu elektriſkeho wobſtwětlenja. Zyła ſtecha zo wotkry. Błyſk jedźeſche dale do pósta a wobſchkódźi tam pſchiſtrawu elektriſkeho wobſtwětlenja a telefon. Też je khězi nutſka naczini wjele ſchkody. Skoro zyła wjeſ bě hjes wobſtwětlenja.

* S Primkenawa w Schlelyſſej. We kontorje rataiſkeho družſtwa hrajſkaſche žeby w njepſchitomnoſcźi wobkhodneho wjednika wuczobnik R. ſ revolwrom. Nadobo zarja wuſtrel a tuka ſjedźe pſchipadnje pſchitomnemu praſcźiſkemu do hłowy. Mało nadźije je, ſo ſo ranjenemu žiwjenje ſakhowa.

* S Rimpcza. W Małych Kniezyngach je hebi tyſus druhi wopor ſadał. 24lětna dźowka kubleria Bernitſka je ſemrěła we ſwojich najrjeńſich lětach. Schuła we Małych Kniezyngach je ſo jawrěła. Tam je hiſtcze wjazy ludźi na tyſus khorych.

* S Ludanka. Pſchi twarjenju ſtudnje wo žiwjenje pſchiſchoł je w Schreiberbachu 22lětny ſtudnjerjeź Hirt. Jako hłuboko w ſtudni dźěłaſche, ſpyny ho jemja. Hdźež běchu ho hač k ſaſtyſnjenemu pſcherhyli, bě hižo morwy.

* Nowa paduſchna leſeź. 24lětny Bjedrich Reiter ſe Hradła běſche bjes dźěła a ſaſtužby. Nuſa pſchinjeſe jeho na dźiwne myſlicźki, kaž to też po němſkim pſchiſłowje rěka. Tuž naſch Bjedrich žebi nječźto wumyſlił. S dalvna žem hižo wědźeſche, ſo ſo na wěſtym dnju měſaza miſa na powjaſniſzu ſ Ratten do Langenwany woſy. Nicźo lěpſcheho nětko njewědźeſche, hač ſo na ſcźežor powjaſniſzy ſaléſe, ſtoczi do wóſyczka a cźiſpny kaſchez ſ njenjeſami na jemju dele. Wóſyczk wjeſeſche jeho hač k pſchichodnemu ſcźežorej, hdźež Bjedrich Reita ſaſo wuléſe. Se ſcźežora ſaléſe dele a zubi pjenjeſy a to 31 miliſonow krónow. Policijſi poradźi ſo bórſy, njedoczinka w jenym hoſcźenzu pola Krieglacha ſajeź. Wbohi mějeſche hiſchcze pjenjeſy pſchi ſebi a njebě ſebi žaneho wjeſela ſ nimi popſcheź mohł.

* 65 lět jako khora w khorowni. W měſchczanſkej khorowni w Edinburgu zemrě pſched nékotrymi dnjemi ſtara knjeni, kiž bě cźłowjeſke žiwjenje dołho tam jako patienka. S 25 lětami tam pſchińdźe a bě pſchi ſmjerczi 90 lět ſtara. Zyłe dołhe lěta leżeſche na ganſtym mjeſcźe. Dwójzy je łožo pſchemėnika, pſcheloż ſo žane łožo njewudźerži, ło cźłowjek w nim 65 lět dołho w nozy a we dnjo léha. Kak wjele zychow a wupjerkow je trjebała, kak wjele ſjedźa, kak wjele je trjepkow ſpožrała a kak huſto je ju pſchepytowali — to njemóźu naſchim cźeſezenym cźitaczam ſtoh dźěłaćz. Semrěła je wyſoke rekord w Jendźeſtej, haj naiſterſcźe w zyłym ſwěrźu. Dobyła. Stajiſe běſche iwjeſoleje mužkle, ſaběraſche ſo ſ muzikantami. Bóle pak hiſchcze ſ njewuzitkami wdawaſche. Pak łeſcheſe we łožu, pak hedźeſcheſe pſchi nim. Krótki cźaſ do ſmjerczje hakle běſche ſ cźeſnami ſrubna. Hdyž do thorownje pſchińdźe, tak cźeſnjeſcźe na malarzin. Dyrbja tharſtrowja ſo bórzy tam. Naſchim thoru pak tuła thorowej truchłiſcho pſchimaſche. Druhi thórt běchu na to wumrěli. Wona pak ſo leſtari, dożpě ſtarobu wot 90 lět. Nikajo a ſtotky běchu ho na tutu thoru tak ſmjeſeli, ło njeſtu wobſarjała, ło je wumrěła.

* Paderewſki a radio. Po jenych Londonſkich nowinach chże ſwětowſławny pianiſt hudźbnik Paderewſki 15. měrza we Londonſ koncerlowaćz. Paderewſki ſamkuje, ło ras po dołhej pſchestawzy a hraje ſ dobom pſchen radiom.

* Biblija amerikańſkeho preſidenty. John C. Coolidge, nan nětkźiżnjeho preſidenty, je ſtaru ſwjatu bibliju do Waſhingtona pſchinjeſł. Wona ma ſo nich wſchěch pſchihładach źiwaćz. Knjiga, je hižo pſches 300 lět we ſwójbje a najſtarſchi jim naměrje ju ſtajnje po naſe.

Pſchikaſane mandźelſtwo.

W Turkowſkej je jich 6 171 000 žonow a 5 473 000 muži.. Po tym je tam ſtoro 700 000 žonow wjazy dyſi muži. To je mimo měry wulka liczba ſanuſchich, kiž dyrbja bjes muża, njewudate woſtaċ. W poſledńim cźaſu je ſapołſtarz Salich Effendi ſakoſtſi pſchedmjet ſapodał, ſo by ſo pſchikaſane mandźelſtwo ſakoſkło, a to ſa muži, kiž ſu pſches 23 lět ſtari. Dale pſcheſe žebi knjes Salich Effendi, ło by ſo w kóždej ſwójbje ſnajmjeńſcha kóżde ſtſi lěta jene dźěcźo narodźiło.

Sapołſtarz Effendi je wulicźił, ło by Turkowſko, tij je ſ wójnami wjele wobdyrerjow zhubiła, 48 miliſonow wobdyrerjow nadobyła.

Jedyn druhi ſapołſtarz Salih Hodja ſada žebi, ło by ſo jaho ſawjedło, ło dyrbi žebi jedyn muſſli wjazy hač jenu žonu bracź, kaž je po wucźbje Mohameda pſchiporuczene. Profeſa Mohamed pſchedbyſnje po ſakonju hóſdemu nérźiwemu ſchtyri žony.

Tutón poſledni namjet na mało nadźije, ło pſchińdźe, mjenje hiſchcze, ło ſtinkowuje pſchewjeſcź. Cźaſy a pomėry ſu w Turkowſkej runje tak ſchpatne a cźeżke, kaž we wſchich druhich krajach. Muż dyrbi hižo khěžo bohaty byeź, ło może žebi taſki harem popſcheź.

Schtoż nékto pſchikaſane mandźelſtwo a rosmnoženje cźłowjeſtwa naſtupa, tak może ſo tuta myſl witacź ſa ſajohwobdłenje krajow. Tola hač ſo namjet we woprawdźiſtoſći pſchewjeſcź hodźi, to ſo praſcha. Każ wſchudże druhdźe, tak tež w Turkowſkej namaka doſcź pſchećźiwnikow.

Wo mandźelſtwje ma dale to płaczicź, ſchtoż dźenża, ło tóždenm ſwobodne woſtanje, hač ſo woženi abo nic. Chżedźa-li ſo pſchikaſanſke ſaſady ſawjeſcź, tak by najlépje było, ło by ſo nuczene mandźelſtwo ſakoſkło. Wſchudże nadeidźeny hižo doſcź njeſbożownych mandźelſtwow — ale nikto dyrbjake ſo po ſakonju hiſchcze wjazy tajſich njeſbożownych ſawjeſcź? We naſchim ſwobodnym wuſwolenym ſtatwu ſo hižo doſcź ſmylkow a tak mnohi muż ſpinaſe pſchepoſne, ło njeje do mandźelſtwa khmany, kak hakle dyrbi potom nuczene mandźelſtwo k ſbożu dowjeſcź? Kaſte by ſonine ſeſijſcho było? Sméła žebi wona k mandźelſkej winowatoſći powołanych wuſwolicź? A ſchto by potom njeſbożownu młodźenzu, dozpěwſchi tutu winowatoſcź, cźinił, jeli by jeho tózda knjeżna wotpokaſała? Kak by ſo ſakitował, jeli ſo by ſo wobſtorkził, ſo ſo njeżeni?

Tute nadaiwki njeſbożja ſo pſchewjeſcź a ſakonjedawajej drje też njebudźe móżno, wſchě ſeſěhwoli a cźeże do ſakonjow pſchińdźeż. Niż ſ pſchikaſanym, nuczenym mandźelſtwom ſo nécźcźo połépſchi; pſchetoż ſeſěhwoli bychu byle hórſche, hač te, kiż maja ſo wuſtrowicź.

Smėški.

** Prawa lubošcź. Pjeczélenu Pětrk pſchińdźe ſ hrajſkaniſchcza domoj a powědaſche, to je lubku namakał, kotraž je mała holczka a Khakka rěka. „Schto, ſtuba?“, praſcha ho macź je ſpodźiwanjom. „Kak dha wěſch, ło ja lubujeſch?“ „No haj“, wotmolwi Pětrk hordy, „dołho nécźako mam, ſchtoż wjazy njechcam, potom barzy to ſpóſnu ſo Khatzy.“

** Spóſnaty. „Mózeczе mi 25 hrivnow požéżicź?“ — „Cźehodła ło na nécźoho njetwobrocźiſcze, kiż waſ lépje ſnaje hač ja.“ — „Tón mi nicźo požéżił njeby.“

** Proſchek khodźi khěžku wot khěžki a proſzy we ſtibli khłéba za ſwoju hłódnu ſwójbu. Pſchi jednych ſo wot pokaſa ſe ſłowami: „Mam jenoż mjeńſi khłéb a tón njemóżu naczeżź.“ Proſchek na ſwój mėſcht pokaſawſchi praji: „To nicźo dale njeje, dajcze mi jenoż mjeńſi khłéb, ja chcu ſamėnicź.“

Ty Nowina mi luba — —

„Schtóż wjele pichnuje, tón kóżdom nécźcźo — —
To hejło płaczi tebi, mi luba Nowina.
Pſches tſicźezi lět ‚žno ſnaju derze tebje,
Hdyż pršni namėſchkił tebi ſapodach.
Ty błuſcźele mi we wſchěch padach, cźeſach
A ponjeſchi tak moje wotebrańſtwo,
We mėſeze, na wſach mėſach wuzikt ſ njeho
A njeſeku ſu dźakuje hiſchcze dźenża ſ jeho.
Mi wuſpěch roſcźeſche ſ nawěſchkom kóżdym
Sceże lépje nėłk, hdyż lěta ‚žno ſy ſ dźenżom.

Tutón poſtikl dźak ſawda nam jedyn dołhoſtėmy cźitat a to ſ dnjow, hdyż běchu Nowiny hiſchcze tydźenſk. Sémy hižo mjeła pſchiſłuſchnaczkom dołhe, ło mohł wojſewjenja we naſchim dźenikli najlépſchego a wuſtobcha. Cźitaja dźe ſo we wſchěch worſchtach naſcheho luda a po wſej ſerbſkej Lużiży, laſkiej a prudkej.

Nawěſchkli w „Serbſtich Nowinach“ pſchinjeſu wuſtik.
Tuż inſerenti.

kapkami khłaka jo krej dwaj dnjej derje dżerži. S krwje tóžbeho złoclecża mózemy bobry wobjed a jedże hotowacź. Wobjedje mózemy jedże, kotrež jo ſ jatrow (Leber) a żłołnow (Miłz) hotuje, ſ kżu pſchihotowacź. W Mnichowje jo w tuchinach tamnych piwarnjow, niż jenoż jatra a żłołny k tym tak mjenowanym knödelkam bjerjeja, ale też krej. Jatra a żłołny su ſ wjetſcheho dżela jenoż krejowy wuprtód. Nekotrajkuliż womacika (tunka) by lepje ſeſkłodżiła, hdy by jo jej krej pſchidała. K temu nekotre żijzy wjerzeneje krwje pſchezwacź a potom womaczaju pſchidaj. Ta potom miſcha a potniſcho złodżi.

Tak mjenowane narunane płuża (falſche Lunge) su jara dobre, hdyż su ſ krewju warjene a k tomu hiſchże ſtrowa jedż.

S howjaſeho mjaſa wari jo pikantna juſchka. Tej pſchidaj nješto zyble, lorberowych łopjeſchkow, tymijana, nalikow, zitronoweje belſiny a ſele.

S tuka a muki ſbruń kulſchizu (Mehlſchwitze). Tu w tutej juſchzu ſawak. Nješto żijzow liżała, zolora a we wodże rospuſchczeneho ſacharina polepſcha dobry złód wo wjele. Napoſledk liń ſchalku krwje na 2 litraj tunki. Wſchemu daj hiſchcze junu ſawarichu. Mjeſo płuzow jejowy tyłanz ſpjecź. Tón roſtraj do czenkich ſchlebjerkow a ſtkadź do reje tunki.

S krwje mózemy wſchelake drużiny kołbaſow dżełacź. Na pſchikład ſakowu kołboſu (Rețwurſt). Dwaj puntaj ſwinjazeho mjaſa ſwjerch dwójzy pſches maſchinu. Potom je ſ litrom ſeſbéraneho miloka tak dołho mješchej, doniż mjaſo njeſhuſtnje. Na to pſchidaj 12 żijzow krwje 2 puntaj rybowaneje zołty, 8 jejow, 300 gramow do thóſtow rězaneho połcża, nješto majrona żele a roſtrybowanu belſinu zitronu. To wſchitko derje ſmješchej. Potom wſcho do jara wulkeho abo 2 mjeniſchich czelazych ſakow napjelń a tak dołho pjecź, doniż tuta kołbaſa bruna neje a ſ ſwjerſchna belſina njekrympoze.

S krewje hotuja jo też dobre nakrajanki (Aufſchnitt) bjes cźrjewa a pergamentoweje belſiny. Punt ſwinjazeho mjaſa ſ nohow abo hłowy, dokelż ma wożebje wjele ſchwarteki pódła być, wař w żelowej wodże ſ 2 zbłomaj. Do taſeje ſpjelneje juſchi położ 2 zalcże k mokanju. Warjene mjaſo drobne roſtkraj. Jemu pſchidaj hiſchcze majoran, ingwer, popjeſ a muſchkatowe kżenicźko. Na to roſmokanej zalcże ſ galertowej juſchku, 125 gramow warjeneho a roſtkraneho połcża a ſchalku krewje ſmješchej. Wſchitko na horzych tbachlach ſiejo, tak dołho mješchej, doniż neje juſchka bruna a roſiſa. Na to wułiń ju do ſe ſpomnjej wodu wopołkaneje ſchlikę. Hdyż je wuſtudła, mózeſch wſcho jako pudding wukidnyċ a kracź. Tuta nakrajanka jo derje ſteriliſěruje a to 30 mjeniſchimow dołho pſchi 100 ſtopn. zelſija. K temu trjebaj najraďſcho wyſoke konſerwe mjaſowe ſchleńaju (Weck). Hdyż chcześch tule do ſchleńazow wotwarjenu juſchku na błido dacź, ſtaj ſchleńaju do czopleje wody. Libotata (galleriartige) juſchka jo ſchleńaju bórſy puſchczi. Nekto juſchku wukidi. Ta każ libotaty ſtołpik jo ſ njeje wuſunnje. Tutón ſtołpik mózeſch do płazow roſtkraty na błido dawacź.

Zybła jako lekarſka roſtlina.

Njeje nojſkerje hiſchcze bocź ſnate, kajka lekowaza móz w zybli tkji. Hijo w ſrjedźnym wéku su jeje wažnoſci ſpóznali. Rybowanu zyblu kładżechu ſebi na hłowu. A hdyż błéjſchi czań ſkutkowaſche, wupokaſa jo jako średk k poſtylnjenju roſcźenja wokoow. Wuſtrowiwaza móz zybłe pſchi kaſchelu a dybawoſci je runje won wobdżiwaza.

Zybła jo na drobne kuſki roſkroje a tyłnu jo to błeſche je ſchćerokej ſchiju. Na to jo zołor abo łokłozty zokor (Kandis) poſypa a błeſcha jo na linke méſtwo ſłaji. Wutk, kiż ſ teho naſtanje, ſo kromu po małych ſkiczkach dodawa. Wuſpęch njebudże dołho na ſo czakacź dacź.

Też brjody zybła derje wulkuje. Trjeboſch jenoż na brjód abo jétſenje płazk zybłe pokoźicź, ſo je brjód dożyła wodżety. S pomozu płatowej ſchlebjerdſi ſo zubła krucże ſwjoſa. Saćkellina jo bórſy ſmjeheći a wſcha njecziſtoſcź jo. ſhubi. Tutón je bjesſołoſny, wothłódnuje a podpjera hojenje

Dżerſki aparat ſ wobraſom.

Też dejenje dhże nétko milina (Elektrizität) pſchewſacź. Hijo lćta dołho ſu na tajkim aparacje tworili. Skónczinje je ſo poradźiło, pſchiprawu ſhotowicź, kotraż ſo trjebacź hodźi. Wona je łohka, hodźi ſo ſ makej próżu nałożowacź

a je ſo ſa khmanu wupołaſa. Wóndano na wuſtajeńzy ſa mloko a mlokaſtwo w Barlinje kedźbliwoſcź ſbudźi. Na naſchim wobraſu tutu pſchiprawu abo aparat pſcheczelam a cźitarjam „Sérbſkeho Hoſpodarja“ pſchedwjedźemy.

Wažnoſcź kopſchiwow jako piza ſa pjerinarſtwo ſłót.

Selena piza ſłotej najbóle tyje. Tehodła je też ſa pjerinarſtwo ſłót najlépſcha. Mjes ſelenej pizu ſo roſtladuje dyrbimy pſchepytacź, kotra roſtlinka ma najwjozu wutkow (Nährſtoffe). Te wubérmy ſa pizowanje też naſcheje pjerinu. Dokelż ſelenu piza pſchezo nimamy, dyrbimy ju też ſuſchicź. Do roſtlinow, kotrež ſu na wutkach najbohatſche, ſłuſcha też kopſchiwa. Hewak żebi ju jara żnadnje wažimy. Ta je mjes wſchej ſelenej pizu najbjetniſcha, dokelż ma wjele wutkow (Nährſtoffe). Wona ma dwójzy telko bélka a trójzy telko tuka każ kucźna trawa. Ssuſcheny cźerwjeny dżeczel wopſchija 12,5 % bélka, 2,5 % tuka a 25 % wſchelakich wutkow bjes duběnka (ſtickſtoffreie Extraktſtoffe). Ale ſuſchena kopſchiwa wopſchija 18,3 % bélka, 7,7 % tuka a 38 % wutkow bjes duběnka. Ssuſchene kopſchiwy ſu potajkim lépſche najlépſchego ſuſchenego dżeczela. Pódła teho pak ſu jara bohate na wſchelakich żiwjazych żelach.

Serbski Hospodar

Časopis za Serbskich ratarjow

Číslo 11. Budyšin, 13. měrca 1925. Lětnik 32.

Comfrey abo koſcźadło, wažne łopjena ſa ſłót.

(Se 4 wobraſami.)

Tuta ſpótlinka je w Sserbach hiſchcze mało ſnata, hačrunjeż ju tu a tam hižo płahuja. Wjele je ſo wo njej hižo piſało. Wona je ſa ſłót ſ wulkej wažnoſcźu. Pſchi tym je nimale ſ łóżbej ſemju ſpokojow. Mjeſada wulkeho wothładanja, ale tola płahowanje ſe ſchćeżdrownym wumnożkom mytuje. Mnohim (to réża wjele) ratarjam, kotrźi ju płahuja a hižo ſnaja, niczo nowoho njeprajimy.

1. wobraſ. Łopjeno a kżenje koſcźadła.

„Sserbſki hoſpodar“ ſmé jo ſ tutej roſtlinku ſabéracź, ſo by kedźbliwoſcź tych żerbſkich ratarjow, kotrźi ju hiſchcze njeſnaja, na nju ſkoſćł.

Prajechmy hižo, ſo njeje koſcźadło jara wumyźlene a ſo we łóżbej ſemi roſcźe. Sso wé, zyle ſuche pélſi wſchak jej też njehowża, ale hewak w łóżbej podźe (Boden) derje roſcźe. Kuty abo wotležane mężinoſcźe w ſahrodźe a we dworje, hdźež ſychu hewak łopſchiwy wſtile, ſo ſa płahowanje łomfreya abo koſcźadła jara derje pſchihodźa. Dale ſmješch je też na mokre łuki, do łuhow abo tam ſadźecź, hdźež by hewak njerjad abo druha kiſcata trawa roſtła. Tu tute koſcźadło hiſchcze ſtrowu a ſpcźazu piza pſchinjeſe. Wono njeſada żaneho kedźbliweho wothładanja abo pſcheſcźedźiwehо hnojenja. Sso wé, je tuta rnſtlinka ſa ſwédomſtwe wothładanje, dobre pohnojenje a ſa ſkoſchu, ſterje wokolnu pódu jara bżakowna. Hižo w prénim lécźe eſi wondawši a próżu ſ tym ſaruna, ſo ſmješch łopjena ſchtyri raſy ſnjecź. We wſchćech pſchihodnych létach móżeſch 5—7 króć łopjena wotrěſowacź. Na jenicźkim kórzu pola narokuju w jenym lécźe hacź do 1000 zentnarjow łopjenow. Wuſpěchnyċ ſo dyrbi, ſo maſch koſcźadłowe łopjeno hižo ſa ſwój ſłót, hdyż druhdże dołho żaneho ſeleneho abo dżeczela njeje. Dléże hacź jane druhe ſelene móżeſch naſ- tute łopjena

2. wobraſ. Sſadźenk, po połhoſtaj roſtkraty, hdyż je pſcherěſnjene, do 5—6 dnjach pupki wubiwaja.

ſnjecź. Tak koſcźadło ratarjej hižo ſelene dawa, hdyż jo najnuſniſcho trjeba. Wono pſchepomha w nalécźu pſchi pſchekhodże ſe ſuchcho k ſelenemu dawanju a w naſmuje ſe ſelenecho do ſuchcho. S wjetſcha ſu to cźajny, wobjedje w nalécźu, hdźež druheje pizy njeje. Łopjena, kotrež njemóżeſch cźerſtwe ſdawacź, móżeſch na kiſało kłaſcź. Skotej dawaja jo tute łopjena ſ wowſ- nymi plnwami a pak ſe ſyłanjom ſmé- ſchane. Koſcźadłowe łopjena móżeſch też ſ runkliżowymi łopjenami méſchacź. Tajka méſchenja howjaſemu ſłotej lépje ſe- tuje. Też ſ roſſoženej rępu je ſłót

3. wobraſ. Ssamy ſadźenk po dalſchich 5—6 dnjach wubimo a łopjeſchka jo roſwinjaja.

żuſa abo wukrajna roſtlinka. Na mokrych kukach, pſchi pſchekrowach a we łuhach ju pola naſ dźiwju naderdżemy. Schtóż

mješachmy wowak ja njepuschnu rostlinku, z teje fu djesna tak wažnu słotnu pizu wuplahowali. Płahowarjej je fo porabiłko, rostlinku wupłehowacj, kotraž ma wjele kopjenow, ale pódła teho fu bohate na ſeſimjenſkich wutkach (Nährſtoffen).

Tak je kofcjadło runje tak wažne a wužitne kaj nosche najlepſche ſłotne pizy. Wone je we wſchelakim naſtupanju hiſchcze pichetrjechi. Sa konje a powjadła je runje tak wažna piza, kaj ſa ſwinje, pjerſinu a dróbny ſłót. Najbóle kofciadło ſwinjom howi. Te maja rady brěcžkate a kopjenate ſelene. To najlépſe widjſch, hdyž kofcjadło ranzam cžiſtnjeſch. Hižo proſata rady tute kopjena woptuja. Sſwinjo ſozpima ſelene, kotrež je ſkomjane a liſchkate. Sſwinjazaj żołdk njeje taj howjaſy, na tajku pizu ſtworjeny. Kiježki kofcjadła woſtanu ſtojaje brěcžkate a nězne (zart). Wſeleſtronſke popypty fu w tyhaſorych pſchipadach dopokaſake, ſo kofcjadło ſwinjom nimomérny tyje. Wone je radu ſeru, woſtanu ſtrowe a pſchi nim ſpěchnje rostu. Wone ſo lohko kormja. Hdyž jim jenoż kofcjadło dawaſch, tworja tuk z mjaſa na ſo. Pſchi taſkej pizy tuk a mjaſo wubjernje ſłodžitaj. Pſchi kormjenju je radno hiſchcze ſeſebérane mloko, kapalzu, ſchrót a druhu ſyhnjazu pizu pſchidawacj. Je-li ſo wo kormjenje njejedna, kofcjadło ſamo jako ſwinjaza piza doſahha. Na nětorych kubkach w raſiſchej a wjeczornej Pruſſej a w Pólnjanſkej běchu kopjena kofcjadła druzíny „Matador“ pornjo nym wſchědneho kofcjadła ſwinjom dawali. Pódła pak běchu jenu a tu ſomu ſyhnjazu pizu doſtawałe.

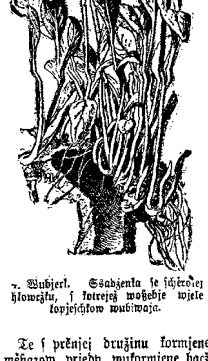

7. Wubjerk. Sſahjenła ſe ſchérowej hłowezku, ſ kotrejż wołsebje wjele kopjenſchkow wubiwaja.

Te ſ prěnjej druzínu kormjene ſwinje běchu wo neſchto mězagow pryedy wukormjene hacž tamne. Jedyn wuczeny, profeſor Lehmann w Göttingenje, chze tute wuſpěchne a ſpěchne kormjenje ſ tym dopokaſacj, ſo měni, ſo kofcjadło ſwinjazy żołdk ſchéri. Cžim wjetſchi je żołdk cžim wjazy ſamoże ſyhnjazej pizu pſchijimacz a pſchezjełacz. Sſnano kofcjadło tež pſchicže we wſchelakej formje wjaſany bélk (Eiweiß) wopſchija. Halle w nowiſchim cžaſu fu wuhlédźili, w kaſchich formach ſo bélk w pizy nadebdže. Jenu takich formow halle fu w nowiſchim cžaſu wuhlédźili a ju vitaminu (Vitamine) mjenuja.

Schtož ſ naſchich cžitarjow chze ſo nadrobnischo wo płahowanju kofcjadła wobhoniecj, njech ſo wobroczi na: Saatſtelle der Deutſchen Landwirtſchaft in Berlin SW. 11, Deſſauerſtr. 14. Wot tam dóſtanjecze roſwuczowazy ſpiſ darmo.

Kak a hdy hnojiſch łuki a paſtwiſchcza ſ dużykom.

I. Hdy ſmješch ſ dużykom hnojicj.

Dołhe cžaſy fu ſłotarjo a rataržo měnili, ſo łuki a paſtwiſchcza njeje trjeba ſ dużykom (Stickſtoff) hnojicj. Woni mějachu ja doſahaze, kaliſowe ſoſfaty mjetocj. S tym ſpěchuja, tak měnjachu, po mózniſoſci roſcjenje kužnych kuſchcinow (Hülſenfrüchte), kaž djerzeła a wſchelakeje druzíny wok. S tym ſo nadzachu, ſo pódu (Boden) łukow a paſtwiſczow naſpjeza ſ dużykom. Tute nohlady ſu ſo ja wopacžnje wupokaſałe. Pospypty ſu dopokaſake, ſo njeje mózno, pohnojenje łukow a paſtwiſczkow ſ dużykom wobeſcj. Je-li chzemy, ſo by na naſchich łukach a paſtwiſchczach na *puſtkach bohata (Nährſtoffreich) trawa roſła, njeſmemy ſ dużykom łutowacj. Jeli pak dyrbi dużyk ſ połnej mozu łutowacj, dyrbja ſchtwore wumenjenja (Vorausſetzung) dopjelnjene być.*

1. ſo łuka a paſtwiſchcza njejſu ſakiſkane ani pſchéſuche, ſo njemohłe ſo ſ khwilemi powodžicj.
2. ſo ſu pſchezo w doſahanym wobſahu ſ wapnom (Kalk), kaliom a foſforowej łužaſinu naſnjeſene, to rěka pohnojene.
3. So łuku druhdy ſ hnójnej pjerſchcju ſ hromadow abo hródźnym hnojom powoſoſch. S tym pſchiſporjeſch nakažlinu (Bakterien). Ta w ſemi ſtukuje roſcjenju ſpěchuje. Bjes nakaślinu pſchikupne hnoje ženje dokładnje njerozſeidu a ſ połnej mozu njeſtukuje.
4. So na łuzy a paſtwiſchczach pſcheſzuku dobra a ſytna trawa roſcje. Sſuli łuki a paſtwiſchcza njeſtajnje a ſe ſchpatnej trowu poroſcjene, dużyk ženje ſ dołkadnym wuſpěchom hnojich njemóże.

Maſch-ſi twoje łuki a paſtwiſchcza w tymle naſtupanju w dobrym rjedže, potom je radno, je też ſ dużykom derje pohnojicj.

II. Kak dyrbiſch ſ dużykom hnojicj?

a) Łuki: Łohke łuki ſ mjelnej pódu je radno, ſ taſkim dużykom pomjetacj, kotrež pomałſcho ſtukkuje, kaž na pichczad ſchwablotikatu a żelatikatu amoniak. Na cžežke bóle ſahahmite łuki mjetaj rodžcho ſpěchnje ſtukkowazu ſuliu, kaž kaliamonſalpeter a natronſalpeter. Leunaſalpeter mukonca ſwoju hnojazu mózu ſ jenej cžežinu jako ſalpeter a ſ dwěmaj cžežinomaj jako amoniakowu dużyk. Tón móżeſch ſ wulkim wuſpěchom na łózu pódu (Boden) mjetacj. Znje ſa jedym ſoſtup poſtajene dużykowe hnójniſchcžo njedyrbjał na jene poło roſmjetacj ale po dźělbach. Prěnju dźělbu roſmjetaj rałeko, hdyž pócžnu ſo łuki ſaſelenjowacj. Druhu dźělbu daj k wotawam, potajkim hdyž ju ſyhna domoj. Pſchi ſmałazym płónzu njeſměł ženje dużyk mjetacj. Je-li bórzy po wotbyčženju a pſchi ſmałazym płónzu mjetacj, tuhżata ſel łohaj wutrobicžli a mkodniſchke wubiwanki ſpali a ſ tym roſcjenje wjaſnje. Je-li maſch łuki, na kotrychž derje roſcje, ſo maſch hiſchcze tſerſu trawu ako druhu wotawu, mohł też pſchcže ſ tſeſjej trawje pohnojicj. Na cžežke a japałnite łuki roſmjetaj na ſaſtup poſtajenu dźělbu dużyka na léto ſ jenym raſom, wołsebje potom, hdyž cžeſch jenoż amoniakowy dużyk mjetacj.

b) Paſtwiſchcza: Tu njeſdże wo to, ſo by trawa ruże a ſ hromadami narołła. Wjele bóle dże wo to, ſo by trawa porjadnje a pſchezo jenak ſtajnje roſtła. Tohodła ſo ja paſtwiſchcza dużykowe hnoje hodża, kotrež pomałſcho ſtukuja, kaž na pſchikład amoniakowe hnoje a leunaſalpeter. Na paſtwiſczach, na kotrež nałéto trawa ſahe a ſytnje roſcje a tak, ſo ma ſłót na nich hacž do ſpočatka junnija ſytnu paſtwu tam je radno, dużyk hakle w meji — junija roſmjetacj, ſnano 2—4 njedżele pryedy hacž roſcjenje popuſchcji. Paſtwiſchcza ſo po roſmjetanju hnydom ſaſelenja. Naſhonjeni ſtotarjo w auguſce a ſeptembrje ſwoje paſtwiſczka hiſchcže junu ſ dużykom pohnoja. S tym dopjeja, ſo ſ nowa rjenje wobroſtu. Runje te najlépſche trawy ſu najmjeſchſche. Bydu-li paſtwiſchcza nahe wotpażene tyke, móhli tute dobre trawy lóhaj wumjerſnjecj. Tehodła je derje ſakoženе a wobroſcjene paſtwiſczko najlépſche wobarnowanje dobrych trawow.

Neje lohko ſpóznacj, kelko dużyka łuka potrjeba. Je-li ſwoju łuku ſ kaliſoſolatami a wapnom porjadnje hnojiſch, ale tola trawa w roſcjenju popyſchcžuje, je to ſnamjo, ſo ſo dużykowym hnojenju žada. Wſchak móżeſch na mjeniſchim ſoſtupje ſ dużykom na pruhu pohnojicj, ſo by móhł ſpóznacj, hacž a kak ſtukuje. Paſtwiſchcza, kotrež ſu porjadnje ſ kaliom, foſforowej khalinu a kalkom hnojił, ſu ja pohnojenje ſ dużykom jara bžakowne. Je-li na mějnach, hdyž je trawa njerjedźała abo ſchcžała, trawa lépje hacž hewak roſcje, je to widomne ſnamjo, ſo paſtwiſchczo dużyka traba. Tehodła dyrbiſch je ſchcžebrinje ſ nim pohnojicj, ſo by paſtwa na nejwyſchſchi ſkhodżenk poſtéhnyk.

Kak wjele dyrbjał dużyka mjetacj, ſtožuje ſo zyle po kwalkoſczi pódy (Bodengüter). Też na podjedżiu (Klima oder Höhenlage) dyrbiſch hladacj. Na łuki wuſokich na łózu 24—35 puntow a na jutro 26—30 puntow, ſo by było ſo amoniaka na łózu łuki 120—170 puntow ſchwablokiſlawego ſmješcha abo na jutro 100—150 puntow. Na paſtwi ſ dobrej trawu na łózu 45 puntow abo na jutro 40 puntow ſ cžiſtego dużyka cžiſtnjecj, to by było tak wjele, kaž na łózu 2½ zentnarja abo na jutro 2 zentnarje ſchwablokiſlaſkeho amoniaka. Njedyrbjeli ſo na paſtwiſchczach ſpomnjene blaki hiſchcže ſhubicz, potom dyrbjał hiſchcže nješchto wjacy dużyka cžiſtnjecj.

Na mětło 100 puntow ſchwablokiſlakeho amoniaka mohł druhe hnojidła wubracj a to:

80 puntow ſelolikakeho ammoniaka	24%	dużyka,	
65 „	leunaſalpetra	27%	„
125 „	kaliamonſalpetra	14—16%	„
125 „	natronſalpetra	16%	„

III. Kak dużyk ſtukuje.

a) Na łukach. Je-li ſ kaliowymi foſfarami hnojiſch, djerzele a wſchelake druhe roſtlinki do mjetelowych kwětkow (Schmetterlingsblätter) ſtukſchaje roſtlinki (kaž ſoka) pſche-chu wahu doſtanu. Wona ſamóże ſ powětra dużyk ſpěchacj a jón w boblikach na koruſchkach (Wurzelknollen) hromadzicj. Hdyž pak ſchcžedrinje ſ dużykom hnojiſch, ſo tuta mjerunoſcz ſaſtaranja trawow ſ dużykom pominje. S tym też druhe wuſytne trawy, runje tak rjenje twja, kaž djerzele a mjetelate kwětki. Trawy ſwjetſcha pryedy roſcj ſapoczmu hacž djerzele, a ſamója ſo tak roſcherčicz, ſo je djerzele podużkne njehuchu. To je wſchudžom tam ſ lépſchinu, hdyž je ſelenina łuki pſches tſeczinu djerzelatka. Njany łuczny born maſch jenoż tehdom, hdyž je łuka doſcj hujta ſaroſcjena. Jeli djerzelate ſelena ſuſchiſch, mjetſchina łopjeſchkow, potajſim najwažniſche ſyhno, ſwotpada. Tute nězne łopjeſchka ſu na wuſtach najbohatſche. Jeli pak łózboletnje ſ dużykom hnojiſch, do wuſkoſcjene cžerſze a ſijate trawy rady pſchewahu doſtanu a pſchijeniſu drobnuſchtu trawiczku rady podużcha. To by kajkoſcji trawy a ſyhna ſwadżiło. Tehodła ſmješch łuki, hdyž ſu ſ dużykom jómu doſcj naſpjeżene, jenoż łózboletnje 2—3 léta ſ dużykom hnojiſch, ſwěru kedżbuju, ſo hdyž ſu-żitne a ſytne trawy w jenaſkej měrje roſtke. Hdyž ſ dużykom hnojiſch, dyrbiſch ſyhno 2—3 njedżele ſkjedy ſaſtuj. Hewak ſwjetſchna wulkokopjenata trawa drobnu ale na wutka bohatu pſchiſenſku trawu podużcha. Ta żołtnje a ſtónczenje zyle ſahinje.

S dużykom hnojene łuki doſcj ſahe ſaſtuj, na też wſchelake druhe lépſchiny. S nich móżeſch ſyhno hižo domoj ſebrane měcz, pryedy hacž na druhich łukach ſaſtuj ſeſch. Pospypty a pſchepytowanjo ſu dopokaſake, ſo ſ 1 zentnarjom ſchwablokiſlakeho amoniaka pohnojena, 1 łózu wulka łuka 10 zentnarjow wjacy ſyhna poda. Dale je wědomo, ſo ſ dużykom hnojene, pſchepytałe a-je ſpójnata, ſo je tu wo 2% bélka (Eiweiß) wjacy nadeſchła. S teho ſtéduje, ſo maſch, jeli ſwoju łuku ſ dużykom po roſcjenju wobliczenju hnojiſch, ſcježkowaze lépſchiny:

1. huſcjiſchi a krucžiſchi kužny born,
2. ſyhno ſamóżeſch pryedy ſaſtuj,
3. žnéjeſch wjacy ſyhna,
4. ſyhno je na bélku potajſim na ſpěcžazych a kormjazych wutkach bohatſche.

b) Na paſtwiſchczach. Też na paſtwiſchczach ſchcžebrinje hnojenje ſ dużykom pſche ſylnemu roſcherčenju djerzeleſkateje trawy ſabžéwa. Drobnuſchtu, pſchiſenſka ale ſtróbka trawa podawa ſo paſazenu ſtotej ſytnu a na wutkach bohatu pizu. Pſche jara możebje ſ běłym dużykom ſaroſcjena łuka ſo paſazy ſtót pſche jara ſ bélkom naſpježi a tak mjenowanu paſtwiſchczowu driſtowu ſawinuje. Pſchi macžatym wjedrje bétky djerzelk rady podbniwa. Paſtwiſchcza ſmješch łózboletnje ſ dużykom hnojiſch. S tym ſo ſtróbka trawa cžim lépje roſpjeńkuje. Na paſtwiſchczach, kotrež ſu pryedy paſcj a nahumu wo 2—3 njedżele dléje paſcj. Nahumu pak nje-ſmě ſtót paſtwu hacž do nahoty wužroſcj. S paſtwami ſu ſo pſchepokałi, ſo ſmješch ſchtwórcžinu (¾) hacž ſpeczinu (¼) ſo hodži wjacy ſtotu na paſtwu hnacj, hdyž ſu łóra je 120 hacž 175 puntami abo jutro je 100—150 puntami ſchwablokiſlakeho amoniaka pohnojił. Wyrnjeż ſo tutej měrje po wahu na ſtotuje wjazy ſtotu pażł, ſo runje tak derje ſormi.

S tyhle roſpomnianjow, kotrež ſu na lédźežatki dołhe naſhonjenja a pſchepytowanja ſtojene, jaſnje wulkhadja, ſo hnojenja ſ dużykom łukam a paſtwiſchczam howi. Tajſe hnojenje dawa wjacy ſyhna a trawy, wohoje połépſchcjeſo, a roſmnožuje (vermehrt) bżerženje ſłotu. Cžim wjacy maſch ſłotu, cžim wjacy hnoja. Hnój porjedża pola a pſchiſporja żné. Tute pſchicžiny nuczża łózdeho ratarja, ſwoje łuki a paſtwiſchcza ſ roſumnym wobliczenjom też ſ dużykom hnojicj, pſchi tom na druhe hnójniſchcža niż poſabcj.

Skotarſtwo.

Wothładanje noſchnych kojow.

Wothładanje noſchnych kojow dyrbi pſchezo dobre być, wołsebje w poſlednej tſeczinje noſchenja dyrbi ſo maczerſ wiſcha ledźbliwoſcj pſchiwobroczicj. To ſo počahuje na wothładanje kaž też na pizowanje. Bicže, ſtorkanje abo druheho njemérnjenja ma ſo na łózdy pad woſtajicj. Też dalokich puczow ma ſo na ledźbu bracj. Hibonje w powětru abo — je-li rumnoſcje dowola — we wulkich hródźach wołoji wo wjele porod. Tola dyrbi ſo faſumnjenju abo mokroſce ſadżewacj. Wéſo je ſtrucžnje kojow witane, tola dyrbja ſo tajke experimenty na noſchazym ſtoce woſtojicj. Temperatura (cžopłota) měra też na ſumnych dnjach 10 ſtopow Celſia być. Pſches doſahaju ventilaziju dyrbiſch ſo ſtajnje wo cžiſty, ſtrowy powětr poſtaracj, dokelż w łoftium, dużazym powétrje njemóże žane łocžo być a tracj. Lépwo dyrbi być cžopłe a ſuche. Tako podoła móże ſo poch trjebacj, na to nějchto ſłomy. Po cžaſach dyrbi ſo hródź deſinfizérowacj pſches poczehnjenje ſ kalkom. Pſches njón ſo też powétr cžerſtwy djerži a wotdżerżuje thoroſcje a mrětwy (Seuchen). W kajmje ſtrowoty dyrbi ſo cžeło porjadnje kubłacj. Wſchědnje dyrbi ſo koja cžiſcjecz a cžeſacj. Pſches to ſo też njerodź nicži.

Piga dyrbi być dobra a doſahaja. Sſażene, ſtuchte a nanjerſnjenе žranje njeſmědu dawacj, też njeż pſchewjele wody. Dokelż łóſtata macżeri wjele zyrohy wotewſaja, dyrbi ſo jej znajmjeńſcha dwójzy wob tydżeń kżiża pjawnaſtſeho kalka abo ſchtož je hiſchcže khmaniſche, mineralneje žele, damacz. Dotalne pſchidawki žrejaſeje kredy (Schlemmkreide) abo braſliczitego feliczinka (Chlorkalium) ſu ſo jako njedoſahaje wupokaſake. Sſyhnjaze mineralne žele maja wſchě trébne wutki a pſchinoſchcja tak ſtrowym, ſylnje wumitym młodżatam. Tutu ſel móżeſch wſchědnje 5 gramow do polecje podawacj. — Porod ſo ſwjetſcha porjadnje a hładzy wormila. Hujto doſcj namaka płahowar rano, hdyż do hródże ſtupi, młode tóſlata, cžerſwe a wjeſele pjchi macżeri. Na to dyrbi ſo kedżbowacj, ſo macż poſlebnje njeſejerze. Jeli pak ſo njewotcžaknje porod počżeji, dha wobrocž ſo hnydom na naſhonitych ludži (wowcžerja), w khutnych padach ſawokaj ſtotneho lékarja. Dyrbiſch žebi naſtajnje pſchemyſlicz, ſo khwatna pomoż je dwojna pomoż. A ſanjechanje njeda ſo druhdy ženje wjacy dobre cžinicz.

Dom a kuchina.

Kak pichetrjebaſch trej pjerſinatkeho ſłotu?

Runjez je tyżo dołho ſnate, ſo je trej ſtrowa, ſo na wſach nekotry hornczk trwe ſa njewuſchny pjerej linje. S tym ſo wjele naſcheje zyrohy roſbroji. S trwe móhł ſo nětoru wobjedh ſhotowacz. Pſchetrjej trej je dobra. Hižo w ſaſtarſtu żebi ju jara wożachu. Starogrichiſka pěſeń Odyſseja trejowu kołbaſu naſpomni. Spartanoju dawachu djerzeju polituku ſ trwe, dokelż je ſtrowa, ſytna a móz dawa. Na wſach hoſpoſa jenoż ſwinjazu a hużazu trej warichż wé. Dokelż pak w wójnje ſwinje rjetanje jara wotbrěraſche, ſpytachu w mjeſto ſwinjazeje trwe djelozu mjeſu a ſyr warichż. Ta runje tak derje ſłodżeſche. Tak móże ſo trej wſchitkeho pjerſinatkeho ſłotu warichż. Też hołbjozu trej móżeſch hromadżicz. S nětokrotnymi

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a poła dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobkedźenje so stajaco nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 62 **Budyšin — sobotu, 14. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Czěskosłowakski minister dr. Beneš po skónčenju posedźenjow rady Swjasta ludow do Parisa pśijědźe, so by j Herriotom we rukowanjskim pakcu jednał.

*

„Frankfurter Zeitung" powě, so Pólska j amerikanskej pójcowńku strategiske swjasowanje żelesnjoh mjes Hornjej Schlesiskej a Pósnańskej a mjes wójnskim pśistanjowom w Gdyni natwari.

*

Po połnócnej Ameriki je so wulki strajk rozsćerił. Zajźtoju jón nawjedowja. Komunistojo pśicerśiwosću njemu dźěkaju.

Scheseźo kandidatoju za nemske presidentstwo

S kandidaturu dr. Geßlera wo nemske presidentstwo je hižo sašo ninu. Wona nejse pśichilkowanje nemskonacionalnych namakała. Tuchi su so rozbudźili, dźiwi hłoś wuscheschemu měschćanoseći dr. Jarrejej dacj. Demokratoju su nětk badiśeho statneho presidenta dr. Hellpacha, centrum ministerskeho presidenta Marxa, sozialdemokratoju dotalneho ministerskeho presidenta Brauna, komunistoju Thälmanna a nemšeju ludowju najkerje s Lettow-Vorbeck sa kandidatu k wólbie nemskeho presidenta postaja.

Nemski żelesnizarski strajk.

Pschimotśenje żelesnjazdneho strajka w Barlinje.

Jednanje w nemskim dźěłowym ministerstwje wo prascheńju mjeźy a dźěłaćerjom cyłeja żelesnizarjow nejo žaneho spokojazeho wuslědka njeměło. Nemske dźěłowe ministerstwo je so bjes wuspěcha pórjowało, pohrožkowało. Tuž je rozsćerjaju wušmud trěbny, kotryž mějeśe so pjatk w późdnich **pschezwonjenych hodźinach** wožłakaś.

Hač dotal je towaršwo nemskeje żelesnizy jenož swólniwe było, tym dźěłaćerjam mjeźy powysćicej, kótśi njeje sašłužiśeja, dyžli dźěłaćerjo w industriji. Wšchem druhim žadanjam żelesnizarjow je so sapowjedźiło. Jeho sašłake pśicerśiwjenja pśicerśiwo žadanjam żelesnizarjow je hórkuju a rosnorjenuju spodźiło. Kommunistojo pytaju tule njespokojnosć sa žiwoe wotpohlady wunjucź. Hač runje dyrbjeśe so strajkowe hibanje tak dołho sastajiś, doniž so njeje rosrisnjaju hud žiwój wušmuł wupražił, fu kommunistojo 200 dźěłaćerjow na Rummelsburgskim dwór nicheju narěkeli, dźěło stojicź. Żelesniczne sarjadniśtwo je teho dla 50 muzow technisteje pomocy sawołało, so by so wobchad w rjedźe sdźerjał.

Stejiśicho Franzowskeje wo Genfskim protokollu.

Pendźelski minister Chamberlain je w Genfje pschiczinu pschednjejšk, kotrejž dla Jendźelska Genfski protokoll njepschipóśnawa. W mjenje Franzowskeje je na to prjedawšchi franzowski ministerski pschedsyda Briand Genfski protokoll sakitowak. Franzowska budźe so jeho dale twjerdźe dźerjeć. Chamberlain praji, so fo w Genfskim protokollu pschehusto wo wójnje rěcź. Briand wotmolwi: Hdyž chcemy dosłónčnju mér swěśiś, dyrbimy žeby na wójnu myśliś, kaž na wšche žrědki, kotrymiž fo hodźi wójnam sadźewaś. Jenož pod sazśišćenjom tuteje srudneje nuzoseje fu so spitzarjo protokolla pohnuli, wo wójnje husćišćho rěcźeś, hač fu žami dźěli. Protokoll je žrědki mjenował, f kotrymiž dyrbi fo wójnam sadźewaś. 47 ludow je njedźele dołho ta tutón protokoll dźěkało a so sa njón wupražiło.

Po Briandowym měnjenju je pschěhnate, hdyž fo praji, so fo njeje poradźiło, f protokollom wójnam wobaraś. Swjatej ludow porokuje, so nima dožasnjazych žrědkow, wójny jnesmóžnicź, so Amerika jemu jako fobuśtaw njepschichilujo. Kóždy wětśe sdalowanje Sjednoćenych statow wobjarnuje, tola Swjask ludow fyłnu autoritu pschedbaja, a jeho autorita dźeń wote dnja pschibéra. Swjask ludow dyrbi f žeby žamenu dowěrjenje měś, kajkiž kóń nětkole je. Wětśe je njepschichtomnosć nětkotrych wulkich statow jeho słabu bok, tola hdyž Swjask ludow pokasuje, so na f žeby žamenu dowěrjenje, budźe tule dowěrjenje teź tych, kótśi njeńza swonka njeho steja, nusowaś, f njemu pschistupiś. Niczo jeśmě naš w naschim prózowanju po puśu k wotthkjenennu tónjej wobdźerjeś.

Schtož je w protokollu rjane, wyšuke a pschedźiwdźezaju, je to, so njeczśini žaneho rozbźěła mjes wulkimi, frenźemi a małymi statami. Nječśik měni, so maja wšyske ludy jenake prawo na bjeśtrach. Protokoll so próśuje, wšchem, njech fu mali abo wulcy, w połnej njewothwiźnosći pschi měrowym słutku fobu dźěłaś dacj. Tutón protokollowy charakter je rozsudźił, so je jón Franzowska pschijała.

Druha protokollowa žamownosć je, so je wójna njeskutk, a so je tón, kiž wójnu pschihotuje. Hłośnik. Protokoll, kajkiž je jón Swjask ludow wudźěłak, rjad wobaradlow wopschija, kótrejž móža nadpadam sabźewaś. Na wójnu muzłaju stat, kótryž dże žuśboda nadpadnyś, fo wotkraschi, hdyž hromadu strachow psched fobu widźi.

Briand praji, so je jendźelske rosłoženje cjitaju, f wopredka sacjuje měś, so pśches cźimny tunnel krocźi, tola posdźišćo fo jaźnjejše. Take jaźnjejšej jenm nadźiju dawa. Franzowska fo Genfskeho protokolla dźerji, pschijima pak kóžde rospominanje, iwo kótrymž Chamberlain rěcźi. Briand praji, so fo fwět njeńze satrakschicź dacź, wón dyrbi f Swjasej ludow dowěrjenje měś. Wopraviudże fo fwět Swjaskej ludow dowěrja; pschetož wón je hischeze hromadu swadow, kótrejž budźichi mohłe wótre konflikty sbudźiś, wurunak.

Na to sastupjerjo Italskeje, Japanskeje, Brasilskeje, Schpanskeje a Schwedskeje rěcźachu. Wschitzy praješchu, so fu hotowi, na tym fobudźełaćź, so by fo ideja Swjaska ludow do skutka stajiła, na kótrejž je fo protokoll wudźěłak.

Sacźišćej debattu je pokasał, so Fendźelska je swojim napschećiwnym nahladom žama śeji.

Němšti rukowanjski pakt a Mała ententa.

Mjeź tym, so fo rumunske knjeźerstwo hischeze njeje wo nemskim rukowanjskim pakcje wuprajiło, „Roumanul Romaneuje", organ nazionalneje ludoweje strony, jako prěnje nowiny sa to wusłupuja, so je śecjischeje Rumunskeje f pschischenjem f Małej entenceje a se sakitanskim fwjatkom s Pólskej postajene. Praschenje bjeśtrjeza pschećiwo nemskim wotmyślenjam na Pólsku budźe f skowanym pschedujetom muradźenjow blišśeje konferency Makeje ententy w Bukarešću.

Gdańske praschenje pśched swjatom ludow.

Rada swjatka ludow je so f praschenjom pólitich sljowych kaschćikow w Gdańsku saběrała. Wobsamknu, wjez rośrišćazemu fudej w Gdańsku rozbudźiś dacź. Mjeź tym dyrbja pólske sljtowe kaschćiki w Gdańsku wišaso wostaś.

Pólske a czěskosłowakske wikowanjske śrěčenje.

Warschawske nowiny powědża, so je pólsko-czěskosłowakske wikowanjske śrěčenje 26. měrza we Warschawje podpische. Najważnjischa praschenja fu je hižo rośrišałe.

Pólsko-južnoslowjansko-rumunska żelesniska konferenca.

Pólske knjeźerstwo je južnosłowjanske a rumunske knjeźerstwo na żelesniczną konferencu pscheproseło, kótraž ma je 20. měrza we Warschawje sejsć. Na teile konferency ma two transitiske wobjenu do Južnosłowjanskeje a Rumunskeje dojednaś.

Prozeß pśicerśiwo ruskim śpionam w Prazy.

Pśichodny tydźeń je w Prazy prozeß pśicerśiwo śpionam sapodkjenje, kótrejž sa bolschewitiska Ruska Czěskosłowakstu wobhonjenje. Dźěłaju śpionow je hižo wot junija w jatbje. Pschi pschepytanju je fo w jich pschebadnitiskim spoznanju wulki wał aktow napisał. Sćinoje fjedźišćiskeho nježachu śpionoje we Warschawje. Ważna wotmolźa bě w Barlinje, hdyž śpionažnu pśiśaržnu śnatu wodźeł kommunistiske młodźiny Czěchi sarjadnje.

45 Radiczowych mandatow je so jako njepłaćazych spósnało.

Južnosłowjanske knjeźerstwo je wobsamknło, so ma je 45 mandatow Radiczoweje thorwatitjeje strony jako njepłaćazych wobhładacz, dokeź je dopołnjane, so fu sapódkanzy thorwatitjeje tatarskeje strony f Moskwu a tatarskej internacionalu swjasani. Mandat thorwatitjeje „Sejednizy", 22 po liczbje, maja so fa płaćaze spóźnjacz. We wokrjesach Radiczoweje strony bo nowowólby njewupischu. Wone njewobsadźene wostanu, runje kaž wokrjesy, kótrejž su pschi prjedawšchich wólbach kommunistowe wušwoliły.

Njerozsudźenj je dotal mandatow w Bregalnizy, hdźež je wotkrajne botharske a mazedonske satrachenje demokratam k dobyću dopomhało. We tychle wokrjesach fo dwaj demokratiskej mandataj a jedyn radikalny jako njepłaćazaj spóźnja a fo nowowólby wupischu.

Rozdźěl mjeńšinow w Južnoslowjanskej.

Dokelž je austriski statny kanzler dr. Ramek je w austriskim parlamenće fo hórschich, so fu fo **někotre** nemske wyschesche w Južnosłowjanskej samkle, dokeź je we nich pschi mało nemskich schulerjow było. Južnosłowjanska f zyka njeje winowata, zaśo **rěcźne** wyschesche schule wudźerżeć. Dokeź fo statny kanzler dr. Ramek na to powołuje, so fu w Awstriskej za Sklowinzy a Serbow dwojorěcźne schule, budźe žeby tejminister Pśiwišewić na to myślić, so nemske mjeńšinowe taike schule fakoźej. W tu chwilu je w Južnosłowjanskej 220 cźisto nemskich ludowych schulow se 620 klasami, pśecej nemskich wyschichich nastschejanskich schulow f 53 klasami a 49 dźěłaćerjowych wothładakrjowow f hromadże 707 wuczerjemi a 62 wothładakrami dźěći. Pódla teho běchu hischeze wyschesche a **nižše** paralelne klazy pschi wyschichich schulach w Wrsacu, Nowym Wobašu, Nowym Ssadże a Peněževje, kótrejž fu fo samkle, dokeź fo na njedostahace waschnje wopytowachu.

Južnosłowjanska potajkim Nemcam wjacy dyžli 200 ludowych schulow a někotre wyschesche schule wudźerżuje. Pschi nich wjacy dyžli 700 nemskich wuczerjow sstukuje. Pódla teho nemske dźěći we wobsebitych wothladaknjach hladaja. Kak łbohužnii bychu Polazy a Ssserbjo byli, hdy by nemska podobnje jich rěcź w ludowych schulach hajiła. W pruskich Sserbach pak ani jeneje schule nje, w kótrejž by fo f pomozu serbskeje rěcźe na dobjahace waschnje wuczyło. Najwjacy wuczerskich městnow je f Nemcami wobsadźenych. Teź w Sakisej je we wjele schulach serbska rěcź zyle wusamknjena. To je k njebju wołace potłóczenje a wutupjenje serbskeje rěcźe, a nichtó njeje na zbytnu śwércźe, kótryž bu tutomu tónjezwanju Sserbowstwa se skutkom wobarał. Wěrno je, so nichtó ludowe mjeńšiny tak njepokótcźuje kaž Nemcy. Pschi tym pak Nemcy we wukrajin pschezo f hłośnom schćerću, so jich potłóczuja.

Małe navraschowanja nascheho sawóšknza Baczewskeho.

Ne mnje praschenje cźo. 900 f 2. februara 1924, we kótrymž statne ministerstwo wo srjadowanju schulskich nalěžnoscźow narodnych mjeńšinow w Pruskej prołchoch, je ministerstwo za wědomosć, wumjeńsstwo a ludowe wublubanje 31. měrza 1924 wotmolwiło, so „dźiwaju na nimomjerny cźežke finanzielne połoženje nimskeho stata, schulskich swjatkow a gmejnow tu chwilu próstwu dopjelnicź njemóże".

Tute „nimomjerny cźežke finanzielne połoženje" je pak fo po sdaju tola chitro połepschicź dyrbjało. Je fo mjenujo dopokasał, so njeje jenoš Nemska, ale teź Pruska po milijonach za narodnje mjeńšiny we wukraju wudawała, so je pruski stat dale wurjadne bohate žrědki pschewostajił sa „pobyłnjenje Nemcowstwa w kulturnje wohrožowanych namjetnych krajach"; to rěka: pruski stat ma žrědkow dosć, organizacije podpjeracj, kótrejž fu sebi za nadawk sajźi, narodne mjeńšiny kulturnje a gospodarźiwy połšćěwacź.

Praschanu fo tchodła statne ministerstwo:

1. Je ministerstwo nětkole swólniwe, napraschowanju pschewjeśej, kótrejž fym we swojim praschenju cźo. 909 f 2. februara 1924 namjetował?
2. Je ministerstwo nětkole swólniwe, jakoń f ichnjej mjeńšinowym wudawk, kaž žeby to artikel 113 nemskeje rustawy žada, a kaž podobne jatonje hižo skoro we wšelkich kulturnych statach wobstoja?
3. Je ministerstwo swólniwe, j pschiskutchynni jastupjerjemi narodnych mjeńšinowow dla rosrišanja namjetowanych praschenjow jednaś?

Sněhaki, skijowe kije poruča **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078.

skijowe črije, skijowe čapki :: :: jaki do wětra a siasćowe rukajcy kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

S pošedzenja Budyschkich měschczanskich zastupyerjow.

Pjatk sjawne pošedzenje wotkwri wjeczor 1/4 hodź. knjes pschedsyhda Lunza. — Pschi zastupom do dnjoweho porjada wěnowachu, pschedsyhda zemrětkmu presidentej Obrtej wopomnjnješe sjerwa; shromadzeni k cześi zwumrětkeho postankychu.

Sdźelenja.

W nastupanju sportskeho města psched hulanskej kašarmu je měschczanska rada wobstarała, dźiwajo na wulke wudawki, wot wuporjedźenja wothladacz. Sa to dyrbi so „mynjska łuka“ tak dołho hacź mózno jako wortike město pschiprawicź. — Po namjecze zastupjerja Weinerta je rada wobliczia, ichto bychu stenografiske zapiski jednanjow měschczanskich zastupjerjow płaćike. Po tym by 300 hr. ja kóżde pošedzenje trebne było. — Dowiź tudomnjschcho zahrodnitskeho druźstwa (Schrebergärtner-Genossenschaft) zabera so hischcze jimo 1 pschewostajenom sahonow cźo. 2037 a 2041 a wobrocźi so pschecźiwo temu, so je jemu rada wotnajenje frekzeny pschedpisała, njes tym so ju zastupjerjo radże napoložili, i druźstwom najprjedy jednacź. Knjes Hausmann (Sjednoczena sjedźina stronа) namjetnje, jo by rada hischcze jónu z druźstwom jednała. Namjet so pschija. — Towarstwo Budyschkich wósnikow a nebiwowych wozerjow bźesche namjetkowało, to by so nad dwórnischczowej zekonomnosći móst sa pschikow natwarił. Dołdź zu pósnje je zadnore a spěschne twory dałoko wot so dalene, je tajki móst jara nuzne trebny. Towarstwo bźesche so 21. dezembra w tutej nałeżnosći na żelesniski direktoriju wobroczźiło. Direktorja bźeschi, dresje namjet wotpokazała, tola zdobom na to kedźene jezinka, to je so Budyschskej radże pschjwostajiło, to smé na swoje kóty móst wot polnoźnoze na južnu stronu dwórnischcze natwarić. Móst by so kat natwarił, to by Moritzer drohi i Dźelanskej drohi nawjazował. Móst njeby jara zajimam industrije ale zuzomu wobydlerstwu fijn Wulke spodźiwanje wubudźi wosjwjenje k. Gana a Seidera, to staj z kommunistiskeje strony Hoyer pitoj, a so staj so sozialdemokratiskej stronje Schwitanaj pschistajiłowałoj. Kommunist Wenzel wobjawischa, so by so wustupjeńmnaj, so staj zlabuschkaj, ktrejuj je kommunistiska strona hižo dawno wustorecźej chcyła, dokelź staj pschecźiwo kommunistiskim sahadam hrdźichoj. Knjes Gano wotmołwi, jo wo wustorecźenju zana recź być njemóże, howak njeby hischcze dźeń prjedy pschi Schanskich radźicźel Hoop k njemu pschischoł a jeho wot wustupa wotdźerżecź pytał. Pschecźiwa wustupa że je njeje móżno było, we stronje praktiske dźełko cźinicź. Knjes Hoffmann (kon.) namjetkowasche wustupa nimnaj, to staj jenoź tehodła stronu wopuschczeli, dokelź dyrbjeschtaj dźel dujowych pjenjez (diätow) na kommunistiska stronu wotwjeźeć, schtož so jimaj lubiło njeje. Knjes Gano wotkreći, so staj woprawdźe 50 prozentkow dujowych pjenjez na stronu pokładnizu wotwjeźeli dyrbjałoj. Dujowe pjenjezy pak su farmantaj, ja wudowski a njeźbu ta to, stronu pokładnizu pjelniłej. (Kuj. Bittnerowa pschiwoła: Ssmy wschak wjeśeli, so nasch wopschiwcźich, smy ho hižo dawno na Tebje hnźwali.)

Wuradźowanje pschedmjety. Mjenjsche namjety.

Jako sobustaw je shromadźizny sastarazelskeho kupiecza wuhwoli so měschczanski radźicźel Klemm. — Měschczanske dźiwadło so dokalnemu najemkej, direktorej Irmlerej na dalsch. 3 leta wotnaja. — Namjetej, trěcźenje i Gersdorfskim-Wichowskim wotkazanjom nastupuja, so ma so Gersdorfska knihownica do nowe ludowe knihownje pschinjesć, so pschi slobownaschc. — Sakoń wo wólbje stańcźiskich radow so jenohónje pschi. — Salcźenju diweju nowju wuczitelju mjerowy so pschijimowschc. — Wodowa płacźizna za tu wotkładanju so wot 1. jan. 1925 sem w na 12 vj. za kubikmeter poniži. — Wo twarjenju planje na trókorańschich stronach wospamjeschc k. Schaffel. Jedna je wo krajinu pschi Lubijskej a Hauptstej dr. pschi Wurićzanskim puću a wojećkim dydlitschću. Twarićej majaso kam jenoź bydleńk, twarjenja. Drohi można tehodła muschbyć. Hlowna wobkhódnej drohi jeju Lubijska a Hainska. Mjes kašarmu a provianstkim hamtom maja so twarjenja w tijoch posthodach postaćeć. E juhu wot provianstkeho hamta budźa so niźsche khe- že twaricź, to by prawy swisk i swjeżeńm zyblischczom nastał. Jako pschedźischcego zyzelko komplza je postajenje wulkcho kupneho domu wotpohlađan. Shromadźizna pschihłosowaschc pschednjeńemu planej. — Namjet wo powetschenju, transformazikee stazije na rózowej haźiy so po dlejschej rosmołwi, k dalschim prahowanju na radu wróći. —

Namjet na podpjeranje strajkowazhych.

Kommunistika fraktzija bź namjet sapodała, to mi so wschém strajkowazym dźełaczerjam, pschistejenym a sastojnikam na czas strajka i mjeńowych srédkow zhroba, spjenje, ptun a milina darmo pschi wostajacej, to bychu so tak wo swoju exiftenzu wojowaze worschny podpjerałe. Knjes Seifert (Soz.) mjenuje kommunistow konfuzionistow. Pschijeseze tajkeho namjeta by byl dopokas, to Budyschzy dźelaczerjo njeslamóźi, samostatnje strajk pschewjesć. Budyschzy dźelaczerjo wuża i hromadzenjom dobrowólnych darow pokałacź, to swojich strajkowazych bratrow we nuzy njewopuschczeja. Sa to pschija so namjet k. Hofmana (němskonar.), to ma so pokrěbnym strajkowazym na namjet podpjeraa pschijmowacź. — Kommunistiski namjet na wuhwarjenje połepschenje (Korrektionshaus) so wotpokała, dokelź je tu khwilu hischcze w „holowy k domine“ městna dołeź. Sa to so pschija namjet na postajenje wubjerka, ktryż by wobstorcźo pschecźiwo tuźasnemu jarjadnikej połepschenje pruhował. — Sozialdemokratiska strona bźesche napraschowanje sapodała, hacź je rádżi abo policiji nade, so je w nozy k 19. febr. kolonna Wehrwolfa a Stahlhelma po bohatej dróży cźahnyła. Wobdźelnizy su w uniformje němskeje wobory abo podobnej uniformje byli. Měschczanski radźicźel dr. Förster praji, to je należnosć ftatnemu fudnistwu pschepodać, dokelź je sakasane, uniforma němskeje woboty abo tutej podobnu uniformu nošeć. Knjes Kaden (soz.) napomjnješe, to bychu so ludźo na Budyschskim dwórnischczu kuk blize wobhladali. Tam wustupuja ludźo, ktrejż so nor kraj- nje wobory ja i zyla rozhnawacź njeshodźa. K. městopschedsyhda Albrecht pokasa na to hischcze, to su so hakle tute dny porjadne manóvry w uniformje pola Szmochcźa wotmełe. —

Jako pošledni dypk dnjoweho porjada bźesche tehorunja sozialdemokratiska fraktzija napraschowanje sapodała, ktrejż so pocźahowaschc na:

Sstschiwdźenje němskeho presidenta a němskeje republiki w hamtiskej nowinje měscźanskeje rady.

Napraschowanje rěka: „Kajke kroczele chcze měschczańska rada cźiniecź, jo by cźekże sstschiwdźenja wumrětkeho presidenta a němskeje republiki, ktrejż so w cźo. 56 Budyschskich „Nachrichten“ pod napismom „Ruschan von der goldenen Aue“ nampakachu. Kak njeje so tutón nastawk je stezischczom Budyschskich „Nachrichten“, ktrejż su tola hamtiska nowina měscźanskeje rady“.

W rosstrjenju horniseho praschczina praji k. Buchholz (soz.), to spodźiwny nazźischcź cźini, so je hamtiska nowina měscźanskeje rady pschecź dale a bóle na revolwerstwo a schmorauschu nowinu wuwiła. Dźiwacź je cźłowjek dyrbi, to bychu Budyschczanjo tajku nowinu jako hamtisku hischcze lubiłe dadźa. Tutu nowinu może cźłowjek jenoź i wokrawanjom i ruki dacź, hdyż je bychu nasponmnjeny nastawk pschecźitał. To pak je typiski tyżdn njenowanje nowiny. Tajke sadźerżenje njesmjesche so i kharakterom hamtiskeje nowiny republikanskich wyschnoscźow. Wotebrańska licźba cźitarzow pokazuje wschak też, to najwjetschi dźel wobydlerstwa so pschezy bóle wot tutej nowiny wotwobroczą. Knjes Buchholz so rady praschesche, schto je pschecźiwo naspomnjenym nastawkej cźinilo.

Wyschschi měschczanosta Riedner praji, we swojej wohmolwanje na napraschowanj, so je tehorunja njenowany nastawk wobzarował. By radsko widźał, hdyż „Nachrichten“ nastawk woczitschezeli njebychu. Měschczańska rada pak je mjenjenja, to je mi-nowanebho nastawka dla Budyschskim „Nachrichten“ njemóże kharakter hamtiseje nowiny wjacź. Też to, kak wjele cźitarzow nowina ma, njeje rosbudźaca. We srédzenju Budyschskimi „Nachrichten“ je so jako jenicźke wumjenjenje pschijało, so ke namjenomnym pschewrokej nienamołwja. To pak so też je pomnjenym nastawkom stało njeje. Wobzamje so, to je so nastawk woczitschezał; wjacy pak so o nałeżnosći cźinicź njemóże.

Knjes Przybilski (soz.) pokasa na to, to so tu znoj wo pomjenym nastawk njejedna, ale wo zyły dwch tutoje nowiny a namjetowaschc: to by so Budyschskim „Nachrichten“ kharakter hamtiskeje nowiny wjsał. Knjes Weinecke (sjedn. strjedźnik stronа) wobzamje to rosbornosć dla nastawka też dałoko do napraschowanych stronow saha. Rosbornjeseź swiśuje i tym, so wschitzy, kotrjż hischcze na politiski takt a wésću pschistojnosć zerka, to ke schmórange sazudźuja. Knjes Weinecke pschihłosowaschc namjetej, so ma so Budyschskim „Nachrichten“ kharakter hamtiskeje nowiny wsacź. Knjes wyschschi měschczanosta Riedner nampomni, so je w mjenje rady hnydom Budyschskim „Nachrichten“ swoje njespodobanje wuprajił. Knjes Berthold (němskonarod.) pokasa na jasnom nowinarskeje swobody. Knjes dr. Schmidt (němskonarod.) praji, to wo jeho ménjenju nastawk jenicźa němskeho prezidenta njewo pschija. Knjes wyschschi měschczanosta Riedner tonu kruće napschecźo stupi. Wé wpomnjenym nastawku pokasa so prawy karakter Bud. „Nachrichten“ niż we zawodnym nastawku, kotrjż je w druhim zmyślu pisany.

Skónczńje wobstamkuje so f 16 pschecźiwo 15 hłosam, Budyschskim „Nachrichten“ kharakter hamtiskeje nowiny města Budyschzina wjacź. (Sawołanje: Boha hjart)

S tym ikónczi so sjawne pošedźenje wokolo 11 hodź. Sczehowaschc tajne wuradźowanje.

Samotuharjo!

Kaž jěd rěsaja. Wnše britwje a nožki, hdyż k jich wótřenju woprawdźity

„Acodra-Diamant“

wuźiwjede. Tosenje njeje wjacy pozne. Acodr-Diamant dźiwi hrodnutrhanje k wjasoliu. Najnjezwudźiwschi samotruhaz dostanje hnydom najwótrše britwje a nožki. — Sta dźękowych dopisow.

Płaćizna jenoź 1.— hr., doběrk (Nachnahme) 1.30 hr.

Za 4 léta smy 3½ millionu stuk předali.

Rukujemy za tute wuprajenja.

Rukowanje: Pjenježy hnydom wróćim, hdyż nješe wuspěcha.

Bethge Compagnie, Dresden-A. 27

Zwickauer Str. 71. / Pósstowy šekowy konto: Dresden 7128.

Zasłuženych wšu žurna pytamy.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +5, thermometer +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +4, najnišcha nózna temperatura — 6. Nad zyłej Europu wczera rano wyschina lejesche. Ale we nedź Finiskim fakliwje nadeńdże so hischcze nižina z nad Islandzej. Wot tam wuthadża so tu khwilu žnehownanje. Nižina pola kupy Island njedź so wczera rano hischcze pschelewjele k kanju hibinyka. Po tdaczu bźo tkóżi na wyschinu nad Schwedzisku, dokelź je dźensa dopołdnja wokolo 11 hodź. tak pppuschczilo, so we mésach a mutska we wyach bźo wobtawinje. Stónczo 6,18 ftudha a bo 6,02 ftowa, mésacź we połnozy 11,56 ftudha a bo dopołdnja 8,46 ftowa. Wokolo Okuli radu lastołczki pschikhadźeja.

— **Schkrowa powjeź wo wjedrje za julije njedźeju:** Trochchu cźopliche, hlabschi snjeh bo dale pródże w nozy hischcze mjerinje.

— **Njedźela, we wójnje padnjenym wěnowana, 15. měrza 1925.** Jutrischa njedźela je we wójnje padnjenym wojakam wěnowana. Mnohich budźa pez tute hodźinki jako na struchle wohudy, kiž je jim wójna wobradźila, dopomnicź. Tu jaruje twdowa we swojeho mandźelskeho, zakopaty macź we swojeho synna, dźećzi płakaja we swojeho nana. Mnohim budźe jutrischa njedźela khutna. Mnohim, pschetoż schkodowanja Němskeje we wójnje su jurkowe, tuna měrły wulke. Němska pótła je wschěch ludow najwjetsch cźłowjekow do wójny. Se sta muzi, staryzow a dźećzi njeslezene, cźehnjesche dźewjecź a schtyrich bźeśacź muzi do wójny. We boju padnychu 1 822 545 wojakow, 4 247143 sp rani. Mjez pośledniimi jeschtodaj so pol mitijona tak cźeżko, to njemóże swoje prjedawschcje powokanje wjazy wukonjecź a dyrbi

---

Prokop Holý:

Tón prawy.

(Skónczenje.)

Sskowa stareje wuměnkarki wuronjachu so jej f erta cźeżny, pschetorhuju so. Rosthorjenje tuteje hodźiny wuczerpa jeje mozy, kotrejż so w poslednich wokomikach hidachu kaž posledńje zabłyschtnjenje zíwjenja a nadźije. Dwě ruzy so kruće stłóczischtej a wokschenje, wot woneho cźaka to jeniežke a posledńje, wobkrucźi wsajomne wujednanje.

„A nětko dźi. Lidušchka móże so kóżdy wokomik wrócźicź. Wšěch, kak je staroscźiwa.“ Stary Kotreba, i cźeżka polóżcźiju wurwjwaju so płacź, wlecźesche so wot koża wumětrazeje żony.

Ale ledźy posłuchi dwě krocźeli, tu wopuschcźichu jeho mozy a wón swjety so — na podnóżku (beźki), na kotrejż Lidušchka wotpoczowasche. Dwaj wukschikaj pschetorhnyschcźej nóżnu cźischinu w cźichej zstwje. Nan a dźowka!

Kotreba nadobo k sebi pschindże — o zakoseź! Dźowka bźesche wschitko stłyschała!

„Lidušchka, ty by tedy? A pschiposchluchała by —?“

Lidušchka njewotmołwi. Stojesche je sandźelenymaj wocźomaj, wschca tschepotoza a f wocźow swětzesche jej napodseństi błyschcź.

Skónczńje da so błyschcź je swojim swuczenym cźichim hłosom: „Né, nanko, njepschiposchluchała żym. Sżym tu wušła, hdyż sé mi macźerka kasała, to bych jej tu trochu wotpoczinka popschała. Mje je straschny wukschik wubudźił, ale tej potom njebéch sebi wétka, hacź bo mi něschto hrosne wudźało njebéšche. Wušłyschach něschto wo Hanzu. Ale to dobałasche, so sjubich swoje smyłty. Hakle wasche padnjenje sjubi mje kaso k wédomju. Tola nětko wém, kajki je mój nadawk. Namakał żym nětko toho prawe ho. Dźeżo dyrbi dosećźiniecź ja nana. Mam hižo wschitko f knjesom fararjom wujednane a pśches njeho wobstarane, haczkuli żym tehole so njemadźała.“

„Lidušchka, teź ty mi wodasch?“

„Haj, Boha dla cźi wodam. Póńdu ja swojim nawożenju. Tón je sćzerpny. Doczaka, hacź nje njebudźeże wjazy tudy tyżebacź.“

*

Stary Kotreba pschežewi swoju żonu jenoź we nětkotre mětżazy.

A hdyż so łeżo ke kónzej nakhili, so by mésto wotstupiło melancholiskemu nasymu, rosżohnowaschtej so f Kotrebowym statokom dwě hytosći: Wjazaftawk wotendże do konvikta, so by na knjesa studował, a Lidušchka fastupi do rjada Mikołeźowych sotrow.

Prěnjeho thorehо, kotrehoż po létach na sbójnu żmjercź pschihotowaschc hotra Jadwiga, bźesche mnleź Tonek, kotrjż bźesche so pschi twarjenju bjes mała zarasył. Wón wmnrě scźisha a spotokinje, wjeźelo so na njebjo, kotrehoż njebě so na seni doczakał.

Božena Němzowa.

Kmótr Matuška.

Kmótr Matuščka bźesche knótra Jiru wophytacź. Njedaloko statoka setka kmótrowsko wachola.

„Schto pak nan dobre dźela, Jósefko?“ wopraschа so jeho.

Runje chzyjsche pojeźeź, ale hdyż waź ja hanami wihlada, stany wot jeźe“, prajeschе po prawdźe hólcźej.

„A cźehodła to?“

„Ja nó, praji nank, so bychcźe nam muoho njejźdź, a pschikasa macźerj, so by f błida wschitko wotnjejźła.“

„A hdźe pak je to sthowała, Jósefko?“

„Sunjuju żumy do pjezy, schunku do róle, kołoaju i fakom ftaji tak dołho na kachle, tykanz na połzy a dwaj farancźaj piwa pod kawku.“

Knótr Matuščka so dale njewuprascheschе, wušmaju so a ja wokomik sastupi psches próh k kmótrej.

„Póstrow cź Bóh!“ witasche jeho knótr Jiro. „Schtoźe tola, so njejźby wo khwilku prjedy pschijschcel, to by mohł i nami ßobu pojeźeź. Runje dźensa nam wot wobsjeda ničźo njeslu, i cźimż bychmy cźe pohosćicź mohli.“

„Njemójach, luby kmótrje, bohużel prjedy dóńcź. Dnzy po puczu sta so mi nécźto njewocźakowaneho.“

„A cźehto je to było, praj wschak a powdaj!“

„Sabit żym cźi hada. Tón had mějesche hlowu tak wulku, kaj schunka, kiž masze w róli, tołsty be kaj hubjzy, kotraż stoji w pjezy; dołhi bźesche kaj kołbasy, tiž leża fol cźene w pjezaku; a krjewje be tak wjele, kaj we dwěmaj karancźkomaj piwa, tiž stojitej tamle pod kawku.“

Derje je to Matuščka wuwjedł. Kmótr Jira sahanbowa so za swoju lakomnosć. Jona staji pojeźe a napi na blido, a nětko wobaj pohościchtaj hoścza kaž so słuschi.

ſo podpjerać. Mimo tutych ſtuſcheja hiſchcze do wójnſtich ſwuporow dżeſi a ſony, kiż je ſebi wójna je ſwojimi ſeſżehuſanami ſadała. Tyſaży ſu ſo pſcheſ nadpady ſtadkow morſke. Niż mjenje hacź 870 000 ludſi, każ nam ſtatiſtika pokaſuje, ſemſe bjedu. Wulka je też liczba, kiż ſu ſchpatnych ſyrobowych pomjerow dla w powójnſkich cżaſach wumrjeli. Jich njebudże żana liczba puſtajicż móż. S tutych njeſbożownych liczbow dowidżimy najlepje hubjenſtwo, też je wójna pſchihotowała. Wſchudże kiżeſi bjeda a muſa. Winowatoſcż kożdeho cżłowjeka teho dla je, druhim pomhacź, lubożcże najwjeſchu kaſuju wobſtejdowacź. Naſchim wónſkim noworam najlepje ſkniżimy, ſo ſo ja jich zawoſtajenych ſtaramy, jich podpjeramy a jich dóſt wolóżimy. S nich dżeń ſu zyle ſwoje żiwjenje wónowali, dom a kraj ſchtitaju ſu ſwoje żiwjenje wopromali.

— **Swjaſk ſakſtich ſtatnych ſaſtojnikow** ma 21. a 22. mjerca 1925 ſwój 8. ſwjaſkowy ſjeżd w Budyſchinje we „mjeſchanſkej ſahrodze".

— **Do pſchepytowanſteje ſalby** je ſo pſched nékotrymi dnjemi pſchekupc Rudolf Engert ſ Budyſchina wſak. Wón winuje ſo, ſo je pſcheſchiwił, wopiſmna falſchowak, jebał atd.

— **Hoſpodarſti wubjerk A ſakſtho ſeſyna** ſabjerasche ſo ſrjedu 11. mjerza ſ namjetom ſapóſtlanza Günthera (dem.) Wón bjeſche namjetował, ſo njeſmjedża ſo dawki ſe leżomnoſtneho wunoſchka, druhe plaċiſny a bjernje ſpěchowanja twarjomnych wobhdelni dla wótacż. Szamżny namjet je ſo hiżo pola Němſkeho ſtata ſapodał, też wobydlenſti wubjerk ſjeda nékotrich mjetow je ſo ſ tutym praſchenjom hižo ſabjerał. W hoſpodarſkim wubjerku A wobſamknu ſo tohodla, każ khěs hacż je możno, namjet do ſeſyna ſapodacż, kiż dawki a bjernje ſ ſpěchowanju twarjenjow wobydlenjow ponjeſi. Też pola Němſkeho ſtata budża ſo prózowacż, dawki ſe leżomnoſtneho wunoſchka wotſoċ. — W hoſpodarſkim wubjerku B pak wurażdowaſche ſo, każ może ſo nuſy ſakſkeho domjazeho dżeła wotpomhacż. Wſchě ſtrony ſo żiwje wobdżelichu. Najprjedy pak dyrbża ſo puċe a ſrjedki namakacż, każ ſo ſkutkownje ponhacż hodži. Kommuniſtojo pſchidachu hiſchcze mnoho napraſchowanjow wo ſamym namjecze jednotliwych. W pſchichodnym poſjedżenju ſo wo tym dale jedna.

— **Saſkti hoſpeżiſarſti ſwjaſk** ma ſwoju ſetuſchu ſtha-dżowanſku wot 7.—14. junija w Kamjenzu.

— **Winowatoſcże wobſhedżerjow pżow.** Wo tutej nałeżnoſcżi je Drjeżdżanſki wyſchſi krajny ſud ſnamjenity roſſud daſ. 15. meje 1924 hrajſkeho ſchpeſyſelstwa dżeło pſched jenej leżomnoſcżu na Winſkej dróhy. Wono ſtupi pſchi tom ſ khrbjetom k plotej tuteje leżomnoſcże. Tu hrabny dżeżo wowcżerki po- ſ kłamu mjes plotowymaj rjebłeſchkomaj woh dokhahaſche. Dżeżo ſo pſcheto jara wuſtroża. Mjeżicżeſ leżomnoſcże jako wobhedżer pża, ſaſtudżi ſo wot hamtiſcheho ſudnika njewotmyſleneho ranjenja dła. To jeho njewinowenja, ſo je ſo dżeżo tam k plotej ſtupiło, wobſtorkżeny je tola pża ſnał a je ſo ſa to ſtaraċ dyrbjało, ſo nżemohło ſo tajſe nżeżto ſtacż, je mjeſ pża pſchihowjajacż abo cżeſni grót tam ſeſahnuyċ. Rewizija wobſtorżeneho ſoſtaſchi krajny ſud ſaſtżiwy.

— **Plaċiwoſcż dwórniſchczowych naſtupiſchczowych — a ſeſbuhich ſiċiłkow.** Dworniſchczowe naſtupiſchczowe lijeſki plaċa jenoż, ſo ſmjeſch na dwórniſchczowe naſtupiſchczo won Schtóż ſo ſ tajkim lijeſkom w cżaſu, kiż dże wotjeżi, rejeſki, njech też njeſtu ſobuſtawy, ſo thkuſta a to hacż do 3 hr. Schtóż ſo bjes plaċiwoho lijeſka lepi, ma dwójzy tak wyſke plaċiſny ſo pacż, kiż je jón. Jeſli pak njeje znate, hdże je cżły naſtupił, tak ma ſnajmjenſcha 3 hr. ſapżaċżeċ. Schtóż pak njenamokwieny żeleſnifkemu ſaſtojnikej woſtewi, ſo njeje żebi lijeſki wobſtaraċ mohł, plaċi jenoż mały pſchiraſk.

— **Powótrowa pósta mjes Barlinom a Londonom.** Wot 13. mżerza ſem ſapoċżnje ſo jaſo wobſtoh powótrowoże pósty mjes Barlinom a Londonom, kotryż bż ſo nahwitnj- ſaſtajił. Powótrowa pósta wobſtara jednore a napiſane liſty do Hollandſkeje, Jenożelſkeje a do ſamoſtich krajow. — Pósthe poſyłki ſo ſpalitże. Każ němſkoſtatne pósthe miniſterſtwo ſdżiwi, ſu ſo pósthe poſyłki, kotreż ſo 2. januara ſ Barlinburga ſ cżehom D.Ż. do Pekinga, Tientſina, Shanghaja a Mukdena wotpoſłane. 19. januara pſchi wohaju w żelesniſkim cżahu nażitkeje mjeżike. Jedna ſo wo poſyłki, kotreż ſo w Němſkej w cżaſu wot 30. dez. 1924 hacż do 1. jan. 1925 na poſt dachu.

— **Saſkadna (ludowa) ſchkała.** We wulkoblaſtkim wobſerhu němſkeho ſjima pſchija ſo namjet, ſakładnu ſchkołu (Grundſchule) naſtupacż, w kotrymż ſo poſtajż, ſo ſmjeſa wobdarjeni ſchulerjo, kotiż ſ woſebje dobrym wuſpjechom ſchułu wopuſtża, hižo ſo ſiſtkimaj wonjeſe ſakładnieje ſchuł, do ſerty — najwiżicheje gjadowanje — ſjednacż ſchułe ſaſtupicż.

— **Dwaſte dżeło w lecże 1924.** Dla wſchelakich halſe w dżeu 1924 ſapodatych powżeſcżow je ſo nżeko ſkuczżnje wobliczżiło, ſo ſu ſo w Saſkej w lecże 1923 wſcho hromadże 5076 wohnjeniow natwarili. W lecże 1924 je dwaſte dżeło daſ poſpjeſnowało. Wſcho hromadże je ſo 3842 twarſkich dowoſnoſcżow ſa ſyhlaſke nowotwary nadżiliło, a to ſa Budyſchiſke wokrjeſne heitmanſtwo 602. S tutymi nowotwarami naſtanu ſa Saſku 6281 bydlenjow, ſ pſchitwarjenjom natwarja ſo 1451 dalſich bydlenjow. Wunjedże ſu ſo w ſakżodnym lecżu 1510 nowotwarjenj ſ 3635 bydlenjemi. Mjes twarjenjemi namaka ho 813 ſ jenym a 426 ſ dwómaj wohkodomaj a mjes bydlenjemi 103 ſ dwómaj, 1111 je tżomi, 1402 je ſchtyrjomi a 1006 ſ pjeżomi a wjacy ſtwami. Se pſchetwarjenjom naſta 12500 bydlenjow, wſcho hromadże natwari ſo pſchiſtim 4757 bydlenjow. W Budyſchkim wokrjeſu natwari ſo 447 twarjenjow.

— Shromadżizna ſakſkeho wuczeſkeho towarſtwa we Lipſku. Wot 4. hacż do 8. hapreſce 1925 wotmjeċ ſakſke wuczeſkie towarſtwo, w kotrymż je 18500 ſakſkich wuczeſjow na ludowych ſchulach ſorganiſowanych, ſwoju 17. hlownu shromadżiznu w Lipſku. Każ pſcht pſredawiſchi hlownych ſhromadżiſnach ſakſkeho wuczeſkeho towarſtwa ſchodże ſo też lekża wjele tyſaż wuczeſjow ſe wſchich dżelow Saſkeje k ſhromadnemu dżeſu w Lipſku. Na 4000 pſchijnowdżenjow je hižo nżſchła. Lekżſka ſtonina ſhromadżizna mjeże wuſnamnjeho raſa. Schulitz praſchenje ſtoi dżenſa na cżole ſtonineho ſajima. Schkrokim wotſchłan je wuthworjenje ſtudowneje ſchuſe wutrobinſka nałeżnoſcż. Se ſajimom budża ſeżéhowacż, każ ſe ſtejniſchego ſakſke wuczeſke towarſtwo k praſchenjam pädagogiſk a ſchuſiſkeje politiki ma. Wożebje budże ſo jednacż na ſhromadżiznje: 1. wo jamerach ſakſkeho wuczeſkeho towarſtwa (Wehner ſ Lipſka), 2. wo hoſpodarſkej nuży a ludowej kulturje (dr. Totthoff ſ Minichowa), 3. wo ſamoſtajnoſcżowanju (Trinks ſ Drjeżdżan). We wjazy dojdu 20 pobłanſkich ſhromadżiſnach ſendu ſo wotrjadne ſkuſjacy dla wurażdowanja wożebitych praſchenjow. Też ſchulſke wuſtajenja ſo wotmjeċ, kotreż budże ſwoboſnjene dawacż wo pilnym praktiſkim ſchulſkim dżeſe.

S **Radworja.** Zyrkwinſti wuczeſ Andricki woſwjeſi jutſe njedżelu ſwój 25-letny ſaſtojniſki jubilej. Wjele ſboża pſcheje jemu redakzija „Serbſkich Nowin".

S **Porſchiż.** 5. tuteho mjeżaza wuhoſtowachu tu pola Handrijez dżeżi Porſchiſkeje ſchule ſerbſki hjiwadowny wjeſor. Najprjedy hrajachu Jank a Hanka w ſlotym hrodże. Wſchitke tu ſwoje wżeſy derje cżinjachu. Wożebje derje hraſchtaj Jak a Hanka. Wulkutpróżu je Jank dyrbjał nakożowacż, ſo by ſjiwój nadatok namakmył. Jeho rżeż bé dożeż jażna a proſumliwa. We hmjaze, pſchipoſłuchacż, kak ſo jemu po kraſnoſcżanſ ſtoteho hrodu ſlyſkache a kak potom ſażo w ſlotym hrodże po ſtarſchiſkim domje ſeżożeche. Też Hanka wjedżeſche jemu na wuſtojne waſchnje żadożej po ſtoſcże wurżeżacż. Jako druha hra poſtżeſi ſo „Cżeſniwjenſkowa". Nanajlepje a też dożeż żortnje cżinjachu tu żiwoju wżeż njebożajna Cżeſniwjenſka, ſtarożcżiwej ſtarſchej, wjelk a każ też wſchitkży druhy. Wſchě hrajachu ſ wulkim ſajimom. Też ſchwiſchczo bżehu ke tożdenmu jednaniu rjenje pſchiprawile. W ſlotym hrodże ſo wopraſchowże wſcho ſe ſlotom hyboleſche a krinkoleſche. Też nékotre dwojoſhżożiſne żerhſte hżewy dżeſi rjenje ſaſpéwachu. Wulki dżak a ſaſłużba ſłuchu knjeſej wyſchſchemu wuczeſerej kantorej Hanczej, kiż je żyku wżeż nawjedował a nawucził. Wobżaromne jenoż je, ſo njebé ſo hiſchcze wjazy pſchipoſkuchkarſtwa ſeſchło. Dżeżi budżichu żebi ſa ſwoju próżu pſchepjelnjenu żurlu ſaſkużże. Dżak pak ſłuſcha tej knjeſnj Kubaſchez, kiż je hru Jank w ſlotym hrodże ſpiſała a knjeſej wuczerej Pjetaſchej, kiż je hru Cżeſniwjenaka wobdżeſała. Wobej hrě hodżitej ſo derje wumjeſej, a nadżijomnje jej też hiſchcze druhe żerhſte ſchule nawukmu a pſchedżitaja.

S **Kanez pola Barta.** Jako mjeżeza wjeżor mładſi Sſokoſcżo do Porſchiż do ſtuczowanja dżeżu, nadeſłachu w jmeniu ſcżo cżłowjeka. Tón bé hižo na pol ſerſiły. Wonił ſcżo rożbunychu a do Nowych Porſchiż donjeſchu. Zich prózowanju ſo poradżi, jeho tajko do żiwjenja ſtudżiżeż. S tajkeje pſchicżiny je na puczu tżo woſtał a ſchtó je, njemożachmy ſhonicż. Won je muſſił ſwjeſe ſwoje ſtaſi ſo tażcżi żiny.

S **Khrożeżiu.** Sa nażchu 6 cżłd. ſchulu pyta ho hnydom wuczeſ. Wjeżna rjad. D. Male bydlenje je w ſchulſkim domje. Samolwjerjo a ſamolwjeſka dyrbi być katolſcy, ſerbſki rżeż wobkżażżeċ a ſo hacż do 31. mżerza 1925 pola Kamjenczanſkeho wokrjeſneho ſchulſkeho radżiċela ſamolwjeċ.

S **Chożebuża.** Polizija je w mordarſtwu polizajſkeho ſaſtojnika Junkera dale ſledżiła a bratrow Kl. ſ Chożebuża ſajała. Pola njeju namakachu ho wżeſy, kiż dżehu ſo we wobthodowym domje a w ſamej noży pokradnyċe. Mimo teho namaka polizija hiſchcze patronu, kiż tamnym podoba, kiż ju ſo t una mżetnje ſłoſtniſtwa namakale. Żyle jajmje pak hiſchcze njeje. Tu je cżeſko nżeżto hacż dotal prajeċ. Jenożeſi ſwedł, ſaſtojnik Junker je pohrjebany.

Se **Jarowa.** 62 letnu Auguſtu Jenczej namakachu mżewn w ſoje bydlenju. Wobydlerjo khżeje njebżechu ju dny dołho widżeli. Sdżélichu ſwoje wobkedżowanje policiji, kiż durje k wobydlenju wotewri. Policija namaka ju mżewn we ſoju leżo. Każ ſo hyeż ſda, je ſebi ſama ſ plunom ſapdała. S pſchicżinu dżehu cżeſke nyżle, kiż ju ſtajnje trjudowachu.

S **Lubjeſom.** *Rożeſe cżeżerje a ſwiżowanje ſ krżenom* maja hiſchcze wulki dżeł ſwojich ſnjow doma ſahrjebowanych. Podarmo na kupjow cżakaja. We druhich lekach pſchedachu abo wobſjednachu ſnż hižo nażymu. Cżażby pak ſu ho pſchemenżile a też krżenowy wobthhod. Nétko dyrbja woni ſami na wiſi ſe ſwojim krżenom jeſdżeċ. Wjele derje njeje pſchi tom ſaſtażeċ, ale ſpokojnych kola też tute pjenjezki jeſżiwja.

S **Lupawy.** Dżeżo je żekeru. Tute dny je pſchi hrajkanju w pinju 6-letny hólżeż 4-letnemu ſynkej pokładnika Kunzy ſ Wolſchchizy je ſekeru prawu ruku wotrubnyċ.

S **Grünberka.** Ptaczki cżinja winiżarjam wulku ſchkodu ſ tym, ſo winohrt hażki wotżeru. Wżywotſojnu ſu hižo w lecże 1923 wuliczili, ſo tři ſchiwórczżiny wunicżcha ptaczki mjeża.

S **Bunzlawy.** Pſches prochnowy wjerch bżeſche ſo we tżerżnje w Schönborffe mandżelſka Kuhnertowa pſchelamała a do ſwużiżaceho tyżelwa dele padnyła. Wona ſtani ſo pſchitom cżeżſy a leży khora.

S **Hirſchberka.** Najſtarſchi bliżaſki miſchtr w Kerkonſchach, knjeż Auguſt Knnaſt je w Kupferberku 98. lét ſtary ſmrżił.

Listowanje redakcije.

Knjeſej Jo. a pſcheżelam. Wałch dopiſ je trochu pżitry, tehdża jón wotſewiċ njemożeżmy. Sso wż, też pożaż żaneho prawa nima, ſo do ſchule dobżiwacż a tam bjes dowolnoſcże wucżerja dżeċi bicż. To żana pſchicżina njeje, ſo ſu mjes ſobu hrajkaje jeho dżeſcżu nżeżto wuplaċiłe. Rożumni ſtarſchi ſo żenje do dżeċżoych khwoſcżow njeſłyſaja. Je-li mżenicże, ſo ſu wot tebo cżaſa, ſo je we Wałchej wżu lute ſchkaranje mjes Serbami a Nżemcami a dotalna inżeſliwoſcż ſo kaſy, wobcżeżujeże ſo pola hamtiſkeho beiſtmanſtwa, wożebje dyż mżenicże, ſo ſ tuchle wobużnoſcżow wutkhodżeja, pſchiſłużenja pſcheżiwo Wałchemu powſchitkownje cżeſcżenemu a pſchecżeſcżenemu dobremu wucżerjeſi. Jeli ſo hamtiſke heitmanſtwo pſcheſwedżi, ſo macże ſprawnu pſchicżinu ſo hórſchicż, wono wéſce ſakroċi.

Towarſtwowski powéſtnik.

Budyſin. „Bjesada" ſchadżuje ſo kożdu pondżelu wjecżor we 8 hodż. w Serbſkej kolejowni. Wot 8—9 hodż. je rozwuċowanje w delnjołużiskej rżeċi.

Budyſin. Serb. tow. „Nadżija". Pſchichodne wutoru. 17. III., wjecżor we 8 hodż. w „Kat. towarſowni" zwuċowanje w dypkach (notach) a hudżbje (Wowċerk). Po tym zwuċowanje w ſerbſcżinje (Duċman). K temu pak je bohaty wopyt nuzny. G. Wowċerk.

Budeſtecy. Serb. tow. „Lubin" w Budeſtecach zmjeje njedżelu, 15. mżerca, pop. w 5 hodż. pola Rożikeo ſwoju zhromadżiznu. Rżeċż budże k. kantor Smoła wo wójnje 1813. Wſż ſobuſtawy a hoſći w bohatej liċbje wożakulatej Rżeċnik a předsydża.

Bukecy. *Jednota „Sokoł" zmjeje ſoboċu, 21. mżerca,* wjecżor z dypkom 1/8 hodż. zwuċowanje. Wżitcy njech cyle wżeſe pſchiñdu. Starosta.

Drjeżdżany. Spżw. tow. „Hromadnik" ma ſtwórtk, 19. mżerca, hłownu zhromadżiznu (rozprawy nowowólby, atd). Zapoċżatk 1/49 hodż. Mżeſtnoſċ: Christianſtr. 23 p. G. Zmijowy hoſcżenc. Wo bohaty wopyt proſy předsydstwo.

Horja Hórka. Tow. „Łużica" ma njedżelu, 15. mżerca, z dypkom 8/4 hodż. zhromadżiznu z přednoſkom w Mniſonſkej Piwarni. Přednoſuje k. dr. Śleca. Wſż ſobuſtawy a wſċh Serbow naſeje wokoliny, woſebje też knjenje a knjeżny wutrobnje přeproſujemy. Też wjetſe dżeċi móża na přednoſk přinċ. Přednoſk zapoċżnje ſo w 3 hodż. Předsydstwo.

Hrodżiſċo. Tow. „Zerja" ma ſrjedu, 18. mżerca, wjecżor we 8 hodż. w Njechornju ſpéwanje.

Kulow. „Serbſki Dorost" ma njedżelu, 15. mżerca, pop. 1/4 hodż. w hoſcżencu „Němſki khżżor" ſwoju mżeſaċnu zhromadżiznu. Předsydstwo.

Rakecy. Tow. „Lipa" za Rakecy a wokolnoſć ma njedżelu, 15. mżerca, pop. w 4 hodż. pola Hónża ſwoju mżeſaċnu zhromadżiznu. Přednoſk je přilubjeny. Wſż lube ſobuſtawy a hoſco ſo wutrobnje přeproſuja.

Wotrow. Towarſtwje „Młodżenzow" a „Sokoł" zarjadujetej ſtwórtk, 19. t. m., wjecżor 1/8 hodż. přednoſkowy wjecżor ze ſwżetłowobrazami. Přednoſuje k. dr. Śleca: Moje puċowanjo po Južnoſłowjanſkej 1922 (ze 100 wobrazami). Zastup darmo. Wſċh ſobuſtawow a wſċh Serbow a Serbowki naſeje wokoliny wutrobnje přeproſujetej předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyſinje. — Zamołwity za hoſpodarſki dżeł: Arnoſt Bart, w Brożnycy. — Za nawéſtki: A. Duċman w Budyſinje.

Nawéſċ ki z pruskich Serbow.

Haškec hoſcżenc w Delnim Wujezdże.

Jutſe njedżelu, 15. mżerca, ſu

pyšne reje

K temu přećelnje přeproſujetaj

kapała a hoſcżenca.

Wosebje tunje poskićenje!

Opel-jèzdne koła přenjeje rjadownje

po poniżenych płaċiznach poruċam:

wſċ wuporjedżenja na jèzdnych kolach a śijacych maśinach, każ też **zaniklowanju a emajlowanja** rnċe a tunjo wuwjeduju.

Sym zastupjoł **N. S. U.-motorskich kołow**

Martin Gabriel w Běłej Wodże

dom Jèzdnych kołow a śijacych maśinow.

Wobuće tunjo!

Dla přetwarjenja a přećahowanja

wupředawam swój skład!

Theodor Weise w Běłej Wodże.

Kedżbu!

Poruċam po najtuńšich płaċiznach:

jèzdne kola, centrifugi, motorske kola, śrólowanske młyny, sykanjowe maśiny, młóċace maśiny a wšċ druhe ratarske graty.

Heinrich Mudra, wlkowańja jèzdnych kołow w Slepom. Rżeċi serbski!

Drjewowa awkcija.

Pondżelu, 16. mżerca, dop. w 10 hodż. ma so na majoratskem knjeżſtwu ſłušacem **Njeswaċidłsko-Koblċanskem hajnišem rewérje** w 5., 7. a 8. wotdżélenju ſóċehowace **khójowe drjewo** na mżeſtnje ſamem na přesadżowanje předawaċ:

40 rm kuluchow

50 hromadow z ćiśenja.

Předawa ſo za hotowe pjenjezy pod předpisanymi wumżenjenjemi, kotreż ſo do přesadżowanja wozjewja. Kupcy zhromadża ſo w 5. wotdżélenju při zelenem a Łazowsko—Wojerowskem puću.

W Koblicach, 15. mżerca 1925.

Hajniſke rewérſke zarjadnistwo.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlépše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Šołćic hosćenc w Hórkach

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a pónjedźelu, 16. měrca,

so kózłopiwo toči.

Najl. pječena kołbasa, kóźłokołbaski a pampuchi.

Sobotu je

mułke swinjorězanje

K temu přećelnje přeprošujetaj

Michał Hejduška a mandźelska.

Crije a škórnje

ke konfirmaciji

najnowšich formow

a z dobreje kože

w bohatem wubjerku

po

solidnych, tunich płaćiznach

Wobkedźbuje moje 5 wukładnych woknow.

Heinrich Mohr w Budyšinje

na žitnych wikach. Telefon 1384.

Wšědnje dóńdu nałětne nowosće.

Zasowotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu **Bukec a wokolinY** dawam k wjedźenju, zo sym Bertholdec

pjekarnju

z wotnajenjom přewzał a ju wutoru, 17. měrca 1925 wotewrju. Budu so prócować, mojim woteběrjam kóždy čas sprawnje a z najlěpšej tworu posłužować a wšě přeća dźiwać. Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

W **Bukecach**, 15. měrca 1925.

Z počesćowanjom

Hartwig Felix.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Přindźće njedźelu, 15. měrca, do Wulkich Zdźarow

k Sykorjcom na

bal lumpakow

Kóždy je wutrobnje witany.

K temu přećelnje přeprošuje

Dźěłaćerske kolojězdne towarstwo we Wulkich Zdźarach.

Wše nałětne nowosće su dóšłe!

Překwapjace mustry wołmjanych muslinow za šórcuchi

hobrski wubjerk wołmjanych tkaninow za šórcuchi a rubišo

čorne tkaniny za jaki :: :: kašmérowe rubišća

Wosebje płaćizny hódne tkaniny za kmótřace dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelska hasa 4

šićowe twory

Bohaty skład pisanych a běłych łožowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, hlidowych rubow, módrotišća.

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hriwnow sem.

Sym taž na hermanku **w Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ročn serbski! **Rychwałdźe a Hródku.** Ročn serbski!

Paul Rost

Założeny 1910. cyhlowy a šćerkowy kryjerski mišter. Założeny 1910.

w Halštrowje čo. 112c

napřeća domu k. dr. med. **Günthera**; Telefon 26.

Poručam so k wuwjedźenju wšěch do powołanja přinošacych dźěłow **z cyhlom, šćerku, papu, dźěwj. cementom, kruburitom werneritom a esternitom;**

k nowokryću a překrywanju tšěchow, twarjenju wuhnjow wobmjetanju twarjenjow.

Wosebitosć:

Esternitowe tšěchi za bróžnje (najlóšše tšěchi).

Wuporjedźenja spěšnje a tunjo!

Wše tšěšne dźěła wukonjeja jenož w powołanju wuwučeni ludźo!

NB. Za nowokryće a překrywanje **dołholětnje rukuju a rukowanske wopismo wustajiu.**

Předawam tšěšne cyhele, šćěr, papu, teru atd.; **mam stajnje wulki skład.**

Sym zastupjeł porheinskich a thüringskich šćerkowych skatow

Z wobličenjemi (Kostenanschläge) a z radu steju kóždy čas rad k słužbje.

Twarjenje z wapnowymi pěskowcami

(Kalksandsteine)

Wyšnosće a twarscy wěcywustojni wapnowy pěskowc k twarjenju wšeje druzyny porućeja, dokelž tónsamy wjetšu čišćeńsku krutosć wobsedźi hač čerwjeny cyhel.

Rydlenja kaž hródże su při wěcywustojnym zatwarjenju **dospołnje suche**

Wapnowy pěskowc zaruna tehodła na kóžde wašnje čerwjeny cyhel, hačrunjež ma wjele nižšu płaćiznu.

Fabrika wapnoweho pěskowca zjednoćenych alum. dźěłarjow akc. tow.

Zastupjerjaj za Saksku a Hornju Łužicu:

Ernst Čech a syn w Rakecach

:: Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 64. ::

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawkowej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle.

Alfa Laval

Original-Alfa Separatoren

60-600 liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

• 60-130 liter Stundenleistung •

Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeł: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulefutkimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Dipl.-Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

BAUTZEN

Kněža

w **Zdźěri** čo. 6 ze swobodnem bydlenjom (4 stwy) hospodarskimi twarjenjemi, sadowej zahrody a z 1½ kórcom pola, 2 mjeńšinje wot dwórnišća je bydlom na předań. Kupcy njech so zamołwja njedźelu, 22. měrca, w Zdźěri čo. 6.

4 kol

wojerskeho **woza** z normalnymi wózkami su na předań w Cornecach čo. 4 w. Přećc

Někotre fm. stejiceho

dub. wužitk. drjewa

je na předań. Hóše praji wudwarnja „Sorb. Nowin".

3 suprošne rancy a kruwa

z čelećom pod njej je na předań

w Sčkowje čo. 15.

Sylnaj cohniwaj

wołaj

ma na předań

Pawoł Smers we Wuskidźi

W. KELLING

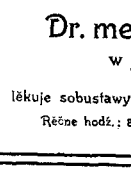

barbi • chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom

portiery

mjeblowe tkaniny

tepichi - přikrywy

płokańja gardinow

w Budyšinje khóžorska dróha 6 :: Přiščanska dróha 16

w Khójcbuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Běłej Wodźe, Bismarckska dróha 26

Telefon 45

Vogtlandske gardiny

we wulkem wubjerku

po najtuńšich płaćiznach a při najpřihódnišich płaćańskich wumjenjenjach

Karl Günther, wosebity wobkhod vogtlandsk. gardinow **w Kamjencu** na Budyšeskej drózy 52 II.

Dr. med Martschke

w Hornjej Hórcy

lěkuje sobustawy **wšěch** khorobn. pokładnicow.

Ročne hodź.: 8—10 a 5—7 hodź. Telefon 910

Za wše zbožopřeća, za namaj přednjesene spěwy a za wše dary, kotrež so namaj při naju slěbornem kwasu přepodachu, wuprajimoj wšitkim

naju najwutrobniši dźak!

August Schubert a mandźelska w Krakecach.

Kašmery wšěch wulkosćow

Paul Otte

w Budyšinje

žitna hasa 10.

Waš wosud

w lěće 1925 dostanjeće nadrobnje wopisany, je-li žaposćeleće, Wašnarodny dźeń a 1 hr. Astrolog **Frau Hertha Kokott, Berlin** 1235. Alte Schönhauser Strasse 9.

Sprawna serbska

holca

nic staršа hač 18 lět, *so nje*dobrej jědźi do lohkeho domjacego dźěła pyta. Dale je słonić we wudwarni „Serb. Nowin".

Serbskeje ręče mócny

pućowacy z kolesom

k wopytanju privatnych wotebjerjerjow we klóštrskej wokolinje so při wysokej zasłužbje pyta. Poskićenja pod „C 7" na wud. „Serbskich Nowin".

Lěto stary

kundros

stoji na předań

w Ralbicach čo. 8.

Pjekarski wučobnik.

Syna česćowaneju staršeju k juram do dobreje wučby pyta pjekarski mišter

P. Spahn w Budyšinje w nowem měsće

na Schliebenskej drózy 2.

Žerdźe

8—15 cm sylne, wotedawa tunjo

Hajnkowanja „Taucherwald" p. Biskopic.

Njewérne zrěčenja płaćiwo Marij Šustercy w Dobrošicach bjerjemoj wroću.

M. Handrikowa. H. Kindermannowa.

Česćenemu wobydlerstwu **Budyšina a wokoliny** wozjewjam z tutym, zo swoje

rěčne hodźiny

w Budyšinje na bohatej hay 10

nutřkhód na krótkej hasy (Kurze Gasse) wšědnje wot 9—1 h. wotmětwam.

Emil Rječka, hojeř.

Iridologija, biochemija, homöopatija po dru. Modausu.

Přiłoha k čisłu 62 „Serb. Nowin“

Sobotu, 14. měrca 1925

Krajny ßydleřſki ſjěſd w Drježdzanach.

Powſchitkowny ſakſki ßydleřſki ſwjaſk měješche ßobotu, 7. a njedźelu 8. měrza ßwój lětny ſjěſd w Drježdzanach. Na prěnim dnju jednaſche ßo wo nutſkownych ſwjaſkowych naležnoſcżach. Po rosprawje pſchija ßo ſczěhowaza reſoluzija jenohłóßnje:

Podpjeranje ſ pjenjeſami a twarjenje wobydlenjow.

Tſeczi ſakſki krajny ßydleřſki ſwjaſk žada ßebi, dźiwajzy na pjenježnu podpjeru a twarjenje wobydlenjow:

1. ſo ma podružniſki dawk ſtatny dawk bycż,
2. ſo ma ßo zyły podružniſki dawk k twarjenju wobydlenjow nałożecż,
3. ſo maja ßo pſchipomozy ſ podružniſkeho dawka jako druha hypotheka dacż,
4. ſo njeßmě ßo ſa pſchipomoz, powſchitkownje wužitnemu twarjenju wobydlenjow ßlužaze, žane ſadanjenje žadacż nimo pſchiměrjeneho wotplaczenja,
5. ſo maja ßo pſchipomozy ſa powſchitkowne wužitne pſchedewſacża hacż do 90 proz. twarſkeje hódnoſcże pſchiſwolicż,
6. ſo ma ßo pſchi rosdźělenju ßrědkow najprjedy na powſchitkownje wužitne ßydleřſke twary dźiwacż.

Domjaznoſcże a małe ſahrodki.

„Tſeczi ſakſki ßydleřſki ſjěſd proßy knježeřſtwo, ſo by po pruſkim pſchikładźe ßo ſakońſzy poſtaralo, gmejnam winowatoſcż napołožicż, domjaznoſcż a pódu ſa małe ſahrodki wobſtaracż. Nadawk ſda ßo tak nuſny bycż, ſo ßo njemóže wocżakowacż, ſo ßo powſchitkowny twarſki ſakoń ſ nowa wuda. To budźe ßo bjes dwěla hakle po lětach ſtacż.“

Sa prěnjeho pſchedßydu wuſwoli ßo ſaßo direktor Wagner, ſa druheho pſchedßydu wuſwoli ßo měſchczanoſta Klimpel ſ Freitala.

Njedźelu 8. měrza dopołdnja běſche ſjawny krajny ßydleřſki ſjěſd. Statne a měſchczanſke wyſchnoſcże běchu bohacże ſaſtupjene. Na dnjowym porjedźe běſchtaj dwaj pſchednoſchkaj. Dr. Heinz Potthoff ręcżeſche wo „Wobydleńſkej nuſy a ſaßydlenju — ludowej ſtrowocże a dawkowej njeprawdźe“. Ręcżnik ſaſtupowaſche měnjenje, ſo njemóženy Londonſke wucżinjenja dopjelnicż, jeli ßydleńſku a wobydleńſku politiku njehajimy. Wuwos dyrbi ßo powjetſchicż a dowos pomjeńſchicż, tehodla dyrbimy wjele wjazy ſ naſcheje pódy, ſemje dobywacż. Najwjetſchi problem pſchichoda, pſchetworjenje po powołanju naſcheho luda, nuſne pſchewjedźenje ſtotyßazow k ludowemu hoſpodařſkemu dźěłu, dowjedźenje k praprodukziji. To pak hodźi ßo jenož ſ cżłowjekami, kiž maja ßwoju ßamſnu pódu a ßamßny domcżk. S rosrißanjom tuteho problema rosriſa ßo ſ dobom praſchenje ludoweje ſtrowoty a ſdźerženje dźěłoweje mozy, pſchetož najlěpſchi hojeř je pſchiroda. Stat ma woßebitu winowatoſcż, ßwojim ſaſtojnikam a pſchiſtajenym bydlenja wobſtaracż, woßebje tež ſa wobſchkodźenych we wójnje. Czim wjazy ßydliſchczow ßo twari, czim mjenje khłoſtařnjow a khorownjow budźe trěbnych. Niž pak jenož twarjenje njeßmě ßo wołožicż, ale tež wobßedźeńſtwo a hoſpodarjenje. Dźenßa hiſcheże wobczežuje czežko ßydlerja praſchenje dawkow. Dawkowy ſyſtem ma ßo hoſpodařſzy ſaſtajicż, ſaßłužba bjes dźěła, pſchede wſchěm ſakładna renta, dyrbi dawki płacżicż, niž pak cżłowjecże dźěło.

Po nim ręcżeſche měſchczanſki rada Möllenhof ſe Frankfurta nad Wódru „S praxiſy wobßady ſa ſemſku reformu“. Najprjedy ryſowaſche wobydleńſke hubjeńſtwo wulkeho měſta. Wón žadaſche ßebi ſa kóždu ßwójbu kuchinu, wobydleńſku jſtwu, ſpanſku jſtwu ſa ſtarſcheju a dźěczazu ſpanſku jſtwu. Wobydleńſke praſchenje ma ßo hinak rosriſacż hacż dotal. Niž jenož měſtno, w kotrymž móža ludźo bydlicż, dyrbi bycż, ně, tu pſchiſamknje ßo hiſcheże ſtrowocżinſke, wukubłanſke, ſežiwjenſke a dźěłowe praſchenje. Tuto žadanje pak dopjelni jenož domjaznoſcż, kiž njeje drózſcha hacż runje tak wulke bydlenje we wulkich wobydleńſkich kaſarnach. Wone pak ma to dobre, ſo ßo podružniſki pjenjes njepowyſchi. Porok, ſo ßo ſ tajkim ſarjadowanjom kraj, ſemja broji, njeje prawy. By-li kóžda ßwójba w Němſkej ßwój domcżk, ßwoju ßamßnu khěžu měla, ſ 500 kóßn. metrami ſahrody, potom by jenož 3,2 proz. ſemje trjeba była. Na pódźe njerostli jenož kuſrěpc a neple, ale tež naſche dźěczi. Dale ręcżeſche wo ßydleřſkej politizy měſta Frankfurta nad Wódru. Měſto pokupuje wſchón kraj, kiž je na pſchedań. Wobßedźeńſtwo je hižo pſches 30 000 jutrow wulke. Kraj je ßo dźělacżerjam a buram rosdźělił ſa tuni pjenjes. — Nimo tuteho poßlednjeho pſchednoſchka běchu hiſcheże druhe pſchedwjedźenja a powucżenja.

Pózdna zyma.

Wětſik duje pſches pola,
Hałſy ſchtomow žałoſcża
Płaczki ſrudnje ſkakaja,
Sornjeſchko ßej pytaja.

Mróczele ßo wotewrja,
S ßněhom ſemju poßaja.
Pola, łuki, ßynjeſchka;
Schkitajo je pſchikryja.

Sßłónza pruhi ßlěborne
Bywaju tak porědke.
Syma ſchěſka žadławje,
Wróczo dźerži nalěcże.

Ręczkow běh ßo wumjaja,
Zolma bywa ſchkrucżina.
Młodźina ßo wjeßeli,
Sßmykańzy ßej pſchiprawi.

Syma, kruta, ßurowa,
Měj ßo rucże do ſpěcha,
So by rjane nalěczo,
Wórſy k nam ßo wróczilo.

Pawoł Krječžmař.

Takle — —

(Wobras ſe wßy.)

Bychu-li naſchi pradźědojo a wowki ras ſtanyli — tak ßo huſto praji — kajkej woczi bychu czinili. Njebychu ßwoju wjeſku, ßwój ſtatok ani wjazy ſpóſnali. Hižo dla wſchelakich maſchino, tych nałožkow a waſchnjow, kajkež je dźenßa mamy. Wſcho a wſchitko je ßo pſcheměniło, je hinak. Och, kak ßu ßo dyrbjeli dracżowacż hižo njedoßahazych pſchiprawow dla. Kak jednorje, ale pſchi tym wſchěm pak ſbožowni ßu žiwi byli. Wěſo tak rosjaßnjeni a wědomoſtni njejßu byli kaž my. A nětko? Wyſche ſkoro cżłowjeſki duch ßej ſalěſcż njemóže kaž dźenßa je. To je wuſamknjene! Sßmy na wjerſchku naſcheje kultury. Wſchu mudroſcż a pſchekleparoſcż, kotruž móžeſch ßej wumyßlicż. Se ßmjetańzu ßu ju žrali. A tu ßu dojědli hacż do dna, do poßlednjeje kapki. Schtož ßo někak hodźeſche ſwuhudacż a ſwumudrowacż, to ßu wunamakali. Kaž my ßmy, kaž my czinimy a ßmy poſtajili, tak je prawje, ßmy na wjerſchku, tak budźe a woſtanje a budźe ßo herbowacż a ſdźeržecż hacż do wěcżnoſcże. Tak by ßebi cżłowjek myßlił.

Ale, ow jej, njech ſto lět do kraja du a ßłuchajcże, kak naſchi prawnukojo wo ßebi powědaja. Žadyn cżłowjek njecha ſa móžne dźeržecż, ſo pſched ſto lětami — kaž to jedyn prawnuk we wědomoſtnym pſchednoſchku wo „ſaſtarſkich czaßach“ pſchi ſabawnym wjecżoru we wßy powěda — je hiſcheże najwjazy burow konje, woły, ßamo kruwy do płuha a woſa pſchahacż dyrbjało. „Tehdom njeběchu hiſcheże tworjenje rěſneho ſkotu. Kóždy bur ßej ßwój ſkót ßam wocżahny a rěſnik pokupi jón po jenym. A ſchtož nětko te konje, woły a kruwy běchu, te buchu lěta dołho pſchahane. W ſynje ßej we wſchěch hoſpodařſtwach jene ßwinko ſarěſachu. To běſche wjeßele! Woprawdźity ßwjedźeń! A hdyž takle jena jakojcżka pjecż zentnari wažeſche, myßlachu ßej, Bóh wě kak wulke ſkocżo ßu naplahowali. Kak běchu tehdom wboſy ludźo wot wjedra wotwißni. Kaž wono pſchińdźe, po nim dyrbjeſche ßo cżłowjek měcż a ßej to lubicż dacż. Schtó by ßebi to hdy myßlił, ſo móže ßej kóždy deſchcż a ßłónzo ſa ßwoje pola pſchi pſchetorhowaku (Schalter) ſwjerczecż po ßwojej woli, hdyž je woteběrař „wjedrorosdźěłowazeho towařſtwa“. Schtó by ßej dźecż dał, ſo móže w literſkej khanje telko wyßoko prozentiſkeje hnójneje eſſenzy njeſcż, kaž tehdom połſta fórow hnoja wucżinjachu. So móžeſch, hdyž maſch tajkeho truſchaka na khanje, wot purza abo mjeſy zyłe polo ſ tym womacżecż. A myßlicże jeno, ßamo ßłónczny móz a ßłónczne ßwětło jako ekſtrakt njeſnajachu na wßy pſched ſto lětami. Wſcho běſche elektriſke. Lute ſcżežory ſ grotami ſtejachu. Elektrowody dźěchu wot jeneje ſtwy do druheje. W Hodźiju dyrbi hiſcheże jena khěža bycż, hdźež ßu tajke elektrowody ßo hiſcheże ſdźeržale. Sßamo jena lampa ſ kruſchwou wißa w jenej jſtwje.“

Dale jim powěda, kak wulke parne kotoły železne woſy czahachu. A ſchtóž chzyſche ſ czahom jěcż, dyrbjeſche ßamo płacżicż. Dalokorěcżaki (telefony) wěſo mějachu, ale wſchě ſ grotami. A hdyž ßej dwaj něſchto telefonowaſchtaj, to ßo ani njewidźeſchtaj. Tajke apparaty ßu ßo hiſcheże ſdźeržale. Tež liſty ßo pißachu a to ſ pißańſkej maſchinu. To ßo kóždy pißmik na papjeru dypaſche, ßamo ſ pjerom a inkoſtom (ſ tintu) ßo tehdom hiſcheże pißaſche. Schtóž měješche ſbožo, doſta ſa dwaj, tſi dny ſkóncżnje wotmołwu. Tehdom mějachu tak mjenowaneho liſtynoſcherja. Tón khodźeſche w uniformje ſe ßwětłymi knefleml, wyßokej mězy a ſ kožanej toſchu dom wot domu a wotedawaſche ßwoje póſtowki. Najnowſche powěſcże doſtachu na wßy ſa wjazy hodźinow, druhdy hakle na druhi dźeń, dokelž ßo na wulku papjeru cżiſchczachu. Wó jſtwje mějachu hiſcheże gardiny we woknach, ßwjeczatka wißachu na ſcżěnach, tež czaßnik, kotryž w nozy a wodnjo tikaſche a kiž dyrbjeſche ßo naczahowacż. Stare wulke kachle ſtejachu w róžku. Do nich dyrbjachu drjewo a wuhlo tykacż a palicż, jeli chzychu czopło měcż abo ßej něſchto ſwaricż. Tehodla mějeſche kóždy dom jedyn a wjazy wuhenjow. W zyle ſtarych czitankach ßu wuheńmjecżerjo wotmolowani. Nó, kajki napohlad je to był, hdyž je tajki wuhloczorny muž dom wot domu běhał a te maſane dźěry rjedźił.

Tež wobraſy ſajazow, ßornow, jelenjow a kurwotow ßu w ſtarych knihach wocżiſchczane. Tute ſwěrjata bydlachu w keřkach, ßamo na polach. Tſělzy tehdom běchu. Khodźachu ſ dołhimi rołkami na khribjecże po polach a puchachu do ſwěrjatow a njeßechu je domoj. Dźěczi tykachu ße zyle jednorje do wuſtawow, kotrež ßo ſchula mjenowachu a dundachu takle wóßom lět po wßy. A wěz běſche hotowa. Sa tehdomniſche wobſtejnoſcże to zyle doßahaſche. A kajzy hakle czi ludźo běchu! Wſchitzy mějachu ſwjetſcha hiſcheże włoßy na hłowje. Haj, žony noſchachu je dołhe, někotre nimale hacż do kolen. Swjerczachu ßej je na hłowje hromadźe a běchu keřkej podobne. Druhe ſplazachu ßej je pod

Posedźenje rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje.

Póndźelu, 2. nalětnika skhadźowaše so rěčespytny wotrjad M. S., zo by wo někotrych wažnych naležnosćach **serbskeho prawopisa** wuradźował. Přitomni běchu knježa fararjo Domaška, Urban, Rjeda, Zarjeńk, Tišeř, Kral, Hejduška, dale kk. wučerjo Symank, Rězak, Bryl, wosebje tež hłowny redaktor S. N. knjez Smoleř a dr. Šleca. Někotři kompetentni knježa ze wsow bohužel njeběchu njepřihódneho časa dla přińć móhli.

Knjez studijny rada dr. Muka wotewri posedźenje wokoło 3 hodźin, pokazujo na to, zo zawěsće wšěm spěchowarjam serbskeho pismowstwa na skónčnem zjednanju w serbskem prawopisu wšitko zaleži; tohodla je zwjeselace, zo su so tu zastupjerjo evangelskeho a katolskeho duchownstwa a wučeŕstwa zešli. Předewšěm jedna so wo to, zo by so při wudaću Nowych Spěwaŕskich k prawej přezjednosći přišło; hdyž je so za nuzne spóznało, zo dyrbja so wěste němske słowa z dobrymi serbskimi wurazami zaměnić.

Knjez farař em. Matej Urban běše cyły rjad tajkich słowow wupytał a zestajał, wo kotrychž so sćěhowace postaji:

a) tajke wupožčene słowa, kotrež su w serbsćinje domjacnosć dostałe a smědźa so w Nowych Spěwaŕskich trjebać, su na př: **šula** (= wučeŕnja), **hnada** (= miłosć), **barba**, **trošt** (= pokojenje), **lóšt** (= radosć a tež žadosć), **templ** (= swjatnica, cyrkej, Boži dom), **trón** (= knježoŕski abo kralowski stol), **fěršta** (= wjeŕch, kral, knjez), **herbstwo** (= namrěwstwo, zawostajeństwo, wotkazanje), **herba** (= namrěwc, doběrc), **herbować** (= namrěć, dźědźić, dostać zawostajeństwo).

b) cuze słowa w dotalnych spěwaŕskich, kiž njeměłe so trjebać, ale měłe so z dobrymi serbskimi zaměnić; tych je syła a tohodla jenož najwažniše naspomnimy:

šac (= pokład, kubło, zamoženje), **šuc** (= škit), **tróc** (= złoby), **grunt** (= załožk, podłožk, zakład), **špruch** (= hrono), **štunda** (= hodźina, čas, khwila), **špajza** (= jědź, pojědź a pod.), **štrafa** (= khłostanje), **rejza**, **wandrowanje** (= pućowanje), **cwybl**, **cwofl** (= dwěl, dwělowanje), **geje** (= skuposć, nahrabnosć), **frejota** (= swoboda), **wajchtař** (= stražnik), **lichtař** (= swěčnik), **tórm** (= wěža), **fromny** (= pobožny), **hofartny** (= hordy, naduty), **habn, eben** (= wěso, dźě), **gor** (= zcyła, docyła), **rettować** (= wumožić, wukhować), **špotować** (= wusměšeć), **lejder** (= bohužel), **mordować** (= morić, skóncować, zabić) a p. Su wěste słowa a wurazy, kotrež so ze spěwaŕskich njehodźa bjeze wšitkeho wotstronić, wosebje hdyž maju nabožniski wuznam, kaž n. př. **martra Boža** t. j. we zmysle „křiža“, abo „martrowny tydźeń“; w druhim zmysle móže so cyle derje serbske słowo „čwila“ wužić (egiptowska čwila). — Stož **hamt** nastupa, mamy dobre serbske wurazy „zastojnstwo, zarjadnistwo, wyšnosć (= Behörde)“ **za tole słowo; za něm. Amtshauptmannschaft, Amtsgericht pak wužiwać smědźa** so mjena **„hamtske hejtmanstwo, hamtske sudnistwo“** a podobne.

Dale namjetowaše k. studijny rada dr. Muka, zo bychu so wěste rozdźěle mjez evangelskim a katolskim prawopisom w serbskich časopisach a literarnych žurnalach, kotrež na wyšinje serbskeho pismowstwa stoja, kaž Časopis Maćicy Serbskeje, Łužica, wězo tež Serbske Nowiny jako zhromadny organ wobeju **wěrywuznaćow**, wotstroniłe. Tajke njekonsekwentne **pisanje nadeńdźemy** často w sćěhowacych słowach:

1. a) **čłowjek a člowjek**; b) wěcowniki, wotłožene wot słowjesow (verbalsubstantiva) na **-nje abo -će** pisaja po kat. prawopisu **-njo, a -ćo**; c) kóncowki naměstnikow zwjetša po evang. prawopisu **pisaja -eho, -emu** w genetivu a dativu. Přěniše **wuzynkuja na -nje a -će**, potajkim: stawanje, padnjenje, byće, tyće. Koncowku **-oho, -omu přijimuja: tón, tutn, samón, jedyn, žadyn, wony** (nic pak: wšón, wšitkón).

2. Mjehke zynki z mjehčenjom zdźeržmy: **wučeř, wučeřnja, pisař, pisařnja**, wowčeř, **wowčeřnja, tež Juřk, Mařka**; na **-eństwo** zmjehčujemy **ń pola słowow**, kotrež wotłožujemy wot **verbalsubstantivow na** -nje: zjednoćeństwo (nic **pak** n. př. hubjenstwo wot hubjeny).

3. **dha**, ds. ga, dga, stsł. kuda, dga (ně. kuda) **je přeskočiło** do dga, dha, ga, ha: kad ga (= wie denn?); **štó ha, štó dha (= wer denn?) lěpje za to so praji; dźě abo pak.**

mězu hromadże a sady wiśšachu tajke kantośte wopušćhe dele. Někotre —że so nemóže mjenowadchu — tykachu ześ cześkali, jehły, wulke špinki a druhi cžapor na hłowu, na ruzy pjerščenjenje a na wulki nawuščnuzu. Sšunkne bo-šahachu storo harć ke tulkam. Teš muzjoło khodžachu w dośahi tholowach a njedźelu šapakowachu ześ schiju a wutrobno dozyła ſ pschedkoſchu a ſ wyšokim twjerdym thornarjom a hłowa šedźeše krucže kaž kalowa hłóječka na hłubje.

W mjeswoczu roscžechu muzam koßnuty, kotrež so broda mjenowachu. Swjetschka sobotu — druhdy huscžešco — wotdrapachu ześ tute koßny ſ wótrym nožom. Chžychu njedźelu a ſwjatu dźeń rjani być. Schcžešpjenje pschecžiwo brodże a wiośam so mjenujzu hakle někotre kědźbežatki po-dšišcho wunamaka. Nawoczi hišcže wschitzy njenoschachu. Runje tak mězachu mnohy zyle žiwjenje ſwoje ſamonarosčenje ſubu. Tobak bo kurješe, šamo šedźeše, teš schcžipku ſ njeho dźekachu. Palenz, piwo a wino dostachu ſwjetscha w korcžmach. S farancžzkow so pjesche a běchu pschi tym wjeześli. Pile radoscže a wješkoſoce tehdom hišcže njesnajachu. Młodźi ludźo ženjachu so na dobre ſbožo. Mandźelſtwo na pruhu běše jim zuſe. A hdyž běschtaj žebi dwaj tak prawje dobraj, bo koschescheštaj, nośy ześ njerybnowachu kaž dźenſnjišchi dźeń. To dyrbješche něchto dobre być. A ſpodźiwuje — tehdom ludźo běhachu. Cži wobchodźischi měrjacžu wośy, aniomobile, tu a tam też létadła. Ale ſwoje kschidła hišcže kóždy njemóžeše. We ſwojej hłupoſoſi dyrbjachu ludźo wutrunyć a to léta dołho. Kak rjenje to je, so někto kóždy ſwoje mały elektriſy ſmudrić. A w bracže cži ludźo khodźachu. Nicžo njewědźachu wo cžopych žołmach, kotrež my ſ powětra łóſimy a ſo ſ nimi wobdowamy.

Tak a podobnje rěcžeše prawnuk ſwojim pschipoßluchar-jam. Zyła žurla šedźeše pokna pšěchatych ſwětłych hłowow, kotrež žurla ſami wobſwětłowachu. Sa nawoczjemi ſo nječtózkuli ſobuzelnje ſwušnja. Kak wrócžo tola tehdom ludźo ſtejachu! Haj, běchu dźeſacz mił ſa mě-ſiacžkom, na kotryž ſo někto ſa někotre hodźinki ſunjeny. Ssmy dźeń jón pisches elektriſe ſołmy ſtej ſołizili. Kak ſu jeno ludźo tehdom ſiwi być móhli.

Cvrkwinske powjesće.

ſ Ruchowſkich. Njedźelu Okuli — na ſudowym ſaro-wanſkim dnju ſa we wójnje padnjenych; W Pětrowſkej ſyrkwi ma rano ½8 hodźin ſarać Menda ſaro wanſku Bożu ſłužbu, ſyrku. hudźba; „Sswjedźeń rjekow", ja Błóſkim khór, orchester a pschcžełe wot Maxa Bercha; doh. ½12 hodźin ma ſarać Eder kemſchanje ja dźeſi a puſchczenje konfirmandow.

W Marijnej-Marczinej ſyrkwi ma ſarać Groß rano we 8 hodź. jwejwedź a ſwj. woitkanje, doh. we 9 hodź. ſarać Eder ſaro wanſku Bożu ſłužbu, ſyrku. hudźba: „Buhź ſwěrny hacž do ſmjerče", wot Volkmara Schu-riga, w 11 hodź. ſarać Groß kemſchanje ja dźeſi a pu-ſchczenje konfirmandow. Pop. ½3 hodźin ma ſarać Berg pruhowanje konfirmandow wyſchiſchej, realki a Pěſtalo-ziſkeje ſchuſ., hołcow, w 5 hodź. ma ſarać Eder pruhowanje konfirmandow Leſingſkeje a pſchchipſkeje ſchuſe. Syrkwi ſtej wutjepjenej. — Sóbrka ja we wójnje ſawo-ſnjenych a ja wothladanje rowow padnjenych wojakow.

W cžeſtnym haju na Tuchoſſkim pohrjebnischcžu je ſo 4 hodź. wopomnjeńſka ſwjatoczneje ſa padnje-nych pod ſobuſtatkowanym kapały ſtatneje wobory. Narěcž ma ſ. duchowny prim. Haebler. Pschi wopom-hódnym wjedre je w 4 hodź. w Pětrowſkej ſyrkwi. — Sóbrka ja cžeſtny pomnik w cžeſtnym haju. — Pop-wot 1 hacž do ½2 hodźin ſaro wanſke ſwonjenje ja wschi-mi ſwonami Pětrowſkeje a Marijnje-Marczinje ſyrkwje. — W industrijowej a pschemyſłowej ſchuli je dop. wot ½11 hocž pop. do 5 hodźin dokúnczna wólba wo-ſadnuch ſaſtojnſtwow.

Póndźelu rano ½8 hodźin ma ſarać Berg w Marij-nej-Marczinej ſyrkwi ſchuſtu nutrnoicž.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je konferenca duchownych. Pschedniocžk ſararja Bodenſteina je Schérachowa wo ro-ſpomożeńſej ſłužbi.

Sstrjedu pop. ¾3 hodźin je w Pětrowſkej ſyrkwi modleńſka hodźina ſa njeoſtańcže.

Pjatk dop. w 11 hodź. ma duchowny prim. Haebler w Marijnej-Marczinej ſyrkwi pruhowanje konfirmandow gymnaſija, ſeminara, wyſchſchejeje ſchule a pschekmpſteje ſchule.

Tydźeńſke ſaſtojniſtwo ma w Pětrowſkej ſyrkwi ſarać Eder, w Marijnej-Marczinej ſyrkwi ſarać Groß.

Darmo kóždemu 100 stat. hriwnow 100

njedawamy, ale prěnjoſkłany

pjelnjeński pjerodźeržak z 14 kar. złota

platěrowany, za reklamu a zeznaće.

Při skazanju spodźiwanje zbudźaceho wunamakanja

Radio—Composition Z. R. III.

šwjacański patent šo. 950. D. R. P. a. reklamowa płaćizna 2.— hr. (w klinkach 2,50 hr) doběrk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodźiwanje zbudźace wunamakanje njesmě w žanem wobkhodźe. žanej dźěłarni, žanem domje pobra-chować, dokelž móže njewuśeny, haj kóžde dźěło bnydom přepalene horncy, bowy, krjeplawki, mlokowe karany, kupanske wanje atd. dźerživje wuporjedźeć. Radijo—Composition přimuje na aluminium, emajlu, kopor, mosaz, čorny, běły a cynkowy blach.

Sjez łojtowanek. hamora! Sjez salmiaka!

Sjez łojtowanja!

Posyłka za 2 renſkej hriwnje dosahuje za 100 wupo-rjedźenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće hnydom! Připołožće pjenjezy Wašemu listej ał o za płaćće jena póſtow-y šekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připóſćelemy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pjerodźeržak.

Pjenjezy wrócimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tutón poražak w miliónach pytamy wšudžom zastupjerjow. Trěbny kapitał 300—2000 renſkich hriwnow po wulkoſći wokrjesa. Jenož na ſprawnych ſo zamołwjacych dźiwamy.

Lipſczanſka maſa.

Saſo jónu je maſa nimo, tiš ſo dwójzy ſa léto wuho-tuje. Na nałětnej a nałymſkej mjeſnjarowdnej maſy kon-zentruje ſo na krótke dny němſke hoſpodarſke žiwjenje. Ty-ſyſzy twornjow, dźiwjacžerjow, wumjeſzow wuſtajene tam we wjazy hacž 80 wuſtajeńſkich khěžach. Khěže ſu hewak wob léto ſ wjeſchcho dźěła njewobydlene, abo druhim za-měram pschenajate. Zyła khěža je do małych humpałow (kojow) rozdźělena, tiš jednotliwi wuſtajerjo ſa ſwoje twory ſebi wotnoja. Wjele pak ma teš tam w Lipsku ſtajnu wuſtajeńſu. Pschihoty, namołwjenja a reklama ſa taſtu maſu ſtajnje rostu. Tyſzazy wopytowari chwataja na tute dny do Lipska. Tutych móženy do tſjoch ſtajdownjow ros-dźěliš, do wuſtajerj, do kupzow a do ſładarj, ſa połednich maja Lipſczenjo khmane mjeno „maſowny twj", ſich liczba pschetrjechi ſo wjele wobej prěnjej ſyadowni. Letuſcha na-łětna maſa traješche wot 1. měrza hacž do 7. měrza, tech-niſka maſa pak hacž do 11. měrza, dokelž njebudże nałymu wuſtajecž. Sarjadowanje a wotdźělenje bywa ſtajnje do-ſpołnjiſche. Teš łětuſchi wopyt maſy běſche hordſti, a pschc-trjechi połednju nałymſku maſu wo wjele tyſzaz. Wu-ſtajeri běſche na maſy na 14 000. Kupzow pak něſchto wjazy hacž na łońſchej nałymſkej. Woni pak ſu najwa-žniſchi faktor na maſy. Ale tu ſjewi ſo runje naſcha khu-doba. Kupzy mózachu jenož małe błidły kupowacž, wo ko-truchž běchu wěcži, to mózo je ſaſo pschdecž. Tu pak dyrbi ſo najbóle na dźěławy lud dźiwacž. A tak wjele móže běži tón wſchcho kupowacž, to drje tu pijacž njetrjebam. Na maſy ſtajachu ſo we wjetſchich dźěłach tuaje wězy, na kaj-koſcž ſo tak jara njedźiwajſche. W lépſchich wězach cžinjachu ſo jenož mjeńſche ſtajnja.

Teš wjele krajanow, Jendźelcžanow, Cžechow, Nizo-ſemjanow, Franzoſowſow je letuſchu maſu wopytało. Woni ſu bóle na kajkoſcž dźiwali a ſwjetſchcho dźěła wězy ſkałali, tiš ſami hiſchcže njedźěłaja. Jich pak ſaſo wyšoke zło, tiš maja ſa dowos płacžicž, hacžeſche.

Technika maſa traješche hacž do 11. měrza. Tam běcžo hižo w prěnich ſchtyrjoch dnjach na 200 000 ludźi było. Najnowjſche maſchiny, żelezow wudźělki, elektrotechniſke wězy běchu tam wuſtajene. Kak je ſo tam kupowało, to nje-ſo hiſchcže woſſenwito.

Maſa cžiniſche wſchcho ſacžiſchcež, ſo ſmy khudy, pſches inflaſzju cžeſpjaſzi lud, tiš móže rjane wězy dźěłacž a wob-hladowacž, ale jara mało kupowacž.

Powješće wo ſapoſdźenej ſmuje.

Se wjcheči dźełow Sakſeje powě ſo nam nowy ſnih, a teš ſo ſyma pſchibéra. W nozy wot ſchtwórtka na pjatk běſche wot 10—12 ſtopnjow ſymy.

S **Kamjenizy.** We naſchim měſcže je ſo telko ſněha naſchło, ſo ſo wobkhod w měſcže hacžeſche. Wſchitko měſcže ſapoſdźenje.

S **Rudnych horow.** Tu w horach leži ſněh powſchit-kownje poł metra wyſoko. Sšlepje ſamo pisches dwaj meiraj. Statne awta, tiš wobkhad wobſtaraja, njemóžachu wſchudże dojeć.

Se **Stollberha.** Wſchudże leži wyſoki ſněh. Powſchit-kownje měri połdra metra.

S **Klingenthala.** Pola naſ je ſo to poſledniej nozy pſches 1 m. wyſoki ſnih naſchał.

S **Reichenhall.** Tšo pucžowazy, tiš we wyſokich Tau-erach pucžowachu, ſu w ſněhowěrſu ſnjeſbożili. Wot njeběſe jich wjazy wo nich nicžo njewědźa.

S **Warnsdorfa.** Pola naſ wuwiwa ſo nětko hake prawe ſymiſke wjeſele. Sšněha je doſcž napadało. Sšněhaki a ſanje, tak cžaha lud na ſmykanitſcho.

W **Mnichowje** běſche pjatk rano 22 ſtop., w Barſinje 7 ſtop., we Wrótſkawju 14 ſtop. ſymy.

Niż pak jenoż pola naſ w Saſkej abo Němſkej, ne ſamo ſe cžopkje Italiſkeje pſchikhadźeja połudźe jow nałétnim ſněſy. Hory wokoło Roma ſo ſe ſněhom kryja. Teš wohoj pluhaza hora „Wesuw", a město Neapl, ſtej běłej wodźelej

Wusudźenja.

§ **Lawuſki ſud.** Njedźał ſuźeſche Budyſchſke wohnjowe wobora ſa to, jo bě 4. oktobra 1924 pſchi wo-henju Hohlfeldez dźełakinje pobuſtkowacža. Pſchiſwoni Hohlfeldez hiwójby běchu ſo pſchi a po wohnju jara ne-łubje pschcžiwo wohnjowej wobore naſtajili. Wohnja-wa wobora telońka 57-łětneho bidarſkeho mišnera Ar-noſcha Hohlfelda, jeho mandźelſkeje Wilhelmine Hohl-feldowu, rodźenu Feremitaſzez a 32-łětneho ſyna, bidarja Měrcžina Hohlfelda pſchihódnjenja dla wobſkarjeſ. Hohl-feld ſo winowalſche, jo je wo wohnju ſelſnicžnemu njede-nitej Lehmannej prajił, jo wohnjowa wobora njewuſ, hdy ma městno wohnja wopuſchcžeſcž. Wona je wotekała, hdyž je ſo hiſchcže mózaje kuriło. Hohlfeldowa je wſchi wohnju pjecža w jednej komorzy prajiła: „Nětko je nam pa-kołtna wohnjowa wobora hiſchcže te poſledne jabłuka pa-kradnyła". A Měrcžin Hohlfeld pak je pjerža hižo do wohnja w błótarni ſwojeho nana dźěłacžerjej milinarjeje prajił: „Jeſli ſo ras poła naſ połi, potom njetrjebamy žanu wohnjowu wobornu, to ſu pakoſtniży" a pſchi wo-wju hejmanej wohnjowoje wobory: „Makło, ponyſli kdy, nětko je mam wohnjowa wobora, cži pakoſtniży, dwaj ſen-narjej jabłukow kradnyła." Nenoſcht Hohlfeld ſaſtoježi ſo ſ 50 hr., pjenjezneho khłoſtanja abo ſ 5 dnjam jaſtwa, Měrcžin Hohlfeld ſ 80 hr. pjenjezneho khłoſtanja abo ſ 8 dnjam jaſtwa. Hohlfeldowa ſo wuwinowja.

§ **Budyſchſki krajny ſud.** Njeſwojeſelazych dowjazaſch pomérom dla pſchihódje 20-łětny rataſki dźěłacžer Arthur Pawoł Baumann ſ Hajniz na ſe pucže. Cžaſiſcho je hižo pokhłoſtany, dokiż ſo na namjet pſchihódnje ma-cžerje do Zidowſkeho wokrjeżnjeho wuſtawa njeda. W de-zembru 1923 běſche tam ſ dwěmaj druhimaj khowanoj-maj, Jurkom a Rychtarjom, wutwochnył. Po kraju wokoło dundacžo ſo pſchi wſchelakich cžeſtkich paduſchtwach wobhlaſi. Wſchitzy tyjo běchu w nozy ſ 19. dez. 1923 pola kuſnerja Hana Rychtarja w Kolowſy ſo nutſkamali a 21. dezembra 1923 pola kuſnerja Wjele w Hruboczjach brašu, zrobu a druhe wězy pokradnyli. Juſt je buchakbory, njemóže ſo tehdła pothkoſtacž. Wud. hamtſki ſudnik ſaſtojži 25. napr. 1924 Rychtarja ſ 5 měſazami a Baumanna ſ 8 mě-ſazami jaſtwa. Baumann drje běſche ſ Jurkom w de-zembru 1923 hiſchcže pola kuſnerja Alwina Kranza we Hornim Kunnwałdze, pola J. Schmeiza w Budeſzecach a pola holpodarſki ſwud. Kranzowej, Jurkoweje cžeſty w Hor nim Kunnwałdze nutſkamał. W tutych padach pak běſche ſo Baumann wuwinował. Statne rěcžniſtwo běſche po-wołanje japołožiło, tak dołoko, hacž wuwinowanje naſtu-pa. Nětko pothkoſta ſo Baumann hiſchcže ſ dwěmaj mě-ſazomaj jaſtwa.

Pſiłopk.

* S **Drježdżan.** Liczba wobydleſtwa. Liczba Drjež-dźańſkeho wobydleſtwa wuczińſkeje ſapoczatk leta 1924 610 300, na konzu leta 1924 pak 612 800.

* S **Warnsdorfa.** Sbožo w njeſwožu měſeſche dźěłacžer Stolla ſ Niedergrunda. Jako je ſynnej żelezniej żerdzju do łótka ſ połeſchkrěnym metałkom jadźeže, pluſnyły metał ſ łótka a dźěł trjechi Stollu mjes wocži. Dokelž pſchi ſwo-jim dźěle trubłu pachałaſche, pſchihódje metał jemu tu na lubu a do hubu. Ranjenja, kotrež poczepi drje ſu bo-loſne, tola kaž ſ dźiwom mjenje ſtroſchne.

* S **Warnsdorfa.** Policija ſaja 26 łětneho dźěłacžerja Franza Tawſcha. Tutón ſurowy je wſojpjet ſwojeho 61-łětneho nana, kiż dźěłacž njemóže, tak nabił, to jeho cžeſty frani, tak ſo dyrbjeſche ſo do khoroiwnje dowjeſcž.

---

4. **Mjezha** ds. mězga, mězgi, sts. mezgy; **mozhy** ds. mózgi, sts. mozgy (přirunaj ds. šichy (šichi)), sts. gybati, gibaś (hibać), češki wšudže **-y** (kiž wurjeknje so -i!); potajkim **-h** njesmě so wuwostajić, dokelž ma-my tu w delnjoserbšćinje wšudže g, kotrež pokazuje na staroserbsku twórbu.

5. **Je** (— cs) akkusativ jo (jenički pad, hdyž accu-sativus neutr. gen. so z nominativom njekryje; n. př. **wónje jo widźał**).

6. **Harjeńk** město: jerij, abo sledź. (— der Hering).

7. **Klama**, nje pak thlama (= das Maul, die Schnauze).

8. **Syny** a **sydny**: mjez wobemaj słowjesomaj je wulki rozdźěl; n. př. Člowjek so **syny** abo **sydźe**, ale mloko so **sydny** (sydk).

9. **W lokalu** (6. padźe) **přidawnikow** mužskeho a srjedźneho rodu móže so pisać kóncowka **-em**, pola naměstnikow **-om** po předložkach: **we, při; na, po**, wo (na prašenje hdźe?) dla rozeznawanja wot instrumen-tala (7. pada), kiž ma kóncowku **-ym** abo **-im**.

10. **Na kóždy pad** pak dyrbimy wobkho-wać naš historiski, etymologiski pra-wopis, přetož naša serbšćina je dźe najbližša staroslowjanšćinje; (wšako też w druhich rěčach, kaž w jendźelšćinje, francowšćinje, italšćinje pisaja wjele wjacy pismikow, hač zynkow wurjekuja). Tehodła njesmě so pisać **wězda** město **hwězda** ds. gwězda; **łowa** město **hłowa** ds. glowa; nic **rota** město **wrota**, abo **roći** město wrócić, štož by často k njedorozumjenjam přiwjedło: na př: **zawrócić** (= umkehren) a so **zaroći** (= eidlich versichern).

Dokelž so při wudaću **nowejefible** za serbske šule wo to jedna, kak mohł so serbski prawopis za dźěći zjednorić, wuprajichu so wšitcy přitomni jenoh-mysłnje za to, zo njesmě so nicžo přewjesć, štož by naš dobry serbski historiski prawopis skepsało; pře-toż serbske dźěćo móže sebi kóžde serbske słowo, po etymologiskim prawopisu jemu so předstawjace, při přenjem wuknjenju a čitanju do pomjatka zaryć a tuž někajkeho wuwostajenja abo někajkeho čišćenja w mjeńšej abo čeńšej podobje wěstych pismikow, kiž so w hornjoserbšćinje njewurjekuja, trjeba njeje! Kajki by to tola njezbožowny přewrót cyłeho serb-skeho prawopisa był, runje nětkole, hdyž přihotuje so nowe wudaće wjetšeho serbskeho słownika! Zeyła by tajke nowotarstwo z wulkim njedźakom było na-přećiwo nasim starším wótcincam, wučeńcam a słow-nikarjam, kaž běchu to wosebje Pful, Hórnik, a Smo-leŕ, kotříž su so swoje cyłe žiwjenje wo to přičołali, serbski prawopis na wěsty wysoki skhodźeńk po-zběhnyć. My stari a młodźi wzdźělani Serbjo ma-my so skerjo dale pročować, zo bychmy k dospołnej přezjednosći dopěli. Z tuteho rjaneho prócowanja so naše serbske wučerstwo a duchownstwo zawěsće wuwzamknyć njecha, njesmě a njemóže! Tuž do předka a nic kročele nazad!

T. Serbin.

* **Kamjenij.** Wulk woheń w fakrskej maschinskej fabrizy. W Draždjanskej a Gießerskej drohy leži preni dźeł jakiejze maschinskeje fabriki. Wutoru wjecor bě tam w bliskavni wudyrił. Dźěłacerjo běchu hižo i dźěła. Kak je woheń nastał, njeje znate, Halk, ja pol hodźiny po pytnu. Woheń bě so mjes tym jara zwuplehstrił. Wohnjowa wobora pschihódże j' 5 hinkawami. Zjitko je ji poradił, k wuhnjej dóńcź. 500 kóśmych mjekow wulke mjeno bo palesche. Halke po wjazy hodźinskim napinanju bě strach pschewinjeny a zuhdobne twarjenja wuhnowane. Dźeło a haschenje trajesche hacź do ranja. Jedyn wobornik so trani a do khorowinje dowjese. Schoda je wulka.

* **Angerstein.** Bórzy po cźłowjeczim rěmiku Haarmann pschedźe powěźeź lud a kraj wo wóżgonkrócźnym morderzu Angersteinu. Pschekhěts śeźehowaschu powěźeź wo ludźiscźku Denzy a tak so bórzy na Angerstein zamyslichu. Pschepytowanja pak wjedu so dale a rosprawy wězywustojnych wosjowja so sjawnosći. Angersteinowu wobchodne knihi su dokładnje pschehladali a pschepruhowali a pschi tom namakali, so je Angerstein swoju firmu wo 24 000 hr. jenoź w lěcze 1924 sjedał a pjenjezy pschekhiwił. Za tute pjenjezy kupi śebi w lěcze a najmjenje léta 1924 wjazy śeźmnoścow. Nimo toho je teź pisches swój śiwy był. Hdyž je śiwy był, njebohdźesche so hacź dotal wuhlědźeć. K tutym zakoćmym mordarskim wam je so po měnjenju wyschnosćow słónczne rozhudźił, hdyž běchu jemu prěnje pschekhidźenja dopokasali. Wón dyrbješche so tehdała se śiłnyby pschećiś. Hacź dotal je bjes diwźa znate, so je tahrodnikow khónzonat, to by někoho dróhsego njedobrźiwina winował. Swoju prawu pschiczinu k tutym zadkawym krawnym njeskutkam njeje Angerstein. Kiž je w Limburskej khłostarni, pscheradźił. Pschepytowanjam sudnistwa je jenoź tam a sem pschispomnił, so jeho śiwótne źiwjenje tak pschejezene njebě, kaž bo to być dyrbało. To pak njemóże na žadyn pad z winu mordarstwow być. Winy maja so pschedběźenje w pschekhićhwjenjach a falschowanjach pytacź. Tuto wjscho so dyrbješche spalenje tśěże krónowacź. Kak je pschi Angerstein wjschitko wunyhlił, to pokasuja jeho pschipravy, kak je wobeń pokhćiśeź dźył. Wón je wodowodły w donje pródowe wuhlěźeź dał. Dale je wjschelake wězy z benzinom a swěźenjom polał. Nětko tuka so hišchźe dale, so je Angerstein też swoje wobsedźenstwo to Delnim Scheldje sapałił. Tehdom sućźi so wscha śkźina nadoba. Pschepytowanja wjedu so hišchźe dale. Hacź dotal je Angerstein jara mało wusnał, ale pschepytowanja kopja jeho winu, dóńź won njepodźeji a teź so njewuznaje.

* **Podmokłow** (Bodenbach). Ssmjertnje jenjeboži pósći sastojnik Klint, nan dwoju dźěśeźi. Jako klient na dwórnischcu pósći wós wuprósdnjesche, pschidźěše Barlinski śpěchnik nimo, kotryž njeschożownoho bobu storhny a jemu hłowu wotźěže.

* **S Czopliz.** Ssamomordarstwo sługi 84 létna źowska Marja Rejowa, dokeź mjesesche swoje źiwjenje źyte. Schwórnik namakachu ju, wobwěsnjenu we Brüzu.

S Rumburka. Psched nětkotrymi dnjemi namakachu jasu karja Libilcha i Georgswalde i ranjenej hłowu bjez wobdomja leżo. Won bóhdy nětkdże krótke sekanje měł. Pschi tom bě so i bratrowaj Habelez i Rumburka jwodźił. Taj su wobaj wobdwaj pschi i pótotowym źeldanu wotdźělschtaj. Bratraj so jasełschtaj.

* **Sömjerej w pjezy.** Po powěsćach i Kassela namakachu w Grossenricze 48-létneho dźěłacerja H. Stiefela morthweho w pjezy, jako drohu rano pjez japyricź. Stiefel běsche pickł a dźeń prjedy so khětro nahrěwał a tak w pjezy nógne lehwo pytał. Hacź je tam nuts falešł abo je jeho nětko nuts tyknył, to dyrbi so hake śudnistwo pschepytowacź. Pjez běsche hatke mało wustudźka. Cźěko běsche jara napalene a cźeko bohdźesche so i wusseje pjezy wuczahnyć.

* **Hischcze jedyn ludźiracźk?** Po powěsćach i Warschawy pu tam nětkdźesche so sastojnika cźerwjeneho kschża Antona Karczykowskeho sasełi. W jeho bydlenju namakachu i krewju wopanzanu salu, źudobja i běłym mjahom a nékotre schćele i muczinym. Sajaty pak wobtkuczka, so je namakane mjazo wot sarźanych kózkow a pjow. W blidowym kachćiku pak nadeńdże so wjazy papjerow a pahow, kiž śiuschcza mjodym hołzam a źonam. Dokeź pak sajaty njepraji, śwotkel je ma, tak tuka so, so je hołzow a źonow klónzował. Sa tutej wězu so pilnje dale śłědźi.

* **Kónz rubježnika.** S Passau so pische: Dźěłaczej Hainzinger běsche psched krótkim torczmarja Poinknera nadpadnył, morił a wurubił a potom cźeknył. S łóśerskim listom jeho pytachu. Skónczinje jeho dwaj żandarmaj popadnyschtaj. Ale njedachu so tak lohzy pschewinyczź. Sćerje bu jimaj spjeczowaschće. W sadwólkowazym wojowanju zasćeli jenoho i polizistow. Tuž druhi morđarja zasćeli. Tu bo wospjet pokasa, so je musne, so polizistoju po diwu abo wjazy na śłedze za rubježnikami a mordarjemi śo wobdźěla. Tuchi su śwjetschca wobronjeni a dla dalscheho mordarstwa jedi janeho śwědomja njecźinja.

* Se Sswódnizy. (Wopor inflazije.) Cźěśla Blzicher w Ludwigsdorfje běsche ja cźaś inflazije swoje nahromadźene krotschki śhubił. To dźěsche jemu tak k wutrobje, jo do cźeźkich myślow japadnu. Nětko je so we źiwojim wobydlenju wobwěsnył.

* Wjelkowy parnik je so pschi nižoješkim brjoły rosbił. S Amsterdamma bo powě: Pola Hoh nan Holland je wczera wjecor wótoło 8 hodź. 7000 tunow wulki wjeslowy parnik „Socrakata“ śo rosbił. Parnik śłuschu Rotterdammskemu łoźdej. Na źamym mjesnje je so w lěcze 1907 parnik „Barlin“ rosbił. Parnik „Schelde“, kiž parnikej na pomoz źwatasche, je tchórnja na dnje tichźaj wostał. Dokeź je bla źylneho wětra morjo jara njemérne, so wo źiwjenje 17 mórnikow strachuja. — Po poldrjschej powěsći je rosbity parnik „Socrata“ nutone i namjenja dawał. Parnik „Président van Hell“, kiž na pomoz khwataleche, wróći so bórzy jasho. Jemu njebě móhło, nětko wumóhł. Teź parnik „Schelde“ to njesamóh. Wjecźor wokoło 11 hodź. běchu hižo śwězy habłe. Najsterje je so parnik khwyt a podmurił.

* Pschedawaŕ i fabrikantom. Psched 1kom dobu w Bostonje khudy wokoło puczowazy pschedawaŕ łóź a dosta tak 20 000 dollarow do rukow. Won je rjśerschiśeje a może wubjernje pschasć. S dobytymi pjenjezami japocza dźěłacź, namucźi khude bolaz pschasć. Dźensa ma tajki wobchod a telko dźěła, jo njemóże wscho doczinić. To je myto keźo, kiž so stajnje hiba a trošchu zboża pschi tym ma.

* Najrjeńscha śmjerć. 45létny fabrikanta Josej Rutford i Glasgowa cźitasche w Jortnej knihy. Won dyrbješche so tak śmjercź, jo jeho pschi tym Boża ruczka łaja a bě hyrdom morwy.

* Hobrska połpostawa Lenina budze pola Kislowodska w Kawkaskich horach do skały wurubana. Dwaj ruškaj wumeźkaj budźetaj to cźinicź. Połpostawa budźe, hdyž bude hotowa, nětkdże 8½ m. wyschoka.

* Auto i aluminija. W Ameriezy je so auto natwarił, kiž je zyły i aluminija. Won je jara lohki a hodźi so jara derje ja jěhdy na hory. Cźeźsche auta tam najbóle wjahu.

— **Sdźeleńki.** Kotremu sdźělanemu Serbej, i najmjeńscha, kiž je w Budyschinje nékajku schulu wopytał, njeźiwi wjelgi klawneho pjišowarjeza Julks Verne znaty. Po posledních powěsćach je jeho syn Jan Julsej Bern, 67 lět stary wumrěł. — Mać Hugona Stinneża wumrěła. W Mülhleimje wumrě mać cźełnjeskeho wulkoindustrijelneho Hugona Stinneża, Adelinda Stinnes-Lonpierne. Wona běsche dalsoki jako dobrocźelka znata.

** S wyschcze jcźule. Jenoho dnja pschihódże k slawnemu wuczerjej Bunkenej studowacy. Won chcze śebi na konzu semestra wobkruczeź dacź, jo je pschednoschki kusa profesora śtyschał. Knjez profesor dopjelni sloro pschaju prósźnu. Tutón cas pak pschijpomni, jo njeje studowazeho jenje widźał. Studowazy jemu wotmolwi: „Wy mje njejsće widźał, knjez profesor, dokeź sym tam jady skopa śydał.“ „Haj, mój luby, tam jady skopa śydaja telko.“

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 14. měrza 1925.

Wczerawske kursy w Barlinje:

(Tune kursy za w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 530
jendźelski punt	20 095 000	cźěchoski króna	12 450
schwejzarski frank	80 910	10 mil. wólk. mark.	80 200

We pjenjezach njebě wczera žanoho pschemjeńenja.

Efekty mějachu wczera na Barlinskej burzy pschi skuczenych kursach źiwiski wobkhad. Pschi początku běchu renty a druhe staty požčonki drje trochu klabe, pozdźišo so snowa khrućicźu.

Na produktowych wirtach so wczera źitne placźiny porschlitkownje seźlabichu. Powjaźe i wutraja dźiwinjeschcu snižene placźiny. Po wschém źdaju je cźeś wyschkich źitnych placźinow dre nimo. Teź ja pozdźišche terminje japiśowachu nižše placźiny. Khćebowoho źita wczera nětko wjazy rospschedachu. S muku, wosjechkami a wotrubami bě wobrot śnadny. Wczera placźiejsche zentnać

w Shorjelzu:

pschenicźy 12.25—13.25 hr., rožki 12—12.75 hr., jeczmjenja nałčnoho 12—14 hr., wowsa 9—10.50 hriwnow,

w Drježdźanach

pschenicźy 13.55—12.80 hr., rožki 12.50 hr. hacź 12.75 hr., jeczmjenja nałčnoho 13 hacź 13.75 hr., najmjenscho 11—12.25 hr., wowsa I. 10—10.75 hr., II. 9—9.50 hr.,

w Barlinje:

pschenicźy 13.60—13.65 hr., rožki 12.05 hr. hacź 12.15 hr., jeczmjenja nałčnoho hr. 12.05—12,90, najmjenscho 10.75—11 hr. wowsa 9.40—9.60 hr.

We Wróćźakowju

pschenicźy 13.50 hr., rožki 12.90 hr., jeczmjenja nałčnoho 13 hr., najmjenscho 11.50 hr. wowsa 10.35 hriwnow.

We termińowym wikowanju:

pschenźany w hapreji —, meji 14.25 hr. hacź 14.32 hr., w julizu 14.27—14.35 hr. rožki w hapreji 12.75 hr., meji 12.95 hr. hacź 12.92 hr., w julizu 12.40—12.47 hr., wowsa w hapreji 9.60—9.50 hr., meji —, w julizu 9.70 złotych hriwnow.

Wiki wuźitkowego złotu wczera w Barlinje, Magerviehhof Fri.-Richstrasse. Pschihnachi běchu 718 dźesći a wyškoskuźelnych krupow, 6 wołow do zahanja, 9 bykow, 13 próśnikow.

Wyšokokuźelne krupy:

a młode dójki:

1.	łajkolece	380—530 hr.
2.	łajkolece	250—360 hr.
3.	łajkolece	200—250 hr.

Jałowy:

1.	łajkolece	250—430 hr.
2.	łajkolece	160—280 hr.

Po zentnarju źiweje wahi:

Woły do cźahanja:

złoty frankenski złot	40—48 hr.
Byki, woły, próśniki	30—36 hr.

Wiki běchu jara mérne, bobry złot bě žadny.

Wiki wuźitkowego złotu w Leer w rańschej Friesiskej. Haczrunicź so wiki jara pozdźe pschipowjedźachu, hdyž na nje wjele złotu schćehowali. Ale teź kupzow bě so dosć feschko. Pschihnali běchu wokoło 600 schtuk złotu. Mjany złot bě žadny. Wiki klagachu.

Wyšokokuźelene krupy

a młode dójki:

1.	tjadowinje	525—600 hr.
2.	tjadowinje	400—450 hr.
3.	tjadowinje	250—325 hr.
Byki lětne	2. tjadowinje	200—500 hr.

Proźata 18—25 hr. schtuka, běhaki zentnać 50—55 hr., wowcy 30—60 hr. po zentnarju.

Pschichodne wiki su frejedu, 18. měrza 1925.

Na pschedaś:

Walach a kobła, 5-létnej, Schtoła w Boschegach.

Żiwnosć we Wutkanczizach, 21 jutrow pola, 3 krowy, wschć małchiny, elektr. źiwjenje, woda w donje, wopalna pokładnja 15 000 hr., płaczina 12 000 hr., napłaczenje 6000 hr. Dalšcha wukaza Knotha tam.

Sskomu, źanu a wowpsnu, Koch w Korjezach.

Prošata, khlóset Guda w Dalźach.

Kosa blisko ke kóślatam, Rychtaŕ w Cźelchowje, stara zyklowanca.

3 koły blisko kóślatam, w Kulowje, na Hajchkeź haźy 14.

Kupiś ha pyta

Paka kotrež chce śedźeć, Bjar w koperniki na Zidowje.

Ssyno, Ziegler w Budyschinje, na hornjeźiskej haźy cźo. 28.

Drjewowa awkcija:

Pondźelk, 16. 3., dop. w 10 hodź. 40 metrow kulicowow, 50 śuchizowych hromadow. Kupzy śeźdu ha pschi jesenym, wot Lasa do Wojerez wjedźazym puczitu.

Schkrowe dewesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dopołnja ¾11 hodź.:
Bjes wobchoda. Tendenza łaschnjatana.
¾12 hodź.: Dale bjes wobchoda. Tendenza jar łaba.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wołsowe łymjo po tuni abo 1000 kg, šewat 100 kg, placźiny we Rolej hriwnje.

	13. 3.	12. 3.		13. 3.	12. 3.
Pschenica	252 755	253-257	rapš. wołsnjch	16.17.00	16.17.00
rožka	241-245	244-245	pach. mełaśe	9.30	9.30
nałčn. jeczjmjeń	241-258	249-260	šeradełka	15-16,50	15-16,50
nał. jeczjmjen	—	—	běrnaze łrušli	19-19,40	19-19,50
wowš	188-192	189-193	bjury	19-20,00	19,00-20
kukuryca (Mais)	214	—	wota	18,50-20	18,00-20
pschenična muka	34-36,25	34-36,75	lany wołsnjch	22-22,50	22-22,50
rjana muka	32-35,50	33-35,75	modre łupjny	12-13,75	12-13,75
pschenic. wotr.	14-14,10	14-14,10	žołte łupjny	14-16,00	14-16,00
rjane wotruby	14-14,40	14-14,30	łymo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-400	390-400	šlonca, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane łymjo	385-400	385-400	„ pschenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
šrošk	20-22	20-22	„ wowsjna	1,00-1,05	1,00-1,05
pjelušchi	18-19,00	18-19,00	„ jeczjna	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjeźne placźiny w Budyschinje.

wot 20. měrza 1925.

Wschě placźiny su po złotej hriwnje rosumia.

Pschedmjet		najnišcha placźizna	najwyschscha placźizna
Pschenźa, łwonka wotedacza	50 tilo	10.75	11,00
Rožka, łwonka wotedacza	50 „	10,75	11,00
Jeczjmjeń, łwonka wotedacza	50 „	12,00	13.00
nałpmjški	50 „	—	—
Wowš, łwonka wotedacza	50 „	8,75	9,50
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,20	2,40
Ssyno	50 „	3,00	4,00
Sšłoma, i maschk. mlócź, praš.	50 „	1,00	1,10
„ i maschk. „ i sašł.	50 „	1 40	1,50
„ i zypami mlócźena	50 „	2,00	2,50
Pschenična muka, 70%	50 „	17,50	18,00
Rżana muka, 70%	50 „	17,50	18,00
Pschenične wotruby	50 „	7,25	7,50
Rżane wotruby	50 „	6,75	7,25
Proźata 342 schtuk	1 schć.	13,00	26,—

Drjezdźanska bursa.

Pschenica	251-256	**běrnaze łrušli**	22,00-22,50
rožka	250-255	**pschenič. wotruby**	14,00-14.50
nałčnj jeczjmjeń	260-275	**rjane wotruby**	14,00-14,90
nałpmjški jeczjmjeń	220-245	**pschenična muka**	36,00-38.50
rapš	200-215	**rjana muka**	38,00-40,00
cźerwjeny šeźel	235-260	**wota**	25,00-26.50
rydź	380-390	**pjelušchi**	24,00-25,50
kukuryca (Mais)	220-230	**hróch**	27,00-29,00
łuche truhanzki	11,00-11,50	**ześkowe truh.**	19,00-21,00

Zapóslane.

Do Cźelchowa. Hriwniny kurs w januarje 1921 bě jara wschelaki. 3. 1. bě dollar 74,50 hr., 15. 1. 66,85 hr. a 31. 1. 60,50 hr. Tak bě 10 000 hr. po jeźedźnym kursu wokoło 154 dollarow, tu jen 646,80 št. hriwnow hódne.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Wozjewjenje. W nozy wot 19.—20. februara t. l. ju so pschi wotkrjeńnej dróhy i Wojerez do Narcźa žadowe schtomiti, kiž ju so łońsche léto hadsale, potrandnyli. Dokeź ju so tajše padušchkowa teź na druhich drohach stake a padušchi so hišchcze njeźiw lepili, tak pschikubinmy tomu, kiž paducha tutych schtomow dopokasa, so może so źudniśy khłostasć, 50 hr. myta.

Sa gmejnskeho pschedstejićerja sa gmejnu Kulowy wuzwoli a potwjerdźi so źiwnoscźe Pětr Wrobel i Kulowa.

Wot 1.—28. februara 1925 ju so hońtwjerske wopiśna wustajiše: 14. febr. za direktora Weilandta w jamje Erika; 16. febr. za mésticzela zgbelnicze Gustava Krausu ze Nowehe Mésta; 18. febr. za gmejnskeho pschedstejićerja Gustava Furka w Lětkej.

Reinhold Neugebauer

krawski mištr

w Budyšinje na hłownem torhošću 7.

Zhotowjenje po měrje; Wulki skład tkaninow!

Porućam we wulkim wubjerku samozhotowjene **mužace, pachołace a hólčace wobleki** po tunich płaćiznach,

čorne a módre konfirmandske wobleki

tkaninowe kholowy we wšěch wulkosćach, wšě drasty do dźěła. Nimo teho porućam **košle, spódnje kholowy, nohajcy, košlacy barchent, kopšiwinu, twjelki, trjenje, dybzaćne rubiška, módrodšěž** w krasnych mustrach a t. d.

Wulki wubjerk sportiskich a rukawatych łacow za mužow a žony, **pótniki** we wšěch wulkosćach.

Drastowe tkaniny

wšěch družin

za konfirmaciju poruća

Hamburger

12 na bohatej hasy 12

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějićel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, sihgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zascopředawarjo dostanu wysoke rabaty

H. Pittner w Budyšinje

na Lessingskej dróży 5 Założene 1863

Wosebity dom

ruskich a amerik. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kolmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho woska, mydłow a mydłowych półvrow atd.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

Symjentne běrny

dobre zwuběrane orginalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdże hač sem, za tym hač dołina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźělacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

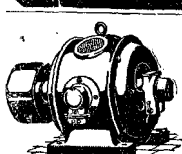

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předytkowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pjasne a šorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki **šlě**

A. Bokelmann nasl.

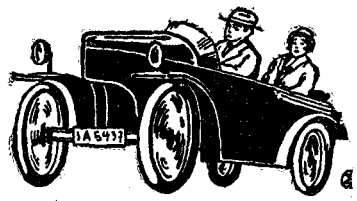

Ludowy auto „Motlmobil“

z 2 sydłomaj, z automatiskem mazanjom, ze 4 khodami (Gangschaltungen), jědże na 40 km za hodźinu, wozmje hory hač do 15 %, z elektr. wobswětlenjom. Płaćizna 1660 statn. hriwnow.

— — Přijomne podźělne płaćenje. — —

Gustav Schmidt w Kulowje a Rakecach

wikowarnja z motorskimi wozami a kolami.

Na hermanku w Halštrowje

je

Welsec kupny dom w Kulowje

zastupjeny

w domje k. Haufe na Połčničanskej dróży.

Max Hensel ✤ marmorowa industrija

Telefon čo. 289 **w Budyšinje** w něhd. husarskej kasarnje

poruća so k zhotowjenju

platow za myjne blida a bufeje wusadźenjow sćěnow a khuchlow

woknowych deskow a kiamowych taflow

taflow za zaswěćenje a hašenje swěcow, za ličaki a rozdźělaki

stejacych čusnikow a pisanskich připrawow, debjenkow na blida

pisanskich lampow a lampow za nócne blidka

z tukrajneho a wukrajneho marmora.

Hotowe wudźělki stajnje na składze.

Tole je wobkhod dobreje twory a funich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na žitnych wikach 11. Rěči serbski.

Hdyž do Budyšina přińdźeće, wobtykajće nas; pola K. Erlera na žitnych wikach 11 kupujeće wohromadźe dobre a tuńe płaćizny. Rěči serbski.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za madu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospolne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Wubjerk z bromadami mužacych a žonjacych **kołow** jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělne płaćenje. Dom jězdnych kołow **Witek w Sćijećach.**

Bjarec meblowy dom

kuchinske wuhotowanja wot 100 hr sem, **sofy** wot 100 hr. sem atdźe za hosćencarjow a zasopřed. po wosob. płaćizn. na Nowosalickej dróży napřeco wulkeje piwarnje. Podźělnje płaćić je dowolene.

Wšě družiny **žonjaceje a dźěćaceje drasty** šije

Johanna Skatullec

w Kukowje.

M. Mikela

časnikař

w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Jědne kola, maschiny, zentrifugi ma stajnje po tunich płaćiznach na pjschebań, wuwjedźuje wuworjedźenja, janiitowanja, autogenske lotanja brje a tunje

Matth. Panoscha w Stěpom pjschi dwórnišćeju. Mějći šerdźi.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróży 40.

Porućam płaćizny hódne jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myče, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkaske wobleki, lidźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pf. **papjerowy wotpady** po 3 pf. **lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina** sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wuwónoše.

Popp na hornjerśk. hasy 18 telefon 1362.

Syru wołmu

kupuje po najwyšich płaćiznach abo **samenja** na **Ia česane pjerje**

Otto Oßwald

Štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

SERBSKE WOTINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec a knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 30 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 63 — Budyšin — póndźelu, 16. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Nalnowše z cyłeho swěta.

W Kölnje hu 50 lětneho měšćanskeho dźěłaćerja Küntzelera wotprawili. Wón bě dwě hołzy k žebi wabił, jej wumnožował a potom morił. Wobhnadźenje bě jo Küntzelerej sapowědźiło.

*

Pola Salzwedla železniczny cłah do nakładneho automobila sawadźi. Dwě wožobje w automobilu běštaj hnydom morwej, tśeca na pocerpjene cejže rany sa hodźinu wumrje.

*

Sud w Koschizach w Slowakskej je kommunistiskeho sapósłanca Taussiga dla kazenja krajneho měra, štichwdźenja prezidenta republiki a knjezerstwa a dla druhich pśestupjenjow k jastwu na 10 měsazow a k pokuzje 780 krónow sajudźił. Dale je jo jemu wólbne prawo na tśi lěta wotzeknuło.

*

W Hornjej Zlalskej nětko 100 000 metallowych dźěłaćerjow strajkuje. Fednanje mjes dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi je jo pśeleźnuło.

Wobsamknjenje wo wotbronjenjśej kontrolli w Němskej.

K wšeźelakim praśenjam k wutwarjenju kontrollneho prawa Swjatka ludow nad Němskej, Awstriskej, Madźarskej a Bołharskej je rada Swjatka ludow žołtu wobsamknuła:

1. Rospravu měšćanese kommišije juristiskich a wojerskich wěźewuznatych wo njewotbronjenju Němskeje pśiznaśeć, kótraž źrudki a pueze mjenuje, ś kótrymiž dyrbi jo kontrollowazym kommišijam despolne swobodne pśeźewjedźenje jich nadawkow swěźiśeć.

2. Generalny sekretariat Swjatka ludow proseć, praśenje pruhowaś daś, haś a kak daloko w tutym regleme nowane nastajnym system zakujedawaśe naprawy muse cźini, kótreź móc jo w statach, kontrollowazemu prawu podstajenych, sawjeseć.

3. Generalnemu sekretarej polnomóc daś, so smě njeowanym sćitowym statam hišo nětkole winowatosć naprotejśiś, so dyrbja kóždu kontrollu cerpiś; a jim na jo też rozšyrjenje Swjatka ludow wo organizaziji kontrollowanskeho prawa a reglement dźěliś, so mohłe tele statw muse naprawy ze swojeje strony cźiniś, so by radźe Swjatka ludow świdźone było, so mohła saležnosće, w mjerowych kśeźenjach sapinane, w padźe kontrolle wukonjeś.

4. Dalsche pruhowanje kontrollowazeho systema za wotmilitarizowanje porheinskeho pasma na jo na blizše posedźenje wotstorcźeś.

5. Pólšku namolwiś, so by generalnemu sekretarej nadrobne roskładowaśa, na kaźe podłoźi wona swoje žadanja k wobdźelenju pśi dźełach stajnje wuradźowazeje wojerskeje kommišije Swjatka ludow załožuje.

Bayerski minister Held jako schesty kandidat němskeho presidentstwa.

Krajny wubjerk bayerskeje ludoweje strony je wobsamknył, so njeźudźe ani sa dr. Jarresa ani sa Marxa hłosowaś, ale so bayerskeho ministerskeho presidenta dr. Helda sa swojeho kandidata postajiś. Tutón je tenu hižo swoje pśichłosowanje dał.

Wschoněmski swjask pschećziwo dr. Stresemannej.

Wschoněmski swjask je wulki generalny naddźěł pschećziwo němskemu ministrej dr. Stresemannej sapoczał. S pschećiwjenjom je „rukowańśi pakt“, ś kótrymž dr. Stresemann Francoskej a Belgiskej sa to rukuje, so Němska swoje wjeczorne mjezy njepscheměni. Wschoněmszy pschećziwo temu protestuja, so Němska njeźudźe sa sajudobydźerje Elsaša, Lothringskeje wojowaś a so chce Eupen a Malmedy Belgiskej pschewostajiś. Wschoněmšći swjask swoje sobustawy napomina, so dyrbja wšykne muzy na to wažiś, so by so němski lud wo sćitowych „rukowańskich pakta“ rozsudźił. Tajki wichor rosnorjenjoske dyrbi so sbudźiś, so žadyn minister a žadyn němski president swój njeźwěritaj ke woli němskeho luda na sakitanje jeho cźešeje a dostojnjeje najwěcejo staśiś.

Nowe sakske sakoniowe nacźiski.

W pótšedźenju zhromadneho ministerstwa ś 13. měrca je ministerstwo wobsamkło, kraśnemu zjězdowaze sakonjowe nacźiśi pschedpołožeś: **nacźišć schulskeho pscheměnjenjeho sakonja, nacźišć schulskeho dohladowańskeho sakonja, sakon k pscheměnjenju gmejnskeho porjada sa Sakso, nacźišć sakonja wo natkwitnym dalšim zběranju pschemytkowego a ležomnostnego dawka, nacźišć pschedłoži wo dalšim wobdźelenju sakskeho stata ś kapitalom pśichi towarstwje sakskich lětakskich pśichistawow.** Dale je jo wobsamknuło, wuprawjenje dowolenjy sastojnikow, 1921 wobsamknjene, hacź na dalše wobkhowaś.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěć serbski!

Kupi. z zajmjenja kupowańskeje wobuwow. Pódniowanje spěšnje a tunje

---

Němski železnizarski strajk.

Rosšyrjazy wuńud wo železnizarskim strajku.

Rosšyrjazy ćud wo žadanjach železnizarjow je jo wuprajił. Wón reka:

I.

1. Dźeło jo wšudnje hnydom sajo sapoczuje.
2. Dźełaćerjowe dla strajkowanja njenapremje.
3. Dźełaćerjo, kótrež su jo strajka dla puschkźili, muju jo hnydom, najpózdźišo pak 31. měrca 1925 do swojeho dotalneho dźěła pśichiśeś.

II.

S wubjerkom, kótrež jo najpózdźišo w druhej połojcy haprileje seźidze a na kótrymž jo železnizarjo a towarstwo němskeje železnizy wobdźěli, dyrbi jo pruhowaś, na kaźe waschnje móże jo dźełanski cźas ja wešte skupiny personala bjez smjenjenja wunoschowaśe němskeje železnizy skóźiś.

III.

Wot 15. měrca 1925 jo składna nusa najwyschšeho starobneho zhobdźenka wo 3 pjenježki powyschi.

Składne mjezy druhich starobnych klasow jo tenu wotpowjedazo powyscha.

Hacź do wutory 17. měrca 1925 ma jo wotmolwiś, hacź jo rosšyrjazy wuńud pschihwosujuje.

Strajkowarjo ś cejźa do tuteho wuńuda swola, dokeź jo jim w nastupanju dźełanskeho cźasa njeje w miežim napischeżo pschischło.

Njemérna zhromadźizna železnizarjow.

Strajkowazy Wańkebarlinskeje železnizarjo su jo njedźelu do zhromadźizny sesch, w kótrejž je wulki njemér knjeził. Hnydom pschi zwołarku žebi žadachu, so by jo generalny strajk pschijowedźił, jo strajk rośćerik abo so by jo we Wańlinje powyschikowny wobkhadny strajk wulvokał. Strajkowe wjedniśtwo pak na to pokasa, so dyrbi jo na pschikazy organizajje na kóždy pad, potajkim teź hnadź na napominanje, so by jo sajo dźełacy sapoczało, pobłuchacz. Jeli so by jo ś druheje strony bjes poruczenja tarifnych organizatjow, kótrež su ja strajkowe wjedniśtwo samolwite, podłoź wojowanja rośćerik, dyrbjał němski železnizarski zwjask swoju ruku wrócźo sesahnuś, ś cźimž by jo strajk pśetnył.

Zhromadźizna wobsamknjene pschija, so ma jo wuprajeny rosšyrjazy wuńud wolpokasacź. Pódla teho jo teź někotre wobsamknjenja pschijachu, po kótrychž ma jo generalny strajk wulvokaś.

*

Konferenza strajkowazych železnizarjow w Drježdźanach je wobsamkła, rosšyrjazy wuńud wolpokasacź a pschedsydstwu němskeho železnizarskeho swjaska porucźiś, wojowanje hnydom rozschericź.

Krwawne srażenja mjes kommunistami a policiju w Halli

Wólbne hibanje sa němske presidentstwo je jo ś kwawnymi njeměrami sapoczało. Kommunistojo w Halli běchu pjatk wjeczor wólbnu zhromadźiznu do ludoweho parka swołali, w kótrejž byrbjesche jich kandidat němskeho presidentstwa Thälmann rěcźeć. Jako rěcźnju dyrbjachu pódla teho jedyn francowski a dwaj jendźelskaj kommunistaj wustupiś. Hižo w prěnich wjeczornych hodźinach jo na dwórnischczu policajstam kommunistojo pschećziwjachu, kótrež běchu po Thälmanna ś herzami pschicźahnyli. Hižo dołho do zpoczatka zhromadźizny bě sala w ludowym parku do posledźnjeho městna wobsadźena, tak so dyrbjesche jo sanktnyć. Kommando policije bě Franzosam a Jendźelcźanam rěcźeć zakazało. Kommunistiskemu sekretarej bě jo tale sakaznja ś cźasom dźělita. Wobsedźenje zhromadźizny pak jo po tym njeskóri. Jedyn jendźelski kommunist na tribunu stupi, so by k zhromadźiznje rěcźał. W zhromadźiznje bě wjazy dyžli 6000 wožobow pschitomnych. Jedyn wopschědni strażnischir na tribunu stupi, so by wobdźenje zhromadźizny na to kedźbliwe cźinił, so Jendźelcźan njerěcźeł. **W tym zamym wokomiku jo ś galerije tśeśesche. Policajstwo jo tehodła sadny kulišow sthowachu. S dobom jo do policajstwa stoły a piwowe schtlenzy mjetachu. Policajstwo běchu tehodła nuzowani jo wobaraź a ś tśelenjom wotmolwiś.** Wobsedźenje zhromadźizny je sale cźeknyło. Na zhodach wulka cźišcźerja nasta a někotři ludźo do hłubiny padźechu. Mjes tym jo we sali dale wojowaśe. Hakle sa hodźinu bě sala zgyle wuprózdnjena. **Hacź dołaj 7 mortwych, mjes nimi jenu žónsku, 6 cźežko a 24 lochko ranjenych pschijopowědźichu.** Mortwi jo na galeriji namakachu, dokeź policija na kwitśele, kótrež wot tam wukhadźachu, wotmolwi. S policajstwa su pjerjo ś dźěła cźežko ranjeni. Sranjenja jo ś wjetšeho dźěła ś tym nastale, so je jo skhodowe wobłoženje wotkamałe, a so su jo ludźe do hłubiny storcźili.

Policajski president bě kommunistiju zhromadźizny ś tym wumóźenjenjom dowolił, so žadyn wutrakan njesmě rěcźeć. Sa hobotn wjeczor běchu kommunistojo wulku protestowanisku zhromadźizny pschijopowědźili, kótruž pak je policajski president sakasał. Policija w alarmnej hotowosći stej.

Wuńud belgiskeho wójnskeho žuda.

Belgiski wójnski žud je němskeho leutnanta Richarda dla dwojakeho mordaśiwa, kótrež je pjerja sa cźaš wójny jśuceźił, k šmjerśi sajudźił.

Wustupanje Polakow pschećziwo Jendźelskej a němskemu rukowańskemu paktej.

W Katowizach je jo demonstrazija zhromadźizna pschećziwo Jendźelskej wotmeła, kótraž němske plany na wotkhadnjenje wjeczornego pólskeho kraja podpjerne. Sapósłanc Korfanty jo ś kótrej rěcźu do Jendźelskeje dawaśe. **Wón na to dopominaśe, so ma jo Pólska Jendźelskej bźakowaś, hdyž njeje Hornju Schlesynju hacź k Wódrje dostała. Hdy by jo pólskej republiky dyrbjało nětkole hischcze nješto wjacy, potom móże jenoj rěkaś: Wojowaź hacź do posledźnjeje kapki krwje.** Potom jo na to jo poczahowaze wobsamknjenje pschija. Dla pschepschijenjenja sale jo na Wilhelmińskim nameśeśe druha zhromadźizna wotmeła, w kótrejž sapósłanc Kwiatkowski rěcźeśesche. Posdźišo wulki demonstrazijski cźah pśeśes město cźehnjesche.

Swołanje do wójska w pólskej Hornjej Schlesynjej.

„Oberschlesische Volksstimme“ ś wjeśeho žórka powě, so jo wojerstwu powinowazi młodźi ludźo k wojerskej službje swołaju. Swołanske wukazy su jo ja garnisuny pschi rukich mjejach wustajene. Dokeź jo wo swučene rekrutérowanske napravy njejedna, móże jo jenoj na pschihoty k mobilizaziji w Pólšej mysliś.

Drohota we Winje.

Pschibywanje drohoty w Awstriskej tamnische knjezerstwo nusuje, so sajo, kaž za cźaš nucźeneho hospodarstwa, wo płacźiny zyroby postarasa. Dla pschewyšokich płacźinow chlěba je wono sedźo pschećziwo direktoram chlěbowych fabrikow ś wobkrótšenjom sakrocźiło, někto wono teź nadrawny pschećziwo njesamownej drohoscze cźini. We Winskej wulkej wikowarni jo pjatk płacźiny mjasa a kołbasy krucze pruhowachu.

Manevry jendźelskeho wójnskeho łódźstwa.

Jendźelske nowiny na drobnje wulke manevry jendźelskeho wójnskeho łódźstwa rospraja, **kótrež** su jo w atlantiskim morju sapoczałe. Wone su najwjetšeje zhromadźenje jendźelskeho łódźstwa wot konca zwětowneje wójny. Też jendźelske zjednośonske łódźstwo je ześ rjedu k manevram wotjełło. Prěni króć njeje so k manevram žani zusy wojerskich attachejow pschipuschćiłi.

Rišśy Kabylojo do jendźelskeje kabelskeje łódźe tśeleli.

S Gibraltara jo powě, so su rišśy Kabylojo do kabelskeje łódźe Eastern Telegraphic Company Amber, kótraž kabel pschi afriskim brjohu porjedja, tśeleli. **Hdyž bě** jo jendźelska chorbosć wupowědźała, rišśy Kabylojo dale njeskachu. Łódź jo njeje wobschkodźiła.

Wólby w Egiptowskej.

Do egiptowskeho parlamenta je so 101 pschiwiſowar Zaglula pałche a 105 knjeſeſtwom pschećelnych sapołožarjow wuſwoliło.

Njewschesjenosć mies Franzowskej a Jendźelskej.

Franzowsko-jendźelske pschećelniſtwo je pod wětšim konſerwatiwnym knjeſeſtwom njeje pschemeniło. Pschećelſtwo konſerwatiwnych z Franzowskej je hoła fantazija była. S rěču jendźelskeho ſtwonkowneho miniſtra pschećelſtwo Genfſkemu protokollej je Franzowſow njelubje wostrożiła. Njech w Jendźelskej liberalni, dźěłacjerjo abo konſerwatiwni knjeza, jendźelska politika napschećo wukrajej pschęza ta ſama woſtawa. Jendźelska pyta, tak pische „Information“ ſwjedu mjes europiſkimi kudami naſchkarjacz, ſo by je wobknjeźić mohła. Diplomatojo kontinentalneje Europy dyrbja wſajomne ſawěrjenje pschećelſtwo wójnſkim riſikam ſakoźiš. „Swjatł ludowy ſo rosraſy, dokelž jennu wſchě ſtaty njepſchiſtłuſcheja“, Chamberlaine praji. Mły pak prajimy, ſo runje wobežnoſće, ſ kotrymiž ſo wón ſeſkawa, runje ſ teho wukhadźeja, ſo dyrbja jenni wſchě kraje pſchiſtłuſchecz. Swjatł ludowy dyrbi ſo ſwuſčiš, wón dyrbi ſchkitacz ſhromadne ſajimy Franzowſkeje, enteny a też belgiſkich ſtatow. Chamberlainej je po ſdacju anarchija w Europje lubſcha, dyžli wopſchijeze Genfſkeho protokolla, haj ſamo pakta Swjaſka ludow. Tehodła ma Franzowſka nadawk, jón organiſowacz“. W Franzowſkej potajkim ſ tym liča, ſo Jendźelſka ſe Swjaſka ludow wuſtupi, kotryž je pſchećiwo jejmuż ſajimam. Jendźelska je jón wut wſcheho ſpodžałka jako ſadženy ſwojeje ſtarodawneje politiki wobſtadowała.

parižſke nowiny a Briandowa rěč pschecziwo Chamberlainej.

Parižſke nowiny Briandowu rěč pſchećiwo Chamberlainej wuchwalkuja. Wón je žehi ju mjes dwěmaj poſhedženjomaj rosumyſlił a potom Chamberlainej wotmołwił. Nowiny maja hadu w jeho rěči „ja jara ſpožowmu“, ſo dyrbi ſo możnoſć wójnu ſtudowacz, ſo by ſo możnoſć měra ſpóſnała. Hłowny ſmyſł jeho rěče pak ſo w druhej žadze namaka, na kotruž je ſo mjenje dźiwadło. Briand praji: Najſkepſche w Genfſkim protokollu je prawdoſcz, kotraž mjes wulkimi a małymi mozami wjazy njerozſnjawa. Wſchě ludy maja prawo na jenajki bjeſtrach. Tale žada ſo na Pólſku a Czjeſkoſłowakiju pozjahuje a dypk wojnamjenja, ſ kotrymž budża ſo blížſche poſhedženja rady Swjaſka ſtuda ſabjeracz.

Herriot ſwoju ſympathiju Ruſkej wobſtwěcza.

Na wotewrjacej hoſcinje Chamberlainej wuſkowkowy je miniſterſki pſchedſydła Herriot rěcz měł, w kotrejž pſchiſtomnemu ruſkemu pósłanzej Krażinej praji: „Powitam Waż, knjes pósłanzo, pěkny, nadobny ſtat, kotryž jaſnupnjeze. Nochżu ſo kondźicz, Wam ząk wuprajicz, kotryž ſmy mużam winowacži, kotryž 1914. hdyž Nimzy Paris wobſtupowachu, ſo po milijonach na njeſpſchećelſka walichu a ſwoju chrobroſcz ſe ſmjerzu ſaplacziču. Hdyž do Ruſkeje puczowach a mje tam ſ wulkej pſchećelnoſcu pſchijachu, ſym wěrzy na jich rowy pokoſt. Wulke ſhromadne dopomnjenje mjes wobėmaj wulkimaj ludomaj ſwjaſki nawjaſaju, kotrež ſo njehodża ſmicziczi.

Radiczowa ſtrona monarchiju pſchipósnawa.

Każ ſo ſe Sahwjeda powi, je Radicz ſe ſwojimi pożrednikami ſdźelił, ſo je Khorwatſka republikanſka ſtrona ſwólniwa, monarchiju bjes wuminjenja pſchipósnacz.

Nowe padanje pſchećelnych płaczijnow w Amerizy.

W Newyorku ſu ſo pjatk wulke hromady pſchenicy pſchedale. Krótko po wotewrjenju burſy tehodła pſchenicżna płaczijna wo dżeſacz prozentow wróżo dżeſche. Padnjenje płaczijny ſo wobežne dešeczam pſchipiſuje, po kotrychż ſu ſo wuhladły na lětuſche žně wołeſpiſchte.

Ze Serbow.

— Wo wjedrje. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer +4%, thermometer we nozy —8. — Symna je do kraja ſaczehnyła a nocże wopuſchczeje. Wczera dopołdnja ſo dalche, ja ſo do tacża da. Ale pſched wječorom ſu wětr wot połnocy wobroczi a hnydom jako mjerniſche. Wczera rano nijina mjes Lobjom a Wódrii (Elbe und Oder) leżeſche. Ta nam ſuchy a ſłonżnje deſchczik pſchinjeſe. Też pola łuzy Island hiſche nijina leżeſche. Nad atlantiſkim oceanje, Jendźelſej, Schwedſku a krótkorauſchej Europu pak wyſchina. — Jutſje ſłónżko 6,13 hodźin ſkhadża a ſo 6,05 hodźin thowa. Mėſacz ſkhadża po połnocy 1,08 a ſo dopołdnja 10,02 hodźin thowa.

— Schkrowa powješć wo wjedrje ſa jutſje wutoru: Hiſcheże lohke žnėh, w dołhowjeczornej Nimſkej ſpodżiwa ſacz.

— Wo pózdnej hymje. Z Roma ſo nam piſche: Sſotom je pola naż zyłu hodźinu žnėh padał. W zyłej ſornej Italſkej je jara hymja, ſu ſnėhowża a kamychi. Pſcht Ortowſkim jeſorje nedaleko Omegny w Novorſkej provinzy ſaſtupny ſo jako leżiſchk njewjedra prastary romjanſki móſt. Móſt je konſul Julius Caesar twarił, hdyž do Galliſteje, nėkteżiſche Franzowſkeje, cżeſkeſche. Tuto ſta jo wołoło lěta 60. Pſi wołoſby, kiż na moſeże ſtejachu, ſo ſkóma wukhowachu. — S Parija ſhonimy: Po zyłym franzowſkim kraju knjeżi wulka hymja. W Parizu bėſche thermometer na 5, w Mezu 12 a we Nizzy we 25 ſtopnjow pod null padnył. Wichże pohórſke puczże ſu ſe ſnėhom zawėte.

— Strajk a wuſamknjenje. Wſchitzy dźėłodawarjo ſu wintowacži, hnydom pſchi ſapoczatku abo łkónczenju ſtrajkow a wuſamknjenjow ſjannej dźėłoſarodżenim zwjazjo wokrjeża — la podkrież Budyſchkeho hamtſkeho ſuda: Budyſchſkej dźėłoſaradżerni na rózowej dróży 11 — pijonnje powdeż podacz. Po ſkónczenych ſtrajkach abo wuſamknjenja dyrbi ſo ſtatiſtiſki pſchehlad wo rozwiczu ſtrajka ſapodacz. Formularz ſu doſtacz w kożdej dźėłoſaradżerni. — Sadżerżnje ſjannych dźėłoſaradżerſkich pola ſtrajkow a wuſamknjenjow je rjadowanje w dźėłoſaradżerſkim ſakonju (Arbeitsnachweisgeſetz). Zadatk je ſebi dźėłodawarjo tajkich dźėłaſnjow, hdyż ſo ſtrajkuje, abo hdyż ſu ſo dźėłaczerjo wuſamkli, na dźėłoſaradżerni nowe dźėłaze mohż, tak dyrbi dźėłoſaradżerja dźėłopytazym wo ſtrajku abo wuſamknjenju powėdż dacz a jim dźėło jenoż potom ſaradżicz, hdyż ſebi to dźėłodawaty njedźiwajcy ſtrajka abo wuſamknjenja tole pſchejeli. Runje tak ſmė ſo ſtrajkowazym abo wuſamknjenym dźėłaczerjam jenoż potom dźėło ſaradżicz, hdyż je ſo dźėłodawarjom wo wobſtaczu ſtrajka abo wuſamknjenja dźėłało a hdyż ſebi dźėłodawarjo njedźiwajcy tole dźėło tajkich dźėłaczerjow ſadża.

— Wuſtajenja Budyſchſkeje pokrożowanſkeje powolanſkeje ſchule wotmė ſo ſaſdżenu ſobotu a njedźelu w ſyrotowni na ſwonk. lawſkej haży. S nimale 600 pokrożowanſkich ſchulſkich holzow je wjetſcha położa ſwoje dźėła we drohym poſthodże ſyrotownje wuſtajiła, ſo by też ſchérſchej ſjawnoſcji pokaſała, ſchto je w ſchuli, kotruż tola jenoż mało hodźinkow wob tydżeń wuczuje, nawuka. Wuſtajenja, kotraż bėſche wot rańja 10 hodź. hacż do wječora 6 hodź. wotewrjena, poſtżeh pſchehlad wo wſchėch wotrjadowanych dźėłach, kotreż ſu holzy w ſchuli nawuke. Tak pokaſachu ſo tam wuſchiwanſke a ſtrykowanſke wudźėli, ſeſchite a wuſporjedżene ſchaty, ſhotowjena draſta ſa dźėcži, hrajki, kliwdowe pſchikrywy a wſchelake druhe rjane wėzki, kotreż domjacznoſcz porjeſchcheja. So holzy w ſchuli też pjez a warjecz nauwuku, wobſtwėdżachu ſtłodne pjerjawa hacż na najwobſebniſchu tortu a wobżaze pjeczenje. So ſo ſchula też prózuje ſchulekkam frofumjenje ſa połėſhnjene ſtrójbne żiwjenje ſaſchcheżicz, pokaſachu ſ wuſchikowſkim kryte blida, każ ſebi to wſchelake ſkładnoſcze żadaja. A pódla wjeſkoleje towarſchnoſtneje ſtronki njeje ſo też na thuttoſcz ſabyło, ſ kotrejż dyrbi holza jako pſchihodna hoſpoſa ſa żiwjenje wuhotowana być; wo tom ſwėdżachu dźėła, każ wone ſwiſzuja ſ wotſtladanjom dźėżi a thornych cżi. Pſchi wſchėch dźėłach pak, wo kotrychż wuſtajenja ſwėdżi, je widżomnje kżėſtna ſaſada: „Naturſke powolanje żony je powokanje jako hoſpoſa“. A to ze runje to najbóle ſwjeſhelaze na zyłej wuſtajenjy. Jo wona ſwėdżi wo wopraudże praktiſkim dźėle a żiwjenju pſchimėrjenym wumuczenjm. Wſchitzy, kotriż powolaniſku ſchulu ſwopsėdża ſ kritiſkim wočzkom wobſtadowachu, ſu ſ wuſtajenja druheho powuczą.

— Szobotu popołdnja a wječera dopołdnja pokazowaſche ſo powuczaży film „Kak wukhowach a tak wobaratch ſo pſched Božim wohnjom“. Wuhotowała bėſche tuto pſchedwidżeżenje Budyſchſki wokrjesny wohnjo-wobroniwy wjaſk a Budyſchſka wohnjowa wobora. Kniez pſchedſydź. Reicha powita wſchėch. W jawodnych ſlowach wuprajl, kaju wulku ſchkodu pſchihotuje wohenj ſamożnju jednoklweho, każ też powſchitkownoſcż. Cżaſto niedhodż ſo ſchkoda wiazy wutrunacz. Domjaza nadoba ſo ſpali a cżłowjeze żiwjenje ſo ſnicżi. Winy wohenja ſu wſchelake. Kóżdenm cżłowjekej móże ſo ſtacz, ſo njewotmatnżnje abo lohkomyſlnje wohenj ſałoži. Huſto pak ſu druhe winy wohnja, ſawiſcz, hida atd. ſiuhodow, ſłych cżłowjekow. Też naturſke muży ſaparaja huſto dołcż wohenj. Wohenj wuhyrſi huſto nienadżijo. Tehodła je nuzne, ſo kożdy pſchedpiſana a wohenjhaſcherſki rat derje znaje. Wohenj ne ſo prawje tahe pſchiſiżewicz. Njeſiymy drje we naſchim kraju ſ tak wulkimi wohenjemi domawyknti, ale na wobſchérniſche wohnje bydomni naſ k. pſchedbydn, na pſch. ſchokoladowoje ſabriki „Sarotti“ w Barlinje, dźiwadłowm w Deſawje a Wiesbadenje, kinow w Nowych Dſelanach a Hamburku. Wohnjowe wobory roſdżėwaja ſo do powolaniſeje, nuzowanje a bobrowólneje wobory. — Prėni dźėl filma pokala nam wſchelake winy, ſ kotrejż wohenj naſtanje a kak mójeſch ſo pſched wohnjom wukhowacz. Tak pſchebywdżeże ſo nam najprjedy wulka palaza. fabrika. Tajki wohenj móże naſtacz, ſo njekedżkuliwje japallu ſapaliſch, dźėżi ſ nimi hrenja, jeli ſo palazy kżėcżk zigarety a zigary wėbże cżiſnje, hdyż móże nėchto ſapaliecz. Kak match rotroſcżonm lampu haſmycz, plunzoe honacże pſchenowacz, a draſty ſtłacż, prjedy hacż do loża dźėch. Elektriſki wód dyrbi pſchcżo derje wobſcżeżny bycz. Barby a klije, hdyż ſo warja a pſchebėhnu, ſo ſapala. Benzin dyrbi ſo ſtejnje w thmanych ſudobjach thowacz, niż na pſch. w pjowowych bleſchach. — Film pokaża pak nam hiſcheże mnohe druhe wėzy. W druhim dźėle pak pſchedwidżeże ſo, kak mójemy ſo pſched Božim wohnjom wukhowacz, łėpje kak mamy wranje haſchowacz. Prėnja kalnja e, ſo dyrbi kżėżo haſchenſke naprawy znacz, wobſebje we twornjach, dźėlaczerjach, domach atd. Kżėżdy ma wėdżecz, hdże je bliżſchi wohenj pſchipowėdżak ſwojeho bydlenja a kak maleh jón trjebacz. Benzin njeſmė ſo ſ wodu, ale ſ pėſkom haſchowacz. Haſcherſke ſchlowogi dyrbja ſtajnje w porjedże być a pſchi wohnju dyrbi ſo pſchede wiſżem na to dżiwacz. Dale pſchedſtejichu ſo nam wſchelake pſchipowėdżaki ja wohenj, wohnjowe wobory a ich tworenjow. Jara ma ſo też kżėżowacz, jeli w ſchuli, dżiwadle, żinkhoi atd. wohenj wuhyri, ſo parjad woſtanje. Dalſche wobrazy pſchinjeſechu nam pſchiprawy, kak ſo mdżo ſ palazych khżėżow wukhowaja, na pſch. woni kżeża na płachty, kiż ſo delka dżerża, pulſcheja ſo na pawjaſach abo we wuſtich ſchlawſkach abo na dołhich płachtach dele. Je ſo nėchtó ſ turom popiuſchil, kak dyrbi ſo hnydom na cżerſtwy powėtr donjeſcz, hdżeż ſo jemu mjes dłóżnonaj żerdża pſchiwiſaja a potom hiſchi ruzy. Bohżel dyrbi wobraz pſchedwidżeże nam haſcherſke łódże a cżołny we wſchelakich mėſtach.

— Nowe waſchnje ſchcżėjenja piche cżerwjeny pobėżt. Snaty ſtótny lekaż ſe Shorjelſkeho wokrjeża piſche wo tym: Schcżėjenje ſtawa ſo bjes ſcżuma a bjes ſchcżėjenſkeje pjenſkeje ſlukawy. Schcżėjenſka maczijna „Empyhton“ pomaża ſo ſe ſchcżėjenſkimi widliczkami do koże ſwinjeza mjes łopatkomaj. Najprjedy pak dyrbi ſo koża lohko roſdrapnyeż, ja by ſchcżėjenſka maczijna lėżeła do njeje pſcheſchła. K tomu leżinja ſo mjes łopatkomaj 4 hacż 6 ko dźėljowaczich lohkich karbikow, kotreż ſu na 4 zentimetry dołhe. Schcżėjenje je ſkutkuje ſmjerzuſchcżich 6 mėżazow. Hacż dotal wumjeżeje ſo 100 000 ſchcżėjenjow po tutej methodże ſ najlėpſchim wuhėchom. Domſtaj ſakże miniſterſtwo a ſchiwiżſke knjeſeſtwo ſa ſchcżėjenje ſ tutym ſtrėdkom pſchewjeczej dacz. Nadżij ſo, ſo ſo wobſedżerjo ſwini, prjedy hacż je lėtża ſchcżėjenja dadża, je ſtótnym lėkarjom wo titej nowej methodże ſtrożi je ſmużicz hacż dotalna, rėcża.

— Hdyż wobſłuh na ſonine mjenu dże, njeje wuſ ſo mołwity ja nałace wobſłuhowne pſchepiſtrjenja. Dom je ſo wjazy rėmikow ſ Wolejſlawiſkeje wokolizy wobſtarżo, dokelż njeſchcu pſchi dyrbjace kontroliſke knihe wjedli. Tu rėmiki miſchtr Knoblock ſ Thomaswalde bė ſo wobſtarżił, a k 500 hr. pjenjezu ho thkotanja łażadżik. Knoblach ſapoda powołanje a wobſtrużeńſtwo pſched Lėhnizkanzlerom ſudom, jo nieje wobſtużbżé wobſłuhoda, ale jeſko ſuna. Sa koit wón njeje ſnał. Powołanſki ſud ſwėdżi, ſo je wobſłuhod ſo wopraudże na ſonine mjeno wjedł, kotraż je ſej banki płaczika. Sſud tehodła Knoblocha wumjenowa.

— Wobſlawjenje 75. narodninow preſidenta Maſaryka pſches cżeſke dźėżi. Saſdżenu ſobotu wobſławichu cżeſke dźėżi 75. narodninu preſidenta Maſaryka ſ tym, ſo ſhromadżichu ſo k hmej ſwjatoczneje hodżiny, w kotrejż rozmuzi ſi hej wuczeſ, k. prof. Bryl, je wo żiwjenju preſidenta cżeſkoſłowakiſkeje republiki a pa na dobry pſchikład tehole wulkeho muża jako wuczerja a wopraudże cżeſkoſłowakiſkeho naroda. Hdyż bėchu dźėżi knihi ſ tutymi wobraſkami je żiwjenja preſidenta Maſaryka dorjene dostake a nėkotre cżeſke a morawſke hymny ſaſpėwale, pohujeſchiu ſo ſ dobrym Hajnzej kofejom a thkanzom. — W letnich próſdninach, hdyż jako na woceſtrowjenje do Cżech pojedu, budu w luboſci dobroty wopominacz muż, kiż rodna ſemja a uhaczenja ako wótzowo rėcż jim ſ tżėżym lėtom pſches „Cżeſke ſrdże“ ſtiecza. Njech maka żiwjatcrjuceſ jich ſnowa pohont a ſahori ſ pilnemu wukhinju rodneje rėcże.

S Brėżowa. (Wohe ſ.) Boži wohenj wuſidże wcżera, njedźelu, wjeczor 1½10 hodź. w domiſkim Nowakej, prjedawſcheje Szymankej żiwnoſce, hdżeż ſtej dwė ſwėżbje na podruſtwje. Knjes Nowak ſam, kotryż ma hiſcheże dwė druhej żiwnoſcji, na tutej leżownoſcji njebydli. — Jako Sſowrjeczanſti dżėlaczeż ſ dżela ſo wróżejo wuhlada, kak pkomjenja na lubi wuprażnjychu, tucże Herzoges a Knöchleż hwėżbu wubudźi, kotreż zwjerdże ſpalchtej. Wėcże tej najwjeſchi cżaſ. Wohenj bėſche ſo mjenuju jara ruże po ludi roſcherił. Twarjenje, kotreż je drje hewak maſiwne, ma pak hiſchcże ſmutka łėpjerzowe ſeſerny a wjeſki. Tżeha je ſe ſchiſtrom kryta. Hdyż wboſy ludżo wotuczicha, palachu ho hižo wjeſcht w druhim poſthodże, haj na jenym mėſtnje bė ho hižo wjeſch ſtupnył. Wołtaſiwſchi wſcheho dyrbjachu wobwdżerjo cżekwacz. Dyrbja ho jenoż Bohu dżakowacz, ſo ſu ſe żiwjenjom wuteſchli. Njeby-li jich tammy dżėlaczeż wubudźił, hychu drje ho żobu ſpalili. Wobowy (w Brėżowje żana njeje) pſchijėżdżachu hakle po hodżinje na pomoz. Na ſawėtnych puczach njemóżachu tak ſ tżhwałom do prėdka. Jako prėnja pſchijėżdże Rabocżanſka ſtukawa. Hdyż bėſchej potom też Boſchcżanſka a Rachlowſka wobora doſżej, ſo wohenj bórſy ſahaſchi. Druhe ſtukawy, kotreż cżyzhu też na pomoz pſchijėżeż, hu prjedy w ſnėżnych tżhaży woſtake. Wokolo 1 hodź. ſo żażo domoj wróżichu. Jenoż Rabocżanſka, kotraż bėſche premiju doſtała, dyrbjeſche hiſcheże dale ſtrużowacz. Każ ho ſdżi, je na ranje ſnowa haſchcż dyrbjała, dokelż hrożeſche wohenj, kotryż bėſche ho dale dymił, ſnowa wubuchnywcż. Domiſke je ho hacż na kamjenitne murje dopołnje wupalilo. Herzogez, kotryż bėſche ho hakle pſched krótkim wojenił, ſu ho wſchė meble ſpalile, wſcha nadoba je ho ſnicżiła. Nunje tak je ho druhemu podruſtwiſ, Knöchelej, ſeſchło. Schtoż je ho wukhowało, je tak wopalene, ho drje ho njebudże wjazy trjebacz móż. S wohnjom bėchu tej ſłużbone ſtatoki jara wohrożene. Njeby-li wėtſik runje tak pſchihłobny był, bychu drje ho też dalſche twarjenja ſapalile. Kak je wohenj naſtał, nieje hiſchcże ſnate, też niż, haj je naczijnena ſchkoda ſawėrjezena.

S Lubiſa. Tu ſałoſchiu ſ nadżenju ſchtwórtk popoldnja laſtnjerjo na prawym kſchidle ſrjezanych ſtronow ja ſa nėmiſkeho preſidenta „wuſjer ka kandidaturu wuſtawichu jednoty“. Do wubjerka wulkoſtiku ſo laſtnjerjo ze indowerje ſtrony, nėmſk. nazionalneje ſtrony, ſandow holpodarſkeje ſtrony nėmſk. frżedż. ſtawa wotczinſkich kow, ſwjaſka induſtrielnych a wótczinſkeho ſonjaz warſſewa. Wubjerk ma nadawk, wótku monarchiſ kandidata pchewjeczeż.

S Luha. So ujewſchtoſcz na wbach też pſchi pſchibėra, pokaże Hyrobje mitſkamanje pola poſl Krawza Suhowſkeje thorowneje kaſy w nozy k la wuterje. Padniſchi bėchu wokna wuſlożiſi a do kaſſki, hdżeż 700 hr. pjenjez a kajſchczik zigarow nychu. Energiſkemu zakrożenju Nježwaczidlikeho ſchcżo frażniſchtra ſo poradzi, padnychu hiſchcże nym dniu popadnycż. Jedna ſo wo pachotaj Wa a ſ Hlinj, kotraż ſtaj hižo wjeſcht njedżiwu a pow we Luhy po proſchenju khdżiſoj. Po ſdacju ſcż to ſtaj tehodła cżiniłoj, ſo bydżiaj ſo ſ mėſtnikom pabuſkim pravje ſeſnałoj.

S Kulowa. (Płaczijny ſa elektriku ſwėzu.) Wſch je ſo w pożlednim cżaſu pżażo a wėcżało wo płaczijnach ja elektriſku ſwėzu. Je ſo też na to pokaſało, ſo by ſo w Potsdamſke płaczijny wo njele ponjſche. Magiſtrat je ſo tehodła w Potsdamje hnenitzy wobſtarił a thanil, ja tam hižo leta dołho tak mjenowany „hydroſiſti ſtarſ (Wohnungsamt) wobſteji. Na ſakładze tutoho dyrbja płaczijcż: a) jako ſakładna płaczijna ſa bydlenja ſ 3 ſtawmi mjenjiſche 2,50 hr., ja bydlenje ſe 4 ſtwami mėżnje 3,25 hr., ja bydlenje ſ 5 ſtwami mėżachnje 4,50 hr. b) jako płaczijna ſa prud (Strom) geld) ja kżdżu kilowatſku hodżinu 20 pf. (niż 15 pf.) Bjerjemy-li jako pſchiklad bydlenje ſe 3 ſtwami (2 ſtwje a kuchinu), w kotrymż ſo mėżachnje 6 kilowatſkich hodżinow pſchetrjebaja, tak ma ſo ſcżehowaza ſuma płaczicż: jako ſakładna płaczijna

2,50 hr. plus 6×20 = 1,20 hr. (jako placziina ja prud) tomadze 3,70 hr., potazkim ja kożdu kilowattisku hodzinu 62 pj. W Kulowje płaczi kilowattika hodzina 30 pj., ja wotnajecze liczerjow płaczi so 40 pj. — Hdyż so potazkim w budsenjach mało elektriskeho pruda pschetrjeba, potom je Kulowski tarif tunischi hacz Potsdamski. Hdyż pak je jakadna placziina postajena, każ w Potsdamje, tam je jasega w pschetrjebi cżim tunischa, cżim wjazy so śwobodzi.

S **Kulowa.** (Saposhdzene.) Njedzelu, 8. merza 1925 bechu w naschej katolskej zyrkwinskej wohadze wołby. Wobdzelenje besche bohuzel jara śnadne. Jenoz 26 gmejnskich sobustawow be pschischło. Liczba wustupiwschich zyrkwinskich pschedstejizerjow a zyrkwinskich sastupjerjow wucziwsche pschi pohlednjej wołbje 32, nekto pak jenoz 20. Kotli su so ſ K u l o w a : pschekupz Bulank, H. Jaeckel, pjatli sekretar na wotpocżinku, konjazy wikowar Śmolek, schowali mischtr Michał Möller, rektor Oskar Groeger, śedlaf mischtr H. Kobalz, nohajsowy fabrikanta Franz Bulang, murjer Jakub Zomak, cżesla Jurij Pohjela, wikowar Józef Handrika a ratar Pětr Micź. S N e m s o w : hamtiski pschedstejizeja Jurij Micź. S K o c z i n y : gmejnski pschedstejizeja Pětr Mikela; ſ R a d l o w a : kubler Pětr Hernaschk; se S o u l s c h e z : kubler Pětr Kummer; ſ H ó ſ k a : kubler Michał Krjeczmar; se D u b r i n k a : kubler Mikławsch Domanja; ſ B r ź k o w : fahrodnik Mikławsch Krawz; ſ K u l o w a : kubler Pětr Wrobel. Sa namjestnikow: kubler Michał Polk ſ Kulowa, wucżer Bjarnat Haase ſ Kulowa a Pětr Cżorlich ſ Njemzow.

S **Kulowa.** W lecze 1823 sakhadzesche w naschim mesece wulki woheń, tehdom spali so tez zyrkwinska weża a tez 4 husle so śnezi. Dokelz so tehdy cżasnik njewobstara, tak natkwari so stary drjewjany cżasnik, kiz je hacz do losischeho leta pschi zyrkwi stał. Letdzesatk besche tak wohadze śluził, doniz jon losy wetr njepowali. Psched nekotrymi dnjemi dostachmy śloncżny cżasnik. Nekto mamy stajnje pratwy cżas, hdyż śloncżko świeci. A jeli ras cżasnik na weży sastanje a śloncżko so njeśmeje, tak budzemy tez my hrosnje hladacz, hdyż budzemy bjes cżasa.

S **Kulowa.** (Kredity a njeorganisowanych ratarjow.) Każ pschedstejdstwo naturow. a ziroweje poskasdnjo sdjeli, je so porodziło, wot schlesyskeje kommunalneje banki njeschi kredit za tych ratarjow dobrecz, kotrizi njejsu organisowani. Sdrebki wupokazuja so wobsebe za wobstaranje gmejnjonow a hnojidłow. Pjenjezy wupokazuja so na tsimesnjecze akzepty hacz najpodzischo do 31. 10. 1925. Dań wuezini 12 proz. kitnje. Njeorganisowani ratarjo, kotrizi chzedza taschi kredit mecz, musza so hacz do 16. merza dop. w 12 hodz. na tudomnej zirowej kazy samolwicz.

S **Cjista** pola Wojerez. (Na pschepadowanje pschebarwanje lezomnosez.) Na nuczene pschestadzowanje pschedawa so 6. m-ze 1925 dop. w 10 hodz. wo Wojerowskej pschestadzowanskej na śudnjstwje wo stjroje cżo. 85 lezomnosez gmejnskeho pschedstejizerja Jana Wiczaja we Wulkim Cżiłku, kotraz je sapisana do Cżiłkowskeje lezomnosnje knihe w tscżimi wjasku na lopjenu cżo. 89 sahona cżo. 343/1. Lezomnosez wobsteji ſ role lesady mlynskeho puesa, 75 arow, cżisłu wunoschi 2,92 tolerja.

Se Sporkeja. (Sawniski sud.) Pschi kupu Józef Kauer ſ Wojerez besche wobstorzeny, so je 9. sept. 1922 psched Wojerowskim sawniskim sudom njewotmysłnize wupraji mesto pschisahi, schtoz njebe wemo. Tuto wuprajenje mesto pschisahi wotceda we stórzbje pschesiwo hotcżenemu zarjez Gilli. Wobstorzeny besch. wupraji, so ufeje we tutym schtwórczesze w Gillez hotczenzu po polizajskej hodzinje byt. Hamtski sudnik besche jo hnydom pschipomnił, so je wuprajenje njewerne. 28. augusta je wobstorzeny po polizajskej hodzinje w Gillez hotczenzu byez dyrbjał. Staniy trczisit Sachsa prujesche, so je cżezko, so sa to wuprajecz, so je wopak pschisahał. So pak je njewotmysłnje jednat, to pak dyrbi so wusnacz. Namjetowasche dwoj mezazaj jastwa abo 100 hr. pjenjezneho khłostanja. Wutsudzeny besche na tri mezazy jastwa. Khłostanje pak so wostorzi, hdyż je jedyn mezaz wotpoczicził.

S **Wulkich Sdzarow.** Ssobotu dopoldnja w 10 hodz. wudyri pola khezarja Augusta Pałkosnika w Łołni wohoeń, kotryż so we śudnowym njeczelu ruesze na hrodze a brozeń roschczeri. Wschon rolny grat, śyrkanjowa a cżisczaja maschina so spali. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S **Mnichonza.** Wczera knjezeschke wosko naż wjesnoze żiwjenje. Syma ſ jeje radoscżemi besche wjele ludzi wnlawabita. Se żankanti, śmehkanmi atd. so k nalschej horje pschecżehnjechu. Wohuzel pak je pak so tez wschelake njesboza stake. Jenemu muzej buchu wjazy rzebłowi nutskrocżene, druhi sazo skama żebi noho. Jedna holza pak skama żebi ruku.

Přłoph.

* S **Oederau.** Westy Müller, kiz dz bjes dzeka, sderacsche na tworowym dwórnischczu wuhlo. Tak dz tez śwody jedneho wosa salezi, so by tam nekotre kuski wuhla zobrnuł. Tu poczo wos nadobo zecz, powali a pschejedze Müllera a mori jeho. Snjesbożnjenu satwostaji wudowu ſ wjazy dzecźimi.

* S **Filippsdorfa.** Mlody cżłowjek besche so do hnadowneje zyrkwje nutsdobywał. Wesche tam pjenjezne kaschezki rospacżit a pjenjezy pokradnył. Pjenjezy mejachu so pschi nowowtarje wuzicz. Nimo teho besche njehaniby cżłowjek hischcże sanjechwarnił. Wohu bzak poradzi so, njedocżinka sajecz. Wesche to 24 letny mokeżki ſ njemzow Laug ſ Kólna. Do Sdankuwskeho sastwa jeho tykneschu.

* **Barkinske dyrdomdejstwo kanadiskeho farmarja.** S Kanady besche farmaf do Barkina pschischol, so by tu pschelake wobstodne nalczenosze dorjadował. Wczera wjecżor sestnjol do lokala na nowomesczanskej zyrkwinskej drozy. Dokelz besche tam wjeśka hjeżada hromadze a nemski likor Kanadzana bórzy khwe, powedasche we samanej nemczinje nekotre wjesnoze kuski se swojeje domizny. Wulke wjesele, kotrez we zyhlym lokalu knjezesche, pak so nadobo pschemeni, jako dyżesche so Kanadzan nekotrym holzam, kotrez se zivojimi kavalerami w lokalu pschebywachu, bliżesz. Stónczinje naidze k pjaczerowanju, kotraz bo hakle stónczi, hdyż Kanadzan wuczesny. Wonka pytny, so jemu rjitowna ſ 2500 dolarami pobrachuje. Sdżeli to policiji a tuta śledzi nekto za pjenjezami, kotrez je pschi pjaczerowanju śubił.

* **Nadpad na pósstowe agenturu.** W Hartenberku pola Wernizgerode nadpadnywschtaj rubjezniczaj pósk. Dzowka pósstowego sastojnika besche wjecżor doma. Nadobo klepaschtaj zaklopu do khezinych duri. Holza wotewri. Ldma besche duze wocżinika, tu wustelschtaj muzej a sranischkaj pósstowego sastojnika cżeka. Tez dzowka bo srani. Rubjezniczaj bejchtaj najprjedy telefonitke groty rosrekaj, hdyż pak pschaj postowego sastojnika pschikocżischtaj, tak słosniczaj wuczelnyschtaj.

* **Nadutosej.** We „Frankfurtskim Journalu“ ſ 4. januara 1774 namaka bo sezehowaza wjesnoka stawizna: „Mandzelska wyschschego rentkeho mischtra a mandzelska wyschschego polkadnikskeho mischtra stej njedawno pokazałej, kak dyrbi dostojna knjeni na żiwoj staw a rad hladacz. Mjenowanej knjeni sekkasdchtej bo we zwojimaj kuczoniaj na wusiez drozy, hdyż bo njemożesche jedyn wos druhemu wuminycz. Mjes tym, so by nekt jedna ſ hordeju knjenjow po sahrodzika, wosiasdchej radscho wobej wot rano 9 hodz. hacz do pop. 4 hodz. na drozy slejo. Pohonczej pizowasdchtaj mjes tym konje a śtużbnizy wobstarachu jónstkmaj wobjed do kuczo. Stónczinje pschidże kwartirerki mischtr na nudru mjesczkn. Namjetowasche hordynnaj jónstkmaj, so bydchtaj na dobo ſ wusiez hadz bo wrocżiłoj, schtoz rjanej horduli stónczinje tez pschijescżachtej. Tak besche drohza nekto ież za druhe cżłowjestwo sago śiwobadna.

* **Njejsejnjsy hosczo mesta Hamburka.** Notterdamjze nowiny wosiczerjuja powescz, so je Hamburskiti parlament (senat) 300 Njejsejnjanow do Hamburka pscheproschuł. Tuczi dobrocżejsu bechu nemske dzeczi w hubjenych powojinskich letach w zwojim kraju darmo sastarali a wothladowali. K dzakej ju je nekto wot 27. 4. hacz do 3. 5. 1925 do Hamburka pscheproschuli. Senat powita hosczi sam, potom budu so w pschisitawje wokoło wosiez, wschelake parnizi wobhladowacz. Tez wschelake hosczinu so wuhotuja.

* **Wjeż ſ najstarschimi ludźimi.** W Durinitsej leży wjeż Kirchworbis. Wona ma nebdże 1500 wobydleri. Mjes tymi je 14 wosoboh pisches 80 let starych. Tsi wosoby su 80 let, diwe 81 let, dale mandzelskaj, ſ kotrejuż je unuż 83 a żona 81 let stara. Dwaj schulskej pschecżelej licżitaj 88 let. Sa krótki cżaż wozwjeczitaj 90 letnaj mandzelskaj żelezny tważ. Najstarscha wobydlecka wby je 93 let stara.

* **Awto ypa dla śujesbożi.** Awto bankoweho direktora Turbina je Schwibuża sajedze do schtoma, hdyż chżesche so pscej wonwinycz. Direktorowa żona besche hnydom morwa, żiwa bo cżezy srani, mandzelski sam pak bo jenoz lohko srani.

* **Nijsejenska schokoladowa twornja bo spalika.** Se Amsterdama bo powes: Po powescżach je Saandama nasta w tamnischich kakaowych a schokoladowych twornjach woheń. Won śnicżi wschitke twarjenja. Sta zentnari jutrownych jejkow, kiz mejachu bo twnjesez, każ je 10 000 tilo kakaowje burdy je bo śnicżito. 140 dzelacżerjow je nekto bjes dzeka, a wjetschka pak je hischcże licżba, kiz su na jutrownje jejka cżakali. To je schkoda, pschetoż letka njebudza sajazy najsiekże zone jejka njesez, a tak bychmy bo tola ſ najmjenscha je schokoladzjunmi śwokicz mohli. A schto nekto?

Hospodarski rozhlad.

Rondźelu 16. merza 1925.

Kursy sandżenu sobotu w Barlinje.

(Dwe nuka za w milionach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 930
jendzelski punt	20 077 000	śwejtski króna	12 450
schwanzaski fran	80 930	10 mil. wólk. mark.	80 200

Pjenjezy sa wschitke hacz mesacznje trjebanje we dohanjazej merze sa nizschim dań wupożczowachu.

Efekty mejachu sandżenu sobotu na Barlinskej burzy trochu żiwischi wobthaż a wo nekcho mało pobschinjenu kursy. Wójnska w statne pożczenki japijanch dale ſtrucżenje kuzy.

Na produktowych wikach żitne placziiny sandżenu sobotu dale dele bijachu. Kiz psched njedzelemi hmy naschich cżitarjow na to kedzbliwych cżiniłi, so su żitne placziiny najzerje najwyschischi khodżeńk dozyłe. Sdo we, nalcże żitne wikt so po wutrajnych, wosebje amerikanskich a sendżelskich żitnych wikach, sfokuja. Na Barlinskich wikach njejsu placziiny hischcże w tej merze dele wrasle, każ w Amerizy. Sobotu je sa jnizez placziiny tajo bóle kupowanje. Muka bé tunischa a jeje wjele poskicżowachu. Tez womjelschi bechu sago tuniscze. Sdobalu placziecze zentnar

w Barlinje:

pschenizy 12,40—12,55 rożki 11,45—11,60 jecz. njesna nalcżu. 11,75—12,75 nahmsk. 10,90 hacz 11,15 hr.

We termijowym wikowanju:

pschenizy w merzu 13,65 w meji 14—13,95 hr. rożki w hapreji 12,30—12,40 w juliju 12,50 hacz 12,52 hr. — womjwa w meji 9,20 hr.

Zobor w Magdebburku pschi 200 zentnarjach 19½ hacz 19¾ po zentnarju, k temu hischcże pschibidze dawi 10,50 hr. a sa mech 60—70 pj. po zentnarju.

Wifi rżnehoſtotu tanidzenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof):

Pschihnali bechu:	Wone placzecha:
2940 howjadzow	20—55 hr.
2230 cżelatkow	33—90 hr.
7601 womzow	23—51 hr.
7610 tukrajnych a 264 wukrajnych swinj	
240—300 puntow	65—66 hr.
200—240 puntow	63—64 hr.
160—200 puntow	60—62 hr.
120—160 puntow	58—60 hr.
do 120 puntow	57 hr.
ranzy a kindrowy	60—62 hr.

Sdo pytaja:

Nowczíki, Rüdiger we Khwożizach.
Dzjeć, na 1. 4. ſ 24 howjadzami, 3—4 prosdnikami, Schotka we Wetronje.
Rohonez, tuklez Pawarz w Spytezach.
Mamfela, Khorla Schmidt we Schekezach
Zurowna, w Budestezach so. 17.

Na pjaczan:

Kerowa, miloda wyschokaszuczelna, w Njechornju cżo. 8 — w Raschowje cżo. 30 — w Brésnyzu cżo. 29 — w Nowych Porschizach cżo. 75 — w Sajdowje cżo. 16
Kóli, świnjolezny, Wehyter w Němskich Pasliżach.
Kola blizko kóllalam, w stolach cżo. 2.
Byk, 1¼ letny, we Worklezach cżo. 73.
Behał, na Zidowje cżo. 301g —
5 lokolschow ſ kaponom. Birkigt w Hnéwjezach.
Driewo, wuzikowe, 20 m. duhe, 19—70 zm., 12 m. brjoh, 20—30 zm., 2 m. wischnje. Knjezi dwór we Wujezu wuprozuju poschicżenja do soboty 21. 3.
Poż, żyhny cżehninny a dobry straznik, w Rożenicze cżo. 18.

Kupiez so pyta

Rauzy, diwe śwprowschnez, w Sśnjerdzjezi cżo. 14.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dżensa dop. 3/11 hodż.: Wjazy kupzow, ale żito je żadnische, wiki su hischcże mało wuhnite.

Dop. 3/12 hodż.: Każ psched hodżinu. Tendenza: cżicha.

Placziiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotjowe śmjsko wo tunu abo 1000 kg, śenoż 100 kg, wimegiwane wo 50 kilach śtrehnje.

	14. 3.	13. 3.		14. 3.	13. 3.
Pschenza	248—251	252—255	rodź. wotrjoh	16-16,80	16-17,00
rusa	229-242	241-243	wsch. melake	9.20	9.30
nasli. jecżmjen	238—255	241-258	seradella	14-16,80	15-16,50
nak. jecżmjen	—	—	ćernaze knjzli	19-19,80	19-19,40
wowz	188-194	188-192	śwjny	19-20,60	19,00-20
kukurjza (Nais)	205	—	wo'e	18,60-20	18,00-20
pschenczn. muka	32-35,25	34-36,25	lany wowlschi	22-22,50	22-22,50
rjana muka	32 34 25	33-35,50	mobre łupjny	12-13,75	12-13,75
pschencz. wotr	13-14,00	14-14,10	olle łupjny	14-16,00	14-16,00
rjane wotruby	14-14,20	14-14,40	śjeno, 50 kg	3,20-3,60	3,20-3,50
rapś	390-395	397-400	ſjenna, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane śjemjo	385-400	393-400	„ pschenc.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrosch	20-22	20-22	„ wowsjna	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelwisch	18-19,00	18-19,00	„ jecżna	0,90-0,95	0,90-0,95

Wiczne placziiny w Budyschinje.

wot 14. merza 1925.

Wiche placziiny so po stotej hriwnje frosnuja.

Wichedmjet		najnischa placziina	najwysch. placziina
Pschenza, twonka wotedacza	50 filo	12,25	12,60
Rożka, ſwonka wotedacza	50 „	12,15	12,50
Jecżmjen, twonka wotedacza	50 „	12,00	13 50
„ nahmsti	50 „	—	—
Wowz, ſwonka wotedacza	50 „	9,25	10,00
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,20	2,40
Esyno	50 „	3,00	4,00
Sdoma, ſ masch. mlocż., praš.	50 „	1,00	1,30
„ ſ masch. „ ſ sajt.	50 „	1 30	1,50
„ ſ zwami mlocżena	50 „	2,20	2,50
Pschesicżna muka, 60 %	50 „	20,00	20,50
Rżana muka, 70 %	50 „	18,50	19,50
Pschesicżne wotruby	50 „	8,00	8.25
Mane wotruby	50 „	8,00	8,25
Prosbata 355 schtuk	1 schk.	18,00	32,—

Drobnowikowanje placziiny w Budyschinje.

14. merza po hamtiskim postajenju.

Wiche placziiny so po stot. hriwnje wrohuja.

Twora		najnischi placziiny hr.	najwysch. placziiny hr.
Howjaze mjaso ſ loscżemi	1 kg	1,60	2,20
Cżelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Tukrajny swinjazy schmalz	1 „	2,40	3,20
Pschesicżna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Klób	1 „	0,35	0,37
Jedne bérny	1 „	0,09	0,10
Najż	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sdoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	1,92	2,00
Sśuscheny potcz	1 „	2,60	3,20
Dobre miloko	1 lt.	0,26	0,30
Jedzna butra	1 kg	4,60	5,00
„ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	schk.	0,11	0,14
Jedne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0.64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjesitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunjzowe briketty	1 „	—	1,15

*** Sso pschehladawschi na morju puczował.** W Grimsbyskim pschistawje bêsche jedyn namórnik psches tydzeń dołho zhubjeny. Wón zhuschesche do makeje rybarskeje łódże. Jeho dla njemóżesche łódź wujeć. Stónczinje pak stjeni żo zhubjeny wot morja sem. Wschitko żo znajesche. Dźiwna je wêzka, kak je żo namórnik zhubił. Wjeczor pschindże po namórnikim waschnju do pschistawa na mót. Mitko pak bê tchêrno skurjeny a njewêdźesche jadnje, hdże dyrbi hicź. Wón stupi tohodla do wulkeje rybarskeje łódże. Nichtó tam njebê, hdyż do łódźoweje komorki zastupi, so by żo wuspał. Wórły tej pschenó jeho spar. Hdyż na rano wotucźi, tak dźiwasche żo, so w pschistawje swóji tak wuzkoho stupachu. Wón dźesche horje na łódź a njedźiwasche żo mało, hdyż jenoż wodu, wodu a sako wodu wokoło sebe hlada. Wodźeł łódże, kiż pschi kole stojesche, bêsche jemu njejnaty, tej nikoho f muzjiwa njesnajesche. Hacź leż to ta łódź „Wyeburu“ njerêka, tak żo praschesche. Nê, to bê „John Bull“, kiż hižo dźesacź milow wot Grimsby sdalena plnowasche. Wodźeł łódże njemóżesche żo wrócźeć, sabludżeny namórnik dyrbjesche tak psches tydzeń na wopacznej łódźi wostacź. Do Grimsby żo wrócźeschi, so jemu jeho towarschowjo wuźmujachu. Ale kapitan łódże pak bjerjesche wêzku chutnischo. Wón wobskorźi namórnika na namórnikim łodże a żadasche żebi sarunanje schkody. Posdźischo wschak sjednachu żo, namórnik że khêrno naßwari.

*** Wowka, kotraż dże kanal mjes Jendjelskej a europiskim kontinentom pschepłuwacź.** Hižo cźaścźiscy je żo spytako, jendjeliki kanal pschepłuwacź. Tola hacź dotal żo nikomu poradźiło njeje. Mrs Craven f Weymontha dże znowa pospytacź. Sważiwa pluwarka je 50 lêt stara a hižo wowka. Mrs. Craven je hižo se swónczowanjom sapoczała.

*** Spodźiwny wozud turkowskich wójnskich jatych.** Do Konstantinopla pschijêdże wjazy turkowskich wójnskich jachć f Ruskeje, kotrychż bêchu hižo dawno sa zhubjenych mêli. Jich bêchu ruske wyschnosce na Krimskej pokhuje wuskêdźile, hdźeż bêchu żo we wjeźsy sażydlili a f tartarskimi żonami żo wożenili. Hdyż jich njebychu namakali, bychu dże hacź do kmjerece tam wostali. Do Konstantinopla dóźdźechu w tartarskej drasce pschewodźene twot żywotch żonow. Turkowske knjezerstwo, kotremuż na tym saleźi, so bychu żo wschitcy jeczi domoj wrócźili, je knunitźiu pomjenowanych, kotraż budże w Ruskej sa dalschimi jatymi pytacź.

*** Psched njeporadźenymi żujemi w Ruskej.** „Temps“ pische f Ruskeje: Powêsce bolschewiskich nowinow wo stawje spnitych żywnoh su jara snjemêrnjaze. Jara cźopłem wjedru we februaru je wulka syna sledowała. Smjerzli su żywam, kotrymiż snêhowy pschikrywo pobrachowasche, jara sescłokdźale. We dołhowjeczernych stronach budża wschitko znowa wobżiwcź dyrbjecź. Sa to je na 30 000 t. żynjeńtneho żita trêbnych. W industrijowej provinzy Wladimirskej knjezi wulka żitowa krisa. Natarjo pokupuja je strachom psched głodom zyłe żito, tak so w mêstach hižo wulki njedostatk knjezi. W nêkotrych mêstach su hižo muku pschidźelili. We wukrajnje je sa dobrywy na 20 000 tunow żita trêbnych.

*** Żêlba na lodowcej schkrucźe.** Njelube podesłdźenje mêjesche hajnik w Port-Nelsonje płaci Hudsonskim jatrje. Wot pschibrjożneho lodu bêsche żo njetcha schkruta wottorchnyła a łódźesche f hajnikom do morja won na 30 mil daloko. Hakle na druhi dźeń pschipluwa f wożebje idożownymi pschipadoma schkruta sajo k brjohej wróco, hdźeż żo na pomoc thwakazynt poradźi, hajnika na pol smjertnjeneho idożownje na kraj dowjesć. Schkruta bêsche psches pół dwadsatkeje mile wulka.

*** Kak wjele zwjerjow wopytuje Italsku?** Hižo wjazy lêt hiba żo liczba zwjerjow, kotrejż Italska wopytuja, mjes 600 000 a 700 000. Pospjelnjicha liczba je żo lanit bozpêła. Lêtuje pschijeżdźu zuły na 3 hacź do 4 milliardow lirow do kraja. Na łóżeho Italźana pschindże potajtim w pschercźku 100 lirow woh lêto f pjenjez, kotreż zuły żoh pschinjeßu — a w kraju wostajeja.

*** Amerikanska awtowa industrija.** Mózny wusnam na awtowa industrija w Sjednoczenych statach. 3 105 350 dźêlacźerjow dźêłaja awta, k tutej liczbje błuscheja hischcze 1 220 000 wjednikow autow, kiż maja to jako swoje powołanje, 260 000 agentow ana atd. 60 000 dźêlacźerjow dźêła benzin a wolij.

*** Spodźiwny pżhêzi paduch.** „Sympathija mjes pżom a cźłowjekom.“ Pschecźel rjanych pżow je 30 lêt stary rataŕ Gorgeß, kotrehoż je policija dla paduschtwa sajała. Gorgeß njemóże żaneho rjaneho pża widźecź, bjes toho, so by jeho żadosć napadła, pża wobżiwdźecź. Wón żebi swoju njedźerji, ale pschedża jo hnydom dale, so by sajo duhe kradnył. Spodźiwne je, kak wón gamo na najbóle kuśate pży tak skutkuje, so jeho scźêhuja, hdźeźkuli jich wjedże. Wón żynje żo psched pża, kotrejż so jemu lubi a we mokomiku słoczi jemu tutón na ramja. Gorgeß bjerje pak jenoż najrjesche a najkurasche pży. Wuhlada wón nêkoho f rjanym pżom, potom thodźi hodźiny dołho za nim, dokiż żiwój samêr njedospże. Tak pokradny wón tej wowcźerskeho pża pławnje filmoweje hrajeći Hemy Porten a Breitenstraeterowemu dobbermanna, dale wulkeho ruskeho pża w hódnosći 10 000 hr. Schtoż wón w Barlinje kradnje, pschiwjedże Gorgeß wożebinży do druhich wulkich mêstow, każ do Hamburka, Lipska, Drjezdżan atd., so by je pschedał. Psched krótkim saja jeho policija. Pjecź pżow, kotrejż je pschedał, je hižo żaso wrócźił. Że-li jeho żaso puschcźa, potom dże wón tej wschê dalsche kradnjene pży jako wrócźo kupicź.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Leżomnosćz cz. 618a sahońskeje knihi za Boschezy je Zyżezami — hołpodaŕći puć —, kotryż do leżomnosćnje knihi japijanty njeje, dyrbi so leżomnosći za łopjenje I leżomnośnje knihi za Zyżezy, pschipiscź. Cźi, kotśij z:ći prawo cźinja na wobżiwdźenstwo tuteho mólnskeho kuchu, na wobmjerjowanje wobsedźerja w nastupanju poruczneńcze na tutym sakońskim kruchu, na pschebytne prawo abo na druhe prawo, so namołwjeja, to bychu swoje prawa w bêhu tłoch mêsacow a najwódźo jeho hacź do wospjewjenja, to je so njeznowany sahoński kruch do leżomnośnje knihi japijat, pola Budyschskeho hamta ja leżomnośne knihi sahodaŕi. To sapiśnuje dyrbi potom sjawne mênjenj leżomnośnje knihi pschecźiwo tebi płaćźicź dacź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wułtora 17. mêrza 1925 pschedawanja żo na pschesahowanje 10 sudow kognaka a zybańska maschina. Kupzy sedźu żo w herbiśej gnydźe w Khrósćicach.

Hamtske z Kulowa.

Wolećiśi sapiś ja wólbu nêmskostatneho prezidenta je wupołożeny wot 20. hacź do 30. mêrza 1925 na magistracy.

Wobydlińska komisija ma pohedźanje wultorn 17. mêrza 1925 wjeczor we 8 hodź. w pohedźeńi mêschczańskich zastupjerjow.

Wuczeńka ja ruczne dźela. K 1. haprl. ji je ta na mêsto zkorjenje kotry Avidy wuczeńka je ruczne dźela. Samokmjenja pschijimuj. hacź do 20. mêrza pschedbyda schulskeho swjazka, k. Langnar.

Sjawne pohedźanje mêschczańskich zastupjerjow wotnuźe żo źiwdu 18. mêrza 1925 wjeczor w 7 hodź. S dnjowskeho porjadu: Twar żelezniży f Werminghoh do Cźiżkowy; płaczenje bêżneje podwjery na kat. wobżahu: wuznaczenje radnerje pinzy; twarjenje hermanskich budow a akkordże; pschijjecze mêsta do liśeźiny wuhojeńskich mêsow a leźinych wobzelstwjerjnow.

Sjawne napominanje. 1. pschedpłaczenje za tamożenjowy dawk, kotryż dyrbjeschi żo 15. februara 1925 zaplacźicź, so sjawnje napomina, tak daloko hacź żo tu scźeże wotedało njeje.

Towaŕstwowski powêstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóżdu pónd̆zelu wjecźor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwucźowanje w delnjołużiskej rêći.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ zmêje sobotu, 21. mêrca, wjecźor z dypkom 1/8 hodź. zwucźowanje. Wšitcy njech cyle wêsce pśiśdu. Staro:a.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“. Tón tydźeń wutoru, 17. III., wjecźor we 8 hodź. w „Kat. towaŕšowni“ zwucźowanje w dypkach (notach) a hudźbje (Wowcźerk). Po tym zwucźowanje w serbšćinje (Dućman). K temu pak je bohaty wopyt nuzny. G. Wowcźerk.

Hrodźišćo. Tow. „Zerja“ ma srjedu, 18. mêrca, wjecźor we 8 hodź. w Njechornju spêwanje.

Haslow. Kołojêzdne tow. „Błysk“ ma srjedu, 18. III, wjecźor 1/8 hodź. swoju mêsacznu zhromadźiznu.

Sowrjecy. Towaŕstwje „Sołobik“ a „Podćornobóh“ zarjadujetej srjedu, 18. mêrca, wjecźor z dypkom 1/8 hodź. přednoškowy wjecźor ze swêtłowobrazami. Přednošuje k. dr. Śleca: „Po Dalmaciji hać do Cźorneje Hory (ze 100 wobrazami). Wšo sobustawy kaž też wšêch Serbow wokoliny wutrobnje přeprosujetaj předsydstwje.

— Po přednošku je zhromadźizna „Solobika“ dla załoženja cźłowzwucźowanskeho wotrjada.

Zwjazk Južisko-serbskeho studentstwa ma srjedu, 18. nalêtnika, w 5 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje wurjadne posedźenje. Kóżdy sobustaw ma winowatosć, na posedźonje přiś. Staršs.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brêzyncy, — za nawêšći: A. Dućman w Budyšinje.

Wy njetrjebaće k nakupjenju swojeho wobleczenja do wulko-mêsta jêzdźić. Wy namakaće pola mje hobrski wulkomóśćanski skład po njewêrjomnje tunich płaćiznach. Prošu wopytajće mój wobkhod. Puć, dalši hać 6 km. zarunam. Tutón tydźeń přinjesu jako cyle wosebje niske poskićenje: **Konfirmandske wobleki, kłobuki, šaty, krawaty, słê, nohajcy atd., konfirmandske holcźace drasty, šaty, nohajcy, banty, štalty, swêćki, mužace wobleki, ulstry, šwjedske mantle, gumijowe mantle, sportske wobleczenja, nowošasne klobuki a cźapki, krawaty wšêch formow a barbow, šaty, žonjace, holcźace a dźêćace mantle, drasty, sukuje wot najjednoriśeho hać najwosebniśeho wuwjedźenja. Žonjace nohajcy wšêch barbow, žonjace šaty wšêch druźin, dźêłbu dźêćacych wobleknow po brojeńskich płaćiznach. Mój hobrski skład tkanin wšêch druźin je widźenja hódny! Najwjetši skład tkanin za serbske drasty, rubiśćow, bantow atd.**

Při kupjenju wot 1 hriwny sem dostanjeće dar za dźêći darmo.

Telefon 12. **Welsce kupny dom w Knlowje** Założeny 1868.

(Moja filialka w Halštrowje přinjese samsne tunje płaćizny a přijimuje kóżdy cas skazanki.)

Přesadźowanje palneho drjewa.

Pjatk, 20. mêrca 1925, dop. w 10 hodź. so na Złyčinjanskem rewêrje při puću do Hermanec

na 250 rm. dubowych, brêzowych a šmrêkowych kuluchow

na městaje samsem za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa. **Rentski hamt we Lazu.**

Serbski Hospodaŕ

ratajske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne bêrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdźe hać sem, za tym hać družina 4—5 hr Skazajće pak pola z nami dźêłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinju (telefon čo. 156).

Chcešli za hódneho kurjerja so wudawać, maš pola Oskara Noacka kupować!

Nawêšći přinjesu wužitk!

Kóždy, schtóž ma nêšćo na předaŕ, šlat, grat, wschelake nowe a zrjebane wêzy, abo schtóž chce hêbi nêšćo kupicź, wobjedź to :: :: f nawêšćiskom we :: ::

Serbskich Nowinach

Tośi nawêšćiśt je w nêkhdże 6000 serbskich domach cźita :: a ma wêšć wulkeje. ::

Wubranaj bykaj

staj na předaŕ

w Šeńowje čo. 4.

13 małych hus

je na předaŕ

w Khrósćicach čo. 63.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihiśišćerńja

w Budyšinje.

Žerdźe

8—16 cm sylne, wotedawa tunjo

Hajnkowanja „Tancherwald“ p. Biskopic.

Tŕêlba

kal. 12. a

centrifuga za kozy

kiž zbêra 50 litrow za kodźinu, je na předaŕ. Poskićenja pod „C 9“ na wudawarstwu „Serbskich Nowin“.

MERSIOVSKY

Domjace časniki

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornêšerskej hasy čo. 10 poruča jêzdne kola, šijace maśiny, mantle a šlawćki. Samsna wuporjedź.

Skřiwdźace słowa,

kiž sym na Arnošta Garbarja we Wjeselu zrêčał, wozmu wróćo. August Brade.

Serbske a němske

spěwaŕske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hać do 15 hr. poruča

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Wulki transport młodych wysokosućelnych najlêpšich rańšopruskich

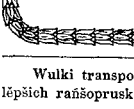

dójnych kruwow

teź někotrych z ćelatami

steji wot wutory, 17. mêrca, tunjo na předaŕ.

Pawoł Lehmann w Njeswačidle

Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 46.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 64 — Budyšin — wutoru, 17. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel 687

za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežuje so stajnje nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Meble stajnje dobre a tanje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 — Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10 — Założeny 1860

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Barlinje hu započeli nowe němske hłóborne pjenjezy biez. Za 300 miljonow hriwnow ma so nabiś. Nadźijomnje budźa tymańše dźiłi dołałne. Nowe hłóborne pjenjezy budźa z połojšy f kopry a z połojšy se hłóbora wobstejeć. Wjele hódnosćow potajtim njesměja.

*

Pońdźelnju Lipšczansku maršu je nětkuždy 200 000 wołow wopytało.

*

Se Stockholma so powě, so su dla mjezdownych swadow we wichelakich industrijach Schwedskeje 130 000 dźěłaćerjow zbźełe wusamknili.

*

Awstriske knježerstwo je z wuspěchom pschećiwo drohosće krokowało. Jiwnjenowa potrjeba je so wot hrjeda februara wo dwaj prozentaj potuńšiła.

*

Pólski namólstny ministerski pschedsyda Thugut je žadosć sapodał, so dyrbi wróćo stupić. Ministerski pschedsyda Grabski je žrěbi dwaj druhej pschemysłenja za swoje rozsudźenje wuměnił.

*

Macdonald je w rěči w Fulhamje rańse Genfšti protokoll zakitowat a stejišćo jendźelskeho knježerstwa we tutym praschenju zasudźił. Dopomni na to, so so hjeshtrach jenje njeje f wojerskimi pakłami dozpił. Najmuńšche je wotbronjenje. Europa budźe bjez strachu, hdyž w njej njebudźa wjacy bróńe dźěłacy a pschedawacy.

*

Strajk metallowych dźěłaćerjow w Hornjej Italskej je so skónčił.

*

W Chicago so hudacna chorosć rozscherja. Lěkarjo jene mjeno njesnaja. Hač dotal je 200 wosobow na nju wumrjelo. Nowa chorosć so ruče do cjeźkeho zahorjenja pluzow rozwije.

Němski żelesnizarski strajk.

Njedźelu je so schěšćo żelesnizarskich zhromadźiznow we Barlinje stowa za powschitkowny generalny strajk wuprajiło. Za pońdźelnje 24 hodźin je so strajkowe hibanje pohnuło. Pomocni dźěłaćerjo w Barlinskich żelesničnych dźěłarnjach hu zbohotu sabo dźeło sastajili. Wotwjesenje tworow so hacźi. **Tworowe lubje su f tworami napjelnjene. Tuž so nowe twory njemóža wjacy pschisćimowarj. Te, kotrež na lubjach leža, so njewotwožuja.**

Też w **Hofu, Wrótšławju, Elberskeje** a na druhich městach su zhromadźizny żelesnizarskich dźěłaćerjow rozpisane, zo bychu wotpokazali.

Sobotu je żelesniske sarjadnistwo w Barlinje technisku mjenu pomoc w rozscherjenym wobkahu sastajiło. Wschě zhromadże je so w Barlinje 360 mjenych pomocznikow sastało.

Mjes tym je so strajk na wažne żelesniczne dźěłanje rozpschestrěł. Wulka liczba żelesnitkich dźěłaćerjow je so dale strajkej pschisamkła. S tym je so wobkhad cyłkowo do dalokosće poczeżił. Wschě zhromadże strajkuje w Němskej 19 700 dźěłaćerjow, to je 2,5 prozenta wschitkich żelesnizarjow w Němskej.

Sakski sejm.

Sozialdemokratiska frakzija w sakskim sejmje je sćedowaje napraschenje sapodała:

W pońdźelnju cznjtu pady pschiběraju, so su pschiwšelschnikow němskoknjatneje cznorno-cjerwjeno-złoteje khorhoje nadpadnyli a kńjudowali, so pak justiza tele nałožnosće njeje khłostała.

Dohra k kommunistiskim nałožnosćam w Halli.

Barlinjcy kommunistojo su njedźelu na Bülowskim naměsće protestowanišku zhromadźiznu pschećiwo podawkam w Halli wotmołi. Wschelaczy kommunistiscy sapósłancy pschi nětkuždy 3000 wobdźelnikami rěčachu. Do cjahow so jesuitowarjo pschi demonstrantoju potom sajo wotendźechu. Se wuwiwacjonu frazenja w **Neuköllnje** su demonstrazije pozdźichowanje smérom wetkožale.

Wobdźelenje kommunistiskeho swjasa cjerwjenych frontskich wojowarjow w Neuköllnje někotrych policajskich sastojnikow nadpadże. Sadźerjachu wos dróhowe żelesniny a do wjednika se żelesnej wuhibadłowej żerdźu pjerjechu. Schkitaliska policija chyzyše hłowneho biczka fajeć, tola jeho towarschojo jej wobarachu a jeho wušiwobdźichu. W policajskej rosprawje so praji, so je jedyn zibilnu drastu wobleczeny sastojnik schkitaliskeje policije wjazy krócz do powětra tśelił, so by kommunistiscu wottrašał. Na to je so hischće wjazy krócz z njesnatneje strony tśelało. Pschi tym su jenoho demonstranta, kotrehoż mjeno hischće njeje swěsćene, do horjutseho sćeknu trjechili. Wón je bórzy po tym na wukrawnjenje w Urbanskej khorownji iwmrjeł.

Policajscy sastojnicy, do kotrychž so cjelowjeni frontscy wojowarjo na to cźim njendriscko dawachu, mjenjachu so jich jenoż revolwer psched żobu dźerżo a na sćehwi žedźbliwe cźinjo, dowobaraco.

*

Liczba żmjertnych woporow pschi tśelenju w ludowym parku w Halli je so na dźewjeć powpschiła. Dalschi sćanjenj je bjes nadźije, so so jemu žiwjenje satkowa.

Němska rěč w Rumunskej.

Rumunski senat nětkole knježerstwowy namjet w sarjadnjatwowej reformje wutradźuje, kotryž byrbi nětcźischim rumunskim sarjadnistwowym satonjam jenotne wupschisćejcze dacź. Sśedmohórski němski senator Poloni praji, so nacźisł na prawa mjenjschinow njedźiwa. Ministerski pschedsyda Bratianu na to wotmołwi, so knježerstwo nochce mjenjschiny wotnarodnicź. Wono mjenjschinam w jich rěczi wyschesche schule se statnych hrjedkow wudźerżuje. Tola Rumunska njeje wjeleréczny stat. Statna rěč je a wostawa rumunska. Też je rěczna jednota nusna, so by so sarjadnistwowa kontrolla smóžniła. Tola budże žebi realna nusnosć žadacź, so so dotołi rěcze mjenjschinowu trjebacź. — Wschudże we wukraju šmědźa mjenjschiny swoju maczerninu rěč hajicź. Knježerstwa jim nic jenoż ludowe, ale też wyschesche schule i jich maczerńej rěczu wudźerżuje. Jenoż w Němskej knježi nawopaczna methoda. Tu su syptali rěcze mjenjschinow je wschěmi hrjedkami sadajicź.

Praschenje hjeshtracha w pólsćim wobkhwětlenju.

Pólski zwonkowny minister Skrzyński, *je njedźelu do Parisa pschijěł.* Tam je so pschi hosćinje, kotruž bě pólsko-francowski swjask wuhotował, wobdźělił. Bódła Skrzyńskeho běchu pschitomni francowski kolonialny minister, wójnski minister general Nollet a druzy znaći politikojo. Krjuński mjeńsche rěcź, w kotrejž praji, so je Pólska Genfskemu protokollej šiwerna wostała. Pólska zyłemu swětej hjeshtrach pschaje. Wona pschipóstawa, so je rozsrjedowacy žud trěbny. Pólska měni, so su cźi, kotśiž wójnu sapoczinu, hłostnjch. Pschećiwo nim dyrbjała so pomschitkowna sankzija cźinicź. Jeho žu so wospjet prascheli, schto žebi we tym myślił, so je Němska wěstym mozam rukowanjki pak posćiśiła, pschi tym praji, so dyrbi snapscheca Pólskeje na stow 19 pakta Swjasła ludow wróćo pschinjmnjcź, po kotrymž byrbjale so njepschewjedne rjeńcźenja sapowědźicź. Dale žu so jeho waprascheli, hač Němska njeje Pólsku f tym rozhorita. Wón może jenoż f jasnem ni wotmołwicź. Pólska pschećiwo nikomu hidu njedźerži. **Pólska dże wschо sabrej, so by nowe žiwjenje se swojimi žuźodami zapocźała. Sabywanje njemóże** pak tak daloko hicź, so by wuczuby stabilitnow do wětra rospuscźała. Pólska je, kaž druhe dobustawy Swjasła ludow wo tym pschećiwdźełana, so by wuspěšne było, hdy by Němska sprawnje a sjawnje w Swjasłu ludow žobu dźěłała. Wobzarowacej pak so dyrbi, so **Němska swój stup f kawsowanjom zapocźe.**

W rosrěčenju je sastupjerjom „Wiener Allgemeine Zeitung“ we Warschawje wo nacźasnych politiskich praschenjach je pólski ministerski president **Grabski** wo politicznym nawopaczu rukowanjkim paktu rjekł, so žu Němska f tym na to měri, so by pschihoty za sababjenj nadpad na pólsce mjezy cźinitła. **Pólska budże žo se wschej rasnosću pschećiwo temu wobaraco, so bychu žo tele wotpołahły do łuka stajile,** so pak budże žo dale prózowacz, so by f Němskej na podłožku płacźażnych sréczenjow „korrektne žuźodne styki“ hajiła.

Demonstrazije we Warschawje pschećiwo Němskej.

Warschawske demonstrazije pschećiwo namjetowanemu rukowanskemu paktej žu so f wulkim wobdźelenjom wobzamknyle. Po zhromadźiznje psched radnizu so demonstrazijski cźah f chorhojemi rjenjeznikich jednotow, studentiskich zjednoczeńskowow a towarschtwow sestupa a k bydłu ministerskeho presidenta cźechnjeńskeje, so by rezolucijin pschepodał, so może so knježerstwo na podpjeru zyłkeho ludu spuscźeczej, hdyž so wo to jedna, nětuške pospyty wotrasnyć, kotrež na to dźeja, pólske mjezy pschenjenicź. Demonstrantojo njepschećelske hłowa niž jenoż pschećiwo Němskej, ale też pschećiwo Jendźelskej wołachu.

Pólske demonstrazije pschećiwo Němskej w Katowizach.

Pólska je žebi sa někotre lěta wobhbłešćiwo Hornjoschlezinskeje dobyła. Tamniše wobyhlešćiwo z wulkim rozkhorjenjom sa njestrankliwosć pólskich mjesow wutkupuje, kotrež žu f planowni Němskeje a Jendźelskeje wohrożene. Njedźelu žo w Katowizach a Tarnowizach tchodła demonstrazije pschećiwo Němskej wotmołchu. Pschi nich so fóbkarške wotdźelenja nětkuschnjeho wójska generała Hallera, kotrež su wjeschernopólskeho towarschtwa, wjele hospodarskich swjazkow a organisazije pólskich sastojnikow wobdźěłkichu. Na toryhoschcź w Katowizach měiachu wiele wózow, kotrež so pschećiwo Němskej a Jendźelskej mérjachu. Jedyn f rěcznikow žebi žadosće, so by so za Hornju Schlesyhu wojowaki, kotraž je pschi Němskej wostała. Sćrjedź ludowych cźišćow so schibjeńca postaji. Na nju so klanka w cźłowjeczej wulkosći powěšny, kotraž bě drastu nětkuschich němskich cźornobéło-cjerwjenych barbow wobleczena. Potom so ludowe cźišćow k demonstrazijskemu wokoskazanju po měšće fetupachu. Na to f paradnym stupom saso pschez torhoschcźo cźechnjechu. W cźasu nětkuschich sćekarjow so sasy schibjeńca njeješche, ja kotrejž klanka w uniformje nětkuschego pruskeho ulanskeho offizjera bimbasche. S wotkolnosće Korsanteho, kotryž psched měschczanskim dźiwadłom ludowy cźah wocźakowasche, bu žiwje kleńkasche, hdyž so schibjeńca nimo njeješche. Też helwak bě w demonstrazijskim cźahu wjele Němcy hanjazych plakatow trjebjeł. K dopomnjenju na Haarmanna a Denka schulske dźěći f Mysłowicach plakat njesechu f napismom: „Pschez f ludom ludźi skrěcźkow!“ Khorakteristiske na demonstrazijach bě, so sastupjerjo wschěch politiskich stronow rěcźachu, njes nimi też pólscy wjednicy sozialdemokratije.

Herriót wo franzowskej zyrkwinskej politizy.

Na hosćinje, kotraž so pschi składnosći wotkrycza pomnika dźěłaćerjeskeho wjednika Jeana Jaurresa w Castres wotmě, je franzowski ministerski pschedsyda njes druhim rjekł: Wón na ta lěpsche, so jemu khćhudou cźinja, dokelž žiwjenju programmej šiwerny wostawa, hač so bychu jemu žobu pschelí, dokelž je jón pschekradźił. Wón žo dźiwa, so so jeho knježerstwu porokuje, so wono politiku pschećiwdźełanja njedźe. Wón ženje njeje žiwobudu žiwdomja ani žiwobudu wupłokow potłóčił. Sćiny pschiwiwowarjo politiki lajow a tohodła sćiny žiwobudu žiwdomja pschipowědźili, tola pschećiwo tomu protestujemy, hdyž so praji, so stej nědomosćej a žiwobuda pschihołaj. Herriot dale praji, so ma knježerstwo derjeměnjazu pschikhilnosćj k Elsaśej a Lothringskej, knježerstwowy programm rěka: měr šmutska kraja a měr we žiwěcze.

W druhej rěczi Herriot praji, so ma wón sa šiwój hłowny nadawk, měr hajicź a sakhowacź, wosebje měr šmutska kraja. Wón sakonjedawarstwu lajow pschiwinuje, dokelž wono žiwobudu kóždeho nabožeńskeho pschekwědźenja a też žiwobudu žiwdomja sćikta. Wono je wšo runje kaž žiwobuda f ideałom. W nastupanju swonkowneje politiki wón praji, so je jeho knježerstwo we pschewodźe sćiuki dokonjako. Na jeho programmje měra su tśi stołpy nastałe: **Rozsrjahaj žud, wotbrónjenje, hjeshtrach.** Na tymle podłožki je Franzowska Genfšti protokoll wudźełała, na kotryž budże so w pschichodnje měr załožowacź.

Herriot potom na położenje Franzowskeje psched wójnu pschećuże. Tehdy je Franzowska žiwobodny stat była a njeje žaneho wukrajneho dołga mela. Barnjo temu su nadawki, kotrež na jeho knježerstwo dokonjecź, wjele cźežkeje. Njedźiwajcy teho pak jemu pschećiwnicy njemóža nadźiju

wotacz. Won njeczerpi, so by so thorhoj, kotruž w ruzy dżerży, thorhoj franzowskeje republiki, do błota sćahnyła.

Kulturne wojowanje w Elsasu.

W Elsasu duchowni se wšćehmi średkami pšheczіwo jimuitankfim šchulam (wšchelakich wěrywuznaćow) wojuja. Straßburgfi biškop monsignore Ruch je pšchifalak, so by so pondżelu 16. měrza šidnjotowny protest**ſ** trajf pšheczіwo sajwedżenju simultanskeje schule zapoczał, kotreż njeje po biškopowym měnjenju po płacżajscych sakonjach dowolene.

Prefekt delnjorheinskeho wokrjeſa je wšćehm měšćerzam swojeho wokrjeſa list pósłał, w kotrymż jim naorobnje rospišuje, so je njesakonſki cżin, k proteststremu schulskemu strajkej napomina, wobſkorża a pšched sud staja.

Bamż pšheczіwo wustupanju franzowskich biskopow.

Pariſki arzybiškop monsignore Dubois je so njedżelu w Notredamskej kathedrali pšheczіwo wustupowanju kardinalow wuprajił, kotrіż wobydlerſtwo k wojowanju pšheczіwo knjezerſtwu dla jeho zyrkwinſkeje politiki napominaju. Arzybiškop je to pjecża po nuczenju a radże Vatikana cżinił, kotryż je so ſ wuſpadanj wyſokeho duchownſtwa pšheczіwo republiku pšheſtajił. Każ „Echo de Paris“ powe, je Dubois w swojim pšedowanju rjekł: Wustupjenje biſkopow njeje ſ politiſkim aktom; pšchetoż nje**c**żininy żaneje politiki. Zyrkej ſteji nad politiſkimi ſtronami a ſwonka nich. To, ſchtoż ſu biſkopi pišali, je so ſwonka wole ſwjateho wótza ſtało. Japoſchtolſki nunzius njeje niczo tom wustupjenju biſkopow wjedżał.

Herriotowa porażka w ſenatowym finanzowym wubjerku.

Senatowy finanzny wubjerk je so ſe 17 pšheczіwo 14 hłoſam ſa ſakhowanje vatikanſkeho ſakſupjeſtwa wuprajił. Dale je wubjerk ſ 18 pšheczіwo 8 pjenjesy ſa wobjetitu nitiju ſacżitnyk, kotraż na to je po namjeze deputerſkeje komory pola Vatikana ſo konkordatne praſchenja w Elſaſu a Lothringſkej poſtajeż. Wubjerk potom wuradżenje wo roſliczenju ſtatnych wudawkow ſkónczi a na to pokaſa, ſo je wſchu hromadże wudawki ſ wuſchmórkanjom wo 1635 miljonow frankow ſmjeſżſchi.

*

Sbězk Kurdow.

Po powěſći „Agence d'Anatolia“ ſu Turkojo někotre wjeſy we wokolnoſći Diarbekira, kotrež běchu Kurdojo wobſadźili, ſaſo dobyli. Turkowſki kommiſar ſmuſkownych naležnoſćow je w roſrěczenju ſ nowinarjemi rjekł, ſo budże ſo ſbězk Kurdow hakle ſa dwaj abo ſi měſazy potłóczicż dacż. Kurdojo chzedża po ſdaczu turkowſkich wojakow we ſwojich wobtwjerdżenych ſtejiſchczach wokacżeż. Narodna zhromadźizna (ſejm) w Angorje je dalſchich 10 miljonow puntow ſ potłóczenju ſbězka pſchiſwolika.

K wobkedźbowanju ſa wólbu němſkeho presidenta.

Sſrjedżne ſtrony — zentrum, demokratojo a ſozialdemokratojo — ſu namjet ſtajili, to by ſo ſakoń dla wólby presidenta pſched pſchidawk pókhowałk. To tym maja ſo wólbne naměty najwoldżiſcho dżeſacż dnjow do wólby pola namjeſnowarja wólby ſapodacż. Dyrbja ſmjemjeriſcha wot 20 000 wolerjow podpiſane być: tola dosahnje też 20 000, hdyż wot ſtronow mitkadża, kotreż ſu pſchi poſlednjej wólſze do němſkeho ſejma wólbny namjet ſapodale, a na njón ſo ſ najmjeńſcha 500 000 hłoſow wotedale.

Dalſche poſtajenja poczahuja ſo na hamtiku wólbnu zedulku. Tute měſe ſo pſchez němſke knjeżerſtwo ſhotowjcż a to na to wałchnje, ſo wona wſchě pſchiſluſchcżene wólbne naměty wopſchija. Pſchi wotedacżu hłoſa ſeżitaj wolerjo na mězeże, kotreżož kandidata chze, jedyn ſchtyżk abo druhe znamjeſchko. Też je dowolene, jo woler ſwój hłoſ jenej wopoſbe da, kotraż na zedulku njeſteji. Tohoż njeſmi ſo na wojſkownym prěſtnym liſtinje napiſacż.

Liſtiny ſa wólby preſidenta dyrbja ſo po wukazu němſkoſtatneho miniſtra ſmuſkownych naležnoſćow wot 20.—23. měrza wupołożiċ. Jeli bruha wólba nuzna, (ſchtož ſo pſchi 4 abo 5 kandidatach jawiſcże ſtanje), maja ſo liſtiny hiſchcże raz 21. a 22. haprele wupołożiċ. Wſcho blišche dla měſtna a cżaſa wupołożenja wojſkowja gmejnſke wyſchtoſcże.

Worjedżenki we wólbnych liſtinach dyrbja ſo ſapodacż, prjedy hacż cżaſ ſa wólbne liſtiny wotběży. Wolicż ſmě jenoż tón, kiż je w liſtinje ſapiſany abo w njepſchitomnoſći we ſwojej wjeſy na dnju wólby ſebi wólbne wopiſmo wuſtajiċż dał.

Samotruharjo!

Każ jěd rěsaja Wase britwje a nožiki, hdyž k jich wótrenju wopraſdziły

„Acodra-Diamant“

wużiwjeco. Točenje njeje wjacy nozne. Acodra-Diamant čini brodutruhanje k wjeſelu. Najnjezwuſnjeniſi ſamotruhar dostanje hnydom najwótriſe britwje a nožiki. — Sta dźěrkowych dopiſow!

Płaćizna jenoż 1.— hr., doběrk (Nachnahme) **1.30 hr.**

Za 4 lěta smy 3½ miljona ſtuk předali.

Rukujemy za tute wuprajenja.

Rukowanje: Pjenjezy hnydom wróćimy, hdyž njeje wuſpěšna.

Bethge Compagnie, Dresden-A. 27

Zwickauer Str. 71. / Póſtowy ſekowy konto: Dresden 7128.

Zaſtupnerow wšěźom pytamy.

Ze Serbow.

— **We wjeſdże.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 754, hygrometer 0, thermometer we dnjo +2. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2%, thermometer we nozy —10. — Wyſchina nadeńdże ſo wječera rano nad wjeczornej a ſrjedźnej Europu a nad Schwedſkej. Nižina mjes Lobjom a Wódru je k ranju ſo wotſłalika. Sſo wotſłaluju wobſtadnji nam hiſchcże ſchcżedrinje ſněh. Wſchi jeſtnym wotſłalenju dobrich jimme wětrу je Schwedſkej ſ nowa pſchiſchwaru a w nozy hacż do 15 ſtopnjow mjerſnjeſche. Pola kuny Island wječera rano pſchejo hiſchcże nižina leżeſche. Pobarmo pyta wjeż k ranju. Jeli ſo pſchedobudże, pſchinjeſe nam milſche wjeoro. Wětry duja dżeńſa wſchak ſ połdnja, mózno je, jo ſ tym ſo pſchipowieda pſchibližowanje Islandſkeje nižiny. — Jutſje frjedu ſlónczko 6,11 hodźin ſhadża a ſo 6,07 hodźin thowa. Mjeżacż na ranje 2,15 hodźin ſhadża a ſo 10,54 hodźin dopołdnja thowa.

— **Schkrowa depescha wo wjedrje ſa jutſje frjedu:** S ſhwilenji ſo wuczahnje, ale dale mjerſnje.

— **Symna.** Pšchego hiſchcże ſymna krutа wostaiwa. Dżeńſa rano běſche hamo wótriſcha hacż wječera. Nětaty wětr daże njepſcheſtawajż. Po puczanch, kiż ſu jara wobjedżene, njeſedża ſanje a też niż wóſ derje. Dżeńſa rano bórzy po ſchesćeſich ſaſwjeżi ſlónczko nanajſtudniſchcżo a nadżejmy ſo, jo nam ſaſo cżopliſche wjedro wobradżi.

— **Sserbſka Boja ſłużba w Drježdżanach.** Pſchichodnu njedżelu Lětare popołdnju ½4 hodźin ſo w kichżnej zyrkwi w Drježdżanach Sserbſo ſaſo do Bożeje ſłużby w maczeńej rěcżi ſeſidu. Předowanje ſmjeże, da-li Bóh, farař Domalcżka ſ Budeſcz. Wo bohaty wopyt wſchěch ſwěrnych Sserbow ſo naležnje a mutrobnje proſy.

— **Dżěkowe wiſi w Sakſku.** Dla wjetſcheho napraſchowanja ſa dżěkowynmi mozami w industriji, bu njedoſtatk na dobrych dżěkowych mozach w ratakſtwje a mjes domjazymi pſchiſtajenymi pjchezy wjetſchi. Wobżeże, tak powe krajny dżěkoſaradżejſki hamt, pobrachowaſche na żónſkich mozach. Licżba podpjeranych dżěłonjemějerjow wuczinjeſche 44 603 (38 796 muzſkich 5207 żónſkich). Pſchicżiſk dóſtawachu 51 617. Wot 15. februara ſem je ſo potajſim licżba dżěłonjemějerjow, kotiż hłownu podpjeru dóſtawachu, wo 6054 a tajkich, kotiż jenoż pſchiſkaż dóſtawachu, wo 6578 pomjeńſchiła.

— **Liczba dżěłonjemějerjow,** kiż ſu ſo podpjerale, je ſo w Němſkej w druhej połojy ſuſtnara wo 6 proc. ponižiła.

— **Hdy dyrbja dżěcżi ſwoje ſchulſke dżěła cżinicż?** To je jara wažne praſchenje. Mnoho ſtarſchich hlada kruc na to, jo dżěcżo hnydom po wobjedże ſwoje ſchulſke dżěła cżini. To pak njeje prawje. Dnjż je hakle po runje kónczenej wuczażje hiſchcże ſwróżny. Wjacy pak je po wobjedże pauzy. Wone je prawje, to ſo dżěcżo wuſpjeſny dwě hodźinje wotſchewi. Duch je ſaſo cżerſtwoſcż a napjatoſcż dobył a dżěcżo buże ſ liſchtom dżěłacż. Dale njeje prawje, jo dżěcżi ſchuſſke dżěła wobjedże pak ſ hłowy mukuu: pěſnje, baſnje, atd., hnydźe wjecżor. Dżěcżo dże po tym ſpacż, dnjż pak je hiſchcże roſtorjeny a tak je njeměrne we ſnu. Swój njewotſchewi. Rano do ſchuſſtejje hodźinu něſchto je ſ hłowy wukwcż, je zyle wopali. Nadawk hiſchcże nas ſpjeſnje, to je zyle derje. Wukwjeli dżěcżo něchto rano, tak pſchińdże do ſchule a njemóże niczo prawje. Druhe ſchulſke dżěła pišacż atd. by runje tak wopali było. Za pobrachnje dżěcżu trochu měr, nadawki ſo wujmuje, je ſkwałkom a hubjenje cżinja. Wjchěm ſtarſchim ſo tohodla poruczuje, ſo buchu dżěcże ſchulſke dżěła we ſkazym połodnji wukonjeli.

— **Letni jeſdny porjad němſkich jeleſnizow** wuda ſo pjecża Nětża, 5. junija. Do wójny wudawaſche ſo 1. meje. W lěach po wójnje pak 1. junija. Wot lěta 1926 pak dyrbi hižo 15. meje wuſkhadżeż.

— **Poſtupy w rukowanju.** Po ſdżěłanjach tajkeho finanſiſkeho hamta je w lěcże 1924 rukowanje ſtarho poſtupowało. Wota 346 pokładnjowow we Sakſku je ſo na dań dało w prěnim ſchtwórtſchcżu 192 42 137 221 hr., we druhim 2 703 314 hr., w tżeczim 3 437 267 hr. a we ſchwórtym ſchtwórtſchcżu 7 386193 hr., ja zyle 15½ połajſim 15 663 995 hr. S nich pſchińdże na Bubjſki kokrjeſ 1 369 737 hr. Wjcho hromadże je ſo potajſim 1924 na ſakſkich nakłukowańjach wjazu wjeſnes nakłukowaloj hacż 1913, hdyż ſo jenoż 11 469 800 hr. na dań da.

— **Sſmě wobſjedżeć khěże wokedżowanje wody ſwojim podruńjkam ſapowědżiċż?** Po nowſchich ſudniſkich roſſudkowanjach je ſo policżſtki wukas jako płaczacy wuprajił, kotryż mjeſchczanjkemu wodowodej pſchihlamkowanym wobſjedżerjam pſchedpiſuje, podruńjkam ſa ſaplaczenje wodu wotedawaċż. Też potom hdyż podruńjkaj wobſjedżerjaj ſarumanje ſa wodu njeſapłacża, njeſmě ſo wotedacże wody tola ſapowědżiċż, dokelż winowakaſcż **wodu** wotedawacż, we powſchitkownym ſtrowotnym ſajimje leżi.

— **Hamtſka dalokorożkowa kniha** nakładuje ſo po pomjeżach wuſchiſchcże póſtſkeje direkzije ſa Dżěſdżanſki wyſchi póſtowy wokrjeſ. Schtóż ma nětaſu porjadnje japodacż, dyrbi to najpoſdżiſcho hacż do 20. měrza ſdżěłacż a to pſchiſłuſchnemu ſarjadniſkemu wuſtawcej pišmownje a darmo.

— **25 létny jubilej kinow.** Pſched 25 lětami wotewri ſo prěni kino Němſkeje a to w Hamburku. W Barlinje pak natwari ſo prěni kino nětotre měſazy pozdżiſcho. Dżeńſa ma Barlin 830 kinow.

— **25-létne wopomnjeżcże wunnamakarja awta.** W tutych dnjach je pjeczadwaczeſi lět, ſo je Bohumił Dainler, wunnamakar awta wumrěł. Dainler narodi ſo 17. měrza 1834 w Schorndorffe w Wirttembergſkej. W lěcże 1883 dóſta na ſwoje wunnamakanje prěni patent a to ſa motor, do lětadkow. 1884 a 1885 ſatwari ſo tutón motor do kolesa a to tak dołej praktiſaż. Też do ſchtyrjoch koleſatych wozow ſo ſatwari a wſcho dżěſche derje. W lěcże 1890 ſaſoji Bohumił Daimler Daimlerez motorowe druſtwo. Wota tuteho druſtwa maja wot lěta 1900 mjeno „Mercedes“ a ſu ſwětoſkakowe.

— **S Maleho Wjelkowa.** (Wopomnjeńſti ſwjedżeń.) K dopomnjeżcu na we wójnje padnjenych wotnje Makowjelkowſke wojeſke towaſtwo ſe ſobuſtkowanjom ſpěwarſkeho ſwjoſtacż njepomhaju. Tu wěż njeſměmy tak ſ rukow puſchcżiċż. Wěż, — praji wón — wopjet ſ burikej, ſaſtuż ſej tu krjeżeńku — pomaſku! Njeſyw-li ſa tſi lěta burika pſchebohył, to cże w ſwjeżeńej wodże wukwpam!“

Wuſtrója ſo cżerczik, wſtoku cżerjeſche na ſemju, poża ſebi pſchemyſlicż, kak mohł ſwoju winu wukwpiċż. Myſleſche, rozmyſlеſche a wumyſli tole. Pſchemeni ſo cżerczik do dobreho cżłowjeka a dobża ke thudemu burikej ſa wotrocżka ſłużiċż. A natwoczi wón burika w ſruhem łcże na błoto wuſtwjwacż. Burik poſłuchajche wotrocżka a wuſtwjwaſche na błoto (mokre pola). Druhim burikam ſłonżo wjeſo ſeſmali, ale thudemu burikej narozeſe khléb huſty, wyſoki, kłoſaty. Pſchesćiwi ſo burik do nowych żnjow a hiſchcże jemu khléba doſeż wjele ſoh. Sa lěto wotrocżk burika nawinczi rożku na horach wuſtwjwacż. A tehdom běſche runje mokre léto. Burany deſchcż wſcho żito ſpowali a ſapari a ſornja njenaroſcże, tola pola naſcheho burika na horach ſchwarne żito narozeſe. Hiſchcże wjele wjetſchi pſchesćiwſt mjeſeſche naſch burik. A njewodżeſche burik, ſchto ſ nim ſapoczeż.

A tuż natwoczi wotrocżk burika żito na „winko“ palicż. Burik napali ſej wina, da ſo do picża a napoji też druhich. Pſchibżeża cżerczik k najſwjeſchchemu a poża ſo wukhwalowacż, ſo je ſebi krjeżeńku khléba ſaſtużił. Najſwjeſchczi dſeſche ſa tym hladaċż.

Pſchińdże k burikej, widżi — burik bě ſej bohaczkow pſcheproſył, ſ palenczkom jich pohoſcżił. Hoſpoſa naſtawſche hoſcżom palenza. Lędy bě wotkoło błida doſſchła, woſta nětaſ ſa rożt błida wiſzaio a roſła ſchkleżan. Roſſłobi ſo burik, naſtwari żonu: „Widżiſch, ty cżertowiſka khuſa ſa koſa! Sſu traſch to wopłukanik, ſo twoja njelepa ruka tajſe dobre winko na ſemju roſliwa?“

Cżerczik poſtorcżi ſtareho rohateho ſ kohczom: „Dawaj kedżbu — praji wón — haczь wón tola ſwo tu krjeżeńku khléba hižo njeżeli.“

Naſzwarliwſchi żonu poża hoſpodaſ ſam pſchinoſcżowacż. S dżěła domoj pſchikhadża khudy burik, njeproſchowy hóſcż, poſtrowi, pſchijtydże ſo a widżeſche — tu ludżo palenz piją; ſachży ſo też jemu ſmjerczi rady winka wupiċż. Sedżeſche tu tak, pózerajo, pózerajo ſłiny — podarmo, njepſchinjeſe jemu hoſpodaſ ani kapki; jenoż pſchi ſebi ſabórża: „Hdże też to bych ja waſ wſchěch mohł palenza do nohyżeż!“

Też to ſo ſtaremu cżertej ſpodobaſche. A cżerczik ſo potſkwali: „Dożakaj jenoż, ſchto to hiſchcże wſcho budże.“

Wupichu bohaczi burikoje, wupi też hoſpodaſ. Wſchitcy woni dachu ſo do masiwnych rożow, jedyn druhemu ſo leżnymi ſłowami liſchżo, jedyn druheho wukhwalowaċż, jedyn druhemu ſo podliſnjo. Pſchipoſłuchaſche tomu narſtarſchi cżorny a ſłuchaſche jara wożipnje — a pokhwali je ſa to. „Budu-li — praji wón — wot tajſeho pjeża ſo liſchcżiċż a ſo jebaċż a ſo ſchudżiċż jedyn pſchemoh druheho, to wowi wſchitcy padnu do naſchich rukow.“ — „Wożaiu — rěcżi cżerczik cżertej — ſchto dale hiſchcże budże; njech jenoż hiſchcże ſchleżnje wjazu wupiju. Nětko ſu ka łażi liſchki, jedyn pſched druhim ſ wopuſchchu machota, jedyn druheho wobſchudżiċż, a wobhladaj, kak nadobo każ ſe wjelki na ſe budu.“

Wupichu burikojo druhu ſchkleżku, a jich rěcże wótſchichcho a hrubſcho ſaklinżachu. Niż maſne, ſekne rěcże ſe běchu, ale ſwary a ſwady ſo ſapoczachu; jedyn na druheho roſtoli, jedyn druheho hrabmy, bijeſche, drapaſche noſy a wobliczo. Też naſch burik da ſo ſobu do puku, a tej jeho ſobu nabichu.

Pſchihladowaſche tomu tón najſtarſchi a tajke něſchto ſe jemu jara ſaluſi. „Tole — wón dżeſche — je derje tak!“ A cżerczik praji: „Jenoż wożakaj, ſchto hiſchcże budże. Dajm hiſchcże tſeżu wupiċż. Nětko ſu każ dżiwje wjeſli, a pſchidżaj thwilku, wupiwſchi tſeżi wopaſchi, hnydom pjeż budu każ ſwinje.“

(Stónczenje pſchichodnje.)

Leo Nikolajewicz Tolstoj:

Kak je sebi čerčik pomasku zaſłużił.

Khudy burik wujeżże njepożnědawſchi rolu woracż a wſa ſebi wot domu krjeżeńku khléba ſobu. Burik powórczi pluh, wotwjaſa brjemjeſchko, a pokoji je pod kerczёt; tu poloji też ſwoju pontaſku a ſaſwondże ju ſ kabatom. Kóń wuſta a burik ſo wuhłódni. Burik ſaſtaji pluh wo ſeni, wupſchahny konja a puſchczi jeho na paſtwu, ſam pak bóridże ke kabatej, ſo by powobjedował. Hdyż burik kabat poſbéże — krjeżeńk khléba tu njebёſ; pytaſche a pytaſche, powjerhny kabat, poſtchaje jón, ale — krjeżeńk tu njebёſ. Burik ſo dżiwaſche. „Spodżiwna wěż, pomyſli. Nikoho njeſawohladach, a tola je mi něchtó ſ khlébom wujeſł“. Haj wſchak, to běſche cżerczik, njeș tym ſo burik worache, ſ krjeżeżku wujeſł a ſo ſa kekkom pobymył poſłuchajo, kak budże burik ſantoricż a jeho, cżerta, wołacż ſpominacż.

Burik to ſcżerpnje ſnjeſe.

„Nó haj“, praji wón, „wſchak ſ khodom njewumru! Schtóż je ſej pomaſku wotnjeſł, tomu dże je trёbna hyła. Njech ſjё ju ſ ſtrowjeżi!“

A burik dobёża k ſtudni, napi ſo wody, wodychny khwiłku, dożahny ſwojcho ſónika, ſaſpichalny ſej jeho a worache ſaſo dale.

Cżerczik ho roſmjerja, ſo njebё burika k hrёchej ſawjeſcż ſamohł, a dobёża k wyſchſchemu cżertej ho wuſnacż. Jewiwſchi ſo pſched wyſchſchim poża rёcżeċż, kak běſche „muzikej“ krjeżeżku khlebuſchka wotnjeſł, a burik mёſto teho, ſo by ſelił, běſche prajił „na ſtrowjo!“ Starſchi djabok ſo iwſchón roſcżerczi. „Jeli ſo“, praji wón, „je burik w tutej wёzy tebje pſchemohł, to ſej ſam wina: njeżby to prawje ſaſpichimnył. Smёja-li burikojo a po ninni też jich baby taſke waſchnicżka. to nam ſaże cżinki djabolſke pſchi żiwjenju

towarstwa w sali Strenbeles hoscjenza derjerwopytanu zwjedjeńsku shromadźisnu. Sstojedsen wupjelni žo se pschihódnymi spěwami a pschednoschkami. Jako zwjedjeńsku rěčnik pschednoschowasche knjes direktor Burkhardt. S napominanjemi zhowami, so njeby lud tola sapomnił na hrjechi morwych, rěčeješe pschitomnym do wutrobh. Po krótkich khutnych zhowach k. wučerja Balki sfónčzi žo wopomnjeńki zwjedjeń.

S Maseho Wjelkowa. Kaž hižo ſ Budyschina wo filmje wo Bethelſim wustawje pisachmy, tak bě so pschedwczerawschim samſnym film w zyrkwinſkej žurli pschednjedjek. Knjes pastor Hanka dźakowasche žo za postrowy ſ Bethelſcheho wustawa ſ Bielefelda a pschewjedjenje filma a pschescheſche tutomu dobremu ſtutkej dale móz a žohnowanje. Film čzinjeſche na wſchěch wulki zacžišchcej. Se spěwom ſtónčzi žo zwjatoczkowisnoſcz.

Se Sdžerſe. Tu wumrě 82 lět ſtary weteran Jan Zeman. Dwě wójnje ſe ſwobu čzinił 1866 a 1870/71. Też w Parisu je kedom wobył. Wulko-Dubrawſke wojerſke towarſtwo wopokaſa jemu poſlednu cžeſcz, ſ tym so ſtikrócznu ſaku pschi wotewrjenym hrobje wotdeła.

S Kolowſa pola Pomorz. Sobotu dopoſdnja wumrě tu mikowar Jan Bjedrich ſen., kotrjž běſche na Budyſchkich a Lubjiſcheh mikach, hdjež je ſelenium a ſpranjenjemi wikowache, ſnata woſoba. Schtwórtk je pječa hiſchcze w Lubiju na wikach byl. Potom ſtorje nadobo na hłowjazu khrivu, kotrejž ſo zahorjenje pluzu ſchida. Tuta khoroſcz wjedjeſche ſa krółke hódźinki k ſmjerczi.

S Dobrachczicz pola Lubija. (Sso katevit.) Njedźelu rano namakachu ſtwu Guſtawa murjerja Auguſta Wachlera morwoho w małym hacže blizko ſtarſchiſſeho ſydła. Sſyn běſche ſo dołhim czaſu ſoſo junu na wopyt domoj pschiſchoł. Hacž ho tu wjelboże abo ſamomorddſtwo jedna, njeh odźeſche ſo hiſchcze wuſſłédźicz.

S Lubija. W wotſedźenju měſchczanſkich ſaſtupjerjow pschiſwoli ſo 1000 hr. jako podpjera ſa potrjebnych dźěći, kotrejž jutry ſchulu wuthodźa. Pschi rozdźělenju dyrbi ſo na dźěći wichčeh ſchulow dźiwacz. W pichereſku dóſtanje dźěco 30 hr., lont 20 hr.

Se Fiławh. Wčera dopoſdnja wokolo 10 hodźin rjeđeſche 20lětna ſłužobna Dora Langez wotka. Wona nałat ſmyſł a padny deſe na dróhu. Cžeſko ranjenu a bjes wědomja donjeſchčzu ju do khoronwje. Wboha ſłužobna je ſebi cžiſtu ſwinyła.

S Wjeterzina. Starſchim ſchůſſłich dźěći je dowolene, friedu, 18. měrza wucžbu w jenoſtliwych ſchulſkich rjadowunjach wopytacz. — Schtwórtk, 19. měrza, wjeſcor ½7 hodź. wotmjeje ſo we wucžowarni łužiſchi ſchulſki roſzoženowarſki ſwjedjeńſk. rStarſchi a pschecželo ſchule ſu wutrobnje pscheproſcheni.

Se Seiffennersdorfa. Semjerſtwje lwjeſkopit ze ſaſtupjeny ſchtwórtk ſamkaſerſki mišchtr Kurt Wünſche we Cžiſkiſa fabrizy. Wón chžeſche do transformatora ſwětzenſki waſadźeł. Pschi tym pak dóſtny ſo mílenje mozy tšj jeho na ſtronu njerchny a hnydom mart. Dałoko běſche mózne praſnjenje ſłyſchecz. Druhi dźěłacžer jemu na pomoz khwataſche, ale běſche hižo pschę wołdże. Samkatkli mišchtr běſche 30 lět ſtary, a běſche ſo hačle pſched krółkim wożenił.

S Wóſtlinka. Wutoru pop. w 2 hodź. bawa ſo mačerjam rada we wobydlenju knjeſa lékarja dr. Bergmana. Lékař budže plachtomny.

* S Połcžnizy. W nozu 14. měrza běſche w naſchej wokolinje telko ſněha napadało, to je dopoſdnja auto. tšj ſ Muſkeho Röhrsdorfa pschijźěłe, tčzezy woſtał. Auto dyrbjeſche ſo wuſywacz.

S Kamjenza. (Dawkowy wotčzah wot mídy.) Finanzny hamt piſche: Po poſtajenjach wo dawkowym wotčzahu wot mſdy maja ſo wróco dźerzane pjenjeſe kóžde 10 dnjowy na finanzny pokladniz dośjeſcz. Na kamjet pak może ſo tuto ſwjſačzicz, a pjenjeſy trjebaja ſo hačle měſchačnje na finanzny hamt donjeſcz, teli ſo wróczadźerzane pjenjeſy w cžaſu wot 1. hačz do 20. ſeptembra hromadże 50 hr. njepſkeczowža. Namjeſy maja ſo na finanznym hamze wotdacz.

S Biſchofiz. Po ſałožzenju zentralneho wubjeſka ſa kandidaturu nazionalneje jednoty do wólby němſkeho preſidenta w Drjezdźanach, wuſwoli ſo pjatk w Biſchofizach podnuhjerk kuzeho na ſwonkownej wuſchnjerzy na praxwnych politiſkich ſtronow ſleſzeneho ſjednoczeńſtwa, kotrjž na wólbnu agitaziju w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje pſchewjeſcz. Se ſaſtupjerjemi extremnych politiſkich ſtronow a ſjednoczeńſtwow (nđnſkonarodnych, Landbund, Stahlhelm, Wehrwolf, Jungdo atd.), z kotrychž mnoſy na nowy pſchewrót w Němſkej hđźaja, hdjež we wuzerzu też ſnaty ſierbſki ratař, kotrjž ſo jako wjednik Sserbow we wyſhej politiſkej ſtronje wudawa. Tuttu ſtronu pak ſ polnym ſpóſnaczkom jeje nanuczenych wotpohladow jenož malo woli. Sserbja budža też w pschichodze ſcžehowacz parolu ſwojich wopravdźitych wjednikow, kotříž we ſjawnoſezi jako Sserbja wuſtupuja a kotříž wjedža też wowory wichčeſkeje ta ſwoj lud. Kotříž njeſtu jenož Sserbjo, hdyž rěka hłowy lójicz ta wěſty politiſki ſamér, nż, kotříž wowrija we wſchědnym dźěle ſwoje mozy ſa ſerbſki lud. Na jich ſtutkach ſchi ſpóſnajecže.

S Biſkopiz. We wokolnym ratarſkim dyrbja ſo muſſe a žónſke dźěłowe mozy ſ wobhadźeneho kraja pschiſtajicz, ko by ſo njedoſtatkej na dźěłowych mozach wotpomhało. — Tu ſaja Bożu ruczka knjeja wuczerja Kurta Liebſchera, kotrjž běſche 21 lět na tudomnej měſchčańſkej ſchuli ſkutkował. —

S Luha. Njedźelu popołdnju w 2 hodź. hromadźi ſo wulki dźeł wobydleſtwa wokolo wójnſkeho pomnika nałich we wſnje padnjenych wjeſnjanow. Muſzke ſpěwy towarſtwow pſchedtuhje ſpěw, k. wuczerſkuſer Kauſſmann dźerzeſche narěč.

S Hółka pola Kulowa. Na ludownym ſlobniſkim ſakanſkich běſche ſtarſchi knjes Hürkenſtein, pſchedy w Budyſchinje, jako pſchedſtejaczej ſtajże poſtajenh. Sswéru hładaſche ſwojeho ſaſtupjenika, hiſchcze ſobotu ſtupatſche k czaſej, wjeczor dźěłaſche ſtrowy lehnjeſ a njeſtejału rano běſche hižo njebohi. Boża ruczka běſche ſebi jałała. Sam-dźenu ſrjedźu bu w Kulowje pokhowany. Wón dożył nimale 71 lět. — Też jeho ſwójba je powjeſtkowanje ſłużowała. Jeho ſyn, kiž ſubne lékowarſke wuczenje je w naſchej wokolnoſezi jara pytany. Wón bydli ſobu na tudomnej ſtajże.

S Wóſporka. W poſlednich tſjoch abo ſchtyrjoch njedźelach ſu ſo ſ kubłarja ſtaſy doſpołny woſrěcžny wóz, podſtawki (koleſa a podſtawa) a druhe wózy potrandyle. Hižo loni je ſo we njeſnawanej ſtale ſcžežeho kradnyło a tchodła ſebi muſſia, ſo ſu njedoſcžinkoje cži ſami.

S Kiſchiſchowa pola Wóſporka. Schtwórtk ſpali ſo we naſchej wjeſce mały domčk. Hł. wyczeſkuſej. Kuſchnjeho. W tim bubſkeſche wjazy dźiſcžaſerſkich ſwójbow.

S Barſchcze. Dwoje ſchadnu mješcže ſobu mějeſe. W jednym hoſcženju běchu jenu liſkowinu ſ 22 hrjiwnami pokradnyli. S ſkolom dołožu na poſlizju pruh cžiſtwo pſchi ſjewiczi. Když ſo jaſno je ſtinu wjeſcz, běſche tej ſyſe kolo prjecž.

S Nowneho (Sapoſdjene.) Stwórtk poſłednjeho tydzenja pilłaſche ſo nadobo pſchihodźinju w 12 hodź. na Božu wohen. Na ſchuli paſeſche ſo drjewjany pſchichwark. Sa króttk czaſ běſche wjeſna wobora k pomozy. Bórzy poradźi ſo jej, wohen ſadušyc a tak wjetſchej ſchkodže zadźěwacz. Wulkerzańſka wobora, kiž běſche też na pomoz pſchijeła, njeſtejdeſche ſapſchimnjez. Wina wohnja njeje ſnata.

Se Jarowa. Wobſchěrny rúſchejniſki czaſ do Jarowa běſche tudomnym pſchekwap Nieſel ſ wjazorymi „pſchezłakwikonjak. Sſamoſcžin kumpanow běſche w khłoſtarni ſemak. Woni běchu ſ wjetſchego dźěła ſ Barlina. W połdnej nozy běchu do Rennerez wobkhoda ſo nuta ſobowali. Jón wuprošdnili a najdrohotniſche wězy ſobu wzali. Poſledniu ſobotu jeonalche ſo nětko na Jarowſkim Luože pſchecžiwo tutej rubježniſkej zwóſbje. Nawſchowaſ Nieſel łazydźi ſo k 2 ſtomaj khłoſtakinje a na tſi ídła ihabi cžerne rukawy. Jeho pſchewobſtwo dóſta wo nětčko njeſtaj khłoſtenje.

S Tornowa pola Pižża. Sandźeny tydzeń wotpali ſo domiſe khežarja Sermy, kotrejž na ſrjedź pucža mjes Tornowom a Pſchikukom leži. Dołeſ nichtó doma njebě, dohładachu ſo hačle położe wohnja, kak ſo ſo khežа je wſchěmi inventarom dospołnje wotpali. Kak je wohenj naſtał, njeje hiſchcze ſnate. Schłoda je pjeża ſaſwěſcžena.

S Herrna. Awto khłoſcžerſkeho wobſkoda ſnjeſdżi mjes Kubſojom a Herwoom. Wón jédżeſche po wuzitku, kiž mjes batami wjeſde. Awto wak ſo pschi tym wobſunu a ſtaty do 2 m. hłubokeje hrjeſbje. Zyły dźeń trajachu dźěła, dónž ſo jaſo njeznjeſkódny.

Se Klſchiſchcza. Pjatk je nozy ſajeđe pródny cžah na pódlanſkich kolijach do tam ſtejazych wogow. Dwaj woſaj ſo pschi tym doſpołnje robiſchcej. Wina frażſi je pjeża, ſo ſu ſo wohłóki (Weiche) wopaki ſtajiſe.

S Wſedrichcz pola Lubanja. Pola naſ rěſaſche rhuſt kruhom. Když kołoł wuriječi, namaka w nim cžaſnik, kiž bě wobſwědczerjowy ſyn pſched nětkaſe ſchěſcz mjeſazami ſłubił. Cžaſnikej běſche ſołdkowa khłatina khěrko ſelekłożała. Schkleńcza pak běſche hiſchcze zmk. Strowerže wuzjeſcz kruhow hojerdy ſuk nicžo ſchkodzał njeje.

S Muſkahowa. Schtwórtk 19. měrza budže pola naſe hermank, konjaze, howjaze a ſwinjaze wiki.

S Rósboſka. (Cžiſka konfirmacija.) S poſłożenjom wólby němſkeho preſidenta na njedźelu Judika, 29. měrza, naſtanje njeſlubj pſchijwad, jo wólba a konfirmacija, ſa kotruż ſu ſebi wjele gmejnow ſamny dźeń poſtajile, hromadże padnjeczi. Wobſtoje we wſejnych gmejnach, hdjež ſ cyrkwi do wólbnych lokalow khěrko dałeko, je ſ tym wobſkóđzenje na zyrkwinſkich ſwjedjeńſnych abo na wólbje jara wobczežene. Tehodla je ſvangelſke konſiſtorſtwo ſa Dělnjo- a Hornjołchleſnjſku poſtaſiło, ſo ma ſo konfirmacija 22. měrza abo 5. hapreje wotmječ.

Hospodarski rozhlad.

Wukowu 17. měrza 1925.

Wjezerawſche kurſy w Barlinje:

(Zwr. wrjeſ za 1 w miliionach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 565
jendźelſki punt	20 098 000	ſlékhoſk. khróna	12 450
ſchwajzarſki frank	80 880	10 mil. pólit. mark.	80 200

Wjenjeſch ſo tšj wežera malo pſchemjeni.

Efekty ſtrowe ſkrutcžene kurſy dale ſakhowachu. Wěſnika a ſtatne pożčzonki běchu wo nješkto malo ſe-hłubjene.

Na produktowych wikach wobſkedźujemy pſchi wobowanju płacžiſkow ſame žołmy, kaž wo cžaſu hordźicža. Tak běchu wjezera płacžiſny na wukrajnych a žohnowali też na Barlinſkej burzy w khlébowym žicže pornjo ſobo-ze nětčiſo wuſkiſche. Hewak wſchak wo wſchěch druſinach Zita ſmadny wosta. Muku, womjeſchki a wotrubky malo lutowachu. Wežera płacžeſche zentnaž

w Drjezdźanach

pſchenicy 12,50—12,75 rożti 12 10—12,35 jeczmjenja nałatn. 12,70—13,50 nałamſk. 11—12 wowſa I 10—10,75 II 9—9,50 hr.

w Barlinje:

pſchenicy 12,60—12,80 rożti 11 65—11,80 jeczmjenja nałatn. 11,75—12,75 nałamſk. 10,50 hacž 11,15 wowſa 9,25—9 50 hr.

We Wróćiſławju

pſchenicy 13,10 rożti 12,60 jeczmjenja nałatn. 13,— nałamſk. 11,50 wowſa 10,25 hr.

We termiſjowym wikowanju:

pſchenicy w meji 14,25—14,15 w julifu 14,10 hacž 14,17 hr. — rożti w měrzu 12,20 w hapr. 12,05—12,20 w meji 12 45—12,65 w julifu 12,20—12,35 hr. — wowſa w meji 9 30—9,52 hr.

Dujſtwarſtwo we februaru (Gouſſenſchaftsbewegung — Raiffeiſen). W februaru ſałožichu ſo 366 nowe dźiwiſtwow, 226 ſo roſpuſchčeſchu a 9 ſwoſtaſcžichu.

Wikowanſka organiſazja na akzije „Landbunda“ we Wiſchkowu w Schleſſkej je ſałožene łeto 450 000 ſt. hr. a ma napraſkało. Direktor je jedyn ſemjen von Rüdziſtiſt, nowuchi ofizěr. Po ſdaczu je dośjał hižcze wjetſchi.

Pſchenicy ſo w Ameriźy wo 3,1% wjazy hacž lani płahuje. Tuto powjeſtcžene płahowanje pſchihotowuje k ſleni, ko płacžiſny pſchenicy ſpadnu.

Na pſchedaż:

Wołaj, kněži dwór w Sſmochežizach.
Dubaj, ſtyhnaj, w Kuſchizach cžo. 9.
Krowa, mloda wyſokaſuczeſzna, w Brěžezach cžo. 8.
Konjaj, ſtyhnaj, w Rakbrjach cžo. 7a 8.
Wobſa, 2lětna, pjatk 20.3. dop. ½12 hodźin w hoſcženu k „tjom kónam“ w Kulowje, ſudnizy na pſchedawanjowanje.
Dźiewo, palne, pjatk 20. 3. dop. w 10 hodź na ruczku je Stužzina do Hermanez, 250 m. dubowych, brěſowych a ſchmrčzkowych kuſuchow.

Kupicz ſo pyta

Nanży, dwě ſuproſchnej, w Sſmjerdźazej cžo. 14.

Sſo pytaja:

Holza do domu, Pětkowa w Sſepſchezach pola Delnjeho Wujeſda, — dr. Halterowa w Munkakowje, — A. Haſſengirowa w Munkakowje, — w Budyſchkim na ſtarych wikach cžo. 181, — Schmuhl na Židowje, villa Dora, — Wüſſowa w Běłej Wodźe, Arnimpromenade cžo 5, — Temertowa we Wojerezach, Bahnhofſtr. 13, — Boigtowa we Wojerezach, Kirchſtr. 22II.
Pohonc, kubłeř Wawer w Rózeńcze pola Kelliz
Mołerſki rukežobnik, Reinhold Straucz we Łahu.
Holza a wotrocžk, w Dobroſchezach cžo. 12 pola Mulešcza.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 1½11 hodź.: Płacžiſny ſpaduja. Wjele rożti na wikach. Tendenza: Jara ſłaba.

Dop. 3/12 hodź.: Płacžiſny dale ſpaduja, wjele žita ſo na wiki njeſcz. Tendenza: kaž pſched hodźinu.

Płacžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołijowe ſymjo wo tunu abo 1000 kg, ſełmak 100 kg, wſchitko wo Wulki dźiwnjo.

	16. 3.	14. 3.		16. 3	14. 3
Pſchenica	252 256	248-251	rapk. wołijeſki	16-16,80	16-16,80
rożla	233-236	229-232	bach. melaſka	9,20	9 20
nałět. jeczmjen	235-255	235-255	lenaſella	14-16,80	15-16,50
nał. jeczmjen wonkł.	—	—	běrnaze kruſki	19-19,30	19-19,20
rożla	136-190	158-192	bunk	19-21,00	19,00-20
kukuriza (Mais)	205	—	wołs	18,50-20	18,00-20
pſchenicz. muka	32-33,75	32-35,25	lanu wołijeſki	22-22,50	22-22,50
rjana muka	32-34,75	32-34 50	mórſke ſwjeny	12-13,50	12-13,75
pſchenicz. wotr.	13-14,00	13-14,10	ſołte lupiny	14-16,00	14-16,00
rjane wotrubky	14-14,30	14-14 20	ſyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rauh	390-396	390-395	ſyowa, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane ſymjo	385-400	385-400	„ pſchenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrach	20-22	20-22	„ wowſowa	1,00-1,05	1,00-1,20
pjeſuſchki	18-19,00	18-19.00	„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drjezdźanſka burſa.

Pſchenicza	250-255
rożka	242-247
nałetnj jeczmjeń	255-270
nałamſki jeczmjeń	220-240
wowſ	200-215
cžerwjeny kleſzel	230-260
rauh	380-390
kukuriza (Mais)	215-224
ſuche trubkjenje	11,00-11.50

běrnaze kruſki	21,00-22,50
pſchenicz. wotrubky	14,00-14 50
rjane wotrubky	14,00-14,90
pſchenicžna muka	36,00-38.50
rjana muka	37,00-39,00
woka	25,00-26.50
pjeſuſchki	24,00-25,50
hróch	27,00-29,00
ſyno trubkjenje	19,00-21,00

Płacžiſny rěſneho ſkota na Drjezdźanſkich ſkotnych wikach.

16. měrza 1925. Płacžiſny po zenin. a ſł. hriwnach.
Sſotne drudzny a wołmanjenjenje.

Woły: 196.

Połmonſtajne, wukormjene, najwuježiſche rěſneje hódnoſcze hacž ho 6 lět	52-54
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	45-49
Mjeſne wukormjene młode, derje pjeſowane ſtarſche	35-39
Mjeſne pjeſowane wſchěch ſtaroſ. w	22-32

Byli: 251.

Połmonſtajne, wunoſkene, najwuježiſche rěſneje hodnoſcze	52-54
Pelmonſtajne, młódſche	45-49
Mjeſne wukormjene młódſche a derje pjeſowane ſtarſche	40-44
Schpatne	36-39

Jałoſzh a krowy: 221.

Połcomſajne, wukormjene krowy najwuježiſche rěſneje hódnoſcze	50-52
Połnomſajne, wukormjene jałoſzy najwuježiſche, rěſneje hódnoſcze hacž do 7 lět	44-47
Starſche wukormjene krowy a derje wuwiſe młódſche kruwy a jałoſzy	36-40
Derje pjeſowane kruwy a mjeſne pjeſowane jałoſzy	28-32
Mjeſne a ſchpatne pjeſowane	20-26

Cželata: 599.

Nałlepſich, wukormjene	82-85
Mjeſne wukormjene a łoſte wot ſyna	76-78
Schpatne	66-68

Wowzy: 456.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	54-60
Starſche wukormjene	48-52
Mjeſne wukormjene (Merzſchafe)	25-40

Sſwinje: 2325.

Połmonſtajne, wołebitych raſzow a jich ſchtijenjow, hacž do 1½ lět ſtare	63-66
Gutermjene	64-65
Młódne	59-61
Schpatne	56-58
Ranzy a kundroby	56-60

Přiłopk.

S Drježdżan. Drježdżańska měšćanska rada wupiłuje wotmajerje Lingneroweho hroda, kotryž we Lingnerowej jahrodze při Łobju leži. Hród je jedyn ze tśoch Albrechtskich hrodow, kotryž běše natkwiłuje jako bydlenje pschenajaty. Po Lingnerowym testamenće dyrbi žo we hrodze ludowy hosćeńc abo ludowa kofejownja załoźiś, kotraž dyrbi ś nitkimi płaćišnami ludej poskutkowaś. Wulka jahroda dyrbi žo wšěm pschistupna sćinić.

S Drježdżan. Wustajeńca 300 000 rólow. We lěśe 1926 budźe pśeca w Drježdżanach jubilejna wustajeńca jahrodnikow. Wustajeńcke městno měri něhdźe 30 hektarow. Lětsa natymu budźa žo jano rože badaśeź, a to na 300 000 druźinow. Tuta wustajeńca dyrbi śwětoźiwnosći ludej poskutkowaś.

S Drježdżan. Njeźěiwobsłužej pschi pśinowym wariaku jawi nowa zbohom ś junjerej dweju wobsłužow. 19-lětny pschekupśi chcyše sebi pśindźeś popołdnjut we swojim bydlenju na Lipšćańskej dróhy na pśinowym wariaku kofej wobrjeźowaś. Pschi tym žebr wuźmy. Wariaty kofej wobźěa na to wo bydlenju, tak ju młody pschekupśi skónčnje na sajźbojźenje wumrě. Na žanu waršnje pschiźiśe pschiźiśe pschiźiśe wobsłužiju 44-lětnu wuschiśu kśetar na ćužnej dróhy wo źiwjenjeju. Wobźiwjeńśe poszyły wostaću we wobśmaj padomaj bjez wuwjeźa.

* S Lipšća. (Sły ośak je njeźdźat.) Schpatnje słónśeji wada mjes 36śětnej holźu a jeje ślubjeju. K njej pschiźe 36śětna a kašćhe źebr wupoźśene pjenjezy nroźcjo. Wobej žo wadźiśtej a storkaju dźěśćtej hač k khodej. Nadobo hrabny žona 36śětnu holźu a storźi ju wo khodźe dele. Bjes wědomja a cźežyn tranjena dowjese ju do khorownje.

S Lipšća. Cźežke awtowe njeśbože. W blišośći Rückmarsdorfskeho dwórnišćeńca sta žo žobotu cźežke awtowe njeśbože. Awto wumnožeśkeho družstwa frachy tak ś wotmachom do wobźobowaneho awta, kotryž žo hnydom pschecźišmy. Awtowy wjednik běšeše hnydom morwy. Druhi wobźobu dowjesechu cźežko ranjenu do khorownje.

* Cźłowjek, kśiž žo ham morwy praji. Se Lipšća žo nam pišeše. Nječelśišćeńy podawk sta žo we Lipšću. 33-lětny Richard Jahr běšeše 10 000 hr. pschełichiwił a ś pjenjezami cźekeše. So pak by ćwojich pschecźežkowanych śmyśli, wośtajeł w Lipšćańskich nowinach śmjertne wośtajeńśe a podpiśa jo ś mjenami ćwojich towaršow. Staršichmaj pak běšeše źěźeli, so njechcyše ju pschećejara stróžiś, śehto dźe cźinicź. Pjenjezy je łokkomnyślnje pschecźiniłe, tak jo jeho polizija bórzy pschinnje.

* W jědnym stole śnjeśbożi. Na Katrinskej dróhy w Lipšću jědźeše 17-lětny pschekupśi ś nuźnym wozom w jědnym stole. Wóz bjerśeše pschewjeź rurna orjeź, tak jo so pschekupśi hrozśe śłóźeł a bórzy po tym wumrje.

* S Zwikawy. Njewschědna hruboscź. W Langenawskim hoscźeńcu pola Cźešowa śtuźi wešty Hańne ś Maleho Cźeśćowa graiwocźiwu furowosći. Won kśiwny ratarja do hornjeje hriby a njepuschći, doniž zyle njepschekśiwny.

* S Gehera. Wunjśkej draježe. Młodostnego prošcherja w naschej wośy lepichu. Hdyž žo wźej dale pschepołowaśe, wukopa žo, što je prošcher na mužiśkeho pschewobłekana hołza. Wona měješeše wopaćne papjery. 14 měžazow dołho, tak wudawa, je hižo w mužasej drasće wokoło dundała. W tutym cźasu je žamo pola želeźnizy, haj, na měžazy dołho na pomorskich kubłach jako cźeładnik dźěłała, so by wjetšeh mšu bóstała. Marija S. dźe, hdyž je khłostanje wotbędźała, jaśo jako žónśka w mužiśkej drasće mužśe dźełko wukonjeć.

* S Gerlachsheima p. Lubanja. Naschu wjeśku je Božiwoleń domanytał. W brózni źiwnoćerja Debertshańera wudyri woleń. Brózeń žo zyle rpali, woleń wałaśe žo dale na domśe a hrodze. Wobora wjeśko prózowanje njepomhaśe. Bórzy śmjeli žo tež domśe a hródź do popjeła. Skót a dźeł domjazeše nadobo je žo hižeńcy muthowak. Wobśędźeć njeźeł je ćwojej ćwójbu doma. Wone žo praji, jo je žo woleń załoźił.

Tele dny přindźe listynošeŕ

a zběra abonentny pjenjez za „Serbske Nowiny" za měsac hapreju. Njekomdź so nichtó a zapłaćće hnydom, po 25. měrcu maće 20 pj. přiražka płaćić. Namolwće Waših susedow a znatych, kotrjž hišće „Serbske Nowiny" njećitaja, zo bychu sobi je hnydom skazali.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

* **400 zentnarjow połcja a kołbašow žo spaliło.** Wulki woheń, kotryž na 400 zentnarjow połcja a kołbašow śniciži, nasta sajdźeny pjatk w fabrizy mjašowych dźełaćnjow „Prešto" we Wilmersdorfje pola Barlina. Wobora, kotraž běšeše cuźe na pomoz pschijeła; mjeješe cźežke dźeło. Wulka cźopłota běšeše we składownjach połcja a tuk rošschrěła, tak, so bě žo woheń ruce rošschrił. Jako dźiwjše wobormi burje do składownje wotewrićej, frašchu jemu płomjenja napschećeo. W ramjnym wokomiku sta žo tež rošbuchnjenje, tak so žo wobornik ś warjazym tukom cźežko wopali. Hałe po tśoch hodźinach žo poradźi woheń sahaśaceź, na 400 zentnarjow połcja a kołbašow je žo spaliło.

* Cźežke wojowanje ś nutśkamarjeni. S Düsseldorfa žo pišeše: Pschi pośpjeze, nutśkamarja jaceź, kotryž běšeše žo w hoseńcu khował, buchu 4 policajaju sastojnizy cźežko ś revolwerowymi wutśelemi raneni, doniž nutśkamarja njesastrěliechu. Jedyn je ja-ćojnikow je na ćwoje rany wumrěł.

S Lubja w Cźeśkej. Straschne njeśbože sta žo w naschej wośy. 10-lětny syn hospodarskeho pomocnika Boranka rězaśe ćebi ś wótrym dołhim rěźnikim nožom kśiśchk. Nóž ko hólcźeju wuźuhny a jakoš žo do wutroby. Hdyž lěkaŕ pschińdźe, běšeše wuboh hólcź hižo morwy.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schtwórtk, 19. měrca 1925, dop. w 9 hodź. pschedawaja žo w tudomnej pschehadźowarni: cźerwjeny pluschowy sofa, wertiko, wulki schpihel ze kristalloweje schklenzy, pišaniske blido, komoda, 90 bleschowy běleho wina, schpihel na stołp, maly khamorcźk ze schpihelowym nastawkom; žonjacy kostum, dźełba nohajcow, schórzuchow, mjažowy wjelk, pistańska maschina, 2 pišańskej blidźe, aktowy khamor, kofr, dźełba žonjacych schatowk, dźełba nowych žonjacych a mužacych kołow, sofa, gramafon ze blidkom, likör, wino, tuflowa polza, knihowe khamory, wobrazy, pišańska maschina „Ideal", dźełba mydła, werkiło, sofa ś kožanym pocźehnjenjom, klubowy stółź, kulojte dubowe blido, kurzenjske blidźe, büffet, truba cźežanje tkaniny (bźkowódrcźe), dźełba hłowy, žonjace a dźěcźace cźrije, mužace filzowe cźrije, śpórcźi, soda, nuhłowy pólver, zigary, meble za wokhodne jśiby, żelezna dezimalna waha, kózowy mas.

*

W konkursowym jednanju wo samoženju wo Albertej firmje — dźěłarni motorjich kołow, druźstwo ś wob. ruč. w Budyšchinje-Sćitźezach — je žo termija ja pruwowanje po cźasu pschipowědźenych žadankow na 29. hapreju 1925, dop. w 11 hodź. w sali 141 Budyšchjskeho hamtskeho sudnistwa postajiła.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdżany. Spěw. tow. „Hromadnik" ma śtwórtk, 19. měrca, hłownu zhromadźiznu (rozprawy nowe wólby, atd). Započatk 1/2 9 hodź. Městnosć: Christianstr. 23 p. G. Zmijowy hoscźenc. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Haslow. Kołojeźdne tow. „Blysk" ma srjedu, 18. III. wječor 1/2 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" zmeje njedźelu 22. měrca, pop. w 5 hodź. w knjezeńskem hoscźencu swoje měsačne posedźenje. Přednošować budźe sekretaŕ Domowiny, k. dr. Śleca. — Wječor z dypkom w 7 hodź, budźe přednošk ze swětłowobrazami. Moje pućowanje po Južnosłowjanskej (dr. Śleca). Zastup je darmo! Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći prosy předsydstwo.

Ralbicy. „Lilija" spěwa śtwórtk, 19. t. m., wječor we 8 hodź.

Sowrjecy. Towaŕstwje „Sołobik" a „Podčornohlowe zarjadujetej srjedu, 18. měrca, wječor z dypkom 1/4 8 hodź. přednošk ze swětłowobrazami. Přednošuje k. dr. Śleca: „Po Dalmaciji hač do Čorneje Hory (ze 100 wobrazami). Wšě sobustawy kaž też wšěch Serbow wokoliny wutrobnje přeprošujetej předsydstwo.

— Po přednošku je zhromadźizna „Sołobika" dla załoženja cźłowućowanskeho wotrjada.

Wotrow. Towaŕstwje „Młodźencow" a „Sokol" zarjadujetej śtwórtk, 19. t. m., wječor 1/2 8 hodź. přednošk wječor ze swětłowobrazami. Přednošuje k. dr. Śleca: Moje pućowanje po Južnosłowjanskej 1922 (ze 100 wobrazami). Zastup darmo. Wšěch sobustawow a wšěch Serbow a Serbowki naše wokoliny wutrobnje přeprošujetej předsydstwo.

„Wrjós". Cokrowe tafle su dóšłe.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa ma srjedu, 18. nalětnika, w 5 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje wurjadne posedźenje. Kóždy sobustaw ma winowatosć, na posedźenje přiś. Starši.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pjećwa prénjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicowa.

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjentne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.
Centnaŕ přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr
Skazajće pak pola z nami dźěłacych druźstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Přesadźowanje!
Dla spušćenja wotnajenja a přemjenjenja městnosće wotmeje so sobotu, 21. měrca, dop. w 10 hodź. na Nowosalcskej dróhy 7 dobrowólne přesadźowanje
ratarskich mašinow a gratow, wustajeńskeje kólnje, drašle, pjenjeżneho khamora,
bźrowych meblow atd. Wobhladać móže so kóždy čas.
E. Kobaŕ, přist. přesadźowaŕ,
na Kaeublerskej dróży 6.

Hnydom abo k 1. hapreji pyta so na mjeńše ratarstwo spušćomny
wotrotk,
kiž móže wšó ratarske dźěła. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

4 kola
wojeńskeho woza a normalnymi wózkami je na předaŕ w Cornecach čo. 4 p. Přěčec.

Kupnase rury tunjo K. Erler, žitne wiki 11.

Dźěćace škórnje
wšěch wulkosćow poruća
Mark w Kukowje

Symjentny běrny
ze strowych wobstatkow.
Pepo běła wunošna běrna za kóždu pódu,
Centifolia, ćefwj. jědźana běrna za lěpše pódy,
Pirola, běła wunošna jědźana běrna za suche pódy
Gratiola, běła jědźna běrna za dobre pódy, dołho-trajne, typa magnum bonum, centnaŕ po 3,40 hr.
Heimat, zažna běrna, Heimat centnaŕ 4,— hr.
Při wotewzaću wo wjacy hač 100 cent. so płaćizna poniži.
Pflugski Baltersbachski wows 1. wotsywka runklica, płaćizna ćehnje so po dźělbach.
Stomu wotedawa po wjezbach.
Ryćeŕkubło w Dźěćhorjecach pósta w Dźěžnikecach
żelezniska stacija w Žićenju

Dary za konfirmandow
Časniki • złote a slěbrowe twory
juwele
krystale nože a widlički
płaćizny hódno
Ernst Mersiovsky w Budyšinje
při póstkim naměśe. Telefon 1140.

Kněža
w Zdźeŕi čo. 6 ze swobodnem bydlenjom (4 stwy) hospodarskimi twarjenjemi, sadowej zahrody a z 1 1/2 kórcom pola, 2 mjeńšinje wot dwórniśa je hnydom na předaŕ. Kupcy njech so zamołwja njedźelu, 22. měrca, w Zdźeŕi čo. 6.

Waš wosud
w lěśe 1925 dostanjeće nadrobnje wopisany, je-li zapołeleće, Waš narodny dźeń a thr. Astrolog
Frau Hertha Kokott, Berlin 1235. Alte Schönhauser Strasse 9.

Žony
Porućam swój wulki skład pschepaŕkow, měšaćnych a pschedpadowych powjazow, podpołožow.
Steju rad ł radźe.
Wagnerowa w Budyšchinje psched schulerskimi wrotami cźo. 9.

Paul Otte
w Budyšinje, Žitna hasa 10
Wołmj. muslin za šórcuchi

MERSIOVSKY
Domjace časniki

Třelba
kal. 12. a
centrifuga za kozy
kiž zběra 50 litrow za hodźinu, je na předaŕ. Poskićenja pod „C 9" na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Koza
blizko kózlatam je na předaŕ w Kaporcach čo. 3.

Makulaturu
ma na předaŕ
Smolerjec knihiśišćeŕnja w Budyšinje.

Mužace žonjace košle
spódnje suknje, spódnje kholowe, wupjerki, cyzki, přikrywy, blidowe ruby, twjelki, trjepje, gardiny poruća w dobrej kwalitće a po tunich płaćiznach
W. Köhlerowa w Budyšinje na hrow. torhošću 9. Ráći serbski.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihiśišćeŕnja w Budyšinje.

Chcešli za hódneho kurjerja so wudawać,
maš pola Oskara Noacka kupować!

Přiloha k čislu 64 „Serb. Nowin“

Wutoru, 17. měrca 1925

Czažowu dopiß na kujesa Pětra.

W Budyschinje, 16. nalětnika 1925.

Hejda, kujeze Pětrje! Wasch czažnik dże je pósmy. Měnju tón wulki źiwotowy . . . Ssnuły we nalětniku! A tełko nadoby! Hódźej šmjehowki naß zbohnje stromja a nałěkna barbiczka (Krokus — Safran) najradscho pczołam se šwojich keluschkow picz dawa. A hódźej hižo schtworonuschi nad polom šydwachu, chłódzu we łahrodze hej wjeßele šmjehachu a kóżdy swojé pilchczki zbohowachu! . . . Prošchu, kujeze Pětrje, schto żeli tola myßliesze, żeito bo Wam wuschanje, nam tełko šnieha pósłacz, każ bychmy hody měli a niz špocatki nałeczo, blisko juttam. Żyku symu njemějachmy šnieha. Proschu, czeßczeny sarzo, wrócżcze wężku s tełko šnehom a ßtajcze Walch czażnik tam horjeka hnydom prajo!

„Měrz! — Spocżatk nałeczu!“ Jenoż nekotre njeschtitnych hißchcze a — nałeczo tu je. Je jemu njemožne, pisches tełko šnieha bo brodzicz, hdyż tola pschistojnje fhotowane, we šwojim najšlepschim wobleczenju i ruha pschińdże. Kaiki jackiśchcz budże to na njeho cżinicz! Proschu, tele ßtrózeze. Sznadź bo ßajmuni a bo hnydom ażo wróczi do šwojich dotalnych krajinow. To njemóżeze jemu pschipuścz. Wobajcze, hdyż tebi dowolam, do Walschich wjedrowuch nałeżnoścow rěczecz a na šmylki tebjańcho cżinicz. Sym schtomowny wotpósłaný. Wiśče schtomowny a jahodźelukki żónkimi bu pschi nałeżnischim nadpadnu na njenjesach tajke, kotrez šebi jemu druha na garderobu kupicz njemóża. A potom to nahodnoleżenje! Ty mój šuby Bożiczko, Wy tola wěsce, kajka dwélomna wężka to je . . . 1,5 broz. chodża brez.

Tohodla niczo ja ßo, kujeze Pětrje, Wy ßcże tam horjeka prawje rossóżliczi japonnii? Sznadź też jedyn wežełnut wójnßkeho cżahu! . . . Wěsce, hdyż, hdyż tżikazu nowych a ßtarych ßani na Waßch njebeßki ßiżch cżakachu, njepóśćeleschcże żadyn. A nětko? Sznu hižo pisches šnehowy cżaß. Pschihotowanje wotwjedże nam klónczo to ßrědu a potom móżli w błócże šwoje ßanje cżahacz. Wětka, hdyż ßo lejaz na šwoje jurrowne jelko pschihotuje, haj unże nětłe poleżeleschi nam i hrozadanu šnehu. Sśmilcże ßo nad nami! Njemóże tola šwoje jutrowne jesta do šnehu njeleż. To żadyn jutrowny ßajaz njeznadżeri. Słónczuże ßo ßajmuni a po jutrownoch jestach by bylo. — Proschu Waß, kajke żarjadowanje to je? — Telko šnehu wopraudże wjazy tżeba brez njemóżemy. Mamy druhe żadanja a ßtarośće . . . Sznadź — šnehi! Pósmiśe ßo-ri su nimo, je-li ßnadź šwónuje jón jako taiki plchijecz. Abo je ßo washa jeha Luiza pisches nóz błiśko šrowjerownu cżopci pschinamyla? — Proschu, pohladajcze horjeka i dobrym dalekowidom. To może też nětkajki tuni żort i cżaßa hanania brez! Schtó wě!

Rjech je każ dże — proßmy ponižnje wo błónczite wjedro, wo nałětne kcżenje a módrejo bjo. Pośledńje macże tola hißchcze na ßkładze? Ale proschu, kujeze Pětrje, dajcze ßo trochu do pęcha. Nam je hyma, mamy mokre nohi a k temu dyrbimy wolicz. To tola wěcże, trjebamy nowego presidenta za nježbeßki kraj wolicz, jčili Wy, wyßoboželeschcny kujeze Pětrje, ßej wjazy wěcże njeleże w kujeżenju. Sznadź ßże ßprózny, pschdżelany, ßtary, nastojnßchi muczuny? To nam jeno prajcze! Sśmy ßo w pośledninim cżaßu na wolenje pmczali. . .

Sśmy w nałetniku! Każ dżeli hakle ße żanjemi jeżdżicz? . . . W kniżim rozrazraje njeschtitkha wjedrowucha jakonja to ßejcz? . . . Ale ke kónżej — njerozhnéwajcze ßo na mnje! Měnju derje ß Wami. Njechaju, to bychu ludżo ße w Waß rěczeli. Njewérno, kujeze Pětrje, njepóśćeleze nam wot bżenßnischeho żaneho šnieha wjazy. Jeli pak ßo tohodla wisdacz njemóżeze, ta jenoż nekotre šnežki k wotwuczenju. A potom bórzy nałeżo je wschěmi pschihotowkami!

S poczeżczowanjom

Waßch naßmiłk: pischeczel
Pawoł Wjedrownik.

Darmo kóždemu
100 stat. hriwnow 100

njedawamy, ale prěnjoklasny
pjelnjeński pjerodżerżak z 14 kar. złota
platěrowany, za reklamu a zeznače.
Při skazanju spodźiwanje zbudżaceho wunamakanja
Radio—Composition Z. R. III.
ćwjaceński patent čo. 950. D. R. P. a.
reklamowa płačizna 2.— hr. (w klamach 2,50 hr)
dobérk (Nachnahme) 2.50 hr.
Spodźiwanje zbudżace wunamakanje njesmě w žanem wobkhodże. žanej dźěławni, žanem domie pobrachować, dokelż może njewuženy, haj kóżde dźěćo hnydom přepalene hórnicy, howy, krjepjawki, mlokowe tarany, kupanske wanje atd. dźerżliwje wuporjedżeć.
Radije—Composition přimeje na aluminium, emalju, koper, mossz, čorny, běły a cynkowy blach.
Bjez lejtowansk. hamora! Bez salmiaka!
Bjez lejtowanja!
Posylka za 2 reniškej hriwnje dosahuje za 100 wuporjedżenow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće hnydom! Připołožće pjenjezy Waßemu listej ał o za płaćće jena póstowy šekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připósćelomy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pjerodżerżak.

Pjenjezy wróćimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. I. **Telefon 28250.**

Za tutón poražak w miljonach pytamy wšudżom zastupjerjow. Trěbny kapital 300—2000 rentšich hriwnow po wulkosći wokrjesu. Jenož na sprawnych so zamołwjacych dźiwamy.

Hojenje horła (Krovf) ſ jodowej šelu.

Po wichelakich powěščach je ßo w poślednich 14-tach horłowa thorolez tež w Němskej jara rozšěrika. Wośebje też w Lohnicżanskim kujeżeßtwonym wokrjesu je thorolez mózne pschihóżeła. Każ je šnadź mjenja mate, njeje tola thorolez jenoż mjerjany brach, wona šawinuje cżaßo ßtrowotne każenje, kotrez cżeßke operazije trěbne cżinja. Tola też ł operazijach njeje thorolez cżaßo wotwonbane. Je ßo wobkedżbowało, jo je ßo po operazijach cżeßka kuchawoma thorolez pakała. Je tu ł dopokasom, jo mjes hłowu a schiju, wośebje mjes jatßu na schiji wuße pocżahi wobßteja. Wšomostne pschepytowanja, wośebje šnamjenicżi schwizarzy lekarja, ßu ßpóznali, jo horłowa thorolez wośebje ł njebospatkom joda w zyrobje naßtawa a jo tehodła najbóle we krajinach wußtupuje, kotrež ßu hube na jodze. Na jatkadże tuteho ßpóznacża, ßu joda-hudy kraje, każ Schwizarska, Awßtrika, Bawerska, ßół pschipowaßli, kotrejż je we ßyle małych a każ ßo ßamo rozumi w njeßkódnych dźěłach jod pschihaiß. Tajke ßół je ßo zdokonu wobkoleßtwu, potajkim nic jenoż na horło cżeßczejazym wobłaram ł porjadnemu wužiwanju mésto jednorcże ßele porucżiła. We wichczich krajach, hdyż ßu ł jodom nawdżachanu ßel trjebali, je horłowa thorolez wobeßrała. Stożuju ße na tute najhonjenja, dyrbi ßo też w błiżßich cżaßu w Lehnicżanßkim wokrjesu jodowa ßel jawjeżeż. Sznadź bo wocżakowacż, jo ßo wobcżežena a pod wobßejnojcżemi šamo ßtraßchna thorolez tak majmjeńßcha jamjeßnje, jeli ßo też zyle njewotßtrowi.

Amerika ma šwoje špodźiwanje.

Amerikanßke nowinarßtwo njemóże ßo doßcż dodźiwacż Gerakhej Chapmannej, „najwobdarjeńßchemu płóßtnikej“, kotrehoż je Amerika hacż dotal špłodźika. Wobraß jeho pokaßuja na prěnjej ßtronje šwojich nowin. W dołhich nastawkach hławja Chapmana jako najmużicżßchego, wuschikniżßcho a wuspěchnischeho muża we jeho powołanju. Jurißtiße wulkoße pak próßnja ße, šebi šmyßlicż, hacż njeby mózno było, ße by cżłowjek ł taßimi talentami, ł taßkej energiju a ł taßimi nadobnymi duchownymi darami powßchitkownoßcżi k wužißku był.

Pjecż lět dołho šwohrożuje Chapman hižo ßławnoßcż. W lěcże 1919 puschcżi ße ł Newyorkßkeho Sing-Sing jaßtwa. Tam běße šydom lět dołho šedżał. Wot tuteho wokomika šem ßapoczina jeho „wulki cżaß“. Jene khrobże ßchibaßtwo ßcżehowaße ja druthim. Jenże ße njeporadżi Chapmana lepicż. W oktobru 1921 wuwjedże šwój „mißchtrikluk“. Wón wurubi na běłym dnju wodrjedż Newyorka póßtowißi wóß a cżekny ł połdra miljonam dollarow. Pjecż njedżeli połdßkeho wośpjetowaße ßuk błiżßeje pola Bia Garaßchi wodopadow a „zahłuzi“ pschi tom 70 000 dollarow. Hdyż běße hißchcże dwaj płótnikłej wobkhodaj wurubił, cżyßche k nam do Europy, ße by tu płody šwojeho wuspěßchneho prózowanja we wßchim měrje wužiwał. Tola krótko prjedy hacż wotjeżże, poradżi ße Newyorkßkej połicżiji jeho lepicż. Wón bydleße w Newyorku w nanowowobcżißkho wohotowanym bydleniu w najwobeßnischim dźelu mésta. Połicżija šadżi jeho do ßaßtwa.

Ale cżłowjek, każ je to Chapman, njeßadowólewa tak lohko nad šwojim wobßudom. Hižo pschi prěnim pschepytßchowanju pospyta, ł wokmom ße šudnikleje ßale ße tjeżeże

Ludwig van Beethoven.

Beethovenowy pałacżk.

Jako Beethoven wumrě, jemu Antelm Hüttenbringer-owa prawa ruka hłowu podběhny, ł šćewi pak jemu, hdyż tehdy šwój běh jaßtaja a dych šwoje dżeło japraji, rot mużikowej wócżaßy ßacżini. Śmjertnu leßcże jeho małka ale ßylna postawa we łožu; błéde, hißchcże we ßmjerczi dżerżeże wobliczo wupadowaße, hdyż ßo wonka jako jabłukowy a na dróhy ležazy ßněh kukłotajnje ßabłyßkota, hacż ležin ł dołhich łożowych płachtow. Knjeni van Beethovenowa namałkeho ßwjatowa, kiż běße też pschihotowała, wotthimy wóczkami, jako by była wot nětkajkeje mocy wujedżała, kubżiraju wßitki a da tutu jeho wużowjezej, kiż ju ßzjakaje a błożownu na wutrohnu khowa, šwojeho mißchtra wotkhi a ßo ruce wotjaßi, ßo by w wonka howrizontym wěßtiu ßo wukhował a ßo wupłakał. Jeho pucż wjedżeße hóre, hdyż bé ßo w njetrahnym wjedrje odjeż wożcżiłwił, każ nadlandnisej Tobiaßej Haßlingerej, kotrenuż tuta truduni powdżeż ßożeli. Potom pał njedżeżeße mtodżence mejo nazyż we Wienßkich murjach, wulkoßcż wulkoměßta jeho błiżßeho, wón trjebaße ßamotnoßcż, a tu ßcże ł tym wundobu, jo ßebi pośże wjeżor pósłiki wóß ßłaß a do Grazkeje domißny ßo wróczi. Tam žarowaße wo ßwojeho ßławneho mißchtra.

Ścżeżkowanße mého pat bé Beethovena ßkoro jabyło — jeho, mnoho ßamotnika a ßpodźiwneho cżłowjeka. Młodźi bachu pischißchi a bécżu cżłowjeka droze, ale niz jeho ßkutki a cżeßo ßtajicż ßamóhi. Jako pał wowdżeż wo jeho zemrěcżu ßo po drohach a hażach roßchérjowaße, wo durje łakapa a tam, tiż wunßkach w khżach bydlachu, ßrudobu wojßeni, wotwiężicżu tuczu ße ßwojeho ßionjenja a wupraßchu wo drohem temrěcżem mnohe cżßtne a cżßte błoma. Zyle mężto Wien běße każ jena žarowcża wujeża. Zyle wobydleßtwo drohowaße ł cżorno-ßpanirowej thżu (Schwarzspanierhaus) a hładoßche horje ł wokнам, ja kotrymiż ßwětne powoßtanki tuteho wulkeho kompo-

niſty, doprębkarja a wulkotnika pod thorhoju wumeßcżej hudży, na marach łeżachu. Wichitzy pał, kiż jeho žiwjachu a jemu błiśko ßeżachu, potowarzhu ße ł pośtrjeha, kiż dyrbjeße być 29. měrza 1827, pop. 1,3 hodź. Wulke pschihoty ße ßtachu. Haßlinger, Piringer, Ajmaßter a Schindler cżßtkownjachu žarowanße thary a rojeżeżecża je ł pischeprośchenjom ł hnjatażenom pohrjebeż. Baron je Schecht a też Cżeßki pschinjachu žarowanße ßpěwy, kiż dyrbjachu ße pschi žarowanßkej ßwjatożenoßcżi rosdżeż. Haßlinger wupyta jemu ł Beethovenowych kompoßizijow ßa 4 pośany, wobdżéła ju ł pěwanju, jej lept Milherere podołożiwßchi a pschikaża a ßrjadowa, to ße wona w pohrjebnym cżaßu wotmenjeżo pißaße a ßpěwaße.

Pschi jeho pohrjebje krocżachu ßyły ludżi le ßchérß dżéłow mésta Wiena, ł pschedmęßtow, ł wołoßinu, ke thżaju nad glażißowu, hdyż ßtejße ßmjertne łožo Beethovenowe. Na 20 000 wobßodow bé ßo ßchito, że bychu ßwój poßledni poßrow wenowali tutemu wulkotnikej we hrudżoje, to bychu tak hißchcże zas wminali, kajki cżeßczejoznoßcż w jich wutrohach ßa njeho ßo khowa.

Ktżwa, w kotrejż jeho cżelne powoßtanki na marach leżachu, ramatße ßo ßolnjażemu mnoho ludżi, mnoho ludżi wupißchcżiwachu ßo, to bychu ßebi šemrěcżeho tuchżjanje wßitki wotrěßali abo ßebi druhe boyomnjeßi pißmjeżiji. Tu jamkuchu kaßchcż a wunyßchu jón na kwor, na kotrymż ßo wo wudżélene ßpěwy wojowaße.

Wößom operowych ßpěwarjow „Kärthnerowcho dźiwadła“ janjeße Anßelm Weberowy ßpew „Wörth ßwjeżi ł cżłowjeżej pischißnje“. SStajkotożna cżißchina ludżi wobkrjżi, khobuki ßo ßjmuwachu, duchowni pßchikhwalowachu, ßwjatożena pobożnoßcż wßitkich pschepyßa, a hdyż mnohe połdhonychu ßo ka wornich k njebjeßam, kiż ł kadżidłowy zyrkwinßkich ßłużbnikow ßmjeßche. Pohrjebny cżaß ł kaßchżom, wot operißkow njeßeny, poczża ßo hibacż. Na cżele krocżachu Grundwital, wuczeßnjacy hudżbneho towarßtwa, duchowni, ßchżnjo potanißtoio a wößonnoße ßpěwarjow, poßledniſchi wokmeżnjeże. Mjerne ßpěwachu a pißachu. S wenzow, kiż kaßchcż pokrywachu, wißaße ßchżcż bankow, kotrež dżerżachu nawjednizy kapałow, — mjes nimi Wiegl, Hummel a Kreutzer. Schżeżczißcżi ßmólnjazo trocżeße pódła, łożby mużi ßtany, łożby wot płomja wobßmóktane mużicżo, mate pcżeß mjeno nosżeżerja. Sady kaßchcża krocżachu prjeże worżechy mésta Wiena a njeżicżomne ßyły pschiwodżerjow. Mjeżeżomne ßyły ludu wobdawachu cżaß a dachu jón pśchéd hobu nimo cżahnycż.

Pjecż ßtow metrow dołhi bé pucż ße žarowanßkho do mu hacż k zyrkwi, ale cżaß trjebaße połdra hodżiny. W zyrkwi janjeßechu ßpěwarjo „Sjbere me“ wot S. ß Seifrjeda.

Tu ßda ßo zaßłho ßwjatożnoßcż thromadżenu, jo by ßo ła króći cżaß wupßchißtrěła nad ludom, kiż parżeże ßpěwaße ja toho, kotremuż tata ßwjatożnoßcż płaczeße.

Potom ßchżnjowi kaßchcż do wóża — pschiwodżeńcże wot wjele ßtow wołow — a hdżeżcża na pohrjebnischcżo, jenoż ł wulkej próżu ßebi pucż dobywaju pschez khroma-dżene ßyły ludu. Mér ße wupßchestrě, ßwjata cżißchina łoßtwi, hłóż ßapoczi klinżeżi cżeßko a polnje — to bé pohrjebna rěcż — rěczana ßamołwcżemi k cżßtej a ßławjej. W njej napraji Anßchitz, we wot Grillparzera hromadże jeßojenjom ł cżeße mjes druhim:

„Wón bé mużeż, ale też cżłowjek, cżłowjek we kóżdym, w najwobcżißchim ßmyßle. Dokelż ße wot ßwoich wotnamkuj, njeßnadżnje jeho njepcżeżeżeloho, dokelż jaczuczam ł pucża dżéżcże, njemażczużinoho. Ale tchżoż ße hnuty we, ton njeżoła. Najwótrißche rożli ße najłożo wobłchtodża, ßo ßyrhnu ako wotżemja!

SSzwoju rycż ßkónża ße ßłowami:

Wy pał, kiż ße ßemrěcżemu pośłedniu cżeżcż wopokasali, wobżnjeżcże ßwojm hrudobal Wy njeżcże jeho ßhubili, wy teże jeho dobyli. Żadym żiwy njeßaßtupi do rumnoßcżow njeżmjerłnoßcże. Cżßkoo dnbi spadnjeż, potom wotewrja ße hakle jaßtpowe durje. Tón, kotrež

pósłhyda dele stoczicź. W pośledńim wokomiku jeho hischcze dohrahnychu. Nětko dowjese so do jastwa w Atlanczje we Georgiskim stacze. W měrzu 1923 wobstara zebi na njewuslědžomne waschnje pitu, rozsrěa zelezne wokniowe kžuzu a puschesi so sa kožiwe plachty, kiž bě hromadże swjasal, ſ 20 metrow wyssokosche na semju. Nětko běsche sasu swobodny.

Cžekanje běsche le sensazizu prenjeje rjadowinje. Zyły kraj hotowaschse so na honiwu sa nim. Policija, tajni strażniwy, strażnistke pły. Dwě lěcze możesche so zwonim pschesczežarjam wuthowacź. 18. januara 1925 hatle popadzechu jeho w Munzizi w stacze Indianigi. Policija sasa jeho runje, hdyż so na policistkow mérjesche, kiž chzychu jeho sajeci.

Jastwo w Munticie pak njedobžahasche sa cžłowjeka, kotryż je Chapmann. So bychu wěscžichi byli, pschepodachu Chapmana do jastwa do Indianopolis. Tuta chłostarnja ma cžesez, wulkeho słostnika hospodowacź. W zyłym kraju lud wodbychu, hdyż je wěsty, so Chapman krucze sedźi. Sdobom pak sapocza nowinarstwo jeho zlakwicź. Hdyż bě Chapma w měrzu 1923 ſ jastwa w Atlantu cžekmy, tak powjedasche zebi lud wschelake daiki wo nim. Ludowa dowěra rozcesche tak, so zebi zwaži, tódu słosez, kiž bo bjese wscheho njewuslědži, a ſ wobsebitej zwažliwosczu dokonja, jemu na slicžbowanje pschipisa. Chapman běsche we zamtnym cžasu wschidze. Pistola jeho wutsěli w zamtnym wokomiku w Newyorku kaž w Chikago. Kulki policistowe zranichu jeho na zmjercź na zamtnym dnju w Philadelphiji a Minneapolisu. Chapmanej poradźi pak ko pschezo sasu na spodźiwne waschnje wuczekuiez. Jemu wěrzachu, so możesche so nadobo njewidźomny sczinicź.

Nimo teho na Chapman hischcze wótru duchapschitomnosez. Ras lepi jeho policija, hdyż kurzazy revolwer we ruzy dzerżesche, wotewri durje a sawoła, ſ durjemi won pokasuje: „Tu su nětko saitčiti“. Snydom wobroczichu so wocži wschě tam, hdzez běsche pokasał. W tutym wokomiku pak pominy so Chapman. Wobzebnje so draschesche. Je-li běsche trjeba, tak tez dosez wulzy cžiniesche. Wjedźerjej awta, kiž jeho ſ Atlantiskeho wotwjese, sapłaczi 1000 dollarow.

Nětkole žedźi Chapman sasu w jastwje. Dwaj strażnikaj strażitestaj jeho. Lud cžaka njecžerpnje na jeho nowy „skutk“. Lud je ménjenja, so Chapman pschi prenjej lěpschej skladnosczi sasu cžeknje. Chapman njeje podarmo najwoddarjerschi „słostnik“ Ameriki. Tuta zkawa napokoloże jemu zez zkawu!

Přihopk.

* **Sesady kulišow wikowanja ſ holzami.** Wscho mózno so slawa, so by so wikowanje ſ holzami samjesowako. Cžežko pak je, tuttych njedocžinkow, kiž so ſ tajtim masanym njezinjeschom sabéraja, sajeczi. Wscho zkawa so na mjesynarodnym sakładze. Na wschě módze waschnje pytaja woni, njezinowate holzy do jich kyczowy sczahnjeez. W najnowischim cžasu su so sasu pucze wobkedźowale, po kotrychž kjowe słosce pschewjedu. Mnohy ſ nich wusmupuja jako mjesynarodni wumělczy kelkerjo ſ khorami a rezwarjemi a rezwarkami. Wobsoły sobustawy tuttych su najdale 18—20 lét stare knjezyu. Pschejara lohko dowérja so pschihotowanjam bjeskwedomitych słótnikow. Wuschikuje woni wobzaj, njezasahonitym holzam po sdaczu bjesprózne a wjeskole powolanje rezwarki abo spéwarki rożywarki. Pschejara lohko jim holzy potom na lép léku, dadza so swjeschemu wamuczowacź a to cžasto dosez hischcze sa swoje pjenjesy. Mjes tym wobstaraja so wukneczowanske wopisma a tak théls hacź su hotowe, inwitazene, potom sapoczina so cžiwila. Najpriedy pak hischcze wusmupja holzy sjaimje jako spéwarči abo rezwarki a tak sabjezeja a pschedadża so zyle sjame. Najbóle cžinja swoje wuthupy na zyle wschédnich, haj pschesdnich jewischczach we wschelakich njizoseniskich, franzowskich abo jendželskich městaczach. Sa nětoure njedźele pschenjesu so potom do Rio de Zaneiro abo do Buenos Aires. Tu hdyż wobžmurjeez, sleji wot nětka mjes najžalownischimi mużemi cžaka, njeranjemy na wschě cžasy. Tuz wrócžeze so domoj, jendzem dej., tola skuczemi! A hdyż Waż hdy w žiwjenju, každuschihodźaju wichor hobrka mój jebo słutkow pschemóże, hdyż Waż pschi-hórnja radoscz — w žiwjenjisnje djenja hischcze njerodźenscho cžłowjestwo — tak dopominicze so na nětcžišchi hodźinu, myślecze pschi tym: my běchmy, hdyż jeho pohrzebachu, podła, a jako wón zemrě, šmy wo njeho žorowali!“

Powutku pulschczi so kaschcz do rowa, kiž dyrbjesche byez zemrětemu měrny pschebytk, měrny wotpocžink le hórkeho žiwjenskeho boja, ſ njewuprajnje mnohich bolosczow.

Powutku, kaž wjeczorne šmerki so wokolo rolczazeho cžerna wokoła kamjenjow a zwjerchow khowaju, podmachu wězny, hrunjiki šmje, haj zelenotne žyły do rowa a jón pschikrychu.

*

W sdalenym mjeżje, do kotrehož hischcze njesu powjesz wo zmjerczu sławneho hudźomika dóschła, hrajachu kóżmjo pschecjelsko cznuje w tutym cžasu ludyn ſ Wecrhowinowych kwartettow. Tak bě jich wutroba wtch hnydźo, to so jim sdasche jsna, a kotrejž hodźachu, a hnydźo nastroje pak a byrgle, na kotrychž njewidźomne ruki zadźiwo rejhrawachu, do zyrkwje pschewobroczena bjez.

Nadobo pat zelissta lasa a praji: „Njemóżu wjazy.“

„Cžehodla?“, ménjesche huslowy primus ſ cžicha.

„Mi bé“, wotmolwi prénj, „jako bychu so njedźesa wotwrite a jasnjosez na dródze padała, na kotrejž Jemjezi k Bohu horje krocžachu.“

Jeho row na Währinskim pohrzebnischczu we Wiedźe pyscha wobelisk. Bronzowa statua (wot Fähnela rysowana, wot Burgschmidta lata) bu w jeho narodninym mjesyz, dnuhe (wot Zumbuscha) 1889 we Wiedźe postajena.

M. Krjeczmar.

---

* **Sesady kulišow wikowanja ſ holzami.** Wscho mózno so slawa, so by so wikowanje ſ holzami samjesowako. Cžežko pak je, tuttych njedocžinkow, kiž so ſ tajtim masanym njezinjeschom sabéraja, sajeczi. Wscho zkawa so na mjesynarodnym sakładze. Na wschě módze waschnje pytaja woni, njezinowate holzy do jich kyczowy sczahnjeez. W najnowischim cžasu su so sasu pucze wobkedźowale, po kotrychž kjowe słosce pschewjedu. Mnohy ſ nich wusmupuja jako mjesynarodni wumělczy kelkerjo ſ khorami a rezwarjemi a rezwarkami. Wobsoły sobustawy tuttych su najdale 18—20 lét stare knjezyu. Pschejara lohko dowérja so pschihotowanjam bjeskwedomitych słótnikow. Wuschikuje woni wobzaj, njezasahonitym holzam po sdaczu bjesprózne a wjeskole powolanje rezwarki abo spéwarki rożywarki. Pschejara lohko jim holzy potom na lép léku, dadza so swjeschemu wamuczowacź a to cžasto dosez hischcze sa swoje pjenjesy. Mjes tym wobstaraja so wukneczowanske wopisma a tak théls hacź su hotowe, inwitazene, potom sapoczina so cžiwila. Najpriedy pak hischcze wusmupja holzy sjaimje jako spéwarči abo rezwarki a tak sabjezeja a pschedadża so zyle sjame. Najbóle cžinja swoje wuthupy na zyle wschédnich, haj pschesdnich jewischczach we wschelakich njizoseniskich, franzowskich abo jendželskich městaczach. Sa nětoure njedźele pschenjesu so potom do Rio de Zaneiro abo do Buenos Aires. Tu

---

* **Sběrkowny pokład w rěcy Jimje.** S Hornjeje Bayerskeje so pisze: Dla wulkeje suschy w letuschej symje maja alpiske rěki jara mało wody. Tak namakachu psched krótkim we rěcy Jimje pola Mühldorfa zlěborne bidne zudobja. Tute zlěborne zudobja su dźeł wulkeho zlěbornego pokłada, kotryż dyrbjesche bayerski wolerski wjerch Maximilian I. 1648 na cžełanym psched schwedskimi a franzowskimi wuthowacź. Pschi tym zaiwadźi tódy do stolna Mühldorffskeho mósta a potrjesi so. Wot teho cžasa sem lejschne pokład, kotryż wobpschipischese po powrěsczach starych króniłow pschez 500 zlěbornych zudobjow a gratow w pěsku rěki Jima.

* **Drohe njekrjesczijnske hubki.** Psched Shelbyvillskim zilinym zudom w południowameriskim stacze Kentucki

---

hdyż wobžmurjeez, sleji wot nětka mjes najžalownischimi mużemi cžaka, njeranjemy na wschě cžasy. Tuz wrócžeze so domoj, jendzem dej., tola skuczemi! A hdyż Waż hdy w žiwjenju, každuschihodźaju wichor hobrka mój jebo słutkow pschemóże, hdyż Waż pschi-hórnja radoscz — w žiwjenjisnje djenja hischcze njerodźenscho cžłowjestwo — tak dopominicze so na nětcžišchi hodźinu, myślecze pschi tym: my běchmy, hdyż jeho pohrzebachu, podła, a jako wón zemrě, šmy wo njeho žorowali!“

Powutku pulschczi so kaschcz do rowa, kiž dyrbjesche byez zemrětemu měrny pschebytk, měrny wotpocžink le hórkeho žiwjenskeho boja, ſ njewuprajnje mnohich bolosczow.

Powutku, kaž wjeczorne šmerki so wokolo rolczazeho cžerna wokoła kamjenjow a zwjerchow khowaju, podmachu wězny, hrunjiki šmje, haj zelenotne žyły do rowa a jón pschikrychu.

*

W sdalenym mjeżje, do kotrehož hischcze njesu powjesz wo zmjerczu sławneho hudźomika dóschła, hrajachu kóżmjo pschecjelsko cznuje w tutym cžasu ludyn ſ Wecrhowinowych kwartettow. Tak bě jich wutroba wtch hnydźo, to so jim sdasche jsna, a kotrejž hodźachu, a hnydźo nastroje pak a byrgle, na kotrychž njewidźomne ruki zadźiwo rejhrawachu, do zyrkwje pschewobroczena bjez.

Nadobo pat zelissta lasa a praji: „Njemóżu wjazy.“

„Cžehodla?“, ménjesche huslowy primus ſ cžicha.

„Mi bé“, wotmolwi prénj, „jako bychu so njedźesa wotwrite a jasnjosez na dródze padała, na kotrejž Jemjezi k Bohu horje krocžachu.“

Jeho row na Währinskim pohrzebnischczu we Wiedźe pyscha wobelisk. Bronzowa statua (wot Fähnela rysowana, wot Burgschmidta lata) bu w jeho narodninym mjesyz, dnuhe (wot Zumbuscha) 1889 we Wiedźe postajena.

M. Krjeczmar.

---

* **Sběrkowny pokład w rěcy Jimje.** S Hornjeje Bayerskeje so pisze: Dla wulkeje suschy w letuschej symje maja alpiske rěki jara mało wody. Tak namakachu psched krótkim we rěcy Jimje pola Mühldorfa zlěborne bidne zudobja. Tute zlěborne zudobja su dźeł wulkeho zlěbornego pokłada, kotryż dyrbjesche bayerski wolerski wjerch Maximilian I. 1648 na cžełanym psched schwedskimi a franzowskimi wuthowacź. Pschi tym zaiwadźi tódy do stolna Mühldorffskeho mósta a potrjesi so. Wot teho cžasa sem lejschne pokład, kotryż wobpschipischese po powrěsczach starych króniłow pschez 500 zlěbornych zudobjow a gratow w pěsku rěki Jima.

* **Drohe njekrjesczijnske hubki.** Psched Shelbyvillskim zilinym zudom w południowameriskim stacze Kentucki

---

wuprajzi so psched krótkim wopraudże salomonijski wuzud. 50-létna, hischcze pschezy lubosez hapoza knjezna běsche zjawjeho pschedawschcho nawoženju wobskorzikla, dokelz njeběsche zjawje zlubjenje dyrżała ale ſ druhej młodschej a rjeschej holzu so wożenił. „Sa dołhi cžaz, tak dołho hacź běch jeho njewěsta, zjym tuteho leżneho cžłowjeka znajmjescha 400 000 krócz koschika,“ skorżesche wojebana wobstarna holza sudnikej. „Hdyż zebi za tóżdu hudku jenoż 1 zent jako zarumanje zadam, wuczinja to 4000 dollarow. Nanjechuju, so by so wobskorżeny k tutomu khłostanju zahużdźił. Po dołhim resmuhlenju ménjesche sudnik, so by pokózja jako zarumanje dożahała. Po jeho ménjenju by wokoschenje starcje knjezny ſ ½ zentom derje dosez zapłaczene byłe. Wobskorżeny lohkomyslny muż zahużdźi so rekodla k 2000 dollaram, kotrez dyrbi jako wotschkodzenje starej knjezje zapłaczicź

* **Kralowna ſ krótkimi włosami** (Bubikopf). Belgiska kralowna Hilżbjeta je zebi zwoje włosy wottsihacź dała a je tak prénja sowerenatka, kotraž módze krótkich włosow hodu-duje. Jako zwojim dwórstim knjenjam bohużdżeł, so chze zebi włosy wottsihacź dacź, nasta unjes nimi wowraschdżita rewolucija. Knjenje sstadowachu wojnstu radu a wobsamknychu, kralownu tkutnje namolwicź, so njeby zwoje pschedewsasze wuwjedła, dokelz nowa módo cžełejowuscheje kralownje njewotpowěduje. Tola wscho bé podarmo. Na druhi dżeń mężesche kralowna włosy wottsihane. Jako dwórske knjenje so na tym pschewótże pobórschdowachu, wotrěhny jim kralowna wschě dalsche poroki ſ mało pschecjelnymi słowami: „Moje knjenje! Mypłuj zebi, so by wasche włosy dłésche, dyżli wasch rosum!“ Wěso je pschikład bełgiskeje kralowny jara skutkowak, tak so maja Britelšzy truharjo a włohnyschiharjo inju polnej dżeła, so bychu tkéls dosez wschěmu zóustim włosy wotsihali.

* Nuhożesnika zwólba sajeli. W Castel Gandolfo sajachu se 63 wobzowm wobsstajom nuhożesnika zwólbu. Jedneho nuhożesnika pschi tym satřěsichu.

* **Pschekschiwjenje persijskeje prinzezny.** Bliżu pschiwuhm persijskeho schaha, prinzezny Marju Kaelzar, je Warżżka policija sajala. Prinzezna, kotraž je rodżena pólża knjahnka ſ njemom Frankowka, bu winuje, so je schézej milijonem pschekschiwiła. S dobom bu tež jeje bratra hrabina Mikkaivska Nierotha sajeli. So by jebanstwa pschewjesez mohła, je prinzezna wudawała, so wobhedźi wulke lezomnosze ſ podkopkami a petrolejowymi kuzkami we Persiskej. Tak najeda zebi wjele awtow, kotrez hnydom sadżo dale pschesła. Na sakładze wopaczinych papjerow pojezi zebi wot industrielneho milijon frankow.

* **Njech je Twoje“.** W Jndiskej je hischcze djenja waschnje, so dyrbi pobojesez zwojemu hojesej, kotryż jenoż wężku jara wobdżiwa, ju je ſ słowami darisez: „Njech je Twoja“. Sskuscha tehodła k dobrenmu waschnju, so hójez jenje niesto njewobdżiwa, schtož zwojemu pobojeschemu słuscha. Jenebo dnja pschidże młody radscha ſ Foriksta na wopyt na wjeschowitši hród do Bahawalpura. A jolo nětko pschi hoseżinje pschi zwojim hojesiczelu, wjeschu Jda Bolan Singh, sedżesche a jeho krażny rubinowy pjerschczeń wobdżiwaschze, sesahny wjerch pjerschczeń haydom ſ pozka a poda jón zwojemu hojesej ſ słowami: „Njech je Twoj.“ Pjerschczeń, pat běsche wjerchez jara drohi byk. Tehodła wobsamknu, so na młodym radżeh wjeczicź a jemu dobom wuczbu dacź, tak na so sadżerżesez. Sstadnosez ſ temu pschiczi so, jako wjerch sa krótki cžaz młodeho radscha wuzpyta. Hdyż potom na najlépschim elesanze zwojeho pobesczerja jechaschze, běsche wésio prénje, so rjane słocžo wobdżiwasche a — elesant hu jeho! Potom wobdżiwasche najlépsche konje ſ wjerchowitšeje hrodże a — tež tute buchu jeho. Jako so słónczezje roszłonowa, běsche radscha jeho wotpokład derje rosumił. Rubinowy pjerschczeń běsche druhe so płaczicź dyrbjał.

Swójbne powjesće.

Sežiwjenja: Hilżbjeta Nychtarjez a Fritz Herkwig we Lubiju.

Semrěli: Kerla Bohja w Budyschinje, 21 l. — Sigismund Arnhołz, justizny rada w Budyschinje, 65 l. — Wudowa pólskeho sekretara Döringa w Budyschinje, 75 l. — Jurij Bertram w Budyschinje. — Augusta Juliana Hilligerowa rodź. Berndtowa w Lubiju, 83 l.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho slawneho serbskeho wótčinca Jana Hajnca.

79. Spěšny kupowaŕ.

Na šparowski hermank
Přijědźach ja
Ha ha ha
Polny wjesela;
Nowe drije chcych sej kupić
A po wašnju pódla wupić,
Slyšće, lubi,
Ha ha ha
Skleńčku palenca.

Hdyż ja k šewcej stupich,
Dha tam widźach
Ha ha ha
Dźiwnoh' pachoła;
Jón wot šewca škórnje žada,
Na nje, — do nich swéru hlada,
Po khwiley pak
Ha ha ha
Druhe požada.

Skóncznje wón je přija;
Njebył pak kónc
Ha ha ha
Teho hermanka,
Hišće dźens by na nje hladał,

Tež te njejsu prawe,
Šewc jom' zwólnje
Ha ha ha
Treće přepoda;
Při tych je so jemu zdałe
So snadź budźa jemu prawe,
Duž so praša
Ha ha ha:
„Kajka płacizna?“

Šewc najtuńši njeje,
Duž joh' pachoł
Ha ha ha
Jara přeséčha.
Na tři hodźiny a dłeje
Wón to wbohoh' šewča dréje
Hač so šewčik
Ha ha ha
Jara rozhněwa.

„Mazane sy sčinił
Troje škórnje
Ha ha ha
Njej' to haniba?
Nawoženja cheeš ty byći,
Był-li holžo ja na swěći,
Dha će nochcył
Ha ha ha
Nihdy za muža.“

Dźesać młodych hólcow
Přistupi nětk
Ha ha ha
Dha to wolanja.
Ći nětk čorne, bělo réča:
„Hlaj, kak rjane, kak so swéće,
Te ći tola
Ha ha ha
Jara přisteja.“

Jědźe, pića snano tradał.
Jaw na ludźi,
Ha ha ha
Kiž tak drapaja.

1876.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 65 — Budyšin — srjedu, 18. měrca 1925 — Bautzen — Lětn. 4. 32

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedpołdnjo płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobsahowanje so stajace nawóstki a tabele so wyše wobličeni. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pł. Rabat no tarifje. :: ::

Najnowše z cyłeho swěta.

W khěrej wyšokosći nad Pilsenom w Čechach fu njedźelu ballon widźeli, ša kotrymž ležadło leżeše. Pola Illiz je fo poźdźišcho ballon k semi puschežił. S njeho jedyn nemóši major, jehyn šnaty redaktor a wodźer ballona wušleschu. Dokelž pola nich fotografiske apparaty namakachu, wschitkich tśjoch ša do Pilsna do pschepytowanjeje zaiby dowjedźechu. Ballon ie fo w Exfurcje do powětra puschežił.

*

Pospyty Wina a Tyrolskeje wo amerikanšku pożcjonku njejfu wuspěcha mełe, dokelž amerikanske banki nimaju dowěry do awstriskeho ſtatneho ſarjadnistwa.

*

Wukonjazy wubjerk jendźelskeje „Ligi pschećiwo wójnje“ je franzowskemu sopółkanzej Briandej pschipósnacje ša jeho ſakſlanje Genfiskeho protokolla w radźe Swjatſka ludow wuprajił.

*

Franzowſka ma aktivnu wikowańſku bilanzu. W januarje a februarje wuwos ſ Franzowskeje pschewyſchuje dowos wukrajnych tworow wo pol miljardy frankow.

Minister dr. Reinhold wo němſkostatnych a ſakſkich finanzach.

W ſakſkim ſejmje je finanzny minister dr. Reinhold wuradźenja wo ſtatnym hospodarſtwje planje ša 1925 je dźeſchej rěču wotewrił, w kotrejž najprjódźo na lěće 1923 a 1924 wróčo pohlada. W Němſkej fu fo pschećiwe dawki natkadle, kotrež fo njemohle dźeſ nješ. W lěće 1924-25 je fo ša prěnje dźewjeć měſazow nimale miljarda wubytkowała, w januarje 1925 ſamym 156 miljonow. Lohkomyſlne a fwjeſtene by było, dyż by fo prajiło, ſo je němſke hospodarſtwo wotkhorjło. Pažiwnoſć naſcheje wikowańſkeje politiki je wyhotokéj dozpila, kotraž wulki ſtrach we ſwěi khowa. S pschiwozom wukrajnych tworow njeſmědźe my ſwoje pjenjezy do wukraja ſwudawaćź. Sčaſo ſa wukrajne płody fu fo poſlednje lěta wěkſire ſta miljonow wudale, mjes tym ſo je ſad w nětkotrych ſtronach Němſkeje ſhnił. Dawy wězam ſajko kaž w inflazijſkim czaju hicź, nadźo ſo bychmy je ſ człazom na wotkřu wſali. Nuſne je, ſo ſo ſa wjazy pjenjes tworjł ſ Němſkeje wuwożeja, hač ſo pschiwożeja, to rěka: wikowańſka politika dyrbi aktivna byćź. To ſo hodźi ſe ſluſnowym pschetrjebanjom wukrajnych tworow a ſe ſlěpſchenjom němſkeje produkzije dośpěć. To je nětkole najwažnjiſchi nadawk. Też tu bórſy dwanata hodźina pschińdźe. W poſlednim ſakſkim dowójnſkim dawkowym roſkleżenju ſtat na dawkach 92 miljonow hriwnow ižebośche, nětkole je ſo tale ſumma na 193 miljonow powyſchiła. Nětkole dyrbi ſo po tajkim wjazy dyźi dwójzy telko dawkow hač w lěće 1914 nawdaćź a to ſe ſeſkatoſcheho hospodarſtwa, kotrež je pódła teho ſ wobrotowym dawkom wobležejne. Statne iwadawki dyrbja ſo tehodła po mójnoſezi ſunjeńcźić. Poſlicźene finanzne wurunanje ſe němſkim ſtatom njehodźi ſo pschihjeź, dokelž by ſo potom ſo potrjebn jenotlinych ſtatow dwójzy telko dawkow dyrbjało naſběrać. Saſkſenſki póſtajnoſ w němſkoſtatnej radźe ſmy poruczili, ſo dyrbi pschećiwo dawkowemu nacźiſnjeſ wo resumanjn dawkow hłoſowaćź. Minister na to pokaſa, ſo ſu ſo ſchulſke cźeſe pornjo dowójnſkemu cźaſej wo 288 prezentow, windawki ſa penſije wo 135 prezentow, iwdawki ſa twar drohow a porjedźenje wěcźniſchcźow wo 113 prezentow powyſchiłe. Njeźdźiwajcy wottwarjerjam ſajnikow je lětja 860 ſaſtajnikow wjazy dyźi 1914.

Marx je kandidatnru ſa němſke preſidentſtwo pschijał.

Pruſki miniſterſki preſident Marx je zentrumſkej ſtronje ſchłk, ſo je niz jenoj ſa prěni, ale też ſa druhi wólbny ſwój kandidatnru ſa wólbu němſkeho preſidenta pschijał.

Němſki żelesnizarſki ſtrajk.

W ſtrajkowym położenju njeje ſo nicźo pscheměniło. Żelesnizarjo ſo na to wobcźeſuja, ſo wobſeże w ſyjedźnej Němſkej němſke żelesniſke ſarjadnistwa jara wužadaje pſchećiwo ſtrajkowaćym dźěłaćerjam poſtupuja. Pschedbyda wyſokohodnoſe direkzije w Lipſku I je ſ Měrkerſkich faſarnew ſkonſtatowane wobory rowołwy a munizija žadał, ſo bychu ſo wyſchſchi a ſrjedni faſtojniſy ſ nimi wobroniłi. Schwórſk ſo w němſkim dźěłowym miniſterſtwje poſlednje wuradźenje wo ſtrajku wotmeje.

Předešćniki wuporjedźenja pocehnjenja truhki

W. Straube (Oty Brandta nasl.)

w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8.

Finanzy němſkeje żelesniży.

W ſchtwórtym ſchtwórćźe 1924 je němſka żelesniza ſ wożoboweho wołſkhoda 276 552 000 hriwnow, tworowcho wobhłada 643 313 hr., ſ druhich žórkow 53 313 000 hr., wſcho hromadźe 973 052 000 hriwnow dołhodow měła. Po dotalnym finanznym wunoſchku ſo dawa wećakaćź, ſo budźe towaršſtwo němſkeje żelesniży jako poſtajenu ſumnu k wotſchkodźenju 100 miljonow hriwnew 1. měrza wotedacź móz.

Mjdowe hibanje pola němſkeje póſty.

Runje kaž pola nemſkeje Fleſchniży ſo też pola póſty telegrafni a druhi dźěłaćerjo wo połěpſchenje mſdy prózuja. Hocź dotal je ſo póſtſka ſarjadniſka rada kondźika, ſo wo powyſchenju mſdy wuprajiła. S tym je ſo mjes póſtſkimi dźěłaćerjemi roſhorjenje ſłudźiło. Straſkowazym żelesniżnym dźěłaćerjam ſu ſwoje polne ſympathije wuprajili.

Saſkſka pschećiwo powyſchenju piwowcho a tobakowcho dawka.

Saſkſke knježerſtwo ſo pjeza pschećiwo piwowemu a tobakowemu dawkej pschećiwźiwja. Wona ma namjetnjene powyſchenje ſa pſchewalke, hač ſo bychu jo wobej indusſtriji a pſchetrjebarjo ſnjeſej mohli. Wotmyſlony piwowy dawk je tajſi, ſo by wyſchſchi był, dyžli winowy dawk, ſ dźěła ſtamo wyſchſchi dyžli dawk na pěnjaze wino.

Wulku poſtyku ſtwórzajcych kulow w Němſkej ſadźerżeli.

S Aachena ſo powe: Siwjaſkarſka kontrollowaca komiſija je poſtyku nětkotrych miljionow foſforoſrezſowazych kulow ſaſtapiła, kotrež ſu ſo ſ njewobſtadźenje Němſkeje pſchinjeſle. Poſtyku bě ſa jeneho doktora w Neuſu pola Düſſeldorfa poſtajena. S foſforeſzowazymi kulemi je mózno ſtronu ſpóſnaćź, do kotrejež kula leżi. Maſchinſke ſfelby, kotrež ſu ſa wottſelenje lěkadłow poſtajene, ſ nimi ſfelejo

Dr. Beneſchowy nowy plan bjeſ[illegible]racha.

Nowemu roſrěčenju cźeſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Beneſcha, kotrež ſo k roſrěčenju ſ Chamberlainom pſchiſtajkny, ſo wjele kdźbliwoſcje pſchiwobroca. Kaž „Petit Journal“ pſche, je dr. Beneſch žiwój nahlad wo němſkich rukowańſkich namjetach roſwił a je ſ nowym planom wuſtupił, kotryž ſo na pſchetajenje zentralnych a rańſchoeuropiſkich ſtatow k wobſebitemu ſtatnemu ſwjaſkej měri. Dr. Beneſch ma myſle, na podłožku Genfiskeho protokolla a obligatoriſkeho roſtrěžaneho wuſjuda ſtaty ſrjedźenje a rańſcheje Europy k ſhromadnym frěčejanſ ſwjaſacź. Powſchitkowny Genfiſki protokoll dyrbi ſo do regionalneho protokolla ſchetworicź, do kotrehož ſo też Auſtriſka pſchiwoſmje. Hdy bychu ſo wukmonogy potom ſ Němſkej dorěcźałe, byſchtej potom w Europje dwě ſtupinje mozow, ſ rukowanjemi ſa ſobje wotdźelenej, byłej, kotrejž byſchtej wobej ſobuſtawſke ſtaty Swjaſka ludow byłej.

*

Wo planach cźěſkoſłowakſkeho miniſtra dr. Beneſcha „Petit Journal“ dale pſche, ſo Beneſch w hapreleji do Warſchawy pojědźe, ſo by ſrěčenje wo cźěſkoſłowakſkim roſrišzanym ſudźe podpiſał. To njeje hiſchcźe pakt ponoſy njeſ ſkowjanſtwaj ſ Němſkej njeſwozmyſlaj ludowmi, ale ſakład k tenu. Dale Cźěſkoſłowakſka nérowe a pſchećelſtwowe ſrěčenje ſe wſchelakimi druhimi ſtatami, wołebje ſ Auſtriſkej, wobſamknje.

Wo němſkim rukowańſkim namjecze.

Wo naſtaccu poſtiſcźeneho bjeſſtrachrukowazeho namjeta Parižſkemu „Matinej“ jeho dopiſowaćź powe, ſo je loni prěnje dny dezembra jendźelſki póſłanz w Barlinje lord d'Abernon jenoj ſ wědomjom ſwojich pſchećelow ſe ſkupiny Lloyda Georgea němſke knježerſtwo na to ſedźiwe cźiniſ, ſo je trjeba roſſudźazu kroczel cźiniſ, ſo by ſo ſtrachej jendźelſko-franzowſkeho-belgiſkeho pakta wobarało. Na to je němſki póſłanz w Londonje ſakrocźił, kotryž ſrěbi wot miniſtra Chamberlaina žadaſche, ſo by němſke namjety tajne dźerżał. Chamberlaine pak hnydom franzowſkemu póſłanzej powěſcź da.

Roſrěčenje mjes Herriotom a Chamberlainom.

S Genfa ſo wrócźejo je jendźelſki ſwonkowny minister Chamberlaine ſ franzowſkim miniſterſkim pſchedſydu Herriotom w Pariju ſo roſrěcźał. Pſchi tym je ſo wo pſchihjecze Němſkeje do Swjaſka ludow jednało. Herriot je ſtejiſchcźo Franzowſkeje roſložił, ſo ſo Němſkej njemóže žanych pſchedpraſowow pſchihlowiłcź, a ſo Němſka je ſiwjeſimi ſtatupijenjom Verſailleſke mérowe ſrěčenje na žane waſchnje njemóže pſcheměnićź. Dale je ſo wo praſchenje wobſebitych ſakſkowańſkich ſwjaſkow roſpominało, wo kotrychž je ſo hižo rěcźało, hdyž je Chamberlaine do Genfa puceował, a wo kotrychž je ſo Chamberlaine w Genfje wuprajił.

Kaž Parižſke nowiny powědźa, dźetaj cźěſkoſłowakiſki minister dr. Beneſch a półſki minister Skrźyński ſwoje pſchehbywanje w Pariju tak dołho podleſchćź, hač ſu jednanja ſ Herriotom k praktiſkemu wunoſchku dowjedle.

Franzowſkeje bjeſſtrach ſ Jendźelſkej abo bjeſ njeje.

Wo poſledniem roſrěčenju Chamberlaina ſ Herriotom poſledniſchemu blisko ſtejaca „Ere Nouvelle“ pſche: Sda ſo, ſo wot Jendźelſkeje ani pakta ani protokollowého poſtiſcźenja njedóſtanjemy. **Dónt rańſchich ſtatow dobyſerja njeſajſmuje, kotryž je najwjazy němſkich kolonijow do wobſedźeńſtwa wſat.** Kak budźe potom mózne, text naſajeć, kotryž mohłej jendźelſke a franzowſke knježerſtwo podpiſacź? Pſchejo bywa jaſniſcho, ſo budźe njemóžno, ſfledowazemu roſkwjeſenju wurjeſnyć. **Pak w pſchesjenoſći ſ Jendźelſkej nješchto drjeſchkeho ſtworimy, ſ czimż ſo naſchi pſchećelejo do njemóra dadża, pak nješchto khutnoho ſtworimy bjeſ Jendźelſkeje.** W Londonje ſebi njeſmědźa myſlićź, ſo móża nam winowatoſcje napołožić, ſa cźoż ſo nam njeby žanych prawow pſchiſpało. Nichcejmy ſebi franzowſki bjeſſtracha w powſchitkownej organiſazijji europiſkeho bjeſſtracha. Schto by nam jendźelſka alliansa wunjeſła, hdyž nocźe ſchtwórty dźeł Europy ſchikacź?

Kulturne wojowanje w Elſaſu

Wot pónđźele w Elſaſu wjeſeſki dźeł ſchulſkich dźěći wiaży do ſchule njeſchodźi. Duchowni ſu ſchulſki ſtrajk wuwołali jako proteſt pſchećiwo ſimultanſkej ſchuli. Simultanſka ſchula je tajka, do kotrejež dźěći wſchelakich wěrywuſnaćow chodźa. W Franzowſkej wona hižo nětkle 26 lět wobſteji a je ſo ke rěłke też w Elſaſu a Lothringſkej ſwjedła. Katolſky duchowni ſo ſawjedźenju ſimultanſkeje ſchule ſe wſchěmi mózami pſchećiwiwja. Po napomnjenju duchownych ſtarſchi ſwoje dźěći wot ſchulſkeje wuczby wróćo dźerża. We Wcitzenburgu 90 prezentow, w Hagenawje 75 prezentow ſchulſkich dźěći ſtrajkuje. W Straßburgſkim biſkopſkim gymnaſiju ſyły znuczerſći je wſi ſtrajkuje. Schulerjo, kotřiž do ſchule pſchińdźechu, dyrbjachu ſo wróćićź. W Mülhauſenje, hdyž je wěkſtnych ſchulach hač do 80 prezentow dźěći ſtrajkuje, bě ſo pſched nětkotrymi ſchulemi wjele żenow ſeſchło; wone dźěćom, kotrež do ſchulemi wjele żenow ſeſchło; wone dźěćom, kotrež do ſchule pſchińdźechu, hrožachu a je nuſowachu, ſo ſawróćiłi.

„Temps“ pcźe, ſo je Calmarjen nakrejeny komitej pónđźelu rano dwě namolwjeni na katolitſch ſtarſchich wubak, ſ kotrymaj tuhy napomina, ſo bychu ſtrajk pſchewidli. Jeli ſo ſo jim pjenjeżne khłoſtanje napołoži, njetrjebaju jo ſaplanźić. Dalſche namolwjenje ſo na elſaſkich měſchczanſtwom wobroca a jich napomina, ſo bychu ſtrajkowe hibanje pſchedźerżeli.

Nowe bomby mjetaze lětadła w Jendźelſkej.

Jendźelſke lětakſke miniſterſtwo je ſo roſhudźiło, wjelſchu liežbu bomby mjetazych lětadłow ſ worzła natiwacź dacź. Wone maja ſo ſ dźewjać motoromaj po 1000 konjazych mozach, cźerić. Hocź runje dyrbja ſčeſdła nětkotre cźeſke bomby njeſej, wone wurjadnje ſpěſhnje leża a móża ſo tehodła derje ſ wobhonjenju wužić. Dokelž ſu ſa maſchinſkej iſtiłu wuhotowane, móża ſo wone też ſ wojowanju wužić.

Radiczowe mandaty ſo ſa njeplaczíwe ſpóſnałe.

Potwjerdźaju wubjerk južnoſłowjanſkeje ſkupſchtiny je pónđźelu wjeczor wobſamknyli, ſo maja ſo wſchitke mandaty Radiczowych pſchiwiſnoſarjow jako njeplaczajſe ſpóſnaćź, dokelž ſich měſcźeſcźo po jakonju njeſiju ſpjelnaći, ſo bychu ſo jako ſaſobſtanzy do ſkupſchtiny wuliwolili. Po jaſnych poſtajenjach ſakonja wo ſchkitanju ſtata je **ſo dacź dotal kaſu**

ſchſeſć mandatow tak mjenowaneje khorwatſkeje Sasedniny, ſapóſtlanza Trumbicza a towarſchow, pſchipóſnak. W poſledženju je w mjenje zhleje oppoſizije demokratiſki ſapóſtlanz Djagutin Pecžitz woſjewił, ſo ſo ſ tymle roſhudženjom oppoſizija ſnjentóžnì, ſo ſamo ſe ſamej pſchitommoſcu pſchi dźele ſtupſchtiny pažiwnje woddźelić. Parlamentariſke ſjednoćenſtwo oppoſizije knježeſtiwnych pſchiwiſowarjow po tajkim w ſtupſchtinje ſamych woſtaji.

Afghaniſtam ſo w powětſie bróni.

W połnócnej Jndiſkej ſu ſo Jendźelcjenju do khětreho njemèra dali, ſ Kabula ſhoniwſchi, ſo afghaniſke knježeſtwo lětadła tworicz dawa. Lětadła ſu němſkeje konſtrukzije. Sa wjednikow ſu ſo ruſzy lětarjo pſchijtajili. Kabuliſke nowiny piſchu, ſo ruſke bolſchewiſtiwo ſ tym nima nicžo cžinicz.

Grichiſko-ſuinoſtowjanſka cliauſa.

Wo grichiſko-ſuinoſtowjanſkim ſwjaſku Belgradſke „Wreme“ piſche, ſo ſmèje wotmyſlenj ſwjaſk cžiſce zakſtańſki charakter. S nim dyrbi ſo měr w balkanſkich krajach ſakhowacz.

Grichiſka ſebi pjecza piſheje, ſo by ſo do Makeje ententy pſchijała. Na blížſchej konferenzy ſaſtupjerjow Makeje ententy budże ſo wo praſchenje jednacz, hacž ma ſo ſwjaſk, kotremuż nětkole Rumunſka, Czèſkoſłowakiſka a Jnuſnoſłowjanſka pſchiſtuſcheja, ſ pſchiſtupom Grichiſkeje roſchěrić, abo hacž maju Rumunſka, Grichiſka a Jnuſnoſłowjanſka woſebitu ſwjaſkowu ſkupinu wutworić.

Amerikaniſki ſenat pſchećiwo Coolidgej.

Senat Sjednoćenych ſtatow je ſe 46 pſchećiwo 39 hłoſami pomjenowanje Warrena ſa generalneho ſtatneho rěčnika druhi króć wotpokaſał.

S tutym druhim wotpokaſanjom Warrenowjeho pomjenowanja je ſo preſidentowe wotmyſlenje jenoż poſłyſnikow, juſtizne miniſterſtwo hacž na dalſche jenoż nakhwilnje ſaſtawacz bacž, ſo by Warrena njedźiwajcy ſenatowemu pſchećiwjenja ſa cžaſ ſenatowych próſdninow pomjenował. Coolidge je ſo k temu roſhudźił, ſo republikaniſkich ſenatorow priſedy teho njeſwopraſchawſchi. Jenoż ſenatorej Butlerej je wón ſwoje wotmyſlenje ſdźełił. S teile naležnoſcu drje ſo pſchećiwniſtwo mjes ſenatom a preſidentom khětre pſchiwótſi. Senator Borah ſenatowe pſchećiwjenje nawjeduje.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer wo dnu 0. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —1%, thermometer —8. Nižina leži nad Jütlandiſkej, kotrejež wuběžit ſo k południu cžahnu a hacž do Franzowſkeje a do wjeczorneje Němſkeje doſahnu. W tutych krajach pchijnjeſu ſněh a dešcžk. Wuběrki cžahnu ſo k nanu a ſnadź bórny hacž k nam dóńdu. S połnoza Jslandiſkeje pokaſuje ſo nowa nižina. Wyſchina ſ rjanym wjedrom leži ſ wjeczora Franzowſkeje, nad Biſkayaſkim ſalivom a ſ króſkeho wjeczora Jendźelſkeje, druha wyſchina nad alpami. — Jutſje ſchiwórčk ſtóncžko 6,09 hodźin khłada a ſo 6,09 hodźin khowa. Měſacžk ſchłada jutſje rano 3,15 hodźin a ſo doh. 11,56 hodźin khowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje ſa jutſje ſchiwórk:** Kurjawa, hewak ſucho a druhdy jaſno, ſłaby wětr, wodnjo trochu cžołplišcho.

S **pola:** Sněhi ſo dže, lyma tſchěſta — ſněhowki ſu ſakſčže, — mnohe ptacžki tu ſižo ſu. Tež ſkowronczki ſu nam dawno ſižo ſwoje hłowy ſanoſchowaſe. Schórzy roſhladowachu ſo ja ſwojimi kukamami. A nětko: te małe domjace ptacžatka, rjane žołte kibjatka, tawrjone wo ſtwach Zalozcža. S cžim, praſcha ſo hoſpoſa, dyrbja ſo pizowacz? We „Serbſkim Hołpodarju“ je tak rjenje wopiſane wo cžehnidźe huſ. Ale kak dyrbimy je leži.wież? Kibjatka maja ſtwinſki khorozeſ, ſo praji! — A kola, naſchi ſtarſi ludźo widźachu hdyž tón radu: Dawachu kibjatkam „cžeſtne ſmo abo wotarnu, pak nadrobno roſtrěſanu, abo naparjenu.“ — Dokelž bě mila lyma, ſdadža ſo małe huſy powſchitkowje radżene być. Cži lubi meſchčenjo móża ſo potajkim na ſuhazu pjecžeń wjeſelicz!

— **Roſprawa polizije.** Tu kradnychu 12. 3. 25 wjeczor cžornu kožanu aktowu tſchu; w njej běſche kwitowanſka kniha wobſthadneho towarſtwa. We wězuhłužobne powěſcže proſcu Budyſchſka kriminalna polizija.

— **Wopacžne 50-hriwnowſke rentſke bankowki** ſu hižo dłeſchi cžaſ we wobběhu. Wopacžne bankowki ſu praſwym, ſchtož ruſowarjo a wobowe ſnamjo naſtupa, doſpołnje podobne. Spóſnjacz ſu na roſpruſnjenym cžiſchcžu, njedoſpokomne cžiſtkowanju a na nałépſenych nitkach. Njech nichtó falſchowane pjenjezy njebjerje! — Schtóž taſke pjenjezy do rukow dóſtanje, njech to hnydom blížſchej poliſiji woſjewi. Sa wězuhłužacu podwjeru pſchi ſtłedźenju ſa falſchowarjemi je němſka rentſka banka 2000 hr. myta wuſtajiła. — Dale je ſo wjele wopacžnych rentſkich bankowkow po 1 hriwnje wudało. Spóſnjacz ſu na wodowym ſnamjenju, kotrež je ſaſtupiče, hacž na praſwych pjenjezach. Wopacžne pjenjezy maja na prědnej ſtronje horjeka cžo. D 0141 791 abo F 01 471 028 abo podobne liczby ſ 014. Rentſka banka je na wuſłědženje dźełaczerjowm taſtich wopacžnych pjenjez 1000 hr. myta wuſtajiła. Wězuhłužobne powěſcže njech ſo ješelu na rentſku poliſiju.

— **Do pruſſeje Łužicy** (Stejniſchcžo farſtich ſtdow.) W pruſkim ſejmje ſu ſo namjety farſtich ſtdow dla ſtafe. 13. měrza je ſo ſ namjetami ſaſtopniſti wubjerk ſaběrał a nětko hłownemu wubjerkej pſchepodał. Farazjam pak ſo mjes tym dale nda wuplaczuje wot ſtata. Statne hoſpodarſtwo ma w nuſownym cžaſce ja lěto 1925 doſcž trěbkow.

— **Kedźbu pſchi roſeſtanu pjenjez!** Powěſcženja Drježdźanſkeje wyſchiſcheje pótowoje direkzije ſjewi nam ſcžehowaze: Nětko ſtawa ſo cžaſcžiſcho, ſo ludźo papjerjane pjenjezy a liſtowe ſnamki we wſchědnych liſtach roſcželeja. Tute roſeſtanje je njewſchědne. Pósta njeſtara ſo, hdże wſchědne liſty woſtanu, njeſaruna też ſchkodu. Dokelž pak ſu hjerinje ſa pósłanje pjenjez ſa pótowe pſchipokaſanki (Poſtanweiſung) hacž do 25 hr. 20 pj., ſa placženſke kharty pak jenoż 10 pj., tak ſo poruczuje, ſamo najnižſche ſummy ſ pſchipokaſanku abo placženſkej khartu, niż pak we wſchědnych liſtach klacz.

Apparat ſa wotſtronjenje kožeho mjerzanja. Njeje nicžeho njeſłyſcheho, tak praja mnohi, hacž kapku ſrjebrnej we mjeſoſej towarſchnoſći. Jenicžka hórka kapka pak, kotraž kapnje pchi taſtej ſtładnoſcži do banki radoſcže, je mwſlicžko na kože mjerzanje na pſchichodnym dnju. Nětko pak dyrbi cžłowjeſki też tu pomhane być. Spodźiwnje je, ſo wumožzaja powjeſcž runje ſ Amerikſ pchichładża, hdźež je tola alkohol takſanu. W Boſtonje ſu mjerzaju apparat wunamakali, kotryż pjaneho ja krótki cžaſ jako ſtróſlneho ſcžini, bjes tcho, ło by cžerpjenja kožeho mjerzanja na ſebi ſacžuł. Methoda wobſtoji wjeſ w tym, ło ſe zjanemu wuhlowy pjun pſchiwodźi. Experimenty mězachu ſamo pola taſtich wopitſowo muſpěch, we kotrychž paleńzowy duch tak móżnje dźełaſche, ło mózachu tho ſtyli muſżo jeho łędnia dodźerżeć. Jenicžki, kiž ſ nowym wunamakanjom ſpokojom njebudu, ſu drje cži ludźo, kotiż maja ſakulene jerje (Rollmöple), ſelene jerje, a kiſłe gurki na plchdań. W

S **Budeſzcz.** (Wólba zyrkwinſkich ſaſtupjerjow.) Jako zyrkwinzy ſaſtupjerjo wuſnolichu ſo ſandźenu nědźelu: ja roſy Bónjezy, Luhjeza a Splóſi k. kubleſ Bohuwěr Mitaſch ſ Bónjez, ja Dźežnikym k. khěžeſ a tyſchcž Arnoſcht Wenk w Dźežnikezach, ja Wulke a Małe Debrježy ſ Lehnom k. kubleſ Arnoſcht Schuſter w Lejnje, ja Wjedrowk, Wbohowo a Szupow k. měſchčanſkoſa Reinhold Tromyker w Bjedrowku, ſa Bělſchczy a Dźenikezy k. ſtawniſ Arnoſcht Hantuſch ſ Bělſchcz. Wótby placża na cžaſ wot 1. hr. prěje 1925 hacž do 31. měrza 1931.

S **Bukez.** W poſledniim poſhedženju Bukezanſkeho wojeńſkeho kowaſtwa ho wobſtanknu, we ſtwórkowej lěſnje padnjenym na Bukezanſkich honach pomnjk poſtajeſi. So by ſo ſ naležnoſcžu prawje hſchowało, wuſnoli ho wobſebity wutwjerk. 100 hr. je dobrowólſki, kotryż ſu mjenowany hjeſ, ja nowy pomnik hižo darił. Dalſe ſrědki dyrbja ſo ſ hromadźenjom mjes ſobuſtawnami a wokolnimi gmejnami wjeſelcz.

S **Wuſkel-Dubrawy.** W blíſkoſći naſcheje mjeſ wuſcže tžěrko je ſnjehom ſawěſe. S tym je wołowe ſ hłod jara poczeżeny. Wjeſe hinak ſo też pſchikaz dże, kotiż dyrbjachu rano na dźełko a wjeczor ſaſ moj. Njedźelu wołta mjes druhim też ſajſchak mi wého wikowarja we ſnježnej cžežazy. Póndźelu rano ſa ho auto, tak ſo wjazy dale njemóżeſche, doniż jon njeje ſaſo njeſwuhnyſchu.

S **Hucžiny.** Pſchi ſtkadnoſcži ludowej zarowanſ dnja ſa we ſnježowej wójnje padnjenych wotměchu ſo we naſchej zyrkwi ſwjatoczne Boże ſłużby. Sdźewaſe towarſtwo ſe ſwojej hudźbnej kapału porjeſchi ſwjedeni ſe ſwo jimi pſchedneſchkami. Pſchi pomniku ſa wójnſkich padnjenych położichu ſo k jich cžeſći wěnzy. Wot 12—¼1 hodź ho ſwonjeſche.

S **Lubiła.** (Poſłedźenje podkrejſcženo wubjerka.) W póndźelniſchim poſhedženju jednaſche ſo najprjedy wo organiſatoriſkich praſchenjach mjes ſtatom a podkrejſcženymaſtom; ſ naležnoſcžu budże ſo hiſchcže podkrejſcženj ſjeſi 26. měrza ſabjeracz. Hižo nětkle pſchiwſa wuſnoſ ſarjadniſkeho inſpektora Rößlera do ſłużby podkrejſcženj wjaſka. — Wubjerk pſchiſtkoſowaſche wuſtawłam wjeſ ſuſiſkich wokrjeſnych ſpomožerſkich ſwjaſkow (Lauſitzer Gau ſtkfürſorgeverband), kotryż chze w Sdźepzach Schwa niżh wuhoſzenju ſa pluzakorych natwarcz. — Lubiſki poſtrjeſeny kataſtiki ſwjaſk běſche ſebi pſchaſł, ło by pc kreſcženy wubjerk pola knježeſtwa namjetował, ło by ſo oaſk na cžehnity ſtót woſtronił a ſo ſo 4. termiju wuſ bankа njeby wſaſy ſběrała. v. Traushaur połaſ to, to je wěz zentrale, ſakſchoo landbunda, ja běſhoj ſ banka na cžehnity ſtót ſkutkowacz. Wubjerk rozhł wobſtankny, ſo namjet na wotſtronjenje njeſnoſ banka njeſaji, ło pak njebudże po móżnoſczi tón ſ banka, kotryż poſkrjeſcži pſchihawanje, wjazy běrała. — Rěmſkoſtatna ſeſelniza na ſo ſ nowa proſnyła, ło by ſo ſeſelniza ſ Lubija do Kumwalda dotwarila. — Sa korczmarjam w Nowym Gersdorfje ſpuſchći ſo na ſo préſtwu dawk na napoje, tak dałoko hacž ho na pſcz poczahnje, ło bychu piwo tuniſcho pſchedawacz mohł W poſledniim cžaſu ſu njenuzjy mnohy do Cžech po piwo khodźili.

Se **Zitawy.** Sſwjatocznije japokoſa ſo wjedźeli pſchi dnju nowy Zitawſki hamiſki hejtman, pſchedwoſchi demokratiſki ſapóſtlanz Hermann Kahmann, w poſledniim hamiſkeho hejtmanſtwa do ſwojeho ſaſtojniſtwa. Wo wob Łudźnje měſtna Zitawſkeho hejtmana, kotryż běſche mal 9 měſazow wuprózdnjene, je ſo w poſledniim dn ſu mózuje wojowało, a to woſobje tehodła, dokal wběch miniſterſtwu na namjetowanje prawo poſtajeſ wého ſjeda, kotreż jemu po gmejniſkim porjadku pſchiſłu dźiwało a měſto zozialdemokratiſkej pſchepowdaſo. Tuſh konflikt pokaja ſo też pſchi póndźelniſchim zapokojenj pſchetoż měſchczanſka frakzija podkrejſcženeho ſjeda a wjeſ dźerka ho na wjotaterčnoſci njewobhładżeli. Na njeluhu jowanja pokaja też wokrjeſnej hejtman Richter we ſwoj jej japokaſanſkej rěczi. Napomináſche měſchczanſke ſtro ny, kotreż ſu we wojowanju pſchećiwo miniſterſtwu poſt ležale, jo njechychu ſo ja to na nowym hamiſkim hejtſ manje, kotryż je pſchi wuſnoſ naležnoſcži njewobhładżeny, wjecziſe. Nowy hejtman zachmann narodźi ſo 29. nov. 1881 w Schlanſtzecze pola Olcherslebena, hdźež ludowu ſchulu wopytowaſche. Potom je ſo ſam dale ſdźełał a też wjazy krócž do zukraja puczował. Wot 1905 ſ

Leo Nikolajevicž Tolſtoj:

Kak je ſebi čerčik pomazku zaſłużił.

Po ſtejcej ſchkleńzy wupichu burikojo: zyle ſo wopichu. Reja, hewjrekaja a ſami ſo hižo njeſnaja, njeſtkyſcha a njewědża, ſchto dżeja. Woteńſdżechu, roſcelidżechu ſo — tón tam ſamłutki, tu diwaj hromadże, tu ſſjo, a ſaſo druſy holdrija, hopſaja po ſchtyrjoch łěſchu a wałachu ſo na haſach a po puczach. Burik wundże ſwojich hoſcži pſchewodżeſ, ſchmórny ſo ſ nošom do kuże, wſchón ſo woparza a krcžeſche tam leſo kaž tajki kundroż.

Taſke něſchto ſo wěſo najwyſchſchemu wulkotnje ſeſwoboda. „Nó, poſtkaj, — wón praji — dobry napoj ſy wumyſlił, krjenčka ſebi ſaſkuził. Praj ni jenoż, kak ſy taſke pice tola pſchiprawił? Niż hinak, khiba kaf, ſo puſchcži najprjedy do njeho ſlišcžku krej, wot teje ſta ſo burik leſmy kaž liſchka. A potom pſchida ty wjeſcže krewje, wot njeje ſo wón roſnjendri kaž wjelk. A napoſledku, kaž ſo ni ſda, ſy pſchilał ſwinjazeje krewje: wot teje ſaſo bu wón ſe ſwinjeczom.“

„Nó, — cžerczik praji — tak to nihdy cžinił njeſłyſnu. Poſtarach ſo jenicžky wo to, ſo jemu pſchełbyłk ſita naroſeže. Wona, mjenujcy ta ſwěſtka krej, je ſtajnje we nim žiwa, tola mózy nima, naroſeže-li jemu na žnjach jenoż tón najmuſnjiſchi ſłněh. Tehdy jemu ani poſłednjeje krjenčki žel njeje; tak ruczje wſchat, hacž ma khlěba doſcž a nadoſcž, wunyſłuje ſej něſchto, ſchtož jeho roſwoliwoſcži tyje. A ja nawuczich jeho tule ſabawu — palenz picž. A hdyž wón porza Bożi dar na cžiſte „winko“ palicž dla ſwojeje wólnoſcže, ſakſpi w nim liſchcža a wjelcza a ſwinjaza krej. Nětko by burik najradſcho jenoż palenz žłokat, a tak ſtajnje ſwérzo budże a taſke woſtanje.“

Pokhwali ſo najmyſlſchiſchi cžerczik, woda jemu ſa tu krjenčku khłeda a pſchiſtaji jeho k žebi do rady ſtarſchich kumpanow.

— Kónz. —

Wohniwy płuh.

Tam pſchi dróſy w poſłednim ſtatoku běſche ſo bur ſaſyhdlik. Bóh wě, ſ wotkel běſche pſchiſchoł. Duſchny, ale mjelczažwy cžłowjek.

Pſched nědźe dżeſacz létami běſche zuſy pſchiſchoł a we tutych létach běſche ſebi ſtatok natwarił, ſtatok, kiž běſche wjetſchi a bohatſchi hacž wſche druhe.

Nětſy domcžk ſwěcžeſche ſo hižo ſ daloka pſchi ſelenej hórzy, wona jón ſchćitaſche.

Po cžaſu běſche ſebi też hórku kupił. Na hórzy leżeſche winiza. Łěta dołho pak běſche puſta a proſdna. Hakle hdyž bě ju ſebi bur kupił, nětko kčežachu nowe winizy na hórzy a brjóhach. Pſched apoh hórki twpſcheſtrěwachu ſo pſódne ſadowe ſahrody.

Wulke cžrjódy wſchelakeho ſkotu ſwonjachu w ſłódkich njeſcžinach wjeczornych ſmérkow a ſta ſchtuk wſchelakich druſinow pjerlinh pitjanjachu a wożiwjachu dwór.

Zyła wjeſ dźiwaſche ſo tajkemu bohatſtwu.

„S wotkel pſchiſidu tute kubła; naſcha póda je tola tak khuda?“

„Sſamo najſtarſchi naſchich ſtarych wobydleri njemóża ſo na taſke wulke hoſpodarſtwo w naſchej wſy dopomnicz!“

Druſy ſaho praſachu, ſo ma zuſy kubołcžka, ſaho druſy, ſo je nětaſki poklad wuhrjebał.

Jenoho dnja wunamaka jedyn wożebje nudry wjeſnjan połapniſwo wulkeho bohatſtwa bura „pod hórku“: wón mějeſche wohniwy płuh.

„Wohniwy płuh?“

„Haj! Dźenja rano ſym jón widżał pſchi woranju. Woheń ſtupaſche ſ njeho a wón roſrěſowaſche pódu, kaž ſmij pſches powětr jędże!“

„Teſ ja ſym jón wondano wjeczor widżał“, powědaſche druhi bur. „Płuh hibaſche ſo pſches zuſeho polo a roſrěſowaſche ſemju, kaž rhda wodu.“

„Tehodła je wohobatnyk!“

„Tehodła je bohatſchi hacž my!“

„Też my bychmy wobohatnyli, bychmy-li „hapazy płuh“ měli.“

„Podarmo powěda ſwět, ſo ſo nam tehodła hubjene dże, dokelž ſmy lěni!“

„Naſche ſemy nimaja prawje, hdyž nam zuſeho bura pod hórku nam jako pſchikład pilnoſże a wuſchiknoſże ſe ruczeja!“

„Wokradnuty jemu płuh!“

„Sabimy jeho na my wobohatnjemy!“

Nětkoſi młodſi pacholjo ſrěczachu ſo, tutón ſaloſny ſkut wuwjeſcž.

W połnoczi bobychu ſo do bunu zuſeho bura ſe ſwojim płuhom, ſadichu jeho, rubichu jemu ſakuſtany płuh.

Płuh pak njebě ſ wohenja. Płuh běſche kaž wſche druhe płuhi.

Podarmo pospytowachu jón wſchitzy burja po rjadu. Nikomu njeworadži ſo, ſo ſ njeho płomjenja ſtupachu. Sadyn njeſbohatnu.

Zeleſo poczinaſche ſerſawjecz a tutón dźełaſtki grat mor wſcheho runiaſche jo wſchém pluhom ſkuhen.

Woheń pak, kiž bě ſ njeho ſtupak, njebě nicžo hacž błe ſwětło. Najſterke běſche błyſchcz derje ſaſtaraneho zeleſa dulſcha, kiž běſche ſ płomjenjom luboſcže do dźeła napjelnjena, kiž nejeſche ſkónzowany, jeho dobra powaha, jeho njeſmjerjomówcz a dobrowy ſkutkowaza ſamota.

Kóždy ſ waſ móże tak daloko pſchinjeſeſ, ſo ſ jeho pluha płomjenja ſtupaja, ſajdźe-li jeho dulſcha do ſwěta ſwa. Cži pak, kotrychž wutrobu ſe ſanej ſchkrcžku luboſcže t njekam a k wſchy njeſtu napjelnjeni, woni budża ſo p darmo prózowacz, ſjuwjenju ſwětło ſpoſcžicz. Zjiwenje w ſtanje wěcžnje jymne a ſerſawe, kaž pluh ſ tuteho powědańcka . . .

w potańszim żiwjenju, najprjedy jako zastopnik wuběrka mjetalskich dźěłaćerjow, napósledku jako zapósłanc socialdemokratiskeje strony w němskim Rejchu.

Se **Zytawy.** W Zitawje bydli po najnowšich powdźěnych něhdže 40 253 ludźi.

S **Hornich Kundraćej.** W nozy k wutorje je so na pańskim dwórnišću kradnyło. Paduch je wjazy wokniow wuttołkł a do potkadnizy so dobył. Tutu je wotewrił a wunišł. Kaž so praji, njeběše w niej wjele. Policija pilnuje za paduchom śłědźi a prošy wschititich, kiž něšćto wo padnyłstwje wědźa abo słonja, ji to zdźělić.

Se Zeitzmersdorfa. (Powjwjeczenje nowoje radnišcy.) Ssobotu powjeźechu so tu w pischikomnosći wyschelcowu nowu radnicu, kotruž stoj twarišći mischrić Jost z Stuttgarta a prof. Bruno Paul z Barlina natwarikoł. Na hrańšich dźěłaćerjow a 275 dźiwjenjerjow wobźěłachu so na twarje. Za wupyschenje je radnicu, kotraž je mamjo postawa, wjele rjanych darow dostała.

S **Bjelnym** Na ludownym wuczeńkubłe kradnychu wjele wšěcho cźasom hwizdiła. Mješi so wo 6 mješach. Jandrowska, kotruž na knježim dworje słužeše, zu do Sprjewiskowa do pischepytowanja wjali. Jewował je hnydom jeje tudanny wyschnjan. Wšcho dalsche dyrbja hakle pischepytowanja dopokazać.

S **Banzicy.** Schulska wyschnosć pomjenowa knjesa wuczerja Sklodenka, kotruž je po zdyłych Serbach derje znany jako zastopny ludowski pisny spisowaćel a krutny, nje-bojazliwy Serb, na **wyschscheho wuczerja.** Wjeselimy so i nam nad tutym wuznamjenjenjom a pschejemy jemu wjele sboża. Njech je jemu spožčene, hischcze mnohe lěta jako wyschischi wuczeř k kěpschemu schule, serbskich dźěći a zyłeho serbskeho naroda słužitkowaćej.

S **Rózanta.** Wojerske towarstwo Rózanta a wokoliny je wobsłanko, žehi khorhoj kupiło. Požwjeczenja budže khorhoj swjatowčnje w junniju. Wšitke towarstwa wokoliny so pschepraschа. Město sakiskeho wopona je žehi towarstwo hyj. Měrzjina na khorhoj wuhotowa. Wobraz swjatowi so po wotkrutnym wobrazu Njebjelczańskeje zyrkwje, kiž je prynzessna Mathilda namolowała a do Njebjelczańskeje zyrkwje darila. Khorhoj swjatowi Bjiskopska firma Bauer. Firma chze na sakładze dołholetneho nasłuchanja něšćto wurjadne podać. Wožwjeczenje khorhoje wuhotuje so wosebje swjatoczńje.

S **Kamjenza.** Hosćenzarskeje wustajenzy dla kolkuja so listy, dopisnizy atd. na pólcje i wožebitym namolowjerskim kokom. Też hischcze druhi tajki kok dostawaju listy, a to kok, kiž na 700 létny jubilej města Kamjenza symnina. Wobjerjedy kokła je měšerczański wopon. Wobej kokłaj so wotmjenjataj.

S **Protez.** Ssobotu słubi jedyn dźěłaćeř f nasčeje wjsy w Kamjenzu blizko wiłow cźornu kožanu listowniu. W niej běšche mšodwa tita f 53 hr. i napismom „Lautawert". W listowni běchu hischcze wschelake papjery. Dźěłaćeř je žehi pjenjezy nacheowadźił a je chzył Jwojemu dźěćcu ke konfirmaziji drastu kupjeć.

S **Wulkeho Rohrsborfa.** Do kolegarnje Alwina Gäślera dobychu so f nowe padnyći. Woni wutłoczichu żelezne żerdźi wokna, salěchu do wobłhoda a pokradnychu schitki nowe koleza. Policajski poš, kiž so hnydom skasa, njesamje niczo wuczinješ.

S **Bilkopic.** Prěnje słónc wiki po 10 hodź. pschekazowaćy pschinjeschchi pónđźelu do naschcho města bohaty wopyt f wokolnych wjsow. Pschijnuło běchu so 54 wozow, 14 drobnych khcźałow, 18 běhałow, 31 prażatow a 6 koni. Wobrot bě dobry.

S **Kulowa.** Wołeń wudyri we wuhenju domiskeho khyžkarja Winzarja f Kulowje. Wobora pschikhwata ruče na pomoz. Hdyž běchu stary wuheń wottorhali, so wołeń bóry hjałcha.

S **Wotrezu.** (Pjekarska jednota.) Prošmy wo pschiwulchczenje pjekarskich wuczobnikow, kotliž k jutram dowukmu, k pruhowanjam, dyrbja so hnydom japoczeć. Pschipołožicźe dyrbi so žiwjenjobjeh, wuczbne wuswědčenje a wotkročenjowske schule. Praktiske pruhowanje wolmješe so w cźasu wot 16. hać do 22. měrza.

S **Lutow.** (Mjeschoże.) Džěłaćeř H. H.. wopali so pschi leczu aluminija jara cźežko, na zlym cźełe. Jeho dowjesćachu do khorownje.

Se **Skeho Komorowa.** Kaž je so pisało, poswjeći so nascha katolska zyrkej 25. měrza 1925. Skwjeczazy biskop Wojcźeł f Wróćtławju budže zurkej słužeścź. Rano ½8 hodź. łapoczinaju so wobrjady. ½11 hodź. je swjedżenska Boża mscha.

Se **Shorjelza.** Cźežke sawdaczo f pjonom sta so sobotu rano wokolo 4 hodź. na nijwowšej drohi. Jona Dowtuczi rano, dokeł ju jara hłowa bolesche. Wša zehi tchodła lekarsinu, to by jasno snaź mohła. Dokeł běše tasamnjena, niczo njeczuješe. Sakyn Herbert pak padże w sjomym wotkonku do wowmory. Mcź, to pytnuwschi, pschibźeja jemu na pomoz, tola žana wobomoju zhubi. Druzy w chéži dyhlaju pytnychu dźiwnu wón a dźiwku po lekarja. Lekarske prózowanje běsche wuspěchne. Wona njesboża je, so ju dźěći njeczor bjes wědźenja starschich pschi pjonowym warjaku zehi hrajałe a honacź potont pał wotewrjenej wostajiše.

S **Běłeje Wody.** Cźežko zjesbožeł je tu maschinist wjednik k. Albert Pfeiffer, kotruž běšche pola firmy Hirsche, Jmki a Co., schkleńczerjnjow w Běłej Wodźe, pschistajeny. Pfeiffer chzyše na kólle schrub zawjercźeć. Pschi tym jo wobšmyj, jmjeze so zehi cźežko małny, tak to dyrbjachu jeho do Shorjelskeje kliniki dowjesć.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 18. měrza 1925.

Wjeczerjowske kursy w Barlinje:

(Jene wona za 10 miljonow)

Dollor	4 195 000	franzowski frank	21 645
jendźelski punt	20 075 000	cźěskosł. króna	12 450
schwajcarski frank	80 880	10 mil. wólst. mark.	80 150

Pjenježne wiki w Barlinje běchu wczera bjeschichtne. S pschicźinu běchu wschelake politiske indzeli, kiž njedźiwajcy wobjahanja pjenjez wikam wuzinjeć njedachu. Sda so, so zalesnizarski frajt na wikach lóht bjerje. Też póstowe jastopizy sebi wyschicźu mjenje žadaja. To wschu na wiki bóle skutkuje, hać hebi j wobydła wupłachu. S teho pschińdże, so so kupy powschitkownje wotdrjeschowachu. Na kónzu wikow so kupy j lohka pobschenychu.

Produktowe wiki w Barlinje. Powjelcze pómeriki a Jendźelskeje wo spadowanju płaczijnow wczera nje-zmjenichu a wikow wuhnachu. Płaczijny za rožk a pschenu so je tuna wo 16—17 hr. smischcu. Też jeczmjenjowe a wowsowe płaczijny spadowachu a wobkhod wosta mjenj. Mału hischcze sawcźerawschim po ponzenych płaczijnach pschekupowachu, ale wczera sa nju kupzow wjazy njebe. Jenmaž płaczeliše wczera

w Barlinje:

pschenzy 12,55—12,75 rožki 11 60—11,70 jeczmjenja nałeźu. 11,25—12,40 najmjeńš. 10,25 hać 11,15 wowsa 9,10—9,35 hr.

We Wrótkławju

pschenzy 13,10 rožk 12,60 wowsa 10,25 jeczmjenja nałeźu. 13,— najmjeńš. 11,50 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenzy w meji 13,45—13,57 w julju 13 35 hać 13,45 hr. — rožk w haprleji 11,50 hać 11,60 w meji 11,60—11 65 w julju 11,75 hać 11,85 hr. — wowsa w haprleji 9,05 w meji 9—9,10 hr.

Stótne płaczijny nutzlche, dyžli psched wójnu. Wutworjenje stótnych a mjanowjnych płaczijnow je lehke w januaru formu pschijało, kotruž je w nezym we schmuhu mežazu lońskeho lěta jara podobna. So sa tatarjow płaczijnische wobstejnitoscje tunje jara wschitkomu njeje-śu, je je sležkowaneje tabzle widźeć. W Barlinje płaczachu hrjedź januara 1925 sa punt w pjenježach:

Stótne płaczijny.

	Januar 17. januara 1913:	1925:	Pschibźenje + Wotpadnjenje — w prozentach:
Rožk (a)	51	47	— 7,8
Jenmaž (b)	45	37,5	— 16,7
Cźełaca (c)	64	60	— 6,3
Wowsa (b)	40	34	— 15,0
Jeczmjenj (c)	65	64,5	— 0,8

Wulkowottowańske płaczijny:

Cźełe mjaso	85	87,5	+ 2,9
Kumjoze mjaso	62	72,5	+ 16,9
Cźełace mjaso	93	95	+ 2,2
Nowcze mjaso	74	77,5	+ 4,7
Swinjace mjaso	76	82	+ 7,9

Drobnowikowańske płaczijny:

Kumjace mjaso (a)	110	130	+ 18,2
Kumjace mjaso (b)	90	110	+ 22,2
Cźełace mjaso (a)	110	120	+ 54,5
Cźełace mjaso (b)	95	140	+ 47,4
Nowcze mjaso (a)	95	120	+ 26,3
Nowcze mjaso (b)	85	100	+ 17,6
Swinjace mjaso (a)	105	140	+ 33,3
Swinjace mjaso (b)	95	130	+ 36,8
Swinjace mjaso (c)	96	115	+ 27,8

Stótne płaczijny su potezikim khětro pomało dowólnim płaczijnam spadnyle, mjes tym jo su małko a drobnowikowańske płaczijny pomało lěta 1913 wo wjele powschimule. Wulkowikowańska indegowa liczba je w zońskim tydźenju dale posćupowała a to pola pożiwalowym wot 138,3 na 146,9. Rozdźěl mjes stótnymi a drobnowikowańskimi płaczijnami je so j dalschim spadnjenjom stótnych płaczijnow date powjetschił, a to pola howjadzeho mjasa wot 115,7 na 176,6, pola cźełaceho mjasa wot 18,4 na 133,3, pola nowczeho mjasa wot 112 5 na 194,1 a pola swinjazeho mjasa wot 46,2 na 161,6 prozentow.

S pschicźinu niskich stótnych płaczijnow je niechcźeny wulki dowos wukrajneho mjasa. Wyschoke mjasowe płaczijny su jeźěchk wulkeho mjesnywikowańskeho dohyka. Pschezy sajo so kohodła žada, to dyrbi so mjesy dohyka poniźše.

Sto pytaja:

Pohonca, O. Voigt w Njechanju.

Mł. pjekarski, hnydom, Gottschalk w Budyschinje na Tšelanskej dróhy čo. 34.

Pohonczaj, nježenjenaj, a wolaczo, Hunnius, Swobodne kubło w Jelschzach.

Wotroczkaj, nježenjenaj, Kolečzanske ryczekkubło p. Wósporka.

Młode holzy a pachoły, Kurt Coldiz w Budyschinje na Wjelečzanskej dróhy čo. 45.

Kowařskeho wuczobnika, Zimmermann we Jusy.

Dejetiki wuczobnik, 15—16 lět, hnydom, wyschi dźeć Marg na Lichańskim ryczekkuble p. Klauschce.

Holzu do domu, starschu, k 1. abo 15. meji, Jenda w Budyschinje na sem. Hasty čo. 25 — dr. Kölingowa Jährigowa w Kamjenzu, Langes Gäßchen, — Heringowa w Kamjenzu, na Budyschskej dróhy čo. 17, — Schonowa w Kamjenzu, Oskar-Müllerstr., — Johnowa, ryczekkubło w Jitku, — Riegelowa w Kamjenzu, Schützenstr. čo. 6, — wustojna na warjenje, Brehecksa, knježi dwór w Syrjójzach pola Nisleje, — jatrownu, w Budestezach čo. 17.

Holzu, wokoło 30 lět, też wudowu, maudźelka wuczerja Radyjkeho w Kulowje.

Holzy do ratarstwa, k 1. haprleji, Kschižom w Tšelnach pola Budyschina.

Schrodnjkeho wuczobnika, Imhof w Porchowje.

Džěłaćerja a džěłaćerzy, hrabje Arnimska zyglerńcza w Běłej Wodźe.

Puczowańki, za wopyt łužiskich ratarjow, Heise a Co. w Lipsku, Wulzyhofstr. čo. 11.

Skatarjow, Kutzschka w Lutobezu.

Na pschedań:

Wolaj, sjamjenine běrny, knježi dwór w Ssmochczańach

Na pschedawanje:

Pjatk 20. měrza 1925 dop. w 10 hodź. w Slyczinskim rewěrje pschi puczu do Hermanez pischi Schprjewi: na 250 rm. dubowych, brówowych a khójnowych kulicźow.

Muzakowske knježiwe pschedadźuje schtwórtk 26. měrza dop. w 10 hodź. w hatczenju „Grüner Baum" na Germanku w Muzakowje nětkle 2500 fm. khójnowcho a schmrěkowcho dołheho muzikeho drjewa, 85 fm. dubowcho, liwowcho a akazjowcho dołheho muzikeho drjewa, 290 fm. khójnowe drjewo za podkopli, dokle. Wšcho dalsche zhoni so tam abo w hapnkownjach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. 3411 hodź.: **Pschi jara spadnjenych płaczijnach malo wobrota. Tendenza zlaba.**

Dop. 3412 hodź.: Posticzinje so wjazy pschi nijschich płaczijnach, kotrež pak so wyschische, hać chzeja kupzy dwacź. Tendenza njepschemenjena.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zilo a wotlisowe khójzo po cźasu abo 1000 kg, wjesoł 100 kg. płaczijny we Wótej třinzje.

	17. 3.	16. 3.
Pschenza	251-255	252-256
rožka	232-234	233-236
nałež. jerjmjenj	223-248	235-255
nal. jerjmjenj	—	—
wowsa	188-187	185-190
turkarjow. (Mais)	200	—
pschenična muka	32-35,25	32-33,75
rjana muka	32-34,25	32-34,75
pschenicz. wotr.	13-14,00	13-14,00
rjane wotruby	14-14,10	14-14,30
rapš	390-395	390-395
lane khójzo	385-400	385-400
hrach	20-21	20-22
pjeluški	18-19,00	18-19,00

	17. 3.	16. 3.
rapš. wosnički	16-16,80	16-16,80
poch. melasa	9,20	9,20
ferdella	14-16,50	16-16,50
běrnace trujki	19-19,30	19-19,30
burny	19-23,00	19,2-20
woka	18,50-20	18,50-20
lany wosnički	22-22,50	22-22,50
módre łupiny	12-13,50	12-13,75
zolte łupiny	14-16,00	14-16,00
syno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
sloma, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsowa	1,00-1,05	1,00-1,20
„ jecźna	0,90-0,95	0,90-0,95

Płanota.

S **Drjezdjan.** Když ras něchtó z lubych Serbow do naschcho wulkomósta pschijědże, njech też nchodnika Kralo naschcho prijbarskcho kraja Bjedricha Augusta kedi wohlada. Hdyž bě tam kral sam, pschijndże j cźełka nchtó do jstwow, komorow, žurlow a druhich runowczow hródu. Nětko tam nasch priedawschi kral wjazy njewschcho bywa. Wschcdny dźeń su swjedżeńske žurle, wot 10—12 hodź. wotewrjene, njedźelu a swjatke dny pak małčzy je wot 10 hać do 1 hodź. wopołdnja. — Małschi, luby Lužičanno, nchchto wjazy cźaka, tak możesch j parnikom do Wětnizy dojeć a hebi tamnilchi hród wohljadacź. Wschitko, kaž njedźelu a swjatke dny su wosebcbcźi wjednizy tam postajeni a to dop. wot 10, 11 a 12 hodź., wobsahuje pak wot 3 a 4 hodź. hač. To pkcźi wot 5. haprleje.

* S Lipika. (Nahły kónz jawježelenskeho puczowanja.) Młody pschchkupik j Gery chzyše do wukraja japoczowacź a běše kohodła najprjedy swojeho wótca dawarja wo wjazy twjaz hrjewnow wojeżał. S tchym pjenjesami dźěše na cźah a wotjedże najprjedy do Lipska. Tchdo dźědowarik jhom pschchadnje, jo je jeho njespěwny pschsiłajeny nabobo japoczowacź. Wón hyny ho do auta a jdźeschc sa paduchom. Auto běšche prjedy w Lipsku, dyžli cźah. Tak mógješe jo paduchowi nchchupkki na dwórnischczu japłakacź. Tón so mało njedźiwaschc, hdyž jemu jeho puczowanski pjenjes jasno wotschacha.

* S **Frankensteina** w Schlesinskej. Srudźazy podawki sta so na Kamiczankskich honach. Tam namakachu njeżenjenu duchatkorn jónkh Hanu Wachsmannez j Pazkawy, kotraž běšche hižo 8 dnjow dołho sginjena. Wona běšche je swojim 8 dnjow starym dźěśećom starschich dom wopuschczika a je wołoko bradźika **Jako** jn w Blomnjanej sajnje namakachu, běšche dźěcźo hižo mortwe. Macź je jenož kochlu wobleczena a běšche je hlubołko do hlowy zahrjebała. Też ji sej wobej nosy tuwrichli.

* S Bunzlawy. Wjazore cźežke njeschoża so pola naj stachu. 64l. dźěłaczer Knoll kopaše pólk. Pschi tym hyny so pólkowa ježena a rozrany jemu nohu. — Pschi sankowanju jajdźe 6-létny hólcźk pjekarja do cźežkeho woja. Wón pschcźeże dźěcźu žiwot a je tak cźežko ranu. Schtó je na njeschoża winu, so hischcze pschepytuje. Starschi, kchżóuješe na hrozje dźěcźi! — Dźěłaczer Hermann wotkładowaschc drjewo. Kuluch, kiž j wosta padny, jemu nohu rosrany.

* **Schpanjiła a rušła rěcź jako wubranška rěcź na pruskich hrjedźnych schulach.** Pruske kultuzowne ministerstwo sabera so j prajschenjom, jako liczu nowoczańnu rěcź na hrjedźnych schulach schpanjiše rěcź posłajicź. Na rańschoprustich schulach smě so tej ruske rěcź jako wubranška rěcź wuczicź, dokeł zebi wobchod z Rusker jnajomnosej ruskeje rěcźe žada.

* S Gůstrowa. Gůstrowska wulka lěsna žurla bu j wohnjom sniczena. Žurla Klužeńče prjedy M. Kenóurkim hudźbnym swjedżenjam a wopschijelche na 3000 wobsahowo. W posledních lětach je so Hamburkskej firmje pschenajała, kiž mějeschc tam nčtko wulki skład. Khowane twory palachu so je swětłymi płomjenjemi. Se wohnjom abo j wodu su so hischcze schtyri žuzbońne chěże smicźiże. Też bliki musej be we strasche. S ožela su jón murumowali. Kak je wohenj nastał, njeje znate.

* Se Zahrja. Rosbuchadko namakła 15-létny dźěłaczer Bogulh w jamje a pschinjeseje je sobu domoj. Macź běšche wotschcha. Mjes tym hrajkaschc sebi hólz je rosbuchadkom. We sjamym wokomiku pak so rosbuchny a wudyri jemu luby, trani wobej wóczzy cźežko, wobschkodźi mjeswocźo a wottorhny wot praweje ruki tři porscy. Dźeć druhej dźěłaczi je tranilschcej.

*** Pischezy wjazy woporow wulkeje symy w Ameriy.** Po poslednich powješćach ſ Ameriki je tam hižo pschez 260 ludzi smjerſto. Chikagski ſpěchnik wosta we žněhy tčazy. Na 35 stopnjow symy žu tam měrili.

* Afrikanſka hontwinſka ſtruchkohra. (Rhinozeros sakyptak.) Smužitu puczowařka a hontwjerka, trowkit mrs. Green, kotraž njedawno po belgiſkim Kongu hač do Kenja puczowaſche, je rhinozeros morił. Trowka dyzyche na horu Kenja dóńcz. Pschi tym pschewodżeſche ju jenički domorodc w. Na puczu mjes Nanjuki a Meru ſtupi ho jej rhinozeros napschečo, na kotrehož je ſwojej malej ſtrělbu 8 rajow wutřeli. Skočo pak ho jenoż hrani. Rosnjemdrjene wotřiſko ju na to nadpadny a zatepta. Ssamého dnja porodinju wujdże žeby kwitán Atkins je ſwojej manoželſkej do Meru. Tu nawalt ho nadobo ſtamtmy rhinozeros ſ lěha. Auto běſche na njetbože w błócze tčzaty wostał. Atkins ſpytaſche skočo je ſwojim plačkom wokchwatcz. Tola rosnjemdrjena bestija jeho powali a tak wubyſche tež Atkins pod nohami kločzeča. Jeho žona pak wuczekny. Na to wuczahnychu wokolni farmarjo na hontwu. Jim ho skónczne tež porodži, ſtraſchneho rhinozeroſa ſatšelicz.

Swójbne nowjesće.

Sſlubjenaj: Marja Buderez a Arnoſcht Lomacz we Budyſchinje.

Swěrowanaj: Guſtav Schmidt ſ Betty rodz. Schubertez w Budyſchinje.

Semrěł: Jan Wilhelm Israel, wjednik pokładnizy we Hucžinje.

Wobkhodna protyka.

19. měrza w Khočebuzu: ſwinjaze wiki. w Mužakowje: hermank, howjaſe, konjaze a ſwinjaze wiki.

20. měrza w Zarowje: ſwinjaze wiki, w Jichtſe: hermank a ſkótne wiki.

24. měrza w Pizu: hermank, howjaſe, konjaze a ſwinjaze wiki, w Gubinje: howjaſe a konjaze wiki.

Hamtſke wozjewjenja z Budyšina.

Rosčohnowańſke ſwjedżenje na Budyſchiſkich ludowych ſchulach wotmeja ho pjatk, 20. měrza, dopołdnja we 9 hodż. Wſchěch ſtarſchich a pſchećelow ſchulow pſchepročhuja w mjenje wuczerſtwa **ſchulſky nawjedniży.**

*

Sawrjenje puczа ſ **Lomſka do Njeſwačidła** ho hacz do kónczenja dżełow podležſchi.

*

Pſchenajecze pjerćwow.

Podawanje zaktow w hodinowſi 400 hr. měſaczńje ho wupiſuje. Pokčicženja njech ho hacz do 23. měrza 1925 ſapodadża. Podawańſke wumělenja móża ho wobhladacz w kuchinſkim ſarjadnitwje II. batl. 10. pěſchk. połka w Budyſchinje na Lubijſkej dróży 28.

Hamtſke wozjewjenje z Lubija.

Schwórtk 19. měrza 1925 dop. w 10 hodż. pſchedawaja ho na pſcheſadżowanje w hamtſkej pſchesadżowarni: pjano, żelezny pjenježny khamor, pižanſke blido, wertikl, ſchpihel ſ podſtawkom, dubowe blido, knihowe połcy, dešowany wóz, motorſke kolo, 2 jězdnej kole, litéry, wino.

*

Datok na napoje. Dźiwajo na njedoſtatki, kotrež ſu ho pschi poſlednjej revišiji wukopale, pokazuje hamtſke hermanſtwo ſnowa na poſtajenja w § 4 napojowego dawkowego wukaſa. Po tym ma kóždy hoſcenzař a wikowař ſ dawkej podczišćenjemi napojem winowatokeč, hacž do 7. kóždeho měſaza na ſakładże wot njeho wjedżeneje liczjiny na gmejnſkim hamcze ſapiſk wſchěch napojow wotedacz, kotrež je w ſaładżenym měſazu dóſtał. Sa ſapiſ dyrbja ho wobſebne formularty wužicz. S dobom je ſapiſkam dyrbja ho datki wotedacz. Kombdżerjo ho we pschichodże po § 8 dawkoweho wukaſa pokhłoſtaja. Datok dyrbi ho też na taſke napoje wotedacz, kotrež měſeſche nječtó 1. julija 1924 na ſkładże a to po tym, ſchtož ho wob měſaz wot nich roſpſcheda. Wſche druhe, po 1. julija 1924 kupjene napoje dyrbja ho w tym měſazu ſadawkowacz, w kotrymž je je hoſcenzař abo wikowař dóſtał. Hamtſke hejtmanſtwo je wſchěch hoſcenzarjow, korczmarjow a wikowarjow ſapiſaſo, tak ſo budże jenu móżno, wotliczenja kotrež dyrbja gmejny hacž do 15. kóždeho měſaza ſapodacz, pruhowacz a pſchirunacz, hacž ſu wſchitcy datok na napoje ſaptačili. Gmejnam je ſo pſchikłaſało, ſo dyrbja ſame ſa wſchěch, kotříž njejſu we prawym cżaſu wotliczenja ſapodali, datok poſtajicz a iběracz (§ 5, 2. ſada). Wſche teho ſo pſchećiwo tutym wobſobam dawkowe pſchespytowanje a khłoſtańſti proježk wotewri.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Po potjanſkim wolſtrowanju wot 30. meje 1921 je ſkałane, libikowe jejka hromadżecz.

Po 30. hapryli njeſmědża ho też wjazy rybornacza jejka iběracz.

*

Wjeſne wulchnoſcze maja wobydlerſtwo napominacz, to ſo podpjera ſa ſchkody ſ njenaſrom njedawa, jo ſo dawki njeponiża abo njeſwuſchcża, jeli może ſawoſtawjenja dołcz ſchkła podanocz. Wobſtarſtwo ho tehdła pſchez jajo napomita, zebi ſtatoki atd. ſawoſtajicz dacz, kotrajo pak njech wž pola pſched krupami ſawěſcza.

*

S měſazom měrzom kónczi ho też lětſa cżaſ ja dawki je jakodne ſamoſenja a podružniſkeho pjenjeza. Dawki iběrarjo ho tehdła proſcha, dawki najpozdżiſcho hacž do 26 měrza wotedacz.

Sa hilchcze njedopołożene dawki maja ho wobſedże napiſy wot ſtatneje wokrjesneje pokładnizy žadacz.

Schtóż hilchcze ſwój dawk ſe ſakładneho ſamoženja a podružniſkeho pjenjeza ſapłacži njeje, ta měnja rěcz, njech to ſa ſi dny cżini. Hewak ho bjes napominanja cżiſa.

*

Schwinjazy mór w khlěwach ratarja M. Schežpanka we Lubuſchu je ſaſchol.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma ſtwórtk, 19. měrza, wječor we 8 hodż. zwučowanje na hončerſkej haſy. Přindźe wšitcy a z dypkom. Načolnik.

Bukecy. Jednota „Sokol“ změje ſobotu, 21. měrza, wječor z dypkom 1/2 8 hodż. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěſce přindu. Staroſta.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornoböh“ ma ſobotu, 21. měrza, wječor we 8 hodż. pola Augusta Zmija na Chriſtianſkej dróży 22 zhromadźiznu.

— Njedźelu, 22. měrza, pop. 1/4 hodż. je w křižnej cyrkwi ſerbſka Boża ſłužba. Přindźe wšitcy, ſobuſtawy a znaći, a zhromadźmy ſo k Božej ſłužbje.

Khwaćicy. Khwaćańſke ſerb. tow. ma njedźelu, 22. měrza, pop. 1/4 hodż. pola Nowakec ſwoju měſačnu zhromadźiznu. (Přednošk „Dawesowe dobrozdaće“ je přečelnje přilubjeny). Wšě ſobuſtawy, kaž też wšitcy dobri Serbjo ſo wutrobnje přeproſuja.

Njeſwačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ změje njedźelu, 22. měrza, pop. w 5 hodż. w knježem hoſcencu ſwoje měſačne poſedżenje. Přednoſowar budże ſekretař Domowiny, k. dr. Šleca. — Wječor z dypkom w 7 hodż, budże přednošk ze ſwětłowobrazami: Moje pučowanje po Južnoſłowjanſkej (dr. Šleca). Zaſtup je darmo! Wo bohaty wopyt ſobuſtawow a hoſći proſy předsydſtwo.

Radwoř. Jednota „Sokol“ ma ſtwórtk, 19. měrza, wječor 1/2 8 hodż. zwučowanje. Wſobity wuwučowař přindże. Njech wšitcy cyle wěſce a z dypkom přindu. Načolnik.

Ralbicy. „Lilija“ ſpěwa ſtwórtk, 19. t. m., wječor we 8 hodż.

Wotrow. Towarſtwje „Młodźenc“ a „Sokol“ zarjadujetej ſtwórtk, 19. t. m., wječor 1/2 8 hodż. předuoſkowy wječor ze ſwětłowobrazami Predſnošuje k. dr. Šleca: Moje pučowanje po Južnoſłowjanſkej 1922 (ze 100 wobrazami). Zaſtup darmo. Wšěch ſobuſtawow a wšěch Serbow a Serbowki naſeje wokoliny wutrobnje přeproſujetej předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerſ w Budyšinje. — Zamolwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Hnydom abo 1 hapriela pyta ſo na mjeńſe ratarſke ſpuſčomny **wotrock,** kiž może wšě ratarſke dźěła. Dałše je zhonić we wudawarſni „Serbskich Nowin“.

Pytam
jara wjele dźowlow, wotročkow, pohončow, wolacych a jutrownych hólcow.
Přiſtajeńnja w Klukšu.

Centrifugi
wuporjedża derje a tunjo
Ernſt Falting
w Njeſwačidle.

Wše nałětne nowoſće ſu dóſće!
Překwapjace muſtry wołmjanych muſlinow za ſórcuchi
hobrſki wubjerk wołmjanych tkaninow za ſórcuchi a rubiſća
čorne tkaniny za jaki :: :: kašmérowe rubiſća
Wosebje płaćizny hódne tkaniny za kmótřace dary
Alphons Schauſeil w Budyšinje

Transmiſije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze ſkłada
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 37

11 małych hus
9 dnjow ſtarych, je na předań
w Brěžnycy čo. 20.

Wy njetrjebaće k nakupjenju ſwojeho wobłečenja do wulko-nóſta jězdźić, Wy namakaće pola mje hobrſki wulkomóſčańſki ſkład po njewěrjomnje tunich płaćiznach. Prošu wopytajće mój wobkhod. Puć, daliſ hač 6 km. zarunam. Tutón tydźeń přinjeſu jako cyle wosebje nizke poſkićenje: **Konfirmandſke wobleki, kłobuki, šaty, krawaty, ſlě, nohajcy atd., konfirmandſke hólcace drasty, šaty, nohajcy, banty, štalty, ſwěcki, mužace wobleki, ulſtry, ſwjedſke mantle, gumijowe mantle, ſportſke wobłečenja, nowočaſne klobuki a čapki, krawaty wšěch formow a barbow, šaty, žonjace, hólcace a dźěćace mantle, drasty, ſuknje wot najljepſcheho hač najwoſebniſcheho wuwjedżenja. Žonjace nohajcy wšěch barbow, žonjace šaty wšěch družin, dźělbu dźěćacych wobłekow po brojeńſkich płaćiznach. Mój hobrſki ſkład tkanin wšěch družin je widżenja hódny! Najwjetſi ſkład tkanin za ſerbſke drasty, rubiſćow, bantow atd.**
Při kupjenju wot 1 hriwny ſem dóſtanjeće žar za dźěći darmo.
Telefon 12. **Welſec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.
(Moja filiałka w Halštrowje přinjeſe ſamuſe tunje płaćizny a přijimuje kóždy čas ſkazank.i)

Chcešli za hódneho kurjerja ſo wudawać,
maš pola Oſkara Noacka kupować!

Serbſki Hoſpodař
ratarſke wulko-wikowanſke družſtwo z w. r.
poſkića
ſymjentne běrny
dobre zwuběrane originalne ſymjo, z bratrowſkich organizacijow w Pólſkej.
Centnar přińdże hač ſem, za tym hač družina 4—5 hr
Skazajće pak pola z nami dźěłaczych družſtwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Nawěſtki přinjeſu wužitk!

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Exzreſs a Speział najpřihódn. płaćizn. Dowolam podšélne płaćenje Dom jězdnych kołow
Witek w Šćijecach.

MERSIDYSKI
Wuporjedżenja
ſnowe dżěłanja

Přikrywy z wóſkow. ſukna tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

K ſwinjerežanju
kupujeće
dobru hejduſku
ſamomłótu čerſtwu,
nowe korjenja, majoran
pópjef
ze ſamoſeje korjeninoweje tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola
Korle Kahroweja.

Rjana, ſylna, wyſokoſučelna
podſobna kruwa
ſtejı na předań
w Hrodźišću čo. 22.

1 1/4 léta ſtara
jałojca
je na předań
w Džiwoćicach čo. 15.
pola Žiđerja.

Por běhakow
je na předań
w Trupinje čo. 19.

Jurij Hänſel
w Budyšinje
na Fukelnjſkej haſy 34.
Telefon 786.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Saca ſ Lipſka w Budyſchiſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Sklad ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Parne čiſčenje pjerja
z elektriſkim čerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na ſukelnjſkej haſy 3, telefon 1103.

Dr. med. Křižan
w industrijowem dworje w Hnaſecach
lěkuje wot 6. měrca ſem
ſobuſtawy wšěch khorobnych pokładnicow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawóšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežuje so stajace nawóšći a tabelo so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 66 **Budyšin — štwórtk, 19. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nalmowiše z cyłeho swěta.

Bayeršti buršti šwjask je žo pšcheciwo Zarreśowej kandidaturje wuprajił. Wón chce žo wothłoławanja wostajiś, hačrunje žo bayerš[illegible]a ludowa strona prójuje, jón sa Heldowu kandidaturu dobyć.

*

Po zdźelenju Sahrebskeho polizajskeho sarjadnistwa žo pšichodnje žana chromadźizna chorwatiskich sapóšćanzowe njedowoli. Wšeschinu póšłanzow pjeza dla wjelepšcherady śimaju, dokelž njejsu ś immunitu wjazy schtikani.

*

W Perugii w Italskej žu do někotrych milizowych offizěrow, kótrež su ś automobilom wjeseću, ś revolwerow tśelili. Jedyn offizěr je žo lohko ranił. W Forli žu w swadźe mjes republikanami a fašistami jenoho fašista satśelili.

*

Sjednośone staty połnócneje Ameriki chcedźa konferenzu sa wotbrojenje na kraju a na morju swołaś. Franzowska žo pschi konferenzy njewobdźeli, dokuž bo jej bjeschtrach pšcheśiwo nadpadej ś Němskej njesarućeli.

Pschepytanje podawkow w Halli.

Podawki w „Ludowym parku“ w Halli pschepytuja, je polizija swješćiła, jo je Jendźelcejan, kótryž sa Moskowski kommunizmus jendźelski wěcjesche a pschicinu k krwawemu podawkej da, po rodze Rěnź. Wón je dołhe lěta we Jendźelskej žiwy był a žo k kommunizmej pschiłanjaty. **Někole běchu jeho ś Moskwy k kommunistiskej agitaziji do Němskeje pósłali.** So by ko ludźi **sa wopravdźiteho internazionalneho Jendźelcana pschedstajił**, dyrbjesche wón jendźelski wěcjeć. Kommunistowje žu ja schowank dźełowy mějr we wšěch fabrikach a dźełarnjach pschikasali, tola dźełacerjo malo swólnuwosće pokazuja, po tejse pschikłaki cirkuja. Se swonkownych stron je žo wjele kommunistow k pobrjebnej swjatoćnosći samolwiło.

Polizajskeho prezidenta Runge, kótryž sozialdemokratam pschisłuschca, žu wotšadźili. To je praktiski poklonjenje psched kommunistami. Tuchi běchu jeho agitatoriscy pschećiwnicy dźa Jadali, so by ko wopravdźe stanje. Jich napadanje skłudne sadźerjenje w němskim ljerjuje po dsacju za to wěcjesche, so běchu jim žłubili, so Severing tewarišcej Runsy radujesć da.

Sa Rungowoho nasłědnika žu knježeśiwowcy radźićela Oechśla ł Barlinskeho polizajskeho prezidia penjenowali. Oechśle demokratiskej stronje pschisłuschca.

Ludendorff jako kandidat němskich ludowzow pschi wólbje němskeho presidenta.

Pod wjednišćowym Adolfa Hitlera stejaca němskolidowa strona je generala Ludendorffa sa šwjedeho presidentšnowoho kandidata postajiła. General Ludendorff je hižo hjedźa do Barlina pschijeł. Hłoby, kotrež ko Ludendorffej dodźa, ko kandidatej němsko-sozialnych, dr. Jarrejej, šłubuja. Tehodła tuchi Ludendorffowu kandidaturu sapodpěruja. Druhi dźeł němskich ludowzow pod wjednišćowom Graefy, Laule a Henninga tu žo sa dr. Jarreja wuprajili.

Hannoverjy sa Helda.

Němskohannoverska strona ś napominanjom w „Hannoverske Landeszeitung“ wosjewjenym, šwojich pschiwołowarjow namołuja, so bychu pschi wólbje němskeho presidenta, **sa bayeršteho ministerskeho presidenta Helda hłosowali,** kotrehož hižo pschi wólbje w posledźnjej hodźinje postajiłi. Wón je ś jenežkim kandidatom, kotryž je sa to, so bychu Hannoverjy šwoju samostatnosć šašo dostali.

Prozeš dla špionaže we Wrótšławju.

Khłostanski senat Wrótšławskeho wyschšcheho ćuda wuńdu 40 letneho Josefa Schrubu ś Rośberga pola Bytomja dla špionaže a dla pokuśenja šaćłowjenja šudźeršce. Wobsłorjeny bě 16. haprleje 1924 do Khłowowa pschijěł a žo tam wojakej pschidał, kotremuž wjele pjenjez łubješe, když by jemu tajne plany wo tamnišcej garnisonje a druhe pšawa wobstarał. Wojaka ko też sa wojeršćiny wobjetnoscejemi we Khłowowje wuwoprašchowaše a wschelake šapišći cinješe. Wojak bě jemu na dsacje k woli, tola bórzy łžowinu pschedstajenym wěsty powě, kotrejž špiona sajerej dachu. Khłostanski senat špiona k šcherjej letanu Khłostarnje a k 300 rjenmam pjenjeznoho khłostanja šaśudźi.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski

Kaš. a sajtšiša kupowarja a wobućow. Pódźěwanje spěšne a tunje

Sa poruhrske wuhło je pschemało woteběrarjow.

Wobšedźerjo poruhrskich wuhlowych podłopkow sforza, so njemóža šwoje wuhło wobłožeć. Tohodła ś němskim zentralnym želesniśiskim sarjadnistwom jednaja, so bychu so tarify sa woženje wuhła snjiźiłe. Wěste wobsamtnjenja njejsu so hišcheze pschijate, tola je wjele wuhladow, so so tarify sniża. Potom mohło so wuhło do dalokosće płaćeć.

Sebrany němšti ballon pola Pilsna.

Němšti pósłanc w Brašy wosjewja, so žu puczowarjo w ballonu, kotryž je so pola Pilsna k semi pschistajił, ś jarby puschczeni. Mjes nimi běšće jedyn major němskostatnieje wobory a redaktor „Thüringer Allgemeine Zeitung“ dr. Hesse. Wšchitcy tśi su žu so mjes tym do Erfurta wróćili, hdyž běchu so ś ballonom do powětra puschćili.

Plan cźěškoślowakskeho ministra dr. Beneschа.

Sjednośene staty Europy, rozdźelene do schtyrjoch šwjatkow.

Dr. Benesch je wutoru šaśmjerjam Parizišćich nowin šwój plan we schtyrjoch nuzowskich šwjatkach rozkšěł. Parizške nowiny we tutym „planje pod napisnom **„Sjednośene staty Europy“** pišmo: Benesch je jenož wo myśli rěcał, kotraž hišcheze njeje dozrawiła a hišcheze njeje dospołnje wudźełana. Tola hdyž bo wjelće jeho nahladny, kotrež je nowinarjam pošłednje dny zdźelił, pschirunaja, potom je špótnacj, na ezo Benesch dźěła. Wón chce „Sjednośene staty Europy“ se schtyrjoch šwjatkow wuwowrić. Prěni šwjatk (wjerzorne nozy) dyrbi wopschijeć Jendźelsku, Franzowsku, Belgišku, Hollandsku, Schpanišku a Němsku, druhi šwjatk: Polsku, Cźěškoślowakiju, Madźarsku, Jugoślowjansku, Rumunsku a Awstriju; śerći šwjatk: Balkanske staty a župadź Turkowsku; schtwórty šwjatk: Skandinawiske staty. Italska na wusnowitej, hacź chce ko wjerzornym abo zentralnym mozam pschihłanjeć. Lětšchina intejo mórwy šwjatkow dyrbi w tym wobstejeć, so budźa w padze njesminiwneho konflikta jenotliwe šwjatki tak šylne, so hižo šame sa ś je pschećiwnikej myślićej dadźa. Hacź ko Beneschowym plan wuwjesć hodźi, pschichod pokaże. S wěstosću móže ko ś tym lićeć, so budu jemu Jendźelska, Němska a Madźarska sadźěwacj pytać. Tele staty hebi pschećiwo, so by ko nětcźišći porjad w Europje skerje kěze powrócił a by bychu so krajne njesły tak pschemėnite, so bychu ko po mózności dowójnskim runale.

Rozpadnjenje cźěšeje kommunistiskeje strony.

Kommunistiska strona w Cźěškoślowakskej rozpadnje. Wona je ko rozschcźěpiła a někotrych dotalnych wjednikow wusamka. Někotši wusamnjeni kommunistowje žu se strony wumłupili. Do nich też Tausig žuška. Wón je wosjewił, so je nocnje dale pschikasam ś Mosłwy podwolić.

Srěčenja mjes jenotliwymi krajemi we wobluku Swjaska ludu.

Belgišći šwonkowny minister je ko ś Genfa do Brüssela wrócił a nowinarjam sledowace sdźěli: Nusne je praziej, so je ko praktiske pschemjerjedźenje Genfskeho protokolla na njewěsty cźaš wotstorcźiš. Jendźelska je najwažnišche protokollowe sašadły wotpokasała. Italska je sdźěła jeje nahladam pschichłohowała, a Japanska a Schwedska njejstej pruhowanje protokolla hišcheze skónczyłej. Beneschowa formula wo srěčenju mjes jenotliwymi statami we wobluku Swjaska ludow žoa so ś podłožkom być, na kotrymž móže ko prascheńje bjeschtracha praktiski rosrisać. Na tule strony dyrbja nadsche prózowanja złożene być. Ma ko pakt rauschich a pakt wjerzornych statow wobsamknjeć, kotrejž łyschtaj ko wjasonnje wudospołnjeć. Myślu, so ma dr. Benesch prawo: Hdy by Němska wujednała, so budźa Franzowska, Jendźelska, Italska a Belgišća w padze nadpada sjednośene, njeby jeho wona wěsće šwérila, někoho nadpadnyć. Mjenju, so je měr we wjerzorje ś prénim elementom europiskeho. **Bjeschtrach rauschich krajow** ko pschi tym tehorunja šwěrješi. Wujnawam, ko dyrbja ko też rukowanja sa rasšche kraje pytaćj. Wěrju, so ko sašamjerje Němskeje **do Swjaska ludow powschitkownje pscheje,** so by ko měr šwěrješi, tola Němska dyrbi bjes jwnmčnjenjow sašamjeć a šlubić, so budźe ko srěčenjow dźerżeć. W tu chwilu ko we to jedna, so by ko měr we wjerzorje do štutka stajił. Studijowny a pschemyślnjeny, schto mamy cźinić, tola budźejce wěšeć, so formula za **wjerzornje a ranje wuschwolimy.**

K knježeśiwowej krizy w Polskej.

W konferenzy mjes ministerskim pschedsydu a nětkopschedsydu Thugguttom je ministerski pschedsyda někotre nowjezy cźinił, kotrež dyrbja nětkopschedsydźe šmórnjeć, dale w ministerstwje wostaćj. Tak ma ko nětkopschedsydźe rozsudźaty woliw w proschenju rauschich provinzow Połsće šałwěšćeć.

Dalkowy štrajk w Awstriskej?

K finanznemu ministrej dr. Ahrerej je šašmjerjo šwojich zwobnowych wikowarjow pschichilł a pschipowědźił, so pschi nětcźišćich wobstejenjach w zwobnowym wikowanju njebudźe dale dawki płaśeć. Hrožachu ko dawkowym štrajkom. Finanzny minister dr. Ahrer praji, so ko ś hrožejjom njeda šatrochcźeć. Wón ma minowatokeć, runowahu w šlatnym hospodarśtwje dźerżeć. Jadołeje pschekurzowy budźe prnheważ, tola žeby žada, so ko pschedpisane dawki šaplaca. Pschipowjedźenemu dawkowemu štrajkej ko napschećiwnymi napravami nasłědnje.

Bratingowy nasłědnik.

W Schwedskej maja šozialdemokratiske knježeśiwo. Temu pschi ministerski pschedsydźe Branting je njedawno wumrjeł. Jeho městno dźeda ś nětcźišćim šmužnym ministrom Thorssenom wobsadźeć. Thorsson je stary agitator schwedskeho dźelacejskeho hibanja. Wjele lět Iładši wobrjeł w šjemje šašłupje. Schwedsko nawukowych wón wet mlodych lět dowérnišće městna w šozialdemokratiskej šironje šastawaše.

Sarjadnistwowa reforma w Elsašu a Lothringskej.

Franzowska deputérikła komora wo sarjadnistwowej reformje w Elsašu a Lothringskej jedna. Sapóšćanz Walter, jedyn ł wjednikow nětcźišćeho schulskeho štrajka, pschećiwo reformje rěcźeschе. Nětcźišće knježeśiwo ko cźežko myli, hdyž na městu konsultatiwneje rady wubjerk postaji, kotryž ma w Parizu šwoje šydło. Knježeśiwo hebi njeśmjo myślićej, so tajke napravy Elsaš a Lothringsku ł Franzowskej šlišu. Wono ł wožabam po radu khodźi, kotrež nimaju dožahajeje nahladnošće sa Elsaš a Lothringsku.

Nětcźišć pschećiwo myśli protestowaschе, lajowske sakonje w Elsašu a Lothringskej šawjeśej, a pschećiwo šawjedźenju schulskich sakonjow, kotrež so městnym sakonjam napschećiwcźiwoja. Schtož je ko prjedy Elsašej a Lothringskej twjerdze ślubiło, dyrbi so nětko dopjelnić. Marschall Joffre je w mjenje Franzowskeje Elsašej a Lothringskej šmórnował ślubjenja cźinik.

Sapóšćanz du Plassis Walterowu rěcź pschetorhny a knježeśiwowu wjetšinu wohani. W komorje tohodła skoro k pukam dóńdże.

Président Painleve dyrbi pozedźenje pschetorhnyć, hdyž bě ko na sapóšćanza du Plassisa zensura wuprajka.

Po šnowatewrjenju pozedźenja Walter dale rěcźi. Wón ko do wótreje debaty ś kommunistami a šozialdemokratami šcźehuje, do kotrejž ko hobuštawny opposizije měšdźa.

W pschejo šnowa ko wošpietowazym hołku ko elsaščenu rěcźnikej porokuje, so Elsašej a Lothringšej njejźu dobri Franzowjo.

Tónle porok wulku harn šłudźi. Pol hodźiny dołho njebě žanehu šłowčka šrošumieć. Oppolizija hrožeschе, so i pozedźenje wuńdźe. Wulkeho hołka dla Walter ś rěcźnikeje tribuny štupi, šwoju rěcź njedokónczywschi.

Sšrjedź njepschestawajeje harry ko wobšamknuły, **debatta** wo elsaščim proschenju na bliščim wutoru **wottorcźicź,** mjes tym so je ko na jutrišći porjad napraschenje **wo manifescźe** franzowskich kardinalow pschećiwo **lajskej schuli** stajiło.

Mussolini na blěšchu bowolenju dże.

Italšći ministerski president Mussolini hebi blěšchu bowolenju wojnje, so mohł žyle wotkhoreć. S tutym sawuzłowny je ko na Sizilišku kupu do jeneje hojerenje poda. Mussolini je na jětšenje w bližšich cźerpił. Pschnje duhy februara je jeho jedyn ł najšławnišćich italskich chirurgow, Bastianelli, operował. Khorenny je ko najwjetšchi měr a

hładanje poručiło. Mussolini ho po radże lekarjow słoži a ho na purzowanje na Sizilisku kupu nałaži.

Ruszy a němszy bolschewikisky agentoje ho w Amerizy kreipschelecze sawinowali.

Pschi wołnowjecznju 54 ličnoho dnja Parižiteje kommuny je w Newyorku a Chicagu k krwawnym sražanjam doschło. W Newyorku ho blizko zyrkwje Madison Square Garden 8000 demonstrantow, ſ wjetscha pachołkow, zhromadži. Demonstrantoje ruskoho a němskoho internazionalu spěwachu a jara wótro pschecziwo prjedawschemu statnemu sekretarej Hughesej wustupowachu, dokelž wjele chcył bolschewikiskoho Ruskoho pschipósłachu. Wobſamknjenje ho pschija, še kotrymž ho žada, to ma ho ruske bolschewikiske knjezeństwo hnydom pschipósłać. W Chicagu hischcze k njeměrnischim demonstrazijam dóńdże. Sahłne wotdźelenja policije ho dyrk hołdźinje dołho wobarachu, parjad sdźerjeć, na ćonc pak puki padachu, pschi kotrychž ho na 20 wozbowom cżeżko ſranc. 20 demonstrantow je ho ſajako.

Dalsche padanje pschenicznoje płaczijny.

Na Chicagowskich žitnych witach je pschenizyna płaczina ſrowa wo 11 centow padnyła, tak ſa ho płaczijna ſa bushel w meji ſ 154 zentami ſapiła. Spekulazija na hłód w Europje nježe ho dopjelnila. Sa to je ho powěsć, ſo je ho wiele beschcza w Jindźelſej naschlo, jako wěrna potwjerdźiła. Tuž budże w Jindźelſej žito ſa ſeſiwoczne tamnischeho wobydlerſtwa dosahacz. Do Chicaga ho wulke hromady pschenizy na pschedań woża. So bychu płaczijny ſaso horje ſtupałe, na to njeje žanych wuhladow.

President Coolidge je ſenatej k woli.

Město Warrensa, kotrehož pomjenowanje bě ſenat dwójzy wotpokasał, je president Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, Coolidge, Sergenta ſa generalneho statneho rěčnika namjetnył. Senat je pomjenowanje Sargenta potwjerdźił.

Poſpedzenje wokrjeſneho wubjerka w Kamjenzu.

Pórdźelu, 16. měrza běſche wot 9 hodź. ſem poſpedzenje wokrjeſneho wubjerka. Wo 55 dypkach ho jednasche. S dźěła běhu naležnoſze dosć ważne.

Najprjedy poſtajichu ſo podpjery ſa wſchekake dobrozčinſke wustawy a ſamery. Tak dowoli ſo mjes druhim tež Gałlechtrowſkej wulkułaſni ſaſo podpjera a to 200 hr. Podpjera wokrjeſnemu ſ 20niſchej towaſſtwow powyſchi ho ſ 100 hr. na 300 hr., ſa towaſtwo „Heimatdank“ Kamjenſkeho hejtmanſtwa powyſchi ho podpjera wot 300 hr. na 500 hr.

Knjes hamtſki hejtman rozprawjeſche dale wo naležnoſezi hojeſtni ſa pluzaſhorych w Sspizach. Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wokrjeſny ſjezd a Zitawſke měſchczańſke ſaſtupjerſtwo ho wěſze wobdźeli. Dale pokaſa na to, kak budże ho hojeńza ſarjadowacz.

Dale ſabérſche ho wokrjeſnu wubjerk wo pojedźenju awtoweje cżary ſ Budyſchina do Kamjenza. Jednanja ſe ſtatnym awtowym ſarjadniſtwom a finanzownym ministerſtwom ſu to ſwjeſeſaze dopjelnili, ſo ho awtowy wobſhad ſ Budyſchina do Kamjenza wot ſapryeje ſem ſaſo ſajwjeze. Rukowańſki pjenjes ſa jedyn jědny kilometer dyrbjeſche wopředka 50 pj. wuczinicz, nětkele je pak ho na 30 poniżił. Pojednanje ma ſo wobſamknyć mjes wokrjeſnymi ſwjaſkami a měſtomaj Budyſchkom a Kamjenzom na jenej ſtronje a ſtatnym awtowym ſarjadniſtwom na druhej ſtronje. Wokrjeſny wubjerk wobſamknu, wokrjeſnemu ſjeſdej namjetowacz, ſo by wobdźelenym gmejnam rukowańſka ſumma wotewża a ſo ju wokrjeſſchewſmje. Sdamžne nas tež Budyſchſki wokrjeſ wobſamknuješ. Jeli ſo ſu wudawki wjeſche dyžli dohody, tak maja ſzkhowaze rukowacz: Budyſchſki wokrjeſny ſwjaſk $^{5}/_{80}$, Kamjenſki wokrjeſny ſwjaſk $^{5}/_{80}$, město Kamjenz $^{3}/_{80}$ a město Budyſchin $^{7}/_{80}$. Na 4 dnjach tydźenje mataj dwaj wołaſ do a ſ Budyſchina jězdźiſ, ſchtworźk a ſobotu pak ma hiſchcze wjeczor tſeći wóz ſ Budyſchina a ſ Kamjenza jěcź.

Auto wotjedże ſ Kamjenza rano 5,40 a je 7,10 w Budyſchinj.

Auto wotjedże ſ Kamjenza popołdnju 12,00 a je we Budyſchinje 1,50.

Schtworźk a ſobotu jědże hiſchcze auto 7,20 ſ Kamjenza a je w Budyſchinje 8,50..

Wot Budyſchina rano 5,40 a je w Kamjenzu 7,10.

Wot Budyſchina pop. 2,10 a je w Kamjenzu 3,40.

Schtworźk a ſobotu wot Budyſchina wjeczor w 6 hodź., je w Kamjenzu w 7 hodź.

Wokrjeſnemu wubjerſkej běſche ho dale hoſpodarſki plan za ſlicżowanjſke lěto 1925 pschedpokładł. Hoſpodarſki plan dźeli ho nětko jenoż do dweju dźěłow: powſchitkowne wokrjeſne ſarjadniſtwo a wokrjeſne ſaſtarazelſtwo ſ prěnja, a ſpomjenjeſći a młodźinowy haunt ſ druha. Prěnje wotdźelenje ma 558 300 hr. dołhodow a wudawkow, druhe wotdźelenje pak ma 473 000 hr. dołhodow a wudawkow.

W Kamjenſkim wokrjeſu je ſwjaſk ſaſwěſćerjnjow pschi rukowańſkej winowatoſezi. Sſoro wſchě politiſke gmejny, kotrymž wokrjeſna a prawniſke gmejny Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſłuſcheja do njeho. Swjaſk je nowe wuſtawki pschedpokładł. Wo nich budże ho hiſchcze dale jednacz.

Houtwinſkidawk je ſa mnohich wulka cżeja. Wjele prošťiwoch je ho ſapodała wo ponjeznje. Dawć je druhdy wjetſchi hacz zyły wuzikt. W pschichodze dyrbi ho houtwinſki dalsk po houtwinſkim pjenjesu, niż po ſahonach wobſtrjcżeć.

Wjele prošťiwoch wo dowolnoſeze k porjedźenju a wikowanju ſ palenzami ho wotpokasa.

Ninto teho wuradźowańſche ho hiſchcze w druhich nałetach a naležnoſezach.

Po ſjawnym poſpedźenju běſche hiſchcze krótke njeſjawne poſpedźenje.

Ze Serbow.

— **We wjedźe.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer + 5, najwyſchſcha dujowa temperatura 4 ſtop. cżopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer + 4, najniſcha temperatura we nozy 0. — Ninja ſ wjeczorneje Němſkeje je ho hacź k nam ſejahnyła a pschinjeſe nam njelubje mokre wjedro, kotrež po ſdaczu hacź do jutſiſcheho wobkhowawny. Jutſije pjatk ſłónczko 6,01 ſtadża a ho 6,10 khowa. Měſacźk ſchadża jutſije rano 4,06 a ho pop. 1,05 khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedźe ſa jutſije pjatk:** Swjetſcha bluke a kurjawozte bjes wjetſchich deſchczow. Temperatura ho mało pscheměni.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnyczhu 18. 3. 25 dop. ſ bydlenja ſłeborny cżaſnik, běły zifernik ſ cżornymi rontſimi liežbami a žołtymaj pokaſowarjomaj, 2 koſchli, rukajzy, khornaſ. — Dale w nozy k 18. 3. ſłeborny burſtu tyju, jantarowy rjezaſt (Bernſteinkette), ſłeborny ſelowy nopaſchk, wěrowańſki pjerſchcżeń, konopejowy pſchikrywk.

— **Sſobotu jane proſaze wiki.** Mjes ſtotom ſtónneho wikowarja Emila Graeſe na hornczerſkej haſzy je pokhroma wudhrika. Spomožerſki hamt je wobdała ſobotnische proſaze wiki hacź na dalsche ſakaſak.

— **Kedźbu pſched jebakom!** Bjeręze ſo na kedźbu pſched zuſym njeſnatym cżłowjekom, kiž ſa narodnu wuſeélku kolonziju „Heimatdank“, wobjeźe pola pschekupzow, pjenjezy hromadźi. We wjazorcznych městach je hižo pjenjezy ſběrał pod mjenom Willy Hildebrand a pod. Je nětkhe 40 lět ſtary, 1,75 m. dołhi ſchmjeny, derje ſtuchany, je w ſchérym pjeſchiſniku a cżornym twerdym khobliku.

— **Mežera běſche w Budyſchinje na hermanku dobra pschiležnoſcz, tunju ſchokoladu ſebi kupicz.** Awto firmy Curt Carl dr. ſ m. r. w Barlinje běſche hnjeſ ſbožiż a njemóžeſche dale jěcź. Wobjerzu awtowa płaczadawaſchtaj ſchodsta ſchokoladu a ludźo ju winje hromadnje. Połdźiſchto pak ſakhopzi policija, dokelž njemóžachu trěbne kwitowanje. Dokelž pak pjenjezne khłostamy ſapłaczicej njemóžachu, tak ſo ſchokolada cżakaſche.

— **Budyſchſka dźeſacźeſka ſamaritſka kolonna** je ſ wotewrjenjom hanczeje cżerje na Mnſchonſkej horjeſe ju ſtuzbu nastupiła. Kolonna je tam haraku nabrała, kotraž móża ranjeni łóſdy cżaſ pomoz namakaz. Prěnja pomoz ho pschezo darnio wukonja. Njeſchcze tu měrza ſtachu ho wſchi hankowanju ſzékhowaze njeſchoda w 9 padach wobdrěchu ſebi kožu, 1 wołoſku nabi ſebi ruku, daſcha wozoba ſłama ſebi nohu w kaſtu. W poſledńiſchim padze pſchepoda ho patient Bundyſkej khorowni. Knjes fabrikſi wobſtejdźeſ Porak pſchewoza ſwój auto. Njech je ſamaritiſkej kolonje požeſene, zo mje ſpomožnje k lěpſchemu cżłowjeſtwa ſtuſkowacz.

— **Njedźelu ho žana pósła wjazy njewumoſenje?** Je tu khwilu jedna ho wo namjezze, ſo by ho ſaſtajiło, njeſchkliſy, dowiſnjezy a nowiny wumoſchowacz. Jeli ſo dźiwny wubjerk ſarjadowańſkeje rady nětkhe ſtatnje póſty ſam namjet njewotpokaſa, tak budże ſarjadowanſka rada ſama 24. měrza wo namjezze jednacz.

— **Kredit też ſa małych ratarjow.** Němſkoſtatny miniſter ſa ſcżinjenje ſ pschi khłukom a potrjeſchenje ratarſkich maſchinow kredity pſchiſwoliſ, kotrež pak dwanaſo ho najprjedy jenoż ſa maſchiny ſ 20 hacź do 32 PS naložowacz. S małym napraſchowanjom w prußiſkim ſejmje je ho nětko pruſke knjeżeństwo proſyło, ſo by ſo němſkoſtatneho knjeżeſtwa na to dźełoło, to by ho kredit też na mjeńſche maſchiny, požańkim też małym ratarjam, pſchiſwoliſ. Kaž je ſ wotmołwy pruſkeho miniſtra widżeć, ho knjeżeſtwo hižo dźěſchi cżiny ſ preſchenjom roſſchérjenja kredita też na małe ratarſtwa ſabéra. Tak khčeſze hacź trěbne pjenjezy ho ſwjaſej dyrbi ſo ſ wupłaczenjom kredita ſapoczeż.

— **Lěto 1925 mjeſſe bruczne lěto?** Hižo dźenſa ho baja ſo na wjchelakich měſtnach tute ſwěrſatka. To pokazuje na to, ſo ſmjeńny pjeza w tutym lěze dołſ a nadoſcż tajſich brunkow. Jeli tak budże, polom ſo wſchelnoſcż ſe wſchémi ſrědkami pſchecżiwo nim ſakhowaz dyrbjeſcż. Sſamo dźěcźi ſmedża ſchulſke hodźiny k brunczej hoſpodarje woprowacz.

— **Pokhroma w Sakſej.** Po hamtſkich powěſcżach ſtejſche 15. měrza pokhroma w Sakſej w 69 gmejnach a 77 ſtotokach. 28. februara pak w 94 gmejnach a 117 ſtotokach.

— **Němſkoſtatny ſakoń pſchecżiwo wikowanju a pſchedawarjam na dwórnischczach.** Drobne wikowańſkwo herſchi ho jara pſchecżiwo pſchedawańjam na dwórnischczach, kiž njeſtuj jenoż wſchędne duny wotewrjene, ale też wobjezje njedźelu a ſwjate duny pſchedawaja. Drobnemu wikowańſtwu, kiž ma po poſtajenjach pſchemuthyłowje policije njedźelu ſwoje wobkhody ſaſwrjecz, ho tak ſeſchkodźi. Saſſke knjeżeſtwo je němſkoſtatnej radże ſakoſći nacżiſ ſapodała, po kotrymž ſu na dwórnischczach ſamoſtnjene wikowańſke a pſchemuthyłowe wobkhody (truharſtwo, tkanikowe, ſwikłowe a ſchokoladowe wobkhody) też němſkoſtatnemu pſchemuthyłowemu poſtajenju podźěſtnjeni a njeſmědża nimo powſchitkownje dowolenych cżaſach ſwoje pſchedawańſtwo wokrjeſowe měcź. Tuto poſtajenje ma ho jako pſchidawk k němſkoſtatnemu pſchemuthyłowemu poſtajenju ſtacź.

— **Drjeżdżanſka powěſcżerna wyſchſcheje póſtiſeje** direkzije nam tuto ſdźeli: W rukach póſtiſkich ſchefowych mužcżelkow ſu hiſchcze ſchefowe formularny ſ cżaſa wobſkoſenja. Na tutych njeje žadyn rum, ſo by mohł njeſtó napiſacź. Mužcżelſko pak běri takle pomjatki, ſo pjenjezkowe listy za hriwnami pišoju a pſches dypk ſo ſmużku dźěła. Tuto ſtanje pak ho cżaſto tak njeſpodzate, ſo ſo ſnamjeſchcżej, dypk abo ſmużka, pſchemołwjitej. Tak piſanik „M“, (Reichsmark), kiž ho pſched „M“ ſtaji ſo luſto tak njeſaſpadze piſa, ſo ho cżaſto ſmyſlenja ſamu. Tajke njeradne pjſanje wobcżażuje póſtiſki wokhad jara a pſchinješe mnohi ſtrach. Schtóž hiſchcże tajke ſtare for-

Kelko zemje człowjek trjeba?

Narodne powědańcżko Lawa Nikolajewicża Tolſtcha.

I.

S měſta pſchijědże ſtarſcha ſotra k młódſchej do wſy. Starſcha bě ſa pſchekupza wudata, a młódſcha ſa burika na wſy. Sſotſije pijetej cżaj a ſo rozmołwjataj. Starſcha ſotra ho wuzyn cżini a wułkwalnje ſwoje měſchczańſke žiwjenje: Kak je wona w měſcze tak wobſcherneje a cżiſtej žiwa, kajka rjana khodźi a kak ſo a ſwoje dźěcźi kraſnje wobleka, kak derje ſě a pije a kak jědźi na ſmykhanizy, pſchekhodźowanki a do dźiwadła.

Młódſcha ſotra cżiſcheſche ho ſ tym ranjena a pocża na pſchekupzowe žiwjenje ſwarjecz a ſwoje buriſke wuſtupowacz.

„Nihdy na nihdy nochcżu ſwoje žiwjenje“ — tak wona praji — „ſ twojim ſaměnicz. Byrnjez bychmy też proſto žiwi byli, ſa to tola ſtrachow a ſtaroſcżow njeſnajemy. Wy wſo macże wſcho rjeſſcho a cżiſtſiſcho; ſa to dże mójeze dźenſy wjele pjenjes ſaſtajicz a nawitowacz, jutſije pak ſaſe wſchitko ſhubicże a pſcheczinjeze. Je też pſchiſłowo na ſwěcze žiwe: pſchiſkhadź je ſtarſchi brat dobyła. Tajke nješchi wſchak ho ſtaiwa, ſo ſy dźenſa bohaty, a jutſije žebrjo khodźiſch pod wokninami. Naſche buriſke žiwjenje je wjele weſcżiſche: pola burika je žiwjenicżko cżenke, ale dołhe; bohaczi deje njebudźemy, ale hyeſ budźemy.“

Na to ſnapſchecżiwni ſtarſcha ſotra: „Kajka to ſtyłoſcż, ſe ſwinjemi a cżelatami hromadźe. Ani wupyſcheſtwa, ani pſchihotnjoze tu nimacze. Byrnjez by ho hoſpodarſtwo pražowat, ſeże ſaj na hnoju žiwi, tak też wumrjeżeże a ſ wołchimi dźěcźimi też hinak njebudże.“

„Schto ſ toho“, — rjekny mjeńſcha — naſche dźeło a žiwjenje njeje hinaſche. Sa to kruże ſebjimy, nikomu ho njeſkontinuwy, nikoho ho njebojimy. Ale wy wſchitzy we měſcze ſeże we ſamych ſpytowanjach; dźenſa je wam derje, a jutſije pſchihwjaſa ho wam cżorny, — a hlej, ſaſwjedże twojeho muża pak k hwaczu, pak k picżu, pak k lubkowanju. A wſchitko ſandże ſ próchem a mochom. Hacź też to tomu tak njeje?“

Saſtłyſcha hoſpodaſ Pachom na pjezaku, ſchto ſej ſonje bamboritej. „Wěrno to je“, wón praji, „cżiſta prawda. Hdyž naſch cżłowjek ſ nikodych lět tu ſemju-naczeſtku wora a pſchewora, to ſane błaſnoſze do hłowy njeſaſłu. Jenicżke horjo maſch — ſemje pſchemało! A budże-li ſemje doſcż, to je nikoho, ſamo cżerta nij, njeboju!“

Sonje dopiſchtej cżaj, poklesſaſchtej hiſchcże wo drabach a pychach, wotnjeſejchtej nadobu a dźeſchtej ſpacż.

Ale ſa khachlemi běſche cżert ſedźał a ſej wſchitko wotpoſłuchał. Wułzy ho ſwjeſeli, ſo bě burowka muża k hordźenju ſaſwjeda: tón ho wulzy cżini, ſo, by-li mél doſcż ſemje, njeby jeho ani cżert wſał.

„Derje, — ponyſchi ſej cżornu, — ja ſ tobu karu powjeſu, ja kedi do ſyta ſemje dam. Se ſemju pak też tebje dożahnu.“

II.

Po ſtuſodźiwje ſ burikami bydleſche knjeni kublerka nic ſchepohata. Mějeſche 120 dźeſacżin ſemje. S wopředka běſche ſ burikami mjenje žiwa a jenje jim ſchćinduły njecżinjeſche. Tu pſchiſtaji ſej wułzyneſeho wojaka ſa ſchołarja, a tón poczа burikow ſ pjenjezynmi khłoſtanjemi pſchſeſzéhacź. Kaž jara ho Pachom na kedźbu ljerſeſche, ſtawaſche ho tola, ſo ho jeho fóń do wołwſa ſałeża, ale kruwa ſo do kujeżeje ſahrody jadrodži, ado cżelata na łuki ſej wulećechu, — ſa wſcho mjeńſche pokhcżeſcż. Pachom ſtacżeſche a wuchłapa ſwój hnéw na domjazych a nabi jich. Wjele krocż ſa kěcżo pſchehrěſchi ho Pachom tohole ſchołarja dla na ſwoje jich. Jara wjeſoły běſche, hdyž ſkót hižo na dworje ſwołka a naſymu we hródži, njech też by jenun ſchłoda było wo korm a pisu, ſa to ho ſtrachow ſuniny.

W ſymje poczа ho powědacż, ſo knjeni kublerka žiwoju ſemju pſcheda a ſo tón ſkęzłar tam pſchi dróhy ſ njej wo kupi jedna. Burikoju tule wunſkyſchaſchtej jdyhnuchym praji: „Na, jeli tón cżłowjek ſemju do wobžywdſtwa dóſtanje, buch naſ hóże dyžli knjeni ſama ſ khłoſtanjemi cżwilowacz. My njemóżemy ſej nikeje ſemje wobſtacż, ježomy wſchitzy hromadże wožrjeda njeje.“ Shromadnje ſtaſchu burikoju ſ hnadnej knjeni a proſchachu ju, ſo njeby tomu ſkęzłarjej, ale jim pſchedała. Sſkubichu, ſo wjazy hodźa hacź wón.

Knjeni kublerka bu ſ nimi pſchesjedne. Burikoju ſtawdowachu radu, ſo měła ſo jemja jako ſhromadne wjeſne wobžywdſtwo kupicź; khodźachu raz a ſaſ do hromady — ale podarmo. Sſy duch jich rośſchkara, a woni njemóżachu na žane waſchnje ſo dowjednacż. Tuž rozhudźichu ſo burikoju, ſo ſebi kóżdy ſam ſo kupi, wjeleż ſamóże. Jeſ ſ tym bě knjeni kublerka pſchežeſena. Pachom ſaſtłyſchi, ſo je jeho ſhuboh knjeni 20 dźeſacżin wotkupił, a ſo je wona jemu pokoju pjenjes na placżenje po dźełbach pſchewoſtajiła. Tomu to Pachom ſawidźeſche ſebi myſlo: „Woni pokupja wſchu jemju a ja woſtanu bjes ujeże.“ Sa poczа jeſ wón ſe ſomn radu ſkładowacz.

„Hdyž ludźo ſej kupuja“, — wón praji, — „mamoj ſebi też mój nětkhe dźeſacż dźeſacżinow kupicź. Hewak wobſtacż njemóżemoj: ſchoſar ſe ſiwojimi pjenjezymi pokutamj je naju wunmoſnował.

Rospominachtaj, kak mohłoj kupicź. Sto rublow mějeſchtaj nalutowanych; nětko pſchedachtaj ſrědka a pokupjtaj kolezjow, pſchiſtajiſchtaj ſjima ſa wotrocżka, wupoſcżiſchtaj ſej nješto pola ſtwaka a tak naſtóżera ſo pokoja kupcżiny pjenjes.

Sebrawſchi pjenjezy wobhłada ſej Pachom pſchihadnje ſemju, pjatnacże dźeſacżin ſ lěſkom a dźeſche ke knjeni kublerzy na kupjenje. Nakupi pjatnacże dźeſacżin, poda rukı a ſawdawk. Potom doſdźeſchtaj ho mężia a wobkrucżiſchtaj kup; pokoju pjenjes napkaczińſchi ſłubi Pachom, ſo ſa dwě lěcże ſhyk ſapłaczi.

(Pokraczowanje.)

nularny **ma, njech jaßnje pißa.** Njech njepißa jo M. 643.36, ale 643 MM. 26 pf., mjn. —.80, ale — MM. 40 pj. Tak je najlepje ja pößtiski schekowych mjenjezelow a ja pößtu.

S **Hornleje Hórki.** We ßaußdnjemu tydzenju pschißolowalche na powodnjach bjes schulßeje wuczoju klankowy hrajeß Niederkein tudomnym dßeßom wulke wjeßele. Pschezy ßaßo mußemy wobßedßowazej, jo je runje klankow: bßiwadło a odßezowe duschu kaj ßwojezne. Cßasßischo je jo hißo na to pokaßało, jo mamy my kraßne ßerbßke klankowe bßiwadło. Ale bohuzeł, rjan, klanki dreßowaja nethße we jaßnßchecznym kuczißu a — nalche ßerbßke dßeßi mjes tym teł ja naßche SSerbßtwo ßo pomalu ihu-tjuhujo. Hacz bozßiwomy hißchcze młodeho, cßißeho nabeja. — SStaty tßeßißki ßwjedßen Hornjohoreżnßkeho tjeßelßkeho towarßtwa wotmeje ßo 28. a 30. junija. Wuschjerja alb. njech ßo hacz do 15. meje poßa k. Marx Förßera w Malßch Debßezach, poßa Budeßtez ßamolwja.

SSe SSeßwrlez. Tu jaloßi ßo wezera ßtakoßtka ßednota, 31 ßobußtawow hyndom do mlodeho towarßtwa jaßtupi. We Bar!

S **Lubija.** Nemßkoßtatna pößta ma wotpohlad, pßchez jeha SSeßtra wot ranja k wjeczoru łodß połoßeł. Na wojezkrocznje pßchecze łakßtich wikowanßkich komorow, ßotrez na ważnoßcz walkeho kabla ł pßchißamkujenjom na jeżej ßtronje do Schleßyßkeje, na druhßej do Jużnoßłonjanßkeje pokajowachu, je nemßkoßtatna pößta wotmolwiła, jo chze ł pßchewjedßenjom plana hißo pßchichodne łeto ßapoczeć. Jeli ßo njepßchewidßane jadßonki napßechczo njeßeja. —

S **Rychwalda.** SSpodßiwna należnoßcz ßima naßchu wßeß w pohladnich dnjach. Pohßednju ßobotu je ßo dßeżo rubiło w zemßanßkej fabrißy W. Knjes W. je wot ßwojeje mandßelßkeje dßeßeny ßiwy. Won ma dwe dßeßi. 6 lętneho hólcza a 2½ lętnu holczku. SSobotu pßchißdże k W. jedyn knjes, kiż dßyßche jenuze tßeże dla, zo pßchi Bruńczoßtkim pucu ßtej, jednacz. Dwaj druhaj njeßaj ł Barlina dyrbjeßchtaj hißchcze popołdnju ł cßasu hißchcz. Knjes W. wßerße zußemu a dßeße ßam do Rećzjo na cßaj. Dokelż pak Barlinßkaj knjeßaj powołnju njepßchijedßechtaj, tak cßaßeßke na wjeczornu cßaj. W tutym cßaßu pßchijedże do Rychwalda auto ł jeho dßeßenej mandßelßkej a dwómaj knjeßomaj. Zona ßo ja dßiwjeßmaj praßchecza. Tutej pak bßißchcz poßa jednoho dßeßeßerja. Wona rubi holczku a wotßidże jeho. Prjedy hołe pak bßchu hißchcze tßeżu knjeßa W. ł mozu wotcerpi a zyle pßchepukali. Wojebamy mandßelßki pak hodßißche k Rećzjo na dwórnißchcu. Hdyż wo ruhßejßtwu ßhonii, telßfonowaße do Hrodka. Wßcho pytanje pak bßche łicho ponarne. Knjeßej, ßij ł knjeßom W. na dwórnißchcu hodßelße, njemózachu niczo dopowßaßacz. Won wotjedże do Barlina. SSe tamnym tßjomi ßo ßledzi.

S **Lnwoczig.** Njeßoßo ßo ßo tu bliżo dwórnißchcza. Cßaß, kotryż dop. w 9 hodź. na ludomnu ßtaßju pßchißo-dß, trafj do ławißchaha tudomnißchcho rjeßerßkißla, kotryż po puczu do Nowßacz jedßeße. Pohonicz, kiż wo-dła woła dßeße, njedßeße dła wołowßcho ropota na tuyerdże imjerßnjenym puczu cßahowe ßwonjenje ßlyßchał. We pohßednim wokomiku pak njeßeße hißcheże tałko buchanje wołowßcho. Wróßhnika pak tola lokomotiwa hrabnu a cżeßko ranj, tak jo dyrbjeßchu rjane ßłoczo dokłocz. — Dokelż to prenje njeßoßo na tutym mßenje njeże, a dokelż je ßo hißo cßaßeßßkeho cßahowne ßwonjenje pßchełyßchało, budże trohnu, jo ßo tu dospołnißche naprawy cżinja.

SSe **SShorßelza.** Pßinowna ßcheżurka ßo też w SSchołhitej ßahnełdßinje. We ßahdßenym Leże je ßo pßinowna ßcheżurka też do Glatzßeho wotkrjeßa dobyła. Je ßo hißo jara rosmnożiła. Nektole w nalecżu poczehnje pßchecze dße. Wrótßlawßki tujeżeßtwowy preßident je ju ßchoru morjenu ßcheżurku 1 hr. myta pßchinßił.

S **Wojerez.** SSßobotu njeßeßoi ßamkaż M. SSchuster pßhi dßeże. Dyże mjeßwecżo a prawu ruku ßebi wopakł. Ycho dowjedżechu do khorownje. Tam ßeho derje ßwobachu, tak ßo mózeche ßo domoj podacz.

S **Wojerez.** Pßchi nekotrymi njedßelomi ßemrź nałch dotalny dołholetny mßeßczanoßta k. Hoamann. Mßtnu mßeßczanßkeho ra nßtka ßwobodne. SSpomoże je ßo tehodła wupißało. Na 80 je ßo na mßtno ßamołwito. Naße mßeßczanßke jaßuperßtwo ßmje nekto dßelo a ßarozej, ßebi prawcho wuwolicz.

SSe **SSßtepeho.** Jutße pjatk 20. merza budu w naßchej wßy ßtone wiki. Wßchitko nadßija ße, jo ßo prawje wßele ßtoku pßchicżeri a wjazy hißcheże pßcheda. Kak rad do-pomnju ßo na ßtare cßaßy, hdyż ßlebro a ßtoło klinczeße w ruzy łuzga a tak pßchedawarjej wupłaczi njenjeły a „łchaka" pßchijkadowaße. Nekto mamy jaßo twjerde pjenjezy, a tak dajcze ßo ßaßo do wikowanja.

SSe **SStrupza** pola Lubina. Tudomny rataj H. bßche ßwoju zentrifugu pßchejara ł wołßiom naßaf. Jako na to łłużobna hołza mloko wjerczeße, roßcze zentrifuga a to ł taßej mozu, jo bubon pßche wokno na pucz lecża a wołej, kotryż runje nimo łedżeße, ßtrizy roßrałh. Holzy ßo na dobre łkoło niczo njeßta.

SSe **Lubanja.** Myta na ßmijizgu ßu ßo na 50 pjenjezkow poßtajiłe. Wudawki njeße wokrjeß.

S **Bßeze Wody.** Poßedßenje hamtßkeho ßudnißtwa 18. merza 1925. Mouteur P. W. ł Rychwalda bßche tßechtyjerjej J. ł Cżernika pjany kolezaßki latarnju pokradnył. Njejißej bßche ju ßaßo wrócżo dołtak. P. W. ßaßudźi ßo ł 3 dnjam jaßtwa, jenm tpodżi pak ßo wupruhowanßki cżaß na tßi lęta, jeli ßo 30 hr. pjenjezneje pokuty ßaplaczi. — Bßólbne kharłti ßa wólby njemißkotatneho preßidenta wotleża wot 16. merza hacz do 23. merza na radnißy.

SSe **Georgßwalda.** W jaßtwje ßemrźł. Dundok Oßkar J. Rauch ł Warnßdorfa pßchißłużbi wjeczor do nałcheho njeßnego jaßtwa a prodßeße, jo ßmeł tam pßchenoßowaczi. prjedy hołe bę naßjerke. Bßßchi cżaß we ßnehu leżał. Policija jemu proßtwu dowoli. Hdyż rano do jeho łu-morki ßtupichu, bßche Rauch morwy. Lękaŕ ßo hyndom jawoła a namała, ło bßche jeho Boża ruczka ratała.

S **Warnßdorfa.** 26-lętny Lawrjeńz Ekert ł Warnßdorfa dyrbjeßche jaßtwowe khołoßnuße wotkhadżeć. Dokelż ßam njechcheße, dßeße policija po njeho a jeho pro-wjedże. Ekert ßo tak ßpreżiwowaße, jo ßud jemu bßcheże 24 hodźin pßchimerł. Pßchi wołjewjenju wußnada hrabnu Ekert ßtołcż a chżyche ßo do ßudnika dacż. Straßnizy a ßłodßkojo paŕ jeho hißtcże dodżerżachu. Nikto jo wo-kolejßemu ßud ł nim ßabera.

Přiłopk.

S **Drjezdżan.** Cżeßky domapytana je jena ßwojba na Frankenberßkej dróży. Wutora ßaußdnjeho wodjena ihu-tjuhujo 24-lętna nanjeczka wedomje pßches plun. Poraczi ßo, ju ßaßo k ßiwjenju ßußdżicz. Wuczeßka pak nekotre dny po tym wumrje. Nekchło bujow pryedy bßche nana luteje ßwojby Boża ruczka ßajała, dokelż bßche jo jenu ßłużba wupowßdżiła. Maeż jo dla ßmjerczje tak rudßeße, jo górły wumrje a nikto ßemrź też hißcheże druha bżonka. Pßcheßżedne w ßiwjenju, pßcheßżedne we ßmjerczi.

* S **Lurgßtadtu.** (Ztary wupucżowaŕ.) SSerjedu pßchewjedße redowniße radowna wobora ł ßpadnu ßwojeju bohołkneho ßobußtawa, Gółtinczu Roberta Fiłchera ße Tauny, na dwórnißchcżu. Wobßtarny muż dhże do Amerili wupucżowaczej a ßwój ßiwjenßki njeczow poła ßwojeje dżowki pßchejimjeł.

S **Kamjenicy.** Pßchi pßchekrocżenju jżchańkeje drohi wobßunu jo ßchówrk rano bła wołchkrota ßaŕchi muzikt a wołta bjes wedomja kżo. Hdyż jeho bbżnychu, wumrę, bjes toho, to by ßo jemu wedomje ßaßo wrócżiło.

* 10 morwych w Halli. Liczba morwych ße tßeleli-ju w Halli je ßo na 10 powyßchiła.

* **SSßwoju jonu ßamknył.** W SSchnaggenbergu pola Muichowa namatachu na SSchneideroez leżownoßcji na hor-njej lubi SSchneiderowom mandßelßku do cżinowneho kuta ßamk-njenu. Njeßoßowna żona, kotraż hijo wot 18. januara ßem w tutym jaßtwje bejeße, bßche ßyle woßlabjena, bbżj ju wußwobodżicżu. Jeje njeczkowjeßtki muż njebeße ßo ßpokojił, ło dyrbjeße wdoha żona hłodu a pieża tradacz a ßymu mrcżej, bßche ju tej hißcheże na wohidne waßchnje krjudowak. Dokelż hewak nichtó wjazy w domje njebybdżeße, mózeße njekmanßtwo tak dołho potajne woßtacz. Njeßoßowom dowjedżechu do khorownje. Jeje muża pak ßajachu.

* S Czjoplja. (Pßenjchpnocżerja wumrißli.) Na pół-nym puczu blißko Czjoplja namatachu pßenjeßpnoßcherja jedßenocznych klobukowych dżiwalnjow we Weißdorfie, Karł SSchlojßera, ł wumjeßanymaj rukomaj a nohomaj a ja prekhchom w ßnehu. Wón wodowaßche, jo ßaj wuzyła jeho nadpadnyłoj, kotrejż jemu najprjedy nekchto do we-cżow cżißnuł ßchaj. Potom ßtaj jeho wumjeßanju a aktow tołchu ł 65 000 kronami wjaloj. Nałjepßnikaj ßaj potom ezekoj.

* S **Jabłonza** (Gablonz). Zenjeny bankowy ßaßtojnik Franz Pochmann bßche zyle nóz wotuczony był a ßwojej żonje prajił, jo dyrbi ßebi ßiwjenje wßacz. SStarożitna mandßelßka wobßtarażowaße ßchodła ßwojeho muża njepßchepßawjacz. Tu ßwonjeße rano pobnuł ßkżiwy wóz a żona dyrbjeße jemu woczißnicz. W ßtanym wokomiku ßłoczi Pochmann ł wuzkom na haju bele. S hłowu ßrażi pßchi tym na dołeka ßejaju wóz a roßbi ßebi nop.

SSe **Mattej Radmerzi.** Wopaczne pondżeße rozno-ßchija ßo pola nan, po katrychż ßaj awtaj hołzu jed-nejo ßlowjeßerja nadpadnyli. Każ pak je ßo nekto na-pokaßało, ßaj ßo awtaj jakkolej a ßo hołzu ła puczom pe-ßchacej.

* S **Podmollow.** (Pßchi ßankowanju ßmjertnje nje-ßßchcz.) Dżeiwjeßetlętny hołczej ßłużbjeße je ßwojim bra-tßkom pola Dreżßnßcheho hrodu na ßankach. Dżeżał ja-ßdżeßchej ł wulkim wotmachom do hrodowonych wratow. Pjeczełtemy ßyn wójnßkeho invalida SSchuberta roßrażi ßebi pßchi tym hłowu tak ßtraßchnje, jo bórny na to ßmerć.

Swojbne powjeßce.

SSßlubjenaj: Helena Paulinußez w Budyßchinje a Alexander Reicha w SStem Komorowje.

SSemrźeli: Julius Bruno Alwin Nikolaus, ßedlaŕ a tawjezraßli mißtcże w Kamjenzu, 64 lęt. — Amalija Bauerowa rodź. Forchez w Kamjenzu, 75 lęt. — Pawlina Brußowa we Wojerezach, 72 lęt. — Paweł Vogt, gratmißtcże w Mißki, 70 lęt.

Towaŕßtwowßki powéßtnik.

Budyßin. Jednota „Sokoł" ma ßtwórtk, 19. mérca, wjeczor we 8 hodź. zwuczowanje na honczeßkej haßy. Přindźe wßitcy a z dypkom. Načolnik.

Budyßin. „Sokołki" maja ßtwórtk, 19. mérca, wjeczor we 8 hodź. zwuczowanje. Přindźe wßitke a z dypkom. Načolnica.

Drjezdżany. Serb. tow. „Cornobóh" ma ßobotu, 21. mérca, wjeczor we 8 hodź. pola Augußta Zmija na Christianßkej dróży 22 zhromadżiznu.

— Njedźelu, 22. mérca, pop. ¼4 hodź. je w kżi-nej cyrkwi ßerbßka Boża ßłużba. Přindźe wßitcy, ßobußtawy a znaći, a zhromadźmy ßo k Bożej ßłużbje.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł" ma ßtwórtk, 19. mérca, wjeczor ½8 hodź. zwuczowanje. Wosebity wuwuczowaŕ přindźe. Njech wßitcy ćyle wéßće a z dypkom přindu. Načolnik.

„Wrjóß". Cokrowe tafle ßu dóßte.

Wulke Zdżary. Serb. tow. za Wulke Zdżary a wokol-noßć wotmeje njedźelu, 22. mérca, pop. w 3 hodź. ßwoju méßačnu zhromadźiznu w Kralec hoßćencu w Koßlicach. Přednoßk je přilubjeny. SSpéwniki ßobuprinjeßé. Dla wßelakich ważnych wuradźenjow proßy wo prawje bohaty wopyt předßydßtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko SSmołeŕ w Budyßinje. — Zamołwity za hospodaŕßki dźeł: Arnoßt Bart, w Brożnycy. — za nawéßtki: A. Dučmań w Budyßinje.

Hospodaŕßki rozhlad.

Schwórtk 19. mérca 1925.

Wézerawße kurßy w Barlinje:

Kurs po miltjonach.		
Dollar	4 195 000	21,905
jendźelßi punt	20 043 000	1 : 435
ßchwajcarßki frank	80 875	80 150
cßßkoßłob. króna	10 435	
10 mil. poln. mark.		

Na pjenjeżnych wikach w Barlinje ßu ménjezaja, to budża pjenjezy na kónzu mężaza żadnißke. — Fekto-we wiki japorżachu ßo jara mérnje. Kurßy mózachu ßo dnoj pomału poßtajicz.

Produktowe wikt ßejachu wézera dale pod wli-wom twodowazych płaczißnow w Amerizy. Wośebje po-tańßki ßo khlébowe żito. Na kónzu wikow ßu ßaßo cżeße ł płaczißnami. S Zendßkßeje powécżu ßo njepßchay wuli-ßke płaczißny. Taż ßo ßawcżerawße ßpadowanje ßaßo ma-rana, haj ł dżełu bżchu płaczißny ßamo wyßchße. Zentraŕ płaczeße

w Barlinje

płchenzy 12,30—12,50 rożki 11 25—11,35 jeż-njenja natynßk. 10,25—11,15 nałcżn. 11 25 hacz 12,40 wowßa 9,05—9,30 hr.

We Wrótßławju

płchenzy 12,50 rożki 12,— wowßa 10 25 jeż-njenja natynßk. 13,— nałcżn. 11,50 hr.

We termißjowym wótowanju:

płchenzy w hapreli 13,35 w meji 13,69—13,70 w julißu 13,60—13,70 hr. — rożki w hapreli 11,60—11,65 w meji 11 95 w julißu 11,75 hr. wowßa w meji 9,10—9,25 hr.

Wiki rjelneho ßłotu wézera w Barlinje (Central-biehhof).

Płchihnali bżchu:	Wone płaczachu:
1824 hońadłow	20—48 hr.
3635 cżelatow	33—90 hr.
3851 wowßow	30—52 hr.
20 kojow	20—25 hr.
11 032 ßwini ł tukraja	
518 ßwini ł wutkraja	
240—300 puntow	64 hr.
200—240 puntow	61—63 hr.
160—200 puntow	58—60 hr.
120—160 puntow	56—57 hr.
do 120 puntow	55 hr.

Proßata:

Żrenje 20—25 hr., wulke 25—36 hr.

Bżhati:

małe 35—40 hr., wulke 50—60 hr.

Zelki klozachu, płaczißny ßo wotdrjebjowachu.

Tydźenßke wiki w Bżlej Wodźe, tydźen 18. hra: Butra punt po 2,30 hr., twaroh punt po 30 pj., ßmetana punt po 30 pj., jeja jene po 12 pj.

SSßo pytaja:

Krawßki, hayßom, Grube w Budyßchinje na SSedan-ßkej dróży.

Knjezßobnika ja płchekupßki kontor, Reinicke, maßchin-ßka fabrika we Walkej Dubrawje.

Bżjeŕ, Meißner płchi lawßkej wéży.

Połłużownaŕka, młodßcha zołga na 3/4 dnja, Pauli-ßtr. cżo. 51 na prawo, — żona, na Hołßicy hajny 38.

Na płchedań:

Wobaj, cżehnikaj, knjezi dwór w SSamochcżezach.

Jałojczki, knjezi dwór w Porßchjezach.

Kruwa, podßebna, w Hrodßiđßchcu cżo. 42.

Poß, brunny mylchak (Pinßcher), w SSdowrzejach cżo. 27.

Drjewo, wółchowe, hojenße jarjadnißtwo w Lejkej pola Kamjenza.

Kobła, Gletna, knjezi dwór w Kółlach pola Rećzjo.

Na płchepołnjowanje.

W Matoduhrowßkim rewéże hrabje ł Wallwißkeho Ha-ßkeho jarjadnißtwa: ßobotu 21. mérca 1925 popołdnju w 2 hodź. na 60 rm. ßyßnych dubowych kulnchow, 35 rm ßyßnych ßchkowrocżich kulnchow, 50 ßoßow ßchkowrocż-ich a dubowych helołow.

Pjatk 20. mérca 1925 bop. 1/12 hodźin w Kulowje we ßyleżenju k „tjom rónam" płchepßadżujecej ßo dirć dwukletnej kobłe, hudźjomu inßtrumet a trjebane muzy-ße kolo.

Schkrowe depeßche.

Barlinßke produktowe wiki, djenja dop. 11 hodź.: Wiki ßu hißcheże mało rozwite. Mało wobrota. Tendenza tenta.

Dop. 3412 hodź.: Wiki njejßu ßo płchemenile. Wobrot dale ßnadny. Tendenza kruta.

Płaczißny na Barlinßkich produktowych wikach.

Zito a wołßowe ßyßnje po tonu abo 1000 kg, ßejwat 100 kg. płaczißny wo Hotel Kelowje.

	18. 3.	17. 3.		18. 3	17. 3.
płchenzja	246 250	251-255	rapß. wołßnjch	16-16,80	16-16,80
rożka	225-227	238-234	wołß. melaße	9,20	9.20
nałcż. jeczjnjen	223-248	226-248	ćerabella	14-16,50	15-16,50
nał. jeczjnjen	—	—	ßérnaze kużki	19-19,30	19-19,30
wowßa	181 186	182-187	bunny	19-20,00	19,00-20
kukurjza (Mais)	200	—	wota	18,50-20	18,50-20
płchenczjn. mula	32-35,00	32-35,75	tawy wołßnjch	22-22,50	22-22,50
rjana mula	32-34,00	32-34,52	mohre łupiny	12-13,50	12-13,50
płchenicz. wotr.	13-14,00	13-14,00	wolte łupiny	14-16,00	14-16,00
rjane wotruby	14-14,15	14-14 10	ßyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapß	390-395	390-395	ßena, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane ßymjo	385-400	383-400	„ płchenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
grach	20-21	20-21	„ wowßowa	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelwiłchi	18-19,00	18-19,00	„ jeczjna	0,90-0,95	0,90-0,95

Hosćenc we Worklecach

Njedźelu, 22. a póndźelu, 23. měrca, je

wulke jědźenje karpow.

K temu so

kózlopiwo toči

Jenož z tutym přećelnje přeprošujetaj

Pětr Pjetaš a mandźelska.

Hosćenc w Lětonju.

Pjatk, 20. a sobotu, 21. měrca, je wulke

swinjorězanje

Pjatk wječor połčik (Wellfleisch); sobotu: hejdušna kołbasa, dobra kołbasa a pječena kołbasa; najlěpše pampuchi.

K temu wutrobnje přeprošujetej

August Mikan a mandźelska.

Lutujće moje kupony!

Najlěpši paleny kofej

po wšěch plaćiznach

3,20, 3,60, 4,—, 4,40, 4,80 hr.

móžu wosebje poručeć

kakao Reichardt, Sarotti, Gaedke atd.

šokolady 7 taflow po 1.— hr. 6 taflow po 1.— hr. 5 taflow po 1.— hr. 4 tafle po 1.— hr.

wosebje tunjo tafla dobro mlokowoje sokolady po 100 gr, tafla jědźneje „ po 100 gr, tafla mjechkeje „ po 100 gr. } **jenoź po 95 pj.**

Na wšě twory rabat.

Wikowarjo a zasopředawarjo dostanu po fabrik. plaćiznach.

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na różowej hasy 6.

Lěhańnje, kuchnje,

jenotliwe meble, łoža z matracami a bjez nich, sofy, šeslongi, kuchinske sofy poruča najlěpše

Despang na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy! Wobhladanje bjez nuzowanja ke kupowanju. Samsna polstrowańnja.

Najtuńša kupowańnja

mužacych, pacholacych a konfirmandskich wobleko w, somoćano-cordowych a dołhich kholowow tkaninowych a dźěłanskich kholowow a lacow kalmukowych jakow, košlow a drulich wěcow

je pola

Maxa Schneidera w Budyšinje

na šulerskej hasy 4 II.

Sobotu na hłownem torhošću napřeća Pahnec domu.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow, bydlenjow, kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej plaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matracy** po solidnych plaćiznach poručа

Jurij Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

⌘ Serbske a němske ⌘

spěwarske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska knihańnja w Budyšinje

Šulske tornistry a toše poruča wurjadnje tunjo **G. Lodny**, Bismarck. dróha 7.

Symjeńtne běrny

ze strowych wobstatkow

Pepo běła wunošna běrna za kóždu pódu,

Centifolia, čerwj. jědźna běrna za lěpše pódy,

Pirola, běła wunošna jědźna běrna za suche pódy

Gratiola, běła jědźna běrna za dobre pódy, dołho-trajne, tyna magnum bonum, centnar po 3,40 hr.

Heimat, zažna běrna, Heimat centnar 4,— hr.

Při wotewzaću po wjacy hač 100 cent. so płaćizna poniži.

Pflugski Baltersbachski wows 1. wotsywka

runkilca, płaćizna čehnje so po dźělbach.

Słomu wotedawa po wjezbach

Ryćerkubło w Dźěčhorjecach pósta w Dźěžnikecach

železniska stacija w Žićenju

MERSEVSKY

Wuporjedźenje a znowa dźiwanje

Vogtlandske krajowe **gardinu** a mjerzawe

wupjerki

počehnjonja bliskowe raby, twjelki

kupowske tuby

přikrywy z wósskow. sukna.

wołma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". ::: Ręči serbski.

Slubowe a wěrowanske pjerščenje

F. A. Lenke w Budyšinje

na Hošće hasy 26. Tel. 929

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadne tunich plaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Šatki za čěsne dźěći

dźěćace drasćički, hólcace wobleki, hólcace drasty, dźěćace a hospodańske šórcuchi, wołmu, štrympy, zbytki kołlacehošukna, ratina atd.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Žony

Porucam swój wulki skład pischepaftow, mjeńšajnych a pischepadowych powjazow, podpołožkow.

Sleju rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje

pischeh schulerskimi wotwołani čo. 9.

Šijace mašiny nowe a trjebane, za kóžde powołanje

poruča **J. Klemm w Budyšinje** na serbskej hasy 1 I.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płaćiznu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjećerkej hasy 24.

Chcešli za hódneho kurjerja so wudawać,

maš pola Oskara Noacka kupować!

Dźěćace wozy Kurt Martin Richter

promenadowe wozy se začinjate wozy stwinske wozy

w Budyšinje na khěžorskej drózy čo. 7

Telefon 1292

Stajnje najnowše —— najwjetši wubjerk w Budyšinje

Bleyle-drasćički wobleki klubowe jaki

Rud. Osswald

jenoź na serbskej hasy 3.

Tukowa centrala

Sće so někto wo tom přeswědčili, zo **pola mje** stajnje najtuńše płaćiny namakaće?

Margarina stajnje čerstwa pt. po 53

najlěpša runjo kaž dobra butra 85

kokosowy tuk najl. raffin. 65

tehorunja w taflach 66

tuk k pječenju čisto- słodź. 70

jědźny wolij tehorunja najlěpši 67

lany wolij čerstwy bity 77

połč suseny punt wot 77 sem

swinjace hłowy 39

swinjace mjaso 83

konsum. kakao punt 70

Jeli so druhdźe tuńše płaćizny wozjewja, hnydom swoje płaćizny poniżu.

Margarinowa centrala

na zadnej hohatej hasy 9.

Grotowe plećidła,

kałačkojty a hładki grot, kotołowe khachle a wóhnišća, topaće, ryče, widła, rjećazy

poruča po přihód. płaćiznach

Alfred Jannasch

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 7. Telefon 1280

Kóždu sobotu w. 8—6 hodź.

kozace zaječe karnikłace } **kóžki**

a wšě druhe druźiny kupujetaj

Kießling & Erdenberger

w „Połmješcu"

na zwonk. lawskej hasy.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

łapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a skty, winowe błeše, żelezo a metale (jenoź na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 38.

Telefon 1346.

Por běhakow

je na předań

w Trupinje čo. 19.

1¼ lěta stara

jałojca

je na předań

w Dźiwećicach čo. 15

pola Žićenja.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jadne kołe, šijace mašiny, mantle a šlawchi.** Samsna wuporjedź.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyšinje.

Tele dny přindźe listnoćer

a zběra abonentny pjenjez za „Serbske Nowiny" za měsac haprleju. Njekomdź so nichtó a zapłaćo nje-dom, po 25. měrcu maće 20 pj. přirazka płaćić. Na-molwće Waših susodow a znatych, kotřiž hišće „Serb. Nowiny" njećitaja, zo bychu sebi je hnydom skazali.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

Drastowe tkaniny a šaty

ke konfirmaciji

we wulkem wubjerku a po tunich plaćiznach.

Rug. Paul Hilger na seminarskej hasy 2.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjeńtne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Přesadźowanje!

Dla spušćenja wotnajenja a přemjenjenja městnosće wotměje so **sobotu, 21. měrca, dop. w 10 hodź.** na Nowosalskej drózy 7 dobrowólne přesadźowanje

ratarskich mašinow a gratow, wustajeńskeje kólnje, drašle, pjenježneho khamora,

bürowych meblow atd. Wobhladać móže so kóždy čas.

E. Koban, přist. přesadźowar,

na Kaeublerskej drózy 6.

Wozjewjam z tutym, zo **njedźelu, 22. měrca, z nowym transportom prěnjoklasnych młodych**

koni

do Budyšina dójdu a stoja je wot póndźele w mojich khlěwach na **Třešlanskej drózy 6 a w husarskej kasarnje** po mózne tunich plaćiznach a přijomnych plaćeńskich wunjenjenjach na předań a k zamjenjenju.

Pawoł Wels, wikowań z konjemi

na Třešlanskej drózy 6. Telefon 611.

Wysokosućena

kruwa, jałojca blizko ćeleću

a 2 jałojcy, 1¾ lěta starej,

wšo rjane skočata, předawa płaćizny hódno

Pjetaš we Worklecach.

Wšě čišćeńske wěcy

serbske a němske

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Přiloha k čisłu 66 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 19. měrca 1925

Němzowstwo w Danskej.

Přecej lět hižo je, so ſtewjerny dźěl Schleswigſkeje pſches wothłosowanje — němſke nutrowne pšawo wo „tak mjenowanym wothłosowanju,“ dokelž so po jich woli poradiło njebješe — k Danskej pſchipadny. Wothłosowacej ſmědźachu jenož cźi, kotřiž wot 1. januara 1900 tam bydlachu. Pſches to bu też 40 gmejnowſ ſ němſkej wjeſchinu nowemu ſtatej pſchidźelene. S radoścu a ſ wěſtym dopjelěnjenjom piša němſke nowinarſtwo, ſo ſo Danam mjeſe poradźiło, němſke ſ ž i w j e n j e, kiž lubi Němzowſtwo tam ſadubjeć a ſnitcźeć. Dokelž ſu politiſke wothcźiže pſchesłedźeni, je ſo jim poradźiło, jenoho faſtupjerja do folkeſtinga (ſejma) pſchecziſchcźeć. Tam ſo němſki wjeſny lud ſ ženej ſwojej danſkej politiſkej ſtronje njepſchiſamknje w nadźiji, ſo traſch wohł pſches ſo 10 pjenjezkow wojazy ſa zeutnar jita dóſtacź. Tammi Němzy maja narodneho cźuća a wěda ſo jako wobſtojny lud mjes danſkej wjeſchinu. Njechcedźa Danojo być abo do jich naroda pſcheńcź a ſo w nim ſtudźicź, kiž ſu tuchi germaniſkeho pochada byli (kaž ſylu wſchě ſewjerne ludy — Schwedojo, Norwegojo, Jendźelcejenjo a Nijoſeniſzy). Němzy ſo kruce ſwojeho ludźinſtwa dźerža, njehladaju na to, hacź jim ſ teho materielneje ſchkody wonjeſce. S tym ſu nam Serbam ſo dobrym pſchikładom. **Jenoż w dozhonej pſchesjenoſći mógnetej mj mj. nětſchto ſa naſch wohrożeny narod dopſeć.** Hdźež ſo jenož ſa materielnym wuſitkom hraba, ſa pjenjezom a mammonom jedźi, hdźež ſej Serbja jeno to pſchjenjeſe ſtaja: „Schto mam wot teho?“, tam njeje možno, k narodnemu poſtupej a ke kulturnej njewotwiſnoſći dóńcź. Tam ſo duch ſtuſnje pſched materializmom, potom pſchetkim wſchě myſle a ſkutki cźłowjeka.

W Danſkej ſo w n ě m ſ k i ch ſchulach na 3000 dźěći roſnuje. W nich ſtudźuja też dańſcy wucźerjo, kotřiž ſu tu rěcź nawukli. Wo nich němſke nowiny piſaja, ſo němſky roſwucźuja, a le l u b o ſ ć ſ k ě m ſ k e m u dźěju njeſpytaju. A kak je pola naſ? W ſerbſkich ſchulach mamy mnohich n ě m ſ k i ch wucźerjow. Dym ani na myſle njeſpſchinźe, rěcź ſerbſkich dźěći nawukneć, ſabywſchi lubo ſć k S ſerbſtwu roſſchěrjecź a ſakorjenjeć. Sda ſo być, ſo ſu ſerbſke dźěći n ě m ſ k i ch wucźerjow dla tu. Tuchi ſchłodźa wjeſe ſtichej narodnoſći, naſchemu ludſtwu. Saſchčepjeja hižo do młodźeńſkich wutrobow n ě m ſ k e h o duha, n ě m ſ k e myſlenje, podrywaju ſerbſtwu rěcź. Ssmy mnoho ſrudneho we tym wotbježe w Burkez naſhonili, w Sakſiſej w tu khwilu hiſchcze tak ſlě njeje. Smědźemy pak dalſcheho njedotrałak na ſerbſtich wucźerjach, pſchihotuje ſo po Adjeżatkach ſakſtim Sſerbam ſamoh dońć, kaž naſchim ſakſtim bratram. Na „mérne waſchnje“ dyrbi ſo Sſerbſtwo ſnicźeć, t. r. N ě m z o w ſ t w o ſ e w ſ ch ě m i m ó ż n y m i ſ r ě d ź e m i p o d p j e r a c ź a ſ a w n ſ ch e ſ r ě w a c ź, k tomu pódła němſkeje intelligenzy naſchich ſtudźi a ſwolańſkich renegatow, wotrodźenjow ſmužicź, ſo pſchezjelkom „dźělanſcheje“ naſch ſerbſki lud narodnje a tak jemu „ſ njewinowatym lékarſtwom“ k bórſanjerſej dopomhacź.

Hiſchcze hacź w ludowych ſchulach pěſtuje ſo tam two w priwatnych wucźerńach, kotřež ſu po zuſym ſbrójene. Němſka nkodźina ſjednocźuje ſo do ſwojich towaršſtwow a ſwjaſkow. Naſchu ſerbſku nkodźinu pak koja n ě m ſ k y a g i t a t o r o j e, ſamo w dnohowym kakarn, do němſkich towaršſtwow. W ſwojej njenaſhonitoſći dźe do nich, ſlubi w nich po žaju wſchu lubosć k ſwojemu rodej a ſ nich wuroſtu ſo potom ſnohi najhórſchi pſchecziwnicy ſerbſkeho luda. W tajkich towaršſtwach ſo nicźo ſerbſke njepſchihotuje, njeręcźi, njeſpěwa. Na jich ſwjedźenjach ſo jenož němſke wěry pſchedſtajeja, byrnjež wjetſchi dźěl ſobuſtawow a pſchipoſtuchaſtwa Serbja byli. Hdźe je potom možno, narodnje na wotmyſlenu ſtbodźenk pſchiſć, hdyž w ſwójſach, w domjacnoſći a bjeſadze ſo ſerbſka rěcź wſchudźe wróćo ſtaja. Tſebamy nuſnje wſchu ſerbſku intelligenzu, wſchěch ſdźělanych ſami ſa ſo. Tuž dyrbjeli też ſerbſku wucźerjo ſwoje mozy jenož ſwojemu ludej wowrocź. Bychu-li to wſchitcy cźinili, bychmy ſawěſće hižo dale byli. Se ſtrachom a ſe ſtruchloſcźu ſhladuje kóždy wótcźiſz na dalſchi dóńt Sſerbſtwa. W naſchim cźaſu ſo wſcho pſchecźiwo nam hiba. Budźmy ſej teho wědomi!

Pawoł Wiczaz:

Serbska zemja, rajo mój!

Najbožowniſchi na ſemi
Je ludźiſ maly ſerbowſki.
Wón bydli tu w pokoju —
Sſej wažki lemiju wótzowſki.

W Sſerbach ſtowo njerhja,
Teſ palmu, ſiaj njeſcźa.
Kaž róſowa pak labroda
Sſo ſda mu ſemja tužiſka.

Wy módre hory tužiſće,
Kiž wjeſchki ſ nijoju ſběhacźe —
Wy ſdaceje ſo kaž paſtyrjo
Pſchi ſtudźe ludu ſerbſkeho.

Wy cźorne bołe bórſće,
Kaž mnohe wobwor wobhacź.
Mjes khojnami a jedlemi
Sſo wjrjóſi a ſuka pišani.

Błaty měſto nimo Židowa
Sſo Sſuprjenja wiſe ſbóroma,
Kiž wuthodźa wot Kolmarja —
Se Sſerbow khmata do Łobja.

Mjes hórkami a hołemi
Sſu bóle dwory ſ połemi.
Tam wódźicźi woraczi, ſpjeć a žnjeć,
Wſchu w ręcźe ſcźeńcź — ſměch w ſmuje wěcź.

Haj, tuta rjana Łužiza,
Je naſcha luba domiſna,
Tu ſbožowni — ſmij ſwokoju,
Ssmy tu ſ wěru na ſemi.

Bóh chyć naſ daſe ſohnowacź —
Łáſtotki ſcźeńcź naſ ſathowacź.
Tak dołho dyrbi Sſerbſtwo ſtacź,
Hacź ſłónco bźe pod njebjom hnacź.

Němſkoſtatny preſident.

Hdyž mloda němſka republika 1919 pſches narodnu ſhromadźiznu we Weimaru ſwój ſtatnowny wobliež ſej pſchimjerjeć da, mějeſche wona ſa poſtajenje ſwojeje hłowy hižo tłoſte pſchiſkłady mjes ſtarymi hiſtoriſkimi a wuprihowanymi republikami a to Sjednoćene ſtaty we Ameriży, Franzoſſku a Schwižu.

Europiſkej republiky wolitej ſwojeho preſidenta pſches parlament (ſejm). W narodnej ſhromadźiznje (Nationalverſammlung) ſjednoćenej ſejmaj (mjenujcy komora a ſenat) wolitej franzoſſkeho preſidenta na 7 lět. We Schwižy ſo krajny preſident kóžde lěto pſches ſejm wolu. Jenoż we wulkej amerikanſkej republiky wolí zyły lud, kaž poła naſ. Tola wólba njeſtawa ſo tam njepſchedźe, ale wuſtupi ſo najprjódy wěſka liczba wólbarſkich muži a tuchi polom preſidenta poſtaja a to na 4 lěta. Po franzoſſkim pſchikładze ſo preſident na 7 lět wuſwoli a po amerikanſkim pſches zyły lud. To ma to dobre na ſebi, ſo je wón n j e w o t w i ſ n y w o t p a r l a m e n t a. Tak je Němſka woprawdźe jenički ſtat, hdźež ma kóždy j e d n o t l i w y ſ t a č a n p r a w o, n j e p o ſ r ě d n j e preſidenta wolicź.

Njedźiwajo na to pak wołmu politiſke ſtrony pſchi wólbje preſidenta wjedniſtwo do ruknow. Wone ſu ſrjedniſy mjes wolerjemi. Schtó měł hewak namjety cźiniecź a kandidatow poſtajecź, jeli nij politiſke organiſacije? S namjetom a poſtajenjom pak je po prawom jich dźěło dokonjane. Dalſche ma ſo politiſky bojowanjemu wolerjej pſchewoſajeć, dokelž je wólba preſidenta pſchihotowanje, kotřež ſu politiſke ſtrony we ſwojich ſtronach a ſ wolerjemi ſwojich ſtronow ſkutkowali. Hižo nětko, hdyž ſo wólba preſidenta pſchihotuje, mělo ſo na to myſlicź, ſej jeho prawa kruce wjadowacź a je po możnoſći powjeſchcźeć. Jenoż tuta wołba je hižo wot Kolmarja — Se Sſerbow khmata do Łobja.

Mjes hórkami a hołemi
Sſu bóle dwory ſ połemi.
Tam wódźicźi woraczi, ſpjeć a žnjeć,
Wſchu w ręcźe ſcźeńcź — ſměch w ſmuje wěcź.

Haj, tuta rjana Łužiza,
Je naſcha luba domiſna,
Tu ſbožowni — ſmij ſwokoju,
Ssmy tu ſ wěru na ſemi.

Bóh chyć naſ daſe ſohnowacź —
Łáſtotki ſcźeńcź naſ ſathowacź.
Tak dołho dyrbi Sſerbſtwo ſtacź,
Hacź ſłónco bźe pod njebjom hnacź.

Statiſtika motorſkich wołydłow w Němſkej.

Na 450 wobydlerjow w Němſkej pſchińdźe jedyn awto.

Statiſtika wo liczbje w Němſkej trjebanych motorſkich wołydłow je ſo tute dny wudała. S njeje je ſpóſnacź, ſo je w Němſkej 290 773 motorſkich wołydłow. To je 80 000 wołydłow wjacy hacź w lěcźe 1922 a na 200 000 wjacy, hacź w lěcźe 1914. Nałeſnawamy ſi dźeſatnu motorſkich wołydłow, kotřež ſo w Němſkej takle roſhńeſeja: wołobowych awtow je 132 179, cźežitych awtow 60629 a motorſkich kołow 97 965. Po tym pſchińdźe na kóždeho wobydlerja we Němſkej 0,0047 motorſkich wołydłow, abo na 450 wobydlerjow wołobowy awto, na 1000 wobydlerjow cźežity awto a na 600 wobydlerjow motorſke kołu.

Barkuli ſteji wěſo na pſchěnim měſtnje, je tam tola 32 000 motorſkich wołydłow. Potom ſcźehuje Hamburk, na poſlednim měſcźe pak ſtejitej Raiſchporuſka a Schleſwjſka.

roměr Doležał:

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

Naš pſchiłoha „Naſch cźaſ we wobrazach“ nam njedawno ſ wobrazom wojſnoſ, wobſtarał 7. n a l ě t n i k a preſident M a ſ a r y k ſ w o j e 75. n a r o d n i n y. Wo jeho žiwjenju je l. 1920 w Brnje wuſchła jara ſajimawa kniha wot dra. Jaroměra Doležała napiſana a mjeni Maſarykowej wěnowana. S njeje wuſmamny nazhon cźeſcźenym cźitarjam někotre ſ najwažniſchich ſtawkow, dokelž je žiwjenje taſcheho ſtatnika a wucźerja zyłe njeſchcźedne a ſa Sſelowjanow, ale runje tak teſ ſa Njemcow wulzy powuczenje.

Pſchedſpomnjenja pſchełožerja.

*

Maſarykowe młode lěta.

Žiwjenje dejże žiwy być je najkrapniſcha baſeń ſłowka. A Maſaryk chyżyſche hižo ſ najſajdſche młodoſcźe derje žiwy być.

Pſches jeho žiwjenje wije ſo kaž cźerwjena nitka — ſpowanje: być ſ pſchezo lépſchim cźłowjekom, hicź wſchitke wyſche a pſchedewſchém ponnicź hłubje a hłubje ſwoje žiwjenje, wſpódźecź ſebje ſamoho hacź nanajlépje! To Maſaryk cźiniſ, hižo hdyž běcźe na ludowej ſchuli, dawno tuch tym, prjedy hacź w greſkej filoſofiji namaka pſchiſłuſne pſcheſpowanje w mudrowuzu Sokrateſu.

Domaſi Maſaryk narodźi ſo 7. měrca 1850 w Hodonjne, w južnomorawiſkim kraju měſcźe ſe ſłowakſkim ſkom, ale ſ němſkimi ſrjedźimi (tehdom). S knótſchami ſcźu jemu pſchi ſwoj. ſchcźenicy Jurij Matuſchina, ſaſtojn ſ ſłužebnik tam ſe ſwojej mandželſkej Eleonoru. Jeho n běcźe tam na khłoſowiſki kublach ſ małym ſłužbnikom, ſ ſwjetkim pohonczom.

Cźujeſce w tom ſylnu ruku wožuda? Sſyn jednoho ſ poſlednich khłoſowiſkich ſłužobnikow ſacźeri ſ jeho kubłow po lětach khłoſora ſamoho.

Widźimy tu w žiwjenju wuruwanje napſcheciwnoſcow niz jenož ſ knjeſimi, ale teſ ſ Němzami. Maſarykowa mać běſche mjenujcy po wulkubłanju Němka, byrnjež mjenowaneſche ho Terezija Kropaczkowa a pochadźeſche ſ Huſinec, hdźež mějeſchtaj jeje ſtarſchej, rodźenaj Hanakaj, rěſnicſtwo. Sa to wſchak běſche nan Józef Maſaryk kowerdy, kuzeſći Sſlowak ſ Kopcźim (nar. w Holicźi 25. februara 1823).

„Myſlu, ſo ſym po kruć cźiſty Sſlowak, bjes madźarſkich, pſchiměſchczenjow, abo němſkich, hacźrunjeż mać we młodoſći lépje wědźeſche němſki rěcźeć, dyžli cźeſki. Sa njedołho poczeſći ſo dospołnje a dona roſnowłnjachmy ho ſtajnje po cźeſku; ale modliłi ſmy ho němſky, mać dźe njedźeſche cźeſći ho modliecź nałwałka a do kamjeje ſwojeje ſmjerſce mějeſche jenoż němſke pacźerſće, w ſchwabachu cźiſchczane, cźeſti cźitacź wona ani njepoſpyta . . . My dźeći ſmy ſ nanom jenże po němſku njerěcźałe, jenoż ſ macźerju. Macźeri ſmy ſej němſki ſtajnje pihałe.“*

Po nanje ma Domaſch krutu wutrowniſnoſcź po macźeri milu pſchecźełowańſkoſcź. Dopomnjeńca na jeje ſtaroſtliwoſcź ſu mi najſłódſche.

„W ſahej młodoſći mje ſtaroſcźiwje wukubłowaſche a wothładowaſche moja dobra mać, kotrejež wopomnjeł ſu hižo ſ ſo ſa wſcho dźakujn. Sſłódke hodźiny domjazeje lubſoſće a měra budu ſtajnje ſ mojimi najpſchijomniſchimi wopomnjeńcami.“

* Tak roſprajnuje Maſaryk ſam we „Sſlovenſkych vpomienkach“ — „Sſlovenſke hłaby“ — Petrohrad 9. 22. oktabra 1917, kotrejž ſu ſe ſomſnym žiwjenjopiſom Maſarykowym ſ dokumentiſkim akta ſ lěta 1875, mi ſo jeho młodoſcź ſ nowymi, najlépſchimi ſórkami.

Maſarykej žiwjeła bě ſawěſće ſwojowanje žiwa, hacźrunjeż dyrbjeſche ho cźaſto ſ nanom pſchezydowacź po wſchelakich khžerſkich dworach hodonſkeho kraja, kaž we Mutěnicach, Cźejkowicach, Cźejcźi; hdyž do žiwjeły pſchihadźeſchtaj hiſchcze dwaj hynkaj, 1852 Měrcźin a 1854 Ludwik, ſu hižo cźeje.

W Cźejkowicach ſapoczа Domaſch khodźicź do ſchule. Ale bórły dóſta ho jemu priwatneho wuwucźowanja, hdyž ſpſchecźeli ho ſ knjeſimi ſynom ſ dwora. Cźiniſeſche tu poſtupy w němcźinje, kotraž dźe jemu zuſa niedźeſche.

Nimo toho cźitaſche Nierizyowe a Schmidtowe ſpiſy ſa młodoſcź. Wobſchérne ſtawiſny Cźech a Wuherſka ſahoriczku w nim lubjeſ k mimyſlenoſći wótcźiny, ſ kotrejž ho podrobnje ſeſna ſ nékajſke ſtatiſtiki a trochu ſeſtarjenych atłaſow. Tehdy ſakaji hej ſam ſapiſ wſchěch Nakuſkich měſtow a we ſwobodnych khwilach ſaběrſcheſe ho ſ nunamakanjom wěcźe, kotraž by wſchěm hyła ſrozumłiwa. Abocźej k njej ſeſtajł hej ſ liczbnikow.

S cźitanjom cyrkwjeńſkich knjižow ſapoczeſchtaj ho wobaj pſchecźełaj k napodobnjenju: wobſtarałchtaj hej wóſtatka k ſčehanju a pjſanu uniformy, w kotrejž ſóżdu niedźeli ſ towaršſchemi wojazy hrajeſchtaj, tej dwaj wěſo jako generałaj. Dóniż nječhto njeſworałoſ a hry ho jim ſakaſchu, cźehniſchtaj ho wobaj pſchichnikaj jako „pokutnikaj“ wróćo do wopuſchcźeneho jeſuitſkeho kłóſtra, hdźež ſapoczeſchtaj nyſchu, pſchedwanja a podobne zyrkwiniſke zeremonije. W dźeſjatem lécźe ſłubi Domaſch ſwojeho młodeho pſchecźełа a puczowaſche ſnowa do ſchule, hdźež ho k wulkej radoſći ſtarſchenju ſ „prentiantem“ (ſ prěnim).

Pſchi ſenom pruhowanju cźitaſche ho ſ cźitanki naſtawk: „Nad hwězdami“. Domaſch dyrbjeſche jón wuſjaſnicź. Pſchi tem dopomni ho na ſwoju njedawno ſemrětu ſtotliczu a da ſo do hóſtcźo pſchanju, tak ſo dale njemóżeſche. To ludźeſche ho dohładowazemu tachantej tak, ſo ju pruhowanju ſawoła mać a namołwjeſchu ju, ſo bychtaj ſwojeho hólejeza na wucźerſtwo dałoj. (Pokracźowanje.)

pójeź na 1000 wobhdlerjow jedyn wožobowy awto pśchindże.

Licźba w Nimskej trjebanych motorskich wosyhdlow je drje w zykłu impozantna, thubi pak hyndom swoju wožeźitosćej a nahladnosćej, hdyż ju pśchirunamy ź licźbami druhich statow. Sjednoćene staty połnoźneje Ameriki maja 20 milijonow wobžobowych awtow, 2,3 milijonow cźežitych awtow a 200 000 motorskich kolow. Kóždy 6. Amerikan ma awto; na motorskich kolach pak jźdźa jenoj wojazy a policajstojo. W Jendźelskej, kotraž na druhim městnje stejźi huje, je to hinak. Jendźelska ma 600 000 wobžobowych awtow, 200 000 cźežitych awtow, ale 650 000 motorskich kolow. Jendźelska ma potajkim wjazy motorskich kolow hacź zyły druhi swět hromadźe, mjes tym so Amerika 10 króć tak wjele awtow wobhedźi, hacź wšitke druhe kraje hromadźe. Na tśeśim městnje steji Francowska ź 450 000 wobžobowymi awtami. Schtož motorske kola nastupa, steji Nimska na tśeśim městnje. Sabjeź pak so njesmź, so w Nimskej awtowy wobhthap hakle na sapoćatku wuwicźa steji a so žo wob lźto 80 000 nowych awtow rospśheda. Je-li nekótre lźta tak dale pójźe, budźe drje Nimska bórzy na tśeśim městnje sa Ameriku a Jendźelskej stacź.

Wusudźenja.

§ Budyšćiski krajny žud. Se žarliwoleze běšche hornjeźer Rudolf Weiß w Kamjenu, kotryž lehdom je swojej manbźelskej hromadźe žiwy njebź, a kotryž je nekto wot njeje źěźelny, 15. oktbra 1924 wokno w bydlenju swojeje žony w Halšchtrowje ź kwětkowzom rozbił. Potom běšche do jśtwy salećł a swoju žonu wohrožował. Sa to běšche jeho Kamjenšći hamtšći žud ź 35 hr. abo śiomi dnjemi jaśby a 1 dnjom jaśwa dla wobšchodźenja wežom, kajenja domizeho měra a wohroženja jasudźił. Jeho powołanje bo jaćišany.

§ Sty kónz wša jednanje pśecźiwo wobškorźenemu, kiž bo pokhśtanemu puczowanikemu a rěsnišej Měrcźnej Pawołej Wagnerej ź Hornjeho Kunnawda, kotryž bo zyptaneho a wuwjedźeneho cźežkeho pabudšchstwa winowaće. Shromadny lawnišći žud běšche Wagnera k 2 ćetomaj a 3 měsaźam jaśwa jasudźił. Cźestne prawa běchu jo jemu na 5 lźt wotrjekte. Wagner bo winowaćhe, to je bo 18. nov. 1924 do sarjadnišćeho tworjenja Rodezjanskeje żelesnišeje stażiśe nutslamacź zyptał a jo je. 22. nov. 1924 posa holcźenźarja Jeremiaša w Hornjim Kunnawsdže 150 zigarow, nekotre zigarety a 4 hr. pjenjes bo nutslamawšći kradnył. Wagnerowe powołanje jo jaćišany. Budyšćiski krajny žud jako powołańka instanca jasudźi jeho k 3 lźtam khłostańze; cźestne prawa jo jemu na 5 lźt wotrjekuchu. Dale staji so Wagner pod policajski dohlad.

§ Shromadne pabudšchstwo běchtaj muwodźoj dejnik Eduard Janys ź Bytomja a rataršći dźělaćeź Eduard Erwin Rotter ź Honnersdorfa. Janys, kotryž bo ćwoje dźělo wopuschćił, běšche k Rotterej, kotryž na Rakećanskim Knježim dworje słužeśe, pśichišoł a běšche jemu prajił: „Mi jo wjazy dźělaćeź njecha, póndu nekte kradnyć.“ Rotter běšche jo jemu pśichsamknył. Wobaj běchtaj potom we Schlegelu wozzu a na knježimaj dworomaj w Rakezach a we Schećenjy (Steinitz) po dwěmaj kolomaj kradnyloj. Jene ź kolow běšche potom dźělaćeź Max Gustav Dutšchka ź Dittelsdorfa kupił. Janys běšche jo pśichcźe wyšće. keho ź tym pschećhoł, jo žrażowaše, domiź njeznaty pabuch posa kubleraja Augustina w Hirschfeldže kradnjeśe. Budyšćiski lawnišći žud běšche Janyja da cźežkeho wotpjetnicho pabudšchstwa k 3 lźtam jaśwa, Rottera pak da cźežkeho pabudšchstwa k 1 lźtej jaśwa, Dutšchka dla pschećhowanja (Hehlerei) ke 2 měsaźomaj jaśwa jasudźił. Janyjej bě jo wyšće keho cźestne prawo na 3 lźta wotrjekło. Powołanje, kotreż běchtaj Janys a Rotter sapodałoj, jo jaćišany. Ale Dutšchkowe khłostanje so na 4 měsaźy jaśwa powyšchi.

§ Ssamopažny nadpad běšche bo 9. septembra 1924 w Rychnowje na tamnišćeho khrześćanskeho syna a jeho 18-lźtnu njewjestu Bäthigez wuwjedł. Wobaj běchtaj w kinowje byłoj. Na dompuću běchu tśi abo schtyrjo muzźiźy stražu ja nimaj schli; nadobo běchu Stephana nadpadnyli a pśeli tym se twjerdym pschedmjetom do hłowy dyrili. Jeho njewjesta bu k jemu poražena. Stephan běšche w nadpadniku dejerja Gustava Blanku ź Magdeburka spóznał, kotryž běšche njedelu pśedy Stephanej hrołył, so jemu wotpłaćł, dokelž běšche jeho pśi wobaranju wjazy króć dyrił. Rychnowšći lawnišći žud běšche Blanku k 2 měsaźomaj jaśwa jasudźił. Žitawšći žud běšche Blanku hišo pśedy k 16 měsaźam jaśwa jasudźił. Powołanje bo jaćišany.

§ Budyšćiski krajny žud. Njehamtšćiwoje jadźerźeli běchu so wjeźor 20. sept. 1924 na žitnych wótach w Budyšćinje Bratśa Klampaćź Walter Zeh, drjewowy dźělaćeź Kurt Zeh a żelezokoćeź Bruno Zeh ź Budyšćina. Kurt Zeh běšche w blišćokoli bohateje wéze dwě znaśej holzy jadźerźał a mjes wjeźi bił. Jako maśchinisti šamkaŕ Schmidt jemu tutu njewulchnosć porakowaše, dyri jeho Zeh ź pjaśeu mjes wjeźi. Na to dźěśe Schmidt do dźiwadła po policajskeho stražnišćerja Naumanna. Mjes tym pak běchu so Zehej bratśa ź wojaźkonej nimšćej wobory pwadźili. Jako dźiwśe Naumann Bruna Zeha wotwjeźej, pśeczowaše jo tuton a jeho bratr Walter jyta jeho wušwobodźiś. Kurt Zeh pak běšche so na jamtorja Schmidta walił a jeho ź jemi porazył. Druhi ludźo, kótśi běchu so dla tutych pobankow rozhorili, dachu so ź tśemi do Kurta Zeha, kotryž běšche tež policajskeho jastojnika nabił. Stónźenje wotwjedźechu wšich 3 do arestrowu na straźu; dinzy po puczu wšitkich tśi mużźe hewjelachu. Pschihažny žud běšche Waltera Zeha dla wyptaneho wušwobodźenja jatych k 1 tydźenjej jaśwa, Kurta Zeha dla pjećerowanja a cźelnego ranjenja k 6 měsaźam a Bruna Zeha dla pjećerowanja k 2 měsaźomaj jaśwa jasudźił. Kóždy ź nich jeźdźi bo wyšće keho k 15 hr. pjenjeźneho khłostanja. Sapodate ponošenja zo wotpokładachu. Walter Zeh dosta tśiśelnu wuwuhowanšći cźaš.

Pśiłopk.

* Skaženy pós. W Konjezach w Lěžnikim wokrjeźu žuża pśiłt hólza jeneho wobhedźerja. Dokelž so pola pśa luamja skaženoteze jejozachu, bu pós nalastra latelemy. Po wukaśu wokrjeźnego lěkarja dyrbjeśe so žużany hólcźeź ź pjećerjej hłowu do Wrótšćawa podaćź, kśej bu woprawdźe jako skaženy spóznaty. Tak budźe młody cźłowjek wjazy króć pśecźeźiwo skaženosći lchećeny. Skaženosć pśeow na kraju ź dźěla sašo pschibéra.

* S Opola. Spodźiwnu njehodu mějesche ratař Langer w Stoblawje. Won kupi žebi 80 łoźow loterije za małych sahrodkarjow. Jedyn tych dari dobremu znatemu. A runje na tutón padny rjane dobyźe: nadoba sa wjazy jśtwow. Sa Langera jameno njewsyła ninu jeho 79 łoźow niźo hacź žłaby tśiśet, so je druhemu dobry skutk wopokasał.

* „Wóźitwo.“ Dortmundski wósnik běšche proces pśebéhnył. Winu pschijśiwowaśe swojimaj prawnikomaj Kühnej a Langsmannej. We swojim hnězwje dašche swojimaj wóźitkomaj mjenje „Kühn“ a „Langsmann“. Pśchi jśtbach po mězeze nochcaśu wuwiś na hłowje ze spomnjetymaj mjenomaj. Prawoźinikaj wobškorźišćichaj wóźnika dla pschichwdźenja. Pschi žudnišćim jednanju zaprźowaśe, so je nékaki pschihbźowaśe wotpołhał měł. Sgudnik so jeho wopraśha: „Bychćeźe-li tśi wóźiki měł, kajke mjeno bychćeźe tśećemu dał?“ — „Sa tym so pschtwórźity pratśecź njetrjeba“, jemu wójnik wotmołwi. — Na to bu k jenemu mězanej jaśwa jasudźeny.

* Pśchedamy mišionar. S Brüźela so nam powźe: Mišionara Brüśelskeho mišionskeho towaŕstwa patera Maurice de Olippaie žu Khinjanźy rubjeźnizy wotwjedli. Pater Maurice stuthuje hižo 15 lźt w Khinje. 31. januara 1925 wopyta thorcho pschesćeźana. Tu saja jeho 23 rubjeźnikow. Khinjanźy wojazy su jo sa rubjeźnikami puschćili. Po dalschich powješćach, kiž je mišionar hacź do 4. februara źiwojim hobubrataam podaćź mógł, su jeho rubjeźnizy druhej rubjeźnišćej zwólhje pschedali.

* Sślubjenje w powětle. Młoda, bohata wudowa Bernje w Schwizy — pschijźóła pśenja Schwizarka, kotraž je pruhowanje we wodźenju létadła wobstała — pschese śej hižo spanna, do druheho mandźelstwa jastupiś. Hatle nétko je jo jej poradźiło, swoje žadanje dopjeźa a to pod wobstéźnostśemi, kótreź runje wschdnje njenadpśindźemy. Schwizarśke nowiny pisaja: Mjes lutowarjemi wudowy běšche tej młody oficer, kótremuž chjasche lépschinu mješe wšchemi dacź. Tola tutón młodušchi běšche tak bojaśliwy, jo śej njeshćeli, swoju wutrobu wuźiwaś. Tuž jeho na maśy wulét do Alpow pschecyrowźy, myślo, jo tak śwój wopytowład dozeje. W alpinišćich wyschinach, nad lodownym a śnéhownym wjerschkami bu dże fo jemu ert wotewrjeź. Běšche prawje méła. Hižo po nékotrych hodźinach, prjedy hacź jo lékadło na domjazu semju pusćeźi, běšche thožownoa njewujeśta. Sa tśi njedźele śwjeźaźechtaj kwas. Tajki žlub we powéśe ź nélchto njeshćeli.

* Najtarśche rúłajźy. W lonšćim lécźe wuchźi fo sobu najnamjenjeźišći row poślednich létdźe šatkow z to w Egyptowśej. Mějazy dołho pśipaśche a rospravjeśche fo wo Tut-an-thamonsowym rowje. Now je nétko w Kairu wuśajeny. W nim namakamy tej rakajy. Léta pśedy hižo namakachu fo rukajzy ź cźapow faraonow. Tat mamy najśpólchi dopokas, jo mata naśche rukajzy tśi staminišći starobu.

* Khina w zivilizaziji postupuje. W Pekingu fu po powéźerjach wot tam pschez krótkim pśenja elektriska żelesniza wotewri. Wésta worschća je tamj ź tutym nowotaŕstwom jara njeyokojom, mjenujzy Richthafulije, kotiž w nowocźasnej dróhowej żelesnizy straschnu konkurrenzu sa swoje pschemuchtło widźa.

Listowanja.

B. N. Schtóž njecha thprowne wézy ź pomatkom (Butypomade) twušmućiś, móże kopor tej pśches druhe domjazne źrédki cźišćeć. W lécźe rybujesch ź kopjenami kišakelo kala (Sauerampfer), kiž wschudże na brjóžkach drohow, kuloh a zahrodow rosće abo namacźesch hlinu bjeź kamuschkow ź kišakom. W symje wsnjihnješ mésto kiže kała jerzowe juche womacźesch (tutu dóstanjesch w kóždym klamarstwje, kiž jerze pschedawa) wotrubujesch kow (Metall), wopłokasch hnydom ź cźerstwej symnej wodu a wutrécźesch jule juche. Tak wobhdźekany kópr ma lépschinu, jo tak rucze jeho njeśabéźi.

O. P. Po naschim ménjenju dyrbi knjes na podstawje §§ 611, 823 stacźańskeho zakonja (BGB.) rukowaś, dokelž njeje „žadanu frjadnosć we wobthodźe“ nałožował, potajkim njeśekowny był, hdyż njeje śwójstwo źiwotny pschihajenych, kotreź je do źiwotneho domna pschiwsał, pschecźiwo wobnjej zawźérał.

P. Ž. Najcźiste wujednanje dléje hacź jene lźto na to pitśenuje stacź. Nékaźe pschihpomnjenje na kwitowanju njedośaha. Prawidło „Kup njeslama podrujźtwo“ nas hyšće tež nałožowaćź. Wotnajeńśi pjenjes je hacź do 31. 5. 25 postajeny a wucźinjeny, a tuž je nékajke powyschenje na naschim ménjenju wusamknjene. S tym dnjom stónźi jo wotnajeńje. Chcźeźe-li jo podlźśiśiś, je nowe wucźinjenje ź nétcźišćimi wobhedźerjemi trébne.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pónjźelu, 23. měrza 1925, dopołdnja w 10 hodź. je wobjedźenje wokrjeźnelho wuhjerka w pobjedźeńi hamtskeho hejmanstwa w Budyšćinje, na Bismarkowej drohi cźišło 21.

W Budyšćinje, 17. měrza 1925.

Hamtske hejtmanstwo.

*

We konkurrowym jednanju wo samoźenju firmy Silbert-Motorradwerke dr. ź. w. w Budyšćinje-Schćerachach budźe wobzitka technika za pruhowanje zadanjow, kiž su jo potajźišće stale a to 29. hapr. 1925, dyž we 11 hodź. w Jurli 141.

Budyšćiski hamtski žud. 14. 3. 1925.

*

Hłosowanjske khartki za wólbu nimšćokrajneho prezidenta, kiž budu 29. měrza 1925, wulcźa wot 20. měrza hacź do 23. měrza na kupnizy na nutskownej lawšći hajny cźo 1 w druhim posthodże, w małej žurli. Kóždy, kiž žmě wolicź, móże do nich pohladacź a to dźěławy dźeń dopołdnja wot 9 hacź do 1 hodź. a popołdnju wot 3 hacź do 6 hodź. Njedźelu 22. měrza pak jenoj dopołdnja wot 9 hacź do 1 hodź. Kóždy, kiž hłosowanjske khartki njeprawe abo njedopołne spóźnaje, njech to do 23. měrza 1925 měschćanskej radźe cźinje abo pśipomnje wošlewi. Jeli pak jeho wobkrućenje jaśnje widźeć njeje, kak ma to ź papjerami dopokasaćź. Protesty, kiž dyrbja jo wožebiśe dopokasaćź, jo hacź do 27. měrza 1925 wobstaraja.

Budyšćin, 18. měrza 1925.

Měšćanska rada. — Wólbny hamt.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Do drjewa khodźejo a źłanje hrabacź w lésach, kiž na Khrušćańskich gmejnskich sahonjach leža, a tej žbes prawne wopytane lého, je sakasane a to khłosta. Starschi ruchja sa swoje dźěći.

Khrušćańske swobodne sjednoćeństwo lésnych wobhedźerjow. pod. Lehla.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho slawneho serbskeho wótčinca Jana Hajncy.

80. Knjezej Njeswačidlskemu.

Ty před časom mje wopušći,
Mój luby towaršo,
A so tam horje přesydli
Do kraja hórskeho.

Kak zrudny hladach k Porśicam,
Hdyž před mlyn stupich so,
A myslach, tam wjac' njenam'kam
Wšak Njeswačidlskeho.

Duž njemějach tež wostaća
Tu wjacy žaneho,
A přesydlich so do města
Do młyna delnjeho.

Duž nětko zaso prošu će,
Njezabuź bratrowstwo,
A wopytaj jow bórzy mje,
Zo by so dźerźało.

Twój přećel Handrij Kefk.

81. Knjezej Handrijej Kefkej w Budyšinje.

Kak zabyć bratrowstwo mohł naju,
Hdyž, přećelko, mi swěrny sy?!
Wěř, luby, jow jich wjele znaju,
Pak žaneho, kaž sy mi Ty.
A njechaš wopytać mi ženje?
Přińdź – kožuch njezabudź pak sej –
Mjez horami je hišće rjenje,
Hačrunje naléće wjac njej'.

Mam khwile raz, so sunu k Tebi;
Chceš wjedźeć, hdźe tež dale, he?
Knjez Šołta ze Torońc chce sebi
Na kołbasu přeprosyć mje.
Tež Łuhowski Krawc bórzy kała,
Hdy w Rodecach Handriko — wěš!
Njech pisa sotřička mi mała;
Njej' trjeba, zo sam wšitko zjěš.

Drje njebych mjez horami wostał,
Tež nimam tu nuzu a złość,
Wot Porśiskich mlynkec sym dostał
Sem kermušnoh' tykanca dosć.
Sej přećelow wysoko ważu,
Kiž z horšćemi dawaja mi,
Cź z Tobu, hdyž ženić so zwažu,
Na kwas budźa přeprošeni.

Twój swěrny přećel Njeswačidlski.

82. Žadanje po towaršu.

Braniboro, što to je?
Wo Tebi wšo mjelčo je.
Hdźe dha sy so zakhował?
Nikomu nic znamjo dał.
Wšitke serbske holića
Za tobu so prašeja;
Přećelo, ze starosću
Na Tebje so dopomnju.
Bratře, sy so přemenił?
Abo někak přeněmčił?
Je wot kłoka Amora
Wutroba Či zranjena?

Njeśiń dla tej małkosće
Sebi žanej' starosće;
Wšak bě přeco wjesela
Twoja serbska wutroba.
Tuž mój serbski towaršo,
Njekomdź dléje lěni so,
Zjeŵ wšak mi přez Nowinu
Twoju nowu domiznu.
Ja byoh rad Će wopytał,
Wšelke z Tobu poręćał,
K temu wjacy winy mam,
K blincam muku potrjebam.

Luby! bórzy bych to wzał,
Zo by wotmolwjenje dał.
K tebi přińdu na měšći,
Hdyž sym zaso w strowości.
Přetoź ja sym ranjeny
A to dla tej' přičiny,
Zo so pod wós zašmjatach,
Sebi pjatu rozjéć dach.
Tuž mam khětro bolośe,
To drje też so myslić wě,
Tola při wšém njezbožu
Tebje zabyć njemóžu.

Nětk Će, bratře, k skóńcenju
Bohu hišće poruču,
Za tydźeń njech „Nowina“
Mi Twój statok wozjewja.

Pěsń raz zas' něšto nam,
Twojim lubym towaršam,
To nas wuley zwjeseli,
„Nowinu“ też wudebi.

E. K. wot.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Nóźdo čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiśi Smolerjec knihidźišćernja, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobešenje so stajaco nawóźki a tabale so wyšše wobliźeju. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 67 **Budyšin — pjatk, 20. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Hospodarski wubjerk němskeho ześma je namjet pśijał, so by němske knjeźerstwo k wołoženju nóźezitśeje kreditneje unije zamołkatneho pśichmyłka trěśeho stawa 30 milijonow hriwnow na jene léto po tunjej dani saradźiło.

*

Wudebjerski wubjerk němskeho ześma je namjetej pśihłosował, so ma ześ k wopomnjenju na 300stawy a sajźowanje němskeho ześma wopomnjenska tafla w němskej ześmowni pśichpiratwicej. Dale je ześ namjetowało, so by ześ bźiła abo wobras šemrjetkeho němskeho presidenta Eberta wótpóśiła.

*

Němska pjeza pśeco rozsudźenjom stej, hač ma Rušej abo Jendźelskej pśeco ześelnu politiku wjeść. Wjeśiśeli na Němśe je pjeza ześa složenje po Jendźelskej.

*

Němska wobora ześ pjeza winowatosći, zuśym wójstam pśeco swój kraj cśohnuś dach, dokeź tenu tajne ruskofašistiske trěśenje napśeśeco stej.

Němski ześma

je wobsamknuł, so ma ześ nuza załtojnikam wot nótka **załto ześiwótśeknuś** do pśedka wupłaśiś.

Pśichi jednanju wo **němskim justizmym ministerstwje** ześbi sozialdemokratka **Agnesowa** źadałe, so by ześ **źeśenje manźelstwa połóźiło.**

Justizny minister dr. **Frenken** znapśeśiwi, so pólicajne źeśenja manźelstwa njebudźe jenoź pśichiłošowaś. Jeho mjerjenje wo tym wót letdźešatkowo tujerdźe śeli a ześ njepśeśemóni, dokuź Boża wola hinak njepórucźi. Teź w nastupanju wótchowaca wón wótpokazowaze stejiśego załtojnika.

Sozialdemokratka dr. **Siegemannowa** na to namjet sozialdemokratije, **kótaž chce** § 318 a 319 khłostańskich załtojnikich knihi (paragrafaj wo wótchowańu) ześ nowym paragrafom wudopołniś, po kótrymž sapśichmunjenje do khłastwa ześa žiwjenja ześ njeźmjé potom khłostaś, ześuž ześ approbowany lekaŕ w pśenich tśoch méśazach zamóchwalnośe wuźeźe. **Powóda ześ nětkole wo pok hač 2ŋkym milijonow, pola kótrychž ześ kóźdolětnje sapśichmunje.** Statistiske ześiwótśeknuśe, druge padyj pśeco ześawnosći njepśichnidu. Tele obsłužnośe tkla ześa to śeźa, ześ je wulka nuza, pśichi kótrejž załtojnicach njeźmé dłeźe nimo thodźiś. Wjele nowe pśichi sapśichmunjenju žiwjenja pśichiźadźi, kótreź ześ nacźerje abo žiwoje dźeći ześiwjeja. W pśedałoch cźasach ześuž ześadź je ześ stawało, ześ ześu powólnośeje dla płód wótcelali. Ześ tého je ześ pśeźeźuźe ześakorjenik, ześ ześ sapśichmunjenje do ześamodruhośeje ześła njeźmé dowolśeś. Najnowšich cźaś je, ześ ześe tónle pśeźeźuźe wótstroni. Ześu deje ześo, **kótrymž jenoź wo to dźe,** žiwoje cźełne pogadanja wótkrjeć. Tole wopśichiśece wulwopśanja žiwjenja nima ześa ześ najchim cźasom niczo cźiniś. Dźełałwe cźrjódły wobje pod napśichódnymi žiwjenjowymi wumjenjenjemi cźa, wjele ześnow cźerpi pod hubjenymi hospodarskimi wobjenjośeśemi. **Sa tele milijony je ześ 218 połkeczom a bjesstrujnej žurowoscźu.**

Sozialdemokratośo dyžeźa tajśe wobśejnośeje sawjeśeś, ześ może ześo naturśe žiwjenje žiwobodnje rozwiś, ześo ześo płośeśka wola ześa žiwjenje wupraji. Wobśarnje ześo, ześo ześu ześeśe lekaŕo, kótrejž ześu ześa to, ześo by § 218 dale wóstał, hačześe wjeźda, ześ kajźim ześnjerznym ześrachom je w tajnośći ześawjeśene sapśichmunjenje ześajźane. Nuze cźile lekaŕo ześodawaju najlěpšchi material ześa pśicźiny naśich ześadźajow. Tak jedyn ześ nich powéda, ześo je ześeźka wótchowańcowe wjetśa dyžli ześeźka žiwych narodźenych bźeći. Najwjetśichi ześaź je, ześo sakonjedawaśiwe tutu nuzu śtónce. Wjele lekaŕjow a wobeśe lekaŕkow je, kótrejž ześe śwojim pokrjeśowanym śmjaśenjom pokazuja, ześo maja ześa nuzu ześnow śrośenjenje, ześo może § 218 wjele wjazy ześchkodźeś dyžli ześ wužitkom być.

Mjenjenju, ześo by dowolene sapśichmunjenje pózcźiwośći ześakło, ześo by ześe njemandźelskemu śpiaźenemu wobkhadźenju a śpiaźnym khorośćam połkkowało, wopśiwadźitośći nacźerjeśeśi ześeji, ześo je 80 procentow woleśrijazych wóźenjenych.

*

Kommunistiśi nanjet na wótkrońenje republiku śchkitozeho śakonja a na rozpuśchćenje śtaćneho ześuda ześo wótsoka.

Demokratiśi nanjet na wupraśenje dyrbjeśiśkeho wumamskeho waśchnja ześo pśichija.

Němśonacionalny **Schroeder** nanjeźeźe, ześo bychu ześo wudawali ześa śtatny ześud wuśmórnikow. Wón je ześo jenoź i kroln a bidu wołaźił. (S lěwizn ześo wśi a haśiba wola.)

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Mašl. a najtuńše kupowańcja wobnašow. Pódawowanje spólnje a tunjo

Tehdy Wirth jako němśki kanźler praji: Njepśeśeśel njeśteji pśichi njeśeźad, ale na pravizy. (S lěwizy ześo wótśe na pśeśeźo rěźi a ześo pśi wola.) Statny ześud je haniźny ześa němśke stawiźny, ześo źebi jón němśki lud ludźicź dalwa. (Wulki holk na lěwizy.)

Sozialdemokrat **Müller-Frankenśki** na to dopomni, ześo ześu ześo pod sozialistiśkim kanźlerom tyźaźy ześakuźiśe, ześo pak njeśiśe wo hnadu winczeli, kaź kujeś ś Küllinger. Sadźerźenje pravizy dopokazuje, ześo je statny ześud hiśeźe trěźny. Wirth je źišowo, ześo njepśeśeśel na pravizy śteji, ś pravom praji, **hdyž běźe mordarjo, kótriž na pravej stronje śtejachu, muźa ześonzolowali, kótryž bě ześwoje žiwjenje ześa republiku ześatajił.**

Andre ś centrumskeje strony ześa to pokaśa, ześo dr. Wirth njeje w žiwojej rěźi rjekł, ześo „njepśeśeśel pśichi njeśeźad njeśteji“, ale wón je rjekł, ześo na pravej stronje śteji. Wón ześo teź njeje pśeśeźowo němśkonacionalnym wobrocźił, ale pśeśeźowo mordarjam, kótriž na lěwizy njeśteźachu, teź niz w ześjeźśiśnje, ale na pravej stronje.

Němśkonacionalneho **Quaatza**, kótryž Andrea pśichiźłodnika mjenuje, dwójźy k porźadej zalwałachu.

Sozialdemokrat **Dittmann** kommunistam parokuje, ześo dźeśaćerjow k puśam ześeźwaju, kótrejž dla ześo dźeśaćerjo potom ześuźba.

Wudawki ześa śtatny ześud ześo pśeśeźowo hłośam śtronco prawizy a kommunistowe pśichiświśchu.

Němski żelezniźarski strajk.

Nosrišaźy wušud wo **żelezniźarśkim strajku** njeje ześmu śtronu śpokójił. Towaźstwo němśkeje żelezniźy je ruuje kaź śtrajkowaźy żelezniźarjo rosrišaźy ześud wotpokałało. Na praśćenje pśiśedźyły rosrišaźeho ześuda, hač je dojednanje nóśne, ześtupjerjo żelezniźarjow wótmołwichu, ześo ześu k dojednanju śwólnili, dokuź by teź napśeśeźowa śtrona śwólnjowśi pokałała.

Ześtupjerjo towaźstwa němśkeje żelezniźy njeniźźachu niczo pśichiźibicź.

Rosrišaźy wušud w żelezniźarśkim strajku je wjaźazy.

Schtwórtk pśichwótniźu ześo ześtupjerjo towaźstwa němśkeje żelezniźy a żelezniźarśkich śwójźskow pod pśeśeźyźstwom tajnego radźićela Stiźera w němśkim źeśkownym ministerstwje śhromadźichu, ześo bychu rosšudźenje wo wutrajanju śtrajkaweśe rosrišaźeho wušuda pśichijeli.

Němśki dźełowy minister je 13. měrca wuprajił, ześo je rosrišaźy wušud wjaźazy. Pśichpóśnalwa ześo, ześo je ześa němśku żelezniźu wobśeźne, wśichnich ześo pśichśijaźej, kótriž ześu ześo pśichi śtrajku wobdźěliłi, poruźa pak ześo, ześ pokinym pśichitajenjom pokiź měr pśichpótowaczi. Towaźstwo němśkeje żelezniźy je ześo njedźiwajźy wśelkakeho wobnuźlenja rosrišaźenu wušudej podźěźało. Teź żelezniźarśke śwójźki ześu rosrišaźy wušud jako płaczaźy pśichpóśnali. Centralne wjednistwo organizacijow je śtrajkowarjam poruczało, ześo dyrbja ześo hnydom k dźełu wróćiś. Schtóź ześo śpjeźi ześo dźeśaćerjo, tenu śwójźki kóźde maśerśelne a druge podpźerańje ześapowźeźa.

Zarrejowa kandidatka cźrjeź w Barlinje.

Kandidat monarchistiśkich śtronow dr. Zarrejez je ześo w Barlinje w śhromadźinje ześtupjerjow śtronow pravizy pśeśeźiśał. W žiwojej rěźi wón praji, ześo w **nětcźišćej wuśtawje njemóże žiwój ideal widźeź. Wuśtawa dyrbi ześo po puczu organizěrowanych dalerosnowiśca pśichemnićź.** Se ześahowanjom jenu pśichwóśtakim, hdyž ześo wón barbowu němśkeje republiki dótkny a ześo k cźorno-bźeło-cźerwjenej barbje wuśna.

Marx je ześo sapowědźił, ś nowa ministerśke śhromadźenje w pruśkim ześemje pśichiecź.

S pruśkeho ześemja ześo powé, ześ je ześo Marx sapowědźił, śnowa ministerśke śhromadźenje pśichiwźaci. Wśitke jeho pospyty, pruśke ministerstwo ześtajecź, ześu ześo njeźeradźiśe.

*

Pśichi nětcźišćich pomérach w pruśkim ześemje, njeje nóśne, kněźerśtwo ześ ześapółkanzow ześtajecź. Ześo by ześo ześim njetśehał rozpušćeźicź, ześu ześo ześabudźiłi, ministerśtwo ześa ześtupnikow wuśtworiś. Nowemu kněźerśtwu budźetaj pjeza dwaj ześtupnikaj pśichiśłuśnjeć, kótrejž ześaj pa politiśkim zmyślenju ześozialdemokrataj. W tu žiwiłu ześo mjeśchćanośta w Altonje a Krüger w Lüneburgu jako ześtupjerjej ześozialdemokratije mjenjetaj.

Kommunistiśi rovot pśichi wólbach do Hamburgśkeho senata.

Dźeśaj ześtupjerjo mjeśchćanow w Hamburgu śenat śnowa wołachu, k herjeźańśkim wustupam dóśdźe. Kommunistoźo ześo praśchachu, cźehodźa je ześo politiśkim ześitym na tuźerdźiśnje dowolenja ześapowédźiła, kótrejž tohodła dowrowólnje hłodu mrěja. Hdyž mješchćanśjy ześtupjerjo pśichi wólbje debattu wo tym wotpokazachu, ześo ś hornjeje tribuny źedle do ześe njetachu. President na to tule tribunu wupróśnicź da. Kommunistiśkaj ześpółkanzaj Levy a Hoffmann płakat po ześi noścźechtaj, na kótrymž ześo ześadałośe, ześo bychu ześo jeźi ś twjerdźiśnu pušćeźili. Jejn śtónčnje ś pośedźenja wušamknychu. S herjeźańjom kommunistow ześo pośedźenje wośpjet pśetertorhny, a nékuli kommunistoźo ześo wušamknychu. Na to druhi kommunistoźo je śale wónideźchu, wołajo: **Sława žiwótnowej rewolucźiji!** President tehodła ześhłuchnu kommunistam je śale kśejśe. Sdźeła halle wótcźišćechu, hdyž ześawołani kriminalni ześaźtojnicy pśichideźchu, kótrejž dyrbjachu jich wotwjeźeś. Pódźišćo president ześwjeźiwi, ześo je kommunistiśka frakcija na ześhjuri njebźeźe ś pośedźenjow wušamknjena. Pśi wólbje ześenatora dr. Petersena ześa pśenjeźo a dr. Schramma ześa druhego mješchćanoźota wuśłoliču. Dr. Petersen njeje w Budyšinje njeśnaty. Wón je pśedawśe léta tu wośpjet pśichi wólbach do němśkeho ześema ześa demokratiśku śtronu rěźał.

Briand wo Genśtim jednanju.

W kommišiji franzowśkeje deputěrśkeje komory ześo śwontowne nałeźnośe, kótrejž Louchem pśchedźyduje, ześe Briand wo pośedźenjach rady Swjatśka ludow rośprawił. Briand ześet wotmołwi Swjatśka ludow na Němśki wośpjetźowańcze. Wuśłoźiły, ześo je w žiwojim rosrěźenju ś Chamberlainom na nmśuścź pokałał, ześ dyrbja nětcźišće półśkonémśke mjeźy njepśeśemjenje wośtaź. Sozialistiśti ześapółcźanz Boncourt źo tutej Briandowej rośprawje bjes wumjenjenja pśhiśankuli.

Półśki minister Skźinśki w Parizu.

Parizśke nowiny ześo ś dośhinni nałtawkami ześe śakitanjom półśkeho krejśkeja pśeśeś śwonkowneho ministra Skźinśkeho śabźera. Tutón žiwoje hiźo śnate wuprajenja ześe ześeźowaźnym półśkim ześejśćejźom w praśchenju bjesśtracha wudopołnja: „Półśka politika bjesśtracha ześo na śmutśkowną organizacijin kraja śakuźe, na wuwucźenje a pośylnjenje k wojowanju hotowego wójśka a na wójerśku alliansu ześ Franzowśkej. Pośledźiśko dyrbi ześo dorećźenje mjeź wśichnimi ludami dozpjeź, ześo by ześo wérny měr śwećźił. To pak je pśichiśod.“ Skźinśki Franzowśowy napomina, ześo ześo njeźbychu dali ześ śtrony Němśkeje śatrachiś. Němśke pośicźenje dyrbi ześo wśeźo rośpomnjaś, ześo ześ tym hiśeźe dołho njeje prajene, ześo dyrbi ześo němśke pośicźenje nětkaź jakko załkad pśichihodnych dojednanjow wobhładaś. Nětkaźeźkuli wopory njeźmédźa ześo pśhinjeźeś. W tutym padźe njeby ześo měr śwećźił, ale wwdyrjenje wójny ześo połóźiło. Półśki śwontowny minister **dale** praji:

„Wu tu thwiłu dyrbimy žiwoje wobronjenje poźylniś.“ Wśiśe nowiny oppośicźije Skźinśkemu bjes wumjenjenja pśchihłośuja a doraś na to kładu, ześo **Herriot ani wo kroźakku njeźmé do nětkajśich jendźelśkich namjetow k pomjeńśchenju pólśkich prawow njeśwoli.** We „Maśinu“ na ześwizy śtejaźy śapółkanź Montigny, nćrudawaźy politik kujeźerśkiwe wjetśichny, naśtawk wośjewja, w kótrymž dopółnawa, ześo ześo kóźdej kuźeźśi na Němśki w pólśtim praśchenju, druhe źadanja Němśkeje śłeduja, na pśchiklad wuśtwobodźenje Gdańśka a pśhiśankujenje Awśtriśkeje k Němśkej.

Wośtajimy knezje w Gdańśku, we Minje, w Kólnje. Njeźwajmy pśichewźkoło móź Franzowśkeje, kótraž ześo na, wóśkom milijonow Belgiźanow, śtinacje milijonow Cźechow, śtijeźi milijonow Polakow a naśche źyle kolonialne kuźeźśtwo śepśera.“

Sy tym tutón republikan śeźwizy žiwoje nanwólnjenje we nazionalistiśkim „Maśinu“ fśnuźi.

Nowy hłód w Rušeji?

Kaź Londonśke „Times“ ś Rigi thwonja, ześo w Rušeji hłód ś rataśkich śtronow do industrijnych ześeźišćow rośśěrja. W Pětrogradze, kótryž bolśchewikoźo Leningrad mjenuja, je

hišo wot wjele njedźel chléb žadny. Sobu dołhe rjady wot bydlerstwa na chléb čakachu. Knježerstwo wobšerne naprawy pschecźiwo hłodej čini a praji, so njeje žaneje pschičziny, so bo njemóra dać.

Po Reuterej powješčenej w Londonje bolschewikske nowiny pschipóstnawaju, so położenje bywa dźeń a thutnišche. S Petrogroda powěsče wo njemérach dla hłoda pschikhadźeja. Ludowe cźrjódły rošhonjejo policija brónje trjeba. Wjele ludźi bu sajeli.

Hrosa na amerikanskich burjach.

Reuterej telegrafna powěsčenja z Winnipega połdź, so su pschenjenje pkaćišny nahle spadnyle, kaž bo to wot wjele lét njeje stało. Pódzelenje sapišy na pschiklad so wot 15 prozentow snižiłchu. Na burjy tajka hrosa knjeseche, so mózachu so kłasańki z najwjetschimi wobcesnjosćemi pschewjesć. W swišu z wulkimi sniženjom płaćišnow na pschenjenych wikach su sbobom też kursy hódnostnych papjerow spadnyle. Na Newyorkskej burjy je so krjedu za wjazy dyzli dwaj milijonaj akzijow pschedało. Najwotnamnische železnitzne a industrijowe akzije wo 1 hacź 8 dypkow padnychu. Pola najwjetscheho dźela akzijow pak sniženje 10 dypkow wuczinja.

Wólba němskeho presidenta a narodnostne mjenischiny.

Na konferenzy wólbneho wubjerka swjatych narodnostnych mjenischinow w Němskej 18. měrza 1925, so wobkanchuje, so so narodnostne mjenischiny w Němskej, potajkim Polazy, Danojo, a Serbja na wólbje němskeho presidenta, 29. měrza, so složuju po schčehowazych prawidłach wobdźelachu:

Wólba němskeho presidenta je sa wjschčch staczanow, potajkim też ja narodnostne mjenischiny w Němskej, wurjadnje wažny politiłch podawk. — Wažnosć tutoho podawka napołoži też narodnostnym mjenischinam winowatosć, so so na wólbje w prěnim kaž też w druhim wólbnym khodźe wobhdźeła.. — Dowjesnjenje tuteje staczanskeje winowatosće dźerżimy za runje tak wjazaje, kaž my wjchč nasche staczanske winowatosće jako wjazaje wobhladujemy. — S tuteje pschičziny, a tohodła, dokelj winowatosć wschče naschich pschecźow a zdanjow stajmy, wotpokazamy tej pschi wólbje němskeho presidenta chromadze hić je wschčmi stronami, kotrejž wobstaje němske republiki a jeje nahladnosć podrymuju. — Zhromy z tym połkacź, so jako njeměmy staczanjo Němskeje na zbožu a njesbožu staia, w kotrymž žydlimy, runje tak žadźiwerjemy, kaž wschitzu druhi lojalni staczenjo tutoho stata. Wotedamy hołobła w prěnim wólbnym khodźe na hłós ja republikanskeho kandidata, bo wot pschéa na žanu wožobu njeswjasławschi. Republikanzyn kandidatozjo su: Marx (zentrum), Braun (sozialdemokrat), Hellpach (demokrat); jenož jenoho z tutym kandidatowu wola narodne mjenischiny. — Dyrbjałi-li druhi wólbny khód po jako trěbny wupokasać, budźemy za kandidata hłosowacz, kotrejž wozoba hudźe nam ta to rukowcź, so mózemy jeho za sakitacza wustawnych prawow narodnostnych mjenischinow měć. Sa ev. druhi wólbny khód so hischče parola wuda.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wčzera wječor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer +2%, thermometer wo dnjo +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer w nozy 0. — Nižina wuphischežera so nad połnóznej Europu. Teje wubšzki nimo cźehnjo pschihotuja nam pschemjenjate wjedro. Wyschina leži s wječora Jendźelskeje a nad ranischej Europu. Wobcź wuphimje móst lwjasnjetej, kotrejž so pisches nasche strony cźehnje, hewak by nasche wjedro wčzke bóle maćaze było. — Jutše bohotu źlěnicźko 6,04 stłhadża a so 6,12 hodźin khowa. Mětnacźk rano 4,48 hodźin stłhadża a so popoldnju 2,19 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutše bohotu:** Siwletscha pomróčzene, milisicho, ale bóle fuche.

— **Pschichodnu póndźelu dopołdnja ½10 hodźin** so w Serbskim Domje dźełačerjo sa spěwarske jenoru.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnyczku 18. 3. 25 muzikčzanik, romste licźby, zyfernik je wysche licźby II wobschikowdźeny, a-nyklowy cźahnikowy rjeczask. Wo wězyhłuzkowe powěsče prošy kriminalna polizija.

— **Hłokowanjska ticzina abo hłokowanjske kharki** za wólbu němskostatneho presidenta wuleża wot 20. hacź do 23. měrza 1925 na kupnizy na šmitskowej lawiski hažy cźo. 1 w druhim pokhodze w małej žurli. Kedźbne je cźini, so bychu wobeble cźi wólbykhmani po pschepisowdećeli, hacź hu do hłokowanjske liscźiny sapišani, kotrejž hu hakle po wólbje do němskeho sejma — 7. 12. 24 — do Budyschina pschičzahnyli abo w Budyschinje po pschecźahowali, dale cźi, kotrejž hu je sa płaćiby němskostatneje wobory puschćili abo kotrejž hacź do 29. měrza 1925 20. žiwjenske léto dotónčeja. Wobhladarjo muža po hłokowanske kharki w cźasu wot 9 hacź do 1 hodź. a pop. wot 3 hacź do 6 hodź.

— **Swobodne mjažowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu, 21. měrza, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so fyrre howjaze mjaso, punt po 40, 50 a 60 pf., fyrre swinjaze mjaso, punt po 60 pf. Swinjaze mjaso wotedawa so jenoż na cźiska 71—100.

— **Wubjerk ludoweje schule** na žiwoje posłedenje pódźelu 23. 3. 1925 pop. w 4 hodź. na radnizy w 1. poschłodźe. Dnjowy porjad: Semschepodaćski kurius na pokrocźowanjsku (powolanjsku) schuli. Na to tajne posłedenje (3 dypki).

— **Kedźbu pisched paduchom — hoscźenzarjo a korcźmarjo.** Krajny kriminalny hamt cźini hoscźenzarjow a korcźmarjow kedźbnych na strascheno paduchu. Wot kónza februara sem pucźuje po Sakšej wokoło. Wón małe mětnacźka pschede wschčm wopytuje, wotnaja sebi jstwu a wopuschći ju borzy, wschć schaty zobuscawschi. Hacź dotal je w Zjorkawje, Glauchawje, Dobelnje, Lubiju, Burzynje, Wulkim Hajnje, Oschatzu, Budyschinje, Nossenje, Limbachu, Pirnje, Meeranje, Crimmitschawje a Freiberku wustupował. Njestnaty je nětkle 30 lét starý a 1,65 hacź 1,68 m. dołhi. Policija je dźe na njeho hižo kedźbu cźinika, jenu pak poradźi so, z nowa saso wojedacź. Wšcze a twschitzke wustupuje. Krajny kriminalny hamt prošy, so bo so jebak sajak.

— **Nowe póstowe znamki.** Němskostatne póstowe ministerstwo je zobuscźiło, so dóstanjemy póstowe znamki z druhimi wobrazami. Znamki z wobrazom so z druhimi zamjenja. Znamki z wobrazom Stephana bo też wjazy cźischčeć njebudu. Kajki wobras nowe znamki nam pokazaju, wo tym pak so hischče nicźo pschesradźiło njeje.

— **Z Bukez.** Naschi zyrkownjski chór pod wjednistwom knjeza wuczerja Lódnija wuhotuje njedźelu 22. měrza popołdnju wo 4 hodź. w Bukezanskej zyrkwi zyrkwinski koncert. Sobuspuskowacz budu knjezina Pachalic (alt), knjes Bräuer (pischczele) a knjes Matthes (huśle). Nimo toho skutkuje dźesźacy chór pod wjednistwom knjesa wuczerja Lódnija zobu. Też žerbšzyn budźe so spěwacz. Zyrkwinski, kaž też dźesźacy chór pschedinjeseješ nětkotre žerbšze spěwy. Knježna Pachalic spěwa arriju f Mejiaha wot Händela „Wón su saszpěty", arriju f Eliasa wot F. Mendelsohna „Budź cźichi tomu Knjesej" a spěw „Hdy bych je cźłowjeskimi a janjelskimi jazykami rěcźał" wot F. Brahms. Mendelsohnowu fantasiju w G-moll a Reinbergerowu prěnju šadu f fantasije sonaty pschednjese knjes Bräuer na pischczelach. Knjes Matthes pak pschednjese F. S. Bachowu „Sarakandu" a wot G. Tortinija „Graha" na huślach. Zyrkwinski chór spěwa wot F. Mendelsohna „Požběhń swjetej wocźi" a „Daj, o knjeze, mi pomoz namalacź", a wot Franza Schuberta „Pokoj budź f Wami". W sakńcźi rěcźi jedyn spěwowot Homiliusa a choral wot Jana Krygara. Dźesźacy chór pschednjese dwaj spěwaj, jedyn w žerbšzej a jedyn w němšzej rěcźi. Konzert budźe rjane, dušchu wokschewjaze hodźinki.

— **Se Schčerachowa.** Naschi nětkhuschi policijta knjes Schčejchan Kral je 85 lét starý wukrisel. Pschi jeho pohrjebje wobdźeli so mnoho ludu. S Budyschina běšche sylne wotdźelenje policijstwa pschikhwatako, towarschej posledniu cźesć a lubosć wopokasacz a jeho k rowu pschewodźeć. 40 lét dołho wuzastwasche nad w naschim lubym Schčerachowje.

— S Lubiša. W poslednim cźasu je so cźaneźischo stało, so so šmjercź tudomnych wobydlerjow na stawnischtwje pschipowědźiła, bjes toho, so bh so wowssmo (Urkunde) pschedpołožiło, kotrejž bu na mjeno šmerćeho wupisane było. Dołeźi wobzedne pola starschich wosebow dobywne personatije snate njeschu, njedobahaze a wopaczne papjery, tak žebi dalokožahaze šudnitzke jednanja žadaźi, so bo denn radźi, so žebi hamtske wopismo se swojimi dotyčnymi personalijemi; wobstara.

— **S Leutersdorfa.** Njedźelu rano sajachu tu 23 letneho Fritza Jhmanna. We Lubiju, Budyschinje a w druhich městach je so jako běrz twdawak. Nimo toho je bjeschčo jebak. Jhmana dowjedźechu do hamtskeho šudnistwa we Bulkim Schmorjowje.

— **S Bernstadta.** Sbam se žiwjenja je spediteur Bertmar Hugo Lindner schok. Psched krótkim hakle běšche so wo jeho samóženju koukursowe jednanje wotewriło. Do Lindnerjoweje pschi Bodanistim jězorje běšche jěł. Tam běšche hischče je swojej mandźelskej do jeje žmjercze spožownje žiwy był. Mandźelska tam wumrě. Kaž bo wot tam nětko pische, je Lindner z parneho cźołna do wody dele sklocźał a so w jednach podmirił.

— **S Nošwicźa.** Wjched někotrym cźasom bě na nasim knjezim dworje kóń pohonca Ernsta Kolyna straschnje kopnył, tak so ranjeny hischče žywjeeźł. Wutoru kowny druhi kóń pohonca Johna, tak to thorn leźi. Nimo toho Kyrjan wdźi napadnje, a to jeho wosebje rožocźowanu, muzikku a žónske, hmjerzne wopory pak žebi, bohdźi hacź dotal njeje žadata.

— **S Dešcźna.** W nasich delnjoserbskich wjeskach nětkotre pilnje pschadu a kaja. Niz jenož płaat, ně też trjeny, płachty, zyzki atd. kaja žebi. Džěło pak njepschedawaja, ale hromadza je lěto wot lěta za pschichodnu njewjesstu. Jeli pak w tuthym stawje žana njewjesta njeniwdźi, tak khoma so płat do pschichodneho stawa, njewjesta pak dyrbi jón dopłacź.

— **S Kamjenza.** Na podkrjesnjej khromadźinje kobylahowanskich kowaśiwow Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa, kotrejž bo njedźelu w Grobrjóhsdorfie wotmě, wosebamnhy bo njes brunim, je ma so po możnosći w tutym w Grošrjóhsdorfie wustajenza kolow wotměć. Pschedźyda wokrjesnjeho swjasta, t. Fajmann z Budyschina, nawonmi, so jo najskerje poradźi, w Dźibrachczicach (Geißmannsdorf) pola knjesa Kunatka kolowlahowanu stoziju pschiprawicź. Krajna wustajenza kolow budźe w lěcze w Mylawju. Też w Drježdźanach wotmije so pschi składnosći rakakiske wustajenzy wot 4. hacź 7. Septembra wustajenza kolow.

— **S Shorjelza.** Wčzera popołdnju padże na Jakubej dróży mlodej holcy lodowa swjza (Eisgapfen) runje na hlowu a rani holcu, kaž so sda, jenož lohko. Holca hebi njeschoło tamna pschijsnjenc, dokelj njeje jawa wobkedźowała, kotrejž běchu pschi khěži postajene — Shorjelska abrězna kniha bo pjeca w junija i nowa wuda. — Sabo wjelsłud wjazy w Shorjelzu, kaž sebi drje nechtóžkuli pomyśli, kotrejž najnowischu reklamu, z plakatami wobwěschćanehyo wjelbluda, na Shorjelskich hajach wuhlada.

— **S Wojerez.** W połdźenjin mětnczejanskich tastupjerjow wobtamnhy so, so ma so we Wojerezach zschowanjenska załožicź. 20000—25000 hr., kiž budźe to płaczicź, wotnuc so z dobytka w milinarni.

— **S Wojerez.** Njesboże sta so na twjerdze samjerstnjenej Njedźichowskej dróży. Kotrejžkuli, kotrejž na hladkim puczu jara spěšnje jědźeše, ho nadoba wobžmuhy. Wón padny tak njesbožowanje, so bjes wědomja ležo wosta. Hdyž sajo k bebi pschiwdże, dyrbjesche lékarsku pomoz pytacź, tak běšche so na hłowje a na prawej ruzy franik. — Mischtrske pruhowanje su wobstali psched Shorjelskej mischtrskej pruhowanskej kommišiju: tschar Alfred Bayer z Wojerez, kowar Oswald Ritzig z Měrjowa, jedźak Hermann Krawża z Wojerez, jedźak Kurt Halkwig z Wukrancźiz a rěsnik Max Schneider z Njedźichowa.

— **S Běleje Łody.** (Snjeschožik.) Sdobłak Ota Hajse na Wilhelmowskej dróży pschidźeše z prawej ruku do kniseteje piły. Pschi tym srani ho tak cźežko, so jeho lékař huydom do Shorjelskeje kliniki pósła. Tam je-ho jemu wjecza port wotewsał.

Kelko zemje człowiek trjeba?

Narodne powědańcźko Lawa Nikolajewicźa Tolsteho.

2] (Pokracźowanje.)

A Pachom wobkhwaly semju. Pachom poželi žeł za wuzhyb, posły swoju nowu kežownosć a mjezesche dobre žně. Tak bu Pachom z kublerjom: ß w o j u semju worasche a posżywasche, na žwojej semi trawu žnkasche, drjewo rubasche a stót pażesche.

Hdyžkuli Pachom na žiwoju žamžnu semju woracź abo sa žiwou a travu hladacź pschikhadżesche, to njemóżesche žo nahladacź a naradowacź. Jemu žo tak sedawasche, jako rożcze tu zyle hinascha trawa, žo kżża tu zyle hinasche kwětki hacź druhdże. Prjedy bé nimodusy tejele semje ju ża zyle prostu wobhladował, ale nětko bé to semja zyle wosebita, ż Boha žohnowana.

III.

Tak je Pachom wjeżele žiwy. Wschitko wichat ey było dobre a rjane, ale burikoju twrpażechu Pachomej kuki a pola. Sdwórliwje jich prošchesche, ale woni na to njedźiwachu: pak paftyrjo krutwy na kuku pschećzachu, pak žej konje w nogy do żita salżechu. Pachom j wopredka wuhonżesche zuły słót a wodawasche, wochżyjo ż nikim sbórżicź; potom pak žo jemu to wosłudał, wón pocża sbórżicź. Tuho wichał bé žej wedomy, so to burikoju se sbym wotpohladom njeczinja, ale so to ża staiwa cźehnoty dla, w kotrejž jedyn pschi druhim žydli; tohodła žej praji: „Takle njeżmem to tola dźeże dopuschczeż, hewak mi wschitko wupażu. Dyrbju jich jónu powuczicź."

Potwucźi jich raz dwójcy ż twużudom, jedyn każ druhi dyrbjesche khłostanje żaplacźicź. Sbużodża, burikoju, počzachu jemu nětko klubu cźinicź. Nechżo salże jemu w nogy da kża a wotwżka. Dżeżacy kżkom, że by, żeli se sbory kża vadżelał. Hdyż Pachom nasażtra po lężu jeże, — hlej, kak żo tamle cźeczeli. Pschischedżeli bliże, widżi cźeka schtomitkow leżo, a schczołkowzy se semje tcźecź. Hdy by tón cźłowjek snażnjenżesche pschi kronje tekkow wurešowak a jemu stojo wostajił, ale nė, wschitke porjadu bé słóżnił sruhak. Pachom żo rossłobi: „Ach, bych-li jenoż wědżał, — pomyślł pschi żebi, — schtó je tole thncźił; ża dżyż wschak jemu wotrumacź!"

Mhślesche dolho, myślesche wschelako, schtó też to mohł tola bycź: „Sdwéżeje nichtó druhi to byt njeje kacź Ssemka (Ssemjon). Dóndże wón k Ssemkej po dworze pytacź, ale niczo pak njenandże; jenoż żo swadżischtaj. Tuż bésche Pachom hischče bóle pschesżwędżeny, żo je jemu to Ssemjon k lubu sczinił. Poda na njeho sbórżbu. Kżasachu jemu psched żud. Sbużdżachu, żudżachu — wuwinowachu burika: dopokasowu winy tu njebé. Psched to żo Pachom hischcże bóle rossbori, i wjeżnanoshu a żudnikami żo sbożori.

„Wy — rjechny wón, — paduchow sakitujeże. Bysłcżeże-li żami po prawdże żiwi byli, njebyschcże paduchow wuwinowali." Tak bésche Pachom że żudnikami a że żużdowani we wécźnej żwadże. Hrożachu jemu żamo ż cźerwjenym honaczom. Pachomej drje bé żiwjenje na jeho semi dosćez wobschérne, ale mjes wjeżnjenjemi bu jemu cźżżno a wusko.

W tom cźażu żo powédaschc, żo żo ludżo na nowe mżtna pschecźydluja. Pachom bé praji: „Mi żamonnh drje trjeba njeje, wottud wucźahnyeż, ale kak by było, hdy by żchtóżkuli ż naschich wotcschok, to by tu pola naż wjazy ruma było. Ja hdyż jich żemju na żo wżał a żiwoje wobhdżenżstwo pschipóstorił; żiwjenje by mi potom wo wjele pschijomnische było. Nětko je tu woprawdżita wuskota."

Jónu hdżi Pachom doma a k njemu saftupi nimo pucźowazy burik. Burika pschija wón na nóż, dażche żo jemu najżeża a napicź a wypraschoważe żo, ż kotrejż żola wżch żem wżchinżeże. Burik praji, so cźżenże ż bérnjey krajiny za Wolgu, hdżeż je na dżżło khodźił. Burik powéda żlowo za żlowom, kak żo tam ludżo sażydlicź thodża a żo tam maju. Powéda, so żu někotrż ż jeho wżły tam wucźalżnuli, do gmejny żo żapiżacź dali a po dżżżacznach pschidżżżene dóstali. A żemja je tażka — wón praji, — płódna, so że żita konja won njewidżżch a żtoma kak husta, so masch wot pjecź horschcźi żyły żnop. Jedyn burik, — tak wón praji, — dożyka thudy, bé ż prósdnymaj rukowaj pschischak, a nětko ma schcźeć koni, a dwé krunje."

Pachomej rossbori żo wutroba. Wón żebi pomyślł: „Cźżehodża mé tudy w cźżenżeści thudobnje żiwy bycź, hdż by hó druhdże wjele lépje mél. Tuż pschedaru tudy żwoju żemju a żiwój dwór; tam ja ża te wjenjeży żebi wschitko wjele wjetsche wutwarju a żawjedu. W tutej wuskoścźi żawże je żamón hrżch. Tola najprjedy dyrbju ja żam tam dwój wschitko wobladacź a żpónacź.

W lécze żo Pachom na pucź poda. Do Ssamary wón je dżeschc ż parokżodżu po Wolży, potom pschi cźżenżeście dale wokoło 400 wżerżt. Dorżżżny do tannieje krajiny. Wschitko tam tak nadeidże. Burikoju żu wobschérnje żiwi, po tż dżżżacznach żemje pschidżżże na żódżu duschu, a radżnże jich do wodawy pschijimaju. A schtóżkuli by chżył ża pjenjesy nimo pschidżżżeneje żemje żebi hischcże wjazy kupicź, tón może dóstacź wjelcź żechże, ża tż ruble mużżich dżżżacznu najlépschcże żemje kupicź. Tu réka: Kuż żeł, kelkó chcźeli.

Pachom bé tam wschitko nażhonił, tuż wrócźi żo nażymu domoj a żapocża wżcho rożpschedawacź. S bohatkom pschede żwoju żemju, pschcda dom a dwór, pschcda też wżchom żlóż wżtupi ż ródneje wożady, a wocźażknywżchi, nałécza cźżenże żche że żiwoiei żwódżu do noiweje domiżny.

(Pokracźowanje.)

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšina.** W Michałskej cyrkwi směje njedź. Lětare rano 1/8 hodź. němšku spowjedź a dwoj. wokřesanje farat Mäda, dop. 1/2 hodź. němšku Božu słužbu farat Dučic. Wot dop. 10—11 hodź. budźe wólka zyrkwinskich sostajerjow w krankomorje. Dop. w 11 hodź. směje herbstwa Božu słužbu farat Dučic. Pop. w 3 hodź. rozdźělenje je herbstkami a němšćanmi wačejšimi dźěćimi — pruhowanje — farat Mäda. — Kollekta za słuźbowe we Łužicy. — Watoru pop. 1/26 hodź. budźe w Drjekowje, Pěskec, a Grjedu, pop. 1/26 hodź. we Wjelnje, pola Jurez, herbstwa połna nutrnosć.

S **Budyšinka.** Njedź. Lětare rano we 8 hodź. herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź. herbstwe a 1/11 hodź. němšće kemšenje.

S **Budestec.** Njedź. Lětare směje farat Domašyna rano 1/8 hodź. němšku spowjedź, farat Bója dop. 1/9 hodź. němšće a we 10 hodź. herbstwe předowanje. — Watoru pop. 1/26 hodź. farat Nowak z Wisećicy němšku spowjedź. — Srjedu wječor 1/8 hodź. spromadźenje kěrchowskich. Dźěćace młodźiny. Pjatk dop. w 9 hodź. směje farat Domašyna herbstu połnu nutrnosć a herbstwe kemšenje.

S **Barta.** Njedź. Lětare dop. w 9 hodź. němška Boża słužba. — Pop. w 4 hodź herbstwa spowjedź. — Pjatk dop. w 9 hodź herbstwe połnje kemšenje. — Sobotu: Jerta Hannaška Mirtschinec, wučenego fahrobnika w Budyšinje, dźowka, 19 lětow.

S **Dušć.** Njedź. Lětare rano 1/8 hodź. němška spowjedź, hdy. wón hodź. němšće a 1/11 hodź. herbstwa Boża słužba. — Pop. w 2 hodź. dźěćeńkemšenje.

S **Hrodźišćo.** Njedźelu Lětare rano we 8 hodź. herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź. herbstwa a 1/11 hodź. němška Boża słužba. Farar Wyrjeć.

S **Hućicy.** Njedź. Lětare dop. w 9 hodź. herbstwa, 1/11 hodź. němška Boża słužba. — Wumrěł: Jan Wilhelm Jiroš, šewnik w Hućicach, žiw. starosty 74 lět, 2 měs.

S **Hornjeho Wujězda.** Njedź. Lětare dop. 1/9 hodź. herbstwe a we 10 hodź. němšće kemšenje. — Srjedu, 25. měrca, pop. we 4 hodź. połna nutrnosć w parćejšej słužbje, wjeršće we 8 hodź. Slubjenje hołcinow.

S **Klukšicy.** Njedź. Lětare hubje rano we 8 hodź. herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź. herbstwa Boża słužba, 1/11 hodź. wosadna zhromadźizna, we 11 hodź. wólka wobandnego postajerstwa za Klukšich, Sohoł, Brěmjenjom, Kobjelu, Kupoj a Jabłonu, Lěšej, Powjazy a Kječicu, Nowu Wješ a Wetrowcach. 12 łoźedenje zyrkwinskeho próšóhstejićerstwa. — Pjatk, dop. w 9 hodź. herbstwa połna nutrnosć.

Njedźelu pop. w 4 hodź. herbstwa Boża słužba je spowjedźu w Komorowskej schuli. — Watoru 24. měrca pop. w 9 hodź. němška Boża słužba je spowjedźu pola Kóhliz w Brěmjenju.

S **Łupose.** Njedź. Lětare dop. w 9 hodź. herbstwa Boża słužba a 1/11 hodź. Boża słužba za bźećzi. — Wumrěła: Marie Kelzyna rodź. Horbanec we Łuposi, 64 l. 4 m. 29 dnjow žara.

S **Rakecy.** Njedź. Lětare rano we 8 hodź herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź herbstwe kemšenje, 1/11 hodź. słužbu hišćenje. — Pop. w 3 hodź. spromadźenje młodych hołcow na pjelo. — Srjedu w 7 hodź. herbstwa połna nutrnosć na serle.

S **Minakała.** Njedź. Lětare rano we 8 hodź. herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź. herbstwe a 1/11 hodź. němške kemšenje. Po tym wólha do zyrkwinskeho přihódnistskeho cłowa. Pop. 1/25 hodź. w Abolšhitšej schuli němška nutrnosć a spowjedź. — Pjatk wjeršor 1/8 hodź. w Božim domje herbstwa połnutrnosć.

S **Nowasicy.** Njedź. Lětare dop. 1/9 hodź. herbstwa Boża słužba. — Watoru, 24. měrca, dop. 1/9 hodź. němška połna nutrnosć.

S **Rakecy.** Njedź. Lětare pop. w 2 hodź. herbstwa spowjedź, w 3 hodź. herbstwa Boża słužba. Sapokazanje sapo- a nowozapušwonych zyrkw. sostajerjow: knjes farat Mrózak.

S **Wójšlicy.** Njedź. Lětare rano we 8 hodź. herbstwa spowjedź, dop. w 9 hodź. herbstwa a 1/11 hodź. němška Boża słužba. Kollekta. W 4 hodź. pov. towarstwo młodych hołcow. Pjatk, 27. 3. rano w 9 hodź. herbstwe połnje předowanje.

S **Dolnjeho Wujězda.** Njedźelu Lětare rano we 8 h. herbstwa spowjedź, w 9 hodź. herbstwa a 1/11 hodźim němška Boża słužba.

Tokio ho pali.

Wjazy dyžli 3000 twarjenjow ho spalilo.

Pschewoźerawschim popołdnju wuńdźe w połnóžnych stronach města Tokia woheń, kotryž ju ruce roskěri. Wjeršor we 10 hodź. je ho hižo 1000 khěžow spalilo. So by ho woheń zahasnyć, ko wojazy na pomoc zawołachu, kotříž wokoło wohnišćowa khěže torhaja, so by ho dalschemu roskěrjenju wohnja zadźěwało. Se drohow, kotrež ho pala abo kotrymž woheń hrozy, cźakaja wobydlerjo se wschej możnej pomjatej nadobu wobcźeženi.

Dalsche powěsći z Tokia praji, so ho woheń pschez dale roskěrja. Wjcha prózo wobory, policije a wójska be hač dotal poranio. 3000 khěžow je ho hižo sniczilo. Cźerwjenizy spalenych domow hacźe je symotnu smachanu wobkhad na nesčerjanskich dróhach. Policija ma tam porjad nékaŕ wobkhowacź.

Po najnowischich powěsćach khudźi 20 000 ludźi, kiž su jich dom zhubili, po hatach. Wo wyschnosći nacźinjeje so kody njeschodźi je hischcze nicjo prajicź.

Hischcze njejsu rany sahojene, kotrež je zemjerjenje psched nimale 2 lětoma khowanemu městu Tokiu a jeho wobyderjam nacźinilo. Dwě tśeśinje města so tehdom sniczischej, wjazy stotwjazom ludźi pschidźe we žiwjenje. A hišo sahoi bu město z katastrofu domapytane, kotraž sahoi wulki dźeł města sniczi. Město Tokio je dla zemjerjenjow, kotrež město stajnje hroža, i najwulkischo dźěła z drjewa twarjene. S tym swižuje tež, so je ho woheń tak kucze roskěrił. Kak wjele ludźi je pschi wohnju wo žiwjenje pschischło, too tym so hacź dotal hischcze nicjo zdźěłiło njeje.

Wichorowa katastrofa w Ameriźy.

Pschejo žałośnische powěsće. — Hacź dotal 2000 morwych a 63 000 ranjenych.

Žałośne wichory, kotrež we wulkim dźěle Sjednoczenych amerikanskich statow sahadźachu a krajny k juhu města Chicaga hacź do St. Louis domapytachu, su žebi njeznjemu ličbu wohorow žadałe. Pschi tym njehodźi so nadźijenjena schkoda sajka hischcze postajeź. Wichor howrischce wobsebje po statach Illinois, Indiana a Missouri. Města Murphysboro, Defalo, Bush a wobłada Thompsonville su dosołnje sničzene.

W jenej schuli, kotruž wichor powali, bu 200 schulskich dźěći hnydom mori.

Prěnje powěsće rěcźachu wo 50 morwych, hodźinu pozdźischo sdźěli so hižo wo 600 morwych. Potom pschichadźachu powěsće z Chicaga, kotrež rěcźachu wo 896 morwych a 2099 ranjenych. Dalsche powěsće wobsahuja ličbu morwych hižo na 1500. Wšěch telegrafowe a żelezniske swižki su pschetorhnjene, zagarety pschewozlinjene. W mnohich wohrožanych městach a wjach schkadźeja wohnje. Wójsko je so na pomoc swołało. Teź su expedicije lěkarjow a lěkarskich pomocznikow duzy na městna njesboża. Washingtonski Cźerwjeny khžiž je mobilizowaju wupiskał. Gouvernem Semoll Illinoiskeho stata a je tři polki na pomoc wupósłał. Zyrkwje a schule so do lazaretow pschewobroscźichu. Wunoscźe dźěła su jara wobcźežne, dokelž su elektrowody dospołnje sničzene. Tyhaju ju swoje bydlenje zhubili a pschebywachu w nozy pod holym njebjom. Kotrejž su wulki njedostatk na lěkarskich a wobalskich. Wuhladny su cźežerwanych pak tohodla jara trudźaze.

Newyork, 19. měrca: Kaž bu dale zdźěli, steji město Murphysboro dospołnje w płomjenjach. Dokelž je wodowod sničzeny a z tym kóžda możnota wsata. Woheń sahaschcź, je strach nastał, kotryž je wjes wobydlerjemi nalwjetsche rozhorjenje nacźinił.

Po stach běhaja wsoby wobydlerjo kaž bjez rozuma po hatach. We měśtach, to kotrychž su je wobtwrdźenische pschiprawy sničzile, su je wopnje wotpalile, so by ho tak wunjezerje dźěło smjońcźo.

Po poslednich powěsćach je žebi wichorowa katastrofa wjele wjazy wohorow žadała, hacź prěnje powěsće dźěłachu. Shromadna ličba morwych wobsteji jo nětko na 2000, ličba ranjenych na 63 000. Sničzije je ho hacź dotal 20 měśtow a wjow. Amerikanske nowiny wosnamjenja tutu žałośnu katastrofu jako najwjetschu, kotraž je ho po zemjerjenju w San Franziźu stała.

Dalsche drobnosće.

London, 19. měrca: Reuter sdźěli z Chicago. W nozy hischcze wotsćěhowachu wobydlerjo wokolnych wjow z awtami do krajiny, kotruž běsche wichor domapytał a wojachu ranjenych do měśtow, hdźež ho w khorownjach, kašarnach a druhich zjawnych twarjenjach lěkuja. Grandtodyk měšćerskeho telegrafowańskeho rano, so je w měścze Corhann wobeń wudyrił. Wschitcy wobydlerjo su swoje bydlenja zhubili.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ změjo schotu, 21. měrca, wječor z dypkom 1/8 hodź. zwuńowanje. Wšitcy njech cyle wěsće přiďu. Starosta.

Drježdźany. Serb. tow. „Cornobóh“ ma sobotu, 21. měrca, wječor we 8 hodź. pola Augusta Zmja na Christianskej dróhy 22 zhromadźiznu.

— Njedźelu, 22. měrca, pop. 3/4 hodź. je w křižnej cyrkwi serbska Boża słužba. Přindźe wšitcy, sobustawy a znaći, a zhromadźmy so k Božej słužbje.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ změjo njedźelu, 22. měrca, pop. w 5 hodź. w knjezeŕi hościenou swoje měsačne posedźenje. Přednošowaś budźe sekretaŕ Domowiny, k. dr. Šleca. — Wječor z dypkom w 7 hodź, budźe přednošk ze swětłowobrazami: Moje pućowanje po Južnosłowjanskej (dr. Šleca). Zastup je darmo! Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći prosy předsydstwo.

Wulke Zdźary. Serb. tow. za Wulke Zdźary a wokolnosć wotmějo njedźelu, 22. měrca, pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Kralec hościenu w Koblicach. Přednošk je přilubjeny. Spěwniki sobupřinjeśe. Dla wšelakich ważnych wuradźenjow prosy wo prawje bohaty wopyt předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. Wubjerkowe posedźenje njoje njedźelu, 22. měrca, ale srjedu, 25. měrca, pop. w 3 hodź. w Kukowje pola Natušec. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brožncy, — za nawěšći: A. Dučman w Budyšinje.

Wérowanske pjerśenje a slubowe pjerśenje
wulki wubjerk, tunje płaćiny
Kurt Mauer
15 na sukelnskej hasy 15
Žane klamy!

Paul Otte
w Budyšinje, Bitna hasa 10
Wotmij hnuśiny za rubiśka

Žane klamy! **Kedźbu!** Žane klamy!
Tchodła jara tunje!
Vogtl. gardiny a story
tkaniny za vitraže
Martha Scholze, Jurjowa dr. 10 — Telefon 241 —

Kheža
w Zdźěri čo. 6 ze swobodnem bydlenjom (4 stwy) hosposdarskimi twarjenjemi, sadowej zahrody a z 1½ kórcom pola, 2 mjeńšinje wot dwórnišća je hnydom na předań. Kupcy njech so zamolwja njedźelu, 22. měrca, w Zdźěri čo. 6.

Dźěćace škórnje
wšěch wulkosćow poruča
Mark w Kukowje

Hospodaŕski rozhlad.

Pjatk 20. měrca 1925.

Wjeźarjawske kurby w Barlinje:

Kurs po miljonach.

Dollar	4 195 000	tranzowski frank	21,750
jendželski punt	20 005 000	čěskosł. króna	12 440
šwicarski frank	80 820	10 mil. półsk. mark.	80 100

W wjenjesach so wiki kaž hacź dotal ź nimi bźez wobmjezowanja sajaraja.

Pjaty mjezacy wjeźera na Barlinskej kurby, ktoraž wźije nasmjeja, wjeselske kurby. Dołżne listy (Pfandbriefe), wójnske a statne požeźonki zapisachu ześrjedne kurby. —

Na produktowych wikach płaćiny deje pomałku, ale bjez jadźerjenja typdnja. W Ameriźy je po ześěhu sdaźu hauśowa partaja wuharta. Płaćiśany žita nimaja w žanym pódmaśu a trjadowanju žanźe sejjery wjaz. To su pschede wschźm wikowarjo pola nas pódhali. Wonj žito sa tunje płaćiśany na wiki mjelaju. Wjeźera płaćaźe ześntnaŕ

w Lubiju

pschenźy 11,50—12,50 rožki 11,50—12,— jeźmjenja nałkćn. 12—13,— wowsa 9—9,75 hr.

w Kamjenu

pschenźy 11,50—12,50 rožki 11,50—12,— jeźmjenja nałkćn. 12—13,— wowsa 9—9,75 hr.

w Bu

pschenźy 12,25—12,45 rožki 11,10—11,20 jeźmjenja nałkćn. 11,25—12,40 nasymśk. 10,25 hacź 11,15 wowsa 9,05—9,30 hr.

We Wrótźławju

pschenźy 12,50 rožki 12,— jeźmjenja nałkćn. 12,50 nasymśk. 11.— wowsa 10,25 hr.

We termińowym wobchowanju:

pschenźy w meji 13,60—13,47 w julinju 13,55 hacź 13,40 hr. — rožki w měrcu 11,45 w hapreli: 11,30 w meji 11,65—11,60 w julinju 11,50 hacź 11,45 hr. — wowsa w meji 9,25—9,15 hr.

Wiki wječera w Lubiju: Kulerpa 10 pj. pschi kał 10—15 pj., cźerwjeny kał 13—25 pj., morchej 15 hacź 20 pj., banje (Kürbis) 10 pj., jabłuka 8—20 pj., butra kuł 1,10—1,25 hr., jeja 10—13 pj., twaroh 25 pj.

Wiki wječera w Shorjelcu: Butra 1,10 hacź 1,15 hr., jeja 12—13 pj., cźerwjeny kał 20—25 pj., nimjetany měd w schklenjach 1,70 hr., punt bjez schklenjo.

Wiki wječera w Khocźebuju: Butra 2—2 20 hr., jeja 11—12 pj., cźerwjeny kał 25 pj.

Sso putnja:

Pječańki, wz. Wujezdźe pola Lubija
Swójba, muž jako pohonca, knjezi dwór w Jamnom.
Pachoł, J. G. Nowak w Budyschinje na jerjowej hrěbi cjo. 10.
Hólca do domu, Säuberlichowa, korczma w Njeswačidle.

Na pschedaś:

Słoma, rjana, Nutnicźanski w Njechornju.
Jałowiza, Hermann Mošćk w Starym Lubiju.
Wóz, dźěźacy, w Běłej Wodźe, Brunnstr. 15, — hornjowuski, hajnik w Wotpinach.

Krowa, wyšokomuźelna, w Jitru cjo. 42, — wyšokomuźelna, w Mychyńcach cjo. 1.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.:
Wjele žita, malo łupzow, płaćiśany su hischcze skrućene, ale bychu so najradscho wotdrjeschowale. Tendenza: mérna.
Dop. 3/12 hod.: Kaž psched hodźinu. Płaćiśany su wotdrjeschowane, wozbeje su rožu. Sznadny wobrot. Tendenza kaž psched hodźinu.

Płaćiśany na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowsowe kupzio po imi abo 1000 kg, jatoał 100 kg. płaćiśany wo Wjeźej žrchowje.

	19. 3.	18. 3.		19. 3.	18. 3.
Pšenica rožla	245-249 222-224	246-260 225-227	rapš wokalski wokal melasa	15-15,60 9,90	16-16,80 9,20
nał. jeźmjeń	203-248	235-248	wokalka	14-16,00	15-15,50
nał. jeźmjeń wowsy	— 181-186	— 181-186	ćitrowe kuzki bunu	18-18,80 18-19,00	19-19,30 19,00-20
kukurica (Mais)	200	—	wota	18,50-20	18,50-20
pschenicźn. mukc	32-35,00	32-35,00	lany wokalski	22-22,50	22-22,50
rjana mukc	31-33,75	32-34,00	mokre kupiny	12-13,50	12-13,50
pschenej. wotr.	13-14,00	13-14,00	olte kupiny	14-16,00	14-16,00
rjane wotruby	14-14,50	14-14,15	synna, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rožk	390-395	390-395	ječmjeń, rjane	1,15-1,25	1,15-1,20
lane symjo	386-400	385-400	„ pschenicź.	1,15-1,25	1,15-1,25
prach	20-21	20-21	„ wowsowe	1,00-1,05	1,00-1,20
rjepkowe.	18,40-19,00	18,40-19,00	„ jerjka	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjeźne płaćiśany wjeźera Wjeźo po jtoej hrjwnje	**w Kamjenju** za 1 zentn.	**w Lubiju** za 1 zentn.
Pšeńcźa	11,50—12,50	11,50—12,50
Rožla	11,50—12,00	11,50—12,00
Jeźmjeń	12,00—13,00	12,00—13,00
Wowsy	9,00—9,75	9,00—9,75
Symo	3,00—1,25	3,00—4,25
Sloma, ź majch. wótcźi.	1,30	1,30—1,70
Sloma, ź jahłanja	1,70	
Sloma, ź rjtu mótcźena	—	2,00—2,20
Bermy, pola ratarja	2,20—3,00	2,20—3,00
„ hacź na jeźejnja	—	—
Butra kg	4,40—5,00	4,40—5,00
Jeja	0,10—0,13	0,10—0,13
Pšeńcźične wotruby	—	7,80—8,30
Rjane wotruby	—	7,80—8,30
Pšeńcźična mukc	—	19,50—20,50
Rjana mukc	—	18,50—19,50
Prošata, wulke	—	—
„ krjnje	24—30	—
„ małe	—	—

Płaćiśany rěsnego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

19. měrca:

3 woły, 7 bykow, 11 jatowzow a krawy, 906 cźelatow 18 wowzow, 197 symi.

Płaćiśany za

cźelata: 2. 80—82, 3. 70—76, 4. 60—65;
wowzy: 1. 50—54, 2. 48—52, 3. 30—42;
symje: 1. 62—65, 2. 66—67, 3. 58—60, 4. —, 5. 50—60.

Khróśćanska nalutowańja

skaza a wobstara za swoje sobustawy symjenja, hnoje, wuhla a nastroje wšěch družinow, kaž sebi kóždy přeje, tež po najtuńšich płaćiznach.

Njech so kóždy na k. Jurija Škalu w Khróśćicach wobroći.

Mamy tež wšitko na składze na swojich składach w Kamjencu, we Halštrowje, w Pančicach a w Biskopicach. Njeje temu tak, kaž je so we Worklecach prajiło, zo so my z tym jara njezabjeramy a Khróść. nal. mrěje. Je so to jenož trochu popuščiło, tak dołho hač je so Khróśćanske nowe burske towarstwo w tym pospytało.

Mnohim drje je znate, zo Khróśćanska nalutowańja je kóždemu we pjenjeżnych należnosćach derje wupomhała a tež tak dale činić budże.

Lutujće, nošće na dań kaž w prjedawšem času a byrnjež po briwnje było; jenož sami móžemy sebi pomhać; cuza pomoc nas nihdy njewozboži.

Předsydstwo.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu w Małem Wjelkowje a wokolinje wozjewjam, zo sym w Małem Wjelkowje w zahrodniskej leżomnosći swojeho bratra

symjenjowu wikowańnju

wotewrił. Přilubjam swojim česćenym wotběrarjam, zo chcu jim stajnje z nanajlepje skhadźacymi symjenjemi woprawdźitych družin posłužować a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Willy Laverenz w Małem Wjelkowje

Strykowanska wojma tunjo! K. Erler, žitne wiki 11.

Pony

Rorućam ćisti wulki hład pśchepaškow, mětłacźnych a pśchedpadowych powjazkow, podpołožkow.

Stefu rad k radże.

Wagnerowa w Budyšinje

wideł schulerskimi wrotami čo. 9.

Fosforo-kisały picowanski kalk

punt po 25 pj. poruča

E. O. Hennig, Viktoria-drogownja

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Wulka dźełba fabrikskich zbytkow

wšěch družin, **košlace sukna, cychi, tkaniny za khuty, jenobarbne a mustrowane satiny atd. jara tunjo.**

August Hilger w Budyšinje

na Lotzeskej drózy 20 I. Žane klamy!

Meble a polstrowane twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na rožowej hasy 15.

Ia lowdowe mantle

jaki do wětra, Breechesowe kholowy mužace, žonjace a dźěćace črije

Jara płaćizny hódno! Położenja při płaćenju!

Předawa so jenož sobustawam. Kóždy móže ze sobustawom hić

Kupowanske tow. twierdu mzdu dostawac, za Budyšin a wokolinu zap. dr. z. w. ruk. (Einkaufs-Verein Festbesoldeter)

w Budyšinje na šulskej hasy 3. — Ręči serbski.

Tunjo a wurjadnje derje kupujeće

k zelenemu štwórtkej a jutram:

Jutrowne jejka, zajacy, bonboněry šokoladu w taflach wot 10 pj. sem;

k přěnjemu do šule hiću

pjelnjene tity w hóždej wulkosći a po kóždej płaćiznje.

Thekla zwud. Graf

prjedy **Ernst Graf**

w Budyšinje na sukelnskej hasy 12.

Předawanje čaja, kakawa a kofeja.

Pryncesowe suknje

z wušiwanjom jenož **2,80 hr.**

tak dołho hač skład dosahła.

J. Erler w Budyšinje, zwonkowna lawska hasa 10.

Vogtlandske gardiny

metr po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, tež za małe wokna krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk, Vitražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki počełnjenja, hlidowe a komodowe přikrywy, sofowe a diwanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

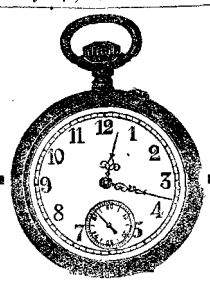

Konfirmaciske dary

złoto -:- słšbro

Jenož hodnostne dźěła :: Najtuńše płaćizny

Najwjeršy wubjerk :: Wo wobhladanje prošu

F. A. Lenke

na Hošic hasy 25

Gumijowe mantle

wšěch družin

za mužow a žony z rukowanjom najlěpšeho guměrowanja najtuńšo.

Hamburger na bohatej hasy 12.

Nimaš pjenjez, njetrjebaš khodźić daloko, štož Tebi lubi so, to namakaš, kupiš pola **Horna** sebi.

Ke konfirmaciji!!!!

Konfirmandske wobleki, konfirmandske holćace drasty, pruhowanske wobleki, pruhowanske holćace drasty, kaž też šaty, manufakturne twory a wobuća.

Na podźelne płaćenje při małych napłaćenjach a nizkich wotpłaćowanjach!

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hlownem torhošću — rózk jerjowje hasy 21.

Tworowy a meblowy kreditny wobkhod.

Chcešli za hódneho kurjerja so wudawać, maš pola Oskara Noacka kupować!

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr

Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Přihódna składnosć ke kupowanju!

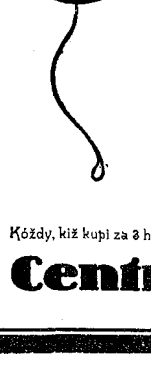

Kamjenina

6 talerjow	0,75
sadźba sklow, 6 běłych	1,40
wulka pisana skla	2,25
selowe a mukowe nopački, běłe	1,15

Sklenca

6 čajowych abo piwowych sklenčow	0,95
tikćrowe servisy, błeša, 6 sklenčow, tablet	2,25
6 kompotowych sklenčow	0,75
10 sklenčanych talerkow	0,95

Wulki wubjerk darow za konfirmacelju!

Porclin

1/2 ducenta šalkow, pisanych	2,25
talerje ze złot. kromu, hłuboke a nizke	0,65
kofejowe servicy ze 6 šalkami	4,95
8 šalkow ze sklički	0,95

Melitta-kofejowa mašina . . 1.95

Aluminium

pražeńske hornce z krywadłom, 6 štuk	11,50
pyšne hornce, 6 štuk	3,25
cokrowe tyzy, sadźba 4 tyzy	3,50
konsol (pěsk, soda, mydło)	2,95

Karlsbadske kof. maš. wot 3,90 sem

Wšelake

sćenske mlyny, la twarjenje	4,50
Thermoske błeše, 1/2 litrske	1,30
dźěćacy nopačk z wobrazom	0,35
šatowy powjaz, 20 m dołhi	1,75
hadrješća, la	0,45

Drastowe wobruče, 10 štuk 0,55

Wšelake

khlěbowa tyza, běła z pisan. kromami	3,90
khlěbowy korb	0,75
dźerźak za horncowe łapy, najl. łakow.	0,75
konsole (pěsk, soda, mydło)	1,25
krywadłowe dźerźaki (6 dźěłow)	0,50

Pomiskowa papjera, 6 rólk. 0,95

Kóždy, kiž kupi za 3 hr., dostanje **rjany powětrowy balon darmo**

Centralny kupny dom

na khěžorskej drózy 14

Porućam jara płaćizny hódno: **najl. symjentny wows** 1. wotwyrka, běły a žołty, **symjentny ječmjeń** přenjeho wotwyrka, **najl. šlez. čerwjeny dźećel, runkilcowe symjo** (zlěpšene Eckendorfske a Kirschowe originalne)

Fritz Gretschel

žita — symjenja

w Budyšinje na Hošic hasy 8 telefon 1198.

MERSIWSKI

Sliběrowe twory

Corny sréni

psuk

so přidał. Hěha hižo dźěje wobsedźerjow **W Radworju čo. 16.**

Sylne prosata

su na předań w **Bronju čo. 2** pola Radworja.

Rjane prosata

su na předaj **w Małešecach čo. 97.**

3 1/4 lěta stary

podsobny woł

a mloda wysokosćelna

kruwa

z 2. čołom stej na předań **w Cichońcach čo. 14.**

Wjele česćenemu knjezej wučerjej

Janej Andrickemu

k jeho 25-lětnemu zastojnskemu jubilejej

Kaž pisaja we Nowinje,
Dha dźensa ważny dźeń wšak je
Za mojoh' luboh' wučerja,
Wón jubilej ma zastojnstwa.

Wam přeju, luby wučerjo,
Zo by Wam Waše prócowanjo
Kaž hač do dźensnišeho dnja
Też dale njeso wuspěcha.

Wam přeju, luby wučerjo,
Wšo na swěće, štož dobre je,
Bóh spožč Wam knadu, strowotu
We bědnem strašnem žiwenju.

Wam přeju, luby wučerjo,
Zo by Wam přec wšo k zbožu šło,
Za njenastanu starosće
Kiž skróśća Waše žiwjenje.

Wy příkład dobry dawaće
Wšém Radworćanam zawšdy.
Ta přećelnosć a poniženosć
Je w Wašim domje stajny hósć.

Wam přeju dołhe žiwenje,
Wam, najlubši knjez wučerjo
Bóh zdźerž Was, a też swójbu Wu
Nam dale tu we Radworju.

Njech jandźel pěstuń přewodźi
Was na wšěch pućach žiwenja
Njech Boża smilnosć wodźawa,
Štóž činił Wam je poroka.

Bóh luby Knjez b'dźe ważnje
A dawać mdu po puntach W

Waš dźakowny prjedawši šulef

Franc Grubert a mandźelska

Brěčźu wutłóčusja na dwójne waschnje. S pomocu schruba a sawitka (Schnede) wutłóčujo brěčźu je žadyn potom też walzu jena sa druhej najprjedy žod rosmjatuja a pak brěčźu. Druhi puć je, so brěčźu najprjedy pak z ruku pak z maschinu kraja, pak mjatu a pak rosdrjebjuje a potom z krajankom a rosdrjebjeńkom wutłóčuja. Pschi rosmjeczenju žadu a po tym tłóčenju brěčźi storhnje so też wjele žadoweje (Schleim) žodu do brěčźi. Tehodla dyrbiśch ju pak pschezbydźicź, pak stejo wostajicź, so žo najprjedy žadźi. Potom dyrbiśch jaßnu brěčźu wotleczź. Pschi žadze a brěčźu masch z tym wjele dźěła a sbuśisch dosć czasa. Tehodla su žadarjo hižo dawno tónle druhi puć nastupili. We wulkich žadowych winarńach mějachu sa kranje žadu pschipšawjene maschiny. To běchu walzu, kotrejž mějachu koło wokoło noże.

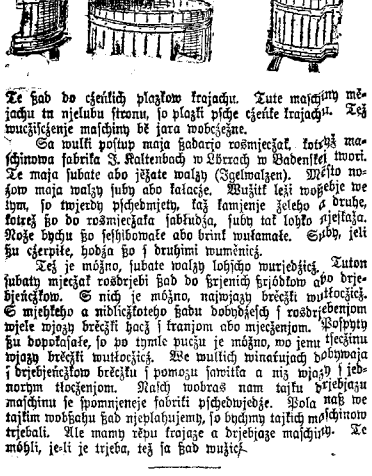

Te žadu do czeńkich plazkow krajachu. Tute maschiny mějachu tu njelubu stronu, so plozki pschez czeńke krajachu. Teź wucźiśczenje maschiny bě jara wobczežne.

Sa wulki postup maja žadarjo rosmjeczak, kotryž maschinowa fabrika J. Kattenbach w Lbrach w Badenśkej twori. Te maja subate abo jězate walzy (Zgelwalzen). Městо nožow maja walzy suby abo kałacze. Wuźitk leźi wobjebje we tym, so twjerdy pschedmjety, kaž kamjenje żeleso a druhe, kotrejž žo do rosmjeczaka sabłudźa, suby tak lokko njeskaža. Nože bychu žo sesthibowaśe abo brink wukamałe. Suby, jeli su czerpite, hodźa žo z druhimi wuměnicź.

Teź je mózno, subate walzy lobjcho wurjedźicź. Tuton subaty mjeczak rosdrjebi žad do žrjenich hrjódkow abo drjebješczkow. S nich je mózno, najwjazy brěčźi wutłóczicź. S mjehkeho a nidliczłoteho žadu bobydźesch z rosdrjebjenom wjele wjazy brěčźi hač z franjom abo mjeczjenom. Pospytu su dopokazałe, so po tymle puczu je mózno, wo jemu tłóczinu wjazy brěčźi wutłóczicź. We wulkich winarńach pobwaja z drjebješczkow brěčźu z pomozu sawitka a niz wjazy z jednorym tłoczenjom. Naschi wobras nam tajku drjebjazu maschinu se spomnjenjeje fabriki pschedwjedźe. Wona naß we taßkim wobłahu žad njeblahujucym, so bychmy tajkich maschinow trjebali. Ale mamy rěku krajaze a drjebjaze maschiny. Te móhli, je-li je trjeba, teź sa žad wužicź.

Dom a kuchina.

Kak pschetrjebasch nawaru (Trockengemüse)?

K prěnjemu dyrbi nawara tak kaž šuschene hriby, žyle šuchа być. Dokelž žo potom derje dźerži. Najlepje khowa žo nawara w měschcoch, do kotrychž pschekabanzy (Insekten) njemóža. Dyrbjała žo tola tam sahrěwaźicź, dyrbiśch wschitko hischcze jedyn raz šuschicź. Nawara ma žo prjedy hač žu wari, namoczicź a smyczź. We wodze natubnjene wutki (Mährtoffe) žo lohze rosšhubja. Wójn žo sbudi, dyž žo wekо horнza husto pschi warjenju posběha. Na kedźbu dyrbiśch žo też pschi wschitkich druhich warjenjach brać. Nawara, kotraž je na hnojnizowej semi rosta, radu po njej sažłodźuje, tehodla je lepje, jo žo z warjenjom sbudi.

Wonja pak nawara rjenje, teź lubołuje žłodźi. Móže žo nawara z druhimi warjenjami waricź, kaž morchwju, kotrohijom a z běłym kałom, žłodźi teź wjele lepje. Na wožobu (Person) wsmi po 60 gr nawary k jenemu wobjedej.

Czišczenje dóńczkow.

We wopołkowajej dóńczży na smutkownej sćerńe so po nječim hrosna šmuha masanosće nałodba. Tu wotstronicź, hdyž na hadreschczo šół nałpajach a z nim šmuhu rybnjeźicź. Wschě se šnehbełej wolijowej barbu barbjene blida mózesch na žame waschnje czišczicź.

Kurom we žymje jenož warjene běrny dawaja, bjes teho, so bychu schto druhe pschidawali. Tajka piza jim njetuje. Warjenym běrnam dyrbiśch pak mloko, pak wotruby pak mjaßowe wotpadki pschimješchecź. Pódla teho dyrbi kokosch wschędnje 50 gramow sorna dostawacź. Najbóle howori jej pschenza abo wowß. Po tutym žicze kury najlepje njeßu.

Kak sacźerisch kripawinu (Baumkrebs).

Wurěsaj nałaženu sporu a drjewo hač do žiweho. Ranu samasaj z mašnym haschanym waßnom (gelöschten Kalk). Masanźu sawobal. Po tśóch mężogach masanźu wospjetuj. Hižo po tymle czašu sposnajesch, so pod wobałku rana žije. Kóžde tśi mężogy dyrbiśch samasanje a wobwałku wospjetowacź doniž njejsy rana wuhojiła.

Konje z błyschczatymi kožmami žu pycha.

So bychu też twoje konje žo z nimi hordźiłe, wsmi horschcez laneho šmja a wotwar je w 5—6 ltr. wody. Tutu wodu njech konje 4 njedźele pospychi pija a to w upłećzu, hdyž zapoczinu linacź, a nałymu, hdyž jim šmški wobžěw rosćze. Konjom, kotremž tute picze dawasch, na žałsy žołdz njesthorja. Jeli pak tola sthorja, žu wone mjenje straschne a žo bórzy pominu.

Kak wulke myschе sauiczśich.

Staj žudobje tam, hdyž masch wulke myschе abo hdyž žu jich dźerzy. Do nich nałpaj na połozu muki a drobneho njebaschenеho waßna (ungelöschten Kalk). Tutu jědź pożrowschi žu jara lackne a žo rady napija. Bórzy po tym kóžda wulka mysch žwitnje, kotraž je se žudobja žrała.

Běrny

njeßmělsch w rumach khowacź, hdyž je czjoplischo hač 5—8 stopjeńkow. Hdyž nałeto wložna czjoplota sasupi, pschemuběruj běrny ja sphnithymi. W nałeczu wotewrjej w puncach, wjelbach a rumach, hdyž běrny khowasch, wótna, so by je powětr pschezahnył. Sču-li w czaš žymy pomjerśe, tak so žłódnja, rosšawaj je w rumje, hdyž je czjoplischo hač 10 stopjeńkow. Běrny parjo dychaja. Sskódnenje žo po nječim poshubi. Sapłódnjene běrny žmělsch kaž czite žłodźecz.

Napraschowanje a wotmołwjenje.

Moje krowa je na zylym czele trupawa. Pódla pak krowa hischcze derje žerje. Nadeji 4 njedźele dołho jenož 3 litry mloka wschędnje. Najsterje je žo nasymnika, hdyž je pschi deschczu wonka była. Schto dyrbju czinicź, so sažo wotkhori?

Wascha krowa czerpi najsterje na chromisku trupawosćź. Wina móže wschelaka być. Pschi nasymnjenju móża też wobczežnosće pschi požiwanju (Verdauung) wina być. Móže pak też druhu winu mecź. Prěnju, so bychu žo trupy wotehnałe, je, so ju je selenym mydłom a łžiwej wodu mjecze. — Jeli žo nowa trupawosćź njepokaže, masajcze sthytke trupy z kreolinom a tukom. Bjerce pak na 10 dźělow tuka dźěł kreolina. Dale móżecze też selene mydło we spirituźu rospuschczicź a trupy z tym masacź. Wot kóždeho wsmicze pokožju. Jako dobry žrědk teź drjewowe kišako (Holzeffig) wukasuja.

Cisło 12. Budyšin, 20. měrca 1925. Lětnik 32.

Nasch krajny schakaty hobr.

(Riesenschecke.)

Mjes pišanymi kralikami abo karnikelmi je nascha krajna schaka z woprawnym hobrom. Wón je wulki a nahladny. Wurosćeny waži swoje 10—12 punto. Schtóž naßonity pławowar kralikow njeje, ma słónczinje kóždeho wu[illegible]tego schakatego karnikla, ja krajneho schakatego hobra. Tute nahladu nětkomu wurěsecź njeje tak lohko. Woprawny krajny je pak tola nješchto zyle druhe hacź nětkaschi wulki schacź. Woprawny krajny schakaty hobr ma błyschczatu šnehbełu barbu. Sinje je tu runje tak błyschczate cźemnoczorne blaki jožnje wuschěhuja. Tehodla je tajki woprawny sastupnik tute družiny krašne słoczatko. Kóždej wustajenzy karnikłow je tajki woprawnik z wožebitej dobjenski. Wón pschinjeße do jenajkoscze tam sastupjenych barbow nowu njewotczakanu žiwu pikanoscź. Pohladaj jenož na jeho hłowu. Huba je wuhlocźorna, kaž bo nětajka czorne mjetel ju je swojimi khchiblescźkami pschikrywała. Wóczny sej tehorunja do cźemnoczorneju polow sahadźenej. Na kizonaj wohladasch tu a tam schtwirótkate kózki (mürtelförmige Fleckung). Wuschi wurosćetej i małeze czorneje kapiczki na hłowy a sej tehorunja wuhlocźornej. Dołnej dźaßni njeßmětej czornej być. S najsmjeńscha dyrbiśej z běłej žmužku dźělenej być, kotruž samożesch z wokojnikom (Bleistift) pschikrycź. Wuschi dyrbiśej wot korjenja hacź do końcźa czornej być. Jeli tej wuschi pschi korjenju běłej, płaczi karnikł sa mjenje hódnoh w barbje a na wustajeńczach myta njedostawa. Czorne dyrbi w mjeswoczu nu ankmu słoczatko wot wotkowanja. Jeli tajki njeje, praja wsdyrbi, so karnikł zyste mjeswocze. Khrihbjet dyrbi kaž wuhot ryßowany być (wie ein Aal gezeichnet sein). Tuta czorna žmuha na khribjecze njeßmě pschekroka być a hjes dyrbi twohnjenja žo hacź do wopuschczanja. Na bokomaj njeßmě pschejsce wjele czornych blakow mecź. Sabnej plezu žmělej schakatej być. Czorne blaki na plezomaj a na bokoma njeßmědźa se žmuhu na khribjecze swißowacź. Jeli žu blaki žedlate abo karnikle kaž płaschcź pschikrywaja, njeßkuscha taße ryßowanje do wusnamowanja (Ausgeichnung) hódneho. Blaki njeßmědźa z druhimi swißowacź abo do nich rosběhnycź. Krajny schakaty hobr płacźi za rażoweho, hdyž je czornobéły abo móbrobéły schakaty.

Schakaty hobr.

Jara wobužne je, družinu wuplahowacź, kotrejež schakatoscź wotpowjedowje wschěm zadanjam nałponitych a wózy

[illegible] płahowarjom. Tehodła ho płahowarjo prózuja, [illegible] kanca a kanclku wuplahować, kotrejž mohłej być [illegible] fakkadom raffowehho płahowanja.

Hollandiši kratik abo karnikl.

(S wobrazom.)

Pornjo schakolitemu hobrej je hellandiši karnikl palczik. Jeho płahuja mjenje mjasa dla ale jako pšchemjet sporta. (Als Gegenstand des Sportes.) Płahowarjo kladaja na barbu. Woni žadaja, so bychu wócizy w cźemnischim polu ſzedźakej, ſ kotrehoż runje tajsej wuſchi wurośćetej. Herrat žadaja, so bychu kożma prjedneho cźelka bźle byłe. Dale ſzebi płahowarjo žadaja, so bychu kónczki ſadnich nózkow bźle byłe. Pódla cźornych schafow płahuja módre, ſajzaschśere, żelesoschśere a żołte. Dorośćene hollandiše karnikle waża hacź do 6 puntow. Wone ſu wożeſze żiwe a wu-

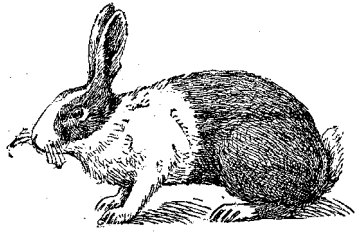

ſtoczne ſwerjatka. Dokelž ſu tak jara hibliźiwe a ſpśechne jara mało na ſo twarja. Cźelo je nźne (zart), pšchedewſchém je kośćowy (Knochenbau) schwiźny, wożeſze prędnje nóźki. Kaž ſo płahowariam poradźi, tuteho karnikla we taſzej pišanoſći wuplahować, je cźim wjacy winoſte, cźim bźle kulojtu je ſhribjet a cźim ſylniſcho je wutrobno wuwite. Ale tuta druźina ma też weſtu hoſpodarſku hódnoſć. Hollandiše karnikle ſo jara ſpśechnje pšchiporjeja a tucze roſtu. Ssanczki ſu dobre bźiſt. Je-li ſo jim zuſe młode pšchihaźuja, wone tute ſe ſamej kedźbliwoſcu pizuja a wothladaja. Tehodła wſchelazy płahowarjo tutu druźinu tehodła najbźle płahuja.

Skotarſtwo.

Młode konje uſeźnjeſch piche ſaże do cźeſkeho pſchahacź.

Nékotſi młode konje pſche ſahe do cźeſkeho cźahanja pſchahaja, dokelž jim to nathonicźi konjerjo wotradźowak. S kotrym létom ſamſich to bjes tehe, ſo lonjez ſchto ſwadźi, cźiniſ, njehodźi ſo twjeroże poſtajicź. To ſkožuje ſo ſ wulkeho dźela po raſſy a po cźelnym wuwiźu konja. Jene je weſte, ſ niczim ſzebi młodeho honja loſſcho njeſkakaſch, hacź hdyž jeho pſche ſahe do cźeſkeho cźehnjenja pſchahaſch. Hake w ſchtwórtym léce ſamſich konje do lohkeho cźehnjenja pſchahacź. W pjatym léce je dorośćeny dojcź, ſo ſamſich jeho też do cźeſkeho pſchahacź. Pſchekożne pſchahanje ſawinuje żiwy (Spat) ſacźeſkliſnu nohow (Gallen) ſkripjene a wuwite nohi. Taſke konje też dołho njewudźerża. Cźim poſdźiſcho konje pſchahaſch, cźim dłeſe móżeſch jeho trjebacź.

Noſchne koſy.

Na noſchne koſy cźahnjeź njeſmé, wożeſze na te niz, kotrež ſu na ſtajnoſći w khlewje. Wone njehodźa, je-li na nje cźehnje a ſo łožu naſtrunja. Jeli ſo noſchna koſa nahymni, wona rady ſmjeża. Schparty jej po tóſlenju pſchicźeſaj. Wſcźódnje dwórjaſ koſu cźehacź. To ſpéchuje pſchebźiwoſcź krewje w żilach. Kłukow njeſmé żenje pſche ſymny być. Naiwažniſche je, ſchto noſchnym kołam dawaſch. Pſchede wſchém njeſmé ka noſchna koſa jenoż pjelnjagu ale ſpcźagu pizu daſtowacź. Poſledni cźaſ do tóſlenja je jara wożne, ſchto koſy dawaſch. Jeli piza, kotruż koſy dawaſch, doſcź wutkow (Nabstaffe) minje, ſu kółcatka ſkipze a ſkobe. Njedobrego a na wulkich ſtudnu piza ſawinuje kłukowate koſcze. Wosch-ſi nejezy kojow w tmicnje, dwórbiſch je tak króſno wjaſacź, ſo ho boječ njemóża. To by wożebje ſa noſchne koſy ſtraſchne było.

Rólnitſtwo.

Rosdrjebjowazy pluh „Meteor“ (ſ wobrazom).

Cźeżka rola żada ſi uboke pſchedźełanje a dokładne rosdrjebjowanje. To dospéjech jenoż ſ wożebitym pluhom. Do tutych pluhow kłuſcha też hłubokołohdźak (Tiefkultur-pflug „Meteor“). Tón je ſ kowaneho wórzla, kotrež pluhowa ſobrika Gebrüder Eberhardt w Ulmje pſchi Dunaju (Pflugfabrik Gebr. Eberhardt, Ulm a. d. D.) twari. Do tuteho pluha pak dyrbiſch ſchtyri abo ſchésć konje abo woły pſchahacź.

S tuthym pluhom ſamożeſch rolu nadrobnje rosdrjebiſch a do mjelneje pjerſtcźe pſchetworiſch. Pluh ſtuktuje w ſchtyrjoch ſhodźeńſach. Pſched hłownej worazej radliźu rosdrjebujeſch dwé mjeńſchej radliźy rolu. Wulka radliza dréje ſemju hacź do 26 cm hłubokoſcźe. Rosdrjebjeſch pod bróżu hodźi biſchcźe 10 cm hłubſcho. Lépſchina tuteho pluha cźi w tom, ſo ſ jenej bróżu ſemju rosdrjebjuje a ſ dobom pod bróżu ſemju mjelnu cźini.

Kultivator ſ pjeratymi ſubami. (S wobrazom.)

Tutón grat ſa pſchedźełanje role ſu pſched 40 létami ſapoczeli w Ameriku twaricź. Prénje kultivatory běchu 2 metraj dołhi prékuſch, kotryż na 2 kołebach wotpoczowaſche. Pjerate a tehdy dla ſo tſchaſtate ſhuby běchu wuſhibnjene, kaž kaczamſke S. Te pſchicźinjachu na 4 pornjo ſebi leżace wobłuki. Tute běchu hłownemu we kolejkomaj wotpoczowazemu prékuſchej pſchicźinjene. Pſchi pſchedźełanju role ſo ſuby ſ wnthbadkom pak hłubje, pak niże, do ſemje puſchcźachu. Prénje kultivatory ſ Ameriki běchu pódla teho ſe wſchelakimi pjerami wuhotowany, ſo bychu ſaraczenja a njerunoſcźe w roli kerje pſchewinke. Też do Němſkeje ſo wone ſcźelichu a wożebje je na wulkich kubłach a knjezich dworach nałożowachu

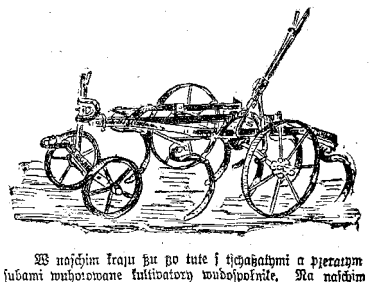

W noſchim kraju ſu ſo tute ſ tſchażakymi a pjeratym ſubami wuhotowane kultivatory wudospórnike. Na noſchim wobrazu widźimy je w dźenſnišchim wuhotowanju. Taſze ſo wone nimale w kóždym rotatſiwje trjebaja. Nékto twarja je we wſchelakich wulkoſcźach, ſo bychu je male kataſtwa runje tak, kaž wulke wużiwacź mógłe. We wobdźełanju role jeho mjes bróńami a rjelaſom (Grabwerk) [illegible] drjebjenju role mohe dwójcy tełko nadźełaja, kaj bróny. Kultivator ſo mjenje ſa cźełku ſopohnitu rolu hódźi. Jón ſmérſch na łóhſej a hrubſcźejſej roli cźim bóle nałożowacź. Pſchi dźele tichażate ſubu rolu derje dréja, rosdrjebuja a pemétrej pſchiſtup pſchihotuja. S dobom ſu najpſchikhodniſchi grat ſa wudźełanje pyra. W méſto podworanja ſ nim ſchcźerniſchcźa dréja a pſchewiśćuja.

Schwediſe bróny abo ryjak (ſ wobrazom).

Ryjak abo po némſkim Grubber, mjenuja też ſchwediſe bróny. To je ſa nołetne pſchihotowanje role nojſerpſchi grat. Jeho mjeno nam hižo praji, ſo je ſo ſ bróńow wutworił. W połnóżnich krajinach, hdźeż cźo w połnóżnej Němſkej jón najprjedy nałożowachu. Ryjak abo tocźak ſu bróny. Suby abo hełdże ſu dléſche hacź je naſchich wſchédnych bróńow. Wone łaź ſuby abo hełdże cźeſtich bróńow (Krümer) wuhotowane ſa rešplagnjenych ſcźenźkow, kotrež ſu na hubżu ſtołpku abo malenku radliczku ſapodobne. Nékdy rjeſat na koleſa, predbnje koż płużny ſcźerjeł kłodźechu. Wón ſo też ſa klaku nałożeſche, a ſtoczo abo ſłoczeczi ſa wahi cźehnjſche abo cźehnjeſchtej. Wołdźiſcho prédnej koleſow ſ jenym ſa-

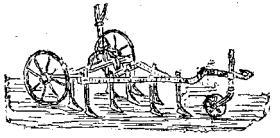

ménichu a ſadnu dźeł pokożichu ra dwé koleſu. Tej wuhotowachu ſ pſchiprawu, ſo ſamóchu ryjak abo tocźak pak nikto, pak hłuboko ſtajicź. Na puczu na polo abo ſ pola ſuby ſ zuka njepſchimachu. Proſte ſuby dźełachu krucźiſche a rablicźku na łónczkach ſylniſchu a wjetſchu. Jej dachu formu ſtrucźa. Ryjak abo tocźak wuhotowachu ſ 9 taſtimi ſubami. Tak naſta jeho dźenſnišcha forma, kajkuſch ju na naſchim wobroſu widźimy.

Dźenſa je ryjak najpſchikhodniſchi grot naſtymu ſworanu rolu rosdrjebicź a rosmlécź. S nim ſamożeſch rolu wjele hłubje a dokładniſcho pſchedźełacź, hacź je to ſ bróńami hdy móżno. Ryjak nałéto pſcheworanje role narunа. Nałéto, dźenſnišchi dźeń ratać radu ſwoju rolu njewora, ſo ſymſka włoha roſcźékała njeby. Ryjak je, ſo wé, najlépſchi grat ſa cźeſku rolu. Tehodła dyrbiſch do njeho żylnu cźehnjwy ſkót pſchahacź. Na lohſej roli je radno, ryjak ſ pjeratym kultivatorom norunacź. Prjedy ratarjo ſ ryjatom rady ſmahu rosdrjewachu. S nim bé móżno pyr je ſemje ſwuczahacź. Pſchi kupowanju ryjala wubér taſki, kotryż ho ſa twój ſłót hodźi. Pſchehonſchli mjenje żylny ſłót, njeſmeſch pſchecźeżiſ a pſchemjele ſubaty wubracź. Też na to hladaj, ſo ſuby njebychu pſche hromadże ſtałe. Stejaſi pſche hromadże, ho łoży ryjak ſaſkuje, jeli je rola jara ſ pyrom ſaroſcźena.

Schlitujeje mrowjoze hromady!

Hdyž bźeżi, ſamo dorośćeni, do léża pſchińdu a mrowjazu hromadu wuhladaja, ſtawa ſo hnuſe, ſo ju pak ſ nécźaſim kijom roſtakaja abo ſ nohami roſtopaja. To je njemudroſcź, ſo wjetſcha byćź njemóże. Tuczi njewjedźa, kajki nodawk mrowja w Bożej ſtwórbje ma. Nierodź a njepſchecźeljo léża bychu bórzy pſchewahu méże, njebyli mrowjow było. Stup bliże tajkemu tſawej a ſpółnajeſch w nim Bożu wſchehomóż. Bóhłby Knjes je mrowi wuſchitnoſcź dał, tajſi wumjelſki twar ſhotowicź. To ſo cźi wſcho mjerwi (mrowi). Wſchudże widźiſch ſpéchnych, pilnych mrowjow. Hižo pſchiſłowo praji: „Dźi, lénitko, k mrowi a wulk wot njeje!“ Pſchepytaj twar, ale njeſmieſ jón. Je ſ jedźiny, najcźeńſchich hołcźičkow, ſ pjerſtcźe a druhego tunſewom wumjelży natwarjeny. Dyr ſ rubiſchkom na hromadu a hnydom naſtanje béhanje, mjerwjenja. Dokelž

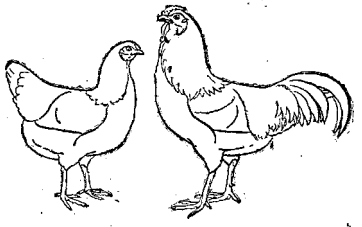

mrowja treźe wotpodlenu dał wuwerjedło. Tehdyrjeż ho ſ ruku hromady, wotrja cźi ſylnje a ſo ſa mrowjez libolinu, kaj ho k létowanju trjeba. Mrowja je ſtroże lépnych dróhow a ſcźełkow. Jerje morwe ſwérjatka, kruki, ważki, mylche, żaby a hušańzyn hacź do cźiſta. Njewoſtaji nicźo leżo a wurjedźi ſa lép pſched wſchej njerowdźu, ſ zuka tam, hdźeż ſebi ſwoju thżżu natwari. Teho dla méte ho hižo dźeńi na to ledźbne cźiniсź, ſo njebychu mrowjaze hromady nicźite.

Pjerinarſtwo.

Krajne kury.

(S wobrazom.)

Krajne kury abo němſzy Reichshühner ſu kokoſchami narjelki, kotrež ſu we naſchim kraju wuplahowali. Je halle w nowiſchim cźaſu wuplahowachu. W meji léta 1908 ſo préni raz na wuſtajeńſzu w Hanoveru pokaſachu.

Krajne kokoſche ſu ſylneje a roſcźehmeneje poſtawy. Wone ſu ſrénjeje wulkoſcźe a ſo hordońje ſnoſchuja. Hłowcźka je trochu wulka. Hrjebjeń je rożcźkaty. Pjerjo tmjerdźe pſchileżeje. Wono nihdźe żane poſkleſchcźo njepokaſuje. Cźeko je dołhe, ſchérołe a hłuboke. Wono ſda ſo trochu natſhilene byćź. Ramjenja a thribjet ſu ſchérołe. Wutrobno je polne a ſulnje wuwite. Pjerjo je wſchelakeje barby. Mjes krajnymi kurymi mamy tajſe ſ bźełym, cźornym, cźornym bźełym, cźerwjenym a ſmuhatym pjerjom.

Krajne kury ſu jara wuſnamnje wużitna druźina. Wone ſu ſ Wyandottkſimi, Orpinktonſkimi, Minorkaſkimi a Dorkingſkimi ſchójżowane. Wożebitoſcźe (Sigenſchaften) tutych raſzow w ſebi ſjednoczeja. Wone derje a pſches ſymu ſtajnje njeſku. Jejo waži 60—65 gramow. Sklorparwa je bźła. Pódla teho mjaſo krajneje kokoſche ſebi wyſoko waża. Wono je nżne (zart) a derje ſtkodźi. Koża je bźła. Dorośćena kokoſch waži 6—8 puntow. Tuta raſſa ho też łoży formi. Krajne kury ſu też w ſtrowoſći krute a ſebi pilnje pizu pytaja. Wone derje łahnu a ſwoje młode ſtaroſcźiwje wothladaja. Wſchi tym pak njeſu żane kokawy.

Sadarſtwo.

Rosmjerzowak żada.

(S wobrazom.)

Lonſche léto bé bohate na żadu. Wone bé tak bohate, ſo ſebi żadarjo ſ nim żaneje rady njewédźachu. Sa żad tak mało płacźachu a hiſtcźe płacźa, ſo ho lédma próza płacźeſche, jón ſchcźipacź, khowacź a ſchedawacź. Natać a żadać dyrbja byćź do wéſteho ſhodźeńſa ſ pſchekupzom. Wobaj dyrbitaj ho prózowacź, ſe ſwojich wupkodow najwjetſchi wużitk dobyć. Sſad ho dołho njedźerżi. Shnicźom naſtanje cźi ſtajnje nowa ſchkoda a ſ wuberanjom maſcy też doſcź dźeła. Tehodła naſche hoſpoſy ſad ſuczha abo wożebniſche druźiny też ſkadu. S tym ſaſtaraja ho ſa ſwoje hoſpodarſtwo a ſa léta, w kotrychż je mało abo ſforo żaneho ſadu. W nowiſchim cźaſu ſu też w Sserbach nawukli, ſe wſcheſch móżnych druźinow ſadu wino dźełacź. Też ſ kruſchwow a jabłukow, wożebje ſ poſlednjſchich, też pola naſ w Sserbach wino dźełaja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 68 **Budyšin — sobotu, 21. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 54**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Towarstwo němskeje železniży je žłubiło, so wuzkuš rozšěrjaceho žruda po możnosći dopjelni, hač runje so tšěrne prawne finanzne wobmyslenja pschećiwo temu stajeja.

*

Czěskosłowakski minister swonkownych naležnosćow dr. Benesch je s presidentom franzowskeje republiki Doumergueom a s wójnskim ministrom rosrěčenje měł.

*

Czěskosłowakski minister dr. Benesch a polski swonkowny minister Skržinski staj so na wobjed k schpanišenu pósłanzej Quinoneju de Leon w Pariju pscheproschnjoł, kotryž laž je snate, wusnamnu rólu w Swjatku narodow hraje. S nim staj wo praschenju bjesstracha jednałoj. Dr. Benesch je dale w franzowskim ministerstwje s Larochom a Seydouxom jednał.

*

Turkowske knježerstwo je k potłóčenju kurdiskeho sbožka 100 000 muži mobilisowało. Kurdojo turkowskim wojakam wojowacj s tym poczejuja, so pod projetowej selenej thorhoju wojuja.

Khowanje woporow kommunistiskeje shromadžizny w Halli.

W Halli su so schtwórtk wopory srażenja mjes policiju a kommunistami w ludowym parku bjes kaženja měra khowane. Pryedy khowanja cełeh kommunistow po wjeze zjehujiske, pschi kotrymž so tyhaju wobdželichu.

Pschepytanje cełkow je dopokazało, so so někotři z mortwych njeje sastrelili, ale so su so w cziščeszej satłočili. Pola jeneho morweho su w nepje kultu namakali, kotraž ma po wuprajenju wězywustojnych njeje z policajskeje pištole wutřelika. Jedna so wo wołojanu kulku z bulwankatcho revolwra. Potajkim je swěcženy, so su teho muža se shromadžizny sastrelili.

*

W prusinim sejmje su kommunistojo spytali ministra junskownych naležnosćow sozialdemokrata Severinga sa podawli w Halli samolwitcho cžinić. Kommunistka Krügerowa zebi zadasche, so dyrbja so wschitzy policistojo, kotřiž su pschi krwawnym podawku pschitomni byli, wotstrańić a so psched žud stajić. Lećakše a pokrjebne pjenjezne wudawki dyrbjale so sawostajenym woporow se statnje łažu farunacj.

Dohž su minister **Severing** hotowasche, wotmolwicj, jenu kommunistojo „Mordarjo dźělacerjow!" pschivolachu. Minister praji: „Hižo pschi hyperschnym wobhladanju je spóznaty, so k rozsudnjenju wězow policajske rosprawy njedožahaja. Wón tehodła ministerialnej kommisiji wěz pschepytacj da. Policija je s prawom łakałało wukrajnikam rěkacj. Wón njewěri, so by w Rusce němskemu sozialdemokratej dowolene było rěkacj. Jedna so jenoh, hač je policajska łakałnja pschiprawna była. Policajskeho presidenta Runga je soh je słužby stajił, dokelž je so wón w czasu pschihotowa k wólbje nowoho němskeho presidenta na słužbne puczowanje do Barkina podał. Pschećiwo policiji so njestronitše, nikoho njepschepuschczaje pschepytanje pschewjedje. Elementy, kotrež so jako njetkmane wupokaja, so z policije wotstronja.

Spódžłanza **Dörra** k porjadej sawołaju, dokelž je ministra kewatnego pša mjenował. Hdyž kommunist **Stolt** ministra hani, jemu někotři sozialdemokratojo pschiwołaju: „Ton thadła je žiwotich dźělaceřskich kollegow wo pjenjezy sebał."

Zentrumski sapósłanc **Metzinger** sjujertne wopory srażenja w Halli wobžarnje. Mjes nimi pak njeje žadyn jenički kommunistiski wjednik. Ministra Severinga zentrumska strona napomina, so by z najwjetschej zasłužnosći kaž hač dotal porjad pschećiwo měrčakerjam schkitał. Ministerstwo dyrbi klušcha sa to, so je wsche a hjeschwohladnje pschećiwo tamnym sastojnikam zakrocžił, kotřiž žrudź su něschto sawinowali.

Załoženje Němskeho krajneho wustawa rentiskeje banki

Němskostatna rada je schtwórtk wjecžor załoženje Němskeho kredithneho wustawa rentiskeje banki pschihłosowała. Tónle wustaw dyrbi hischcze jónkrat kapital rentiskeje banki za samery ratarskeho dołholětneho kredita

Předešćniki wuporjedženja pocehnjenja **truhki**

W. Straube (Oty Brandta nasl.)

w Budyšinje na zuntřkownej lawskej hasy 8.

pschewjasacj. Wustaw je juristiska wobsoha sjawneho prawa pod dohladom němskeho stata.

Schulski namjet demokratiskeje strony w němskim sejmje.

Sa sakładny schulski zakoń je frakcija demokratiskeje strony sledowazny namjet zapodała: Němski sejm chzył wobsamknyć, němske knježerstwo namołwicj, so by němskemu sejmej bórzy pschedłohu pschedpołožiło, po kotrejž buchu stat, kraje a gmejny wschě wudawki za žiwjenjowu a wuchowu potrjebu wyšołowobdarjenych dźěći khudych starschich rješe.

Sakski sejm.

Sozialdemokratojo lěwizy w sakskim sejmje su zebi schtwórtk žadali, so by so pschepytowanišći wubjerk wo pischczenju a pschesadźowanju sozialdemokratiskich sastojnikow postajił. Sozialdemokrat **Loebmann** nětčišchemu knježerstwu a wotsebje sozialdemokratiskemu ministerskemu pschedsydže Heldej porokowasche, so je nězakonitstwu a krajnu wustawu pschestupił.

Minister junstkownych naležnosćow sozialdemokrat **Müller** knježerstwowe naprawy sakitowasche. Po powschitkownym wuwćzowanju so wobsamknu, pschepytowanišći wubjerk postajicj.

Sozialdemokratojo lěwizy so na wobsamknjenje njeprijechiskich jednotkow hórschachu, **so maja so jenoh konfirmerowani hólzy do wuczihy bracj.** Hospodarski minister **Müller** wotmołwi, so knježerstwo njemóže pschećiwo tomu nuzadłowu naložicj, hdyž so wo swobodne jednoty jedna. Na nuczene jednoty móže so skutkowacj, to hychu so § 136 dźerżake. Jeli so by tryeba było, by knježerstwo pola němskeho knježerstwa namjet na pschemjenjenje pschemnyslowego porjada sapodało.

Pschi jednanju wo schkitanju podružnikow sozialdemokrat **Lipinski** wotstronjenje wobydlenskeho hospodarstwa wotpokasa. Hdy by so pokmy mjezowy podwuznišći pjenjez w bližšichim czasu sawjedł, kaž zebi to wschelake namjety žadaju, bychu wulke sozialne bubženja nastałe.

Prawny wubjerk je wobsamknył, so ma so sa wobnowjenje twarjenjow, z wobnjom sniczenych, kotrež su so hałle 1925 natwarile, drohocžiny pschikražk z wopałneje kały pschisłuschacj.

Wuzkudy belgiskeho wójnskeho žuda.

Wójniski žud w Namurje je hejtmana Schultza a hejtmana Kohlerja z 181. pěschcho regimenta k žmjerzi sasudźił, dokelž staj pjerja 15 zziwilnych wobydlerjow moriłoj a 14 khežow we Waulcourtu spalikoj. Rytmischtr Kaiser a leutnant Horn, kotrajž běchtaj wobsłužerjej, je staj 21 khežow w Felenne spalikoj, so wotwinowaschtaj.

Wojerska zwłnosć Pólskeje.

„Journal des debats" je sdźělenja jeneho pólskeho generała wosjewił. General je pjerja prajił, so dyrbja so we Jendželskej na to pschihotowacj, so budże Pólska swoje nejesy z bróniu w ruzy schkitacj, jeli so budża je schemenicz chcjeć. „Mamy djenja twójżo", je general rjekł, „kotrež je je wschem wuhotowane a kotrež móże by, je-li tryeba, na poldra miljona muzi postawiłnicz. Tajka móz so njechodźi za dwě njedźeli porasnyć. Hdy by Němska pylała, bo Gdanskeho korridora i mozu bróniow smozowacj, wona zwłne pschećiwjenje nadeždże. Tole wojowanje žnadź znamjo k nowej europiskej wójnje a k nowemu poraženiu Němskeje da.

Srěčenje wo konkordatu mjes Pólskej a Vatikanom so pschijało.

W pospjechenju wustawnoprawneho a wukrajneho wubjerka pólskeho sejma je so dołha debatta wo konkordatu stónczyła. Pschi hłosowanju je so z 38 pschećiwnymi 12 hłosami sozialistiski namjet wotpokałał, kotryž zebi žadasche, so by so konkordat saczisnył. Tón žanu namjet, kotryž je sstanz Kutek, žrbowstaw strony Wyswolenie, podał; je 36 pschećiwnym 14 hłosami saczisnył. S tym je so tež konkordatne srěčenje w sejmowym wubjerku dowuradźiło a so nětko zylenmu sejmej pschećiwopołoži.

Lord Curzon †.

Jendželski minister lord Curzon je pjatk wumrjel. Wón je so jako tym jeneho duchownego narodził a swoje prenje politiske městno jako privatny sekretar lorda Salisburga dosta. Pjeć lět pósdžicho bu wón se statutym podsekretarom w Jindiji a bě z tym prěnju etappu swojeho politiskeho pożadanja dosyć. Hdyž bě lord Elgein wrócžo stupił, jebo ja indiskeho generalneho gouverneura a městokrała ponjesnowachu. We tutym sastojnstwje wón wjele nicze jendželskeho wobkuježenja swěta z hoborsej energiju a wurjadnej wobdarjenosću dale pschacz pytaschc. Se łkoro khorohnej dźěławosću a njepokojonnej cżełesłakmnosću je wón po prawom dźenżnistiku Judiklu wutworił, w kotrejž wżdże sahjóńnjenje samostatnosće krwawnje poraży. Tak je so wón cżuł, tak je so wón je wschej pychu žanownjeżerstwa nuzu wobdał. Cżim cżejo je jeho tuka na indiskem ludu leżała, cżim wjetscha je tam njepokojnosć i jendżelskim knježerstwom.

Pschedstejaza konferenza Małeje ententy w Bukarestu.

Diplomatiski dopisowar Londonskeho „Daily Heralda" pische: Wuhladły za pakt wjeczernych krajow wjetšo Genfskeho protokolla hu wschc druhe dyli wóżyte. Dr. Benesch, optimistiski cżełi swonkowny minister, je „dżeżeś mężażow delikatneje diplomatije" do prědka prajił. Cżełiżchczo je so potom tež hižo k wjeczora k ranju pschežnuyło. Bukarest, hdżež so swonkowni ministrowje Małeje ententy pódżełu jeidu, je hižo žłuczło Parża a Genfa sacżinił. Tole senżżenje budże po sdacżu najwažnischc po Genfskej konferenzi, na kotrejż so Cżełeskosłowakska, Južnoskowjanska a Rumunska do allianzy sjednoczichu se sameżom, so bychu so shromadnje pschećiwo njetwoprawnjenej chżywjatosći sa jich krajom wobaraka. Tón kroż budże so pschihłutowanje Grichiskeje a Pólskeje rosponinacj. Pschisenknjenje Pólskeje je stary plan, kotryż bo w senżżenjosći dla cżełeskopólskich zarlivosczow njeje hodżił do skutka stajicj. Dżenża pak ku je mjes Prahu a Warschawu dobre złyki pschipraviwile. Jenoż nekotre maliczkosczje maja so wurunacj. Wotmałjacje je tež, so cżełke nowiny „na stary plan presidenta Maßaryka" dopominaju, njeunujży na plan słowjanskeho bloka wot baltiskeho morja k adriatiskemu morju. (Sjednoczenja Sslowjanstwa so Jendżelczenjo najbóle boja. Tehodła bolschewiske knježerstwo w Ruskej podpjeruja, dokelż so z nim Sslowjanstwo złabi.) Pólski gnadź Rumunska a Grichiska Cżełeskoslowakska na Bukarestiu konferenzu pscheproschu. Tele wotmyslenja Małeje ententy k pokrogu a k pokodnju žu i podłokom sa powješe, so je dr. Benesch twulki plan sa **ranschcorupiski bjesstrach rukowazy pakt wudżełał.**

Módra kniha wo podawkach, kotrež su so do wójny stele.

Kaž knježerstwu blizko stejace nowiny „Wreme" pischu, knježerstwo blische dny módru knihu wuda. We njej so wschc podawki nadrobnje rosstajnja, kotrež su so psched wójnu mjes Sserbiju a Awstrisko-Wuherskej stale. Tehdy je Němska wobsedże w jendżelskich nowinach njeinerne powješe rosschěrila, so je Sserbija z hłownym winikom była, haj z jenickim winikom na Sserajewskim attentatu a na swětowej wójnje. We módrej knihy so jażmy dokpas poda, so je Awstrisko-Wuherska Sserbiju k wójni nuczila a so Sserbija njeje na žane waschnje na Sserajewskim attentacże wobdżełena, kotryż su tehdy potkóżerske Awstrisko-wuherskej pschibłuschnizy złuczili. Sa jich cżu njemóże so na Sserbiju žane samolwjenje zwalicj. Skónczuje so w módrej knihy pospytanm kónz cżini, z kotrymż dyrbi sche so Němskej moralna samolwitosć na wudyrjenju wójny wjacz a tu wot winowatosće wuwinowadźicj, materialnu schkodu farunacj, kotraż je so z wójnu nacżinika.

Znate přihódne dary ke konfirmaciji poruča wurjadnje **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 7 Telefon 1078

lislownje, móšnje, toše za žony, pasy, slě atd. płaćizny hódno kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

Ze Serbow.

W Budyschinje, 21. měrza 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer + 1, najwyschscha dnjowa temperatura 3 stop. czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najnižscha temperatura w nozy 1 stop. czopłoty. — Nižina czehnje ßo wot dołheho ranja we połnozy wot naß hacž k Jendźelskej. Se ßwojimi wubězkami skasy nasche wjedro. Wyschina leži w dalokim wječoru. Jutsje njedźelu Laetare ßłónczko 6,02 skhadźa a ßo 6,14 khowa. Měßacžk skhadźa wječor 5,22 a ßo rano 3,36 khowa.

— **Schkrowa powěscź wo wjedrje sa jutsje njedźelu:** Swjetscha hischcže pomróczeno, maczenje popschestawa. Tu a tam ßněh a symnischo. W nozy wot njedźele k póndźeli s městnami mjersnje.

— **Nalěcźe.** S dźenßnischim dnjom sapocžina ßo nalěcźe. Czmowe mróczele wißaja na njebju, na semi leži czorny, masany ßněh. Lube nalětnje ßłónczko saßwěcźi bórsy wjeßele a wubudźi w Božej stwórbje nowe žiwjenje. Njech sacžěri lěd a ßněh, symu a wschu njelubosćź!

— **Cžěskoßerbski Wěstnik.** 3. cžißło je wuschło. Abonentojo móža jo ßebi w Sserbskej knihaŕni wotewsacź.

—**Płacźiwa wólba měschczanskeho radźicźela.** Wólba měschczanosty dr. Krügera s Ehrenfriedersdorfa sa 4. płaczeneho ßobustawa Budyschskeje rady bě ßo w posedźenju Budyschskich sastupjerjow 8. januara s 17 pschecźiwo 17 hłoßam s loßom rosßudźiła. Pschecźiwo wólbje běsche sozialdemokratiska strona pola wokrjeßneho wubjerka protestowała, dokelž by ßo po jeje měnjenju k druhemu rasej wolicź dyrbjało a dokelž loß njeje prawje hromadźe położeny był.. Wokrjeßny wubjerk běsche sapodaty protest wotpokasał. Ssrjedu saběrasche ßo něsto tež gmejnska komora se ßamßnej wězu. Po sejnaczu ße naležnosćźu wotpokasa tež gmejnska komora protest.

— **Jutrowne prósdniny** sapocžnu ßo po wukasu ministerstwa sa ludowe wukublanje na wschěch wyschschich a ludowych schulach w Saksej ßrjedu, 1. haprleje a traja hacž do 15. haprleje.

— **Powyschenje wěže na Czornobosy.** Někotryžkuli, kiž bě ßebi wulecžał na Czornobóh, a kiž chzysche pschi rjanym jaßnym wjedrje ßo roshladowacž po wokolinje, bu jara porazeny, hdyž ßo jemu na wěži wuhlad, woßebej na Krkonosche, se wjeŕschkami schtomow sakrywasche. Wěža je tola jenož 30 metrow wyßoka, Schtó by ßo hordym schmrjokam dźiwacž chzył, hdyž na tajku móliczku wěžu njedźiwajo, ju khrobłe se ßwojimi wjeŕschkami pschesahuja. Je tehodla wotpohladane, wěžu wo 10 metrow powyschicź. Dźěła njebudźa lohke, je tola sakładna płonina jenož 4—5½ změtra wulka. Najprjedy dyrbi ßo powjerchny wěnz wotstronicź. Dale dyrbja ßo wěžine murje pruhowacź, hacž ßu ßylne dosć, so móža nowy natwar wunjesć, abo hacž dyrbja ßo hischcže wosebite swěsćzenja pschiprawicź. Potom hakle móže ßo twaricź sapocžecź: najprjedy něschto metrow s kamjenjemi, potom dale w drjewowej konstrukziji, kotraž ßo w formje pyramidy skónczi. Wěža dyrbi dóstacź dwě wuhladnischcźi, kotrejž ßo wokoło njeje natwaritej. Wobej ßo po móžnosćźi s woknami wuhotujetej, kotrež móža ßo pschi hrosnym wjedrje saczinicź, tak so ßu wopytowarjo pschede wětrom a deschcžom schkitani, je-li chzedźa jónu rjanosćź njewjedra wobkedźbowacź. Hdy ßo s twarom sapocžnje? Nadźijomnje prawje bórsy, pschetož pschecźeljo ßławneho Czornobohá njebudźa ßo komdźicź, twar po móžnosćźi podpjeracź.

— **Sakske dźěłowe wiki.** Krajny hamt sa saradźeŕnju dźěła wosjewja wo dźěłowych wikach w cžaßu wot 8. do 14. měrza 1925 tuto: Powschitkowne położenje je ßo pohubjenischiło. Liczba tych, kiž dźěło pytaja, woßebje wonka wukonj. powołanje, je snjerska a ßněha dla khětro pschiběraka. S dźěła puschcžili ßu ßo w hajnistwje, sahrodnistwje, w skałach a zyhelnizach a khětro wjele w twarskim pschemyßle. Tež w rataŕstwje ßo mało nowych dźěławych mozow hubjeneho wjedra dla pschija. Sa młodymi dźěłaczerjemi a dźěłaczeŕkami ßo jara naprascheja a nuja dale wostanje. Pohubjeńschiłe ßu ßo dale dźěłowe wiki w schkleńczeŕskim pschemyßle, wuschiwaŕskim a zyrobowym pschemyßle. Dale ßu ßo dźěłowe wiki pohubjeńschiłe sa posłužowaze wosoby we hosćzenzaŕskim a korczmaŕskim pschemyßle. Polěpschiłe ßu ßo wuhlady w hórnistwje, w drjewowej industriji a drastowym pschemyßle. W poßlednich dnjach pyta saßo krawzowstwo a czrijowa industrija dźěłaczeri. Dźěło je ßo saradźiło po ßwuczenym waschnju w chemiskej industriji, w pjerowej a kožowej industriji a w hudźbnym pschemyßle. Dźěło běsche we worzlowej industriji a w tkaninowym pschemyßle. W truhaŕskim pschemyßle a w domjazych pschistajenych njedoßahaja powschitkownje trěbne mozy.

— **Do Prusskeje.** (Wuczerjam jo sakasane, wot schulerjow dary pschijimacź.) Lěhniczanske knježeŕstwo pokasuje s nowa na wukas s lěta 1915, po kotrymž je wuczerjam Lěhniczanskeho knježeŕstwoweho wokrjeßa krucźe sakasane, wot schulerjow tajke dary pschijimacź, s kotrymiž schulerjam abo jich pschiwusnym wudawki nastanu, njech ßo jedna wo dary pschi składnosćźi narodninow, jubilejow abo k hodom, k nowemu lětu, pschi pschijimanju do schule abo pschi puschcženju se schule abo pschi podobnych składnosćźach.

Do Prusskeje. (Sawěsćzenje pschez invalidnosćź.) Krajna schlesyska sawěsćzeŕnja pokasuje s nowa na to, so je hódnosćź ßwobodneje stazije ßo w poßlednim cžaßu powyschiła, a so dyrbi ßo wot něska sczěhowazy pschinoschk sa sawěsćzenje pschez invalidnosćź płacźiecź: sa domjazych pschistajenych s 13,33 hr. měßacžneje msdy (2. msdowa rjadownja) 40 pjenježkow; sa domjazych pschistajenych s 35 hr. měßacžneje msdy (3. msdowa rjad.) 60 pj., dale sa rjemjeßlniskich pomoznikow s 5,75 hr. tydźeńskeje msdy (pschi ßwobodnej staziji) 60 pj.; sa rjemjeßlniskich pomoznikow se wjazy hacž 10,75 hr. tydź. msdy (4. rjad.) 80 pj.; a sa rjemjeßlniskich pomoznikow s wjazy hacž 15,75 hr. tydź. msdy (5. rjad.) 1 hr. Tute postajenja ßu ßo hacž dotal mało wobkedźbowake. Dźěłodawarjo, kotsiž wopacžne snamki lěpja, móža ßo krucźe pokhłostacź.

— **Wažny wußud sa hosćzenzarjow.** Shorjelski powołaŕki ßud nupraji pschede krótkim sa hosćzeńzarjow wažny wußud. Hosćzenzarjej B. bě pschißluschny krajny radźicźel sakasał, sońske pschistajene sa posłuženje hosćzi wudźeržecź. B. běsche ßwojej njewjesćźe kasał, na wupomoz hosćzam jědź a napoje porjedźicź. Prěnja ßudniska instanza běsche jeho wuwinowała, dokelž ßo njewjesta jako pschistajena wobhladacź njemóže, hdyž ßo jeje dźěło njesapłacźi. Pschecźiwo wußudej bě statne rěcžnistwo powołanje sapodało. Druha instanza saßudźi hosćzeńzarja B. k 30 hr. pjenježneho khłostanja. Kaž ßudniski pschedßyda rosłoži, njejedna ßo wo to, hacž je ßo njewjesta sa ßwoju pomoz płacźiła abo niž, ale no to, hacž je ßo nadawk sa posłuženje dał. To pak je ßo stało, tak ma ßo wobskorženy pokhłostacź.

S **Brěsny.** Maczerjam ßo rada dawa ßrjedu 25. měrza popołdnju ½3 hodźin w schuli. Lěkaŕ je pschitomny.

S **Bukez.** Setkajo ßo s druhim awtom pschińdźe wosobowy awto krótko pschede wßu (na wječornej stronje) do wjerhanja a sajědźe s wotnachom do schtoma. Prědkna schleńza ßo rosraßy. Nutskaßedzazy ßo jenož lohko rani. Awto móžesche do Budyschina dale jěcź.

S **Czornych Noßliz.** Schtwórtk pschipołdnju po 12 hodź. wudyri w Nowakez khěži pola podružnika Steglicha we prěnim poskhodźe woheń. W komorje spali ßo łožo. Woheń nasta najskerje, dokelž je wuheń hubjeny. Njeby-li ßo ßußod kura a płomjenjow dohladał, by ßo zyły dom wotpalił.

S **Huczinj.** Na spodźiwne waschnje je tudomne spěwaŕske towaŕstwo (němske) ßwojeho dirigentu shubiło, kotryž je s inspektorom na Brěsynskim knježim dworje. Wjazy krócź ßu runje wutoru, hdyž běsche knjes inspektor we spěwaŕskim towaŕstwje, na Brěsynskim knježim dworje žito a hnojidła kradnyli. S tuteje pschicžiny czuje ßo dirigent pohnuty, ßwoje sastojnstwo we towaŕstwje skožicź. Wěste worschty ßu nimo toho měnjenja, so ßo rataŕstwo a musika prawje njesnjeßetaj. Towaŕstwo ßwojeho dirigenta njerady pusćźi. Njebudźe pak jeho dźeržecź móz, je-li do teho njeswoli, so ßo sa czaß spěwaŕskich hodźinow nózny strażnik na Brěsynskim knježim dworje pschistaji. S kajkimi cžežami ma ßo tola tajke towaŕstwo bědźicź! !

S **Bjarnaczis.** So je tu nowa schula nusnje trjebna, sa to wupraji ßo jenohłóßnje shromadźisna ludomnych wobydlerjow. Po planje architekta Poticha by nowa schula s 10 schulskimi jstwami 160 000 hr., wuczeŕske bydlenje 15 000 hr. a ßwuczowaŕnja 30 000 hr. płacźiła. Wscho hromadźe by potajkim sa nowotwar 250—300 000 hr. trěbne. Měschczanosta dr. Truckmüller namjetowasche, knježeŕstwo wo požczonki prosycź, schtož shromadźisna pschija.

S **Leutersdorfa.** Najstarscha wjeßnjanka, Sophija swud. Krentzigerez, woßwjecźi wutoru ßwoje 90. narodniny. 18 lět je staruschka hižo ßlepa, duchownje a cźělnje pak je hewak jara cžeŕstwa.

S **Wjelecžina.** Rěcžne hodźiny Budyschskeho sastaraczelskeho hamta wotměja ßo póndźelu, 23. měrza, pop. ½4 hacž do ½6 hodź. tón krócź sa Wjelecžinskich wobydlerjow na gmejnskim hamcźe w Korsymju.

S **Khróscžiz.** Pschi wulkej wažnosćźi, kotrež skotaŕstwo ma sa nasche rataŕstwo, je bjes dźiwa, so rataŕ, kiž chze s cžesćźu wobstacź, bóle hacž prjedy ßo wo to stara, so jemu howjasy skót wjetschi wužitk pschinjeße. Pschedewschěm hlada wón to dozpěcź tež pschez mlokopschepytowaze towaŕstwa (Milchkontrollverein). Sa wulku hospodaŕsku wažnosćź tychßamych rěczi hižo to, so ßo wschudźom spěschnje rosschěrjeja. Tež pola naß. Mamy hižo tajke towaŕstwa w Lubiju, Budyschinje, Ziczenku, Wujesdźe, Njeßwacžidle atd. Sańdźenu ßrjedu je ßo tež w Khróscžizach tajke towaŕstwo sałožiło. Schto wono chze, njemóže ßo tu s krótka rospißacź. To trasch jónu Sserbski Hospodaŕ pschinjeße. Dźenßa jenož tole: Ratarjo, kotsiž maja kruwy, ßo do tohole towaŕstwa sjednocźa, ale jenož telko, so liczba wschěch jich kruwow wjazy hacž 350—400 njewucžini. Pschistaja ßebi pruhowaneho pschepytowarja. Tón kóžde 2—3 njedźele porjadnje kruwy na mloko a pizowanje pschepytuje, so móže kóždy shonicź, kak wjele litrow mloka žana kruwa na lěto deji, kelko prozentow tuka jeje mloko ma a hacž ßo kruwa s wužitkom pizuje abo niž. Jenož wot najlěpschich dójnow maja ßo czelata k plahowanju wjasacź a po potrěbnosćźi mjes ßobustawami ßo wuměnjecź. Na tole waschnje ßo, kaž powschitkowne nashonjenje wucži, dozpěje, so kruwy wjele lěpje deja a wjazy wužitka pschinjeßu. Pschinoschka płacźi ßo wot kóždeje kruwy na lěto něhdźe 2 hr. Pschichodnu wutoru wječor ½7 hodź. sendu ßo hischcže [illegible] wschitzy intereßentojo s Khróscžiz a wokoliny pola Wjen[illegible]. Schtóž by hischcže pschistupicź chzył, njech tam wotsche pschińdźe. Dokelž ßo nichtón wjazy pschijecź njemóže, hdyž bu[illegible] 400 kruwow hromadźe. A to wutoru s wěstosćźu bu[illegible] dokelž ßu ßo wschelazy se ßußodstwa, kiž do Wujesdźanskeho, Ziczinskeho a Njeßwacžidlskeho towaŕstwa ßo wjazy pschijecź njemóža, hižo k nam samołwili. My pak chzemy tola najprjedy naschim buram tule składnosćź poskicźicź. Tola dlěje hacž do wutory czakacź njemóžemy. Dokelž dyrbi pschepytowaŕ wschědnje 20 kruwow pschi kóždym dejenju pruhowacź, dyrbja tele kruwy w bliskim ßußodstwje hromadźe stacź. Hdyž mataj na psch. dwaj ßußodaj kóždy 10 dójnych kruwow, pschepytuja ßo kruwy teju burow w jenym dnju, tak, so ßo w jenej hródźi pok hodźiny pschi[illegible] hacž w ßußodnej deja. Wužitk tychle towaŕstwow budźe tón, so ßebi dobry domjazy skót wotczehnjemy, kiž [illegible] w kóždym nastupanju s zusymi družinami runacź móž[illegible]

S **Kamjenza.** Podkrjeßny swjask karnikkeplahowa[illegible] towaŕstwow Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa wot[illegible] njedźelu ßwoju hłownu shromadźisnu w „němskej k[illegible] Swjaskej pschißluscheja 13 towaŕstwow s 800 ßobustawami[illegible] Thonbergske a Panczizanske towaŕstwo ßo do [illegible] pschiwsaschtaj. Lětuscha wustajeńza wotměje ßo pschi [illegible]

Faraŕ Heumannowy

hojeński srědk

je též stajnje na składźe w samsnym depoće:

w kral. priv. **hrodowskej haptycy** (haptykaŕ Pawoł Leidler)

w Budyšinje na Hošic hasy 27. Tel. 15.

Wulku „Faraŕ Heumann"-knihu (320 stron, 200 wobrazow) dostanje kóždy čitaŕ, kiž swoju adressu zapośćele, wot firmy Ludwig Heumann & Co., Nürnberg M 28 darmo a bjezportnje připósłanu. Dopisnica dosaha.

Kelko zemje człowjek trjeba?

Narodne powědańczko Lawa Nikolajewicža Tolsteho.

2] (Pokracžowanje.)

IV.

Pachom běsche se ßwojej ßwójbu na nowe městno dojěł a ßo do wulkeje woßady sapißacź dał. Gmejnskim starostam da na pschepicźe, a cźi wustajichu jemu lisćźiny. Pachoma pschijachu, podźělichu jemu na pjecź duschow pschidźělneje semje pjecźdźeßacź dźeßacźin na wschelakich polach a nimo toho jedyn podźěl na pastwischczu. Pachom ßo derje saßydli a nakupi ßebi skotu. Porunjo prjedawschemu měsche wón něko tsi krócź wjazy. A semja bě s Boha rjana a płódna. Žiwjenje pornjo tomu w starej domisnje bě ßo wo dźeßacź krócź polěpschiło. Role a pizy dosćź na dosćź. Skotu móžesche ßebi naplahowacź do ßyteje wole.

S woprědka sda ßo Pachomej, prjedy hacž bě ßo saziwił a hospodaŕstwo ßebi sawjedł, wschitko bycź nanajlěpje, ale wostudźi ßo jemu — a tež tu pokasa ßo jemu semja wuskotna, cźěßna. Prěnje lěto wußy Pachom pscheńzu na podźělnej semi, a pscheńza ßo derje radźi. Sachze ßo jemu wjazy pscheńzy wußywacź, ale podźělneje semje bě mało. Tež kajkaž běsche, sda ßo jemu njepschihódna. Pscheńza wußywasche ßo tam na kowjelnej abo na wuležanej semi. Rolu jene abo dwě lěcźe saßywaju, potom dadźa jej saßo wotpocžnycź, ßo wuležecź, doniž s nowa s kowjelom njesarosćźe. A sa tajkej semju žadaju mnozy lubowarjo, tak so ani sa wschěch njedoßaha. Psches to nastawachu swady; schtóž bě bohatschi, chzysche semju ßam saworacź a poßycź, ale khudschi pschenajachu ßwoju pschekupzam, so bychu dawki s najeńskimi pjenjesami mohli sapłacźicź.

Pachom chzysche tež wjetschi kruch poßycź. Dojědźe pschichodne lěto k pschekupzej do města a wotnaja ßebi na jene lěto semju! Polo sußo s pscheńzu wobßy a ta ßo derje radźi; ale polo běsche wotležane, wote wßy něhdźe pjatnacźe wjerst sdalene. Wón widźi, kak ßu bohatschi burjo na wudworach žiwi a sbohatnu. „To je skěrje dobra wěz," tak Pachom roswažuje, „hdy bych ßej tola pschezo wjazy semje dobycź mohł a tajku nuknizu wutwarił! To hakle by rjane žiwjenje było!" A Pachom pomyßli na to, kak mohł ßebi nuknizu kupicź.

Tak pschežiwi Pachom tsi lěta. Wotnaja ßebi semju a poßywasche ju s pscheńzu. Płódne bywachu lěta, pscheńza narosćźe wubjerna a pjenjes bě pschesbytka. Takle běsche žiwjenje schwarnje, ale to běsche Pachomej wostudła wěz, so dyrbjesche kóžde lěto wot ludźi semju najimacź, a s tym nastachu ßamo wobužnosćźe: hdźež bywa dobra semja, tam ßu burikojo kaž hawrony hromadźe a wschitko sa ßebje sebjeru; njepschińdźe na pschenajecźe w prawy cžaß, a tuž njeßu sa njeho, hdźež mohł wußywacź.

Na tsěcźe lěto wotnaja ßebi wón shromadnje s pschekupzom wot burikow pastwischcźo a hižo běschtaj semju swoławoj, tu burikojo s nimaj saprawowachu a tak bě wscho dźěło podarmo. „Hdy by to jenož moja semja była, — praji ßebi, — njetrjebał ßo nikomu klonicź, a hrěcha by njebyło."

Tuž ßo Pachom sa tym wobhonjowasche, hdźe mohł dźědźicźnu semju kupicź. A nadeńdźe ßebi burika. Tón měsche 500 dźeßacźin ßwojeje semje, ale bě do hubjenstwa pschischoł a pschedawasche semju tuńscho. Pachom pocža s nim wikowacź. Dołho mjes ßobu jednaschtaj a jednaschtaj, a skónczne wujednaschtaj ßo tak, so Pachom 1000 rublow hnydom ßadźi, 500 rublow pak měsche po dźělbach wotpłacźecź. Hižo běsche to nimale wuczinjena wěz, tu ras pschijědźe k Pachomej do dwora nimo puczowazy pschekupz konja napojecź. Wupischtaj hromadźe cžaj a pobjeßadowaschtaj. Pschekupz powědasche, so je s dalokeho baschkirskeho kraja pschijěł. Tam, praji wón, bě wot baschkirow 5000 dźeßacźin nakupił. To je wscho hromadźe tyßaz rublow płaciło. Pachom pocža ßo wupraschowacź. A pschekupz powědźe: „Starostam ßym bohatych darow nadawał. Županow pschestrěnzow sa sto rublow ßym jim darił a hischcže kschinku cžaja, s palenzom toho, schtóž rad pije, napojił, a tak po dwazecźich kopejkach sa dźeßacźinu kupił." Wón pokasa jemu kupny list. „Ta semja je wscha pusćata a kowjelna." Pachom ßo jeho dale wupraschowasche, schto a kak. „Tajka je ta semja wobschěrna, — dźesche pschekupz, — so ju sa zyłe lěto njewoběhasch, wscha baschkirsam ßłuscha. A ludźo ßu tam tupomyßlni kaž borany. Nimale darmo semju wot nich dostanjesch." — „Nó, derje," myßli ßej Pachom, „pschecźo dyrbjał ßebi sa 1000 rublow jenož 500 dźeßacźin kupicź a hischcźe dołha k tomu naprasklacź. Tam pak ja sa tyßaz rublow schtó wě, kelko semje nabjeru!"

V.

Pachom ßo hnydom woprascha, kak mohł do toho kraja dojěcź a lědy bě pschekupza s dwora pschewodźał, hotowasche ßo ßam na pucź. Dom a dwór pschewostaji žonje a se [illegible] jim wotroczkom sebra ßo na puczowanje. Sajědźeschtaj do města, nakupischtaj truchlu cžaja, wschelake dary, palenza — wschitko tak, kaž bě pschekupz jemu rospowědał. Jědźeschtaj, jědźeschtaj a pschejědźeschtaj na 500 wjerst. Na ßedmym dnju pschijědźeschtaj k baschkirskim skotowarjam. Cźi wschitzy w pusćźe žiwi, nad rěku, w pjelcžojtych „kibitkach" (s pjelsćźu pokryte wosy). Ssami njejßu s rólnikami a khlěba njejědźa. A w pusćźe paße ßo skót a konje ke kolikam pschiwjasane, a dwójzy wob dźeń puschcžeja kobły k nim; wot nich kobline mloko deja a s njeho „kumyß" (kißane kobline mloko) dźěłaja. Žony s kumyßa twarožki dźěłaja a jich muscy nicžo njecžinja hacž kumyß a cžaj pija, skopjazu pjecžeń jědźa a na tulawu hudźa. Ssomón strowy a wjeßoły lud, kiž ma zyłe lěto ßwjate dny a prósdniny. Hewak je tón lud szyła njesdźěłany, ale jara pschecźelny, ruski pak njerosumi.

(Pokracžowanje.)

...łoženy 20-lětneho wobstacza Hallschtrowskeho towaršstwa 31. ...ell. **a 1. nov.** na lětsken w Hallschtrowje.

Se **Sćmjerćej.** Janske kupjele wotewrja so pónjdźelu 22. měrza 1925 a budźa zyke léto wotewrjene. Hlowny ...ršnikšt cząs traje wot 15. meje hać do 1. septembra. ...ršti łkowaniki cząs sapoczina so z novembrom a skónči ...rzom. Wšcho dalsche jhonišch z prospekta. Wobjedźer ...jedniki lékař je dr. Rachel. Dalkorećkaž hamt Hallsch... 22. Hospodarišt sarjadować je dr. Schołta.

Z **Bjelkopi.** Bohaty wopyt měješche naše město w sa... dnjach. Rjanu hańcu cźěć póbnoce symy wu... bźěche wšchěnje na 80—100 pósnjecowobhadźenych ...ow z Budyšchšiteje, Wjasońcźanšteje, Nowomětšcźan... wokolnty k nam pschijšło. Dokelž w hotelach na ...ěchcu wupschahowachu, běsche mužki dźěl torhosch... je šnjenj postajene. — Tudomnja tšelerija so wě... him cząsu z nowa pschenđa.

Z **Wojerec.** Paralelne rdjadowny nižicheje terazije běs... ...ej do Schlowje wukeźiłi, so bychu na tamnišch horje ...owali. Pschi tym sta so wjazy njeljožow, z kotrychž ...ehe jedne prawje tše šcźěhowk. Sćanje, kotrež ješche ...ěchu wodźelch, a na kotrychž hischcze dwaj druhej ...ersaj šobuźěłschichtaj, pschińźechu do wjerchanja a ...ulichu so. Wschitzy itjo schulerjo cźišnychu so bafo... z hanjow. Pschi tym padny schulerj Zedler tak njeljeb... ...anje, so i lěwej nohu wo schohu frasy a źebi nohu sta... ma. Hdyž běsche joho dr. Franz sawjazał, pschewjesły so ...o Wojerowskeje thorownje. — Wo wobhadźenju wuprósa... ...ymeneho mělchcźanoškeho městna njeje so hischcze ni... rozhudźiło, hačrunjež je so 5 do wuzcźesć wołby ...jownych knjezi pschechadźało.

Z **Delnjeho Wujezda.** Sońdźenu njedźelu wotmě na... ...herbske towaršstwo słownu zhromadźiznu. Rańch ...ehuda Rjetka wotewri zhromadźiznu a powita wšch... ...ołka hymna ke wuzpěwa. Pschechadźa spomni na ...ch sobustawa Khorlu Pilčkhu z Rudeje. Jemu po... ...u cźěsći wopokazaj, napomnjenjsche pschehdźa Sobu... ...er, so bychu se swojich sydłow stanyli. Na to poda ...adnik rozprawu wo dothadach a wudawkach ze zańd... ...eta. Pschehdźa so jemu w mjenje towaršstwa ja ...dźěło podakowa. Na to jeźěrowachu nowowołby ...udkami. Sz pschehdźa wuzwoli so i nowa knjez ...ka Rólka, ja namjeńnika k. Arnošch Hołaš z Lipin, ...orizenta k. kantor Leinert, ja pokładnika k. Pawoł ...lta, ja sapisowarja k. Mag Haschta. Wschitzy wšo... ...dźakom pschijachu. Sa dowěrnikow so wuzwolichu Bjenich z Manjowa, Kochta z Rudeje, Mucka z Tra... , Bjeczka ze Sćepichcza. Dale so wobłamkowy, so by ...hnoschi wot 1. měrza na nuźaj po 30 hj. postaja. Pschi ...ewrześu šobustawa dóstanu šawostajeni 25 hr. ...pokładnizy, herzy so pschi pobrjebje šobustawa też ...pokładnizy zastaja. W padźe, so druhe towaršstwo herzy ha... ...ójcki, dóstanu šawostajeni šobustawa 50 hr. ...towaršstwo pokładnizy. Dale so wobłamkny wo šerbskim wje... ...ezoru na njedźeli młodych jutrow. Sobustawow ma ...towaršstwo na 90. W jandźelnym lécze je **nyjche** **towáršs...** ...two 4 šerbske wjeczory wołdźerzało, 2 we Wujezdze, 1 we Łuczu a 1 w Stśepom.

S **Dubja.** Wutwojedźenje twara tudomnje nowoje schule je ho twarskemu mischtrej Baumgertelej z Nječźizy pschepo... dało. Baumgertel je 1914 tudomnu zyrkej k powschitkoj... ...ej spokojnosći natwarił. Płaćišina ja murjerske a cźěhl... je dźěła wobliczi so na 42 000 hr. S postajenjom nowoje schule budźa tudomni twarjej dźěkarjerjo na dlejšeh cząs ...je dźěłom zastarani.

S **Gubna.** Njeprawa wołhladowarka dźěći. Někotre ...dy pschebywajsche pola nuź wołhladarka dźěći, tiž so ...lanca Schreiberez mjenowasche a wudawasche, jo je ...Drótšłamy. Pjenjezy je hebi tu pożeńła a wułožiła. Nje... ...ejna wołhladarka je nětkuje 21—24 lět stara, kaž sym ...hwrił, wudawasche tež, to žony a holzy za Wrótšławskim ...dźěłarju wołhladarju pyta.

S **Ruchbarja.** 26. haprleje ma so po zyłej Hornjej Łužicy **wopomnjenje** 400-lětneho zawjedźenja reformacije ...ujezdźicz. Popoldnju a wjecźor 26. haprleje, dyrbi so ...wjedźen zyłeje ewangelskeje Hornjeje Łužicy w Sło... ...ejcu wotměć. W 4 hodź. budźe swjedźenski cząs je ...pschich wosadow, w 5 hodź. zhromadźiznje w měšćanskej ...ej (superintendent Schian z Wrótšławy) a w Bě... ...ejskej zyrkwi (wuschichi konfistorialny radźićel dr. Gon... ...d z Barćina). Wjecźor we 8 hodź. pschednjesć so we ...ěchcu/skim dźiwadle, do kotrehoż smeja jenož wron... ...ow hotżo pschistup, Schönherrowy reformacijski dra... ...dźiwa z domisna".

S **Ćźemicy** (Thiemendorf). Tu pschebywa so na pschi... ...owanje jara wuznamjena wohnjowa sykawa. Mekalle ...e dźěła kupi kowarski mischtr Wetzig. Wjeho ruce ratar Hoffmann. Pschebywanje wuznjesny na 200 hr. Někto... ...a kóždu z tych politiskich gmejnow swoju sykawu a ...ara, kotraž je wjazy procha w gmejnje nazimnja hacź ...wodu dawała, někto łožownje njeznamowacejschim zamě... ...am służi.

S **Mólanowa.** Pola naš dże Kurt Manig żeleloliéřo... ...ju łolożicz a to lady schtwórcźerjow. — Wejzera schtwórt... ...ejsche pola naš hermann. Wobtłhob běsche sruhay. Wjele ...pschedawarskich stanow njeje so dozyła natwarics. Mało ...ejsuchho ludu bé na hermanka. Lépsche žiwjenj hnjeze... ...ejsche na swinjazych wikach. 125 prosć. a 1 běhał bé ho ...ahiwjesło. Prosata płaćachu 18—25 hr., běhaki wot 40—60 hr. Dźż tu so malo kupowasche. Mnohy dyrbja... ...ej swoje pokłady ložo sobu domoj wjacz.

S **Bjeleje Wody.** Słubił je so wot hrjedy sem 23/4 lět ...arch hólcźt schtleicźerja Godiczowskeho, tiž w Schulze-Delitzschi dróży 4 budli. Pschipołonju je dźěcźo z wobje... ...ejcu ješło, njeje pak ho hischcze wrócźiło. Dźěcźo bě... ...e hdrasćene w cźerwjeno-brunym pschesujerschtaiku, ...ranych thołowcźach, cźornych nohajach, cźornych kaz... ...ych cźapach, brunej schtrikowanej cźapuzu je šelenej kro... ...mu. Mózno też je, to je dźěcźo někoho na łód schło a ho ...schekamawschi zatepiło. — Nejnowischa powjesć, tiž so ...nam runje dóńdźi: Schubjenu hólcźt schtleicźerja Godie... ...czowskeho je ho namakał a to w Quolitschi rěcźay zate... ...eny.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje **so kóždu** póndźelu **wječor** we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjołužiskej rěći.

Budyšin. „Nadźija" w Budyšinje zeńdźe so wutoru, 24. **měrca,** wječor we 8 hodź. w Serbskim domje, „w kofejowni" k **serbskej** hodźinje. Papjeru a **wotojnik** sobu přinjesć.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć" ma srjedu, 25. nalětnika, wječor we 8 hodź. **ważnu** zhromadźiznu. Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka". Spěwarjo a spěwarki maja kóždu wutoru wječor we 8 hodź. spěwanje.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja" spěwa srjedu, 25. III. **wječor** we 8 hodź. w Njechornju.

Khwaćicy. Khwaćanske serb. tow. ma njedźelu, 22. měrca, pop. 1/4 4 hodź. pola Nowakec swoju měsačnu zhromadźiznu. (Přednošk „Dawesowe dobrozdaće" je přečelnje přilubjeny). Wšě sobustawy, kaž tež wšitcy dobrí Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" zmóje njedźelu, 22. měrca, pop. w 5 hodź. w knjezom hosćencu swoje **měsačne posedźenje.** Přednošować budźe sekretař Domowiny, k. dr. Šleca. — Wječor z dypkom w 7 hodź, budźe přednošk ze swětłowobrazami: Moje pućowanje po Južnosłowjanskej (dr. Šleca). Zastup je darmo! Wo bohaty wopyt sobustawow a hosći prosy předsydstwo.

Ralbicy. Jednota „Sokoł" ma wutoru wječor we 8 hodź. **zhromadźiznu dla swjedźenja.** Njech wšitke sobustawy wšše přindu. Starosta.

„Wrjós". Cokrowe tafle su dóšłe.

Wulke Zdźary. Serb. tow. za Wulke Zdźary a wokolnosć wotměje njedźelu, 22. měrca, pop. w 3 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Kralec hosćencu w Koblicach. Přednošk je přilubjeny. Spěwniki sobupřinjesć. Dla wšelakich **ważnych** wuradźenjow prosy wo prawje bohaty wopyt předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerkowe posedźenje njeje njedźelu, 22. měrca, ale srjedu, 25. měrca, pop. w 3 hodź. w Kukowje pola Natušec. Předsydstwo.

Jutrowny hólc
so do ratařstwa pyta.
So zamolwić we wudawarni „Serbskich Nowin."

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdna kola, šijace maśiny, mantle a žlowcki. Samsna wuporjedź.

Žołte
symjenitne lupiny
a dobry **strażowanski pos**
je na předań
w Rożenće čo. 22.

Dwojopřežny
kućowy wóz
mało trjebany, je na předań
w Dažinie čo. 41 pola Lubja.

Jeja
k nasadźenju, z premijemi mytowane, kurwotobarbnych italskich kur su běžnje wotedać
w Drobach čo. 17.

9 mjezacow stara
jałojca
je na předań
w Hórkach čo. 38.

Wysokosudelna
kruwa
stoji na předań **w Dźiwocicach** čo. 2 b pola Žičenja.

Podsobna kruwa
blizko čeleću
je na předań
w Šunowje čo. 38.

Koza
blizko kózlatam je na předań
we Łomsku čo. 1 pola Njeswačidła.

Młodu kozu
blizko kózlatam ma na předań
Nowakowa w Barće
čo. 41.

Rjane prosata
su na předań
w Čornem Hodlerju
čo. 101 pola Radworja.

Pjeć
sylnych prosatow
je na předań
w Psowjach čo. 10.

5 rjanych prosatow
je na předań
w Dobrošicach čo. 25
pola Njeswačidła.

Štyri
rjane prosata
su na předań **we Łupjanskej Dubrawie čo. 1.**

Sylne prosata
ma na předań
Schier w Krakecach.

K posylnjenju
poručam **wuhelske wino**
(Ungarwein) po **0,80, 1,50 a 2,50 hr.**
E. Oskar Hennig, Viktoria-drogownja
na sukelnskej hasy 7.

Serbski Hospodar
ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjentne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich orgaulzacijow w Pólskej.
Centnar přińdźe hać sem, za tym hać družina 4—5 hr
Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Cyle mosebje turjo
podawa
murjerske cyhele
dźěrkate cyhele
třěšne ponoški
třěšne cyhele
w rjanych, njezadźěłanych barbach
Nialevm w zwjazku!
Nialevm w zwjazku!
Klinkarnja w Třoch Hwězdach, Paul Arnold
w Třoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11
Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoščowych a privatnych twarjenjach.

Wulka dźěłba
fabrikskich zbytkow
wšěch družin. košlaca sukna, cychi, tkaniny za khuty, jenobarbne a mustrowane satiny atd. jara tunjo.
August Hilger w Budyšinje
na Lotzeskej dróży 20. Žane klamy!

Rżanu picowansku muku
luno-wosuškowu muku
hróšikowu muku
słodowe klikerki
kokosowy wosušk
wotruby
gris
ma płaćizny hódno wotedać
Richard Jacob
w Budyšinje w Kubšicach
na kamjentnej hasy 19a.

Hans Valtin w Halštrowje
Telefon 13
Přihódna kupowarnja picowadłow!
Hróšikowa muka 50/55 % | rjane a pšenične wotruby | melasa z wowsnych pluwow
balwmina symjeniowa muka 45/50 % – **lena muka** | **kokosowy wosušk, Schlinck,** lohcy rozeńdźe, Milzena-tica, wuznamna mlokowa pica | **ma'suwa wollio-wosuškowa muka „Argo",** (najlěpša korm jenska pica) | **maja a majsowy šrót** | **ječmjeń a ječny šrót** | **rżana čorna muka**
50/50 %
dorsowa rybiaca muka
55/60 %, **rybiaca muka „Glückauf"** 50 %
krwiowa muka 80/85 %
Brockmannowy picowanski kalk „Zwergmarke"
w 6 puntowskich měškach
Brockmannowe selowe
Rżanske kulki
fosforo-kisalynowanski kalk
skónčna sól

Nawěšćki z pruskich Serbow.

Wobuće
wšěch družinow
poruča tunjo
šewski mišter
Mechelk we Łazu

Wobuće tunjo!
Dla přetwarjenja a přećahowanja
wupředawam swój skład!
Theodor Weise w Běłej Wodźe.

Wosebje tunje poskićenje!
Opel-jězdne koła přenjeje rjadownje
po poniženych płaćiznach poručam:
wšě wuporjedźenja na jězdnych kolach a šijacych maśinach, kaž tež **zaniklowanja a emajlowanja** ruče a tunjo wuwjeduju.
Sym zastupjeł **N. S. U.-motorskich kolow**
Martin Gabriel w Běłej Wodźe
dom jězdnych kołow a šijacych maśinow.

Lehmannec konditornja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne mesnosće - Konditorske pjećwa prénjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobročiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Češke towarstwo „Palacký"

wuhotuje dźeń 28. měrca 1925 **w hosćeńcu „Běłeho Konja"**

dźiwadłowe předstajenje

Hrać budźe so dźiwadłowy kruch „Falšna kóčka", wjeselohra w 3 jednanjach.

Po dźiwadle budźe rejwańska zabawa.

Započatk wjebor w 7 hodź.

Wo bohaty wopyt prosy z tutym

zabawny wotrjad.

Hosćenc we Worklecach

Njedźelu, 22. a póndźelu, 23. měrca, je

wulka karpjaca hosćina.

K tomu so

kózlopiwo toči

Jenož z tutym přećelnje přeprošujetaj

Pětr Pjetaš a mandźelska.

Oskar Meister

fotografiski ateljej

w Budyšinje na kněžorskej drózy 15.

Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny

Po skazanju so tež na wsech fotografije, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.

Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Ke konfirmaciji

črije a škornje

najnowšich formow

a z dobreje kože

w bohatem wubjerku

po

solidnych, tunich płaćiznach

Wobkedźbujće moje 5 wukładnych woknow

Heinrich Mohr w Budyšinje

na žitnych wikach. Telefon 1384

Wšědnje dóńdu nałětne nowosće.

Mužace mody!

Zhotowjenje **elegantnych wobleков a paletowow** z dobrych přiběrkow. Prasowanje a předźěłanje.

Michał Nawka w Budyšinje

na tašbarku čo. 2 w zadnjej khěži.

W. KELLING

barbl ◆ chemiscy čisći

z rukowanjom z bencinom

mužacu žonjacu dźěćencu

drastu

w Budyšinje kněžorska dróha 6 :: Přiśećanska dróha 16

w Khójcebuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Běłej Wodze, Bismarckowa dróha 26

Telefon 45

Chcešli za hódneho kurjerja so wudawać, maš pola Oskara Noacka kupować!

Wobaraj so srjedźny stawje!

Zjawna zawěsćerija sakskich nałutowarnjow

w dźělowem zjednoćenstwje ze

samopomocu

(Selbsthilfe)

zawěsćerju khorych za srjedźny staw

~ ~ na přećiwosć we Wrótsławje. ~ ~

Kóždy móže sebi lěkarja wolić. — Žadyn lěkarj khorobneje pokladnicy, žane wopismo khorobneje kasy. — Nichtó njetrjeba wysokich wudawkow dla bjez lěkarja być.

Wokrjesny komisar:

A. Kielmann w Budyšinje na kamjeńtnej hasy 19.

Zastupjerjo:

K. Symank w Budyšinje na Lubijskej drózy 14

k. Rietscha w Budyšinje na hrodowskej hasy 4

knj. Israelec w Budyšinje na serbskej hasy 16

k. Jurdzyk w Rašowje, k. Roth w Sěrachowje.

Dalši zastupjerjo so pytaja!

Pawoł Wornač w Kukowje

tapećěrski a sedlarski mištr

poruča swój skład

hotowych komotow,

połstrowje nadoby (meblow), gratu,

košowych a sćinow. stołow

po najtuńšich płaćiznach, tehorunja dźělbu

noweho dopasneho gratu

(Brustblatigeschirr Artillerie-Siele) na konje po 38 hriwnach.

Za křižerjow mam nastajnje **nowe a trjebane sedła, šabruki** a **wuzdy** na składze.

Brikety

jenož prěnjoklasne delnjołužiske znamki:

Salonske, polkamjenje, worjechi

poruča ze stajnego składa po najtuńšich płaćiznach, też hač do domu.

Hans Valtin w Halštrowje. Telefon 13.

Pytam

jara wjele dźowkow, wotročkow, pohonćow, wolacych a jutrownych hólcow.

Přistajeńja w Klukšu.

Pytam

jara wjele dźowkow, wotročkow a pohonćow při wysokej mzdźe!

Přistajeńja Górlichowa

na sukelnskej hasy

telefon 837.

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća

we wšelakich barbach

chenillowe šawle

čorne a pisane poruča

Ernst Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 4 **w Budyšinje** na znutřkowskej hasy 8

Nawěstki přinjesu wužitk!

wupjerel, cychi tunjo

K. Erler na žitnych wikach 11.

MERSIDYSKI

Slěbrowe twory

Wobjerk z hromadami mužacych a žonjacych kolow

jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźelne płaćenje

Dom jězdnych kolow

Witek w Sćijecach.

Janske kupjele w Smječkecach

so póndźelu, 23. měrca, za kupanje wotewrjene.

Čas kupanja w tuthwilu: 1—5 hodźin popołdnju.

Dalokoročak: Elstra 22

Runklicowe symjo čerwjeny dźećel

česku brunicu

brikety palne drjewo

kalk, cement

ma stajnje na składze

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 81

Najwutrobniši dźak

wšěm lubym susodam, přećelam, znatym a njeznatym z blizka a daloka, kotřiž su nam při wohnju, kiž je nas potrjechił, pomhali jeho dalšemu wupřestrjenju wobarać, skót wukhować, a kotřiž su hewak k pomocy byli; dale tež wšěm, kotřiž su při zasonatwarjenju přiwožowali, pomhali dźěłać a na wšelake druhe wašnje nas podpjerali a hišće podpjeraja. Dokelž nam njeje móžno, so kóždemu jenotliwemu wosebje dźakować, wuprajamy z tutym wšitkim zhromadnje naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Křiwej Boršći, w nałětniku 1925.

Jan Wězar a swójba.

Symjeńtne běrny

ze strowych wobstatkow

Pepo běła wunošna běrna za kóždu pódu,

Centifolia, čerwj. jědua běrna za lěpše pódy,

Pirola, běła wunošna jědua běrna za suche pódy

Gratiola, běła jědua běrna za dobre pódy, dołho-trajne, tyna magnum bonum, centnar po 3,10 hr.

Heimat, žažna běrna, Heimat centnar 4,— hr. Při wotewzaću po wjacy hač 100 cent. so płaćizna poniži.

Pflugski Baltersbachski wows 1. wotsywka rumkina, płaćizna čehnje so po dźělbach.

Słomu wotedawa po wjeźbach

Ryćerkubło w Dźěchorjecach pósta w Dźěžnikecach

železniska stacija w Žitenju

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo za mlěka na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

Štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle.

Přiloha k čisłu 68 „Serb. Nowin“

Sobotu, 21. měrca 1925

K wólbje presidenty — Dr. Jarres.

Niż mjenje hač 7 kandidatow mamy za kjowlu němskeho presidenta. Jedyn ł nich je dr. Jarres, ł tomuž dyrbimy so tu bliže zaběrać. Naprawne strony cyła jeho rad „hromadny kandidat měšćanskeho bloka“, tu kjowlu je stronikl kandidat najdalšeho na prawy šćežkowy politiliki stron (potajkim ł němskoludowym a ł nimi sjednoćenych młodźiłkich organizacijow kaž Wehrwolf, Jungdo, Stahlhelm, Bismarckbund a podobnych stwórbow, wólo też n ě m s k o l u d o w y c h, kotrychž trabantojo su mjenowane organizacije a słónčnje n ě m s k e j e l u d o w e j e s t r o u y, do čehoždy dr. Jarres kluši).

Kaž hižo rjekli smy, je dr. Jarres ł Rhmušsce. Naprawnje nowiny pišaja, jo su dra. Jarresa wšitke strony Rhmušsce šćes wuhonjene jako wjednika pšihipóstaje“. To je wólo wulke jednaństwo. Jeho wospjetna strona, n ě m s k o l u d o w a, ma w zyłej Rhmušsce maloeho pšiwušća, mjes tym to je ja centrum 1½ milijona wolerjow šćeji. Tuž pak su jedyn kaž druhi pšiwuznaćerjo njemu, dokelž je tomuzamu wobdźěłšnjum najšerše lnaty. Kak su Jarres mjenje lnutskowny należnoćerjow, je dźensa hižo wšelkim jasne. Dołho wšak w Barlinje był njeje, ale wróći so bórzy na swoje pśedawske mjesno. Kak je wobdźěłšnjow jeho hižo tohodla wotpokazał, dokelž sobustaw swobodnych murjerjow. Pišа so, je ł tom wustupił, hdyž swoje ministerstwo nastupił, dokelž je jeho narjadowanje jasne, wó, to wóza jasne je, ale ćežka wjazy wustupjeć. W tajkich ćežach też tajne šćežiny njedźe.

Hižo napadne dyrbjału kóždemu być, to so tajke młodźinske němskoradikalne organizacije za kandidatura dr. Jarresa wuprajsa, kotrjż hewak — kaž wobdawaju — so ł politiku njeangažuje. Se strony naprawnych nowinow, kaž „Deutsche Zeitung, Deutsche Tagszeitung“ a druhe, dyrbja so ćuć wolcherjo němskaludowskich ideje wjelcy dacź, to je jich kandidatura dr. Jarresa za „kollosalnu“ pśehinjeństa. Najprjedy bźchu t. r. ł wólenjomaj ta Geßlera. Potom pśichaju winu, so so tuhle za zhromadnego kandidata njepostaji, na druhich wothladaćej. To je stajnje jich walchnje było a zychmy so dźiwali, hyšće-li nes zjawnje a sprawnje ja to a tajke so wupraśili. Tuž jako lnutskowny minister njebźešće napśeśiwym tón „hyšny muž“, kaž hebi jeho zadaću. Mjenowana nowina pokazuje dr. Strésemannej, jo je so njeźerjom wšelkich wórschow luda snapśeźeć, dokelž je kandidatura jenoshronju postajena ł tuchu czasu (Fehrbelliner) a wjele wulku wěź we wocźomnej mér.

Tak pśeśesdźom wšchak jasno napśeśiwu njeźu, kaž so to w klowloseji być źa. My Serbja žanuje pśicźiny nimamy, kandidata n ě m s k o n a r o d n y c h, I n d o w s k o w, cźěžkje i n d u s t r i j e a w o l t o k a p i t a l i s m a podpjerać. Tuž óze bóźe kóżdy Serb wźdźeć, što ma w tymle padze cźinić.

*

Bratśja a ßotry mjes ßobu.

(Wobras je wóży.)

Dźensa maju dźeći wjeßoły dźeń. Móža ßo wulećeć a wukśakać. Starśchej ßtaj pola wuja na twaßu a tuž je powětr cźisty. Najradßeju bychu zyły dźeń wobrośćili. Haj, wjeßy-li stara Khata Khata była! Tej njeje nichtó dobry, ani Pětr, ani Michał, ani Trudlka. Dokelž ma nastajnje wulku hubu na nich. Je ße ßchule a tuž śej myśli, ße je nećßto wjazy hač druhi, ta stara kawka. SSyła, hdyž tu nan a macź njejßtaj, tak móże cźinić, ßchtož dźe, ta klupa kóła! Ta ma ßmjerśe prawo, naß płazaćerja nan dźełło pßchipokazaćej. Cźakaj jeno, budźemy jutße nanej wßcho prascźeś, kak hruba je dźenźa była. Pola macźerje nicźo njeinwaßinimy, ta jej pßchejo pomohu. To je to hubjenßtwo. SSßchßcźerje, kak tam ßaßy reji a bjeźi, ta ßawjerćana hußnja. Wohladamy ße ji nećßto. Mjech śej ßama po dźiewo dźe a wopkokuje. Mitke pówdźemy ta bróžnju a cźinimy hißcheße khwilku ßchuku.

Khata ma dźećaja ßadźicę wßcke dźełła. Haj, wßchak haj! SSkotej dawaćej, wariećej, dźiećej, mkoko pßches zentrifugu wjerćećej, jeja ßbéraćej a pśedowaćej, mußeń mjeśerej durcźka wurjedźićej, jeho ßaplaćićej, pola ßuźoda korto pożćiś. To a druhe ma dźenźa wobßaraćeś. Wßcho ma na ßtarośći. Cźini to rad. Je hórda na to, ße ßmé po ßwojej woli hoßpoßn hraćeś. Hač też to ludźo widźa, ße ł bóźczu ku hrodźe dźe a ßlyßcha, kak na dźećeji źwari? Jeje hóßpodarßtwo to je, je burśka żona, maćź. Haj, to wona dźenźa je! Béda tym rakśam, jeli nochźeja pośtuchaś! „Pětrje, Michale, Trudla! — cźehodła ujeßlyßchiśeje, hdyž waß ßtajnje wokam! SSchtoha want pjeracham do mośßnju pßchińdźe — hej?“ Praß, priß, pać! „Wam dźe hižo pomhaćej, wy cźertowa bobrija! Wój dźetaj po dźiewo a Trudla tu najßpéßnißcho wotpłokniejßch. Schto, wy hißcheße njechaćeße?!“ Praß, priß, pać! „Ha“, cźiniłoj hółzaj, hdyž ßtaj bez wßtaj, to jeju wjazy njewidźi. „Budu nanej prajićej, ty ßtara Khata łopata!“ dreje ßo Trudla, ßalu w mjeßnoćzu. „SSchto, ty chześch ßo na mnje pßchißtrodźeeś?“ Praß, priß — a ma hißcheße dwé pliśeje na tołßtymaj lizomaj. Ale dołho njetraje, ta pak hodźinki je ßaßy wßcho do rjada, dobre. Kaj dźe dźeći ßu. Khata je wßeßołeje mtyśle, hwißda, tribóli a ßpéwa śej, ßo zyle dóbnße ßchćerćeji. A Trudla cźini ßobu. Móże tu a tammu rejku hižo hwißdaćej a ßpéwaćej. Je ju wot Khaty naiwulka. To jej lépje do khowu dźe hać hłupe ßchulke dźełło. A hółzaj ßtaj pjku kopizu ßchćerćkow do hele nanophóz, woprawdźitu bora. Hižo por raßow je Khata prajiła, to je doßeł, ßo dyrbitaj pßcheßtaś. Ale jej k lubu ßtaj tełko natwarioloj, haj k lubu. A dejmy ßtólcźił ßtej ji w hródźi ßhowaloj. Cźehodła je tak „gropna“ była a pßiśty wudźełka. Njech ßo wjeczor pod kruwy ßyda.

Schto budźetaj nćtko cźinićeś? Po nanowe kolejo w tólni śej pówdźetaj a budźetaj na nim wukmjeć. „Béda wamaj! Nó, budu nanej prajićej!“ pßchińdźe Trudla po khwilźy ßa ninaj. „Cźakajcje, mataj nanowe kołejo! SSady ßyła źadyn

Samotruharjo!

Kaž jěd rězaja Waše britwje a nožiki, hdyž k jich wótřenju woprawdzity

„Acodra-Diamant“

wužijeće. Točenje njeje wjacy suzne. Acodra-Diamant čini produtruhanje k wjeselu. Najnjezwučeniši samotruhar dostanje hnydom najwótřiše britwje a nožiki. — Sta dźakownych dopisow.

Płaćizna jenož 1.— hr., doběrk (Nachnahme) 1.30 hr.

Za 4 léta smy 3½ milijona stuk předali.

Rukujemy za tute wuprajenja.

Rukowanje: Pjenjezy hnydom wróćimy, hdyž njeje wuspěcha.

Bethge Compagnie, Dresden-A. 27

Zwiekauer Str. 71. / Póstowy šekowy konto: Dresden 7128.

Zastupjerjow wšudźom pytamy.

Stawiśniśke powjeśće ł naśchich Serbśkich wjśow.

Wulki a Mały Wóßyk.

(Großßhänchen, Kleinßhänchen.)

Mjeno tuteju Serbśkeju wjśow dapomina naß na wótstare cźaßy. Naśchi pśedowniźy ßo njeběchu hißcheße kuźe ßaßyßkili, njeumjećachu ßtajnych hndźow, ale cźahachu ße ja kraju wokoło jako łkokowniźy (ßkotarja) a wóßtawachu na jenym mßtnje, dołhoż bé tam pźiły dóśeź ja jich ßtadła. Jich dyßła bóźhu ßtany abo łohśe śeźk, ł łolikow a źrdołow nrtwarjene. SSßwoje ßtadła ßawćerachu do jaßłow (jyßłow) abo woborow, kotrjż mjenowachu wóßyki. Tajśi wóßyk bé wobhrodźeny ße ßchłonami, kotrjż bé ßkotaśkla rodźina na mßtnjośći wo ßyßłaju, to rěka werćeßkaja. Wóßyk wohnamjeni potajkim wótnaćeńcho, kotrjż bźchu ßebi naśchi pśedowniźy ł wokolnoßtjach (w ßyßłanjom) ßchtomtow pśichitowali (a je ßtajnje wobhrodźili).

Pośdźißo, jako bźche ßo lud rozmnożił a dyrbjałe hóßpoda, to by jón kraj jeźiwcy mohł, łapoćerjeś ratarśej, pśchßta wokoło ßajaße; ł wulkej próßu pśichińdźowachu pola rodźinu njećhćeße wopußchćejcy a kwarjeße ßebi truśćiße bydźeńja. Mßtnjośći wobkhowa ßwoje dźełne mjeno Wóßyk, Wulki Wóßyk, Mały Wóßyk atd. Mjeno rodźiny w tutym padźe njebu też wjeßne njeźeu, dokelž ßpółdźićego hižo mßtnje ßwoje mjeno wót łkómowjeśe, na kótrejž bé nośtała.

Nźmźy ßu tute wóßyki ł dźeła njeznowali Hag, Hagee, Hain, Hainichen, też Hänchen a Häbnchen, to by łmały Stroh-Schilly ße ßwojimi łzwarißchemi też nećßto mógł do cźehoż mohł ßo mćrićeś. Naißterje ßu tute wóßyki w cźaßu pśichißada Nźmźow hißcheße jako hoje abo hejowniśćerja pójmajomne bźke. Móźemy ßebi dźeśe wuprajeś, ße je ßo krutke ßaßyßkenje na wóßykach, ja ßkotaßtwo pśichiprawjenych, pomćrnje pośdźe ßtało a to je tam hdź ratarßtwo ponćrnje pomału pokraćowało. Tute nźmßke pawjenowanja njeznohadźa ja pat ł cźaßu pśichißadu Nźmźow do śerbßkeho kraja, ale naßtaćuju hatk. pośdźićho. Na pśichiład rćtaśke dźenźnißke mćßto Großchain, Wulki Wóßyk, pśchi Rdorje, 3 bodźimy ł połnoźy wot Miśchna, hißcheße 1226 Wóßyk, kotrjż w liśćinje ł tuteju łéta Dźzek pißachu. Dale ł koho pómajeny, to ju Śerbja kśeju nij „wóßyk“, ale „obeł“ prajiłi; w ßłowje ßekera ßmy jaßtarße wurjekowanje wobkhowali. Druhim Wóßypkam pak Nźmźy ßłowjanßke mjeno wóßtajiłi (Oßek) obo je pśchenećnili na Oßig a Oßagk attd.

Naśchej luźißej Wóßyki ßej ßuźodnej wśy Hrißcho Bunjeda, nśdźe ßchiwórej hodźimy ßalenej. Mały Wóßyk, k dołheml ranju, Wulki Wóßyk le krótkemu ranju wot Wujeßa leżazy.

Pśeni ßmaty rycźeźiłi wobßedźeć Małeho Wóßyka je Friderićus de Heynicźan, potajkim Wjelemér ł Wóßyka, 1290 a 1296 mjenowany. Nźmźy potajkim wśeś hižo lónj 13. lśtßtka Heynicźan mjenowachu. Wokoło 1400 bź ł wobßedźerjom Małeho Wóßyka Henzel (Henßel) von Glaubitz, też von Gluboćk pißany. We lśćze 1466 pśhebadła ßchcźeze bratśja ł Wolborzu (von Wolberitz) ł Małeho Wórbrćcźkowe wótnaźi dań, kij mćjachu nćkośi Małeho Wóßyka płaćiś, jenemu wótarjeł Stolpnjanßke hrodowiśke łapały a 1473 dań druhich Małeho Wóßyczanßkich poddanow Ujóchtrej Marijnej Hwćßdźe. Jedyn ł tuteju bratrow, kij ju kedyn wobßedźerjo wśy byli, bé 1476 Budyßchći a 1482 Mitchnjanßki kanonik (Thornik, Chorbere, Domherr). Też jeho bratr Ewald bé 1476 ł Budyßchim kanonikom. Rowjeśi jeho mjenuje „wjßoko wućenego Parizßkeho magißtrata a hnadypotnoho hrobarja we bocźanßkej, h e r b ł k e j a n ć m ß k e j r ć c ź i“ (Parißka univerßita bé wośebje wuwotana.) 1527 ßo hjenuje jako wobßedźerja Małeho Wóßyka Franz ł Wolborz nad Rugawu a bórzy po tym jako Hohnwobßedźeć też jeho bratr Hendrik. Na Michała 1537 wótstupi Franz ßwój podźeł Hendrikej. Po jutrach 1549 bułchtej ł Małym Wóßykom ja ł Nźradźanami, kaž pśedowniźy. Swjećańjenej Hanß ł Wolborz a jeho małoléthy bratr Franz.

W łapoćatku 30ßćinśe wójny bé ł kujcźom nad Małym Wóßykom Wolf ł Wolborz, Budyßchißi krajny ßtarßchi. Jako bé khćzor jako cźeßti kral Luźiju jaßkemu wokoćenemu wjeßkej Janej Jurjej I. ßaßajit a pßchepodał, dyrbjeße Wolf ł Wolborz też wichitaj druhi ßwjećańjenej ł nowa wo ßwjećańjenje proßyć. Pßchi tuźej ßkodowośći khonimy, ße hißcheße Nźradźany, dał. Khanezy, Nowe Mćßto, Sźmilnu a ß Horjanßki burow (= pol Hory) wobßedźeße. 1620 proßch.ße wołeßćerjo wjećchu, to by zmut ja ßwojej kubłe Mały Wóßyk a Nowe Mćßto wobßehity ßchćanßk ßłt pßchećźiwo wuźadanym wojałow ßpećźićk a ßo by poddanam pßchikaßł, polne powßchitkownje kwććene (landißkhe) roboty wukonjeć. Tehdy ßo ßużiły robośćejßo ßpjećowachu a njźchadnu wobźeźe w pośledźim cźaßu jara powjećśćene roboty cźiniłi. Knjeźa ßebi ßwoje ratarßtwa powjećśćechu abo ł zyła hatk we ßwojich wßach, hdyž ł dźeła ani bydła njemćźachu, ßamuju ratarßke hołpodarßtwa jarjadowachu, a to tak, ße burśke kubła kupowachu a ßhtnjum wśćmjum ludźom robotu wukunjeńskich kubłow ßobu napokłożichu. Tohodła bé ßo 72 ludźiśkich wbow pola cźeßkeho kraja Biedrićha Pßtaßkeho wobcźeźowało. Bodźićkho wobrośćichu ßo, dokelž krajeńcho hnjeła, kśiśeho wołeßkeho wććcha. Jan Jurij I. też wßchelakim knjeźkam tkutne napominanje ßećźeße, to njećhćych poddanow ł njeprawom wobrćźkowali. Na Jana 1621 cźahnje w Budyßchźnje je ßenjanant a robośćanami jednaćj, roboćejnje pak dla ßrace njećhćowćnu do ludźiśkeho wććchnjeho hanka, hdyž knjeźkho ßtajnje prawo dośtawachu, do Budyßchina pßchićź nochcychu a po dowrćźku komołwichu. Luźiju ßenjenju dopokazachu ßwo-

hłuposcje cjinili. „Wy wjedrowi ratarjo!" kwari nan. „Ale hlej, hu wulku hromadu drjewa pschihotowale a wono je w najskerschim porjedje," napschecziwi mach a rosdźeluje kwaśny tykanz mjes „duschne dźeći."

Zapósłane.

Luba redakcija! Sym kubleŕ w rjanej ẑerbšlej wjoy. Mój dźed je hižo ẑo k „Ẑserbšte Nowiny" ẑenje pschischle njejm. Wot teho cźaha, ẑo wschedne wukhadźeja, ẑu moje jenicźke nowiny. Sym pschezo na jich pokiwy kedźoiwał. Sskpschcźe, kak je ẑo mi nětko schlachcźicźo. Psched nědźe 8 njedźelemi „Ẑserbšte Nowiny" pišachu, ẑo ẑu źitne pracźišny nazlźerje najwupschischi khodźeńk dospite a ẑo dyrbjeli ratarjo źiwěru kedźbowacź, ẑo prawy wokomik skomdźili njerjo dyrbu. Ja tak cźinjach. Moji ẑuźodźa, nempłowacźi Ẑserbjo, ẑo mi źmějachu. Wotmołwich sym, ẑo ẑo źiwěru pokiwow „Ẑserbšich Nowin" dźerźu. Cźi na nje ẑwarjachu a ẑe hanjachu. Ale na mojich 200 zentnarjach źita saẑtužich pornjo dźenźnischemu po zentnarju 200 hr. Tak mam, tak dołho hacź źiwy budu, abonenty njemjes ẑa „Ẑserbšte Nowiny" we móschnje. Dźenża moji ẑuźodźa ẑu njeẑelja a praja, ẑo wschak nicźo njewadźi, hdyż nětkotre nowiny wjazy cźitasch. Każ mi wczera dowdernik schepnu, ẑu ẑebi pola njeho na nowy mězaż „Ẑserbšte Nowiny" skasalt.

Wostanu wasch ẑwěrny
J. Ẑ. w M.

Każ je ẑnate, wotdźerża ẑo, każ w ẑdym kraju, tak teź w naschim **Rakeźańskim** Bożim domje, ẑandźe nu njeẑołu ẑarowanšla Boża słužba ẑa we wójnje padnjenych wojakow. Drje nětkotremu hlubokohnitaẑe hłowa prebarja, knjeża fararja ẑm. Mehnerta, njeẑu pomnite wostanu, kak ẑara na rozschcźehjenoẑej w naschim ludźe skorźeńe a na wrócźenje k Bohu napomnialche! Hdy by tu łkjże było, potom by ẑo teẑ pohlicźnoẑej k wyschnoẑi pokasałe, po słowach ẑwjatelho pisma: „Kóždy budź podobny wyschnoẑi." — Pschischnoẑej bźicźe, kotrejẑ bła naschi padnjeni ẑwoje ẑiwjenje woprowachu. Mjenowan tute słowa ka Hymor sa někotrehoẑ ẑwědomje w naschej wohadźe skutkowacź?

Jenoẑ hischcźe někotre dny a hižo je ẑo ẑuze této minyło, ẑo je nam ẑunjerej naschehoẑ luboẅanehoẑ fararja Kichźana rubiła. Schtó by moht wércź, ẑo budźe tajła wulka wośsoba, każ Rakeźanšła, ẑyże této bjes fararja a hišcźe njeba ẑo pschewidźecź, hacź buoże himak. Salzi teẑ tu wjele na tym, ẑo ẑo priedy naẑwonjuene słowa dołeẑ jara njewobkedźbuja? Wobẑarowanja hódne je, ẑo dyrbjmy ẑo ẑ dźela a cźitanej Bożej słužbu ẑpokoreẑ; pschi wośebitych podanskach pak wo ẑuju pomoz proẑyẑ — teho nam pschipokasanebo fararja pak wotpokłasany?

Schto bychu drje rjekoẑo, kotryẑkuli mjena wunkach do kamjenja wumłuene ẑcźja, kotrymẑ je wéra do Boha a pschisłuschnoẑeẑ k wyschnoẑi móẑ bała, ẑwoje źiwjenje woprowacź, prajiłi, hdyż bychu widźeli, ẑo jich zyrkwinje ẑaẑtupjecźiwo w dominuje ẑwoju dowołnoẑeẑ k temu da, ẑo ẑo wotdźerżenju Bożeje słužby i ẑym łazdźewa, ẑo ẑo lubi zyrkwi, w kotrejẑ poẑł. trošcźi a poẑehnowanje dóstachu, pschdy hacź won cźahnychu a ẑo ẑenje wjazy njewrócźichu, jankuje, ẑo by ẑo łapokazanje nowehoẑ fararja sadźewało, hacźrunjeẑ dyrbja pschisnacź, ẑo pschcźiwo wołoẑbe nowehoẑ fararja nicźo nimaja?

Sałoẑ tuny wółoy mšli do zyrkwinehoẑ ẑaẑtupjecźiwa, ẑo bychu tola mużoẑo, kiẑ ẑu k temu wułkowali, dźerżeẑe Bożich służbow łpschihowali, a praschenje tkutnje pruẑowali, hacź ẑunkli tola Boża wola njeje, ẑo wyschnoẑi możno njeẑe, ẑenemu wułkemu dźełej wośpadź ẑeẑne pschecźe dopiśnicź, pschetoẑ teẑ wyschnoẑi je grat Bożi.

So bychu wobstejnoẑe ẑo ẑterce a łkjże wolepschiłe, to njech je ẑ prenim nadawkom zyrkwinehoẑ ẑaẑtupjecźiwa. Kak hłuboko trudźaze je, hdyż mrějazy na tkorokoẑe ẑaloẑeẑi: „Ach, w tola ẑaneho duchownehoẑo nimamy." Schtóẑ je taẑku słóẑbu ẑe ẑwojimaj wuschomaj zako pobudnje słowo mrějazeho błyẑchał, ẑawěcźe je ẑenje njeẑabudźe, pschetoẑ runje khori ẑu, kiẑ poẑ tutnymi wobstejnoẑecźemi *najbłe cźerpja.*

(Pokracźowanje.)

So jara wulki dźeł wożadły runje tak mjłki, ẑym pschehẑedźeny, tchodła prjeẑ je wschej bojołcu a wrócźemy ẑo k Bohu.

Korła Schewcźik, ratar
w Komorowje pola Rakeź.

Zdychnjeńčko za lubej.

Zotle liseẑo pada k semi,
Wětřik howri pschez pola,
W mutrobje tak ẑrudno je mi,
Zarunja cźe, najlubscha.

Stykńuẑ tu pschi rowje ẑreju,
Wschitko ẑo mi zuze ẑda.
Moje bożo ẑenja kryẑe,
Spomunjenje mi ẑawosta.

Nědźy teẑ we khłódnej semi
Cźicho wotpuczuju ja,
Potom moja dulcha je dźe
Mře a pokoj dóstała.

Marija Krjeczmarjowa

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšćina.** W Pětrowskej zyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Grołze predowanje, dop. 1/12 hodź. hodź. duchownź prim. Haebler konfirmazija konfirmandow gymnazija, seminara, wyschcźiske schule a pschekupscźe schule (zyrkw. hudźba: 1. „Knjeẑ je ẑwojim ẑandźełam pschikazał" — 8-hłosna motela wot Mendźelsohn-Bartha. 2. Sopranowy ẑolo „Nječoẑ ẑo" wot Reinthołda Becźere, ẑpěwa knj. Boy-Granatej; pop. 1/4 hodź. Boża słužba z kopornjenju na padnjenych rjekowa ẑa mlodoẑeńki rjad: kopornjenišu rěcź ma farar Berg. Zyrkw. chor ẑpěwa „Budź ẑwěrny hacź do ẑmjerca" wot Volkmara Schuriga; pop. w 5 hodź. ẑpowjedź a ẑwj. wotkasanje, farar Menda.

— W Marijnej-Mareźinej zyrkwi dop. we 9 hodź. konfirmazija konfirmandow wyschcźiske realki a Pestalozzijske schule (hólzow), farar Berg. (Zyrkw. hudźba: „Knjeẑ je ẑwojim ẑandźełam pschikasał" atd.). Dop. 1/12 hodź. konfirmazija konfirmandow Leẑẑingk. a pschekupske schule: farar Eder. (Zyrkw. hudźba „Kyrie" je 6-hłósnje Missa Papae Marcelli wot Palaẑtrny, ẑpěwa měschany chor seminara a wyschcźeje realki.) Pop. 1/23 hodź. ma farar Menda pruẑowanje konfirmandow Luthcźeje schule, w 5 hodź. farar Grołze pruẑowanje konfirmandow wyschcźiske holcźazeje schule a Pestalozzijske schule.

Sbórka ẑa ſtuft lubocźe we Luźizy.

Pondźelu rano 1/8 hodź. ma w Marijnej-Mareźinej zyrkwi farar Eder schtudijsku nutrnoẑcź.

Ẑ wjate wotkasanje ẑa konfirměrowanych a jich pschiwuẑnych, ale teẑ ẑa druhe ẑtawy wośsoby w Marijnej-Mareźinej zyrkwi:

Wutoru pop. w 5 hodź. ẑa gymnazij, ẑeminar, wyschcźu ẑchulu a pschekupsku ẑchulu: duchownź prim Haebler.

Ẑrjedu pop. w 5 hodź. ẑa wyschcźu realku a Pestalozzijsku ẑchulu: farar Berg. — Wjecźor 1/8 hodź. ẑa Leẑẑingsku a pschekupsku ẑchulu: farar Eder.

Ẑrjedu pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina ẑa njedźelnicźe.

Schtwórtk pop. w 4 hodź. je w evang. towaŕschowni towaŕschowe wjerske.

Tydźeńske ẑaẑtojeńſtwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Berg, w Marijnej-Mareźinej zyrkwi farar Menda.

Krajnozarkowiske ẑhromadźeńſtwo w Budyšćinje, na rózowe hoẑe 21. Njedźelu dop. 1/11 hodź. nidźelske ẑchule, pop. w 3 hodź. ẑwjate wotkasanje, na rózowej hoẑy 21; wjecźor 1/8 hodź. evangeliſkoẑicźka ẑhromadźeńſka. Wutoru wjecźor 1/8 hodź. ẑwjatoẑcźowej konfirmandow. Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Knjes ẑhromadźeńſkowy wołtedaŕ Zimmermann ẑ Budyšcźina śmjele biblijske hodźiny: rozdźelu we Kamenskim, ẑrjedu wjecźor we 8 hodź. pola k. ludeŕa Nyschtarja we Semicach, pjatk wjecźor 1/8 hodź. w Kamjenej Hórcy.

S **Wjetkowskich.** Njedź. Lótare rano we 7 hodź. herbšta ẑpowjedź, dop. 1/9 hodź. herbšte a w 10 hodź. němšta Boża słužba. Pop w 4 hodź. zyrkw. koncert. — Pjatk dop. w 9 hodź. pódne predowanje. — Wumrěłoẑ: Marja Helena rodź. Khojorez, mandź. Handrija Schleẑi, ẑimnoẑeẑerja w Zornoẑtykach, 56 lět, 3 m. 9 dn. kara. — Jan Bohuwěr Wiedrich, ẑimnoẑeẑer we Kotowaẑy, 71 l. 11 m. 14 dn. kara.

S **Wjetkowskich.** Njedź. Lótare rano we 8 hodź. herbšta ẑpowjedź, dop. w 9 hodź. herbšte a 1/11 hodź. němšte ẑmjerschenje. — Dop. wot 10—11 hodź. w pacźerskej ẑtwje wołba zyrkwinskich ẑaẑtupjerjow ẑa Njeẑwacźidło, Schelschow, Wochow, Krónju a Sarkeź, Holeschow, Hołeschowśku Dubrawku, Nowu Wjeẑ. — Panezh, Wutoleźicy, Hašłow, — Lomſk, Lichnibory, Dobroschicy a Kóplow. — W 2 hodź. kemſchenje ẑa dźeći. — Wóẑtne nutrnoẑcźe je ẑpowjedź: wutoru w 5 h. pola Schwelderez we Wulkim Wjeẑedźerjnju, ẑrjedu 1/6 hodź. pola Jakeźez we Luźy. — Pjatk w 4 hodź. němšta, w 5 hodź. herbšte pola Wietschez we Bucźcu. — Pjatk w 9 hodź. pódne predowanje w zyrkwi.

S **Khwarźiź.** Njedźelu Lótare rano 1/8 hodźin herbška ẑpowjedź, 1/9 hodźin herbšte a w 10 hodź. němšte kemſchenje, 1/12 hodźin dźećerkemſchenje. — Ẑrjedu wjecźor w 7 hodź. němška pódna nutrnoẑcź.

S **Porschiź.** Njedźelu Lótare rano 1/8 hodźin herbše Boże wotkasanje, 1/9 hodźin herbška Boża słužba. (Mišionſki Poẑoł ma ẑo ẑaplaceźcź, na ẑchwórcź leta 20 dj., na zyke leto 1,20 hr.) 1/11 hodźin němška Boża słužba. Pop. 1/2 hodźin dźećerkemſchenje w Porschiźach, 1/3 hodźin evang. tow. ẑónſkeje mlodźiny. — Wutoru wjecźor 1/8 hodźin w Nowych Porschiźach němška biblijska hodźina, bratr Jungḥanns. — Ẑrjedu popołdnu w 4 hodź herbška pódna Boża słužba w 5 hodź. pogrebenje zyrkw. pschedsteźicźerjow.

Darmo kóždemu
100 stat. hriwnow 100

njedawnamy, ale prěnjoklasny

Pjelnjeński pjerodźerźak z 14 kar. złota

płaćerowany, za reklamu a zoznaco.

Při skazanju spodźiwanje zbudźaceho wunamakanja

Radio—Composition Z. R. III.

ẑwjatoẑarski patent čo. 980. D. R. P. a.

reklamowa płaćizna 2.— hr. (w klamach 2,50 hr.)

dobérk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodźiwanje zbudźace wunamakanje njesmě w ẑanem wobkhodźe. ẑaroj dźiśiarjoẑ, ẑanem domje pobrachować, dokeli nebe njewuẑeny, kaj kóžde dźeło hnydom přepalene horncy, bowy, krjepjiwki, mlakowe karany, kupanske wanje atd. dźerźitwa wuporjadźeć. Radijo—Composition přimuje na aluminium, emajlu, kopor, mosaz, ćorny, běły a cynkowy blech.

Bjez lejtowanja! hamora! Bjez salakaja!

Bjez lejtowanja!

Posylka za 2 renťskej hrivnje dosahuje za 100 wupordźenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće hnydom! Připołožće pjenjezy Waśemu listeẑ abo za płaćiće jena póstowy śekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připósćelemy Wam knydom Radio—Composition a pjolnjeń. pjerodźerźak.

Pjenjezy wrócimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tuńa poraźak w milijonach pytamy wśudźom zasłużjerjow. Trěbny kapital 300—2000 renťskich hriwnow po wulkosći wokrjesa. Jenoẑ na sprawnych so zamołwjacych dźiwamy.

Wichorowa katastrofa w Amerizy.

Załoẑny wichor, kotryẑ, każ hižo wczera pišachmy, wołoẑbe w ẑtacy Illinois zakhadźeše, je najwjetscha katastroja, kotraẑ je Amerika za dołhi cźaẑ domanyhała. Illinois je kraj ẑ dospołnej ruminu. Dokeli k połdnju nałych ẑtoch wulkich jeẑorow leži, je ẑ wichorami cźaẑu potrjechemy. Wichor, abo ẑaj Amerizenjo praja, tornado, je wołoẑbe mjeła w ẑrjedźnym połoẑnischim dźełu tutoho ẑtata kaẑ Springfield, Jacksonville, a Desato domcźpak. Alle teẑ na wjzach ẑu japuseźenja załoẑne. Tydźeń far marskich ẑtatkow je ẑo ẑtyło, njeliczomne wozory pod ẑwojimi rospadankami pohrjebało. Wichor połdnjeho ẑa kaẑ to w blikkoẑći wulkich jeẑorow pschezo bywa, ẑ nalkej ẑpěchnoẑcźu, a ẑ runje tak uẑemněrnej ẑpěchnoẑcźu howrjeche po kraju, tak ẑo bźiche wobydlerjam ẑ wjeẑicha njemóżno, ẑ nimi pod hole nejźło ẑo ẑwilkowacź. Wuhadźeje wot rańſcheho dźela mißourißkeho ẑtata, howrjeche tornado po Mißiwiju do ẑrjedźa Illinois. Wokoło tych hodźin dośahny wichor Murphyśboro a Desato, hdyż ẑo potom wot temje, ẑo tu ẑo i nowej mozu na mjeẑo Carmi dele pyschcźi. We wośsadźe Wet Frankforcźe je ẑo na 700 wołoẑobow morito. Hdyż bźiche wichor ẑo w ẑrincźetonſkej wokolinje dośaẑ wuẑahadźał, połoẑbi ẑwojim łojamu móẑ. Kaẑ „Hawaś" je Springfielda ẑdźeli, je wichor ẑnoẑ 5 mjeẑischinow trał. Dokeli bźeh dźeẑi w tutym cźaẑu tunje w lećneli a dźeła ze wobkhodach na wyschcźe bźehu leśkhuri tak pyche wjchu měrn trubne. Po druhich powjeẑecach jedna ẑo wo bźemaj wschelakimaj wichorowmaj; prěni je pschipołdnju zychnował, druhi wokoło 5 hodźin. Dokeli ẑu telefony a telegrafy linicźene, ẑu podrobnoẑe jara hubjenje ẑhonicź. Naczinjena ẑchoda wobliczi ẑo na 30 milijonow dollarow, tola móże teẑ wjeẑiche być. Dokeli je wichor teẑ cźahi ẑ kólijow cźinył, je ẑo cźahowy wobłhod ẑastajił. Na wjozy měẑnach wołoẑbeny tornado ẑyże twarjenja je ẑwojich fundamentach. Tak pschihodźi ẑo w Desoto wulka ẑtina ludźa 40 ẑtołow dołoko, pschi cźimż dospołnje njewobschkodźena wołoẑa. Mešto Murphyśboro je ẑo ẑyle ẑhubiło. Teẑ w druhich mešach, we kotrychẑ wichor zakhadźeše, knjeẑi njewuprajomny ẑtrach a wulka ẑłyschnoẑ. Wozaẑy pytaja porjad w mešach wobthowacź. Drohi ẑu i cźahanu kaẑ połoẑbe. Do Chicaga pschikhadźeja bjes pschestacźu cźahi ẑ rańſenymi. Dreschi wichor, kotryẑ kaẑ ẑ cźahanu kaẑ połoẑbe. Do Chicaga pschikhadźeja bjes pschestacźu cźahi ẑ rańſenymi. Dreschi wichor, kotryẑ kaẑ ẑ cźahanu kaẑ połoẑbe. Do Gellatina ẑ ludźi morił.

Schto worźiły ẑwědł wo katastrofje połowda.

Wichory w ẑjednoczenych amerikanſkich ẑtatach cźesto łkhadźeja. W połednich 25 lětach ẑu w łóẑnym lecźe dwójże abo trójże ẑo pokalale. Schkoda, kotraẑ tak ẑ tele dwójże abo trójże ẑo pokalale. Schkoda, kotraẑ tak ẑ tele łko nastanje, wobliczi ẑo na 3 milijony dollarow. Tornado nałkaże wyschoko pod prětimi mrócźelkami, tak ẑ nowanymi pjerjowymi mrócźelkami. Wot tam pschichi ẑo potom na ẑemju. Ẑ ẑpěchnu njeẑe tornado ẑchcźeli hacź 300 metrow. Wón pokrocźuje ze ẑpěchnoẑcźu 40 jek. kilometrow. Tak może ja nětkore njeẑchkodny dalok, kraẑiny japuseźecź. So ẑe tornado tak jara łahubjazy, ẑe runje ẑ tym, ẑo je w ẑeho ẑrjedźišnje jara nisk ẑchcźeli. Tak nastanje wjerczenje wichora, kotryẑ ma wulku bliẑnoẑ

zwjaz, tak jo so hamo zyle khěže do powokow sfhynu a jwinjeju. So runje w Ameriziy tajke wichory jatkahaja, tmjajuni so j jeje geografiskich pomerow. Wichor nastanje, hdyž wschelako czynje powětry do so storza. Potom nje rosdźěl temperatury mjes wichorami tak wulki, dokelž lymny wichor na puczu psches dalcki ozean wjetlymnoty woteda. W Ameriziy pak pschekroczi lymny poiarski wichor jenož khaje (Zane morio), wětr wostanje lymny a tak nastanu sahubjaje wichory.

Sobuzelnikowosć Němstele k amerikanskej katastrofie.

Sastupjeć němskeho presidenta dr. Simons je na presidenta Coolidge jeschowazy telegram pósłał: Powěsće wo jatosnej katastrofie, kotraž je wulke dźele Sjednoczenych statow domapytała a wjele cłowjeskich zywjenjow sničiła, su w Němskej hłuboko sacztu sobuzelnikowosć sdubdźe. Czuju so pohnuty, Wam, kajes presidento, a americanskemu ludej moje wutrobne dźělbraze wuprajicz.

848 morwych.

Słonczinje spuschczi sliwe powěsće z Ameriki pschitkacza. Po tym je wichor 15 wjow a městow w stacze Illinois domapytał. Liczba morwych wuczinja po poslednich wobliczenjach 848, ranjko je bo 2909 wobzobow. We Morphysboru, hdjež 469 wobzobow zmjerecz namaka, je 8000 ludzi bjez bydła. Nacznjena schoda w tutym městze wobliczi so na 3 milijony dollarow. Wjele wobydlerjow wuczekuj zmjerczi kaž je dźiwom. Bankowy direktor we Desota falcy spschinje do pjenjezneho wjesela. Dwarjenje so symy. Direktor pak so wukhowa. We koh lezaza zonska wosta njesranjena s tym, so so tjudy preti psches toho pokojchu a ju psched padazymi murjemi schitachu. Maz sadherza swoju zonu, jako wichor se tjonu zesenami jeho bydlenja wotdźěże. We wjele padach sničichu so aiota, mjes tym so mutkasedźazy njesranjeni wostachu. — Posledni podobny wulki wichor w Ameriziy běsche 27. mejc 1896. St. Luisli tornado, kaž jemu rěkaja, nacznjc tehdom so 12 milijonow dollarow schkody, 306 wobzobow pschinźe wo zywjenje.

Přilopk.

* Njesboże w ezjstich podkopkach. W Zwongonje pola Falkenwa sta so wczera w nalchich podzemskich stresnje njesboże, hdyž dźěłaczerjo do podkopkow zdźechu. Wodźerjej maschiny bu sle, tak so wotwyczki na jenu del pabuchu. Dźerjacej hórnikow so wjeselschi, hdyž sy nich ho czeżko sranj. Mokati dże su mjes tym hižo wumrěli, dokelž sranjenja běchu pschecżeżke.

* S Grimmy. (Poš dwe kow jatkal.) Kubler we Trebbinu sawrje swojeho psa, kotrehoż běsche hafl, psched krótkim kupił, do kojazeje hródze. Na druhe rano bě schlej wobej kohy morwej. Poš běsche jej jatkahat a nazrał.

* S Auerbacha. (Struchlohra Beerheidskeho měschczanoschy.) Beerheidski měschczanosta Albert Kurth je so we swojim hydlenju jatkelił, a to tohodla, dokelž běchu gmejnzy jasnupjerjo jeho namjet na zagmejnowanje Beerheide do Auerbacha wotpokazali. 42kilom měschczanoste widźesche z tym swoje plany la spożyczenje zmužicze swojej gmejny mickene. To dźesche jenm tak k wutrobje, so sebi w czażkich myslach zywjenje zya.

* Lětadłowa katastrofa na Lipsczanskim letanischczu. (Pilot Petersen zmjerczuje zyczłość.) Na Lipsczanskim letanischczu sta so hrozbu czażke letadłowe njeschoza. Letadłowy wuczownik Petersen běsche pschi kontrolowanku letadła, kak njemowany Dietrich-Gobielski schporitsli zenoschidłak kupił. S tutym letadłom zdźěłowaczowe so na wuske wumjetne napschecznokraniz, kotrež dyrbi so w bliżkim czasu wotmocz. Hdyž czahnjeche běsche na tutej matchinej lezał. Sotzedu dowolnje wokolo 10 hodźin wotlecza zaso z letanischcza. Nadoba, bźichy wokolo 11 hodźin, wohladachu pschiladowarje, kak so z bobom wobej khdidle Petersowcho letadła wotlentichcej. Kaž schiw tżeli letadła z wyschofosze 300 m. psches powětr a zaty so do mjeschze zemje na letanischczu. Petersen so pod raspadankami zaschroba. S tak załoženym wotmachom běsche maschina we kohym zrutzy, so běsche njeschozowany wjednik hnydom morwy. 15 metrow wot letadła zdalenej leżeschcej wollamanej schidle. Dujowne dźele z aluminiowe zerdze běchu so zlamale tak zapałki. Pschiczina njeschoza njemożesche so hacz dotal wotkrycz. Petersen bě zako pschecżiwny a redźiwny letar znaty. Smyk we wjedźenju letadła so so wutmankuje wyć. Dyrbi so wozakaz, kajm pschiczym njeschoza policajska komisija namaka. Pilot Petersen bě so 4. februara 1897 w Petworje narodził. Wón bě z wuczejom Lipsczanskeho letatskeho towarstwa a běsche hižo wjele hromadze pschez 200 000 kilometrow pschelětował.

* Wjedrich Chertowy móst w Magdeburgu. Magdeburgski magistrat je we swojim posedźenju k dźerżu wobsankował, poliziskeho presidenta prosboc, so by dotalny „Hundsbowy most“ mjeno „Wjedrich Chertowy most“ dostał.

* W šuchowym mjeczelu wo zywjenje pschi schoł. S Hirschberga w Schlesskej so pische: Na mjeczowanju na sněhatach zmjerczi namakał je zelemiski sahojnik Finke z Kirschberga. Njedźelu běsche jeho z swojimi towarischemi do krkonoschow wuczekał. Mjes „tuczjnej baudu“ a czeskoslowakiskej nawjesnej wjesku Petzerom pschekwapi turistow nadoba sly šuchowym mjeczel. Finka wopuschczichu mozy, tak so pschi puczu teso wosta. Jeho towarischowy dźiwoju po pomoz dojeż a wotnamjeschu puczej dothimi rjekami a zrjedzeni. Jako so wroczichu, běchu hnamjenja sowże, tak so njemóżachu mjesno, hdjež Finke leżesche, wjazy wuznadźeczi. Hakle wondźelu popoldnja namakachu njeschożeneho morwoho a donjeschechu je ho tuczjnej baudy. — Kaž so dale łódźi, leży hlubeczo druhe czełło w šuchowym mjeczelu njeschożeneho w Pětzern. Personalije tutoho morwoho njemóżachu so hacz dotal postajicz.

* S Elsterwerdy. (Czażke autowe njeschoze.) Njedźelu sta so na Barlinsko-Drjezdźanskej dróhy w blischcej Elsterwerdy czażke autowe njeschoze, kotrež zebi człowjezke zywjenje la wopor zadasche. S tutomi wosobami wobsadzeny auto pschińdże na kamjentnej hradbej dróhy tak do wjerchanja, so so pschecżisnyny. Autowemu wjednikej so pschi tym wutrobna zaslóżi. Lekar, kotrehoż na pomoz zawolachu, mózesche jenoż wupraicz, so je czżko zranjeny hižo wumrěł. Tamnej pasażerai z lohkim ranjenjom wotcenżeschtaj.

Hamtske wozliwjenja z Budyšina.

Pothroma je wudrila we hrodźach Pschiwieżżanskeje knjeżeho dwora.

Jako zawjesny wokrjesk postaji so Pschiwieżżanski knjeżi dwór, słyschany dźel Pschiwieżżanskeje gmejny je wobkedźbowaneho wokrjesk. (Wobthromu nastupaje postajenja su wosljewjene w „Serb. Now.“ ſ 13. jan. 25 cżo. 16.)

Hamtske z Budyschina

Na lopjeno 475 witowanskeho registra, maschinsku fabrik: akzionve drżiwo prjedy Buscha w Budyschinje nastupajo, je so 23. februara 1925 sapisało, to sej Otto Bauer we Weinoru a Julius Köhler w Budyschinje jako sobustawaj pschedmyslowa wuzmuwiło.

*

Do wikowanskeho sapisła sapisja so dźensa:

1. na lopjeno 751, firma Jan Meyer w Budyschinje nastupajo: direktor pschedmjezinje Jan Waždaf Albert Schulz w Budyschinje je jako wosobinsky rukowazy druzdźewowy wo dźelnik do wosbkoda sapisał. Druzdźewo je so 9. 3. 1925 sapisało.

2. na lopjeno 1001 firma Fritz Gretschel w Budyschinje nastupajo: jako mejerjej sapisła so wjchekuzy Ernst Fritz Gretschel w Budyschinje. (Wobkhwo je zitom, bérwami, zynowm, zlomu, pizowadnami a zymjenzami. Wobkhobne městno na Hoschcz hasy 8.)

Budyschti hamtski sud, 18. 3. 25.

*

Mjes wikowanskimi howjadami stótnoho wikowarja Emila Gräfy w Budyschinje je pokhroma po hamtskim postajenju wudyrila.

Sawrjeny wokrjesk je statok na horuczelskej hasy 40, tachantske khdło.

Wosbkożowanske strony pak druhi měschcz. wokrjesk.

Za sawrjeny wokrjesk zcżehowaze postajenja placżi: W statoku, w kotrymż pokhroma khjezi, njesmje nichtón wuzhladowarjowcz abo statok dowotzowacz.

Za wobtrebowanske strony placzi: S tutcho wokrjesa njesmje so wuraty statok bjez pobzyczenje dowolnoho wuwozowacz. Też je zakazane, je zadnym statom wokrjesk pschejcej abo statok pschekhowacz. K rěm změ so statok jeno wuwozowacz, jeli je so statokekarjaty pschepytowal we poslednich 48 hodźinach, to je zdły statok we statoku, je kotrehoż khoczo je, hjes natukowazje khorowisa. a) Statok změ so jeno z dowolnosczu krajnoho hejtmanstwa zwjezowacz. b) Statok změ so jeno do blizkich lezazego zelesniskeho zastanischcza k dowjezenju do rězarnje dowjezcz, jeli je so hnydom je zelesniskeho woza do rězarnjow dowjezcz. — Sparatk statok změ so k wuzitkowanym a pschowanistim zaméram jeno z dowolnosczu krajnoho hejtmanstwa wuwozowacz.

Ssobotaniske prożaże wiki wuzadnu hacz na dalsche. Sthłóż pschezerjno tonna czini, pokhłosta so je pjenezownym thłostanjom hacz do 100 hr. abo je jednom, abo tež z wyschschim thłostanjom.

W Budyschinje, 19. mérza 1925.

Mjeńcza. rada. Spomożeżerli pożijaschi Zink.

Hamtske wozliwjenje z Kamjenca.

W pschisedowosczi z tujejom hamtskim hejmanom powola so wokrjesnym hjdź Kamjenczkeho hamtskeho hejtmanstwa na schtwórk 26. mérza 1925 1/12 hodźin k jschmennu pojezenjom w pożezeni Kamjenczkeje rodniny. Dujowy porjad je w hłużobnej jsmi hamtskeho hejtmanstwa wupowěsczjeny.

Hamtske wozliwjenje z Ludźa.

Wożoby, kotrež su wukłanc, kublanske dźeżi do wothladanja wlacz, bo prosdo, to bychu so na mésczerjanskej radze — na mlodźenskim hamcze — samotwitze. Sa wukubłanski pjenjez może město rukowacz. — S nowa so lehdyž cżini, to zjesmedźe so dźeżi bjez dowolnosze mlodźenskeho hamta do wothladanja wlacz. Dale dyrbja so wschi kubłanske dźeżi, kaž dotolo so to pschedstato njesze, bjez kondżenja i pschedwolanjom narodżenskego a sstrachczelskwjenskego wopiszma w mlodźenskim hamcze na radnizy, w 1. poschodze, we jsmje cżo. 23 pschipowedźeli.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerw Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěsnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 21. měrza 1925.

Wjezerawsche kursy w Barlinje:

(Kurs w milijonach)

Dollar	4 195 000	tranzowski frank	21,790
jendželski punt	20 005 000	czěkoslow. króna	12 440
schwajzarski frank	80 820	10 mil. wólit. mark.	80 100

Pjenjezy zapoczinaju cżim zadnischo dyrjeż, cżim bóle so kónz měsaza pschibližuje.

Efekty běchu wczera na Barlinskej burzy pschi powołatku krute. Posdźischo nekotre kurnżne zawostacżki, dokelž so wotdźerżowachu. We wójnischich a statnych pożezonach so malo pschemenichu.

Produktowe wiki w Barlinje mějachu wczera dale jestlabjene placżiny, wosebje w roży. Amerika mjesche dnje za mesu wo nješto wyschicze placżiny, ale druhe wukrajne wiki na to wjeli nezdźěwachu. W jeczmjenju njebu zadnoho wobrota. Wowoż njeběże a bě w placżinach zlabschi. Muka, wonjeschcht a wotrubky njemějachu kupzow. Wczera placżesche zentnar

w Drježdźanach

pschenicy 12,15—12,40 rożi 11,95—12,— jeczmjenja nalcżin. 12,50—13,— nalymsk. 10,75 11,75 wowoża I 9,75—10,50 II 8,75—9,70 hr.

w Barlinje:

pschenicy 12,25—12,45 rożi 10,95—11,05 jeczmjenja nalcżin. 11,25—12,30 nalymsk. —,— wowoża 8,95—9,25 hr.

We Wróćiławju

pschenicy 12,50 rożi 12,— jeczmjenja nalcżin. 12,50 nalymsk. 11,— wowoża 10,25 hr.

w Shorjelzu:

pschenicy 12,13 rożi 11—12,— jeczmjenja nal. 11—13,— wowoża 9—10,20 hr.

We termińowym witowanju:

pschenicy w měrzu 13,15 w meji 13,35—13,20 hacz 13,45 w julinju 13,25—13,40 hr. — rożi w haprelej 11—11,25 w meji 11,35—11,47 w julinju 11,15—11,32 hr. — wowoża w meji 9 hacz 9,12 hr.

Wiki wužitkowego skotu wczera w Barlinje (Magerviehhof). Pschihnali běchu 701 dojnch a wyrostkowczelnych krowow, 11 wełsow do pschahanja, 17 bykow 12 prósnikow, 140 cżelatow.

Mlode dójki a wyżkokuczelne krowy

placżachu;

1.	rjadownje	380—540 hr.
2.	rjadownje	250—360 hr.
3.	rjadownje	200—250 hr.
jałowjy	1. rjad.	250—450 hr.
jałowjy	2. rjad.	160—280 hr.

wołu, žołte frankenske

do pschahanja		40—48 hr.
prósnikl, bykl a cżelzy		30—36 hr.

po zentnarju żiwe wahi. Wiki klazachu.

Na konjaze wiki tam běchu pschihnali 736 kom. Worje placżachu

1. druzinu	1100—1500 hr.
2. druzinu	800—1100 hr.
3. druzinu	500—800 hr.
bobjaki	200—500 hr.

Wiki běchu mérne.

Konjaze wiki w Lěće w rauskej Friesiskej jadnemu źrjedu. Pschihnali běchu 480 koni. Wonz placżachu dnj:

1. druzinu do 6zeta	1000—1200 hr.
2. druzinu do 6zeta	500—800 hr.
tsiklene	700—900 hr.
dwéklene	500—650 hr.
jenoklene	230—400 hr.
ponjże hacz do	400 hr.

Pschichodne witi budu schrowórk 23. haprelje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Jara mérne witi, žnadny wobrot (Umsatz). Tendenza mérna.

Dop. 3/12 hodź.: W termińowym witowanju zo wjele wyschicze placżiny hacz wczera njemija. Nichtón pak je nocże pschisiwoliez, tohodla wobrot žnadny wostanje.

Placżiny na Barlinskich produktowych witach.

Zito a wołiowe žymje po tonu abo 1000 kg, jenoł 100 kg.

	wjacżiny wo		wołej hrimnje.		
	20. 3.	19. 3.		20. 3.	19. 3.
Pschenica	245 249	245 249	rapš wosymski	15-15,60	15-15,80
rolla	219 221	222 224	woch. metaha	9,20	9,20
nalcż. jeczjmjen	225-246	225-248	terabella	14-16,00	15-16,00
nal. jeczjmjen	—	—	bérnage trużi	18-18,8)	18-18,80
wowoż	179 185	181-186	bunq	18-19,00	19,00-20
kukurica (Mais)	176	—	wo'a	18,50-20	18,50-20
pschenizn. muka	32-35,00	32-35,00	kanu wokolit	22-22,50	22-22,50
rjana muka	31-33,25	32-33 75	mohre tupjna	12-13,50	12-13,50
pschenicz. wotr.	13-14,00	13-14,00	otte tupjna	14-16,00	14-16,00
rjane wotrubki	14-14,15	14-14,50	symo. 60 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-398	390-395	Slomu, riana	1,15-1,25	1,15-1,20
lone žymjo	385-400	385-400	„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrosch	20-21	20-21	„ wowoża	1,00-1,05	1,00-1,20
pjenjschki	18-19,00	18-19,00	„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drobnowikowanske placżiny w Budyschinje.

21. měrza po hamtskim postajenju.

Wiche placżiny so po Kol. hrimnje wotmuja.

Twora		najwjsch. placżiny hr.	najwysch. placżiny hr.
Howjaze mjaso z koscżemi	1 kg	1,60	2,20
Cżelaze mjaso	1 „	2,20	2,80
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,60
Swinjaze njaso	1 „	2,00	2,10
Tukany swinjazy schmalz	1 „	2,80	3,20
Pschenicżna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,40	0,42
Khleb	1 „	0,35	0,37
Jedne bérny	1 „	0,09	0,10
Rajż	1 „	0,44	1,00
Hrósch	1 „	0,48	0,72
Sosoł	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	1,92	2,00
Sswischeny pótej	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,30
Jedna butra	1 kg	4,80	5,20
„ wulrajna	1 „	—	—
Jeja	schl.	0,11	0,14
Jedne bunq	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. sepj.)	1 žtr.	—	1,90
Brunjzowe briketta	1 „	—	1,15

Zjarec meblowy dom
kuchinske wuhotowanja wot 100 hr. sem,
sofy wot 100 hr. sem stólcy
za hosćencarjow a zssopřed. po woseb. płaćizn. na Nowosalcskej dróze napřeco wulkeje piwarnje. Podźělnje płaćić je dowolene.

Jésdne kola,
maśchiny, zentrifugi
ma stajnje po tunich płaćiznach na pschedań, wumjebuje wuporjedjenje, fanillowanja, autogentiske fotenja berje a tunje
Matth. Banoscha we Stětpom
pschi dwórnischczu. Rěcźi Serbśći.

Wšě nalětne nowosće su dóšle!

Překwapjace mustry wołmjanych muslinow za šórcuchi
hobrski wubjerk wołmjanych tkaninow za šórcuchi a rubišća
čorne tkaniny za jaki :-: :-: kašmérowe rubišća
Wosebje płaćizny hódne tkaniny za kmótřace dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wšě družiny
žonjaceje a dźěćaceje
drasty šije
Johanna Skatullec
w Kukowje.

M. Mikela
časnikař
w Kukowje
poruča **dobre časniki**
po najtuńšich płaćiznach.

Reinhold Neugebauer

krawski mišter
w Budyšinje **na hłownem torhošću 7.**
Zhotowjenje po měrje; Wulki skład tkaninow!
Poručam we wulkem wubjerku samozhotowjene **mužace, pachołace a hólčace wobleki** po tunich płaćiznach,

čorne a módre konfirmandske wobleki

tkaninowe kholowy we wšěch wulkosćach, wěš drasty do dźěła. Mimo teho poručam **košle, spódnje kholowy, nohawicy, košlacy barchent, kopšiwinu, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, módročišć** w krasnych mustrach a t. d.
Wulki wubjerk sportskich a rukawatych łacow za mužow a žony, pótniki we wšěch wulkosćach.

Wulki wubjerk
konfirmandskeje drasty
za hólcow a holcy
chenillowe rubišća atd.;
dale poručam wosebje **wupjefki,**
cychi a płat wšěch družin
Jan Haješ we Łazu

Gumijowe mantle

wšěch družin
za mužow a žony z rukowanjom najlěpšeho guměrowanja najtuńšo.
Hamburger na bohatej hasy 12.

Helene Pötschke

cybelska hasa 4 w Budyšinje cybelska hasa 4

šićowe twory

Bohaty skład pisanych a běłych łožowych počelnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólcowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych rubow, módročišća
Wosebitosć: **Wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 człowjekow wot 8.— hriwnow sem.
Sym też na hermanku w **Kulowje, Wojerecach, Łazu,**
Rěču serbskich! **Rychwałdźe a Hródku.** Rěču serbskich!

A. Pittner w Budyšinje

na Lessingskej dróze 5 Założene 1863
Wosebity dom

ruskich a amerik. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kołmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych pólvrow atd.

Dipl. Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER
BAUTZEN
KAISERSTRASSE

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróze 40.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
ecktowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyńosće.
Popp na haraćersk. hasy 18 telefon 1382.

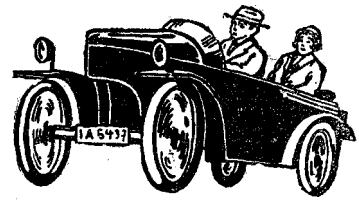

Ludowy auto „Moilmobil“

z 2 sydłomaj, z automatiskem mazanjom, ze 4 khodami (Gangschaltungen), jěde na 40 km za hodźinu, wozmje hory hač do 15 % z elektr. wobswětlenjom. Płaćizna 1660 statn. hriwnow.
— — Přijomne podźelne płaćenje. — —
Gustav Schmidt w Kulowje a Rakecach
wikowańnja z motorskimi wozami a kołami.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleršimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

G. Schmidt, fotogr. atelej **w Budyšinje**
jenoj na Sedanjej dróze 26
1 najwjetša hajaršćich fotografowanja,
poručja so za wšěch **fotografowanja, pagowe a grupowe wobrazy, powjetšenja** a. t. d.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Hdyž dźěćo woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźi je do
fotografiskeho atelejea
Rich. Hutha
měješćer **Arno Lehnert**
w Budyšinje na Serbskej hoły 13
Kóžde wjedźenje wot 1/11—3 hodź. wječorne.

Vogtlandske gardiny

we wulkem wubjerku
po najtuńšich płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wumjenjenjach
Karl Günther, wosebity wobkhod vogtlandsk. gardinow
w Kamjencu na Budyšskej dróze 52 II.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předytkowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
— — — w najwjetšem wubjerku. — — —
samowjazaki **sć**
A. Bokelmann nasl.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabriskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjencu Arndtstr. 13

N. B. Elektrielektne dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad awólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanje atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, ložа, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Waš wosud

w lěće 1925 dostanjeće nadrobnje wopisany, jeli zapośćelće, Waš narodny dźeń a 1 hr. Astrolog
Frau Hertha Kokott, Berlin
1235. Alte Schönhauser Strasse 9.

Hdźe dam swój **předešćnik**
wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkowej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Poručam płaćizny bórno **jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a draśćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkarske wobleki, ližbjane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.**
Jurij Robel
w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Korta za skót

wšěch družinow a wulkosćow, kaž tež
tonowe roły a šamoty
poruča po najtuńšich płaćiznach
E. Schneider w Budyšinje na walskej dróze 14.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 69 — Budyšin — pónd'eu. 23. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Ké. Kóžde čo. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnišo so stajace nawěstki a tabele so wyšo wobkedźa. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Najnowiše z cyłeho swěta.

Ruski bolschewikski ludowy kommišar Čičerin je so thory z Tiflisa wróćił. Toho dla so Litwinej poruči, so by mjes tym swonkownu politiku bolschewikskeje Rusteje zjadował.

*

Mjes Madźarskej a ruskim bolschewikskim knježerstwom so z nowa wo saměnjenju jatych madźarskich kommunistow a jatych madźarskich wojakow jedna, kotrež so hišće pschez wójnu w Rusłej sadźerżuja. Jednanje so pjerza hižo k dobremu konzej wjedze a ko saměnjenje na konzu měrca pschehwedźe.

*

S bolharskeho šejma je so schěsć kommunistiskich sapółkuzow wujamkło. Skoro kóždy dźeń polizija na wšach jima. Banda 60 kommunistow je pola Schumowa tři wšy nadpadła. Wojazy a ratarjo rubjeńnikow wotechnachu. 15 kommunistow sajachu. Někotrych z nich su po pschesłyschenju saslešili.

*

„Times" powě, so je so we pschijatpnju Rumunskeje k južnoslowjansko-grichiskemu bwjatskej jedna. S nim maju so nětčišnje wjety balkanskich krajow sahołowacj.

*

W blížschim rosliečenju jendźelskich statnych finanzow budźa dołhody wjetsche dyšli wudawki. Pschesbytk wučuri 10 milijonow punow sterlingow. Wulka je nadźija, so je dank z dołhodow sniži.

Kónz želesnizarskeho strajka.

Želesnizarjow dźełacerjo su so we wschěch želesnišćich wokrjesach dźełacz zapowěli.

W Draždźanach so k dźelu wróćacym dźełacerjam pišma k podpisanju pschedpołožichu, po kotrychž nětčichu so wonni jako nazajnišni dźełacerjo wobhladacz. Želesnizarjo so zapowjedźichu podpisacz. Na to organizacije hnydom krocyle cźinchu, so by hłowne želesnišće zarjadowanišwo wukazy so swjaze rozrisowacego wuhuda wudało, so je strajkowacych **bjez wuměnjenja do služby pschijało.**

Němsko-spanišce wikowanišce srěčenje.

We hłownem wubjerku němskeho šejma je schwalk dla němsko-schpanišeho wikowanišeho srěčenja k politiskemu wuměrjowanju dóschło. Němska industrija žebi žada, so by so srěčenje pschijalo, winizarske towarstwa pak su žiwu agitaziju pschećiwnu srěčenju wotewrile. Natajsce chśidła mješchanjanskich stronow chjedźa teho dla srěčenje wotpokazacz. Tuž knježerstwo sa srěčenje wjetschinu njenamaka, jeli so jemu socialdemokratojo njepschihłosuja.

Sapołožany **Becker** z němšcje ludoweje strony mějesche socialdemokratam za złe, so je so zapowjedachu, knježerstwu **hjes wuměnjenja do služby pschijało.**

Rjemjer dla hłodu w Ruskej.

Dla njedostatka zyrobu su w někotrych ruskich gubernijach **njemjery** nastałe. Po powěsćach z Wulkazinu su najbole potrjechene Charkowska, Donska, Odeska, Podolska a Wolynska. Nětčisce 170 000 dźeći thlóba trada.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski!

Kaš. a najtuńša kupowańska wobudow. Pódćišowanje spěšne a tunje

Wuradźenje pruskeho šejma so wotstorčiło.

Rada starschich pruskeho šejma je pjatk z wjetschinu wobjamkła, so dyrbi so blížsche pospjedanje halle 31. měrza, potajšim dwaj dnjej po wólbje němskeho presidenta wotmerz. Sesmjone pospjedanje bě khěrko njemérne, dokelž němsko-nazionalni, němska ludowa strona a kommunistoja njiendrje pschećiwnu wottworjenju srěčachu. Kommunistoja žebi zadachu, ſ by so šejm rospuschčił.

Prawiza mjenješche, so bundže mój wospjedže ſ tym wótry wuraz pschećiwnu Marxej cźinicz móz, so žebi jeho do pospjedanje žadosche, so by so **jeho** wuprašału, tak dyrbješe tym knježerstwowe dźela wjesć. Marx so njekomdźesche pschińć. S krótka a resźiudze wotmołwi, pokazuje na wuwinowu, kotraž wobchod wjednjezym ministerstwu pschedpisuje, bźiše dźela tak wobstarać, so stat a lud ſ teho schkodu na nimataj. Hdyž so na to ido namjetach wothłosowaschе, dacz ma so Marxowe wotmołwa hnydom wuprajić, so by so knježerstwowe strony njewobdźelichu. S tym njebě šejm ſ wobjamknjenju thmany. Wobjamknjenje rady starschich praji, so so pruska knježerstwowa krisa hacź po wólbje němskeho presidenta wotstorči.

Skandal pola pruskeho wustawa krajnych sastawanych listow.

Pola Pruskeho wustawa krajnych sastawanych listow su so skandalozne jebanstwa wotkryle. Prusay senjenjo, pod kotrychž wjednistwom stejesche, su banzy sta tyšacy britnow wukłukli. Po poruczenosći pschepytanego sudnika su knjesa ſ Carlowitz zajeli. Polizajay sastojnizy jeho pola jenoje pschećelnizy nadeńdźechu, ſ kotrejž wón hromadze bydlesche.

Runowaha w pólskich statnych finanzach.

Pólski ministerski pschedsydza Grabski je sastupjerjej Parizskeho „Journala" rjekł, so ma Pólska dźensa **runowahu w statnych dołhodach a wudawkach.** S tym je so wona sajo stat sirowych a hyłnych finanzow zjednała. Amerikanska pozńenka je sa wulke sjawne dźela postajena. Dale pokasa na to, schto je Pólska sa cźas wójny wucerpiła, hdyž w njej ſi wójska sakhadźachu. Wobydlerstwo je tehnje wo 400 000 duschow pschiběrało. Němzy dźe shubjenje wuhla w Horjnjej Schlesiskej a fawjedźenje pólskeho korridora nješ Nimskej a ranšchej Pruskej cźežku njeskuz; tola cźas wschо wuhoji, a Němzy a Polazy budźa dobri susodźa. Pólsky pol sta lět měra trjebaju a salvešče zenje njebudźa měr kasnej.

Franzowski šejm wo simultanskej schuli.

Herriotowe dobyjeze w kulturnym wojowanju.

W franzowskej deputirtskej komorje sapołožany **Casalles** wo agitaziji kardinalow a arzybiskopow pschećiwnu simultanskej schuli rěčesche. Radikalna strona je kóždemuzkuli pschewjedźenju prawo wostajiła. Kardinalojo pytaja we kraju njemérny shubjźeć, so pschećiwne schuli sdźahajo, kotrejž je sa cźas wójny telko rjekow wupłodźiła. Nětčnik potom zadanju kardinalow na pschećo stupi, so ma so politika nabožinje podrjadowacz. Na taše waschnje so do najhlubischeho žrjedźnego wěka wroćimy. Casalles so nadźija, so komora njesrankliwosći lajiskich sakonjow a žiwobody myslow potwjerdźa a so na ministerstcho pschećhydu wobrocźi prajizy: Proschu Was, knjes ministerski presidento, so njebyschcze naschich pschećiwnikow pschesćěhali, ale proschu Was, so byschcze strašowali, so by franzowska republika we Elsašu a Lothringskej to žane wobłicźo měła kaž druha Franzowska.

Grousseau ſ prawizy mění, so je žiwobodni murjerjo nadeńdźenje njemérny w Franzowskej rosćerili. Wón list wulkeje žiwobodnomurjerskeje loże na ministerskeho pschedsydu Herriota cźitasche, w kotrymž so jemu loża sa złužby, žiwobodnomurjerskej lozi wopokasane, dźakuje.

Minister roswucźenja **Berard** lajiku (žiwerstu) schuli sakituje. Stat šlejskeho nabožeńskeje neutralnosće saistupuje, tohodla wón nochje, so by stat werzywnoznarske dogmy predwodał. Dla žiwoje neutralnosće dyrbi wón tožde werzywnoznarje cźerpjeć.

*

Pjatk popołdnju je so w franzowskej deputirtskej komorje debatta wo manifestu kardinalow a biskupow dale wjedła. Rěč ministerskeho pschedsydy Herriota prawizy nahlubje rosheri. Wěsyjet je sapołožanzy prawizy a lěwizy do puskow dachu. Herriot praji, so nuža so statnej mocy jene prawa jenaž ſ tym sakholowaz, so so zyrkej wot stata dźeli. Tu sama politika su ſej franzowszy krałojo sastupowali. Woni njeznaschu ſ tym žane pschejwědźenja. Katholizizmus njeje Franzowskim sdźitał, ale na wopak Franzowska je katholizizmus schitała. Knjeserstwo katholikow we žiwobodnym hibanju na žane waschnje njesanjesenje, wono njeje teć jich ministerjalnje pocźežiło. Nawopak, knjeserstwo je katholikam wolti liberalizmus wopokałało. Herriot na to wo kongregazjach rěčesche a dwaj nabožeńskaj klóschtraj mjenowaschе, kotrajž staj so pschećiwno sakonjej sakoržiłoj.

Schtož list kardinalow nastupa, njeje wón jenorlivo cźiń. Wón jenož ſ ultramontanskeje wuchadźa, kotraž ho we franzowskim seminarje w Romje wuči. Tale wuczba je njepschećelske wukoženje cźłowjeskich prawow. Wona praji, so dyrbi stat zyrkwi podrjadowany być, so ma stat dale winowatosć, zyrkej schkitacz, a to, je-li by trjeba było, ſ mocu brónjow. To je wuczba, kotruž w Romje sałitaja. Wobežeje cźežko waji, so ſ tuteho seminara franzowski cyrilopat wuchadźa.

Prawiza pschećiwno Herriotowej rěči wótsse protestowasche. Herriot dale rěčeše: Nětčo lěwje frosmnicje, w kajkim pjuńe so list kardinalow pschestaja, a so ho se syllabom banza Pia IX. stat mjędanje. Kardinalojo ho ho se sylabom namołwjenjom na wuwinanne wobjedy bankow a wikowanja wobrocźili a ho sabyli. Jo je Jesuš Khrystuš wikowarjow ſ templa wuhnał. Kardinalojo dale praja, so stworka thatolizizma njeje žaneje šwědomliwosće, žaneje moralikeje wyšokosće, teš niz justizy. Nadpad, kotryž je so pschećiwo republiki cźinił, je ſ dobom sschchndźaju a skandalozny. Tele wostajenja su cźisće schpatne a jenje je njesabudźenly. Ale wobjedje kardinalojo pschećiwno lajiskej schuli wojnja. Swérja žebi rjez, so tale schula šwědowne małych dźeći wobežejuje. Laiizmus, Herriot praji, njeje pschejc lajkuby, kotrejž je katholizizmus we wšitkich cźasach stawiznach cźłowjestwa wopokał, tola pak katholizizmus je w žiwoji cźisłej formje, tola niz katholizizmus bankerow, ale katholizizmuš . . .

We wokomiku, hdyž Herriot tele hłowa wupraji, na zyłej prowizy a w hrjeschizie satrachna herjekanja spacza, a spółstawiš prawizy ministerskeho presidenta hanja a ſ wékami žiwotich pukow pjeru. Lěwiza tole wobanjenje bjes wotmołwy njewostaji. Socialdemokratojo a radikalni pschećiwno swonkownej prawizy cźeka. Podarmo pytaju rjadowarjo cźtjódni sapółkuzow sadźerżeć. Wschudże so spjaceni pjeru. Prawiza, kotraž so wobleznjena widźi, kaschcźiki do nadebiwajeje lěwizy mjeta. Hdyž bě so bijenja sapocźała, bě so jeimowy president Paiuleve zynił. Sa pot hodźiny bu so shromadźeni nimale zaso smérowali a pochejene so saso sapocźnje, tola ſ nowa pschi tym wulka hara nasta. Słónczenje po knjesertwu ſ 325 pschećiwo 251 hłosam dowěrjenje wupraji. Tesle liczbje pokasachtej, so bě 95 republikanow wot knjesertwa wothadło.

Franzowski cźisćej na jendźelske knjesertwo.

Franzowski połstanz w Londonje budże diwaj dnjej w Pariźu pschebywować, so by Herriotej wo wotpohladach jendźelskeho knjesertwa rosprawił. Do swojeho wotjesda do Pariża je franzowski połstanz dlesche rosrěczenje ſ ministrom Chamberlainom měł. Pschi tym je franzowski połstanz rosłožił, so budże so Franzowska pschi wschěch wobstejnoscach swojeho srěczenja ſ Połskej dźerżeć a so Němzej jenoj potom do Swjazka kuow sastupicz da, hdyž so Němska bjes wuměnjenja pod postajenja Swjazka ludow staji. W nastupanju němskich nanjetcow bjeschtracha franzowski połstanz praji, so może je němske knjesertwo najprjódy jako hwatwański podłoż wobhladacz. Po jeho nawrócze do Pariża so franzowsko-jendźelsk jednanje naisterje pospěschi. W Pariźskich nowinach bo w nadpadnjej formje wo pschihbarej antipólskej propagandze w Jendźelskej pische. „Echo de Paris" praji, so jendźelske knjesertwo pobłednje dny nastołk ſ pschemjenjenju pólsko-němskeje mjeje na schkodu Pólskeje dawa. „Echo de Paris" žamo we manewrje wěstych jendźelskich diplomatow rěči, kotrjž w nowschim cźasu pschedy zytym zyełtom Franzowskim militarizma a schowinizma winuja. Dale so wschelake jendźelske nowinske hłosy mjenuja, kotrež so ſ wobjebitym njepschećelstwom pschećiwno Franzowskej wusnamjenjeja. W tutche nastawkach so praji, so je Němska w žiwojim ranšchim dźelu zyle tschichena. Pólski korridor je geografiska njemóžnosć, dźelenje Hornjeje Schlesiskeje hospodarske sniczenje. Kaž dołho budże nětčišcha pólsko-němska mjeja wobstać, budże so Europie stajnje ſ wójnu hrosyć. Pólska dyrbi pschede wschěm ſ tym liczicz, so budża so je sastupjenjom Rusłeje do europiskich nalećnoscow pólske mjeje na wschelakich městnach, mjes druhim też w ranšchej Galizijej porjedźicz dyrbjeła. Se wschěch tychle nastawkow je spóznacz, so Jendźelska Němska a Rusk ſ wojze pschećiwno Pólskej schcźiwa a to jenicznj ſ tym wotpohladom, so by europiske ludy ſ wójnu sdźałdźiła. Potom mohła je wona cźim lěpje wobknjeźeć.

Strajk metallowych dźełacerjow w Italskej.

Po pschikazni socialistiskich organizazijow je strajk metallowych dźełacerjow w Turinje (w połnocnej Italskej) wuhnył. Falszistiske organizazije ju dźełodawariam ultima-

łum do schtwórtka popołdnju pschedpołożile. Fabriki „Fiat" ſu ſ organizacije dżełodawarjow wuſtupite, dokelż ſu ſo rozbudżili, ſamoſtatnje ſe ſwojimi 30 000 dżełacżerjemi jednacż. W Mailandze njeje ſo wjele dżełacżerjow k dżełu wrócziło. Sozialdemokratiſke nowiny „Avanti" a jene kommunistiſke nowiny ſu ſo ſakſkale, dokelż ſu dżełacżerjow napominałe, ſo bychu dale ſtrajkowali. Mnohy rosnoſcherjo łetakow ſozialiſtiſkich organiſazijow metallowych dżełacżerjow ſu ſo ſajeli, a ſhromadżizna ſtrajkowarjow je ſo rozpuſchczíła. W Brescii a Bergamje ſo ſaſo dospołnje dżełа, w Monza dżełа.

Industrijowa kriſa w Skandinawiſkej.

W Schwedſtej je industrijowa kriſa k wuſamknjenju 150 000 dżełacżerjow dowjedła. Nětko je kriſa do Danſkeje pſcheſchła. Pola pjećmiſtnjerjow ſo wona ſapoczała a ſo potom dale roſcheri. Mſche pokſrědnište poſpytu běchu podarmo. W tu chwilu wuſamknjenje a ſtrajk w Danſkej 50 000 muži wopſchijataj. We wſchěch padach ſo wo cżiſcze hoſpodarſke ſwady jedna.

Kommunistiſke bandy w Bolharſkej.

Kniježeſtwowi wojaży ſu 30 muži ſyłnu kommunistiſku bandu, kotraż bě w Kuliſchu pola Schumena bolſchewiſku republiku wuwołała, ſnicżiłi. We wokolnoſcżi Schumena ſu nětkhże 300 wożobow ſajeli.

*

Sſobranje, bolharſki ſejm, je ſo pſchikkadże Južnoſłowjanſkeje, wſchitkich kommunistiſkich ſapódkanzow wuſamknło.

Krach ſa krachom w Landbundże.

Wječerawſchi „Cottbuſer Anzeiger" piſche: „Hižo wczera pſchinjeſechmy powěſcż „B. Z." (Berliner Zeitung), ſo je ſtatne rěcżniſtwo pſchecżiwo wjednikam „Landbundſkeho konzerna "ſakrocżiło. Tuto pſcheppytanje měri ſo tež pſcheczíwo ſtatemu wjednikej Landbunda (w Delnej Łužicy ſurowemu njepſcheczeſej Sserbow) v. Natzmerej, rycżerkubleerej w Gureji pola Chocżebuſa. Barkinſka nowina dale piſche, ſo konzern drużſtwow nětkle wjeſnoho ſwjaſa (Konzern der deutſchen Landbundgenoſſenſchaften) ma ſa nadatok, ſiwoje ſkobuſtawy ſ produkcżijſkimi ſrědkami (to ſu hnjnidła, pſchikłuna piza, maſchiny atd.) ſaſtarać a wikowarjow pſchi wikowanju ſe żitom wuſamknyć. K temule ſamérjeż bě ſtatna żitarnica tutemu konzernej milijon ſt. hr. pſchepodała. S tuthy bě „Landbund" we khcżebuſku [illegible] wjednikom. Tute pjenjeſy ſo ſa poſtajeny ſamér njepſchcżerjebachu. S dżela nětkoſi rycżerkubleerja je jako privatny kredit dóſtachu. Wěſte pak je tute, ſo ſtatna żitarnica ja ſiwoje doprědka date pjenjeſy jenoż mało żita dóſta, a ſa ſpomjenej konzern njeſamóże ſiwoje winowatoſcże dopjelnicż a ſtrěſchcżi, hyrnjeż ſo bóle próżowali jón podpjerachu. Won byrbjeſche liquidérowacż tón rěka ſo roſwijaſacż. We běhu liquidazije ſo wſchelake wukopa, ſchwż ſtatneho rěcżnika pohnu, ſakrocżiċ."

W ſamym cżiſkle „Cottbuſer Anzeiger" wěſte wobkruczenja tuteje powěſcże piſchinjeſe: „K powěſcżi, ſo je ſo pſched pſchepytanjom pſcheczíwo v. Natzmerej, v. Heymitzej a direktorej Vollmerej ſapoczało, pſchinjeſe „B. Z. am Mittag" dopjł ſaſtupjerja tuthy wobwinowanych wożobow prawiſnika dr. Adolfa v. Berga. Tón piſche, ſo njeje ſo jane pſchepytowanje pſcheczíwo rycżerkubleerjam v. Natzmerej, v. Heymitzej, ſwobodnemu knjeſej von Aſchebergej a Vollmerej ſapoczało. Wono njenaſtupa to, ſo ſo tute wożoby winuja, ſo ſu jebałe, wobſchudżałe, njeſmérne wopokaſałe abo ſo pſcheczíwo konkurſowym poſtajenjam pſchecżiſke ani pſcheczíwo temu, ſo ſu ſo każ pod pſchiſahu wopacżnje wuprałe. Direktor Pawoł Thiele, kotrehoż ſu bjes wupowjedżenja je ſłużbu puſchczíli a kotrehoż ſu dla wopokaſaneje njeſmérny wobſtorjeli a direktor dr. jur. Richard Wolfgramm, kotryż je tekorunja bjes wupowjedżenja ſe ſłużby puſchczeny, ſtaj ſpomnjenych winowatoſci, cżehożdla je ſtatne rěcżniſtwo, każ ſo ſłuſcha, wuſkuſchowało ale ſenje ſaneho pſchepytanje ſapoczało." Każ ſo wěrnoſcż ſaſtupowaczej nowinje ſakeji, ſtmy wobeż powjeſcżi woſſewjeli. Pſchipomnicż dże nicżo dale njeſtrjebanu. Kożdy cżitaċ żebi ſam ſwój roſſud wutworiċ. Każ nam ſobotu naſchi delnokużiſke pſchecżeſko powědachu, tamniſch iratarjo hižo wědża, kak na cżaſu je. Dyrbja dopłaczowacż! S ſhromadami ſ Landbunda wuſtupuja. Njedawno krach we Bauernibundże, nětko we Landbundże. — Sſerbſtwu ratarjo, wotjuczże a wutworcże ſebi ſiwoju cżiſtoſerbſku ratarſku organiſazijn! Dobrowólnizy dopředka!

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Djenja rano we 8 hodſinach barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy — 1. Wuhłady na njeſtajne wjedro. — Mjezina wupſchecżiwkrałcże ſo wczera rano ſkoro nad zyłej Europu. Jenoż najſkerniſcho k dolnemu wjeczorej leżeſche wyſchina. Tak ſi wobſtajne wjedro wobkſtowany. — Jutſje wutoru ſlónczko 5.57 hodż. ſkhadża a ſo 6.17 hodż. khowa. Mjeżacż ranо 6.28 hodż. ſkhadża a ſo wjecżor 6.08 hodż. khowa. — Jutſje je młody mjeżacż. Pſchedżenak njerwoſtſtſke wjedro ſtaja.

— **Skhrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutſje wutoru:** Swjetſka pomrocżenje, khłodniſchcżo, żane wulke macżenje, we dolhim wjecżoru w nozy ſnjerſti.

— **Rosprawa polizje.** Namakało je ſo 21. 3. 25 na puczu wot prjedawſcheho hoſcżeńża „Wjeżkoteho Wuhlada" hacż do Horniſze Kiny mużaze koło ſnanki „Brennabor". Wobſtejdżeſ njech ſo na Budyſchſkej kriminalnej polizji ſamołwi. — Tu ſkadnyċh 21. 3. 25 mużaze koło ſnanki „Opel", cżiſło 666 688; wobſtoi, ſiwjena a ſchcżitaj ſu polnoſchére, wodżidło je horje ſhibnjene, torpedowny ſamobéh. Wo wězyhłużobne powěſcże proſhy Budyſchſka kriminalna polizija

— **We póſtnym cżaſu!** Wczera njedżelu wuhotowa „Jungbund" ſ Porſchcż ſabawny wjecżor ſ rejeni w Delnjej Hórzy. — Do Khwacżiż bě pěwarſke towarſtwo ſe Klukicza pſchiſłało. Spěwny wjecżor wobſtajnu wjeſołoſcż rejka. — „Jungbo" mějeſche wczera ſiwoju ſkhadżowarku w Budyſchcżinje. Mějeſche 400 pachołkow, we ſiwojej pratej maſterabże, kiż na rómjenjach, cżehniſchu po Budyſchſkich haſżach do Petrowſkeje zyrkwje. Někotre hudżby we cżołu pikkachu. Polizija jich ſchkitaſche. Sſo wě, ſich wſchcżeſcżo ſo kommunizeli, běchu jim ſ cżeſtnym pſchewodom. Po puczu witachu jich wſchadżom ſ ſaſoſnym ſłowam. Wjecżor běchu wjeſkeje rejki we wſchelakich Budyſchſkich lokalach. Hižo ſobotu ſo tuż „ſotry" na laſke pſchłeżnoſcże ſdobnje pſcheproſchowachu.

— **Każ „Kat. Poſoł" piża,** da ſebi Jednota, kotraż katolliſkich Budyſchſkich Sserbow, ſwoju khorbuż w khłóſtrje Marijnym Dołż Ihołowicż 7. junija, na ſwjedżenju ſwjateje Trojicy, ſo khorbuj poſwjeċi. Jako wobraz na khoroj je ſebi łowarſtwo wuhwolilo ſłowjanſkim ſapoſchu tosaj ſwj. Cyrilła a ſwj. Methoda. Wobło dalſche wo ſwjedżenju ſo hiſchcże wopiſewi w prawym cżaſu.

— **Budyſchſke haptyli** ſu na wſchědnych dnjach hacż do wjecżora 7 hodż. wotewrjene. Njedżelu pak zuły dżeń zawrjene. W nozy a njedżelu ma w mějeżu mjeżu mějeſchcżanſka haptyla na ſłowjanſym torhoſchcżu wotewrjena.

— **Mjeſnjacżeſ.** Wczera popołdnju poradżi ſo muzſkemu, ludowm kuchiſi na kanjentnej haſy wopuſchczeſej, bjez toho, ſo by ſapſacżił. Bě ſo tam je małym pſchcżeſcżelom trjechił, pił a jédł. Nadobo pſchińdże zuſa ſchkuſſka rabowanja do rannoſcżow. Pſchi tom poradżi ſo jemu, nadobo wutkodnjcż. Tuho pſchecżeſ bě měnjenja, ſo ſo wjac wrócżi. Ale cżaſ ſo mina a żadyn pſchecżeſ ſo wjacy njepokaſa. Pſchcżeſ pak, kiż běſche woſtał, cżahnyſche ſebi hižo pſchedy wot hoſcżeńżarja jeho ſa pſchecżelkom wopraſchą, prjeſchche, ſo jeho maje. Hoſcżeńżaż wopſchewi to połizji. — Mjeſnjacżeſ ma krótke wuſy, bż krónjeſe wulkoſcże, wobleczeny cżorne ſhołowy, żołty laz a zelenu kapu.

— **W poſlednim tydżenju** běchu dny roſſohnowanja ſchulerjow ſ wucżerjom. Pjatk wopuſchczichu w 5 hodż. ſchulu wuthodżuſchi. Schulerjo a ſchulerki na tak ſchuli (Dochſchule), 29 hołoſow a 18 hołoſow praji wucżerjam bjeſenje. Roſſonohnowańki rěcż mějeſche knjeż ſchulſki wjednik wyſchſchi wucżeŕ Wjerch we ſłowach: „Wobłuſcż waſeje ſebi cżiſtu wutrobu, pilne rukі a położnje mózi." Sa wotkhadżajcych bżakowaſche ſo jedym ſchuleŕ wucżerjam. Poſłedni ras hłóſchcże knjeż Schwoppa rěc: „Mój wy błożne dżeċkowſke dny", a we ſwjedom „Tebje my Boha khwalimy", ſtónżi ſo ſwjatoczołoſcż.

— Wutoru, 24. 3. 1925, bop. w 9 hodż. wſchednja Budyſchſki zkony hamt na pſchepadżowanje na ſrjedżu haſy 21: dżełbu ſomota, kholowy, 3 kg. kamjentnych worjeſkowych kneflow, zwjezk, wolnu, tkaninu ſa ſonjagu drasu, zigary, zigarety, tobak.

Wečera wuhotowa ſo w Budyſchinje wjazy ſwjatoczołoſcżow. Mějeſchcżanſke wěże a ſjatwe tvarjenja běchu ſamo khorhoje wuſwjedżene. S dżela njewidżachu, kaho ſu khorhoje witaja, hacż „prěni ſjéd ſwjatka hornjoſerbſkich zytarowych towarſtwow", abo „8. ſjéd ſakkich ſtażanych ſaſtojnikow", abo „kwětkowe dny Budyſchſkeho wuſwobodnocżeńſtwa", abo „młodoſerbſki dżeń". Ał Jungbo, Stahlhelm, Wehrwolf, pożerike towarſtwa atd. wobſtarachu. Tuż njeběſche ſ dżiwoma, běſche wczera njedżelu něſchto wjazy ludzi w Budyſchcżinje, hacż druhe njedżele. K hermanſkej pak budże jich wjazy; tam lud hiſchcże ſpokojniſche a ſabawne wěże wobſtarachu. — Sſwjatk hornjoſerbſkich zytarowych towarſtwow wotmjenowane ſwoji prěni ſjéd. Sjéd wotewri ſo hižo ſobotu we 8 hodż. w „Króńi". Nje dżeń běchu jednanja a wuradżowanja a powołdnju w 3 hodż. ſjawny konzert w „Króńi". — 8. ſkhadżowańka jatſkich ſtatnych ſaſtojnikow ſapoczа ſo ſobotu wot 1/24 hoď. w „mějeſchcżańſkej ſahrodże". Zyła ſkhadżowańka mějeſche interneho raja a jednaſche wo nałežnoſcżach a nanjetkach hwjaſka. — W ſjawnoſcżi ſtukkowachu młodżeńcy a knjeſnu, kiż nadobnje někotre hodżinki thudym a bohatym ſaſchoho mėſta wjeſnowachu. Na hożach pſchedawachu kwětki, rozdżělachu dopiſnizy a zeduliki. W dom wot domu błěchu jaſmožny. Zyłe Budyſchſke wobydżerſtwo je kupowało a młodżeńcam a wótkam druhim, kiż ſu ſo na „wjomowym ſtuſku" wobdżěliłi, jara dżakowne. — Wjele běſche „młodoſerńſkeho dżeń" Budyſchcżanej lubił. Wczera dopołnja běchu ſo wobdżělnizy pak w zentralnym dżiwadle, pak w bolezu zu „k khjom ſyam" ſchcżeli. Pop. w 2 hodż. ſhromadżichu ſo w hoſtańſkich kajarnach. Tam je běri general Homer „Jungbo", „Wehrwolf", „Stahlhelm" at. wobſtarali. Wotkam pſchicżeſhnjechu ſ hudżbu do mėſta nuts. Na ſjimych wótkach ſtejachu tjo we błyſchczatych helmach, nimo kotrych pytachu wobdżělnizy cżaha, we cżahu w „parowym ſtupe" kroczicż. To pak ſo jim njepodarjło. Sſamſchcżne wobrazy ſo pſchihladowarjam poſkicżachu. Młodżeńcy ſ „krjemi" na tamniu, muże w zivilnej dražce, krocżachu paradny ſtuj. Wobydlerſtwo a pſchihladowarſtwo wobhladowaſche wſcho jako něſchto zuje. Njejſym am jenżeli „na ſdar" wuſtupichu, dż. wſchelake wuſmuſchcżenja a je cżaha na to „halts Maul!" Jedym dżělacżer hórſchcżeſo ſo na laſti „klamaſt", kiż ta kupjazu kołbaſu a ſchklenku piwa wuhotuja. Lud hoyſche ſo ſa nimi, a tak naſta na wſchelakich mėſtnach cżiſchczenja, mjes tym ſo běhu nėktore haſy ſkoro próżne. Saſtorjenoſcż, kiż druhe wupjedżenja w łudże wubudża, nihdy njepſchinđe. To je tuż ſ najlepſchim dopołkom, kak „hłuboko" ſmy zyle hibanje korjeni, a ſo ſo jenoż wumjelcży dżerży. S cżiſtej we wulkomėſtach ſebi lud nałoſcżi njedokonjeja, ſ tym pſchińdu do mėſtaczkow, na wſy", tak praſachu hižo pſched letom. Sa kiż pak ſmeje ſudu „nowo" lud na wſoch tež łyże, a potom wobroczi ſo ſo hibanje pod ſemju.

— **Kedżbu.** Pjenjeſy tydżenja. Němſka rentowa banka (Deutſche Rentenbank) woſjewja, ſo 50-hrivnarſke na rentowu hriwnu (50 Rentenmark) ſ 1. nov. 1923 jenoż hacż do 31. mėj. 1925 płacża a hacż do 30. kpt. 1925 je rentowa bunka na druhe ſamėni. Po 30. měrc 1925 je rentowa bunka na druhe ſamėni. Po 30. měrc 1925 wonc niczo wjazy njeplacża. Potajlim „Rentenmark" ale nic „Reichsmark".

— **Do Penſije.** 1. haprila dyrbja w Lěhnicach [illegible] ſiwoje dżełacżerjowym wotkazu do ſchuli hicż wſchě dżeċi, kotrež ſo w cżaſu wot 1. julija 1918 hacż do 30. junija

Kelko zemje człowiek trjeba?

Narodne powědańcżko Lava Nikolajeviċa Tolſtoho.

3] (Pokrjacżowanje.)

Lędy běchu Baſchkirzy Pachoma ſawohladali, kwuſchachu ſ kibitkow a wobſtupichu hoſcża. Mjes nimi naſtoje ſo tołmacżeŕ. Pachom jemu ſdżeli, ſo je wón ſemje bla pſchiſeł. Nad tym ſo Baſchkirzy wulzy ſwjeſelichu, wjacha Pachoma pod pażu, dowjedżachu jeho do cżaneje kibitki, poſadżichu jeho na pſcheſtrěnz, podłożichu jemu ſawcżż, poſtydżechu ſo wokoło njeho a pohoſcżichu jeho ſ cżajom a kumyſom. Sarėżachu ſkopa a nałożichu jeho ſ pjeczenjom. Pachom pſchinjeſe ſ woża ſiwoje dary a roſdżěli je mjes Baſchkirzami. Wobdarowachi łóżedho roſda jim też cżaj. Baſchkirzy ſo jara ſwjeſelichu. Wjaſolichu mjes ſobu a wjaſolichu, potom ſaſachu tołmacżerjej, ſo by wėrżał.

„Daja cżi prajicż", dżeſche tołmacżeŕ, „ſo maja cże lubo a ſo je pola nas ſ waſchnjom — hoſcżej łóżdżicżenu nėkajku dobrotu wopokaſacż a ſa poſkicżene dary ſo ſ darami wotrunacż. Ty by naſ wobdarił, nėtko praj, ſchto ſo cżi ſ naſcżeho najbóle ſpodoba, ſo móhli to tebi daricż?"

„Najlepje ſo mi waſcha ſemja ſpodoba", — wotmolwi Pachom. „Pola naſ doma je wulko, a ſemja je wſcha wuſcżerpana, a pola waſ je ſemje wmoho a ſemja dobra. Tajku hiſchcże nihdże widżał njejſym."

Tołmacżeŕ to pſchetołi. Saſo ſo Baſchkirzy dołho roſmotrowjachu. Pachom jim ani ſłowa njerozumjeſche, wo cżimż powědachu, ale widżeſche, ſo ſu wjeſeli, nėſchto ſchkrėcżachu a ſo ſmėjachu. Potom womjelknychu, ſpohladnychu na Pachoma a tołmacżeŕ rėcżeſche: „Pſchikaſaju mi, — wón rjekny, — tebi wuprajicż, ſo cżi ja twoje dary radłubje telko ſemje wotedała, kelkoż pożadaſch. Ty jenoż ſ ruku poka, kajku dżeſcż — wona budże twoja."

Hiſchcże khwiłku popowědachu a no nėſchto ſo wadżachu. A tołmacżeŕ rjekny: „Woni praja, ſo ma ſtarosta wo ſemji roſſudżicż a ſo bjes jeho wole ſo nicżo ſtacż njeſmé. A dnjy ſaſo praja, ſo bjes njeho ſo też roſſudżicż hodżi.

VI.

Baſchkirzy ſo wadża, tu nadobo pſchikhadża muż w lińcżej cżapy. Wſchitcy womjelknu a poſtanu. A tołmacżeŕ rjekuje: „To je ſtarosta ſam." Pachom wucżeje hnydom najſėpſchi ſupan a podawajo jón ſtarſchemu a pſchida k tomu pjeć puntow cżaja. Starosta pſchija dary a poſydny ſo na prėnje mėſtno. S dobrym jemu Baſchkirzy wo nėcżim powědacż poczachu. Starosta jim pſchipokhuſchaſche, kiwny ſ hłowu, ſo bychu mjelczeli a praji Pachomej po ruſku: „Derje, — wón dżeſche, — to ſo hodżi. Wjmi ſej ſemje, hdżeż ſo cżi wona ſalubi. Semje wſchak je ti mnoho."

Kak mohł ja bracż, kelkoż chcu, — myſli ſej Pachom, — tajſe nėſchto ma ſo tola pżjomnje wobkrucżicż. Hewak dżeńża praja, ſo je twoja, ale jutſje mi ju ſaſo ſebjeru.

„Djakuju ſo wam ja dobre ſłowa. Semje macże tu doſcż wjele, ale ni je malo jenoż trjeba. Wėſcże pak dyrbju wėdżeċ, kotry kruch budże mój. Na nėkajſe waſchnje dyrbjał ſo tola wotmėricż a na moje mjeno ſapiſacż. Wėh na żiwjenje a ſmjerċ we ſiwojej mozy a po ſiwojej woli. Wſo ſeże dobri ludżo a dawaċe mi ſemju, ale ſtacż ſo móże, ſo waſche dżeċi mi ju ſaſo wſchmu." —

„Maſch prawje," ſnapſchcżiwi ſtarosta, „ta wėż móże ſo też pżjomnje wobtrucżicż."

Pachom rjekny dale: „Sſym ſtyſchał, ſo je pola waſ pſchekrupy pobył. Też jemu ſcże wy ſemju dariłi a kupny liſi wuſtajili. Tak dyhył też ja to mėcż."

Starosta wſchitkemu porozumi.

„To wſcho ſo hodżi," praji wón. My mamy tu pizaria, tuż poſjedżemy do mėſta a wſchemu pjeczat pſchińpołożimy."

„A kajku płacżiſmu poſtajicże?" rjekny Pachom. — „Mamy jenu płacżiſmu: 1000 rublow ſa dżeń."

Tomu Pachom njerozumi. — „Kajka je to tola mėra — dżeń? Kak wjele dżeſacżin wopſchiſa?",

„My ta wobliczicż njeſamóżemy," ſnapſchcżiwi ſtarosta. My ſa dżeń pſchedawamy: Kelkoż ſemje ſa dżeń wobeńdżeſch, telko tebi płuſcha a na dżeń je płacżiſma tyſac rublow poſtajena."

Pachom ſo dżiwaſche. — „Sa dżeń, — wón praji, — możeſch tola jara wjele ſemje wobhacżi!"

Starſchi ſo ſaſmja. — „Wſcha błuże twoja!" wón praji. Jenoż jene wumjelcżenje cżinju: njepſchidżeſch-li ſa dżeń k tomu mėſtnu wrócżo, ſ kotrehoż jy wuſchoł, ſy ſwoje pjenjeſy pſchiſłużił!"

„A kak, — praji Pachom, — możeze tola wo ſebi to mėſtno ſ ponjatkowacż, ſ kotrehoż wuidu?"

„My ſtupimy ſo na to mėſtno, kotrež ſy ſej wuſwoliċ a wonſtanjenym tam ſtejo; ty pak pohėdżeſch a wobeńdżeſch kruch kodokoła. Wołmjeſch ſej ſchkrabadło ſobu, a hdżeż maſch ſa trėbne, ſcżinjiſch ſebi znamjeſchko, na rózłach wuſtrjebjeſch jamku, położiſch nėkaki dorn a potom nimowanny wot jamki k jamży bróżu ſ pluhom. Kole mėjeſch cżiniċ tak wulke każ ſechjeſch, jenoż do ſakhadżenja ſłónża maſch ſo k tomu mėſtnu wrócżiċ, ſ kotrehoż ſy wuhėżał. Wſcho, ſchtoż ſy wobėhnył, je twoje."

Pachom ſo wulzy ſwjeſeli. Woni wobſtankuchu, ſo rano ſahe wuidu. Pohejkadowachu hiſchcże ſchwarnu khwilu, pijachu kumyſ, pojėchu pjeczenje a napichu ſo cżaja. Mjes tym ſo nóż pſchibliżi. Baſchkirzy pòſtlachu Pachomej mjehke łóżko a roſſeńdżechu ju. Wucżinichu hebi, ſo naſajtra ſe ſwitanjom ſo ſhromadża, tak ſo bychu hižo do ſkhadżenja ſłónża na mėſtno dojėli

(Pokrjacżowanje.)

ńskiéj narodowéj. Dźięki, któreż im so w mjezach jutrjej- wuguncje a sept.mbru narodnje, symdża so jenoż i wosebitej schuliskej donvolnosczu hižo k jutrom 1925 do schul. pschi- jdżej a to pod mumnenjom, so su cżelnje a ouhonnje dołeż wuwite.

S Radworja. Naschi zyrkwinski wuczeř, knjes Wuczeř Jan Andrišk, dha la kantora pomjenowany. Redakzija że- nu wjele łboża pscheje.

S Khwaczij. Pschi puczu ſ nascheje wsy do Wulkeje Dubrawy ſnjesche Bismarcker wobnowany dub. Wobhrożeř cżełmowcże, hdżež sub sczejesche, bě nješonlu zimowczeř Bismarck. S pschiležnosczu jeho 80. narodninow bě dub 1. hoprizje 1895 hadżit. Pódla duba bě kamjeń do jeanje dżuł ſ pismikami B. E. 1894. Dżensnischi wobhodżeř dub podrežat a kmjezi pschi druhim dubje w lěsu ſa- dżi. Dub je dub; je dże hdi prasit. Wjecże je damo- nitéj cżełesczowar Bismarck ſ dobrej wutrobu jeho wopomnjecże cżełczit. Tole dopomina nasz na bezhi pa- mjat. S pschiležnosczu Bismarckowych 75. narodninow ſnaj němska kolonija we Moskwje Bismarckej pomnit we wobrodże tamnischeho němskeho konsulata. Tehdom pi- schesche wulka ruska liberalna, we Moskwje wulkhadżaca, no- wina „Ruskija Wjedomosczi“ takle podobnje: „Haj wspomno- dże Bismarckowu pomnit ſlužbu do wutrobu Sofiejanſkoa, do maczeřki Moskwu. Njepschecżelam Sſowjanſkoa- (mjenuje Němzam), njese nichżon bóle ſmjertnje ranu mohł, hacż tónle Bismarck“. Bismarckowe, so sdarżi hordze pruskoněmske khežoſtwo, je so po pomjenje kroł- kim wobstażu pominyło. Schtož je lawoſtako, je ſnat, ko-

Hospodarski rozhlad.

Pondżelu, 23. měrza 1925.

Kursy sandżenu zobotu w Barlinje.

(Kurs po statnej kriwinje.)

1 Dollar	4,195	100 ramonsk. kran.	21,76
1 jendżelski punt	20,053	100 czekkosl. krónow	12,425
100 dźiwiz. kran. we	80,85	100 «lit. mar ow	80,10

Pjenjezy su czim bliże ke kónzej měżaza, czim żadnische.

Efekty a tež wójnike a statne porzoški mějachu sandżenu zobotu na burzy w Barlinje sesłabjene kurzy.

Na Barlinskich wikach bě sandżenu zobotu żito jasno wo nješto kruczische. Tón widżimy każ pschi horje- bieżu żita wobe zolmy. Hdyż horje bieżehu, płaczżmy nješto- tre dny sylnje horje hnachu, potom so jasno wo nješto le- hlobichu, ale nig wo telko, wo kelkoż běchu so lasi stole. Mélko bija dele a wo nekotrych dnjach so jasno sczeneże, ale nig wo telko, kelkoż běchu pschihażili. Stat mélki wotczasu ratarjam hacż do nanemy kredity dawa. Wjes dowka je to dobra wěz. Nanymu pak dyrbi ratař mlócżeje, to by hi- dżiły wrócżo dał. Chżemy hladacż, hacż spekulazija nahnam- tel płaczżmy dele njeſtłóczi a potom żito, kotrež ratař pschedewarjacż dyrbi tunjo na so skorżnje. S tym bu so do- bury wotpohlad nalcheho knježeſtwa do schłody za nasche ratarſtwo pschehowarił. Wonjch a jeczmjeń wotpschicżeli ke sczeneżenju. S mału, wonjeschkami a wotrubami bě- chu jara měrne wiki. Sandżenu zobotu płaczeżche zentnar

w Barlinje:

pschenicży	12.30—12.50 hr., rożi 11.15 hr.
hacż	11.25 hr., jeczmjenja nałżitscheho 11.25.
hacż	12.30, nawmnoho 10.25—11.20 hr.,
	wowża 9—9.30 hr.

We termitowym wikowanju:

pschenicży w hapreji 13.35 hr., w meji 13.65 hacż 13.67 hr., w junim 13.55 hr.; rożki w hapreji 11.40—11.50 hr., w meji 11.65 hacż 11.70 hr., w junim 11.47—11.52 hr.; wowża w hapr. 9.17—9.13 hr.

Cżełne sſotu sandżenu zobotu w Barlinskiehhof).

Pschihnali	bżehu:	Wone	płaczachu:
234	howadłow		20—54 hr.
2650	cżełatow		30—85 hr.
6672	wowzow		30—54 hr.
6914	nukrojnych a		
396	nukrajnuch swini:		
	240—300 ptw.		64—65 hr.
	200—240 ptw.		62—64 hr.
	160—200 ptw.		60—61 hr.
	120—160 ptw.		57—58 hr.
	do 120 ptw.		56 hr.
ranzy a knudrowy			59—61 hr.

Howjadła a cżełata mjezachu mełne wili, wonjch hładży a swinje mimale hodowu bżehu.

Zokor w Magdeburku pschi 200 zentnarjach zeżitaż po 193¼ hr., k tomu pschidże hischcże 10.50 hr. za dawk a 80 np. za mech.

Tydżeńſke wiki w Welej Wodże sandżenu zobotu: Butra 2.30, twaroh 30 pf., jabłuka 20—30 np., bity kał 10 np., cżerwjeny kał 20 np., wscho po panicże. Jeże jene po 10 np. Wiki běchu żiwe.

Na pschedań:

Kóń, 170 cm., we Sdżarlach cżo. 26 pola Wósborka.

Žitowolej, 40 kórzow, abo pschenajeř. Dalsche wukaża Nowy Tageblatt.

Rosa blisko k 2. kóstatam, we Wulkim Wjelkowje 8

Rosa blisko k 1. kóstatam, w Hnaschezach cżo. 136.

Byk, poldraleny, w Barcż: 2; we wsinje w Pelpritach; Wowcżeřk we Schmonowje.

Krawa, wyhołowcżelna, w Dżiwoczijach cżo. 2; wuda blisko k cżelczu we Lahowje cżo. 18; w Brżinje cżo. 49.

Jałoża w Klukichu cżo. 30; wyhołowcżelni w Rosch- wje cżo. 30; w Lempeschowje cżo 19.

Prošata, knježi dwóř we Schczeżnicy; Jurij Melika we Delnjej Hórzu; we Saydowje cżo. 7; Sejfried we Jun- kezach; we Scheichowje 13.

Slonka rżana 15—20 zentnarjow w Rakoschach 26.

Wos, rejnisi, kowarnja w Bórku.

Korbowy wós a sjanki w Dejnjanach cżo. 11.

Sto pytaja:

Holzu do domu! 15. 4. Dolzowa w Budyschinje, na Wanlisk. 23, w Budyschinje na Hoschiż hapy 3, w Bu- dyschinje, mélscheżanske kajzele.

Pjekařki, hrodowisti mlyn w Njeswacżidle.

Stwinſka, knježi dwóř w Klinje.

Pohonczo a dżowka, Koban w Dobroschezach pola Malschez; do ratarſtwa w Budyschinje, na hornczeſ- kej hapy 34.

Pomocznik, holpodaiſti, mlyn we Wuježschu pola Wós- bórka.

Dżełaczerjo, twarſki wobłhod w Khelnje.

Sutrownik, schrodnik Gang w Budyschinje, na Pschi- schczanskej bróhu 14.

Friſerſki, Hanisch we Semizach, wuczobnik Bloeck w Budyschinje, na garbarskej hapy 25.

Mejnisti wuczobnik, Ota Schröder w Budyschinje psched Schulczikimi wrotami.

Samkarſki wuczobnik, E. Frenzel w Budyschinje, — Weschmeiallfabrik w Budyschinje, Alberthplatz 5 — We Budyschinje, P. Ziegler, na hornczeſkej hapy.

Drjewowe awkzije.

Sdżibu, 25. 3., dop. w 9 hodż. w korczmje w Dażlinki: 105 m. twjerdych a mjechkich kuluchowa a 252 m. wale- jin. Drjewo leži w Dażlinskich horach.

Wukorn, 24. 3., dop. w 9 hodż. pola Khchiwej Borschcże: 122 shonkow: khójnowe, schkowronczę, bukowe a brę- sowe, 42 dubowych a brchlowych klozow a 52 hromadow walejin.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżenja dop. 3/11 hod.:

Na wikach mału pschemenjenja, złabe wiki. Tendenza: Njewěsta.

3/12 hodż.: Każ psched hodżinu.

Płaczżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotliwowe kymje po tunj abo 1000 kg, wowas 100 kg, wlaczżiwy wo Rotej Kriwinje.

Wichedmjet	31. 3.	23. 3.		21. 3.	20. 3.
Pschenicza	246-258	245-249	rozh. wotkliczi	15-15,60	15-15,60
rożka	223-225	219-221	poch. melake	9,00	9,20
nałcz. jeczmjeń	205-224	225-246	terabella	19-15,80	15-16,00
nał. jeczmjeń			bjerowe kruzh	18-18,8	18-18,80
wowsy	180-186	179-185	burny	19 20,00	18,00-19
kukurjza(Mais)	176	—	wotca	18,50-20	18,50-20
pschenicżn. mufa	32-35,00	32-35,00	lann wotkliczi	21-22,00	22-22,50
rżana mufa	31-33,25	32-33,25	modre tupiny	11-12,50	12-13,50
pschenicż. wotr.	13-14,00	13-14,00	olte tupiny	14-15,50	14-16,00
rżane wotruby	14-14,15	14-14,15	sino, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-395	390-395	groma, rżana	1,15-1,25	1,15-1,20
tarc. sinino	360-405	365-400	„ pschenicż.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrach	18-20	20-21	„ wowsowa	1,00-1,05	1,00-1,20
pjeluschki	18-19,00	18-19,00	„ jecżna	0,90-0,95	0,90-0,95

Wiczne płaczżiny w Budyschinje.

wot 21. měrza 1925.

Wschě płaczżiny su po statej kriwinje frošowne.

Pschedmjet		nejmjenscha płaczżizna	najwjetscha płaczżizna
Pschenicza, ſwonka wotedacza	50 kilo	12.00	12.50
Rożka, ſwonka wotedacza	50 „	11.75	12,00
Jeczmjeń, ſwonka wotedacza	50 „	12.00	12 50
„ nasſmjeti	50 „	—	—
Wowsy, ſwonka wotedacza	50 „	9.25	10.30
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2.20	2.40
Sdymo	50 „	3.00	4.00
Sdroma, ſ masch. mlócż, proſ.	50 „	1.00	1.30
„ ſ masch. „ ſ sahſ.	50 „	1.30	1.50
„ ſ zdymi mlócżena	50 „	2.20	2.50
Pschenicżna mufa, 60%	50 „	20,00	20,50
Rżana mufa, 70%	50 „	18,50	19,00
Pschenicżne wotruby	50 „	8.00	8,25
Rżane wotruby	50 „	8,00	8.25
Prošata — schtuk	1 schk.	—	—

S Kulowa. Radna pitża ſo ſ kowa pschenaka. Hacż do 31. septembra 1925 ſ. pschenjata. Date pschenaja da wot 1. oktobra 1925 hem a to na 6 lět. Schtóż chże ſo ja- mołnicż, njech hacż do 26. měrza politczenja na radnicy wokda. Jenoż wobydlerjo měſta Kulowa ſmedża ſo ja- lamołnjecż. Hoſczenzarſka nodoba ſtatiſcha měſtſkich ma na- jeńżej. Nowy najmk ma ſo ſtam ſ nadobu ſaſtarecż. Na Kolkowſku a Sſalowſku haſy ma ſo abezjnika ſtażeni fala- jicż. Politczenje ſ płaczżinowymi namjetami nježy ſo hacż do 25. měrza 1925 na radnizy wotdadża. — Nabyto- jenje je wot 16. 3. rano 6 hodż. hacż do 27. 4 rano 6 hodż. lakſtane (nježschich hojenſki czaſ) a to we wowcżi, ja kotrychż ſynſki hajenſki czaſ njeſtaczi. — Rano w nadu- hacż do 19. měrza měſtſche ſo dawk ſ podrużnſkeho pjenjesa, dawk ſe jakkadnho ſamożenja a gmejſke a owcżi na- płaczeżi. Schtóż hischcże ſwój dawk ſapłacził njeſ., njech to ja 3 dny cżini, hewak ſo bjes tóżo,ho dalſcheho napomi- nanja czaſa.

S Kulowa. Knjes Božidar Brauner je ſwój hoczenz knjezej Julijajej Gleiſmanowej ſ Wojerez pſchedał. Nowy wob ſydżer pschewsnuje hoſczenz 1. hapril. 1925. — Khorczitz mlyn pola Czornego Khołmza je knjes Schwalbe ſ Hrſch- berka fa 98 000 hr. kupił.

S Kulowa. Dawkowi dołżnicy w Kulowa napomi- naja ſo, zhońtny dawkowy pjenjes hacż do 25. měrza 1925 pop. 3 hodż. ſapłaczeż.

S Wojerez. Hamtik. We ſwinjazych khlewach Kalcha w Płaczżach je ſwinjazy mór wudyrił. — W nalczim mě- ſcże dyrbi ſo wotkładanja dżeżi natwarież. Dacz ſa kwar ſbéra towaſtwo ſa ſmutkowne mitſjonſtwo we Wo- jerjowoſtim wokrjeſu.

S Wukrancżij. Pschi wottwarzenju ſaſtojnikow pſchemé- neni ſo ſoni tudomna póſtſka agentura do taſtoje ſe ſjedno- rjenym wobkhodom. To pat je k njeſnjezkliwym wobſtejnoſ- lezam pschi wunoſchowanju póſty wjedło, dokelż nikto liſtu- noſcherjo ſ Borſchcże do naſcheje wſy, do Dubeho a do Hor- nich Brusbuch póſtu, kotraż ho rano 4,41 hodż. do Mikowa pschińdże, hake popołdnju njeſ. njeſ. 2—5 hodż. dóſta- na. Dokelż pak wotkładżaza póſta hižo 4.20 hodż. ſ Borſch- cże ſo wotpóſczele a liſtowoſchcż hacż do toho czaſu hiſchcże wrócżo hyeż njemóże, njemóże pósta na hamtym dnju ſo wjacżo wotpołacż. Tak ſo ſtanje, ſo liſt, kotryż ſo we Wu- kranczijach do pólſkeho kaſchczika tykuje, 48 hodżinow trje- ha, prjedy hacż do 7,5 kilometrow ſdaleneho Mikowa, pſchiń- dże. Sa pol czaſa by liſt po zyłej Němſkej, wot Khólna hacż do Kralowza ſo półtacż mohł. Wy na czaſu było, ſo by ſo pósta ſkoro khét naležnizko ſ woprawnjenymi pschczesni wjeſnoho wobydlerſtwa ſaberała.

Se Shorjelza. Wólby do wokrjeſnych ſynadow w cżiſtich wſchitich ſynadow. Wólby do wokrjeſnych ſynadow w cżiſtich provinzach budżeja po poſtajenju evangelſkeje wyſokich zyrkwinſkeje rady w haprylu. Termije poſtaja ſi zyrk- winſke gmejny ſnaſ. Wólby do provinzialnych ſynadow ſtanu ſo 23., 24. a 25. meje.

S Hródła. Mélko budże taſo wjazy pſchiſeżnoſci łoż- lu. Na nalchich ſyznach je ſo wjele dżiwjacżi nałżnyn ſ dżela pschiſcheżło. Mélko pak ſo taſo pſchińſinuje, pſchiſej wuhło, nad kotrymż je ſo kupina w kuſtichni łcże wotwo- hyła, dże ke kónzej. Każ ſo powjeda, wotewri ſo wobłhod 1. hapryla. Tak budże taſo dżela dożeż.

S Trjebułow. Dobrowólnu ſmjerjcż je muczeřk pſchi ludowej ſchuli, knjezna Elſa Kasturez pytała. Dż.ſaczi łeż tiżo ſkutkowaſche w naſchim měſtaczku. W wobſtednim czaſu ſu bżehe ſnk jara na chżwy ſthorjeża, ſo dyrbżeżeſe ſo do hojezne do Charlottenbrunna w Schleſiſkej podacż. Nekotre dny tam halle bż. Jednoho dnja rano namarkachu ju mornu we wodże leżo.

S Lukowy. We hwjezdnej wſy Pakluſa je na rucżeſ- kuble w jednej hrażżi woheń wudyrił. Nimo wſe żita a ſorna ſuiczi ſo tež wjazy ſtow zentnarjow hotowiſkowa. Skłkoże je na 70 000 hr. wobliczi. Kak je woheń nałał, njeſe ſnate. — Na ſamſnym dnju ſuiczi woheń ſtatu ho- ſpodarja Melchera w Kemjenej. Tež tu njeſe ſnate, kak je woheń nałtał. — Dalſchi woheń běżche we Hennersdorfie pola Liebenwerdy. Tu ſpali ſo ſtara hrażżi ſ hotowe nałtu- ſkimi maſchinami. Każ ſo cżuka, je woheń nježli ſałożeny.

S Lehnja. Najſtaſchi wuczeř w Khnjezi ſam. Wa Barlinje je khżon w nozu naſtarſkich wuczeř Nika Nej- knjes Wjedrich Harnisch w 103. lěcż. Zinjenje wumrěł. Je lět běżche ſ wuczerjom w ſjednjej wſy w Lehnicżko-rożezja. „Dżiwacz dżeżi mam“, cżeſtu hordże. Pola khżenho dżeżeża je khżuhu bydlił. W pohſednich měſtazach bż ſo cżaſezżiżho ſaſumnił, ale pschezo ſaſo wotkhori, dokelż ſwa jónu njepodżeża.

Přihopk.

* S Cżeſkeje Lipy. (Straża natohonja ze żeleſnitſkim cżahom.) Na żeleſnitſkim pſchekhodże mjes Schmidowom a Kamjenicżu pola Cżeſkeje Lipy ſtaju ſtatny wosſowonu auto do wosſowonego cżaha. Autowy wjednik chżnjche hiſchcże prjedy cżaha kalże pschejeżcż, khżoż pak ſo temu wjazy njeſwardżi. Cżah hrabny auto. Pjeć wosſowo- ho cżežko, 6 lohko ſrani. Wjazori druhi pajażerjo ho lżżicho wobſchkodżichu. Dwaj żeleſnitſki kěrjeſ wu- konjachaſtaj prěnju pomaż. Cżakkoranjeni dowjeżchu ho do Heidalſke thorownje. Cżakkoranjena wosſowa, kotre- jež perſonatije hacż dotal poſtojicż njemóżachu, je we thorownji wumrěła.

* S Warnsdorfa. (13lětna holza ſo żiwjenja nabyła.) Wot 9. měrza ſem je ſo je ſuhodneho Jrenkowa 13lětna ſyrotka Ludmila Göttlichez ſhabita. Holza, kiraż běżche halle w ſoldżenym lěżke ſej ſwoju macż ſłuchiła, bż- żche pola tamnuſchcho hoiczenzarja na nukublanju. Hacż- rujeż ludżo derje ſ njej wobihadżachu, njemóżeſche holza tola cżżkc nuſle wotlicż. S liczżkom dawa ſożenje na żenje jażowidżenje a proſby, ſo njebychu jeje dżżlenje jako njedżak trośumiłi. Wdowa ſyrotka je dże jżeżi żiwje- nje wzała.

* Żalostna dynamitowa katastrofa. Każ „Petit Journal“ ſ Tunisa ſdżeli, wobſchkodżi ſo motor cżeżitego auta, kotryż běżche ſe 7 tunami dynamita nakładżeny. Pschi tym

nasta jałokne rosbuchnjenje. Wołebje žu dźełaśnje tunesiskeho żelesniskeho družstwa schkodowałe. Hacź dotal pische žo wo 50 ranjenych.

* Łěčny cząs w Jeudżelskej. W delnim hejnje bu, njedźiwajo na oppoliziju hobustawow ratarskeje stronty 289 hłosami pschećiwo 63 w druhim cźitanju łakonski nacźiń nastupejo trajace pschijećze łećzneho cząsa pschijaty a to wot pśichodneje njedźele mjeza 18. hapryla hacź do pśichodneje njedźele mjeza oktobra. Jendźelske ministerstwo muitskownych naležnosćow je pschedłoży pschihłoßowało. Dokelź pak njemóže žo pśi krótkosći cząsa k łakonej posłuchnyć, japoćźina žo łećba łećzny cząs halle 19. hapryleje a traje hacź do 20. septembra.

* Poß je strażnikom morweho. Se Znaima na Morawje žo pisch: W lěsku pola Moskowitz łśiśichachu zgłu nóż pśa bjes pschestaca schćowkacź a wucź. Jako rano schćowkaŕ njepschesta, bźechu tam łubźo pohladacź a tak namakachu pśa, kotryž pola morweho stražowaše. Poß njepschećeše nikoho k morwemu, tak jo dyrbjachu jeho stónćnje zaklećeć. Nětko hakle pósłachu w morwym 55lětnego skótneho wikowarja Zieglera z Leipertiz, kotryž z kosowańym nopom w krni leżeše. Wšeho Ruppertz z Olkowitz, kotryž je podhladny, jo je mordarstwo znuźił, žu jasełi.

* Żónska, kotraž hižo 15 lět dołho spi. Lon donske nowiny pišaja z Johannesburka w južnej Afriki wo 35-lětnej żónkej, kotraž hižo 15 lět dołho śpi. Kóžde 6 mjezacow wotnuźi na nětkotre hodźiny je śmjerći podobneho śpara; njenahudże pak tśiko wědomja, jo by na praschenja wotmołwiła, kotrež jo je stajeja. Myśla śebi, jo śpana khorosć wobžarujomnieje z njesbožom świtśe, kotrež ju nećicho dnjow do postajeneho kwasa wotrjechi, jako powześć dosta wo nahłej śmjerći swojeho nawoźeja. Wšećko dnjow posłužiwši japadny Hana Swanapachez do śpara, z kotrehoż njemóžeše ju nichtó wubudźiś. Pschi 4 létami dowjeschu khoru do khorownje a wot toho cząsa wobsedźuja ju łećarjo śtajnje. Kóždej dwe hodźinje go jej na wumjełkim puću ześej podawa. Jako spodźiwne spodłaśne jewjenje śparnje khorosće njech je naspomnjene, jo je patientka ja cząs swojeho 15-łśetnjo śpara wšitke muźłe khoro dospołnje łubiła.

* Kschiwa wěża w Pśiśu. W pośledźim cząsu bźechu wo śtawnej kschiwej wěži italskeho města Pity śnjemórnjowace powześće rozschérjene. Tehodła je wubórk wězowustrojnych wěžu pschepytował. Po jogjelnjach wubjerka je łónz wěże 4,29 metrow wot śwojeho jakkaha wotthśitemy. Wěża ho njepschestawajuc, hdyž hóž zyłe njenapadnje dale nałhiłuje a to tohodła, dokelž žadyn murjowany jakkad nima. Psched 100 létami dźiwaju wěžiny jakkad pruhowacź. Pschi tym wuśtupi nadobo woda, kotraž wokoło wěže wulki hat tworješe, tak so dyrbjachu dźeła pschetorhnyć. Wězywustojni śu ménjenja, jo njepósłedny śtrach njehrozy, jo pak dyrbi so wěża śtajnje wobražowacź.

* 50 hórnikow žo zaśpyło. W Fairmoncze we wjesnjornej Virginiskej śta žo w podkopach Betlehem-Mines-Corporazije wulke rosbuchnjenje, z kotrymž žo na 50 hórnikow zaśpyny. 3 mile dałeko žo tworjenja mózitje satichachu. Zyła jama žo pali. Wumożeńśe dźeła žu z tym śěiro wobdźełane. Katastrofa je pjeca se śtymi powětkrami nastała. Wobśtoji strach, jo žu wschitcy hórnicy, kotśi pod jemju dźełachu, wo žiwjenje pschijschli.

* * Wotrěsany nóś. Kajki njeskutk móże hewak nětkeny człowjek stwóźiś, hdyž je swój rosumeśe w alkoholu zatepił, pokaże podawk, kotryž so njedawno sta. We balkanskej wjesy śedźeskeje njedźelu wjeczor wudowa žamahatka we swojej śtuwje, jako nadobo młody ratař žo z durjemi muśnawali, ju z śemi cźišmy a ji, ani śłowćka njeschtikowschi, nóś wotrěsny. Psched žudom njemóžeśe žo wostrozeny swojeho žałoźneho njeskutka, kotryž bźeše w dospołnej pjanosći skutkił, dopomnieć. Teź wudowa njemóžeśe žanu pschicźinu njenowacź, cźehodła by młody ratař ju nadpadnył dyrbjał. Sśud sažudźi nożywotrěsarja k 2 létomaj cźežkeho khłostanja.

* Horjoscź rubjeżnikow. Pśejedawschego grichiskeho ministra Stacja nadpadnychu psched krótkim rubjeżnjaj w Tempyśim dole pola Saloniki. Jako minister potom rubjeżnikam wschi swoje pjenjezy, kotrež mějeśe pschi śebi, poliicźiśe, wotpokasa rubjeżniśki nawjednik pjenjezy. Minister mějeśe mjenujcy jenoż 4000 drachmow pschi śebi. Rubjeżnizy jemu prajachu: Njecźiny pabuchi, ale rubjeżnizy a ićhodła njepschijimamy tak hnadny pjenjez. Sajatego wukupichu śónćnje jogo pschiwuhu i nahładnym pjenjesom. Hdyž bźeše nawjednik rubjeżnikow pjenjezy pschećiećił, dari ministrej 1000 drachmow i próstwu, so by je na strowosć rubjeżnikow pschesył. Rubjeżnik projeśe ministrej, so je to tak waschnje balkanskich rubjeżnikow, jo śwojim jatym, kotrymž maja žo ja wukupny pjenjez dźakowacź, dźěł pjenjez pschewostaja.

Je najwjetschi cząs,

so śebi „Serbske Nowiny“ skasacie. Póśty wobliczeja po 25. měrca k abonnentnemu pjenjesej 20 pj. pschiražka. Tehodła skasajśe je śebi hischcźe dźenża!!!

* 1200 wjelkow satśěli. W lěcze 1885 potrjechi rěcźnika Davida i Bruzy w stacy Minnesota njeśtoźo, so śwoju 7lětnu dźowku na žałoźne waschnje śhubi. Dźěcźo, kotrež dorbjeśe pschez lěs do śchule khodźiśe, nadpadny jednoho dnja cźerjowa wjelkowa a rostocha jo. Davis wopuśćeći tehdy hnydom śwoje powołanje a wojowaśe wot toho cząsa pschećiwo wjelkam w kraju. Premiju, kotruž bźeše tuježeństwo na tśěbezo zatśělenego wjelka wusajiło, Davis wotpokasa, dokelž njechaśe tutu wosobinsku naležnosć, śwoju dźowku wjeśeći, z pjenjezami swjasanu mśeć. W běhu 40 lět je Davis 1200 wjelkow we śwojim wjerćezinskim boju satśěli. Davis, kotryž je dźensa 69 lět stary, śmě so chwaliś, so je wjelka w stuźe Minnesota dospołnje wutupił. Wón je śwój kraj wot wjelkow wuswobodźił a swoje dźěło wjeśeći.

* Smužita njewjesta. Mšěśćanc z města Chicago, 78 lět stary, śtupi pśed stawnikom dźesaćz njewjeschinow posłužiśo, hdyž bźeše dźěłanje wot śwojeje pjateje žony wupraśeny, i nowej, schesćej njewješću, kotraž chajiśe z nim śwoje ślubo wótacź. Na praschenje sudnika, hacź strachа nima, dokelž bźechtej dwe žonje z nim tak njeslubožnje žiwej, jo we bludnjach śwoje zwótanje stónćiśchej, dwe je samomordarstwom stónćicha a pjata cźekanyła, wotmołwi hižo 60-létna žónka, to je zyle hinajśich muźiśkich pschewinuła, wón buźe hižo po kolenjach pśed njej lasnyć, hdyž budźe śmjeć w domje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Swojsne powjesce.

Sćěrźki: Pawoł Neźel, khachlestajeć w Miśej, Wusoće staroby 46 lět.

Wobkhodna protyka.

24. měrca: śkótne a konjaze wiki w Gubinje.
25. měrca: hermank a śkótne wiki w Rychwałdźe.
26. měrca: świnjaze wiki w Khocźebuzu.
27. měrca: świnjaze wiki w Kulowje.
28. měrca: śkótne a konjaze wiki w Śtarem Komorowje.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

W pośledźim cząsu je žo w Bórjezach 2-łśěna cźerwjenjschéra śmuhata kóźźa hospodarja Korle Hołśiśka pod podhładnym śkaźenjesće kónzowała. Kóźźa je w Bórjezach a Nenlubje wokoło běhała a ludźi a dobjeńta śtrašiła. Wschě śwerjata, kiž žu i kóźźu khromadze pschijschłe, dyrbjachu so morićź. Drohotne pśby pak i najmjeńścha sawjeznyć.

*

Sjawne pożdźakanje podawa tudy wobjerka je lichwarja, 26. měrca 1925, dop. w 9 hodź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Schwórźk, 2. hapr. 1925, dop. 1/2 12 hodź., je we „Hotej hwěźdźe“ w Kamjenzu hłowna khromadźizna gmejnskeho śwjazka nuzowanego rukowańskeho łudźeństwa we Kamjenskim hamtsko-hejtmańskim podkrjeżu. Dujowy porjad: 1. Schwalenje nowych wustawkow. 2. Wólba pschedsydy a měšćopschedsydy. 3. Wólba pschedsydstwa.

W Kamjenzu, 21. měrca 1925,

Měšćańcowśta Rjenź.

Towaŕstwowski powěźtnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjołužiskej rěcźi.

Budyšin. „Nadźija“ w Budyšinje zeńdźe so wutoru, 24. měrca, wjeczor we 8 hodź. w Serbskim domje, „w kofejowni“ k serbskej hodźinje. Papjeru a wołojnik sobu přinjeseć.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć“ ma srjedu, 25. nalětnika, wjeczor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

Delnj Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“. Spěwarjo a spěwarki maja kóždu wutoru wjeczor we 8 hodź. spěwanje.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja“ spěwa srjedu, 25. III. wjeczor we 8 hodź. w Njechornju.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma srjedu, 25. měrca, wjeczor 1/2 8 hodź. we Wotrowje pola Šołćic při nowem klawěrje spěwanje dla Haslowskeho koncerta, kiž dyrbi so hižo 19. hapryla wotmeć. Tuž njech wšitcy spěwarjo z dypkom přindu. Dirigent.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru wjeczor we 8 hodź. zhromadźiznu dla swjedźenja. Njech wšitke sobustawy wěsće přindu. Starosta.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerkowe posedźenje je srjedu, 25. měrca, pop. w 3 hodź. w Kukowje pola Natušec. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerjec w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnyc, — za nawěstki: A. Duěman w Budyšinje.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim cźerjonjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Fosforo-kisały picowanski kalk
punt po 25 pj. poruća
E. O. Hennig, Viktoria-drogownja
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Serbski Hospodaŕ
ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjentne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.
Centnaŕ přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr
Skazajśe pak pola z nami dźělacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Vogtlandske gardiny, šaty, wóskowane sukna kupujeśe přeco derje a tunjo pola K. Erlera w Budyšinje na žitnych wikach 11.

Rjane nowe małe dźiwadłowe
jewišćo
(Theaterbühne)
za hosćene abo towaŕstwa so derje hodźace, ma hnydom na předań
Hosćenc w Delnjej Kinje.

Žołte
symjeńśne lupiny
a dobry **strašowanski pos** je na předań
w Rózeńcu čo. 22.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńa
w Budyšinje.

Kóždy, schtóž ma
něšćto na předań, hódź. gnat, wschelake nowe a trjebane wěcy, abo schtóž chce śebi něšćto kupiś, wopśeń to
:: :: ś nawědźikom we :: ::
Serbskich Nowinach
Zajźi nawědźeć so w nědźe 6000 serbskich domach cźita :: a ma wěsty wuspěch. ::

MERSIOVSKY
Časniki

10 centnarjow
syna
je na předań
we Wownowje čo. 17.

Wysokosćelena
kruwa
stej na předań **w Dźiwoćicach** čo. 2 b pola Žicenja.

Serbske a němske
spěwaŕske
we wšelakich zwjazkach
wot 5 hač do 15 hr. poruća
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Wutrobny dźak
wupraja z tutym zjawnje swojemu wysokodostojnemu knjezej faraŕej Wyrgačej za wuhotowanje swjedźenja młodźiny, za wutroby pozběhowace předowanje, při poswjećenju khorhoćkow a kn. faraŕey za jeje dźěło a wosebje za rjany spěw.
Někotři kemšerjo Nosačanskeje wosady.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawaŕni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždeč čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 70 — Budyšin — wutoru, 24. měrca 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Najnowiše z cyłeho swěta.

Jako wójnſke wotſchkodźenje Němſka měſto pjenjes 4000 ſeleſniſkich woſow Franzowſkej poda. Tſi němſke induſtrijowe ſkupiny ßo wo twar tychle woſow prózuja.

*

W Prajy ßu ßo njedźelu pokajſkowe wulkowiki wotewrile. Wopyt tutych wikow ſ kóždym lětom pſchibywa. Njedźelu. Je něhdźe 60 000 woßobow je wopytale.

*

Pożlednje dny je ßo w Bołharſkej wulki ßněh naſchoł. S měſtnami ßněh dwaj metraj wyßoko leži. Zeleſnizy ßu ſawěle, ſo czahi njemóža jěſdźicž. Telefonowe a telegrafowe powody ßu ßo wobſchkodźile.

*

„Times" powjedźa, ſo je pólſke knježeŕſtwo na praſchenje němſkeho knježeŕſtwa wotmołwiło, ſo ßo pſchi žanym ani direktnym ani indirektnym wupraẃjenju pólſkeje mjeſy njewobdźěli.

*

Straßburgſki biſkop, kotryž bě wosjewił, ſo žane dźěczo k ſpowjedźi njepſchipuſchczi, kotrež je do ſimultanſkeje ſchule khodźiło, je ßwój wukas wróczo wſał. Wón dźěczi ſe ſimultanſkich ſchulow ſe ſpowjedźe njewuſamkuje.

Wo němſkim paktu.

Jednanje mjes Jendźelſkej a Franzowſkej wo poſkiezenym němſkim paktu.

Franzowſki miniſterſki pſchedſyda Herriot je ſ jendźelſkim pósłanzom lordom Crewu wo němſkich namjetach jednał. „Jendźelſke knježeŕſtwo ma ſa pſchiſprawne, ſo bychu europiſke wulkomozy bjes komdźenja wo wſajimnych rukowańſkich ſrěczenjach jednałe, a to hižo prjedy, hacž Němſku do Swjaſka ludow ſaſtupi. Jendźelſke knježeŕſtwo Němſkej kaž kóždemu druhemu ſtatej, kotryž ßo w Swjaſku ludow ſaſtupuje, prawo pſchiſpiwa. ſo ßmě ßebi žadacž, ſo bychu ßo krajne mjeſy pſcheměnile. Jendźelſka ßebi pſcheje, ſo bychu ßo pólſko-němſke a czěſko-němſke mjeſy k lěpſchemu Němſkeje porjedźile. Po měnjenju Jendźelſkeje tež w ſajimje Pólſkeje leži, ſo bychu ßo konfliktowe elementy mjes Pólſkej a Němſkej wotſtronile. W Pólſkej, Czěſkoßłowakſkej a Franzowſkej wſchak ßu wo porjedźenju mjeſow hinaſcheho měnjenja. Tele ſtaty ſtejiſchczo ſaſtupuja, ſo dyrbja krajne mjeſy tajke woſtacž, kajkež ßu ſ Verſailleſkim měrowym ſrěczenjom poſtajene. Sa tutón ſamyßl ßu tež mjes ßobu wojeŕſke ſwjaſki wobſamkle. Jendźelſki pósłanz njeje hacž dotal pola franzowſkeho knježeŕſtwa ſe ßwojimi namjetami žaneho wuſpěcha měł. Szyla ßu w Franzowſkej w tu khwilu na Jendźelſku hubjenje k rěczam. Sawodnaj naſtawkaj Londonſkeho „Obſervora" a woſnamnych hoſpodaŕſkich nowin, Londonſkeho „Economiſta" ßo jako pſcheradźenje Pólſkeje wułožujetaj. Franzowſojo Jendźelczanow na to dopominaju, ſo ßu ßo najlěpſchich němſkich kolonijow ſmozowali. Jeli ſo chzedźa Němſkej pomhacž, njech jej najprjódzy jejne prjedawſche kolonije wróczja. Tola ſa to nimaju Jendźelczenjo wuſchi. Jim tež woprawdźe wo to njeńdźe, Němſkej pomhacž a ju poßylnicž. Nawopak, do czaſta chzedźa ju ſniežicž. Jeli ſo by Němſka něteziſche czežke hoſpodaŕſke czaßy ßbożownje pſchětrała, by jejna induſtrija ſ nowa ſakczěła a by jendźelſkej induſtriju na wſchěch ßwětowych wikach móznu konkurenzu czinila. Nicžeho ßo Jendźelczenjo bóle njeboja dyžli němſkeje induſtrije. Hižo nětkle, hdźež ßo němſka induſtrija ſ pjenježnej nuſu a czežkimi dawkami bědźi, kajkichž wot Napoleonſkich wójnow njeje wjazy w Němſkej było, ma Jendźelſka pſches milijon dźělaczerjow bjes dźěła. Tychle dźělaczerjow dyrbi ſtat wudźerzecž, podpjera ſa nich wulke ſummy ſpóžeruje. Kak halle by było, hdy by měła ßo Jendźelſka ſaßo pſched tunimi wudźělkami němſkeje induſtrije w ßwojim ßamßnym kraju a ſwonka njeho wobaracž. Bjesdźěłoſcž w Jendźelſkej by potom ſtraſchnje pſchiběrała a k rewoluziji a ſozialnemu pſchewrótej dowjedła. Sczěhwki njejßu dowidźecž. Jendźelſka wě, ſo ßo teholė ſtracha njeſminje, jeli ſo ßo hoſpodaŕſke wobſtejnoſcže w Němſkej prjedy abo poſdźiſcho polěpſcha. Teho dla ſa puczemi a ßrědkami pytaju, ſo by ßo němſka induſtrija na dołhi czaß njeſchkódna ſczinila. To by ßo najlěpje dezpiło, hdy by ßo Němſka do noweje wójny ſe ßwojimi ßußodami najczežnwacž dała. Kóždy roſumny měrnje pſchemyßlazy człowjek dyrbi ßebi rjecž, ſo ſa Němſku njeby žanych wuhladow na dobycže było, dyžnjež by ju Jendźelſka ſ brónjemi a ſ druhej wójnſkej potrjebu ſaſtarała. Sczěhwki pak bychu żałoßne byłe. Němſkej bychu dalſche kruchi kraja wotewſali, a němſki lud by ßo do khudoby a hubjeńſtwa ſtorcził, ſ kotrehož njeby žaneho wupucza wjazy było. Potom by Jendźelſka němſkeho konkurrenta na wjele lět wotbyła. Kak pak mohła ßo Němſka k wójnje nadpjeracž? Kaž ßo myſch ſ połczom do natłow wabi, tak Jendźelſka Němſkej roſchěrjenje němſkich mjeſow k ranju a k połodnju a ſchtó wě, ſchto hiſchcže helwak, lubi. Němſka nětkole po wobczežnym hoſpodaŕſkim puczu kroczi a wjele jich je, kotſiž njewěrja, ſo budźe Němſka czežkoty ſnjeſcž móz, kotrež ßu jej ſ Dawesowym planom napołožene. Kaž ßo tepjazy ſa ßłomiczku pſchiłoji, tak ßnadź někotryžkuli w Němſkej ſa wupſcheſtrjenej ruku falſchneho Jendźelczana pſchima, dokelž woprawdźite wotmyßlenje Jendźelſkeje njeſnaje. Wojeŕſke organiſazije, kotrež ßo po zyłej Němſkej, a tež w naſchej Łužizy roſchěrjejo, blud ſbudźuja, ſo mohła Němſka ſ nowa wußwobodźeŕſku wójnu wjeſcž, kaž po lěcźe 1812. S tym ßo jara myla. Tehdy běſche zyła Europa pſchecžiwo Napoleonej ſjednoczena, mjes tym ſo je Němſka dźenßa ſe wſchěch ſtronow ſ njepſchecželemi wobdata. Hdy by k wójnje doſchło, bychu ßo njepſchecželſke wójſka hnydom ſ někotrych ſtronow do Němſkeje walile. Kak mohła ßo jich Němſka dewobaracž? Wójſko je pſchemałe, a wojeŕſke organiſazije ßu na njedoßahaze wajchnje abo ſzyla niz wuwuczene. To tež w pſchichodźe hinak njebudźe. Temu hižo ſrjaſkaŕſka wojeŕſka kontrollewoza komiſija ſadźewa.

Namjety němſkich demokratow w němſkim ßejmje.

Demokratiſka frakzija němſkeho ßejma je namjet ſapodała, ſo by ßo wobrotowy dawk hnydom na ½ prozenta ſnicził. Dalſchi namjet ßebi žada, ſo ßměli ſchulerjo wyſchſchich ſchulow jenož ſ tym wuměnjenjom wotkhadne ſkónczaze pruhowanje czinicž, hdyž ßu ßo czělnje ſwnczowali (turnowali). Wuwſaczi ſ tejele winowatoſcže bychu jenož czělnje bědni ſchulerjo byli, kotſiž njejßu k czělnemu ſwnczowanju thmani.

Czěſkoßłowakſki ßejm wo ßwjatych dnjach wobſamknył.

Czěſkoßłowakſki ßejm je ſ 91 pſchecžiwo 36 hłoßami nowy porjad ßwjatych dnjow w Czěſkoßłowakſkej pſchijał. Po nim maja ßo ßwjeczicž: 1. januar, 6. januar, Jeſußowe do njebjeßſpicže, Bożeho Czěła, 29. julij, 15 augnſt, 1. oktober, 8. dezember a 25. dezember.

Dale maja ßo wopomnjeczahódne dny czěſkoßłowakſkeje republiki ßwjeczicž. Na nich ßo w zyłej republizy měr we ſchulach a ſaſtojnſtwach pſchikaſa. Jako tajke dny płacža dźeń 5. julija, to je ßwjatk ßwjateju Cyrilla a Methodija, ßłowjanſkeju japoſchtołow, kotrejž ſtaj ſakład k ßłowjanſkemu piſmowſtwu dałoj, dale dźeń 28. ſeptembra, ßwjatk ßwjateho Wjazßława, w kotrymž czěſki lud hižo ſkoro tyßaz lět ßwojeho narodneho patrona ßwjeczi.

S dalſchim wopomnjeńſkim dnjom budźe 6. julija, narodny ßwjatk Jana Hußa, w kotrymž wulka wjetſchina luda ßwojeho wulkeho ßyna a najwjetſcheho Czecha widźi, ſ kotrehož mjenom je ſjednoczeny kruch rjekowſkeje ſańdźenoſcže czěſkich najßławniſchich narodnych ſtawiſnow.

Jako wopomnjeńſki dźeń ßo tež dźeń 1. meje ßwjeczi. tutón powſchitkownje ßo ßwjeczazy ßwjatk ſozialdemokratow a ßwjatk wſchěch dźěłazych wórſchtow a ſkónczuje najwjetſchi ßwjatk czěſkoßłowakſkeho luda, 28. oktobra, ſałożenja czěſkoßłowakſkeje republiki.

Dobycže Czechow w Jihlawje.

Do ßwětoweje wójny měјachu w Czechach a na Morawje w někotrych wjetſchich měſtach Němzy wulku wjetſchinu. Němzy we wſchěch wyſchnoſczach knježachu, a wſchě wyſchſche ſchule běchu němſke. S czaßa, ſo je ßo czěſkoßłowakſka republika ſałożiła, ßu ßo tele měſta rucze poczěſczile. Wobydleŕſtwo wſchak je w nich hižo prjedy ſ wulkeho dźěła czěſke było, tola je ßo ſe ßwojej czěſkej narodnoſczi tajiło, ßo Němzow bojo, kotſiž měјachu knježſtwo w horſchcži. S prěnim nadběhom ßu Czěſcha morawſke hłowne měſt Brno (Brünn) dobyli, potom pſchińdźe Snojmn na rjad a nětko ßu ßebi Czeſch wjetſchinu gmejnſkeho ſaſtupjeŕſtwa w Jihlawje (Iglau) wubědźili. S 42 mandatow ßu Czěſcha 25 mandatow, Němzy 17 a kommuniſtojo 4 mandaty dobyli. S tutych ßu hiſchcže 3 Czěſcha a 1 Němz. Czěſcha ßu ſ napjatoſczu na wunoſchk něteziſchich gmejnſkich wólbow w Jihlawje czakali. Wólbny wuſěch ßu czěſzy narodowzy ſ wulkim wyſkanjom powitali. Wjeczor wulki czah ßo radowazych Czechow po Jihlawſkich drohach czahaſche.

Njeměry hłódneho wobydleŕſtwa w Pětrohrodźe.

Dalſche powjeſcže ßu do Revala wo njeměrach hłódnych wobydlerjow w Pětrohrodźe doſchłe. Wone praja, ſo ßu ßo w dźělaczeŕſkich dźělach Pětrohroda (Petersburga) ſhromadźiſny wotměłe, w kotrychž dźělaczerjo ſa khlěbom a mjaßom žadachu. Njeměry mjes dźělaczerjemi pſchiběraju. Pětrohrodſka rada je ßo k wurjadnemu poßedźenju ſwołała, ſo by ßo w położenju wuradźowało. Pſchi tym je ßo wobſamkło, wot knježeŕſtwa w Moſkwje žadacž, ſo by ßo wjetſcha hromada žita rucze do Pětrohroda pósłała.

Jendźelſka dyrbi ßylniſcha bycž, dyžli Franzowſka.

Pariżſki wudawk jendźelſkich nowin „Daily Mail" je njedźelu naſtawk pſchinjeßł ſ napißmom: „Jendźelſka dyrbi nadknježſtwo w powětſje měcž. Wona dyrbi ßylniſcha bycž dyžli Franzowſka." W naſtawku ßo praji, ſo je komitej jendźelſkeho krajneho ſakitanja wobſamkło, nadknježſtwo Jendźelſkeje w powětſje w bližſchimaj lětomaj organiſowacž. Wěſjewjenje tuteho naſtawka w Franzowſkej najwjetſche kſiwanje ſbudźuje a ßo jako roßßudźazy wupad jendźelſkeje politiki wojeŕſkeho lětaŕſtwa pſchecžiwo Franzowſkej wobhladuje. Jeli ſo by woprawdźe k wobſamknjenjam doſchło, kotrež ßu w naſtawku pſchipowjedźene, by ſo pſchichodne jednanje wo wotbronjenju wójnſkeho lětaŕſtwa jara poczežiło.

Swada Jendźelſkeje ſ Turkowſkej wo Moſſul.

Po ßwětowej wójnje je ßo Jendźelſkej nadknježſtwo (mandat) nad Měſopotamiſkej pſchirjekło: Na połnóznej mjeſy Meſopotamiſkeje leži měſto Moſſul a tamniſchi kraj ßo Irak mjenuje. W Moſſulſkim kraju je wjele petrolejowych žórłow. Tutych petrolejowych žórłow dla by Jendźelſka rad Moſſulſki kraj do ßwojeje mezy dóſtała. Te ßame wotpohlady kaž jendźelſka pak ma tež Turkowſka na Moſulſki kraj. Prjedy hacž ßu Jendźelczenjo k temu mohli ſadźěwacž, ßu turkowſzy wojazy Moſſulſke ſtrony wobßadźiła. Jendźelſka je pſchecžiwo temu proteſtowała. Prjedy hacž je k wójnſkim njepſchecželnoſczam doſchło, je ßo ſwada Swjaſkej ludow k roßßudźenju pſchepodała. Kaž pak ßo ſda, chze ßu Turkowſka roßßudej Swjaſka ludow jenož podczißnycž, hdyž wón k jejnemu lěpſchemu wupaduje. Wudawajzy, ſo dyrbi k potłóczenju kurdiſkeho ſběžka wójſko mobiliſowacž, je Turkowſka dźěl ßwojeho wójſka pſchi Moſſulſkich mjeſach ſhromadźiła. Jendźelczenjo na tym njedowěluja, ſo je ßo jenož teho dla ſtało, ſo bychu turkowſzy wojazy zyły Moſulſki kraj wobßadźili, hdy by Swjaſk ludow pſchecžiwo ſajimam Turkowſkeje roßßudźił. Jendźelczanam tež njeměr czini, ſo je Franzowſka Franklina Bouillona do Angory pósłała. Kaž w Europje ßebi tež w Aſiſkej jendźelſke a franzowſke ſajimy napſchecžo ſteja. Pſchi pożlednjej grichiſko-turkowſkej wójnje je Jendźelſka grichiſke wójſko ſ brónjemi, muniziju a ſe wſchej wójnſkej potrjebu wuhotowała, mjes tym ſo Franzowſka Turkowſku podpjerowaſche. Teho dla ßnadź ßo Jendźelczenjo bjes pſchicžiny njeboja, ſo pſchitomnoſcž Franklina Bouillona ſ pohladom na Moſulſku ſwadu niczo dobreho ſa Jendźelſku njewoſnamjenja. Tež dalſchi njepſchihódne powjeſcže ßu do Londona doſchłe. Turkowſkemu pósłanzej w Mekzy je wjednik Wahabitow, Ibn Saud, pjecza ſ czeſtnym ßłowom ßlubił, ſo hromadźe ſ Turkami w nalěczu pſchecžiwo Jendźelczanam poczehnje, jeli ſo Swjaſk ludow Moſſulſki kraj Turkowſkej njepſchirjeknje. Skónczuje ßo tež ßłyſchi, ſo chzedźa ruſzy bolſchewikojo Turkowſkej brónje, muniziju, lětadła a automobile podawacž.

Njepſchecželſtwo mjes Arabſkimi a Židami w Paleſtinje.

Hacž do kónza ßwětoweje wójny ßu Arabſzy w Paleſtinje knježili. Po poraženju Turkow Paleſtina pod jendźelſke nadknježſtwo pſchińdźe. Wot teho czaßa židźa ſ wjetſchimi hromadami do Paleſtiny pſchiczahowachu a ßo w njej ſaßydlichu. Arabſzy dyrbjachu ßo ſe židami do knježſtwa dźělicž, w kotrymž židźa bórzy pſchewahu dobuchu. Czim bóle w kraju móz židow pſchibywa, czim bóle ßo Arabſzy na nich ſłobja. Lěťßa 1. haprleja dyrbi ßo w Jeruſalemje židowſka univerſita w pſchitomnoſczi jendźelſkeho miniſtra Balfoura wotewricž. Roſchěrjenje židowſtwa Arabſkich ſ pſchezo wjetſchim hněwom napjełnja. Dokelž jendźelſke knježeŕſtwo židowſtwo po móznoſczi ſpěchuje, ßo hida Arabſkich tež pſchecžiwo Jendźelczanam wobrocža. Sa dźeń wotewrjenja židowſkeje univerſity ßu Arabſzy powſchitkowny ſtrajk w zyłej Paleſtinje pſchipowjedźili. Po nowiſchich powjeſczach ſ Jeruſalema bywa położenje pſchezo bóle wohrožaze, wożebje arabſzy ſaſtojnizy w ßłužbje paleſtinſkeho knježeŕſtwa ßu wobſamkli, ßo pſchi ſtrajku wobdźělicž. S tym by ßo wſchón wobkhod ſaſtajił, ſchtož móže w kraju ſ tak měſchanym wobydleŕſtwom k najhórſchim naßylnoſczam dowjeſcž. Tež ſa Balfourowu wożobu ßo boja, jeho wſchu-

bože strážnja. Ssamo roschu jedz, kotruž wuzije, pscheb sedownjenjom schkituja. Jendželska wojerska wyschnosć pschihotuje cżini kaž k wobkhnjenju. Barikady ſ dżerami ſa maschinske ſtelby ſu ſo natwarile. S Egiptowskeje ſu woſom panzerowanych wosow do Jerusalema pósłali, dale woſom automobilow ſ maſchinskimi ſtelbami, ſo by ſo żelesniza ſchtitała, po kotrejż lord Balfour pojedże. Ssylne wotdżelenja ſajneje policije ſu do Jerusalema doschle. Dżewjaty regiment jendželskeho wójſka je ſo ſ Kaira do Jerusalema pschepołożił. Tele podawki rospominaja jendželſki experiment je židowſkim knjeżerſtwom wot teho wotwiſuje, ſo ſo żadanja kschesċijanſkeho a arabiſkeho wobydlerſtwa ſpołnja.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer —1%, thermometer wo dnjo +7. Dżeſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer —2. — Wczera rano ſo w rospołożenju nischow wjele pschemėnilo njebe. Tohodla wiſtat, wjedro dale wobkhowanje. Dalsko ſ wjeczora Europy brje wyschina leži, ale maſſierje mozy ninka, ſo nad Europu wuſchne ſtrěcź. — Jutſi chżedu ſłónczko 5,55 hodżin ſchpada a ſo 6,19 hodżin khowa. Wjedrej rano 6,42 hodżin khoda a ſo 7,21 hodżin khowa.

— **Wjedro ſa julſie ſrjedu:** Sſo pomrócżuje ſe ſłabym deſchczikom, w nozy mrós.

— **Wjedro na łonzu ſymy.** Pó protyzy ſymy ſ 21. měrzom do nalécża ſaſtupi. Wjedro pak bżiſche mało nałeżuje. Nékotrużkuli je żeby na rjane dny w februaru mjnuſtl, hdyż Boże ſtónczko tak cżopło ſwećeſche, ſo nichtó, ani ſtwórba ani cżłowjek, do ſymy wjazu njewérjeſche. Tola pschihdże ſymа hinak. Wokało 10. měrza ſapocża mjerniſchſymа pschezo bóle pschibératche. Najwjetſcha ſymа bżiſche w nozu k 13. měrzej, cunje 4 nżedżele po mitych a ſłóncznych nałétnych februarſkich dnjach. W poniżnjej Menſkej měrżeſche bo 14 ſtopnjow, cunje tak wjele we Wroclawiu, w Bambergu 13, w Drżeżdżanach 17 ſtopnjow pod nicżu. Hdyż je też mózy tuteje nijwoczakowjeje ſymy nékto ſlemjena, tak budże tola hiſchcże nékotry dań tracż prjedy hacż ſo do ſrjedżneje Europy taſo wjedro wrócżi, kotrež by cżahej pſchimérjene było. Pschcżoſ ſnéhi, kotryż je ſo ſ hromadami woſebje w horach naſchol, pschetrjebała k roſtacżu wjele cżopłoty a ſadżerża tak miliſchemu naſtéjenjemu wjedru. K tomu pschihdże hiſchcże ſo ſymu rozchaza polarſka fronta dalsko pſches hranizy ſrjedżneje Europy hacż pſches Alpy a Pyreneje ſahe a ſo je pódla ſymа ſe wſchej mozu kaž w Schpaniſkej a južnej Franzozſkej, tak też w Italſkej a na Balkanje ſtutkowała. Kak dalsko budże tuta ſymа też na pschichodne tydżenje nżedżeho nałéża ſtutkowacź, dyrbi ſo wocżakacź. Każ nażſhonjenje wucżi, ſtejdże ſo mjez ſymje też ſ wjetſcha mile a ſażne nałéżo. Lětuſchi měrz je potajſim mułke wuſwjaże kuchu prajdwa. Po ſymnym ſnéhowym wjerżu njemjawa pak ſo nałéżo też w hapreji jara do ſpěha. Tak dorbimy ſ nowa ſ njewjedżeżnym wuwiżkom mjedrownych pomérow liczżeż, jeli dyrbi ſo nałeża nadżija na rjany wjaſtény cżaſ bżeby dopjelnjeć. Po ſdaċu ſo hiſchcże cżaſa thwila pominje, prjedy hacż budżemy ſ rjanym nałétnym wjedrom ſaſy tak dałeko, każ wobſrjedżi februara hižo jnnu běchmy.

— **Żałoſne njeſboże** ſta ſo w tudomnym kornjuku. Se hiſchcże njeſnatych pschiċżinowu ſapali ſo dżełacżerjej Wiċżaſej ſ Lejna pola Budeſtej nadobo ſ bżo wobłek, kotryż bżiſche pſchi dżełe ſo ſ wuljom nomalał. We wokomiku paſeſche ſo Wiċżaſa każ ſmólniza. Hacżrunjeż jemu ſ bżo towariſchojo hnydom na pomoż pſchihdżechu, a wobeh ſ wulkeſi prózu podniſchu, wopali ſo tola Wiċżaſa tżerko na ſchiji, mjes twożi, na wutrobnu a rukomaj. Jeho dowjeſcheh hnydom do méſchczanſkeje thorownje.

— **„Parſival" w Pětrowiſkej zyrkwi.** Njedżeli, 29. měrża wjeczor 1/6 hodżin wotmjeże ſo w Pětrowiſkej zyrkwi wutke pschedhrajenje najważnischich ſcenow 1. a 3. ſpěwanja Rich. Wagnerowejż ſwjeżdżiſtéż hry „Parſival". Na pschenjeżenju hry wobżélża ſo: ſ Drżeżdżanſkim muſikſanti wopſchinjenj, 64 hudżbnikow liczżacy konzertowy orchester Budyſchkeho dźiwadła ſ prof. Bártigom jako muſikowodżarjom, hobuſtawny Heringſcheho ſpěwarſkeho towarſtwa, zyrkwinſki thór Pětrowiſkeje zyrkwje, thór wuczeſkeho ſpěwarſkeho towarſtwa a muzikſkeho ſpěwarſkeho towarſtwa. Jako hołoſtojo ſkutkuja ſobu: koncerty ſpěwaċ Fritz Plaſchka, Arnoſcht Meyer-Olbersleb„n, a Kurt Schröder. Shromadne naſtudowanje łżi w rukach t. kapelneho muſichtera ſtatneje opery Hermanna Kutſchbacha. Sa ſtupne thartti ſu dostacż wot 2,50 hacż do 6 hr.

— **S pojedżenja Budyſchſkeho wokrejżneho wubjerka.** W pojedżenju wokrejżneho wubjerka, kotreż ſo prał wotmě, wotrjechny ſo wubjerk ſakroczerja pschecżiwo ſakonjej wo ſaſtaranju ſawoſtajenych a na wotpocżitkarju pschecżiwacych ſa mésto kamjenj pschecżiwo porjadej rejnowanſkeho dawka podkrejżneho ſwjata Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a pschecżiwo Zitawſkim ſakonjej wo Sarno-inim hrjebanju. — Wubjerk pſchihłoſowaſche gmejnſkoodawkowemu porjadej mésta Budyſchina, tak daloko hacż ſo jedna wo ſbérnjenje zuboſnſkeho dawka (Fremdenſteuer) a wo poniżenje pżiſcżeho dawka. Wubjerk pak wotſtrani ny pschecżiwo wotmjſlenemu wuſwobodżenju wot pżiſcżeho dawka ſakroczeſ. — Dale dyrbjeſche wubjerk rozſudżicż, hacż ſo ſmużba nimo podrejżena też gmejnſkemu dawkom na napoje ſo ſabéracż. Dżiwajo na to, ſo dyrbi unije dawk na napoje we wſchech gmejnach ſ nak rjadowanu być, wobſlamkny ſo, ze na ſo dawk na napoje jenoż jako podrejżeny dawk (Bezirksſteuer) wbéracż. — Pródſtwa katarja Nowaka je Suborniczki, jo by ſo jemu dawk na cżehnilhi ſkót tynſchcżił, ſo wotpokaja.

— **Wunoſchk ſwótkoweho dnja** Budyſchſkeho muſikowego ſdružeżenſtwa wuczinja 2257 hr. Wjele muſy a hudżeńſtwa może ſo tak ſażo wołożicż.

— **Njepſchewohtaj małe dżeċi ſenje bżeh ſamym!** Srudny podawk — napominanje ſa ſtarſchich, wohlbadarſki atd. 3- a 5-letnaj hólcżeſaj hrajkaſchtaj pſched krótkim pſched bżeh na Hirſchwinkelſkej haży pod dohladom 12-letneho hólża. Małej bżeſċi cżyſchełej rad ſ kulkami hracż. Jene ſ njeju wſa bżeh nóż, ſo bż dołeżż do ſenje wuſchkoda-bało. Pſchi tom pak ſtej ſo najſterje ſwadżiteſ. 3-letny tó 5-letnemu ſ nożom do wócżka. Sranjene bżeċo dowjeſe ſo hnydom do kliniki. Wocżło njebudże wjazy widżeċ, dokelż je ſerniczka ſranjena.

— **Sawżeſenje pſche knypbicże.** Dla hubjeneho naſhonjenja ſe ſaſebżeſenjenj ża cżaſ inſlazije njejſu ſo katarjo cżaſto hiſchcże roſbżudżicż mohli, ſwoje żné ſażo pokuje ſawżeſcżeż dacż. Tohodla ſo na to kedżſone ſcżini, ſo ſo njemóże po ſażadach, kotreż ſa pschiſwołenje pomozy pſchi njezwjedrowych ſchkodach a ſa ponżenje abo ſpnſchczenje dawkow plaċża, we pschichodże, wo kotremż mójeſche ſo katné ſe ſawżeſcżenjom ſchkitacż.

— **Pójſſle kharty.** Wyſchſcha pójſſka direkzija cżini ſnowa kedżſone, ſo njeżmé ſo na pójſtiſch khartach na pravej pokuju niczo druhe napiſacż hacż adreſa, potajkim też nic mjeno wotpóſkarja. Tuto dyrbi ſo na lewu pokuju kharty ſtajicż, kotreż je ſe ſmużku wot praweje pokuje dżelena. Kharty, kotreż po tutych poſtajenjach wupjelnjene njejdu, pósta wotpokaja.

— **Kapka mjedu.** Pczoſka waži 0,06 hacż do 0,23 gramow. Na pjnut bżeża jich 5000 pczołkow. Pczoſkaſy mjedowy pucherk méri 14—16 kubikowych millimetrow. 1000 kubikowych millimetrow mjedu waži jedyn gram. Pczołkaſy mjedowy pucherk ſamóże nżedże 20 milligramow wopſchinjeċ. Do jednoho punta mjedu wupjelni ſo 25—30000 mjedowych pucherkow. Krejżne cżełowjeczo bżeżela 0,000793 grama nekkara. So bychu pczołki jedyn punt kokora jwiedle, dyrbja 7 500 000 krejżnow cżełowjeczeho bżeżela, 5 000 000 krejżnow ejparſeh a 2 000 000 akaziſtich krejżnow wopytacż. Jedna jenież pczołka może w 10 hodżinach nżedże 7000 krejżni wobletacż. S toho mójeſmy wobletacż, kak dołho dyrbi kój (inoſtwo), kiż je 12 000 pczołkow ſylne, mjedowy horiz pjelnicż.

— **Strowotne wuſkedżenjenje ſlubjeneho.** Jewja ſo pola ſlubjeneho abo ſlubjenjeje we ſlubjenym cżaſu pokaly, ſo móża khutuc, haj natykoważe khorożeje wudyrjeċ potom może druhi ſlubjeny abo ſlubjena wot njeho żadacż, ſo ſo lekarſky pschepytacż da a na wajjewiſcżu wuſlédka wobſtacż. To je ſyle prawje, dżiwaja na ſrjedżne a lamér mandżelſtwa, ſo ſlubjenej tak na ſtrowotu njeſe ſohu kedżbujetej. Nichtóż njemóże żebi wot ſtrowoho ſlubjeneho abo ſlubjeneje żadacż, to ſ cżłowjekom do mandżelſtwa ſo poda, kiż na nétykowazu khorożeż jeſeżu. Sapowedżi-li ſo ſlubjeny abo ſlubjena, ſo lekarſky pschepytowacż dacż, abo łaji-li wo wuſkedżu, tak ſtaj ſo nażbjerje, jo ſymé ſtrowy dżeł ſamo też ſlub roſpuſchcżicż, bjes toho, ze ma tohodla ſamoż. winowatoſcż murunacż. Tuto prawo ma ſtrowy dżeł ſamo też potom, je-li to ſo ſ poſdżiſchim pschepytowanjom wupokaża, ſo je druhi dżeł, kiż ſo khorożeju pokaſow poſlépuje, wowrażdże ſtrowy.

— **Kak dżiwanjeſh ſ nétcżiſcheje bolſchewiſkeje ſtawniſke wopiſma?** Némſkoſitalni pschiſtuſchni wobrecża ſo cżeſto na pschiſtuſchneho duchownoho wo wſchelakoſe narodnoho a khcżeżańſkeho wopiſma w bolſchewiſkej Ruſſej. S nowa ſo na to pokaſuje, to wo poſtajenjach, we howjeſtej Ruſſej pżacżazych, duchowny (pop) nima prawo, taſke wopiſmo wuſtajicż. Namjety wo taſke wopiſmo njech ſo na némſke ſapódſtajnjuwo ſejeſtu, niż pak na zyrkwinſke wyſchnoſeże.

— **Napominanje na puczowazych.** Sczéhowazy podawi wjeſ je ja wjeſe, haj ſa wſchéch nepomninanje, jo na ſtarſi khżełowacż, je-li ſo nékaſi wacżok wotedu ſ wjeſy ſam a też druhi ſchkodowaſi. Wacżakowy nochcże mjeſeſche kofr na ranjezajomaj ſ wacżakowżeho kżéżeżka. wopo do pschkaſhowniſcheża donjeſeż. Pſchi tom wubżża nożki kofra, na khribjet dżéżacżerja a rojerża jeho kwat żże. Wéż ſo pschebżiſchowazke a pſchi tom ſo wopytaja, le bżiſche w kofrje mjes druhimi też bżeſcha ſe ſchkmużu ſchwakowej khżażinu. Bżeſcha bżeſche ſo pſchi njejeżnym rozkłyku a wubżéżała. Sbożo jenoż bż, ſo je khżażina jenoż dżéżacżerjej pſches khribjet, niż pak pſches ſłowu a njeswocżo bżéżała. Hewak by ſo jara cżeżiła franiż. Wyſoka kofra pak mjeſeſche he ležżéhoch njeżej. Dokelż je bo żelesnim wobkhadnym prawie dżé ſakſajne, khżaże wotſchkmużu wotedawacż. Tak na mjeſeżeż nimo khabata khżeżeżerja ſtanje płacżeż, a to w tutom padże pżeches 200 hr.

S Budyſ. W naſchim Bożjm domje wołmé ſo hodżinu njedżeli koncert. Sſobuſtrělkowacżu zyrkwinſki thór, ſchulſke dżéżi, jedyn hnyſeż a ſpěwarka. Najwjedomiſchi bżeſche knjez kantor Lódni. Konżert bżiſche wulkomny. Wobſahowacż jenoż dyrbi ſo, ze je w naſchej wokolinje, w naſchim ludże tak mało ſżima ſa tajke nżéhżo. Wopyt njemuży bżeſche jara ſłaby. Wobſahdżena bżeża domu khżażina Bożeho domu. Widżeċ je ſo, kak jara jajmuje ſo naſch lud ſa zyrkwinſke hudżbne pſchedewżdżenjenje. Bż ſo nżéhże żane dżiwadżo hrało a njech też ſo krótſy ſo bżo, tak by tola żurſa pschepytowacż dyrbjeli. Na dżiwadżo bżéża ſtari każ młodſi. Ale hdyż rżka „w zyrkwi", tak ſo ſ ramjenjomaj ſeżejnje a rjekaja, to je hiſchcże cżeſa bożeſ. Schtóż pak je mi najbóże nadwadżo, mamo dżi tu zyrkwinſki pojaunowy khór, jo njejſmy na a pschi konżercże ſamu pojaunu wohladali a żadyn tynk ſ wuſtu bżiſcheli. Njemóżemy wuſkudżacż, hacż ſu pojaunu khór abo ſu ſamjerſe. Nam pak je cżiſte dżiwnicżko, ſo je ſo ſamnowy khór pſchi konżercże njewobżéli. To by tola we prénim rjedże k temu ſłuſchało. Kak to tola wſchitkomu k tomu dopómacżu dóżdu, ſo ſu pojaunu też hudżbne nastroje.

P.

S **Cżornych Rożżiż.** (Wopſch.) We nozy wot ſobotu k njedżeli wubyri wokolo 12 hodżin w Nowarej khżi, hdżeż bżiche ſo hżo ſchwórk pſchipokoju, każ w „Serbſkich Nowinach" piſachmy, pola jeneho podruſnika paliło, i nowa Boži wożeń. Dokelż je khżeż ſe ſtomu kuża, roſchcżeri ſo wożeń ſpěchnje po zyłym domje. Wożeń pschcżeżeli też na pódla ſtejazu maſzinu bróżeń, kotraż ſo tohorunja hobu wotpali. Na pomoż bżehu pſchikhwatowe ſukawny ſ Hornjeje Hórki, Dżéżnicżez, Warnocżiż Gnaſcha, Hornjeje Kiny a Bżéſchez.

S **Rożażiż.** Njedżela Okuli.. Sżněhy bż ſ bżeſej płachtu wodżéż ſenju a tak też wono naſchich lubych ſamużkich a padnjenych. Psched pomnikom, ja padnjenych, kotraż je we wujwjedżenju a wutwarjenju, hinaſchi hacż hewak pomniki, kotreż tu a tam po wożadach wuhladaſch, bżeſche ſo ſ bżeżeho ſnéha wulki ſeleny khżiż, naſche ſmacże na tutym méſtnje: Wonſ njejſmu mórwi, ale jimi a my też mórwi njedżebżemy! — Nutſkach w Bożim dowże bż wołtaż a wołtaſnihcżeho wupyſcheneż ſe ſelenymi rejſlinami a khorhojemi. Naſcha wożada wopomnjeſche ſwojich padnjenych a naſcha ſjednocżena młodżina ſwjeżeſche ſe ſwojej wożadu ſwojej nowej khorhoji. Wożeż je ſo pod imanjiżenym khżiża ze ſlowom Sjezu: Jana 2, 19. Po předowanju a po wuſpěwanju ſchtiroch „Jesu, poſtaj dżi", roſżoji wożadny faraż, jo nowej khorhoji widomu.

Kelko zemje cżłowjek trjeba?

Narodne powėdańczko Lawa Nikolajewicża Tolſteho.

4] (Pokracżowanje.)

Wucżinichu bżej, ſo nasajitra ſe ſwitanjom ſo hromadża, ſo bychu hižo do ſchdżenja khżonza na méſtno dożpėli.

VII.

Pachom lehnu ſo na njejeke półkanje, ale njemóżeſche rouhnucż. Wobſtajnje méjeſche ſenju na myſlach. „Sjany cżłowk, — mėnjeſche, — hej nohrabam. Sa dżeń mózu 50 wjerſeh wobéhacż. Dżeń je cżi nékto dołhi każ jene léto; we 50 wjerſtach wobhahnjeſchi ſchtó we, kaju ſchlapu! Schpatniſchi knuch pſchedam abo burikam pſchewoſtaju, lépſchu jemju pak żebi wobkhowam a na njej ſo ſajdżu. Dwaj ſapſchahaj wokow bżej ſawjedu a pſchijtaju bżej dwaju bżeżarjow: pokſta dżeżaczim chżu ham wobbżéhacż a ſchtoż ſbudże, njech wottanje paſtwiſchżego ſa ſtót."

Pachom ſa zyku noż wócżzy njeſandżeli. Hakle zyle na canje thwilku wuſnuny. Lédy wobja jeho ſpar, tu widżeſche ſon. A dżiwjeſche ſo jemu, ſo leži w ſamom ſtanu a ſłyſchi wonka někoho ſo wotſchczerjecż. Chżyſche wedżeċ, ſchtó ho tam ſ zyżej ſchiju ſmeje, ſtany a wunidże ſ tkiitki a wuhlada tuho ſamoho baſchkirſkeho ſtaroſtu pſched ſtanom ſtojo: ja żiwoſt ſo ſ wobėmaj rukomaj dżerży, kiwka ho, wotſchczerja ſo a wuſmeje ſo.

Pachom pſchiſtupi k njemu a woprascha ho: „Cżemu ſo to ſmėjeſchż?" A won hlada a jemu ſo da, ſo to njeje ſtarſchi baſchkirzow, ale tamny pſchekupz, kotryż bė jeho njedawno wopytał a wo baſchkirſkej ſemi powėdał. Ledom bė ho pſchekupza wopraſchał: „Sdy ty dawno hižo tu?" — tu hlej, to njebė ani wony pſchekupz, ale tón ſamón burik, kotryż bėſche w ſtarej domińnje ſ Powolżſkeho kraja ſ njemu pſchiſchoł. Pachom na njeho hlada: a ſajo to njeje burik, ale ſam djabol ſ rohiſnomaj a ſ kopytomaj, a tón ho jedżo wotſchczerja a pſcheb nim leži cżłowjek boży, w ſamej kſchili a hołowach. Pachom ſpohladnje bóle wótrje, kajki cżi to tola cżłowjek? A won widży, ſo je tón cżłowjek morwy a ſo je to — wón ſam. Pachom ſo wuſtróżi a wotmeji. Zyle wotmeżiwſchi pomyſli ſebi: „Schto ho cżi to tola druhdy njewidżaſe!" Rozhladny ho: widży pſches wotewrjene durje, ſo hižo ſo ſwėteli a ſwaha ſwita. „Nėtko wſchak je na cżaſu, — myſli ſebi — „ludżi ſawołacż."

Pachom ſtany, wubudży wotrocżka na woſu ſpiżeho, pſchikaſa ſaſpchahnecż a dżéże baſchkirzow wołacż. „Je cżaſ ſtawacż, — praji won — na puſni wujżecż, moju ſenju wunėrież!"

Baſchkirzy ſtanychu wſchitcż, ſo hromadżichu a też ſtarſta pſchiżdże. Sapoczachu baſchkirzy ſaſo tunyh picż. Pachoma cżyżchu ſ cżajom pohoſcżicż, ale won njechaſche ho dléje kondżicż. „Jeli ſo dżemy jéċ, tak pojėdżmy, — praji won — wſchak je najwjetſchi cżaſ!"

VIII.

Baſchkirzy ſo hromadżichu a naſtajichu ſo na pucż, — jeni jėchachu, druſy jėdżechu na woſach. A Pachom ſe ſjwoſtim wotrocżkom jėdżeſche na ſwojim „tarantaſiku" (woſyczku); ſchtrabadżo wſaſchtaj ſebi też ſobu. Hdyż bo pużty dojėdżechu, ſchėrjachu ſo ſerja. Wujėdżechu ſebi na hórku, na „ſchichan", każ to po — baſchkirſku rėka. Saléſechu ſ woſow a ſ koni a jeſtupachu ſo do hromady. Starſchi pſchiſtupi k Pachomej, pokaſa ſ ruku a praji: „Sak daloko hacż ſ wócżkomaj wobhahnjeſch, je wſcha ſenja naſcha. Wubėraj ſebi, kajtaż ho cżi lubi."

Wócżzy ho Pachomej ſażwėcżiſchtej: wſcha ſemja rjana, kowjelna, runa jako dłoń, cżorna każ mak, a hdżej je żłobina — tam roſcże wſchelakora trawa, hacż k wotrohnju żaha.

Starosta wja ſwoju liſchczu cżapku a pokaži ju na ſemju. „Tu hlej, — praji won, — tole bubże ſnanjo. Wotnik wuſdżelcż a jow ho wróżiſch. Wſcho, ſchtoż wobeh ſchche, twoje bubże."

Pachom wucżeje pjenjeſy, pokaži je na cżapku, wſtacże ho kaftan, a podwjaſa ſej pak kruciſcho wokolo żiwota, nacżahny ſebi ſchtórnje, pſchiwjaſa ſej mėjeſch ſ thlėkom pod pażn a paż bleſchu ſ wodu, wotewja ſchkmużdo wotrocżkej a tak tu ſtojeſche pſchihotowany wotėcżi. Wyhleſche, wupſleſche, w kajku ſtronu by ho wobrocził — wſchudże bė dobra ſemja. Rozmyſli ſebi nadobo — to je tola wſcho jedno; pójdu ſthadżazemu ſłónzu najſcheżo!"

S wobliczom wobroczi ho k ſłónzu, trochu ho pſcheſahny, wocżakny thwilku, dóniż ho ſłónczko we kromu ſwėta njepokaſa. Myſli pſchi ſebi: Ani thwilli cżaſa nemóżu ſajdżeż. We thlódku ho lépje bżi. Lédy ſłónzo ſ prénjej runhu ſajmy do ſwėta, cżiſmy ſebi Pachom ſchkrabadło na ramje a cżehnjeſche ſwój puċż do puſty.

Pachom ſtupaſche wij pſchejpeſchnje, niż pſchepomatla. Pſchebėża wjerſtu; pojaſta, wury jamku a dornik ſkoż na dornik, ſo by ſnanjo lépje widżecż było. Dżeſche ſajo dale. Nėsczahnu wojo ſ pſchiſporjeſche ſcrakoti. Sajo bėſche ſyle tónż iwubżéżak, ſajo runy ſebi druhu jamku.

Pachom ho nėtko wobhladano. Na ſłónzu wuhlada ſchichan zyle jaſnje, ſej ludżi, kotiż tam ſtojachu, haj hamo pſchi wożoch krinkolachu ho wobruczeje na kolejach. Pachom ſbdeerwaſche, ſo ſnadż je pjecż wjerſt pſchebėżał. Hdyż ho pſchżego cżapliſchco, wuſkleże ſebi ſpodniczku, werhuju ju pſches ramjo a ſtupaſche dale. Nėtko ho jemu horża. Spohladny na ſłónczko — hižo bėſche cżaſ k ſnedani.

„Jena ſchtwórczina bė nimo, pomyſli ſebi Pachom. „Ale dżeń ma jich ſchtyri, pſchesahe by bżo, ho ſawróczicż. Tola ſchkórni moht ho wujuċż." (Pokracżowanje.)

wej jmanjeni ja tuto wuznacze schpruchca a schnuckli. Stej to khchijnej thorhoji. Pod khchijnymi thorhojemi hromadźese so po tydźenach evangelitka mužika a žónika młodźina raschcho luda. Tute thorhoje su jmanjenja wojowanja, dwojakeho wojowanja: pod nje wojujesch hrat je jedna, to by dobyć to najcesčiche dobycze a byt swérny khchijowanemu, a pod nje wojujesch polom swéru za khchijowanego; tute thorhoje su jmanjenja k schromadźenju: Jedyn za druhego a jedyn z druhim, we wjesselenju, w czerpjenju; a jmanjenja dobrowanja tute khchijne thorhoje: Schtóż pod nje wojuje, tón dobywa — jeli to je swérny. Ničo njepomha, so dotho prischecz: chedola tute thorhoje, tute towarschwa, tute nowe dźeło? To wscho je nutne thodola, dokelž wscho wjazy tak nutze, kaž je thodo a dokelž kaž prjedy wscho tajke było njeje, kaž kelž by dyrbjało być! Zinkolez, wotpad, wustupjenje je pschichcho! Chchodola, dokelž bé dreje jatan dawno pschi dźele a khchezenju, wobsadu, zyrkwje skondźichu to a tamne. Thodola réka nikt: khchikacz, schtoż hischcze mamy, a pytacz sebo dobrez, schtoż je thulbjenk! To nje móżno je: nolimowenu, tu réka so stupacz hromadu. Kommunistow, swobodnomyslnych a podobni to dawno hižo cżinja. Sjednoczichu wschē swoje mozy do zylka, wobsydze młodźinu, a to thodola, dokelž wobžachu: schtóż ma młodźinu, ma pschichod. So buchmy tole tež my wschitzy skoro pónjatz! Maszy to hischcze njemóża abo njechaja! Chchodla? Adolez jich je, kiż swino pschecziwo tajkemu dźełu! Chchodla? Dotalne mozy a srédki a pucze, njech su tak dobre kaž chcedźa, wjazy njedobrahaju, kaž prodowanje, mischpor, pschecziwe rosmnożowanje. Thodola pod khchijnej thorhoju do nowa ho dźela a k nowemu dobywanju wobsady, młodźina, zwrócej, jednotlivi. — Khorhojczay buschtej wotkrutej a rozhodny faraż jej popojczi, dźiwajo na jeju nadawk, barby, jmanjenja, napismna. Nowa khorhoj młodźenzow je tak mjenowany wimpel z módrej a selenej barbu, z bielo-schwórnym khchijnym jmanjenjom ze młodźenzow: Jónta młodźina na k. m. banner z bélej a módrej barbu a ze selenym Jerusalemskim khchijom, kotryž hewak jako jmanjeschko nosy. Wobej thorhojczay matej w slotej barbje k. m. monogramom khrystusowym a napismu: mjeno a hejtlo. Na wimpeln swjel: Swérni za swérni! a na banern: Za kralestwo Jesusa! — Dwojojasnjony spew młodźinu skónczi na wobémaj Bozimaj służbomaj swjatoczerstwa, z kotrejž chzesche młodźina z dobom wutnuc. Phil. 3, 13 — Wjeczor pschichamkny so na farje dobrojczenje poswjeczenja a z dobom założenskim swjedżenj wobeju kapelanow, kotrejž hromadźinjeej domjaza a służzom młodźinu do zylka. Khutne spéwy a rospewny béchu le tajkomu, pschijamkny so wjesela sabawa pschi schalay khojca. Dokheżny bohladowar mużkeje młodźiny słuczi z wobschérnym pschednoschkom, pokazujo swérke wobraza. Wschu wukliznesa z dźakom a z modlitwu! — A zdaj khwatcz Boh, kotryž tuto wuzy wažne dźeło mjes naschim ludom zohnuje a jich wjaz a wjaz ja nje zhubjuje! Dźak sluscha wschém, kiż pomhaja a też nam pomhachu! — Tuž, mužka a žónska młodźina naschich evangelskich wobsedow, „Pod khchijnej thorhoju so stupcze kromadu!" — Zionsk: hlosy 345! — Hewak mohło nas pscheposdze być!

Se **Schérachowa.** W pozlednim pohrjebnim zjeczu nétschezanskich fastupjerjow wobjamknu so twar nowcho wodowoda. Budawki, 266 000 hr. dyrbja wobsedzerjo lesomnosczow zhotowjesc. Pjenjezy pojcza so wot krajnokulturneje rentifeje banki. Podsel, kotryž dyrbi fódny wobsedsel zaplaczesc, zapisa so jako realna czeza na jeho lesomnosczu, kotrež ma so letnje f 10 prozentami zadawicz. Po 27¾ létach je dołh wotplaczeny.

S Kamjenza. Schtwórtk 20. merza popołdnja we 8 hodź. ma podkrczenju wubjerk stjanje posedzenje. Dujowy porjad je na hamtskim hejtmanstwje unuwidzetzeny.

S Sitowa. Niedźelu popołdnja po kemtschach pschchodnjchze so w pschitomnosczi minohich interesentow na wuzy psched Wolenkez kublom ruczny wohenhaschak „Albeco" (pomjenowany po Barlinskej firmje Albrecht Beck & Co. a je polepschenu „Minimax", ki ludzo hižo we wschelakich fabrikach maja). Tutón automatiski haschak je 46 zm. wysoka blachowa ljana a wopschija 12 litrow wody a waži 33 punkow. Natron rospuschczi so do njeje, k temu pschida so jenoz khsalina. To wscho stawa so automatiski bjez człowjeczeje pomozy. Horjeka trjeba so jenoz prēkuch wuczehnjecz. Tamne chemiske sjednoczenje wuplodzi wuhlik (kohlensäure), tutón hłocz z wotmachowym na wodu a tu pyta wuczek pisches tuhu, kotraż kacz na dno dośaha. S mozu sikka woda hacz na 12 a wjazy metrow. Palazy schczepowz, se sliwnu a f dźélom wuthkany a f petrokejom polaty, saduży „Albeco" na dobrm mjescischtwu, hischcze jene khana a wohenj so do czisla jahascha, hyrnjez plomjenja po metrach dołhe k njebu japale. K poskuzowanju trjeba jenoz jenu wohsobu, jsamo kjulnische dźéczo może jón nałožowacz. „Albeco" zuczże wohenj w jcho prénich stadijach wuhaschecz. Temu dopomha wo twjele f natronom namescheana wodu. „Albeco" płaczi komplett 95 hriwownow. Sastupjer za Kamjenski wokrjesz je hrjes O. Krüger w Kamjenzu. Dla njedostatka pjenjez mohle so jón gmejny za swojon wjesi kupicz. Tak smé jón pschi nuzownych padach lózby trjebacz a wuzywacz.

S Wujezy. W klischtrikich lejach pola Noweje Wsy a Dubrinka tuje so na brunizu. Wschelake druzstwa dopuja wuhlowe pola, ako jamjenja je i rolu a kukanicu, hdyż njeje wuhlo.

Se Sleho Komorowa. Hamtski sud sasdużi pischekupza Alexandra Ko., dokelž béschе polizajskeho zastopnika Hoppa pischinduzit, se 40 hr. pjenjezneho chłostanja. Ko. bé powolanje japołożił, krajny sud pak jo wotpokasa. — Na Wiktorischej drohi bydlazy mlokowy wikowar Franz Meinka je so thydlił. Dotsło a schcheroko béschе jutry. Mlokowe dny je hižo thydzenj. Hdyż je i dwanz khat, je bolo wjetschi tunu pjenjez sobu wsał, to bi w Meinkowej mlokopodawarjej sapiacził. Meinka pak tunu pschichod njeje a tak je so jemu naikerjo mlóżke njesłużiło.

S Mischbacha. Sbożo w njedźelu mjescheho wojesowy auto kujsa fabrikanta Hüllicha z Wjetschina, kotryž pschijcze po drohi f Lubija pschijédże. Krótko psched Mischbachom japrazi wodźidło, auto kaschcze pisches pschecziwo pola. Pschi tym cżinjnym so nutskabjedżaz dołoło i auta, dokelž pak na mjechu rolu padnychu, wostasa nicz franjeni. Dotelž je drohi je sylnjmi schtomami pohjadżana, może so wo wulkim shoju réczecz, to ano runje do slabcho schtomika jawadzi, kotryž so lohko skamje. Wy-li auto do thylneho schtoma frajn, tuchni doje wschitzky wo žiwjenje pschischli. Auto so cżesko wobschkodzi.

S Wüschenendorfa pola Lubanja. Nahłaschenerez. Buczowazy rjemjeschnik fastupi faindżeny schiwórk do tudomnischeje korczimy a prosdsche wo mógléh, kotryż tej dósta. Na druhi dżeń rano żadasche sebi khojej a prajesche, so je thory. Pschichodnym dźiwchu jeho do khorownje dowjesesch. Mjes tym pak wumrje. Jeho papjery béchu wupisane na plekotwarja Khorlu Gülfu z Bilkopij. Wón béschе 62 lét starh.

S Khejczbuza. Wot wczerawschcheje pondźele jerjejuca krawsyz pomognicz. Zadaja sebi wjazy wsoh.

S Wésje Wody. Gmejnska jasaracżejnja małych dźéczi a na żuchoczinu khorchy ma sasso darmotne rēczne hodźiny. Sa cżesche dźéczi frjedu 25. merza popołdnju wot 3—4 hodźin. Schtwórtk 26. merza popołdnja wot 4—5 hodźin pak je rēczna hodźina za khorchy na żuchoczinu. Potrébni dostanu zprohn.

S Wésje Wody. W pohonczowej jihwi wulkowa Dahnsa na Zanzkej dróhy wudyri w nozy k njedźelu mały wohoń. S kachlow béschе żelkjwe wuhlo wuzadka a schpundowanje so japalilo. Wohoń so bórzy zhasche.

S Mużankowa. Każ wschitzko na to pokazuje, wotczeri so 15. junija 1925 jako Mużankowska kupjel. S wojnu jom béschе jawrjena. Pschihotowanje płaczi na 25 000 hr. Maschiny jsu i dźélu wobschkodzene a też druhe wuporjedżenja bo stana. — 18klina zggenla béschе pola Berkez żwójeju wótczejzu a pschi tym 10 hr. wuczehaja. Dokelž je tajke nécżeho też hižo druhdże typtala, jeżdżowajczhaj jej polizajej pisches lés a lepschchat ju. Dźesczi czesu prjesesche padawschstwo, polom pak pschida.

Schkrowe depesche.

Barliniske produktowe wiki, dźensa dopołdnja 3/11 hodź.: Pschi żnadnych wobrotach wostanu wiki mérne. Płaczijny kaž wczera. Tendenza mérna. 3/12 hod.: Żadyn wobrot.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wosowe żornje po tunj abo 1000 kg, wesmi 100 kg, płaczijny bo stotej hriwnje.

	23. 3.	21. 3.		23 3.	21. 3.
Pschenica	246-257	246-260	rapš. wosnjcki	15-15,60	15-15,60
rolka	225-228	223-226	boch. melaske	9,00	9,00
nalét. jeczmjeń	225-246	205-224	jeradella	13-16,00	13-15,50
nal. jeczmjeń wowš	—	—	bérnaze krejži	18-18,80	18-18,80
turkuzje (Mais)	180-187	180-186	bury	18 20,00	18,00-20
pschenična muka	176		wika	18,50-20	18,50-20
rjana muka	32-35,00	32-37,00	tany wosnjcki	21-22,00	21-22,00
pschenicz. wotr.	31-33,25	32-33,25	mokre lupiny	11-12,50	11-12,50
rjane wotrubi	13-14,00	13-14,00	zolte lupiny	14-15,50	14-15,00
rapš	14-14,40	14-14,15		3,20-3,50	3,20-3,50
lene symjo	390-395	390-395		1,15-1,25	1,15-1,20
orach	390-400	390-400		1,15-1,25	1,15-1,25
pjelušchi	18-20	18-20		1,00-1,05	1,00-1,20
	18-19,00	18-19,00		0,90-0,95	0,90-0,95

Drjezdżanska burša.

Pschenica	245-250	**hórnaze kruški**	20,00-21.00
rolka	235-240	**pschekcz. wotrubi**	13,00-14.30
nalétni jeczmjeń	250-260	**rjane wotrubi**	14,00-14,70
nalétni jeczmjeń wowš	215-235	**pschenična muka**	36,00-37,50
rapš	195-210	**rjana muka**	36.00-38,00
rjelwjeny bleckel	220-250	**woka**	25,00-26,00
rapš	380-390	**pjelušchi**	24,00-25,00
kukuryca (Mais)	205-215	**hróch**	27,00-28,00
huche truhnczki	19,00-11,25	**rjane wotrubi**	19,00-21,00

Płaczijny réżneho skoła na Drjezdżanskich skótnych wikach.

23. merza 1925. Płaczijny bo zentn. a 11. hriwnach.
Sletne druzstwa a wojnamjenjenje.

Woły: 189.

Polnomjasne, wutrominene, najwotlischeje réżneje hódnoschi	52-54
hacz do 6 lét	46-49
Młode mjasne, njewutrominene, starsche wutrominene	35-39
Mjenje wutrominene młode, derje pizowane stary	24-32
Mjenje pizowane wschitzki starowcy	

Byki: 246.

Polnomjasne, wutrosczene, najwotlischeje réżneje hódnoschi	50-53
Polnomjasne, młódsche	44-4
Mjenje wutrominene młódsche a derje pizowane starsche	40-43
Schwatne	30-36

Jałowy a krowy: 266.

Polnomjasne, wukrominene trawu najwotlischeje réżneje hódnoschi	51-53
Polnomjasne, wutrominene jałowy najwotlischi, réżneje hódnoschi	44-47
hacz do 7 lét	
Starsche wutrominene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowy	38-40
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	28-32
Mjenje a schpatnje pizowane	20-26

Zelata: 868.

Małżischi wutrominene	74-78
Mjenje wutrominene a talle wot zyza	66-70
Schwatne	40-56

Wowzy: 471.

Młódsche a starsche wutrominene	57-61
Starsche wutrominene	48-54
Mjenje wutrominene (Merzschafe)	25-42

Swinje: 2763.

Polnomjasne, wobešitzich rasow a jich schtichjenjow, hacz bo 1½ lét stare	60-62
Wutrominene	63 66
Mjasne	57-59
Schwatne	54-56
Ranzh a kundroki	50-56

Sso pytaja:

Holza do domu, Klosowa w Kamjenzu, Karolastr. 14, — Buschyna w Wésej Wodze, Arnimpromenade cżo. 5.

Pohonczy, Khorsa Schmidt w Schefezach, — zenjenjo, sa kotrehoż ma rjanje wobydlenje, Adolf Munsky we Budyschzinje, Bergstr. cżo. 5.

Dżowku, Robert Bjar w Czornych Noßizach.

Koły, mlodej dójzy, w Kubschizach cżo. 2.

Wok, mlody żyzny, w Malescheżach cżo. 42.

Přilopk.

* S Barlina. 14 njezbożnow pschi żankowanju sa so żaidżenu njedźelu na żankowanischczach w Mużzyskich horach. Tu wschitzko ho tak cżesko framichu, to dotrjebachu so hnydom do khorownje dowjesesch.

* S Nirdorfa. Pschecżelstwo starzow. W Nirdorfje wumrje ratar Endler. Dżen prjedy wopyta jeho najwuczerischi pischczeł, 74-letni Hladek. Hdyż Hladek widżesche, jo jeho pschecżel wumrjeje, wopkładże je żyżnym we wocżkomaj. Duży domoj pak so żahymni, płaza so rosboricht, jo na jeżdżiwkach tohorunja semrje. Małko wotpocżuje pódla swojeho pschecżela w khłódnej jamu.

* Hórnitzi wosud. Na Oterfeldskej jamje żahymnyschtaj so hórnikaj z Kamjenjemi, kotrež béchu so w khódnje j wjetscha wupuschczesche. Cżeżkorannjenaj dowjeseschtaj so do khorownje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měšćanska industrijowa a pšemysłowa šula we Budyšinje na herbstich hrjebjach čo. 1 — wotrjaduje šulu za wučobnikow, pomocnikow a mišternow w pšemysłu a industriji

Pšichowdźenja a pšihotowanja wšchoduje wot 1. hač do 1. hodźin dop. a 4 hač 7 hodźin popołdnjom w direktorowej jstwje w prěnim poskhodźe:

a) za wučobnikow wotdźelenje: Pšichijmuja so wučobnicy, kotřiž k jutram do wučby jastupja.

b) za holeče wotdźelenje: Holcy, kotřež k jutram šulu wuchodźa a kotřež chcedźa do pomocnja jako khowanki, wulchiwarki, pšchedawarki atd. jastupić. Wopyt industrijowje a pšemysłowje šule wuwobodźi wot wopyta powšchitkownje pokrjačowanjskeje šule. Zenjurska kniha ma so hnydom pšchinjeć.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć" ma srjedu, 25. nalětnika, wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu.
Předsydstwo.

Sowrjecy. Jutře srjedu wječor ½8 hodź. je zwučowanje. Njech wšitcy cyle wěsće přindu. Načolnik.

Khrósćicy. Tow. „Serbski Ratarski Dorost" ma srjedu, 25. měrca, wječor w 6 hodź. pola Natušec w Kukowje zhromadźiznu. Wšitke sobustawy dyrbja přinć. Přinošk na 1924 a prěnje štwórćlěto 1925 so zběra.
Předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma srjedu, 25. měrca, wječor ½8 hodź. we Wotrowje pola Šołćic při nowem klavérje spěwanje dla Haslowskeho koncerta, kiž dyrbi so hižo 19. hapryla wotměć. Tuž njech wšitcy spěwarjo z dypkom přindu.
Dirigent.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schüfzowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Stankowske a Reichelske piwo z ćwicow.

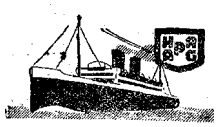

Do połnócneje Ameriki a **Kanady**; z Hamburga do New-Yorka wojedźe so nimale kóždy tydźeń zhromadna słužba z **United American Lines.**

Do połdnjoweje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje a k wjelkowenemu brjohej), Cuby - Mexika, wjelkorjeho Indije, Afriki, rańkoje Asije atd. w zwjazku z druhimi čarami.

Tunje přewjezenje, wuznamne jědže.

Radu a čišćane wěcy wo jěbnej płaćiznje a přewjezenskej możnoće podawa

Hamburg-Amerika Linie

w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšěch wjetšich městach,

w Budyšinje: Ernst Sembdner,

na hórnčerskej hasy 21.

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Nowy transport młodych prěnjoklasnych

oldenburgskich koni do woza

3- 4- a 5-lětnych, kaž też

cyle ćežkich dźełanskich koni,

za spediterow so hodźacych, stoji na předań a k zamjenjenja we mojej ležomnosći.

Pawoł Wels, konjacy wikowar

w Budyšinje na Třelanskej drózy 6.

K posylnjenju

poručam **wuherske wino**

(Ungarwein) po **0,80, 1,50 a 2,50 hr.**

E. Oskar Hennig, Viktoria-drogownja

na sukelnskej hasy 7.

Dary za konfirmandow

Časniki • złote a sćěbrowe twory

juwele

krystale nože a widličky

płaćizny hódno

Ernst Mersiovsky w Budyšinje

při póstkim naměšće. Telefon 1140.

Runklicowe symjo čefwjeny dźećel

češku brunicu

brikety palne drjewo

kalk, cement

na stajnje na składźe

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 81

Symjeńtne běrny

Müllerowe zažne, Bürknerowe zažne, zažne różowe, khěžorska króna, Königsnicre, wjerchowska króna, Alma, Athene 32, Ceres, Richters Jubel, Parnassia, Deodora, Pirola, Blücher, Pepo, Centifolia, Trebitschske wunošne, Bismarck, Wohltmann, Odenwaldske módre wotedawa hišće a přijimuje skazanki

Erich Bräuer

wulkowjkowaŕstwo ze symjentu. a jědźnymi běrnami

w Budyšinje: Kontor Moltkowa dróha 51. Tel. 944.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Wšě čišćeŕske wěcy

serbske a němske

kaž zličowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćeŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Dźěłace škórnje

wšěch wulkosćow poruča

Mark w Kukowje

MERSIOVSKY Časniki

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Nuknicy čo. 2.

Wysokosućelna

ćehniwa kruwa

je na předań w Pěskecach čo. 11 pola Kamjenca.

Pytam

jara wjele dźowkow, wotrokow a nadnicow při wysokej mzdźe.

Přistajerka Górlichowa

na sukelnskej hasy 1, telefon 837.

Kupanske raby tunjo

K. Erler, žitne wiki 11.

2 trjebanej žonjacej kole

2 trjebanej mužacej kole

nimale jako nowe

předawa płaćizny hódno

J. Sibnk w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4.

Paul Otte

w Budyšinje, Žitna hasa 10

Wolmi. tkaniny za rubišća a šórcuchi

Žane klamy! **Kedźbu!** Žane klamy!

Tehodla jara tunje!

Vogtl. gardiny a story

tkaniny za vitraže

Martha Scholze, Jurjowa dr. 10 — Telefon 241 —

Pony

Poručam swój wulki skład pischepaškow, mježačnych a pischedpadowych powjazow, podpołožkow.

Stejm rad 1 radze.

Wagnerowa w Budyšinje

pisched schuterskimi wrotami čo. 9.

Mamy stajnje na składźe:

serbske křćańska lisćiki

Serbska knihaŕnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej drózy 40.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na brodowskej hasy 41.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje.

Přiloha k čislu 70 „Serb. Nowin“

Wutoru, 24. měrca 1925

Hospodarske położenje łužiskeho (serbskeho) rjemjesła.

Nětčišne hospodarske położenje rjemjesła runa so wulkeho hospodarskim wobstejnosćenjam na prěni pohlad njeje tak krute, kaž so to měrza a nadźija. W měsacach januara hacź do měrza měsacu fiwjetscha wschě rjemjesła měrny wobtłoch a cźinja pschihoty, wosebje twarske pschemysło (Baugewerbe), ja dźěła, kotrež so w nalěcu a lěce nadźija. Dostate rosprawy se wschěch wotrschkow naschego łužiskego (serbskego) rjemjesła pokazuja powschitkownje njewjesołoh hospodarskich wobrazow. Se wschěch rosprawow su słowźby płyscheć, so fu płacźiny a material hischcze pschewyschoke, k tomu tłoczа dawki, a wobstudne źrědki fu jara znadźe. Też w prjedawschich cźasach (wosebje do wójny) rosschěrjene njestrowe waschnje pożčowanja rosschěrcza so w městach a na wjacy na njeje wobe waschnje, dokelž mnohi skasowarjo njemóża swojich rjemjeslnikow sa hotowe dźěła abo twory sapłacźić. Wschitke statistiske wschěduje złowa „Drohe pjenjesy — drohe twory“ a su wotbłyschcy njewjesołowemu położenju naschego hospodarstwa, wosebje pschemysłowemu fryjedźnemu stawu. Bliske rosprawy wo hospodarskim położenju, kak so wone w někotrych wažnischich rjemjeźkach naschego serbskeje Łužicy pokazuje, budźe sawěsće sa naschich cźitarjow fajimawe.

W twarstim pschemyśle, w mulerstwie a cźešlistwie rjemjesłe, je w tu thwilu dosć dźěłakowych mozow, kotrež móża tak ranjo wjetsche žadanja na twarstich wikach dopjelnjeć. Tola njemóża so mnohe twarske pschednjety pschewjesć, dokelž je wulki njedostatk twarskich pjenjes. Zyła liczba wotmyślenych twarow njemóžesche so tohodła zapoczeć. Sdźěła je waschnje, kaž hižo w prjedawschich letach, so wschelake twary so z njedostatkownymi pjenjezhnymi źrědłami abo zyła zaruwni sapoczinaju a so pozdaczu po dołacźu požadanych hypothekow z twarom sakhacź. Tuto lohkomyślne waschnje je k swjedźenju wobdobnych źrědłow sazo schtódze pschewjesace sanjerkow (Wechselreiterei) pschiwjedło. Bohužel pobrachuje wupowaz sawěrnych wupožčerjow, kotrež prjedy w mnohich padach hypothekarske kredity za twarske samery dawachu. We thwilu njeje hischcze nadoicź nalutowanych pjenjes, tak móża tažy na twarstich wikach jenož jara źnadnje zachmanjeć. Płacźiny za material w twarstim pschemyśle su wo wjele wysche nad dowojnskimi płacźinami a hischcze rumuja bjez prawneje winy. Twarjenje staji so na 50 hač 60 prozentow droże hacź w lěcze 1914. Twarste pschemyśło wočakuje w blišćichim cźasu, so fo twarske wiki zdajcy wožiwja pschez to, so dyrbjerjesće wotnajerske hospodarstwo fo wołožuje a statne kapy kredity k twarjenju podpjeja a druhe źrědła. Pscheje fo powschitkownje, so by schě twarske pschemyśło, kotrež léta dołho na privatnem a zjawnem polu khronjesche, so jaso schrabało a to we zmysle powschitkownosće.

Tehanje njerjesłowe wuhladny fu w póblanskich powsakich twarskeho pschemyśła, njemniźy twarskeho tyschérstwa a kamjentarstwa.

Widarstwo njemóże so też schrabacź dla powschitkowneho njedostatka pjenjes a cźerpi pod tym jara. Hdyž tuchi tute wobdobny hischcze normalnje dźěłaja, so tola w płacźinach tłoczа a maja mušt, so so wobkhodne wudawki zwjetscha. Sykna konkurenza w tutom rjemjesłe pschinjesche tomu, so płacźiny pschi nětčišnich wobstejnosćach so wjele dźerja. Widarske drjewo stoji na 50—100% wyše dowójnskich płacźinow. Wida je tohorunja so powyschiła, wsyo pschipadły, kotrež z njedostatkom trěbneho kredita a z njesnjesomnymi wobtłodnymi wudawkami też blidarske twory podrožuja. Wyrunjeź pschimérjene płacźiny sa mjble nětko 50—60 proz. wyše prjedawschich stoja, wotedawa je blidar swjetscha jenož 25 proz. powyschene. K temu dawa woteběrarjej možnosć, je po nětčim wotpłacźeć.

Sćeklarske a tapezérarske rjemjesło nětčisce hacź do 75 prozentow dźěła dźiwazo na dowójnski cźas. Wotbhacze tworow je hischcze njeschkodźone, też nawdake dźěła njedospołahaze. Syma bjeź źuha je tonn pschinoschowała, dokelž je katastrowom swjasane wobtłodny njeměchachu tak dźěła. Też wupschestrěwanje awtow schłodźi rjemjesłu. Materialije, wosebje fukowazy płat, staja pschez hischcze 100 proz. wyše měrowych płacźinow. Wone podroża wudźełki a powyschuja sdobom wobkhodne wudawki.

W samkarskim rjemjesłe fu nadawki (dźěła) wróżco schłe a tłoczа tak na płacźiny. Też tu je z winu powschitkowna pjenjezna muja, wosebje też pożčenje z dawkami. Pódła teho staja płacźiny za żeleso pschez pschez hischcze wo 40 prozentow wyše hacź w lěcze 1914. Tohodła je frosumlive, so samkarske dźěła zu hischcze wo 30—50 proz. drožšche hacź do wójny. Też tu fo jara khorźi na pożčowanje, schtož wschelazy dodawarjo dźěła a woteběrarjo wujża. Samkarske rjemjesłu wočakuje we wožiwjenju twarskich wikow wosebje hospodarski postup a dalsche płodne wuwicze.

Mechanske rjemjesło, kotrež fo z kolegami, schijazymi maschinami a z twarbu awtow sabéra, mějesche hacź do 70 proz. dźěła. Wotbyt (Absatz) njeje fo połěpschił a powschitkowna drohota, kaž też wyschoke wobkhodne wudawki žadaja źej wo 20 proz. powyschene płacźiny prjedawschich cźasow. Hórsha fo spóźa na krute płacźenske wumjenjenja dodawacźelow (Lieferanten), krótki cźas a swjetscha sunemki.

W kowarstim rjemjesłe je wo połednich měsacach dźěło fo pohubjeschcho, dokelž w katastrowe trěbnych pjenjes njeje. Dźěłacsche fo jenož na Krakanti, z małeho dźěła na stład. Płacźiny za żeleso a wuhlo, wosebje za wjesły (Fracht), kotrež hischcze wo wjele wyschе měrowych tarifow stejі, stónczeje też wobschérne dawki pschinoschuja k podroženju dźěła a tworow a tohodła płacźiny za wschědne kowarske dźěło, za wosy a kowanje na 50—100 proz. wyschе léta 1914 steja. System płacźenja z howorowymi pjenjesami je też tu wotwjerkarstwu pschekamała a mnohy źadaja žeby kredit na 3 hacź 4 měsacy. Na wótach fo hischcze dłeschi kredit dawa. Sjednoczesstwa (Innungen) wojuja pschecźiwo pożčowanju.

Kaž wschitke rjemjesła, kotrež wosebje z katastrowom we wobkhodze stoja, tak cźerpi też wójnarstwo pod njedostatkom dźěłom. To swisuje z nusu na pjenjesach a tohodła fo jenož najnusnische dźěła sfakaju. Płacźiny hibaja fo dźiwajo na podrožene materialije a druhe cźeze wo 50—100 prozow wyschе dowójnskeje hadźby.

Mokerske rjemjesło dosta wo połedninim cźasu wjele njejeschich nadawkow, ale cźerpi pod wjesłnej konkurenzu. Wono wočakuje wot wožiwjenja twarjenja hospodarske sesłuhnjenje.

Krawstwo ma jenoź dźěła dosć. Natwjedźite sjednoczenstwa wobcźeźuja fo na wulke pschekupstwo dla postajenja płacźiznow na płaty. Ssamo najwjetsche krawske organizazije nimaja dołhanjace mozy, tomu fo pschecźiwjeć. Płacźiny za material fu dźěła pschez 100 proz. wyschе hacź do wójny. Wotmérjenja dźěła fu nimale jónu tak drohe dla naspomnjenych winow. Wosebje sfórsi fo na pożčowanje, žamo podźelne wotpłacźenja fo w postajenym cźasu njedźerja. Też konkurenzu privatnych sjednoczenstwow, kotrež twory, wosebje płaty zwojim srobustwanim na podźelne wotpłacźenje poffiźuja, wobkładuje tute rjemjesło jako schkodnu.

Schewstwo steji pod žamnymi njewjesołymi hospodarskimi cźežemi też krawstwo. Płacźiny za koźu steja 70 hacź 80 proz. wyschе měrowych płacźinow. Tute wumělenja, kaž też wo wjele wjetsche wobkhodne wudawki fej žadaja, so schelwy dźěła po měrze fej pomérnje wyschе sapłacźene dawa. Sdyžtna konkurenza w tutym rjemjesłe (wosebje pschez tworenje dawa wobschérnemu pożčowanju nastork. Tuž ko sjednoczenstwa próuja, tuto hubjenstwo saraczicź.

Też pjekarstwo njeje so hischcze na staru wyschinu posběhnyło, dokelž njedostatk na pjenjesach cźischcź, wšo też na sejiwanje, kotrež je hubjenstwe hacź w dowójnskim cźasu. Wosebje dobre pjerźwa fo w dołhajsej měrze njewotbywaju, dokelž je kupowaništa mós dźěłacźerjow a sastojnikow so pomjenschila. Ssamo chléb a zatka fo w ramej měrze nje kupuje, dokelž je muka drožšcha. Płacźiny za twory fu hižo wajo na podroženu muku a druhe cźeze wo wo 50—80 proz. wyschische hacź do wójny.

Hospodarske wobsejwjenje je rěmišstwo cźerpja pod wšim powschitkownje wschelakich njedostatku na pjenjesach. Mjes tym so je stót wo 10 a wjazy prezentow hischcze drožši hacź w měrowych cźasach, ju płacźiny za kołbasu a mjaso pod cźischcźom wyschich dawkow a wobkhodnych wudawkow prozentnuje wyschche. Podobnje je we wschěch druhich wotnoschach rjemjesła.

Rjemjesłnistwe organizazije dźěłaja na prěnim městnje na wotstronjenje wschelakich njedostatkow, wosebje drohoty a na wuntwarjenje rjemjesłnistkich wobkhodnin. Pschchdźejaza rosprawa pokazuje pucze, kotre dyrbja hospodarjej politikarjo w rjemjesłe a rjemjesłnistke organizazije we khronadnym dźele kročźeć. Najprjedy dyrbi fo kreditna nusa wotstronicź, kotraž poczepuje zyle niemske hospodarstwo. Rjemjesłu dyrbja fo sašo wobkhodne źrědki po pschiłodnosći dani a wumělenjach do ruki daci. Stat je winowaty, jemu k pomozy bycź. W tym smyśle fo hižo z wuspěchom dźěła. Też posticźowy wukrajny kredit fo wita, njejsmy pak fo pschewupoko wožicź. Wukrajny kredit je khětro drohi, potom je wěsty risiko. Rjemjesłu, haj zyły źrjedźny zhaw dyrbi fej po możnosći fa na powdaczej swoje kreditne sjednoczenstwa sesłuschicź. Dyrbi na ponjenje płacźinow za material, wosebje na wuhlo a drjewo, skutkowacź. Pschecźiwo powschitkownej drohoze dyrbi fo wojowacź, wjesyo na żelesnjach ponjiźcź. Wosebje dyrbja fo dawki wołóźicź, pschedewschém pschemysłowy dawk. Kommunalne sfojaki měłe fo sapor pravo nječi, gmejnam swoje dawki spěracź dacź, z tym by fo pschemysłowy dawk pschimérnje ponjiźił. Najeńki dawk mě fo dozylnje za twarby nałožicź. Skónczenje dyrbjał fo wotwrótowy dawk (Umsatzsteuer) na měrowym źadźiwu — ½ % — sniźicź.

Wottkeriež móże nasche ludowe hospodarstwo, hdyž je rjemjesło we žrěbi pschesjene, haj zyły žrjedźny stan. Na hospodarskim polu měli fo wschitcy sjednoczeć a fo matlicźkich, wusobnistich interesow wsdać. Nadźijomnje pschekhata tutón khronadny duch nasche parlamenty. Napschecźiwne sajimy nětkrotnych stawow měle fo pschez wuzdawge dźeło wotstronicź. Powschitkownosći rěcźała to kospominacź: Sesłužnjene rjemjesło, zinvy žrjedźny pschemysłowy stan stej wažnej podłoży za postaw ludoweho hospodarstwa.

Stawišniske powjesće z naschich serbskich wjzow.

Wulki a Mały Wožyk

(Großhänchen, Kleinhänchen).

(Skónczenje.)

Jan Bohulub je Stupizy měsesche wjele Josha; wěrichcźo jeho, kaž khorźi, mězyzu nadběhowachu a stónczenje 1715 „wulku pomoz“ (ßudnisku) žadachu. W dyrbjesćim płodźesdźewjatym pak jsnoź 8200 tlć. žadźichu. To sudnistwo njeschołasi a Stupizej so poradźi, kuza zwjesej, kotrejž dźiwicze 15000 tolcź płacźeja ta Mały Wožyk, Hrabazy a „Nowy Wožyk“ (Neu-Hähnchen, deże nětk wuwarf posa Mateho Wožyka). Bě to Luźišć kolenej łasnaz August Magnus Printz. Luźišće stawy jeho napschecźiwo prajicź njechachu, a tak bu Printz swizenym, dyrbjejcź lemjan njebyl. Po jeho žmjerći 17388 dostaj jeho synaj Augustus Magnus, tohorunja lotnerej łasnaz luźišć, a Bjedrich Albertus, jěchi wojenskich prawisnik, wjeseźenjcźej. Poslednischcho syn August Bjedrich Printz, hamtski prawisnik, namrě wobdobnje a to 1747 nanowu a 1755 wjzowni połoźiu. We Wjerbenskim pschepadźowanju sl. 1771 kupi Mały Wožyk, Matej Dołhi (Matthäus Lange) i Mateho Wjelkowa a 1100 tolcź. (To dyrje je žamnje wožoba, kotraž i Cźichonjanskeho hrodu je Serbił. „bratrowni“ wuczahowachu. 1750 w Małym Wjelkowje bratrowski wobsedni (Serbła Rišk) załoźi a bě j „wopschedla burske łukło w Cźechach“ wobsedźała.) Dołhi pak wołtupi Mały Wožyk 1772 majaceźej Khrósławskeho luźišćeho knjeza Jana Mětnikowicźej. Tutón sašo pschedа jón z Njeradcźanami, kotrejž su pschezo i nim wojsane wostasi, za 22 000 tolcź Janej Jurjej Matuschu (Mütterlein), wobsedźerjej Wuzcźechanskeho wicźežneho łukła, pod krapnym bohatym kjezzchom. 1816 kupi Mały Wožyk ja 40 600 tolcź podrektor Budyschkeho gymnasija magister Kart Bjedrich Barth, kiž 1850 we Wjesi wumrě. Jeho sobuwicźežjejcy wołtupichu 1859 wobsedstwo jeho wudowje Hani Emiliji Barthowej rodź. Schönbergej, kotraž 1865 wumrě. Jeje namrěcy bě bywschi poruczнik (lieutenant) Korla Ota Bylem z Sommerlatt. Jemu wołkupi Mały Wožyk w lěcze 1890 Bjedrich August Thiela. Nětko je knjezerjeli rada Ota Hanowsky i wobsedźerjom nječzełkuła w Małym Wožyku.

W lěcze 1839 fo po wotstronjenju bźdźicźneho posbanstwa a wotwjasanju robotow kej swjask pschiskluschnistwa wšy ke knjezemu łukłu rosnjaja a wožada wróżci fo samostatnołeźi. 1875 měrsche Mały Wožyk 12 statkowa a 66 wobydlerjow.

Přenje powjesće z Wulkeho Wožyka mamy i lěta 1445. Tehdy mějesche wjesy płacźicź Budyschkemu katchanskemu ½ marki wot łana. Wokoło 1500 měrsche wobsedźerjo wšy, wot 1488 Dźiwołh von der Olsnitz a wot 1498 Mikławsch i Hołbina (Taubenheim), Mischinjanskemu biskopej dźěsćicźenje danje wot 15 muži dawacź 7 tolcźi wołki, 2 korzaj pschenicźu, 4 korzy wowsa, 3 kopy jejcow, 2 kołoschi, 4½ marki abo kop kroschow. Tehdy měrzachu Wulko-Wožyczenjo Luźišćeho podźela wschitko hromadźe 30 dnjow wo žnjo robocźicź (30 falces, herpy, v. t. wo žnjo). Sdynjoz Mikławsch z Hołbina pschedachu Wulki Wožyk i Kliničzom (Khójnicźom, nč. Kindisch) a Wjelkowami (Wołkau) we lěcze 1540 Biskopizam, 1541 kupi tute 3 kubła Günther Pětlich, 1544 Slavohórski hamtman Haus von Nasau, 1546 dospadu je jeho Biskopizy. 1560 kupi Wulki Wožyk je Ssemichowom a Zokowom wot Biskupczenjcźe rady Pózlowski knjez Kaischpar i Hangwitz. Wjelki Wožyk wšelcźe nimo wšy nuknizu (förbart) a njejcźe syhdy. Sa cźaš jeho wobsedstwa pschedźe krajne a wotcźe luźišćeho i ruki Mischinjanskeho biskopa (Jana) do ruki katholeho wójwody Augusta. To bě Hantzsch je Schönburgowu mšódźi, kotrejž bu 1561 wicźežnjeny i Wulkim Wožykom taj też je Ssemichowom, Zokowom a Wěrzjanom. Jeho nanrěcźej pschedachu Wulki Wožyk i runje njenowanymi wšami 1598 Khrystofej i Minkwitz, kotrejž pódźeho (1606) też Radwor a wokolne wšy kupi a cźicźke reformazizu w Radwoźskej wosadze pschewjedźe. Wón 1607 Wulki Wožyk i pschihluschnistwom pschewostaji swojemu bratrej Jegnjatej, kotrejž bu 1615 płacźeja Njeradcźanam Jenaj luźišćej Rudołej i Bjinan, Mischinjanskemu a Worzenskemu propšej. Rudołf i Bjinan wołkupiu na swoje stare dny a jeho łukła dosta w dyrbjesćim płacźeznowanju l. 1663 Maria Lutgard Wilzhjum von Eckstädt rodź. v. Taube. Po nich bu 1701 i wobsedźerjom dwóch Wjedrich Wilzhjum i Eckstädt. Jemu wołkupichu Wulki Wožyk i horka mjenowanymi wšami 1712 Jan Kschestjan i Hołbrich, Wolfgang Haubold i Polcźa a Marjana Dorothea i Dannitz. Potom tuchi knjeza swojim łuk rosdźělichu. Hołbrich, kotrejž je fo po žaczu i wotzwanjoni i knjezimi łublanki žiwił, i najmjeńschcźa je knjeze łukła kupował a pschedował kaj wikowarj, dosta pschi tym dźělenju połojzu wšy Wulkeho Wožyka a nětčze wot Wjeźicź wobdźělene łuki. Druha połojza wšy słuschesche hižom dołho Budyschkej radźe. Wo nim dale dołka poręcźimy. We lěcze 1713 pschada Hołbrich wjeź z Wjecźanskimi łukami Wobulubej Arnoschtej Ehrenreichej von Seydewitz, kotrejž pak je jemu wrócźi hižcze w samsnym lěcze. Nětko kupi wjeź, tej hižcze 1713, wjeźnjeny jsam, bur Matźij Pětschka (Matthes Petzschke), kotrejž 1732 wot Wjecźanskeho wobsedźerja Mikławscha Kraka (Krenig) 3 khěžarjow, pschedy nehdy k Wulkemu Wožyku słuschasche, a sahrodnika. Wón wumrě 1766. Wjesu wosta w Pětschcźe šiwótcźe. 1793 pschewza wšy wichwisna (sjepwatkowana) swojho Bura, kotrejž hischcźe dźensa we Wulkim Wožyku łukło wobsedźi, i kotrehoż je wjelcźi nasch „Wožyczan“, „Sserbonitz Tuchoffic“, nasch hortiwy narodowy a zjawny wucźeńc, knjez studijny rada prof. dr. Arnoscht Muka w Budyschinje, pschedy i konrektorom pschi Freiberzyskim gymnasiju.

Tutón dźeł Wulkeho Wožyka, kiž so horicka ras pok wšy mjenuje, je tak mjenowany łužiski podźeł. Won wobsedźerjo 1579 a tak hischcźe 1617, kaž stara lisćina, na Hodźijskej faje łyowana, swédźeji, i 13 burskich łukow, 5 žuwnoljezow a jenoz khěžki. (Časn. M. St. 1913 II šr. 82.) 1498 bě 15 burskich łukłow. Sdytamy dźeł

Njerosum starschich.

W někotrych schulach Sakskeje wo Sserbach so sprawni herbšzy mučerjo prózuja, dźeći herbšich starschich w maczernej rěcži rozwuczeć, tak daloko hacž w tu chwilu sakonske postajenja to dowola. Dopokasane je, so rozwuczowanje we dwěmaj rěczomaj dźěcaze sapěchowanje wo wjele posbehnje. Na paedagogiskich (to rěka rozwuczowarskich) sahadach podawanje herbšeje rěcze dźěcom dowukmjenje dobreje nemšcziny wolózi. Ledma by wěrił, so žo tu a tam herbšzy starschi nadeńdu, kotříž nochzedža, so bychu so jich dźěći w herbšej rěczi rozwuczowale. Taizy starschi so na zjawoich dźěcach pschehrěschca. Hdyž dźěći wotrostu, pohlađscho herbšu rěcž sa siwoje dalepschinđženje nuzuje trjebaja, hać nusnišcho hacž nemšku, jadyn nan a žana macz jenje njewěsttaj, dokle budża jich dźěći sebi někdy swój hlěb sahkuzeć. Kaž wjele rěczow wobkuzejšich, snajsch, telko rasow žo człowjek, telko puczow masch sa siwój pschichod wujazy wotewrjenych.

Lubi herbšzy starschi, chzerze wy, so bychu wam jónu wasche dźěći do rowa porokawale: „Mój nan a macz, — wonaj staj někto na prawdze Bożej, — staj na tom wina, so herbšti rěcź ani cźitacz, ani pisacz njemóžu!“ So siwojim dźěcom wobaracze, siwoju maczernu rěcź spóšnacz, pschehrěschcicze žo tej pschecziwo Bohu. Boże dopuschczenje je, so mamy telko ludow a rěczow. Maczerna rěcź je dźěl naschcze njesmjertneje dusche. Jako Sserb myślisch a cźujesch zyle hinak hacž na pschikład Nemc. My Sserbjo mamy nasche smylki, njekubе stronki nascheje powahi (tharaktera), Nemc nimaz tej. Sserb a herbšte dźěco, kotrež so pschenemčeji, wotpokaži se dobre strony herbšte — ale te lic sakhowa. Do Nimzowskima pšáschschich pschiwowinje se strony nemšeje dusche bjes teho, so bychu te dobre bo jeho zmozowale. Statistika je dopokasała, so we so pschenemczowazych stronach so najwjazy njewuschnoscžow a njeskutkow staiwa. Tak lubi starschi, wostaimy pschi drohim kuble nascheje maczerneje rěcze. Wschudzom spěchujmy postup, wobzeže so nasche dźěći so w siwojej maczernej rěczi derje rozwuczeja.

K wólbje němskeho presidenta.

Kaike wuhladny jenotliwi kandidatojo maja, wóža wolerjo po hłosach pożudżowacz, kelkož lu jenotliwe strony pschi wólbje do němskeho sejma 7. dezembra 1924 dostałe.

Wot 30 195 319 hłosow dostachu:

Sozialdemokratojo	7 859 433
Němsknazionalni	6 180 231
Kschesćanska ludowa strona (zentrum)	4 117 481
Němska lud. strona (Deutsche Volkpartei)	3 046 493
Kommunistojo	2 698 956
Demokratojo	1 915 187
Bayerska ludowa strona	1 120 752
Hospodarska strona a bayerski burski swjazk	999 703
Narodni sozialistojo	901 601
Krajny swjazk (Landbund)	498 003
Němska hanowerska strona	262 509
Mjerjsche strony (mjes nimi Narod. mjensch.)	594 910

Dokelž žo 7 politiskich stronow wo presidentstwo prózuje, je swisankujene, so jedyn w prěnjej wólbje na 15 000 000 hłosow swjedze. Telko wón trjeba, jeli dże bycz wuswoleny. Pschi druhej budu so wjsše strony sjednoczicz dyrbjeć, jeli chzedża wopraudze muża swojeho pschezwuđeczenja pschecziščicz.

Sakiki burski swjazk w Mischnu.

Sakiki burski swjazk mjesche 1. mérza generalnu shromadżizny w Drježdżanach. Swjazkowy organ „Der freie Bauer“ pschinjesche wo tutej shromadżiznj, tak kótku a njezajmu wospravnu, jo wulki dźěl sbohatkowow w cźěmnym je tak njerowanu Mischnjanski dźěl, wo katrymž so tu jednako njeje; von Bötticher we swojich stawiznach luźiskeho smjenjsnowa a jeho klubkow, kaž titul knihi praji, jenož luźiske kubła wopisuje a spěchowaczelki Salcke žorka k rusy njejsu. W tutej Mischnjanskej polozy bě 1579 w hišcze 1617 po napomnjenej Hodźijskej lisczinje 7 burskich klubow, 2 žiwnoscži a 7 kněžkow. S aktowe Budyskeho krajneho bankowcho hamta i léta 1776 wupisa jeho dr. v. Böttticher wožy, kotrež tehdy Budyschinej sjednoczenu a namka tam tej Wulki Wožyk, to może potajkim jenož Mischnjanski podźěl bycz, a napada jón mjes tymi klubami, kotrež mjezachu pschi krajnych bankach i mjenom sskadowacz (stadtmitleđend). Dokelž běchu města a senjenjo w lěcze 1544 wuczinili, so maja kubła, kotrež bychu města někto hišcze pschikupiłe, i krajom sskadowacz kaž dotal w senjanskich cukach (landmitleđend), žudźimy, so je tutón Mischnjanski podźěl Wulkeho Wožyka hižom psched 1544 Budyschtki radże sjednoczał, kotraž wschak też Horni Wujezd a Tuchoritzi kěz wobsedżesche. Tutón podźěl bě w doreformowanskim czasu ras „Mischnjanskemu bilkopej sjednoczał, kotrymž bě jón dale pschedał. Tak bě jón klóstrowe Budyschtka rada dostała. Hdyž je so wjesy wosdźělała, njemóžmy; hižom 1498 je tuńšił podźěl napomnjeny. Knjeskho kubła a rycžerskkho sydła we Wulkim Wožyku ženje bylo njeje, wjesy abo kupje podźěłaj dźěchzaj jako tajkej knjezej kubłe. Pschi schamostatnoscženym wjesnele wožady sm wjesze rycžerskubleiske prawa na někto Budyschzin a Mukez swójmu abo kubłu pschescheze bjes toho, so by pożłedonske samostatnu wobwod kwoczilo. Dżensa wschak někto wschitke rycžerskubła sydła do wóży sjednoczenu.

W lěcze 1875 mjesesche Wulki Wožyk 18 statokow a 99 wobsydleri, runje połozyn wjazy statokow a wobsydleri hacž Mały Wožyk i 12 statokami a 66 wobsydlerjemi.

We Wulkim Wožyku narodži so też 1810 Arnoscht Richtar, rěcznik w Budyschzinje a sudnikk direktor mnohich patrimonialnych sudnistwow, kotryž bě druhi pschedsyda Macžizy Sserbskeje, 1847 założenje; wón wumrě 1872.

Njezapomńće sebi „Serbske Nowiny“ na měsac hapreju

pola Wašeho dowěrnika abo listynoserja

skazać!

khodži a so na podpisanego se wschelakich stron napraschowanja stawaju. Tohodla podam tu wo mjenowanej shromadżiznje rosprawu, kotraž w Barlinje wukmazowaza nowina dźěkanych ratarjow „Pflugscharer“ pschinjesche:

„Sakski burski swjazk, kotryž njemóže žiwy bycz ani wumrěcz. To dopokaza njedżelu 1. mérza wotkuzla generalna shromadżizna. Hdyž je direktor Walter wo podrazowanju, falschowanju mněnkow a dla zbanstwa cźestnyl a hdyž je za nim pschedowazy wjednik wobkhoda dr. Moll pschekschiwiwschi 1200 hr. a pschedawschi motorske kolo so i prócha męł, prózuje so nětko jedyn dr. Kreß (sozial, Part. Deutsch.), so by na hłupakskojene schoł a to w nadawku krajneje Barmastsrowny. Ale, ow jej. Mali burikjo nochzychu so dale k lubjenjemi sa nóž wodzicz dacz, ale žadachu sebi, so bychu so pschede wschěmi wězanit najprjedy wobkhodne należnoscže srjadowali. W tutym mysłu su jedyn namjet generalnej shromadżiznje pschepodaty. Dr. Kreß, kotryž běsche generalnu shromadżiznu wotewrił, wobjasche nětko, so k tomu žane prawo nima. Tak stupi w tutej bjespomozności wróco.

Pschede wschém mjesesche so nětko pschedbyda kuhwoscžicz. Dotalny nochzyche so dotalnych jednanych podeńdżenjach wjazy sobu cźinicz. Sesadkarsch (Hintermann) ze šuwarjo nětko Lúdki namjetkowachu. Piatonym tutón praji, so pschiwoinje, hdyž so jemu dowěra powschitkownje wuprajl. (Tajkele wumysłenje.) Ale Bjeleio a mali burikjo su so pschejaraa wobehlali a wuswobali. Woni to wotpokasachu. Lúdka dosta tak swoju prěnju plistu a cźerwjenu hłowu. Skónczuje po dołhim tam a jow nicžo druhe njeby, hacž so Kary pschedbyda presidentskiši sbot tajko pschewja. Pschednoschk wot Lúdki s Barlina k namnóstnju pschitomnych dyrbjesche so wuwostajicz. Wulka wjetschina bě so za to wuprajila. To bě druha pisha.

Pschi pschedbyndżu k hołowadźerjej a slicžowanckej rosprawje pschinjdże zyła njeroda w swjatku k wutrowej. Aktiva 3,50 hr., pasiwa 100 700 hr. Licžba hobustawow so i zyła postajicz njeda, dokelž nichtó hobustawskeju harfti nima. Dr. Kreß chze licžbu hobustawow hakle pschi 5 šudnitku sfórzżu postajicz. Pekny kusk. Najprjedy so hobustawy wo jich naluźowane pjenjezy wujebaja a potom maju so hišcze wobstorkicz, so bychu schkoda sobu sapłaczile. Wyschze wopraudze njeriđże.

Někto so namjetkowaschze, njes druhim prawomocnu sastupjerjej w „Swjastku dźelowych ratarjow“ pschistuju dwoliez. Tutón namjet so i wulkej wjetschinu pschijm. Někto hrjuchholenje pschihłowasche. Praschenja so jenoš tak šupachu, na kotrež pak so njewotmolwu. Syhła so i pomozu Lúdki šuwacz, schtož so pak njeprajdu. Namjet liquidazije tejschze tym šuwarjam cźesto we zoldku a njehodżesche so nanihoy do jich „Schjastja“. Jene tam a šem. Skónczuje hdyž druhrjéj rady njewjesdżachu, hacž general za shromadżiznu wo 10 njejschinu po pschetorhnjecz.

Po šnowa wotewrjenju howrjesche hnydom jasno nastrach rozhorjenja pisches žurlu, dokelž so syhta, Lúdży hłowo dacz. W tutej jitnagiji so namjet sapoda, njekubłanowy we sastupjerjow i pożegeženje wupokasacz. Na to nowy wichor pohórschka. Pschedbyda chzyschze swoje domjaze prawo wuzinwacz.

Opposizija pschezo pschibywasche, hdyž so posyłe cźesnjesche, nowe pschedbyndżtwo wolicz, bjes toho, so by so stare pschedbyndżtwo wolwsajsalo. To běsche i pschicźinu, so wotkjesaj Budyschzin a Dóbelu pod protestom pschecźiwo tajkim methodom pożegeženju wopuschczeschkej. Sawostata mjeschina wuradżowasche jenož hłuchcze. Frótm khwilku.

Sshdlerjo a mali ratarjo w sakiskim burskim swjazku: Wotewrjesche wocži! Pómajcze nowu strach, kotryż waam pod maisku njenje sasahlewerjenych hłowow hrozy! Sozialdemokratija je cźesna a składnoscže dosta męła, waam pomhacz, ale wona i tych rjanych rěczow a tużejusow njeje won pschisahła. Krajahłódni dyrbja so hromadże hromadu wjasacz a wo swoje żadanja wojowacz też je swonka parlamentarisskim srědkami. Mali ratarjo dyrbja so wobaracz pschecźiwo cźišcžeju dawkow, pschecźiwo wulkoagrarstwu a cźekwindustrielnym. We swjatku je industrielnym dźěłacžerstwom doprědk k nowym klukam. Jenož tak budżemy swobodni burjo na swobodnej pódże!“ — S tym skónczi so rosprawa. Dworník.

Schula a nabožina.

Kaž so i Drježdżan pische, je ministerstwo za ludowe wukmuknjcze dla wotstronjenja schulskich technischich cźežow sežechowace posłało:

1. Wuczerjo, kotříž wuczenje nabožiny wotpokasaja, dyrbja to kaž dotal schulskemu wjednistwu pisomnje zdźělicz, prjedy hacž so schulski plan sesada.

2. Schulerjo móža so po prawidle jenož sapodacz schulskeho potłesa wot nabožinskeje wuczby wotpowdżacz.

K wujasnjenju!

Ze wšelakich stron smy zhonili, zo su naši čitarjo měnjenja, zo so „Serbske Nowiny“ za hapreju podróża. Temu tak njeje. Wone płaca kaž dotal 1.15 hr. pola listynoserja a dowěrnika. Jenož štóž je sebi pola listynoserja do 25. měrca njeskaza, ma 20 pj. přirazka zapłaćić, kotryž pósta dostanje, kaž je dotal kóždy měsac było.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

Tornado.

Kaž taifun na kinskich brjohach dźeła, tak zyklon w mexikanskim kalliwje a na zjewjeroamerikanskich a tornado, kiž nic jeno w bliskosći morja, ale tež wobrjezdy kraja wudhyri. To žu wjercźate wichory, kotrež jebi ani cźłowjek pschedstajicz njemóže, hdyž je widżał njeje. We tym pisa amerikanski farmar, kiž je jón niz na morju, ale na kraju pschejeżiwił.

Běch na wopyće pola jenoho němskeho farmarja k sjewjeru makeho, ale žo wnpschestrěwazeho městacka Pensacola. Wiša tuńnota bě hłedy sinjesež. Krajni wobrjezdżerjo mi wobkrućnjuja, so lětu dołho taikeje cźopłoty męli njejeju. Najskerje sjesesche i njewuschednym wichorom we swisku.

W pschipołdnjschich hodźinach. Farmarowa žona kósche so na verandże do wikateje cźumpele lehnyła, pschemóžena wot cźopłoty. Farmar sjesesche pschi sahrodnych durjecžach a hladasche za dźěsczonoj, kotrejž w tym cźasu se schule pschihadżeschtej. — Nadobo so sacźini. Tolste cźorne mrocźele honjachu na njebju, kaž bychu njewidżomne mogy horjcza w powětrje so wjerhale. Mrokotre mróczele so z kwoju pobarbjene jewjachu.

„Pschihdże tornado“, prajesche starosczliwje farmar k swojej žonje a stupi do verandy. „Wyschtej tola dźěsczi hižo domoj bykej.“, boda farmarka strachoczliwje.

W tuntym wokomiku sahra wětr w njeběłschanej njemdrosczi. Tornadotu bě. W běhu někotrych minutach. njes tym so pod sigowzom w sahrodże stejach, sastaji me sylnosći, kaž žebi nichtó pschedstajicz njemóże. Zalosłne wucże a ruże bu z cźasami pschetorhnjene pisches kamanje schiomow. Póbla farmy sicjazy mlyn podmny wětr łaj hrajku, majšowe potacże na połnym brjohu leżachu wotkanane z hromadami na semi, wichor wudrě hluboke bjery do zoknjatych połow.

Sdasche ja, kaž bychu wjsše hełzy cźerezi so rozpruschcźeli, kaž by wowwótnjeny wětrowoh duch pschi dźele był a pschecźiwo wschemu wojował, schtož senja nopły — je njewobmjejowanej mozu, bjese wschehe mišoscže. Kajka rozsahłosć w njeudrzenim dźiwich furijow je powětrje! Nadobo mje storhny z mojeho městna, wrjeżeny mje k semi, połwěhnych ho rucże, njedżiwajo na bolosć w biedrach. Tornado dujesche — tak so mi zdasche — z druheho kónza, we wopraudżitosći pak bésche wschudże a rujesche se wschech kónczin. Nima podarmo njeno „wujerjo“, kral wětrow. Najsylnischze schtomy so shibowachu, njeliczomne kopjena, halzki a tołste hakoły letachu w powětrje. Sylne schtomy so wukorjenjchu a so dale njeżechu. Cźopłota njebjeske wjazy sujesez a mrócźele, kaž z wohnjom namazane, wobkjućtowachu krajinu a leczachu kaž wotorhane z njewidżednej rychłosću na njebju dale. A to wschko, hdyż psched njeriščinami hischce knjesesche cźišcžina!

Podachny so na puć, farmar, jeho najstarschi hólc a ja, a dźěchmy dźěsczonaj napschecžo. Strachoczliwje zhladowasche farmarka za nami. Tej farmar so strachowasche. Se cźutom njebésche mózno, dopředka pschińcź. Tuj běchmy pěrchi. Lédy běch někotre krocżele schol, hrabny mje bowezay wětr a wotnjesze mje kaž zlomjany šnop, zyły kónz pucza dale. Potom mje k druhemu rasej k semi wujeżny. Farmar wokasche nětchto za nas, njerozumjach pak jeho słowa. Dosćhej so likalsche, kaž jón jeno tropiłe (zpyče) krajinu znaja. Kaž by i zhanami dało. Bórzy běch pschemokniony. Rěczki a haty nastachu. Njedżiwajo deschcz a tuńnota njepopuschczi. Tak leżachu pohłuschcny.

Farmarja njewuchladach. Najebacz łuscheho deschcza so šwětleschze. Sšnadź hodźinu leżach na semi. Sacźuwach, jo wětr popuschczuje. Tej moje bolosće. Tuž jo pomalu pozběhnych. Hladach wokolo so. Mlóda farmarjowa stejsche bjes štěchi, veranda hromadże stłóczena, wschtomy w sahrodże stamane a schćerke majšowe zahony kaž zwalzowane. Wobras wopraudźitscho šmiczenja. Hrodże sa domskim běchu so shubiłe. Tu a tam leżachu desti wusjetane.

Hdże běsche farmarjowa? Njewidżachy ju. Hdże farmarjowe dźěći nadeschoł? Hnydom puschczichy so na puć i wokkal dyrbjachu pschińcź. Tu dohladach so psched sa

hrobu na farmarja — mortwy, ſ wſchidzenym njeſwoczom pſchi ſchtomje leżo. Pódla njeho kleczeſche wboha żona. Gladaſche na mnje, ale mje njeſpóſna. Nadobo pſchiſtójeſchtej dżeżi. Mać wotnoſi ſe ſwojeho ſonjenja, waſi ſo na njeju, ſtorhny jeju ſ żebi a plaſkaſche ſlemjena.

Hdyż potom bórſy Penſacolo wopuſchczichi — po pohjebje farmarja — mózach na ſwojej jéżbje ſczéhi pſche wſchu méru ſylnemu tornada wſchudże wobkedżbowacź. Jedyn zuhy léż béſche ſtamany, każ pſches latvinu ſnic.eny. Jene ſydliſchczo, wotſebje wot cżornuchowu wobydlene, béſche porunjo ſemi. Widżach jenoż morjo deſtowo.

Finſke wrkwinſke cżolmy.

Finſka „kraj ſ 40 000 jéjorami“, nima jenoż ſwojich rahnu pſchirodu, ale je też na waſchnjach a rukopiſach jara pohóſtwna. Nékotre ſtare waſchnje ſo ſu wobſtrowało, każ też nałożk ihromadnych zyrkwinſkich jéſbow. Dokaż twarjenja jara rosbcżojene po kraju leża a dokeż je Finſka jara bohata na jéjorach a rékach, ſu ſo zyrkwje na taſkich méſtnach poſtajile, kotreż ſo hodża ſe wſchéch ſtron na cżolmach dowczahnycź. Na njedżelach a ſwjatnych dnjach pſchikhadżeja ſ cżaſo hodżimy dalokich ſtatkow a tuhow zyrkwinſke łódże, dołhe wuſke, niſke cżolmy, kotreż ſu na wobémaj końcomaj khétro kończojte, ſ 20 hacź do 30, haj ſamo druhdy ſ 100 woſoſbami wobſhadżene. Mużiſy a żónſke wejſkuja na pſchemo, zyſe wjeſne jednoty ſu ſebi hromadże taſki cżolm natwarile. S zyła ſu jenotliwe wſhy jara horde na ſwoje cżolmy. Cżaſto naſtanje mjes jenotliwymi cżolmami, hdyż kemſchi jédu, wopraworżita napiſchemo jéſbo. Po ſtach ſo tehodła jeja roſsija, to by ſo ſ nimi cżolm namalał a tak prawje hladki był a wulku hbſchnoſcź dozpél. Wjele-li ſo cżélo na pohjebnſchczo, potom inſtanje cżolm na hrjebź puża. Do blizſcheho ſchtoma ſo mjeno a ſyntarſke léto nſchoho nawrchatej. Druhdy ſo też taflicżka na ſchtom pſchicżini. Potom ſo wſchitzy k cżeżi mortwoho palenza napija. W mnjeju pola Hellingfora hlowa ſo wulki zyrkwinſki cżolm, w kotrymż je 100 woſobow jéż moſło. Dokſi, ſ kotrychż je cżolm twarjeny, ſu 21 metrow dołhe. W nowiſchim cżaſu ſo tute cżolmy womalu ſhubinja. Parna ſódż jeho też tu ſwoje prawo żada. —

Přihopk.

S Drježdżan. W ſaúdżenych dnjach béſche pſched naſchim lawniſkim ſudom ſajimawe jednanje. Wobſtorżeni béchu profeſor dr. Lahm, nalwjedowdar roentgenowcho wuſtawa ſtatn. żónſkeje kliniki, dr. med. Torger a aſſiſtentka knjeżna Schmidtez, njewotmyſlenebo mordarſtwa w dwéma padomaj dla. Wé lecże 1923 pſchiſłodżeſchtej dwé żenje do roentgenowcho wuſtawa, ſo bychtej ſo tam lékowałej. Pſchi wobſwétlenju bé ſo ſabyło, ſchkitadło do aparata ſahadżacź, każ ſo thorej ſ prohami cżeżko wopalſchtej. Jena żona, kiż béſcho nimo toho hiſchcże na raka cżeżko khora, wumrje krótko po tom, druha pak ſa bléſchi cżaſ. Pſchi ſudniſkim jednanju wuwoprajſchowachu ſo mnohi lekarjo a wézywuſtojni. Statny rěcznik nanjetejowacże pſchecżiwo dr. Torgerej a knjeżnje Schmidtez po 6 méżazach jaſtwa, dokelż béſchtaj we wobémaj padomaj winowataj, prof. dr. Lahm pak jenoż w jenom padże. Sud pak ſahadźi dr. Torgera a knjeżnu Schmidtez njewotmyſlenebo mordarſtwa we dwéma padomaj po dwéma méżazomaj jaſtwa. Prof. dr. Lahm pak pothkota ſo njewotmyſlenebo mordarſtwa dla k 3000 hr. pjenježnebo tyłoſtana. Dr. Torgerej każ też knjeżnje Schmidtez pſchihwoli ſo Nétmy wnprudhowanſki cżaſ, hdyż dr. Torger 2000 hr., knjeżna Schmidtez pak 1000 hr. pjenježnebo tyłoſtana ſaplacżitaj.

* Cżeſki rubježnj napdad w Friedenawje. Na wotnoſzy Telkowſkeje wobrjeżnjeje nalutowanje na Rynſkej haży 66 w Friedenawje ſta ſo cżeſki rubježny napdad. Jenemu ſaſtojnikej pak poradżi ſo, dweju winitkow ſajeczź, hdyż béſchtaj runje pſchi „dżele“ a rubjene pjenjeſy jimaj ſaſo wotewjacź. Napdaſ ſo takke wotmé: Sobotu, 18. 3. dopoldnja w 10 hodź. pſchihdże do wotnoſzi Telkowſcheje nalutowanje muż, wopraſcha ſo pokladnika Müllerbroka, kiż bé tam ſam, ſa wſchelakimi nałeżnoſczemi wo nałutowanſkich pjenjeſach. Hdyż pokladnik jemu roſtożowaſche, pſchibliżiloj, wucżahnyſchtaj revolwer a mérjeſchtaj ſo do pokladnika, żadaſchtaj żeli, ſo by pokladnizu (pjenježny khanor) wotewrił. S khamora rubichu 12 000 hr., hódnoſne papjery pak wotſtajichu leżo. Pokladnikej pak hrożachu, ſo jeho ſaſelża, jeli wo pomoz woła. Pſchepytachu wſchitke kaſchcziki ſa pjenjeſami. Hdyż niczo wjazy njenadeńdżechu, cżekrnychu ſ rubjenymi pjenjeſami. Tola pokladnik béſcheſche ſa rubjeńkami, kiż dżychu ſo na hermanku njes ludźimi ſhubicź. Wón pak wokaſche: „Dżerżcże rubježnikow!“ Ludźo to wuſtyſchawſchi dachu ſo hodu do pſcheſcżehanja. Smujiłym mużam poradźi ſo, dweju rubježnikow ſajeczź. Polizija dowjedże jeju na ſtrażu. W kakach namakachu rubjene 12 000 hr. a nabite revolwry. Pſchi pſcheſłyſchowanju praſchachtaj, ſo ſtaj ſ Braunſchweigſkeho rubježnſtwa dla pſchijéżoj, ſo rékataj Lorenz a Nachtigall, ſtoreżeho „je hujaſka“ nocżetaj ſnacź. Polizija pak żebi mysłi, ſo ſtaj diwaj jyke ſtraſchnaj „hólcżki“.

* S Barlina. Wulki wohéń. Saúdżeny tydżeń wudhri na Germaniadróży w Tempelhoffe w thżach druzſtwa Barlinſkich mlokarſkich wohéń. Hdyż wohnjowa woſora pſchijédże, béſche wulka ſkadowinja w plomjenjach. Tu béchu wulke hromady zyrobow nakładżene. Na powjeſcź „wohéń“ pſchijédże hiſchcże 30 dalſchich wohnjowych woborow. S pjatnacże hadżinami haſchowachu wohéń hodżiny dotho hacź do dopoldnjſchich hodżin pjatka. Sta-

Darmo kóždemu 100 stat. hriwnow 100

njedawany, ale pronjokłasny

pjelnjeński pierodżerżak z 14 kar. złota

platérowany, za reklamu a zoznadź.

Při skazanju spodżiwanje zbudżaceho wunamakanja

Radio—Composition Z. R. III.

swajcarſki patent čo. 950. D. R. P. a. reklamowa płaćizna 2.— hr. (w klamach 2,50 hr.) dobérk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodżiwanje zbudżace wunamakanje njesmé w żanem wobkhrodże. Żanej dżiwſki, żanem domje pobrachowacź, dokelż może njewuczeny, haj kóżde dżéco hnydom pépsalene horney, bowy, krjepjawki, mlokowe karany, kupanske wanje atd. dżerżiwe wuporjedżene. Radijo—Composition přimuje na aluminium, omaju, koper, mosza, cżorny, bély a cynkowy blach.

Bjez ſeſtowansk. bamora! Bjez salmlaka! Bjez ſeſtowanja!

Posylka za 2 rentſkej hriwnje dosahuje za 100 wupordżenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće hnydom! Připołożće pjenjezy Waſemu listej abo za płaćéc jena póſtowy ſekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připóſelomy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pierodżerżak.

Pjenjezy wróćimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tuſon poražak w miljonach pytamy wſudżom zastupjerjow. Trébny kapital 300—2000 rentſkich hriwnow po wulkoſći wokrjesa. Jenoż na ſprawnych ſo zamołwjacych dźiwamy.

Masarykowe pućowanje přez ziwjenje.

(Pokračowanje.)

Tak dosta ſo jednaczelenu hólcżej Domaſch na diwérjadowniowu pjaristiſku „hlowinu a niſchu realnu ſchulu“ do Huſtopječ. K wopomnjenju wuprosny ſej wot ſwojeho wutcżerja knihu, kotruż bé tutón jemu raſ pożcżił: béſche to wuczbna kniha fyſiognomiki ſa wucżerjow we ſwojim Lavaterowym, w kotrejż béſche też wſchelake njeſmyſlne ſ frenologije, nawuka wo póſnawanju cżłowjeczich powabow ſ hworby cżała, nopa atd. Tule knihu nawukny Domaſch uimale ſ hlowy. A potom hladaſche we ſchuli w prénjej tſadowni Huſtopječſkeje realki (w ſchulſkim lecże 1862) wſchém towarſchcam na hlowy, wobkedżbowaſche wótrze porſty, njeſtyu-li dołhe, ſledżeſche we wobliczu, jeli broda kulowata abo kónczojta — ſo by tak po knihy wuſtuſchił ſe wſchelakorchi twórbow powabu fyſiohulchulerjow. Wuſledł bé tón, ſo niemóżeſche w żadnom pſchihódnehu pſchecżela namatacź, haj ſo jenu pchés taſku ſpodżiwnu kritiku wſchitzy ſ pueża ſhodżachu. Dokelż bé wucżba na realzy njeniſta, dyrbjeſche Domaſch wſchitko ſ hlowy nawuknycź, ſ cżimż żebi wébo ponjatk jara nawótri. Se ſpoczatka unjeſche dołeż wjele wobrażejnoſzow. Jenu ſo wuſmeſchachu, ſo jemu Cżech na thribjecze żedżi. Prénj ſwobodny nadawk, wołpjetowanje pſchecżiſtaneho naſtawiſa wo germanſkem Siegfriedu, pjecza wupadny „pod luſchitku kritiku.“ Ale tola bu w prénim ſemeſtru po wuſpěchach ſchtworty a we druhim poſtupi na mjeſto druhe. Wé katalogu je nanowe powołanje njeznowane jako hoſpodarſki dohladowar abo dwórnik. S jeho wucżerjom a direktorom béſche J. Cżaſarius Riż.

W ſchuliſkem lécniku 1863 dżéſche do ſekundy (druheje rjadownje), w kotrejż mjeſeſche jenoż dżewjecz hołuſchuleriom a ſtabſchi wuſpéch (pilnoſcź w prénjem béhu „njeſpołstajna“). Spomina, ſo njeje ſo nikomu ſe ſobutowarſchom pſchidrużił, a ſ tym je żebi pózcżiwoſtnu cżiſtotu ſachował. Wón bydleſche tam pola żiwojeho wuja Sklowaka Cżihnowa.

Wo mnoho wołnamjenjazem podawku ſ prénich ſtudijow na Huſtopječſkej realzy wunjaſaje ſam Maſaryk w jenej ſ mała wołoſbinſkich wopomnjenkow. Żyła rjadownja wulécża żebi jómu na Palavſke wjeſcżki. Mějachu mjes ſobu ſydowſkeho hólcżeża — mjenuje jeho w wopomnjenkach jenoż Leopold. Hdyż ho wróćachu, béſche hijo pjatk wjeſcżor; w Dunajowizach ho prawowérny żidźik poſhubi. Ale wcżiſtu ſobuſchulerju jeho namalachu, każ ſtojeſche nédżże ſa wrotami, w njecżiſtocże — a modleſche ho. Sémżachu ho jemu, ſchtoż Maſarykla pſchejara roshori.

We dnje wot doma też wukubkowany w napſcheczjownoſczi ſ żidam, wérjeſche do ritualneho pſchiwédka, haj kedżbowaſche cżaſto a wobhladninje żidam na porſty, haċ ho na nich trewi njelépi.

Ale ta nutrnoſcź żidowſkeho nabożnſtwa jeho dojo, wottiſchajmy jeho pſchecżiwnoſcź ſ żidam a pſchemenki jeho.

We lecże 1863 wudhri pólka revolucija. Dopomni ſo na nju Maſaryk, kaſki ſaczżiſchi béſche na njeho ſezinita, hdyż béſche 17. żnjenża 1917 ſ bojcom pola pólſkeho ſpéwarſkeho towarſtwa „Lutnia“ w Moſtwje[*]). „Langiewicz a Pułtowjotżowa béſchtaj ſ mojimaj rjetomaj, praji tehdy. Stym wo pólſkem ſbożżu cżitał, ſchtoż hym mohł, a buch ſe ſpratnym ſtronikom Pólſkeje.“

Po dwémaj létomaj ſtudijow w Huſtopječach wróći ſo domoj, ſo by „praktikował na wucżerja,“ njemuijo, ſo by pola nétkajſeho wjeſneho wucżerja ſudżon wuknył a poſpyta też ſam dżeżi wucżicź, ſchetoż bo wucżerſtich kurſow pſchijimowachu hakle ſcheſhnaczelétnych hólzow. Jako wucżerſki pomocnik praktikowaſche potajſim, ale bóle dyrbjeſche wukubłowacź dweju dżiwjchowu kniſa direktorowcju, haċ wucżicź, tuż po dwémaj wéżazomaj taſke „praktikowanje“ ſpuſczeji. Potom doſta ſo do towarſchnoſcże wjeſnych ſtudentow, ſ jich mlodoſtnymi radowankami, dżiwadła a podobneho.

Nanej béſche to pſchedołho, ſo by ſynka haċ do 16. léta bjes wucżby woſtajił. Jómu w połnej mubudżi jeho, kaſaſche jemu ſo ſwobleſacź a pózła jeho ſ maczerju bjes dołhich lukowanjow do Wiena na wulwuczenje k wunmélſtemu ſamkarjej w 3. wokrjesu w Salmowej haży čo. 10, hdżej mjeſeſche ſchtyri léta ſwoſtacź, prjedy haċ bu ſ rjemjeſlniſkim towarſchom.

„Maċ ni ſaſo wotjédże, ja ſwoſtacź we ſwojej ſamkaniſſej fali w dżełarni a kowali plandu do pſchichoda!“

Nach wulkomélta a nowi towarſchoju ſo jemu jara bórſy pſchecżiwichu. „S wojej jenicżkej radożcju hywoſche popołdnju, hdyż nékotrychżi kcżej ani njemėſach, ſchto hdyż jédł — pſchehladaċ wulkadżene wokna kaihańjow, cżitacź napiſma knihow — a jebi je ſpomjatkowacź, potom pſchi dżele pſchemyſleċ, ſhódawaju, ſchto może hyċ w nich napiſane.“

Jeho dżéło béſche najbóle jenoſtajne, dożyła mi wumélſke: do ſtrożki położ ſo mjeſke żelezo, ſtrożka ſo ſaſwjecża a wrótcżi podkowa. To wéſo ſwdżawemu Tomaſchej njedeſahaſche. Dołhe, ſo wjecżerach cżitaſche we ſwojich knihach, kiż njebé ſahył żebi ſoho wſaċ, pſchebérałche ſo po ſtronach Stielerowcho allaha, dóndż njewobroczi na tu ſtronu, hdżej béſche domińna a ſhyły wulinuchu ſo ſ wocżow, ſo wſchédnje ſ placżom wuhnuły — —

Chyſyche potajſim nécżto druhe ſapocżeċ: bóndże be knihaṙnje a poſticzowaſche żebje ſa piſaṙja. Ale hrubje jeho wotbuchu. A hnadż by ſo pjecza ſkónczuje ſe ſwojim wołudom ſamkarſkeho rjemjeſła ſpſchecżeſtł, a my bychmy nécżo prénjeho preſidenta Maſaryka mélí hnadż jenoż wubjernehu Maſaryka ſamkarja, hdy njebudżeſche do wołuda ſaſaſhnyła ſaſo ſhodżownje njeſbożowny ſpſchipad: jeho towarſchi jemu pokradny knihi a pſcheda też tu ſalubowanu ſyſiognomiku. Wot toho wokomika Domaſch hižo połoja njemėjeſche. Cżujeſche, ſo bjes buchownoje zyrobu hyċ njemóże a cżeſny domoj. Nan ſo pſche tuto druhe pſchemenje powołanja njekraſnje rozmjerja a da hynka na dobru radu mudreho brodutruharja na kowarſtwo w Cżejcži k Antonej Beneſchej, „kurſchmidej“ knježeho dwora.

Tak wucżeſche ſo pod Antonom Beneſchom Maſaryk ſchéſcż méżazow w uſobnoſci kowacź, ſo by nam we ſtarobje ſ Edwardom Beneſchom po 16tach wukował cżeſku hamoſtatnoſcź. (Pokračowanje.)

[*]) Cżeſkoſłowak čo. 109, 15. 9. 1917.

* S Awgustusdorfa w Krkonošach. Železniški sastojnik Zürnig běšche je swojej mandželskej w nóchi z wězy na dworišo. Tu sthorje žona na khrjpu. Muža pak jaza Boža ručka. Mahla šmjerć mandželskeho skutkowanje na khoru mandželsku tak, so nekotre hodźiny na to šmerć. Wobaj mandželskaj, 32 lět starej, mataj šynka. Jedna a ta šama hórka kryje šemrěcan w Gnadenfreišu.

* S H i r s c h b e r g a. Běla šmjerć. Dwaj Wróćnjanskaj studentaj, Harry Schaffer, šyn Wróćlawskeho rěčnika, a Wolfgang Heymann, šyn Wróćlawskeho rěčnika, staj pónđelu wječor w hustej mjhle we „Wulkej swětowej janje" šmješoholoj. Wobaj staj po šdaću hnydom mortwej byloj.

* Mać je 6 dźěćimi so šafupyła. W pětkowej jamje p. Langenawa we Schelejach, w kotrejž dźěłaješe Schmies, kotryž běch, w khubych wobšemnoščich žiwy, w swojej swójbu dźěłaschę, šypny so pěškowa šesina. Drjewjana barака, kotraž w jamje šćejeche w kotrejž Schmiesej swójba bydleschę, so šafupyny a 38-letna mandželska Schmiesowa z 6 dźěćimi, kotraž w barazy pschehnuwschę, so šo-bu šafupyny. Hdyž jich wumrychu, běchu wschitcy mortwi. — Schmies šam, kotryž je cząš njeswěsta runje na druhim městnje dźěłaschę, wotkhodźe je žiwjenjom.

* S O ś e c z n a. Pjeć a kročišk pišachu wo mnohomordarju Angerstheinu. Nětko so nam jdźeli, so je prjedy w junniju sapoczne. Budże wjazy hnydom tracz. Na 120 swědkow a wježnowstojnych so pscheproši. Angerstein je w khwilu w Marburku a pschejmuje so na dnjowne položenje. Na pjatnje jednanje je šebi wschěch šlakowe žadał, kiž su jeho mandželsku lekowali.

* S K ü s t r i n a. Hnydom morjeny. Wojak Wattschewski nječesche na wašu wokolo žiwota ruchan gonaru wišaja. Granata rozbuchny a morjeny hnydom. Dotal wojak so cząšaj šrani.

* **Wóšom lět žiwy pohrjebany.** Njedaloko Wilna je roswaliny roskasowarješe thěje ruskeho wójska je šwětowe wójny. Hdyž pak dyrbjachu Nowu Wilnu w lěcze 1916 zesrać, sapalichu składy a pinzy wotšelkachu, so njebychu njepschećelej do ruknow padnyle. Pschi niczenju składow padny jedyn wojak do pinzy. Nichtó njewě to pytnyć. Kóždy myšlješe šebi, so je padnył abo so šhubił. W tutych dnjach dźěłachu pólšzy wojazy w roswalinach a storczichu też na pinzu, w kotrejž wojaka namakachu. Wóšom lět běšche tu žiwy był, zyle wopuschczeny, jenož wot składow a konjerzow žiwy, kiž běchu tu nahromadźene. Běšche zyle łoźmaty, wupadaješe jako dźiwje šwérzo, běšche pomjatk šhubił a wocži běšchjej widźenje šhubiłej. Wjele wuthrudy běchu j hobrikinki kamjenjenmi zawalene. Wojaka dowjedźechu j pinzy won, njemóžeše pak cząšthwy powětr šmješej a wumrě za tři dny, njepraju ani słowczka. Pólšte knjeźerstwo wuhotowa jemu pohrjeb je wschitkimi wojerskimi cześemi.

* S Prahi. W jednej Pražskej khorownji leżeše młody cłowjek cząško thory. Jemu móžeše jenoż pomhacz, to so jemu zuja krej do žiwou šascheczy. Tehodla zaji so do nowym wozedźił, w kotrymž so dobroczinni ludźo wo žiwou krej prošachu. Wušpěch nawěsčicha běšche pschekhapjacy. Niż mjenje hač 26 dobrocželkow a dobrocželow so ponuzichu. Mješ nimi běšche lekař, wjazy thydnych słužobnuch a pschemyšlownikow a jedyn wojak.

* **Swinjo j morđarjom kosy.** Podawk, kiż dże so mi ledma wěrzić, dźe wam cytarjam napisacz. We Warnsdorfje w Czěskoslowakskej bydli w małej thězyy stara knjeni-cza. W jeje hospodarstwje je často, haj skoro pschez to, kaž njeby nichtón doma był. Khodźa je ujska a thchecha dótka so skoro jemje. W thězyy bydli na jednej stronje nascha knjeni-cza a na druhej kosa a swinjo. Drjewjana sćena thydleni jenoż dźeli. Stwórzaty dźěchtaj hewak pěknaj towarschej w domczki. Hdyż pak so wobdźeržka w poglednich dnjach tak dołmoj wróći, namaka kóni, kiż njeznatne bolosće cżerpjesche a pożłednje storki wot że daiwasche. Hdyż knjeni-cza blize stupi, widźesche, so je wumjo wotthutane. Kosa dyrbjesche so šarđeć, so mógesche so j najmjeńscha njaso t jeji wunjeć. Tuto njeje prěni podawk, kiż nas napomina, kak strašchne su swinje. Hišcheze njeje dołho, powědaschę so mi, so je mužčí we wosu jěł, w kotrymž běchu też swinje sewrjene. Hdyż posdźischo sa mužom hladachu, tak namakachu jenoż schórnje a nekotre kosce.

* S Częstkeje Kamjenicy. (Wosnjemdrjeny wot.) Njewjesthowy podawa so so w in w posledních dnjach. Na dwórnischczu w Częstkej Kamjenicy wudoby so wot że jednistwo wosa a hanjeschę po kólijach do Dećzina. Luđo dyr dźiwje stoje, jasno popadnychu, njemóžachu pak so za trótki powjas bohdarjeć. Tak dyrbjachu rozsćerdzene stoczo sasze puschćicz. Tu pschijdźe twórowy cząš t Dećzina. S wulkim wotmachom, hłowu powóchejo, hanjeschę wot cżohej napischczo, trasy do lokomotiwy, padny a pschejedźe jo.

* S t r a k o n a w j e l e č a n c z w i l a w R u s k e j. Njewjesthowy podawk so jo w in w posledních dnjach. Na dwórnischczu w Częstkej Kamjenicy wudoby so wot że jednistwo wosa a hanjeschę po kólijach do Dećzina. Luđo dyr dźiwje stoje, jasno popadnychu, njemóžachu pak so za trótki powjas bohdarjeć. Tak dyrbjachu rozsćerdzene stoczo sasze puschćicz. Tu pschijdźe twórowy cząš t Dećzina. S wulkim wotmachom, hłowu powóchejo, hanjeschę wot cżohej napischczo, trasy do lokomotiwy, padny a pschejedźe jo.

* S a m o m o r d a r s t w o p o d s c h p u n d o w a n j e m. Spodźiwne šamomordarstwo wotkry so w Swendonje, małym jendźelskim městaczku. Pod schpundowanjom nowoje khěže namakachu cżeło wósmeho Balbina Smitha, kotryž běšche dołhe lěta bohatstwo městaczkowje rady był. Myšlachu šebi najprjedy na morđarstwo, dokež běchu 2 měsazy dołho thudženeho podarmo pytali. Nicho pak je so nawotkalało, so je šebi Smith wopraždże swoje žiwjenje wzał. Namakachu tola pod jeho cżełom twarzu brilej. Sa cząš njeskutka njedźeše khěža hidźeze dołwarjena. S małej dźěru je Smith pod schpundowanje jałeł a je šebi tam nadtrk rozrěnył. Marjerjo su potom dźěchu januarowali, tak so šebi nichtó njeblježi njemóžeše, so Smith swoju schpundowanja tež. Dotle khodź, dokelž luđo do nowoho bydlenja zacząnu nyć, napadny jim spodźiwna wón. Wosi sbožachu na to schpundowanje a namakachu tam słónčnje Smitha, kotryhoż běchu tak dołho pytali.

* S p ě c h n e j u s t i z a. W Besforcze mješeschę so tannischi wobydlerjo dla pschestupjenja wobthóbdnych postajenjow tannolwicz. Mjes tym, so je wobstorżenu pschez šudom sakitowasche, padny dźeł wjeska bese a pohjeha wobskorżenchu. Bjeswědomneho wjeżachu jeho t rosmatinow. Ssudnik je jednanje je wjele pschekrothny. Podźischo je wobskorżenemu idźeli, so je je šudnik je jednanje pschećelno njemu sastojilo, dokelž je swoje khcjanje hižo t tym bołtał, so je jemu wjeczk na hłowu padnył.

* **Cżeło pożledneho pólšeho krala je pschewjese.** Pólši šapóżtanz w Móšthwje je wot šwojeho knjeżerstwa nadawk dóstał, so by je sowjetskim knjeżerstwom jednał, haćz njeby je cżeło pożledneho pólšeho krala Stanišława Augusta do Pólšteje pschewjesć mohło. Cżeło je w katolšej zyrkwi šwj. Katrinu w Petrohrodźe pohrjebane. Nadawk je je teho dla stajił, dokelž chce bolschewistiske knjeżerstwo wschě powostanki zemrěthych w podjemnitich pinzach tuteje zyrkwje w šhromadnym wozoje połkowacz.

* **Sa 24 hodźinow j nanom žydowi dźěrji.** Jedyn Turka w Baczinje pschi Czornym morju ma tři mandżelske. W tutych dnjach dari jemu prěnja mandżelska dwě, druha tři a tśeca dwě dźěrji. Wschu sa 24 hodźinow. Wo 7 dźěrji sa 24 hodźin bohatschi.

Samotruharjo!

Kaž jěd hdyž k jich wótrenju woprawdzity

„Acodra-Diamant"

wuźiwjece. Tučenje njeje wjacy nuzne. Acodra-Diamant čini brodutruhanje k wjeselu. Najnjezwučeńši samotruhar dostanje hnydom najwótriše britwje a nóżki. — Sta dźeśnych dopinow.

Płaćizna jenoż 1.— hr., dobérk (Nachnahme) 1.30 hr.
Za 4 lěta smy 3½ milijona štuk předali.
Rukujemy za tute wuprajenja.
Rukowanje: Pjenjezy hnydom wróćimy, hdyž njeje wuspěcha.
Bethge Compagnie, Dresden-A. 27
Zwiekauer Str. 71. / Póstowy čekowy konto: Dresden 7128.
Zastup zejow wšudźom pytamy.

* **Spodźiwnosć w šwórbje.** Psched nekotrymi dnjemi popadny jo w Dunaji schcejka, kotrejež rjap běšche dele thibnjeny, wokoło 45 gradow běšche rózk. Kaž je jo wobschakało, je hižo wot naroda — j dźeśaczich lět — jemu wobschkodźena.

* **300 khežow jo špalilo.** S Lisbona je pischo: Wulki woheń w Fuerdo Duro, we blišcosći Oporta, juricži 300 khežow. Jedna so j najwutcżeriho dźeła wo bydlenja rybarjow. Wjazy stow wobydlow ju j wohnjonm šwój dom šhubiło.

* **Amerikanska studentka jo šhubiła.** S Lipšca je pischo: Amerikanski konsulat w Lipšku tole wozjewi. Wo šrjedy februara šhubi jo amerikanska studentka Lenka Reichertez. Kaž jo bycż šda, je šamomordarstwo słuczyła. Amerikanski konsulat je 500 hr. myta temu pschihtnił, kotryż nétkajki špschećzomnu powješći pschinješe.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schwörkt, 26. měrza, dyrjo. pschedawaja ho na pschedžowanje w hamtiści pschedžadžowarni we nowym šudnišwje: 90 bleschowo běleho wina, 30 rolow kartona, 180 rolow papy, 4 pišanšticzich maschinow, šloty muzeju cząšnik, šloty žónjazy cząšnik na ruczinym pasku, muzejazi wobleki, cżorny špunkti šuješchnik, gumijowy mantl, cżorna boa, pjenježny khantor, 3 wulkich draśnych khantorow, kichinja, kofich (šukkowy podschiwk), kukoje šalonowe blido, jedne koło, wobleckowe ckanimy, 400 wschelakich grotow, 6 wulkich žydźanych nahlowjazych rubješchkow, 8 gratow (universal), 1 štol, 170 m. žydźanych ckaninow, cżornych wudowych, cżerwjenych, 52 metrow wschelakobarbnych crepe de chine, 57 m. žółteje židy, wjelicka dźělba wurěźnych a wukmjanych tworow, motorjse koło R. S. W. (3 PS.), 9 nahribjetnikow, 7 kartonow wumělčich hłobnkowych kwětkow, drastny khantor, mjnje blidło, łožo j matrazu, cżumpaty štol, toiletne blidło je schpiżelkom, schijaza maschina, schwadlište blido, schpihel na štoły j podšiawkom, wjazy pišanšticzich blidow, 3 šofa, kredenzu, létny mantl, wjazy khamarišticzich blidow a regalow, zigary, tobak, tworowy khantor, knihowy khantor, lejpjaza maschina, kuczat, pišanška maschina (Mignon), šokolšte cżrije, łokane tofle, bilżowe tofle.

*

Měšchcjanska industrijowa a pischemyšlowa schula na herbstich hrjebjach 1.

Wyschschi wotdźěl:

a) Wotrjadna schula za maschinistich twarzow a elektrotechnikarjow;

b) wotrjadna schula za thcherjow atd.

Jenož wobdarjeni hólzy bo pschijimaju. Schula traje 4 lěta. Pschipowědźenišći cząš wichcheduje wot 11—1 a 5—7 hod. Jenšrjska kniha ma bo šobuptschinješ.

*

Dwujstwo za wudźerjenje Albrechtišeje rěki ma šhromadźišu šrjedu, 25. měrza 1925, pop. w 2 hodź. w hoscenju Centralneho dźiwadła „Lauke" w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

W konkursu wo šamožerju drjewowobdźěłanego alzijskego towarschtwa w Delnim Wujezdże, parny rěkaš a kowanišćerja w Delnim Wujezdże je fo termija za pruhowanje podźěłskich pschipowědźenych žadanjow na 18. hapryl 1925 dop. w 11 hodź. wo jtwje cżo. 85 postajila.

*

Wo šawostajenišchim wikwarja Vrbna Erlerja w Straži, kiż je 19. oktobra 1924 w Stražy wumrěł, je fo 20. měrza dop. w 9 hodź. konkurs wotkwrił. Se urjadowanjom je pschekupz Ernst Schmidt j Wojerez, na Drjezdźanskej dróhi cżo. 11. — Konkurtowe žadanja maja fo haćz do 1. meje 1925 na šudnistwje, pschipowědźeja 27. meje 1925 dop. w 10 hodź. na hamtskim Wojerowskim šudnistwje we jtnoji cżo. 85 postají fo, haćz nětčišchi jarjadowarjowe wostanje abo woli fo druhi, nimo tuho wobšamknu fo hischcze wubjerk wertzelow. Kóždy, kiż ma nětčiho, schtóż do konkurtowe maży šlušcha, a schtóż je nětčiho dołžny, ma to konkurtowemu jarjadnikej haćz do 1. meje 1925 wozjewicz.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho slawneho serbskeho wóčinca Jana Hajncy.

83. Mojemu towaršej E. K. we L.

Starosć wo mnje, přećelo,
Na hozdźik powš khwatajo.
W Barće sym a myslu sebi
Tudy wostać dłóši čas.
Pój, pój! wopytaj mje raz,
Wšak běch wěčnje dobry Tebi;
Kak dha mohł so přeměnić
Abo někak přeněmčić?
Wšitke serbske holiča
Mje drje tola njeznaja,
Kotrež ja pak znaju — česću;
Postrow wšak je wote mnje.
Amor — Amor, zawěšće
Temu wuwinych so z lesću,
A hdy by też zranił mje,
Njeměł žanej' starosće.

Zrudźena njej' wutroba,
Maličkosć ju njejima.
Njech też zły swět na mnje jědże
A mje barbi wšelako,
Hłupym słóžcam směju se,
Njewěm praweho wšak nihdźe.
Wšak, hdyž wóndy pućowach,
Njemólnych też njenamkach.
Bjez pjenjez a pomazki
Maćerku hóle wopěrku —
Fechtwach, ha ha, dwór wot dwora
Wěčnje z prózdnym brjuchom sy
Jako „armer Reizendy",
Wobčežnosć wšěch, wšitkich „no-
A kaž druzy we khłódku [ra",
Drěmach — pachach trubčičku.

Dyrbjach w korčmach nocować
Njemóžach dla ptačkow spać,
Mje 'šće dźensa koža spina —
Hu! wšo dalše zamjelču,
Pozdźišo Ći přeradźu.
Do Hamburka sym wot Wina
Přinóžkował za pjeć dnjow;
By Ty też tak nóžk'wać mohł!
To pak rjana kermuš jo,
Pućuj, komuž lubi so;
Derje, zo zas' móže mózu dźělać,
Njej też statok złočany;
Paradis też nimaš Ty.
Pilnje zas' chcu mlěć a spěwać
Njech dže, kaž dže, zbožowny,
Sym we našej Łužicy.

Luby, što mi prajić maš?
K blincam muku potrjebaš?
Nó! hdyž budże přeńca domoj,
Dha Ći měrcu zemlěju. —
Wobžaruju z wutrobu,
Zo maš haru z nohu kromej,
Tola, stary wojako,
Wšće so bórzy zhrabaš so.

Skónčnje z Tobu wjeršnemu
Towaršow wšěch poruču.
Bratřiko, hdyž zaso póńdźe,
Dha mje wšće wopytaš.
Snadź, hdyž wulku kołbas maš,
Branibor też na ju dóńdźe,
Potom Ći na jewišću
Spěwam krasnú pěsničku.

84. Trošinc dowěrjenje.

Kiž sće zrudni, zetrěwajće
Horce sylzy z wočow sej;
Trošinc spěwy zaspěwajće
Wo dobroćé wótcowskej.
Hdyž přez pusćiny nas wjedźe,
Wopušćić nas tola njeb'dźe:
Přez kříž, horjo, hubjenstwo
K njebju dźeja křesćenjo.

Njepłačć, luby křesćijano,
Runje nuza, khudoba
Z tobu stawa wšěchnje rano —
Do łoža će přewodźa;
Njepłač, Bóh je hišće živy,
Ach, tak smilny, dobroćiwy,
Na tebje tón zawěšće
Njezabudźe w khudobje.

Njepłačće, hdyž je nam woda
Pola, luki, twarjenja
Zahubiła — zo je škoda,
Nuza waše přemérna;
Njepłačće! Bóh, kiž wšo dawa,
Ma we swojej stwórbje prawa
Brać a dać; duž njepłačće,
Wón was zaso žohnuje.

Njepłačće, kiž sće wy lětsa
Přez woheń wšo zhubili:
Bóh wam budże pomoc, swěca
W starosćiwej čémnosći.
Kózda rana, kiž won bije,
W jeho hojefni zažije;
Wón tón dobry lékař je,
Na njeho so wobroćće,

Syrotka, kiž sylzy roniš
Tam na rowje staršeju,
Njepłač, ty tež bórzy zhoniš
Wótcenu smilnu dobrotu.
Samalutka njejsy w swěći,
Hlaj, nas zbóžnik – přećel dźěći –
Tebje kaž mać lubuje,
Před škodu će zwarnuje.

Nó, wy lubi, njepłakajće,
Trošťujće so we Bozy,
K njebju horje pohladajće,
Po khwili tam při nim smy.
Tam, hdyž žana zrudźba njeje
Tam wšo horjo swój kónc změje,
Tam my wšsće zhonimy,
Čeho dla tu płakamy.

Duž tu Beha khwalić chemy,
Smy też khudźi, hubjeni;
Po čerpjenjach my budźemy
Při nim wšak tam wjeseli,

Hdźež tam njeb'dźemy wjac płakać
Ale z wjeselošću skakać: [kać,
Tam před thrónom jehnjeća
Spěwamy haleluja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 71 | Budyšin — srjedu, 25. měrca 1925 — Bautzen | Lětnik 84

Z. N. s płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. br. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čisći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Jednanje wo cźěšo-pólšim wobkhodnym sprjećenju je tak daloko pokročiło, so może so wočakarj, so so zapoczak haprieje dojedna.

*

Francowski sastupjeŕ w Syriji je turkowskemu kujeŕstwu niz jenoj dowolił, so smě turkowske wójsku psches Syriju pschećerchnyć, wón ma teź polnonóz, turkowskohrjiwy mjeru k lěpschemu Turkowstwje pscheměnić a dźeń żeleznizy Turkowskej pschewostajić. Jendźelska ludźe pschećerchowanje tam pola Swjatcha ludow protestowaŕ.

*

W Zürichu su pschi wólbje měšćanskich sastupjerjow socjalnodemokratojo 11 nowych mandatow dobyli, tak so maja i kommunistam wjeschinu w měšćanskim sastupjerstwje w pomjeru 61 : 64. Pschi wólbach wuzwjeche rady pak měšćanske strony wjeschinu doćachu.

*

W Newyorku su nowe snižene mukowych płaćiznow pschihotowane, dokelž posticzenje njepopuschcza. Pódzelte su so płaćižny tuka a wolija snižile. Sydny wolij so wot 4 dollarow na 3 dollary 60 centow ztunuschi.

Němska a Pólska.

Němsko pólske jednanje wo wobsamknjenju wikowanskeho sprjećenja so dźiwi a do předła njekročí. Połazu Němcow winuja, so je samowšitkom jednanje zadźerżało. Sapódlanz Korfanty w „Mjećzi Pespelitej“ wo tym praji: Wotradźowanju Němcam należuje, i nami zlěpom krutow kraj, jednanje cźarosćěcz a jo i politiskimi prajećenjemi bawjeć. Jeli so so Němcy sa pschichodnej dwě njedźeli, po tajšim hocź do žiwatych dijow, njebychu wo satladach wikowanskeho sprjećenja dojednali, potom dyrbja naschi sastupjerjo jednanje sastajeć a Barlin wopschećeć. Njebojimy so zlomneje wójny. Němcy so jara myla, dyž mjenja, so jich jako podawarjow maschinow za nasche podkopti a militarnje trjebanje. Maschiny za nasche górnistwo budźeli nam Cźěšoslowakja a Awstrika podawaćj, kotrejž jenoj na wokomik zjakaj, so so na nje wobrocźimy. Elektriske maschiny budźe nam Schwajcarska podawaćj, kotraž so hižo dlěšich cźas wo nasche skakanja prózuje. Teš ta wjsche druhe hobodarske strony sa Němsku farmarnje namakamy.

Rozsajźnjenje němskeho pósłanza Sthamera

Pschez jaźnjicźko kuma, so Jendźelska mjes europiskimi ludami roskorn słondźicź pyta. Niz němske, ale jendźelske kujeŕstwo je namjetowało, so bychu so němsko-pólske a němsko-cźeške mjesy pschemeńile. Němski pósłanz w Londonje, Sthamer, je jendźelske plećiwy wotkryl. W lisće, kotrjž je so w „Times“ wozjewiłchcźał, wón praji: **so němske kujeŕstwo pschi namjetach k rukowanjsemu paktej pólske mjesy zjzła njeje naspomnilo.** Wšchitzy němscy diplomatiscy sastupjerjo we hlownych městach su ertnje zdźełili, so bebi pólske kujeŕstwo bjeź pschicźiny starosće cźini. To rospominanja poleji, kotrejž su je rozuje mjes němskim kujeŕstwom a wjeczornymi swjatkarjemi japorcźale.

Němske kujeŕstwo je dosć wobhladniwe było a njeje na jendźelske klijane tijeschi falesto. Wono wě, kajke kopyta Jendźelska Němsci natłaczej pyta, a teho dla je njeje londźisko, jendźelstwu słym wotpohladam napschećwo stupieź. Jendźelska je je žiwojej njeprawnej politiki hanibne poraźenje porjerpiła. Po tutej hobrjej blamaji njemóże k njej nichtó žanehu dowěrjenja měć.

K njewěrnym powěsćam, kotrejž so w Londonskich politiskich klubach rozscherjeja, też zwjsluha, so je Mussolini jendźelskemu kujeŕstwu swjasankinjenjom Francowskeje swjask poslicził, a so je Chamberlain tole posliczenje Herriotej zdźełił. To bychu wšcho hebi Jendźelczenjo pschećeli, tola Mussolini tajku politiku hlinpotej njećwora. Zdalše słowniskowe ministerstwo wjeschenja, so je jenoš wo jendźelsku wunnitskenu jedna.

Sakski sejm.

Sćejm wo **zakonju wo gmejnskim porjedźe** wuradźesche. Sekcijowe wopschijeńcze rozkładuje justizkowy minister **Müller** praji, so so i nim statny dohlad trošchu popytni a dale dyrbi gmejnjska rada zjzła zakonja wliw dostaćej. Minister je k pschešwědczenju dóschoł, so njeje dobre, dyž je wuradźowazy dźeł zyle wusamknjeny. Potom so namjetnje, so by so błosowanske prawo měšćanjoseje dało, dyž je wón i pschećelstwo cźerjomy gmejnskich sastupjerjow. Postajenja we zwotwokarju hamtiskich hejtmanow dyrbja so wunmasnjeć. Hamtski hejtmann je je statnym sastojnikom, a zarjadniskuwo njesmě so je stajnje so pschemeńrjazymi wjetschinami samy-

Předešćniki trubki

wuporjedzenja pocełmjenja

W. Straube (Oty Brandta nasl.)

w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8.

licź. Wušmjenjenje i wokrjeźnego swjasta dyrbi so po możnosći pocźěźić. K temu trjebne wobydlerstwo dyrbi 20 000 hacź 30 000 dušći wuczinić.

Liebmann se socjaldemokratiskeje lěwizy pschisnjuje, so tógdy zaliadny jasoń njedóstatk pokaje, kotrejž dyrbja je wotstronić. Pschemjenjenje zakonja pak je pola lěwizy hnjbjene pschijeze namakało, dokelž wono reakcionarnym zadaćam pschećeloko napschećo pschichodźe. Druha komora je zaso jawjedze. Ssamosarjadnišnu gmejnow so wotstroni Pschemjenjenje postajenjew wo wotwołanju wólbnych sastojnikow prahitzjy na zapsahowjedźenje wólby na cźesk žiwjenja dźe. S pschemjenjenjom so zyły gmejnski porjad skały. Socjaldemokratojo lěwizy budźa teho dla pschećiwo njemu hłosować.

Němski konzjonalny **dr. Ebert** ninja pschemjenjenje gmejnskeho porjada hišcze za dospałoge. Wuniwolenny měšćanstwa dyrbi wotbłkosowanske prawo měć. S nježinym zakonjom dyrbi so wot měšćanstwa wobešła wukhmanitosć a zdźełanosć zadaćej. Měšćanstwa w gmejnach pschez 5000 dušćow dyrbi wukhmanjenosć k zjudnišemu zastojnjstwu a k wyschšej zarjadniskej słužbje měć. Wukmjenjenje je wokrjeźnemu zwjasku dyrbi hižo pschi 10 000 wobydlerjach nózno bnć. Namtski hejtmann dyrbi je wokrjesa wuzwolić. Sakonjerna pschedłoha je prawnemu wubjerkej pschipokasa.

Pschećeradźenje wójnskich potajmnosćow.

Dwórźanski wyschši krajny sud je tajnym pschedźenju 21-lětneho lubneho technikara Kirschnera z Lipika dla pschećeradźenja wójerskich potajnosćow“ sudźesche. Po twórbnjenju rewolucije bě Kirschner w němskim wójsku w baltiskich prowincach słužił, potom bě do Ehrhardtoweje brigady zastupił a bě wyšpjet němikostatnej woborje pschijźinschał. Wobšćerjenemu k jastwu na 9 měsacow zahnadnich, z kotrymž so 6 měsacow za pocźerpjene pschećerjenjowanje jastwa wotliczi. Sa pschećeradźenje wójerskich potajnosćow je to po prawem maliczkosć. Ale je snadź i zyła nječzłu w němskim wójsku, schtož by potajne było? Swjasarska kontrolowaza komunistija je tola hižo wjchu potajnosć wotkryła.

Wobdźelenje pschi nabožinskej słužbje w Salsej.

Sakske ministerstwo za ludowe sdźełanje je k wokólnjenju schulskich techniskich wobcźežnoscźow sledowace postajiło:

1. Wuczerjo, kotrjž so zapowiedaja, nabožinsku wuczbu wudźelić, maja to schulskemu wobdźełstwu do nastajenja schulskeho plana pitznunje sdźełić.

2. Wotpowiedźenje schulerjow wot nabožinskeje wuczby ma so porjadnje jenoš pschi spočatku schulskeho léta pjitnonje a najpózdźischo prěni wuczbny dźeń stacź. W schulskim pollěcu smě so z nabožinskeje wuczby jenoš wažnych pschicźinow dla z dowolnoscju schulskeje dohladowarskeje wyschnosće wustupicź.

3. Schulerjo, kotrjž su dawanate zdźerżenjowe léto dokonjeli a žně so hacź dotal w druhim wěry wuznaczu wocźahnyli, njesmědźa so pschećiwo zwojej woli k wobdźelenju pschi nabožinskim zwjczbje nuzować.

4. Wošiewjenja wo njewobdźelenju pschi nabožinskej wuczbje dale schulskeho léta placźa.

5. Dźeźo, kotrejž so wot wobdźelenja pschi nabožinskej wuczbje njewotpowiedźi, ma so pschi njej wobdźelić.

Kommunistiski nadpad na zhromadźizny socjaldemokratiskich wusnowerjow.

We Waslmuje w Porurskej su je w zhromadźizne, kotruž běchu socjaldemokratojo dla presidenskeje wólby zwołali, kommunistojo do nich z pukami dali. Wjele wuzwolowjow je so franiło. Socjaldemokratiske zjednoscze sapósłanza Schluchtmanna, kotrejž dyrbjesche w zhromadźizni rěcźeć, z nožom skakachu. W zhromadźizni wschu nabodnu rozbidu. Žanehu blida a žanehu stola zyłeho njewosta.

Wuhladny presidenskich kandidatow w Němskej.

„Berliner Zeitung am Mittag“ zjzła nětkle wobliczeju, kelko hłosow jenotliwi kandidatojo presidenskeje wólby dostaja. Tele liczby njemóża je jako wěrje wobhladaeź, tola znadź woprawdźitosći bliźo pschińdu. Po nich kandidat monarchistiskich stronow dr. Jarres 10 miljonow hłosow, socjaldemokrat Braun 8 miljonow, Marx 4 miljonow, Hellpach 2, Held połdra miljona a Ludendorff 800 tyšaz hłosow dóstanje.

Bołharske wobskorźby pschećiwo Ludendorffej.

Prjedawschi bołharski wójnski minister general Rajdenow je w Sofijskej „Sakrobednej Rěči“ zjawny list wozjewił, kotrjž ma jako wotmołwu na jednym naskarjł we mazedonskej katastrofje we lěce 1918 w jenich Winskich naimjach wozjednjany, pjaćiž. General Rajdenow pisze:

Jako wójnski minister pschez nadzorjenja pola němskeho wyschšeho kommanda pólnemu marschallej Hindenburgej telefonowach, so by dźiwaj abo tři armeekorpsy z wójska, i mazedonskeje frenty wsatcho, k mazedonskej frontce pósłał, dokelž bu bołharjzy wojazy wuńsli a zyłkownje cźěrpjeli njemscy wudźerżerjo. W mjenje pólneho marschalla general Ludendorff wotmolwi, so nima za nuzne, wojakow na mazedonskim frontu wotedaeź; **pschetož němski hłowny kommando ma nadrobne rozprawy, so swjasarjo zadnym nadobch njepschihotuja**, a so bołharjzy wojazy za sakładne wojewanje dospołne dóstatnje.

Jeli so pak bychu swjasarjo tola tkuninjcy nadobch pytali, by wón hnydom podpjeru pósłał. Hdyž da jeje pschihłada, muhli naschi wojazy nadobch sadźerżeć. Telegrafowach druhi króć, so by naschi wojazy jara kusztali a hrubjenje wuhotowali, so so je frenty swjasarjow wopruschenji cźuja a so pod wilnom pospjitnjenje njepschećiwje ogórujże sjeja. K zakitowju mazedonskeje frenty su pytne rezerwy trěbne, i namjerschcza jedyn němski korps. Swjasarjo po dźaću tutnje nadobchi na mazedonsku frontu pschichwatuje. Wěchmy powěsće dóstali, so bě so 500 000 muži pytne wójsko w Szolunje na kraj wuhotowało, kotrehoż pschichwat tutnmy nadobch wosnamjeni.

General Ludendorff je na tuton druhi telegramat hnydomny wotmołwił, so **ma wón lěpschu wobhonjeńsku kluźbu**, a so wě, so swjasarjo zadnym nadobch w Mazedonskej njepschihotuja. Wójna je na wjeczornej frowce rosnuła.

Sdyż pak posłyschu general załožne jeźdźowši stamanja mazedonskeje frenty widźeze, wón rozharjeny na Bołharow sjentjersche. Wón njemjeźesche žanehu prawa k tomu. My Bołharjo běchmy dwě tucźinje swojcho wójska, mjeńsze dwitze, němskemu wyschšemu kommandej, kotrejž bě Ludendorff ponjewocz, dowěrili. Tutón kommando njeje swojim winowatosćej dopjelnił, **dokelž bě jón jeho schef do bluda sawjedł.** Němšti kommando wěrjesche, so swjasarjo mazedonskim frontu njebudźa nadobchowaeź a so je wójna na wjeczornej frowce rosnuła.

Bołharski general swój nastawk je słowami słónczi, so ma general **Ludendorff hłowne samolwjenje za mazedonsku katastrofu léta 1918, kotraž je katastrofy na druhich frontach za sobu zejanyła.**

Hroženje Straßburgskeho biskopa.

Kaj „Germania“ powě, je Straßburgski biskop jenemu dopisarjej monarchistiskich Pariskich nowin „Figaro“ zjeł: Schulski strajk ł 5. hacź do 16. měrca je jo jenoš na pruhe stał. **Jeli so budźe trjeba, hacź k generalnemu strajkej pońdźenuje.** Dyrbimy na to abo druhe waschnje so sa to postaraeź, so simultanske schule próżdne wostanu. Elsaźanjo so zawołu cźesnego hrožka njeitrožu, kotrjž so i fschelejsjonistiu swědomnjom snjese. Jeli so so hacź do jutrow niczo njestanje, so zyły katholti Elsaź do bidanja da, a potom wo dorazniski skutk a wo nětchu druheho póśdźe dyźli wo jedneru schulski strajk.

Egiptowski parlament to rospuschćił.

Egiptowski lud Jendźelczanow njelubuje. Jendźelscho nadkjeźerstwo su so Egipczenjo hacź do fyjeje wole nabyli a dyhu so i njeho rad wuswobodźili. Jendźelczenjo fur prjedawschi egiptowski parlament rospuschćili, dokelž jeho ministeriti president Saglul pascha, žadasche, so dyrbi jendźelske wójsko Egiptowskej a Sudanej polna liwobyda dacź. Jendźelczenjo zo Egiptowskej a Sudanej polna liwobyda dacź. Jendźelczenjo hebi wjeźo na to njepomyślu, so i Egiptowskeje hibacź a fpjeczźiwy parlament rospuschćiłchu. Po nowowólbach rěkaschc, so je wjetschina wupowolenych sapósłanzow Jendźelskej/pschećiwnje fmjśleła. S tutym wudawanjom pak hebi Jendźelczenjo do jasa izachu. Hdyž bě so 23. septembra nowy parlament sejchel, wón Saglula paschu z 125 pschećiwo, 85 hłosami za prezidenta wuzwoli. Teź prěni a druhi měšto-president k stronje egiptowskeje njezwotniwjnoscje pschistupichataj. S wuntschkom tutaje wólby su so Jendźelczenjo jara pschepłaćili. Kujeźerstwo, kotreż su Jendźelczenjo postajili, so njeby wochło pschećiwno spjerjiwenmu parlamentej dźerżeć. Jendźelczenjo su parlament jeho dla hnydom rospuschćili. Egiptowczenjo dyrbja hebi to lubicź dacź;

pschezoj Jendželschenjo ßo na ßwoje wójsko ßepßeraju, pschetschiwo kokremu ßebi Cgipczenjo njeßwórja poßtanycz. Londonski „Daily Chronikle“ ß Kairo powdź, so ßu Saglukowi pschiwißowarjo ß wojowańßkim duchom napießenjeni, a so je pokoßenje kritiße. K ßbéżkej ß bronjemi pak drje tola njedobdże.

Macdonald ßo awßtralßko-japańßkich ßchmalańzow boji.

W jendželßkim delnim ßejmje je pschi debacże wo natwarjenju wójnßkeho pschißtawa w Singaporje wjednił dżakańcżeßkeje ßtrony Macdonald prajił, ßo tole ßepßeranißchczo wójeßkeho łódżiwa Jendželßku njeßpomlnu, ale nawopak powßdakli, dokelż ßo ß tym wójnßke inßtrukty w ßwóżce wożiwja. Hdyż je ßo prajiło, ßo je ßepßeranißchczo w Singaporje nußne, ßo dy ßo „béła politika“ (béłych wobydlerjow) Awßtralßkeje ßachowała, to ß druhimi ßłowami prajił, ßo ß teho bjes dwéła wobronjenych konflikt mjeß Awßtralßku a Japanßku nastanje, dokelż budże ßo Awßtralika bjes dwéła pschicżahowanju Japanßkich pschecżiwjerjow. Jeli ßo pak ßo tole ménjenje ßaßtanje, njeßmje ßo rjec, ßo ßo Singapore bla bjeßtracha jendželßkeho knjeżßtwa wobtwjerdżi.

Popuschczenje kurdiłkeho ßpżita.

Powéßcże ß Kurdiłtana powdża, ßo ßpżitarßke hibanje popuschczenje. Sbéżkarjo na njedoßtatku munizije a zyrobu cżerpja. Pódła teho powéßcże wottraßcheja, ßo Turkoju pobyłuinje doßawaja. Londonßki „Daily Telegraf“ ß nowa pißche, ßo je turkowßke knjeżeßtwo ße ßamyßłom ßtynoscj sbéżkarjow pschéhnało, ße mohło wójßko pola Moßßula pschecżiwo Jendželßkej ßhromadżiło.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 740, thgrometker 0, thermometker wo dnju + 6. Dżeńßa rano we 8 hodź. barometer 739, thgrometker 0, thermometker w nozy — 1. Wuhladny na mało ße pschemjenjaze wjedro. — Wjedro drje wotßoßi, ale dale wißoke wotßanje a nam ßnano jutße abo ßajutřißchine ß nadżejnom hrow. Niżina leßeße wcżera rano ß wjecżora Jendželßkeje, dalßcha nad ßrjedżnozemßkim morjom a nad krótkoramßkej Europie. Wißchina cżehnjeßcha ßo ß Franzowßkeje pßches Nimßku k raußchenu morjej. — Jutße ßchtwórtk ßlónczko 5,53 hodź. ßkhoda a ßo 6,20 hodź. khowa. Mjeßacż ßhadża rano 7,06 hodź. a ßo 8,23 hodź. wjecżor khowa.

— **Roßprawa polizije.** Tu kradnyßom 23. 3. 1925 pschiwobkonju pßched dwórnißchczom ruczny wotwjeß, na jelch barbjeny; pßches ßelenu barbu mérkuju hißchcza. Ißdonja cżehnjena. Wo wjeßenne powéßcże proßy Budyßchßka kriminalna polizija.

— **Podkrjeßnyj wubjerß Budyßchßcheho hantißcheho hejtmannßtwa.** (Poßedżenje 23. mérza 1925.) Shromadżiłmu nawjedowaße k. hamißli hejtmann dr. Jungmann. — K. hantißli hejtmann wótrowaße pschi ßapoczatku wopomnjenßke ßłowa wotcemrétemu némßkemu preßidentej. Shromadżiła poczeßći njeboho z pßtanjenjom. — Méßchczanoßta Schmidt ße Sohlanda, kotryż ßu ß méßchczanoßtu do Rükwitz-Bellerava powołany, roßjohnowa ße ße ßhromadżiłu. Na jeho méßto ßtupi we podkrjeßnym ßßędże wobßkhodny wjednik Gußtaw Pélßch a do podkrjeßneho wubjerka k. Gußtaw Rychtář ß Wjeleczina. — Saßtupjowßchi do dnjoweho porjada da ßu wubjerk hantißcheho hejtmannßtwa potomnóz, wußtajeni podkrjeßneho ßaßtarcżeßtwa ßwjaßta do cżißcheja dacz.

So dy ßo ß natwarjenjom hydżenjow pschéhowało, ßakaj wubjerk, do kotrehoż ßłuchcże ßcżehowacy knjeża: méßchczanoßta Seidel ß Kerßunja, ßkładownik Wjeła ß Sorußcże Hórli a méßchczanoßta Gerber ß Minakała jako porjadni ßobußtajerjo, méßchczanoßta Beinza ß Wjednarjez (Wchrßdorf), Zivnoßcżej Schiman ß Komorowa a méßchczanoßta Kurzreiter ße Spitzej. — Podkrjeßnyj dawß ßa japrzeju je ßo po naßhonjenjach w mérzu ß 32 000 hr. wobließć, a dyżbi ßo najprjedy w tutej wyßokoßcżi ßcżacz. Tuta ließba wobpschija dżeßaty dżeł podpjerow ßa nowotwar puczów. Dawk na cżehnity ßtót dyrbi ßo w jenej termiji a to w meji ßcżacz. — W naßtupanju awtoweho wobkhada mjeß Budyßchonu a Kamjenzom ßdżeli k hamißli hejtmann, ße ßo wobthad ßnadź 4. hapreje wotewri. — Wyßchißchi hantißi drohowu mißchkr Jüttner béßche prohżt, ßo by ßo ßa njeho ß podkrjeßnych ßrédkow jédne koła wobßtarało. SStat je mjenujcy ß tukowańßkich pschicżißnowo ! ? drohowhan mißchiram ßłużbne koło wotewßak. Dokelż pak jemu njebéßche możno było, ßwoju ßłużbu pßchi dokonjecż, béßche Tüttner horjeka nadßyomnjenu próßtwu ßapodak. Wubjerk wobßamknu, ßo ßo kolo wobßtara. — Budyßchßkemu cżerwjenemu khißżej a dżakańcżeßkej ßamaritßkej kolonje pschißwoli ßo po 750 hr. pod pjery. — Pryjedawßchemu Wadecżanßkemu méßchczanoßcże bęchu 173 hr. dalßka na cżehnity ßkót pokradnyłt. Wubjerk wobßamknu, pokoju ßumny ßpußchcżeż, druhu połoßju pak wot gmejny żadacż. — Konzeßije adruhe dowolnoßcże. Wubjerk ßłyßhali ßcżehowace żadoßcże: khorła Schneider ß Hußti dóßta dowolnoßcż na wótmékwanje ßpżiwowych hrow; Jan Haßchka ße Sokolzy dóßta torcżmarßku konzeßiju za lężomnoßcż cżo. 11. Guldże Weberez ß Hajniz pschißchłoßowaße. Dodawk ßa wobkhodny porjad wubjerk ßchwali. Schtoż ßtatnu pomoż ßa tatarßkoe, kotrejż je ß njewjedrom ßchkodowało, naßtupa, pßchewoßnje podkrjeß ßam dołżniße rukowanje.

— **SSadanjenje nalutowańßkich pjenjez.** Na namjet ßwjaßka łatkich nalutowańnjow je ßo, każ ßhonimy, dań ßa nalutowańßke pjenjezy, kotruż ßmédża nalutowańcże ßa płacżicż, dżiwaja na powßchitkowne ponjecże kapitalowcże danje hacż na dalßche na 6 ßrozentow powßaßka; ß nalutowańnje, kotrejż ßo ß dżeżicżim hacż 3 méßaczným wupowdżeńßkim cżaßom ßapotoża, ßmé ßo 8 prozentow wod léto płacżicż. Pßchi tom pokaßuje minißterßtwo ßnuteßkownych nalożnoßcżow na to; jo ßu tute ßadżiby te natschißchcże ßadżby, kotreż ßmédża ßo jenoż płacżicż, je-li jenotliwe pokładnizy ß tym njeczerpja.

— **Pßchecżiwo powyßchenju żelenißkich tarißow.** Hdyż béßche hiżo pßched krótkim Drżeżdżańcże wobkhadny towaríßwo pßchecżiwo powyßchenju żelenißkich tarißow proteßt ßapodało, je nétko też Drżeżdżańßka rada na ródańße waßchinje pola nimßkoßtatneho wobłyhadneho minißterßtwa we Barlinje ßakrocżiła. W dopißu pokaża ßo na to, jo hoßpodarßki poßtup bjes puczowanja możny njeje. Puczowanje pak pßchibéra, cżim tunßche ßu płacżimy. Też wutrajeje jo ßo pßchi wyßokich żelenißkich tarißach wot Nimßkeje wotwobroczża a radżicżo do takich krajow puczinja, hdyż ßu niże tarißy, na pßchißłab do Italßkeje.

— **Milina jako żórło płodnoßcże.** Hiżo wjele lét dołho ßo we wßchelakich krajach pobyły cżinja, kotrejż na to merża, na ratarßky wobdżełanej ßemi wjetßche wanoßchi dożdżeż. Se wßchelakich ßtronow ßo hiżo wo dobrych wußpéchach dżeli, kotreż k dalßchim ßtudjam na tutym polu pobonjachu. Wobbżiwanja hódnje pak ßu powdżeż, kotreż ißtta wutrjadna nowina wo mußßélßkich takich pobytnow roßßchérja. Pobyt wobßtejßche w tym, ße ßo ßmuk kule ß metallowym ßakom poczahny, ße kotrejż ßo wyßchédże na 4 hodżiny elektriß prud puschejcżeße. K pßchewarjanju béßche pódła unje tak wulki kruch jenije, ß jenaßkimi płodami wobßadżemy, kotruż ßo bjes miliny po wuzkownym waßchinju wobdżełaße. Znd wobeju kruchaw podobne ßcżehowazy liczży ßa elektrißowany a ßa druhi kruch: béray 30 kg pornjo 20 kg, morchewje 10 pornjo 7, mérnik (ßelerje) 24 pornjo 16, hußkowy kał 92 pornjo 76 kg. Po tym dyrbja ßo wußßédki ß miliny wobdżełanje kule jako jara dobre mjenowacż; hinak ßtej wßo ß praßchenjom nentabilitu, to réka, hacż ßo wéz tej wopraßdże ßwoni. Dokelż je milina pßchezo hißchcże jara droha, budże dyrż ßo wjetßchi wunoßchk ß wjetßchimi wudawkami ßapßcżeż dyrbżeż. Se ßtejnißchcża privatneho hoßpodarjenja njeje potajtim wjele dożpéße bylo. Nétko pak ßo ßdżeli, jo je ßo franzowßkemu ratarjej poradżiło, powißrowu milinu ßa ßamżiny ßamżer wuzicż. S tym bychu ßo wudawki jara ponißżile. Franzowßka natwari ßebi apparat, pßchi kotrymż bésche pódła metallowego kónczka ßa kromadżenje powißroweje miliny, też druhi kónczk, kotryż magneteßmuß je ßemje pßchedżéła. SSpodły rołe ßu ßo groły nakładże, po kotrychż je powétra wßata milina wobhnuje. Dożpéße wuklédki dyrbja jara dobre bycż. Bliżße drobnoßcże pak njeßłu hißchcże ßnate.

Se SSßmochczicż. Spéwarßke towarßtwo „Wjwalz“ we ßwjecżi ßandżenu njedżelu wjecżor we SSßmochczichim hoßczenzu ßwój 4. ßakożelißki ßwjeżdżeń. Wopyt béßche njedżiwaju hroßnho wjeßra ßpokojacy. Pod nawjedowanjom k. wucżerja Schäfera ß Wulkeho Wjelkowa wótwaríße thór wßchelake dżéła wot Schumanna. Harżenjez je thor w poßledniem cżaßu dobre poßtupy cżinił a powßchitkownje wo wobßtejnoßcżach derje ßpéwaße, hy tola wuhledy wjeßele był, hdy ßo cżerßtwißcho ßpéwało a hdy bychu ßpéwarja na dirżawßkowy rißchik bóle kehżowali. Dżiwadżany trach „Snajomßtwo w ßelenej lipje“ ßo powßchitkownje podobaße. S rejemi ßo ßwjedżeli ßkónczli. — Hdyż hnoja naßchi cżitarjo tutu rozprawu cżitaczj, budża ße we wußłym, jo je rjany żerßtli wjeßełi był, kotryż je SSßmochczicżanße ßpéwarße towarßtwo ß tjanym herßtikym wjeßelom wuhotowało. Tohodła dyrbi ßo prajicż, jo tonu ta njeje. SSpéwedżeri wobßtejcż SSßerbow je tył dobrośtje nimała. Kak to pßchiłuże, ßo rośumny cżłowjek prajcha. Kdy bychmy na to wotmołwicż chżyli, bychmy wocżarjej bjeßeli tołßtu knihu, do kotrejż je ß kwaßnym hißmiłkom ßapißany ßrudny dżał ßerbßkeho luda. Tola chcemy to dżeńßa woßtajicż: mnohim je narodna nuża a habiwßtwo ßnata, mnohim je ßo lubośże polna wutroha ßłamała, hdyż, hladajo na ßajatkoßcż a bjeßwutrobitoßcż wßitkich wuherßchow, ßwoje prózowanja we ßdżerżenje ßerbßkeje récże a ßerbßkich wałchnjow ßniżene widżachu. Chcemy ßo dżeńßa jenoż wopraßchecż ßpéwarjow a ßpéwarki, hacż ßo w jich wutrobach niczo njepißa, hdyż wußtupjo ß pßcheh ßerbßkim pßchipobluchaßßiwom jenoż ß némßkimi ßpéwami. Abo ßu ßnadź tohodła pßchi ßpéwanju tak hłuboko ße ßunje, aby do ßpéwańßkich knihow hladali, dokelż jim prawa ßwobodna myßl pobrachowańße? Hój wopraßdże, ße abo ßu jenoż tón bycż, kiż je ßwérny, ßwérny ßtajenu ludej, ßwérny ßam ßebi. Tuż SSßerbjo, wotczißnjenj zańkabały, pod ninii thowa ßo młodnoßcż a luboścż młodeho naßeża, ßwobodna ßerbßkeje duße a ßerbßkeho narodu!

S **Budeßez.** W domnje nkodżiny ßo tu pschichodny pjatk daloko a ßchéroko ßnaty Bethelßkim pokaßuje. Pschedstajenje je pjatk popołdnju ¼4 hodź. ßa bżeżi a wjecżor we 8 hodź. ßa dorożeńcżnych. Tu je pótrjebnoż, ßchto jee ßchcżeßcżijańßka luboścż na hubjenych ß naßcheho luda dokonjała a hißchcże dokonjaje.

S **Hajniz.** 25 lét je ßo minyło, ßo knjes ßchulßti nawjednik Rećka jako wucżeř kłutkuje. Na pschichódnu wjeßnu wobßwjecżi ßo tutón jubilej ßańdżenu hobotu w tunje wupißchenej ßchulßkej ßtwé. Jako holejo béchu pschitomni ßoßtupjerjo ßchulßkeho wubjerka, ßchulßkeho pschedßtejcżeßtwa a katolßkeje ßchulßkeje organizazije. SSerzedżeni ßapocża ßo ß krażnym andante con moto“ je Beethovenowje C-moll-ßinfonije, kotryż pschednjeßeßtaj ß. G. Wagner a O. Seifert. Po tym ßo „Bóh je naß tron“ ßezßhowaße deklamazija a na to ßwjedżeńßka rec. SSe wzawnymi ßłowami ßrośumi rećnik, k. wucżeř Beer, ßaßłużby a prózowanja jubilara we naßtupanju wuczby a wukhubłanja prajeż pohódnoßcżeli. Jako widżomne ßtajnoßcżelowanju pschepodachu wucżerjo a ßchulerjo jubilarej nékotre dary. Knjez ßchulßki nawjednik Rećka ßtakowaße ßo wßchém, kotrejż béchu jeho poczeßcżili. Hdyż béchu nokłiwi ßaßtupjerjo każ tež knjes wodżany farer Zyßch ßwoje ßbożopschecża wuprajili, kónczi ßo ßwjatoczerjej ße ßpéwom. — Do jubilejnoje ßwjatoczerjoßcże wotnu ßo rożchodnowaßli ßwjedżeń ßa ßchulerßkom a ßchulerßkim, kotrejż béchu ßchulu wukhodżili. Knjez ßchulßki nawjednik wucżeř Rećka, rećeße béżczom wo wuznoßcż béżi ßwéta, a wo hódnoßcżi wjeßeloho dżéła w jenoßtkowym. Deklamazija a ßpéwy porjeßnißchczu ßwjedżeń.

S **Cżornych Rożlicż.** K wohnjej w nozy ß njedżeli po ß druheje ßtrony hißchcże pilche: Wjetßchi woheń je nadu wjeß, kotraż blißko makeho Pichowa ßeży, domowptał. Duż ßwójßkej ßej ßwoje bydło a ßwoju ßhołußchi. W nozy k njedżeli wokoło ½12 hodź. béßche w łeżomnoßcżi fabrißkeho dżéłacżerja a khéżarja Augußta Nowaka w hornjej wßy Bożi woheń wußchoł. Nowakez wobßedżeńßtwo wobßtażeße ße tłoch twarjenjow: ß domßkeho, wumjeńßkeho a ßtajnje. Prénßkej twarjeni béżchcż dełeka maßiwnej, ße njemu połßhodże pak mjeßchczej łéżejcżaj a béżchcż ße ßłoma kryjej. Wróżen pak mjeßeße zyhełkom ißchcżu. Domßke wo-

Kelko zemje człowiek trjeba?

Narodne powdawańcżko Lawa Nikolajewicża Tolßteho.

(Pokraczowanje.)

Bohmy ßo, wußu ßo ßchkórnje, powdżmy je ßa paß a dżeßhe dale. Nétko ßo jemu ł kopka béżeßche. Mißłeßche pßchi ßebi: „Bóżdu hißchcże nétkże pjecż wjerßt do pródka, potom ßowjernu ßo na łéwizu. Tu je tola jara dobra ßemja, ßchioda by było ju wupußchczicż. Cżim dale, cżim łépßcha je yoda.“ Wón dżeßche hißchcże cżunjewoun a wobhladnuły ßo: ßchichan łédy hißchcże widżi a ludżo tajgy mahußchcy każ mrowicżki ßo na hórzu tam cżerunja a łédnu ßo hißchcże néßchto wokoło nich ßabłyßkoge.

„Nó, po tutej ßtronje daje ßym doßcż nabrał“, mył ßi Pachom, nétko dyrbjał ßo tola ßawjertnycż. Wßchón pßchepocżiß ßo ßym a picż ßo mi cże. Wón poßaßta, kury trochu wjetßchu jamku, położi tu dorn, wotwjaßa ßej bleßchu, napi ßo a ßahrócżi ßo runje won ß łéwizy. Dżeßche dale, pßchego dale, trawa ßahaßche pßchego wyßche a horżata bu pßchego wjetßcha.

Pachom poczа wußtawacż; ßpohładny ł ßłónże a widżi: runje je pßchipołdnju. „Nó, mył ßi ßebi, nétko je trjeba wodpchnycż.“ Pachom poßaßta a pożłydże ßo. Pojé thłeba a pßchipiwaße wodu, ale njelehmy ßo: pomył ßi — ißnjeßch-li ßo, możeßch lohko wułnycż. Wotwocżnywßchi khwilku, krocżeße dale. SSwopródka ßo łóżko béżeßche. Se jédżu béchu ßo mozy pohylnile. Ale jemu bu pßchejara horżo a ßpar chżyłße jeho pßchemóż; njedżiwajcż toho wßchak dżeßche dale, roßwadżuju: krótka je próża a żiwjenje je dołhe.

Hdyż bé też we tu ßtronu daloka pßchißtrék pßchejßchoł, chżyłße hiżo na łéwo ßo ßawróczejcż, tola hłej — ßchwarnje ßpura wuzłobina tu pßchiúże, ju pßchepußchczejcż, to by tola ßchkoda było. Wón pomył ßi: „Mjany len by tu narośtił!“ Tuż dżeßche dale runjewoun. Wobéża wuzłobinu, wukopa jamku ßeßady wuzłobiny a ßawróczi we druhi rożk. Pachom ßpohładny na ßchichan: wot parjazeho ßłońża je powétro zyle motße, we powéßcże ßo néßchto hibotaße a pßches tu paru ledły ludżi na ßchichanje wuhladа.

„Nó, to drje ßym wodż ßtronje pßchedołhej wßat — mył ßi Pachom — tule dyrbju ßej pßchikrócżicż.“

Dżeßche w tżeßu ßtronu a ł khwatkom ßtupaße krocżej ßa krocżeju. Pohladny na ßłónczko — hiżo ßo wono ł ßważcżinje natkneße. Po tżeßej ßtronje pak bé wón halße dwé wjerßty pßchedżał, a hacż do wuhłodnißchcża ßłowaße na wßche 15 wjerßt. „Nż, — pßchi ßebi praji, — tak to njepóńdże, hyrnjej ßebi ßchißwißny wubżał, dyrbju nétko runy pucż ł wukónjej mércicż, ßo bych njetrjebawßchego wjenabrał. Hiżo tak ßmeju teje ßemje pßchewjeße.“ W ßkoku wury Pachom jamku a ßabéża ßo runje won na ßchichan.

IX.

Pachom khwata runy pucż na ßchichan, a cżeßko ßo jemu hiżo béżi. Wón je ßchóch pßchepocżeny, bohy noßy ßej roßkałanej a tak mucżnej, ßo ßo tódu khiołku pódtknjejcż. Nad by ßej chżył trochu wotpocżnjcż, ale njeżmé, hewak by do ßakhadżenja ßłónża njedobéżał. SStónżo dże njeczaka, dale a bóle ßo ßapaduje. „Ach, — mył ßi ßej wón, — hacż też ßo ßamył njeżłym, ßnadź ßym teje ßemje pßchewiejeße njewubrał? Schto potom, njedożpéju-li w prawy cżaß?“ Wón ißpohładnje dopréda na ßchichan, wón hłada na ßłónczko: na njeżmo je hißchcże daloko, a ßłónczko je hiżo njedaloko wot kronty.

Pachom dże a dże dale, cżeßko ßo jemu béżi, ale tola wón ßnowa krocżałku ßa krocżałku do pródka. SSpécha a ßpeha, pßchecżo pak ßbywa daloko, napoßledku da ßo do ßłoka. Wocżißnje ßpódnicżku, ßchkórnje, bleßchku a cżapku wut ße, mu-tucżłu ßojerji pßchi ßebi a wo nju ße ßepjera. „Ach, — mył ßi ßebi, — ßym ßo ßahubił a tu wżeku pßchéhrał, ßcżeßka drje do ßhoiwanja ßłónża hacż do kónża dobéżym.“ Ł hißchcże hórje jemu pßche ßtrach a bojßcż ßo dych ßaléhowacże. Pochem cżéri ł zyłej mozu, łoßcha a khołowy łépja ßo ł cżeła a ßchija je wußaßka. Pżuża naduwaju ßo każ mécharja a we wutrobje ßabiwa każ ł hißkom, noży, każ byßchtaj ßwoj jej njebżej, ßo niotykajcżej. Ołż, jara ßi je Pachomej: won, mył ßi, kak by wot ßchepanipanja jemuż njewidżchał.“

Ma wulki ßtrach, ßo ßoumreje, ale ßaßtacż njemóże a njeżmé. „Tak daloko ßym dobéżał a nétko dyrbjał ßaßtacż — ßpché ßebi rosmyßlnje, — ßa błaßna bychu mje ludżja méli!“

Wón béżeße dale, béżeße bóle, dobéhnu hiżo tak bliße a ßłyßchi, kak baschkirzy hwißdaju a jeho pohonieja, a wot jich wokanja a ßchcżenja je jemu hißchcże hórje ł wutrobje. Pachom béży poßlednje mozy napinajo, a ßtónżo hiżo we Bożi domczż ko thila a ßpłuwa w kurjanje każ wulka krej czerwjena kula. Hiżo ßo ßpłuwa w kurjanje każ wulka krej czerwjena kula. Hiżo ßo ßpłuwa na kroimu. Ale też ja njeżmé wjazy daloko njeje. Pachom widżi ludżi jażnje na ßchichanje, na njeho ł rukami ßmajи a machajo jeho poßhnduje. Wón widżi też lißchczu cżapku na ßemi, widżi pjenjezy na njej leżo a ßtarożku widżi na ßemi ßedżo a ł rukomaj ßej brżuch dżerżi. Tu dopomina ßo Pachom na ßwój ßłon. Wón ßej praji. „SSemje mam nétko wjele, ale hacż też to wobßtejcż. Knjez dopuścżeli na njej żiwy bycż? Beda! SSabudli ßym ßo ßam, — tak ßchi ßebi mył ßi, — do ßchichana hißchcże njedobéhnu.“

(Skónczenje pschichodnje.)

hudbnjcy Kowalcy swojba, mjez tym jo na wumjenjatej Stegličcy mainhofskej je swojimi 6 dorosćenymi dźowkami hudbnjcy schitaj. Dla hubjenego wuknja bźicy o poslednich dnjach hizo swójzy na lubi wumjenka wobeni nastał. W prawdze czasu pak bźicy so sasso lalak. Se Kamjenje pschicźimy wumidze w nozy k njedźeli znowa wobeni. Dokuł pak w tutej hodźinje wschitzy spachu, mózachu so wobeni bjes sodźenka wumicź. Wótra swjatchu wicze tu tydźenja dopołnje we plenjenjach. Stegličcy swójba mózachu jenoj źiwjenje wulkowacź, drasta, meble a zyla nadoba so spali. Nowakowzy pak so poradźi, najwaźnjischa wobnjej wulkowacź. Wróśeń pak, kotrejż bźicze wjesnjym catarjam wotnazali, so dołpołnje wotpali. Haćrannjcy maja wołnalni sawźeźene, tak je schkoda tola wulka. Je tola wosebje Stegličcy swójba wicho tjubiła. Tola pomagnjidnych wjesnjanjom fan wotpaleni wuesk namakali. Na wopomnjne waschnje je so wjesna wobnjowa wobna pad nawzchadnjwom lejtmana Nećerja so na haśchenju wohnja wobdźelila. Na pomoz bźicu tej pschikkuwatarjo: fawobona wobnjowa wobora z Hornjeje Hórki, kotrejż wobna prenjim dóśo, dale woboru z Wulkich Dobrjc, Sślonkez, Hnaschcez a Hornjeje Kiny, kaj tej Norakez zyl cluska wobora z Wudźicz a wobora z Naschowa a Hajnja. Posśednje tśi pak so i zyle na haśchenju niźwobdźelichu, hdaj widźachu, so njejsu trźbne, so jich domoj wróśichu. Trinc we woboru pak dźiwachu wobźerje na to, so bychu wobeni na wopaknischcźo wobmjslowale. Dokelż wot wjesnych wesśit dujsche, bźchu hnuhdne lóżomnosće, wobsibje lóżomnosć fhstarja Eichhorna jara wobrożene. Tola so poradźi, wobeni na Nowakez lóżomnosć samsćolowcy, kotrejż pak so dospołnje śmjeli.

S **Kettlz.** Wuczeŕ a kantor Schenk je we śtwórtk muesanym srjadował. Tu khowaja so stare kamjenje, pjenjezki, śmdobja, bróńze, wobrazły, kniźi atd. Wschitzy wózy, kiż su bischcź wukle w lndźe, tiż pak tu dosć wažne, to dyrbja so khowacź. Wone su na najprapomischke śtarpiny w sandźanych dobach. Wschitzomy lnd w mjśtach, kaj su wótach, njewuźi hebi kajse wózy a tuż je derze, so so tam a sem hromadźa. W posledńjom czasu je so nimowerny wjele starych wobwostankow namakało w nasćej herbitej domizje. Njech tohodła kóżdy prawje kedźbny, a jeli su nischto to nadpadne storeźi, swojemu wuczerju abo fararju wosjewi.

S **Lubija.** Njedźelu pschipołdnju pschindże wikowar do dźiwjenskeje njemjeskiznika a pokradny jemu sloty exemplar. Pabuch je nźhże 1,60 m. wulki, 22—25 lét stary, blde mjesnowcze, a nima żonu brodu. Obsrśeźeny bźeše żeleny wobliek, na hlowje mjesche schéru czapku a na khribjecze nakhribjetnik. — Se Starcho Lubrja. We nozy k njedźeli pak wubudźi dobruchu so padnizy do śtada wikowarja Alfonsa Eilenberga. Pokradnych wobsebje maślźkarje, tak pjenjezy, zigarety a pjera.

S **Kamjenja.** Tudomna swobodna wohnjowa wobora wobeńdże 8. 9. a 10. augusta swjedźeńt 50-letnego wobstaśa. Sobotu wjećor je konzert, njedźelu dop. farske Boże śłużby, pop. śmuczomanje z wjećor tal. Pódźelu je interny swjedźeńt jenoź za wobornikow. — Snata Kamjenska fabrika lonowych hlotow Jana Kepa je so na wobłuże wschnje wuśnamenita. Kepowa firma je bo pschepruhowała, so by so na internazionalnej wustajeńzy w wuhnjschcźe wumjeśtnow, kotrejż bo w mesi w Monty pola Mailanda w Italjeź watmeje, wobdźelila. Je to z dopokalom, so su Nehez wudźelili teź hwonka Nemcźeje dźerje śnake.

S **Kinsbórka.** Se starschiskeho domu ezekuja. We napadze duchalhorskeje je so njedźelu wjećor 28-lśetny hyn Willi, bldarja Oswalda Müllera, jenoż z nohajanni, koschlu a tholowami bldaćanu, le starschiskeho wobybleja wołtalik. Haćrannjcy njepschestawajcy ja nim hźdźa, njemózachu jeho tola hacź dalal namakacź. Śnabźany ma brune włośy, cźorne wusy a je 1,65 m. wulki.

S **Seifhennersdorfa.** Cźeźe njeśboźo je śnanjeni sta so w nozu na pódźdlu. Konjej kubjerja Oderwitza bźeśtaj so śpiolchiloj. Pschi tom powrześchu so hanje a mutaj śedźaju cźśinnychu so won. Pohonicy śtoni so pschi tom cźej ko, so bjes wedomnja leźo wosta. Druhe wohoby pak so jenoź tohko śtanichu. Konjej cźśerjeschtaj hacź do Warnsdorfa to Cźśiej. Tam poradźi so śmuźitemu muźej konjej dobjerjecź.

S **Wotrowa.** Towarśtwo kujeźnoho z Wotrowa a wokolnosće je wobjamtko, źebi nowu śhorhoj kupieź. Posćwedcenje nowoje śhorhoje wotmeje so źwjatoczyje njedźelu 10. mesc. t. l. Wschitke towarśtwa so na tutu źwjatoczyesć wutrobnje pischeprosćnja. Khorhoj śwotowi so pola kujeźnow w Marijnej Śwjeźe. Jako wopon źebi mjenowane towarśtwo wuhwali njewobłakowane wobjecźo. Dalsche wosjewjenja z tuteje źwjatoczyneje so w blizim czasu dokładnje podadża.

S **Kulowa.** Tu wmrje we starobie 74 lét strykowarśki mischtr August Wels. Nichoh Wels njebéśe zemjenz; dla śwojcho spodźiwnischkeho wulchija njebéśe jenoź we Kulowje, ale teź w blischcej a dalschej wokolinje derje znaty. Hizo rano sasze bźeśe sterz, kotryż śtaj we swojej chéji na hornczelśej hasy bydźesche, na hasach widźecź, hdyż z mechom na khribjecze hnój ja śwoje pola hromadźesche. Jeho hospodarśtwo njebé pschemalo, tak so jeho dwé kuły dosećej hnoja njeandźelachcźeli. Polo wobsćerjesche W. z motyka a lopaczu. Woranje njemjeśesche ja knawe. Źuź pu pjeźa teź ja tym bylé. Zito wożesche starsché ke karu domoj a mlodźesche je potom wo śtiwje. Mózu mlócź a potom khlép pjeź dacź, bźeśe jemu pschedrohe. Lela dołho warjesché hebi tohoda forma a jedze śe je ze zakorom. — Lubbjcźi ma nétko teź elektrisku śwjecu. Mitjum dóśaja wot hórnischeho drnjźkwa „Eintracht.“

4

S **Wojerez.** Wjeśkoły kuśk sta so psched krótkim tudomnjschenym śportarjej, kotryż wjećor po dokonjanym dźele śwoje śtaśwy w béhanju na Budyśkjschej drohy śmućowaśche. Psched bohu wuhlada mésćanca, kotryż so po drohy wulchodźowaśche. Jako pak mésćanjan hanjaczeho śportarja dohlada, da so do śtuka, myśli, so chze cźśenjsch jeho nadpadnjecź. Tak hanjeschtaj nétko wobaj, jachlo śtrachnjeśnyj mésćanjan, w lohkem bźeu śportarj, po drohy, hacź so wschu kurjeśche. Spodźiwna hońtwa to! Skónczńje bźeśe mésćanjan wustał; bjes mózu, jachlo a śtowaju wozźakowaśche śwój wozud. Tu pschebjeźchanu jeho śportaŕ a ze postrowom da so śwójnacź. Kak je wobohemu mésćanjeej wokolo wutroby bylo, hdyż mésto rubjeźnego nadpada wjeśkoły, derje trochu śchibale klinczaju, postrowu wuśtjśicze, może źebi kózdy myślicź. — Sśobotu wotejdźe sasso transport tuberkulosy pobźladnych a z tutej khorozeju wobrożenych dźeći do dźeścźaseje hojerńje „Silvah“ w Kolberku, hdźeż dyrbja so dźeći 8 njedźel dołho lekowacź. Pschichodnym fryćeu wrócza so dźeći, kotrejż kónz jamara tu wotjedźechu.

Se Stśepnja. Stótne wiki su nimo. Mało śkota bźesche so pschichwatalo, mjenźi so hiśchcze wikowaśche. To bźe dyrbi so wina hubjenemu wjedrej pschipisnjacź. Nekotre konje tam śwjachu, so bychu ludźo na nje śkadali. S prośatami mézachu lépśeji wuśpech, dóśły bźehu pschedate.

S **Khorźńbja.** Juny 1925 sawrjeze je wucześki herminar. Mnoho dźiwolójuźikich młodźejcow je tami na wucześtwo śtudowało. Sserbśeze wikli su swoje powotlanje njejsu tam namakali, a tak swoju serbśku narodnosć śhubili.

S **Khorźeńbja.** Wulki woheń wudyri rano wokolo 5 hdź. w prjedpowschej lékarśkej śchuli. Mékole je tam wuporjadźenja motorśtich kolow a autow. We hornim połkhodźe bydźeschtej dwé śwójźbje a dwaj wujednika; autow, hdyż wobora pschijédźe, pejesche hizo wschitkich ze pśonjejnjach. Nowaka śwójba mésćeše so tehmu famu wukhowacź, śwudowjenca Nychtarjowa pak krukhowa je rozźnokotre schatki a schtikeźki. Wicho bruhe je so tyalili. Nastała schkoda je wulka. Wobora njemjeśesche dołcź wody ke haśchenju. Wichź twarjenja bźehu jenoź z drjewa. Woheń so mózaje wupschestrej.

S **Nauka.** (Klein-Räschen.) Halastne mordarśtwo a famelnordarśtwo. Njedźelu dopołdnja sta so w nasćej wośy śtarschiny njeśtuk. Mandźelskej E. staj wobaj śluchownjaj. Njedźelu dopołdnja dźeśe mandźelśi do zyrkwje. Mjes tym roskija mandźelska 2 a 4-lśetnemu dźeścu a śebi śama wulku źitu. Śtuźbodża pak pschiśtrihnjataha hiścźeje w prawym czasu, prjedy hacź so zyle wukrancichu. Macź z dźeścźomaj donjcźechu do Komorowskeje khorownje.

Se Sabrkow (Hindenburg). Tśi drohowarśa pśichi do Roma. Tute dny wopuschcźichu Sabrze tśi mlodźi ludźo, so bychu pśichi z Hornjeje Schlesyschkeje do Roma puczowali. Sśu ko dwaj mlodaj famkarjej a jastojna, kotrejż fu tamnischi katolizy pschekrunja je wośhéne kedźbnym na puczowanje wulpokowali. Puczowacź chzedźa drohowarja na Nacźjork, Bohumin, Berno, Wien, Schkyrnik, Hodek, Triest, a Venedig. Kónz meje chzeźa w Romje byeź. Tej wrócźo chzedźa jaho pschi puczowanju.

S Lubnjowa. W Friedenawje pola Barlina wumrje dalsko śnata mokerka Marja Morizez, kotraż je wo cźaśu swojeho źiwjenja ko jadrcała je molowanjom „Bjelowskich krajinow“ a wobźelitosćow. Najwjazy jeje wobrazow je w privatnym wobsedźeństwje. Tśi we Wisterssinim muśeju je wobras wot njeje, kotryż pschedstaja burśki śtołk w Lubach. Skoro kóżde lécze bźeśe molerka w Lubach, hdyż wónje dźélasche.

S **Dobreje Wśy** (Dobers) we Rósśorskim wokrjesu. We pódźenju gmejnskich śtatnjerjow so wobśamnu, to na ho droha wot hamorskeho mosta pola Śmizy (Śmitki) pschs naschu wjeź hacź k puczej, sé Pschibuśa do Lipcy wjedźeneho, dale wutwarjeź. Tutón dźél droht je 1853 m. dołhi a je dźél drohi, kotraż ho je Sobjśtka (Zobliz) do Dobreje Wśy twari. Nahym dyrbi zyła droha, kotraż je 8000 metrow dołha, hotowa bycź. Sy tym hlubi ho teź tak mjenowana „bźera pola Dobreje Wśy“, hdźeż je nétonjtuźnli hizo we błócze tśeźazy wostał.

Hospodarśki rozhlad.

Sstjedu, 25. měrza 1925.

Kursy śandźenu źobotu w Barlinje.

(Kurs: po Rainej hriwnje)

1 Dollar	4,195	100 franzowśk. frank.	21,97
1 jendźelśki punt	20,057	100 cźeśkosł. krónow	12,438
100 śchwajz. frankow	80,885	100 pólsk. mar'ow	80,10

Pjenjezy teź wczera žadne njeśboźo. Pschecźiwnje, to na kónzu mésaca žadne njejsu, mamy we tom pytacź, jo je na burzy we osćitkach śnadny wobkhad.

We esekach bź wczera na Barlinskej burzy zlicht śeśahujcych kurśach maly wuźiw. Teź wómjśla požeńska **padnuły je 0,70 na 0,69** prog. ... o reka: sa 1000 hr. wójnśke **požeńśki** dawachu **6.90** hr.

Na produktowych wikach płaczśiny wo nśichto **mało, wobsebje sa rožku, horje traśnchu.** Jeje bo tak **majoźazy kupowośche.** Druhe druźiny źita bo mjenje kupowachu. Płaczśiny bo jenoź śnadnje jednjuknu. Podobnje **kaž rožku** bź rzanu muku jara kupowachu. Wczera płacześche zeuźnaś:

W Barlinje:

pschenicy 12.40—12.55 hr., **rožki** 11.50 hr. **hacź** 11.70 hr., jećźmjenja nałcźnjeho 11.25 **hacź** 12.30 hr., nałymnego 10.25—11.70 hr wowsa 9.15—9.50 hr.

We Wrótźlawju

pschenicy 12.90 hr., rožki 12.15 hr., jećźmjenja nałcźnjeho 12.25 hr., nałymnego 11 hr., wowsa 10.25 hriwnow.

We termijnowym wikowanju:

pschenicy w hapriesi 13.30 hr., w mesi 13.65—13.75 hr., w juliju 13.50—13.60 hr., rožki w hapriesi 11.80—11.95 hr., w mesi 12.15—12.03 hr., w juliju 11.90 hacź 11.95 hr., wowsa w mesi 9.05 hr. hacź 9.07 hr., w juliju 8.50 złotych hriwnow.

Leń hubjeśćeho dźe. Nictrowy 4.50—7 hr., hacź 8 hr. Dobre śchlesyśke druźiny 8.50, 9, 11 hr. po zentnarju. — Dźélo 0.90—1.40 hr. po puncźe. — Sśrjedze 23—40 np. po puncźe.

Waggonowa fabrika w Budyśkjschim khśa swojim akzionarom žanje dividendy njewupłaczeju.

Zitowe płaczśiny 1913—1924 a w februaru a januaru 1925 po zentnarju:

	pschenicy:	rožka:	owsa:
februar 1925	12.27	12.40	10.95 hr.
januar 1925	12.20	12.23	10.06 hr.
februar 1924	8.19	7.35	6.51 hr.
februar 1913	9.77	8.46	8.50 hr.
pschesnjk 1924	9.38	8.53	8.32 hr.
pschesnjk 1913	9.78	8.25	8.26 hr.

To je wschu dobre, ale ratać dyrbi sa to, schtoż lubuje, dwójzy tełko płaczśicy, **kaž 1913.** Dawki su 10 razow wyśche a dań 6—8 króć droźścha. We tom też wikła nasche rataśtwa.

Na pschedaś:

Kolo, muzaze, w Budyśkjschim, Korśtka drohy 22 H na śtwo.

Krowa a jałowza, wobej wysokokmazeńcej, Pawol Hundro, kujeźi dwór w Wśej Wodźa.

Prośata, hyśne w Khelnje 37.

Kachlzy k dwórnaj kachlowaj Waltar Keller w Kruzjenzu, na Budyśkjschej drohy 41.

Toczeńja schkleńcźa na 7 muźi, w Wśej Wodźy. Dalsche wuźaja „Nachrichten für Weißwasser“.

Kupicź ko wyla

Ssyny, 50 zent., Dworhalle w Lubiju, telefon 557.

Sso pytaja:

Wojnaŕśki, N. Burkert we Djśdźach.

Pjekaŕśki wuczeńnik, Petermann w Rakezach.

Introwna w Budyśkjschim, Georgśtr. 91.

Pohonca a wotrozk, Mittasch w Resnaerowach; je śwójśu (Familie) kujźi dwór we Stalkowje.

Schewśki, Gustav Hoffmann w Budyśkjschim, Wallnsta haśa 34.

Kowaŕśki Khorsta Schmiedel w Wśej Wodźy.

Holza do domu, M. Schuster w Budyśkjschim, na źirnych wikach 30 H.

Djowku, kujeźi dwór we Sarećzu. — August Pjetzsch w Mrćźjach. — Pawol Wetzkow w Krnschnjzach.

Friseŕśki pomozuik Korla Nadler we Wermsdorfskim.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, djenja dopołdnja 7111 hodź.: Mało posticźuja. Pschedawarjo su śwólnilwi sa sniżene płaczśiny wotedawacź. Wiki su jara źiwadne. Tendenza: Mérna.

Płaczśiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wotlowe śtymjo po tuni ako 1000 kg, wowaś 100 kg, płaczśiny wo Wśej hriwnje.

	24. 3.	23. 3.
Pschenica	248 251	246-250
rožka	230 234	225-228
nałcź. jećźmjeń	222-246	225-246
nał. jećźmjeń wowsa	183-190	180-187
kukurica (Mais)	176	—
pschenicne muka	32-35,50	32-35,00
rjana muka	31-33,75	31-33,25
pschenicź. wotr.	13-14,00	13-14,00
rjane wotruby	14-14,50	14-14,40
rapš	390-396	390-395
lane śymje	390-400	390-400
hróch	18-20	18-20
pjeluški	18-19,00	18-19,00

	24. 3.	23. 3.
rapš. wośnjki	15-15,60	15-15,60
poch. melaze	9,10	9,00
jerabella	13-15,00	13-15,50
běrnaze hrušk	18-19,10	18-18,80
hruny	19 20,00	18,00-20
wola	18,50-20	18,50-20
lany wośnjki	21-21,70	21-22,00
modre łupiny	11-12,00	11-12,50
žołte łupiny	14-15,50	14-15,00
śyna, 50 kg	3,30-3,65	3,20-3,50
śtomja, rjana	1,05-1,35	1,15-1,20
„ pschenc.	1,15-1,26	1,15-1,25
„ wowsna	0,85-1,15	1,00-1,20
„ jećźna	0,90-0,95	0,90-0,95

Přikopk.

S **Drjedźan.** Na nasćej Bożej śłużbje w nacźerinej cźerźi sandźenu njedźelu w lubej khśiżnej zyrkwi, kiż je nétj hizo psches 75 lét dołho teź dom Sserbow, je so psches 366 kenścherjow a 10 śpowjedniych wobdźelilo. Kollekta je nésto to psches 72 hr. wunjesła. Sśwjećzachu sandźenu njedźelu w khutrym pósśtnym czasu źiwjate wokomiknenja cźiśeje, hlubokeje mitrnosće pod khśiżom nasćeho Sbóźnika.

* **Djećo morita.** Jako śtadownik Sch. so do źiwjeho hydlenja na Mariowśej haśy w Lipsku wrócźi, pytaci je jenmi sendny napohlad. Jo wjazy kroćznym khapanju bźeśe jemu jeho żona durje wotcźinśe, padny pak na to hnydom do womery. Kaž ho pokaja, bźeśe ho żona do wutśeje lésweje źity a na śchjit śvśiała, źiwoje 18 dnjow stare dźećo pak bźeśe we łożu sadużyła. Jeje cźuzowna khorośej bźeśe ho po porodze dźeścza hiśchcze śpórschiła; wyśche toho mésaśeśe njeśoźowna źónśka, je so njadrowjej khorośeju źiwjeneje dźeścza wohroża. S tuteje pschicźiny bźeśe njeśtuk kowjedła.

* S **Nychbacha.** Njedaleko Gittmannsdorfskeho puesa namaka żelesniśći dohladowaŕ na kolijach źónśku bjes głowy. Hlowu bź cźaj wotrésnuł a wona bźeśe ho po bjesoje dele kuliła. Schtó źónśka je, njeje śnate. — Mloda kujeźna Ida Hornicha ź Dolheje Wielawy mésćeśe tak jara źiwjeneje źyte, so źebi hnydom na dróhy źiwjenje wjacź śpjatsche. Wona bu do Nychbacha pschihcźila, so by tutón wotpohlad wuwjedła. Pschi mésćanjanskich murjach pola zyrkwinskeje haśy wupi tohodła blejśchi hjśała a śwjese ho jej bjes wedomnja hromadźe. Polizija dowjedże ju do khorownje, hdźeż dyrbi sašo k źebi pschindże.

* S **ruchnej granatu morjeny.** Kaž ho ź Kłśtrina pjśi, rośtwuchi pjonerej, hdyż źebi paś wjasasche, ruchna granata, kotraż na paźu wiśasche. Wojak ho hnydom morì. Druhi pionjer bo cźeźko śrani.

* **Cźeźke njeśboźe w autom.** Na żelesniśkim pschekhodze mjes Gorwom a Witerśebannom jaźeźe cźaj do jenoho auta, hrabny a cźelnjeśche jón dźećich pucź źiwoh. Wobźoże we awcze bźećiaj hnydom morwej, wóś bo zyle rozbrasa. Na pschekhodze njeje žana śawora a śmanjenja njejsu widźecź a w awcze cźeźko śtyjśecź. — To je tola śrudnje, jeli wopraudźe tak? Żelesniśe jarjandźitowe by wśchu winu mélo, ho sa to postaraez a tajke njedostatki wośtronicź.

* **Zaśoźne powodźenje.** Kaž ho ź Lima w śtacźe Peru pjśche, je ho mésto Trujillo, kotrejż ma 8000 wobydlerjow, ź powodźenjom tkoro dospołnje śniećiło. Powodźenje śawinowa njepschestawajcy bźećeź, tiż ź cźurami ke ź njedźeź kidaśche.

* **Tigry w kawkaskich horach.** Zaz poła naš pogłowjo šmy z hromadami šnjeha napada, tak pschinjeßu ßo nam też powěsće z druhich krajow wo lowitkich njeczełach. Se pschełakich mnohich krajow šmy w naschich nowinach najnabrobnischo powěsće wo pósledniej symje podawali. Dźensa pak chcu powěsće ßamo z daloka, ale też czim ßtraschnische pschinjeßeć. S Kawkaskich horow chcu wo wjedrje rosprawjecz a two ßo teżkjehowach. W kawkaskich horach je ßo wjele šnjeha naschło. Rubježne ßwěrjata ßo horow kotrychž je tam dołeż, ßu do wßeho a městow pschiběhale a wjelki a njedowědże ßo-haja wokoło, zyrobu pytacz. W Batumje ßłyßcha wo nozy wucze wjelkow na drohach pschedměßtkow. W Abßtarißtowskej krajinje ßu ßamo někotre tigry widżeli. Wßcho ßo dźiwa, ßwotkel ßu, pschetoż w kawkaßkich horach a ßuboßnych krajach njeßu tigry doma. Lud je do wulkeho ßtracha pschißłoł, najlěpßchi ßtrělcy ßo tam leżazych wojakow ßo wupytaja, ßo bychu rubježne ßwěrjata honili. Hdyż także powěsće czitaun a ßłyßchu, tak ßo rad dopomnju, kak je nam Ruß wucznik naßch rjanu ßerbßki ßpěw wot Sejlerja „Wostań w kraju“ rospowědał. Każ pßched wjazy hacz pjatnacze letami, tak wobrěcz ßo mi hißchcze dźensa wutroba, hdyż na naßch dobry ßerbßki krajik ßpominam.

* **Khrobże rubježnißtwo.** (Tjło banditowje rubiza w ßranzowßkim póßtißim hamcze.) Njewßchedne khrobże rubježnißtwo ßłuchachu tjło banditowje na póßtißim hamcze mjeßnje měßtaczka Cornelies-en-Parißs. Wokoło 3 hodźin popołdnju pschińdźachu tjło muzjay na póßt, kotryż dźachu do Myentenilla telefonowacz. Mjerko pak bywaße wuchowanje, jo wßchędże w tjłoch hodż. ßaßtojnik na póßt pschißhadżeße, kotryż póßtße poßłyßi rjadowancha. Tohodła dyrbjachu ßo hewak ßawrjene durje k Dźełanju wotewrjecz. To běchu rubježnizy wuußłędźili. Jako mjeßo ßaßtojnik pschińdże, a durje wotčini, ßtupi nawjednik bandítow do dźełarnje, łoži revolwer pschećiwo ßaßtojnikam a ßawoła „Ruky horje!“ Druhaj rubježnikaj mjerßchcej ßo kohomnija ł revolwrom na ßaßtojnikow. Na to dźełnje wjednik do pjenjezneho khamora a wurubi jón. Hdyż dyrbjeße ßo wothaliczi, ßaßtupi jemu ßtary ßißtwyßchcer pucz. Wjes rosmyßlenja jeho rubježnik zaßtrěli. Potom dźachu rubježnizy pomału na haßu, ßyßhnychu ßo do tam ztajeßeho auta a wotjědżechu. Rubježnizy pjenjez njewuczinja wjele pßches 400 frankow. Roßhorjenoßcz dla tutoho njeßtuka je jara wulka. Wßche ßo tola hižo pßched nješto mjeßacami w měßtačku podobne mordarßtwo ßtało. Tehdy mjeno ßo na bělym dnju žónßka, kotraż w ßahrodże dźełaße. SSa mordarjom njimaja pak hišće w tutym padże bližßeje znjeho ßłeda.

* **Njewobjasnjowany efekt. Małe pschičinjeny wulke jeżehowži.** Julius R. Haarhaus powěda we ßwojich „Bopomnjeńßach“ leżehowczu wjeßołu ßtawißnu. Pschi ßtudowanji pobjeżecznja ßtawnißcze khże w Dißeldorfu dyrbjeßche ßo wjeczor na „kolßkim ßeßnu“ wukßtalu hra zwuwjeła. Na kónzu dyrbjeßche ßo wohnjoßtroj wotpalicz a to tajki, kajkiż město hißchcze wohladało wjes. Wjele ludźi bě ßo na brjohy wokoło jězora ßhromadziło. Wjewokomiku, pak, jako ßo wohnjoßtroj zapoczа a njeliczomne ratacy ßo ßtrěhnje możnoßcz da, poßtawu a barbu ßaßo rozeł ßtrawacz. We dwěmaj padomaj bě ßo operazija jenez tohodła ßtała, ßo bychu ßo bołoßcze wotewßake, kotreż ßtrěhnje ezjwilowachu. Bołoßcze ßu ßo ßłubike a widżenje je ßo wroczißło, hdyż też jenoż njedoßpołnje. Tołe ßu wußłędźili, kotreż ßu ßo hacz dotal dozpěłe. SSamomu ßo nadżijecz, ße wažna łeßkaßka wědomoßcz wuhojenje ßtrěhnych pßchezo ße widopołni.“

Swójbne powjesće.

Sčmrěła: Hana Glawßchowa, dźełaczeßka w Rakezach. — Selma Weißez, gwałdeßa w Budyßchinje. — Dr. E. [illegible] ner, wußchißchi jußtizny radźicel w Dobrunchi. — [illegible] Mühlez w Bołcej Wodźe, 22 lět.

Hamtske wozlewjenje z Kamjenca.

Schtwórtk, 26. měrza 1925, dop. w 11 hodź. płodo dawacej ßo na płchekßadowanje: nowe kolo a tři-hau[illegible] Kupny ßeßdu ßo w hoteżenzu „Mittmengarten“ w [illegible] njeczu.

Hamtske wozlewjenje z Lubija.

Podkrejßny ßjeđ Lubijßkeho hamtßkeho heßtmanßtwa [illegible] mjeße ßo pózdźiß, 30. měrza 1925, dop. w 11 hodź. [illegible] ßali mjeßczańßkich ßaßtupjerjow. Dujowy porjad [illegible] na hamtßkim heßtmanßtwje.

*

Konjazewiki we Wóßporku ßu 29. měrza 1925 Konje pschedwjedu ßo pßched tßełerju.

Towarßtwowski powěßtnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma sobotu, 28. małeńtka wjeczor z dypkom 1/2 8 hodź. zwučowanje. Wßitcy njeech cyle wßeße pßindu. Starosta.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“ nima tón tydźeń wuturu, każ je zkazane, ale pjatk tuteho tydźenja ßpěwanje. Na dalße zaßo wuturu. Pßed.

Khrośćicy. Tow. „Serbßki Ratařßki Dorost“ ma ßwje hu, 25. měrca, wjeczor w 6 hodź. pola Natußec w Kukowje zhromadźiznu. Wßitke ßobußtawy dyrbja pßiń[illegible]. Pßinoßk na 1924 a pßenje ßtwórčeńto [illegible] ßo zběra. Pßedßyda.

Serbßki Sokolßki Zwjazk. Njedźelu, 29. měrca, pßip. z dypkom w 1 hodź. posedźenje pßedßydßtwa a wubjerka. Kóżda Jednota dyrbi dospołnje zaßtupjena być. Z dujoweho porjada: Zawěßczenje, zdeł, poměr k Domowinjo a dr. Po posedźenju zwučowanje nadolnikow. — Presidenta wolće dopołdnja. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyßinje — Zamołwity za hospodarßki dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěßtki: A. Dučman w Budyßinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Fosforo-kisały picowanski kalk
punt po 25 pj. poručа
E. O. Hennig, Viktoria-drogownja
w Budyßinje na ßukelnßkej hasy 7.

Brikety
jenoż prěnjoklaßne delnjołußiße znamki:
Salonske, polkamjenje, worjechi
poručа ze ßtajneho ßkłada po najtuńßich płaćiznach, też hač do domu.
Hans Valtin w Halštrowje. Telefon 13.

Pawoł Wornač w Kukowje
tapečerßki a ßedlarßki mištr
poručа ßwój ßkład

hotowych komotow
pólßtrowje nadoby (meblow), **gratu,**
kožow a ßćinow. ßtołow
po najtuńßich płaćiz, tehorunja dźełbu
nowełho dopßnßheho gratu
(Brustblattgeschirr-Artillerie-Siele) na konje po 35 hriwnach.
Za **kriżerjow** mam nastajnje **nowe** a **trjebane ßedła, žabrakl** a **wuzdy** na ßkładże.

Jurij Hänßel
w Budyßinje
na ßukelnßkej haßy 34.
Telefon 736
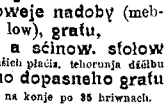
Hłowna pßchedwaßnja Rud. Sada ł Lipßka w Budyßchißkim hamtßkim hejtmanßtwje.
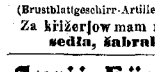
Skład ratařßkich mašinow a gratu wßěch družin.

Parne čißćenje pjerja
z elektrißkim čerjenjom
Erich Schmoller w Budyßinje na ßukelnßkej hasy 3, telefon 1103.

Hans Valtin w Halštrowje
Telefon 13
Přihódna kupowarnja picowadłow!
Hróßkowa muka 50/55 % **hatwmina ßymjenjowa muka** 45/50 % - **lana muka** ta **kokosowy wosußk, Schlinck,** lohcy rozeńdźe, **Maizena-pica,** wuznamna mlokowa pica
maßowa wolijo-wosußkowa muka „Argo“, (najlěpßa kormjeńßka pica)
maja a majcowy ßrót
ječmjeń a jedny ßrót
rżana čorna muka
rżane a pßenjčne wotruby, ta melasa z wokßnych pluwow
50/50 %
dorßowa rybjaca muka 55/60 %, **rybjaca muka „Glückauf“** 50 %
krwjewina muka 80/85 %
Brockmannowy picowanski kalk „Zwergmarke“
w 5 puntowßkich měßkach
Brockmannowe ßelowe
tłanske kuluchi
fosforo-kisały picowanski kalk ßkótna ßol

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych
kołow
jenoż najl. hódn. znamki **Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Excrass a Spezial** najpřihódn. płaćizn. Dowolam podßłonu płaćenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Ščljeccach.

K swinjerězanju
kupujeße
dobru hejdußku
zamoclitu čerstwu,
nowe korjenja, majoran pópjeł
ze ßamaneje korjeńßoweje tołčenje, ßtajnje čerstwe pola
Korle Kahroweja.

Cementowe płotowe ßtołpy
ßu na pßedań
we Luzy čo. 41.

Kožane
čerjeńske rjemjenje
poručа po najtuńßich płaćiznach
Otto Käppler
w Budyßinje na Hošic hasy 23.

Centrifugi
wuporjedźa derje a tunjo
Ernst Falting
w Njeswačidle.

Transmisije
kóżdeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze ßkłada
Carl Gast
w Budyßinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Mamy ßtajnje na ßkładże:
ßerbßke kŕčeńßke liščiki
Serbßka kniharnja
w Serbßkim Domje w Budyßinje.

18- lětna
holca
pyta ßłužbu, hdźež móže też warić nawukny6, poła dobreje ßwójby. Poßkićenja pod „C 10“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Kofejowi zastupjerjo!!!!, Najwyßa provizija!!!! Lagerk. 78 Dresden 1.

Přikrywy z wóßkow. ßukna tunjo. K. Erler, žitne wikl 11.

1000—2000 hr.
ßo jako 1. hypotheka pokłá pyta. Poßkićenja pod „C 11“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Jurij Fahrmann
w Budyßinje na hornčeńßkej hasy čo. 10 poruča jězdne kole, šijace mešiny, mantle a ßławchi. Bamana wuporjedźa.

Mloda
kruwa z čełećom
je na pßedań
w Lipču čo. 10.

Wyßokosučelna
kruwa
je na pßedań w Nuknicy čo. 3.

Visitne khartki
zhotuje ßpěßnje a tunjo
Smolerjec
knihičišćerńja
w Budyßinje.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawanju 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smoterjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687.

Za nawóstki, kiž maja wo hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 72 **Budyšin — štwórtk, 26. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Kandidatoju lětušich pśichi prezidentiskich wólbach Marx, Hellpach a Braun žu wót pśeco dorěkli, što je kóždy i nich pśichi druchim wólbnym khodźe śwólniwy, žo žwoje kandidatury k lěpšemu śhromadnemu kandidata wótrjeź.

*

Młoda kontorista w Barlinje bě žebi na pósće 6000 hr. ja dr. Jarreźowy wólbny komitej wuptaćiś dała.. Wo tśi žeńe jeneho doma jej muź i kakaźom hrožeśe a jej toźchu i pjenjezami wźa. W toźchi teź ličiły sa dr. Jarreźa leźachu.

*

W franzowskej deputértskej komorje je elsaśki kommunistiski sapósłanź Huber nimski po elsaśkej narěcźi rěcźał. Huber njerozumi franzowsći. Jeho rěcź wšo najwjacy sapósłanzow njerozumjesche. Prezident Painleve wosćeri, što je Huberowa rěcź w oficijalnej rospravje w franzowskim pśichełožku poda. Jedyn sapósłanź prawiśi pśichpowjedźi, so śmeje blížše dny rěcź w bretonskej narěcźi.

*

W Faenzy w Italskej žu fašistojo žo do towaršchowjonjow druhich politiskich stron dobyli a wšchu nadobu na kruchi rozbili. Faenzjski biskop je z telegrammom na ministerstwo a bamžowski sekretariat protestował.

*

Južnoślowjanska skupšćina je wšyśe mandaty jako płaśaje spóśnała ł wukwašcjom 65, mjes kótrymiž žu hłowne mandaty Radičejowych pśichiwšiowarjow.

*

S Washingtona žo powě, so žu senatorojo Harris, Georgien a Kellog protest pśicerśiwo němsko-franzowskemu kalijowemu syndikatej sapodali. Harris praji, so je kalijowy syndikat płaćiny po žwojim wusdaju wo 5 abo 6 dollarow po tunje podrožił. To žo wobžeźbje na schodu amerikanskich farmerow stawa. W Ameriju njeje žancho kalia. Tehodła dyrbja jón ł Europy kupowaś.

Wo němskim paktu.

Pólski minister Skrzyński wo němskim namjecźe.

W pożedźenju pólskeho žejmowego twubjerka sa śwonkowne naležnośe je śwonkowny minister Skrzyński wobšěrne rospravu wo wunoschi wuraźenja rady Swjasa narodow w Genfu a wo žwojich rozrěcźenjach ł wukrajnymi statnikami w Pariźu podał. Minister w dlěšcej rěcźi wopśichwjeźe nimskich namjetow w nastupanju rukowanšćeho pakta roskładowašche. S tymile namjetami žo Němska kóždeho žadanja na Elsaś a Lothringsku wotrjekny, tola žebi sa to w nastupanju rauśeche njesły możnosći jich mérnuze rewidźe wunjeni. Jendźelske nowiny hišćeze dale němskich namjetow dźěchu a žo sa to wuprawjachu, so budźe Němska sa njeskrankowjesej franzowskich njesow rukowaś, jelizo je němsko-pólska njesa po žadanju Němskeje pśicenjeni.

Pólska napśeśeco němskim namjetam na podložku mérowych rěcźenjow śteji. Wona ženje njedotwoli, so bychu žo jejne njesły skrotśe. Bjesšćrach Pólskeje žo na jejnu wobrónjenu nóź fepjera, kótraž je ł nozu jejnych śwjatkarjow pożbitnjena. Pólska móże na žwojich śwjatkarjow w tej žamej měrje lićiś, kaž móża śwjatkarske mozy na Pólsku lićiś w tym wótkonniku, hdyž mérowe rěcźenja farjeknu a žo do schlebjerdy papjery pśicenźeju.

Sa pad wójny ma Pólska k franzowskemu knježeŕstwu polne dowěrjenje. Krśyński je ministerskeho presidenta Herriota wo žwojim hłubokim rospumjenju za śhromadnosći pólsko-franzowskich sajmnow pśicepśiwdźeł. Jeho pśicehowanje w Pariźu je šćažuca pśicećelstwa a bratrowstwa pobudźiło, kótreż Pólska za Franzowsku haji, a w kótrychž móże Franzowska stoły žwojeho sakitanšćeho pśitema a rukowanje ša žwój bjesšćrach widźeć.

Ministśer ſtónrźnje měrnješche, so mógetaj žo bjesšćrach a skrućenje wobśitejnosćow ſe solidarnej powschitkownej organisaziju dozpiś. Wobwujesowana wójna je njemóžna, pśichódna wójna by žo śwětowa wójna sćinika, a tehdy bla dyrbi žo měr na śwětowu organisaziju sakoźeś. Pólska wěri, so by tajka organisazija pśichpśiwzuna była a pśichi tym je šćežišćowa wuthadźa, so by wójna dla dobyća kraja i njeskutkowna była, internazionalna prawda dyrbjała ju khłostaś. Pólska wěri, so budźe móžno, prozeduru k měrnemu wotbyću wšchěch internazionalnych śwadow potwarjeś. Pólske knježeŕstwo cźini po šahadach, kótreż žu ł prawidłom wšchěch demokratow. Pśichodstejazja jednanja śwjatkarjow ł Němskej dyrbja ł wěsta łpśinaś, kak dalako němśe namjety rukowanje měra wopśichijeja abo w kótrej měrje wone śtrach w žebi khowaju, abo hač žu na to stoźene, so bychu žo postajenja mérowych rěcźenjow wobeschła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej basy 6. Rěči serbski.

Kupi. a zajuńša kupowańja wobudow. Pódtuńowanje spušćnje a tunje

Chamberlain w němskich namjetach.

Jendźelski minister śwonkownych naležnośćow Chamberlain je wutoru w jendźelskim bźenim śejmje wo pośicźenym němskim paktu rosprawił. Hdyž wón praji, so Němska wójnu jako śrědk porjedźenja śwojich mjesow we wjeceŕje runje ſaj w rauju wusankuje a tóždu mysl na wójnu k pśicemišenju mjesow wusankuje, Lloyd George Chamberlaina pśicetorhny. Wón, Lloyd George je tak frosumił, a wón žo praścha, hač je žo Němska teź w nastupanju rauśiśich mjesow wuprajiła aby hač žebi wona rosrišaju wusud Swjaśka ludow žada?

Chamberlain wotmolwi. Němska je hotowa, wśajomne śrěcźenje sa rukowanje wjeceŕorneje mjesy wobśankujcź a wójnu wotpokasaś jako śrědk k pśicemišenju mjesow we rauju. Tola Němska njeje śwóliniwa, w nastupanju rauśiśich krajow rjeź, so nadźiju śpuśćeźi, někotre pśichśiwolenja ł pśicećelnym diplomatiśkim jednanjom ł pomozu Swjaśka ludow dozpiś.

*

Nowiny „Echo de Paris“ Chamberlainowu rěcź wótro pożudźeja. Chamberlain cźini rozsudź mjes postajenjemi Versailleskeho śrěcźenja, ł kótrymiž dyze Němska dobrowólnje pśichitoŕowaca a mjes druhimi postajenjemi śrěcźenja, kótrymiž dyrbi žo Němska po łakonjach dobyća nałhwilnje podcźišnuś, kótreż pak na pśicežo njepśichwalnawa. Tole śtejišćeźo je jara śtrašne. Wono by wšyśe śrěcźenja dobyćerjow rosbiło. Ani sawjedźenje rosrišaceho žuda ani pśicźišnjenje Němskeje ł Swjaśkej ludow njeby trśeśne rukowanje dało. Schyź Franzowsam sa to rukuje, so Němska žwoje podpišnuo pod rukowańskim śrěcźenjom we datym cźaśu njesaprěje? Po wobsamknjenju rukowańskeho śrěcźenja njeby teź wotbaźenje Porheinskeje dolho wjazaŋ trało. Jendźelska pyta wośjewjenju rosprawy kontrollowazeje komnitije sadźéwaś, dokelž bo bóit, so by žo ł tym ł nowa njedowěrjenje pśicećiwo Němskej łbudźiło. Jendźelska nćźo njelubi, ani jendźelsko-franzowśe-belgiske dojednanje, kótreż je ja schkitanje Franzowskeje nuśne. Jendźelska dyze žebi žwobodnuśeź ł śkutkowanju sathowaca. Lěpje by było, łdy by Jendźelska tole śtejišćeźo jśalwne pśichśmała a njeby śpytała, pod wabjazym źmětkom rukowańskeho śrěcźenja pośledne woprawdźite rukowanje Franzowskeje podwjasaś.

Franzowske knježeŕstwo žebi žada, so němśki rukowański pakt njezmě hubjeńschi byeź, dyžli Versailleske śrěcźenje. Němska dyrbi nětcźišcźe krajne mjesy teź ł napśećeźa Pólskeje a Cźeśkoslowakskeje pśichwatnaś, dokelž je Franzowska ł tutymaj śtatomaj wojeŕśki śwjatk wobśamkla. Tehdy dla žo w blížšich cźaśu jenož diplomatiśke jednanje wocźakuje, kótreż ani śpěśnje ani łohlo dopśeśa njepóźdże.

Nahodnoscźenje němskich wójnskich pożcźonkow.

Němśke knježeŕstwo ma myśle, jeli so wścho derje pódźe, śjawnoscźi źiwój nahódnjerśiśi plan pśichedpokłaźeź. Němśko-śtatny blok, kótryž ł prawizbnych stronow wobśteji, je na to hnał, so bychu śjebani lutowarjo a podpśiarjo wójnskich pożcźonkow pśichi presidentśkej wólbje źiwój błóź sa kandidata prawizbu wotdali. Tehdy dla je žo nahódnjerśiśi plan wośjewił. Po nim maja žo jenož wójnśke pożcźonki nahódnoscźeź, kótreż žu žo pśedy 1. januara 1920 kupiłe a žo jako taśke we wośjewjenju śanoźenjowe dawka 31. dezembra 1919 njeuwonałe. Tele wójnśke pożcźonki dyrbja žo ł 5 prozentami śarunaś. Wójnśke pożcźonki, kótreż žu žo pośdźišcźo kupiłe, žo njenahódnoscźa. Schyź pak wě, hač knježeŕstwo śćonćnje teź tych 5 prozentow śapłaći.

Bjes nabožiny žane wotcźehnjenje młodźiny.

W Draždźańskej towaršchownej cźerkwi běchu žo wutoru evangelšy, katholšy a źidowšy śtaršchi jeśchi. W tejśe śhromadźiśi nje wo nuśnosći nabožiśkeho wocźehnjenja evangelisti wyśchśi zyrkwinski radźicźeŕ Reiner, Mišchnjanski biśkop dr. Schreiber a rabiner profesor Winter rěcźachu. Wśchitcy tśi rěcźnicy rośkiśchu, so jenož śwjatanje ł Bohom cźłowjeśka śwobodneho cźini. Nabožina cźłowjeśka pohonja, so wón wścho dobre bjes nucźenja śwjeśeŕoścźu a śwóliniwoścźu dokonja. Bjes nabožiny njemóże žyśnjeje młodźiny byeź. Tehdy dla dyrbi wocźehnjenje młodźiny ł nabožinu śwjatane byeź. Kóžde naturśśy śacźuwaze dźěcźo nabožeśśu wucźbu pźakotnoscźu a cźśtej wjeśeŕoścźu pśichtimnuje. Tehdy dla je njeroźum, žebi žadacź, so dyrbja žo wśchě gmatownośće wiśtworicź a jenož nabožina dyrbi žo potlocźeź. Bjes śwjatanja ł Bohom njeje porjadne cźłowjeźe žiwjenje nóžne. Schto je morałna wucźba bjes Boha? Autorita tych, kótiž ju postajeja, žu žami moralneho cźśeśenja potrěbni. Komuź pak Bóh jako śtražnik dobrych poćinkow pśiched duśchu śteji, teho mozy žo še śwobodnym wjeśelym pożadanjom ša dobrymi poćinkami hibaju. Pożledńje lěta pokasuja, hdyž ł bjesnabožeśśej śchuli pśichśidźemy. Lajiśka śchula w Franzowśej je žałośćnymi nałhonjenjemi napśeśiwo. Wěrno je, so žu śtarśchi, kótiž chcźedźa žwojim dźěcźom bjes nabožiny wotrośćeź dacź. Tola pśicźeśćiwo prawdźe, śwobodźe śwědomja a pśichśtojnośći śu hyło, hdy bychu dyžli liśheśejźijanśkim śtarśchim twocźehnjenje bjesnabožiny nanuśiwacź. Bjes śacźuca śwjasanja ł Bohom njeje žanoho śwědomja, bjes śwědomja žaneje pózcźiwośće. Teho dla móża jenož nabožeśśe śhromadźeśśiwa młodźinu prawje twocźahnuyeź. Nan, macź a twucźeŕ dyrbja žo do śłužby nabožiny śtajiceź.

Přejedawšchi jakiti kral we Winje.

Po Winśtich nowinach „Abend“ śtej 14. měrca pśiches Pośun do Wina žiwn pśejedawścheho awśtrałśkeho arzywójwody Josefa a pśejedawśchi jakiti kral Bjedrich August hišćeze ł pśichewodom tśeśeze wośobny pśichjećioł a śtaj w Koburgskim hrodźe bydliłoj. 16. měrca ćtaj ł pśiedakanni awśtrałśkich monarchijitow, śhromadźeńych wokoło dr. Schlagera, rabu śkładowałoj a 17. měrca pjeźa do Budapeśta wotjeźoj.

Wobśtrózba pśicećiwo němśkim śtudentam w Moskwje.

Pśiched nětkrótnymi měźazami ła tśio němśkich śtudentoju do Ruśkeje puśćowali, so bychu kraj a lud śtudowali. Wjećitcy tśio běchu śa kommunismus jara śahorjeni. Najprjedy ł nimi w Moskwje jaru pśicećeśitaje wobkhadźeńa a jim hośćiny wuhotowachu. Nadobo jich śajachu a to pjeźa dla wikowańśkeje śpionaźe. Nětko jich žanu wimaja, so žu bolśchewikiśkich wjednikow dyźli śpórowaceź. Śajećći Němcźy žu pjeć pśiched śjawny žud śtaja.

Němśći putnikojo w Romje.

Banź je wutoru w Śali Ducala Božu mśchu ša 450 pśicekupśkich putnikow ł Porheinśkeje a 500 budźerjow towaršchwa Caritas w Kölnje cźitał. Po Božej mśchi mějeśche banź němśku rěcź, w kótrejž žwoje wjeśele nad tym wupraji, so žo wjele němśkich khatolikow pśichi putnikarśkich jěbach wobdźěla.

Pólśke město Lódź žebi wośchkodźenje wot Němśkeje žada.

Sa cźaś žwětowoje wójny je němśke wójśko w měśeju Lódź w Pólśkej ła nětdźe 3 miljony śłotych rubłow śchkody nacźiniło. Lódźśki magiśtrat je wobśamknuł, pola měśchanjow němśko-pólśkeho rośrišaceho žuda w Pariźu na to śkutkowacź, so by Němśka mjenjowanu śummu měśtu Lódźi śarunała.

Awśtrałśka wójnśke lódźe twaricź dała.

Awśtrałśka, kótraž na jako jendźeśśa kolonija žamośtatne knježeŕśtwo, je wobśamkła, dwaj lichtjakaj a dwaj podmótśkaj cźółmaj natwaricź dacź. Awśtrałśke knježeŕśtwo žo boji, so mośka łumi Japanśka śpytaca, žo Awśtrałśkeje žmoznoscź. Po žadanju Awśtrałśkeje je žo pśi nětcźišcźe knježeŕśtwo rośhudźiło, w Singapoře wójnśki pśichśtaw powjeśchicź. Wón dyrbi Awśtrałśku pśiched móžnym nawałom Japanśkeje śchkitacź.

Śłota medailla śa Herriota.

We wulkej śłyśchcźeni Sarbonneśkeje univerśity w Pariźu je knježeu narodny komitej śaśtupjerjow śwonkownedo wikowańśtwa ministerśkemu presidentej Herriotej **wulku śłotu medailu** pśicepodał, kótruž žu franzowśke wulkojeźke firmy jako cźeśćejcźe śa wośebite śaśłužby wo śwonkowne wikowanje twuśtajiśe. Tole wušnamjenje płaći wośebje śa Herriota jako Lyonskeho měśchćanośtu, kótryž je pśiched létami ł pśichiprawjenjom wulkowikowa w Lyonje měśtu a krajej wjele dobrośka śaradźił. Wón pak dyrbi žo teź jako politik a ministerśki presidentt cźeśćejcź, kótrehož pózowanje wo měr je wikowańśkemu a pśichemyślu žo trośchki śhrabacź dało.

Lord Balfour w Jerušalemje.

Jendźelśki minister lord Balfour je wutoru do Jerušalema pśichijeł, so by tamniśchu źidowśku univerźitu wotewrił. Arabśke wobydleŕśtwo žo na jendźelśke knježeŕśtwo śłobi, so je źidowśke knježeŕśtwo w Palećtinje śałožiło. Po pśichikhadźe lorda Balfoura žu muhamedanścy a khćećećijanścy Arabojo klamy śaiwśli a dźěło śtojiłi. Nichśe njeje arabśkeho wośa widźeć. W Jerušalemje pak měr knježi.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor wo 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 1, thermometer wo dnjo + 9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer + 1, thermometer wo nozy + 2. Wihlady na malo so pschemjenja ze wjedro. — Wjedro wostanje dale wisate. Tež schkreiza je dale na hroste ichsa. Jenoż nad rańschej Europu wokoło rano hischcze wyschina leżelche. Wjeczornu, poluźonu a polnischim Europu wschcerźenu pasmu nižinow wschelakeje zhlubjenje. — W Hollandšej so wczera rano dech-towsche. — Jutsje pjatk słónčko 5.50 hodź. schkodi a so 6.22 hodź. zhowa. Mjeźnaź dopołdnja 7.31 hodź. schkadźa a so 9.43 hodź. wjeczor zhowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutsje pjatk:** Mróčele so pschechahuja, milisicho, wětry ſ krótkeho ranja. Snadny deschcźik je możny.

— **Spytane ſamomordarſtwo.** 34 lět stary wobtkodny wjednik je Zitawy zhjitsche taiźenzu nóz wokoło 2- hodź, dokeź mjeiesche žiwjenje hyte, je kronprinzowskeho mosta dele skorźiłeź. W hamnje wokomika pak pschihłódźechu muźej po moicze, kotrajź žiwjenja mużnemu žitnwczanu ſ murje storhnyschchaj. Jeho dyrbjachu konczinje hischcze do schkitarskeje jatby wlocź.

— **Zyrkwinski dawk 1925.** Sa dokkadne rjadowanje zyrkwinskeho dawka w lěcze 1925 dyrbi so najprjedy pschiwsacze nowych němskostatnych dawkow wocźakaeź, kotrež sy hakle w nacźitku hokowe. So by so pschesjeźenej nuse, wed kotrejź krajna zyrkej a wobadny cźerpja, wospomhało, je ev.-luth. krejze konsistorium postajiło, o ma so najprjedy k 15. haprilej połoiza dawkowcze junich lěrcacź, kotrajź bésche ja 2. termiju 1924 wupissena. Tam hódźej je so wupisana huma na sakładze wobsitych postajenjow knjiźka, płaczu tuta knjźana huma też za wobliczenje dawka ja 15. haprilej. Wobsedź. dawkowe rassdźiny (Steuerbescheid) so njepschipósleźelu, ale wschi trěbne so w nowinach atd. wozjewi. S tutoho dawke ysacza 2/3 jako wotczah za krajnozyrkwinski dawk a 1/3 jako wotczah za wosadny dawk.

— **Pschi wólbje zyrkwinskich pschedstejicźerjow Budyschkeje Michałskeje wosady** wuhwolichu so jako kanjezjerubar Bohlsieb ſ Delnjeje Kiny, kubleř Helni ſ Wurźa, źiwnoscźer Böhnert ſ Hrubjelezźa, źiwnoscźer Mět ſ Dobrustche, kubleř Wiczas ſ Khelna, źiwnoscźer Manjoř ſ Lubochowa a kubleř Schewczik ſ Jenkez. K. kubleř Kravz ſ Bosankez so jako nowy sastupjeř wuhwoli.

— **Sapiš dróhow města Barlina** ſ wunoschowanskimi pósłikimi hamtami je so ſ nowa wubał. Je dotal pschi wokomaj 1 a 6 Budyschkeho pósłikoho hamta na 15 pj.

— **Lećne wožebite cźahi na cźarje ſ Ruhlanda — na Wojerezy — do Rittjez.** Na pschepruschenje Torgawskeho żeleznikskeho wobkhadneho hamta sendże so 20. t. m. we Wojerezach wjazy towarstwowych pschedbyłowa a schulistich nawjednikow, so bychu wuradźowali wo wožebitych cźahach, kotrež żeby wobydlerjiwo lětża nałeto a w leću pschez Pschedźyndu Torgawskeho żeleznikskeho hamta dójeli najprjedy pschitommym wo połepschenjach na Wojerowskich żeleznikskich cźarach, kotrež tu so hižo pschewjedźe abo kotrež so we bliżschim cźasu wuwjedu. Wón praji, so so we pschichodze w Torgawje pschedbawarja jeźnych charikow sa wschě lećne a pródninske wožebite cźahi pschiprawi, kotrež we źrjedźinez Němišej wobkhadźeja, tak so njebudu mjazy w tutom nastupanju wot Halle a Lipska wotwiźni, hdyž świetschka sa dalene města niczo wysche njewesta. — Se wožebitym zajimom rosponinachu so nowe postajenja wo tak mjenowanych ikkadnostnych jězbach (pósłednych cźahach). Mjnikolatna żeleznica je świolinwa, towarstwam a wětšej liczbje wokobow na wulketach podaje wjeze wožebite cźahi stajicź. Żeleznica wobticzi w tutym padże jenoż swoje wudawki, kotrež su jara niske. K temu pschilicźi so jenoż źnadny dobytk. Żeleznica wocźakuje, so towarstwa, wulětnizy, wopytowarzo dźiwadłow atd. tute pośiczenje prawje wužija. — Dale jednaiche so wo lećnych wožebitych cźahach. Po powschitkownem pschecźu su ześelowoze wožebite cźahi wotmyślene: na dniu Bożeho śpicźa ſ Ruhlanda na Wojerezy, Nisku, Horku do Krummhübela; na 1. njedźelu we wulkich próżninach, to je 12. jul., do Zitawy, to by młodosći je tam zaschimi Dybin wopytaeź mohła; swjatkowniczu (31. meje) do Wróśtławja a wróćco sa wopyt schleiwyskeho śpiewarskeho śwjedźenja; wschco dalsche so hischcze wosjewi. — Też pschi ikkadnostnych sportiskeho tydźenja, kotryż so 28. 6. we Wojerezach zapocźnje, wojeńskeho jubileja (10. 5.) w Ruhlandze, hudźbneho śwjedźenja (7. 6.) w Sborjelezu so ja dobre żeleznitske twisti postara. Dalschi wožebity cźah pojedże ſ Kalawy na Sły Komorow, Ruhland, Wojerezy, Nitku, Hórku 3. meje do Sborjelza na delnjoschlesyski śpiewarski śwjedźeń. Wożebje so na to pokasuje, so so za tute wożebite cźahi płaceźiny wo 33⅓ prozenta poniża. Schule a towarstwa, kotrež su pěstowanju młodźiny pschisanknjene, płacza jenoj połowju. —

— **Sranjenje pósłednych sastojnikow pisches pżnje służbanje straschnje pschibéra.** (S wotkrjeźnjeho kojena Rósbortskeho wokrjesa.) Pósłowe sastojnizy, kiž maja pósłowe wězy rosnoschowacź, pschibéra we wutkowanju gnjiłoh cźasto do cźełneho strascha. Hutezkiche snjeżnoża pisches pżnje je służenje. Pósłske sarjadnistwo budże dyrbjeć krute satrocźeć, jeli so napomnjenja pósłskich wustawow na mężech pósłow njewunpschitne wostanu. Lětnjanske wyschicha pósłska direkcija budże w tutych padach kruce swoje prawa wužiwacź a donoschowanje pósły do wobydleni wotwotsaeź, jeli ma pósłski sastojnik někaki strach wotcźakowacź. Do tajkich domow so tak dołho njewunoschuje, doniż njeje zwe wósće, so może sastojnik bjez kożdeho strascha tam bicź. Wschém, kiž żeby pżu dźerja, thjeżerjom a podrjesaram so poruczuje, so ja to staraeź, so może sastojnik bjez kożdeho strascha tam sastupicź. Njech so tohodla pżu zaurjeja, to je też we sajimje toho, kiž żeby pżu dźerki, dokeź món ma też, jeli so sastojnika rasz poż tkuha, boicź wulku pjenježnu schkodu (wo § 833 B. G. B.). Njmo tkuschich wożownych wudawkow ma hischcze kkónokkatne pschepowjedanje pża, kiž so kżasnoteze dla cźkuje, a schcźerjenje sa sastojnika sapłacźicź. Dale ma hischcze hospodarske schkody pósłanoho sastojnika njeeź, kż dołho żeby mezo zajmacź njemóże. Dale ma mjno wschcho hischcze pósłkemu zajdeschnjemu penišu ako rentu, kiż ma zwjenjenemu płacźicź, zarunacź. Kożdy mél żeli ras na schźehnki, a schkody, kż może kuźaty poż w tutym padże nacźinicź, pomyślicź. Njech tola kożdy prawje derje kedźomje!

— **Budawki sa visa mjes Němskej a Ameriku** so poniża. Każ je znate, je němske knjezerstwo, to by puczowanje Amerićanow do Němskeje spschowalo, płacźiny za visa na 6 mježazow wot 10 na 2 dollaraj poniźiła. Amerićanoja, kiż w němskich pschistawach ſ łódże wustupaja a w Němskej jenoż krótki cźas pschebywaja, dostanu winum na 4 njedźele sa 50 zent. = 2,5 hr. Też po najnowschich powěschach maja Sjednoczene staty swoju wotpohlad za němskich stacźanow, kiż do Ameriki puczuja. Schtóż duze do Ameriki wupuczowacź a tam so stajnje zastydleź, ma starm płacźinu płacźicź, kiż pak so njeponiźi.

S **Minakala.** Towarstwo „Statok“ w Minakale wuhotowa sandźenu njedźelu swojźbny śwjedźeń, kotryż je so wulkotnje poradźił, tak so jee so wschém kraju hrabje lubiło. Prajachu, so jón cźaż żiwjenja njeżabudu. Sa to mamy bo dźakowacź naschim dobrym hrajerjam a śpiewarjam a wożebje też naschemu dirigentej, knjesej hajnkej na wuhlizże Ruprechtej we Manjowje, kiż je, hacź runjeż njeje Sserb, dirigowanje naschego śpiewneho wotrjada wopomniwje pschewsał (płejcże, kajki to dobry tichtkład — pschifp. red.). Njesapomnita wostanje wschém też hnusaza rěcź naschego pschedbydu, k. Kucharja. Wschěmi sajkužnym bohuskutkowarjam, kiż wschědy w tutych krótkich rjadach mjenowacź njeźmóżemy, a kotiż prózy njeżku littowali, źłuschia najhorzyschi dźak. Nětk dale tak, cźile a wjeselee, wożebje ty luba berźelka młodźina. Njenje porabjeny programowy wjeczor stónczi naschе towarstwo „Statok“ je śwojej narodno-towarstwowej hymnu „Gdże statok mój“, kotruż se saharjenjom shromadzije wuśpiewachny pod nawjedowanjom naschego horliwego pschedbydu a njepróżniwego a wopomniwego słutkowarja k. Sarinka ſ Wełeela. S dobrym kofejom a pampuchami postara so wjednistwo tej wo witane cźełne wjeczeřśiwjenje.

S **Wikecźina.** Mjeżerjam so rada dawa sondźelu 30. měrza wot 2—4 hodźin pop. w młodźinskim. — Sjawne pożedźenje pschedbydstwa śwjatkowcze pokazożwanskeje schule te wyschkowym wubjerkom wołmeźe so pjatk 27. měrza wjeczor we 8 hodź. w rychtowanym nowcze schule.

S **Nowosalza-Spremberga.** Na sajedźenjenje kruje wumrě wschědy trókim mandźelska ſwótnika Zawa-ka Gla-

jera. Pschi cźiłeżenju jónwy běsche żebi mały ... ſchmk do porka prownje ruki sakoła. Kaczorja ... so schpak wotskronił, nasta tola sajedźenjenje krewje. Ju dowjerchcu do Habrachezkanskeje klinifi, hdźeż so wobjer dwojowskem lekowanju wumrě.

S **Lubija.** Mapża jahrodnistwo, kotrež so pózdźalu sudnilzy pschehładowalche, (běsche ſ 20 000 hr. wobtcźene), je sahrodnik Mosa ſ Ruchnowa kwik. — Wobwinjuna je so we śwojim bydlenju hotowatu zaswonenego wikowarja. Najprjedy běsche śwojeho pża złoż.owała.

S **Makołd.** Każ runje słyschmy, je ministerstwo naschego saslużżeneho mużerja, knjeza Lobneho, nj. dawno a wyschcho mużerja pomjenowało. Knjezej wyschcheemu mużerjej pschejemy też my wjele śpża, so by hischcze mnohe lěta k żohnowanju śwojeje schule a Sserbowstwa słutkowacź mohł.

S **Kamjenza.** Wczera wjeczor mężanzu mężchezanzu sastuneżeno pożedźenje. Nadch knjes mężchezanoh Neumer je so ja mężchezanzu do Hajnicheua wuzwoli a puschcźi so tohodla 31. měrza ſ hamm. Se 17 ſ 18 wot. ledatnych hłokow wuhwoli so za nowcho mężchezanzu mjsta Kamjenza knjes ſudnistki aßeſſor dr. G-bauer. — Wot 5. junija sem płacźi letny jédny poſtad. Na cźorje ſ Kamjenza—Salichtrow—Porchow—Wilkowizy pschinjesje nam pschemjenjenje. Cźah 874, kiż nałeto wopołdnja 5.11 hodź. ſ Kamjenza wotjedże, je w 6.27 hodź. w Wiskowizach a cźah ſ Drjezdżan—Budyschin—Sborjelz je dawno hižo prjecź, dokeź wopuschcźi 6.21 hodź. Wiskowizu. Nětko pak budźe wot 5. junija sem ześelowaze pschejcźi cźah 8.74 wotjedże ſ Kamjenza hižo 5.01 hodź połoſnjuna je w Wiskowizach 6.17 hodź. Tak je dobrá pschileżnopołeź ſ cźahom, kiż ſ Drjezdżan pschijedże, 6.21 hodź. do Budyschina a dale jécź.

S **Porchowa.** Na Hrdłowskich honach da so pónđżelu wjeczor 1612tny błidarski wucźownik ſ Porchowa cźahej pschejcźeź. Cźełko namakachu wutkorn rano. Jako pschijeźe na ſamomordarſtwa mjenuje so łokkomyślne żiwjenje.

S **Protez.** Njedawno pżihachmy wo pjenjezne łżiwosći, kiż běsche so ſhubiła. Kriminalna policija je nałeżnosć wujaſnita. Jej poradźi so, ſnajnjeſſicha wobkradźenina dźěłaczerjej pjenjeſy jaho wrócźiła. Listownin, pak běsche padunicha żónſka, kiż běsche ju namakała, mieiſiła.

S **Wojerez.** Wažne ſa dóſtawarjow wojeńſkeje renty. So ſtaraczelſke pjenjezy na mężaz haprhł wuſpłaczo so ſem po wuplaczowanſkim dnju, njewuplaczuje so nowe po pschichodnoſchom wuplaczowanjom dnju. Pschi wuplaczenju ma so ſtara a nowa cźiſłowanſka karta k lěnje wopiſmo, kiż je ſaſtaraczelſki hamt pschiwóſłał, pschedpołożeź. Lěnje wopiſmo dyrbi pschiſłuſchna wyſchnoſcź wotkrjeźeź.

S **Kalawy.** Wdi dźeiſa rano 7 hodź. ſem ſtrajkuja zyhelnitſkich dźěłaczerjo. Wjazy nuby żebi żadaja.

S **Wojerez.** Nałkne pózdy! Wczera pschihołdnja pschełeczachu prenje bacźany nałeſke mésto. Każ běsche wjdeć, cźahachu dale. Nadźijomnje wostanu pschichodne, kiż pschileźa, pola nas.

S Wojerez. Dokeź so njepschestawacźy nowowoſnadzene schtomiki na wokrjejnych drohach kradnu, je wokrjesny wuſkeć na njemowanje taſkeho paducha 50 hr. mjte wuſſajił.

S Wojerez. Pola cźaſnikarja Opiza na zyrkownikej ſtaſy 9 pokradnuchu paduſchi pjatk w nozy wjazy cźaſnikow. — W ſłużbownym Werminghoffe ſałoži so dobre-wólna ſhorobna kolona.

Se Sserbo Komorowa. Naſcha radniza ma ſo pomjelichcź. Magiſtrat je tohodla mjta wuſtajił, to bychu prawje wjele hwarzowo ſo ſ nacźalkami wobdźělili. Hižo dołho cźaſ je naſcha radniza pschemoka. Schtóż najwěſnjiſcho nadawk wumjeźe, tomu ſo twar pschepooa.

Se Sserbo Komorowa. W pokſtednim cźaſu bundaju knihwikowarjo jako jebazy wokoło. Dobre knihi pschepołoja ſa tuni pjenjez. Najbóle ſ lepſchim ludom hożża, we kotrychž ſo nacźiſeja, je kuihu kupja. Wschelake poruczenja wot tuteſkich wobſołow nałże. We wjazy padach poradźi ſo jim, „pożczonku“ wudrecź. Dokeź pak pola mudrischcich ludźi ſwoje „cźe“ pschedpiſeeź pytaju, tak wjech ſo kożdy ni rodźbu bjerje. Nałżejze wjdeć ... ſo ſo ſ tajſim cźłowjekom njeſabjerasch. Pſchi ſcźich ſtéi

Kelko zemje człowjek trjeba?

Narodne powědańczko Lawa Nikolajewicza Tolſtehо.

(Skónczenje.)

Pachom ſpohladny na ſtónzo, wono bě ſo hižo wobſora dóſtko a kuſk ſwojeje kromy hižo ſchcźigadźiło. Pachom napi*ma pohledne mozy, wupſchescźera ſo ſ cźełkom dopredka*, ſo ſedy noſy dorcźehnje. Pachom je runje hacź k ſchichanej dohnał, nadobo ſo ſacźemni. Wón ſo wobſhladnje — ſtónzo je ſo hižo ſthowało. Pachom ſaſtona: „Podarmo je ſhyła moja próza!“ — Hižo chże ſaſtacź, bachſkirzy hałeku wokaja, a pschi tom pschchińdże jemu na myſle, ſo drje ſo jemni jenoż deleka tak ſesdawa, jako by ſtónzo ſaſchło, ale je ſchichana hładajo ſtónzo hischcze ſaſchło njeje. Pachom nałożi ſej dycha a ſabéża ſo na ſchichan. Na ſchichanje bě hischcze jażno. Pachom dobełnje horże a wihźi — cźapku. Psched cźapku ſedźi ſtarſchi, woſchcźerja ſo a ſ rukomaj dźerži ſej brjuch. Sażo dopomni ſo Pachom na ſwój hón. S dobom ſaſtona, noſy ſo podtlakhnyſchcźi, a ſ cźełkom wali ſo do prédka, ſ rukomaj cźapki ſo dótkajo.

„Ai, ſtawa cźi!“ — ſakſchikny ſtarſchina. — „Wjele jemje ſy ſebi nadobył!“

Pachomowy wotrocźi pschiſłuchcźi k njemu a cźiſyſche jeho pośběhnycź, ale krew limy ſo ſ erta a Pachom woſta morwy leżo.

Baſchkirzy mlaſtnychu ſ jazykom a wobżarowachu jeho jara. Wotrocźi wſa motyczku, wukopa ſa Pachoma row, runje tak wulki każ bě dołhi wot nohowo do hłowy — ſi arſchinu (kohcźe) — a pohrjebachu jeho.

Zorno we wulkości kurjaceho jeja.

Narodne powědańczko L. N. Tolſtoho.

Jónu namakachu dźěcźi we dolinje wężku tak wulku każ kurjaze jejo, wobſtejeźa ſ haſłu, podobne zornu. Tule wężku ſawohlada pola dźěcźi nimopuczowazy, kupi ju ſa kroſchik, dowjeſe ju do města a ſpcheda ju kralej jako ſabawjeſ.

Kral pſchepročny mudrych ſ ſebi, pſchikaſa jim pozſnacź, kaſa ſchtuka to toka je — jejo abo ſorno? Myſlachu a myſlachu mudrowzy — wotmolwy pak njemóżachu dacź. Leżeſche ta wężka na woknije, pſchileza kokoſch, poca bypacź a wudyna dźerku: wſchitzy nětko widzachu, ſo je to ſorno. Pſchińdźechu cźi mudrowzy a prajachu kralej: „Tole je rjane ſorno.“

Kral ſo dźiwaſche. Pſchikaſa mudrowzam, naſhonicź, hdźe a hdy je ſo tole ſorno wupłodźiło. Myſlachu, myſlachu mudrowzy, pytachu w kniſach, — niczeho njenamakachu. Pſchińdźechu ſe k kralej a prajachu: „My njemóżemy wotmolwy dacź. W naſſich knihach niczo wo tom piſane njeje, dyrbimy ſo hurikow wopraſchecź, hacź njeje nécźto ſ tych ſtarzow ſłyſchał, hdy a hdźe ſu taſke ſorno wużywali?“

Póſtła kral ſawołacź k ſebi ſtareho ſtarza, muzika-burika. Wupytachu ſtarza ſtareho, pſchiwjedźechu jeho ke kralej. Pſchińdźe ſtarik, ſeleny, bjeſſubaty, łódy na ſwojimaj nohomaj ſo ſ pomozu ſejſerow iwidżerza.

Kral pokaſa jemu ſorno, tola ſtarz hižo hubjenje widźi; tak nétkaſ poſojzu roſpóſna, brułu położu ſ rukomaj wobmaſa.

Kral poca ſo jeho wupraſchecź: „Njeſnajeſchi-li, dźeduſchko, hdźe je taſke ſorno narośtko? Sſam na ſwojim polu njeſłyſ taſſeho ſita wużywak, abo ſa ſwoje ſżiwjenje njejſy taſkeho ſorna ſdy kupował?“

Khchi běſche tón ſtarz, cźeżko — cźeżko jara ſłyſchcźeſche, cźeżko — cźeżko jara wón dorosnmi. Skónczinje da the wotmolwu taſtu: „Né, praji wón, na ſwojim polu ja taſkeho ſita ſyjeź njeſywak, a ſyjecź njeſnat, a kupowacź njeſkupowak. Hdyž ſmy ſito kupowali, je wſchitke ſorno taſke drohe było. A tuj je tryeba, — praji wón, — mojeho nana ſo wopraſchecź: może ſyjeź, ſo je tón ſłyſchał, hdźe je taſke ſorno narośtko.“

Póſtła kral ſa nanom tohole ſtarza a pſchikaſa jeho k ſebi pſchiwjeſeź. Namakachu też ſtareho nana, a pſchiwjedźechu ke kralej. Pſchińdźe ſtarz ſtaruſchki na jenej ſejerze. Kral pokaſa jemu to wulke ſorno. Starz hiſcheze widźi ſ wocźomaj, derje ſpóſnawa. Tu ſo jeho kral wopraſcha: „Njewéſch, ſtarzo, hdźe je taſkele ſorno narośtko? Sſam na ſwojim polu njeſłyſ ty ſenje taſkeho ſita wużywak, abo we ſwojim żiwjenju nébźdże taſke ſorno kupował?“

Tón ſtarz ſépe ſłyſchcźeſche na ſwoje wucho a ſépe też wuſłyſcha każ jeho ſyn. „Né, — praji wón, — na ſwojim polu taſkeho ſorna ſyjeź njeſywak a ſyjecź njeſnat, ani kupowacź njekupił, dokeź w mojim wotki pjenjes hiſcheze we wobkhodże njebé. Wſchitzy ſmy my ſe ſwojim ſitom ſo ſiwili a we nuſy — jedyn ſ druhim ſo pobźelili. Tuj je njewém, hdźe je ſo taſke ſorno wupłodźiło. Dyrnjeź naſche ſorno ſwjeſche bywało a ſadrivische dyźli naſche, ale taſkeho ſorna ja hiſchcze widżał njeſłyſm. Ja ſym wot nana ſłyſchcał — ja jeho cźaſ je ſo wupłodźało ſito wo wjele lépſche a ſadrivische pornjo naſchemu. Jeho macźe ſo praſcheź.“

Pópła kral ſa ſtarzowym nanom. Namakachu też dźeda, pſchiwjedźechu jeho ke kralej. Pſchińdźe ſtarz ke kralej bjes ſejſerow, ſ lohka wón ſtupaſche. wocźi běſchtej ſmętlej, derje wón ſłyſchi a rěcźi ſrozumliwje. Kral ſorno dźedej pokaſa. Wobhladowaſche dźed ſorno, wotcźeſche jo we rukomaj.

(Pokračowanje.)

nas jenoe abo lamne knihe, tak dži do wósseho knihipikhekupstwa. Skasajcho pak hdy pola pucowazeho knihpschedawarja, tak njesmu jenje wschy, lo so czi knihy podawaja.

S Selencho Hodła. W sandzenych dnjach wuhrjechu na sarjadowanje statneho rěcnistwa cěło mandzelske G. Pschedk krótkim hakle běsche so wozemika. Kaž hy powěda, je njebohe ypodzimnych winow dla wumrěło. Wschy dalsche so hižo pschenytuje.

S Noweho Riwa. Niedzelu wjeczor wudyri w naschej wjesy woheń. Sapalika běche so drjewjana wuporjadowanja kolow. Wohnjowa wobora dyrjesche sebi wschu prózu, wobeń podtuzyć. Tola podarmo, wobeń sniczi wich, kajso, maschiny a druhe naprawy.

S Schoknicy. Zakotnje sniesbožit je w podkoptach „Franci“ wjednik żelesnistkeho czaha Schwikalla. Pódzesu powodlnje so ranjerowache a pschi tom jedzesch tej nworowaj czahoj do ho. Wós, w kotrymž Schwikalla běsche, so dobrotniz nicži. Schwikalli rosmerkesche, hy wobj noży. Wóheń, kiž pschi nasenju wudyri, jeho zniwcho iwili. Niesmérnje wulku bolotej mjesche wustacz.

S Schwalog. (Dwě straschnej smjertnej njesboży.) 22-ljetna mandzelska murjerja Krowza běsche z tamym wotsjom pantwuchi pjekla. Tu běsche hischcze nětcho wotcha wschu wohalo, kiž běsche wupiła. Lěwna běsche posledniu kapku pódżela, dorjesche hižo wot ho dawacz. Wschu zdzelska domoz nicżo njepomhałsche. Sa krótke wokomiki zemrě mandzelska. Wotki budże ho pschewytowacz. — Na samym dnju sta so druhe wodobne njesboże. Sléne dżecko jenoho dejerja dżesche z nanom do hrodże. Tam wuhladna dżecko blesche z lyholom. Nichtó njeběsche wobkedza na to dżecko, hak to so z blesche napi. Wobohe dżećatko hy z jodom sawda, a wumrě krótko po tym. Njesmjerne bolesce je wutrałe. Starschi, kedżbujcze na swoje dżeći, hižo druhi pak, kiž nowiny w tutym tydżenju pschinjesyt a wobej niz pschedałoko wot nas.

S Bólcze wody. Na jednej haliy dwě njesboży na jednym wozoschinu. [illegible] dżecko na Gutenburgskej dróhy z klama sebi pschi tom rucu. Wobohe dżecko dowjedechu k lekarjej. — Tilken dżecko padny do hrjebje, kiż na Gutenbergskej dróhy cżecze. Na dobre hožo wak pschibožachu wschelke dżeći z wumnożichu kurjatko.

Do Prusseje. Postupowaje placżiny za zbheinische Landżeli. Dźiwało na to, to ma so twarjenje běsche se wschémi brěbkami hajicz a wobhowacz, so na statne ministerstwo z malym napraschowanjom wobroczichu, so by na swudniatky skutkowało, placżiny za zgheine pomjezi. Pruski wikowanski minister je wotmolwił, a z bolosom dożcił, to běchu placżiny wospjedi loniczeho lěta jara wisse, samo pod dowożiwkimi placżinami, dokelż nichtón nicżo njekazowaische a zgheinicze pak trjebachu wjacżej.

Hdyż pak so potom jasno wizaj kupowasche, podroczichu so zyhsche jasno, z dżela khętko jara. S pomocu placżiny prushowazych wyschnoscżow su so placżiny prushowake a so wizaj krócz jako pschiwoschsche wobmarkej. S wuprajchom je so postarało, to placżiny jasno panża. Wuspjatnje spechowanja twarjenja khżżow budże so dalsche wuwicże wosbeke wobkedzbowacz.

Do Prusseje. Sjednowanje njedżelskeho měra we wikowanskim pschemyśle. We wukasu pruskeho wikowanskeho ministra na pschikłuchone wyschnoscże so pische: Powsażenja wyschnoscżow maja jenoż samże, to njesmi panterje podżelscżene njedżelske dżeło pschezinowo jakokolwenz zasażenja dżeła. We tarifowych swjedenjanych njepostaji so nicżo, tak dalako hacż su w mjesach, kiż su wot wyschnoscżow pschepuschczene. So pak njebychu so njezrownjenja stake, by hedi minister pschat, lo by so na wierzadne postajenych njedżelach na wuczinjenu tarif po możnosci dźiwali, wosche pak potom, jeli je tarifowe jednanje powschitkowne płaczage.

Do Prusseje. Prósstwy wo spuschczenje wotstorczenscheho dawka je jakskadowho samożenja a podrużnistkeho pjenjesa. (Grundvermögens- u. Hauszinssteuer). Pruski finanzny minister je pod 9. febr. 1925 wukasał, to może so statny dawk je jakskadowho samożenja a podrużnistkeho pjenjesa, jeli so cżasy zwjazenja wotstorcził, zyle abo i dżela spuschczicz, hdyż by zaplaczenje sastatcho dawka za dankyplaczerja i wulkim wopotom swjazane było. Dokelż je so tutón wukas hnuż cżasy we wschich nowinach wospjedi, tu ho njetrjebamy prósstwy wo spuschczenje wotstorczenych dawkow wola pruskeho finanznego ministra zapodaje. Finanzny minister je nětko prawo, dawki wyschczicz, pschedbydżom samożenjowych dawkownych wubjerkow (katastrowych hamtow) pschepodał. Tuczi prushuja, bjes toho, to by wosbetna prósstwa trébna była, hacż ma so po wobsteinotczach dawkyplaczerja sastatn dawk spuschczicz abo hacż dyrbi so hilsche zaplaczicz. Wosbetne prósstwy po spuschczenje dawka su potajkim njetrjebawanscże.

Do Prusseje. Mjesybankowki brauniborskeje stoleje poczonki so wumenjcha. Krajny direktor braniborskeje prowinzy nam tuto pische: Na zakładze wotjewjenja ministrow nutskownych nałożnotczow a finanzow wot 2. sebrnara 1924 maja so wot Braniborskeho provinzialnego hojastwa wudate mjesybankowki za 5, 10 a 20 sł, hr. k 1. měrzej 1924 ta mězaz wumenicz za druhe pjenjesy. Bankowki pak su ho hischcze po tutym cżasu wumónjate. Krajny direktor wotjewi nětko, to Braniborska krajna hlowna pokładnja w Barlinje W 10, Matthäikirchstr. 19, hischcze do 1. julija 1925 tajte bankowki wumenja. Pokładnscho po wjazy njewumenjeja.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk, 26. měrza 1925.

Wożerawsche kursy we Barlinje:
(Kurs po statnej briwaje)

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,97
1 jendželski punt	20,075	100 ezechoslowk. krónow	12,440
100 schwajz. frank'ow	80,890	100 wólsk. mar'ow	80,05

Pjenjesy tej wożera hischcze jadne njezbehu. — Efekty mjesachu wożera na Barlinskej burzy pschi pozdatku sylsche kursy. Poddżischo so wo nichżto mało skruczichu. Wójnska pożeżonka mjesesche wschelake kursy.

Na produktowych wikach mjesesche zbože wuznjenje pschewagu po powdelczach we lużnych placżischach w Amerizy. Najsilche bischcze rożka swoju placżiznu zahowa. Pischeczenje placżiny so wo nichżto mało woddzelachu. Hewak běchu wilt w minzy, wokrubach a womsebach zbože. Wożera placżesche zentnar:

W Barlinje:

pschenicy 12.30—12.45 hr.,	rożki 11.50 hr.
hacz 11.70 hr.,	jeczmjenja nałeżnjeho 11.25
hacz 12.30 hr.,	nałuzmjeho 10.25—11.20 hr.
	wowsa 9.15—9.50 hr.

We Wrótkławju

pschenicy 12.90 hr.,	rożki 12.15 hr., jeczmjenja nałeżnjeho 12 hr., nałuzmjeho 10.90 hr., wowsa 10.25 hr.

We ternitzowym mikowanju:

pschenicy w haprleji —,	w meji 13.50
hacz 13.40 hr.,	w juliju 13.35—13.80 hr.,
rożki w haprleji 11.85 hr.,	w meji 12.05
hacz 12.07 hr.,	w julju 11.80—11.77 hr.,
wowsa w meji 9.10—9.12 hr.,	w julju 9.15 hr.

Wiki wżneho stotu wożera w Barlinje (Zentralviehhof

Pschichwjeli bżachu:	Wone płaczachu:
1683 hjowjadłow	20—47 hr.
3160 cżelatkow	32—90 hr.
3517 wowzow	25—54 hr.
10355 tuhrajnych a	
378 wukrajnych swini:	
psches 300 punktow	65 hr.,
240—300 pkw.	63—64 hr.,
200—240 pkw.	62—63 hr.,
160—200 pkw.	59—61 hr.,
120—160 pkw.	56—58 hr.,
do 120 punktow	55 hr.,
ranzy a kambrolty	58—60 hr.

Wschu po zentnarju siwoje wahi. Witi bżachu nimale we wschich druzinach mżne.

Swinjaze wikt tam. Pschichwjeli bżachu 219 bżachow a 326 prosatow. Wone płaczachu:

Bżachi:

wulke 75—85 hr., hrjenje 60—75 hr., ja male 40—56 hr.

Prosata:

wulke 25—35 hr., hrjenje 20—25 sł. hr.
Witi derje dżachu. Płaczżiny bjachu horje.

Nekotre placżiny **Drjezdżanskich wekow** (Markthallen) wożera. Bożanty (Fabanen) 7.50 hr., kusiny 1.20—1.50 hr., kormjene kapony 2 hr., truty 1.50

Přiłopk.

S Drjezdżan. Nowe khlebowe placżiny. Dżeławarzski swjask lakkeje mlynskeje industrije, Drjezdżanska pekarska jednota, towarstwo khlebowych fabrikow a Drjezdżany a wokolinu sdżela, to wot sobotu schtyrnastowik khlěb 1. druzinu 80 pf., 2. druzinu 73 pf. wuzi. Po tom hy so khlěb w pscherstu wo 2 pf. za pokrutu potuschił.

S Cosbiga. Nutskamarjo w zelownym hamże. W wozy z mérzej kradnychu nutskamarjo z Cosbigskeho zelowneho hamta sa 10 000 hr. tabakowych dankowych banczikow. Banczki mějachu nacżischcz: 9 a 14 pj.

Se Freitalk z pola Drjezdżan. Dla pschedżiwjenja pschecżiwo pożczehowczi, kotrež běsche na swojich. jenez dowjerjenych schulerskich skuczik, jajachu schulskeho nawjednika Scheiblera, kotryż wot 1912 sem na Murzwjeżanskej schuli skutkuje. Scheiblera, kiż je 36 lět stary, wohwjedżechu na Freitalkle hamtske sudnistwo.

* S Wuseja (Russja). Sprawni ludżo. Khuda wudowa w Lentensdorfze dyrbjesche w muhy khantor pschedacz a dósła sa njón 200 krónow. Khantor so iwuprózni a jenoż papjera, ſ kotrejż bě wukładzeny a kotraż na barbje lépjesche, wosta we nim. Po khantor pschijedże thudy hórnik. Sa krótki cżas sajedże wudowje sneach do stawow, ji pobrachowache knihja ſ 3200 krónami, kotrež běsche herbowaka. Se strószelemi ji stawy tak krosachu, so ji njebě możno, na polizijn dowacz. Kakosczo sydżesche wudowa hischcze pschezwy we żiwoseje żiwiczeju, jako kupz pola njeje sostupi a ji pjenjesy na heller wróżi, kotrež běsche we khantorje spodby papjery namakał.

* S Lipska Pschekhwatanki, schkbowanki. Wożudna frażka njes awtom a motorskim kokom sta ho na Drjezdżanskej dróhy. Jédny na motorskim kole chżysche psched wożobowym awtom drohu pschejecz, běsche pak ho po dacżu we dakenotczi pschekładał. Awto sajedże do koła, jédny ho wuswobdżichy a flécza do nimajebżazeho wosa drohowaje żelesnizy, wot kotreho żiw wotrasły. Cżezkostranjeny wosta na plesnje leżo. Motorske koło ho dospolnje rosbi. Też awto ho wosschkedżi. Snjesbożowneho dowjedżechu hnydom do khorownje.

* S Barlina. Potajna zmjerecżczornoschkeho profesora. 51-ljetneho profesora dr. Fraziera, cżornucha, kotryż na Frobenskej dróhy w Barlinje żiwżu wobsedżesche, namakachu póndżelu we jeho stiuje je plamom sajedożecżeneho. Cżornuch, kotryż běsche swoju akademisku hódnosez w Amerizy dożpél, dawasche priwatne kursy we wschich kulturnych wésach, kotrež dospolnje wobkhjeżesche. Wo jeho priwatnym żiwjenju je mało znateho. Pschepytowanje hacże wujasni, hacż so jedna wo samomordarstwo abo njesboże.

* Jatrowa warzkowa khoroscz mjes slolom w Kaselskim wokrjeżu. W Kaselskim wokrjeżu knježi tón cżas mjes tamnischim skotom Zaloschna khoroscz, kotruż jatrowa warzka swinuje. W Kirchhainskim wokrjeżu pomrje je na 500 hjowjadłow, 300 kolow a psches 2000 wowzu we spadalo. So hy so najwjetscha nuja wosstronisa, jeznarkatski ministar tamnischim ratarjam 100 000 hr. pschewostajił. Mjes tym je direktor pathologiskeho wustawa Baerlinskeje wyschnoje stómatolskeje schule ſ nowym wuhojenskim srédkom ſ dobrym wuspéchom pschecżiwo khoroscz jatrowcżik.

* Pokhlostane wólbne jebanstwo. Wólby so jasno bliza, hischcze w tutym mężazu cżzeny naschu wótczinsku winowatosez kwitnjecz. Snowa pak może żnadź nětchtón so sawjesez dacz, żiwój hłós dwójzy wotedacz. Tuż njech so podawk, kiż je so psched krótkim stał, ras wosjewi. W Tribinskej mężachu si studenecza kóżdy wólbne wopytnno. S tutym nětko cżahachu ſ jenehe wólbneho mésta na druhe. Tři rasy je kóżdy do posledniejho némskostatneho sjezma wolił. Jebanstwo je wuwjedżi a kóżdy mjesesche 300 hr. pjenjeznebo khłostanja saplacżesez.

* S Woldenberga (w Schlesyskej). Hortnikuy kutk poda so w tudomnej derjenie. Dwaj wojaka ſ swótkoweje wójny běschtaj ho — pschihadnje! — po dolhich létach w tamnischim hoscżenzu trjechikoj. Wjesołe sajdowidżenje dyrbjesche ho wésso tej prawje polecz, schtož pachukaj tej derje wobstarackschtaj. Hdyż dyrbjesche ho nětko worczisna saplacżicz, tu dżyschse kóżdy tej sa druheho saplacżicz. Dokelż so swérnaj pschecżelaj dojednaj njemójeschtaj, wobsamkmyschlaj, je dyrbi ſ najschenowańjenjom ho rozkhudżicz, komu cżeżej placżenja pschihadnje. Hoscżenzar jam da se schantkom juamjo sa zapocżatk bżenja. Wobaj pschecżelaj bżeschtaj, schtož mójeschtaj a hanjeschtaj pschezo dale, wutkhnjenscho kónza wubżehnjcz njeschadaju a — hoscżenzar pjecza hischcze dżenja cżaka, so by pschecżelaj wroczitaj a wroczismu saplacżitaj.

Hamtske wozjewjenja z Rudyšina.

Pucz je Sarecżu do Wbohowa wosjanje sla nasypowanja na Wbohowskich a Królczańskich honach wot 26. měrza na cżaż dżélowy sapryenj. Jehdżicz może ho po puczu je Sarecżu na Wětrow do Wbohowa.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Sswobodne njedżele za wobkhody. Nj. 29. měrza, hmdża wschě sjamne wobkhody, tež truhańske a tischańske, wot dop. 11 hodź. hacż do popoldnja w 6 hodź. wokolnoscze dnja.

Swojbne powjesče.

Sa lubjenaj: Hildegard Falzhej w Lubiju a Erich Wilsj ſ Eisenacha.

Swérnowani: Otto Fesmer ſ Martu rodż. Wolfej we Kamjenzu. — Martin Timer ſ Gertrudu rodż. Sonntagej w Lubiju.

Semrěli: Gustav Elsner, blidar w Budyschinje. — Margareta Lisakowa rodż. Bemmannej w Budyschinje. — Marja Smoczkowa w Budyschinje. — Bjarnat Fórster, skałar w Brěmu pola Kamjenza, 51 lět. — Jan Gottlieb August Wenzel, zlowny sekrétar na wotp. w Lubiju.

Towařstwowski powěstnik.

Bužecy. Jednota „Sokoł“ ma sobotu, 28. nalětnika, wječor z dypkom 1/2 8 hodź. **zwučowanje**. Wšitcy njech cyle wěsće přindu. Starosta.

Bošecy. Přich. srjedu, 1. IV., wječor 1/2 8 hodź. poskićuje so tu w hosćencu wulcy zajimawy přednošk ze swětłowobrazami: Pućowanje po Bosniji a Hercogowini (100 rjanych wobrazow). Zastup darmo. — Wšěch wjesnjanow a Serbow našeje wokoliny, žony, mužow a wosebje młodźinu wutrobnje přeprošuje zarjadnistwo.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“ nima tón tydźeń wutoru, kaž je skazane, ale pjatk tuteho tydźenja spěwanje. Na dalše zaso wutoru. Předs.

Hornja Hórka. „Łužica“ wuhotuje njedźelu, 29. III., wječor w 7 hodź. w „Hänslec hosćencu“ přednošk ze swětłowobrazami a po tym je zhromadźizna, na kotrejž mamy wosebje ważny dnjowy porjad. Wšě sobustawy a jich přiwuzni so wutrobnje přeprošuja. Wosebje hrajerjo a hrajerki chcyli cyle wěsće přiń. Też sobustawy tow. „Lubin“ so wutrobnje přeprošuja, dokelž chcemy raz zhromadnje wo ważnych wěcach rěčeć. Wo bohaty wopyt prosy předs.

Minakał. Tow. „Statok“ wotměje njedźelu, 29. III., pop. w 4 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** w Lipiču. Dokelž dyrbimy wo ważnych towarstwowych należnosćach jednać, prosymy należnje, zo by kóždy přišoł, ale z dypkom. Předsydstwo.

Radwoř. Jednota „Sokoł“ wotměwa njedźelu, 29. III., pop. 1/2 5 hodź. **zhromadźiznu** w herbskej grychće. Wšitcy bratřa, pas. a akt., so wobdźěla. Hosćo su wutrobnje witani. Starosta.

Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu, 29. měrca, přip. z dypkom w 1 hodź. **posedźenje předsydstwa a wubjerka.** Kóžda Jednota dyrbi dospołnje zastupjena być. Z dnjoweho porjada: Zawěsćenje, zlět, poměr k Domowinje a dr. Po posedźenju zwučowanje načolnikow. — Presidenta wolće dopołdnja. Starosta.

Komorow. Přednoškowy wječor ze swětłowobrazami zarjaduje Jednota Sokoł w Komorowje w Šołćić hosćencu **sobotu**, 28. III., wječor 1/2 8 hodź. Přednošuje so: Po Dalmaciji hač k Čornej Horje (100 krasnych wobrazow). Wšěch Serbow našeje wokoliny, wosebje też knjenje a knježny, zcyła młodźinu wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Zarjadnistwo.

Kočina. **Njedźelu**, 29. III., wječor 1/2 8 hodź. poskićuje so tu w Kreucec hosćencu přednošk ze swětłowobrazami (Lichtbildervortrag): Po Bosniji a Hercogowinje (100 rjanych wobrazow). Wšěch Serbow a wšě Serbowki, starych a młodych wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Zarjadnistwo.

Wotrow. Towarstwo knjeznow je wobzamkło, sebi nowu khorhoj kupić a chce ju njedźelu, 10. meje 1925, poswjećić. Wšitke towarstwa na swjatočnosć přeprošuje. Dalše so w bliższim času wozjewi.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smolef** w Budyšinje — Zamolwity **za hospodarski dźěl**: Arnošt Bart, w Brězyncy, — **za nawěstki**: A. Dučman w Budyšinje.

Radkupowane konfirmaciske dary A. Graf

toški za žony, aktowe a powolanske toše kěćtkowe garnitury a hladanje nałćow na bohat. hasy 4 při hł. torhošću.

Dźećace wozy Kurt Martin Richter

promenadowe wozy so začinjate wozy stwinske wozy w Budyšinje na khěžorskej drózy čo. 7 Telefon 1292

Stajnje najnowše —— najwjetši wubjerk w Budyšinje

K hermankej kupujeće

twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubliška, spódnje šaty, łožowe šaty, běle a pisane, **tkaniny kockatam, sukanjam, drastam tunjo a derje** pola

Hilgera mječeł **Emil Wiltschek** w Budyšinje na seminarskej hasy 2.

Lutujće moje kupony!

Kofej

punt po 3,20, 3,60, 4,— 4,40, 4,80 hr

móžu wosebje poručeć.

kakao Reichardt, Sarotti, Gaedke atd.

šokolady 7 taflow po 1.— hr. 6 taflow po 1.— hr. 5 taflow po 1.— hr. 4 tafle po 1.— hr.

wšu potrjebu k lutrownemu pječenju:

Je sultaniny, punt po —,80, 1.—, 1,20 hr.

słódke a hórke mandle, 1/2punta jenoš po 50 pj.

módry mak, kokosowe fruhańki atd. atd. po najtuńšich płaćiznach. Wulki komisijski skład šokoladow pralinow a bonbonow. Na wšě twory rabat.

Wikowarjo a zasopředawarjo dostanu za hotowe pjenjezy po fabrikskich płaćiznach.

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na różowej hasy 6.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Předešćniki

za konfirmandow

dobre a tunjo.

Wozbity wobłkhod předešćnikow **w Budyšinje na hauensteinskej h. 4.**

Grotowe plećidła,

kałačkojty a hładki grot, kotłowe khachle a wóhnišća, topaće, ryče, widła, rječazy

porno po přihłod. płaćiznach

Alfred Jannasch

w Budyšinje na Bismarchskej drózy 7. Telefon 1280

Słubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošće hasy 25. Tel. 929

Kóždu sobotu w. 8—6 hodź.

kozace zaječe karnikace } **kóžki**

a wšě druhe druziny kupujetaj

Kießling & Erdenberger

w „Połměsacu“ na zwonk. lawskej hasy.

Kofejowi zastupjerjo!!!!

Najwyša provisija!!!!

Lngerk. 78 Dresden 1.

Mužace žonjace košle

spódnje sukanje, spódnje kholowy, wunjerki, cychi, přikrywy, blidowe ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kaiskoći a po tunich płaćiznach

W. Köhlerowa w Budyšinje na hłow. torhošću 9. Ród serbski.

1000—2000 hr.

so jako 1. hypotheka požčiłe pyta. Poskićenja pod „C 11“ na wudawarju „Serb. Nowin“.

3 PS.—D.—

motorske koło

ma tunjo na předań **Seifert na kamjentnej hasy 29.**

Kheža

w **Zdźěri čo. 6** ze swobodnem bydlenjom (4 stwy), hospodarskimi twarjenjemi, sadowej zahrodu a 1½ kórcom pola, 2 njeńšinje wot dwórnišća, ma so njedźelu, 29 měrca, dop. w 11 hodź. dobrowólnje na přesadźowanje předawać. Połojca kupneje płaćizny ma so hnydom we hotowych pjenjezach zapłaćić. Wumjenjam sobi, zo mjez poskićerjemi wolu abo wšě poskićenja wotpokazam.

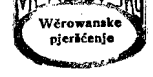

Wěrowanske pjerśćenje

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčefskej hasy čo. 10 poruča jěsdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, železo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčefskej hasy 25. Telefon 1346.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w **Nuknicy čo. 3.**

Młoda wysokosućelna

kruwa

mjez dwěmaj k wubranju, je na předań w **Boranecach čo. 7.**

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kuhićišćernja w Budyšinje.

Lěhańje, kuchnje,

jenotliwe meble, łoža z matracami a bjez nich, **sofy,** šeslongi, kuchinske sofy poruča najlěpše

Despang na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy! Wobhladanje bjez nuzowanja ke kupowanju. Samsna polstrowańnja.

Tunjo a wurjadnje derje kupujeće

k zelenemu štwórtkej a jutram:

Jutrowne jejka, zajacy, bonboněry šokoladu w taflach wot 10 pj. sem;

k přenjemu do šule hiću

pjelnjene tity w hódźej wulkości a po kóždej płaćiznje.

Thekla zwud. Graf

prjedy **Ernst Graf**

w Budyšinje na sukelnskej hasy 12.

Předawanje čaja, kakawa a kofeja.

Wulka **dźělba** fabrikskich zbytkow wšěch družin. **košlace sukna,** cychi, tkaniny **za khuty,** jenobarbne a mustrowane **satiny atd.** jara tunjo.

August Hilger w Budyšinje

na Lotzeskej drózy 20 I. Žane klamy!

K posylnjenju

poručam **wuherske wino** (Ungarwein) po **0,80, 1,50 a 2,50 hr.**

E. Oskar Hennig, Viktoria-drogownja

na sukelnskej hasy 7.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. t wob. ruf.

w Budyšinje na hornčefskej hasy 24.

Wulki transport młodych wysokosućelnych rańšoprusk.

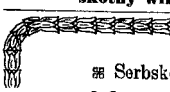

kruwow a jałojcow

mjez nimi kruwy z ćelatami, steji w mojich hródźach **w Mülleree hosćencu w Barće** na předań. Rězny skót po najwyšších dnjowych płaćiznach do płaćenja bjeru. **Jan Rämsch skótny wikowař w Barće.**

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

Šulske a tornistry toše poruča wurjadnje tunjo **G. Lodny,** Bismarck. dróha 7

Služimy **WEVB** ludej!

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.

(Warenеinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Kedźbu! Sobustawy! Kedźbu!

Rabat wo 10% na manufakturne twory a wobuća dawamy jenož hač do 31. měrca 1925.

Wulka dźělba **płaćizny hódnych trikotažow** je došła. Wobkedźbujće **wukładne wokna.**

Hermansku njedźelu staj wobkhodaj **na serbskej hasy** w zakonjscy postajenym času wotewrjenaj. Wonkowne sobustawy prosymy, zo bychu tule składnosć wužiłe.

Wot štwórtka hač do soboty **najlěpše jerje.**

Skazanki na zeleno-štwórtkowne cały a štrićle k jutram chcyle so w jenotliwych wobkhodach wotedać. **Předstejićerstwo.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 73 | Budyšin — pjatk, 27. měrca 1925 — Bautzen | Lětnik 84

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo, płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Swobodny knihćišćerski zwjazk, dr. z. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Najnowiše z cyłeho swěta.

Němske nowiny na to pokazuja, so je žo w pożledním **šćiwórcźe Jendželska hospodarske knjejźitwo w Albanskej** na žo storhnyła a so je s tym nowe wuznamne sejperanišćo w Sśerjednjomorskim morju a rośšěrjenje wśěm we Adriatiskim morju dobyła.

*

Powjeśej, so Pólska wójśo mobilisuje a so je 40 000 wojakow pola Gdanska (Danziga) zhromadźiła, je do cyła wumyślena.

*

Fruzowski pósłanc Herbette a direktor nastupowych syndikatow Lomow, staj wutoru w Móskwje sśerjenje podpisałoj, po kótrymž syndikat franzowskemu wójnskemu ministerstwu 83 500 tunow maschinskeho wolija podawa.

*

Dokelž je „wołety pósłanc" Franzowsteje, Franklin Bouillon, do Angory pśišeł, so tam wšykniž wukrajny pósłanzy s Konstantinopla podadźa. Balfour buźe ćuadi na mjeźy Irska puczowaś.

*

Južnoślowjanski kral je w audienzy ministerskeho pśedsedy Pašića pśišeł, s wotpołdnom, so bychu swady w parlamenće pśestałe.

*

Sśětowa wustajeńca buźe w lěcu 1926 w Filadelfiji w Sjednoćenych statach połnócneje Ameriki. President Coolidge je proklamaciju wudał, w kótrejž 48 statow połnócnoameriskanskeje Unije a wšykne zuse staty pśeproseluje, so bychu so na internazionalnej wustajeńcy w Filadelfiji s wobzjewjeńcu 150 lět amerikanskeje njewotwisnjosće wobźěliłe.

Sjawny konflikt w pruskim sejmje.

Stajny wubjerk pruskeho sejma, je so schwaŕił k **wuradźenju na dnjowy porjad stajeneho knjejźerstwowego wukaza we ležownostnym a pśenjezbytkowym dawku** sejśoł. Po wotewrjenju pobudźenja je rěcnik nimskonazionalnych wosjewił, so na nimskonazionalna strona hromadźe z dźěłanje knjeneho wubjerka k wobsahnjenju nuznych wukazow za pśiwjeźiwe pśeśiwo wustawje. Jeli so bychu so tele wukazy njedźiwajsy tuchu wudaś, budźe wona pola statneho ruda pśeśiwo jich płaćiwosći protestowaś. Wobźebje so njebodźi, so bu so sakonjowe nacźiśiły, z kótrymiž je bu bižo sejm sobrał, kótrejž pak bu njeźbu pśeśiwośiśahe, so by wobeńdźenjom sejma wudadźa.

Po tutym wobsejwenju nimskonazionalni, nimska ludowa strona, hospodarske sjednoćeństwo a komunistojo pobrachowachu swój wótpohlad. Wubjerk njedźiwajsy na wotenjenje opposicije wukazy wo **leżownostnym dawku**, druhi zwudospołnjaju sakoń k nowoforjadowanju **pśenjezbytkowego dawka a nusny wukas wo podlěšenju provinzialnych sejmow a wokrejźnych sjězdow pśihja.**

Němski kanzler dr. Luther wo sakładnych wuměnjenjach Němskeje.

Parišśkemu „Matinej" bu s Parisa sćeńkowaze pódźe: Pśichi rośrěcenju s wukrajnymi diplomatami je němski kanzler dr. Luther śledowaze prajił:

„Němska na žadyn pad do Swjatka ludow njesłuchi, dokuź bo praschenje wuprózdnjenja Kólna njeje k jejnemu spócheńnu rośrikało. Němska na tym wobstawa, so bo pśichi jednanju wo wuprózdnjeńskim praschenju ani jeničkeho prawa njeźłama, kótrež je bu Němskej we Versailleskim sśerjenju pśichwaśiło.

493 milijonow hr. wikowańskeje paźiwnosćze w februarje.

Němske wikowanje s wukrajom je w februaru tuteho pos. pušćeźiło. Dowoz wukrajnych tworow je w februarje we 247 milijonow, wot 1372 milijonow hriwnow w januarje na 1124,7 milijonow wróćo śchoł. Nunje tak je so teź wuwoz wo 66 milijonow pomjeńšiłt. Wón je w januarje 697,15, w februarje 631,4 milijonow wunźinił.

Paźiwnosć wikowańskeje bilansy bě teź w februarje s 493 milijonami hr. hišćeze tuteho wulka, hač nunje je bu wona pominjo januarej zmjeńšiła. Wobźebje je wotebrał pśichiwos zbroby a napojow wo 92 milijonow, hotowych tworow wo 92 milijonow, śota a źełbra wo 36 milijonow. Pozmjeńšenje wuwoza naftupuje wobźebje pśiwjsu a połhotowe twory (wo 30 milijonow) a hotowe twory (wo 35 milijonow).

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w Budyšinje na seminarskej kazy 6. Rěši serbsku.

Kupi a sajtuźa kupowańja wobućow. Póduźowanje spěšnje a tunje

Dražbańska hola w strasche.

Němšćonazionalna frakcija sakšeho sejma je śledowaze napraschenje sapodała:

Dražbańskej holi strach hrozy, so bu po nječim j nieje wulke kruchi sa potwarjenje pśichodźa a bu s tym dźěło lěža sa hospodarśke a druhe samuźiły wuwinjźa. Hola pak je strowotna studźeń wutkomeźećerskeho wobydlećerstwa. Hižo tuteje pśicźiny dla dyrbjała bu wona pśeco tózdyn smjeńšenjom schkitaś. Chóšo bu knjeźerstwo wo tutym praschenju, kótrež njes Dražbańskim wobydlećerjowom njesmérnosć stoudźuje, wuprajiś?

Oldenburgski sejm so rospuśćiś.

Oldenburgskemu knjeźerstwu je sejm j 33 pśećerjowe 14 błoźanom njedowérjenje wuprajił. Na to je ministierski pśedsedźa Fitsch w mjenje stajneho knjeźerstwa sejm rospuśćił. Pśedsedźerski ministierski pśedsedźa, sapósłanz Tantzen, pśećerjerstwo rospuśćeńcźu protestowaśe. Knjeźerstwo nima k tomu prawa. Wo tym śmjeje statny sud rosśudźiś. Po tymle wuprajenju hobustawi prawizu j pobjeźenje wuźdźeńcu. Druho strony na to wobjawnikowu, naležnosć statnemu sudu spśepodaś.

Stejiśchcźo Franzowsteje k rukowańskemu praschenju.

Franzowsky politikojo pśheco bóle nadźiju spuśćeźeja, Jendželska sa pakt bjesstracha dobuwś, kótryž bě wjeźerowe a rańśe mjeńy jenak pśećerjerstwo njeopśećerjeśtim nawalam schkitał. Po franzowskim ménjenju bo nimski politicźeny pakt njemóże pśichijeś, dokelž wón sa njebezpiśnosć politich a cźełkoślowakskich njeśow njerukuje a teho dla postajenja Parišśkeho sśerjenja njewotpowéda. Mjes Londonom a Parišom so njes tym dale wo franzowsko-jendželskim paktu bjesstracha jedna, hač runje je nětkole jara malo wuhladow, so by Jendželska jemu pśichiłoźowała.

Beneschowe wuměnjenja.

Cźełkoślowakski swonkowny minister dr. Benesch je kaj pśiwjedy, teź hišćeze nětkole sa nimski bjesstrach rukowazu pakt. Wón pak jemu jenož se sćeńkowazymi wuměnjenji pśichłoźuje:

1. Pakt bo na wuwjedźenje Versailleskeho sśerjenja saloži. 2. Němska Swjatej ludow bjes wuměnjenjow pśistupi. 3. Pakt njeźini rozdźěla mjes wjeźernymi a rańśehimi mjenami. 4. S paktom so pakaze, Awstriska j Němski sjednoćeju.

Němskich politistich cźeknjenjow s Madźarsteje wupokasali.

Madźarśka policija je 12 němskich politistich cźeknjenjow s kraja wupokasała. Wjetšchina j nich je na Balkan sćeła, tśi do Awstriskeje.

Nowe staine żelesowe a munizijske dźěłarnje w Rumunsku.

Rumunska dźe bo je swojej industriju wot wukraja njezwotwiśna cźiniś. W Kopśich-Mika-Kujru bo wulke żelesowe a munizijske dźěłarnje załoža. Pśichi załoženju bo rumunska Nesćichka dźěłarnja a jendželska Vickerska dźěłarnja wobdźělitoj. Załožeńśi kapital bu na 300 miljonow leiow postaji a muźe bo na 1200 miljonow powpśiśiś. Nesćichke dźěłarnje śwoje maśchiny a pśichiprawjenja wojerskeho wotdźelenja podadźa. Vickerske dźěłarnje bu bu swojsałe, so wuhotowanje j maschinami tak pśichiprawja, so móža nowe dźěłarnje zyke rumunske wójsko, infanteriju a artilleriju, j munizijesi potrjebu sastarać.

Južnoślowjanska bo zuseje konkurrenzy boji.

Južnoślowjanski wikowańśi ministier Schurmin je deputazijun sastupjerjow wschelakich wotnožkow domjaceho rjemjesła pśijeśał. Wone bu ministra na strach kedźbneho cźiniś, kótryž domjacemu rjemjeśłu j zusej konkurrenzu hrozy. Wobźebje wobrožene bu papjernišće, schkleńcźerńśe a zukrowinowe pśichemyśło j cźeśkoślowakskej, nimskej a amerikskej konkurrenzu. Tele wotnožki bu wobzeliło schkitańśego zła potrjebne. Deputazija tej finanzneho ministra Stojadinowića namołwjeśe, so by k schkitanju domjaceho pśchemyśła sakroćił.

Herjelańśe wustupy w stupschtinje.

W póndźelnišchej zhromadźiśnje južnoślowjanskeje stupschtiny, w kótrejž bo wo sawadźenych mandatach jednaśe, je k jara halekowańskim konfliktam pósłanzow knjeźerstwa pśeśeźelnych j opposiciji doschło. Minister wuwnjeśowanja wupadły opposizijtich Sślowinzow wotpokaza, prajizy, so dyrbi pśeśeźiwo klowinzišim klerikalnym a katholišćenu duchownišćinu, kótrejž duśne wumoźnje, najwótšrišcho wojowaś, dokelž je to twojowanje, kótrejž zyły kulturny śwět wjeźe. Pśichi tymle twojowanju bo Franzowska a wšyć wjeźerne demokratiije wobdźěla. Dla herjelańśeho-protesta Sślowinzow dyrbjesće bo pobjeźenje pśećerjerstwa.

Palestinje arabiski strajk hrozy.

Jendželśi minister lord Balfour je j automobilom do Jerusalema pśijeźeł, so by bo 1. hapreli pśichi wotewrjenju židowskeje university wobdźělił. Wšudnižu židowskeho zionistiskeho bibanja jeho pśećewodźićhu. Po żelesnišu bo wón hač do Luoda pśećiwjese. Tam bo j pśekinu sekretarom sirom Gilbertom Claytenom setka. Jězdni żandarmerjo jeźachu a motorske wozy po drohach jěźdźachu. Hola pak je strowotna studźeń wutkomeźećerskeho wobydlećerstwa. Hižo tuteje pśicźiny dla dyrbjała bu wona pśeco tózdyn smjeńšenjom schkitaś. Chóšo bu knjeźerstwo wo tutym praschenju, kótrež njes Dražbańskim wobydlećerjowom njesmérnosć stoudźuje, wuprajiś?

Strajk Arabow je powschitkownym, teź w schnlach so strajkuje. Jendželska żandarmerija swanka města je so pohotowała. Cźeładrona ukanow je w Jerusalemje sameśeźena, druhi dźeł regimenta w Luodu steji. Balfourowym programmi so tajuh dźerźi. Njemery po wocźakanja, hdyž wón Omarow wu mošćeju w Nablusu a Hebronje wobmyta. W pobjedninich městnje bu je fanatikowani Arabojo sbježeli, kótrež dźensa do Jerusalema cźahnjeju. W Jerusalemskich basarach agitatorojo powjedaju, so Balfour pśidźe, so **by w Palestinje jako židowski kral knjeźił.**

Pśeco Kairo so je Sinaiśeje polkuju powe, so je tam tśelenja hłyśheej była. Mysla hebi, so Wahabitojo wjeś Akabu nadběhuja, hdyž nětkuśi kral Hussein pśebehowo Sarjadniuliwe egiptowskeho namjeśeneho kraja je panzerowane automobile wotpóśłało, so by bo fadźewało, so bychu arabśe splahi egiptowsku njeju pśechekrozźe.

Pśichi egiptowskich nowowólbach maja so pśichiwižowarjo Saglule pasche wusamknyś.

Egiptowske knjeźerstwo je po pśichtasu jendželskich rozkasowarjow nowy wólbny sakoń wudźełało, kótryž dyrbi hižo pśichi nowowólbach 23. meje do mozu stupiś. Po jeho postajenjach bo hromadny nijśichi wobchodow egiptowskeho luda, kótrejž najwjazy hłosow sa egiptowsku stronu **njewotwisnjosće Saglula pasche podawaju**, j wólbneho prawa wusamknjun. Pśichidobnje budźa jenoj tajzy wolicź a bo wolicź dazy, kiśiž wjetšchi dawk dawaju a maju wyšchu sdźełanosć. Dokelž tśeśiny dźeł egiptowskeho luda ani cźitacy ani pišacy njemóże, a je khudy, śmjeje jenoj mały dźeł wobydlećerstwa wólbne prawo. **Saglulowa strona dyrbi teho dla nowowólby bojkotowaś.** Knjeźerstwo dyrbi teź tenat rospuśćiś. Nowy parlament dyrbi bo hakle w septembrje sejcź.

Saglul pasha je w rosrěcenju je sastupjerjom Reuterez powědźenje rjekł, so je ministerstwo Siwara pascha wšcho cźiniło, so jeho pśichi wólbach porajiło. S rospuśćeźenjom komory, je knjeźerstwo wustaku stamako, pśeśeśo parlament njeźmé bo dwójzy sa šobu teje hanneje pśicźiny dla rospuśćeźiś. Wón śebi njeje pśichał, so bychu jeho ministerskeho pśedsedźu dźeliili a jenje knjeźerstwo wojaj njepśichwośiśe. Tola budźiśchu bo dyrbjeli jeho jako wjednika wjetschiny sapósłanzow w komorje we radu praschaś.

*

Londonski „Daily Mail" s Jerusalema powe, so bo generalny strajk po zyłej Palestinje rośšěrja. Arabśe nowiny su je zarowanskej kromu wusćele. Reuterez powěźećerjna powe, so bo pśichi Balfourowym wopśeze w Jerusalemje njeje porjad łakyl. Lud bo w mošćeji zhromadźi, muhamedanzy a kśesćeźijanjej wećakuju mějachu rěcze. Policijtojo a jěźdni żandarmojo njepśeśiwatwaju bo drohach cźahachu.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer + 4, thermometer wo dwójo + 10. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer 0, thermometer w nozy + 10. — Njezina ležeńcźa wječera rano w połonju Europy, nowa so pola kupy Island jawjeźeła. Wyšchina wusokoležeńcźe so wječera rano nad Jenzejskej a nad rusćeńcźej Europu. — Tutuje hoboru błoćeźo 5.48 hodź. jtźhodźa a bo 6.24 hodź. thowa. Měsacź jtźhodźa dopołdnja 7.58 hodź. a so wječzor 10.48 hodź. thowa.

— **Schkrowa powěźeź wo wjedrje sa tutuje hoboru:** Sauroležene, druhdy so popśeśchi, trochu khłodnišcho.

— **Rozprawa policyjne.** Tu **kradnyńchu pśiśed nješchto** cłasoune mdowy źiźkmy mankl se schérokim thornarjom a wulkkimi parlowymi knclsemi. Wo wézonnne pordesje proby Budyschkla kriminalna policija.

— **Pomjenowanja na tachantskiwje śiwj. Pétra w Budyschinje.** Kaž ho powéda, je ho knjes kanonikus Alexander Hartmann, praeses sakiśkeho kat. duchownego konsistorstwa, kerzuj dotal finanzy biśkopskeho ordinata zjadowalsche, na městno njeboho bamžowskeho protonotara mons. Skale na tachanta pomjenowal. Tak je nětko tej wjednistwo Budyschskeho kapitla ho jenemu Wénzej pśechopdało. Knjez farar Hejduschka je ho pjeza ja kanonika pomjenowal. Hdyž na to spomnimy, schto je tachantstwo tehdom byto, hdyž biśchéze Mischnjansku diezeźu njemészachmy, je to jenoź źnadne farmanje. Pomjenowanaj potrjebujetaj biśchéze biśkopskeho wobkruczenja, kaž teź wosjewenja pomjenowanju, jo tuj wótkuli biśkjalo.

— **Wubjerk ludowych śkulow** na pośedźenje pśichódnu twutoru, 31. 3. 1925, pop. w 4 hodź., na radnizy we 1. poschodźe. Dujowy porjad: 1) Domjazy hospodarśki kurśus na pokroczowarśkej śchuli (powolarśkej śchuli), 2) pśichwjacje śwonkowneho śchulerja. Tajne pośedźenje (3 dypti).

— **Wuśtajenja w Marczinym wustawje.** Wczera dopołdnja w 10 hodź. wotewri so w Marczinem wustawje wuśtajenja domjazoho spodarśkich wudźełkow, kotrejž su śchulerźi tutoho wustawa śhotowile. Wuśtajenja wopśichja śkoro wśitke pola domjazeho dźełka, kotrejž śchulerźi we wustawje wukmu. W prénjej śali pokazuja źo śchaty, wot jednoreho hacź do wozbnoreho dźełka. Dale je we tutej śali wuśtajena drasta za mkode holzy, teź rjane ruczne dźełka hujeźela wopytowarja. W druhej śali źu zasmpjene wudźełki ź ruczow we warjenju, pieczenju a śhotowjenju ruczunch pśechednje-tow. Tak fu tam widzeć rjane knihowe wobalki, kaśchezki za wschelake samery; rjany dopokas wuschiknosje a wutrajnosje je klankasa źitwa, kotraj je ź meblemi atd. ź kartonoweje papjery śhotowjena. Wabjaze źu wschelake torty a druhe pieczywa. Teź wśitke mózne druźiny nutsstkadzenscho źadu fu tam widzeć, śtónczuje teź rjenje kryte blido. Wopyt wuśtajeńzy je prózy hódny.

— **Mačišca Serbska.** Nasche žobuśtawy su wukonuje prochene, so buchu swoje lasnate pśichinoschki (lecuje 4 hr.) wotwjedźe. Cźasopziś je nimale doczśichczany a na žo śaplaćiéz.

— **Spěchujcze domjaze žadaśiwo.** Kaž ho pśiśe, je ho wot 1. januara 1924 hacź do kónza oktobra 1924 sa 214,6 miljonow hr. wukrajneho žadu do Némskeje pśichwjeźlo, njedźiwajaz toho, to buchu loućke žny dobre. Je mu tue, so ho, dźiwajo na nasche hubjene holowdarśke pomery, žadaśiwo hischcze bóle hacź dotal spěchuje.

— **Twarśka pomoz.** Hamtśke hejtmanstwo nam pśiśe: Kaž je znate, ke dźeł dotchodow ź podrudnjiskeho dawka tomu wužśe, so ho twn. kotśij dźedża twarcz, njeniejsy za niśtu dań wupośża. Mnoh źebi nétko mysla, so prawo na taźe pożczonki dóstanu, hdyž zapoczmu ljźéjmy sakkad wjeś, hdyž źebi kanjenjonu, zyhelow drjewo atd. nakupja, abo hdyž źaunu ź murjeśśiśimi dźełami zapoczmu. Tuczi źebi mysla, so budża wyschnjesze jim pryedy hacź druhim žadarśkam pjenjezy pożczeź. Pśiched taźkim pożczenjonym njemośże ho dosć warnowacź. Pśichetoź wobśteji wulki trach, so dyrbja cźi, kotśij źebi mysla, so na taźe waschnje pjenjezy pożczene dóstanu, léta dołko cźakacź, bjes teho, so bychu nékajśi wuhlad mélí, to śwoju źełu dotwarja. Taźe zapoczate twary wustanu potom dołhi cźaś jako twarśke ruiny leźo a fu wschenmu wjedru wustajene. Pjenjezy, kotrejž fu ho do twara tyśli, fu tak na dołhi cźaś śwjasane. Schtóž chce twarcz, njech hlada, so źebi trébne pjenjezy nalutuje abo njech źebi je **najprjedy** ź pożczonku wobśtara. Je-li pjenjezy na pjenježnych wikach njedóstanje, njech ho próźuje we pożczonku je śjamnych średźom. Na źadnu pad pak njech njesapożczuje twarcz abo twarśku patrjebu kupowacz, pśedy hacź dosć pjenjez nima, so by twar hacź do kónza wuwjesć mohł.

— **Wólba némiskeho presidenta.** Na hamtśke wośjenjesnje mészchczańskeje rady, kotrejž je w pśchelećanym cźśiśe woczlśchczane, so wośebje kedźbne cźini. Wobtkóżowacz ma so, to ho namjeźy na wustajenje wólbnu wopśima jenoź hischcze hacź oo pjatka 27. měrza we wólbnym hamcze na tświnju w 2. poschodźe na tawśki haźy 1 pśichśimuja. Hłosowanśki cźaś za wólbu némiskeho presidenta 29. měrza 1925 traje wot dop. 9 hodźin hacź do popołdnja 6 hodźin.

— **Swobodne mjazowe jétki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu, 28 měrza, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so tam howjase mjaso, punt po 50 a 40 pf., fyre świnjase mjaso punt po 60 pf. Świnjaze mjaso wotedawa so jenoź na cźśla 101—150.

— **Tutón tydźeń wot 23. hacź do 30. měrza** wuhotuje so w Magdeburku „tchuśiśki — hospodarśki tydźeń“, kiž je „brunizy“ wénowany. 23. měrza pśechodschowarche tam dr. ing. Rothmann ź Halle wo hotwodarśkim wuznjemje brunizy a problemach bruniz. W pśchedpołdnjetku Rnajpomniti teź wo wuhlowych śkładach. Pśeśejeze, to je kóżde wobliczenje śkładow cźinjnje wobmjelowanc, dokelž jenoź na hromadach saścźi, kiž so hospodarźaju pśechertjebaja. Tute hromady pak su kóżdy cźaś wotwisne wot techniki, wot hospodarśkeho połoženja, wot jelesnilkich karśowych płacźiznow a druhich pschicźinowo. Mjeźnik pschirunacze dale śkłady brunizy, kak wjele wuhla je ho wuzyło a kak wjele hischcze w śemi lézi. Pschi tom pokala ho, jo śkłady wotkrytych jamow (Tagbau) w Delnjej Lužizy, po nětkźišchim wurnjwanju wobliczene, jenoź na 25 lét hischcze dośahaju, w Delnim Rjunśkim kraju na 75 lét. 1920 dośahnychu hischcze na 186 lét, w Hornjej Lužizy pak na 390 lét a Wódrowskim wokrejźe na 520 lét. Śkłady, kiž pak hłubkow w śemi leża (Tiefbauvorräte) pak su hischcze wjetśche. Najdobatkne taźke śkłady leża w Delnjej Lužizy, w Durjuśkej, Sakśki, we Rhynśkim a Magdeburśkim wokrejźu. Dale rjeśeze dr. ing. Rothmann wo tworowych płacźiznach, wo nużiwanju bruniza a wo wschelakich druhich problemach.

— **Powyschenje renlow ź invalidskeho zalwjezenja.** Némiskotatny śejm je 12. měrza śakonjowy nacźit pschijał, kotrejž wopschija je płacźiwoześ wot 1. haprelźe 1925 śem 1.) powyschenje invalidskich renty na wudowy a wudowzow wo 2 hr. a 2.) śyrotnitskich rentow wo 1 hr. — Wósitke hamty wuptacźuja po możnosći hižo k 1. haprelźi powyschenu rentu.

— **Pschemenjenja zelesnilskeho tarifa.** Némiskotatne zelesnilske druśtwo ma za nuśne, so ho jeje wjetśche wudawki mśby ź dźela ź wobmjelowanjom dotal spožczenych pomjenowych płacźiznow we wobwodnym wobkhodze, ź dźela ź powyschenjom płacźiznow we wśich wobkhodnych wotnoźkach jako warnuja. Se zozalnich pschicźinow njewotstronja so poniżenja jśdnych płacźiznow ja wośnilich wobschkodźenych a ja taźe potrébne dźeći, kotrychź towaśtwo „Landauśenthalt für Stadtkinder“ abo tutomu pschiamknjene wjemożeźke organizacji, na lećowanje na wśy abo do wukrajn jeźelu. Nunje tak njewotstroni ho poniżenje jśdnych płacźiznow ja żélby nśodnych (Jugendfahrten) Tola njespuśćeźi so ho kaž hacź dotal wjazy 50 proz., ale jenoź 33⅓ prozenta, a to pod wumjeźnjenjom, to ho znajmjeńśicha 10 wobsobow na żélbje wobdźéli. Sa tak mjenowane towaśtwone żélby (Gesellschaftsfahrten), pschi kotrychź so znajmjeńśich 30 wo sobow wobdźéli, poniźi so jélbna płacźizna wo 25 proz. Teź budże so na to hladacź, w ho wschelkim towaśtwonym żélbam wobsebje cźahi pod pschijonutnymi wumjeźnjenjom pschewostaja. Dale so płacźizna ja cźahowe khartki (Zeitkarten) powyschi. Tola wośtenu thdźenśke dźéśacześke khartki ja żélbu mjes bydźelanom a dźélowym nésttwom wot powyschenja wumtate. Tute wudawaja pak so jenoź dźélaczerjam we wujźichim mnyślu, to rěka taźkim, kotrejž mechanitke abo ruczne dźélo wukonjeja. Sa wschchch druhich wudawża so wośebite tydźenśke khartki, kotrejž su drośśiche hacź dźéśacześke tydźenśke khartki. Pola dźéśacześkich nawrócznych khartkow (Arbeiterrückfahrtkarten) wucźini poniżenje 50 prozentow.

S **Hwaśchcz.** Sobotu pschenaja so nascha hutwa. Najeśiśi pjenjez bóśche hacź dotal 300 sr. Dwaj Budyśkaj śkjelaj bźiłatej 1400 hr. poruczkoj. Loutwa pschenaja so knjezej wikowarjej ź bźiwinu Lehmannej ź Budyschina sa 900 hr.

S **Kunwałda.** Tu pokoji so pondźelu sakładny kamjeń sa twar nowego pósłtkoho hamta.

S **Nachlowa.** Swobodna wobnjowa wobora wotnuź gbokou swoju khromadźiznu na Czornoboh. Hejman Gustav Klix postrowi wobornikow ze swojimi knjezami a knjezjnami. Dujowy porjad so spěchnje wobźu. Dołho wostachu potom hischcze pschi karanczku a zchajźe khromadźe, kotrejž dźeśe dobrocźel darił. Hudźina kwasa pschi tym wjesołe hudźeśe. Po tom so sa nowowuraź wéze na Czornoboh khromadźeśche. 22 hriwnow so nałbera.

S **Lubija.** Pschichodnu nedźelu, 29. měrza 1925, je sa wobthodu swobodna. Wocźinjene mója mócź wschó sjawne wobthodu, teź truharśke a thtarśke, wot dop. 11 hacź do pop. 6 hodź. — Nahlu sjmjerćej namałza zlowny sekretar Wenzel. Na dompucźu je spěwarśkeje hodźiny bu jemu nadobo śl. Bórły na to wumrć.

S **Lubija.** Dla jschchindźenja némiskotatneje wobory nésjeche so hrjedu schulśki njedźel Hans Jurij Martin ź Luwoźiz psched Lubijskim kawnisśim sudom sakitacź. Martin so winuje, so je 3. sept. 1924 kwartérźělarjam 10. pschehoju polka, wyschśchemu leutnantej Bischofej, felawéblej Symanskej a dźeśatnikej Nowaschkej, kotrij bo za puczom praschachu, pschiwołał: „Njebudźeśe wschak tu dołho źiwi!“ Sśwédź wyschśchi leutnant Bischof njebéśche na śudniśtwe jedinaje pschiśchoł. Wobśtorźeny prójeśche, jo je unjenowanych wojakow jyła widźał. Sćymank njemóźeśche wobśtorźeneho ł wésotśeju sofo pśośiwacź. Nowaschtchi kaž śebi napschecźo rěźeśche. Jednanje jo śkónczne wośtoreźi, dokelž dotalne pschesłyschenje śwédkow wéź dosć rozjaśnjej njemóźeśche. Sud wodsamkny, śwédka wyschśchego leutnanta Bischofa ź nowa pschepraszejź.

S **Bórerez.** Wobeń śnieźi brózń kubleria Mórca se wschémi śkładami. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate.

Zorno we wulkości kurjaceho jeja.

Narodne powědańcźko L. N. Tolśtoho.

(Skónczenje.)

„Dawno — praji won, — njeźśhum ja śtareho źitka widźał.“ — Dźeń wotkazuju wot forma a hrjmsaśche krutnźichu. — „To je to śamśne,“ wón dźeśche.

„Praj wschak mi, dźéduśchko, hdże a hdy je tola taśke zorno narosłko? Njeśyn-li na śwojim polu taźkeho źita wuźywał abo sa żiwo hdże wot ludźi kupował?“

A śtarz praji: „Taźe źito we mojim źiwjenju wschudże rozcźeśche. S tutym chlébom, — wón rjekny, — ja bo źiwjach dwoje źiwe dny a ludźi ź nim najbjeźich. Tuto zorno śym śał, tuto śym śnéwał, tuto śym wumłocźił.“

A kral ho wopraścha: „Praj wschak mi, dźéduśchko, źu ty hdże taźke zorno kupował, abo śam na śwojim polu śył?“

Starz ho wuśmja. „W mojim cźaśu, — wón praji, — nichtó na taźki hrch pomyślił njeśe, jo by źito pschecźował abo kupował; a pjenjez ludźe teź śnali njeźźu; tłóleba a źita mézachu wschitkjo do śyteje woje.“

A kral ho wopraścha: „Tuź mi tola praj, dźéduśchko, hdże źu ty taźke źitko wuźywał a hdże je twoje polo było?“

A dźéd praji: „Moje polo bé Boża śemja, hdźeź śym śebi ju worał, tam bé teź polo. Semja bésche śwobodna. Swoju śemju ludźo njemóźeźachu. Swoje dźéśe jenoź mójachu sa swoje śwóśtwo.“

„Praj wschak, — tak rjekny kral , — mi hischcze dwé wéźy: ta jedna wéź — wot cźeho prjedy taźke zorno narosłe, a nétko hdże njerośćeśe? A druha wéź — cźehodła je twój wuuk na dwémaj jepjeromaj pschischoł, twój śyn pak pschińdże na jenej jepjerje, a ty śy bem pschischoł ź zyła ź lohła; ty masch śwóśtej wócźy a twjerde śuby a twoja rěź je jasna a pschecźelna?“ Praj mi tola dźéduśchko, wot cźeho pschińdźetej tutej dwé wéźy?“

A śtarz dźeśche: „Wot toho pschińdźetej tutej wéźy, so ju ludźo pschestali wot śwojeje prózy a wot śwojeho dźéła źiwi być, — na zuse dźéła ju śepjeraju. W starem cźasu njedóchu tak źiwi: po Bóśśem bechu źiwi; ź śwojim wobśtorźenym ljubjezahu a ko śpokojichu, ź zuseho dobytka niebérjechu.“

— Kónz. —

S **Hodźin.** (Wólby zyrkwinskich sastupjerjow.) Do zyrkwinskeho sastupjerstwa wuhwolichu so jako sandźenje tydźeń: kowaśki mischtr Robert Bar ł Cźežwjenzkh Nastiz, źiwnoséjer August Schramm ł Bolbarz, żwnowéz Jan Janeźka ze Zicźenza a kubjeř Oskar Klemm ł Hodźin. Jako nowy sastupjeř wuhwoli so kanjenjerubjeř Eduard Prenźcha ł Nowych Synjez. K. wyścérkubjeř Rich. Stárke ze Zicźenza so jenohłósnje jako do zyrkwinskeho kubjeřa sastupjerstwa powola. Na městno khwarjenego k. Bránera ze Synjez je ho k. Klemm ł Hodźija jako sastupjeř sarskeho kubjeřa do pschenajeńśeho wuhjerka wuhwolił, wot 1. oktobra 1925 śem budźe won pola a kuli, kotrejž do sarskeho kubjerstwa śluśicheja, pschenajcź.

S **Ralbiz.** Jutśe sobotu, 28. měrza 1925, dop. we 10 hodź. pschepadnje so kucźa. Saplaćejći ma so hnydom. Kuzuy śeidu so w Ralbiczanskej herbiśej gruncźe.

S **Kamjenza.** Pschichodnu nedźelu śmédża wobthodu sa powschikowne wikowanje wot 1/8 hacź do 1/9 hodź. dopołdnja a wot 11 hodź. hacź do 6 hodź. popołdnja wokrjeża dwé wobsobje lażcź, kotrymaźi móża so wschelake untkślamanja w Adorfskej wokolinje dopopytacź. Sandźenym tydźenju hižo poradźi so policiji, wobźeje je Kitawskeje wokoliny śamo rjemjeśelo sakśacź. Rólche hant ske śudniśtwu khowa njedocźinkow. Wécźera śchtwórtk dopołdnja we 10 hodź. śta so cźeśke njeśboże. Na rózku Arndśkeje a połnocźnjeze drohi łajźeńe jśdnu wuźeź ź wotorkima kolony do sapschahaja kubleża Bonnewitza ź Kunnerśdorfa. Konjej so pjéśchilschkej. Mandźelśki wjerhnyschtaj wo je wośa a ho cźeśke śranilschtaj. Knjes wuźeź pak ho trójchu wobodrć. Kolo a wóś śtej ho hłónje wobschkodźiłej.

S **Delnjeho Wujeźda.** Sandźenu hrjedu wobdźerżachu murjerjo a cźéśłoho turje wokolinu khromadźiznu. Rednaśke ho wo powschenjin młdy. Khromadźizna źaeasche śebi, so by ho hodźinka mida na 75 np. wotrośiła.

S **Bojerez.** Kak jara bohate na rybach śchcze wót nasheje wokoliny. Pschepytujeśch a ljźéjśch pak djanka jako lubowar rybow, jara rudźi cźe ko, jo jich tak mało nadeńdźeśch. Pschezo bóle a bóle minje ho wohanstwo. Cźorny Halschtrow nésejche pśched śtrami śobu najwjazy rybow, a dźeńśnjschi dźeń nieje skoro wjeju śódne, to rybaństwo pśśnjeśch. Cźorny Halschtrow je ho pschcménił do „cźežwjeneho“ Halschtrowa. Wina je, to ma woda, kiž ł pobkopkow cźeczje, telko lażca, to je cźežwjenu barbi. Rybły pak fu jahnyte, pat wulpuczowate. Pschiprawu, kiž maja wodu cźiśczej, njeśnu najśerje wajzy w porjadku. Wojerowśke nésejcźerśke towaśtwo chze ho posterać, so by ho njeboh ał wotstronił.

Se **Sśtepcho.** W naschej wśy wotmé so nj.dźelu wjeczor dźéczaju śmjedźeń ź dźiwadłom a tyćwom, kiž ho ho wulkolitje poradźił a wschém jara spodoba. Wobźerju dźak śtudźna naschim tnjesłam wuczerjam za ich ópt a prózu.

S **Rychwalda.** Sérjedu, 25. nałetnika, bésche naschej wśy nałtmy hermank se tkótnymi witami. Wjele tkotu bésche so pschihnało, wosjebje krumy a wofy. Mnoh mało kupowachu. Tuż dyrbjeśche wjele wikowarjow śmjeśkt śaśo domoj hnaźe. Na hermanku bu teź wjele pjenjez dawarjow se wschelakimi twarami. Tola teź tu a tam je ho mało kupzow, njeje hacź druhe léta, hyrjejcź ze nowe komu hoześche. Ludźom pjenjezy pobrachuja.

S **Hamorow.** Wożera śchtwórk pschipołdnju wokolo 12 hodź. w śtatoku tudomneho domjazeho rjeźnika Herle Schotty woheń wudyri, kiž je ruczje rozpschestrjeł a domjaze a pschihwarjenu tółinju a brózeń sa krótki cźaś śniśił. Jenej mażjowe murje domńkeho wostachu śtejo. Pola Schólejźu runje nichtó doma njebéśche. Tśécha śe śtomjapa a feinja a brózeń drjewjanej. To śo ruczje palesche. Śusźodza jo wohnija dohladawschi ruczje na pomoz khwatarku; mójachu chu pak jenoź mało dźeł domjazeje nadoby wuthowacź. Wjele na śtykawa njemóźeśche wjele cźinicź. Kak je woheń nastał, njemóże ho ł wśitkeźim rjez. Nétołi mnija, so je śchkrica ź twinjnja śléczała a tłéchu śapalita; dokelž ho ta prénja pokleschche. Śchotta na jenoź njśe śalośćejenje. Ale pomoz śusźodza budża jemu nowy śtatok natwarićź pomhacź. Wón je jara lubowana wośoba teź mjes tudomnymi Serbami.

Se Śleho Komorowa. Natarśiwo naschéje wokoliny pśidże léto wob léto śtajnje hłubścheo. Do wójny hyło dokoło to wobkedźowanje. Tehdom pak hischcze njebéchu ł wjetśchemu dźéła pschejwodźeni, to nam śtajnje cźeśańa industrija taźke śchkodowanje pschinjeśe. Śmrośćenje a połow, role, łésow a łukow je ł winu, to śu źiśe śtajnje śmdnische. Kilometry dałoko wodźeju proch jenże. Komorowźan a wokolni burja wędża najśejśe, je je prach ryhy jéd ła rośtliny. Léto wob léto pokaże ho to. Każ je bohużel śda, njebudże so nałatśowe ła nétkoze łéta dosta wójny prózy pśarjcź. Nj.dwdże dołcź wunoschne. Industrija śtajnje pschibéra, ale nij śarmanja ła nastawam łchkeo. Teź woda je ho ł prochom wotkryła, hdyź hischcze śtejo je. Najdóśe wschak wufaźnje. Rybołoj tez ikoro wjazy w wokolinje nimamy. Komorowcźanjo pak pśtowacha a łe bowachu prjedy rybły łśjenje. Śrudnuy to pśichod a ła rcho bura, kiž je je śwojej pódu tak wuśo rośtł.

Se Śleho Komorowa. Wuśoru wjecźor pschiwdże śwje cźany biśkop Wójczek ł Wrótśłowy do Śleho Komorowa. Tu so śwjatocźnje powtia. Wjecźor krocźeśche cźeń ła śmolnitzani a je śwężami wołoso zyrkwje. Sérjedu rośśwjeśi so nowonatwarjena katolska zyrkej. Śchtó źoł préni duchowny ł nam pschińdże, nieje hischcze znate.

S **Rittze.** (S hamtśkeho śudniśtwa.) Po postajanju kujeża krajnoźudniśkeho presidenta a kujeża wyschśchego śtatneho rěcźnika w Shorjelzu płacźa wot 1. haprelźe hacź do 30. śeptembra tutoho léta śtužobne hodźiny. Wschédnje rano wot 7 hodźin hacź do 2 hodźin, wótpołdnju a pjatk nimo toho hischcze wot 4—6 hodźin. S dobom pokaja so na to, to je hant za ljeźomużstwo napiśy pschi hamtśkim śudniśtwje wutoru a schtwórtk tydźeńa wot 8—12 hodźin, pónd źelu, śérjedu, pjatk a sobotu pak jenoź wot 10—12 hodźin wotpołdnja.

Se Zahanja. Pschcgmejnowanjo. Statne ministerjum je pschcgmejnowanja je Tschepłinskeho kubłowego wobcźerstwa dowolilo. Nowa gmejna, Welśaule, śpukt Tschepłinskeje rycźerkubła, je jo do Tschepłinskeje gmejny zagmejnowała. Se Tschepłinskeje kolonije je ho wośebita gmejna, Nowe Tschepłin, wutworiła.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 27. měrza 1925.

We pjenjesach so ! pichibližowanjom kónza měrza žadnołcź sacjuwa.

Efekty mějachu wožera na Barlinskej burzy pich swobodnym kupjenju kurjy, poldźiłcho so wokolnjejowachu. Tuž stanu a wójnske požčonki so sejlabjowachu.

Na produktowych wikach su so žitne płacźiny i nowa skrucźite. Skrucźenje twarjachu i Amerika, Rjeka, Jugosławja a Rusko wjele rožki kupuje. Też wschodnje mlyny běchu kupiłe rožki. W jecźmjenju bě znaty wobrot. Sa to owsowy cźim kupje dźeńcy. Rěžna muka bě wo něchto mało drěšcho. Nowak mějachu wotrubY a womjeschi měcźe wiki. Wožera płacźeschе zentnar:

w Kamjenzu:

pschenicźy 11.75—12.75 hr., rožki 11.75 hr. hač 12.75 hr., jecźmjenja nałetnjeho 12 hač 13 hr., wowsa 9—10 šl. hriwnow,

w Lubiju

pschenicźy 11.75—12.75 hr., rožki 11.75 hr. hač 12.75 hr., jecźmjenja nałetnjeho 12 hač 13 hr., wowsa 9—10 šl. hriwnow,

w Barlinje:

pschenicźy 12.40—12.55 hr., rožki 11.70 hr. hač 11.90 hr., jecźmjenja nałetnjeho 11.25 hač 12.30 hr., nałymneho 10.25—11.20 hr., wowsa 9.25—9.65 hr.

We Wrótźławju

pschenicźy 12.90 hr., rožki 12.30 hr., jecźmjenja nałetnjeho 12.25 hr., nałymneho 11 hr., wowsa 10.25 hr.

We terminjowym wikowanju:

pschenicźy w haprleji —, w meji 13.65 hač 13.75 hr., w julíju 13.45—13.60 hr., rožki 12—12.15 hr., w meji 12.30 hač 12.36 hr., w julíju 11.92—11.95 hr., ja wowsy w meji 9.20—9.30 hr.

Wiki wožera w Lubiju běchu jara žive. Butra 1.20—1.30 hr., jeja 12—13 np., twaroh 25 np. wolij tuny 2 hr., kórěpa 10 np., běły kał 15—20 np., cźerwjeny 15—25 np., morchej 10—20 np., kołrabi 20—30 np., jabła 20—30 np., cźerwjena rěpa 15—20 np., jabłuka 12—25 np.

Wiki wožera we Shorjelzu. Butra kuh 1.10 hač 1.20 hr., jeja 10—12 np., mjd, njabožany bjez schitkowy 1.70 hr.

Wiki wožera w Khorzębuzu. Butra punt 2.20 hač 2.10 hr., jeja 11—12 np.

Wiki wužitkowego skotu sandźenu grjedu we Loer we rańskej Frisiskej. Skotu bě so wjele na wiele 825 wschich drużin pschihnało. Wiki klazachu. Jenoż wospjerawdźe rjany skót bě žadny. Wone płacźachu:

Zwobołožcźene krowy

I. drużiny	690—700 hr.
II. drużiny	450—550 hr.
III. drużiny	250—325 hr.

Jałowzy:

I. drużiny	žanych njeběch,
II. drużiny	350—450 hr.
III. drużiny	200—300 hr.
Prósdnifi 1—2-letne	150—250 hr.
Byki k pschihnutschcź. 1—2 letne	300—400 hr.
Byki k pschihnutschcźenju 1-letne	100—225 hr.

Prožatow a běhatow běchu 184 pschihwjesli. Te płacźachu:

Prosata	18—24 hr
Běhati	30—40 hr
Wowzy	45 hr.

Pschichodne wiki pi na nowy tydźeń přjedu.

Na pschedaj:

Krowa, młoda, wysokołožcźena w Jitru 19. — We Wětnizy 4.

Prožata w Plužnitzach 18, w Bronju cźo. 2, we Kinitschin cźo. 5.

Sso pytaja:

Hejtman a dźěłaczejstwa swójba k 1. 7., knježi dwór w Jamnom.

Holaju do domu, Dolzyna w Budyschinje, Paulijowa haza 33.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, njenja dopołdnja 3/4 1 hodź.: Žita je dosć na wikach, wobrot je žnadny. Tendenza słabscha.

3/4 2 hodź.: Kaž psched hodźinu. Płacźiny jenoż mało popuschcźichu.. Tendenza měrna.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe žnmje po tuni abo 1000 kg, šemał 100 kg, wlaschiwy wu Korej helwuje.

	28 3.	25. 3.		28 3.	25 3.
Pschenica	246-251	246-249	raps, wosjuschi	15-15,60	15-15,60
rožka	234-238	230-234	poch. mełaše	9,20	9 10
małci. jecźmjen	225-246	225-246	lerabella	13-15,00	13-15,50
nal. jecźmjen	—	—	běrnaje kružki	18-19,10	18-19,10
wowsa	185-193	185-190	burmy	19 20,00	18,00-20
tutnjaca (Mais)	176	—	mota	18,50-20	18,50-20
pschenicźn. muka	32-36,00	32-35,00	lanu wosjuschi	21-21,70	21-21,70
rjana muka	31-34,25	31-33,85	mórske ćwjerny	11-12,00	11-12,00
pschenicź. wotr.	13-14,00	13-14,00	olle lupina	13-15,50	14-15,00
rjane wotruby	14-14,50	14-14,40	šamo, 50 kg	3,30-3,65	3,20-3,50
rapk	395-400	396-398	słoma, rjana	1,05-1,35	1,15-1,20	
lane šamjo	390-400	390-400	„ pschenicź.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrach	18-20	18-20	„ wowsjana	0,85-1,15	1,00-1,20
pjeluschki	18-19,00	18-19,00	„ jecźmjena	0,90-0,95	0,90-0,95

Płacźiny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

26. měrza:

10 wołow, 0 byków, 9 jałowzow a krunow, 623 cźelatow 119 wowzow, 464 šwini.

Płacźiny ja

cźelata: 2. 80—83. 3. 72—78, 4. 72—78;

wowzy: 1. 46—52, 2. 22—40, 3. 30—42;

šwinje: 1. 60—62, 2. 63—65, 3. 57—59, 4. 54—56, 5. 50—56.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma sobotu, 28. nałětnika, wječor z dypkom 1/2 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěsće přindu. Starosta.

Hornja Hórka. „Łužica“ wuhotuje njedźelu, 29. III. wječor w 7 hodź. w „Hänslec hosćencu“ přednošk ze swětłowobrazami a po tym je zhromadźizna, na kotrejž mamy wosebje ważny dnjowy porjad. Wšo sobustawy a jich přiwuzni so wutrobnje přeprošuja. Wosebje hrajerjo a hrajefki chcyli cyle wěsće přinć. Też sobustawy tow. „Lubin“ so wutrobnje přeprošuja, dokelž chcemy raz zhromadnje wo ważnych wěcach rěcać. Wo bohaty wopyt prosy předa.

Kočina. Njedźelu, 29. III., wječor 1/2 8 hodź. poskićuje so tu w Kreucec hosćencu přednošk ze swětłowobrazami (Lichtbildervortrag): Po Bosniji z Hercegowinje (100 rjanych wobrazow). Wšěch Serbow a wšě Serbowki, starych a młodych wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Komorow. Přednoškowy wječor ze swětłowobrazami zarjaduje Jednota Sokoł w Komorowje w Šołćić hosćencu sobotu, 28. III., wječor 1/2 8 hodź. Přednošuje so: Po Dalmaciji hač k Čornej Horje (100 krasnych wobrazow). Wšěch Serbow našeje wokoliny, wosebje też knjenje a knjeżny, zeyła młodźinu wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Małešecy — Poršicy. Sokolska hudźba ma sobotu, 28. měrca, wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje w Lótonju. Sykora.

Minakał. Tow. „Statok“ wotmjje njedźelu, 29. III., pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Lipiču. Dokelž dyrbimy wo ważnych towarstwowych naležnosćach jednać, prosymy naležne, zo by kóždy přišoł, ale z dypkom. Předsydstwo.

Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu, 29. měrca, přip. z dypkom w 1 hodź. posedźenje předsydstwa a wubjerka. Kóžda Jednota dyrbi dospołnje zastupjena być. Z dnjowoho porjada: Zawěsćenje, zlět, poměr k Domowinje a dr. Po posedźenju zwučowanje načolnikow. — Presidenta wolće dopołdnja.

Hłowny redaktor a zamolwit. za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwit. za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brů vncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim cźerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelskej hasy 3, telefon 1103.

Vogtlandske gardiny
metr po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, też za małewokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny ječki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki počelnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo
J. Erčer w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10,

Sserbšzy wolerjo! Wolcźe pschichodnu njedźelu wschitzy

Wilhelma Marxa

kotrehoż je kschescźijanska ludowa strona postajila. Teho dyrbi kóždy kschescźijanšzy a šerbšzy cźujazy Sserb wolicź. Kschescźijanska ludowa strona je w kritiskich wokomikach sa kschescźijanske woczehnjenje dźěcži a sa prawa a šwobodu kschescźijanskich zyrkwjow šmužniwje a s wuspěchom wojowała.

Pod Marrowym kanzleŕstwom je šo měr a porjad w naschim kraju widomnje skrucźił, nasche pjenjesy šu stajnu hódnosć dostałe, nasche hospodarstwo sašo dno namakało, na kotrymž móže šnowa twaricz.

Pod Marrowym kanzleŕstwom šu so nasche šnoschowanja s wukrajom a wschěmi něhdy njepscheczelskimi statami hładajzy polěpschowałe a normalne wikowanje s wukrajom rosło.

Tehodla mamy k njemu dowěru, so němsku republiku po tutym puczu k měrnemu roswiczu we kschescźijanskim duchu dale powjedze.

Dr. Jarresa njemóžemy wolicź. Wón je kandidat ryczerkublerjow a wulkich fabrikantow. Tych luboscź k wotczinje šo we pjenjeznej móchni sawocźina a šo w pjenjezným měsche skónczi. „Pjenjezna luboscź pak je korjeń wscheho sleho“, tak praji hižo šwjate pišmo. Tehodla jich duch rospadowaze kschescźijanske wocźinki na žanu selenu hakosu pschinjeseź njemóže. Sa jeho kandidaturu broja s pjenjesami. To nam praji, so wytaja šebicźne sajmy. Te storcza nasch kraj do nowych šmutskownych schmatanzow a njemérow. Dr. Jarres je muž šwonkowneho ministra dr. Stresemanna. Tón je šo podał se šwonknej politiku do wotrocźstwa Jendzelskeje. Ta pschinješe nam bórsy sapletki s wukrajom.

Nasche kschescźijanske a šerbske šwědomnje nam tehodla kaže, Sserbow namolwjecź:

wolće Marxa.

Wubjerk šerbskich wustawje šwěrnych wolerjow.

Naju **wulke jutrowne předawanje** započnje so sobotu, 28. měrca, a traje hač do soboty, 11. haprleje 1925.
Dla wulkich nakupjenjow je nam mózno, twory po přihódnych płaćiznach na předań stajić!

Jenož tak dołho hač skład dosahа! **Njeskomdźće přihódnu kupowansku składnosć!** **Jenož tak dołho hač skład dosahа!**

Taflowe servisy za 12 wosobow, wopr. porcelinowe, znamkowa twora, w 55 dźělach wot **57** hr. sem	**Kamjenjowe talerje**, běłe, hłub. abo nizke, z mał. brach. jedyn **0.10**	Sadźba **alum. mašinsk. hornicow** 10—20 cm . jenož po **7.50**	**Khlěbowy kašć**, štyriróžkaty jenož po **3.45**
taflowe servisy za 6 wosobow, wopr. porcelinowe, znamkowa twora, w 23 dźělach wot **27** hr. sem	**kamjenin. talerje**, běłe, hłuboke abo nizke, bjez brachow, jedyn **0.15**	sadźba **alum. praženśk. hornicow** 6 hornicow, 14—20 cm, jenož po **8.90**	**sćěnski kofejowy młyn**, dobry wudźělk **4.90**
kuchinske garnitury w 22 dźěl. wopr. porcelinowe wot **9.80** sem	**kamjenin. wječerjenske talefki** běłe, 16 cm . jedyn po **0.12**	1 **alum. kofejowy přecydźowak** jenož **1.45**	**nože a widlički**, ½ ducenta, Solingenskeho worcla, z čornym dźerżadłom . . . wot **5.00** sem
kofejowe servisy za 6 wosobow wot . . . . . **4.50** sem	**kamjeninowe talerje** z cyblowym mustrom, hłuboke abo nizke, bjez brachow . jedyn po **0.25**	1 **alum. dźěćaca garnitura** w 3 dźěl., nóž, widlički, łžica, jenož wot **0.75** sem	½ duc. **alpaka-kofej. łžičkow** z kartonom . . jenož **3.50**
kofejowe servisy za 2 wosobje wot . . . . . **1.95** sem	**kamjeninowe wječerjeńske talefki** z kromu, 19 cm, cyblowym mustrom . . jedyn po **0.20**	**alum. jědźne łžicy** jena po **0.10**	**kofejowa** abo **cokrowa tyza** ze rjanymi mustrami jena po **0.70**
porcelinowe talerje, běłe, ze žołmikatej kromu, hłuboke abo nizke . . . jedyn **0.45**	**kamjen. kofej. nopaški** wot **10** pj. sem	**alum. jědźne widlički**, jene po **0.10**	**Thermos-bleša**, ½ litrska **1.25**
porcelinowe 1**klički**, běłe ze žołmikatej kromu, kulojte, na 16 cm we přerězku . . jedyn po **0.50**	**dźěćbuselowych sudobličkow**, jena **95** pj.	**alum. jnškowe łžicy** jena po **0.45**	**brodutruhanska garnitura** **90** pj.
porcelinowe kofejowe nopaški z wobrazom . . wot **0.20**	**myjna garnitura** z wulkej šklu wot **3.90** sem	sadźba **pyšnych hornicow**, wosebje ćežkich, sadźba = 6 hornicow jenož **3.90**	**salonski wuhlowy kašć** jenož po **4.25**
	sadźba kamjenjnowych šklow běłych . . 6 šklow po **1.35**		**tortowa plata** z niklowej kromu jenož po **4.25**
	sadźba kamjenjnowych šklow pisanych . . 6 šklow po **1.35**		

Dary ke konfirmaciji, kwasej a slubej we wulkem wubjerku | **Wulka dźělba Mišnj. porcelina**, C. Teichert pisaneho, za połojcu samsneje płaćizny | **Dźělba śkleńć. talerjow**, jedyn **10** pj. **dźělba śkleńć. komp. šklič.**, jena **12** pj. | **Dary ke konfirmaciji, kwasej a slubej** we wulkem wubjerku

Sadźba emajl. mašinsk. hornicow 7.50 šćerych, 10—20 cm	**płokanska deska** z ćežkim cynkom **1.45**	3 **drastowe wobruče** jenož **10** pj.	**płota**, derje zaniklowana, wot **5.00** sem
dźělba emajl. bowow, 28 cm **1.55**	**klamorćki** kopa jenož po **20** pj.	**koruškowa šćěć** do myća, jenož **45** pj.	**drjewjana nohaca mata** w 3 dźěl. **50** pj.

Za nowowuhotowanja poručamoj **mosazne garnitury, vitražowe žerdki, ćahanske gardiny, gardinowe žerdki** wosebje płaćizny hódno

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

Napřeća měšćanskeho dźiwadła! **jenož na lawskich hrjebjach 12** Napřeća měšćanskeho dźiwadła!

Hokec korčma w Budyšinje

Sobotu, 28. a njedźelu, 29. měrca, je

wulke swinjorězanje

Sobotu dop. wot 9 hodź. połdźik (Wellfleich) bjedušna kołbasa.

K temu přećelnje přeprošujetej

Michał Hoka a mandźelska.

Nimaš pjenjez, njetrjebaš
khodźić daloko, štož Tebi
lubi so, to namakaš,
kupiš pola **Horna** sebi.

Ke konfirmaciji!!!!

Konfirmandske wobleki, konfirmandske holćace drasty, pruhowanske wobleki, pruhowanske holćace drasty, kaž też šaty, manufakturne twory a wobuća.

Na podźělne płaćenje při małych napłaćenjach a nizkich wotpłaćowanjach!

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownem torhošću — rózk jerjowoje hasy 2 I.

Tworowy a meblowy kreditny wobkhod.

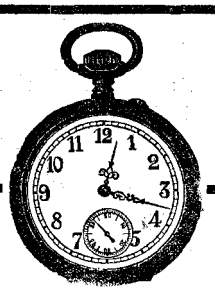

Konfirmaciske dary

złoto -:-:- słšbro

Jenož hódnostne dźěła :: Najluńše płaćizny
Najwietši wubjerk :: Wo wobhładanje prošu

F. A. Lenke

na Košic hasy 25

1 „Ardie"-motorske koło

3 PS, z prózdnoběhom, 2 khodomaj, nowe jako z fabriki;

1 „Allright"-motorske koło

$2^1/_2$ PS, 2 khodowej čerjeni, z elektriskej swěcu, nowe z fabriki, je tunjo na předań.

Wustajene sobotu, 28. měrca, w hosćencu „K Złotemu Lawej na kamjentnej hasy.

Kurt Marschner w Budyšinje

wikowańnja jězdnych kołow na Mužakowskej dróży.

Fosforo-kisały picowanski kalk

punt po 25 pj. poruča

E. O. Hennig, Viktoria-drogownja

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Runklicowe,

zeleninowe a kwětkowe symjenja, Huckowy zymny židki wósk za štomy

w znatej dobrej hódnosći poruča

Max Klauschowy nasl.

mějećelka Frieda Löschau

kwětkowy, rostlinowy a symjenjowy wobkhod

w Budyšinje

na róžowej hasy čo. 18. Telefon 1256.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kofejowi zastupjerjo!!!!
Najwyša provisija!!!!
Lagerk. 78. Dresden 1.

Jabłukowe keřčki

Dla spuščenja štomownje **we Neumannec zahrodkach** (Schrebergärten) při Mužakowskej dróży so **sobotu pop. w 2 hodź.** a dalše soboty zbytkne **keřčkojte jabłučiny**, kiž hižo njesu, jenož najlěpšich aklimatorskich druzin kaž też **kałačkowe a jansko-jahodkowe keřčki wulkich jahodkow** tunjo wupředawaju

Bliže přez telefon čo. 578.

Interessentojo zhromadźa so pola „Sachsentreue".

Makkowe

košle
kholowy
košlez předkošlič.
nohajcy
zoki

Rud. Osswald

jenož

na serbskej hasy 3.

Žony

Poručam šwój wulki skład pjchevałkow, měkačnych a pjchebpadowych powjazow, podpołožow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje

pjchob schterfšimi wrotami čo. 9.

Žane klamy! **Kedźbu!** Žane klamy!

Tchodła jara tunje!

Vogtl. gardiny a story

tkaniny za vitraže

Martha Scholze, *Jurjowa dr. 10* — Telefon 241 —

1000—2000 hr.

so jako 1. hypotheka požčić pyta. Poskićenja pod „C 11" na wudawarnju „Serb. Nowin".

Kheža

w Zdźěri čo. 6 ze swobodnym bydlenjom (4 stwy), hospodarskimi twarjenjemi, sadowej zahrodu a $1^1/_2$ kórcom pola, 2 mjeńšinje wot dwórnišća, ma so njedźelu, 29. měrca, dop. w 11 hodź. dobrowólnje na přesadowanje předawać. Połojcu kupnjo płaćiny ma so hnydom we hotowych pjenjezach zapłaćić. Wuměnjam sebi, so mjez poskićerjemi wolu abo wšě poskićenja wotpokazam.

Meble a polstrowane twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na róžowej hasy 15.

Paul Otte
w Budyšinje, žitna hasa 10
Gumijowe mantle

Strykowanska wolma tunjo K. Erler, žitne wiki 11.

Pućowanske budźaki

Byk

13 měsacow stary, kiž so k plahowanju hodźi, steji na předań **w Kulowje na Wojerowskej dróży čo. 18.**

Młoda wysokosućelna

kruwa

mjez dwěmaj k wubranju, je na předań **w Boranecach čo. 7.**

Kupuju drjewo

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Tesame knjenje a ći knježa kotřiž

při kupowanju mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje konfekcije, šatow, štrympow, drastowych tkaninow, šidow, eolienow, muslinow, bantow, cankow, barchentow, łožowych tkanin, košlatych tkanin, šórenchowych tkanin, gardinow, přikrywow, rubłačow, šórcuchow, tkaninow za serbskie drasty, serbskich rubłačow, serbskich bantow atd.

na Budyšskej dróży w Kulowje

na dnjach, na kotryž bu dišćenca wosebje wulka dosć posłuženi njebuchu a tehdła sćerpliwosć,

něšto zhubichu

njech so bórzy pola nas pokaža

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12

Přiloha k čislu 73 „Serb. Nowin“

Pjatk, 27. měrca 1925

K wólbje němskeho presidenty 29. měrza.

Pschichodnu njedźelu — 29. měrza — ma němski lud najwyschnika zemskeho presidenty wolicź. To je prěnja wólba krajneho nawjednika na podkładu němskostatneje wustawy. Semrěty president Ebert je 11. februara 1919 w narodnej zhromadźiznje we Weimaru ſ 277 hłosami wot 379 hłosow (51 sapósłankow je hłosowanja wsda) ſa **ratyhwilneho presidenta** wuſwoli. 24. oktobra 1922 je jeho namołki cźaß hacź do 30. junija 1925 podlěschi a ſ 314 hłosami pschesiwo 76 hłosam.

Sa pschedstejacu wólbu płacza pschedpiſma artikla 41 němskeje wustawy, po kotrymż ſo presidenta wot **zyleho ludа** (to rěka wot **wschěch wólbothmanych**) woli. Za tutu ważnu wólbu płacza ſcźehowaze pschedpiſma:

Schtó ſmě wolicź?

Wólbothmany je, schtóż ma wólbne prawo ſa němſkostatny ſejm. Wolicź ſmě, schtóż je na wólbnym dnju němſki ſtacźan a 20 lět stary.

Wot wólby wuſankujeni ſu tajzy, kiž pod ſastaracźerſtwom (Vormundſchaft) ſteja, duchowne khori a schtóż je cźelne prawa ſhubił.

Wojezy krajneje wobory nimaja wolicź tak dołho hacź jej pschisłuſchcźeja. Tuto poſtajenje njepocźahuje pak ſo na wojerſkich ſaſtojnikow. **Kóżdy wolеć ma jednu hłós.**

Schtó ſmě ſo ſa presidentu wolicź?

Kóżdy ſtacźan, kiž je 35. léto dozpěł. Jeho hamt traje 7 lět. Do cźaſa ſmě ſo na nanijet ſejma psches ludowe wothłoſowanje wotbadźicź.

Wólbne pschedźydſtwo.

Sa kóżdy wólbny wokrjeſ poſtaji wyſchnoſcź jeneho pschedſtejicźerja a nameſtnika, ſpodom też wólbny lokal. Pschedźydа powoła, dźiwaju na politiſke ſtrowy 3—6 pschisydnikow a jeneho ſapiſowarja. Tutón njetrjeba we wólbnym wokrjeſu bydlicź. Tute wołoby ſu wólbne pschedźydſtwo.

Wólbne zedulki a wobalki.

Wólbne wobalki ſo hamtſky pschiprawja każ pschi wólbje **do ſejma**. Na zedulcy dyrbi mjeno teho ſtacź, **kotrehoż chce wolеć** wolicź. Njeſmě žanych pschiſpomnjenjow mećź, **jenak** njeprłacźi. Hłoſowaze zedulki ſu 9 cm ſchěroke a 12 **cm.** dołhe a ſ běłeje papjery. Wobalki ſu 12 : 15 cm. **hulke, njepschehladne** a hamtſky wotſchtempłowane.

Kak a hdy ſo woli?

Woli ſo 29. měrza a to wot dopołdnja 9 hacź do 6 popołdnju. We wólbnych wokrjeſach, hdźež je njeje dyźi 1000 wolerjow, ſmě ſo cźaß pschikrótcźicź, njeſmě pak ſo podźiſcho hacź w 10 hodźinach dopołdnja ſapocźecź a niź do 5 hodźin pschestacź. Schtóż je w 5 reſp. 6 hodźinach we **wólbnym** lokalu, ſmě hiſchcźe wolicź. Porucźuje ſo, po wożnoſcźi hižo dopołdnja wolicź hicź, **popołdnju** je ſwjatſcha **cźiſchcźenja**. Pschiſtup k wólbnemu lokalej ma kóżdy wólbnhomany. Jenož wólbne pschedźydſtwo ſmě wo wukonjenju wólby wuradźowacź a wobſankowacź. Może kóżdeho wupokaſacź, kiž měr a porjad kaſu.

Hdyž wólbothmany do lokala ſaſtupi, dóſtanje jedyn hamtſky wotſtempłowanu wobalku. Też wólbne zedulki ſu pschihotowane. Dźe nětko do pódlanſkeje ſtwicźki, cźini ſwanjo na zedulcy (znadź ſchižik, kolesko), kotrehoż chce wolicź. Chże wolеć jenomu ſwojí hłós dacź, kiž na zedulcy njeſteji, może jeno mjeno na ſwobodnym błak napiſacź. Wěſo je kěcź, jenomu na zedulcy wotſtamjenjenemu kandidatej ſwój hłós dacź. Hdyž je wolеć ſwojim zedulku do wobalki ſtupi ſ pschedźydſtwowemu błidu, praji ſwoje mjeno a na to ſo wólbnu zedulku jemu wot pschedſtejicźerja woteſwa.

Wólbothmani, kotrymž je cźełuje ſadźiwane, ſwoje wólbne prawo wukonjeć, móża ſej dowěrliwu wożobu k pomocy wſacź. Kóżdy dyrbi ſwoju zedulku w jenej wobalcy wożoſtajiť wotedacź.

Wjazore zedulki w jenej wobalcy ſu placźaze, jeli ſu zyle jenak wotſtamjene. Wěſo placźi hłós jenož jnum.

Poſtajenje wólbneho wunoſchka.

Skrućźenje wólbneho wunoſchka — kaž dźe zyła wólba — je ſjawne. Wólbny pschedźydа ſdźeli wunoſchk wokrjeſnemu nawjednowarjej a tutón da powěſcź do Barlina. Tu ſo poſtaji, kelko hłoſowow je ſo na jenotliwych kandidatow wotdało. Wuſwoleny je, kiž ma wjacy hač ſpołojcu wotedatych hłoſow. Wupokaſa-li ſo, ſo žadyn ſ nich wjacy hacź połojcu wotedatych hłoſow nima, **ma ſo k druhemu raſej wolicź.** Potom je tón wuſwoleny, **kiž ma najwjacy hłoſow.** Jeli maja dwaj jenak wjele hłoſow, potom cźaha ſo łós. To cźini nawjednowar wólby w Barlinje. Pschi druhej njeje zaco wukakańka wólba mjes dwěmaj kandidatomaj ſ najwjacy hłosami, ale móża ſo tež — a to je jara ważne — wosobły poſtajicź, kotrejž pschi prěnej wólbje mjenowane njeběchu. Pschi tutej wólbje roſhinje potom relatiwna poměrna) wjetſchina. Potajkim, ſchtóż ma najwjacy hłosow, je wolеny. Wólbny dźeń ſa druhu wólbu poſtaji tehorunja nětſki ſejm. Waſchnje wolenja je runje taſke każ pschi prěnjej.

Narodne njeſpichnu ſo ſa to wuprajiť a wobſankle, ſo ſo **njeſmě naprawny kandidata wolicź.** Sſerbſkiju wolerjo měli potajtim dr. Marxa, Brauna abo Hellpacha wuſwolicź. Sa nas je, każ ſo hižo pišaſche, **dr. Marx** najpschihódniſchi. **Tuž ſjednoczmy na njeho ſwoje hłosy!**

Štóž njeje

sebi „Serbske Nowiny“ na měſac hapriloju hiſče ſkazał a bydli we wsy, hdźež dowěrnika njeje,

tón może

je sebi z póſtom přinć dać, bjez teho, zo by přirażka, kiž pósty po 25. kóždeho měſaca zběraja, płacźił dyrbjał. Wón trjeba jenož we wudawarni swoju adressu zawostajić a 1,15 hr. zapłacźić, na cźož jemu „Serbske Nowiny“ na měſac hapriloju přepokazamy.

Nakładniſtwo „Serbskich Nowin“.

Politiſka roſmołwa.

Njepolitikus: To mamy w Němſkej nowu ſtruchłohnu: Wuſtawa poſtaja, ſo na lud direktnje ſwojeho preſidentu wolicź, nětko teho mózaja ſo ſtrony a ſkazuje tuteje wězy. A tak mamy pschi prěnjej wólbje runje telko kandidatow każ politiſkich ſtrow a pschi druhej — jeli derje dźe — diwju kandidatow ſ diweju politiſkeju koalizijow (ſjednoczenſtwow). Njech wólba wupadne kaſkuli, wuſwoleny njebudźe dowěrił Němſkeje, ale nětkrotkych ſtronow, ſam jedyn ſtronik politiſkar. Mam ſyru tutu keſliju. Snajmjerſcha njedyrbjało tuto waſchnje na wólbu preſidenty ſo pschenjeſcź, hyrnjež wutworjenje knježerſtwo ſo na ſtrony (tak njeno-wany „parlamentariſmus“) ſcźerało.

Politikus: Snaju tutón ſpěw, hwisda ſo pschi wſchěch kurezmarſkich blidach. Woprawdźity ſmyſł tuteje ludoweje wólby je tón, rosrisnanje **niz jednorje** ſjemu ſtamentu pschewoſtajicź. Psches to halke wólba zyle ſtroniſke praſchenje naſtanje. Dokelž ſo lud do ſtronow rozdźelnje, njeje niczo bliſche, ſo te pschi wólbje presidenty politiſki rólu jako radźicźerjo, agitatorjo, organiſatorjo, rjadowarjo a ſkutkowarjo ſkutkuja. Hewak bł ſo lud pschejara tosbróił. Njemóże hebi myſlicź, kak mohła ſo wólba, kotraž na 30 miljonow mozow a wutrowkow hłoſuje, ſo hinak wuwiſcź, hacź pschez hižo wobſtejacy politiſki mechanizmus, po-łajtim pschez ſtrony a nowinarſtwo. Wy-li jeſmy ſami wolił, njeriechał na lud dźiwacź. Nětko pak dyrbja pschi poſtajenju kandidatow taka na to myſlicź a ſ tym licźicź.

Njepolitikus: Derje, hdyž ſo tutón politiſki aparat wikſankhuje njeſodźi, dha njech po myſli wuſtawy dźěła. Ta preſidentej pschiſłahu pschedpiſuje, ſo ſjewoje mózy ludej wě-nuje, wuſtawu a ſakonje cźeſcźi, ſjewoje wintowatoſcźe ſpódawnje **bapkeli a ſpravowaly je pschez ſtrowe kóż-dem**, wobſebje też napſchećzo **narodnym mjenſchinam.** Na wſchě pjecź lět mamy wuſtawu a w njej jedyn artikl 113, kiž mjenſchinam najdalokoſahaze prawa dawa. Ale hacź dotal njeje ani preſidentej, ani ſyrjnej na moſhy pschi-ſchło, też tutu ſjwjatocźnje datu wuſtawu, na kotruž ſu ſamo pschiſahali, depjekniež.

Politikus: Wy ludźo, kotriž ſjwjetſcha ſa khadelemi ſedźi-cźe, njedowidźiścźe, ſo je to też **politika**, nječſto klubicź, **a le to niz bjerzecź.** Po wójnje ſo we wſchěch kra-jach a ſtatach **demokratiſka myſl** hibſche. Tuž też njechaſche Němſka wróćo ſtacź a djaſiſche ſwětowej ſjaw-noſcźi pokaſacź, kak ſjawnje ſ njepſchećzimi ludami myſli, kotrež ju po Werſailleſkim mérje hiſchcźe pſchi Něm-ſkej ſwoſtałe. Njeje to doſcź, ſo je Němſka ſwoju „dobru wolu“ pokaſała?!

Njepolitikus: Dowoleze, mój politiſki roſumnjk njeje tak wótry każ Waſch. Ale to ſym hižo w ſchuli pſchi wukład-wanjn dźeſacź Božich kaſni wotkhył — też macź je mje to w doſchulſkich létach wuckła, — ſo dyrbiſch ſwoje ſłubjenje dźerżeć, wěrnoſcź rěcźeć a njeſpanješi nikoho wojebacź, wob-ſchadźicź a wobſłudźicź.

Politikus: Haj wſchak, morała a kaſuje Boże ſo we politiſkej druhdy wuſankuje. Njechaſch-li ſ leſeſu, ſamo ſe njewěrnoſcźi nječſhto dozpěć, potom radźicźo njeſapomń.

Njepolitikus: Sſkyſchał ſym, ſo psched wólbami ſo **wjele** łži, dyžeż rjez, mnoho ſłubi a potom malo dźerži. To ho mi pschi wólbje preſidenty też być ſda. Saſtupjeć na-prawnych ſtron rěcźi nětko ho ſdźerżenje wuſtawy, hyrnjež hewak na jeje wotſtronjenju dźěkali. Kak ſo to ſnjeſe?

Politikus: To je ta politiſka pſchełkepanoſcź, do kotrejž ſo hinak ſadźerżeć a cźiniť każ po prawomi myſlicźi. Wy ſ Waſchej politiſkej prawnoſcźu daloko pschiſchoł njeſmyſcźe. Na to waſchnje my we Sſerbowo do naſchich ſpcźowo łojinu — hižo pschi druhich wólbach a pschiležnoſcźach — a cźi nam na łép falcźu.

Njepolitikus: Sda ſo mi, ſo ſjym pschepoſdje na ſwět pschiſchoł. Wěrnoſcź, ſprawnoſcź, luboſcź a druhe wězy ſu deſe ſo do ſtareho cźapora ſunjetake. Nětko mam doſć.

Cyrkwinsko-powjesće.

S Budyſchina. W Michałſkej zyrkwi ſměje njedźelu Hodła rano 7/8 hodźin ſarar Nada ſerbſku ſpowjedź a ſwj. wotſa-ſanje, 1/2 hodźin ſarar Tſchet herbſku Božu ſłužbu. Schtóžkuli ſmě ſwoju luboſcź we ſłužbu. 4/11 hodźin ſměje ſarar Nada konfir-mowanje ſwojich němſkich pscźełſkich dźěći, ſpěwanje zyrkwi-ſki, hdźež a jenotliwy ſpěw (ſnjeſena Schnabler). Pop w 3 hodź. ſměje ſarar Tſchet roſrěźenje ſe ſwojimi pscźełſkimi dźěćimi. — Wutoru wjecźor w 7 hodź. ſměje ſarar Nada w Sokowej Bor-ſchći poła Schadź a ſrjedu wjecźor 7/8 hodźin we wotſrjedźi hladaſni na Jidowje němſku poſtnu wutrowſcź. — Serrězk ſm. Jan Augujt Sſowca, kowaſki mištr a wumjetkar na Sſotowu, 80 l. 8 m. 21 dn. Hana rodź. Mocźeſe, Jana Hendriha Glon-ſcha, wumjetkarja w Rotarcźanach, mandźelſka, 60 l. 11 m. 10 dn. Auguſt Gerhard, Khorle Auguſta Hoſtaka, łapornikſeho dźěła-cźerja na Jidowje, ſynk, 18 dn. Marja Meta ſwud. Gothej rodź. Guttej ſ Wulkeho Schönowa na Jidowje, fabrikſeho dźěła-cźerja, 33 l. 9 m. 21 dn. Jan ſm. Emil Mortjh Beurer, wobſtoj-nika ſudnjſtwa radźicźel, ſudniſki radźicźel ſwonka ſtrěžby, w Dobrunu, wyſcźełkuſko, 70 l. 7 m. 1 dź. (pothowany na měſchćanſkim Tu-

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokraczowanje.)

Wukmjenje na kowarſtwo dě tu też jara hórke: dwórſzy cźełaſchi, nad kotrymiž mějeſche nan — tehdom ſchoſbaſ — roſtajkowaſ, jeho cźeſto pſiłiwarchu, hdyž dě hubjenje hodźił do łopjała ſabił. Tak wjeceſaſchu ſo na ſymku ſa zana a dachu ſobom ſacźuwacź, ſchło to je „wuſcźeſeny hudeni“, ſ łajnym pschećzom, ſo by ſchewj ſe ſchewzom wo-jeł a wołjaſ bycź wjazy dyźi druhy.

Jola Beneſcha dźěłaſche ſ nim hólcźez, wo léto ſtarſchi, ſ njemom Morić Donnej (dźenja pſchekupz w Krumbirzi ſyzło 25), kotryž ſam hižo ſtarz, wobſkeje nětſkole ſ pocźe-ſcźowanjom wopominka tych cźaſow, hdyž je kowaſ wunkuył ſ pschejmi prěnim pschećzelom, a dopomina ſo na nětkrotkź-łuti pedrubnoſcź ſ teje doby. Wón bě pola Beneſcha dłeje we wuczbje a nożeſche hižo nětſchto, pridy hacź Domaſch pschindźe. Tuž jeho pschiwuczowaſche, kak ſo pocźi ſ rjeſ-ſanom, hodźe, podkowy dźełacź. Pschi tutom dźele je jemu pjerza Domaſch měchaniu nadawał.

„Nano ſtawachmy hižo w ſchtyrjoch, ſo bychu pohon-ćowjo, pridy hacź woraſ wujedu, měli nawótżjene radźicź. Domaſch, mějeſche-li khwilku cźaſa, hnydom mějeſche nę-łeſtu knihu abo nowinu, nětkże ſalěſe a cźitaſche. Ale też pschi dźele ſ jednym wócźkom kukaſche do wohnjſchcźa a ſ druhim do knihi, wſcźo jenož, hdyž běchmoj w kowarni ſamoj. Hewak to ujeſmědźeſche nałeſ ſtary miſchtr „kur-ſchmidt“ Beneſch widźecź, hacźrunjeć njeběſche na naju hły. Bydleſchtaj mjenujcź w jenom domiku ſ Domaſcho-wym nanom hromadźe a derje ſo ſnjeſechu.

Domaſch mějeſche ſ wupředka w myſlach, ſtacź ſo ſe „kurſchmidom“, a tohodla dyžkuli bórſy móg łonje wotka-wacź, ſo by potom mohł do Wiena hicź a ſaſtupicź do wo-jerſkeje podkowarſkeje ſchule. Jemu pomhaſche pschi wuk-ujentju też Beneſchowy hyn, ſ kotrymż ſebi dźiwny nęſchto pschećzitaſchtaj.

Pschećzitaſcho, hdyž hižo mnyſleſche, ſo nęſchto móże, da ſo hyam do kowarnja konſ, a tu ſe ſtawaſche, ſo druhdy ſchpat-nje podkowu ſaſtaji, ſo „konje ſakowa“. Kak to jeho cźełaſ-niźu druhdy wupłaſchu.

Tehdom ho Domaſchej to maſane, ſacźornjaze rjemjeſ-ło lubicź pschesta. Powědaſche mi, ſo ho dołho ſ tym ma-łacź, palicź a cźornicź njebudźe, ani ho pliſtowacź njeda, ſo pódźe na ſchule . . .

Jednoho raña namakachmy na ſchćinźy w kowarni, we kotrejž pschekhowachu ho wſchelake łéki ſa konje, ſ pyſchnym pjerwom napiſmo, ſo ho tonuſ ſtary Beneſch dźiwaſche a ſam ménjeſche, ſo by tohо hółza ſchkoda na kowarſtwje hyła: „Bożenje, towaršchowje, ja ho hižo cźornicź a palicź njebudu. Na ſaſowidźenje!“ Mi poda ruku a praji: „W Božim mjenje, Morize, mėj ſo rjenje, ja ni na ſchule!“ Taſ ſmy ho roſeſchli — a hižo ſenje wjazy njeſeſchli.“ — Dr. Herben powěda, kak je ſ tomu nahłemu roſbudźe-nju Domaſcha doſchło, tole:

Jónu na nałymiſłem ranju dźeſche każ wſchędnje Do-maſch ſ dwěmaj bowomaj do njedaloke jiudnje po wodu, hdyž běſche hižo naſpjet błisko kowarnje, widźeſche, ſo jeho wótżi ſtojeſa hižo dźeſiznu khwilu wobkedźbnje. Nětko hałke w nim ſpóſnja ſwojeho pſiedawſcheho wucźerja na pianje ſ hiſtopeczźkeje realki Ludwiga. Bowaj wupadnyſchtaj jemu ſ rukow — a nłodyj kowaſ dźěſche ſe ſkonjenej hłowu do ſchirody, do hór, ſo by w ſamoze ju ſwojim wołjudu njeje niczo bliſche, ſo te pschi wólbje presidenty politiſki rólu jako radźicźerjo, agitatorjo, organiſatorjo, rjadowarjo a ſkutkowarjo ſkutkuja. Hewak bł ſo lud pschejara tosbróił. Njemóże hebi myſlicź, kak mohła ſo wólba, kotraž na 30 miljonow mozow a wutrowkow hłoſuje, ſo hinak wuwiſcź, hacź pschez hižo wobſtejacy politiſki mechanizmus, po-łajtim pschez ſtrony a nowinarſtwo. Wy-li jeſmy ſami wolił, njeriechał na lud dźiwacź. Nětko pak dyrbja pschi poſtajenju kandidatow taka na to myſlicź a ſ tym licźicź.

Njepolitikus: Derje, hdyž ſo tutón politiſki aparat wikſankhuje njeſodźi, dha njech po myſli wuſtawy dźěła. Ta preſidentej pschiſłahu pschedpiſuje, ſo ſjewoje mózy ludej wě-nuje, wuſtawu a ſakonje cźeſcźi, ſjewoje wintowatoſcźe ſpódawnje **bapkeli a ſpravowaly je pschez ſtrowe kóż-dem**, wobſebje też napſchećzo **narodnym mjenſchinam.** Na wſchě pjecź lět mamy wuſtawu a w njej jedyn artikl 113, kiž mjenſchinam najdalokoſahaze prawa dawa. Ale hacź dotal njeje ani preſidentej, ani ſyrjnej na moſhy pschi-ſchło, też tutu ſjwjatocźnje datu wuſtawu, na kotruž ſu ſamo pschiſahali, depjekniež.

Politikus: Wy ludźo, kotriž ſjwjetſcha ſa khadelemi ſedźi-cźe, njedowidźiścźe, ſo je to też **politika**, nječſto klubicź, **a le to niz bjerzecź.** Po wójnje ſo we wſchěch kra-jach a ſtatach **demokratiſka myſl** hibſche. Tuž też njechaſche Němſka wróćo ſtacź a djaſiſche ſwětowej ſjaw-noſcźi pokaſacź, kak ſjawnje ſ njepſchećzimi ludami myſli, kotrež ju po Werſailleſkim mérje hiſchcźe pſchi Něm-ſkej ſwoſtałe. Njeje to doſcź, ſo je Němſka ſwoju „dobru wolu“ pokaſała?!

Njepolitikus: Dowoleze, mój politiſki roſumnjk njeje tak wótry każ Waſch. Ale to ſym hižo w ſchuli pſchi wukład-wanjn dźeſacź Božich kaſni wotkhył — też macź je mje to w doſchulſkich létach wuckła, — ſo dyrbiſch ſwoje ſłubjenje dźerżeć, wěrnoſcź rěcźeć a njeſpanješi nikoho wojebacź, wob-ſchadźicź a wobſłudźicź.

Politikus: Haj wſchak, morała a kaſuje Boże ſo we politiſkej druhdy wuſankuje. Njechaſch-li ſ leſeſu, ſamo ſe njewěrnoſcźi nječſhto dozpěć, potom radźicźo njeſapomń.

Njepolitikus: Sſkyſchał ſym, ſo psched wólbami ſo **wjele** łži, dyžeż rjez, mnoho ſłubi a potom malo dźerži. To ho mi pschi wólbje preſidenty też być ſda. Saſtupjeć na-prawnych ſtron rěcźi nětko ho ſdźerżenje wuſtawy, hyrnjež hewak na jeje wotſtronjenju dźěkali. Kak ſo to ſnjeſe?

Politikus: To je ta politiſka pſchełkepanoſcź, do kotrejž ſo hinak ſadźerżeć a cźiniť każ po prawomi myſlicźi. Wy ſ Waſchej politiſkej prawnoſcźu daloko pschiſchoł njeſmyſcźe. Na to waſchnje my we Sſerbowo do naſchich ſpcźowo łojinu — hižo pschi druhich wólbach a pschiležnoſcźach — a cźi nam na łép falcźu.

Njepolitikus: Sda ſo mi, ſo ſjym pschepoſdje na ſwět pschiſchoł. Wěrnoſcź, ſprawnoſcź, luboſcź a druhe wězy ſu deſe ſo do ſtareho cźapora ſunjetake. Nětko mam doſć.

Cyrkwinsko-powjesće.

S Budyſchina. W Michałſkej zyrkwi ſměje njedźelu Hodła rano 7/8 hodźin ſarar Nada ſerbſku ſpowjedź a ſwj. wotſa-ſanje, 1/2 hodźin ſarar Tſchet herbſku Božu ſłužbu. Schtóžkuli ſmě ſwoju luboſcź we ſłužbu. 4/11 hodźin ſměje ſarar Nada konfir-mowanje ſwojich němſkich pscźełſkich dźěći, ſpěwanje zyrkwi-ſki, hdźež a jenotliwy ſpěw (ſnjeſena Schnabler). Pop w 3 hodź. ſměje ſarar Tſchet roſrěźenje ſe ſwojimi pscźełſkimi dźěćimi. — Wutoru wjecźor w 7 hodź. ſměje ſarar Nada w Sokowej Bor-ſchći poła Schadź a ſrjedu wjecźor 7/8 hodźin we wotſrjedźi hladaſni na Jidowje němſku poſtnu wutrowſcź. — Serrězk ſm. Jan Auguſt Sſowca, kowaſki mištr a wumjetkar na Sſotowu, 80 l. 8 m. 21 dn. Hana rodź. Mocźeſe, Jana Hendriha Glon-ſcha, wumjetkarja w Rotarcźanach, mandźelſka, 60 l. 11 m. 10 dn. Auguſt Gerhard, Khorle Auguſta Hoſtaka, łapornikſeho dźěła-cźerja na Jidowje, ſynk, 18 dn. Marja Meta ſwud. Gothej rodź. Guttej ſ Wulkeho Schönowa na Jidowje, fabrikſeho dźěła-cźerja, 33 l. 9 m. 21 dn. Jan ſm. Emil Mortjh Beurer, wobſtoj-nika ſudnjſtwa radźicźel, ſudniſki radźicźel ſwonka ſtrěžby, w Dobrunu, wyſcźełkuſko, 70 l. 7 m. 1 dź. (pothowany na měſchćanſkim Tu-

chowju. Khorla Mylene Herzhichach, tychcej ł Wjeśkach na Zidowje, 63 l. 4 m. 12 (pothowany w Dyżeżkanach). Mortwonarodź. Hanna Augusta Mrsch Melchera, fabrikskeho dźěłkarzerie w Dabrusch, Hana Khrystiana Jwud Schmidtowa rodź. Weickitzej ł Dyżeżkan na Zidowje, 84 l. 1 m. 26 dnjow.

Krajnozurwnitske shromadźeństwo w Budyschinje na rózowe haży 31. Njedźelu bop. 1/11 hodźin nježeźišo Schula, wjeczor 1/8 hodźin zwjazkowa shromadźizna. — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin zwjazk młodźiny za rosćiwb. fchjeźćanstwo za mandźenzow a fryedu wjeczor w 7 hodź. za mlode holzo. — Schetwortk wjeczor we 8 hodź. biblska hodźina. — K. shromadźeństwowy wothladat Zimmermann ł Budyschinu smije bibliske hodźiny: pónjdźelu 30. 3. wjeczor 1/8 hodźin pola k. kubzerja Alberta w Zyježach, hrjedu 1. 4. wjeczor we 8 hodź. pola k. pfekafat. mischara M. Hutschen w Zurjejach Wjasowy, pjatk 3. 4. wjeczor we 8 hodź. Hw schulf w Tuczjach.

S Budestcz. Njedźelu Judita smije farat Bóza rano 1/8 hodźin herbstu spowjedź, farat Domaschka 1/2 hodźin herbstu a w 10 hodź. němsle předowanje. Pop. w 2 hodź. smije farat Bóza pruhowanje swojich herbstich a pop. w 3 hodź. farat Domaschka pruhowanje swojich němstich pacżestich dźěći. Sobotu wjeczor 1/8 hodźin shromadźizna Jónkeje mlodźiny. — Pjatk bop. w 9 hodź. smije farat Bóza herbste pósne předowanje.

S Bukez. Njedźelu Judita rano w 7 hodź. herbstu spowjedź. 1/2 hodźin herbstu a w 10 hodź. němsta Boża Khwila. Sobota za stutk lubosce we Lužicy. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći. 1/4—1 hodźin wótka wofadnych fasmupjerjow. Pjatk bop. w 9 hodź. pósne pruhowanje. — Semrjeli: Jan Handrij Bohling, wumjeńkat w Kolwicy, 73 l. 2 m. 20 dn. Johann Theodor Jwud. Bebelowa rodź. Krhnkrez, wumjeńkata w Koporzach, 80 l. 6 dnjow.

S Budyschinka. Njedźelu Judita w 9 hodź. herbste kemschenje. Po předowanju pruhowanje pacżestich dźěći. Pop. w 4 hodź. herbste pósne předowanje.

S Worka. Njedźelu Judita we 8 hodź herbsta spowjedź, we 9 hodź. herbste kemschenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći — Pjatk pschedstajenje Bethelskeho fkima w zyrkwi, 1/2 hodźin za schulske dźěći, 1/2 hodźin za swohadu.

S Duczinu. Njedźelu Judita rano we 8 hodź. němsta spowjedź, w 9 hodź. němsta Boża khwila a 1/11 hodźin herbska Boża khwila. W 2 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći.

S Husti. Njedźelu Judita rano 1/8 hodźin herbska spowjedź, 1/2 hodźin herbska a w 10 hodź. němska Boża khwila. Pop. we 2 hodź pruhowanje pacżestich dźěći.

S Hrodyschcza. Pop. w 9 hodź. herbsta a 1/11 hodźin němska Boża khwila.

S Klukschu. Njedźelu Judita rano we 8 hodź. herbske spowjedź, w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża khwila: f. kand. wo min. Nenez ł Budyschina. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći, w 3 hodź. shromadźizna mlodych holzow na forje. — Pjatk bop. w 9 hodź. herbsta pósna nutrnosć.

S Lnjoje. Njedźelu Judita bop. w 9 hodź. konfirmazija. Po njej wótka zyrkwinskich pschedstajenjerjow.

S Minakata. Njedźelu Judita rano we 8 hodź. herbsta spowjedź, w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći. — Pjatk wjeczor 1/8 hodźin w Bosmi bonje herbske pósna nutrnosć.

S Nosacicz. Njedźelu Judita 1/8 hodźin němska spowjedź, 1/2 hodźin němska Boża khwila a pruhowanje pacżestich dźěći. Pop. w 2 hodź. herbska spowjedź a Boże wothkasanje. Popokdun shromadźizna młodych holzow a wjeczor młodych hólzow. — Wutoru bop. 1/2 hodźin herbska pósna nutrnosć.

S Parizicz. Njedźelu Judita pop. w 3 hodź. herbske Boże wothkasanje.

S Nakez. Njedźelu Judita bop. w 9 hodź. herbsta a 1/11 hodźin němska Boża khwila. — Pónjdźelu wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo. — Schtwórk 2. hapreje bop. 1/2 hodźin pruhowanje herbskich a w 10 hodź. pruhowanje němskich pacżestich dźěći: farat Mrósak-Lupjanski.

S Wóbzinka. Njedźelu Judita rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje Wótka zyrkwinskich zastupjerjow. Sobota bop. we 2 hodź. kemschenje za dźěći. 1/4 hodźin Boża khwila w Lóstej. — Pjatk 3. hapreje w 9 hodź. pruhowanje pacżestich dźěći.

S Khwaczij. Njedźelu Judica bop. 1/2 hodź. herbske a wj. 0 hodź. němske kemschenje, woboje ł kollekta za Luski fkukk lubolcze. **Pop. w 2 hodź. zyrkwinske pruhowanje pacżestich dźěći.** — Ssrjedu wjeczor w 7 hodź. pósna nutrnosć.

S Malesicz. Njedźelu Judika bop. 1/2 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. Wobaj ł pruhowanjom pacżestich dźěći Pop. w 3 hodź. stowarschenje mlodych holzow (pruhe). We 3 hodź. žónske towarstwo w pacżestej jisnvi (rosrěczenje dla warjeńskeho kursa). — Pjatk 1/8 hodź. němska pósna nutrnosć na farje.

S Njeswacżidla. Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbsta spowjedź, bop. w 9 hodź. herbska a 1/11 hodź. němska Boża khwila. Pop. w 5 hodź herbska nutrnosć je spowjedźin pola Błažiz w Khańowje. — Wutoru bop. we 5 hodź. herbska pósna nutrnosć je spowjedźin w Sarscżańskej kapali. — Pjatk bop. w 9 hodź pruhowanje herbskich, w 10 hodź. němskich pacżestich dźěći.

S Porschitz. Njedźelu Judika rano 1/8 hodź. herbske Boże wothkasanje, bop. 1/2 hodź. herbska Boża khwila. Kollekta za Luski fkukk lubolcze. K Božej khwale so pruhowanje pacżestich dźěći pschichańkuje. — Pop. w 2 hodź. w Bolschezach dźěćikemschenje. Pop. w 3 hodź. w Poschezach herbske Boże wothkasanje. — Ssrjedu pop. w 4 hodź. herbska pósna Boża khwila.

Se Sslepeho. Njedźelu Judika němska Boża khwila bop. w 9 hodź., konfirmazija němskich pacżestich dźěći ł pschiłuchowanjom swjeczenja Bożeho wothkasanja. Ssorbska Boża khwila bop. w 11 hodźinach. Kollekta za sbóra za rosprószchenych we wukraju. — Ssmjertny kěrluch so typa za Hanza Mazka pola Sslepeho, stary 63 l. 5 m. 14 dnjow. Khristian Grósa w Wulkecach, stary 66 l. 6 m., 3 dny a Hans Jano p. Miserafa, stary 82 l. 11 m. 19 d.

Přiłopk.

* Epidemija w Barlinje. We wulkim dźiu Barlinskich schulow kuzki wot někotrych dnjow jene epidemiske khorosć, kotraž ho tak pokazuje, jo so jenicy zahori, žitły (mandle) sczerwjaja a nóh; z cżahami krewom. Po skaczu jedna ho wo cżežke khripu. Wjazy schulow je so zamknyło. Lekarjo saběraja so je pschepytowanjom khorosće.

* Cżežke rosbuchnjenje w Hamburgu. 8 wosobow ho morito. Cżežke rosbuchnjenje sta so pśjedu dopoldnja w Hamburgskim pschistawje. Na łódźi „Saturnu“ wukonjachu so wuporjedźowanje dźěła. Pschi tym dźěłasche so ł kistikom. W tankach, kotrež dyrbjachu bo skowacz, běchu pak hischcze pśuny stareho wolija, ł kotrymž běchu tanki napjelnjene byle. Nadobo sta so žurowe rosbuchnjenje. 100 metrow dołha łódź slecża do „owdera. Wjazy metrow wulke platy a druhe dźěła żelesa cżiłnychu so na žuźodne kólnje. Powětrowy cżiłcżej bě tak fylny, lo so tśichi blišicych twarjenjow wotkrychu. Nadzjentarjow cżežka kótwiza so ł wulkej mozu pschecziwo muri cżiłnyu, wot kotrejež so wjazy metrow halota wotkrychu a so konczuje hluboko do jemje jaty. S 17 dźěłacżerjow, kotrizi na łódźi dźěłachu, je so hacż dotal 8 mortwych a 3 cżežkorjanjenych namakało. Łódź je dopołnje mjećana. Schłoda, kotraž je so na wokolnych twarjenjach nacżinila, je jara wulka.

* S Grünberka. Muž, kotrehož su pjerza santordowali, wrócźi so do domjiny. W hapreli lońskeho lěta namaka so w podkopkach pod mjetra pod semju cłowjeczi kolcżowz. Psched lětami běźeše so Richard Nitziger ze Stareho Wjenza shubił. Wšesche doma prajił, to dże do Grünberka. Tam pak njeje pschischoł. Nětko tukańu na rěnisschu Figurlu, to je Nitzigera skónzował a zahrjebał. Dokelż pak jemu to dołcż dopokasacż njemóžachu, puschczischu jeho. Nitziger wrócźi so w poslednich dnjach cżiły a strowy domoj. Lěta dołho běsche zhubjeny.

* **Cżežke żelesniske njeśbožo pola Poitieres.** Wjećera w nozy wokolo 2 hodźin je śpěchnik Bordeaux-Paris njedaloko Poitieres ł kolisow skocżił. Wjazy wozow su wottorhnyły a walichu so do hłubiny. Scżěhowaz: so hischcze pische: Pariżki śpěchnik cżo. 34 jedźesche pschez mošt něhdże tśi kilometry wot Poitieres. Wjesba so rozkorjeny a prědne schtyri wozy skocżichu ł kolisow. Cżah pschestorżi mostowe wobłożenje a wali so 12 metrow hłuboko do rěki Clain. Sshdom druhich wozow walicha so na cżaru. Doniż wulkowansti cżah njepschestorżeże, njeběch możno, snjesbożenym we wuhlocżunowej nozy nkkaku pomoz pschinjeseż. Pschi wuthowanju wobdźěli so wjele dźělenje marokanskich wojakow. Mjes mortwymi je leża senator demokratiskeje lewoje strony, Pariżiki witowar ł parlemi a syn presidenty autowneho kluba. Wocżitły swědk powdoa, kajke żałostne tżemy je pschi briowy rěti widjał. Jedyny hólcz ł druheho wosa pytałe druheho puczowanzoho nad wodu sożerjecz. Po někotrym cżasu pak sayrajicze mozy a wbohi byrbjesche pschidhladowacz, kak so jakeji. Młoda holcżka podmuri so psched wocżomaj swojeho nana. Druhi nan pytałe zwjeh swojeho błětneho zynka wukhowacz, byrbjesche pak so ł mozi wrócźo dżerżecz. Liczba mjelbożenych njeje hischcze znata. Minister sa sjarwne dźěła je tam dojeł.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Sa wólbu njedźelu 29. měrza je město Budyschin do 18 hłosowanskich wokrjesow dźělene. Wolicz może ho wot dop. 9 hodźin hacż do 6 hodźin wjećor. We hłosowanskim wokrjesu XVIII — we wothladarni w Budyschinje na Zidowje — słónczi so wothłosowanski cżas hižo w 12 hodź. pschipołonju.

Wolicz dyrbi so jenoż ł hamtizy pschiprawjesnymi hłosowanskimi liścżikami, kotrež wolerjo na wólbnym dnju we wothłosowanju ł bobom ł wobhadkami bohanu. Hamtske hłosowanske liścżiki wopschija wšsche pschipuschczene wólbne namjety. Pod mjenom poslednjeho kandidata je prózdne město. Wolez dyrbi pschi wólbje we wotstajenej rumnosczi na hłosowanskim liścżiku je -|- abo podschmórnjenom abo na hewak widjomne waschnje tołso kandidata, wojnamjenicz, kotremuż chze swój hłós dacz. Mjerchasi jeżiki, kotrezż chze swój hłós dacz. Mjerchasi pak žaneho na zdaluzy srjedzeho kandidata wolicz, potom napischе mjeno wobohu, kotruż chze wolicz, na wólbnym liścżiku na prózdne město, kotrež je ta to postajene. Potom tyknje liścżik w póbłanskej rumnosczi do wobalki a pschepoda jón wothłosowanskemu pschedsesczerjej, kotryż jón do wothłosowanskeje urny tyknje. Hłosowanske liścżiki, kotrež tutym postajenjam njewotpowědaju, su njepłacżime.

Po 6 hodź. śmjeđża jenoż tajzy wolerjo hischcze wolicz, kotsiż běchu w 6 hodź. hižo we wothłosowanji.

Reichspräsidentenwahl.

Otto Braun Ministerpräsident a. D. und M. d. R., Berlin	
Dr. Heinrich Held Bayerischer Ministerpräsident, München	
Dr. Willi Hellpach Badischer Staatspräsident, Karlsruhe	
Dr. Karl Jarres Reichsminister a. D., Oberbürgermeister, Duisburg	
Erich Ludendorff General der Infanterie a. D., München	
Wilhelm Marx Preußischer Ministerpräsident und M. d. R., Berlin	
Ernst Thälmann Transportarbeiter und M. d. R., Hamburg	

Wothłosowanske wokrjeży a wothłosowarnje:

cżisło wothłosowanskich wokrjesa	wothłosowanski wokrjes	wothłosowarnja
I.	Wulka bratrowska haża, mała bratr. haża, jahnja bratr. haża, börklin, börklinske naměsto, tachanska haża, lożowa haża, nowa haża, muńicha haża, muńicha zyrkej, Miklawschiske wrota, pschi Pětrowskej zyrkwi ł Pětrowskej wěžu, predarsta haża, mała predarska haża, hrodowska haża	**Büttnerez hosczenz** pschi Pětrowskej zyrkwi 1
II.	Mjażowe wiki, hłowne torhoschcżo, jerjowa haża, wošoła haża, kotołska haża, żitna haża, śmutkowna lawska haża, schulska haża, łschdarska haża, żerbski kerchow	**„Radna pinza“** na śmutkownej lawskej haży 1
III.	Sserbska haża, butrowe wiki, pschi mjażowych jětkach, rěsnisa haża, Gickelska hora, hawschtynska haża, bohata haża, sadnja bohata haża, schulerska haża, dźiwadowska haża, wrotowa haża, schćerka haża	**Industrijowa schule** wó ſtwje 5 na żerbſt. hrjeb. 1
IV.	Dornschnabel, zyrkwinska haża, zyrkwinske naměsto, żitne wiki, Lożowa haża, Mołtkowa haża, nowa haża, nowe hrjeżeje, rózowa haża, łukelnska haża	**Pschekupska schula** wó ſtwje 2 na Mołtkowej haży 15
V.	Driewowe wiki, pschi ſwonkownej bohatej wěži, kamjeńna haża, hornczerska haża, herbske hrjeże, zyhelnska haża	**Hosczenz „Mjeńko Žitawa“** na hornczerſtej haży 30
VI.	Garbatiska haża, psched garbatiskimi wrotami, pschi kralowskim walu, lazaretska haża, Miklawschiske ſthodźenki, połuzna haża, na tśelniku, psched schulerſtimi wrotami, Schprjewina haża, dolna haża, taschbark, pschi zyhelnſtim walu, Zwinger	**„Tśelerńja“** na tśelniku 3
VII.	Jaltwowska haża, Fiinzska haża, Muzakowska haża, Delnjokinjanska haża, Röhrscheidska haża, Schäfferska haża, wuſtawna haża, Weyelowa haża	**Hosczenz „Zur Sachsentreue“** na wuſtawnej haży 1
VIII.	Driežbjanska dróha, Fiedlerska haża, sadnja haża, Kaeublerska haża, pschi krónprynzowym mosczu, Krottenschmidtska haża, ſwonkowna lawska haża, Hrodźischko, Scharfenſki puć, Schüdevenſka haża, jozierska haża, Troskyska haża, pschi driežnym puću	**„Mejschczanska fahroda“** na ſwonkownej lawskej haży 2
IX.	Dwórniſchczowa haża, Bělerska haża, pschi półnym hrodźiſku, rybowa haża, rybowe wrota, Bjedrichowa haża, Korlowa haża, Moritzowa haża, mtkuska wrotowa haża, Neuſchka promenada, Nowomjeſchczanska dróha, Packhofſka haża, pschi ſtarej winizy ſe jelesſimaj khježomaj cżo. 917 a 918	**Hosczenz „K tſjom lipam“** na Drjezdżanſkej dróży 1
X.	Fabriſka dróha, Humboldtska haża, Nowosalzſka dróha, Pschiſchczeżanska dróha, mejschczanſkej łuble w Horanjej Kinje a Pschiſchczezach, Wjeczorna dróha, Wjeleczanska dróha	**„Piwarſka fahroda“** na Nowosalzſkej dróży 4.
XI.	Hórſka haża, Jurjowa haża ł mejschczanſkimi liſczinami cżo. 934C, 937, 937C, 938, Haufenska haża, Hindenburgſka haża, Leſſingſka haża, Mättigſka haża, Matthiasska haża, Paulſka haża 1 hacż 15, pschi tuchoſtim kerchowje, ſarjadnikowa khęża, tuchorſka haża, Walſka haża	**Natarſka ſchula** na Mättigſkej haży 31
XII.	Alberſke naměſto, Albertſka haża, Bismarckowa haża, Carolina haża, pschi tworownym dwórniſchczu ł mejschcz. liſcz. cżo. 930H, ſtrażnica pschi prinzowmiku, hojniſka haża, Paulſka haża 21 hacż 42, Stieberſka haża, Wettinſka haża	**Lożiny dom** na Karolinej haży cżo. 6
XIII.	Cżornobóżiła haża, Hrubożanſki puć, hońtwiniſki puć, Löhrſka haża, privatny puć, rěſaniſka haża, Sedanſka haża, Tſelanſka haża, Lubiniſka dróha	**„Albertſka fahroda“** na Tſelanſkej dróży 37
XIV.	Arnolſka haża, Fichtowa haża, Kantſka haża, Budyſchſke wojeſſe bydliſchczo na Lubijſkej dróży ł mejschczanſkej liſczinu cżo. 511C, 929 a 935C, Nonatſka haża, Wilhelmſka haża	**Hosczenz „Lufatia“** na Lubijſkej dróży 26
XV.	Sahrodniſka haża, Hoſchiz haża, thežorſka haża, lawſke hrjeże, pólſke naměſto, ſeminarſka haża, łukelnska haża.	**Leſſingſka ſchula** wó ſtwje cżo. 4 na pólſkim naměſtu
XVI.	Pod hrodom, 1—63, Zidow 64—80, Horni puć 81—96, Zidow 97—106, 246—265, 391—396B.	**Hosczenz „Zum Schwan“** na Zidowje 262
XVII.	Sſonoborſchczanſka dróha cżo. 107—143 a nowotwarý ł wuwſacżom 126B, Wjelkowſka dróha 144—146, 147—173/75, ſtjakowna hora 176—194, Cżichonjanſka dróha 195—204B, cubjanſk Frankfurt 205—219, Wjelkowſka dróha 220—245, 266 a 266B Ssmoliży 267—274B, Wjelkowſka dróha 300, wojeſſe bydliſchczo na Zidowje.	**Hilbjenzez hosczenz** na Wjelkowſkej dróży 173
XVIII.	Wothladatnja na Zidowje, Sſonoborſchczanſka dróha 126B	**Wothladatnja na Zidowje** Sſonoborſchcz. dr. 126 B

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kaltiskěrnja, zxp. dr. z w. ruk. w Serbskim Donje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežne so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 74 **Budyšin — sobotu, 28. měrca 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Předešćniki wuporjedźenja pocehnjenja **trubki**
W. Straube (Oty Brandta nasl.)
w **Budyšinje** na znutřkownej lawskej hasy 8.

Najnowše z cyłeho swěta.

Statny ćah w Lipsku ma hischcze pisches schinyrezej prozeßow dla isschidżenja semrětcheho němčeho presidenta Eberta wunhudźicz. Statny ćah namjetuje, so bychu so prozeßy sastajile. Mózno tez je, so nowy němski president swoje sastojnstwo nastupiwschi wobstorzenych wobhnadźi.

*

Sarjadowanska rada Parizifeje mały je jenohłósnje wobsamkła, so so němske wustajenske pschedmjety sa mału 1925 nimaju pschipuschczicz, dokelż so wiktoriańske frećzenje ł Němskej hischcze njeje wobsamknło.

*

W statu North-Dacota w Sjednoczenych statach połnóżeje Ameriki, koho runja w Nebrasyu hu so prerije sapałe. Wjele wjow je so spalilo. Někotre wozdoby su pschi tom žiwjenje shubile. Najhórje su wohnje w sastydlenjach Indijanow sałhadżałe.

Dr. Beneš pschećiwo pschisamknjenju Awstriffeje k Němskej.

W „Prager Tageblatt" je so częstkowskeho swonkowneho ministra dr. Beneša pschećiwo pschisamknjenju Awstriffeje k Němskej wuprajił. W rukowańskim pakcie, ł Němskej wobsamknjonym, ma so postajicz, so so Awstriska njeje k Němskej sjednoczi. Wschelake pschićiwy pschećiwo pschisamknjenju rěka. Hdy by Němska do hospodarskeho a politiskeho žiwjenja Europy sasa sastupiła a so Jobnstaw Swjatka Indowa sćinika, by wona se swojimi 65 milijonami wobydlerjow a swojej hospodarskej mozu ł tajkim žiwnym sakstwom w europiskim žiwjenju była, so bychu jejni žadosće jeśnu cześicej spełnjowali. **S Awstriskej hromadże by so tonke cześicej hischcze powjelichił a też na Czeskoslowakiu tłoczył.** Wotdaśicho by so k Němskej też hischcze Madżarska pschisamkła. S tym by Rumunska do stracha pschićhła, a wotdaśicho też Južnoslowjanska a Italska, Francowska a Belgiska.

Tele wopraudżitosće su tak rosćudżaze, so by pschisamknjenje Awstriffeje k Němskej nij jenoż pola Polifeje ale też pola Cześkoslowakiskeje, Rumunskeje, Južnoslowjanskeje, Italiskeje, Francowskeje a Belgiskeje najzwinitniche pschećiwjenje namakało.

To by hubjeńske położenje za Němsku a za Awstriju było, dyžli nětkliżne. Skótkowańka pschisamknjenja by tehu dla wjerschna była dyžli jeho dobytk. Jenicżki wuwjez je, shromadne dźeło wschech frjedźowenropiskich statow.

Franzowska so swjaskarjow wo němskich namjetach prascha.

Po poslednim rosrěcżenju franzowskeho ministerskeho pschedsydy Herriota ł jendźelskim swonkownym ministrom Chamberlainom je franzowske knjeżerstwo knjeżerstwam w Romje, Brüsselu, Prahy a Warschawje pismo pósłało, w kotrymž prošy, so bychu **swoje měnjenja wo poslednim němskim namjezce rukowanskeho pakta wuprajile.** Franzowske knjeżerstwo wotmołwjenje swojich swjaskarjow wocakatcze, pryedy hacz so hromadze ł jendźelskim knjeżerstwom na němske knjeżerstwo ł napraschenjom wobroćicz. We nim budże so žadacz, so němske knjeżerstwo wěste dypki rozsudźi.

S tej samej należnosću so też **franzowski senat** sabéra. Senator de Jouvenel je w senatowym wukazowym wubjerku wo poslednim wuradżenju rady Swjatka Indowa a wo stejiscach Jendźelskeje a Franzowskeje k Genfskemu protokollej rosprawił. Senator de Jouvenel měni, **so dyrbi Franzowska sadaham Genfskeho protokolla zwěrna wostacz.** Jeli so by podpisanju wobsebiteho pakta dosćo, dyrbjałe jón najprjódy staty, kotrejž Swjatej Indowa pschićhłuschoza, ł swojerjskim dojednanjom wudospołnjecz. Hakle potom smjeł so pakt na staty wupschesnyeschcz, kotrejž bychu jeho wunměnjenja pschijate, pryedy hacz do Swjatka Indowa sastupja. Senator de Jouvenel praji, so bychu jenoż tak dobustawy Swjatka Indowa wešte buke, so by swjatš Indowi, po sastupjenju Němskeje do njeho, wobaral, měrowe frećzenja pscheměnicz. W debacje senatorojo Leon Bourgeois, Poincare a druhi swoje politiske pschihotowanje k rosprawje de Jouvenela wuprajichu. Wubjerkowemu pschedsydu namołwichu, so by Herriotej zdźelił, so je senat ł de Jouvenelom jeneho **měnjenja.**

Senatowa komisija je wobsamkła, słědowace praschenja knjeżerstwu pschedpołożicz:

1. Kajku politiku dyrbi knjeżerstwo po wotstronjenju Genfskeho protokolla wjesej?
2. Kajke naprawy by cżinja, so by so Němska zadźerżało, měrowe frećzenja smutka Swjatka Indowa pscheměniecz?
3. Hdy je knjeżerstwo swołniwe, iwo němskich namjetach a wo jich jednanju we wubjerku rosprawu podacz.

Liczba franzowskeho wójska we wobsadżenym kraju so dale njesmjeńschi.

W franzowskim wójskowym wubjerku je wójnski minister Nollet frjedu dźelił, so powschitkowne położenje we wobsadżenym kraju w pschichodnym schtwórcżeńcze njedoweli, žiwnosć wójska poćiabicz. W Porurskej so kraj pa Londonskim frećzenju wuprózdnja.

Lloyd George pschećiwo Polakam.

Pryedawschi jendźelski ministerski president Lloyd George je ł wulkim pschećiwnikom Polifeje. Po politiskim rezepcu Lloyda Georga dyrbjake so europiske ludy hušćicho ł wójnami zbabicz, so mohła Jendźelska cżim lepje zyły swět wobkniježicz, a so so wudźerżi jendźelskeje industrije njetrjebe na swětowych wikach ł zusej konkurrencu bdźicz. Najradscho by Lloyd Georg widżał, so by bolschewiska Rusko Polifu zdlakła. Nětcżišcheje bolschewikskeje Ruskeje so Jendźelska njetrjeba bojecz. Kaž dołho budża w Ruskej bolschewikojo knjeżicz, budże wona zbaba a bjesmócna. Se strony bolschewikow jendźelskemu nadknjeżitwu w žrjodźnej Aziskej žadyn strach njehrozy. Teho dla Jendźelska zaměrnuje, bolschewikske knjeżitwo po możnosći dołho sdźerżecz. Se žuźudnych krajow Ruskeje je Polska najbžinischa. Wo-

Sulske tornistry za hólcow a holcy poruča wurjadnje płaćizny hódno **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.
snědanske tóše, knihowe mapy, tafle, ščěpjelki atd. **kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja.**

My a wólba presidenta.

Hłosujemy republikanizy.

Na konferenzy wólbneho wubjerka swjatła narodnostnych mjeńschinow w Němskej 18. měrca 1925 so wobsamknu, so so pschihłušchnizy narodnostnych mjeńschin w Němskej, (potajkim Sserbja, Polazy a Danojo) na wólbje němskeho presidenta, 29. měrca, so słosnjo po ześěhowazych prawidłach, wobdźěła:

Wólba němskeho presidenta je sa wschěch staćanow, potajkim też sa narodostne mjeńschiny w Němskej, wurjadnje ważny politiski podawk.

Ważnosć tuteho podawka napołoži też narodostnym mjeńschinam winowatosć, so so na wólbje we prěnim kaž też w druhim wólbnym khodże wobdźěła. Dopjelnjenje tuteje staćanskeje winowatosće dźerżimy sa runje tak wjasaze, kaž my wschě nasche staćanske winowatosće jako wjasaze wobhładujemy.

S tuteje pschicżiny, a tohodła, dokelż winowatosć wyše naschich pschećiwow a žadanjow stajamy, wotpokasamy też pschi wólbje němskeho presidenta hromadże hicz je wschěmi stronami, kotrejž wobstacże němskeje republiki a jeje nahladnosć podrymaju.

Chcemy ł tym pokasacz, so jako njeněmzy staćenjo Němskeje na sbožu a njesbožu stata, w kotrymž žyjemy, runje tak dźěłbjerzemy, kaž wschitzy druzy loyalni staćenjo tutoho stata. Wotedamy tohodla w prěnim wólbnym khodże nasch hłós republikanskeho kandidata, so wot prědka na žanu wožobu njewijasajo. Republikanzy kandidatojo su Marx (zentrum), Braun (sozialdemokrat), Hellpach (demokrat). Pschewostajamy naschim wolerjam, kotrehoż tutych tsjoch kandidatow chzeża pschi tutym prěnim wólbnym khodże wolicz.

Dyrbjał-li druhi wólbny khód so jako trěbny wupokasacz, budźemy sa kandidata hłosowacz, kotrehoż wožoba budże nam sa to rukowacz, so mózemy jeho sa sakitarja wustawnych prawow narodostnych mjeńschinow měrz. Sa możny druhi wólbny khód so hischcze parola wuda.

W Barlinje, 18. měrca 1925.

Wólbny wubjerk
Swjatła Narodnych Mjeńschinow w Němskej.

Naschej Serbskej zastupjerjej, spodź wosjewjenaj, staj na mjenowanej konferenzy pschitomnaj byłoj a k wosjewjenemu stejnischczu a prawidłam dospołnje pschihłosowałoj.

Sserbska Ludowa Strona należnje doporučuje swojim wolerjam, so bychu po tutych prawidłach swoju winowatosć jako Sserbjo a staćenjo Němskeje republiki wukonjeli.

Dobrjze reakzije, monarchistow snamjenja sa naš jako Sserbow, jako narodnostnu mjeńschinu kóńz też tych najskrommischich prawow, haj tónz sameho cżerpjenja naschich narodnych wožebitosćow a prawow, kaž naš nashonjenje, skutki (niz słowa, kotrež su hładke) bohužel nadosć wucża. Hačrunjež wschak hižo 7 lět podarmo cżakamy na dopjelnjenje naschich prawow po wustawje (§ 113) nam pschihłušchazych w republizy, kotrejž smy sobu najžwérnischi staćenjo, kaž je to Sserbow waschnje stajnje było, doporučujemy naschim wolerjam, 29. měrca po hornich sadach wolicz, wocżakujo, so so republikanske strony ł zyłym swojim wliwom sa to postaraja, so nasche wustawne prawe skónczenje dostanjemy.

Mózemy hicz jenoż sa tajkimi, kotříž su sa wujednanje mjes ludami a měr, sa kschesczańsku luboscz a sprawnosć, schtož je hłowna sadaća naschoho programa. Njemózemy a njeśmemy wolicz jako kschesczenjo tych, kiž prědnja hidu, haj wójnu.

Wolimy trjoch jeneho ł tutych kandidatow: Marxa, Hellpacha, Brauna.

Za Sserbsku Ludowu Stronu
Schewczik, pschedsyda wubjerka **J. Lorenz**, pschedsyda.

Wubjerk serbskich wustawow zwěrnych wolerjow je so rosshudźił, wołzebje Marxowu wólbu porucziz. (Hladaj nawěschk.)

na ma so często k bolschewikiskej agitaziju wobšicz a by teho dla pschemenjenja knjezeńskeho systema w Ruskej z radoscu powitała. Hdy by wo to schło, bolschewikiske knjezństwo powalicz, by Pólska rad pschi tym pomozna była. Jendželska Pólsku za najstraschnischu niepschecželnizu bolschewikiskeje Ruskeje wobkladuje. Dwoj zo cżerwjene wójsko w lecże 1920 do Pólskeje wali, Jendželczenzo wyskachu. Jich wjesele pak dołho njetrajesche. Polazy bolschewikiske wójsko psched Warschawu sbichu a rosmjeczeschu. Druhi krocz we žiwotowych stawiznach běchu Polazy Europu wulkemu strachej wukhowali. Preni krocz běchu woni pod kralom Janom Sobjeskim Turkow pola Wina sbili, druhi krocz nawal cżerwjeneho wójska do wjeczornoje Europy wotrazyli. To so Jendželczanam do jich politiki njehodżesche, a toho dla Lloyd George so někto na Pólsku krenł.

Pólsko-němske sawadnje praschenje psched Swjatym Ludowm.

Pólska žebi wot Němskeje na podkoždu Versaillskeho měra schesći millionow stotych hriwnow žada, kotrež je Němska wot bolschacerjow Horniseje Schlesyskeje za sawěrjenje pschez thorosć, invalidnosć a starobu dóstała. Němska so na ot powohnje, so po Dawesowym planje njetrjeba niczo zaplacżiz. Tole praschenje budże Swjatý Ludowm rosrisacz dyrbjecz.

1 100 000 dżełonjemżerjow w Jendželskej.

W jendželskim delnim fejmje je so wo błesdżełosći rżekało. Liberalny sir John **Simon** prajł, so mohł cżłowjek fodwdełowacz. Prascheschе so, schto knjezeństwo pschecżiwo temu cżini. Mjez 1 100 000 błesdżełonjemżerjemi je 181 000 ludźi mjez 18—25 letami. Knjezeństwo njeje za 5 mężazow nicżo widżonmeho pschecżiwo błesdżełosći cżinjło.

Snowden z dżełacżerskeje strony winu błesdżełosće w kapitalistiskim systemje widżesche. Hdy by so poradziło, twonjowne wikowanje sażo na dowdżnski sdhodżenk sbożnycz, by so liczbo dżełonjemżerjow na normalnu měru sniżiła. Mjes pjenježnej politiku, wikowanjom a błesdżełosći je twisti świz. Pracżenje z polnohódnymi pjenjesami je so pschecżiwże pschemjeło. Dżełowy minister **Steel** ma sakopbożeje sbużenych wukrajnych wikow za najcesżschi nadawk. Sa cżas wójny žu so fe sawjedenjom maschinow cżłowjeze mozu salutowale. Někłake móże so jenak wulka hromada żelesa a wórzla se 70 prozentni prjedy trżibnych dżełastiich mozow nadżełacz. K wotstronenju błesdżełosće by pódła dżeła w lężach a na puczach budsołpolnjenje elektrifowanja sługżiło. Knjezeństwo budże so po możnosći rucże pschechowacz. Tola, k temu je cżas trżbny. Byrnjez mało Jendželska wjetschi podżel na žiwotnym wikowanju dużi do wójny, žu so tola wischelake wukrajne wiki Jendželskej sbubile, tak dżinsże dla knutskowanych njemżerow a brasilianske, dokelż su tam sapoczeli, sami fabriki natwarzicz. Toho dla dyrbnmy so prózowacz, bo błesdżełosć wotstajicz a po możnosći wjele a naschmańsche twory nadżełacz.

Kónz schwedskeho straika.

Wulki dżełacżerski konflikt w Schwedskej je so pjatk natchwilnje słóncził. Rosrisacze kommunisty je wo dwacezi hodżinskim pożedżenju rosrud pschedpokładza, kotrejż tej wobej stronje pschijasej. Dżełko dyrbi so pódżelu sażo sapoczecz.

Puki w italskim sejmje.

Sdzerdu je ministerski president Mussolini po swojim wotthorjenju prěni krocz sażo do sejma pschijschoł. Fażaistojo jeho se sahorjenjom powitachu. Hdyż bě so sejm smjerował, mała skrjódża kommunistiskich sapódstanowo sawoła: „Sdawa kommunismej! Sdawa bolschewiskej Ruskeji" Fażaistojo fażaistiku hymnu sanjeżechu. Hnubom na to so někotri fażaistojo do kommunistowe dachu. Jedyn fażaist jenoho kommunista za łkt shrabny a do njeho z pjaseżemaj pjerjesche. S teho powschitkowne puki nastachu. Fażaistojo a kommunistojo běchu w jenej kuli hromadże. Generalny sekretar fażaistiskeje strony Formacci sypta kommunista Damena k salimym burjam fcżiłchcżecz. Druzy fażaistojo Farinaccej na pomoz pschichwatachu a kommunistow se sale wuthnachu. Hatke sa dłeschi cżas so měr wrócżi.

Balfor w Jerusalemje a Arabojo.

Scheik Mongher, arabski prjedak, je w Omarskej mocżeri w Jerusalemje rěczał, mjes druhim rjekł: Dyrbimy Allahej (Bohu) wěrzicz, kotrejż w žywatych knihach prajł, so so Zidża po zylym žwěcże rospjerscha a so so jenje mjezy njejsedmjecża. Jeli so žmy w bojkotu ł jena, Zidżi nam żenje njebudża nasch kraj wsacz móz. Zidżi Balfourowmy pschijeżdżowżcza. My so na naschich żywatych mjestnoch z mdlitwami sthadżujmy, so buchmy so wot tutych katastrofalnych wobstawiznow wuswobodźili. Jednota a mér sej minjej. Njekżejże měr, **bojkotujeże pak Zidow, zapowjedżeże so, jim kraj pschedacz,** hewak budża nasche mocżeze burhi synagogi. Dyrbimy protest Swjatej ludowi pósłacz a žiwoju wěc hacz do žmjercże sakitacz. Na druhej stronje pak so strajk njeje powschitkownje zyle pschewojdł. Někotri Arabowje, kotřiż z knjezeństwom dżerża, chżu so Balfoura w Ludu powitacz. Mésto Balfoura pak Weizmann, wjednik židowskeho zionistiskeho hibanja w Palestinje, pschijdże. S tym so knjezeństwu pschikhileni Arabowje sażo selthani cżujachu.

„Central News" powjeda, so chże 22 000 Zidow do Palestiny wucżahnjeż. Balfour je sjmiku koloniju w Schaulu wopytał, kotruż je psched 43 letami Edmund Rothschild sałożił. Balfour je dale do kolonije Israel mcżował.

Senator Borah sa pschipósłancże Ruskeje.

Amerikanski senator Borah je w rosrěczenju z jenym dopisowarjom konserwatiwneje „Morning Posty" prajił, so by nawjasanja wobtkada z Ruskej runje tak za Europu każ za Ameriku z žwjatkom bylo. Won so bolschewikiskeje agitazije njeboji. Jemu pak so hacz dotal njeje poradżiło, presidenta Coolidgea wo tym pschesłyszedżecz. Coolidge drje so njeje sapowjedżił, bolschewiku Rusku pschipósłacz, tola won politiku prjedawscheho sekretara žwonkownych należnoscżow Hughesa dale wjedże, a nětczišti statny sekretar Kellog jeho w tym podpjerujo. Tuton ma k lubjenjam bolschewikow runje tak mało dowěrjenja każ Hughes.

Z serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 727, hygrometer 0, thermometer wo dnjo + 24. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 732, hygrometer 0, thermometer w nozy + 6. Wuhladny na mało so pschez nocż wjedro. — Wczera rano běchu wyschiny a nižiny nad Europu zara wichelako rospolożene. Nižina Lażeske nad Franzowskej, Němskej a srjedżnjej Europu. Wyschina leżesche nad thytkowskimi stronach. Wyschina nad Jendželskej a pola kupy Island lubi nam sunjedżenje abo kajkaske wjedro. Jutże njedżelu Judika słónco ko 5,46 hodż. schadża a so 6,25 hodż. khowa. Mjezan schadża dop. 8,28 hodż. a so do połnocy 11,52 hodż. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutże njedżelu:** S wowpredka hischcże hymno a mróżno, druhdy dešcż abo šněh, pobdżisko so wuczehnje.

— **Awtowa czara mjes Budyschinom a Kamjenzom so saso wotewri.** Każ so nam se pschihtuschnje stronu wiche, wotewri so 4. hapr. 1925 taho awtowa czara mjes Budyschinom a Kamjenzom. Mnohim budże tuto rjadowanje witane, kiž žmy tak dołho parowali.

— **Porjedżenka.** K naschemu wobrazej w dżensnischej pschiłoze „Nasch cżaż we wobrazach" ma rěkacz krajina „Dakota" a typ Sioux indijanow so z 25 900 wobliczа.

— **Na wosjewjenje Budyschinskeje potrazowanskeje powolanskeje schule** w hamtiskim dżelu dżensnischeho cżisła so starschi dżeci, kotrejż su schulu wulhodźile, wobzdy kedżbne sczinja.

— **Pschedwjedżenje žwjedżenskeje hry „Parzifal"** wotkorczene! Pschichodnu njedżelu 29. měrza mjeńsche so hra „Parzival" w Pětrowskej zyrkwi pschedwjedżecz. Tuto pschedstajenje pak je so wotstorczilo.

— **Budyschske sahrodżarske druzstwo** (Schrebergarten) ma dżensa sobotu 28. měrza 1925 wjeczor we 8 hodż. mężaczkowu schromadżiznu we „Privatenjsej sahrodże". Nimo wažnego dnjowego porjada wustawa a pschedrjedżenje so „Hermetikator", to je apparat, z kotrymż so konserwy warja. Wobsedże ja žony a holzy je jara sajimawe. Druzżiznu

---

Rozkazy hrésnik.

Narodna legenda L. N. Tolsteho.

I prajesche k Jesuzej: Knjeże, spomń na mnje, hdyż pschidżesch do žiwjeho kralestwa. A Jesuż jemu rjekny: Sawěrno praju tebi: Dżensa budżesch so mnu w paradżisu.

(Sez. Lukasch 23, 42. 43.)

Na žwěcże běsche cżłowjek žiwdomdżejacz lět žiwy, a wschě žiwoje žiwe dny won w hrěchach pschecżini. A tutón cżłowjek skhorje a žiwjich hrěchow so njesłasche. A hdyż pschiżdże žmjercz, sapłaka won w poslednjej hodżinzu a praji: „Knjeże! każ rubježnikej na kżiżu wodaj mi!" Ledy bě tole wuprajił, wuridże duscha z njeho. A duscha hrěschnika salubowa Boha, a dowěri so Jeho milosći, a pschindże k wrotam njebjesteho raja.

A hrěschnik pocża klapacz a prosheschе wo sastup do njebjeskeho kralestwa.

A won wuzłuschcża błóż sażdy wrotow: „Kajki cżłowjek klapa so wo njebjeske wrota? A kajke skutki je tutón cżłowjek we žiwojim žiwjenju wukonjał?"

A wotmołwi błóż stórżnika, a nali wschě hrěschne rzuki tutoho cżłowjeka a dobrych skutkow jamy njemjenowasche.

A wotmołwi błóż sesady wrotow: „Hrěschniży njemóża sastupicz do njebjeskeho kralestwa. Wotenđź wottud!"

A cżłowjek djesche: „Knjeże, ja žiwjichu twój błóż, ale wobliczа njewidżu a mjena twojeho njesłyschu."

A błóż wotmołwi: „Ja žiwy japoschtoł Pětrje, wypomni cżłowjeczu žłabosć a miłosć Boha. Njebješche dże ty wuczobnik Khrystusowy, njejsy ty ł Jeho horła žamełho žiwjichał Jeho wuczu a njejsy widżał pschikład Jeho žiwjenja? A wopomń, hdyż je Wón cżekżył žmjertne sthkanje a w duschi sacżuwał najhórscheu srudobu a tři krócż teże proshył, so by njejsał, ale so ł nim modlił, a ty sy spał, dokelż běchtej twojej wocżi wobcżeženej a tři krócż Wón tebje nadeńdże spjezno. Runje tak też ja.

„A hischcże wopomń, kak sy Jemu žamołwu słubił, so do žmjercże jeho njesaprjesczi, a kak hy so ty tři krócż Jeho wotrjekł, hdyż su Jeho ke Kajsafej wjedli. Tak też ja. A dopomń wschak so, kak honacż sapjewa a ty wuridże woń a sapłaka hórko. Tak też ja. Njeje możno, so mje wuts njepuschczischi?"

A wocżichny błóż sa rajskimi durjemi.

A, njedokho stojo wostawschi, wotpjet so hrěschnik klapasche a prosheschе wo sastup do njebjeskeho kralestwa.

A sażkyschca sa durjemi druhi błóż a tón praji: „Schtó je tón cżłowjek? A kak je byl na žwěcże žiwy?"

A wotmołwi błóż stórżnika, a wospjetowasche wschě schpatne njeskutki hrěschnika, ale ł dobrych skutkow njespomni ani jednoho.

A wotmołwi błóż sesady durjow: „Woteńdź wottud: njemóża tola tajzy hrěschniży ł nami hromadże w njebjeskim raju žiwi byez."

A hrěschnik praji: „Knjeże! Twój błóż je žiwy, ale twojeho wobliczа njewidżu a twojeho mjena ja njesłyschu."

A błóż jemu wotmołwi: „Ja žym kral a profeta Dawid."

A hrěschnik njesadwělowa, njewoteńdże wot wrotow njebjeż a pocża rěcżeż: „Mój žmilnosć so mnu, kralo Dawido, a wopomń cżłowjeku žłabosć a Boha miłosć. Běh je tebje lubował a cże wobłažił psched cżłowjekami. Wschitko thy mě — kralestwo a žłatwu a bohatstwo a žony a dżeci, a ty sahrobłada ł tśechi žónjtu khudeho cżłowjeka, a hrěch do tebje sajdże, a ty wsc żonu Urija a jadi jeho žamołwu ł mjerzom Amonitow. Ty, ł bohaczkom bywajo, wotewsa khudemu pożledniju wotwzu a jahubi jeho žamołwu. Ta kamżne žony

---

žwjecził hobotu 25. hapryle wjeczor w 7 hodż. swój 5. salożeńskí swjedżeń w „Krónje".

— **Lóżba pschiżwjatnikow pschekupskeho huda.** Wóżba pschiżwjatnikow za pschekupiki žud města Budyschin, ke kotrejż dyrbjesche so jutże wotmeć, je wjetschina, dokelż su pschekupzy a pschekupiży pomužnizy jenoż po jenej liczbinje sawodali.

— **Dżełowe wiki w Sakskej.** Krajny dżełokaradżesći hamt wosjewi wo położenju na sakskich dżełowych wikach za cżas wot 15. hacż do 21. měrza 1925 tżeschowazu rosprawu: Shubjenschenje na dżełowych wikach njeje w posledniem cżasu dale pschibżekało. W industriji namakachu wjele dżełowtażych sakskich. Liczba dżełowtżemjerjow je sażo někotre powuleżkła. Jeli sażo snjeh a smjerzli we pschiwodu, budże so wotsebne z twarskim dżełom w blischim cżasu w schérschim rosměru rozwjesć. W metalowej a textilowej, papjerowej a kożowej industriji, runje tak w dejerjowym pschemysle so na wokolnosć waschnje tuchym dżełu sarodżi. Njedostatk na fkmanych nagacżowobsteji dale w rataśiwje na a donjezasch žłużownje mocżi. Dobry běsche wobkhod w rosminoscżiskim pschemysle. Polepschiło je so położenje w hórnistwje a w drastowym pschemysle, wobsebje w cżrjikowej industriji, mjes tym ja w kramzowstwje na wischelakich městach, jako hubjenscho dże. Hubjene su dale pomery w cżežnieskim a krezmatskim pschemysle, na njewuczenje mozy a na pschikupskich a burjowskich pschistajenych. Liczba podwżerzanych dżełonjemżerjow wuczinjeschе hrjody měrza 41 529, pschirażk dostawasche 53 850. Liczba dżełonjemżerjow je so potajkim wot 1. měrza wo 600 powyschiła.

— **Sdružowny cżas wschich sakskich ministrow** je w lecżnym połlecże wot 1. hapryle hacż do 30. septembra, dopodoma wot 7 hodż. hacż do popołdnja 3 hodż. W lynjskim połlecże wot 1. oktobra hacż do 31. měrza, dopodnja wot ½8 hodż. hacż do popołdnja ½4 hodż. Tuz dżełko, każ žebi służowne potrěbowaje pożdaja, pschewostajo so ministerstwam, tydżeńskí służowny cżas wjetschi 48 hodżinow podklóczicz.

S Wjelecżina. Pożlednju njedżelu běchu wólby do zyrkwinskeho rasstupjerstwa. Sażo wolichu so kupza Ponot Schäfer, Hermann Sdlik, Měrczin Thomas a Albert Wagner. S nowa wolichu so knjes rataŕ Gustav Schäfer z Wjelecżina a k. Jan Hänsel je Sdżara za wrěd Sdżar a Wostaschczy.

S Wjelecżina. Wot 1. hapryle 1925 wuczinjeja invalidske, starobne a khorobne renty 16 hr., renty za wudowy pak 12 hr. měsacżnje. Renty za žywoty powyscha so na 8 hr. za kóżdu žywotu. Każ hacż dotal wostanu pschitrażkowe renty za wudowy (5 hr.) a pschirażki na dżeći pola invalidskich rentow (3 hr. za kóżde dżecżo).

S Lubija. Se swojej 1stlou satkelit je so wchmarit w kasarni tudomneho wunuczkarskeho bataillona pješkeho polka 10 wojak Ramm z Zitowy. Ramm běsche pschez jara wjesely byl. Schto je jeho do smjercże hnalo, njeje hischcże znate.

S Lubija. Konfirmazijske pruhowanja su njedżelu (Judika) Sk. měrza, dop. w 9 hodż. w Mikawschowskej zyrkwi (farar Wallenstein), w 11 hodż. (farar Pratz). Konfirmazije su njedżelu, 5. hapryle. Sdžeżdu je priwatna powěsć za nowokonfirmowanych. Selenu tchwórtk pschisłuscha tuczi prěni raz je swojimi pschiwuknymi k Božemu blidu.

S Lubija. Pschi składnosći 25-letneho wobstaca swojeje druhseje fabriki w Gorgsdorfcże, wubohuje mała pianinowa fabrika Augusta Förstera w Lubiju (1859 załožena) pschichodnu wutoru wjeczor w 7½ „mała Zitowy" za swójich swojich dżełacżerjow wjetschi farjedżenk. Wobsebitu cżaż pożidże 1/6 hodż. wjeczor z Lubija.

S Pančicż. Maczerjam so rada dawa, žiwi, 3. hapryle, pop. w 2 hodż. w hoteżenzu. Lětak schtudże.

S Khrósticż. Maczerjam so rada dawa, žiwi 1. hapryle 1925 pop. w 2 hodż. w herbiśej gryschce w Khrósticzach. Lětak pschitoże.

S Porchowa. Boża ruczka saja naschcho 58lětneho schulskeho wjednika a zyrkwinskeho wuczerja k. kantora Richarda Fritschu.

S Kulowa. Tu so postaji, so hnjedża so hnjecże a pojjeł hacż na dalsche jenoż do hata pschi Hanicym na měsecże wodwożowacz a to maja so do jasny mjetnacz. Wa-

---

Pschedawanje žwjedżenskeje hry „Parzival". Pschichodnu njedżelu 29. měrza mjeńsche so hra „Parzival" w Pětrowskej zyrkwi pschedwjedżecz. Tuto pschedstajenje pak je so wotstorczilo.

kelje na Załune namesto a we Łódźej pjeje ... je ...
...jane a so khlosta. — Ssrjedu, 1. hapr. 1925, wječżor we 7 hodź. je sjawne posedźenje měschczanskich sastupjerjow. Dnjowy porjad: 1. Twar železnizy s Wermingkofa do Czischowa, 2. ... je sa postajenje hermankskich budow, 3. s now... majeceże radnizy, 4. twarjenje studnjow, 5. druhe powyschenje milinowych placzisnow, 6. pschedacze stareho powodoweho grotu, 7. próstwa, 8. Naprascheowanja a wschelake. W njesjawnym posedźenju: podpjery. — Wutoru, 31. měrza je posedźenje wobydlenskeje komissije. — Pschemyslowa powolanska schula. Wutoru, 31. měrza 1925 w 6 hodź. wječżor pschijimuja so nowi schulerjo do nascheje powolanskeje schule w měschczanskej schuli. Pschisjewicź dyrbja so wsché muzske wosoby, kiž su ludowu schulu wukhodźile, a w Kulowje we wikowanskim, rjemjeslowym, fabrikskim abo druhim pschemyslowym wobkhodźe jako pomoznizy, wuczobniki, słuzobni, domjazni pomoznizy, pschinoschowarjo abo jako dźěłaczerzy pomoznizy na někajke waschnje dźěłaju. Schulska winowatosć wobstoji též sa tych, kiž tu czaś khwilu njedźěła. — Hamtsky je so spediteur Korla Thannhäuser s Kulowa postajil. Wón wot- a dowozuje twory sa Kulow a Kulowske. Wón sapoczane 50 puntow placzi 10 pj. sa spěschne a wjesnowe twory, sa rosbuchate twory pak 1½ ras tak wjele, kaž je we wjesnowym liscze postajene.

S Wuscha. Sso spalila. Jako khudownicza Hana Breitfelderez w Drahowizach je swěczku njekedźbliwje wobkhadźesche, sapali so ji drasta. Druha żónska, kotraž we samej jstwje bydlesche, njemóżesche ji pomhacź, dokelž je lemjena. Prjedy hacž pomoz pschindźe, bě so Breitfelderowa tak wopalila, so na to wumrě.

S Wósporka. Kschischowska a Czětowska wosada wo swjecźischtej sandźenu wutoru swoje nowe swony. Stare dyrbjatej ludźimorjazej swětow. wójnje ... Pschede Kschischowskim hrodom wotmě so swjeczisna, dokelž je ryczerkublerka Tillgerowa patronatka mjenowaneju wosadow. K. farar Wolf mějesche swjecźenske prědowanje. Též knj. Tillgerowa rěczesche k shromadźenej ... spěwy porjenschichu swjatocźnosć. We swjedźenskim czahu wjesechu so potom swony pschez Czětow, hdźež 3. dwaj swonaj wotedaschtaj, do Kschischowa. Na druhi dźeń powěsnychu Czěchowsk. swonaj a hižo wječżor swonjeschtaj k prěnjemu rasej swj. wječżor. Swony je firma Geitnera a synow s Wrótslawa lawa. Wosadni Sserbjo pak, kotsiž něko bohužel žaneho serbskeho fararja wjazy nimaja, njech sebi jako swjatu winowatosć hluboko do wutroby sapisaja, so bychu kruczje na to hladali, so njebychu nowe swone jónu njebaće srudnje serbskej rěczi a serbskim nawozkam do rowa swonicź. Psched swojim Bohom budźa též w tutym nastupanju dyrbjecź jónu samolwjenje dawacź. — A něko pischeże něschto druhe. W Czětowje staj hischeże 2 staraj swonaj, jedyn zyle maly a jedyn rjany wulki. Kaž krónika powěda, je wulki swón 500 lět stary. W czežkich wójnskich lětach běchu jón junu sahrjebali. Dolho je we semi ležal. Nichtó wjazy wo nim njewědźesche, hacž jón skóncź swinje njewuborkachu. Swón so na to sazo do wěže powěsny. Pschi srudobje a wjeselu je wot teho czasa někotry krócź saklinczal.

S Brěsowki pola Sslepeho. Nasch wucžer, knjes Laks, je so psched krótkim sa směrza sa naschu wjes Dźewin postajil. Pschejemy jemu wjele sboža do noweho sastojnstwa a nadźijamy w nim dobreho naslědnika dotalneho směrza, knjesa Lenika-Habrinka s Dźewina dostacź, kiž běsche 44 lět je směrzom. Staroby dla je dźělo složil. Knjes Lenik-Habrink je daloko a schěroko snaty człowjek, je dobry Sserb. Sserbske Nowiny czita je swojich mlodych lět sem. 33 lět běsche je gmejnskim pschedstejiczerjom w naschej wjeszy Dźewinje. Též na tutym měsće wuprajl so jemu sjawny dźak a slawa sa nodobne dźělo w Sserbach. Knjes Laks je rodźeny Sserb s Delnjeje Lužizy a tak též derje wě, kak ma sebi swój serbski lud wažicź.

Se Troitschendorfa pola Shorjelza. Naturska spodźiwnosć. Pola ludomnischeho kublerja B. mějesche ranza 21 prosiatow. 10 s nich bě mortwych. Též sbytne su khjpre swěrjatka.

S Mejstow. Na jamje Pragodulu we Kladnje kypny so khódba. Dwaj hórnikaj so sasypnyschtaj. Pschi wukhowanskich dźělach so hischeże wjazy semje wusypa. Jedneho je sasypnjenegu jako czělo wukhowachu.

S Khoczebusa. Wustajenza hontwinskich wobrasow. Wumjelska wustajenza pschedrosy hajnikow na wustajenje hontwinskich wobrasow, kiž je k lětuschej nalětnjej wustajenzy pschidružena. Wobrasy Korle Wagnera, Drethmana, Wilhelma Kuhnerta, Henza, Christiana Krönera, a Oty Ernsta su w ... schnedeje realki wustajene.

S Niskeje. Nje..., 5 haprleje, pop. w 3 hodź. wotmeje so we Schmarez hotelu wustajenza wuczobnskich dźělow, kotruž jednoty ... dźěla Nósborkskeho wokrjesa pschiprawja. Najlěpsche dźěla so myuja. Jako sastupny pjenjes budźe so bracź 50 pj. sa dorosczenych a sa dźěczi 10 pj.

S Lukawizy. Woheń sniczi dospolnje Zachowez mlyn. Dokelž so tuka, so je nětczischi wobsedźer sam woheń salożil, tak jaja jeho Starodarbinski strażnik.

Se Stecho Kome...a. Póndźelu, 30. měrza, je w naschim měśtaczku hermank. Něko hižo pschihotuje so pilnje. Czumpele so hižo twarja. Na bohaty wopyt so liczi.

S Lauchhamra. (Sapósdźene.) Sandźenu wutoru pschejědźe wosobowy awto 5 lětneho syna dźělaczerja Badaka a mori dźěczo na blaku. Kaž so powěda, czini pucź male kolo, so wjedźer awta dźěczo widźal njeje, so je runje do awta běžalo.

S Jaszenje. Schtwórtk popoldnju jědźesche wosobowy awto I E 940 po Hródkowskej drósy pschez naschu wjes. Wscho czěkasche! jenož wbohe kokosche dźělaczerja Krony njemóżachu dobězecź. Awto pschejědźe je. Krónic macź běsche runje wonka a wolasche sa awtom. Nutska sedźazy wobhladnychu a wusmjachu so a jědźechu czim spěschnischo dale. Winikojo su so wobskorżile Nadźijomnje so njepschistojnosć též poměrne khlosta a saplaczi.

S Lukawy. Nasch rěsnik Steger je sebi na jednym rycerskim kuble byka kupil, kiž je czežschi hacž 20½ zentnarja.

S Drježdźan. Schtwórtk pschipoldnju pschiplula we Lobju 30-lětna żónska. Wjazy krócź so ponuri. Hdyž pak so ji sazo poradźi na swjerch wody pschinicź, potom bojasnje wolasche. Skóncznje so poradźi, ju s czolmom na brjóh dowjescź. Podawk běsche wělo wulku syłu ludu na Augustusowy móst nawabil. — Tute dny, wokolo ¼12 hodź. w nozy, wustupi na Waldenburgskim dwórnischczu lěpje sdraschczena żónska s czaha a proschesche puczowazeho, hacž njeby ji pomhal pakczik do czakarnje donjescź. Pomoznivy puczowazy do próstwy swoli. Żónska pak so nadobo sjhubi a njeběsche též nihdźe wjazy namakacź. Po sdaczu běsche s czahom do Wrótslawa dale jěla. Hdyž pakczik woczinichu, namakachu w nim czělo noworodźeneho dźěscza.

S Kötschenbrody. Njesbožo s motorskim kolom. Jěsonaj na motorskimaj kolomaj wopytaschtaj nasche město. Młódschi s njeju mějesche hischcže něschto wobstaracź. Tuž starschi něschto prjedy wotjědźe. Bórsy jemu swěza hasny. Jako chzysche ju sazo wuporjedźicź, pschijědźe młódschi jěsdny. Dokelž běsche czma a swojeho towarischa njewidźesche, jědźesche tak blisko nimo njeho, so motorske kolo jeho sa nohu hrabny a ju niže kolena wottorhny. Młódschi jěsdny so pschi tym smjeta. S krawym mjeswoczom jeho namakachu. Starscheho dowjesechu do khorownje, hdźež so jemu noha hacž do kolena wotswsi.

S Olbernhawa. (Wotuczaze stare ludowe waschnja.) Stare waschnje, na kotrež běsche so hižo dawno sabylo, so tu sazo wożiwi. Wósom rěsnikich pomoznikow, kotsiž běchu runje swoje mischtrske pruhowanje wotpołožili, czehnjesche s hudźbnej kapalu po měscze. Kózdy mlody mischtr wjedźesche rjenj, wupyschenego wola sobu. Psched khěžemi rěsnikich mischtrow postajachu, so bychu swuczeny dar pschijeli.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu, wječor we 8 hodź. w „Serbskej kofejowni“.

Budyšin. „Nadźija“ nima přich. tydźeń měsačnu zhromadźiznu, ale hakle za tydźeń. Za to pak budźe serbska hodźina. Dźeń a městnosć so póndźelu wozjewi.

Bošecy. Přich. srjedu, 1. IV., wječor $^1/_2 8$ hodź. poskićuje so tu w hosćencu wulcy zajimawy přednošk ze swětłowobrazami: Pućowanje po Bosniji a Herzogowini (100 rjanych wobrazow). Zastup darmo. — Wšěch wjesnjanow a Serbow našeje wokoliny, žony, mužow a wosebje młodźinu wutrobnje přeprošuje zarjadnistwo.

Hornja Hórka. „Łužica“ wuhotuje njedźelu, 29. III., wječor w 7 hodź. w „Hänslec hosćencu“ přednošk ze swětłowobrazami a po tym je zhromadźizna, na kotrejž mamy wosebje wažny dnjowy porjad. Wšě sobustawy a jich přiwuzni so wutrobnje přeprošuja. Wosebje hrajerjo a hrajerki chcyli cyle wěsće přinć. Též sobustawy tow. „Lubin“ so wutrobnje přeprošuja, dokelž chcemy raz zhromadnje wo wažnych wěcach rěčeć. Wo bohaty wopyt prosy předs.

Hrodźišćo. „Zerja“ spěwa srjedu, 1. IV., wječor we 8 hodź. w Njechornju.

Kočina. Njedźelu, 29. III., wječor $^1/_2 8$ hodź. poskićuje so tu w Kreucec hosćencu přednošk ze swětłowobrazami (Lichtbildervortrag): Po Bosniji a Hercogowinje (100 rjanych wobrazow). Wšěch Serbow a wšě Serbowki, starych a młodych wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Komorow. Přednoškowy wječor ze swětłowobrazami zarjaduje Jednota Sokoł w Komorowje w Šołćic hosćencu sobotu, 28. III., wječor $^1/_2 8$ hodź. Přednošuje so: Po Dalmaciji hač k Čornej Horje (100 krasnych wobrazow). Wšěch Serbow našeje wokoliny, wosebje též knjenje a knježny, zcyła młodźinu wutrobnje přeprošujemy. Zastup darmo.

Malešecy—Poršicy. Sokolska hudźba ma sobotu, 28. měrca, wječor $^1/_2 8$ hodź. zwučowanje w Lětonju. Sykora.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma póndźelu, 30. měrca, wječor $^1/_2 8$ hodź. zhromadnu pruhu (měšany chór) w Pančičanskim hosćencu dla Haslowskeho koncerta. Předsydstwo.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ wotmĕwa njedźelu, 29. III, w „Herbskej grychće“ zhromadźiznu nic kaž bě postajene $^1/_2 5$ hodź., ale ważnych přičinow dla wječor w 7 hodź. Wšitcy bratřa so wobdźěla. Hosćo su wutrobnje witani. Starosta.

Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu, 29. měrca, přip. z dypkom w 1 hodź. posedźenje předsydstwa a wubjerka. Kóžda Jednota dyrbi dospolnje zastupjena być. Z dnjoweho porjada: Zawěsćenje, zlět, pomĕr k Domowinje a dr. Po posedźenju zwučowanje načolnikow. — Presidenta wolće dopołdnja.

Wotrow. Towaŕstwo knježnow je wobzamkło, sebi nowu khorhoj kupić a chce ju njedźelu, 10. meje 1925, poswjećić. Wšitke towaŕstwa na swjatočnosć přeprošujo. Dalše so w bližšim času wozjewi.

Žitowy dom w Kamjeńcu

wotnožka w Pančicach

poruča za nalětny wusyw wšě družiny hnojidłow wšě symjenja, wosebje žołty a běły symjeńtny wows.

Dale smy najtuńša kupowaŕnja za picowadła: jendź. piwowe słodźiny, słodowe kikerki atd.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 81.

Ke konfirmaciji

črije a škórnje

najnowšich formow

a z dobreje kože

w bohatem wubjerku

po solidnych, tunich płaćiznach

Wobkedźbujće moje 5 wukładnych woknow

Heinrich Mohr w Budyšinje

na žitnych wikach. Telefon 1384

Wšědnje dóńdu nalětne nowosće.

Młoda, sylna, wysokosućelna

kruwa

steji na předań w Skanecach čo. 1 pola Barta.

Sylna wysokosućelna

kruwa

steji na předań w Rakecach čo. 30.

Byk

13 měsacow stary, kiž so k płahowanju hodźi, steji na předań w Kulowje na Wojerowskej drózy čo. 18.

Dójna kruwa

je na předań w Stróži čo. 26 pola Hućiny.

2 lěće stary

ćehniwy wół

je płaćizny hódno na předań w Brězyncy čo. 22.

Sylna ćehniwa

kruwa

je na předań w Rakojdach čo. 31.

Koza

blizko kózlatam je na předań w Ralbicach čo. 19.

2-lětna koza

je na předań w Brězyncy čo. 12.

Sylnej

jehnjatcy

stoj na předań

w Sowrjecach čo. 17.

Młode husy

su na předań

w Budworju čo. 77.

Rjane, sylne **prosata**

su na předań w Křiwej Boršći čo. 2.

4 rjane, sylne

prosata

su na předań w Połpicy čo. 14 pola Klukša.

Khěžorska króna

móóre Odenwaldske

dóndo tutón tydźeń.

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Mamy stajnje na składźe:

serbske křćeńske lisćiki

Serbska knihaŕnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Nimale nowa

běrnywuběraca mašina a šrótowanski młyn

z motorom (šrótuje za hodźinu 200 kg. dróbneho šróta abo 400 kg. hrubeho šróta) jo na předań.

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Šakojte běrny

pyta

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Nimale nowy **płuh**

za kruwy so hodźacy a derje zdźeržany

šrótowanski młyn

je tunjo na předań. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Nowin“.

Dla skhorjenja nětčišeho pytam hnydom 17—18-lětnu na porjad zwučenu

wotročka.

Dalše je zhonić we wudawaŕni „Serbskich Nowin“.

Pytam 15- hač 17- lětneho

hospodaŕskeho pomocnika.

za zahrodnistwo a rataŕstwo.

Zahrodnistwo w Plusnikecach.

18- lětna

holca

pyta słužbu, hdźež móže tež warić nawuknyć, pola dobreje swójby. Poskićenja pod „C 10“ na wudawaŕnju „Serb. Nowin“.

Pilneho

wučobnika

pyta k jutram rězniski mišćr Mihan na sukelnskej hasy.

Štó by 2½-lětnu strowu holčku

do wočelnjenja abo za swoju přijał. Poskićenja pod „C 12“ na wudawaŕnju „Serb. Nowin“.

Štó by 4 měsacy staru

holčku

jako swoju přiwzał. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Nowin.“

K jutram poručam

swój tuni skład

mužacych, pacholacych a hólčacych

woblekow

kłobukow a čapkow wšěch wulkosćow a hódnosćow,

košlow za mužow, žony a dźěći.

Drastowe tkaniny

ze cheviota a popeliny

museliny, wołmjane a bałmjane, módroćišć

wobuća

za žony, mužow a dźěći wšěch formow a po wšěch płaćiznach.

Jan Janec w Klětnom.

Wulki wubjerk!
Mužace klobuki a čapki kožane jaki

Najtuńše płaćizny!

W. L. Baumgart
w Budyšinje na kněžorskej drózy čo. 11
kožuchowy wobkhod

Někotre
žonjace jězdne koła
předawataj jara tunjo
Bratraj Thomasaj
w Budyšinje
na kamjentnej hasy čisło 16

Šles. čefwj. dźećel
štyrski čefwj. dźećel
symjeńtny wows
symjeńtny ječmjeń
ranklicowe a zelenicowe symjenja
ma wotedaś
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Wše nalětne nowosće su dóšłe!

Překwapjace mustry wołmjanych muslinow za šórcuchi
hobrski wubjerk wołmjanych tkaninow za šórcuchi a rubišća
čorne tkaniny za jaki :-: :-: kašmérowe rubišća
Wosebje płaćizny hódne tkaniny za kmótřace dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Kedźbu!
Njeskomdźće při swojim kupowanju mój wulki skład
časnikow a zlot. tworow
sebi wobhladać.
Wurjadnje tunje płaćizny.
Kurt Mauer časnikar
15 na sukelnskej hasy 15
Žany klamy!

Nimale nowa
šatowa róla
je na předań
w Pozdecach čo. 4.

WILHELM
RUDOLPH
vorm. Hainr. Müller. Kaiserstr. 8

Za naléco!

poručam
swoje wulke składy
jenož najlěpje dźěłaneje
holčaceje a hólčaceje drasty
za starobu hač do 16 lět
mantle drasty wobleki
kłobuki čapki

Najwjetši wubjerk!

Cyle wosebje tunje płaćizny!

Aeltestes Strumpf-Wolle u. Tricotagenhaus.
Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze.

3,80 hr.

Drasty

bluzy
suknje :-: šórcuchi
kaž tež
tkaniny
wšeje družiny
: : poruča płaćizny hódno : :

4,50 hr

na žitnej hasy 7
W. Häcker
na žitnej hasy 7

Diplom-Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER 1341
BAUTZEN
Kathedralstraße

Kofejowi zastupjerjo!!!!
Najwyša provisija!!!!
Lagerk. 78 Dresden 1.

Wubjrańi, cychi tunjo
R. Erler na žitnych wikach 11.

Wobuće
wšěch družinow
poruča tunjo
šewski mištr
Mechelk we Łazu

Za jutrowne kupowanje

poručam swój hobrski skład
mužacych, pacholacych, hólčacych, dźěćacych
konfirmandskich a sportskich wobleko
,Continental'-gumijowych mantlow, Mnichowskich lowdowych mantlow, jenotliwych jakow kholowow a lacow, **kłobukow, čapkow atd.**
po najtuńšich płaćiznach.
Na wše wobleki dawam wot 29. měrca hač do 10. haprleje
10 proc. rabata.
Njedźelu mam wot 1/2 11 hodź. hač do wječora wotewrjene.

Pětr Hančka w Kulowje.

Sym rodźeny Serb a ręču při předawanju wšo serbski.

Symjeńtne běrny

Pepo, běłe, srěnjopózdnje, tudomne
Centifolia, čefwjene, srěnjopózdnje, dóńdu blížko dny
Běłe hobrske, srěnjopózdnje, wočakuju za blížše dny
Kuckuck, cyle zažne, wočakuju za blížše dny.
Wše družiny su připóznata prěnjeho wotsywka ze šlezyskeje pěskoweje zemje.

Hans Valtin w Halštrowje.
Tel 13.

Dobre ćehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

GÖRLITZER KAUFHAUS JOHS. SCHNAR BAUTZEN

Dom hódnostneje twory

Wobsadki
ze šidy a cankow
žłdźane francy
žłdźane nahłowjace
rubišća z taffeta, moireje
žłdźane rubišća
zelene, běłe, žołte
žłdźane tkaniny
za rubišća

Wołmjane musliny
za šórcuchi
satin jenobarbny
filcowe sukna z.suknje
somoty
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, kłobuki a čapki

GÖRLITZER JOHANNES SCHNAR BAUTZEN

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća
we wšelakich barbach
chenillowe šawle
čorne a pisane poruča
Ernst Jordanowa wudowa
na jerjowej hasy 4 w **Budyšinje** na šmatk. lawskej hasy 8

Přesadźowanje
ratařskeho inventara

dla spuščenja hospodarstwa w **Bruno Baldewegee**
bróžni při Mužakowskej drózy
srjedu, 1. haprleje, dop. w 10 hodź.
Přesadźuje so za hotowe pjenjezy: Deskowy a rěblowany wóz, kučowy wóz, gratowy wóz a sanje, wokřidłowy trawužnějak, běrnyhrjebak, syjaca mašina, kultivator, tigrowe hrabje, sykanjowa mašina, wějaca mašina, brony, walcy, juchowy sud a druhi rólny grat kaž też wulki dźěł ručneho gratu, kučowe a rólne konjace graty, dešćowe přikrywy, decimalna waha a wšelake druhe wěcy, wšo w najlěpšim rjedźe.
Wobhladanje rano wot 8 hodź. sem. Dalše wukaže, kiž ma nadawk, **Sembdner** na hornjoserbskej hasy 21.

Wobuće tunjo!
Dla přetwarjenja a přećahowanja
wupředawam swój skład!
Theodor Weise w Běłej Wodźe.

Wosebje tunje poskićenje!
Opel-jězdne koła

prěnjeje rjadownje
po poniženych płaćiznach poručam:
wše wuporjedźenja na jězdnych kolach a šijacych mašinach, kaž też **zanikowanja a emajlowanja** ruče a tunjo wuwjeduju.
Sym zastupjeŕ **N. S. U.-motorskich kolow**
Martin Gabriel w Běłej Wodźe
dom jězdnych kolow a šijacych mašinow.

Derje a tunjo!
Muka (najl. khežorski wučah) punt po **28 pj.**
rózynki punt po **80 pj.**
słowki punt po **50 pj.**
palony kofej w jenož najlěpšej hódnosći, 1/4 punta po **90, 100, 110 pj.**
korjenjny k swinjerězanju
stajnje čerstwe mlěte.
Wše **symjenja, sadźensku cybluju,** punt po 70 pj. kaž też wše kolonialne twory poručatej
Bratraj Wieckaj
kofejowa palenja w Běłej Wodźe.

Jězdne koła,
maśiny, zentrifugi
ma tśěnje po tunich płaćiznach na pśichodne, wumjejenje wupowjedźenje, zanikowanje, autogenowe lótanje derje a tunjo
Matth. Banoscha w Wóśtejcach
pśichi dwórnikowu. Wótcu serbsce.

Kedźbu!
Poručam po najtuńšich płaćiznach: jězdne koła, centrifugi, motorske kolo, šrótowanske maśiny, sykanjowe maśiny, mólowe maśiny a wše druhe ratařske graty.
Heinrich Mudra, wikowarski jězdnych kolow w Slepom
Rěči serbsce!

1. přiłoha k čisłu 74 „Serb. Nowin“

Sobotu, 28. měrca 1925

Stara grawocžiwa wójna.

(Wobraſ ſe wßy.)

Njeměnju nětežiſche wojowanje wo němſkeho preſidentu. To je duchowna wójna. Druhdy wſchak ßu tež wólbne bitwy grawocžiwe. W nich ßo cžeſcž, dobre mjeno, nahladnoſcž, ſtrowota niczi a pjenjeſy ſ hromadami ſabijeja. Myßlu ßej na ſańdženu ßwětowu wójnu, kotraž we ßwojej hruboſcži a njemdroſcži ani pſchikłada w ßwětowych ſtawiſnach nima. Skoro je, kaž by ßo na nju hižo poſabyło, ſ trawu wſcho ſaroſtło. Kaž bychu wſchě dźěry, kotrež je naczinika, hižo ſatykane, wſchě wutroby wuhojene byłe. Tola, ſchtó liczi ßylſy, kotrež ßo ſ cžaßami ſ ranjeneje wutroby ronja, ſchtó ſnaje ſrudne myßle, kotrež w cžichich, ßamotnych hodźinkach a wokomikach pſchińdu?

Tamle ßedźitaj ſtaruſchkaj hromadźe ſa blidom. Mataj tyſku wokojanych wojakow, jeho ſchulſku toſchu a wobraſ na ſcžěnje pſched ßobu. Seſtajetaj je w rynku a rjedźe, hejtmana na konju prědku. Runje tak, kaž je njeboh Michał jako mały hólcžez ſtajeſche. Widźitaj małej tołſtej ručžzy ſtajecž a twaricž. Myßlitej — ßonitej. Majkatej toſchu a ßylſy kuleja ßo po lizach. Dźenßa jimaj hiſchcže we wuſchomaj klinczi tamny klepot w toſchi, hdyž Michałk wokoło róžka do khěže pſchiběža. Wocžinitaj ju, woſmjetaj woſpjet knihi won, tež taflu a pißaŕſki kaſchcžik. Wſchě te kharty, kotrež je ke konfirmazžiji doſtał a ſ pola domoj pißał, cžitataj a cžitataj. Tole je jeho poßledni liſt. W dopomnjenju na njón je jimaj cžežko wokoło wutroby. Ssedźitaj a — płacžetaj. Jeju luby, dobry hólcžez! Ach, jeju jenicžka hordoſcž, jeju ßłónzo a nadźija! Nimo — na wěcžne nimo! Stejitaj ßamoj na ßwěcže — wopuſchcženaj. Po dnju a lětach to cžim bóle ſacžujetaj. Po zyłych wjecžorach ßedźitaj tak w ſdalenych myßlach. Michał, jeju duſchny Michał!

W ßußodſtwje bydli w małej jſtwicžzy wudowa ſ dwěmaj holcžkomaj. Nana ſtej jenož tak jeſnakoj, kaž na ſcžěnje we wobraſu wißa. Lubej dźěſcži! Sbóžnaj, pſcheſbóžnaj běſchtaj w połdralětnem mandźelſtwje byłoj. Kaž wón. Ssamo na dowol běſche hiſchcže pſchiſchoł. Kak cžežko jemu bě, hdyž woſpjet wotßał cžehnjeſche, ßo roſßohnowaſche na — wěcžne. Hacž na dwórniſchcžo běſche ſ nim ſchła. Saßo a ſaßo tłócži jej ruku. Měni, ſo drje wjazy njepſchińdźe. Tuta myßl ſlemi jemu wutrobu. Woſpjet jej dawa ruku w božemje — k poßlednjemu božemje.

Měßaz poſdźiſcho dóńdźe hižo ſtruchła powěſcž. Kaž bjeſ roſumа khodźeſche, běhaſche wboha žona — macž tydźenje dołho. Jenož pomału móžeſche ßo do noweho połoženja ſažiwicž, do ſrudneje, ſtruchłeje wopraẇdźitoſcže. Po lětach wocžahny ßej dźěſcži, ſ nimaj nawuknу po cžaßu ſaßo ßmjecže, wjeßołoſcž. A tola, hdyž takle ßedźo jſhladuje na Arnoſchtowy wobraſ, do jeho bruneju wócžkow, kotrejž ßo ſtajnje ſ luboſcžu wutrobnje na nju ßměječhtej, a hdyž dźěſcži tak wutrobicže wo ßwojim nanu rěcžitej, — njemóže ßo ſdźeržecž. Někotre ßylſy wolóža jeju boloſcž a ſaßo roni a roni. Kak by ßo radował nad dźěſcžomaj, kak ſbožowny by był! Rosbite a ſabite je wſcho ſbože žiwjeńſke. Tamle wißa a jſhladuje na wſchě tſi, ſchto cžinja. Njerěčži a njepraji nicžo, byrnjež bóle wo to proßyli. Tak daloko holcžzy nětko ſtej, ſo móžetej ßerbſke liſty hižo cžitacž pſchi wjecžornem blidźe. „Macži, cžehodla njejeßmój naſcheho lubeho nana ſeſnałej?“ — To kole ju do wutroby. Sakußuje jubу a wutroba płacže hórke ßylſy.

Tamle dźe jedyn ſ mnohich wójnſkich wobſchkodźenych. Ma kumſchtnu nohu. Haj wſchak, doſtanje ßwoju rentu a ma ßłužbu jako pißaŕ na knježim dworje. To je ſbožo měł. Někotryžkuli, kiž wboheho w prěnim cžaßu ſe ßobużelnoſcžu himpotacž widźeſche, njemyßli ßej pſchi tom nicžo dale. A wón ßam je ßo do ßwojeho dóńta podał. Je wjeßołeje myßle, je ſabył na wſchě cžěłne a duſchine hubjenſtwo. Snajmjeńſcha pſched ludźimi. We wutrobje je wſchak jemu druhdy hinak. Ale ßwětej nochze pokaſacž, kak jemu je. Njeh wójna ſ kóždym lětom dale a bóle wrócžo ſtupa, a tola pſchińdu ſaßo wokomiki, hdźež ßo na jeje hubjenſtwo dopomnjich, hdźež cže do wutroby kole, hdźež na nju pjaſcž ſatwjeraſch a dyrbiſch wſchě mozy napinacž, ſo cže ßylſy njepſchemóža. A hdyž dyrbi takle pſchihladowacž, kak druſy ſkakaja a běhaja, kak dźěłaja a ſpěwaja, ßo wjeßela na rjanej Božej ſtwórbje, mjeſ tym ſo jemu kóžda krocžel cžežko padnje, njemóže daloko hicž, ßnadź kuſk ſa wßu. Někotružkuli nóz, hdyž ßo wjedro pſchemění ja, leži hodźiny dołho wotucženy a cžeŕpi wulke boloſcže. Saßwěcži ßej ßwěcžu, woſmje knihu do rukow a cžita, ſo na druhe myßle pſchińdźe. Tamle w róžku ſteji wotſchrubowana noha. Schežěri ßo na njeho a jemu pſchiwoła: Prajſchiwz ßy, bědnik, hubjeny na wſchě cžaßy!

Ně wſchak, njeje ßo hiſchcže na grawocžiwu wójnu poſabyło.

Nam wſchěm wožiwja po cžaßach we wutrobje a pſchiwoła: „Mój ludo, njeſabudź na ßwojich padnjenych, morwych!“ Pſchezo ſaßo dźenny nimo pomnika, hdźež ßu mjena naſchich rjekow do kuziſkeho ſornewza wurubane. Cžitamy je dźeń wote dnja. Tak pſchińdźe dźeń, hdźež ßo ſ girlandami, ſ kwětkami a wěnzami wupyſchi, hdźež ßo towaŕſtwa a zyła wjeß wokoło njeho ſhromadźichu k jednorenu, poſběhowazenu poßwjecženju. To widźachmy jich ſaßo pſched ßobu, tych rjanych młódnych młodźenzow a muži, kak běchu žiwi a wjeßeli. S kajkim ſahorjenjom cžehnjechu prjecžku. Ale njewrócžichu ßo ſ nimi — ženje wjazy. Sswoju młodu krej ßu dali, woprowali. Jenomu po druhim ſwonjachu ſwony poßmjertny khěrluſch a w zyrkwi ßo jim poßlednja cžeſcž wopokaſa. Zane wócžko njewoſta ßuche. Tajka ßwjatocžna hodźinka pſchi pomniku. Hdźež rěcžeſche ßo wo rjekowſtim wojowanju, wo dobycžach a njepſcheczelu a wo wſchěm hubjenſtwje, kotrež hakle po wójnje pſchińdźe. Wulke ſchtuki drje wjazy njernjachu, mjecže ßo njewótſjachu, ale ſcžěhwki wójny dźěchu dale. Se ſta a tyßaz ranow krawi lud a kraj a wuzyza ßo nam ſkoro poßlednja krjepka krewje. Pſchezo ſaßo naß wabi k pomnikej, k rjekam a jich mjenam, kotſiž wundychachu ßwoje žiwjenje w nadźiji, ſo tak ſa lud a kraj nowe ſbožo, nowa ßwoboda ſakcžěwa, tež ſa ßerbſki narod. Saßo ſłožuja ßo naſche wocži na tych, kotſiž w hórkich ßylſach žarujo wo ßwojich lubych wokoło pomnika ſteja, ſanurjene do ßwojich myßlow, do ßwojich duſchinych boloſcžow. Schtó ſamóže je licžicž? Schtó je ſacžuwa? Ach, ta ſtara, grawocžiwa wójna je to wſcho ſawinyła.

Wſchě tute wopory njebychu podarmo byłe, by-li ßo naſch lud, woßebje tež ßerbſki, na ßo dopomnik a we wjetſchej jednocže ſkutkował. Tak by wuroſtło ſ roſpadankow nowe žiwjenje. Dyrbjeli hódni bycž woporow, kotrež ßu naſchi ródni pſchinjeßli. Tuž chcemy jich rjekowſki pſchikład ſcžěhowacž, ßo ſa ßwój lud woprowacž. Tak by njeßła hruba wójna płódow nam njeſachodnych.

Samotruharjo!

Kaž jěd rězaja Waše britwje a nožiki, hdyž k jich wótřenju woprawdzity

„Acodra-Diamant“

wužijeće. Točenjo njeje wjacy nuzne. Acodra-Diamant čini brodutruhanje k wjeselu. Najnjezwučeniši samotruhař dostanje hnydom najwótriše britwje a nožiki. — **Sta dźeknych dopisow.**

Płaćizna jenož 1.— hr., doběrk (Nachnahme) **1.30 hr.**

Za 4 lěta smy 3½ milijona štuk předali.

Rukujemy za tute wuprajenja.

Rukowanje: Pjenjezy hnydom wróćimy, hdyž njeje wuspěcha.

Bethge Compagnie, Dresden-A. 27

Zwickauer Str. 71. / Póstowy šekowy konto: Dresden 7128.

Zastupnikow wšudźom pytamy.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ma rano ½8 hodźin duchowny prim. Haebler prědowanje; dop. ½12 hodźin farař Großa konfirmazžiju konfirmandkow wyſchſcheje holcžeje a Peſtalozziſkeje ſchule, zyrkw. hudźba: moteta wo Janje 5, 24 „Sawěrnje, ja praju wam, ſchtóž moje ſłowo ßłyſchi“, wot Guſtava Schrecka.

W Marijnej-Marcžinej zyrkwi ma farař Menda dop. w 9 hodź. konfirmazžiju konfirmandkow Lutherſkeje ſchule, zyrkw. hudźba: moteta wo Janje 5, 24 „Sawěrnje, ja praju wam, ſchtóž moje ßłowo ßłyſchi“, wot Guſtava Schrecka. Wjecžor w 6 hodź. ma farař Berg ſpowjedź a ßwj. wotkaſanje.

Sběrka ja nuſu ßamßneje woßady.

Póndźelu rano ½8 hodźin ma farař Großa ſchulſku nutrnoſcž.

Wutoru je w Marijnej-Marcžinej zyrkwi ſpowjedź a ßwj. wotkaſanje ſa konfirměrowanych a jich pſchiwuznych, ale tež ſa druhich woßadnych:

popołdnju w 5 hodź. ſa Lutherſku ſchulu: farař Menda, wjecžor ½8 hodźin ſa wyſchſchu holcžaзu ſchulu a Peſtalozziſku ſchulu: farař Große.

Srjedu pop. ¾3 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi młodźeńſka hodźina ſa njedźelnicže.

Pjatk pop. w 4 hodź. w „Sozietät“ Guſtav-Adolfſke žónſke towaŕſtwo.

Tydźeńſke ſaſtojńſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi farař Große, w Marijnej-Marcžinej zyrkwi farař Eder.

Wusudźenja.

§ **Budyſchſki krajniſki ßud.** Prjedawſchi wobkhodny, wjednik a rataŕ, nětežiſchi wikowaŕ w Shorjelzu, Khorla Bohuwěr Michałk ſ Nowych Bóſchiz, běſche w lěcže 1921 jako dowěrnik ſakſkeho burſkeho ſwjaſka wot młynka Scholty w Haßlowje 500 hr. nalutowanſkich pjenjeſ a wot ſwjaſkowych ſaſtojnikow Jana Scholty ſe Schelchowa 129 hr., wot Freudenberga ſ Noweje Wßy p. Njeſwacžidła 29 hr. pſchinoſchkowych pjenjeſ doſtał. Pjenjeſy njeběſche Michałk na zentralu burſkeho ſwjaſka w Miſchnu wotwjedł, ale běſche ßebi je ta ßo ſdźeržał a pſchetrjebał. Tohodla ßo dla pſchekſchiwjenja wobſkorži. Swjaſk jemu hiſchcže dalſche poroki cžinjeſche, mjenujzy to ſe pſcheryßoke pſchinoſchki ſběrał, to njeje porjadnje wotlicžił, ſo je ßo jako wobßedźeŕ hoſpodaŕſtwa wudawał, hacžrunjež jeho žonje ßłuſcheſche, na cžož pak ßo wutoriſche ſradniſke jednanje njepocžahowaſche. S khłoſtanſkim wukaſom běſche ßo Michałk k 1 měßazej jaſtwa ſaßudźił. Pſchecžiwo wußudej běſche Michałk powołanje ſapodał. Khłoſtanje ßo na 6 njedźel powyſchi. — Dale běſche ßebi Michałk w nowembru 1924 w Nowych Bóſchizach, jako běſche ßo jemu elektriſka ßwěza dla njeſapłacženja pſchetrjebaneje miliny ſawrěła a licžak wotewſał, pſchetorhnjeny elektriſki prud k nuſy ſaßo pſchipraẇicž dał. Potom běſche darmo elektriſku ßwěcžu palił. S khłoſtanſkim wukaſom běſche Michałk ſa to 3 njedźele jaſtwa doſtał. Na jeho ſpowołanje ſaßudźi jeho wutoru ßud k 50 hr. pjenježneho khłoſtanja abo 10 dnjam jaſtwa.

§ 17. měrza 1925 ſajachu w Budyſchinje 20lětneho hižo cžaſcžiſcho pokhłoſtaneho pſchekupza Franza Fabiga ſ Wrótßlawja. Tudomniſchemu pſchekupzej Eckardtej běſche ßo Fabig jako ſaſtupjeŕ ſa proviſiju poſkicžił. Na to běſche jemu Eckardt dwaj kofraj ſ pokaſkami ſchokoladowych tworow dowěrił. Schokoladowe pokaſki pak běſche Fabig ßam ſjědł. Pſchekupzej Eckardtej běſche dźělił, ſo ßu ßebi mnoſy pola njeho twory ſkaſali. Hdyž potom Eckardt twory na poſdacžnych ſkajarjow wotpóßła, ßebi Fabig pola doſtawarjow jaßo po nje dóńdźe a je pſchedał. Runje tak cžinjeſche ſ tworami, kotrež jemu Eckardt direktnje ſa ſkajarjow pſchipóßła. Dale pſchiſna Fabig, ſo je ßebi ſ pſchedawanja tak mjenowanych „hłodowych toſerjow“ k lěpſchemu ſlepych 366 hr. ſa ßo ſdźeržał. W Budyſchſkim hoſcženzu běſche ßo Fabig jako „generalny ſaſtupjeŕ“ wudawał a běſche powědał, ſo je jeho nan, kiž je woprawdźe dźěłacžeŕ, wulki kubleŕ w Delmenhorſcže. Fabig doſta lěto jaſtwa.

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokracžowanje.)

Ale cžejkowſzy nankojo — burikojo ſaßo měječhu ſ toho radoſcž, ſo derje wucži. Póßłachu k njemu deputaziju, ſo by tola tak dale pokracžował a hólzow prawje wjele nawucžił, ſo bychu ßo Cžejkowſzy toho docžakali, ſo ſ jeho ſchulerjow budźe prawje wjele „kopralow“ pola wojakow.“

Tehdom poßudźowaſche ßo mjenujzy wuſtojnoſcž wucžerja po mnohocže pſchetrjebanych kijeſchkow abo po wukubłowanju „kapralow“ (korporalow) ſe wßy. Pſchi wotkhadźe — běſche runje hermank — kóždy ſ wotpóßlanzow połoži młodemu wucžerjej na blido płěßniwy kroſchik „na pſchilepſchenu“.

Hacž do ßwojeho ſchtyrnateho lěta njeměješche Domaſch Maßaryk najmjeńſcheho narodnoſtneho wědomja. Dwojorěcž pſchijimaſche jako pſchirodźeny fakt a nihdy wo tom njeßłyſcheſche ani njepſchemyßleſche, ſo je ſwada mjeſ Cžechom a Němzom. Ale ſa to cžujeſche jara ßylnje, ſo je ſozialny a ſtawowy roſdźěl mjeſ nami a němſkimi knjeſykami.

Wón ſpomina: „Na khěžorſkich kubłach, na kotrychž ßym wotroſtł, knježachu wone pſched lětom 1848; wo „robocže“ ßym ſacžuł mnoho a ſtraſchne wězy, woßebje na Sſłowenſku, a ßam tež ßym wobkedźbował, kak ßu nam a jeho towaŕſchojo bywali poroboczeni. Ssym widźał, kak je ßo nan ſpjecžował pſchecžiwo tomu wotrocžkaŕſtwu a hidźił ßym knjeſow. W Hodoninje bywachu khěžorſke „połowacžki“ (hońtwy); dopominam ßo, jónu pola naß ſłožichu na hromadu kožuchi knježich hońtwjerjow — a ja dyrbjach je ſtražowacž — moja dźěcžaza hida mi to njedowoli a ja ßym — cžeknył. Dopominam ßo na ſcžěhowazy wuſtup, we cžaßu druheje khěžorſkeje hońtwy: Hdyž bě ßo hońtwa ſkónczíła, wuhotowachu w hródku — w lěßu — khěžorſku hoſcžinu; ſbytki jědźe roſdawachu cžrjódam ludu; roſdawachu mjeſ druhim tež makarony. Naſchi Sſłowazy mjenowachu jich „hliſtami“ a torhachu ßo wo kóždy kuß — ja ßym prjecž cžeknył ſe ſłobu nad tajkim ponižazym ſjewjenjom.

Wjazy krócž ßym płakał w dźěcžazym ßwojim hněwje; mi běſche tehdy něhdźe ſinacže lět, hdyž ßym kował njejaßne plany wjecženja ſa to, ſo ſarjadnik Hejßek hrubje ſakhadźeſche ſ mojim nanom pſchenicžo a ſa nicžo.

Wliw ßłowjenſchcžiny ßo we ßwójbje wudźerža. Mój nan ženje njewurjekowaſche „rž“ a někotre běžne wuraſy ßłowjenſke ßmy ſtajnje wužiwali; njeje ſkoro žaneho roſdźěła (hacž na „rž“) w tutych krajach mjeſe ßłowjenſkej a morawſkej ßłowakſchcžinu? Cžejkowizy maju hižo druhu narěcž, druhu narodnu draſtu. K cžejkowizkej farje pſchiſachu gmejnu Podborod, to běchu Sſłowazy, a ja ßym ſtajnje ſ „Potboracžmi“ (tak jich ſ wudnom mjenowachu Cžejkowicženjo) ßobuſacžuwał, hdyžkuli naſtachu roſkory mjeſ nimi a mjeſ Cžejkowiczanami. Tajke ſwady ſapocžachu ßo mjeſ hólzami w njedźelu a ßwjate dny pſchi ſwonjenju, kotrež bywa pſchi zyrkwi. Cžejkowicženjo pſchißwojowachu ßebi wurjadne prawo ſwonicž a „Potboracžom“ dowolichu jenož ſwonicž na jenom ſwonje, a to tež jenož khwilku. S toho naſtawachu kozorowanja a bijeńzy, kiž pſchenjeßechu ßo druhdy ſe ſwonizy hacž do zyrkwje.

(Pokracžowanje.)

Struchłohra pſched ßudom w Lěbnizach.

Wobſkorženy ſpóžeri jědojty płazk.

Žałoſtna ſtruchłohra wodа ßo ßrjedu pſchipołdnju na krajnym ßudniſtwje pſchi ßudniſkim jednanju. Skaženy cžłowjeſtwu hižo dawno doſcž ſtraſchne žiwjenje ßo ſkónczi.

29-lětny wikowaŕ Erich Tänzer, kiž bu hižo cžaſcžiſcho pokhłoſtany, běſche ßo po dlěžſchim ßudniſkim jednanju dla njekaſańſtwa a kurwaŕſtwa w tſioch padach k 3 lětam jaſtwa ſaßudźił. Pſchi woſjewjenju wußuda hanjeſche ſaßudźeny nanajnjehańbiecžiſcho ßud a ßudniſkeho pſchedßydu, ſpóžeri nadobo něſchto a ſwjeße ßo krótke wokomiki na to, hdyž běchu jeho ſputali. Bórſy po tym wumrě.

Tänzer běſche jědojty płazk póžeril, kiž njeběſche pſchepytowańſki kriminalny ſaſtojnik namakał. W kožanym rjemjenju je pjecža liſt měł, w kotrymž pſchiда, ſo je falſchnje pſchißahał, a tak je njewinowaty na wjazy lět do khłoſtańnje pſchiſchoł. Pſchi woſjewjenju wußuda je prajił: „Jenož hiſchcže 25 mjeńſchinow!“ To je tež dźeržał. Tänzer běſche hacž dotal ßwobodny był. — Podawk runa ßo romanej!

Rjek na wjednikowem ßydle.

Ssebje ßamoho woprował.

S Bamberka. Cžežke awtowe njeſbožo ſta ßo poßlednju ßobotu pſchi horje „Kaulberg“. S mukowymi měchami nakładźeny cžežity awto jědźeſche něhdźe 1 Klut.

bolhi Kaulberg bele. Spinadło njesbdasche so w porjadku buch, dokelž schkre lětachu. Pschezo tschelmischo schjesche awto po horje dele. Prědku pschi wjednika awta hydziesche mlynkowy hyn a mloda, nježhdje 20-letna holza. Pschezo njemdrzichu awto zdjesche. Nakładny běsche z 50 zentnarjemi, dlozbowana broha tschepotasche. Sadwělnjo wokalche mloda holza wo pomoz. Schjesche a spěschnilo cžerjesche wós, doniž njezdzesche skónczuje tak spěschnje jako wozbolnili awto. Hižo blizesche so k kolu, kiž tam broha wije. Kolo pak je zara nahe z brohu k tomu wuska. We zamem wokomiku pschijedze je tamneje strony rjadza polnje wobzadženy wozbolnili awto napschecžo. We najblischich wokomikach dyrbjeschtaj stracže nje do so zrazyc. Smužiły awtowy njednik pak nje z dobi prajesche: radsicho chcu swoje žiwjenje woprowacz, hacz hischcze wjetsche njezbožo nacžinicz. S dobrej wolu jasdzo do ježdzy jedneje khěže. Mlynkowy hyn skocži, hoscku i awta, zrani pak so jenož lohko. Krótke sekundy połožischo prazny awto do sežiny a rozrazy so zole. Wodzer awta so na žiwojim městnje rositóczi. Doňanze sta so i dzěsczomaj, kiž zdzi na chodniku hrajkaschcz.

Mukowe měchi wrjesenychu so na sežinu, plaschi wokna do chěže nuts. Tam zedzesche jedna pisarcka, kiž do niezaj padny.

Wo wjelkach.

Dźewjecz lět je so minyło, so je so podało, schtož chcu powědacz. Hischcze dźensa pscheběži mje symny pót, hdyž so na podawk dopomnju.

Na wójnstim pothodže symy hluboko do Rusteje cžahnyli. Pisches njezmérne leży, njetkónczne puscziny a pěsi běchmy cžahnyli. Tak bě so syma pschibližiła. Wodnjo dujesche to symny, lodojty wětr, w nozy pak tschěrkasche zurowa hyma. Tak daleko hacž wócžo zahasche, widzesche stajnje samy wobras: dalako a schéroko wulku schéroku runinu, samo leży běchu to běkym znežku pobrjebane. Woženjedz Ruskeje my leżachmy, tam, hdzež Walschanka do Berešiny so wuliwa.

Jenož schtóž je jónu ruisku, symisku krajinu widzał, tón rozumi a dowidzi, kajki facžiscz wona na nas cžini. Niech tež je naš wójna nješchto sturcžiła, tak wostachmy tola wjeselege wutrowby. W symiskej krajinje pak leza někajke biestroschtne cžežke muzke, so samo naš wojesłotych nješchto potuli. Husto bych mohł pkakacz, tak mje wutroba bolesche.

Jednesho brita porucži so mi, hromadze z jenym towaršchom do žuzodnoho města W. po zyrobu jecz. Nano sahe wotjedžechmoj, so buchmoj hischcze do cžiny sajo wrócžo bykoj. Hluboko do łožuchow zawalenaj, jedzechu hanje we rěsazej symje po sunjerinjerym žnězy. Naschi wojazy běchu pisches leš wozebitky pucz naiwarili, po kotrymž zo wustoczuje jedzesche. W prawym cžasu hischcze pschijedzechmoj do W. Naschu zyrobu nakładzechmoj zebi bórzy na hanje. Mój pak njezdzechmoj hnydom sajo wrócžo. Kaž bě to na wójnje waschnje, dzěchmoj do wojeńskeje hospody, so bychmoj i nětkotrymi towaršchemi hischcze pobjesadowałoj.

Stónczko poczinnasche so chylicz. Mój nastajichmoj so na dompucz. Pucz njemóžachmoj smylicz. Nunje pisches leš wjedzesche a bě w jasnym wjedrje stajnje derje widzecz.

Hdyž do lěha pschijědžechmoj, běscho hižo cžina. Mojemu towaršchej pak njesdasche prawje bycz. Borzy na nim to pytnych, hdyž mi praji, so běchmoj tola pridy wotjecz dyrbjałoj. Wokoło naju pak knjezesche najskubicha cžischina. Ja krótki cžas zadrěmnych, da cžowjeho kožucha sawalenych.

Nadobo nastroża mje hrozny strach. Zyze pola naju jesklinca zadlawe, dybawe twucze. Namaj žiwjerdymy kreiw w žilach. S dobom sawołachmoj: Wjelti, wjelti. Małaj, krótkaj rušaj konikaj cžujesdžitaj wěsche strach a spjecžowaschtaj so, dale jecz. S cžežka poradži so mojemu towaršchej, jeju sajo sahonicz. Potom pak běžeschtaj, so symny wětr jako lodowe jehliczki namaj do wobliczka kalasche. Rucze hrabnych sa tšelbou a hladach do lěha. Pschederze wjedzechmoj, so wjelki we wjeselech cžrjódach hunja. Jeli też naju cžrjóda pschescžěhasche, potom bechmoj i naschimaj towajomaj a zyrobu zhubjenaj. Wulki hłód nětajchu w tutom cžasu žwěrischcza wěsche. Nasch twucžek mózetaj jenož naju pěknoj konikaj bycz, jeli spěchmoj wudzerżitaj.

Nadobo sawoła mój towaršch, hrosnje mje wustrózejo. Sdobom pytasche wón, žanje se wschej mozu sawróczesc. Runje tak khěrje běch też strasche położenje pschewidzał. Zyła cžrjóda kreiwjelacžnych swěrjatow pschiblížowasche so nemaj. Jim dyrbjachmoj wuczekneyez. Pschi sawróczenju pak žahlischcze so žanje, so so powróczichu a naju z zykej zyrobu wuczitnychu. Konjej pak cžerjesdžitaj w njeznémym strasche s powróczenymi žanjemi wróczo do městacžka W.

Zane njero njesamóże wopiłacz, tak namaj bésche. Wschitko cžinjachmoj kaž samo wot so. Mój towaršch rozdre mech, w kotrymž sche mjoso, tij běchmoj we W. dostałoj, ja pak hrabnych sa tšelbownaj a wobaj leczachmoj do lěha nuts.

Hižo wuschkyschachmoj dybawe schcžowkanje zyle bliske. Sa ruku so pschimnuchmoj a cžerjachmoj pschi pucžu sa žanjemi. Nascha jenicžka nadžija běsche, so so wjelki do nascheje zyrobu dadza a mój tak wuczeknjenoj. Ale potom też mózachmoj hakle cžekacz, jeli so namaj poradzi, saso nasche žanje popadnyez. Horze bęli pschejachmoj, so bychtaj naju konikaj zastałoj. To běsche nascha nadžija we zadźiwłowanju a tola nasch jenicžki wumożeński pucz.

A hlaj, wjelki běchu so wopraudzże do nascheje zyroby dali. Sa namaj běsche cžicho, tam a sem jenož wuschkyschachmoj korcženje, hdyž so wjelkaj wo dobyttwo wadżeschtaj. Mój pak běžachmoj njepschestawajcy dale. Nadobo wuikocži nješchto z lěha a torhnu mojeho pschecžela k semi. Schtož so dale sta, toho njebě mi jenje jasne wědome. Wschitko běsche jednanje jeneje sekundy. Mój towaršch pomoz wołajcy zawrěi, moja rjelba wótsje wutkeli a rjechi wjelka runje do hłowy. Wielk wosta morwy leżo. S daloka pak posłyhnu so nowe wucze. Zyle žrano wot so běžachmoj dale.

Kak dołho běchmoj běžałoj, njewjen. Na to mózu so jenoż hischcze dopomnicz, so wojerkiu patroillu trjechichmoj, kiž běsche naju hanje sadżerżała a namaj na pomoz thwarskache. Mój towaršch běsche na dobre hłoże jenoż lokze ranjeny. Hdyž sajo do naju žant zaležechmoj, tak padżech do womory. Hdyž podsijschu k zebi pschinidżech, leżach we pólnym lazarecze w cžopkem móschtu.

Husto spominam na tutón hróżny podawk. Mój towarsch pak je w lěcze 1918 swoju kreiw za lud a wótcžinu w Franzowskej woprowal a wotpocžuje we franzowskej khłódnej semi.

Přikopk.

* S **Nixdorfa**. Wótnik Hoffmann z Nixdorfa, kotrychž je we khudobje žiwy, wotwožowasche hižo dlešći cžaj na hranizach mjes Hermsdorfom a „Cžeskim mlynom“ drjewo, kotrež bě so minischkowi da spuschczecz dyrbjało. Tute dny nětko pschińdże na khadkim lešnym puczu z tijomi konjemi sapschehnjeny wós do wjerhanja, wobsnadże so po nahłym brjoły dele storhny diweju konjow kopjow do khubiny. Postronki sterżeho konja so rostorhnychu, tak so mósesche so kóń na drosu dżerżecz. Wós so rosbi. Jedyn z konjow, kotrajž běschtaj do rěki padnyłaj, so tak cžežko srani, so dyrbjesche so dokócz. Druhi koń so khętro srani. Pohonczaj mósješchtaj so uwalkowacz.

* S **Plauena**. Pisches schlleuczanu tschu padnyła. Na khłowiznym dwórnischczu běsche tam pschistajena klukowna na tšechu nad dwórnischczowoh kolijach stupika. Njeschadżliwa holza so pschelama a padny na dwórnischczowy khódnik, hdżež cžežko khora leżo wosta.

* S **Döbelna**. We brózni Grenzunskeje nuknizy, kotraž městu Döbelnej zkuschu, wudyri pschi nkoczenju wohenj. Haczumjeż hnydom wohenj sadurbjeż sypiachu, wotpali so tola bróżeń z 15 000 zentnarjemi zita, z naschinami a druhim gratom dospołnje. Najeńt na pjecza na 80 000 hr. schkody. 15 letny pachał, kotryż běsche sługżu na kukle wupowědżił, je so wusnak, so je z wjeczinowcžu wohenj sakoił. Jeho su saieli.

S **Kamjenicy**. 4. sakiż rjemjeślnikli sjeld wotuzuje so tu wot 17.—26. julija. Pjatk, 18. julija, su posedżenja pschedsydstwa. Sobotu su sobustawske schromadzizny krajnych swjatkow sakkeho rjemjeśla.

* S **Lipska**. („Wot naroda sem hluchoněmy.“) Dźěkacżeř Emil Khorka Kunath pschebywasche loni se hluchoněmym hromadze w khorowni a mějesche pschi tym skadnoscz, sadżerżenje hluchoněmeho studowacz. Jako Kunath so se khorownje puschcži, pokradny swojemu hluchoněmemu towaršchej papjery a poda so na puczowanje. Jako „hluchoněmy prosched“ dżiwsche po kraju cžahacz. Wokoło schije powěsny bjeli tafliczku, na kotrejž stejesche, so je wot naroda sem hluchoněmy. Wobsedże pola wjesneho wobydlerstwa mějesche prosched tak wulke wuspechi. Tola pola ratarja w Ochatzyšez wokolinje so prosched pschepadżi. Ratař woprascha so nadobo „hluchoněmeho“, hacz może tej jeja a butru trjebacz. Tute praschenje bě tak wabjase, so hluchoněmemu so jasyt weitorhyn a prajesche: „Sapatkujeze jenoż wschitko“. Tak wjedżesche dur nětko, so je prosched jebak a da jeho fajecz. Lipzeżanšti kawuiści żud sasudżi jeho dla jebanstwa k 1 měsazej jastwa.

Štóž njeje

sebi „Serbske Nowiny“ na měsać hapriloju hišče skazał a bydli we wsy, hdżež dowěrnika njeje,

tón może

je sebi z póstom přinć dać, bjez teho, zo by přirazka, kiž pósty po 25. kóždeho měsaca zbéraja, płacił dyrbjał. Wón trjeba jenoż we wudawarni swoju adressu zawostajić a 1,15 hr. zapłacić, na čož jemu „Serbske Nowiny“ na měsac hapreju přepokazamy.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

* Se Spratawy w Schlesinskej. 14letnu dźowku tamnischcho měschczjana žu z wjeschcze holczeje schule wutorczili, dokelž běsche na semrkeho prasidenta Ebertа ranjaze pschiponmnjenja z krydu na tafli w schulskej sjwoje napisała.

* **Njezboże homomordarki**. Lubosczinskich starosczow dla dżiwsche zebi jena sługżobna zinjenje wjacz. Smużicze storczi zebi kuchinski nóż do wutrohy. Ale wboha knjeżnicža njewědżesche, na kotrej stronje ma wutrohu. Nóż tczjesche na prawej a wutroha bolesche na lewej stronje. Bohu dżak, so njebě ranjenje cżjesze.

* **Samknjene maczerje**. W farskej zyrkwi małeho bayerskeho městacżka wotmě so pschednoscz za tschezkżanske maczerje. Na pschednoschi bésche pschesła też knjeżna starschepna wudawka. Maczerje pak zebi wumuwachu, so stara knjeżna zyrkej zaho wopuschczi. So njebychu stare knjeżny wjazu na myzke pschischli, na maczerje postajene pribowanja se swojej pschitomnoscžu mylicz, bu zyrkwinske durje sesamkachu. S wjeczinowczu natyka na to wustorczena stara knjeżna kamuschi do knczowerje dżerżi, tak so maczerje wjazy z zyrkwje njemóżachu. Skónczuje dyrbjachu po samkarja pólzacz, to bychu so maczerje z njeluboje situazije wusnwobodżicz mohłe.

* **Schlesyske nowinarstwo**. W Schlesyskej wukhadżeja w lěcze 1925 270 politiskich dżenikow a tydżenikow. Wulko-Barlin wudawa 110 politiskich nowinow a dżenikow. Město Barlin samo 65, 45 pak pschedměsta, tij zu po 1920 do Wulko-Barlina sjednoczile.

* S **Cżeskje Lipy**. Pjekarskeho wuczobnika Zagera z Kamjenicy napadnychu w lěsu tšo mlodzi ludzo, a sbichu jeho tak, so bjes wědomia w pschěrowje leżo wosta. Potom wsachu jemu tożamu tolichu se 30 krónami a cżekynchu. Bur namaka napbadnjenoho a donjesze jeho domoj.

* **Nasch cżaj**. We wosjewjenju pschecżiwo póstnistwu sawjedżelenjam je wobliczene, so je so na pschikład w Karlsruhe jenoż pschez jedyn milijon hrownow pschecżinilo. Sa tute pjenjezy by so 100 khežow natwaricz abo 500 žiwojowu lěto dołho sežiwicz, abo 1500 tłudnych dżěcži lěto dołho sa tłarjacz abo 2000 pluzakowych lěto dołho wothladacz mohło.

Haj, zbrě je kokwrótny. Cżi, kotiż siajnje tradaja, tradaja drje cżasto też sa hobuczkowjekow, kiż zebi wschě możne wojesela w naschim srudnem cżasu dowola.

* S **Prahi**. (Sabyty łóż.) Policajski strażnik Valtnitz w Kaschizach pola Prahi namaka mjes smachami, po swojimaj starschimaj samostajenymi, łóż herbitške lotterije, na kotryż pak dale njedżiwalche. Skónczuje pak so tola rosłużbi, so wobhonicz, hacz znadż so sahym łóż tola cżahnyć njeje. Maka so tohodła njespodżiwanje, hogo sboni, so je na jeho łoż hižo we lěcze 1915 40 000 sbotych dinarow jako dobrycze padnyło.

* **Zadny jubilej**. „To je tola rekord w mojim dołholetnym pschedtistim žiwjenju,“ prajesche Barlinski krajny sudnik direktor Wicżas, jako so personalnje klamarki Alimy Höhnowej pschecżitachu. 51-letna wobsłorżena ma 99 khłostanjow we žiwojim regiśtru. Budże drje mało paragrafow we khłostarskiej knihy, z kotrymiż njeby hischcze do konflikta pschischła. We najwjazym padach jedna je wo padpschisiwo, jebanstwo, pschekhowanje, każenje měra a podobne tjane wězy. Nětko běsche Höhnowa wobsłorżena, so je kradnjene wobluki z motorskich kokow kupowała. Sa to z mójich 25 dnjow jastwa jako cżiłko 100 do žiwoje khłostarskeje sćežny sapitacz. Wobsłorżena prasche: „Stoic khłostanje? Nć, kak so tola cżaj minje!“

* **Wunoschne wěschczerstwo**. W Pariśu žiwi so wěschczerka, kotraž so ſ tym sabéra, ludżom pschichod ſ kurjazych wutrobow wěschczicz. Wumělnjenje pak je, so so jej kury žiwe pschinjeżu. Na tajke waschnje możesche mudra Sybilla jara wulpeschnje ſ kurami wikowacz. Wusche toho da jebi hischcze sa kóżdy wěschczerśti wuzud tjany pjenjes saplacżicz. Khori mógachu tej dźiwsyfluttkowazu proch pola njeje kupowacz, kotryż dyrbjesche wschi khorosże wuhojicz. Wobthodu tuteje wěschczerki dżěsche wulkotnje „doniż skónczuje patient, kotryż so wojebanu cżjuesche, wěschczerku njewobstorżi. Sadnuiki chemikar pschepyta dżiwsyfluttkowazu proch a namaka, so je jednory natron. Też njesamó wěschczerka sud pschebywedżeż, so hodż so wosud ſ kurjazych wutrobow spóńacz. Tohodła sadudżi so jebarka k dwémaj létomaj jastwa a ma o nětko cżaża dożcż, jeli nowu lešcz wumyślicz.

* **Rosnjemdrzeny mul**. W Londonskim zyrkuju sloji pschi pschedstajenju rosnjemdrzeny mul ſ arény do hrozy pschikładowarjow a rani 8 wobzobow. Potom wróżi so mérnje do swojeje hrodże.

* **Najmjeńschi elefant na świeće**. Mały elefant, kiż je jenoż mało wjetschi dyżi 100 zentnarow, je w Londonskej zoologiskej zahrodże widżecz. Hižo prejunu běsche podobny egzemplar w Londonje widżeł, ale Amerikanoju makeho elefanta kóry wotwjedżechu. Nowy elefant pak je hischcze mjeńschi, haj wón je ſ zyła mjeńschi elefant na świeće. Do podżiwjenje rany, kotrymž wón pschińdżuscza, je nam malo znate, wěste jenoż je, so to njejedna wo wurodnjenu rażu, ale wo ſymostatnu drużinu, kotraż wjetscha njeje hacz 2 metraj. Jeje dom ma je w tamnym dżělu Konga, kotryż so dla ang jenoż z małym płót, ale też za małych ludzi rjerowanym dyrż.

* **Schésej rosbuchnjenjow pod drohowym plestrom**. We wjeczornem dżělu města Londona sa so pod dłożku na jenej drózy 6 rosbuchnjenjow. Se pschetorbnjenjom elektrowoda, bě so plun w rowach zapalił. Rosbuchnjenja běchu tak mózne, so so dłożba na wjazy městnach wutorhny, wjazy wobzobow so rani.

* S **Londona**. Psched krótkim pižachmy w nasich nowinach, so chże stawny pólski hudźnik Paderewski prěni raz psched radiom hrać. Najnowscha powěsć ſ Londona wot 16. měrza nam pišche: Bywschi pólski ministerski president, wulki stawnyem hudźinik Paderewski hrajesche wjeczor psched najwjetschim sbytu ludu, kiż je hdy měł. Wón hrajesche psched nad 10 milijonami pschihoskucharjemi. Nowiny pschidawaja, so je wumělc wosebje derje, haj wurjadnje hrał.

* **Wulka syma w Neaplu**. W Neaplu je wulka syma. W posledních dnjach namakachu sy wosobu, kotrež dołgu pschi zyrkwinych durjach abo na druhich njeschkitanych městach nozowale, sunjerujenych.

* **Dwě wjeńchowej krónje so namakałoj**. Se Sofije so nam powě: Wusto Kocžerjanowa namakachu burja na polu, zole nikdo pod semju, kajkeż. Na 40 pintow běsche cżežki. Nimo druhich drohotnoscžow běschtej też dwě sloted krónje. S kotreho łěta su, a wschi blizke wobsedżnotnoscže njejsu hischcze sdżełane.

* **Kängaruwa jako ruczna taschka**. Pisches sundom we Sidney mějesche so mjes Daiżu Shepheda jamolwjecz, dokelž běsche skót draczowata. Wona běsche ze kängaruhom, kotrehoż na króttim powjalu wodżesche, do wschelakich pschedewanjow pschichłaka. Hdyż Hayden hnydom kupsene wězy saplacżesz, wsa le kängaruhowże wobleki kożanu pjenjezu kapsu, i kotrejż potom swoje wjesnej bjerjesche. (Każ je znate, ma kängaruh tobu bitku na tołchu, we kotrejż swoje młodżata nosy.) Mr. Shepherd możesche dopołajacz, so kängaruhej izyła zaho wobczitnoscže njeczini, hdyż tele pjenjezu kapsu wotpadżiwaju tobo pak zabudżi ju sundo tola k 5 tolarowemu pjenjeżnemu thlostanju.

* **Amerikanska wichorowa katastroja**. Każ so ſ dopowrota pische, zapaczika žiwjenje w krajinach, ſ wichorom domapytanych, zaho normalne być. Na mésnisch njeczenych městach su stanowe města nastałe, w kotrych su hesdonni wuczek namakali. Pod rozpadankami su dale za morowymi zlédżi. Pschezo wjazy morowych namakaja. Hacz dotal su jich na 900 wamyli. 738 z nich mójachu sjenacz. Pschi tym pak njejsu wjesne tónczne hischcze dobuliczene. Liczba ranjenych wuczinja 3000. So by so strach wulkich khorosczow, kotrež je zhromadnjom tak mnohich cżłekow hroża, wotwobrocził, so mohli hischcze wschěch swjatoczarnoczow potkowaja. Wulka powschitkowna żarowansta swjatoczarnoczej dyrbi so poldżelcze wotmeć. Lubżom je so satasało, wodu picz, kotruż wojezu njewudawaja. So njeby mór wudyrił, sej mjesto Cyttage a St. Louis wschě trebne naprawy cżinilej. Też su nasponicżi lekarjo do Morphysbora wotpósłali. Tej druhe města su pomoz wupósłale. Wschě amerikanske staty składuja bohate dary za wotwobrocżenje wulkeje nuzy a hrozajcych khorosczow.

* **Nutslamarska zwólba.** W póslednich dnjach sasachu na wjazy wosobowy, kiž běchu jo do swjasła sjednocyli. Wjazy padnichtwow su hižo wuwjedli w Neukalzu kaž też we Glogawje. Sa dalschinni njedowzinkami hischcze sledża.

* **„Twarožkowy“ tydzeń w Stockholmje.** Wulke wobchody wuhotuja wschelake tydzenje, to buchu zwoje twory wupischedawake. Wschi mózne mjena su zebi wumysslile: cerjowy tydzeń, jezowjesnski, běły, tunn, sralty tydzeń. Néschto nowe pak nam Stockholmske nowiny pischinjeju. Zyle mésto wubotuje „twarožkowy tydzeń“. Twarožkowym wulkowobchodam je so poradźiło, zyle kralowske mésto we ważnosći twarožka pschesćnjedcźiesć. W prénich njedselach tuzho mézaju mjachu, kloro wschě zyrobowe wubkhody wschě schwedske twarožkowe druźiny we swojich wukladnych wotnach.

* **600 000 wójnitich wudowow.** Po nowischich powésćach běsche 31 prozentow wschěch we wójnje padnjenych némskich wojakow wojenjenych. 600 000 wudowow je so z nowa wudalo w posledních létach. Tak je hischcze 360 000, kiž su wdowy wostale.

* **Sswétowa wobydlerska liczba.** Po wobliczenjach wudawarja najšěršcheho amerikanskeho geografiskeho cžasopisa dr. Showaltera, wuczini wobydlerska liczba na zykm šwécze nětka 1 miliardu 830 milijonow. Wobydlerstwo pischeju pschibéra, tak so liczba wobydlerjow sa dwě generaziji 2 miliardze pschekroczi.

* **Se šobuzelnosze swojej dźowzu z jedom satwal.** Se Nowyorka so powé: Americzanski lékar Blaco Danver je so jam potśiji śtajił a pschipowedźił, so je swoju 38 létnu dźowku morił. Wot dźesaczich lét jem běsche ju Boża ruczka sajała a cżerpjesche wulke bolosze. Dokelž móże lékar kóždy dźeń jam wumrjesc, tak je wobehnu dźesacu zylnu cżicżku chloroforma dał. Won njechasche ju jam sawostajicź.

Naši cescenj citarjo

w Delnjej Hórcy

dostanu „Serbske Nowiny“ wot 1. hapreje přez knjeza **Nowaka** w Delnjej Hórcy čo. 27 na samsnym dnju wudaća. — Knjez Nowak zběra pjenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

Nakładnistwo Serb. Now.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 28. měrza 1925.

Wjerawjsche kurdy w Barlinje:
(Kurs po statnej hriwnje)

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	22,26
1 jendželski punt	20,077	100 elźkošl. krónow	12,430
100 schwajz. frankow	80,89	100 bólik. marlow	80,05

Pjenjezy běchu wjerza žadnischze a tohodla dali šmadnje drózschcza.

Efekty putachu wjerza na Barlinskej burhy mało kedźiwjenje. Hinak bě we wikowanjin je statnymi pożčankami. Do toho je nazkišt knježerstwa we wuhódnoszenju kaž blysk łajel. Jenož schpatne 5 prozy. chze tyjerstwo, pschi wschelakich wumenjenjach hischcze nahórnowacźej. To kurdy tutych pożčankow hrozmje rostschinja. Jedna so hakle wo nacźisk (Entwurf), potajkim hischcze nic wo placźazy jakoń. K tomu je hischcze bosha noha.

Na **produktowych wikach** so zitowe placźiny lédma pschemenichu, byrnjez i Ameriki powésće pschischle, so so tam placźiny rězo woldrjechjeja. Wobrot bě we zicze, mazy, womjeschkach a wotrubach znadny. Zentnar placźeschze wcźera:

w Drježdźanach

pschenizy 12.45—12.70 hr., rožki 12.15 hr. hacź 12.40 hr., jecźmjenja naimnesho 12.50 hacź 13 hr., naléschnjeho 10.75—11.75 hr., wowsa I. 10.25—10.75 hr., II. 9.50 hr. hacź 10.20 hr.

w Barlinje:

pschenizy 12.40—12.55 hr., rožki 11.70 hr. hacź 11.90 hr., jecźmjenja naimnesho 11.25 hacź 12.30 hr., naléschnjeho 10.25—11.20 hr., wowsa 9.25—9.65 hr.

We Wróćławju

pschenizy 13.10 hr., rožki 12.30 hr., jecźmjenja naléschnjeho 10.25 hr., wowsa 10.25 hr.

We termijowym wikowanju:

pschenizy w meji 13.75—13.67 hr., w juliju 13.50—13.40 hr., rožki w hapreji 12 hr., w meji 12.15—12.13 hr., w juliju 11.80 hacź 11.75 hr., wowsa w hapreji 9.50 hr. w meji 9.30 hr., w juliju 9.40 hr. hrimnow.

Wiki **wužitkowcho rostu** wcźera we Barlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde). Pschihnjali běchu 772 bejkich a wuhotowanjesnych krowow, 9 próndnikow, 3 bykt, 180 cźelatkow.

Wyhotowanjesne krowy
a bejne placźachu:

I. rjadowanje	380—540 hr.
II. rjadowanje	250—360 hr.
III. rjadowanje	200—250 hr.

Jałowy:

I. rjadowanje	250—450 hr.
II. rjadowanje	160—280 hr.

Po zentnarju žiwoje wahi:

Próndniki, byki, woły	30—36 hr.

Wiki klagachu. Njany jšót bě zadny a mésnicke kupcy.

Na pschedan:

Kolo motorske, 4 PS., Hartmann w Nowej Licy pola Hulki. — Lohke, domownik w „Swobodze“ w Budyschinje.

Wóz, dźeźazy, w Budyschinje, Bleichenstr. 11 na prawo. Na mjasnowym torholschczu 81 na prawo. — W Delnjej Schinje 25. — We Wojerezach, Zimmer, Ackerstraße 5. — W Němczach, Pernak. — Taflaty lohki, w Budyschinje, na garbarskej hasy 19, delka.

Kosa z kósczerom abo na tajku z rěmi wumělnicź w Budyschinje na Dźerdźanskej dr. 278 D, delka na slivo.

Wowza, 2-rětna, Wals w radnej pinzy w Skulowje.

Běhata 9 tyr z khaponom. Prenzlche w Nowosezach. — 3 běhaki, Mischinjanske, Kuchler w Bělej Wodźe.

Prošata w Pluschnizkach čo. 18.

Kóń, podžobny, w Bjeordźezach 15 pola Kamjenza.

Zata w Bělšezach čo. 37.

Sso pytaja:

Pohonch, Kuczizej mlyn a holczezej pola Mužikowa a bjowfu kubleř Israel w Dešanach 8. — Münchmeyer w Lubiju, Teichgasse 3.

Pachoł (Arbeitsbursche), Ohnesorge a Kupfer w Budyschinje, na šerbskich hrjebjach 34. — Strangfeld a Hannemann we Wojerezach. — Kubleř Arnošt Mutasch w Njemczanach.

Wojnaski wuczownik, Max Rychtař w Luzinje.

Schewzi, Jan Petschka we Wojerezach.

Holzu do domu, pjekař Nadezky w Kulowje. — Kupzi dwór we Lubyschezu. — Ota Engler, rěznik w Lubiju.

Drjewowa awkzija:

Njedźelu, 29. 3., dop. w 10 hodź. pschi puczu ze Zornoschyka do Wujeschka: 22 dolschich hromadow brěžoweje wotczinu.

Njedźelu, 29. 3., pschipołdnju w 1 hodź. w Rakezanskej-Kobilczanskej holi pschi drózy do Kinasjkta; 80 metrow khójnoweje walczinu.

Srjedźu, pod. 1/25 hodź. pschedanju w Kappcz kovczemje w Brunjowje 45 m. twjerdych kulluchow, 6 twjerdych hromadow a 75 m. walczinu, 235 m. tarchowow, 330 m. pjenkow, 1736 m. wotczinu, wschu khójnu. Drjewo leži w Brunjowskej holi.

Pjatk, 3. 4., dop. 1/211 hodź. po hoscenzu „t jendželi“ w Wilkowjach: 500 twjerdych metrow brěžowcho wužitkowcho drjewa, 69,53 twj. m. žerdzi w a 21.36 m. žerdzow (2760). Drjewo leži w Pozlowskej, Hnjezanskoj-Trjechowskej holi.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dopołdnja w 3/11 hodź.:

Slabe wiki, ledma ko dotalne placźiny schahowaja, wotrubly néschto lépje kupuja. Tendenza ledma pschi dotalnych placźinach.

3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza cźicha, ledma je wobchoda.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, sewjak 100 kg placźimy we statnej hriwnje.

	27. 3.	25. 3.		27. 3.	26. 3.
Pschenza	248 251	246-251	rapš. wosnjaty	15-15,60	15-15,60
rožka	234-238	234 238	woch. melasse	9,20	9,20
nalétn. jećmjenk	228-246	225-246	terebelka	13-15,00	13-16,00
nal. jećmjen	—	—	běrnaze kruźki	18-19,10	18-19,10
wowsa	185-193	185-193	bunty	19 20,60	18,00-20
kukurjaz (Mais)	176	—	wota	18,50-20	18,50-20
pschenizn. muka	32-36,00	32-36,00	lanu wosnjaty	21-21,70	21-21,70
rjana muka	31-34,25	31-34,25	mérne kupiny	11-12,00	11-12,00
pschenizn. wotr.	14-14,20	13-14,00	cite kupiny	13-15,50	14-15,00
rjane wotrubly	14-14,50	14-14,50	symo, 50 kg	3,80-3,65	3,20-3,50
capž	395-400	395-400	symo, rjane	1,03-1,35	1,15-1,20
lone symjo	390-400	390-400	„ pschenizn.	1,15-1,25	1,15-1,25
brěch	18-20	18-20	„ wowsina	0,85-1,15	1,00-1,20
pjelušchki	18-20,00	18-19,00	„ jećma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drobnowikowanske placźiny w Budyschinje.

28. měrza po hamtiskim postajenjin.

Wsche placźiny so po 1kol. hriwnje wotsymuja.

Twora			najnischi placźiny hr.	najwyschi placźiny hr.
Howjase mjaso z kosczemi	. .	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaso	. . . . .	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	. . . . .	1 „	2,00	2,60
Swinjace mjaso	. . . . .	1 „	2,00	2,40
Tukrajny swinjacy schmalz	. .	1 „	2,40	3,20
Pschenizna muka	. . . . .	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	. . . . .	1 „	0,40	0,42
Khlěb	. . . . .	1 „	0,35	0,37
Jedne bérny	. . . . .	1 „	0,09	0,10
Najš	. . . . .	1 „	0,44	1,00
Hróch	. . . . .	1 „	0,48	0,72
Stoł	. . . . .	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjacy schmalz	. .	1 „	1,92	2,00
Sušchony porć	. . . . .	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	. . . . .	1 lt.	0,26	0,30
Jedźna butra	. . . . .	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	. . . .	1 „	—	—
Jeja	. . . . .	schi.	0,11	0,14
Jedźne bunty	. . . . .	1 kg	0,48	0,64
Rolow drobny	. . . . .	1 „	0,64	0,66
Petrolej	. . . . .	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepi.)		1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	. . . . .	1 „	—	1,15

Drježdźanska burza.

Pschenza	249-255	běrnaze kruźki	20,00-21,00
rožka	243-248	pschenizn. wotrubly	13,00-14,30
nalétnt jećmjenk	250-260	rjane wotrubly	14,00-14,70
nakupnjki jećmjen	215-235	pschenizna muka	36,00-38,50
nowsy	205-215	rjana muka	37,00-39,50
cźerwjeny bjeschel	220-250	wota	25,00-25,50
rapš	380-390	pjeluschki	24,00-24,50
kukurjaz (Mais)	205-215	hróch	27,00-28,00

Fuche truhwnzki 10,00-11,25 zentnerowe truhi

Katastrofa pola Merkenbacha.

80 hórnikow z jednym korbom do hlubiny padnyło.

45 morwych.

Na janje Rebeaux Saarskeho a Mosellskeho podkopkowcho druzstwa w Merkenbachu pola Forbacha w Lothringskej sta so schkwórik popoldnju wokoło 3 hodźin žałostne njeschoso. Jedny korb, kotryž bě 1 80 hórnikami wobsadzeny, padny nadoba 500 metrow do hlubiny. Do katž běchu wumjenjene dźěła w tajkej hlubinje jara wobcźežne, sahdźechu někotre hodźiny, prjedy hacź wězachu jo prěni wuhonjowacź. Wobstejo strach, to su wschitcy hórnicy, kotrychž hacź dotal hischcze wukhowali njejsu, — jedna jo wo 50 muži —, zhubjeni, pschetož cźeli, kotrež su pschi padni, jedon korba zamjerzł namakali, su dźeź sej we wodźe, kotraž bě jo na dnje posledujcze podkopkowej khódby nahromadźika, satopili. Najwjazay je wjesołowanych su Saarzay krajenjo. Njesłožo je jo pjecza z tym stało to je so powjas rostorhnyło. Dota so tez powodźe rosschcerjeza, su limiki w konstrukziji jedneje pschipraweje na njeschoso wina. Direktaja njeje hacź dotal nic nadeschła, kotrež su ke katastrofje wjedle, niczo wosswétka. Po posledních powésćach jo z tym tak, to je na 50 hórnikow wo žiwjenje pschischło. Hacź do njeczora 6 hodźin bě so 30 hórnikow wukhowało, mjes nimi 2 morwych. Diwaj dalschej hórnikaj wumrěschtaj w khorowni. Wschitcy druzy su cźežka ranjeni.

*

45 morwych

K njeschoju w Merkenbachu so runje sdźeli, to je so hacź dotal 45 morwych a 22 ranjenych wukhowało. 6 morwych je po sdaczu hischcze w jamje.

Zapóslane.

Pěkným wolerjam klowczko na pucź k jutrischej wólbje.

Mjenschonarodni sjun tyło nimo mérj fyni w Fatimy a pruskim Jelnje. My burjay wolerjo smy pschi dowolenju 7. dezembra 1924 i naschimi hłosami jich mój zemjanzki. Tón dźak někto njewumpschanje. Tele dny je we Pruskej wutak wulschol, kotryž je zyle po pschecju naschich rycerskich kubleriow. Kaž je znate, su woni pschecźenj naschich banskich wosstorczicź, to wéla stundowcźi dali. Tónle wutak někto spuschczenje kejzowstwenja zamoł njowego dawka (Grundvermögensteuer) a wobydlenje zadanjazego dawka (Hauszinssteuer) spuschczi tym, kotrěž su placźenje wotstorczicź dali. We spuschczenju rosčinja karakterisk hamtyj. We mich knjezi jenoż wlim ryczerskich wolerjow. We wunjeschenje tuteho dawka nichtom prošnjej njetrjeba. Tele hamtyj dawk hamo wot so spuschczja. Jenoż tu, luba burstka nowa, so dyrbjał tónle dawk zaplacźicź. Je-li njejsy, je cźas zo pschichodk. Wschědnje cźitamy w naschich hamtiskich nowinach, so pak tu pak tam cźasaś finanzniho hamta cźasu kmuwiczku burka pschedawa. Jutrje jmamy jako stari wolerjo, muz ryczerskubleriow dale zeplnicź, to jich bandu datej Jarrefej na presidentski stol dopomhamy.

Jedyn holanski burik.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Handrij Howjschka, palcź w Holeschowje. — Johanna Hedwiga wuni. jan. radź. dr. Hausmaldowa rodź. Jäckelez w Budyschinje, 76 l. — Hana Thekla Alschiedrichez w Budyschinje, 77 l. — Emil Bětnar, barbjerski mischtr w Lubiju. — Gustav Zimmer, mordr we Nowych Jarkach pola Nissje, 69 l. — Wilhelm Wicźas, kježkař we Wobjez pola Weseje Wody, 60 l.

Hamtske wozwjesenja z Budyšina.

Pokrocźowanska powotanska schula w Budyschinje na hwantkownej lawšej hasy 23. Hólzy a holzy, kotrej su k jutrank schulu wuthodźili, a so hischcze do pokrocźowanjeje schule zamolwili njejsu, dyrbja so hischcze bliže kondźejna pódźelu 30. měrza 1925 dop. wot 8 hacź do 11 hodźin abo pop. wot 3 hacź do 6 hodźin wot swoje cźo. 14 staroje bydlenje na hwantkownej lawšej drózy 23 pschihotowacź.

*

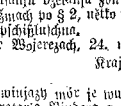

Skótne a prosace wiki w Njeswačidle srjedu, 1. hapreje 1925. Wulke transporty rańošpruskich krowow su dóšle.

Gmejnska rada

Hamtske wozwjesenje z Lubija.

Puczej z Korcz do Sserbskich Pawcez a z Korcz do Sserbskich Kundraczicz wostajenjej dla nastypowanja wot 27. měrza hacź na dalsche sawrjenaj.

Hamtske wozwjesenje z Kamjenca.

Drohi z Wóslinka do Kamjenza, z Wóslinka do Kulowa a z Wóslinka do Pisanzo Dola su dla nastypowanja na Wóslicźanskich honach wot 28. měrza hacź na dalsche sawrjenej.

Hamtske wozwjesenje z Wojerec.

§ 3 ministerskeho postajenja wo dźělanju žónkich pschistajenych w holczezach a korczmach cź je so pschemenił, to je ke zakazanju dźělanja žónkich pschistajenych w holczezach a korczmach po § 2, někto wschudy wjesna policajska wusch pschistuschina.

We Wojerezach, 24. měrza 1925.

Krajny radź.: dr. Lenoir.

*

Sswinjazy mór je wudyrił w Klenje wudowy Nenizowje, ratarja Bindera a ratarja Bärczi w Němczanskim a khěžkarja Wilhelma Nengera w Hóhnje.

Hlowny redaktor a zamolwite za politiku Marko Smolef w Budyšinju — Zamolwite za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžkyney, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinju

Kłobuki k přeprasowanju za lětny čas!

Wulki wubjerk najnowšich formow!

žonjace kłobuki wot 2,75 hr. sem
mužace kłobuki wot 2,00 hr. sem

Zhotujemy z rukowanjom za 6 dnjow.
Stare přidawki k wušiću rad sobu wužijemy!
Rjane kłobuki za překhodny čas po najnižšich płaćiznach.

Łužiska kłobukowa fabrika

a přeprasowarnja w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 34

Přijimuje też: Bischoffowa na Stieberskej dróży 61.

Oskar Meister

fotografiski ateljej
w Budyšinje na khěžorskej dróży 15.
Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny
Po skazanju so też na wsach fotografuje, tohorunja kwasne wobrazy, grupy atd.
Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapkatych a žwanšk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Fotowe projekcijowe powjetšenske domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(mějeśel Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Runklicowe,

zeleninowe a kwětkowe symjenja, Huckowy zymny židki wósk za štomy
w znatej dobrej hódnosći poruča
Max Klauschowy nasl.
mjeńcelka Frieda Löschau
kwětkowy, rostlinowy a symjenjowy wobkhod
w Budyšinje
na rózowej hasy čo. 18. Telefon 1256.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabriskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrike specialnych mašinow
w Kamjencu Arndtstr. 23.

N. B. Elektricitetne dźěłarnje mimaja žane prawo k samopředawanju a wotběrjarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

K posylnjenju poručam
wulkeńske wino
(Ungarwein) po 0,80, 1,50 a 2,50 hr.
E. Oskar Reunig, Viktoria-drogowanja
na sukelnskej hasy 7.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróży 40.

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych
kołow
janož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Exzress a Special najpřihódn. płaćizn.
Dowolam podćěłne płaćenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Ščijecach.

Poručam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěłace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkańske wobleki, židźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.
Jurij Robel
w Budyšinje *na jerjowe hasy 29.*

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjer: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. **papjerowy wotpady** po 3 pj. **lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina**
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **želzo a stare metale** jenož na wupokaz wyńosće.
Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo
Ernst Falting
w Njeswačidle.

Specialist nowočasneje wóčneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Hdźe

dam swój **předešćnik**
wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na antikowej lawskej hasy 8.
(Oty Brandta nasl.)

Bjarec meblowy dom
kuchinske wuhotowanja wot **100 hr** sem,
sofy wot **100 hr.** sem **stólcy** za hosćencarjow a zasopřed, po woseb. płaćiz. na Nowosełskej dróży napřeco wulkeje piwarnje. Podźělne płaćić je dowolene.

M. Mikela

časnikaŕ
w Kulowje
poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Syru wołmu

kupuje po najwyšših płaćiznach abo zamjenja na
Ia česane předźeno
Otto Oßwald
štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Jeja

k nasadźenju, z premijemi mytowane, kurwotobarbnych italskich kur su běžnje wotedać
w Drobach čo. 17.

Cyle wosebje tunjo

Wulkim w związku! — Nielsym w związku!

murjeńske cyhele
dźěrkate cyhele
plestrowe platy
tršne goneski
tršne cyhele
w rjanych, njezańdźitych barbach
Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold
w Tŕoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11
Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoseńowych a privatnych twarjenjach.

Prěnjoklasne
gumijowe mantle, wobleki, paletoty, kovercoaty

we wulkim wubjerku po najtuńšich płaćiznach
Julius Hamburger
w Budyšinje na bohatej hasy 12.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječiwa prěnjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“
K dobroćiwemu wobkhodźowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Kofej najlěpšich měšenjow
punt po 3.20; 3.60, 4,00, 4.40 hr.
poruča **otto Sachse.**

Vogtlandske gardiny

we wulkem wubjerku
po najtuńšich płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wumělnjenjach
Karl Günther, *wosebity wobkhod vogtlandsk. gardinow*
w Kamjencu na Budyšskej dróży 52 11.

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelska hasa 4
wurězne twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, fwjelkow, trjenjow, blidowych rubow, módrotišća.
Wosebitosć: Wupjerki.
Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hriwnow sem.
Sym też na hermanku **w Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ręču serbski! **Rychwałdźe a Hródku.** Ręču serbski!

Pawoł Wornač w Kukowje

tapecěŕski a sedłaŕski mištr
poruča swój skład
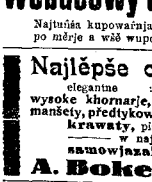
hotowych komotow
pólstrowaje nadoby (meblow), **gratu,**
košow a sćinow. stołow
po najtuńšich płaćiz. tohorunja **dźěłbu noweho dopasneho gratu**
(Brustblatgeschirr-Artillerie-Siele) na konje po 35 hriwnach.
Za **kŕiježerjow** mam nastajnje **nowe a trjebane sedła, šabraki** a **wuzdy** na składze.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wáčeh wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibńene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšem wubjerku.
samowjazaki sć
A. Bokelmann nasl.

Wulki transport młodych wysokosućelnych rańšoprusk.
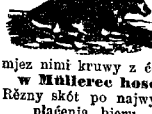
kruwow a jałojcow

mjez nimi kruwy z ćelatami, steji w mojich hródźach
w Müllerec hosćencu w Barće na předaj.
Rězny skót po najwyšših dnjowych płaćiznach do płaćenja bjeru. **Jan Rämsch**
skótny wikowaŕ w Barće.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjeńca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratařskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwóliwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowaŕstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidaŕnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospolne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

2. přiloha k čisłu 74 „Serb. Nowin“

Sobotu, 28. měrca 1925

Sto lět železniza.

Lěto 1925 je wulke jubilejne lěto maiseje železnizy. W tutych njedźelach budźe sto lět, w na železnisłej cźarje Stockholm—Darlington w Jendźelskej prěnja lokomotiwa jědźeše, kiž je wozowinikli cźah cźahnyła a tak železnišk wobkhad w Europje wotkrěła. Mužej, kotrajž to tuzaowaischaj, běchtaj Jurij Stephanson hromadźe i jeho synom Robertom. W Jendźelskej, w rědnem rěcźu Stephensonja to pischitotuja, tutón jubilejski dźeń wósnje wosławjeźcy. Nimo Jendźelskeje na wschim druhim žiwet wšom winu, što na swjatoczitowiecych wobdźěłcy.

Je pak nětko Jurij Stephanson i wotprandźitmu wusłědźerjom železništeje lokomotiwy? We wšelkich schulach to tak wuczi, we wšelkich schulskich knihach je pisane. Rjeźnizy wšcheho pak je to zenoż i wumjenjenjom prawje. Wjelestronske wunamakanje, kiž je to parna lokomotiwa, drje je średka wulkich nadobnje, duchapołnješe myslizych jenicznych człowjekow. Najcźaliźišcho wotpocznje take wunamakanje na dołhołetnym wobcźežnym dźele a prózy mnohich pschedchadnikow, prawjcho „wusłědźerjow“. Woprawdźe drje je Jurij Stephanson je załoženym modernych železnišłich lokomotiwow, niz pak i muzom, kiž najprěniši je wšelkich na myslicźu pschišłe, što móh i pomazy wupinawosće pary nětcho hibacź. Dopokazuje, što je to mózno, sčoho pak hižo dołho wrócy do staroho wokaza. Sčinidźe pospyhy su so stale, potom pak njeńa so zdźěłatki dołho nicźo, tak je wu hacź do 18. stotnika wo tenzinowanim wupinawosće pary žane wulkich nowinkow nimějachu.

Jedyn muž, kiž je we žyle wusłědźeri i tamaischeho cźasa wobzbicze wutnamjenješe, běšche Denis abo Dionysius Papin. We wšich krajach je skutkował. W Francowskej w městaczku Blóis narodźi so we lěcze 1647. Wulk dźeł swojeho žiwjenja pschejźiwi w Jendźelskej o jemez tam we lěcze 1710. Mjes tym pak skutkowaše też we Němskej. Wšelce i profesorom fyziki na wysokej schuli w Marburku. Kóžda hotowsn znaje tutoho muža, aby dyrbi jeho znacź. Profesor Papin je tola i wusłědźerjom parnoho warjazeho horuza, kiž je kruce rawtery. Wšelce w malym hižo wusłědźenje parneje mozy, na kotrejž puczu marburgzki profesor parnu maschinu ja ležbe wunamaka. Papin sestaja hrěb tam cźołom i barnej maschinu, kiž cźołom hibaše a jědźe i cźołmom po Fuldy wokoł 1707. Tuto pak bo jemu jara ja jo sła. Ležbarjej bojachu so, što móže nowe wunamakanje jich wobkhadej jschkodźecź. Su po powěsczach Papinowy cźołm do kruchow sbili. Kaž bo ja prawesho wusłědźerja znjacź, wumrě we wulkej nuzy. Schtaj běšche sapocźał wjedźecźu drnhy dźe a wunamakanja, složenja, pschepiwjenja. Cźi njachu bo wot toho cźasa hem a hischcze dźensa wjedu ja dale.

Mnohy wusłědźerjo ležbowachu jemu. S nich so wospjecźe mjenuja: Jendźelczan Savery, ja nim zewi so jeteho bnja Genii James Watt. Parnu maschinu je hacź nanajwuspěschischi khodźeńk dołpokroczo pschijmješe. S lěta 1769 hacź do 1800 sta bo jene wunamakanje po druhim. Nětko kroczesche duch wunamakanjow ljeschnje dale. Wšelce so sta, kaž to być dyrbjischce. Parna maschina trjebaschce so, so by železnizy a łodźe cźerła. Wšitcy Fulton běšche we Nowyorku prěni parnik natwarił. W gangnym cźasu wustupi Stephanson je swojej železništeji lokomotiwu. Psched nim běschtaj jomu hižo powyschkoj: Evans i Philadelphje a Trevithik i Londona. Wobaj pak njemjeschtaj prawy wuspěch. Stephanson pak běsche i jeju smysłowy nóschto nawukmył. Jemu poradźi so wschu khodźomysłu. Stephanson natwari ja železowe podkopk Killingwort poja Newkastela w lěcze 1814 swoju prěnju lokomotiwu a bóhy dalsche sa pschewjesenje wjesiwow. Jedna i tutych „železnych koni“, kaž je lud mjenowaše, słužeschi hacź do lěta 1848. Wjedźa wjetsche železništa lokomotiwa, kiž wobsbinše cźahi cźahaschce, jedźeschce mjes Liverpoolom a Manchestrom.

W Němskej jědźeschce prěnja železniza na cźerje Nürnberg—Fürth. 5. dezembera 1835 bo wotewri. Lokomotiwy běchu i Jendźelskeje. Też Jendźelczanja je nazwu wuzwoli. Prěnja lokomotiwa, kiž bo w Němskej natwari, běsche we Wbiganje ja Lipsku—Dresdźanskim železnizu. Prěnja lokomotiwa njemowalskeje bo „Saksonija“. Dalschi wutaz lokomotiwow je August Borsig, kiž w lěcze 1841 wutwori swoje.

Hdyž wutrowa rěcźi . . .

(Fantazija barbow.)

Jako w puseźinach „Wulkeńskeje pschehowanoch a mesta kaj bo słoženwasche po hodźiže cźarowaja, pschesiwich rožkowzezowjene hodźiki.

Kraśne rože kcźakachu w cźornych kudźerjowych wlosach puseźinskeho dźesća, purpurnokrasne tol. sej. Hacź, běschtaj ko jeje cźistajej wócźaj. Cźerwjene a złodźe bě wino, tola złodźeńa bě jeje rejta.

Kuttokajnje klinczachu truny hubjow, kaž by złotcźo prěnje luczki w nalcźu katchile . . . Zadobej kcźaka je rjeńa zygana, holczyna reja pak runa bo kapjerjom pjenjenjam. Jeje sjulnicźa pak wobkhacze kóż njetcźi jeje powschawm. Truny hubjow synicza bjes milotcze dale, dale a bóle, k wuzkcźaju słuchanu so hnuki. Tola cźerna bě truny synicze, cźim spěchnischo bywa holczyna reja. Krej hanja dźiwje w zitkach, wobliczo so pyri, wócźzy pak skapatej prudi žadosće.

Tola nadobna truna sajchczereźi, so pukuje, złocźcźo pohubi so posledni hunk w powětrje; — holczcźe pak hižo so k zemi.

Do tuncrecze be so narcźiwała. Najkrażnischcze zygaunk rožowcźerwjene žiwjenje bě ke kónzej.

* * *

Druhe žiwjenje pak bě cźarne, kaž bo nagy nanajcźerne. Jako bě Jan hischcze i dźěłaczerjom w tworni pukmoczła, mjenu so jednym dźeń po druhim, po jenajkim wuchinu; runało so žołmam morja, kiž na brjoły so pothubjeja. Hdyž pak nuka so bodu do hłubinow jeho duscze, wscho bodre podry, pschelama pschemożnga móz puta i njewschcźedrej mozu — pytajo cźaru swobodnotcze.

A kaž morjo, hdyž je so tmcrowało jasno do haja nocze łapadnje, tak bě też Janowy kónz — mérny, spokojny, bjes złobornoje pruhi błonja.

We khłapańcźi wumrě, pukuta cźisto za swoje prócy. Swobodne žiwjenje njebě jemu tyło.

* * *

Tłocze žiwjenje wulběhnje so wosebje mjes druhimi: złotožołte je jeho barwa.

Stólnjenje złote pruhi podachu jemu do kolébki, hdyž so narodźi jako syn samožitnju starschcyu. Złote pruhi pschewadźachu jeho też w dalschim žiwjenju.

Zajmej wócźzy błyschcźelschcej kaž dejmant, złoym wotblyschcźej trudneho dźěła so w nimaj njepokaja. Tuttokajnje błyschcźachu so jeho nazolcź włosow, hdyž so złonzu pruhi na nje lećachu. Błyschcźachu kaj běły krint Lanow, kotrejž wutrowy kaž i wětrom dobyt.

Zolte wobliczo njepschecźelcźelow jeho njemylachu, słuschachu hobu do barby, w kotrejž bě żiwy.

Zolte złoto — najmu je łajcźche i pokrynu cukam: — jcho też knjesche, hdyž bu po dokonczenem žiwjenju pothowany.

Złotožołte bě jeho žiwjenje, — złotožołte jeho skónczenje.

Pschełožił: P. Kr.

Darmo kóždemu 100 stat. hriwnow 100

njedawamy, ale prénjoklasny

pjelnjeński pjerodźeržak z 14 kar. złota

platérowany, za reklamu a zeznadobnjenje.

Při skazanju spodźiwanje zbudźaceho wunamakanja

Radio—Composition Z. R. III.

šwajcarski patent čo. 950. D. R. P. a. reklamowa płaćizna 2.— hr. (w klamach 2,50 hr.) dobérk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodźiwanje zbudźace wunamakanje njesmě w žanem wobkhodźe, žanej dźělarni, žanem domje pobrachować, dokelž móže njewuczeny, haj kóžde dźěco knydom přepalene horney, bowy, krjepjawki, mlokowe tarany, kupanske wanje atd. dźerźaliwje wupoperjeźne.

Radio—Composition přimuje na aluminium, omaju, kopor, mosaz, čorny, běły a cynkowy blach.

Bjez leitowanja! Bjez hamora! Bjez salmiaka! Bjez leitowanja!

Posyłka za 2 rentskej hriwnje dosahuje za 100 wupoperjeźenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće knydom! Připołožće pjenjezy Wašemu listej abo za płaćku jena póstowy šekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připósełemy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pjerodźerżak.

Pjenjezy wrócimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tutón poražak w milijonach pytamy wšudźom zastupjerjow. Trěbny kapital 300—2000 rentskich hriwnow po wulkosći wokrjesa. Jenož na sprawnych so zamolwjecych dźiwamy.

Wěcze Wy hižo nasnowsche?

Lětsa je stoletny jubilej wotpinlowcho khorwarja, 1825 bo wunamaka.

Psched krótkim sjě bo na kwasnej holczinje knjeza a knjenje Angelo Genua w Chicago tykacz, kiž běsche wjelschi hacź muž a 2000 amerikanskich puntow wažesche. — Amerikanski punt waži 373,24 gr.

W Parizu nošcha wobsebne knjenje nawuchnizy, kiž jim hacź do 30 cm. dołhe.

W Jendźelskej je wobsamožena wudowa jene schtowne druhstwo prospyta, što by jej druhstwo pomhało, nowego nawoženju namakacź. Naprascheowanja a porucźenja bu na też schtrě w zyłem špórcze letacź — ale kak budźe z lubymi zamołwjerjemi?

Hory spadnu! Wupjech hory spadnu w so stach wo metr. Kamjeń bo rozdrjebi a jornischcha kuhła so do dola.

W Kopenhagenu natwari bo kupjel a plowarnja ja drastownju ja 400 wosobow pod jemju, pod wulkim radniskim namjestom. — Hdyž horka na namjestnej cźoło hanjeja, ludźo cźerja, konjaze pódkoje olożbu lichtadaju, łupa, plowa a truha bo dalka pod jemju.

Eiffowa wjeża w Parizu rozschérnje nětko porjadowje wjesće wo najnowschich nóbach a to 2000 metrow dołko.

W Kopenhagenu wuda 16-létny Bengt Stroemger knihu, w kotrejž wo hwjezdarjowje pisa. Psched tżomi lětami japoża knihu pisacź. Bengt Stroemger je jom hwjezdarja.

Pschi rěcy Albanje, kiž je pobóczna rěka Tany we Sibirišku, je bo słote polo namakało. Słote polo wupschestrowa bo pschez wjazy hacź 500 kóšm. kilometrow. Pósk, w kotrejž je słote, leži dwaj metraj pod ljemkej zbożu. — Sbožowna Sibirišla.

Australzyn wowjerjo su bo wulkeho strache pschischli. Zich stadła napadaju njesmate wjerjo, kiž bo wjelkej podoba a wjele schkody nacźini. W ležach bo wulke cźerjody oziwschi rnójeznikow thowaja.

Nowy rejwańki rekord je mloda knjeginicźka Hanka Cuminka dobyła. 50 hodźinow rejwała bjez jadnoho pschestawka.

Přiwjedk.

* Nowa zokrowa rostlina. (Dobre wuhladny za ludźi, kiž rad błóskoscźe jědźa.) W puschych krajinach Paraguaja rosce rostlina, kiž na brzeźu, kiž je to znowa tak błóska, kaž najlepscha zokrowa scźina. Sčasowni wuczenzy tuthwiu błódźa, hacź bo tkmanosć tuchzasnenu pschejeżenju hodźi a kajki wužitk to pschinjesche. (Najskerje pjenjezy.) Rostlina błuscha do wulkeje rožźiny jestaj-nikow, za kotruż jim poła mag rasmjenje błóscnje rože a husaza hustka. Sčowożnina błódźeńca njese zokor, ale alnzyno, to bu wschelake mutki, kiž do zokora a druhich pschesmjetow rospadnu, jeli je wuzrjeli. Rostlinowe łopjena bo jatche a hramadźa. Zyte mało próschkow rosmywanoho łopjeńcha doścaha, k błódźenju jedźe. Też we wodźe nacźja so łopjena. Tak dośtanjech błódki likar, kiž pak so hiba. Na wjchcź mózne waschnje mózeli rostlinu wužiwcź. Jara lpomożnje je rostlina też za zolokrhorych. We, dyrbi pak so nnjprjedy wczymowtejnje a wódomnstnje dopruhowacź. Korjenje rosin dale, njech bo też łopjena a šijschki wotrěsaja.

* **Lubosćinsti dyrdomdej schtyriasćdyrdomdejsćaczlětnice.** Starowa njeschkita psched khłaposcźu. Tuto pschijschkowo wopokasa so w posledninch dnjach w Pósnanju. Psched tżomi khudi stara cźestna knjeni w mlodej starobje 74 lět žiwjeneho mandźelskeho. Žiwjenski łóschi pak njebě w njej hischcze wuzeli. Pilnje khodźesche do kofejownjow a bórzy „schlachcźi“ bo ji też wotpohlad. W kofejownji pschi jenym wódze sejna bo ś nitodusckim knjesom, kiž bo Bronisław Lesyntski njenowasche a wudawasche, so je i knjeńerom a 25 lět stary. Najlubosćinsche hodźinki hromadźe pschejźiwschtaj. Bórzy bo rosmydźischtaj, so słuschataj hromadźe. Pyrjasa starschcźina pomjenowa nitodebo lubebo sa žiwjeneho pribatneho sekretara a pschikubi jemu, so by s nim posdźischo wuzeli. Po nekotrych dnjach najpilnischeho dźeła pak wopuschczi nitodźenj žiwérnu domcźk wudowy. Zenje wjazy njeje starschcźina njewdała žiwjeho lubowarja wohladała. Jako dopomnjerje je sebi zyle pjenjezy, wschelake drohotnosće a wjele schatow zobuwsak.

* **Jónska mordarka.** Mordarstwo na Barlinskej słužobnej bjuru wujaschnje.) S Rostocka je Józef Kuž bo we žiwotnym cźasu pisazsche, mori bo 6. dez. sudźenstwo lěta na wuczu i Warnemünde bo Diedrichshagena słužobna holza Paulina Spieckermannez i Barlina. Hdyž běchu wschelakich mordarstwa podkładowy jaho puschczinu dyrdźeli, jaschu służnjenje służobnu Bertu Lassz i Dessmenhorsta, kotraž běsche je Spieckermannez judźi a też cźeńcźischo i njej wobtrudźesche. Nětko je Lassz ho wuznała, so je Spieckermannez i pschiludjenjom, so nóże jej nowu służbu wobstarasz, do lěha nawabiła, hdyž je ju potom je Seckeru zarahyła. Jako pschicźinu swoi-ho njeskutka wudawa Lassz, so je ju policaja dla zaudźerżowa pytała a ju je jeje. Wjazy papjery nad jeju hareje hoby wobstarasz chcyła. Hižo w novembru 1924 je Lassz Rosdockim holzu do Hamburga pscherowała. Tola njeje tehdy skadnosć namakała, ju służnjowacź. Dale je Lassz ju wuznała, so je 27. nov. 1924 w Güstrowje wešu Wólkez napadła, i kotrejž w bróžni pschenoscźalche. Stónczuje je ju do juchowcze jamy cźiscźyła, i kotrejž pak możesche so cźeżkorunjena hischcze żiwa wumrooba-dźacź. Też w tutom padze chyscze sebi Lassz jenoż papjery pschijbowjeź.

* **Zyle amerikanske.** Bohata mloda knjezna miß Cecil pschechodźowaschce bo wschednje w Newyorku w hatej sjawnej zahrodze. Jednoho dnja wuhlada rjaneho mlodźenza, do kotrehož bo jej zahlada. Mlodźenzej bóhu so jara witane a pśtowaschce sebi znajomstwo. Jednoho dnja pschijndźe knjezninna mazej sa tym a praschesche so swojeje bźowki: „Schtó je mlody knjez, i kotrymž so zdźensa popoldnju na pschechodźowanju sabawjeschce?“ Dźowka, knjezninka Cecil, so jara wuhrěża. Mnuja druhym knjezninczkam w swojej jitrnjizi so jara farcźowjeni a i dyrkotazym, płaczitym hłosom wulma mazeri: „Macźi, knjez, i kotrymž sym powedała, je bażnik.“ Mazej ho na to jara rosżori, amerikanske powadna so w njej sjewi, a tżerpi wusmjeschnjo: „Bezpink? Kak mózesche jako milijonarowa dźowka so do takeho khudoho zahladacź a i ym wobkhodźacź.“ Tute słowa knjezninczku potrahchu, a wschon smuzitosć pak hischcze njechwoli. Do pschichodna wjelo a na luboscź bażnika ho zapjerajo rjeknu mazeri: „Prošchu, to njeje žadyn wschedny bażnik! Kaž je mi powědał, pische jemu nawschitki swojeje firmy w hrónckach.“ Spotajnje mazej wobliczo zawjeseli. Stupi bliže k swojej bźowzy a schepny ji do wuscha: „Tak? To je nekuto hanjsche. Tuž pschepropymoj njenowaneho knjeza tak na hosczinu!“ Miß Cecil je wjesce spokojena była.

* W Jerusalemje, we šlubjenym kraju, woda njedostaja. Lětša je so jara mało dešcžika našchło. Rajwjetscha nuza je z teho nastała. Woda so rozdźěluje. Twarjenje je šestało. Studnje jara mało wody podawaju. Wyschnjesće wurnadźuja, kak mohło z tuteje nuty wuticz.

* 3000 młodych holzow a jedyn muž. Amerikanzan šadowi wikowarjo, kiž zyle łódže jabłukow do Jendželskeje ćelesu, wumuślichu šrěbi, do jednego dešcžika z jabłukami papjerku połožicz. Na papjerku běchu napisali, jo dyrbje so knjes Takatak w Oregonje woženjeć a wo poručenja proša. Kaschćik pósła so do Jendželskeje. Tam namakachu tež papjerku mjes tsjumi liczkatymi jabłukami. Wjele so wo papjerku powědalche a pisałche. S města Oregona so nam někto pische, jo je so na napiš wikowarja we šadom ksoro 3000 listow pósłało. Wschě su wot knježeniczkow, kiž zhadža so rad wudacz. Muz dak pyta jenoż jenu mandželsku a někto na 3000 holcow na schift. Sdnkunych 2999 pak budźe wjeze wědźecz chcyć, chohdła je runje tuta a nic druha wuzwolił. To budźe hischcze chwila. Hoj jabłuko, wono je hižo njesłožo w paradisu pschinjesło a někto šaso.

* Kak hej wón to myšli. Amerikanski słownik kiž na měhacznje na 200 porow wěrowacz, wuprajł so jenemu dopisowarjej: „Najwjazy njewi,skow rom žyły, łaž bychu so k rěnej lawzy wjedle. Napadne je, jo su mkode holzy z mězo bojasliwische, hacz te se wjzow. Njewjesły se wkow maja kuražu a so w najmjenschim njeroshoria. Najskerje su dowidźane, so dyrbja někto polinku dožicz, kotruz su hej nadrjebise. Mužojo su pschi wěrowanju husto duchanjepschikomni. Myšlu, jo hebi mjelčo wuliczeja, kelko to měsa wsacz."

Z dźěćaca erta.

Maka Hańža dósta czetu wopytajo k wjeczeri „rolmupsa". Hańža njebe tajke šwěrjatko hischcze wohladała. Czeta so tehodła woprascha: „Njeschasch to jeszcz?" — „Ně," wotmolwi Hańža, „pjuczu pjeczeń za njejem."

*

Jankej a Jurkej chzyschе macz prawje wulke wjeselе szczinicz. Wona so tehodła woprascha, hacz bychtaj rad widzałoj, jo czeczimu matu Herrku zyle do domu wosmje. Jurko praji: „Macjerka, to tola nieczini! To njeby było k wutracu. Ja žym wjeselu, jo je wokanje a schkrečenje se mnu ke konzej a někto dyrbjało so sazo sapoczecz."

*

Dwaj hólzaj běschtaj jednemu muzej pomhakoj korb njesej. Sa to da jimaj 10 pjenjezkow. Hólczej, kotremuż bě 10 pjenjezkow dał, pak woprascha so zuseho: „Nimacze trzschi dwoje 5 pjenjezkow, hewak pschindże do bicza." Pschecjelny knjes rad prošstwu dopjelni.

*

Wuczeř so malcho Pawoła prascha: „Kak dołhi je kilometer?" — Pawoł wotmolwi: „Wot jedneho kamjenja k druhemu."

*

10 letny Jakub njebe wschě schulske dźela czinił a tehodła nawda jemu knjes wuczeř jako khłostanje něschto napisacz. Hdyž někto Jakub khłostanjo knjesej wuczerjej pschedposłaj, praji món: „Jakubje, ty by tola z wokojnikom pisał, to ty njeje měsch. S wokojnikom pisam ja jenoż dobremu pschecjelej." Jakub pak k. wuczerjej rjekny: „Njejsmoj mój žebi dobraj?"

*

Wuczeř prascha so w schuli: „Dźeczi, prajeze mi, z czeho dźela so kolbasa?" — „Ale Mijnko, ty by tola rěsnikowy žyn, ty dyrbiš tola wěsczej!" — „Knjes wuczeř, ja drje wěm, ale njeżměm to prajez, hewak dóstanu doma puki wot nana."

Směški.

** Sle šwědomjo: Někchi kupi w pschedawarni punt zokora, pytny pak doma, to je zakor z pěskom a mukt namělchany. Na to staji sežhowazy nawěschik do nowin: „Jeli mi pschehwy, kotruż je mi wežera punt zokora, i mufu a pěskom namělchaneho, pschedał, hnydom punt czistego zokora njepóscżele, wotsenju jeho mjeno w nowinach." Pschipołoži swoju adrezu a — o džiw! — hischcze na samym dnju dósta wot 7 wschelakich pschetuzow po puncze zokora pschipósłane.

* Studenta a policista. Wjeselý studenta chzyschе žebi ras žort jahracz. S korczmy wujwjsmschi dožschce k strażnikej a rjekny jemu: „Knjeze strażnik, prajeze mi, smě so strażnikej prajicz kamel?" Knjes strażnik so roshori, hrožeschе studentej z wschěmi paragrafami: „Schto macze wy w myslach, człowjeka take rarice?" Student rjekny dale: „Hdyž to njeje dowolene, je trzschi dowolene, kamelej prajicz knjes strażnik?" Policista wotmolwi studentej: „Zo nóżeсze czinicz, kaž so wam spodoba." Studenta na to k policistej: „Dźakuju so wam, knjeze strażniko!" Studentowy žort pak žudnik hinak pożudżowaschе.

* S pohrjebneje ręcze. Jednemu schewstemu mischtrej jemrě 6 mandželskich. Wschi pohrjebje schesteje mandželskeje prochcelche knjeza fararja, to pschi narěczi pschipomnicz. Duchowny to pschisłubi. Wón wuhwoli žebi hrónczko: „Se schežez tyschnoscow je cze knjes wumožił a we šednej njedobri cze žan. njesłožo porjechicz."

** W džiwnosće. Jeopn knjes, kotruż so na najkhwańschim měcze w džiwadle šedži, sahórcża nadoso poi wótrje pschi šebi: „Schto so tola nieczini! Kolh dyrbi tola skoro na jewischczo pschiptuwacz! Je tola hižo 2. zednanje — a kolh tu pschez[illegible]" — Na to wotmolwi knjes póbla njeho: „Kaž so ida, wy hischcze njewědzeze, to so dženja „Lohengrin", w kotrymż kolh na jewischczo pschi[illegible] Je to tola „Carmen". — Na to praji pschi knjes: „Ach, ty mój Božeczko! — runje „Carmen", tuta hra, kotruż znaju kaž swoju mószcheń!" Prajiwschi to, wopuschczi džiwadło

Hamiske wozjewjenja z Budyšina.

Sakhowanje wólbneje šwobody.

Pschihlušujchе wyschnoleze so kedžbne sežinja, to bychu krucze mi to hladałe, jo by so pschi wólbje němiskoho przesidlenia pschichodnu njedźelu na kóždy pad wólbna šwoboda sakhowała.

*

Na Lowjeno 496 wikowanskeho sapiża, firmu H. Schomburg a šynojo, akzijowe tow. we Wulkej Dubrawje napisuje, sapiża so 16. měrza 1925: Psches wobstankinje generalneje shromadźizny wot 29. dez. 1924 je po notariskim protokollu wot 29. dez. je so towaršwo ske wujednanje wot 4. jan. 1922 w §§ 6 a 18 z psches wobstankinjenje dohladowaskeje rady, kiž ma pohnomóz, wot 20. 12. 1924 § 26 wotnoschka 1 tow. wuběranja wotměniło. Sakładny kapital je so po protokollowych postajenjach na 3 320 400 hr. ponižk a rospadnje do 50 000 sakładnych akzijow po 60 hr. a 1800 wurjadnych akzijow po 18 hr. Wschě akzije su na mějičela pisane. Poniženje je so pschewjedło.

Hamiske wozjewjenje z Lubija.

Puczˇ je Schpikalow do Cjornjowa a do Truschez je wot 27. 3. 25 dla nadžypowanja sawrjena. Jězdžicz może so i Cjornjowa na Wujsedł, je Truschez pak na Krajow.

Droha z Kettlz do Karlsbruna wostanje dla nadžypowanja wot 27. měrza žem hacz na dalsche sawrjenja.

Hamiske wozjewjenje z Kamjenca.

Puczˇ sawrjeny.

Doke so puczˇ mjes Zurizami a Hdlowom z nowa nadžypuje, je wot 2. hapr. hacz na dalsche sawrjeny

Zuriczańska gmejna.

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

Sastaranje džělonjemějerjow.

Pschinoschki k sastaranju džělonjemějerjow postaja so wot 1. hapreje 1925 na 1/2 proz. sakładnje mzdy.

*

Mjes skotom skótneho wikowarja Kilnanza w Ruhlandže je po hamiskim skotolekarskim postajenju pokhroma wudyrila. Jeho dwór je jawrjeny wotjezh. Wyschje postajenja płacza kaž w „Sserb. Nowinach" wosjewjene w pschichoły czo. 10 wot 13. januara 1925.

*

Pschepodacze.

Czěsliske, tischlerjowske a klampnarske dźela pschi nowowarje khěže za wokrjesnych sastojnikow we Wojerecach dyrbja so pschepodacz pisches sjawne wupisanja we Wojerowskim wokrjesu hydlazymi firmam. Pschepodanske połožki, kaž daloko dopałacza, płacza

a) 4 hr. za czěsliske dźela,
b) 3 hr. za tischlerjowske dźela,
c) 3 hr. za klampnarske dźela.

Dostacz mózesch je w hamtskej jstwi wokrjesnoho wubjerka schadne dny dopoldnja wot 8—12 hodźin. Pokiczenja maja so z napjmom „khěža za wokrjesnych sastojnikow" najpodstatscho hacz do soboty 4. hapreje 1925 do 12 h pschipołdnja sawrjene wokrjesnemu wubjerkej zwodacz. W šownym czasu wotewrja so poručenja wo pschichodnosczi samolwjerjow.

Sserbšzy wolerjo! Wolcze pschichodnu njedźelu wschitzy

Wilhelma Marxa

kotreboż je kschesczijanska ludowa strona postajila. Teho dyrbi kóždy kschesczijanszy a šerbšzy czujazy Sserb wolicz. Kschesczijanska ludowa strona je w kritiskich wokomikach za kschesczijanske wocžehnjenje dźěcži a za prawa a šwobodu kschesczijanskich zyrkwjow smužnjwje a z wuspěchom wojowała.

Pod Marrowym kanzlerstwom je so měr a porjad w naschim kraju widomnje skrucził, nasche pjenjezy su stajnu hódnosez dostałe, nasche hospodarstwo sašo dno namakało, na kotrymż może snowa twaricz.

Pod Marrowym kanzlerstwom su so nasche mosthowanja z wukrajom a wschěmi nědhy njepschecželskimi statami hladajzy polěpschowałe a normalne wikowanje z wukrajom rosło.

Tehodła mamy k njemu dowěru, jo němsku republiku po tutym puczu k měrnemu roswiczu we kschesczijanskim duchu dale powjedże.

Dr. Jarresa njemózemy wolicz. Wón je kandidat ryczerkublerjow a wulkich fabrikantow. Tych luboscz k wotczinje so we pjenjezнej móschni sawoczina a so w pjenjezнym měsche skónczi. „Pjenjezna luboscz pak je korjeń wschelkoho zleho", tak praji hižo šwjate pismo. Tehodła jich duch rospadowaze kschesczijanske poczinki na zanu selenu halosu pschinjesez njemoze. Sa jeho kandidaturu broja z pjenjesami. To nam praji, so pytaja žebiczne sajmy. Te storcza nasch kraj do nowych snutskownych schmatanzow a njemerow. Dr. Jarres je muž swonkowneho ministra dr. Strezemanna. Tón je so podał se swonitej politiku do wotrocžstwa Jendželikeje. Ta pschinješe nam borzy zapletki z wukrajom.

Nasche kschesczijanske a šerbske šwědomnje nam tehodła kaze, Sserbow namolwjez:

wolće Marxa.

Wubjerk šerbskich wustawje šwěrnych wolerjow.

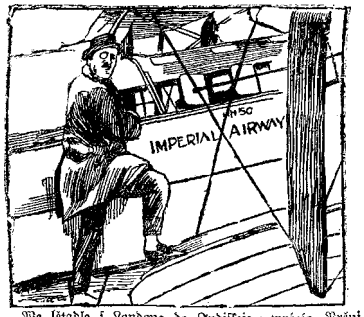

We létadle ſ Londona do Indiſeje a wróćo. Prěni tajednik jendżelſkeho privatneho létakſtwa je general Brancker. Wón na 18 000 jendżelſkich mil w létadle leżeše. To je hač dotal najdlěšichi w létadle pšcheleſcanu wuſ

Spuz indionoju hotuja ſo na jeſor po N-mſkej. Parna łódź „Deutſchland" je ich k nam ſi iwjeſa. W p... ſtawje (Dafen) Kryżoven u na němsku jemu ſtupił. W tom noſtupja hromadże ſ wu... kim zyrkuſom ſwoje wuczowanje po Němſkej. Wěrcze teſ po Buchyſchku pſchindu. K a...na abo territorij delata w ſjednoczenych Staatach pokazuje Ameriku je jich domina. Woni ſu pozſtoſni ſtatk něhdy mózneho indianſkich ſplahow w Ameriku. Satonje Ameriki ſich narodnoſcź ſchkiaia, hyrniež jenoż hiſchcze 2500 duſchow liczitt. We ſwobodnej němſkej republiky ſydli pozſtedni ſtatk něhdy- mózneho pſchiłobjowſkich Słowjanow, mjenujuje my Sſerbiu, a ſtuy 10 krócź ſylniſchi. Ale zadyn ſakit naſchu narodnoſcź njeſchkoda. To ſo teź ſwobodu njeſmuje.

Tokio, hłowne město Japanſceje je ſaſo wulki woheń potrjechiło W poinóznym dźelu města wotpali ſo na 3000 iwarzenjow. To w tutym měſcze ſe zanym dźiwom njeje. Twarzenja ſu ſwjetſcha wſchě drjewjane a po jenym hač dwěnaj poſchodomaj. Najwyſchſche ſu hač do 7 mtr. wyſoke. Wokna ſu ſ welijowaneje papjery. Pſches nje ſwětłoſcź dnja jenoż bluka do ſtwy pada. W njej nimaich ſkoro żaneje nadoby, ani ſtolow, ani błidow, tawkow abo khamorow. Na podobu iſchpundowanje ſu pleczene ptachty nakładzene. Na nich Japanoju nohi pſches lichiż ſydaja, każ naſchi krawzy pſchi dźele. Takle ſjedżo jedża, pija a żebi poiwedaja. Jedżne a picźne ſudobja ſtajeja na poblohu. Hakle pſched 60 létami ſu ſapoczeli maſywne domy twaricź. Te pak ſo w tutym kraju ſa khmane njewopokajaja. Japanſku a teź město Tokio huſto ſemjerżenja potrjechja. S zyhelow a kamjenjow natwarjene domy ſo lohzy ſaſtyjnu. Drjewjane twarzenja podżeniſke ſtorki ſcźe witdżerża. Hakle tamne léto ſu ſatraſcźne ſemjerżenja Tokio żadławje japuſcźake. Poł města pſchewobroczi ſo do roſpadankow. K temu hiſchcze woheń wudyri. Tón ſapuſcźenje hiſchcźe powjetſchi. Teź pſchimórſke město Yokohoma ſo

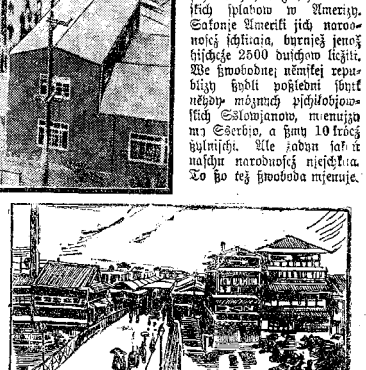

teżdom ſniczi. Najrzeńſche bitwiſte łódźe japanſkeho łódźſtwa ſo teżdom ſaniczichu. Po tyżazach buchu ludźo morjeni a ſranjeni. Tokio je poł tak wulki każ Barlin. Na 75 kóżnych kilometrach bydliaj 2 miliońaj ludźi

Naš čas we wobrazach

K wólbje němskeho presidenty.

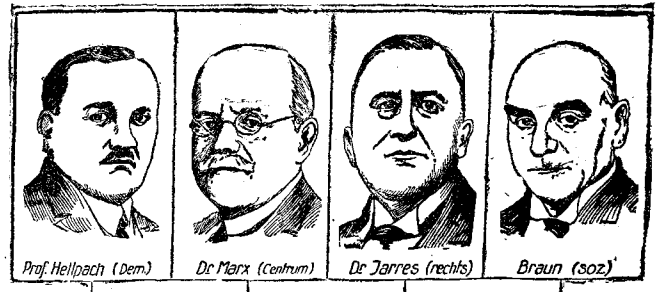

Jutnje njedźelu, 29. t. m. dyrbi němſki lud k prěnjemu rajeſ ſwojeho preſidentu wolicź. Ale koho? budże ſo někotrymżkuliż naſchich cźitarjow a pſchede wſchěm żerbſki lud praſchecź. Mójemy dżenża zyły wubjerk ſa tutu kandidaturu poſtajenych mużow podacź. Jako prěnjeho pſchedſtajeja nam pr. **dr. Hellpacha.** Demokratoju jeho nam poſtiċuja. Wo nim pak hiſchcze malo ſnajemy. Tak wjele wěmy, jo je južny abo pokoſchi Němz a ſo je jako demokrat ſwěrny pſchiwiżowar republiki. Jako druheho kandidatu preſentuje nam hſchesćanſka ludowa ſtrona **Marza.** To je nam hižo ſnata wożoba. Wón bě hač do dezembra ſanċeneho lěta ſ kanzlerom němſkeje republiki. Pod jeho rumnym, měrnym a ſprawnym ſadżerżenjom ſmy we ſnutſkownej a ſwonkownej politizy pſchiſchli do měrniſchich a porjadniſchich kolijow. Wón wużiwa wożebje dowěry wukraja. Tu pak naſnje ſa naſche hoſpodarſtwo trjebamy. To dyrbimy ſaſtaracź ſ tunimi kreditami. We kraju je malo pjenjes. S tymi może nam jenoż wukraj wupomhacź. Tón pak dże to jenoż cźinicź, hdyż ma k nam dowěru a jeli nowe ropoty a njeměry njehroża. Też kóżdy hſchesćſcźan może jemu ſ dobrej wutrobu ſwój hłoż dacź. Hſchesćſcźanſka ludowa ſtrona je ſtajnje najrazniſcho a ſmużnżnje ſa hſchesćſcźanſke wotcźehnjenje dżeċi a ſa ſwobodu hſchesćſcźanſkeje zyrkwje wuſtupowała.

Jako ſcźeċeho kandidata potykuja nam **dr. Jarreſa.** Tón bě hač do dezembra ſ miniſtrom ſnutſkownych naležnoſcźow. Serwak je wyſchſchi měſchcźanoſta (Oberbürgermeiſter) Duiſburka w Rheiniſkej krajinje. Pſchecźiwo franzowſkemu nadtnjeſtiwu bě żo ſ nječźim pſchejſchol. Tohodla tyknychu jeho na 2 měżaju ſadu ſchwedſkich gardinow. Jeho ſ wulkej reklamu wulkoindiſtrialni a wulkolejomnoſcźerjo potykuja. S hromadami broja ſ pjenjesami ſa jeho kandidaturu. Kóżdy żo praſcha: kak pſchindże, ſo maja runje tele wyrſchty na jene dobo telko pjenjes wyſche. Woni widża wěſcze w nim muża, wot kotrehoż wotcźakaja, ſo budże jich ſajmy, jich mózniſche, jich pjenjeżne měchi wożebje ſchkitacź.

Sozialdemokraci ſu něhduſcheho pruſkeho miniſterſkeho preſidenta **Ottu Brauna** poſtajili. We Königsberku we Raniſchej Pruſej narodżi ſo 28. 1. 1871. Po powolanju je kniſcźiſchcźeż. Sſo prózu a wukżo bu poſdźiſcho ſ redaktorom ſozialdemokratiſkich nowin. W lěże 1914 wuſwolichu jeho do ſtatneho ſejma. Wot 12. 11. 1918 hač do 21. 4. 1921 bě ſ miniſtrom ratarſtwa. Jako tajki wón ratarſku cźeledź a dźěłacźerjow organiſowaſche. Hewak pak wo ratarſtwo wulke ſaſtużby nima. Samoſtatni ratarjo ſ nim jako miniſtrom jara ſpokojni njeběchu. Poſdźiſcho je ſ pruſkim miniſterſkim pſchedſydu był. Jako tajki je wěſak w Pruſkej měr a porjad ſakhowacź; wożebje je kraj pſched kommuniſtiſkim pſchewrotom wobarnował. Jako miniſterſki pſchedſyda je żebi cźeſcź a khwalbu dobył.

Němſke nazionaliſtiſke organiſazije ſu ſa ſwojeho kandidatu generala **Ludendorfa** poſtajili.

Kommuniſtojo ſu wěſteho **Thaelmanna** poſtajili. Wo nim njemóżachmy niczo blížſche naſhonicź.

Skónczuje fu wschelake portaje bóle na prawišu, kotrej wožnych pschicjinow dla j Jarresout spokojom njejšu. **dr. Helda** postajili. Tón je j *ministeritim presidentom* Bayerskeje. Tam tež wšeje najwjazy plušow dostanje;

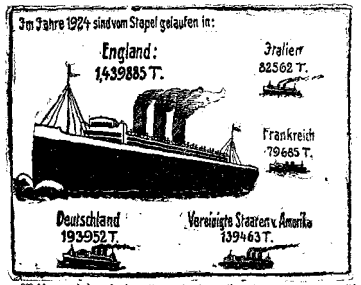

Wójna njeje niz jenoz na kraju, ale tež na morju wulku šahubu nacžinika. Niz jenoz wójnske łódže fu fo podmórike, ale tež wikowanske łódže j hromadami. Tohodla wschě kraje semje, kotrež maja sajtmy na morju, łódže twarja. S najcheho wobraza spóznawamy, so ma fo njes nimi němska republika pódla Zendelsiferie naibóle do fzecha.

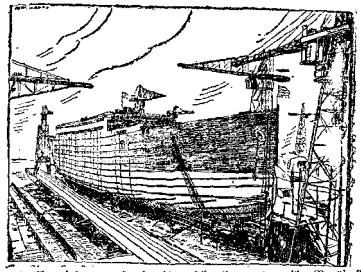

Sakle njedawno fu dwójny schrubowy parnik „Berlin“ na wodu puschczili. Hižo j najcheho małeho wobraza widžimy, so fo tu wo hobrsku łódž jedna.

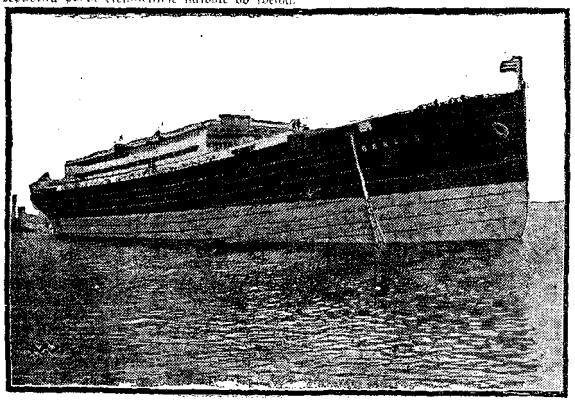

Wo tutej łódži: j bobom też hischcże wjetschi wobras podamy. Łódž je woprawdžity hobr. Wona samóže 20 000 tunow wopschijerz. Łódž fluscha pacnózno ńemskemu Lloydej. To je družitwo, kotrež ma wjele łódžow na wschich morjach świeta. Wutoru, 24. měrza, łódž na wodu puschczichu. Mandželska wyschscheho měschczanosty Boeza ju na mjeno „Berlin“ wukchcži.

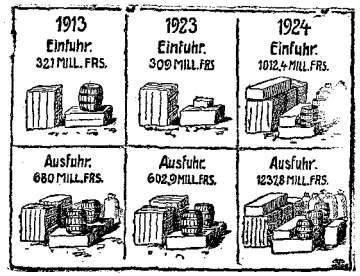

Tutón wobras nam jaśnje rospischе, kak žiwy je wikowanski wobkhad mjes Němskej a Belgiskej. S njeho wuczitamy, so je dowos wo tři krócz wjetschi hacj do wójny a w lěcze 1923. Też wuwos je dwójzy tak wulki kaz be psched 10 létami a w tamnom lěcze. S teho widžimy, so kraje, kotrež njedawno hischcże wójnu wjedžechu, so w měrnym wobkhodže jažo jetkaja, haj wujednaja.

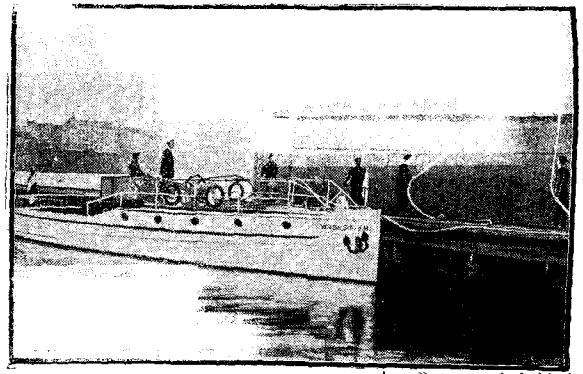

Kaž w druhich wulkich městach ma Berlin nětko też swoje zykawy na łódžach. Łódž a zykawy eżerja so s motorom. Wone wujědu na pomoz jenoz tehdom, hdyž je wohenj w leżownoscžach wudyrił, kotrež pschi wodże a pschi rěkach leża. Wot wody žem podpjeraja wobory na kraju. Wone maja pschiprawy, so je možno, je po schrowym pucžu na pomoz jawosacž. Je-li njejžu k hascherju wuježe, wujěžuja druhdy jako patrouille strażowazych wobornikow.

Politiska karikatura: Michał žedži polny wotcžakowanja ja blidom na wobjed so njejelo. To chze prajicz: zyła Němska i njescžerpliwoscžu na wunoschk presidentskeje wólby cžaka. Kaž Michał sa wobjedom sdychuje łóžda strona njescžerpliwje žeji powěda: „Nadžijomnje budže moja kralwa!

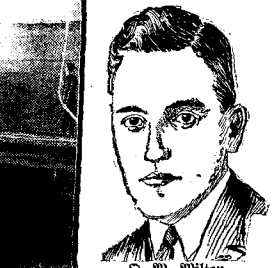

O. M. Milton

Na tutym wobrazu sejnajemy so se 24 létnym prawisnikom O. M. Miltonom. Wón je nawoženja, potajkim pschihodny muž dollarowoje prynzeży Meiß Rockfellerez. Ta je najbohatscha njewěsta Ameriki, móże byc zykeho świeta. Je-li pjenjesny sbožowneho cžinja, budże se sbožownych najsbožownischi a pak też niz.

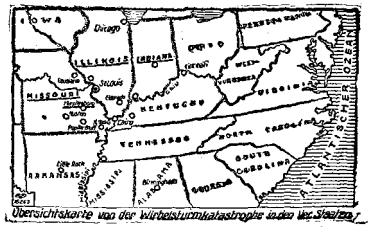

Übersichtskarte von der Wirbelsturmkatastrophe in den Vereinigten Staaten

Tuby podamy khartu tych krajinow w Ameriży, we kotrychž je wóndano sahubny tornado tak hrožnje zyhnowak a telko woporow žadak. Serbske Nowiny fu wo sapuscžejach a woporach nadrobnje pišake.

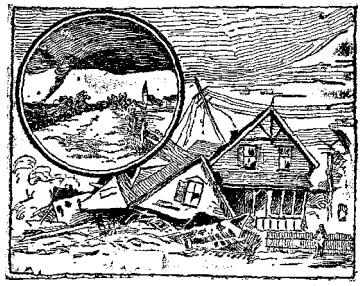

Nasch wobras nam dowoli pohladnycž do tutych njezhlyschanych sapuscžejow. We twarjenjach je tornado tak zyhnowak, kaž by nehdže drjewjane budki prěti a pódla lmietak.

po jeje wulkosći a scherokosći. **Ale też to chce ſ tomu ſtowjeſko projicź, kak chce ſtebi ſchtó ſwoje kóſko poſchczekacź abo ſwój ſtatok pſchiprawicź.** Niebjeſwajcy wſcheho teho chcemy naſchim cźitarjam tu jedyn plan pſchehpokazaćicź. Tón wjeſće poda naſtork k dalſchim pſchemyſlowanjam a pſchiwjeſće cźe na nowe mußlicźi, kotreź cźi hewak pſchipadnyże njebychu. Też hižo hotowy ſtatok ſamoſeſch po nowych idejach w tom a tamnem naſtupanju porjeſbáćicź abo porjeſiſchcźicź.

Naſch wobras pſchedwjeſdźe nam tajſi naczíſt abo plan. Po nim je leżomnoſcź do tſjoch dźelow roſpokożena. Tu widźimy wodźel ſa dwór, domſće a druhe twarjenja, ſadowu ſahrodu a kuchinſku ſahrodu. Twarjenja ſtaj po możnoſci pſchi poknożnej kromje leżomnoſcźe, ſ tym wobaraſch hrubym poknożnym wětrom. S bobom zyłej leżomnoſcźi najmjenje ſ tym ſwadźa, ſo jej powětr a błonżo bjeru. Na błónčnej ſcźenje domſkeho (na naſchim wobrazu piſmik H.) naſadźej wino abo ſadowe ſchtomiki, kotreź prěkuſchaju abo leżeźam (ſpalěram) pſchiwjaſujeſch. Troſchku ſtronu natwar kłéwy abo

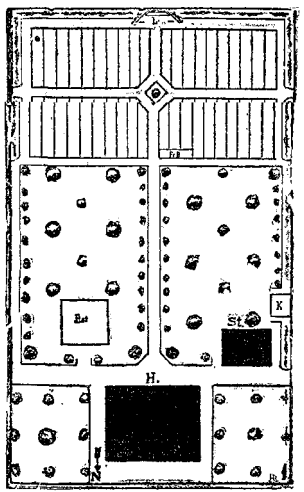

hrúbźićźkn ſ kólnju (St.). Sady njeje nadeńdźe ſo pſchi ſamej njeſy ſmjeczowa vbo hnojowa hromada. Pódla domſkeho naſadźej ſadowe kerćźi abo na pol wyſoke ſadowe ſchtomiki. Pſchi puczíku podla twarjenja móſech ſchtomiki po běrnizy (Windfaden) abo grocźikach cźahnyćź. Dyrbiſch pak ſa tym hladacź, ſo pſche wyſoke roſtłe njeſchchu a cźi ſkónczńje wokna ſaczémnjowake. W ſadowej ſahrodźe na raiſchej ſtronje pſchiprawuj ſtebi pcźolnizu (Bst.), kotruż moſy hrobłe na 60 kórczow pſchihotowacź. Hrobźićźka abo ſtideny pſche bliſko pſchi domſkim ma wſchat też ſwój ſchpak. W lećze ſo muchi rady ſ hrédźe do domſkeho pſcheghbluja a cźi nékotre mjerſanje pſchihotuja. Sa to pak pizu pſchedaloko nośnyć njetrjebaſch a ſamoſeſch też w nozy łóhſcho ſa ſkotom pohladacź. Ma-li ſtatok milinu, njeſadubź na lampu wonka pſchi domſkim, ſo moh pſchi cźmowych wjeczorach a nozach dwórcźć a ſahrodu wobſwětlicź.

W ſadowej ſahrodźe njech ſo wyſoke ſchtomu je ſadowymi kerćźami wotmeńjeja. Pſchi puczíku a pſchi płotach naſadźe jahodowe terćźki. Też w kuchinſkej ſahrodźe ſmék je pſchi płotach naſadźećź. Do hrźedź tuteje ſahrodki ſadź ſadowy ſchtom ſrénjeje wulkoſcźe. Na połonſchim płoćźe w hrźedźnym polu natwar kłóbnizu (Laube L). Tam **do kuchinſkeje** ſahrodki ſaſtupiſch, woſtaj bleczł ſa parniſchczo (Frühbet Frb).

Tutón naczíſt ſmécch, ſo wé, na wſchelakore waſchnje pſcheměnicź. Tak możeſch ſadowu ſahrodu na łónz leżomnoſcźe a kuchinſku wo hrźedźa położicź. Khłódnizu możeſch w bliſkoſcźi domſkeho natwaricź a jeje wokolinu ſ twěrkami wobſadźećź a wupyſſchicź. Sady hródźicźki możeſch też ſ prom rumnoſcźe pſchiprawicź, do kotrejeż móża ſo wuběhnyćź. W naleźu a lećźu możeſch zyłku ſadowu ſahrodu pjerſinatſkemu ſkotej pſchewoſtajicź. Sa to dyrbiſch kuchinſku ſahrodku zyłe ſ płotom wobbacź, ſo cźi do tuteje ſabéźake njebychu. Radno njeje, pod ſchtomy hiſchcźe ſelenínu (Gemüſe) ſadźećź. Te toni płónza ani włohi méće njebychu. Trulkaſty a tłółkt lubowaze roſtlinki bychu tam ſnano hiſchcźe tyle.

Derje dźerżaza kita ſa porzelanowe, kamjeńtne a hlinjane ſudobja.

K temu wſmi dźél tworoha a tſi dźéle ſamohaſchaneho wapna (ſelbſtgelöſchter Kalk). Ta pak dyrbi muczła drobna być. Wſcho tak dołho měſchej a dźékaj, domiž ſ teho huſteje żołby njeſmějeſch. W njej pak njeſmé ani jornjatka twjerdeho być. S njej ſpomaj kruchi roſbitych ſudobjow a potom je ſako hromadźe leſiajej. Méńo njech ſudobje derje wuſchkńje. Kita, kotraż je ſo pſchi kromach wutłóczíta, ſ nowym wotſtroń. Je-li ſudobje dotkodnje wuſchkńyte, je tak twjerde *każ nowe. Wone ani w horjeńcu, ani w mokrym njero*ſpadnje.

Wobuża a kożany grat rady płéſnjiwi je-li jón we wékożnych rumach khowajeſch. Pſchi kachlach pak ſtwjerdnje haj druhdy ſo też ſtruczi. Teho ſo ſmineſch łóhdź wobuże a druhu łożu ſ terpetinom namaſaſch. Tón wobarnuje je pſched płéſnjenjom a ſtwjerdnjenjom. Myſche a wulke myſche ſo ſ terpetinom namaſaneje łoże njebótknu.

Kak iſludźiſch konja.

Konje, kotreż ſu pſchi kowanju njeměrne a nochcedźa ſtacź, ſ lohkej próżu ſměrujeſch. Wſmi horſchcź peterſchiłli, rosrybuj ju a dźerż ju njeměrnemu konjej pod nóſ. Tule wóń ſtrébaja ſo hnydom ſměruje a iſludnje ſtejí. Snaty iſludźeć koni, ſ mjenom Barey, jenoż tutón **ſtrédk** nalożowaſche, ſo by dźiwje konje ſměrował a iſludźił.

Kury lépje njeżu,

jeli ſorno tak dołho namaczejeſch, ſo ſapaczinu kochorki wubiwacź. Hdyż kochork wubíwa, ſo ſchkrob (Stärke) w ſorna do zokora pſchemowri, tón kurjaze ſótdk ruczíſcho pſchedéka a hnydom pſcheńdże do krwe. Wſchě ſorna njeſmějeſch namaczeć, ſo bychu kochorki wubiwałe. Kołojch dyrbi też twjerde ſornjatka doſtawacź, hewak by horleſchko woſzebrybłe a njeby je wjazy pſchedźékałe. Tehodła dawaj twjerde jornjatka wjeczor. Pſches noż je horleſchko a ſótdk pſchedźékałotej. W nozy mataj k temu wěſće thwile doſcź. Rano pak ſupaj kurom naſtkadźane ſorno. Na ſorno lin wodu, domiž njena-bubni. Potom ju wotlij. Nabubnjene ſorno woſtaj we czoplej ſtwi. Kochork njeſmé dlejſchi ſornjatka narośći. Je-li kurom w měſto njenamłóćźeneho jeczmjenja wowſ dawaſch njeſypaj teho żenje pche wjele. Wowſ ma kochły a te ſo rady we horleſchku ſaſchtapja, ſchtoż derjemécźu kokoſche wadźi.

Wulke myſche

ſaczékrjſch druhdy ſa krótki cźaſ. K temu nałożuj ſcźehowaty ſrédk: Hladaj, hdże **maja** tute graſowćiwe rymſaſi ſwoje dźéry. Do tutych lití néſchto teera ſ kamjeńtneho muhła (Steinkohlenteer). So by łépje běżał, jón najprjedy trochu ſhrej. Wulku myſch nabeńdźeſch drje w najmaſaſiſchich dźérach a jamach. Ale tola je ſama ſa ſo najcźiſcźiſche tocźatko. Runje każ tóczła ſo liſa a muje, ſo też ani bypka maſanoſcźe na njej bylo njeby, tehodła teerej cźékła. Je jónu w nim pobyła, łépi ſo nożkow a kożmow. Liſanje a cźiſcźenje niczo njepomhaſej. Tehodła ſo ſ teerom **wulatych** dźérow ſdaluje.

Časopis za Serbskich ratarjow

Číslo 13. Budyšin, 27. měrca 1925. Lětnik 32.

Ratarja a ſahrodnika najſſwěrniſchi pſcheczelſo mjes ptaczkami.

(S 2 wabroſomaj.)

Puczujeſch-li łónz hapreje abo ſpoczatk meje pſches żerbſku holu, ſo by ſo ſ tej ſam ſpdźiwjej ſwérinu ſejnak, jeje mało wohladaſch. Cźicha je hola, haj ſamo ſmjertna cźiſchina w tutej wośamoczenoſcźi knjeji. Cźim hłubje do hole pſchihdźeſch, cźim cźiſcźiſcha je, a cźim bóle ſo wo-

Muchar (Fliegenſchnepper).

ſamoczeny cźujeſch. Pſches wjerſchki khójnow ſchepzy zuni wětr a chze tebi powjedacź wo Sserbow, wo twojeho luda ſrudnej a ſtruchłej ſandźewaiſći. W njej je yo-ſledni ſbytk nébdy możneho luda pſchikłobjowſtich Sklowjanow, mjemuizy my łużiſzy Sserbjo, ſwój wuſkowy namakaſt. Tak do ſwojich myſlow ſanurjeny kroczíſch pſches cźiſchinu wośamoczeneje żerbſkeje hole.

Hromadka żołto na ſchérobólehu pélſa pſchetorhnje wéczny ſchérn jenajſoſcź kraſiny. Liſchka je hromadu wuhrzebała. Tu baloko ſhalena wotewßy je ſwoju jamu, ſwoje bydleńźło pytała a namakała ſwoje ſhowane ſybleſchko ſtebi pſchiprawiła. Tu ma ſtary rubjeżnik trébny pokoj, kotruż trjeba, ſo by ſo pſched pſcheczéſkarjemi wułkował. Haj, krajina je ſa tym, wo kotrejż réka, „ſo ſtebi tu liſchki dobru nóż dawaja". Jenoż ſajeſcź je jej hiſchcźe je ſuſobom. Sšu pak to ſtare pſchełepane ſanzy, te liſchcźu leźcź pyche derje ſnaja a rozumja jej wucźekanyćź. Rubjeźnika-wuzka drje pſchewidźa. Tón pak ſtebi halle prózy njedawa, jeho boſzahnyćź. Derje wé, ſo ſuſob Jank je na nohi ſpěſchniſchi, wobſzebje łóhdź réka mydło wjeſcź. Tehodła pſched ſwojim ſuſobom pſche wulkeje hroſy nima. Druhdy pak jeho cźekrjwjeny rubjeżnik tola lepi. Wjeczor wobaj ſ cźicheje hole ſnowatej. Sajaz *pyta mědne dźeczele abo ſo mědzioze laliſchcźa. Lišchta je* ſahaklíſcha, kreſlaczníſcha. Wona bliži ſo wobhdlenym wßam, ſo by tam łoſtka a mordowaka.

Ssomotny puczowaſ w holi liſchku a ſajaza ſ rédka wobſlada. Jenoż ſbożowny pſchipad jemu druhdy dowoli, ſo ſ nim ſekkacź. Se ſiweje ſwérinu ſomotny puczowaſ druhdy rapaka wohlada. Na wośamoczenym bélym kamjenju, kotryż każ wobléhnjeny nop nétkajkeho hobra ſ wjżo ſa ſo wuſtebja.

Cźiſchinka a bjes khwatka cźehnje nétko po puſtej holi. Też rapak tu ſa dźiwinu njehoni. Tu ſa njeho żaneje dźiwiny njeje. Wón tu każ radź pſchebywa, hdżeż jehn pſchebytk nichtó njekaſa.

Hdyż a hdyż ptaczkaj, ſanz a ſanczka, nému holu pycheleźićaj. Hdyż a hdyż ſtebi pſchiwoſaja. Spéwczka njeſnaja. Néma hola njeſamó jich ſpéwczk nawucźićź. K holi mjeſuja cźémne łuhi, bahna, we nowiſchim cźaſu też haty. Wobraz ſo troſchku pſchemęnja. Hižo ſtéjiſchich péſiſchanyj (Brachvogel) juſtaky ſpéwcźi. W kołach w powětrje cźehnjetaj łuha (Buſſard), ſanz a ſanczka, do bliſkich kerćźkow. Tam ſnano ſimaj popad kwa. Krótkowuchawa (ſowa = Sumpf-ohreule) je ſo ſamo na ſwětkobłéżnym dnju na hońtwu podała. A hlaj, ſchérn myſchku w pyſku njeſy. Tutych hrymſakow cźijołożi da ſo hladaſ pomjeńſchuje, hdżeż ſo tutón hońtwjeſ powětra ſahnejdźi. Pſchi kromje hole ſtrażuje kiwiza. Spéżizne jeſchcźeleźći ſuwaja ſo wiſo pſches drobnowjeſelatu trawicźku. Cźikotaju iecſa błótnicźki (Sumpfmeiſen) nimo. Na wółſche ſo ſeſjedawſchi ſlakaja po hałzkach na bréhu. Do cźmow ſleczíwſchi roſpaczíja ſe ſwojimi wótrymi pyſkami jeſmowe ſtwjelza. S nich ſiwuczahaja cźekwiſki mjetłow, kotreż běchu w nich ſo ſabułkoju tam pſches

symu swój wukhow pytake. — Sadły stareje, wyšokeje, žuchcje trawy a sady šo safelenjazeho kerčžka kukatej špičšchivoje šorna a šornik. Hdyž tam kedźbliwišcho šhladuješ, wuhladaš tam žyke stadko. Dawno žu na tebje šo hižo dohladake.

Nimo kuha wjedže puczik dale pšches šo selenjoze kuki. Sady nich wupšchešcežeraja šo žitnišchcža. Nasymne šywy šapočinaju do šwjelzow cžericž. We wlóžcžakach tuleja šo pozpule. W derje šhowanych jamkach ma sajecža ganczka swoje lehwo. Tu šaroščiwje wobarnuje a deji swoje pobledne leżnidło. Tutych wobydleri žitnišchcža swoje wóczko njewuhlada. Tute bojasne šwerjatka rosumja šo derje khowacž a tulecž. Jenoż jeneho wobydlerja widžiš a špšchišch, — je to šchkowronczk. Wyšlajo paševa šo do powetra: pilnemu tatarjej špewa julkajo wjeseke hronczko wo stworiczela mikoščji a schczedriwoščji.

Wokoło pšchipotdnja šastupišch do wješi, do žerbiške wješi. Koło wokoło na wbu šteja nahladne a šatne burše šatoki. Se šwojimi wyšokimi šwižlemi ihladuja do nawšy. Do jich rumnych dworow šaštwišch i ma'mi wrótkami. Póbla nich žu wulke wrota. We dworach wnyladaš po rjad a cžišlotu, hyrnjej wotrjedża šo nadeschko burowe šłote žórko, mjenujzy — hnojowa hromada. Drjewjane a žime płoty wobhrodżnja šahrody. We nich šafelenjuja šo kruschwiny, jablony, wischenje, šlowczíny a drobne jahodkowe kerczki. Na šwónczanej štronje dom šebo plecže šo po prókuschach a šekwczkach wino. Nejdy běchu wyšše twarjenja je štomu kryte. Sšlomjany krow šo pšchezo bóle poštubijaje, runje kaž lépjenzowe šcény. Njerošumne wukašy knjezerstwa žu šachcžike poměnje tunje twarjenje naščich pšiedowníkow. Wischo dyrbi dżenšo „maždu" bycź. Wukrajnił šo bodżiwacž njemóże, šo dyrbiny ša twar brożnjow telko wudacž. Hatle we nowišchim cžašu žu šo domoßali, šo je mózno, brożnje też tuńšcho twaricź Bošankowe kekki rostu rady šady brjożnjow, kólnjow a domješkeho. Nichtó je tam žadźik njeje. Prjedy hacž žu šo dohladał, cžerza šwoje hakuły hacž na tšechu. Póbla nich rosu rady łopješkiwy, wóšty a też njewuschny kohmór. Tajta pšanoscź a wschelakorosci pschirody w šanježenych kutach twojeho šatoka je ptacžatow raj.

Tu je trochu hinak, hacž w puštej holi. Tych malych špewarjow šyła tu žydli. Wot běżeho ranja hacž do šlezeho wjeczora knježi tu nještónczinje cžikot a fifolenje. Tu wone létaja a šfakaja, špewaja a hwišdaja, wabja a šo khowaja. Pušto šo šchrěkaju wabža, ale bórzy šaso šjednaja. Schtó šamóže liczicź tych drobnych špewarjow a fišolakow žyły. S cžrjodami žu i hoicžom w twojej šahrodże a dworje, na schtomach a kerczkach, na rjadach a na trawniku.

Tu a tam w naščich holanšich wjekach blizko kuhow a hatow ma na ponjecžku bocžom šwoje hnězdo. W hrožach murnje žebi wolczna kaštorczka šwoje hnězdo. Wonka pod štechu lepi brjohacžt šwój domczk. We murjowej štwakanju ma wurła (Turmjegler) šwoje hnězdacžko. Derje šhowany na rjadu pod štechu je žebi muchar (Fliegenschnäpper) měšlacžko ša šwoje jednore hnězdo wuswolik. Na naščhim 1. wobrašu jeho je šwojej šwójbu wobladamy. Sšwižk (Hausrotschwänzchen) twori šwoje hnězdo derje šhowane pod štechu stareje kólnje. Jeho wujt lischaßkotawa (Gartenrotschwänzchen) hnězdži šo radšcho w próżnej wjerhe tam delka pšchi pschekroży. Małky kralik šuwa šo špěchnje pšches žive płoty a hušu kerczžinu. Na małym, njepschikupnym brjoży je šebi j miehkeho múschka šwoje cžobe hnězło natwarił. Pod niščimi kerczžami špěchna kaž myschka štakoze roczka. Cžašto wopytuje šuhdone jabkony. Kedżbliwje pschehladuje roskwekanu štoro hacž tam tucžneho cžerwika šo šwój pyšk njenadeńdże. Na naschim druhim wobrašu mamy roczku, kak na halużu šedżo šwój erczik wotewrjeja k wjekotem špewczku. W njeschištupnych halušach wopkeje krušchwiny je schżibliża šebi šwoje hnězdo krucže mjes hakušami pschipramwita: W hušto-kopjenatem dźiwim winje hnězdži kožak. — Schtó samóże šo dopomnicź na mjena wschčch tych lichidkathch wobydlerjow twojeho štatoka a šahrodow. Dźiš a wobdźiwaj, kajke pišane paßmiczło je pola tebje i podružnikom, bjes teho šo by šo wo „Mieteinigungsamt" štarało, abo je by tón do teho schto prajicź mět.

Nětdy běchu kubi a bahnoje strony naščeje domišny jara nješirowe. Syma bě tu i lnjezajej khoroscu. Ta je podobna na malariju. Tuzu naschi wojazy w dalokej Mazedoniźej w czaju šwětowoweje wójny njelubje sesnali. Wučzeni a lekarjo žu špóznali, so šymu pschenoschuja: wot khoreho na štroweho cžłowjeka pschehe wschem kuntwory. Cžim wjazu mamy drobnych ptacžkow w naščich domjazych wjeskach, cžim bóle cžiwła kuntworow wotebéra. Pola naš je šo šyma nimale zyle šhubila. Kuhow a bahnow we tak wulkich rosmerach kaž pšched 80 létami w naschej domišnje wjazy njeje. Ale też naše drobne ptacžki žu k temu pschinoschowake, jo je šo tuta wobużna a šachała khoroscź nimale pominyła. Tehodła schkitajmy naščich drobnych podružnikow w naščich štatokach a šahrodach.

Ročžk (Rotkehlchen).

Rólniſtwo.

Kak šaczěrišch šchlinki?

(S wobrašom.)

Mokre našymy šchlinkam howja. Cžašto ſ taßkimi hromadami šo pschiłporjeja, šo naßmnym žywam a dżeczelam še šahubu hroża. Schlinki šu tehodła tak štrašchne, dokelż w rożnjotych nozach šwoje šahubjene žranje wutkonjeja. Na wjeczorach posdże wulěju še šwojich khowankow a žeru njemyleno nežne (zart) łopješchta a wutrobicžki. Nano šahe, hdyż dżeń šaßwita, pschekhowaja šo špody tuślow, łopješchow abo hdżeż hewak wucżek pšched šmalazym žlónzom nadeńdu. Jich pschitomnosci pšcheradża pschikußane bancžiki a łopješcha. Jich šacżeżeku wojnamjenjeja wójrjewowe hlédy na šemi.

Schlinki šo jenoż w półdnym wlóżnocżopłym lécže tak štrašchnje pschiłporjeja. Jeniczka bancžka jnjeży do trocžanzow, dżerkow a schkatelkow wokoło 400 jejkow. Po 6—10 njedżelach je polnje wurošeny. Schlinki žu nekotre léta żiwe. —

Najlepschi žrédk pšcheczjiwo schlinkam je drobno mlety kainit. K temu pschedewaju wožebitu drobnu druźinu. Jeli schlinki ſ nim poprószchiich, dawaja telko wody a wóšwra wot šo, so tychu šo jeżahanje šminuje, a na to šwótnu. Stare schlinki durbich wschat dwójzy podprace, prjedy hacž šahinu. Hižo pschi woranju šo dohladajch, hacž šu schlinki pschenošate a wjele jejkow njejeże. Tehdom na kórz role 4—6 zentnarjow abo na jutro 3—5 zentn. tajšeho drobneho kainita tošmjetaj, so by je podubżnk. Se šawtócženjom kainita šanicžišch schlinki a jich jejka ſ hromadami. S tym šywy nekak pšched schlinkami wutkowaschch. Jeli šo tola hišchże dohladaschch, kak wone w šwach zychnuja, cžišći wjeczor posdże abo rano šahe, hdyż hischcże jeru, na kórz role 2½ zentn. kainita. Dokelż štare schlinki prenje popróschenje šwjetscha

pschetraja, je nujno ša pał hodżiny hischcże jónu 2½ zentn. rosmjetacź. Pischi žuchim wjedrje kainit najlepje štuktuje. Też mędże dżeczele pschi žuchim wjedrje kainit derje šnjesu. Teho łopješchta hischcże tak wulke njejsu, so mohże šo schlinki šwoby nich derje wutkowacź. Htowna wež je, so jón wschudżom jenak štajnje rosmjetaschch.

Póbla kainita natožnja też žuchoßahcane wapno (troken gelöschten Kalk). Kainit pak radšcho natožnja. Jón wschudżom hnydom dostanjeschch. Wapno rosmjetacź, je pschezo wobużne, wožeże hdyż je wetrotne. Sa kainit wudate pjenjeły njejsu prjecź cžišćnjene, dokelż jón tola jako pschikupny hnój hižo dawno natožnjeny.

Schtóž ſ cžašom hnoji, dwójzy hnoji.

Hdyż šo ſ ratarjemi šeidżeschch, rosmotkuja šo wjele wo šwjerschnym pohnojenju (Kopfdüngung). Też na redakzije ratarišch cžašopišow wobroczeja šo ſ praschenjom, kak dyrbja šwjerscha hnojicź. S teho wulkdża, so wjele ratarjow hischcże njewjedża, so je šwjerschne pohnojenje jenoż wuzwomog. Stacź šo móże šo wschelake hnoje rostlinkam direktnje šwdża. Do tutych rostlinki šežahajych hnojow šłuscheja wapnowy dużnk (Kalkstickstoff), kainit a podobne pschikupne hnoje.

Najmu nekotryżkulig ratař teho dla hnojik njeje, dokelż njemějesche nusne pjenjesły, so móhł trébne hnoje kupowacź. Wjedro tu a tam žnjan njehowjesche. Ratař njemějesche khwile, žito mlócžicź a je na wiši dowjesecź, so by pjenjesły ša nje dostak.

Nětko dże pschenżu a rožaw šwjerscha pohnosicź. Tehodła šo prascha, kajke hnoje dyrbi mjetacź, so bychu štuktowake. Je-li pola dużnka tradaja, natožujemy salperowy dużnk (Salpetersticktoff). Tón korjeschka rostlinkow hnydom trébaja. Tehodła wón najruczžiwo štuktuje. Wopak by było, kainit mjetacź. Tón rady nad roli štoru wutwori. Dale wobpschija chlor. Tón je druhdy rostlinkam schkódny. Tehodła šo w mésto kainita 40% kali mjeta. Teho po wašy tieczinu kainita trjebaschch.

Jako šwjerschny hnój wukhwalnja superfosfat, jeli je rola tuda na fosforowej kišalinje (Phosphorsäure). Nałéto pak nasymnym žywam Domaschowu muczku mjetacź njeżmešch. Ta je wubérne hnójnišchcžo ša kuli a nasymu k nasymnym žywam. Radno pak njeje ju jim nałéto jako šwjerschny hnój dawacź, pschetoż wona dyrbi šo šobu do semje šadżéwacź a ſ pjerschcžu šmešchcź. S Domaschoweje muczki wukhodżaze wulki (Rührstoffe) rostlinka jenoż trjeba, jeli ju koruschk namała. Koruschk pušchcza wot šo wešu tikaninu, kotraż šamėże dużnk we Domaschowej muczku rospuschcžecź. Domaschowa ruda, kotraż šo hacž ke koruschkam njepschedobudże, woštanje njewužiwane leżo. Wona wschak pjecź cžišnjena njeje ale štuktuje hatle pschi šcžehowoznym žywje abo płobach. Je-li Domaschowu muczku na štorożtu rolu cžišnjeschch a nještawócžischch, wona ke koruschkam njemóże a te nješamóża ju žrébacź.

Hinak wschak je še šuperfosfatom. Tón deschczikowa woda rospuschcžuje. S njej šaßalnje šo do role a wopoji ša tutym hnójnischczom požadaze koruschki.

Cžomu potom Domaschowu rudu na łuki mjetacź? budże šo někotry naschich cžitarjow praschecź. Na łuży šo tuta muczka wjele lóhscho a prjedy ke koruschkam pschedobudże, hacž na roli. Kóżdoletnje wschelake rostlinki wotemréja. Wone šawostaja ſ pschedkhadżazeho léta trubjelki. Do tutych šo Domaschowa muczka ſ deschczikowej wodu hacž ke koruschkam pschipkawi. Rybjaze ważki. cžerwiki, hubżanczki, wacżki a wschelake pschekašanzy (Insekten) tocża dżerki a wschelake khódby (Gänge). To žu wscho durczka, schkalobki a dżerli, ſ kotrymiż deschczikowa woda špomnjeny hnój hacž ke koruschkam njeże. Kučzne trawy, šela a rostlinki pletu šo še šwojimi korunschkami po a ke kučznym dornje. Rosmjetana muczka šo bjes šadżéwka na nje pršchi a je žnczi. Hinaschče šu koruschki naschich žitow. Te puschczeja šwoje nitki hłuboko do semje. Póbla Domaschoweje rudy mjetany na naśche łuki też hischcże kainit. Deschczikowa woda jón rospuschczi. Wona torhnje Domaschowu muczku žobu do dorna. S teho wulkdża, so je tola rospżeł, hacž Domaschowu rudu jako šwjerschny hnój na rolu abo łuku mjetacź.

Nałétne wobhdżłanje role a wužywne šlejtej pšched durjemi. Prawy ratař šoštara šo hischcże truże je wschémi trébnemi pschikupnemi hnojemi. Hdyż šo šwy šapočina, je druhdy pschepožbe a pak žtej twoje druźinow abo wikowar hižo wupschedakoj. Tukhwilu je žito drožsche, hacž do wójny, ale hnójnischcža šu tuńšche. Tehodła dyrbjał ratař šyntacź, ſ pomozu pschikupnych hnojow šwoje žně pomyschcźi. Sšu-li žně schpatne, potom ratarjej nieje wjazy mózno, dawki wotwjeścź ani druhe wudawki šapłacžicź. Wudawki ša pschikupne hnoje šu schcžašina wschčch wudawkow. Hdyż šebi tutu schcžešcžinu šalutujemy, tamne pjecź schcžešcžinow šawoštanu. Žně pak šu potom tak schpatne, jo nam njeje mózno, tute šnytkne 5 schcžešcžinow wudawkow šapłacžicź.

Wažne hnojidła

w hnójniży je amoniak. Tón lóže roscžéka. So by šo wjašak, wukašuja superfosfat abo dwójny superfosfat. Na 100 litrow hnójniży wšmi dwaj puntaj superfosfata. Tón rosmucź w pjecź litrach wody. Po tšjoch hodżinach wukhdi rosmucženku, ju derje pschemešchawschi, do hnojniży. Schtóž w rosmucženżu wjšche wostanje, je schwablokitake wapno. Te cžišći na parnischcžo (Kompost- oder Brennhaufen).

Dom a kuchina.

Kak šałożiich žywój štatok?

(S wobrašom.)

Kóżdeho cžłowjeka pschecże, kotryż chze šo wužencź a žywójbu šałożicź, je šamy žywój štatok a dom šwoj mjenowacź, je-li njeje tak šdożowny, so je po štarschich štatok a dom namrét (herbowal). Sšmy też žiwi w cžašu, w kotrymž šo wjele wo šaßydlenju rěcži ale mało pschemjedże. Ale tola šu też mjes cžitarjemi „Serbšteho Hospodarja" tajzy, kotříž šo ſ dyżłu nošcha, so junu šaßydlicź a žebi hižo protyli dżeńaja, kak žebi junu žywój štatok šałoża a wutworja.

Wo hotowych planach rěcżecź ałe někomu poruczecź wschak je boječ wobuina wež. Wschudżom šu pomėry abo wobšteinoscze trochu hinajiche. Też na to dyrbiich šo hladacź, kak a hdże leżomnoscź leži. Po tym dyrbiich šo štožowacź

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 xl. hr. Do ruskraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 8 xr. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a nachl. tiskarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały ryndk 15 złot. pł. Wobdźěłanje so stajnje nawětki a tabele so wyše wobiličeja. Za rektamowy :: :: ryndk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 75 **Budyšin — pónjeźelu, 30. měrca 1925** **Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na sawinskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowańska wobuwa. Pódwuwanje spěšnje a tanje

Najnowiše z cyłeho swěta.

Poźłednje wólbne powěsće.

W zhlej Němskej žu po dotal znatych wólbnych wunoschach dostali:

Braun 7 milijonow 860 000 hłosow- Held 1 milijon 932 000 hłosow, Hellpach 1 milijon 623 000 hłosow, Jarres 10 milijonow 392 hłosow, Ludendorff 342 000 hłosow, Marx 3 milijony 894 000 hłosow, Thaelmann 1 milijon 920 000 hłosow. Dokelž žadyn z wólbnych kandidatow *nima absolutnu* wjetšiznu, so je jedyn hłós pśiches pokoju wšěch wotedatych hłosow, njeje žadyn wuwolony. Tuž je druhi wólbny khód trěbny. Pśichi nim so tón jako wuwolony płaći, kótryž je pomérnje najwjazy hłosow na swóju wobłu sjednośił.

*

Zentrumska, demokratiska a sozialdemokratiska strona žu so sprjećała, so pśichi druhim wólbnym khodze zhromadnego *kandidata* pódtajo. Hellpach je so wólbu wotrjekł. Druhi wólbny khód budźe njedźelu 26. haperleje.

*

Kandidat prawizny na sajstojnstwo němskego presidenta, Jarres, je so pśichi wólbnej zhromadźiznje pśicerjiwo politiźy němskego wunkrajnego ministra Stresemanna wuprajił.

*

Satrachowy wichor je w argentinskej provinzy Santa Fee sakhadźał. Wjele ludźi je žiwjenje zhubiło. Města Esajon, San Jenairo, Diaz, Baranca a La Recher žu so pśecej wupuśćile. Telegrafowe a telefonowe powodły se Buenos Aires do provinzy Santa Fee žu so pśeciorhnyłe. Tehodła nadrobnjejše powěsće njejžu znate.

Njepśicheźelske wukazenje němskich namjetow.

Francouzowski senator Henry de Jouvenel, rozrog ma jara wažne stejiśišćo w senatowej komisiji za zwonkowne naležnosće, je w Parižiskim „Matinu“ wuradźenja w pósledniem pós ed jenju tejele komisije wojsewi. Wón idźeli, so je komisija k dobósnaću doschła, so chce **Němska wjedniśtwo europiskeje politiki na so storhnyć.** Jouvenel wo tym śledowaje praji:

Komisija mjeni, so Jendźelska a Němska spytatej, Francouzowsku wobarnowaśiś a ju znadź do teho ramjeno położenja pśichiwjeśeś, w kótrejž je dźensa Japanska. Lord Balfour je swójsk njes Jendźelskej a Japanskej rozpuschśišćił, wudawajo, so dyrbi so mjes Jendźelskej, Ameriku a Japanskej zhromadny pakt wobsahnyć. Dokelž pak so tutón pakt njehodźeše do stutka stajiś, je lord Balfour nanjetowak, Japansku wusahnyć a swójsk njes Jendźelskej a Ameriku wutworiś. Pódobna wěc so nětkole stawa: Jendźelska pyta po dadźu Francouzsku k Němskej pśiliźeś. Jeli so pak so tutón posnyt njeby poradźił, by **Jendźelska Francouzski najsterje wusahnyła a so s Němskej zasa dorojumiła.**

Tale wěc senatowej komisiji wulke starosće cźini. Jouvenel pak so nadźija, so pśiches tutón kritiski dypk pschendu. Jako khutnu senatowa komisija wobsejnjosće pogubźuja, so dyrbi Jendźelska **praschenje pakta rosrišane mećz, pśedy hač je Němska do Swjasta ludow sastupiła.**

Wo posdaćnych **„wotmyślenjach Němskeje pschecźiwo Polšku“** Jouvenel praji:

Němske wojerske mozy su dźensa hač do 75 prezentw pschecźiwo Polšku mobilisowane. Němska pschi wjetšernej mjeńy pschimjer abo posdaćnju měr sćinji, so by pschi narańćnej mjeńy staw 19 wuzita a jeli je tutón tónjeby praktiski wuspěch měł, by **wona Polšku wojnu pschipowjedźiła.**

Jouvenel swój nastawk w „Matinu“ stónći, praji, so nochtej je Němska a Francouzska mjes sobu jenoź solidźeć, hdy bychtej je **wo wojerskim praschenju dorěčałej,** to rěka, hdy by Němska wjsće wojerske swěźenja pschijała, s cźimž mohł so jenički trajny měr w Europje zatworjeć.

Rosrišazy wuzjud w źrjedźnonêmskim brunizowym hórnistwje.

Mjedowe zwody w źrjedźnonêmskim brunizowym hórnistwje su je so rozšudźiłe. Po rosrišazym wuzjudźe ma so wot 1. haperleje wjsćedna mjda wot 4 hr. 44 pj. na 4 hr. 65 pj. powyschiś. Mjedowy tarif może so 30 junija pśeni

Wólba němskeho presidenta.

Dotalne wólbne wunoschki.

Wólbne wunoschki ſ Drjeźdźansko-Budyšiskeho wólbneho wokrjesa.

Drjeźdźany: Jarres 133 258; Braun 127 907; Held 583; Hellp. 44 247; Ludend. 1767; Marx 5008; Thaelm. 12 396.

Budyšin: Braun 6877; dr. Held 55, dr. Hellpach 1676; dr. Jarres 9313; Ludendorff 121; Marx 904; Thaelmann 625.

Biskopizy: Braun 1449; Held 6; Hellp. 320; Jarres 2468; Ludend. 14; Marx 55; Thaelm. 154.

Halšćikow: Braun 243; Held 2; Hellp. 59; Jarres 385; Ludend. 1; Marx 7; Thaelm. 6.

Kamjenz: Braun 241; Held 17; Hellp. 479; Jarres 2446; Ludend. 22; Marx 216; Thaelm. 105.

Lubij (město): Braun 2922; Held 13; Hellp. 695; Jarres 2893; Ludend. 11; Marx 120; Thaelm. 144.

Połeźnizy: Braun 652; Held 6; Hellp. 231; Jarres 1202; Ludend. 10; Marx 8; Thaelm. 21.

Schěrachow: Braun 150; Held 2; Hellp. 31; Jarres 241; Ludend. 4; Marx 1005; Thaelm. 28.

Wóspork: Braun 125; Held 1; Hellp. 56; Jarres 397; Ludend. 2; Marx 2; Thaelm. 3.

Žitawa: Braun 5931; Held 34; Hellp. 3952; Jarres 5916; Ludend. 144; Marx 613; Thaelm. 234.

Žitawa (město a wokolnosć): Braun 24 150; Held 176; Hellp. 9795; Jarres 15 327; Ludend. 955; Marx 2886; Thaelm. 2060.

Wólbne wunoschki ſe Łužicy.

Jenkezy: Braun 74; Held —; Hellp. 1; Jarres 73; Ludend. —; Marx —; Thaelm. —.

Kubšicy: Braun 35; Held 2; Hellp. 11; Jarres 74; Ludend. —; Marx 5; Thaelm. 2.

Mješicy: Braun 21; Held 2; Hellp. —; Jarres 74; Ludend. 1; Marx 1; Thaelm. —

Pomorzy: Braun 48; Held —; Hellp. 18; Jarres 103; Ludend. 1; Marx 9; Thaelm.

Rachlow: Braun 15; Held —; Hellp. —; Jarres 65; Ludend. —; Marx 6; Thaelm. —

Ssowrjezy: Braun 11; Held 3; Hellp. 7; Jarres 97; Ludend. —; Marx 6; Thaelm. 1.

Trjebjenza: Braun 36; Held 1; Hellp. 4; Jarres 75; Ludend. 1; Marx 5; Thaelm. 1.

Zornoźyki: Braun 5; Held—; Hellp. 1; Jarres 49; Ludend. —; Marx 4; Thaelm. —.

Wujezk: Braun 17; Held —; Hellp. 4; Jarres 50; Ludend. —; Marx 10; Thaelm. 2.

Komorow p. Rakez: Braun 29; Held —; Hellp. 6; Jarres 126; Ludend. 1; Marx 14; Thaelm. —.

Roswodezy: Braun 157; Held —; Hellp. 19; Jarres 421; Ludend. 3; Marx 23; Thaelm. 6.

Bukojno: Braun 35; Held 1; Hellp. —; Jarres 76; Ludend. —; Marx —; Thaelm. —.

Dubrawka: Braun 46; Held 2; Hellp. 3; Jarres 28; Ludend. 1; Marx 3; Thaelm. 3.

Hlina: Braun 49; Held —; Hellp. 6; Jarres 50; Ludend. —; Marx 8; Thaelm. 1.

Huźina: Braun 89; Held —; Hellp. 7; Jarres 100; Ludend. 1; Marx 7; Thaelm. 13.

Mała Subornicźka: Braun 147; Held 1; Hellp. 35; Jarres 26; Ludend. 1; Marx 4; Thaelm. 6.

Stróża: Braun 53; Held —; Hellp. 3; Jarres 47; Ludend. —; Marx 5; Taelm. 1.

Dobrošicy p. Njeźwarzidła: Braun 10; Held —; Hellpach —; Jarres 24; Ludend. —; Marx 52; Thaelm. —.

Luh: Braun 82; Held —; Hellp. 11; Jarres 94; Ludend. 3; Marx 17; Thaelm. 2.

Njeźwarzidło: Braun 74; Held —; Hellp. 15; Jarres 300; Ludend. 1; Marx 7; Thaelm. 7.

Bóschizy: Braun 60; Held 1; Hellp. 9; Jarres 74; Ludend. 1; Marx 77; Thaelm. 1.

Schejschow: Braun 20; Held —; Hellp. 7; Jarres 72; Ludend. 4; Marx 10; Thaelm. —.

Nowe Boranezy: Braun 17; Held —; Hellp. 2; Jarres 39; Ludend. —; Marx 23; Thaelm. 1.

Khelu: Braun 29; Held —; Hellp. 3; Jarres 35; Ludend. —; Marx 44; Thaelm. 8.

Mały Wjelkow: Braun 121; Held 2; Hellp. 44; Jarres 328; Ludend. 2; Marx 18; Thaelm. 12.

Łahow: Braun 51; Held 2; Hellp. 9; Jarres 156; Ludend. —; Marx 13; Thaelm. 20.

Łupoj: Braun 37; Held —; Hellp. 3; Jarres 84; Ludend. —; Marx 7; Thaelm. 2.

Radwor: Braun 16; Held 4; Hellp. 5; Jarres 26; Ludend. 3; Marx 161; Thaelm. —.

Budyschink: Braun 36; Held —; Hellp. —; Jarres 63; Ludend. —; Marx 2; Thaelm. —.

Klukš: Braun 73; Held 1; Hellp. 4; Jarres 135; Ludend. 2; Marx 7; Thaelm. 3.

Maleschezy: Braun 72; Held 1; Hellp. 5; Jarres 79; Ludend. 3; Marx 4; Thaelm. 13.

Delnja Hórka: Braun 41; Held —; Hellp. 7; Jarres 109; Ludend. 4; Marx 2; Thaelm. 1.

Pluśnikezy: Braun 32; Held —; Hellp. 3; Jarres 75; Ludend. 1; Marx 12; Thaelm. —.

Pschimeźizy: Braun 23; Held —; Thaelm. 2; Jarres 78; Ludend. 1; Marx 18; Thaelm. 2.

Cźelchow: Braun 51; Held 1; Hellp. 6; Jarres 71; Ludend. —; Marx 14; Thaelm. 3.

Kamjenicy: Braun 25; Held —; Hellp. 2; Jarres 19 Ludend. —; Marx 66; Thaelm. 5.

Bulka Dubrawa: Braun 283; Held 3; Hellp. 35; Jarres 133; Ludend. 6; Marx 9; Thaelm. 41.

Lomsk: Braun 147; Held 2; Hellp. 13; Jarres 98; Ludend. 3; Marx 7; Thaelm. 56.

Mérkow: Braun 35; Held —; Hellp. 3; Jarres 43; Ludend. 1; Marx 29; Thaelm. 5.

Kwaczizy: Braun 76; Held 1; Hellp. 2; Jarres 100; Ludend. 1; Marx 8; Thaelm. 5.

Sdźer: Braun 28; Held —; Hellp. —; Jarres 48; Ludend. 2; Marx 68; Thaelm. 3.

Boschezy: Braun 29; Held 1; Hellp. 5; Jarres 74; Ludend. 1; Marx 13; Thaelm. —.

Konjezy p. Kubšicy: Braun 14; Held —; Hellp. 2; Jarres 79; Ludend. —; Marx 10; Thaelm. 5.

Drožzizy: Braun 65; Held 1; Hellp. 1; Jarres 59; Ludend. —; Mar 10; Thaelm. 5.

Dalsche wunoschki ſe Sakkseje.

Lipsk: Braun 156 278; Held 745; Hellp. 25 685; Jarres 139 581; Ludend. 2304; Marx 4019; Thaelm. 37 579.

Kamjenica: Braun 53 858; Held 394; Hellp. 4721; Jarres 67 493; Ludend. 1421; Marx 2050; Thaelmann 18 637.

Plawno: Braun 15 212; Held 104; Hellp. 2208; Jarres 28 819; Ludend. 1590; Marx 578; Thaelm. 5126.

Zwikawa: Braun 14 265; Held 108; Hellp. 6360; Jarres 11 630; Ludend. 1098; Marx 466; Thaelm. 2924.

Zhromadny wólbny wunoschk w Sakskej.

Drjeźdźansko-Budyšiski wólbny wokrjeź: Braun 366076; Held 2084; Hellpach 88 106; Jarres 396 067; Ludendorff 5081; Marx 17 556; Thaelmann 36 622.

Lipsejansko wólbny wokrjeź: Braun 274232; Held 1699; Hellpach 44 234; Jarres 265 633; Ludendorff 4214; Marx 6410; Thaelmann 67 820.

Kamjensko-Zwikawski wólbny wokrjeź: Braun 292 933 Held 2368; Hellpach 37 301; Jarres 360 615; Ludendorff 14 226; Marx 7 394; Thaelmann 99 928.

Dalsche wólbne wunoschki ſ Němskeje.

Berlin: Braun 59 457; Held 195; Hellpach 19 169; Jarres 48 030; Ludend. 606; Marx 6038; Thaelm. 27 433.

Bróšławja: Braun 106 672; Hellp. 18 898; Jarres 96 785; Ludend. 2190; Marx 42 721; Thaelm. 5628.

Shorjelz: Braun 15 697; Held 76; Hellp. 7451; Jarres 13 676; Ludend. 166; Marx 1773; Thaelm. 834.

Lejpnja: Braun 203 806; Held 1644; Hellp. 59 162; Jarres 239 903; Ludend. 2886; Marx 48 331; Thaelmann 11 617.

Minchow: Braun 33 400; Held 21 500; Hellp. 3300; Jarres 36 100; Ludend. 7300; Marx 1400; Thaelm. 5500.

Opolo: Braun 46 440; Held 2041; Hellp. 8957; Jarres 144 036; Ludend. 4574; Marx 220 010; Thaelm. 45 381.

Wólbny wunoschk ſe 17 wólbnych wokrjesow.

Braun 4 059 011.
Held 286 837;
Hellpach 823 691;
Jarres 5 115 886.
Ludendorff 139 290;
Marx 1 896 125;
Thaelmann 974 012

trócz wupowiedzić. Hacz do 4. haprieje ma ho wossewicz, hacz ho rosrißagy wußub pschijima abo zaczißnje.

Finanzny wunoschk němskeje pósty.

W sarjadniskej radże němskeje pósty je němski pósitski minister Stingl rěcz mék, we kotrejž mjes druhim praji, so je pósitski finanzny kokoń ſ lětom 1924 do mozy ſupił. Pienježny wunoschk, kotryž je ho sa njón do prédka wobličił, ho wżesze dozpije. Na sniženje pósitskich tarifow nichodźi ho hischcze myślicz. Jenoż k lépschemu makeho nowinarstwa ho tarij troschku potuńschi.

Wołowanje němstonazionalnych pschećiwo Marxej.

Němskonazionalni, němskoludowa strona, němszy ludowy a kommunistoju bźahu powjedzenje pruskeho ſejma wopuschćili. prajitschi, so jeho wobſtankninja njepschihódnawaju, dokelż hu ho pod wobkhodnym ministerſtwom pschijale. Pjatk bźahu ho woni saso do ſejma wrócili, so bychu wołowanja ministerskeho presidenta Marxa ſłyſcheli, kotryż bě ho ſ pućowanja do Barlina wrócił. Marx wobſarowalsche, so hu jemu schtwórt kwółowe pschicźiny sadżerwate. ho pschi powjedzenju wobdźelicz. Na pschećiwjenje oppositije wón praji, so ma wobſtodne ministerſtwo pschi wschćich wobſtejnoſcach te dźela wobſtarać, kotreż dyrbźa ho w derjeſrołumjenym ſmyſle ſtatneho lépscheho dokonjeć. Wón może ſtanu praſchenje ſtajicz, hacz ho minister taſkeho wobkhodneho ministerſtwa, hdy by chżył ſwoje dźelo ſastajicz, pschi wobſtejnoſcach njemóh nuſowacz, ſwoje dźela dale wjesch. Wżdy je hdy nuſne było, ſtajiny wubjerk powołacz, potom je to nětko było; pschetoż nichtó njemóże ſamolwicz, so ho dawkowe ſakonje psches 1. haprieju njepodźěłscha.

Sozialdemokrat Grżesinſki na to pokasa, so ſu oppoſizilſe ſtrony zyle w ſwojej ruzy mékle, ſ czażom ho wo to pótnarać, ſo bychu ho wukasły wotbyle. Ale runje tenu je oppoſizija chżyła ſadżewacz. Tehodła je ho parlamentarikſe dźełko w połnym ſejmje ſnjemóżnilo, tehodła ho oppoſizija ſtajnemu wubjerkej pschećiwija. Wona ma połnu hubu wo ſwjeſczenju ſtatneje autority, wopraudźe pak chże wona ſtatnu maſchinerju ſastajicz a knjeżeſtwowu kriſu na ſtatnu kriſu roſcherjeć.

Na brożenje oppoſizije, so ministrow pola ſtatneho knjeżeſtwa wobſtorża, demokrat Riedel wotmołwi, so oppoſizija hromadże ſ kommunistami k temu njeje ſkmana, dokelż je ſa " ...enje ministerſtwa wjetſchina dweju ſtećinowu treb...

Namjet oppoſizije, so bychu ho jednanja pschetorhnyłe, ho ſ 15 pschećiwo 12 hłokam wotpokasa. Na to ſtawy prewizju a kommunistoju wojjewiſchu, so ho pschi njewuſtawnych nuradźenjach njemóża wobdźelicz a wubjerk wopuſchćichu.

Němszy wulkoindustrialni w Parisu.

Schtwórk je młody Hugo Stinnes ſ pschewodom ſwojeho generalneho direktora Fechmanna do Parisa pschijeł. S bobom je ho tež Thyſſen do Parisa podał. Bjes dwěla budże ho njes němskej a franzowſkej cźeſkej industrizu wo poſtajenju płacźiſnow żeleſa, wórzala atd. jednacz. Hdyż je konkurrenza wuſankninja, móża ho płacźiny wyżoko ſtajicz. Wbohe ludy dyrbźa je ſapłacźicz, ſo bychu bohaczkoju hiſchcze bóle wobohaćnyli.

Ruſka żito we wukraju kupuje.

Sa by ſo trochu hkodej wobarako, je ruſke knjeżeſtwo muſowane było, niż jenoż wulke hromady żita, ale tež pschećznjene muki we wukraju w Amerizy a Jendźelſkej nakupicz. Prěnje transporty ſu hižo po puczu.

Trozki pjecza ſ Kawkaſa wotjeł.

Nědhuſchebo ruſkeho wójnſkeho kommisara Trozkeho bźahu jeho politiſki pschećiwinjeży wotſtadźili a do wuhnanſtwa w Kaiwkaſu pókłali. Wot tam je ho wón pjecza bjes dowolnoſcze ruſskeho knjeżeſtwa wotſtalił. Po druhej powjeſci ſu Trozkeho pjecza ſtónzowali.

Schwajzarſka pschećiwo zuſdaſtwu.

Schwajzarſka ſo pschećiwo zuſdaſtwu wobaraczy pyta. Nětkole je kóżdy tſeći dźěłacźeſ w Schwajzarſkej wukrajan. Wukrajenjo, kotſiż ſu ho ſe Schwajzarkami wożenili, maju 12 000 dźěcźi. Tym ſo ſchwajzarſke ſtaſanſtwo da. Zuſym pak dyrbi ho pschidohnje dostacze ſchwajzarſkeho ſtaćanſtwa poczeſcź. Wukrajanam ſo dowoli, w Schwajzarſkej leżomnoſcze nakupicz, tola ſo tim ſakaże, wiłowarſke a industrijowe pschedewſacza ſakoſcź. Swjatkowy radu Motta je na to pokaſał, ſo mjes tym ſo ſo zuſu do Schwajzarſkeje cźiſchcza, dyrbi pol miliona Schwajzarjow we wukraju ſwój khleb pytacź.

Franzowſko-turkowiki ſwjaſk.

Londowſke „Times“ ſ Konſtantinopla powjeda, ſo ho tam powjeſcze roſcheŕjeja, ſo ho ſ pućowanjom franzowſkeho wotpóſłanza Franklina Bouillona **franzowſko-turkowſki ſwjaſk pschihotuje.** To dospołne pschemenjenje wukraineje politiki Turkowſkeje wołnanjenja. S tym by ho turkowſka ſwonkowna politika pschemeniła, po kotreż je ho Turkowſka k wſchém ſtatam neutralna dźerżała.

Sbéjk Kurdow.

Po powjeſcźi turkowſkeho knjeżeſtwa bźahu turkowſcy wojacy nabdźěli kurdiſkich ſbéjkarjow, kotſiż bźahu ſwjatali na nékotrych méſtnach turkowſkix frontu pschedrěcź, wotrahli. Poſdźiſcho pak ſu ho turkowſcy wojacy dyrbjeli pſched ſbéjkarjemi pola Niabi wrócźo ſcźahnyć.

Poſedźenje podkrjeſneho ſjeda Kamjenſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa.

Schtwórk, 26. měrza, wotmě ho w poſedźerni Kamjenſcze radnizy ſjawne poſedźenje podkrjeſneho ſjeda Kamjenſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa. Pschedźehdża, ſuſtizny radźeſeł Voigt wotewri dop. 1½12 hodź. ſhromadźiſnu. Pschitomny bźeſche też wokrjeſny heſtman Richter ſ Budyſchina.

Sjéd wja najprjedy na wjedomje rosprawu hamtſkeho heſtmana dr. Sieverta wo wuwiecze Kamjenſkeho podkrjeſa w lěcze 1924. — Na to ſkhwali ho hoſpodarſki nacźiſk ſa podkrjeſny ſwjaſk na liczeńſke lěto 1925. W nacźiſku namała ho pod dypkom „powſchitkowne podkrjeſne ſarjadniſtwo“, jako hłowne wudawki: 200 000 hr. ſa pucźerow, 24 000 hr. ſa ſjawne dźěłoraderjenje, 32 000 ſa ſaſtaranje dźěłonjemjerjow, 30 000 hr. ſa Leſſingowu ſchulu we Kamjenzu, 66 300 hr. ſa podkrjeſny wuſtaw w Jěżowje, 50 000 hr. ſa pschiſpołenje mjeſyſkreditow ſa twar bydlenjow na khude gmejny. — Wudawki ſa podkrjeſne ſpomożeńſtwo: ſa ſpomożeńſki a młodźiński hamt, wobličźichu ho ſ 473 000 hr. S bobom ſ hoſpodarſkim nacźiſkom ſtaſi ſnowa ſjéd wuſtawki podkrjeſneho ſwjaſka Kamjenſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa wo ſbéranju podkrjeſnych dawkow (Bezirksumlage), tola ſ wumnjenjonom, ſo dyrbja ho wuſtawki ſnowa pruhowacź, je-li bychu ho w běhu lěta dawkowe ſakonje pschemeniłe.

Sbéranju dawka na cźeļnity ſtót w lěcze 1924 po 1½ krócźenej ſadżbje ho hiſchcze pschihłosowaſche. Na lěto 1925 pak budże ho tutón dawk jenoż po ſakoſcźu poſtajenej ſadżbje ſbéracź. Njedoſtatk na dokhodach, kotryż tak naſtanje (25 000 hr.) dyrbi ho ſ powyſchenjom podkrjeſnych dawkow (Bezirksumlage) wurunacź.

Sjéd pschihłoſowaſche wobſtankninjenjam podkrjeſneho wubjerka wo organiſatoriſkim dorjadowanju mjes ſtatom a podkrjeſom. S tym ſwitſołowaju mjdowy porjad ho pschija. — Jenohłóżnje ho ſkhwali kup leżomnoſcze a lěſa we Sſeipzach (Schweppnitz) ſa poſtajenje wuhoſerſnje ſa pluzakherjow. Wuſtawki ſa wuwjedzenje tuteje ſamera poſtajeneho ſwjaſka Luſiſkich podkrjeſnych ſpomożeńſkich ſwjaſkow, ho pschijachu. — So wokhodneho wjednika ſa Połcźiſanſki ſjawnu dźěłoraderjernju wuſwoli ho pschiſtajeny podkrjeſneho ſwjaſka, Arnoſcht Meyer. — Sjéd ſkhwali dale krjeżenje wo awtowej cźarze ſ Budyſchina do Kamjenza a powyſchenje podkła pschi wobdźělenju podkrjeſneho ſwjaſka na aktſjowym druſtwje ſa awtowy wokhład w Sakſej. Wugmeſnowanje hajniſkich revěrow „Hochſtein“, „Schweinearund“ a „Neuwald“, kotreż hacź dotal ſamoſtatnemu Kalkhtrowſkemu kubłowemu wokrjeſej ſłuſchachu, do Budyſchkeho hamtſkeho heſtmanſtwa ho wotpokasa. — We 3 hodź. ſkónczi ho wjedzenje.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —3%, thermometer w nozy —1. — Rospołożenje nižinow a wyſchinow na njewobſtajne, jězero pokaſuje. Wječera rano lećźiſche nižina nad wyſchinami Europu. Wona ho ſ wotmachom hotuje k zanja ho hiſchcze a pschinjeſe nam wunjedrjenje. Póla kupy Island bě wječera rano nowa wyſchina. Wona nam ſkóru, nejſkerje jutſe, wożkopjenje pschinjeſe. — Jutſe wuſtorſ ſłónczka 5,41 hodźin ſtrhadża a ho 6,29 hodźin ſtrowje. Měſacźk dop. 9,41 hoǫźin ſtrhadża a ſo w połnozy 12,50 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje:** Milischo, pomróčeno, tu a tam ho pokróżchi.

— **Sapoczatk ſchuſkeje wuczby** a pschijimanje dźěcźi, kiż k jutram do ſchule du. Placźazge poſtajenja: W Ludewich a powodnanſkich ſchulach japoczina ho wuczba 16. haprieje, we wyſchiſchich ſchulach pak 17. haprieje. Starſchi, kiż ſwoje dźěcźi k prěnjemu rołej do ſchule ſkedźu, ſhonja ſe ſchule hiſchcze, w kotrym czaſu maja ſwoje dźěcźi pschinjeſcź. Schtóż njeje ſwoje dźěcźo abo dźěcźi, kiż prěni raz do ſchule ſaſtupja, pschiſſewił, uſech to hnydom cźini

— **Semrěcźi hiſchcze nimaja měra!** Njeſłyſchany njepokoj dyrbi we wólbnych lićźinach a kartajach ſtajicz. „Jarreſpomi“ napomina hm wječera piſomnje ſemrěcźeho, kiż hiſche hižo 4 njedźele do 7. dez. 1924 wumrě, ho ſ hacź do 6 hodźin wolił. Kajka to ironija ja wołne wyſchnoloże, kiż wſche kruhi hiſchcze wuſkija. Njes ſwimi njeſmakaja dołej wolerſow, kiż bychu do nich wjerili, tuż bu ſa morwymi.

— **Invalidſke renty.** Każ hižo piſachmy, ju ſo renty ſ invalidſkeho ſawěſczenja powyſchile. Póły płaczą tahodła wot 1. haprieje ſem a na invalidźke, khorobne a ſtrorbne renty, kotreż napoſłedku — nimo płchrażkow na dźěcźi — maſmjeſiſcha 14 hr. wuczińſnjacźu, měſacznje 2 hr. wjaży; b) na renty ſa wudowy a na pucźerow abo na khorobne renty ſa wudowy, kotreż maſmjeſiſcha 10 hr. wuczińſnjacźu, měſacznje 2 hr. wjaży; c) na ſyrotnſke renty, kotreż maſmjeſiſcha 7 hr. wuczińſnjacźu, měſacznje 1 hr. wjaży ja kóżdu ſyrotu. Kupitowanſki doſtawarjow tajkich rentow dyrbja tohodła hižo na měżaz haprieju na powyſchenu rentu wupiſane być.

S **Hornjeje Hórki.** Spěwny wotrjad naſcheho ſerbſkeho towarſtwa „Luſiza“ ſeſdże ſo pschichodny pjatk wječzor we 8 hodź. ſ ſpěwnej prużu. Towarſtwo wuſtupi njedźelu pe jutrach we Warnoczizach na taunniſchim ſerbſkim wjeczoru. Cźeſtna winowatoſcź kóżdeje ſpěwarki a kóżdeho ſpěwarja tohodła je, ſo ſo ſ wěſtoſcźu a ſ wutrobu na pruhach wobdźěli. Wobjeże w naſchich kónczinach mamy krucze hromadże ſtacź, dokelż mamy tu wobeże cźeſcze wojowanje. Ale luboſcź k naſchemu ludej, luboſcź k macźernej rěcźi pschewinuje wſche ſadżewki a dobyta. Tak wječakujeny, ſo ho wſchitky wobdźěla, ſo bychu ho ſpěwy poradźike k cźeſcźi naſcheje wěży.

S **Korkymja.** Wuſtawa ſa dźěcźi wotewri ho nětko wječze prjedu. 1. haprieje. S nowa ho na to pokaſa, ſo ho wobeże dźěcźi w ſtarobe 3—10 lět pschijimaju. Wukhłokarka tam dźěcźi wothładuje. Dźěcźi doſtawaja rano kóſej, 2. ſnjedanje. dobry wobjed a popołdniu kóſej. Jako ſarunanje dyrbi ho 60 pj. płacźicź. Dokelż je hiſchcze nětchto nětſnowy ſwobodnych, ho hiſchcze dźěcźi, kiż ſwonkowne, pschijimaja.

S **Rachlowa.** Cźeſke njeſboże ſta ho tu ſchtwórk popołdniu. Mikowar, kiż mydło ſchedawaſche, jěżeſche ſ kołm po horje ſ Rachlowa do Sſowrjez dele. Pschi tym padny tak njeſbożownje, ſo bjes wědomja lezo woſta. Ponuz poczeſchnjene, wjedźkuje ſ njeſkmikowai, jeju w druhej nuzy dźerżo, a roſmołwja ſo ſam ſe ſobu:

„Cźej bjes kóſuchа je mi czpoto. Schkleńcźka palenza, kiż ſhym wupiſ, pali mje we wſchéch ſiłach. Ni ioho kóſuha ſyła trjeba njeje. Na ſwoju ſrudobu ſym hižo ſapomnik. Tajki ſym ja cźłowjek. Schto tež to bych hiſchcze trjebał? Zyle derje bjes kóſucha wutraju. Tež bjes kóſucha ſwoje żiwjenje dokónczu. Moja żona wſo budże ſo njeſrjeć. Haj wſchak, to ſo wě, ſo je to njeſrjeze: ja dyrbju ſo ſa bura dźeſcź, a wón ſo mi ſtajnje ſ płacźenjom łoubji a wotwłakuje. Cźakaj jenoż, luby wujo! Jeli ſo mi pjenjeſe njepschinjeſeſch, woſmu cźi twoju cźapku! Samérno! Schto ma to rěkacź?! Ty chżeſch mi wječze wſchón doſtó we ſamuch dwacźcź kopejkach ſwotpłacźeſcź. Schto móżeſch ſ 20 kopejkami ſapoczeſcź? W najſkerſchem pschipadże wupiſeſch ſchkleńcźku palenza. Ty rěcźiſch wo ſwojej mylu. Njeczerpju ſnadź ja mulu? Ty maſch dom a ſkót a ſyru ſiwnoſcź, ja nimam niczo, ſhiba to, ſchtoż na ſebi noſchu; ty maſch ſwój ſkłéb ſam a ja dyrbju ſebi jón kupowacź. Sdyż domoj pschińdu, hnydom rěka, ſkłéb je wſchón. Nětko mam ſaſo pokdra rubła wudacź. Ja potaſkim wotrawdźe tež ſwoje pjenjeſy trjebam!“

Sdyż ſo ſchewz kapalzy pschi ſtkomu pucźa bliżeſche, widźeſche ſa kapałku nětchto bźe ſo blyſcheźcź. Hižo ſmérk padachu; ſchewz kédźbliwje pohladny, njemóżeſche pak ſpóznacź, ſchto to bě. „Prjedy tu kamjeń njeležeſche. Dyrbjała to nětkajke ſwérzo być? Ně, to tola na ſwérzo podobne njeje. Skerje je to cźłowjek, ale cźehodła tajki bźiły? Schto móż tež tu tola cźłowjek cźinicź?“

Sdyż bźeſche bliże pschiſchoł, móżeſche to derje widźeć. Wopraudźity hźiw: nahi cźłowjek, pal morwy abo żiwy, hedźeſche ſmérkom na ſenj, pschiſłeżejo ſo ke kapałzy. Schewz ſo ſtróżi a ponyſłi ſebi: „Tu ſu cźłowjeka ſtónzowali, wurubili a nahebo leżo woſtajili. Sdy bych bliże pschiſtupił a ſo do teje wěſu ſapleł. By mi hnydom wſchа wuſchnoſcź na kożu ſchła.“

(Pokracźowanje.)

ju Judźo dowjesechu jeho do Sswerjez, hdjež jo jemu prěni pomoz posłicł. Snjesłoženy běsche wjele kreiwje słubił. Wobžarujomny podawk napomina znowa, so by jo pomału po horje rěchził, dokelž je puć w nałěcu jara mjeńki.

S **Rakojd** pola Barta. Słubił je jo wjeczor 20. měrza pomocnik wyschiskeho dejerja Liski na Ruhtaltskim wjeczerkuble. Pschi tym pckradny Liskowe koło znamki Gánel čo. 159 819 a diwaj poraj czriji. Paducha je nětko wyschiski frażnizkehr Blir f Barta, f pomocu Drjezdżanskeje policije sajał. Po jeho wuprajenju je wón koło w Budyschinje sa 18 hr. pschedał. Wobstradnjenj je swólniwy, je-li jo jemu koło wróczi, 18 hr. formnacz; wyschke toho dże też pschesče mytje płoczież. Je w jaśimje kupza, koło wobschczerjej wróczeł; pschetoż też kupz by jo hewak częsko poklołotał.

S **Malesches.** Wubjerk sa ludowe kěpsche wuhotowa sobotu, 21. t. m. w naschim Sendżiz hoseżenzu derje poradżeny swóbodny wjeczor. Maleschenjo běchu w bohatej liczbje pschischli. Mészany chór pod nawjedowanjom k. kantora Schéky pschednješe někotre derje poradżene spéwy. Hudźba tudomneje sokolskeje jednoty bě pschewjedżenje hudźbneho dźela wjeczora pschewsała. Knjes wyschiski wuczeł Bajer f Bolborz wjeczora pschewadła. Knjes wyschiski wuczeł Bayer f Bolborz wjedżeche pschihotowanjarjow do jandżenych czasow Maleschez, hdżeje rěduje wón. Někotre f jeho rozenkow a pschecełowu słet mkodosłe je rad tych dawno saschłych czasow dopomniche. Němska chżyła pschedwschudom mjez wokud starcho herbiskeho města Bineta. Ta je swojimi rejwazymi a jukłazymi wobydlerjemi pójrěchu żołmy rozlichcho mora. Němscu hroża pózniez żołmy f nasa. Tón dopominoschе nas na rjane herbste pobożne nałožki a wobsahi, na jutrowne spéwanje. Nascha młodżina chżyła tute krażne sawostajenstwo pobożnych wótzow hajicz a j nowa k czełoji pschinjeseż. Gjutry żu psched durjemi, kak by było f jutrownymi arisemi a kerkuschemi. Pschisp. dop.)

Pschewodżachmy jeho w duchu sandżenych dnjow po naschej wsy a we jeho wokolinje. Wón pokaja na wschelake pschemenjenja, kotrež ledma żmy pytli. Wschitzky sacżuwachmy, je te sandżene lěta a cżasy mężachu tej swoje rjane strony, swoju poesiju, wschoo to, schtoż nam naschim domisnm tak lubu a drohu cżini. Se słowami dżaka na knjesa pschedpołożenia wschich zobuskutkowazych skónczi pschedbżeda wubjerka, k. wuczeł Pětka, krótko do połnozy żaru a poradżeny wjeczor.

S **Hrodżischcza.** Pschichodny schtwórtk, pop. w 3 hodż. żo naschi nowy duchowny w zyrkwi żwjatocżnje zapokaże. W Niechorżuju żo 1/2 hodż. powita. Schtóż ma skadnosez k tomu, njech w mjenowanym cżasu tam pschihódże.

S **Lubija.** (Njewuczekanki wotpołdnju pschejedże na dwórnitschezowej drohi Barkinki wozbsobny auto dejerja Wilchelma Fizbija, kotryż je w bliskim Starym Lubiju pschistanył. Wobžarujomny mlody cżłowjek so cżezko zmierzi, tak jo dyrbjachu jeho hnydom do thorownje dowjezcz.

S **Khróšczij.** (Podružniski jubilej.) Słówzna podružnizа je schtwórcza knjezna Marija Nowacez we Khróščizach cżo. 46. 50 lět budże k 1. hapreji, jo w jenej a żamej khěji bydli. 48 lět pschejiwi w żamnjym wobydlerjom. Marija Nowacez narodi jo w 1. Starej Zyhelnizy. W dżesatych lětach hijo pschebydli jo se żiwotnej starschimaj do Khróščij. Nan bu posdisicz f rowarjerjom na wosadnym pohrjebnischczu. W lecze 1896 pak zemrě Schejez lět pryedy hijo nastupi luba macz puez do wěczneho raja. Dżowka Marja namakny schwakerstwo. Dałko a schiroko je znata jako wustojna schwakeja. Jako taka je też rjanu cżisłódku herbiskich knjesnow tuto wumjenitnu nanuczija.

Derje wustoji żo jubilarka, pekne herbske drużki „hotwacz“, kłónki a kmótry do rjaneje żwjedżenskeje drasty pyschicz a nékotrej njewésże je hijo borzo na hłowu stajiła. Nieżrożnje dżełanje a pobożnje żiwi żo Marja Nowakez. Wjele je hijo we żiwotnym żiwjenju pak wujesłajeho pak krudneho naschnika. 17 lět żwojeho dotalneho żiwjenja bęche thora. W 15 lětach je skoro zyku żymu na thorotskoju leżała. Jako wurumanje cżekjepżonoy, bolosczowy a thorosczowy bęche ji pożezene, pilnje hnadowne mężtna wopytowacz. 22 raz sow bęche jubilarka w Kruzyn, 19 raz sow je postawu żwjateje Marije na żwjatym puczu njeżła. W prózeżionje do Filipsdorfa je 20 raz sow żwjatu Marju njeżła. Cżasto je tez druhe hnadowne mężtna wopytowała. Najbuleżischo pak je żiwjatej Marji do Nożanta khwatała. Wjele druhego pschikładneho mękotu je hijo bęche pżiacz. Bohu a cżłowjekom je żwoje żiwjenje wénowała. Njech dale tak sfukuje. Wjele żboża pschejemy cżeżeżenej jubilarzy k żadnemu żwjedżenjej.

S **Powoiz.** (Njewocżakany wosżud jenoho kowża, Hodż ratał Lowa rano swój konjenz wotewri, namaka mjezejcho konja morwcho. Dżeń pryedy je hijo bęche hacz do wósbnjcho wjeczora cżiły a strowy khodił. Njebożo je sawżeżene.

S **Hamora.** Schtwórtk pschipołdnju pschasche fo k wohnjej. W khěji rejnika Sch. bę woheń wubyrił. Khěża bęche ze słomu kryta a ja krótki cżas stejesche w Japanzych plomjenjach, hrabny pak taż pschitmarzeru kónju. Mężeżho jimwinżkeje nadobu możesche so wulkowacz.

S **Dubza.** Psched nékotrymi dnjemi rozpadny 20 hacz 25 metrow rauschcje muusze. Wina dyrbi hyeż, to żu so druhe dżele murje wottorhasz, tak to stejage dżele dołcz żepery njemżachu. — Rasch schuża je so jankhuża, dokelž żu wosżupjo wubyrile.

S **Drénowa** pola Wóżnorka. Pjatk dopołdnja we 8 hodż. wotwali so khżża, tż kubleręj Mickay pschicheiche. Wjazay fyzkowoy pschijédże na pomoz. Khżża ypali so hacz na kanjenz.

S **Makeje Pribuschc.** Kokoschaza kolera je pola khżżarja Wilhelma Ruchtarja wudyrila. Khorosez je ninje nóery strafchna.

S **Mukkez.** Pschi żwinjordżanju żemrě nadobo 60 létny khżżkař Khr. Grósa. Nénilej pomhasche njasze rubacz. Nadobo bu jemu hubjenje. Dżesche tohodla domoj. Sa krótki cżaż bęsche morwy.

S **Khożebusa.** Nasch statny gymnasij dostanje nowoho wjedarja. Totalny nawjedowaz dr. Liman dże 1. hapreji na wotpocżink. Sa njeho pschijédże studijowy radżicżel dr. Waltar Kleib, kij je hacz dotal na Charlottenburskim gymnasiju sfulkował.

Hospodarski rozhlad.

Póndżelu 30. měrza 1925.

Kurzy zahrońenej zobotu w Barlinje.

Kurs po statnej brinnje

1 Dollar	4,195	100 czechoslow. kron.	22,12
1 engelski punt	20,043	100 cżeskoslow. krónow	12,480
100 holandz. gram ow	80,90	100 dán. marow	80,05

W pjenjesach żandżelej rozesę, cżim bóle so po-ległudi dżeń wumrija pschibliżuje. Ale pschiwulka napadołej hischcze njeje.

W **efektach** bż żandżenu sobotu na Barlinskej burzy pschi wocżatku żnadny wobrot. Wokoło pschipowołanja so trochu wożiwi a kurzy so skruczichu. Wósnjke a pjenje pożczonki mężachu żnadny wobrot, po tym, to urzizże k strony knjeżerstwa żu trochu ischczeżku pokazale, kak bohi knjeżerstwo nahódnowżenje wuisli.

W **produktowych wikach** w Barlinje żo płaczichu sobotu mało pschemenichcu. W Amerizy běchu płaczy a nowa dele tésze. Dokelž pak Rusko wjele rożi kupuje, żo płaczizny njewotdrjebichcu. Pschecżuju mżyny swonka Barlina kupowachu. W jeczmjenju żo mało rozwjchda. Sa to wowsy cżim lépje dżéche. W nuzo wobrot żnadny wosża. Zentnaż płaczesche

w Barlinje:

pschenizy 12.40—12.55 rożki 11.65—11.85 jeczmjenje nałstn. 11.25—12.30 nałhmik. 10.25 11.20 wołosża 9.25—9.65 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenizy w mejt 13.60—13.55 w juliju 13.30 hacz 13.35 hr. — rożki w hapreji 11.85 hacz 11.90 w junoju 12.05—12.10 hr. — wołosża we hapreji 9.20—9.10 hr.

Wiki rżeznehoho kotu żandżenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof).

Pschihnali běchu: Wone płaczachu:

2899 hawjadłow	18—51 hr.
2500 cżelatow	30—85 hr.
5507 wowzow	26—55 hr.
8287 tuckowjch	
398 wukrajnych swinc	
240—300 puntow	61—63 hr.
200—240 puntow	58—61 hr.
160—200 puntow	57—58 hr.
120—160 puntow	54—56 hr.
do 120 puntow	44 hr.
ranzy a kundrowh	56—59 hr.

po zentnarju żiwoje wahi. Sawonje schpatnje offerta, we druhich drużinach běchu wiki mérne.

Wiki w Běłej Wodże żobotu 28. měrza: Butra punt po 2.20—2.30 hr., jaja po 12.5 pf., famy wołny lij po 2 hr., cżerwjeny kat 20—25 pf., běły kat 15 pf., jahłuka po 20—30 pf., morczki 10 pf. po puncze. Wsu běchu żiwe.

Kali drożżki. Minkostarna kalijowa rada labaralche żo w pożledniem pożedżenju f namjetkom nimal. kalijowoho syndikata na powyschenje kalijowych płaczitsow sa Němzku. Namjet syndikata żebi żadasche, so zbyhu po płaczitny wot 16. hapreje sem we pschichodku wo 4 pocz. powyschiche. Pschi tom pak je syndikat swólniwy, je-li so jeho namjet pschijima, w leżinych mężazych ratarjam pe mużnożeji rabatt a kredit pschiwolicz.

Na pschedań

Krowa, wyschoschuczkina, w Drożdżiju cżo. 51, — młoda wyschoschuczkina, w Stanczach cżo. 1 pola Barta. — wyschoschuczkina, w Ratczach cżo. 30, — młody f cżehczom, w Lipicu cżo. 10.

Drjewo, dubowe wukłatowe, 34 krjerzowych metrow, knjezi dwór we Lukli pola Pomorzy.

Wós, dżeżcżazy, w Budyschinje, Schäffertr. cżo. 21, — w Budyschinje na Tżełanskej drohi cżo. 43 delka na lswo, — taflaty, w Hornjej Kinje cżo. 5.

Bżhajaj, punt 80 pf., w Bukzach cżo. 28.

Khżża f polom w Sokolschonje cżo. 5.

Koreżma, je 17 kórzami pola, wotwalena, w Njedaschczach dalsche wukasuje Reinhold w Budyschinje, Lessingowa cżo. 7.

Sswjaza a fornjatka pschecżata (Dibbel) małchina, klóschtr Marijna Hwjezda.

Konikaj, jahrodnik Zimmermann w Pluschnikach.

Srżbż, 2klżny, a fuczżina krowa, we Wótkowjz cżo. 9.

Jafoża, 1/4lżna, w Bożeczach cżo. 9.

Kosa, młoda f kżżatemi, bżhał a 12 libjatow, w Sdżarn cżo. 22 pola Klukicha.

Prożata, w Delnim Kunjowie cżo. 7. — w Bolborzach cżo. 6. — w Khżżuje cżo 37. — w Khżżinej Jorschczi cżo. 2.

Karnikle, w Budyschinje na Sskonoborschczańskej dróży cżo. 132.

Libjata, w Miedżeżu cżo. 9

Hużaże jeża, w Brězowy cżo. 9 pola Husli, — we Starych Parschizach cżo. 31.

Sżo pytaji:

Bolěr, Kubicz w Budyschinje, Wilhemika dróha cżo. 9.

Mżynki, mżyn w Mnischczach.

Zahrodnikki wuczbownik, K. Schindele w Budyschinje.

Skafarjo na pżestrnaki. Michalk a Warschat pola Radżanez.

Dżowka, Schlezka w Zornosnkach.

Pohonez, Malchtar we Wolschnizy pola Lubija.

Zahrome dżeńe.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodż.:

Wiki każ zobotu.

Dop. 3/12 hodż.: Każ zobotu.

Tendenza: Fara cżicha.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Jako w wotnowe kwasio po cent abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	28 3.	27 3.		28 3	27 3.
Pschenza	248 251	248 251	rjan. wosżichi	15-15,60	15-15,60
rożki	234 237	234 238	wotr. mełasko	9,20	9 20
ofer. jeczmjen	22 - 246	225-248	ferabella	13-15,00	13-15,0
ofer. jeczmjen	—	—	dżerżage trużki	18-19,10	18-19,10
owjs	183 193	185 193	ruzny	19 20,00	18,0 -20
kukuzica (Mais)	181	181	mo'a	18,50-20	18,50-20
pschenizny mut o	32 35 00	32-36 00	lonn wosżichi	21-21,70	21-21,70
pschenizna mut'a	31-24 0	31-34 25	mokre turjeny	11-12,00	11-12,00
pschenicz. rożn	13-14,00	13-14 00	olte turjeny	13-15,50	14-15,00
rżane wotrubki	14 14 50	14-14 50	runo, 50 kg	3,80-8,65	3,20-3,50
rożk	395-50	395-400	kroma, rżana	1,05-1,35	1,15-1,20
rżane wotrubki	390-400	390-400	„ pschenc.	1,15-1,25	1,15-1,25
rżeb	18-20	18-20	„ wowsżna	0,85-1,15	1,00-1,20
wjelowich	18-2 00	18-19,00	„ tecina	0,90-0,95	0,90-0,95

Wiezne płaczizny w Budyschinje.

wot 28. měrza 1925.

Wiche płaczizny so po stotej brinnje trojmerja.

Wobjednjet		namjetschka płaczizna	najwysch. płaczizna
Pschcżeża, wonka wotebiacza	50 filo	12.50	13,00
Khżża, wonka wotebiacza	50 „	12,00	12,30
Jeczmjeń, wonka wotebiacza	50 „	12,00	12 50
„ nasjmiki	50 „	—	—
Wowża, wonka wotebiacza	50 „	10,00	10,50
Nawa	50 „	—	—
Hermy	50 „	2,20	2,40
Syno	50 „	3,00	4,00
Sstoma, f majch. mlócz. praż.	50 „	1,00	1,30
„ f majch. „ f sajt.	50 „	1 30	1,50
„ f zwami mlócżena	50 „	2,20	2.50
Pschenicżna muta, 60%	50 „	20,50	21,00
Rżana muta, 70%	50 „	19,00	19,50
Pschenicżne wotrubky	50 „	8,00	8.25
Rżane wotrubky	50 „	8,00	8,25
Prożata — schtuk	1 schk.	—	—

Wumrjenja.

* S **Mischna.** (Nan a dżowka na sajedożjenje wumrjeloj.) Na jeżehowkach sajedożjenja wumrjescichtaj tu 39-létny maschinisk a jeho 12 létna dżowka, mjes tym so ho macż hynjerczi wukhowa. Wschitzy tżi běchu tak njemowanu „polsku kolbasu“ jedli a na to cżesko sthorjeli. Sacż hynjerez njepożrědnje f wuzjawjonym kolbażu żwiżnje, dyrbi hakle pschepytowanje wuisażicz.

* S **Neukahy pschi Wódrje.** Mlodostni dżełacżerjo Kubiak, Betten a Preuß dżachu do lěża wjeworzeżi honicz. Kubiak mężesche tżelbu. Nadobo żo wutżeli. Kulka trjechi Preußa do schije do wulkeje żily tak, so żo wukrawi. Kubiak a Betten pak pschihódżeschtaj f lěża domoj każ njeby żo nicżo stało. Dokelž pak Kubiak wjesor posdże hischcze domoj njebę, tak pocża żo na njesbożo tukacz. Hólzaj brżeżjeschtaj f lożu stanjecz a do lěża hicz, hdżeż też njeżbożo pschijmaschtaj.

* **Luboscżanski drama w 2 jednanjach.** W Halli zastżeli 39 létny kolesżtajer Kaiser 21 létnu pomognizu Friedu Ambergerez a sebje samoho. Kaiser chżyschke żo wot żwojeje mandżelskeje dżżicz a żo f Ambergerez wożenicz. Tutej żeńtnje pak klasjachu żo nowe zadżiwni napschecżo, tż Kaiserа tak rosbarichu, żo mordarżiwe sturczi

* **Autowa dróha f Aachena do Barlina.** Jako prénja autowa dróha je wotwohtadana dróha je Aachena na Kóln, Düsseldorf, Hamm, Bielefeld, Hannower do Barlina. Na wschech dróhowych a żeleżnischich rażizowanischczach dyrbża żo pschewodny abo podwody natżaczicz. Twarizy japoczinje żo dróha pschichodnu nażymu abo f lěta na léto. Dróha f Düsseldorfa do Kólna pak dewni żo hižo prżedy natwarjecz.

* **S njem drożeża żeleżne holoschki pożerała.** Żyle wożebje mjeżczyske żo jedna Barlinska żona. Często mjeżesche je swojim mandżelskim twaru, kżóry nas pózneż hóżcż. Je najsterze tak na mandżelskim wodu liczała. To pak krajeżche tak dołho, dokiż njemżeżeche tżele bolożcże, to dyrbżeżche do thorownje hicz. Tu rażchu ji żoldk, a hdżż, w nim bż 114 żeleżnych holożkow. Dobromadny wożczinu punt. We bohu żrodżena żona je wohrożena wótżerała.

* S **Gnadenfreia.** Na njedżelu wobkrawowanja wumrěł. Se spodżiwnjeje pschicżiny wumrě w 61. lěta Maliyn Ellgarże skżażcżki mischtr Schäl, wuj dżowki Pschiwoskeho kubleręja, kotruż bęsche swój cżas znaty morwy Kależa jatżeł. Schäl běsche tonj dżeżcżi cżeż w Münsterberku pschebywał, a tam wjazu krócz w hoscżenju mjażo jedł, kotreż so jemu resdom hižo jara wodżiwne bręż sdaische. Jako někto Denkowe njemużki żo wotkażyhu, mużleschе hebi Schäl, to je f lichdom wdeże cżłowjeże mjażo jedł. Wón żo tak wogrowa, to cżżżo khorje. tak to jane mjażo wjazo widżeżi njemóżżeche. Khorosez dżeń wote dnja pschidżeżeżcże, dżiżi nżużnje njewumrě.

* **Sloto w Italiji.** W italiskich Alpenzach żu metallowu horu wusżikżili. Jedna żo wo horu Amiata, kotraż je tak bohata na metallach, każ żana druha hora. Nime aluminija, mangana a merkura żu pjecże kż żloto namakali. Kżż ludżo, we wokolinje hory bydlaju powdża, bęsche pschedi dżeżcżimi cżżżkom na horje żany puntik żiwy, kotrehoż na zyle dolpowdżeju njemżeżachu. Tużon bęsche wżeżeżił, to we horje żloto namalaju. Ludżo běchu so jemu żeżhom wużmjeli.

* 200 hriwnow abo dźowku. (Kak Nora Dieter k tomu pschińdże, podpiśmo falschowacź.) Wěsche rjany dźeń w juniju lońschcho lěta. Pschekupz Dieter hodźesche pschi kofeju. Tu lasnuri sługobna holza. Wona pschinjesche powdźi wopitowarja, kotryż so Beckner mjenowaschesche a kotryż mjesesche wulki zylindar na hlowje. Facznuje Dieter žanoho cłowjeka njejnajsche, kotryż by Beckner rětał, da bołi zulemnje lasnuwšy. Tutón pschińdże a prodźesche | krótke wo ruku Dieteroweje dźowki. Hdyž běsche so knjes Dieter | prěnich strózkow tkrabał, pałasche napraschowarja pschepokasacź, jo dyrbi jeho prošnu wotpokasacź, dokelž sebi tola nichtó žoadź njemóže, to nan swoju dźowku dotpołnje zulemnił cłowjekej powěri. Zenich kuzny so do hubowu, potom woprascha so strózdżesche mana, hacź njeby jenu inajmjenscha 200 hr. zołcić mohł. So hy měr měł psched zulym cłowjekom, pschepoda jemu knjes Dieter schek na 200 hr. Beckner schek na spodźiwny hólcź wotzalił, telefonowasche pschekupz na detektiwowniu a prošeschche, jo by so jemu idźiło, schto knjes Beckner do cłowjeka je. Potom jawoła swoju dźowku Noru. Makajo padny holza nanej wokoło schije, wobkruczejo, jo knjeja Beckneraa ichtyri njedźele doho nanze a jo jeho lubuje. Beckner je samožity a je jej powdał, to chce sebi wulki hotel we Wiesbadenje kupicź. Sebi tež wowmje pak pschińdże wotmoliwa, kotraż prajesche, to je Beckner wospobny jebak. Tši njedźele doho mjesesche Nora zaplakanej woczi. Potom dźesche jednoho dnja k staschnemu domu. Cłowjeche w mjesce něschto kupowacź. Njevrócźi pak so wjacy. S njej běschtaj so tež zdźełowaj formularaj shubiłoj. Sa 2 njedźeli pschedpołożichtaj so schekaj, kotraż běschtaj na 600 hr. wupisanaj, Dieterowej banzy, kotraż jej tež wupłaczi. Jako pschekupz zdźelu wuhlada, sydźna hnydom, jo je Nora podpiśma falschowała. Wěsche pak tola wjeselý, jo je na tajk walchnje znajmjenscha žiwjenske znanje imanjo wot swojeje dźowki dostał. S falschowanymaj schekomaj dźěsche na kriminalnu policiju a prošeschche, jo bychu tola ja jeho dźowku zhlędźili, kotraż je mjesesche | tamnym jebakom wotešła. Na policiji leżachu | ramjenjomaj. Nora je wotrozjena a dyrbi wodźecź, schto cźini. Hinak by wěz była, eli by nan swoju dźowku dla falschowanja wobstorźił. Potom by so policija za shubźenu njeimowała. Na to stajinan, jo nadźiji jo tak swoje dźěcźo jako dostanje, khłostanki namjet. Tola wjchź prózowanja policije běchu podarmo. Kóńz augusta sandźenzho lěta — nan běsche hižo wjchu nadźiju, jo swoje dźěcźo hischcze jamu wohlada, zhubił — wrócźi so nadobo Nora zamowólnje. Zelnoczjwo wuzna so wschcho. Dwaj mjeszaj dolho je | Beckerom we Rehnsdorffkej penziji pschebywała. Najprjedy je wscho jara rjenje było: lěcźo, jejor, leży a jeji lubosć. Potom pak běchu pjenjezki wulětałe a we wulkej nuzy je schekt falschowała. Jako pak běchu tež tute pjenjezy wschł, je Beckner druhe wobstarał. S nawschćikom w nowinach je towaršichu za puczowanje pytał. Na to je so wjele młodych a tež starych holzow pišomnje samolwiło. Tutym dyrbjesche Nora spódźicź, jo jim jich porućenja njedopahaze a jo je tohodła trjebne, so druhdże o nich wobhonicź. Dokelž su | tajtim wobšćerjenym napraschowanjom wulke widawki luźajałe, žadaschche so, to bychu reflektantoje po 8 hr. zapołžałe. Wot pjenjez, kotrež na tajke waschnje dóndżechu, staj so hischcze mjeńsz dolho žiwiłoj. Potom słubi so | połsednim pjenjezkom też k. Beckner. Nan, wjeselý, jo je jeho dźowka so zaso wrócźila, woda jej wschitko. Tola nětko stajistatne cźežnistwo khłostansk. namjet ola falschowanja podpiśmow a dla jebanstwa. Tak sadźidži Nowotónski lawniki hrđ Noru Dieterez k mjeńszej jatbie. Tśiłeny wuprohowanskt cźaj so jej pschiwoli.

* Cźertowe woporý. Kaž je wschitkim derje znate, ma Amerika najwobdźiwniische nabożinske sekty. Psched krótkim pschidrujź so nowa, kiž ma něschto kšiwy wobdźiwnoho na sebi, schtož chzu tu wopisacź. Kaježnicźny Hanzy Reynolds wusha so, w blizkosći Toronto sektu załožicź. Wobschcha mjeńschnja je Sama. Sektu je powjetschowała „Wera zjwjatoje zwezy". Swodźowe wobrjady pytaju. W tymle wobrjedu nozy, hdyż hnedź pitka a lanjerk halowu lama, thromadźaje wjelchcha mjeńschnja pschiwoźowarjow wokoło so a pschi rowje tymlekho lěka wukonja so wopor. Wopor sam pak je hischcze spodźiwnischi. Pschez rjady zabańenych mérimych pschicźerjeri so dźesetcź cźežkich swini. Na postajeny schcźežowaj je leżachu a pschijonjaja je sa kolke hrjadu, to njebychu wucźekli, hdyż stajenja je lisacź pocźinaju. Zafopne kwcźenje swini a swótle plomjenja pak wunuzi wobydlerjow je šuboduych rjsow te palnischcźu. W prawym cźasu pschińdżechu tam hischcze a wobhladachu sebi konz wobrjadow. S dalóka sem hižo wonjesche sa swinjazej pjecźenju. Wérnusi so wobschorźichu. „Wuschca mjeńschnja" so jaja. Hdyż so pschepytowanscí sudnik wo bližsche pschesche, njewotmolwi nicźo, hacź so tu swinje „djabolskim duchom" wopremali. Dalsche njechasche prajicź.

* Wjelki kanadiske město wobléwowale. Jena amerikanska nowina pschinjese wczera tcźehowacu powdźi: Psched nětkotrymi dnjemi běche městacźko Wilna hluboko do śneha zahrjebane. Městacźko wobkhowaische cźrjoda wjelkow dny dolha. Wjelki njechtachu so | města, njech też wahroseni mjeńschcźenju tkłachu a so hewak dosć wobarachu. Dalóko a šcheróko njebe nicźo druhe žiwjenscze zwjerinke imanjo wot swojeje dźowki dostał. S falschowanymaj schekomaj dźěsche na kriminalnu policiju a prošeschche, jo bychu tola ja jeho dźowku zhlędźili, kotrež je mjesesche | tamnym jebakom wotešła. Na policiji leżachu | ramjenjomaj. Nora je wotrozjena a dyrbi wodźecź, schto cźini. Hinak by wěz była, eli by nan swoju dźowku dla falschowanja wobstorźił. Potom by so policija za shubźenu njeimowała. Na to stajinan, jo nadźiji jo tak swoje dźěcźo jako dostanje, khłostanki namjet. Tola wjchź prózowanja policije běchu podarmo. Kóńz augusta sandźenzho lěta — nan běsche hižo wjchu nadźiju, jo swoje dźěcźo hischcze jamu wohlada, zhubił — wrócźi so nadobo Nora zamowólnje. Zelnoczjwo wuzna so wschcho. Dwaj mjeszaj dolho je | Beckerom we Rehnsdorffkej penziji pschebywała. Najprjedy je wscho jara rjenje było: lěcźo, jejor, leży a jeji lubosć. Potom pak běchu pjenjezki wulětałe a we wulkej nuzy je schekt falschowała. Jako pak běchu tež tute pjenjezy wschł, je Beckner druhe wobstarał. S nawschćikom w nowinach je towaršichu za puczowanje pytał. Na to je so wjele młodych a tež starych holzow pišomnje samolwiło. Tutym dyrbjesche Nora spódźicź, jo jim jich porućenja njedopahaze a jo je tohodła trjebne, so druhdże o nich wobhonicź. Dokelž su | tajtim wobšćerjenym napraschowanjom wulke widawki luźajałe, žadaschche so, to bychu reflektantoje po 8 hr. zapołžałe. Wot pjenjez, kotrež na tajke waschnje dóndżechu, staj so hischcze mjeńsz dolho žiwiłoj. Potom słubi so | połsednim pjenjezkom też k. Beckner. Nan, wjeselý, jo je jeho dźowka so zaso wrócźila, woda jej wschitko. Tola nětko stajistatne cźežnistwo khłostansk. namjet ola falschowanja podpiśmow a dla jebanstwa. Tak sadźidži Nowotónski lawniki hrđ Noru Dieterez k mjeńszej jatbie. Tśiłeny wuprohowanskt cźaj so jej pschiwoli.

* Cźertowe woporý. Kaž je wschitkim derje znate, ma Amerika najwobdźiwnische nabożinske sekty. Psched krótkim pschidrujź so nowa, kiž ma něschto kšiwy wobdźiwnoho na sebi, schtož chzu tu wopisacź. Kaježnicźny Hanzy Reynolds wusha so, w blizkosći Toronto sektu załožicź. Wobschcha mjeńschnja je Sama. Sektu je powjetschowała „Wera zjwjatoje zwezy". Swodźowe wobrjady pytaju. W tymle wobrjedu nozy, hdyż hnedź pitka a lanjerk halowu lama, thromadźaje wjelchcha mjeńschnja pschiwoźowarjow wokoło so a pschi rowje tymlekho lěka wukonja so wopor. Wopor sam pak je hischcze spodźiwnischi. Pschez rjady zabańenych mérimych pschicźerjeri so dźesetcź cźežkich swini. Na postajeny schcźežowaj je leżachu a pschijonjaja je sa kolke hrjadu, to njebychu wucźekli, hdyż stajenja je lisacź pocźinaju. Zafopne kwcźenje swini a swótle plomjenja pak wunuzi wobydlerjow je šuboduych rjsow te palnischcźu. W prawym cźasu pschińdżechu tam hischcze a wobhladachu sebi konz wobrjadow. S dalóka sem hižo wonjesche sa swinjazej pjecźenju. Wérnusi so wobschorźichu. „Wuschca mjeńschnja" so jaja. Hdyż so pschepytowanscí sudnik wo bližsche pschesche, njewotmolwi nicźo, hacź so tu swinje „djabolskim duchom" wopremali. Dalsche njechasche prajicź.

* Sajtarske žonjace prawa. We starych cźasach dźe waschnje, jo so na šamodrube žónske powschitkownje jara dźiwasche. Wone šmědźachu sebi wězy domolicź, kotrež bychu pola druhich jako pschestunjenje so pothłostake. Tak na pschiklad běsche jim dowolene, jo swoju žadoseź za šadom abo druhimi dobrymi wozami, hdyžkuli je nadeńdźechu, bjez khłostanja spokojicźn. Dźěchu pschez jahrody abo po puczach, hdyž na ichtomach rjanu šad widźachu, to šmědźachu sebi telko traseho šadu naschcźipacź, abo naschcźipacź dacź, kelkaž jednomu nałuczenju trjebachu. Schumowski mnitschi dwór dhrbjesche hanso po hamtiskich wukasach šadowu jahrodu wuzjerjecź, wot kotrejež płodow mózesche kóžda žona jěcź, tak wjele hacź chžiłoch, jeli wobcźežna thodźesche, „to njeby žana ichtoda | toho nastała", tak praji wukas. Haj prawo maćerjow dźěsche hischcze dale: mějachu-li žadoseź ja tybarni abo šamniku, trjebachu jenoż swojeho muża abo wotrozjenu wopjelacź, kotrěž šmědźachu ryby abo dźiwinu w knjeskich hatach a leżach łójicź bjez khłostanja. W starych kniesach a ludowych powěsćenźach namakaja so często take pschikłady. Postrowonzu cźaj wotstroni po nětkim stare prawa a waschnja. W burskej wójnje žadachu sebi burowe | nowa, jo by so šamodrubim žonam stare prawo tako dało, po kotrymž bychu sebi rybow | knjeskich hatow a rěkow nałojicź šměli, jeli to jich žadosć tunije ja tym dźesche.

Wobkhodna protyka.

1. hapreje šwinjaze wiki w Hródku.
2. hapreje šwinjaze wikt w Khocźbuzu.
3. hapreje šwinjaze wiki w Ruhlandźe.
7. hapreje hermank, howjase, konjaze a šwinjaze witi w Kulowje.

Hamtske woziewjen'a z Budyšina.

Pucź | Dobroschcźu pola Njeswačźidła do Nowoschi wostanje dla nałuczowanja na Dobrochcźanskich honach wot 30. měrca hacź do 13. hapreje šawrjeny. Jězdźicź może so na Koślow.

Pucź | Kišlicy do Klětneho wostanje dla nałuczowanja na Połpcźanskich honach wot 30. měrca hacź na dalše šawrjeny. Jězdźicź może so na Nowu Wješ.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Wobłhodny cźaj Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa a wokrjesneho šastarackeho hwjatka je so wot 1. prjeze 1925 sem postajił: Pondźelu hacź do pjatka wot dop. 7 hodźin hacź do 1/2 1 hodźin pschiwotdnju a wot 2—5 hodźin popołdnju, sobotu wot dop. 7 hodźin hacź do 1/2 1 hodźin pschiwotdnju.

Sa ludowy wobkhod je rěcźna a pokładniska hodźina wot dop. 8 hacź do 1/2 1 hodźin popołdnju, sobotu wot dop. 8 hodźin hacź do 12 hodźin pschipołdnju.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu pondźelu, wjecźor we 8 hodź. w „Serbskej kofejowni".

Budyšin. Jednota „Sokol". Srjedu, 1. IV., wjecźor we 8 hodź. je w Serbskem Domje zhromadźizna. Sobustawy njech so w połnej liczbje wobdźěla.

Hornja Hórka. Spěwny wotrjad „Łužicy" ma pjatk 3. hapreje, wjecźor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy maja pśińć, dokelž chcemy njedźelu, 19. hapreje we Warnoćicach pśi serbskem wjecźoru spěwać.

Radwoŕ. „Serb. Ratařski Dorost za Radwoŕ a wokolinu" ma štwórtk, 2. hapreje, wjecźor we 8 hodź. wažnu zhromadźiznu. Wšitcy maja z wěstosću pśińć.

Hrodźišćo. „Zerja" spěwa srjedu, 1. IV., wjecźor we 8 hodź. w Njechornju.

Haslow. Kołojězdne towaršstwo „Błysk" ma srjedu, 1. hapreje, wjecźor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu dla mjeje. Też tajcy, kiž njejsu sobustawy, maja přistup k meji. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěsćki: A. Dučman w Budyšinje.

Tesame knjeze a ći knježa, kotřiž

při kupowanju mužaceje, žonjaceje a dźěćaceje konfekcije, šatow, strympow, drastowych tkaninow, šidow, collinow, muslinow, bantow, cankow, barchentow, ložowych tkanin, košlaceych tkanin, šćerćuchowych tkanin, gardinow, přikrywow, rubišćow, šćerćuchow, tkaninow za serbske drasty, serbskich rubišćow, serbskich bantow atd.

na Budyšskej drózy w Kulowje

nješto zhubichu

njech so bórzy pola nas pokaža

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Założeny 1868. **Welsec k.nny dom w Kulowje** Telefon 12

Fosforo-kisały picowanski kalk

punt po 25 pj. poruča

E. O. Hennig, Viktoria-drogownja

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Přesadźowanje

ratařskeho inventara

dla spuščenja hospodarstwa w **Bruno Baldewegec**

bróžni při Mužakowskej drózy

srjedu, 1. hapreje, dop. w 10 hodź.

Přesadźuje so za hotowe pjenjezy: Deskowy a rěblowany wóz, kućowy wóz, gratowy wóz a sanje, wokrjdłowy trawužnjak, běrnyhrjebak, syjaca mašina, kultivator, tigrowe hrabje, sykanjowa mašina, wějaca mašina, bróny, walcy, juchowy sud a druhi rólny grat kaž tež wulki dźěl ručneho gratu, kućowe a rólne konjace graty, dešćowe přikrywy, decimalna waha a wšelake druhe wěcy, wšo w najlěpšim rjedźe.

Wobhladanje rano wot 8 hodź. sem. Dalše wukaže, kiž ma nadawk, **Sembdner** na hornjeŕskej hasy 21.

Vogtlandske gardiny

we wulkem wubjerku

po najtuńšich płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wuměnjenjach

Karl Günther, wosebity wobkhod vogtlandsk. gardinow

w Kamjencu na Budyšskej drózy 52 II.

Za jutrowne kupowanje

porućam swój hobrski skład

mužacych, pacholacych, hólćacych, dźěćacych **konfirmandskich a sportskich woblekow „Continental"-gumijowych mantlow, Mnichowskich lowdowych mantlow,** jenotliwych jakow kholowow a lacow, **klobukow, čapkow atd.** po najtuńšich płaćiznach.

Na wšě wobleki dawam wot 29. měrca hač do 10. hapreje **10 proc. rabata.**

Njedźelu mam wot 1/2 11 hodź. hač do wječora wotewrjene.

Pětr Hančka w Kulowje.

Sym rodźeny Serb a ręču při předawanju wšo serbski.

Kofejowi zastupjerjo !!!! Najwyša provisija !!!! Lagerk. 78 Dresden 1.

Wupi r-l, cycht tunjo K. Erler na žitnych wikach 11.

Parne čišćenja pjer'a

z elektriskim čerjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej kasy 3, telefon 1103.

Žiwnosć

je hnydom na předań (Płaćizna 11.000 hr.; napłaćenje 9.000 hr.)

w Jeńšecach čo. 14

pola Rakec.

2 trjebanej sofje

2 derjezdźerjanaj

konjacej dźělanskej grataj

ma płaćizny hódno na předań sedlaŕski mišter

Hermann Schulz

w Budyšinje před garbaŕskimi wrotami 7.

Byk

13 měsacow stary, kiž so k płahowanju hodźi, steji na předań **w Kulowje na Wojerowskej drózy čo. 18.**

Dójna kruwa

je na předań w Stróži čo. 36 pola Hučiny.

Bóh luby Knjez wobradźi namaj sobotu, 25. měrca 1925,

stroweho, čerstweho hólćka

Wysoko zwjeselenaj staršej

wučeŕ J. Birmich a mandźelska.

We Łuzy, dźeń 29. měrca 1925.

So wróćiwši wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje droheje maćerje, wowki a sotry,

Marje Šimanoweje

z Hermanec

wuprajimy z tutym wšěm lubym přećelam a znatym za wšě wopokazma lubosće, za bohatu wěncowu pychu a za přewod k poslednjemu wotpočinkej, wosebje też k. fararjej Sykorje z Minakala za troštowace słowa při kašću a a při rowje w Rakecach.

W Hermanecach, 30. měrca 1925.

Zrudźena Šimanec swójba.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća mĕsaćnje we wudawaŕni 75 zł. pj., na pósće a pola dowĕrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawĕštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobćeŕnje so stajace nawĕštki a tabele so wyše wobliĉeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 76 — Budyšin — wutoru, 31. mĕrca 1925 — Bautzen — Lĕtnik 84

Najnowiše z cyłeho swĕta.

W shromadźisnje wukonjazeho wubjerka kommunistiskeje internazionale w Moskwje je kommißar Sinowjew prajil, so je pucż k kommunistiskej ßwĕtowej revoluziji połny sadźĕwkow, a so budźe wojowanje dale tracż, hacž ßu ßebi s woprĕdka myßlili.

Wot Stuttgarta do Halle pschi wólbnej agitaziji schesczo sapóßłanzy nĕmskonazionalneje strony s automobilom jĕdźechu, kotryž mĕješche schtyri wótre ßwĕzy. S nimi ßo wjednik druheho napschecżo jĕdźazeho automobila ßlepješche. Automobilaj do ßo srasyschtej. Jedyn schofer ßo sarasy. Jena nutskasedźaza wosoba ßebi nop rosbi.

*

Pschi njesbožu w podkopkach w Merlenbachu w Lothringskej je ßo 51 hórnikow morilo a 28 ßo straschnje ranilo. Powjas jĕdneho stoła ßo we wyßokosczi 267 metrow nad dnom rostorhny. Knježeřstwo je jako prĕnju pomoz poskrjechenym ßwójbam 150 000 frankow póßlało.

*

Moskowßy bolschewikojo w Bołharskej revoluziju we bliźschim cżaßu pschihotuja. Pschod dwĕmaj njedźelomaj ßu rußy kommunistojo we Winje, hdźež je ßrjedźischczo kommunistiskeje propagandy, wažne wuradźenje mĕli. Na njej ßu ßo sastupjerjo s Jużnoßłowjanskeje a Bołharskeje wobdźĕlili.

Republikanske strony we wetschinje.

Pschi wólbje nĕmskeho presidenta ßu republikanske strony, zentrumska, demokratiska a sozialdemokratiska strona, 13 234 420 hłoßow dostałe, mjes tym so ßu strony prawizy sa Jarresa, Helda a Ludendorffa jenož 11 074 222 hłoßow swjedłe.

Ssylne woßłabjenje ßu kommunistojo poczĕrpili. Woni ßu 838 792 hłoßow, potajkim tsecżinu ßwojeje ßylnosczje we dezembrje 1924 shubili.

Runje tak ßu hłoßy nĕmskich ludowzow wrócżo schłe, a to wot 906 946 na 284 471 hłoßow. Pschi tym pak ma ßo wopomnicż, so je dźĕl s nich sa Jarresa, mjes tym so je wjetschina sa Ludendorffa hłoßowała.

Bayerska ludowa strona pschecżiwo Jarresej, tola sa shromadnu mĕschczansku kandidaturu.

We wólbnej shromadźisnje bayerskeje ludoweje strony je pschedßyda nĕmskoßejmskeje frakzije kapitular dr. Leicht sdźĕlił, so bayerska ludowa strona w druhim wólbnym khodźe njebudźe sa Jarresa hłoßowacż, wona pak je sa druheho mĕschczanskeho shromadneho kandidata hnydom dostacż.

Herriot wo nĕmskim namjeczje.

W franzowskim senatowym wubjerku sa swonkowne naležnosczje je ministerski pschedßyda Herriot na wschelake napraschenja, mjes nimi tež wo nĕmskim rukowanskim pakczje ßo wuprajil. W poßlednischim wón rjekny, **so ßebi franzowske knježeřstwo ženje na wobsamknjenje nĕkajkeho bjesstrach rukowazeho pakta njeje myßliło, kotryž by ßo jenož s dala prawa abo sajimow swjaskarjow Franzowskeje bjes jich pschihłoßowanja dótkał.**

Schtož Pólsku nastupa, njeje ßebi nichtó na to pomyßlił, mjesy, s Versailleskim mĕrom postajene, saprĕcż abo do rosprominanja wsacż. Žadyn pakt s rosrißazym ßudom **njeßmĕ ani skhowane pschemĕnjenje abo njetrĕbne potwjerdźenje tuteho srĕczenja wopschijecż.**

Wón mohł jenož pschistawk tuteho srĕczenja tworicż wot teho dnja, na kotrymž by Pólska tole wudospołnjenje jako wužitne sa ßwój ßamßny bjesstrach mĕła. S wumĕnjenjom sa kóžde sakitańske srĕczenje je, so Nĕmska do Swjaska ludow sastupi. Sso na žane ßlubjenje ßo njewjasajo knježeřstwo franzowskeje republiki franzowskej myßli ßwĕrne wostanje a dale wschĕ rosrißanja pruhuje, kotrež po sdaczu nĕkajke wuhlady posticzeja, so bychu mĕr Europy swĕsczile, ale ßo dospołnje po srĕczenjach słožuja. Franzowska pola ßwojich swjaskarjow te ßame nahlady a ßlubjenje ßobudźĕła namakuje, kotrež tež w pschichodźe skutk sandźenosczje dale powjedźe.

Pißmikistajerski strajk w Saarskim kraju.

Pißmikistajerjo w Saarskim kraju bĕchu pschod nĕkotrym cżaßom dźĕłodawarjow namołwili, so bychu mzdu powyschili a pschesczaßne hodźiny a njedźelske dźĕło wotstronili. Wo tym durbiesche ßo wutoru jednacż. Wot jednania ßebi

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rĕči serbski.
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódułowanje spĕšnje a tunjo

žaneho wuspĕcha njelubjo ßu pißmikistajerjo „Saarbrückenskich nowin" njedźelu dźĕłacż pschestali.

Pólska jako namórska móz.

„Moskowske Iswĕstije" maju sa to, so pschiprawy Pólskeje k wutworjenju wulkeho namóřskeho sepjeranischcża we Gdyni pola Gdanska w ßebi saporodki wulkeho internazionalneho praschenja khowa, kotrež ßo runje bolschewiskeje Rußkeje dótka. „Moskowske Is[...]ja" na sakładźe powĕsczow schwedskich nowin na to po[...] so smĕje pschichodne pólske wójnske łódźstwo w Gdy[...] [...]hož tonaža dyrbi 70 000 tunow dośahnycż, nadaw[...] pschi[...] wójnje Pólskeje s bolschewiskej Rußkej namórski pucż mjes Pólskej a Franzowskej swĕsczicż, w pschipadźe wójny s Nĕmskej Rańschu Prusku wotrĕsnycż, we wójnje s Nĕmskej a bolschewiskej Rußkej pak sjednoczenju ruskeho a nĕmskeho wójnskeho łódźstwa sadźĕwacż. „Moskowske Iswĕstija" maju sa to, so chze ßebi Franzowska Gdansk a Klajpedu s wojeřskim sepjeranischczom w Gdyni sarunacż, so mohła ßwoju politiku w pobaltiskich krajach pschewjescż. To Franzowska pjecża dozpije se sadźeržzenjom Wranglowskeho łódźstwa we Biserczę (Tunisu). Pólska a Rumunska stej pjec.a w tejle wĕzy pola franzowskeho ministerstwa wukrajnych naležnosczow sakroczilej.

Trozkeho skónzowali?

Po powĕsczach nowin s Rigi je ßo do Kawkasa wuhnaty Trozki se ßwojeje ville shubił. Powĕda ßo, so ßu jeho politiszy pschecziwnizy skónzowali. Jeho sekretara ßu sajeli, hdyž je runje chzył czeknycż. S Moskwy ßo pische, so je powĕscż wo skónzowanju Trozkeho njewĕrna.

Bolschewiska Rußka ßo wojeřskeho swjaska baltiskich krajow boji.

Moskowske nowiny ßu s Rigi powĕsczę dostałe, so baltiske staty s Pólskej wo swjasku pschecziwo Rußkej wuradźija. W tejle naležnosczi je njedawno estonski swonkowny minister Pusta do Warschawy puczował, a wotpóßłanz pólskeho generalneho staba Keßler je ßo do Rigi podał. Tam ßu ßo wuradźenja wotpóßłanzow lotyschskeho a estonskeho generalneho staba s pokoffizialnym wobdźĕlenjom finiskeho a rumunskeho generalneho staba wotmĕłe. Wuradźenja ßu krucze dowĕrne byłe. Po powĕsczach Moskowskich nowin je ßo na tejle konferenzy plan wojeřskeho hromadźedźĕłanja sa pad wójnskeho konflikta s Rußkej wuradźił. Nastork k tejle konferenzy ßu Estonska, Lotyschska a Pólska dałe, mjes tym so stej Finska a Rumunska rólu derje mĕnjazych pomoznikow hrałej.

Pschod wudyrjenjom strajka w Morawskej Wostrawje.

W Morawsko-Wostrowskim a Karwinskim wokrjeßu we Czechach ßo strajk tamnischich hórnikow a metallowych dźĕłaczerjow pschihotuje. Revĕrski wokrjeßny wubjerk a mĕstne strajkowe wubjerki k swĕsczenju dźĕłow w kolsarnjach a druhich dźĕłarnjach ßu ßo sałožiłe.

Wjetschina Radicżowych mandatow ßo sa płaczìwych spósnaje.

Pjatkowne skupschtinine poßedźenje pschekwapjenje pschinjeße, kotrež bĕ radikalna strona najmjenje woczakowała. Wjednik khorwatskeje ratařskeje strony, Pawol Radicż, bratrowy ßyn Schczĕpana Radicża ßlĕdowaze praji:

Pschisnawamy nĕczische politiske położenje w jeho zyłku, kajkež je ßo wono s Widowdanskej wustawu wutworiło. [...] nastiju Karadźordźewiczow na czole a chzemy w parlamencze twarj. dźĕło dokonjecż w smyßlu wole khorw. luda w tsjoch wólbnych khodach jaßnje a srosumliwje wuprajenje. Pschisnawamy nĕtczische politiske pschiprawjenja, kajkež wone nĕtkole ßu. Polĕpschenjow tutoho wopraidźiteho wobstacza njebudźemy ßo móz wotrjez, wone dyrbja ßo [...] revisiju wustawy pschewjescż abo ßo mjes ßerbskim, khorwatskim a ßłowinzkim ludom dorĕczecż. Njeßmy ženje pschecziwo tutemu naschenu statej wojowali, tola dźiwajo na prózowanje khorwatskeho luda po woprawdźe nusnych polĕpschenjach je hibanje nastało, kotrež ßo statej njepschecżelske bycż sdasche, kotrež pak njebĕ nichtó organisował. Hdy bychu ßo wobstejnosczje, kotrež ßu do wólbow a po wólbach byłe, pschiwótsile, by to wobudne ła naschi shromadny pschichod było, a runje dla nascheho shromadneho pschichoda a naschu njepschemĕnliwu wolu k dorosumjenju se ßerbskim ludom dopjelnjejo, budźemy wscho czinicż, so by ßo khorwatski lud pschi srjadowanju smutskownych wobstejnosczow aktivuje wobdźĕlił.

Rĕczi Pawoła Radicża ßo s dźĕla tež s radikalneje strony pschihłoßowasche. Radikalni po knježeřstwowym namjeczje wobsamknychu: Mandaty sajatych wjednikow Radicżoweje strony ßo jako płaczìwe njepschipósnaju, mandaty sapóßłanzow, pschi poßlednjej wólbje wuswolenych, ßo jako płaczìwe pschipósnaja. Mandaty w ßłowinzkim Mariborskim a Celskim wokrjeßu ßo jako płaczìwe pschipósnaju, runej tak mandaty wólbneho wokrjeßa w Bregalnizy. Skupschtinny pschedßyda Ljuba Jowanowicż dwójzy ßłowo wsa, so by radikalnemu klubej radźił, namjet pschijecż. Na kónzu poßedźenja tež ministerski pschedßyda Nikola Paschicż sa dorosumjenje wustupi.

W skupschtininym nóznym poßedźenju ßo wobsamkny, mandaty Schczĕpana Radicża a 5 sajatych mĕstopschedßydow a sekretarow Radicżoweje strony jako płaczìwe njepschipósnacż.

Schpaniska ßwoje wójsko s Marokkowskej wrócżo bjerje.

Havaska powĕsczeřnja s Madrida powĕ: Dźĕl schpaniskeho wójska ßu poczeli s Marokkowskeje do domisny wotwjescż. Dwaj bataillonaj staj ßo hižo do Schpaniskeje wotwjesłoj, dwaj druhaj budźetaj sczĕhowacż.

Jendźelska a Albanska.

Mjes tym so stej woczi europiskich politikow na franzowsko-nĕmske jednanje skoženej, so ßo Jendźelska njewobkedźbowana knježeřka Albanskeje sczinila. S tym je wusnamne nowe sepjeranischczo w Ssrjedźosemskim morju nabyła, kotrež Jendźelskej rosßudźazy wliw tam dawa. Jendźelska sa ßwoje politiske wotpohlady jĕsbu ßwojeho ßrjedźosemskeho wójnskeho łódźstwa wužiwa, pschi czimž tole łódźstwo do albanskich a jużnoßłowjanskich pschistawow pschijĕdźe. Se albanskej dezemberskej revoluziju, w kotrejž pscheczel Jużnoßłowjanskeje Achmed Zogu pschiwißowarja Italskeje Fana Nolleho sahna, Italska wschón wliw na rańschim brjosy Adriatiskeho morja shubi. Jendźelska do Dracża nĕkotre kschizaki „k schkitanju Europjanow" póßła. Łódźe druhich statow ßo pschi albanskim brjosy njepokasachu, a italske sanicżaki torpedow jenož k czeknjenju albanskich czeknjeńzow, pschecżelow Italskeje, do Brindisi ßłu.achu. Potom Jendźelska w sarjadnistwje, hospodařstwje a wikowanju Italskeje postupowacż pocża. Nowe albanske knježeřstwo wojeřske ministerstwo wotstroni, wobmjesowa dźĕło wojeřskeho instruktora, prjedawscheho awstrisko-wuheřskeho wyschka a poßledni element nĕhduscheho nĕmsko-awstriskeho wliwa we Albanskej wuwjasa. Albanske wójsko ßo do polizajskeho wójska pschemĕni, kotrež ßo jendźelskim offizĕram podstaji.

Tež jendźelske finanzy ßo jendźelskemu dohladej podrjaduja. Jendźelska banka ßo w Tiranje sałoži, kotraž Albanskej pjenjesy pożczi. Tež pschi wudźĕlenju petrolejowych konzeßijow je Jendźelska dobyła. Jendźelska Albansku podpjeruje pschi jejnym žadanju sa kupu Sasenom, kotraž pschod mĕstom Valonu leži a jo wobknježi. W lĕcże 1914 ßu kupu Italczenjo wobßadźili a w poßlednim cżaßu ßu tam ßylne wobtwjerdźenja natwarili a czeßku artilleriju nastajeli. Wjetschina albanskich splahow je se saßydlenjom Jendźelskeje w Albanskej spokojom, wożebje tehodla, so do Albanskeje jendźelski kapital pschikhadźa.

Spadowanje pscheńczuych płaczìsnow.

Na amerikanskich bursach ßu ßo žitne płaczìsny dale snižiłe. W Chicago ßo pscheńczna płaczìsna wo 4¼ zenta sniži. Chicagowska depescha nowiny „Financial Times" praji, so ßu wschĕ pospyty spekulantow, płaczìsny saßo horje sehnacż, podarmo byłe. Na powjescż, so je Rußka s nowa žito kupowała, so je wjedro hubjene a žnĕ kasy, bursa sßyla njeje kedźbowała.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje:** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +10. Dźenßa ßa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1,5, thermometer +4. — Nižina wyschsche Rußkeje ßo rosczahuje. Nad Franzowskej a s wczeczora wot njeje wczera rano wyschina ležesche. K nam ßo hibajo by nam wujedrjenje pschinjeßła. Al. nižina mjes kupu Island a Norwegskej, wczera rano ležawschi, móže nam se ßwojimi wubĕžkami wjedro nakajycż. Milischo pak wjeczo budźe. — Jutsje ßrjedu 1. hapryleje słónczko 5.39 hodźin

khodża a ko 6,30 hodźin khowa. Měšačź dopołonźa 10,27 hodźin khodża a ko na ranje 1,43 hodźin khowa. Tuttje je w prěnim běrtlu.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** S wopředka hišćeze tuho a sucho, posołźicho wiźaśe, druhdy ko popróschi a chłodnisicho.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnychu 28. 3. brunu karton, w kotrymž bě 9 pakećikow zigarettow po 100 zigarettach i napisćmom „Sereno". Wo wozmyślkowanje powěsće prošy Budyschska kriminalna polizija.

— **Njezbožo.** W tudomnej autowej wupowjedźerni łujesbožźi wczera powołonje 1917tej samkaŕ i Bitkowź zymertnje. Pschi skhanju żelezneho pazdała storeźi wón so, so pschechladowschi, tak do wutrobna, so na puczu do khorownje wumrě.

— Małym rentnarjam so tutón krótź podyżera rjeńcźi 1. hapreje, ale hakle 3. hapreje na měšćańskej khownej pokładnizy.

— **Podružnišći pjenjes sa hapreju** so w Sakliej njepscheměni. Dźełowe a spomožerske ministerstwo je so rozhnadźiło, so podružniśki pjenjes sa hapreju njepscheměni. Pschiczina leźi w tym, so chce němški stat direkt ke podružnišćeho pjenjesa w Bźu měrza i nowa rjadowniz Sakliskich podružnišich khnjes wuźaśa, wotaźka so Saklej. 70 prozentow dowóljnišeho podružnišeho pjenjesa. 43 % je woprawdźitich podružnišći pjenjes, 27 prozentow pak je podružnišći dawk.

— **6. sjawne pohedźenje měšćańskich kastuwjerjow** pjetdu 1. hapreje 1925, powołnuje w 6 hodź. Dnjowny porjad: 1. Wotjewjenja, 2. śtschowanja, 3. wuradźowanja a) hantiske nowiny, b) měšćańskie dźiwadło, c) Łóśiwo-Wódro kanał, d) autowa cźara mjes Budyschinom a Kamjenzom, e) sakładny łakad pschi aut. tow. autowy wobkhod swob. sakśl. stata, f) śrědki sa zastaroźeśili wubjerk, g) wobstaranje schijanych a pijanźichi maschinow sa pokraczowanišku schilu, h) załoženje schule sa khorych wotkładanje, i) nowohwar cźełownje w khorownj, j) wutwórnišće transformatorskich khěžow, k) wobdźelenje wichi Schepiczańskej khorownj, l) postajenje twarjeńe cźary pschi fijałkowej horje, m) kupjenje leżomnoscze pschi Drjezdźańskej drohi, n) wokhorcźenje pschinoskich pschiběžnych, o) postajenje dalschich pjekatowych stołbow, p) namjet, to by so kromwuprizowny mósł hinak pomjenowaś. Nět to zajtše powjedźenje. Je-li trjeba, pokročuje powjedźenje schtwórtk 2. hapreje powołdnju w 6 hodź.

— **5 pjerćadwazyćilětnych jubilarow.** Wobkhodny jubilej wobwjeźa 1. haprelej knjes Bernhardt, hosćenzaŕ ludowje kuchnje. 1900 pschewza ludowu tschinu na rózowej haju, 1903 kupi dom cźo. 10 na kamjentnej haju. Dale knjes hosćenzaŕ Teich, hotelowa na „mjeźu Mes". W lěcze 1900 naja swóju khnochcź korczmu, w lěcze 1906 pschewza „mjeźo Mez". Nowowu wikowarjerja Henke na serbskich hrjebjach cźo. 4., knjes bedźakli mischtr Klemenk Kubź na kamjentnej haju cźo. 43, k. rěsnišći mischtr Otto Eigner na swonk. sawkej haju.

— **Buddyschći sastarnišći hamt.** Wot 1. hapreje 1925 budu rěcźne hodźiny w sastarańskim Budyschćikim hamtcze wschědnje wot 8 hodźin dopołdnja hacź do 12 hodźin pschipołdnju.

— **Wólbne zorty** su sebi we wschelakich łužiśich wjeskach dowolili. W Drjećźinje (Dretschen) pola Kulk wokleda wolcź swój hłós ja prjedawschego kralа Bjedrucha Awgusta, we Wjałozinje (Neukirch) pamo sa Wilhelma II. W druhich wźach njejsu žeńi na tak znate wosobły wótrili, ale su žeńi mjenje abo bóle dobrého pschećela ja prezidenta wolili. W Hrubjelećźanach so 2 hłopaj sa Augusta Nowaka měšćańskoho Měrcźinka wotdawschtaj, w Łucźenje sa kantora Hajnicka a hajnika Bodena, w Klukicha sa Kortu Jenźa, w Małeschezach ta kubleŕa Juna Bergera a Pawoła Schnabla, w Rězgwaczidle ta Arnoscha Faltinga, we Worzynje ta wyschchego wuczeŕa Eberta atd. Dźiwaja na to, so tuta wólba tak jara rjadna njebź, a so 1. hapreja tak blisko psched durjemi stejź, njóžemy tute schćežipanki jako hapreljske zorty rozumjeć. Druhi wólbny khód śmjeje zyle hinajschi ważnołoź. Posobne zorty buchu potom wjele ześ zyle hinak skutkowali.

— **Saměnjenje bilijonskich pjenjes. Winowatosćej němškostatneje banki,** 5 **bilijonske bankowki** ź 1. **nowembra 1923 a** ź 7. **nowembra 1923, kotrež** su **bo** ź 7. 3. **1924 kwotale, hischcze saměnjeć, stonźi bo** 5. **hapreje 1925. 100 bilijonske bankowki** ź 26. **oktobra 1923 a 10-pilijonske bankowki** ź 1. **now. 1923, bjerje němškostatna panka hischcze hacź do 30. hapreje 1925. Dokeľ bo cźaš saměnjenja njepodleśi, njech wobdźerjerjo takich pjenjes je w prawym cźašu do Barlina na hłownu pokładniju němškostatneje banki zapósćelu.**

— **Kedźbu pjched zygancźenjom.** S Lubinskeho wokrjeża pischu so nam: Po wodźimaj prukinaj Łužicowoj cźahaja tatšajnje zygancźa ze swojimi wołami a konjemi po traju wokoło. Zyrobu sa łkót a lud naprošcha hžbi. Jeli pak cźimaschi tutych dundakow stajnje we woczomoj, tak bu dan kaž rapaki. S wosebliwym waschnjom a njepschistojnym puschnowanjom su hušto wobydlerjerjow taźka prawa zmjesa. Kóždy samknje njepschećelschenym hoścźam durje. So pak w tajkej nuzy njeziju, a to žeńi cźasto wopokazanu mjelość cźasto njeźahłuża, wo tym swědeźi teź zygancźa cźerchła, ta pschez nekotrymi dnjemi in nalchej wiśy wschelakowasche. S wjazy wołami a pches 30 konjemi pschijedźe do wsy. Mjes konjemi bě nekotry kpry dobijał, wjeschi bźał pak bźsche dobry a khmany, tworjesche zmjes samoženje. W śuśodnych wźach, kaž tež w naschej wsy, khodźachu konje pschemjenjowoch. So žeńi pschi tutym wikowanju schkody njepschihotuja, wo tym swědeźa tute pjeschćeschenje, rjeczałki a tpuntc. Jena knjeni śamo bźesche do komota a źidy dowećena. Nimo teho tupi žeńi hischcze łakowe cźrije. W łapkach mješeche bankowki wowjich hódnotećach. Dźeći pak brójachu i khłódom wokoło. To je i hrěchom, taźich ludźi hischcze podyżeraś.

— **Sroki bo psches měru rosmnožeja.** W poslednich létach je bo śroka we Sakliej w nekotrych wokolinach tak žylnje rosmnožiła, so je so pornuźiło, śroki sčitaś a gnjezda i jejkam cźiśeć. Tak jara, kaž je pyschny ptaćk teź nam je Dźiw, my wo nim spěwamy, nalche dźeći wobdarujedu nźinje myschki łóji, tak pschchodźi tak mjenu měrу, wobarujźitym małym ptaćkam a drubej pjerśinje. Ssurowje wurubi gnjezda a źpeji pscherad źwoje młode i mlodymi druhich ptaćkow. Njech so ptak kohodla niczi, hódźi je jeho dla pschemało druhich małźitych ptaćkow.

— **Żeleznišći wobkhod** na żeleznišej cźarje Cibawa—Habrachećźicy—Lubij bo połepschuje. W pschichodnym lěcze po nowym porjedźe budźetej nowej cźahaj pschipołdnju jedźiłej. Cźah, kiž nětkle 12.05 hodź. pschipołdnju i Lubija jědźe, połěpźe potom hižo 11.13 hodź. i Lubija, w 12 hodź. i Wulkeje Sswódnicy, we 12.12 hodź. i Dźerrhennersdorfa, i Habrachećźicy jědźe cźaj 12.23 hodź. dale, i Nowcho Gersdorfa 12.31 hodź do Cibawy. Wrócźny cźaj wotjědźe i Cibawy 12.58 hodź. pschipołdnju, i Nowcho Gersdorfa w 1.04 hodź, i Habrachećźicy w 1.10 hodź, i Dźerrhennersdorfa w 1.21 hodź., i Wulkeje Sswódnicy w 1.32 hodź a je w 1.39 hodź. (dotal w 2.06) w Lubiju.

— **Wužiwanje telefona pisches śiecze wokoły.** W łoschi su łeźe pschachmy, to je jedyn Barlinski sud przećela telefona płaćźilnomołeho licźowanja dla jadu dla po §§ 4, 12 postajenja wo honjenju płaćźilnom wot 13 junija 1923. Sapłudźeny bźsche hebi wot tleź, bo, kaž je jeho telefonom rěcźał, nětkle do wuzy sawołał. 40 pjenjezkow żadał. Wobskorźeny bźsche rewidiju japołożeł. Kaž so nam i pschisłuchnuce strony śpóźeli, wotpokaza so rewidiju.

— **Wikowańska płaćźizna sa sloto:** Najnowišeho pomjeźa nam śdźeli, to 10 grammow złota płaći 28,23 hr. hacź 28,27 hr.

— **Wosnamjenje druzinły pozbłki na pałćźikowej tharcze.** Powěsćeźenja wyschcźeje póstłeje direkzije pósći: Cźasto so hischcze jakomdźi, druzinu pozbłki — „cźe pełźik w papjerze abo płaćźe, hacź drjewjany kaschcźik blechowa tyka abo śud atd. — na pałćźikowej tharcze jedny słowa „Aubźi" wosnamjenjeć. Hdyž tajke pschibywanja wobraćuja, nastanu cźasto njźinje sadźerźenja na pólcźe a cźeźe pschi pozbudźowanju karmanišće wowatoleje, hdyž žuc so tajke pałćźiki łubite a wobschkodźi. Teź, pschi tym nekotrym dnjemi in nalchej wiśy wschelakowasche. S wjazy wołami a pches 30 konjemi pschijedźe do wsy. Mjes konjemi bě nekotry kpry dobijał, wjeschi bźał pak bźsche dobry a khmany, tworjesche zmjes samoženje. W śuśodnych wźach, kaž tež w naschej wsy, khodźachu konje pschemjenjowoch. So žeńi pschi tutym wikowanju schkody njepschihotuja, wo tym swědeźa tute pjeschćeschenje, rjeczałki a tpuntc. Jena knjeni śamo bźesche do komota a źidy dowećena. Nimo teho tupi žeńi hischcze łakowe cźrije. W łapkach mješeche bankowki wowjich hódnotećach. Dźeći pak bróchu i khłódom wokoło. To je i hrěchom, taźich ludźi hischcze podyżeraś.

— **Sroki bo psches měru rosmnožeja.** W poslednich létach je bo śroka we Sakliej w nekotrych wokolinach tak žylnje rosmnožiła, so je so pornuźiło, śroki sčitaś a gnjezda i jejkam cźiśeć. Tak jara, kaž je pyschny ptaćk teź nam je Dźiw, my wo nim spěwamy, nalche dźeći wobdarujedu nźinje myschki łóji, tak pschchodźi tak mjenu měrу, wobarujźitym małym ptaćkam a drubej pjerśinje. Ssurowje wurubi gnjezda a źpeji pscherad źwoje młode i mlodymi druhich ptaćkow. Njech so ptak kohodla niczi, hódźi je jeho dla pschemało druhich małźitych ptaćkow.

Samotruharjo!

Każ jěd rězaja Wašе britwje a nožiki, hdyž k jich wótřenju woprawdźitje **„Acodra-Diamant"** wužijeśe. Tocenie njeje wincy wuzne. Acodra-Diamant čini brodutruhanje k wjeselu. Najnjezwałeniši samotruhaŕ dostanje hnydom najwótřiše britwje a nožiki. — Sta dźeśnych dopisow.

Płaćizna jenož 1.— hr., doběrk (Nachnahme) 1.30 hr.
Za 4 lěta smy 3½ milijona stuk předali.
Rukujemy za tute wuprajenja.
Rukowanje: Pjenjezy hnydom wrócźimy, hdyž njeje wuspěcha.
Bedlge Compagnie, Dresden-A. 27
Zwickauer Str. 71. / Póstowy šekowy konto: Dresden 7128.
Zastupnerow wšu zdom pytamy.

Wot čeho su ludźo žiwi.

Narodne powědańcźko Lawa Nikolajewicźa Tolstjeho.

2]

(Pokračowanje.)

Schewz dźesche dale. Mjes tym so žo wokoło kapałki nuzy, njebě cźěła wjazy widźeć. Hdyž pak běsche hischcze trochu dale dochoł a žo wobhladnuł, widźesche, so cźłowjek, kotrehož bě sa morwego mět, žo wot murje wotkhili a sa nim hladasche. S tym žo wón hischcze bóle naschéri a praji pschi śebi: „Dyrbjał so sawrócźeś abo khiži pucź dale běžeć? Pschibližu-li žo jemu, móže wutkoczíć a mje ładajicź; potom so Schtó wón je? Saměsće so dobrych puczach žem pschichoć njeje. Pschibližu-li žo jemu, móže wutkoczíć a mje ładajicź; potom tu leżo wostanu. A njesdadźi-li mje, mam nowu starosć. Schto dyrbiu i tym nahim cźłowjekom sapocźeć. Njemóžu śebi tola pożłednje draby i cźeła śrěć a jemu woteńdaćź. Bóh ludy Knjes chayć mje jenož źbożownje domoj dowjeśeć.

Schewz dźesche śpěchnišćo. Hdyž hižo kapałku wjazy njezawohladа, pocźa jeho śwědomjo hrjebacź.

Schewz žo jara sastra a praji:

„Schto ty tola cźinišch, Schimanje? Cźłowjek tule łahnje, a ty žu tajki bojaliwy, so jeho w njeźbożu leżo wostajišch. Abo žu traschi nadebo śwohatnył a nětko žo bojišch, so cźi twoje bohatstwo pokradnu? Nć, Schimano, to njejšy prawje cźinił!"

II.

Schyman žo zawrócźi. Dóńdże runu schcźežku k tomu cźłowjekej a wobhladaŕ śebi jeho: bě to nkody, žylny muźślk, kotryž dozyła franzeny njebě, ale jenož śeda žo byćź hymu pschemrětym a wobojanym; pschezwy hischcze śedźeschе na jemi, pschilehajo žo ke kapalzy, a njehładaschе ižyła na Schymana; bźsche drje taŕ hłaby, žo njemóžeschе wocźi wotewiricź. Hdyž hakle Schyman zyle blisko psched nim stojeschе, nabu cźłowjek saso wědomja, powróći žo ź hłowu k njemu, wocźini wocźi a śhladowaschе na njeho. S tutym śpohładnjenjom jatubi žo nahi Schymanej. Tón cźišnyj źwojej „wobuzu" (pjelśtniki-Źiłjitiefel) wot žo, rozlojasa źwój paš, pokaži jón na pielśtnikaŕa a wuźlecźe ko kabat.

„Njechamoj žo dołho rosrěcźowaćź," praji, „wobleeź žo kaśan. Cźiń w śtuku!"

Schyman pschimny muźa sa łohcź a pomhasche jemu stanyć. Muź stany. Schyman wuhlada jemne, cźiste cźełko, kotrehož stawy njeběchu ani ranjene ani wuwinjene, a ponižne a jimage wobliczo. Schiman cźišnyj jemu źwój kabat pśches ranjeni. Ruzy njechachtcźi tak prawje do rukawow jaleźeć. Schyman pomhasche jemu ruzy do rukawow tykinyć, śapiny jemu prědku kabat a wopasa jeho ze śwojim paśkom.

Schyman śeśeje śebi potom źwoju rostorhanu cźapku ź hłowy, žo by ju nahnenu na hłowu bałdźił. Tola hnydom jeho na hłowu wosyhasche a wón pschi śebi rosważowasche: „Ja mam wulki płéch, wola njeho pak wiśaju dołhe khdźerjaze wkoły po śpanjomaj śele." Tuž staji śebi jako cźapku.

„Radšeho jemu pjelśtnikaj dam." Dasche žo jemu pożydnyć a nowu jepołhłaći.

Hdyž bě jeho schewz tak śwoblekał, praji jemu:

„Haj, tak to je, mój bojaliwy! Nětko žo hibaj, so by žo trochu śhrěć. Schtoź je žo cźi stało, to budu bjes nadu lubu pschepytowaćź. Móżesch dozyła bźjeczź?"

Cźłowjek ta stojo na Schymana pschereželuje hlada, njemóże wschaŕ ani słowcźka rjeć.

„Cźehodła niczo njerěcźiśch? Mój tola tudy nochcźemoj pschejemnowaćź. Dyrbimoj domoj hicź, tu masch mój kij, žepjeraj žo wo njón, žy-li pschećłaby, stupaj a hibaj žo!"

A tón muź dźesche. Stupasche zyle ź waha a njewośta sa Schymanom śady.

Duzy po puczu prasche žo jeho Schyman:

„Ś wotkel śy ty krajan?"

„Njeźźym wottud."

„Tudyschich ja wschěch śnaju. Kak źy žo tola śesady kapałki dóśtał?"

„To njeźźmém cźi prajicź."

„Tebi drje žu ludźo tschihwdy naczíniłi?"

„Nichtó njeje mi nětkajeke tschihwdy naczíniłi; Bóh žam je mje pohtkotał."

„Ja wschak wźem, to wschitko wot Boha pschichadźa; ty pak dyrbischi śebi tola nětkdże nětkajki pschehodźił pytacź. Hdże po prawom chcześch?"

„To je mi wschitko wśeno jedne."

Schyman žo jara dźiwaschе. Tón cźłowjek njebě za tym, so by chcył tryśki hnacź; jeho wóz bě pschećeżena a mała, wón njeśe we ńeki wjaz njepotrjebny. Schyman śe, wo mysłi: Wschelake wězy śtawaju žo na śwěcźe." A tomu cźłowjekej wón dźesche:

„Nó, pój wschak ko mmu žobu domoj, tam mózesch žo trochu wocźeśtwiciź."

Schyman dźesche dale, a zuły njewośtawasche sady. Wětr posdźěny žo, saléhy Schymanej pod kóschlu, a wot mróża wón zyle wotkřósóni. Mótśe śrěbasche ź nośom dyh, sapschinny śeś prědku pjeśl a mużślecźe pschi śebi: „Tu mam kožuch! Woteschcźe śym ź domu, so dych śej kožuch kupił, pschiniu pak bjes kaftana domoj a hischcze pschiwjedu cźišnaheho. Sa to nje moja Matrjona njepokłohwali!" A wot ruce hacź jemu Matrjona na mużśe njepschidźe, je won wschón śrudny. Hdyž pak na zuseho hlada a na to mysłi, kak je tón sesady kapałki na njeho pschładnył, raduje žo jeho wutroba.

III.

Schymanowa žona je na tutom wjeczoru se śwojim domjazym dźěłom prjedy hacź hewak hotowa. Drjewo je rubała, wodu je śtudnje śebi nanoślła, dźećom jěścź dawała a teź śama pojédła. Nětko śej rosmyśli, hdy měła cźełko k pjeczenju pschihotowaćź: dźeńza abo hakle jutśje? Schwarny truch khlěba bě hischcze śwołtak.

„Hdyž je Schyman wo wźu powobědował," tak śebi mysłi, „a k wjeczeri mnoho njeśje, to khleb teź hischcze k jutschemu bohaťa."

Matrjona wobrocźa khleb tam a śem a mysłi śaso: Nć, hakle jutśje dyn cźěśto pschihotowaćź. Mukła tola ležy jenož sa jónkrócź bohaťa. Hacź do pjatka mamoj ź-jej wuntcź."

Matrjona położi khleb bo boka a śydmy žo sa blido, so by žiwojemu muźej kochłu płatała. Mjes tym so žo ź płatanjom saběrasche, pomyślí na to, kak jeje muź pola jérchara koże kupuje.

(Pokračowanje.)

Schola jadźkwany, jaśtupuje jeho Hr. Müssler z Nitzke, kotremuž dźchu hacź dotal njewonawe wšy pchidźźelene.

S **Khorzebuša.** (Lawnišći hub.) Elektrikar Adolf Ba. jalaši we septembru 1920 ł pschekupzom Fr. J. w Stym Komorowje elektrotechnišći komišijonšći wobthjdź. So krótki czaš pak srały do konkursa. Adolf Ba je cżalejsćisko a też hižo cżežky pohłostany. Djenża dyrbjesche so samostnež dla fatschowanja liežiwnostich podpiśmow, dla jehož a njeswjery w 4 padach. Njemóžachu pak jemu w żanym padźe njećho dopokazaś. Druheje winy dla jandźer so k 21 měsazam khłostaźnje.

S **Khorzebuša.** (W Pruskej powyschi so podruźnišći pjenjes.) Spomožeśći minister je za měsaz hapreljn podruźnišći pjenjes na 76 proz. cżišćeho dowójnskeho podruźnišćeho pjenjesa powyschił. Podruźnišći pjenjes je za měsaz hapreljn wo 10 proz. powyschił. Tak dalołko hacź podruźnizy wunorjedźenje wobhdźenjow šćami wobstarja, poniži so podruźnišći pjenjes na 72 prozentow.

S **Mułatkowa.** Djenża wutoru 31. měrza wošwjeżi hujes hrobje Arnim swoje 50. narodnny.

S **Ljubnjowa.** Schtož mało najbliže na to zaužlich ześi najcżežišćho. Tak je też w nałchej wokolinje. Pola nas płachnja ko kórki, zyźe a kreń. Wiele žiwża jo wot tutych płodow. Pola nas pak saklaża ześi mnohy swoje *ześiwnjenje* ł *tutymi płodami. Hladaja prawje na płacżiny* a liežа a ćwekulaja. So jich też cżasto kola klinje, so jo też stanje. K hodom płacżeśche zeznać krena 30 hacź do 40 hr. Mnohy wikowarjo pak chcychu hižeche wjazu dostaś a njeschćedachu tohodła. Nětko pak je płacżiwa na 12 hacź 15 hr. ł wida so mało mo nimo njezaužiwaśhuje ho nichtó abo jara mało. Pilnje pak žadaja ześi žadźerki, ł kotrychž krón rośeże. Jone żelezniške wora so nakładuja. Też druhdźe chcedźa tak krut płahowaćkź. Mnoho korjenjow wunožuje ho do Cżesće, Bayerskeje a Danšeje. — Cżaš wušadźenja zyblow je pschichod. S wobsebitej pilnoscżu cżinja ludźo tuto dźeło a wulke pola ho nahadźuja.

S **Butow.** (Nóżna njezwjesłota.) Cżałeśćisko žu njeskmu khadle w nałchej wokolinje młode holzy nadvadowali a hrošlnje wobcżežowali. W poślednich dnjach taho wohrożowachu někotre schulske holzy njedocżinkoho. Dokł ja pak jho holzy šyjnje injecżowachu, a wo pomoz wołachu, tak chtychu je ł mozu do lésa wlećz. W bliskosći pak dźiećarja dźiećarjerjo. Na wołanje pschibźeżachu na pomoz. Njedocżinkam pak poradźi so wutłoćhnyć.

Přihlanka.

* **Bohate žohnowanje ł dźećimi.** W Dessawje bydli dźećarjerśka fowdźowa Bekerez. Mandźelski je 48 łet stary, mandźelska pak 47 łet ličił. Psched někotrymi dnjemi dari mandźelska 27. dźećetu žiwjenje. Kednaże je jich hižeche žiwych W ramschnym wobhdźenju pola starschich bydli też dźowka Hana Bekerez. Wona je 21 łet stara. W ramej nozy kaž mačź, dari dwójnišknmaj žiwjenje.

* **W Stassenskim jězoru žu satepiłoj.** Kaž ho je Schcześćina zdźeli, satepischtaj ho w Starsenskim jězoru 10 a 13-łětnaj hólzoj ratarja Mischnika w Starźenach. Hólzaj bźchtaj łkót na pomoz nahłoj. Pschi tym bźchtaj ho na cżeńki łsd Starsenskeho jězora swaćiłoj a ho pschekamachoj. Na jeju wołanje bźche 19 létna kiotra na pomoz pschichwatała. Też wona pschihubże do wulkeho stracha; ſuhdoam ho ł wulkej próży poradźi, ju wusmwobóśiés. Hólzow wuczeżechu morwelu ł jězora.

Ekonomiski wozhlad.

Wutoru 31. měrza 1925

Wjezerawiske kurły w Barlinie:

Za jedne tysuce rowne

1 Dollar	4.195	100 ramowitch. tran. 22,135
1 tendźelski punt	20,043	100 ćeskowsk. tro ow 1 430
100 schwaiz. tres ow	80,90	100 . . . mar ow 80,05

Pjenjezy. Su łóńź tutoho měsaca žadne, ale niz tak jara, łaž w pschedchadźazych měsaćach bźchu.

W efektach bźe wježera na Barlinskich mitach malo žiwjenja. Wótka pschinoscy spzie hacź dotal žane wuabanjenje naschego politiskeho położenja pschinjesło. Jeli so wotstanje šwórne strony na chromadnscho fandźowanje njezaczeka, dobudże 26. hapreljn kandidat statneho porjada nowopócżiskich ſtronow. S tym wodmieje so też łédma aktiwa skruczowaze němske hospodarstwo. Wšitke a ſtkate pożczonki mełachu jara tiche kurs.

Na **produktowych mikach** bźe jich žadne. Réka. ło Ruska wschó ł Ameriki pschikhadźaze jiło pokupuja. Tohodła płacżiny wo nětko malo postupichu. Wona bźe na naschich mikach nigdże žadne. Dokelž pak muka njedaze, njemóžachu ho płacżiwu wo wiele wo bźhnyć. Wjezera płacżeśche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 12.45—12.60 rożi 11.70—11.90 jeczmjenja nałkin. 11.25—12.30 najmnik 10—11.20 wowsa 9.30—9.70 hr

w Drježdżanach

pschenicy 12.65—12.90 rożi 12.50—12.75 jeczmjenja nałkin. 12.45—13— najmnik. 10.50 hacź 11.75 wowsa I 10.25—10.75 II 9.50—10.20 hr.

We Wrótiławju

pschenicy 12.90 rożi 12.30 jeczmjenja nałeżnego 12.25 najmnik 11.— wowsa 10.25 hr.

We termiinowym wikowanju:

pschenicy w měrzu 13.65 w hapreli 13.37 w meji 13.65—13.70 w juliju 13.42—13.35 hr. — rożi w hapreli 11.90—11.85 w meji 12.22—12.27 w juliju 11.87—11.90 hr. — wowsa w meji 8.20—8.27 w juliju 8.42 hr.

Bytra je na Barlinskich mikach saźdżenu tydźeń ł nuwa dele bita. W zytum wikowanju płacżeśche zentnar 1. 192 hr., II. 179 hr., III. 144 hr

Budyski pancernik wuńsuje 5 proz. dividendu na lepschinowe akzije (Vorzugsaktien) ſyda 8 proz.

Jama Eintracht pola Wołzowa płaci ſwojim akzionaram 10 proz. dividendu.

Rozne.

Žiwnoscź, 7 kórzow, w Sdemichowje, dalsche wukazuje Fałschka w Buschinje na Nowych hriebjach cżo. 5 — 5 jutrow mułka, w blisko ći Mużakowa, dalsche wukazuje Wilhelm Nadtaž we Wulkidźu

Kubło, njedaleko Njeswacżidła, 70 kórzow, je žiwym a mortwym inventarom, płaci 45 000 hr., wupłacżi 15 000 hr., dalsche wukazuje Franz Uhlizich we Wojerezach.

Motor, wjerezym, mjes 3 PS a 5 PS na wubjerk wiceżne kubło w Lejnje pola Pančizy.

Krowa, wobnoskowżelna, ł 3. cżelerezom, we Worzezyzcżo. 3, — młoda ſmeżelna, we Schelnje cżo. 38

Jaloiza, ſmeżelna, Rob. Berndt Sohne we Budyschinje na Schliebenitej dróhy cżo. 12.

2 koły ł kólatami, we Wojerezach na Mischkawskej dróhy cżo. 15

Proßata, Cżemjera w Kamjenjej, — w Pschiwezizach cżo. 20, — w Dźżach, horuje kubło.

Běrny wuběraza maschina w Hažłowje cżo. 7.

Sso pytaja:

Bohonczaj, knježi dwór w Hornich Brusach.

Schrodnikoj, Gemeindebaumk w Wjetej Wodze.

Holzu do domu, Stavenhager w Budyschinje, Löbrstraße 16L, — Chofejownja Stiller w Budyschinje na Wonk. lawzkej haśu cżo. 38. — Bielolezej kondtorna w Budyschinje na bohatej haśu cżo. 7, — Marschnerka, ſubjazy lékaŕ we Wojerezach.

Intrownu, Bjar w Budyschinje na dwórnischczowej dróhy cżo. 2.

Schkrowe deneiche.

Prodnkłowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Wotczakuja, kak ho wiki wnwija, ſnadny wobrot, płacżiny cżuciwie niſche. Tendenza: ſchpatna.

Dop. 3/12 hodź.: Wiki jara mérne a kaž pched hodźinu. Tendenza: Kaž pched hodźinu.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wotstowe ſtowio po 100 abo 1000 kg, ſtaw 100 kg

	w cżerwinu we				
	30 3	28 3.		30 3	28 3.
Pschenica	249 **2	248-251	rapk wosiwski	15-15,60	15-15,60
rolka	234 238	233-237	rosk. metake	9.20	9 20
nałeż. jeczmjen	22 -246	225-246	ſerabella	18-15.00	18-15,00
nał. jeczmjen	—	—	berraze trejh	18-19,20	18-19,10
wowsy	186-194	185-193	ſuno	19 20,00	18,00-20
kukurica (Mais)	181	—	wo'a	18,50-21	18,50-2
pschenicz. muka	32-36 00	32-36 00	lewy wobrjeh	21-21,20	21-21,7	
rjana muka	31-34 00	31-34 00	mokre łupjeny	10-12 00	11-12,00
rolcheck. muka	13-14,00	13-14 00	olte łupjeny	0-14,50	14-14,5
ſame kjmjeno	14-14 50	14-14 50	ſmno, 50 kg	3,80-3,65	3,20-3,50
rapk	396-400	395-400	ſjeno, rjane	1,05-1,35	1,15-1,20
ſame ſymjeno	390-400	390-400	„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
rach	18-19	18-20	„ wowſine	0,85-1,15	1,00-1,20
pjelušchki	18-19,00	18-19,00	„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drježdżanska burza.

Pschenica	253-256	bórnaze truhi	20 00-21 00
rolka	250-255	pschenicz. muka	13,00-14 30
nałeżnik jeczmjeń	245-260	rj. wotrubj	14,00-14,70
nałymski jeczmjeń	210-235	pschenicz.na muka	37 00-39 00
wowsy	245-215	rjana muka	38 00-40.00
kukurica Kleschl	220-250	woka	25.00-25 5
rapk	380-390	pjelušchki	24.00-24 50
kukurica (Mais)	205-215	hróch	27,00-28 00
ſmache truſnaczki	10,00-11,25	kokowe truh.	19,00-21,00

Płacżiny rěſneho ſkotu na Drježdżanskich kótnych wikach.

30. měrza 1925 Płacżiny po zentn. a ſt. bezmach.

Skotne druhy a wobnamjenjenje. | *Płacżiny.*

Wołmy: 166.	
Wołomnołajne, wukormjene, najwjetſi a najtuńſi rěſnje hódowani hacź do 6 lét	50-54
Młode mjenje wukormjene, ſtarſche wukormjene	42 46
Mjenje wukormjene młode, dobre pjowane	33 37
Mjenje pjowane wſchitkich ſtarosć w	25-32
Bykł: 273.	
Wołomnołajne, wukormjene, najwjetſi a najtuńſi rěſnje hódowani	49 53
Wołomnołajne, młódſche	4 47
Mjenje wukormjene młódſche a dobre pjowane ſtarſche	40 47
Schpatne	32-35
Jałowje a krowy: 314	
Wołomnołajne, wukormjene rěſnje hódowane ſtarſche	52 53
Wołomnołajne, wukormjene jałowje młódſche rěſnje hódowane ſtarſche	44 47
Starſche wukormjene krowy a dobre wukormjene młódſche krowy a jałowje	36-4
Dobre pjowane krowy a mjenje pjowane jałowje	28 32
Mjenje a ſchpatnje pjowane	20-26
Cżelata: 943	
Nałlepſche wukormjene	48 52
Mjenje wukormjene a taſte wot kosa	40-4
Schpatne	35 45
Bowzy: 812.	
Młódſche a ſtarſche wukormjene	46-52
Starſch. wukormjene	30 40
Mjenje wukormje	
Eswinje: 2433.	
Wołomnołajne, wobešitych raſow a ſwe	
1½ lět ſtare	64-65
Wukormjene	57-6
Młódſche	54-57
Schpatne	50-56
Rangy a kundroki	

* S **Gräfenrody.** (Wulke myſche nadpadli.) Tudomneho myſeleſerja nadpadnychu pschi wukonjenju ſwojeho powołanja wulke myſche a ſłužaſchu jeho tak ſtrašchnje, ſo bórzy na to wumrě.

* **W pjanoſći ſmjertnje ſnjeſbožił.** 50 lét ſtary Herman Utz, kotryž na Lichtenberzkej dróhy w Barlinje bndleſche, pschihódże w nozy wokoło 2 hodź pjany domoj. Wón padże ſnak po ſchodźe dele a ſwinu ſebi ſchiju. — W buchownym ſaczkunjenju ſmjeta dźiećaczej Emil Kunerth z Noweho Kóſina wſchitke pożleſchcża a koża ł wotkom na dwoju dele. Potom ſkoczi ſam ſe ſchtwórteho poschkoda. Wón wosta morwy na pleſtrje leżo.

* **Žałośne ſamomordaſtwo.** Dźiećaczej Gidron ſe Saborza w Hornjoſchlesſkiej tuknu ſebi roshuchadło do hubý a japoti ſo. Rozbuchnjenje, kótrež nasta, dź tak mózne, ło ſo jemu hłowa na kruchi rozſtrašna a mutkrobu ſo rozpaci. Pschicżina ſamomordaſtwa je pjeża ſtrach psched khłostanjom bóle.

* S **Küſtrina.** (Měſacznik ſmjertnje ſnjeſbożi.) Wo ſnje wali ſo w jednym Küſtrinſkim hoſcżenju pschecżerowazy puczowazy ł mjenom Prezkner ł wokom dele a woſta na pleſtrje bźes wědomja leżo. Khorobny wó wſchitko dóże, ło ho ſnjeſbożeneho do khorownje dowjeſi. Tu ſamy Prezkner nodoba a rźekny, to chże do loża hicź. Na druhi dźeń namakachu jeho morwego.

* **18 mandźelſkich porow ſmjerzi ſłoty kwaſ.** W belgiſkej gmejnje Ifſelles wošwjeżi 11. měrza 18 porow ſwój ſłoty kwaſ. Guejuſki pschedſtejiſcżer bźche ho naſſatojniſchu drastu ł mjezom a ſtrózkatym klobukom wobleki. Zyrka w gmejnſkej khěži bźche nanajkrasniſcho wudebjena, kaž ledma hdy k kwikim ſwjatanym dnjam. Najſtarſchi jubilar je 83 lét, najmłódſcha pak dźiwlatka pak 67 lét ſtara. Dźeżi a wuczeżi, wſcho dobromadźe 93 wošwobow pjelnjachu ſurlin a ſtawizachu ſwjedźerſt.

* **Pola Hannovera ſu nowe petrolejowe žórła nańdźenaſi.** Nětkole, hdyž njejſmy ſwjeſchcho dźeła wjazy wot cżaſa ſwójby wotwižni, nětkole cżitamy cżaſeſćisko wo taſkich tuczinach tukotach. Pschego bliže wot naſ klinża powěſćże. Psched krótkim ſu w Nienhagenje pola Hannovera do jenje dźerv wjerezeſi a tam na petrolejowe kuſoły ſwjeſćili. Dyre leża ſtótro hluboko. Hacź ſu jara ſpore, to na to hiſcheże wupokaſaċ. Némſke petrolejowe druſtwo je po powěſćach ł Hannovera tam wulke krajiny nakupowało a cżże tam dale tyrć.

* **Dwanacże wožobow ſo ſpaliſi.** Po powěſćach ſe Brażiłkowej wuduri w bliſkej wjeſy Veſtemy wulki woheń. Wjeſe ſtatkowy ſo ſpali. 12 wožobow pſchiſłże wo ſmjenje. W rospadanskach jeneho domu namakachu 82-łétneho muża, kiž ſwojeho ſyna winowaſche, ło je wohenj ſałożił. Wón je cżehnył.

* **Wulke ſebanſtwo.** Po jenej Parižſkej nowiże powradźi ſo w Parižu jenemu Khitinjanej tři niženiſke banki na kupje žara wo 17 miliionow niżoſeniſkich ſeſtrjeſnych wobebrach.

* **Cżežke njeſkaſanſtwo.** Saźdżeny tydźeń nadpadny muzikt mjes Langenbergom a Hohenſteinom 13 létnu holzu, kotraž nowiny wunoſchowaſche. Zuſy wjeleſche holzu do lěſa a wumnogowa ju. Straźnikſchtr, kotryž pſchipadnje nimo dźeſche, da ſo ſa njeſthmanikom a ſaja jeho. Jedna ho wo khłoſtanża, kotrehož bźchu hakle 10. měrza ſ jaſtwa puſchczili.

* **Krótke a jaſne wojſewjenje.** Pſched Norwillſkim ſudom mějeſche ho proſcher ſamolnjeż. Na wſchě prašchenja, kiž ho jemu ſtajiſchu wotmołwjeſche ſtajnje jenoſ: ſo njecha dźěkacż. Tute ſłowa wubudźichu wěſte ſpodźiwanje a proſcher myſleſche ſebi, ło ho njeſłyſ roſumnite. So by pak wěż prawje derje cżinił, wołpjetowaſche ſłowa hiſchcże w ſudom druhich rěcżach a to w herbiſſej, wuherſkej, němſkej, italiſkej, rutenſkej a ruſkej. „Dźekacżeŕ“ bźche ſ Balkana.

* **Żeleſniſki cżah, kiž chże do koſejownje.** S Neimża ho piſche: Na ſuſodnym dwórniſchczu ſaſtanicża Porguy pſchestorcżi cżah ſaſkad, jehožeſche dale a pſchijédże do koſejownje. Hoſcżo pſchicżinje wucżeſknychu. Syniadka bźchu ſapraſile, dokelž na kolijach ſnéh leżeſche. Lokomotiwowy wjednik a tepiek franſiſchaj ho cżežyp. W koſejownji njeſta pak ho nic

...amja ſa wudrěwarjow. Njedawno wutradzowa ho w jendźeſſkim parlamenge wo namjeże, kiž bé ſo ſapodał a namjetował, ło maja ho wſchě wožoby, kotrymž je ho dopokaſało, ło ſu wudrěwali, wopſamjenjeċ. Tutuch ſtótnikow chcedźa pſchikładnje, wottrachowazyp powſtkotłacż, ło bychu wſchě dobuczkowjekoho ho pſched tajkimi wudrěwarjami na kedźbu brali a pſched jich wobthadom cżekali. Na cżoło wudrěwarja ma ho po namjeże pižmik B (black nailer - wudrěwar) wupaliċ. Jendźeſiſki, pſchedeſoſchim pak London, w poſſednich měżazach taſzy njedożiwſoſo domahyżaju. Wſchě khłoſtanja nicżo wjazy njewuſkitkuja. Nad hdźa někotre léta, hdyż ſu jenoż ſwoje wudrěne pjenjeſy ſkowali, ło bychu je potom pſchecżiſnili a njenjeſłó ſnowa wukonjeli.

* **Najdźeſche wuſty na ſwěcże.** Jendźeſiſki żeleſniżaŕ, kotryž bźche ſebi do hłowy ſtajił, ło chże ſebi najwjetſche wuſty na ſwěcże naroſeċ dacż, je nětko ſtónczhe ſwój ſamér dożpeł. Wot jeneho łónża k druhemu měrjeny, ſu jeho wuſty tunje 20 zentimetrow dołhe, ſwupadaja pak hiſchcże wo wjele dźeſche a wohidża zyżeho cżłowjeka. To móże wo wjele dźeſche a wohidża zyżeho cżłowjeka. To móże wo wjele dźeſche a wohidża zyżeho cżłowjeka. To móże ſebi też żódny myſlikż. Hdyż ſebi cżłowjeka pſchedſtajimy, kotremuż na 15 zentimetrow dołhe wuſy ſ lizow rońu, mamy ſwérny wobraz tamneho Jendźelczana ſe ſwojej hordej pychu

* **Nowe awta ſe ſtarych.** Stare, dożżużene awta ſo pola naſ ſwjetſcha do ſtareho żeleſa cżiſnu. To wojnamjenja pak wulke brojenje, pſchetoż wjele dźełow, kotrež bywu hiſchcże dołho dźerżate, ſhubi tak ſkoro zyżu hódnoſcż. We Ameriżu ſu hižo ſa cżaſ wójny ſyntali, ſe ſtarych awtow nowe natwariċ. Tute pospyty ſu nětko wudoſpołnili. Tak je ſo porażiło, ło 100 ſtarych awtow 70 „nowych“ natwariċ, ſa kotrež żane wudawki ſa nacżiſłu njeſtaſtanu. Jenoż myda ma ſo płaciċ

* **Wikowarja ſ holzami ſajeli.** Polizija ſaja w Straßburgu 35 letneho Dominika Arganda, kotryż běſche 2 holzy ſe St. Etiene pod wopaczнymi ſlubjenjemi do Straßburga wotwjedł, ſo by je wot tam do Brafiliſkeje ſacſahnył. Jeho pomocnik, 37 letny mechanikar Thiollier, je cſekнył, najſerje do Mimſkeje. Holzy běſchtej hiſchcze makolotnej. Pola ſajateho wikowarja namakachu dopiſy ſ wobſhodneho liſtowanja ſe „ſjawnymi donanti“ w Brafiliſkej, kaž też jězdne khartki do Rio de Janeiro. Podhladnuj, ſo ſtaj ſe Straßburga ſ holzami wikowałoj, ſtaj też dwaj Madźaraj, kotrejż běſchtaj nehdy ſekretarjaj Bela Kuna w Budapeſce byłoj. Hamtſjo ſo wobkhodachu ze ſwe wupokaſako, ſo je jedyn ſ wikowarjow piſches 50 holzow w ſtarobje 16 hacź do 17 let ſ wopaczнymi ſlubjenjemi na ſo ſwadił a potom do wukrajnych bordellow pſchedał. Dźiwka Hamburgiſkeje żwójby, kotraż bě ſo pjeza na Brafiliſku farmu najała, je ſo jenoż ſ tym trudnemu wożudej wukhowała, ſo nabobo ſkhorje.

* **Podkopkowa kataſtroſa pola Merlenbacha.** Pſchi kataſtrofje w Lothringiſkej je po dotalnych powěſćach 50 hórnikow ſmjerć namakało, 29 je ſo cźežko ranilo. Njeſbożo, kotrehoż pſchicźina ſo hiſchcze pſchepytuje, je ſo ſdacźu je ſaprajenjom ſpinadła najtała. Tak ſwony jědny korb we hłubinje 267 m. hacź do 435 metrow hłuboko. Hórnizy, kotříż w delnim dźěle jědneho korba pſchepowěchu, ſo ſ wulkim roſmjerjezkom. Jězdne kuchi roſbitcho korba ſchitapichu ſo do nich, ſ dźěla pſcheſłóchu jim cźěła, kak ſo bě załoſnje na nich hladacź. Mjes ſnjelbożenymi namakaju ſo pchiſtkuſchni ſkoro wſchěch europiſkich ludow. Hacź dotal ſu naliczili morwych abo ranjenych: 33 Franzowzow, 28 Nimcow, 1 Czechoſłowaka, 5 Polakow, 5 Južnoſłowjanow, 3 Awſtriſkich, 1 Ruſa, 2 Italjanoj. Miniſterſka rada w Pariſu je tako prenju pomoz 150 000 frankow ſawoſtajenym wudźělicź dała. —

* **Łahodni ſudniſy.** So może ſo tomu, kiż ma wjele dźěcźi, khłoſtanje poniſicź, wo tom ſwědcźi jedunaje ſchod nětkotrym cźaſom w jenej Pariſkej khłoſtaniſkej komorje. Žona, kiż ſe ſeleninu wikowaſche, měſeſche te khłupe pſchinuzenje, we wobſhodach też wězy, kiż njeběſche ſapłacźiła, we ſakach ſwojeho ſwjerſchnika ſkhowacź. Dołho njetrajeſche, kak ju koſa łiſny. W 23 padach je ſo pſcheſhrabninje phtnyło a ſudnik porokowaſche jej telko paduſchiznow. Medam Blanc bu nabobo wuwołana paduſchiniza, zyły rjeczas khłoſtanjow ſ pſchedpiſacźu. Mjeno ſteji nałcha madama ſaſo pſched ſudnikami. Sa ſo rjemjeſło, horjeka wopiſane, wukonjała. Jako paduſchniza, kiż ſo njeje porjedźała, bo ſtanje nětko kruczíſche khłoſtanje. Jaſtwo na nju cźaka. W tutej ńuſy ſjewi ſo ji jaſna myſlicźka. Wona pſchedpołoži ſudnikam ſwoje papjery. S nich je dowidźeć, ſo je nias ſjednom nadźije polnych hólcźkow, wóſme je po pucźu. Sudnik pak bu hnuty. Khwaleſche wulku wótcźinſku lubboſcź ſaſudźeneje, ſo je wótcźinje telko dźěcźi darika. Khłoſtanje poniſi ſo na tſi měſacy jaſtwa. „Dźěcźaſe ſohnowanje twari ſtarſchim thěſe.“

* **Załoſtna mordarſka a ſamomordarſka ſtruchłoha** je ſo w gmejnje „Roma“ na ſchwedſkej kupje Gotlandźe wotměła. Tam je dźěłacźer Johannſen w duchownym ſacźeńnjenju ſwojim ſtjom dźěſcom we ſtarobje 15. 9 a 7 let ſ britwu ſchiju pſchereźnył. Potom je ſo wobwěſnył. Dwě dźěſcźi běſchtej hižo mortwej, jako ſo ſurowy mjeſkuk wotkry. Dźeſe wumrě w khorowni. Johannſen je dla hołpodarſkich ſtaroſcźow w poſlednim cźaſu pſcheco w cźeſkich myſlach wokoło khodźił. Tak drje je ſwój njeſłuk w duchownym ſacźemnjenju ſworaſ.

* **Major, kiż ſchtrykuje.** W Londonje wotmě̌wa ſo tón cźaſ wuſtajeńza wudźěłkow wumělſkeho pſchemyſła. Każ ſo piſche, wobdźěli ſo pſchi tym wjele muzſkich ſ wězami, ſ kotrymiż ſo hewak jenoż ſónſke ſabrachu. Prěnje a druhe myto ſa wumělſke muſchinowe dostaſchtaj — ſ prěnjemu raſej — dwaj muzſkaj. Prěiſchi je kraſny Gobelin wuſtajił. Sajimawſchi ſ nimowanjeju pak je druhi. Jeno ſo wo aktiwneho majora, kotryż je tohorunja kraſnje wuſchiwany tehdy wuſtajił. — So ſe ſmužčenjom ſónſkich muzſkich pſchiſo bóle ſcźěhowacźa, njeje wjazy nicźo nowe. So pak ſo to tak ſpěſchnje ſtawa, dawa tola myſlicź. Dźiwacź dyrbimy ſo też, kak ſo ſchtrykowazy major w ſjawnoſcźi ſwojeho powdźěłowcźo lubowaſtwa zuhnawa, kotreż ſo ſ cźeſcźa ſ woprawdźitej muzſkoſcźu luſeje.

Naši česćenci čitarjo w **Zuborncy** dostanu Serbske Nowiny wot 1. haprleje přez k. **Alfreda Hommela w Zuborncy** na samsnym dnju wudaća. Knjez Hommel zběra pjenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

---

* Jutrowne ſwjatoczńoſcźe w Londonje. W Jendźelſkej wotměja ſo jutry runje każ hody, wulke ſwjatoczńoſcźe, kotreż ſchtyri dny traja. Wjeczor pa dróhi a wobſcźe wobſhodnje ſkeże kraſnje wuſwjeſcźene a wobſwětlene. Wjele pjenjes wudawa ſo ja wuſwjeſcźenje wulkadnych woknow, balkonow atd. ſ różnimi a krelkami. We ſwójbach a hotelach wotměwaju ſo wulke hoſcźiny.

* **Wójnjaju jeszi, kiż hiſchcze njewěźa, ſo je wójna ſkónczena.** Italſke nowiny pſchiniſechu pſched nětkotrymi dnjemi liſt wot wěſtego Mattes Albi, kiż je do Trienta piſał. Matteo Albi je pſcheco hiſchcze w ruſkim ſajeću. Do ſajeća ſłužeſche w rakuſkim wójſku. Dokelž njeběše nicźo wot leta 1914 ſem wo nim ſłyſchał, tak wuda wojeriſke ſarjadniſtwo, ſo je mortwy. W poſlednich dnjach nětko piſa ſe Sibirſkeje do Trienta w Rakuſkej. (Trient je po měrowych wujednanjach wot St. Germain Italſkej pſchipadnył.) W liſce napraſchuje ſo, hacź ſo ſwětowa wójna tola ſkoro njeſkónczi, ſo by ſe ſwojimi towaſchemi domoj ſnjeł. Jeżeli we wotſłažnych kraſinach Sibirſkeje njewěźda potajkim nicźo wo ſkónczenju ſwětoweje wójny a jeje pſcheměnjenjach, kiż je nam pſchěhrała wójna pſchinjeſła.

* **Kuſeni ſaraćka a nózny ſtražnik.** Schto je ſo pſched krótkim ſtało? Zyle ſajimawy dyrdomdej cźu wam powěźicź: Kuſeni ſaraćka ſ maleje wſy blizko wulkeho měſta wróćźi ſo ſ poſłednim cźahom domoj. Na ſtacźiſku dojeſche na měſtacźo, kiż ſłužby cźłowjek ſam wopyta. Hdyż dojeſche ſaſo ſ měſtacźa won, njemóžeſche durje wot nutſka otewricź. Mózne wołaſche a ſłyſnje rejeſche, bohužel pak podarmo. Wſchě ſtrěhy ſo njes tym wuhaſnychu, ſeleſnizki ſarjadowar wróćźi ſo ſaſo do ſwojeho bydlenja do wſy. Dołho běſche cźakała, tu faſłyſcha, ſo ſo ſłupy bliža. Stowa wołaſche. Nózny ſtražnik pſchiběža ſpěſchnje, wotewri durje, poſwěćźi ſ latarnicźku mit a ſawoła: „Ale knjeni faraćka, kak pak pſchińdźeſce wy tu?“ Wboha faraćka powědaſche, ſchto bě ſo ji ſtało, kak je podarmo ſwytała, ſaſnadło wot nutſka wróćźo ſcźahnyć, kak je wo pomoz wołała, kroćźele ſłyſchała a kak je nózny ſtražnik na pomoz pſchińdźe. Nózny ſtražnik pak njemóže ſo dołhowacź: „Ale knjeni faraćka, to je tola zyle jednore!“ Praji, ſaſtupi, ſaſtorjeje durje a — něſto pak też njemóže ſaſnadło wróćźo ſcźahnyć. Wobaj tam ſedźitaj a njemóžetaj won. Rano hakle, hdyż ſo żelesniſki ſarjadowar wróćźi, ſmjeſe bohdźi jeju ſ jaſby. Wſchitcy tſi ſalubichu ſebi, wo tutom podawku njeſcźeźcź. Sa dwě njedźeli pſchińdźeſe ſo na faru pismo ſe ſudniſtwa. Knjes faraſ je wotewri. We piſmiſe pſcheproſy ſo knjeni faraſjowa, na pſchełſłyſchowanje pod pſchiſahu: Wubrajicź dyrbi, hdyż je nózny ſtražnik mjenowanu nóż był, dokelž njeje ſwoju winowatoſcź dopjelnił.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Baćoń. „Kasinow młodych ratarjow“ ma ſrjedu, 1. IV. wječor 1/28 hodź. w Baćonju pruhu dla dźiwadła. Wſitcy hrajerjo dyrbja cyle wěſće přiné. Předs.

Budyšin. „Nadźija“, serb. tow. w Budyšinje, njezeńdźe ſo ſo tutón tydźeń k serbſkej hodźinje, dokelž je rumnoſć wobſadźena. Dalše ſo ſobotu wozjewi.

Haslow. Kołojězdne towaŕſtwo „Błyſk“ ma ſrjedu, 1. haprleje, wječor we 8 hodź. měſacnu zhromadźiznu dla moje. Też tajcy, kiž njejſu ſobuſtawy, maja přiſtup k mej. Předſydſtwo.

Hrodźišco. „Zerja“ ſpěwa ſrjedu, 1. IV., wječor we 8 hodź. w Njechornju.

Hornja Hórka. Spěwny wotrjad „Łužicy“ ma pjatk, 3. haprleje, wječor we 8 hodź. ſpěwanje. Wſitcy maja přińć, dokelž chcemy njedźelu, 19. haprleje, we Warnoćicach při ſerbſkem wječoru ſpěwać.

Radwoŕ. „Serb. Ratarſki Dorost za Radwoŕ a wokolinu“ ma ſtwórtk, 2. haprleje, wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Wſitcy maja z wěſtoſću přińć.

Khróśćanska „Serbske Pólnica“ ma pjatk, 3. hapr., na ſwjedźeń Bołoſć. Maćerje, wječor we 8 hodź. pola Zarjenkec w Khróśćicach ſwoju hłownu zhromadźiznu z rozprawu wo dźěławoſći, financach, Domowinje a z wólbami. Knjez Kmjeć poſkići też přednoſk. Předſydſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dućman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóſtne měſtnoſcźe - Konditorſke pjećwa přenjeje rjadowny.
Wſźednje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slankowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Za jutrowne kupowanje
porućam swój bohrski skład
mužacych, pacholacych, hólćacych, dźěćacych konfirmandskich a sportiskich wobleko „Continental“-gumijowych mantlow, Mnichowskich lowdowych mantlow, jenotliwych jakow kholowow a lacow, kłobukow, čapkow atd.
po najtuńſich płaćiznach.
Na wſě wobleki dawam wot 29. měrca hač do 10. haprleje
10 proc. rabata.
Njedźelu Palmarum mam wot 1/211 hodź. hač do wječora wotewrjene.
Pětr Hančka w Kulowje.
Sym rodźeny Serb a ręču při předawanju wſo ſerbſki.

Symjeńtne běrny
Pepo, běłe, srěnjopózdnje, tudomne
Centifolia, čerwjene, srěnjopózdnje, dóńdu bliže dny
Běłe hobrske, srěnjopózdnje, wočakuju za bliže dny
Kuckuck, cyle žołte, wočakuju za bliže dny.
Wſě druźiny ſu připóznate přenjeho wotſywka ze ſlezyſkeje pěſkowoje zemje.
Hans Valtin w Halštrowje.
Telefon 13.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Tkaniny
za mužacu a žonjacu drastu
tkaniny za kostumy, jasne, marengo, kholowowe smuhł,
drapeje, česane předźena, garbardiny
za mužow atd. poruča, kaž je znate, płaćizny hódno
G. Mühlpfort, suknowa předawarnja
w Budyšinje na kamjenitnej hasy 18.
Přihódne płaćeńſke wumjenjenja.

Pytlm
při wyſokej mzdźi jara wjele półnych a hródźanych holcow, wotročkow, pohonćow a wolacych.
Přistajerka Görlichowa
na ſukelnſkej hasy 1. Tel. 827.

Pytam hnydom
wustojneho pohonća
po możnoſći nic młódſcheho hač 20 let.
Młyn w Sunowje p. Róžanta.

Kofejowi zastupjerjo!!!!
Najwyſka provisija!!!!
Lagerk. 78 Dresden 1.

Živnosć
je hnydom na předań
(Płaćizna 11.000 hr.; napłaćenje 9.000 hr.)
w Jeńſecach čo. 14
pola Rakec.

Přikrywy z wóſkow. ſukna
tunjo K. Erler, žitne wiki 11.

Sylneho konja
mjes dwěmaj, 3 a 4 lěta ſtarymaj k wubranju ma na předań
Křižan w Rakojdach.

Prosata
ſu na předań
w Čemjercach čo. 1.

MERSIOWSKI
Zastawanske časniki

Žony
Poruczam ſwoji wulli ſtład pſchebaſtkow, mjeſacznych a pſchedpadowych powjaſow, podpołožkow.
Steju rad ſ radže.
Wagnerowa w Budyšinje při ſchulerſkimi wrotami čo. 9.

K posylnjenju poručam
wuherſke wino
(Ungarwein) po 0,80, 1,50 a 2,50 hr.
E. Oskar Hennig, Viktoria-drogownja
na ſukelnſkej hasy 7.

Dary za jutrowny swjedźeń
Časniki • złote a slěbrowe twory
juwele
krystale nože a widličky
płaćizny hódno
Ernst Mersiovsky w Budyšinje
při pósťkim naměśće. Telefon 1140.

Mamy stajnje na składže:
serbske křećeńske lisćiki
Serbska kniharńja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Paul Otte
w Budyšinje, žitna hasa 10
Tkaniny za serbske drasty

Žane klamy! Kedźbu! Žane klamy!
Tehodła jara tunje!
Vogtl. gardiny a story
tkaniny za vitraže
Martha Scholze, Jurjowa dr. 10
— Telefon 241 —

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
w Budyšinje.

Mužace mody po měrje!
Dobre wobleki a paletowy zhotuje derje a tunjo
M. Nawka w Budyšinje
na tašbarku 2 w dworje.

Do kóždeho serbskeho doma słuśeja „Serbske Nowiny“

K 50-lětnemu podružniskemu jubilejej
přeja
šwalče knježnje Marij Nowakec
wjele zboża:
wobydlerjo domu čo. 46 w Khróśćicach.

Bóh tón Knjez wotwoła sobotu popołdnju 12 lětneho
Pawoła Bjelku
syna naſeho předsydy do swojeje wěčnoſće.
Zrudźenymaj staršimaj wupraji wutrobne sobuželenje
Serbske towaŕſtwo „Zahrodka“
w Delnim Wujezdźe.

Přiloha k čislu 76 „Serb. Nowin“

Wutoru, 31. měrca 1925

Dalsche wólbne resultaty.

Brěžnka po Huski: Braun 61; Held —; Hellp. 6; Jarres 16; Lubend. 1; Marx —; Thaelm. 2.

Kozarnja: Braun 43; Held —; Hellp. 3; Jarres 51; Lubend. —; Marx —; Thaelm. 2.

Hušla: Braun 155; Held 2; Hellp. 19; Jarres 219; Lubend. 2; Marx 7; Thaelm. 4.

Hnaschezy: Braun 76; Held 1; Hellp. 9; Jarres 142; Lubend. —; Marx 3; Thaelm. 2.

Hrubjelczizy: Braun 109; Held 1; Hellp. 12; Jarres 40; Lubend. 1; Marx 15; Thaelm. 3.

Wjelczizy (1. Bez.): Braun 542; Held 6; Hellp. 47; Jarres 421; Lubend. 3; Marx 14; Thaelm. 10.

Wjelczizy (2. Bez.): Braun 409; Held 6; Hellp. 37; Jarres 347; Lubend. 8; Marx 9; Thaelm. 6.

Wělschezy: Braun 80; Held 2; Hellp. 4; Jarres 47; Lubend. 1; Marx 23; Thaelm. 10.

Dobjezy: Braun 175; Held 1; Hellp. 16; Jarres 101; Lubend. 2; Marx 11; Thaelm. 27.

Budestezy: Braun 286; Held 2; Hellp. 45; Jarres 432; Lubend. 6; Marx 42; Thaelm. 70.

Wbohow: Braun 92; Held —; Hellp. 14; Jarres 88; Lubend. —; Marx 1; Thaelm. 43.

Hornja Hórka: Braun 364; Held —; Hellp. 30; Jarres 143; Lubend. 5; Marx 20; Thaelm. 19.

Raschow: Braun 60; Held —; Hellp. 17; Jarres 90; Lubend. —; Marx 5; Thaelm. 12.

Roschowezy: Braun 138; Held —; Hellp. 19; Jarres 137; Lubend. 3; Marx 3; Thaelm. 10.

Djéžnikezy: Braun 143; Held —; Hellp. 14; Jarres 79; Lubend. 2; Marx 15; Thaelm. 9.

Krakezy: Braun 41; Held —; Hellp. —; Jarres 99; Lubend. 3; Marx 21; Thaelm. 7.

Delnja Kinja.: Braun 62; Held 4; Hellp. 16; Jarres 60; Lubend. —; Marx 7; Thaelm. 5.

Porschizy: Braun 48; Held —; Hellp. 12; Jarres 88; Lubend. —; Marx 1; Thaelm. 1.

Bart: Braun 35; Held —; Hellp. 8; Jarres 198; Lubend. 4; Marx 2; Thaelm. 3.

Hrodžischczo: Braun 85; Held 2; Hellp. 24; Jarres 151; Lubend. 2; Marx 13; Thaelm. 3.

Njechorn: Braun 17; Held 1; Hellp. 1; Jarres 46; Lubend. 3; Marx 7; Thaelm. —.

Rakojby: Braun 25; Held 7; Hellp. —; Jarres 76; Lubend. 3; Marx 7; Thaelm. —.

Worzyn: Braun 13; Held —; Hellp. 10; Jarres 85; Lubend. 2; Marx —; Thaelm. —.

Komorcw: Braun 75; Held —; Hellp. 7; Jarres 78; Lubend. —; Marx 4; Thaelm. 3.

Minakal: Braun 147; Held 1; Hellp. 11; Jarres 195; Lubend. 2; Marx 27; Thaelm. 25.

Nowa Wjes: Braun 88; Held 1; Hellp. 3; Jarres 24; Lubend. 1; Marx 6; Thaelm. 2.

Lichań: Braun 21; Held —; Hellp. —; Jarres 35; Lubend. —; Marx 1; Thaelm. —.

Wórk: Braun 45; Held 1; Hellp. 3; Jarres 186; Lubend. 4; Marx 14; Thaelm. 3.

Dobrutcha: Braun 24; Held —; Hellp. 13; Jarres 147; Lubend. 6; Marx 11; Thaelm. 44.

Hornja Kina: Braun 51; Held —; Hellp. 3; Jarres 58; Lubend. 2; Marx 6; Thaelm. —.

Splójt: Braun 11; Held —; Hellp. 4; Jarres 49; Lubend. 1; Marx 6; Thaelm. 1.

Nabozy: Braun 98; Held 3; Hellp. 7; Jarres 95; Lubend. 1; Marx 3; Thaelm. 4.

Ratarjezy: Braun 118; Held 1; Hellp. 5; Jarres 68; Lubend. 2; Marx 5; Thaelm. 4.

Ssokolza: Braun 40; Held 1; Hellp. 4; Jarres 108; Lubend. —; Marx 2; Thaelm. 3.

Čjichonjzy: Braun 52; Held—; Hellp. 2; Jarres 73; Lubend. —; Marx —; Thaelm. 13.

Bohaschezy: Braun 99; Held 1; Hellp. 5; Jarres 85; Lubend. —; Marx 2; Thaelm. —.

Koblizy: Braun 25; Held 1; Hellp. 1; Jarres 78; Lubend. —; Marx 10; Thaelm. —.

Hodži: Braun 130; Held 1; Hellp. 24; Jarres 237; Lubend. —; Marx 4; Thaelm. —.

Mała Borschcz: Braun 96; Held 3; Hellp. 17; Jarres 57; Lubend. —; Marx 10; Thaelm. 4.

Sslona Borschcz: Braun 29; Held —; Hellp. 1; Jarres 63; Lubend. —; Marx 24; Thaelm. —.

Haßlow-Bacjon: Braun 39; Held 1; Hellp. 1; Jarres 57; Lubend. 1; Marx 53.

Nowy Lusej: Braun 6; Held —; Hellp. 1; Jarres 15; Lubend. 1; Marx 44; Thaelm. —.

Horni Wunjow: Braun 48; Held —; Hellp. 2; Jarres 107; Lubend. —; Marx 7; Thaelm. —.

Posezy: Braun 5; Held —; Hellp. —; Jarres 15; Lubend. 1; Marx 33; Thaelm. —.

Přečezy: Braun 40; Held —; Hellp. 4; Jarres 123; Lubend. —; Marx —; Thaelm. 2.

Porchow: Braun 183; Held 1; Hellp. 10; Jarres 683; Lubend. 3; Marx 1; Thaelm. 7.

Wulki Wožyk: Braun 16; Held 1; Hellp. 4; Jarres 150; Lubend. 2; Marx —; Thaelm. —.

Panjezy: Braun 4; Held —; Hellp. —; Jarres 55; Lubend. —; Marx —; Thaelm. —.

Wujejd: Braun 7; Held —; Hellp. 4; Jarres 229; Lubend. 1; Marx —; Thaelm. 4.

Wólbny wunoschk ſ Kamjenskeho wokrjesa.

Khanezy je Sswinarnju: Braun 4; Held 1; Hellp. —; Jarres 9; Lubend. —; Marx 57; Thaelm. —.

Khrósczizy: Braun 15; Held 7; Hellp. 4; Jarres 48; Lubend. 1; Marx 149; Thaelm. —.

Konjezy, Schunow a dr.: Braun 6; Held —; Hellp. 2; Jarres 12; Lubend. 6; Marx 168; Thaelm. —.

Němske Paßizy: Braun 68; Held 1; Hellp. 2; Jarres 73; Lubend. —; Marx 7; Thaelm. 1.

Wudwor: Braun 7; Held —; Hellp. 1; Jarres 33; Lubend. 2; Marx 62; Thaelm. —.

Hórki: Braun 6; Held 1; Hellp. —; Jarres 5; Lubend. —; Marx 67; Thaelm. —.

Jawor: Braun 6; Held —; Hellp. 2; Jarres 13; Lubend. 1; Marx 34; Thaelm. —.

Jěžow: Braun 67; Held 1; Hellp. 5; Jarres 126; Lubend. 3; Marx 4; Thaelm. 2.

Kaschezy: Braun 5; Held —; Hellp. —; Jarres 24; Lubend. 1; Marx 13; Thaelm. —.

Mały Wožyk ſ Njeradzejami: Braun 23; Held —; Hellp. —; Jarres 70; Lubend. —; Marx 9; Thaelm. —.

Krjejejzy: Braun 1; Held —; Hellp. —; Jarres 60; Lubend. —; Marx 6; Thaelm. —.

Kukow ſ Starej Zhnknizu: Braun 11; Held 3; Hellpach 1; Jarres 29; Lubend. —; Marx 383; Thaelm. 1.

Lehno: Braun 9; Held 2; Hellp. 2; Jarres 53; Lubend. 2; Marx 56; Thaelm. —.

Mlocjizy ſ Bětenzu: Braun 14; Held 19; Hellp. 2; Jarres 7; Lubend. 1; Marx 73; Thaelm. 1.

Nowoſtizy: Braun 2; Held —; Hellp. —; Jares 8; Lubend. 2; Marx 57; Thaelm. 1.

Njebjelczizy: Braun 27; Held 1; Hellp. —; Jarres 29; Lubend. —; Marx 72; Thaelm. —.

Nuknizy: Braun 4; Held 3; Hellp. 1; Jarres 29; Lubend. 1; Marx 30; Thaelm. —.

Wóſſink: Braun 99; Held 6; Hellp. 12; Jarres 78; Lubend. 1; Marx 2; Thaelm. 1.

Wotrow a Nowe Městarzo: Braun 3; Held —; Hellpach 2; Jarres 17; Marx 107; Thaelm. —.

Pěſezy: Braun 11; Held 1; Hellp. —; Jarres 37; Lubend. —; Marx 38; Thaelm. —.

Proezy: Braun 79; Held 4; Hellp. 11; Jarres 124; Lubend. —; Marx 1; Thaelm. —.

Worklezy: Braun 9; Held 2; Hellp. 2; Jarres 15; Lubend. 2; Marx 152; Thaelm. —.

Ralbizy: Braun 2; Held —; Hellp. —; Jarres 2; Lubend. 1; Marx 117; Thaelm. —.

Ruschizy: Braun 37; Held —; Hellp. 5; Jarres 120; Lubend. —; Marx —; Thaelm. 2.

Rózant: Braun —; Held —; Hellp. 5; Jarres 10; Lubend. —; Marx 42; Thaelm. —.

Zurizy: Braun 1; Held —; Hellp. —; Jarres 55; Lubend. 1; Marx 24; Thaelm. —.

Sśmérčezy ſ Luhom: Braun 4; Held 1; Hellp. 1; Jarres 27; Lubend. —; Marx 62; Thaelm. —.

Sśmjerdsaza a Łaſt: Braun 1; Held —; Hellp. 1; Jarres 2; Lubend. —; Marx 89; Thaelm. —.

Sserbske Paſlizy: Braun 8; Held —; Hellp. 1; Jarres 30; Lubend. —; Marx 39; Thaelm. —.

Brěžna: Braun 339; Held 4; Hellp. 14; Jarres 296; Lubend. 3; Marx 9; Thaelm. 2.

Sserujany: Braun —; Held —; Hellp. —; Jarres 1; Lubend. —; Marx 99; Thaelm. —.

Wólbny wunoschk ſ Lubijſkeho wokrjesa.

Dažin: Braun 118; Held 1; Hellp. 10; Jarres 114; Thaelm. 12. ſ

Bukezy: Braun 28; Held 3; Hellp. 13; Jarres 162; Lubend. 3; Marx 8; Thaelm. 2.

Kellizy: Braun 153; Hellp. 28; Jarres 187; Thaelmann 1.

Kolwas, Koperzy: Braun 70; Hellp. 7; Jarres 84;

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

W narodnej drasce khodźił njeśkym; dźerżeli hnuj ſo we Ludowińskem kraju knjeżazych wosthnjowu, ale kopczańka „Lodowička“, hdyż nan wospjta, pschinjese mi jako dar ſchěrowe gate (khołowy) hobn. Sthm ſo je na nóz wobleknł.

W Czejchowizach běchu jónu pólsy hulanoje, polschczina nje ſajmowaſche w Holiczi (nanowemu ródnemu městaczku) ſtate słowa, ale tuto pschirunanje rěczow běſche ſo ſ datymi wobſtejnoſczemi poſticzilo, wo Sskowjanſtwoje njeſthm tehdy hišče niczo ſaczuł.

Sa to ſthm wo nabożniſkich wězach pschemyſlował — běſche to w czaſu Bachowſkeje reakzije a konkordata. W Czejchowizach běſche nékchto židowſkich ſwójbow a rěczeſche ſo wo ſich nabożniſtwoje, ale bóle mějach ſaczuje wo ritualnem wordaſtwoje, a tohodla ſthm ſo jim wuhibał. Sa to pak nje ſajmowaſche w Holiczi (nanowem ródnem městaczku) literarniſka zgrekch a bórzy ſakhichach nékchto wo „helvitioch“ we Klobukach. So ſthm to pjerża tej ſchórczejenju, ale ſo „njewěrja do ſwonow“ (potajſthm mějachu dom modlenja bjes ſwonowe) a ſo je ſich „panacjer“ (ſarat) pjerża wojenjeny. Jónu ſthm ſ wotmyſłkom ſchoł do Klobuk a ſtrašnu ſaſchoł do ſich Božeho domu — ſacjiſchcz běſche poražazy a trajazy. Jedneroſej bohoběſkuby ſo mojemu waſchnju pſchecziwjeſche, ale nuczeſche mje k pſchemyſlenju. Ale najwjazy maczijny k pſchemyſlenju a k ponurjenju dawaſche mi ſtara pokorhana protyka, w kerejż běſche Ruska wopſchawa. Tam czitach wo ſpodźiwnych městach w Ruſkej a mje czjwiłowaſche ta nyſkiczka, kak mója ſo tam dźiwy ſtawacz, hdyż Ruſnja njeſthm katolicy. S poražazym ſacjiſchczom ſkutkowaſche na mnje pschipad ſamomordarſtwa: pohnesł ſ hrodu bě ſo na durjach do kunjenza wobwěſnył — wot toho czaſa pſchecziſchego mje moralny (pózcjiwoſtny) problem ſobjemordarſtwa.

Nabożeńſzy ſkutkowaſche na mnje moja macz, jara pobožna žona, kaž tohorunja czjeſkowſki kaplan, pater Satora, ſerjeuny ſthm jako miniſtrant k wolttarjej ſłużił. To běſche człowjek ſtoreż fanatiſtiti, niż wſchak pſchejo, ale jenož woſchcz a w nadpadach, hewak doſcz njeroſwažny; myſlu, ſo ſe wón ſ zyłej ſwojej naturu a powahu ſ prawym Sskowjanom (ſ Velehrada).“ —

„Brěni faſłyſt, ale jenož faſłyſt narodneho czjeża dożiwjeſch w Czejchowizach pod wſchwom patera Satora, w zyrkwi a pſchi pohrjebanjach . . . .“

„To wſchitko praju tohodła, ſo bych pokaſał, ſo ſthm w dźeczinſtwje wumakł hišče narodnoſtnym połnuſnjanym. Jenaż pater Satora nětdy — druhdy wupraſi ſo pſchecziwo Němcam, po prawom pſcherżiwo knjeſam na hrodże a pſchecziwo knjezej rektorcz a jeho ſwójbje, hdyż ſo jenoż nėmſki rosmołwjachu. Wuſtuſnjeſche ſo mi, ſo ja tam „kſtyhantujem“ (knjeſnje a knjeni praju „kuß die Hand“); ja ſthm ſ paterom był pſchesjedne, ale moje czjeże běſche ſoſjalne a niz narodnoſtne. Mi běſche pſchecziwna njepſchirodjenoſcz a zuhaſiſa nadowatoſcz wſchitkich tuthych honorazijerow.“ —

Pſchi nabożeńſkich wobrjadach parowaſche Maſaryk jara ſnaſe kacjanſkeje rěcze. Tu namała w ſtarej, połnicznej ſpſuitſkej knihowni, ke kotrejż mějeſche pſchiſtup, njes druhim nékaſi tołſty katechismuſ ſ XVII. kſtołka; wón da ſo po jeho wuknienju, ale kacjanſkim ani hrečkim zitatom (hreznam) ſtarych filoſofow, w prinjenej rěczi wocjiſchczacym, njeroſumjeſche, haj ani je cjitacz njeſamó. Wukſtuſchacz duch jcho ſoſpo pohonjowaſche a roſpyri. Wón chżuſche roſumicz. Dóńdże jej ke kaplanej Satori po radu. Tón jeho pokhwali a da jemu ſtary kacjanſko-ſłowjeńſko-madźarſkoněmſki ſłownik. Maſaryk ſ toho ſłownika wot teje hodźiny ſ hłowy wukniejeſche a ſ nawukanjemi ſłowami poczа hnuſom pſchekſoſowacz kacjanſke broma ſ katechismu. Wo cjahowanju a ſtłonjowanju jenoż dojimda ſ roſmołwow je Satoru, kotrejż ſ nim kacjanſki rěcjeſche.

Kaplan Satora a rektor Ludwig hromadźe jara pſches-jedowaj njeſchichłaj. Ludwig bě ſe ſ nėmſkej ſtronu, Satora ſ narodnej. Ale Maſaryk [illegible] tak je wuſna — do teje chwile we [illegible] narodnu njeſwonu. S [illegible] Satora jeho ſa [illegible] ſaſo ſ rektorom. Hdyż pak Maſaryk [illegible] ſo cjahe njedźiwaja ſtrona [illegible] hicź, roſſedźe ſo we ſtom [illegible]

Maſaryk da ſo do [illegible] ſamolwi ſo jako privatiſta na nėmſkem gymnaſiju [illegible], hdyż we próſdninach 1865 ſłoži pſchijimanſke pruhowanje ſ wuſnamjenjom.

Gymnaſijalne ſtudije.

Po ſwójbnem wotpohladanju mějeſche być ſ duchownym. Ale wón widźeſche, ſo jenicźki knjes, ſ kotrymż najbóle wobtkadźeſche, a kiż mějeſche na njeho wulki wliw, P. Satora, běſche drje fanatik, ale tola błahy człowjek, kiż też cjaſto ſtrěchi a mějeſche njemanidźelſke ódjeż. To wuſiu ſ nim ſpſchecjeſcelneho Maſaryka poražeſche a mucjeſche jeho k mózneniu pſchemyſlenju: kak je to móżno? Satora na młodeho Domaſcha njewoſtchěnje ſtukowaſche, a tón běſche jemu tak horłiwje poddaty, ſo ſta ſo ſ katolſkim fanatikom, haj ſamo tak, ſo najwróczi ſonu miſchtra Benesza, pola kotrehoż běſche ſo pſchedy wucził, Němku a lutherſkuku ſ Mohucza (Mainz), ke katolſkej wěrje. Ale Maſaryk na zane waſchnje njemóżeſche ſroſumicz tej dwojej moralny Satorowej —a druhich knjeſow, ſ kotrymiż mějeſche poſdźiſko pſchileżnoſcz, wobkhadźowacz. Njedopowni ſo, ſo by pſchi mnohich hoſczinach duchownych knjeſow hdy ſłyſchał nabożniſke roſmołwy, jenož najhrubſchi materialiſtiſki běſche ſe ſakładom wſchěch roſmołwow. Hoſczina běſche ſtajnje to najwažniſche ſ zyłeje viſitacje*). Tuta roſbowjitoſcz a njedoſtatnoſcz Maſarykа roſherjeſche, ale njemóżeſche pſchedebowacz hłuboku, wot macjerje ſaſchczepjenu wěru, kotrejż ju móznije ſa-tſchaje.

W próſdninach khodźeſche Maſaryk, kaž druſy khudźi ſtudenzja „na pucjowanja“ a wróczi ſo ſ nich domoj ſe ſeſtej ſkotwni (ſchćeſnałami) w kapſy. S tajkim ſamożerjenom hotowowaſche ſo pjanaczeſtemu ſtudent w nałymje l. 1865, ſaſo pſchelwobżany wot ſwojeje dobreje macjerſki, do Brna ſ ſapiſej do druheje rjadowanje nėmſkeho gymnaſija.

Hdyż bě ſebi irdne knihi a wězy nakupił, ſoj jenom 70 kreżarow. „Prěnje połčeta pſchejdźiwich w njewurjekitej bédje,“ wuſnawa ham. Ale tola khrabo ſo njes 71 ſchulerjemi na najprěniſche mėſto: ma na wuſnamjenjenja ſe wſchěch pſchedmjetow „jara derje“ — „ſehr gut“ a ſ nėmſkeju „recht gut“; je ſ prinnuſom.

(Pokračowanje.)

*) „Intelligenza a nabożenſtwi“, ſtr. 105.

Marx 5; Thaelm. 1.

Kotezy, Zarki: Braun 58; Hellp. 8; Jarres 102; Lubend. 2; Marx 7.

Lusk: Braun 6; Held 1; Hellp. 6; Jarres 95; Marx 1; Thaelm. 1.

Luwoziy: Braun 43; Held 2; Hellp. 3; Jarres 138; Thaelm. 1.

Lejno a Bložany: Braun 10; Hellp. 8; Jarres 93; Lubend. 1; Marx 9.

Malecziy: Braun 40; Held 2; Hellp. 6; Jarres 71; Lubend. 1; Thaelm. 4.

Nowaziy, Krapow, Spikahy: Braun 23; Held 1; Hellpach 4; Jarres 136; Lubend. 1; Marx 5; Thaelm. 2.

Wólbuh wunoschk se Pruskeje Luzizy.

Bela Woda: Braun 3233; Held 8; Hellp. 437; Jarres 993; Lubend. 21; Marx 389; Thaelm. 462.

Mužakow: Braun 1180; Held 3; Hellp. 126; Jarres 947; Lubend. 10; Marx 110; Thaelm. 60.

Rosbork: Braun 173; Held 3; Hellp. 113; Jarres 359; Lubend. 5; Marx 15; Thaelm. 8.

Riska: Braun 279; Held 6; Hellp. 129; Jarres 1030; Lubend. 5; Marx 20; Thaelm. 14.

Sslepo: Braun 163; Held 1; Hellp. 31; Jarres 132; Lubend. 10; Marx 8; Thaelm. 8.

Rowno: Braun 89; Hellp. 10; Jarres 51; Marx 5; Thaelm. 5.

Trjebin: Braun 64; Held 1; Hellp. 6; Jarres 45; Marx 16; Thaelm. 4.

Brésolka: Braun 75; Jarres 102; Lubend. 5; Marx 5; Thaelm. —.

Wochosy: Braun 31; Held 2; Hellp. 10; Jarres 85; Lubend. 1; Marx 5; Thaelm. 1.

Mulkezy: Braun 42; Hellp. 9; Jarres 30; Lubend. 5; Thaelm. 4.

Rézija: Braun 341; Hellp. 113; Jarres 84; Lubendorff 1; Marx 8; Thaelm. 5.

Mikoras: Braun 26; Hellp. 5; Jarres 60; Lubend. 4; Marx 5; Thaelm. 12.

Krjebje: Braun 76; Hellp. 22; Jarres 133; Marx 1; Thaelm. 1.

Czernik: Braun 21; Jarres 68; Thaelm. 1.

Mikow: Braun 133; Held 3; Hellp. 15; Jarres 93; Marx 4; Thaelm. 2.

Wukrancziy: Braun 94; Hellp. 9; Jarres 88; Lubendorff 1; Marx 1; Thaelm. 2.

Wojerezy: Braun 1317; Held 5; Hellp. 518; Jarres 1695; Lubend. 17; Marx 104; Thaelm. 79.

Kulow: Braun 250; Held 5; Hellp. 20; Jarres 178; Lubend. 5; Marx 609; Thaelm. 10.

Tetawa: Braun 44; Hellp. 2; Jarres 115; Lubend. 1; Thaelm. 8.

Czorny Khołmy: Braun 105; Held 2; Hellp. 19; Jarres 228; Lubend. 1; Marx 5; Thaelm. 2.

Michalki: Braun 61; Held 1; Jarres 47; Lubend. 1; Marx 1.

Nemzy: Braun 30; Hellp. 5; Jarres 26; Lubend. 3; Marx 110.

Ptaczezy: Braun 69; Held 1; Hellp. 14; Jarres 107; Marx 3; Thaelm. 1.

Bluno: Braun 61; Held 1; Hellp. 1; Jarres 163; Marx 2.

Hory: Braun 19; Jarres 100; Marx 4.

Jidzino: Braun 29; Held 2; Hellp. 7; Jarres 175; Lubend. 1; Marx 2; Thaelm. 3.

Narez: Braun 83; Held 1; Hellp. 6; Jarres 107; Thaelm. 1.

Bulki a Malzy Cjisk: Braun 32; Hellp. 9; Jarres 99; Lubend. 1; Marx 5.

Cjisjow: Braun 257; Hellp. 30; Jarres 50; Lubend. 3; Marx 3; Thaelm. 9.

Kulowz: Braun 10; Jarres 9; Marx 115; Thaelm. 1.

Hosk: Braun 10; Jarres 13; Marx 57.

Rachlow: Braun 6; Hellp. 1; Jarres 31; Lubend. 2; Marx 33; Thaelm. 1.

Kocjin: Braun 1; Held 6; Jarres 9; Lubend. 5; Marx 41; Thaelm. —.

Ssalow: Braun 2; Hellp. 4; Jarres 8; Marx 67.

Dubrenk: Braun 4; Jarres 23; Lubend. 1; Marx 18; Thaelm. 1.

Schulschezy a Luboseé: Braun 17; Hellp. 1; Jarres 38; Marx 75.

Mulke Sdjary: Braun 83; Hellp. 14; Jarres 144; Lubend. 2; Marx 3; Thaelm. 5.

Kobliy: Braun 25; Held 2; Jarres 55; Marx 3.

Strója: Braun 27; Hellp. 8; Jarres 67; Lubend. 2; Marx 5.

Bukojna: Braun 111; Hellp. 7; Jarres 41; Lubend. 2; Marx 1; Thaelm. 1.

Mucjow: Braun 23; Hellp. 2; Jarres 55; Lubend. 2; Marx 2; Thaelm 1.

Schezjenja a Kolbizy: Braun 19; Hellp. 2; Jarres 67; Lubend. 1; Marx 5.

Hermanezy: Braun 25; Held 1; Hellp. 3; Jarres 91; Marx 6; Thaelm 5.

Dréwzy: Braun 2; Held 1; Hellp. 2; Jarres 23; Marx 2.

Stycjin, Bjedrichezy, Las: Braun 18; Held 1; Hellp. 4; Jarres 81; Marx 4.

Nydej, Tji Jonh, Morikow: Braun 59; Held 2; Hellp. 27; Jarres 166; Lubend. 1; Marx 6; Thaelm. 1.

Bély Khołmy: Braun 58; Hellp. 26; Jarres 76; Lubend. 1; Marx 1; Thaelm. 5.

Lipiny: Braun 23; Hellp. 2; Jarres 22; Lubend. 1; Marx 7.

Delni Wujejd: Braun 61; Hellp. 26; Jarres 92; Lubend. 1; Marx 10; Thaelm. 2.

Tranje: Braun 13; Hellp. 1; Jarres 41; Marx 3; Thaelm. 2.

Berwald, Lucjo, Schépschezy, Manjow: Braun 39; Hellp. 4; Jarres 93; Lubend. 2; Marx 2.

Manjow-Rudow, Rudow, Léfke: Braun 35; Hellp. 2; Jarres 36; Marx 12.

Sprejzy: Braun 28; Hellp. 2; Jarres 95; Marx 1; Thaelm. 3.

Přikoh.

* S Ludźerbacha p. Stolpina. Loni nahłuwši wotkrychu tu kuželaj i radźitej wodu. Wschodnje pschikhodźeja po stach puczowarjo, wulzy a mali — tež tucze a auta njejsu niczo žadne — lo hychu šej wodu w karanach, bleschach, fudach atd. Kobu wjasi. Woda dyrbi dobrz tyhcj psche drjenje a lischawu. Też jako pitna woda wona dobru słužbu cżini. Hjo we wjasy padach je woda hrozu horšnjka mój pokasała. To je wšo i pschicżinu, so pschezo wjasy ludźi ke kuželomaj pschikhadźeja. Wobzarowcej na to, so pschi tym žuželone luki a pola zatepluja. Też so tam dźeci często jara panzaja, schtož wšo wodu njepolepschi. Dohodła ma gmejna pjecza wotpohlad, kužely kupicż a tam ktudnje natwarcż. — Na mejnje kuželow je w starych czasach wjeska stala, kotraž je so we huhititkich wojnach zniczila.

* **Schtyri njedjele jatby dla cżiwolowanja skotu.** We Starym Landsbergu sahudźi so mokerši mischer Quosi, kotryž běsche w Neuenhagenskej korczmje młodeho pha žiweho do zatepjenych kachlow cżisnył, dla cżiwolowanja skotu a dawanja hjaiwneho pohórschcha k 4 njedjelam jatby. Sahnjeny běsche njesłutk w rosnjembrjenosczi wuwjedł, dokelż lesche prjedy wobthodnu schkodu poczerpił.

* **Njewjedrowe katastrofy w Južnoslowjanskej.** Se Belohroda so powě: S južneje Serbije pschithadźeja njepschestawajuce powěsce wo njewjedrowej katastrofje, kotraž je we nuvohich krajinach wulku schkodu nacżinika. Wjele żelesnischich nahipow je so i wulkimi slimkami smiczało. Někt bu pisches brjohi jupike. Po zyłej južnej Serbiji so hižo dwaj dnjej posprochi deschczuje.

Darmo kóždemu 100 stat. hriwnow 100

njedawamy, ale prěnjoklasny

pjelnjeński pjerodźerżak z 14 kar. złota

platěrowany, za reklamu a zeznače.

Při skazanju spodźiwanje zbudźaceho wunamakanja

Radio—Composition Z. R. III.

šwajcarski patent čo. 950. D. R. P. a. reklamowa pładzina 2.— hr. (w klamach 2,50 hr.) dobórk (Nachnahme) 2.50 hr.

Spodźiwanje zbudźaee wunamakanje njesmě w žanem wobkhodźe, žanej dźěłarni, žanem domje pobrachować, dokelż móže njewučeny, haj kóždy dźěcko hnydom přepalene horjacy, howy, krjepjawki, mlokowe karany, kupanske wanje atd. dźerżiwje wuporjedźeć. Radijo—Composition přimuje na aluminium, emajlu, kopor, mosaz, čorny, běły a cynkowy blach.

Bjez lejtowanek, hamora! Bjez saimlaka!

Bjez lejtowanja!

Posyłka za 2 rentskej hrivnje dosahuje za 100 wuporjedźenjow.

Naše wulke rukowanje:

Skazajće hnydom! Připołožće pjenjezy Vašemu listej abo za płaćće jena póstowy šekowy konto w Lipsku čo. 112491. Připósćelemy Wam knydom Radio—Composition a pjelnjeń. pjerodźerżak.

Pjenjezy wróćimy jeli njeje wuspěcha

Appelt & Co. Dresden-A. 1. Telefon 28250.

Za tutón poražak w milijonach pytamy wšudźom zastupjerjow. Trěbny kapital 300—2000 rentskich hriwnow po wulkosći wokrjesa. Jenož na sprawnych so zamolwjacych dźiwamy.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Pjeć je Zarkow na Lutk do Ezornjowa wopanje dla nasypowanja wot 30. měrza hacż na dalsche sawrjenje. Jězdźicj może so na Kotezy.

Pśyeza jawéra.

Dokelż su w Oberoderwizach sbożenego pha naschli, je so sa sezahowanje gmejny pśyeza jawéra postajiła. Bartrowezy, Habrachezizy, Eibau, Großhennersdorf, Ochronow, Kolmar, Neugersdorf, Neuseibau, Neundorf Deluje Kundraczizy, Niederurnersdorf, Niederstrahwalde, Hornje Kundraczizy, Oberoderwitz, Oberkunnersdorf, Oberurnersdorf, Oberstrahwalde, Ottenhain a Waldorf. Sawéra traje hacż do 23. junija 1925.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

1. haprleje 1925 dop. w 10 hodź. pschesładźuje so 1 honcej a 7 kokolchow. Saplaczicj na so hnydom. Kupzy ludu so w holejenzu w Nuschizy.

1. haprleje 1925 pschiy. 1/1 hodźin pschesładźuje so kuwa. Saplaczicj ma so hnydom. Kupzy ludu so we holejenzu w Protezach.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

W měrzu haprleji zbérasa so pjenezny k lépschemu wokrjesnemu towarstwa za smutkowny mutšiju we Wojerezach. Jalmožny zbérarej smédźa jenož wohowy, kiž maja wot hamtskeje wyschnjosczi wobzkuczene zbérarske knihe. Njech hebi kóždy knihu pschedpołožicj da.

*

Krajny radźejeł pokasuje na wažnosć a wužitnosć hromadźenja lekarstwowych a cżasowych selow.

*

Sa smérza wokrjesa města Wojerez je so pschekupz Otto Lehmann postajił a haunt hižo pschewjesał.

*

Sakasane je, papjeru a druhe wězy na hasa wužitacz. Kruce budża so pschestupjenja khostacz.

*

Smjerce a pjohjeł šmě so jenoż k měschczanskemu lejaki wotwoskowjecz, na druhe městna je sakasane.

Hamtske z Rózborka.

Pschepołożenje puczeja.

Khězłak z dźěłaczeł Max Zimmermann z Hamora cze 28 je namjetował, so by so hjawny pucz, kotryž z Hamora do Wochos wjedźe, w dołhosći 30 metrow na jeho pazelli (145) pschepołožił, a so by so jemu ja to hjal staro by puczа pschewostajił. Napschećiwjenje pschećiwo nikomu namjetej dyrbi so hacż do 1. meje 1925 pola hamtskeho pschedstejećerja, hajnikeho michtra Schwoka na hontwinskim hrodze japodacż.

*

Konferenza ſtawnikow w Shorjelu.

Schwórk, 2. haprleje 1925, dop. w 10 hodź. wotmyslo so we Shorjelu te połedźenje mješczańskich jastwierjow konferenza ſtawnikow (Standsbeamter) Shorjelskeho, Rósborskeho a Lubańskeho wokrjesa. Stawnikam na wšach so wosobje poruczi, to hychu so na konferenzu wobdźeli.

*

Plon ja jétrajschczéjenja.

Jétra schczéjenja so:

W Bélej Wodze w towarschowni 15. 4., we 8 hodź. dop. — Dohladowanje 22. 4. we 8 hodź. dop.

W Kobjelnitze w Hencżej holejenzu 17. 4., we 8 hodź. dop. — Dohladowanje 24. 4., dop. we 8 hodź.

We Wjelzu (Lugtniz) w Muzkijschez holejenzu 17. 4., we 9 hodź. dop. — Dohladowanje 29. 4., 3/4 9 hodź. dop.

W Brunojach (Braunsdorf) w holejenzu k ſlónu 17. 4., dop. w 10 hodź. — Dohladowanje 24. 4., dop. 9/10 hodź.

W Bélej Wodze w towarschowni 18. 4., rano w 7 hodź. — Dohladowanje 28. 4., rano w 7 hodź., dop. w 9 hodź. holaw.

We Kruschwizy w Meißnerez holejenzu 18. 4., dop. we 11 hodź. — Dohladowanje 25. 4., dop. w 10 hodź.

W Kiju w Němskej khěži 18. 4., dop. 11.45 hodź. — Dohladowanje 25. 4., dop. w 10 hodź.

We Wuschkiji pola Michałkez 18. 4., dop. 12.45 hodź. — Dohladowanje 25. 4., dop. 11.15 hodź.

W Mochozu (ze Starym Lubolniz, i Publikom) na khěži 28. 4., dop. w 10 hodź. — Dohladowanje 5. 5., dop. we 8 hodź.

We Wochojach w holejenzu 1. 5., dop. we 8 hodź. — Dohladowanje 8. 5., dop. we 8 hodź.

W Hamoru w holejenzu 1. 5., dop. 1/2 9 hodź. — Dohladowanje 8. 5., dop. 1/2 9 hodź.

W Kletnym, i Jamnom, Kolschiu, Zymplont, Tarjom Dyrbachom a Wolschnizu (Fuder) 1. 5., dop. w 9 hodź. — Dohladowanje 8. 5., dop. w 9 hodź. W

We Krjebi (i Czernikom a Radlchowkom) w Bibrachez holejenzu 1. 5., dop. 1/11 hodź. — Dohladowanje 8. 5., dop. w 10 hodź.

W Ruchwadźe (i Wunschowom, Parkojnizu, Krupskimi, Wukemozami a Wóschicjej hori) w holejenzu 1. 5., dop. 1/12 hodź. — Dohladowanje 8. 5., dop. 1/11 hodź.

We Sprójzach w Jakobez holejenzu 1. 5., pschiy. w 1 hodź. — Dohladowanje 8. 5., pschiy. w 12 hodź.

We Mikowje w Kjaukez holejenzu 27. 4., pop. 1/2 5 — Dohladowanje 4. 5., dop. 1/2 9 hodź.

W Borschczi (i Liwinkami) w holejenzu 27. 4., pschiy. we 1 hodź. — Dohladowanje 4. 5., dop. 3/4 12 hodź.

We Jéhoru w Holejez holejenzu 27. 4., pop. 1/4 hodź. — Dohladowanje 4. 5., pop. 1/2 hodź.

W Polpjanach (ze Dźewinom) w holejenzu 15. 5., dop. we 8 hodź. — Dohladowanje 22. 5., dop. w 8 hodź.

We Sślepom (i Trjebinom) w Lohmanez holejenzu 15. 5., pop. 3.15 hodź. — Dohladowanje 22. 5., dop. 1/10 hodź. w Rownom w holejenzu 15. 5., dop. 1/12 hodź. — Dohladowanje 22. 5., dop. 1/11 hodź.

We Mukezach na schuli 15. 5., pschiy. 12.15 hodź. — Dohladowanje 22. 5., dop. w 11 hodź.

We Milczaju na schuli 15. 5., pschiy. w 1 hodź. — Dohladowanje 22. 5., pschiy. 1/12 hodź.

We Cżélnom (ze Sprjowjanami) w holejenzu 15. 5., pop. 1/4 hodź. — Dohladowanje 4. 5., dop. w 11 hodź.

We Wukrancżijach (i Dubom) we Schłodźiz holejenzu 27. 5., dop. 3/12 hodź. — Dohladowanje 4. 5., dop. w 11 hodź.

We Hamoru w holejenzu 1. 5., dop. 1/9 hodź. — Dohladowanje 8. 5., 1/9 hodź. dop.

We Hornich Brutzach w holejenzu 27. 4., dop. 12.15 h. Dohladowanje 4. 5., dop. 1/11 hodź.

We Hórnijach w holejenzu pschi diwórnischczu 27. 4., pop. 3/3 hodź. — Dohladowanje 4. 5., pschiy. 1/1.

*

Pruhowanje ja konjekowarjow.

11. meje 1925 wotmjeczi so we Wrótšlejoju pruhowanje ja konjekowarjow. Wumjenjenja su wocżischczene na kżeżerſtwowej hamtskej nowiny 1924, cżo. 43, ſtrona 268. Pruhowanja dyrbja so najpoldźicho 4 njedjele psched pruhowanjom pola pruhowanskeho wubjerka ta konjekowarjow we Wrótšlejoju samolwicz.

*

Pokhromna je ſaschła w hrodźach Jammowskeho rycżerſkeho kubła. Pokhromni nastupnje postajenja su so 15hnyłe.

*

Pśyeza jawéra.

Hdyż je 26. měrza w Ladnjowje (Lodenau) zyłny pos druhich pjow, w Nowej Wjży (Roes) pak jenu wjelku ſtrjelu, je so pśyeza jawéra też ta ležejowaje hamtske wokrjesny postajiła: Sprowje (Spree), Hórku, Wjelmy (Bieheln), Nowu Wješ a na městno Rósbork! We Sslepom běsche hižo pśyeza jawéra.

*

Pschenjeczе hońtwy.

Njedźelu, 19. haprleje 1925, pop. w 2 hodź. pschenjesu so w Liebigez holejenzu w Hornim Hjoleſku hońtwy Horniosjelczańskeho hońtwinskeho wokrjesa (807 jutrowy) a we 5 hodź. Borschczezańska (Landörfchen) hońtwa (354 jutkow) na 6 lét a to wot 1. julija 1925 hacż do 1. julija 1931. Hońtwinske wumjenjenja wuteża w hydlenju hońtwinskeho pschedstejećerja Wetšéra w Hornim Sjelſku.